

Ashéninka Perené

Ashéninka Perené: Ashéninka Perené (New Testament+)

Ashéninka Perené

Ashéninka Perené: Ashéninka Perené (New Testament+)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ashéninka Perené)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
4937822c-7fbb-5a7c-989d-ccf71fe482a2

Contents

ITANTA-NAKARI	1
ÉXODO	37
LEVÍ-ITI	60
IKARAJITZI	64
APIIÑAANIRI	73
JOSUÉ	76
JIWARI-PAYI	83
1 SAMUEL	96
2 SAMUEL	107
1 PINKATHARI-PAYI	111
2 PINKATHARI-PAYI	119
2 CRÓNICAS	123
ESDRAS	125
JOB	127
PANTHAANTSI	130
ISAÍAS	136
JEREMÍAS	143
EZEQUIEL	146
DANIEL	147
JONÁS	152
MIQUEAS	154
MALAQUÍAS	155
MATEO	156
MARCOS	198
LUCAS	223
JUAN	266
YANTAYI-TAKIRI	296
ROMA-SATZI	335
1 CORINTO-SATZI	353
2 CORINTO-SATZI	372
GALACIA-SATZI	384
EFESO-SATZI	391
FILIPOS-SATZI	398
COLOSAS-SATZI	403
1 TESALÓNICA-SATZI	408
2 TESALÓNICA-SATZI	412
1 TIMOTEO	414
2 TIMOTEO	420
TITO	424
FILEMÓN	427
HEBER-IITI	428
SANTIAGO	443
1 PEDRO	448
2 PEDRO	454
1 JUAN	457
2 JUAN	462
3 JUAN	463
JUDAS	464
IÑAAKAN-TAITZIRI	466

ITANTA-NAKARI

Iwitsikai-takiro maaroni

¹ Owakira itanta-nakari iwitsikan-taitzi, iriitakira Pawa owitsika-kirori inkiti aajatzi kipatsi. ² Tima tikatsi tzima-tsini kipatsiki, oyosiita inkaari, tsitiniki okantaka. Apatziro ikantakaaro Itasorinka Pawa, okinawaitzi inkaariki.

³ Ari iñaa-waitanaki Pawa, ikantzi: “Onkitainkati”, mata-naka ikantakiri. ⁴ Iñaatziro Pawa kamiitha okantaka kitainkari. Inasi-takaro kitainkari, ti intsipatairo tsitinikiri. ⁵ Ari ipai-takiro Pawa iroka kitainkari, “Kitaitiri”. Irooma tsiinkiri ipai-takiro “Tsitiniri”. Ari otsitini-tanaki ipoñaa okitai-tamanai. Iroo-taki aparo-nitain-tsiri iroka kitaitiri. *

⁶ Ipoñaa iñaa-waitanaji Pawa, ikantzi: “Ontzimi otziki-roni nijaa-payi, iroo-taki inasiyaaroni.” ⁷ Imata-kiro Pawa, tzima-naki otziki-rori nijaa. Tzimatsi nijaa saikainain-tsiri jinokinta, pasini otapinaki. Mataka ikanta-kiri. ⁸ Ipai-takiro Pawa otziki-rori nijaa “inkiti”. Ari otsitini-tanaki ipoñaa okitai-tamanai. Iroo-taki apiti-tanain-tsiri iroka kitaitiri.

⁹ Ipoñaa iñaa-waitanaji Pawa, ikantzi: “Apatotyaa nijaa-payi okaratzi tzima-tsiri otapinaki inkiti, ontzimi tsika ompiryaa-pathati.” Mata-naka. ¹⁰ Ipai-takiro Pawa tsika opiryaa-patha-tanaki “kipatsi”. Irooma tsika apatatanaka nijaa ipai-takiro “inkaari”. Ikanta yamina-kiro Pawa kamiitha okantaka. ¹¹ Ari ikantzi Pawa: “Oshooki kipatsiki nasiyita-chari inchato aajatzi pankirintsi, tzimatsini okithoki ithotaitziri aajatzi iwaityaari.” Matanaka ikantakiri. ¹² Ari oshookanaki kipatsiki nasiyita-chari inchato aajatzi pankirintsi. Tzimayi-tanaki okithoki inchato-payi. Ari okimitakari pankirintsi-payi. Yaminakiro Pawa iroka-payi kamiitha okantaka. ¹³ Ari otsitini-tanaki ipoñaa okitai-tamanaji. Iro mawa-tanain-tsiri iroka kitaitiri.

¹⁴ Ipoñaa ikantzi Pawa, ikantzi: “Intzimi inkitiki oorinta-chani, iriitaki inasi-takaityaaroni kitaitiri aajatzi tsitiniri. Irootaki iyoi-tantyya-rori kitaitiri-payi, osarintsi-payi, aajatzi kitaitiri yoimosirinkantaitari, ¹⁵ Iriitaki oorintaachani inkitiki inkitainkatairo kipatsiki.” Matanaka ikantakiri Pawa. ¹⁶ Ari iwitsika-kiri Pawa apiti oorinta-chari. Aparoni antariiti oorinta-chani kitaitiriki, iriima pasini kiripiri oorinta-chani tsitiniriki. Ari iwitsika-kiriri aajatzi maaroni impokiro-payi. ¹⁷ Iwakiri Pawa inkitiki, iriitaki kitainka-takayi-roni maaroni kipatsi, ¹⁸ kitaitiri aajatzi tsitiniri. Irootaki iyotantaityaaroni kitaitiri aajatzi tsitiniri. Ikanta yamina-kiri Pawa yoka-payi kamiitha ikantaka. ¹⁹ Ari otsitini-tanaki ipoñaa okitai-tamanaji. Irootakira 4-tatsiri kitaitiri. ²⁰ Ipoñaa iñaa-waitanaji Pawa, ikantzi: “Ishikiti nijaaki nasiwai-tachari nijaawiri, aajatzi siwanki-ripayi arayi-tatsini kipatsiki.” ²¹ Tima iwitsika-kiri Pawa antari-payi inkaari-wiri, aajatzi maaroni inasiwaitachari nijaawiri, oshiki-yitanaji, Iwitsika-kiri siwanki-tatsiri arayi-tatsiri. Ikanta yamina-kiri Pawa yoka-payi kamiitha ikantaka. ²² Itasonka-nakiri Pawa, ikantziri: “Intzima-yitaji yanini-payi, ishikitan-tajyaari nijaaki-payi. Ari inkimitai-yaari aajatzi siwankiri-payi ishikiyitai kipatsiki.” ²³ Ari otsitini-tanaki ipoñaa okitai-tamanai. Irootaki 5-tatsi iroka kitaitiri.

²⁴ Ipoñaa iñaa-waitanaji Pawa, ikantzi: “Ishikitai kipatsiki ikaratzi nasitachari, piratsi-payi ipirai-tari, antami-wiri, konthaayi-tatsiri, maaroni tzimatsiri kipatsiki aajatzi.” Mata-naka ikantakiri. ²⁵ Ikanta iwitsika-yita-kiri Pawa yoka-payi kamiitha ikantaka.

²⁶ Ipoñaa iñaa-waitanaji Pawa, ikantzi: “Iroñaaka thami awitsiki atziri kimitaini aroka. Iri mati-roni yanairi nijaa-wiri, siwankiripayi, piratsi-payi ipiraitari, maaroni tzimatsiri kipatsiki, ari inkimi-tairiri ikaratzi konthaayitatsiri kipatsiki.”

²⁷ Imatakiri Pawa iwitsika-kiri atziri, ari ikimi-takiri tsika ikanta irirori. Iwitsikaki sirampari ipoñaa kooya.

²⁸ Ari itasonkanakiri Pawa ikantziri: “Piwaiyanti pishikitantyaari. Pinampi-taiyaaro maaroni kipatsiki, pimpinkathari-wintanti. Iyotani pinkantyya panairi maaroni tzimatsini aka kipatsiki. Panairi siwankiri-payi, piratsi-payi ipirai-tari, antami-wiri, aajatsi ikaratzi konthaayitatsiri kipatsiki.”

* 1:5 Ikantai-tziri aka “Ari otsitini-tanaki ipoñaa okitai-tamanai”. Tima pairani owakira iwitsika-kiri Pawa ooryaatsiri, okitaitanaki. Ari iwitsika-kiro okaratzi ikowayi-takiri, ipoñaa otsitini-tanai. Irootaki aparoni kitaitiri iroka. Ari okantana-kityaa, otsitini-tanai ipoñaa onkitai-tamanai, irootaki pasini kitaitiri.

²⁹ Ari ikanta-naki Pawa: “Nopi-miro okaratzi shookatsiri kipatsiki tziima-tsiri okithoki, aajatzi inchato-payi okaratzi kitho-yitatsiri. Iro piwa-yitajyaari awirokaiti. ³⁰ Iriima antami-wiripayi, konthaayitatsiri kipatsiki, siwanki-yita-tsiri, iwaitajyaaro incha-sipayi.” Mata-naka ikanta-kiri Pawa. ³¹ Yamina-kiri Pawa ikaratzi iwitsika-kiri kamiitha ikantaka. Ari otsitini-tanaki ipoñaa okitai-tamanai. Iro 6-tatsiri iroka kitaitiri.

2

¹ Aritaki iwitsikai-takiro okaratzi tzimatsiri inkitiki aajatzi kipatsiki. ² Tima irootaki 7-tatsiri kitaitiri ithonkan-takarori Pawa maaroni iwitsika-yitakiri. Ari imakoryaa-paaki irirori. ³ Itasonka-kiro Pawa iroka 7-tatsiri kitaitiri, ikantaki: “Tasonkaaro onatyii iroka kitaitiri.” Tima iroka kitaitiri irootaki imakoryaan-takari Pawa iwitsika-yitantaka-roni okaratzi tziimayi-tatsiri.

Isaiki atziri Posiñaariniki

⁴ Iroka ikinkitha-takoi-tziro owitsikan-takari inkiti aajatzi kipatsi. Tima pairani owakira iwitsika-kiro Pawa inkiti aajatzi kipatsi, ⁵ tikatsi pankirintsi shooka-tsini, tikatsi aajatzi towari-payi. Ti iwaryiuro inkani kipatsiki, tikatsi antawai-tatsini. ⁶ Apatziro ositowaatzi nijaa kipatsiki, irootaki tsinka-patha-tzirori maaroni. ⁷ Ipoñaa yaaki Pawa kipatsi iwitsika-kiri atziri. Itasonka-kiri ikirimasiki, añaanaki. Aripaiti yañaanaki itanakarori atziri.

⁸ Ikantakaa-karo Pawa ontzimi pankirin-tsimasi tsika isitowa-piintzi ooryaatsiri, ipaitakiro Posiñaarini. Ari imisaika-kiri yoka atziri iwitsika-kiri. ⁹ Ari ishookakaaki Pawa inasiwai-tachari pankirin-tsipayi, owaniinka-yitachari, okaratzi iwaitari okithoki. Ishookakaaki aajatzi niyaankiniki pankirin-tsimasi apiti pankirintsi. Aparoni yañaantaitari, pasini iyotantai-tarori kamiithari aajatzi kaaripirori. ¹⁰ Tzimatsi anta Posiñaarini aparoni nijaa, irootaki tsinkirori pankirin-tsimasi. Tzimatsi iroka nijaa okaratzi 4 ochiwaa. ¹¹ Itanakarori ochiwaa ipaitai-tziro Sinchaari, irootaki tapotachari anta Tapotaariniki, ari itzimiri ooro. ¹² Iriipirori inatzi ooro tzimatsiri anta, tzimatsi iriipirori tziritsatsiri, tzimatsi aajatzi mapipayi poriryaa-tatsiri. ¹³ Irooma apiti-tatsiri ochiwaa ipaitai-tziro Sipopojarini, irootaki tapotachari anta Kisaapororiniki. ¹⁴ Iroka pasini mawatatsiri ochiwaa ipaitai-tziro Tampishaarini, irootaki tapotachari anta tsika isitowa-piintzi ooryaatsiri Aatzikawiniki. Pasini 4-tatsiri ochiwaa, irootaki ipaitai-tziri Antaraani. ¹⁵ Aritaki imisaika-kiri Pawa yoka atziri pankirin-tsimasi Posiñaarini, iriitaki kaankiyaa-kotzirori pankirin-tsimasi, yaamaakowin-tyaaro aajatzi. ¹⁶ Iroka ikantakiri: “Kamiitha-tatsi pinthotiro okaratzi tzimatsiri pankirin-tsimasi. ¹⁷ Irooma okithoki pankirintsi iyotantai-tarori kamiithari aajatzi kaaripirori, airo pithotziro. Aririka pinthotakiro, aritaki pinkamaki.”

¹⁸ Ipoñaa ikantanaki Pawa: “Ti okamiithatzi isaikawaiti apaniroini atziri. Ontzimatyii nowitsiki-niri amitako-tirini.” ¹⁹ Tima owakira iwitsikan-taka-riri Pawa maaroni ipiraitari-payi, aajatzi maaroni siwankiri-payi, kipatsi yaaki. Yamakiniri atziri ipaitai-tziri aajatzi Adán, iwiniri iwairo-payi. Okaratzi iwakiniriri iwairo-payi iwitsikani Pawa, irojatzii iwairoiyitari iroñaaka. ²⁰ Imatakiro Adán iwakiniri iwairo maaroni antami-wiripayi, maaroni siwankiri-payi, aajatzi ipiraitari-payi. Titzimaita iñii aparoni amitako-tirini irirori. ²¹ Ikantakaa-karo Pawa impochokiti Adán. Ikanta imaapiro-tanaki Adán, yayitakiri imiriki, iwitana-jiri kamiitha iwathaki. ²² Irootaki imiriki atziri iwitsika-kiri Pawa aparoni kooya. Yamakiro Pawa iñiiro atziri. ²³ Ikanta iñaawakiro Adán, ikantanaki:

¡Naaka asitaro nowatha iroka!

Irootaki notonki.

Kooya ompaityaa,

Tima iwatha sirampari iwitsikai-taki. †

²⁴ Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa, tima aparoni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-yaami.

²⁵ Tima kaanki-miriki ikantaka atziri aajatzi iina, titzimaita ipasikijii-tzi.

* 2:12 iriipirori tziritsatsiri = bedelio, mapipayi poriryaaatsiri = ónice † 2:23 Iroka ñaantsi akantziri aroka “sirampari”, irootaki ikantai-tziri pairani “ish”, irooma akantziri aroka “kooya”, irootaki ikantai-tziri pairani “ish-shah”. Ari añiirori iroka ñaantsi “ish-shah” opoñaaro ñaantsi “ish” akantziri aroka “sirampari”. Aririka antsipatairo añaawaitiro “ishah” osiyaro akantziri aroka “opoña”. Aririka añaawaitiro ñaantsi “ish-shah” osiyawaitaro ankanti “sirampari-opoña”.

3

Ipiyatataka Adán aajatzi Eva.

¹ Pairani yotani ikantawita maranki, yanairi maaroni antami-wiri ikaratzi iwitsika-kiri Pawa. Ikanta apaata maranki ari isampitakiro kooya, ikantziro: “¿Omaapiroma ikantzi-imi Pawa: ‘Airo pithotziro okaratzi pankitachari pankirin-tsimasiki?’ ” ² Akanakiri kooya, okantziro: “Kantacha nonthotiro okaratzi pankitachari anta, ³ irooma satikain-chari niyaanki-masiniki, airo nothotziro. Tima ikantakina Pawa: ‘Airo pithotziro irona, airo pairikiro kapichiini, pikami = kari.’ ” ⁴ Ikantzi maranki: “Thaiyaantsi, airo pikami. ⁵ Tima iyotzi Pawa aririka pinthotakiro chochoki, ari piyotana-kiri kamiithari aajatzi kaaripirori, ari pinkimi-tanakyaari ikantara irirori.” ⁶ Oñaatziro kooya iroka chochoki kamiitha okantaka, oniwitana-karo onthotiro, onintzi ontzimi oyotani. Aakiro chochoki, othotakiro. Aanakiniri oimi, ithotakiro aajatzi irirori. ⁷ Ari opisaityiimotanakiro, oñaatya osaika-miriki-jiitatzii. Aajitaki osi pankirintsi, ositzikakiro, irootaki owasita-nakari. *

⁸ Okanta otampyiityaa-paaki tsitini-tiini, ikimawaa-tziiri Pawa yaniitapaji pankirin-tsimasiki. Siyajii-tanaka imana-pithatari. ⁹ Ikaimapaa-kiri Pawa, ikantziro: “¡Adán! ¿Tsikama pisaikika?” ¹⁰ Ari yakanaki irirori, ikantzi: “Notharowakaatyaami, Pawa, nokimawaimi paniitapaji pankirin-tsimasiki, tima kaanki-miriki noñaaka, irootaki nomana-pitha-tantamiri.” ¹¹ Ari isampitana-kiri, ikantziro: “¿Paitama kantakimiri pisaika-mirikitatzi? ¿Pithotaki-roma chochoki nopinka-kaimiri?” ¹² Ari yakanaki atziri, ikantzi: “Kaarima kooya pipakinari nontsipa-tyaaro, irootaki opakinarori iroka chochoki nothotan-takarori.” ¹³ Isampitana-kiri Pawa iroka kooya, ikantziro: “¿Paitama pantakiri?” Okantanaki iroori: “Tima yamatawi-takina naaka maranki, irootaki nothotan-takarori chochoki.” ¹⁴ Ikantana-kiri Pawa yoka maranki:

“Okantakaan-tziro pamatawi-takiro kooya,

Misha-piro-taari pinatyii awiroka, panaajiri maaroni antami-wiri.

Pasi piwiro pinkonthaan-tajyaaro pinii osaawiki,

Kipatsi-yina pinkantajyaa piitoki. †

¹⁵ Nonkan-takai-yaaro onkisaniiin-taimi kooya.

Ari inkantajyaari osarintajyaari,

Inkisaniiin-tairi pasi awiroka.

Iritaki tsitokai-miniri piitoki,

Ipatzi-kontaki patsi-kamatsi-tairi awiroka.”

¹⁶ Ikantana-kiri kooya:

“Antaro pinkimaatsi-taiyaa aririka piwaiyantai.

Oshiki ayimataimi pinintzi yapititaiyaami piimi,

Iro kantacha, oshiki impira-waitajyaami irirori.”

¹⁷ Ikantana-kiri atziri:

“Tima paawako-takiro piina,

Pithotan-takarori nopinka-kaawitamiri.

Awiroka kantakaan-taki-rori nomisha-tantyaarori iroka kipatsi.

Oshiki pinkimaatsi-taiyaaro pantawaiti,

Piñaantajyaarori piyaari kitaitiriki-payi.

¹⁸ Tima oshiki onkantaiyaa kitoochii-masi kipatsiki.

Irootaki piwankiri piwayitaiyaa awiroka.

¹⁹ Ari pasi piwiro pamasawi-wintairo onkarati piwajyaari,

Irojatzii pinkipatsi-pani-tantaiyaari,

Tima kipatsi yaitaki iwitsikan-taitaka-miri,

Ontzimatyii pinkipatsi-panitai aajatzi.” ‡

²⁰ Aritaki ipaitakiro iina yoka Adán “Añaantsi”, tima irootaki irinirotyaari inkarati añaayi-tatsiniri. Ikantai-tziro iñaaniki irirori-payi “Eva”. ²¹ Ipoña yaaki Pawa misinantsi iwitsikakiniri iithaari, irootaki ikithaa-takiriri atziri aajatzi iina.

²² Ipoña ikantzi Pawa: “Ikimitakai arokaiti yoka atziri, iyotanakiro kamiithari aajatzi kaaripirori. Kimitaka aritaki inthotakiro chochoki yañaantaitari, aritaki yañaanitai.”

²³ Irootaki imisitowantaka-riri isaikawitakara pankirin-tsimasiki Posiñaariniki. Ontzimatyii yantawaitaji aka kipatsiki, tima kipatsi yaitaki pairani iwitsikan-taitaka-riri.

²⁴ Aritaki imisitowai-takiri atziri pankirin-tsimasiki Posiñaarini, iwanaki Pawa aparoni

* 3:7 pankirintsi = higuera † 3:14 Kipatsi-yina pinkantajyaa piitoki = piniyain-katairo kipatsi-pani. ‡ 3:19 piwajyaari = pan

maninkari tsika isitowa-piintzi ooryaatsiri. Ari osaikitakari wisa-mintotsi iroowait-aki opaamatzi paamari. Irootaki shiwatachari anta airo yariitan-taitaaro chochoki añaakaan-tatsiri.

4

Caín aajatzi Abel.

¹ Okanta apaata imaantakaro iina Adán. Ari omotyaataki iroori, tzimaki otomi. Okanta-siritzi Eva: “Nowaiyantaki iroñaaka notomi. Iriitaki Pawa kantakaaro nowaiyantiri.” Irootaki opaitan-takariri otomi “Waiyantaantsi”. Tima iroka wairontsi Waiyantaantsi, irootaki ikantziri iñaaniki irirori “Caín”. ² Ipoña itzimanaji pasini otomi, opaitakiri Abel, iriitaki iririntzi-tanakari Caín. Pirawai-tachari inaki Abel, iriima Caín pankiwai-taniri inatzi. ³ Ikanta apaata Caín, yaanaki iwankiri yasitakai-yaari Pawa impinkatha-tantyaari. ⁴ Ari ikimitakari irirori Abel, yaanakiniri Pawa itarori itzimi ipira, iriipiro-tatsiri iwathatzi. Oshiki yaakamiitha-takiri Pawa Abel, ari ikimitaa-kiro yasitakaa-kariri. * ⁵ Iriima Caín timachiini yaakamiithatiri, ari ikimitaa-kiro okaratzitzi yasitakaa-witakariri. Irootaki ikisantana-kari Caín. ⁶ Ikantawi-takari Pawa: “¡Caín! ¿Paitama pikisawai-tantari? ¿Paitama pipasini-kyaatantari? ⁷ Arimi pantiro kamiithari, airo pipasini-kyaawai-tzimi. Iro kancha, aririka pantakaro pikinkithasiritari aritaki pinkaaripiro-siritaki. Ontzimatyii piitsinampairo iroka.”

⁸ Ikanta apaata Caín, ikantakiri iririntzi Abel: “¡Iy! Thami ankinawaiti owaantsiki.” Ari iwakiriri anta iririntzi. ⁹ Isampitakiri Pawa, ikantziri: “¡Caín! ¿Tsikama ikinakika pirintzi?” Ikantzi Caín: “Ti noyoti. ¿Naakama kimpoyiiriri?” ¹⁰ Ari yapiitzi ikantziri: “¿Paitama pantakiri? Tima nokimakiro iriraani pirintzi okimiwai-takaro onkaima-kaima-tatyinami kipatsiki tsika piwakiri. ¹¹ Mishataari pinaatyii awiroka iroñaaka, airo pinampi-taaro aka tsika osiyakaro omiritakiyii-yaaromi kipatsi iriraani pirintzi piwakiri. ¹² Pankiwai-rintzi pinawityaa, airomaita piñaayi-tairo onkitho-tzimo-taimi. Kinakina-waitaniri pinkantajyaa, airo pamita pisaikajiro pinampiki.” ¹³ Yakanaki Caín, ikantzi: “Airo namawitziro okaratzitzi pikantaki-nari, pimapiro-takina. ¹⁴ Pimisitowa-kina aka, kinakina-waitaniri nonkantajyaa, airo namitaja nosaikairo nonampiki. Inkarati ñaayitainani, aritaki iwaitajina.” ¹⁵ Ikantzi Pawa: “Itzimi-rika owaji-mini awiroka, oshiki impiyatai-tyaari irirori.” Airo iwan-taitari Caín, ikimi-takaan-takari Pawa inkintawatha-tatyirimi iyoitan-tyaari. †

¹⁶ Jataki Caín ikinanakiro isitowa-piintzi ooryaatsiri ipaitai-tziro Kinawini. Ari inampitaka-rori anta, tira isaikairo Posiñaariniki tsika ikinkitha-waitakaa-kiri Pawa.

Icharinipayi Caín.

¹⁷ Ari yaakiri iina anta Caín. Iwaiyan-takaa-kiro, ipaitakiri Enoc. Ari iwitsika-kiri inampi, ipaitakiro Enoc aakotakiri iwairo itomi. ¹⁸ Iriitaki Enoc asitana-kariri Irad. Iriitaki Irad asitana-kariri Mehujael. Iriitaki Mehujael asitana-kariri Metusael. Iriitaki Metusael asitana-kariri Lamec. ¹⁹ Iriima Lamec otzimaki irirori apiti iina. Opaita Ada, pasini opaita Zila. ²⁰ Itzimanaki otomi Ada opaitakiri Jabal, iriitaki ishininkai-titari pankothaantiwiri, aajatzi pirawai-nitachari. ²¹ Tzimatsi Jabal pasini iririntzi paitachari Jubal, iriira ishininkai-titari piyompi-waitaniri aajatzi showirwai-taniri. ²² Owaiyantaki iroori Zila, opaitakiri Tubal-caín, iriitaki asiro-pakori, owitsika-yitzirori opaita-rika-payi asiro kitiri-tatsiri. Tzimatsi iritsiro Tubal-caín opaita Naama. ‡ ²³ Ikanta apaata Lamec ikinkitha-waitakaa-kiro apitiro iina, Ada aajatzi Zila, ikantziro:

“Pinkimisantina nonkantimiri:

Nowakiri atziri okantakaan-tziro ikichinka-kina.

Nowamaaki awankari okantakaan-tziro imposakina.

²⁴ Oshiki impiyawin-taityaari Caín,

Irooma naaka imaapiroiti impiyawin-taityaana. §

²⁵ Ikanta yapiitajiro Adán imaantajaro iina, ari itzimaji pasini otomi opaitakiri “Opantaantsi”. Okanta-siri-tanaji iroori: “Ipajina Pawa pasini notomi iri impoyii-tyaarini notomini Abel, iwakiri Caín, iririntzi.” Tima iroka wairontsi Waiyantaantsi, irootaki ikantziri iñaaniki pairani iriroriiti “Set”. ²⁶ Ikanta iwaiyakaa-kiro iina irirori Set, tzimanaki otomi ipaitakiri Enós. Ari yitaitana-karo ipinkathatai-tziri Pawa. *

* 4:4 ipira = oisha = oveja † 4:15 oshiki impiyatai-tyaari = onkarati 7 yapiitaitiro impiyatai-tyaari. ‡ 4:22 asiro kitiri-tatsiri = bronce § 4:24 Oshiki impiyawintaityaari = onkarati 7 yapiitaitiro impiyatai-tyaari; imaapiroiti impiyawin-taityaana = onkarati 77 yapiitaitiro impiyatai-tyaari. * 4:26 Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi’ okanta-kota ‘Wairontsi’.

5

Ichariniyitanakari Adán

¹ Yoka ikaratzi icharini-yita-nakari Adán. Tima owakira iwitsika-kiri Pawa yoka atziri, isiyakaa-kari tsika ikantawaita irirori. ² Iwitsikaki sirampari aajatzi kooya. Itasonkawintakiri. Ipaitakiri "Atziri" owakira iwitsika-kiri.

³ Tzimanaki Adán okaratzi 130 isarintsiti, ari itzimaji pasini itomi ipaitakiri Set. Iriitaki siyakariri tsika ikantawaita irirori. ⁴ Aikiro yañaawaji Adán okaratzi 800 osarintsiti. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ⁵ Iroka okaratzi yañaaki Adán 930 osarintsiti, ari ikamajiri irirori. ⁶ Tzimanaki irirori Set okaratzi 105 isarintsiti, ari itzimaki itomi ipaitakiri Enós. ⁷ Aikiro yañaawaji Set okaratzi 807 osarintsiti. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ⁸ Iroka okaratzi yañaaki Set 912 osarintsiti, ari ikamajiri irirori.

⁹ Tzimanaki irirori Enós okaratzi 90 isarintsiti, ari itzimaki itomi ipaitakiri Cainán. ¹⁰ Aikiro yañaawaji Enós okaratzi 815 osarintsiti. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ¹¹ Iroka okaratzi yañaaki Enós 905 osarintsiti, ari ikamajiri irirori.

¹² Tzimanaki irirori Cainán okaratzi 70 isarintsiti, ari itzimaki itomi ipaitakiri Mahalaleel. ¹³ Aikiro yañaawaji Cainán okaratzi 840 osarintsiti. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ¹⁴ Iroka okaratzi yañaaki Cainán 910 osarintsiti, ari ikamajiri irirori.

¹⁵ Tzimanaki irirori Mahalaleel okaratzi 65 isarintsiti, ari itzimaki itomi ipaitakiri Jared. ¹⁶ Aikiro yañaawaji Mahalaleel okaratzi 830 osarintsiti. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ¹⁷ Iroka okaratzi yañaaki Mahalaleel 895 osarintsiti, ari ikamajiri irirori.

¹⁸ Tzimanaki irirori Jared okaratzi 162 isarintsiti, ari itzimaki itomi ipaitakiri Enoc. ¹⁹ Aikiro yañaawaji Jared okaratzi 800 osarintsiti. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ²⁰ Iroka okaratzi yañaaki Jared 962 osarintsiti, ari ikamajiri irirori.

²¹ Tzimanaki irirori Enoc okaratzi 65 isarintsiti, ari itzimaki itomi ipaitakiri Matusalén.

²² Aikiro yañaawaji Enoc okaratzi 300 osarintsiti, yantapiin-tziro okaratzi inintziri Pawa. Tzimawaji pasini itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ²³ Iroka okaratzi yañaaki Enoc 365 osarintsiti. ²⁴ Tima yantapiin-takiro Enoc okaratzi inintziri Pawa, irojatzii yaantaariri Pawa, tira iñiitajiri.

²⁵ Tzimanaki irirori Matusalén okaratzi 187 isarintsiti, ari itzimaki itomi ipaitakiri Lamec. ²⁶ Aikiro yañaawaji Matusalén okaratzi 782 osarintsiti. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ²⁷ Iroka okaratzi yañaaki Matusalén 969 osarintsiti, ari ikamajiri irirori.

²⁸ Tzimanaki irirori Lamec okaratzi 82 isarintsiti, ari itzimaki itomi irirori. ²⁹ Ikantasi-iriritzi Lamec: "Tima imapiro-takiro Pawa imishatakiro kipatsi, oshiki inkimaatsi-taityaaro yantawai-taiti, iro kantacha iriitaki yoka iinchara-niki makoryaa-kaantaa-tsini." Irootaki ipaitan-takariri itomi "Makoryaantsi". Tima iroka wairontsi Makoryaantsi, irootaki ikantziri iñaaniki pairani irirori "Noé". ³⁰ Aikiro yañaawaji Lamec okaratzi 595 osarintsiti. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ³¹ Iroka okaratzi yañaaki Lamec 777 osarintsiti, ari ikamajiri irirori.

³² Tzimanaki irirori Noé okaratzi 500 isarintsiti, ari itzimaki itomi-payi, ipaitakiri: Sem, Cam, Jafet.

6

Ikaaripirotaki atziriti

¹ Ikanta shikitanaji atziripayi aka kipatsiki, tziyami-tanaki irisinto-payi. ² Ari iñaakiro itomiyaayi-payi Pawa kamiithaa-niki okantayita irisintoiti atziripayi, ikoyaayitaki okaratzi onimotaki-riri, iinanta-yitakaro. ³ Irootaki ikantan-tanakari Pawa: "Airo yañaawiyitaji atziri, tima wathatsi inamatsi-tatzii irirori. Apatziro yañaawiyitaji onkarati 120 osarintsiti." ⁴ Ikanta iinantayitakaro itomiyaayi Pawa irisinto-payi atziripayi, iwaiyantakaa-yitakiro. Iriitaki antari-tawato-payi itanakarori inampiyitaro pairani, ñaapirori ikantajitakani, oshiki ikimakoi-takiri.

⁵ Tima iñaakiri Pawa omaapiro ikaaripirotaki atziripayi aka kipatsiki, iro yaakowintapiintaka ikinkithasiritaro yantayitiro kaaripiro-yitatsiri. ⁶ Antaro okantzimo-niintakari Pawa iwitsika-kiri atziri. ⁷ Ikantanaki: "Ontzimatyii napirotairi atziri ikaratzi nowitsika-kiri kipatsiki, ari nonkimitairi antami-wiripayi, konthaa-yitatsiri osaawiki, aajatzi siwanki-ripayi. Tima antaro okatsi-tzimo-niintakina nowitsika-kiri." ⁸ Iriima Noé, kamiitha-siri ikantzimo-takari Pawa.

Iwitsikaki Noé amaatakominotsti

⁹ Iroka ikinkitha-takoi-tziri Noé. Kamiitha-siri ikantaka irirori, ikimisan-tapiintziri Pawa. Tima tikatsi pairani kimityaa-riniri Noé yantapiin-takiro inintziri Pawa. ¹⁰ Tima ikaratzi mawa itomi Noé, iroka ipaitakiri: Sem, Cam, Jafet. ¹¹ Tima oshiki ikaaripiro-tzimo-takiri Pawa osaawi-satziiti, oshiki imaimani-tawakaaka. ¹² Ari yasi iwakiro ikaaripiro-yitaki atziripayi. Ikanta ifñaakiri Pawa ithonka ikaaripiro-yitaki atziripayi, ¹³ ikantakiri Noé: "Nonintzi napirotajiri atziripayi. Iriitaki kantakaan-tzirori imaimani-tawakaantari osaawiki. Nonintzi nonthonkairi atziripayi aajatzi maaroni kipatsi. ¹⁴ Irooma awiroka pamini inchato tzimatsiri okasi, irootaki piwitsikiri pamaa-takominto. Pinasityaaro inthompoina pintanto-yitiro. Piwitsifiuro maaroni intakiroini aajatzi inthompoina. * ¹⁵ Ari pinkantiro piwitsikiro. Onkarati pimonkaratiro osanthati 300 pikonaki, irooma oniiki onkarati 50 pikonaki, irooma tsika ojinokiti onkarati 30 pikonaki. † ¹⁶ Mawaminko pinkantiro piwitsikiro. Pimorontiro oshaawiini otapisiki inkini yaminaiti, onkarati okimiityaa aparoni pikonaki. Tima aparoni piwitsikaki asitakoro. ‡ ¹⁷ Aritaki nowaryaaki antaro inkani, anairo maaroni kipatsi. Inthonka yapirotyaa inkami maaroni añaayi-tatsiri kipatsiki. ¹⁸ Irooma awiroka Noé tzimatsi ankasiyaka-wakaiyaari. Tima awiroka kyaatsi-ni amaatako-minto-tsiki pintsipa-tyaari pitomi-payi, piina, aajatzi paniro-payi. ¹⁹ Piminkyii aajatzi apiti-payi nasiyitachari antami-wiriiti ikaratzi añaayi-tatsiri aka kipatsiki, aparoni sirampari aajatzi aparoni kooya, iriitaki tsipatyaa-mini yañaayiti aajatzi irirori. ²⁰ Tima apiti-payi piminkyii ikaratzi inasiyita siwanki-ripayi, ikaratzi inasiyita antami-wiripayi, ikaratzi inasiyita ipiraita-ripayi, aajatzi ikaratzi inasiyita konthaa-yitatsiri osaawiki, inkini yañaayiti irirori-payi. ²¹ Ontzimatyii piwapithaantyya oshiki piwariti. Irootaki piyaari awirokaiiti aajatzi ikaratzi piminkyaa-yitiri." ²² Imatakiro Noé okarati ikantaki-riri Pawa.

7

Oonkaro

¹ Ipoña ikantairi Pawa yoka Noé: "Tzimawi-tacha oshiki atziri aka kipatsiki, iro kantacha apatziro pikantakaa-karo awiroka pantapiin-takiro nonintziri naaka. Pinkyii amaatako-minto-tsiki awiroka, piina, pitomi-payi aajatzi paniro-payi. ² Piyosiitiri piminkyaa-yitiri aajatzi antami-wiri kaari ipinkai-tziri, inkarati 7 sirampari aajatzi 7 kooya. Iriima ikaratzi ipinkai-tziri piminkyayiti inkarati apiti, aparoni sirampari aparoni kooya. ³ Ari pinkimitaa-kiri aajatzi siwanki-ripayi, piminkyii inkarati 7 sirampari aajatzi 7 kooya. Airo ipyaanta tsika ikanta inasiyita irirori. ⁴ Tima oyotapaaka 7 kitaitiri nowaryaan-tyaarori inkani, aakowin-tyaaro omparyii 40 kitaitiri aajatzi 40 tsitiniri. Napirotajiri kipatsiki maaroni añaayi-tatsiri nowitsikakiri." ⁵ Tima imatakiro Noé okarati ikantaki-riri Pawa.

⁶ Aritaki tzimaki irirori Noé okarati 600 isarintsiti, oonkantaari kipatsiki. ⁷ Ari ikyaanaki Noé amaatako-minto-tsiki itsipatakaro iina, itomi-payi aajatzi iraniro-payi. ⁸ Ikyaapaaki antami-wiripayi kaari ipinkaitzi aajatzi ipinkai-tziri, siwanki-ripayi, konthaa-yitatsiri kipatsiki, ⁹ Itiyitaka amaatako-minto-tsiki itsipatakari Noé, apiti-payi ikaratzi kyaintsiri, aparoni sirampari aparoni kooya. Omataka okarati ikantakiri Pawa. ¹⁰ Ikanta omonkara-tapaaka awisawaji 7 kitaitiri, ari itanakaro oparyaapaaki inkani kipatsiki.

¹¹ Tima aritaki tzimaki Noé okarati 600 isarintsiti, awisanaki aparoni kasiri, aajatzi 17 kitaitiri, aripaiti otonkako-tanaki inkaari tzimatsiri osaawiki, aajatzi tzimatsiri jinoki. ¹² Aakowin-takaro oparyaaki okarati 40 kitaitiri aajatzi 40 tsitiniri. ¹³ Irootaki kitaitiri ikyaantana-kari irirori Noé amaatako-minto-tsiki, itsipatakaro iina, itomi-payi: Sem, Cam, Jafet, aajatzi mawa iraniro. ¹⁴ Tima itsipatakari nasiyitachari antami-wiripayi, nasiyitachari ipiraita-ripayi, ikaratzi nasiyitachari konthaa-yitatsiri osaawiki, aajatzi ikaratzi nasiyitachari siwanki-ripayi. ¹⁵ Mataka ikyaayitaki amaatako-minto-tsiki apiti-payi ikaratzi añaayi-tatsiri kipatsiki, itsipatakari Noé. ¹⁶ Itiyitaka aparoni sirampari aparoni kooya. Mataka okarati ikantaki-riri Pawa yoka Noé. Iriitakira Pawa asitanakirori amaatako-mintotsi.

¹⁷ Mataka oparyaaki okarati 40 kitaitiri. Antaro okantanaka oonkanaro kipatsiki. Owankatanaka amaatako-mintotsi. ¹⁸ Aikiro opokaatzi oonkaro. Aikiro owankatyaa amaatako-mintotsi. ¹⁹ othonka anaankiro jinokiyi-tatsiri otzisi, tima omaapiro oonkaka aka kipatsiki. ²⁰ Tima okarati 15 konakintsi anaankiro jinokiyi-tatsiri otzisi. * ²¹ Ari yapirotakari maaroni atziri aka kipatsiki, imataka siwanki-ripayi, antami-wiripayi,

* **6:14** okasi = gofer † **6:15** osanthati 300 pikonaki = 135 metros, oniiki onkarati 50 pikonaki = 22.5 metros, ojinokiti onkarati 30 pikonaki = 13.5 metros ‡ **6:16** aparoni pikonaki = medio metro * **7:20** 15 konakintsi = 7 metros

ipiraita-ripayi, aajatzi konthaa-yitatsiri osaawiki. ²² Mataka yapirotoka ikaratzi aniinka-witachari aajatzi okaratzizimawitachari aka kipatsiki. ²³ Apatzirow yawisakotaji Noé aajatzi ikaratzitsipatakari amaatako-minto-tsiki. Tima ithonka yapiroi-takiri atziripayi saikawitachari kipatsiki, itsipatakari antami-wiripayi, siwanki-ripayi, konthaa-yitatsiri, maaroni. ²⁴ Tira ompiryaa-tzizajyaa onkaro kipatsiki okaratzizimawitachari 150 kitaitiri osamanitaki irojatzipiryaa-tantajari.

8

Opiryaatantaari onkaro

¹ Tima isiriki iwiri Pawa Noé, aajatzi ikimitzi-takari maaroni antami-wiripayi, ipiraita-ripayi ikaratzizimawitachari amaatako-minto-tsiki. Ikantakaa-karo Pawa ontasonkaa-tajiro tampyaa iroka onkaro, irotaki ompiryaa-tanjyaa. ² Asitanaja tsika ositowa-yitanaki nijaa poñaayi-tanainchari inthomponta kipatsiki, ari okantzi-tanaari aajatzi poñaayitainchari jinoki inkitiki. Karataji oparyaaki inkani. ³ Niitsikiroini okanta opyaata onkaro. Tima awisaki okaratzizimawitachari 150 kitaitiri opiryaa-tantaari amaatako-mintotsi tonkaariki otziziki ipaitaitziri Tasorintsii-toni. * ⁵ Aikiro opyaa-tatyaa onkaro. Ari yawisawaji apiti kasiri, koñaayitaji maaroni otziziki jinokiyi-tatsiri. †

⁶ Okanta awisawaji aajatzi 40 kitaitiri, yasitaryaa-jiro Noé imorontakiro amaatako-mintotsi, ⁷ iwaraakiri koontzi-niro. Ari ishonkawita koontzi-niro iyaawinta ompiryaa-tajiki kipatsi. ‡ ⁸ Ipoñaawaraakiri aajatzi Noé aparani siro iyotantyaari piryaatajiki-rika kipatsi. ⁹ Tizimaita inii siro tsika yookyaa, piyaja amaatako-minto-tsiki. Imisitowairo irako Noé, oopapaja siro, iminkyaa-wajiki amaatako-minto-tsiki. ¹⁰ Ari iyaawin-tawaja aajatzi Noé okaratzizimawitachari 7 kitaitiri, yapiitakiro iwaraajiki siro. ¹¹ Ikanta ipiyaa siro otziziki yamaji ithowaki inchasimpoki. Ari iyotziri Noé piryaa-tzimatajiki onkaro. § ¹² Aajatzi yapiitawairo iyaawin-tawaja Noé okaratzizimawitachari 7 kitaitiri, yapiitakiro iwaraajiki siro. Tira ipiyaa siro amaatako-minto-tsiki.

¹³ Okanta okyaa-pajiki owakirari osarintsii, irootaki itanaarori kitaitiri, aajatzi itanaarori kasiri, ari tzimanaji Noé okaratzizimawitachari 601 isarintsii. Aripaiti yookairo Noé iwankotan-takarori amaatako-mintotsi, infaatziro koñaayitaji kipatsi. ¹⁴ Ikanta yawisawaji aparani kasiri, aajatzi 27 kitaitiri, aripaiti opiryaa-pirotajiki onkaro aka kipatsiki.

¹⁵ Ikantairi Pawa Noé: ¹⁶ “Pisitowaji iroñaaka amaatako-minto-tsiki, pitsipa-tyaaro piina, pitomi-payi, aajatzi paniro-payi. ¹⁷ Pimisitowairi maaroni antami-wiri ikaratzizimawitachari: siwanki-ripayi, ipiraita-ripayi, aajatzi ikaratzizimawitachari konthaa-yitatsiri osaawiki. Ijaiti kipatsiki inampitapa-jyaa, ishikitaita yokapayi anta.” ¹⁸ Ari isitowanaji Noé amaatako-minto-tsiki itsipatakaro iina, itomi-payi, aajatzi iraniro-payi. ¹⁹ Ari isitowanairi aajatzi maaroni antami-wiripayi, ipiraita-ripayi, konthaa-yitatsiri osaawiki, siwanki-ripayi, maaroni.

²⁰ Ari iwitsika-pajiki Noé ipomi-pirini-minto ipinkatha-tapajiki Pawa. Yaaki aparani-payi ikaratzizimawitachari iwaitari, aajatzi siwanki-ripayi, kachaaryiinka ikanta ipomitapa-jiki ipomipirini-mintoki. ²¹ Ikanta ikimainka-tawakiri Pawa iwosininka, ikantanaki: “Airo napirotzi-tantaja iroñaaka kipatsiki ikantakaan-tziro atziri-payi, tima iriintsii-takori iwirow ikinkithasirita yantayitiro kaaripirori. Aajatzi nonkimi-tajiki maaroni antami-wiripayi, airo napirotajiki nokimitaa-kiri iroñaaka.

²² Ainrow infaatziro iroka kipatsi,

Irasi iwaitiro impanki-waitaiti, yawiitaiti iwankiri.

Asi owajiro amasawirintsii, onkatsinkaityii aajatzi.

Asi owajiro onkyaarontsiti, osarintsii aajatzi.

Onkitaititi, ontsinitaiti aajatzi.”

9

Yaapatyaakari Pawa yoka Noé

¹ Ari itasonkawinta-nakiri Pawa Noé aajatzi itomi-payi. Iroka ikantakiri: “Ishikitaji pitomi-payi, inthonkyaa inampitajyaa kipatsiki. ² Oshiki intharowan-tyaami aajatzi maaroni antami-wiripayi, siwanki-ripayi, konthaa-yitatsiri kipatsiki, aajatzi nijaa-wiripayi. Tima awiroka noyotakaa-pirotajiki panaayi-tairi maaroni yokapayi.

* **8:4** Ikantaitziri aka “5 kasiri awisaintsiri”. Tima owakira itantana-karori oparyaaki inkani pairani, irooki kitaitiri 17 apiti-tatsiri kasiri. Tima 5 kasiri osamanitaki onkaka kipatsi irojatzizimawitachari “kitaitiri 17, kasiri 7”. † **8:5** Ikantaitziri aka “Awisawaji apiti kasiri”, irootaki ikantaitzitari aajatzi “awisaki 9 kasiri aajatzi aparani kitaitiri.” ‡ **8:7** koontzi-niro

= cuervo § **8:11** inchasimpoki = olivo

³ Kamiitha-tatsi piwayitajyaari ikaratzi añaayi-tatsiri, aajatzi pankirin-tsipayi. Naaka opakimirori iroka-payi. ⁴ Iriima añainkari wathatsi, airo piwakowaitaro iriraani, irootaki añaakairiri. ⁵ Tima omaapiro okowa-pirota iraaantsi. Aririka pinkap-athainkataairi piwamairi pishininka, aritaki nomatakimi naaka. Ari nonkimi-tajiri pipira aririka iwamaanti, aajatzi nonkimi-tajiri atziri-payi owai-rini ishininka, nonkathain-ka-takayiri irirori.

⁶ Itzimi-rika owiriri atziri,

Aritaki iwai-tairi irirori.

Tima naaka owitsika-kiri atziri,

Nokimi-takaan-takari tsika nokanta-waita naaka.

⁷ Irooma awiroka, ishikitaji piwaiyani,

Inthonka inampitajyaaro kipatsiki.”

⁸ Aikiro ikinkitha-waitakaa-tziiri Pawa yoka Noé aajatzi itomi-payi, ikantziri: ⁹ “¡Noé! Tzimatsi nonkasiya-kai-miri, irojatzi nonkasiyakai-riri inkarati pincharini-tajyaari. ¹⁰ Irojatzi nokasiya-kayi-tyaariri antami-wiripayi ikaratzi pitsipa-yitaari pisitowaji amaatako-minto-tsiki: siwanki-ripayi, ipiraita-ripayi, maaroni inkarati tzimayi-taatsi-ni kipatsiki. ¹¹ Iroka nokasiya-kai-miri iroñaaka: Airo napiitziro nowasankitaan-tyaari oonkaro yoka atziri-payi aajatzi antami-wiripayi. Tima airo apiita oonkajyaa kipatsiki, iñiitaji yapirotajyaa ikaratzi tzimayi-tatsiri.” ¹² Aikiro ikinkitha-waitakaa-tziiri Pawa yoka Noé, ikantziri: “Tzimatsi iñaitairi iyantantai-tyaari tzimatsi akasiyakaa-wakaari. Iriitaki piñaapiin-tairi awiroka aajatzi antami-wiripayi. ¹³ Tima aririka piñiiri inkatziyi oyi ooryiinkatzi, piyotaji tzimatsi akasiyakaa-wakaari. ¹⁴ Aririka piñiiri ooriinkatai, ari piñiiriri inkatziyi oyi minkoriki. ¹⁵ Tima osiriki nowajiro naaka nokasiyakai-miri, aajatzi nokasiyakaa-riri antami-wiripayi. Airo apiita iñaitairo oonkaro apirotai-roni kipatsi. ¹⁶ Aririka noñiiri oyi inkatziyi minkoriki, osiriki nowairo okaratzi akasiyakaa-wakaari, irojatzi nokasiyakai-riri aajatzi ikaratzi añaayi-tatsiri kipatsiki. Asi owatyiiro, airo nowasiñaajiro. ¹⁷ Iriitaki iñaayitairi maaroni añaayi-tatsiri kipatsiki, iyotai tzimatsi akasiyakaa-wakaari.” Irootaki iñaani Pawa iroka okaratzi ikamantaki-riri Noé.

Itomipyai Noé

¹⁸ Yoka itomi-payi Noé ikaratzi sitowaa-tsiri amaatako-minto-tsiki: Sem, Cam, Jafet. Iriitakira Cam iririntana-kari Canaán. ¹⁹ Ikaratakira mawa itomi Noé, iriitaki oshikita-tsiri aka kipatsiki.

11

Antaroiti atimintotsi Kompishariki

¹ Pairani aparoni okanta ñaantsi iñaawai-taitziri kipatsiki. ² Ikanta ikinapajiro atziri-payi isitowa-piintzi ooryaatsiri, iñaapaakiro owintinitzi ipaitai-tziro Apijaari, ari inampitaka-rori anta. ³ Ipoña ikantawakaañitani atziri-payi: “Thami antayi kipatsi onkiso-nakiti.” Ari itanakaro itanto-taitaro kipatsi-naki, ti apatziro itantotaityaaro mapinaki. Aripaiti itanakaro aajatzi itsirikan-taitaro tziritsiri, tira apatziro intsirikan-taityaaro pitzi-thatatsiri. ⁴ Ipoña ikantawakaañitani aajatzi: “Thami awitsiki anampitsi, awitsiki aajatzi antaroiti atimintotsi ariitacha-ni inkitiki. Inthonkyaa inkimakoi-tajai. Aritapaaki akinakina-waiyitaki tsikari-payi.” ⁵ Ikanta ipokaki Pawa yaminiro nampitsi aajatzi atimintotsi iwitsika-kiri atziri-payi, ⁶ ikanta-siri-tanaki: “Aparoni okanta inampi, aparoni okanta iñaani, irootaki imatantarori iwitsika-yitziro imintziri. Tima okaratzi ikinkithasiritari yantiri, tikatsi washaan-takai-rini. ⁷ Thami ankompi-takai-yaari iñaani, airo ikimatha-tawakaanta iñaana-tawakaiyaarika.” ⁸ Ari iwashaan-takaa-kiri Pawa yoka atziri-payi otzimawitaka antaroiti inampitsiti, yoiwaraa-kiri ikinayi-tanaki tsika-rikapayi. ⁹ Ikompitakaa-yita-nakari Pawa iñaani-payi atziri-payi ikaratzi nampitarori kipatsiki. Irootaki owaitakaan-tzirori iroka inampi Kompijaari. Aripaiti yoiwaraa-kiri Pawa atziri-payi, jataki inampityaaro maaroni kipatsiki.

Icharinipayi Sem

¹⁰ Yoka icharini-payi Sem itomi Noé. Tima aritaki awisaki apiti osarintsi oonkantakari kipatsi, tzimaki Sem okaratzi 100 isarintsi, ari itzimaki itomi irirori ipaitakiri Arfaxad. ¹¹ Aikiro yañaawaji Sem okaratzi 500 osarintsi. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ¹² Ari tzmanaki irirori Arfaxad okaratzi 35 isarintsi, ari itzimaki itomi ipaitakiri Sala. ¹³ Aikiro yañaawaji Arfaxad okaratzi 403 osarintsi. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ¹⁴ Ari tzmanaki irirori Sala okaratzi 30 isarintsi, ari itzimaki itomi ipaitakiri Heber. ¹⁵ Aikiro yañaawaji Sala okaratzi 403 osarintsi. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ¹⁶ Ari tzmanaki irirori Heber okaratzi 34 isarintsi, ari itzimaki

itomi ipaitakiri Peleg. ¹⁷ Aikiro yañaawaji Heber okaratzi 430 osarintsi. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. * ¹⁸ Ari tzimanaki irirori Peleg okaratzi 30 isarintsiti, ari itzimaki itomi ipaitakiri Reu. ¹⁹ Aikiro yañaawaji Peleg okaratzi 209 osarintsi. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ²⁰ Ari tzimanaki irirori Reu okaratzi 32 isarintsiti, ari itzimaki itomi ipaitakiri Serug. ²¹ Aikiro yañaawaji Reu okaratzi 207 osarintsi. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ²² Ari tzimanaki irirori Serug okaratzi 30 isarintsiti, ari itzimaki itomi ipaitakiri Nacor. ²³ Aikiro yañaawaji Serug okaratzi 200 osarintsi. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ²⁴ Ari tzimanaki irirori Nacor okaratzi 29 isarintsiti, ari itzimaki itomi ipaitakiri Taré. ²⁵ Aikiro yañaawaji Nacor okaratzi 119 osarintsi. Tzimawaji itomi-payi aajatzi irisinto-payi. ²⁶ Ari tzimanaki irirori Taré okaratzi 70 isarintsiti, ari itzimaki itomi-payi ipaitakiri Abram, Nacor, Harán.

²⁷ Yoka icharini-payi Taré. Iriitaki Taré tomintaka-riri Abram, Nacor aajatzi Harán. Iriitaki Harán tomintaka-riri Lot. ²⁸ Irijatzi Harán itakarori ikamaji Kitainkaariki iipatsitiki Kiyamori-wini-satzi. Ikamitaka irirori tikiramintha inkami asitariri. Ikamaji tsika itzimaki pairani. ²⁹ Ikanta Abram inantakaro Sarai. Iriima Nacor inantakaro Milca, irisinto Harán. Iroora Milca irintotarori Isca. ³⁰ Iro kantacha Sarai ti owaiyantani itiroori, omaaniro-tatzii. ³¹ Ikanta apaata Taré, inintaki ijataimi Owintiniki, yookanajiro inampiwitakaro Kitainkaariki iipatsiti Kiyamori-wini-satzi. Yaanajiri Abram, iraniro, aajatzi icharini Lot. Ikanta yariitaka niyaanki-thaki ipaitai-tziro Awotzini, ari inampitapaa-karo anta. ³² Iroka okaratzi yañaaki Taré 205 osarintsi, irojatzii ikamantaari irirori anta Awotziniki.

12

Ikinkitawaitakaitziri Abram

¹ Ikanta apaata Pawa, iñaanatakiri Abram, ikantakiri: “¡Abram! Tzimatsi pasini kipatsi noñaakaimiri, pijati anta, pookanajiro pinampi awiroka, irasi piri, aajatzi pishininka-payi. ² Aritaki noshikyaa-kiri picharini-payi anta. Ari nontasonka-wintakimi awiroka, iriipirori nonkan-takai-yaami. Awiroka kantakai-yaaroni intasonka-wintantai-tyaariri pasini-payi atziri. ³ Aritaki nontasonka-wintajiri inkarati tasonka-wintai-mini awiroka. Ari nomisha-tairi inkarati mishatai-mini awiroka. Tima awiroka kantakai-yaaroni nontasonka-wintan-tajyaariri maaroni nasiyitacha-niri ishininkatawakajyaa kipatsiki.” ⁴ Aritaki tzimaki Abram okaratzi 75 isarintsiti. Jataki tsika yookotaki-niri Pawa, yookanairo Awotzini tsika inampi-witakaro. ⁵ Itsipatanaro iina Sarai, aajatzi Lot itominthori. Ithonka yaanajiro tzimimo-tziriri, yaanajiri maaroni yatziriri yamanan-takiri Awotziniki. Iroka okanta yariitan-takari Abram Owintiniki. ⁶ Tima osamani yaniitaki anta, irotaki yariitan-takari Sikochariniki osaki inchato ipaitai-tziri Yotaan-taniri. Iroora inampiiti Owintini-satzi anta. * ⁷ Ari iñaakakari Pawa anta, ikantakiri: “¡Abram! Iroka kipatsi, iro nompiriri inkarati pincharini-tajyaari.” Ari iwitsika-naki Abram pomipirini-mintotsi impinkathatiri Pawa. ⁸ Aikiro ijatatzii Abram ikinakiro otzisi-masiki isitowa-piintzi ooryaatsiri, ari iwatzika-pairo iwankothaanti-payi, yamina-kotapairo Pawapankoni ikyaapiintzi ooryaatsiri. Iroora Porokaarini yamina-kotapairo isitowa-piintzi ooryaatsiri. Ari iwitsika-pairi pasini ipomi-pirini-minto, ipairyapajiro iwairo Pawa ipinkatha-tapajiri. ⁹ Aikiro yaniijii-tatziini Abram, iyatziro Piryaariniki.

13

Inasitajaro isaikaji Lot, ti itsipatanaiyari Abram

² Ashaaranta-pirori inatzi Abram, itzimi-motziri ooro, kiriiki, oshiki ipira-payi. ³ Ikanta ipoñaajiro Piryaariniki irojatzii Pawapankoniki. Ipoñaawawanajiro irojatzii niyaanki-thaki awotsi tsika inampiwitaro pairani okaakitapaji Porokaarini, ari iwankothaanti-yitapaari, ⁴ tsika iwitsika-naki pairani pomipirini-mintotsi. Ari ipairyapajiro iwairo Pawa, ipinkatha-tapajiri.

⁵ Ari ikantzi-takari aajatzi itominthori Lot, itzimi-motziri oshiki ipira-payi, aajatzi iwankothaanti-payi. * ⁶ Okanta anta tsika isaikajii-tapaji, ti onimotapa-jiri intsipatawakajyaa, tima ti antitaiyaa iwariti ipira-payi. ⁷ Tima ikaratzi aamawin-tariri ipira-payi Abram aajatzi irasi Lot, antawakaajitakani. Aka tsika isaikajitaki, irotaki inampiiti Owintini-satzi aajatzi Nampitsi-wini-satzi. ⁸ Irootaki ikantan-takariri Abram itominthori

* **11:17** Iroka wairontsi “Heber”, irootaki iwairo pairani aparoni iriipirori atziri. Tima irootaki yaakotari iwairo icharini-payi, ipaiyii-tairi “Heber-iiiti”. * **12:6** inchato = encina * **13:5** ipira-payi = yoishati, ivaca-ti

Lot, ikantziri: “Notomithori nokashiimi awiroka, ti okamiithatzi ankisaniin-tawakaiyaa, ti okamiithatzi aajatzi yantawakaiyaa aamawin-tariri apira-payi. ⁹ Tima antaro okanta kipatsi aka, pamini tsika pinampi-tyaaro. Aririka pinkinaki kirinka, nonkinanaki naaka katonko. Pinkinaki-rika katonko, nonkinaki naaka kirinka.” ¹⁰ Yamina-kotakiro Lot Owintinitatsi othapyaaki Owaryiinkaarini, ari osaikiri anta nampitsi ipaitai-tziri Nampichaani. Oshiki okamiithatzi anta, ari otzimapaji oshiki nijaa. Iroowaitaki Posifaarini iwitsika-kiri pairani Pawa, iroowaitaki aajatzi nampitsi Apitantoni. Ari okantawita Paamajaari aajatzi Katsimaarini tikira intayiroota Pawa. ¹¹ Yookotakiro Lot inampityaaro isitowa-piintzi ooryaatsiri othapyaaki Owaryiinkaarini. Ari ikantakari Lot inasitan-takari isaikaji irirori, ti itsipatanajyaari iriri-thori Abram. ¹² Irojatzji isaikanaki Abram Owintiniki, jataki irirori Lot otaapiki iwankothaanti-yitaka, irojatzji inampitan-takyaarori apaata Paamajaa-riniki. ¹³ Ari inampitapaarori anta atziri-payi antayitziroori kaaripirori kaari ininti Pawa.

14

Yaitawairi Lot inosikawitakarira

¹ Okanta pairani anta Apijaariki ipinkatha-ritzi Amrafel, iriima Arioc ipinkatha-ritzi anta Owasankipawawiniki, iriima Quedorlaomer ipinkatha-ritzi anta Osamaniwiniki, aajatzi Tidal ipinkatha-ritzi irirori Pasinisawiniki. ² Kamiitha yaapatyaa-wakaa-jiita yokaiti pinkathari, iriijitaki jataintsiri iwayiritakari Bera pinkatha-ritatsiri Paamaa-riniki, Birsaa pinkatha-ritatsiri Katsimaarini, Sinab pinkatha-ritatsiri Kityonkathariniki, Semeber pinkatha-ritatsiri Maniraariniki, aajatzi pinkatha-ritatsiri Niyawiniki, ipaitai-tzitari aajatzi Nampichaani. ³ Ikanta yokaiti 5 pinkathari-payi iwayiritaitakari, yaapatyaa-wakaanaka irirori, yapatotakiri iwayiriti anta Mamiripankawiniki tsika osaiki Inkaari Mirityaaro. ⁴ Tima tzima-kotaki 12 osarintsi yoka 5 pinkathari-payi impira-waitakari pinkathari Quedorlaomer, iro kantacha pasini osarintsi 13-tapaintsiri, ikinkithasiri-jiitaka inkisako-wintajyaa impira-waitakari pinkathari. ⁵ Okanta pasini osarintsi 14-tapain-tsiri, pinkathari Quedorlaomer itsipatakari pasini pinkathari-payi aapatyaa-kariri, ijajiitaki nampitsiki Impokiomara Apichiinari, ari yapirotakiri iwayiritari Antari-tawato-payi. Imatanakiri aajatzi Saikawaitaniriiti anta Saawaariniki, imatanakiri aajatzi Oimiraawiniriiti anta Omamiri-pathati Apinampiwini. ⁶ Imatanakiri Morowini-satzi anta otzisi-masiki osaiki Witzintzi-wini, ipatzimata-nakiri irojatzji Morontoniki tsipa-nampitarori otzisi-masiki. ⁷ Ikanta ipiyajaro Quedorlaomer itsipataari pinkathari aapatyaa-riiri, yariijitaka Mishajaariniki ipaitai-tziri aajatzi Tasorinchaarini. Yapirota-nakiri ikaratzi ifaanakiri iipatsitiki Otinkanaawini-satzi, ari ikimita-nakiri aajatzi Tonkaarisatzi nampitarori Tsipana-jaariniki. ⁸ Ikanta pinkatha-ritatsiri Paamaariniki, Katsimaariniki, Kityonkathariniki, Maniraariniki, Niyawiniki (ipaitai-tziri aajatzi Nampichaani,) ijajiitaki iwayirityaa Mamiripankawiniki. ⁹ Yokaiti 5 pinkathari, iwayiritakari pasini 4 pinkathari: Quedorlaomer pinkatha-ritatsiri Osamaniwiniki, Tidal pinkatha-ritatsiri Pasinisawiniki, Amrafel pinkatha-ritatsiri Apijaariki, Arioc pinkatha-ritatsiri Owasankipawawiniki. ¹⁰ Irooma anta Mamiripankawiniki tziimatsi amithoripatha. Ikanta isiya-pitha-witaro pinkatha-ritatsiri Paamaa-riniki aajatzi Katsimaarini, ithonka ititaka amithori-pathaki, yapirotaaka ikamaki. Iriima pasini pinkathari-payi, siyajiitaka anta otzisi-masiki. ¹¹ Ikanta pinkathari-payi apirotan-taintsiri, yayitanakiri iwaritiki, iwaararo pinapirota-chari okaratzi tziimatsiri Paamaa-riniki aajatzi Katsimaariniki. Jaitijitaji. ¹² Tima anta Paamaa-riniki, ari inampitarori Lot itomin-thori Abram. Yaitanakiri aajatzi irirori, ari okaratzi yaitanakiro iwaararo.

¹³ Iro kantacha tziimatsi aparoni siyanain-chari, ikamantakiri Abram, Heber-iiti, isaikira irirori iwankiri-masiki aparoni atziri paitachari Mamre, Tonkaarisatzi. Yoka Mamre, tziimatsi pasini iririntzi ipaita Escol pasini ipaita Aner. Yaapatyaa-payi inatzii Abram. ¹⁴ Ikanta ikimawaki Abram inosikai-takiri itomin-thori, yapatotakiri itomi yawiinta-pirotani impiratani-payi, ikarajiitzi 318 atziri. Iyaatzisita-nakiri pinkathari irojatzji iipatsitiki Dan-iiti. ¹⁵ Okanta otstinitanaki, itsiparyaa-yitakiri iwayiriti Abram, imapokakiri iwayiritari 4 pinkathari-payi. Imatakiri yiitsinampaakiri, ipatzimata-nakiri irojatzji Pitakawiniki katonko Ontyaamairiniki. ¹⁶ Tima yaawajiro maaroni awaararontsi yaawitai-tanakari. Yaawajiriri itomin-thori Lot, yaawajiro okaratzi yasitari. Yaawajiro kooya-payi, aajatzi pasini atziri-payi ikaratzi yaitai-tanakiri.

¹⁷ Ikanta ipiyajaro Abram, imatakirira yiitsinampaakiri pinkathari Quedorlaomer, aajatzi pasini pinkathari-payi ikaratzi aapatyaa-kariri. Ari ijataki pinkatha-ritatsiri Paamaa-riniki imonthaa-waari otaapiiki omamiri-pathatzi, ipaitai-tziro aajatzi Pinkatharyari. ¹⁸ Ikanta Melquisedec pinkatha-ritatsiri Aapatyaaawiniki, Impira-tasorintsitaa-riti

Pawa Jinoki-satzi, yaanakiro yatantaitari aajatzi imiritaitari. * ¹⁹ Iwithata-waari Abram intasonka-wintai-tantyaariri, ikantawajiri:

“Tasonka-winta inkantimi Jinoki-satzi Pawa, Owitsika-kirori inkiti aajatzi kipatsi.

²⁰ Owisiryaaawintaari inatzii Jinoki-satzi Pawa, Iri kantakaarori piitsinampaan-takariri owayiritamiri.”

Ikanta Abram yaaki kapichiini okaratzi yaapithatan-tawajiri iwayiritaka, ipakiri Melquisedec. Ipoñaa yaminakiro tsika okaratzi awaararonsi yaapithata-wajiriri iwayiritari, ontzimi-rika onkarati 10, aparoni yasitakai-yaari Melquisedec. Ari ikantakirori okaratzi yaapithatan-tawajiri, ontzimi-rika 10, aparoni yasitakai-yaari.

²¹ Ikanta pinkatha-ritatsiri Paamaa-riniki ikantakiri Abram: “Pimpinari atziri-payi ikaratzi paawairi, payiro awiroka awaararonsi.” ²² Iro kantacha yakanakiri Abram yoka pinkathari, ikantziri: “Tima nokaman-takiri Jinoki-satzi Pawa owitsika-kirori inkiti aajatzi kipatsi, ²³ airo naawaitzi kapichiini okaratzi pasitari awiroka, airo naawaitzi aajatzi ompaityaa noosotan-tyaari nokyaa-piintari noitziki. Ari onkantyyaa airo pikantanta apaata: ‘Nashaaranta-kaakari Abram.’ ²⁴ tikatsi noninti naaka, apatziro nonintziro okaratzi iwayitakari nompiratani-payi. Iriima ikaratzi tsipayita-kanari, yoka Aner, Escol, Mamre, yaayitaki okaratzi inintakiri irirori.”

15

Ikantaitziri Abram: “Intzimi pitomi”

¹ Ari iñaanatairi Pawa imisiri-kiini Abram, ikantairi: “¡Abram! Airo pipinka-waitziro anta, naakataki kisakowin-tyaamini. Antaroiti onkarati nompina-tajimiri.”

² Ari yakanaki Abram, ikantanaki: “¡Pawá! Piyotzi awiroka tikatsi notomi. ¿Paitama apantyyaaroni pimpinatina? Tima iriitaki nonampiri Eliezer Ontyaamairini-satzi asitajyaa-roni okaratzi tzimimo-tanari.” ³ Aikiro ikanta-nakitzi Abram: “Ti pininti intzimi nontomi-tyaari, irootaki yasitan-tajyaarori yoka Eliezer nonampiri okaratzi tzimimo-tanari.” ⁴ Yakanaki Pawa, ikantziri: “Iri piwaiyani awiroka asitajyaa-roni maaroni tzimimo-tzimiri, kaari pasini-satzi asitajyaa-roni.” ⁵ Ari imisitowa-kiri intakiroini iwanko, ikantziri: “¡Abram! Pamini inkitiki, pithotyiri piyotiri tsika ikaratzi impokiro. Ari inkantajyaari ishikiti pincharini-tajyaari, tima inkimitajyaari ishikiti impokiro.” ⁶ Aripaiti yawintaa-nakari Abram yoka Pawa, irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani.

¹² Okanta otsitiniityyaana-naki, opokimo-takiri Abram antaroiti iwochokini, maanaki. Ari omapokakiri antaro tsitiniikiri anaapaakiri, antaroiti itharowan-tana-karo. ¹³ Ari iñaanatakiri Pawa, ikantziri: “¡Abram! Ontzimatyii piyotiro nonkantiri, inampitakyyaaro apaata pincharini-tajyaari pasiniki kipatsi, onkarati 400 osarinti isaiki anta. Ari impira-waitaityaari, oshiki isintsiwin-taitiri yantawai-takai-tiri. ¹⁴ Iro kantacha, ari nowasankitaa-kiri naaka ompirawai-tyaarini. Aririka onkaratapaaki, aritaki isitowaji, ontzimi-motairi oshiki iwaararo. ¹⁵ Irooma awiroka, tikatsi awishi-motimi-ni, kamiitha pinkamaji pantyasipari-tapaaki, pintsipa-tajyaari picharini-tini. ¹⁶ Aririka osamanitaki apaata, aritaki impiyaji picharini-payi aka, tikira nosamana-kyaaroota iyaaripironka Tonkaarizatzi nampitarori iroñaaka aka.” *

16

Agar aajatzi Ismael

¹ Ti onkanti iwaiyan-takairo Sarai oimi Abram. Iro kantacha tzimatsi ompiratani, opaita Agar, Apitantoni-sato onatzii. ² Okanta Sarai okantakiri oimi: “¡Pikimakí! Kimitaka ti ininta-kayinaro Pawa nowaiyanti. Iro kantacha nonintaki pimaantyyaaro ampiratani Agar, piwaiyan-takairo, iriitaki nonkimita-kaantiri nowaiyani inatzii naaka.” Tima onimotakiri Abram okantakiriri iina Sarai. ³ Aakiro Sarai onampiri iroka Apitantoni-sato, opakiri Abram iinantyyaaro. Tima tzimaki 10 osarinti inampitakaro Owintiniki. ⁴ Ikanta imaantakaro Abram impiratani Agar, imotyata-kaakiro. Okanta oñaaka omotyataki Agar, okisaniinta-nakiro Sarai. ⁵ Iro okantan-takariri Sarai oimi Abram, okantziri: “Awiroka kanta-sitakaro okisaniintan-tanari Agar. Naakawitaka opakimirori piinantyyaaro, okanta oñaaka omotyataki, ari onintzi anaakotina iroopiroti. Iro kantacha iri Pawa yotziro iri ipaita-rika kanta-sita-karori naaka, aama awiroka-rika.”

* **14:18** owaritinsi = pan * **15:16** Ikantaitziri aka “osamanitaki”, aririka isaikaki apaata icharini-payi tsika impira-waitaityaari, awishi oshiki osarinti isaikawaiti itomi-payi icharini, itomi-payi irirori, icharini-payi irirori, ipoñaa itomi-payi icharini-tanaari irirori.

⁶ Ikantzi Abram: “¡Kimakí! Tima pimpiratani onatzii iroka kooya, awiroka yotironi tsika-rika pinkantiro.” Iroora owasankitaan-takarori ompiratani, irojatzi osiyantakari Agar.

⁷ Iro kantacha iñaakiro Imaninkariti Pawa otzisi-masiki, osaiki-motakiro nijaatinka awotsiki jatachari Tantotsiwiniki. ⁸ Isampitakiro Agar, ikantziro: “¿Tsikama pikina-paakika? ¿Tsika pijatika?” Ari akanakiri iroori, okantanakiri: “Nosiyapithatyaaro Sarai ompiratanari.” ⁹ Ikantanakiro Imaninkariti Pawa: “¡Agar! Pimpiyi owankoki ompiratamiri, pantiniro onkarati ompiratyaamiri.” ¹⁰ Aikiro ikantana-kitziro Imaninkariti Pawa:

Ari noshikyaa-pirotajiri piwaiyani,

tikatsi yomitairini tsika inkarati tzimatsini, ishiki-pirotaji.

¹¹ Ari motyaatakimi iroñaaka, intzimi aparoni pitomi,

Iri pimpaitiri “Ikimi Pawa,”

tima ikimakimi Pawa pikimaatsi-waitaka.

¹² Inkimityaari pitomi katsimari ikyakoitari, masirinka inkantya.

Imaimanijari atziri-payi, ari inkimita-jyaari atziri-payi imaimanitari irirori.

Oisokiro iwajiro inampi, onkanta-wityaa airo onimotziri ishininka-payi.

¹³ Ari okinkitha-waita-kaakiri Agar yoka Pawa, iro ipaitai-tantarori: “Pawa Ñaantsi,”

tima onkanta-nakitzii iroori: “Iñaana Pawa, ainirotatsi nañai.” ¹⁴ Irootaki ipaitan-

taita-karori iroka nijaatinka: “Inijaati Añaanita-tsiri Ñaakinari.” Tima iroka nijaatinka osaiki niyaaniki-thaki awotsi jatachari Tasorinchariniki irojatzi anta Sharakawiniki.

¹⁵ Okanta owaiyan-takiri itomi Abram, ipaitakiri Ismael. (Tima ari ikantziri iñaaniki iriroriiti “Ikimi Pawa.”) ¹⁶ Tzimaki Abram okaratzi 86 isarintsiti, arira itzimakiri Ismael.

17

Itomisitaanaita ari iñakaitzirori tzimatsi ikasiyakaawakaitari

¹ Ari tzimaki Abram okaratzi 99 isarintsiti, ari iñaakajari Pawa, ikantairi: “Pisaiki-motina kamiitha. Airo otzimawaitzi kaaripirori pantzimo-tinari, tima naakataki Pawa Sintsi-pirori. ² Aritaki ontzimaki ankasiyakaawakaiyaari. Tima aritaki nomapirotakiro noshikyaa-jimiri pincharini-tajyaari.” ³ Ari ityirowa-naka Abram, oiyoontanaka kipsatsiki. Aikiro iñaanata-tziiri Pawa, ikantziri: ⁴ “Iroka nokasiyakai-miri. Awiroka incharinitaiyaa oshiki atziri-payi inkarati nasiyitachaniri ishininka-tawakaiyaa tsikari-

payi, onkimiwai-taiyaaro awirokami iriri. ⁵ Iroñaaka pimpaitaiyaa “Abraham”, tima irootaki owaitakaan-taimini “Iriiri Oshiki-tatsiri”, airo ipaitai-tajimi “Apá Jinokisatzi”. ⁶ Oshiki inkarataji pincharini-tajyaari, tzimatsi matacha-ni impinkathariti, inasiyi-taiyaaro impiyotaiyaa inkarati ishininka-tawakaiyaa. ⁷ Iroka nonkasiyakai-

miri awiroka, irojatzi nonkasiya-kaiyaariri inkarati pincharini-tajyaari apaata. Naakatapiintaki Piwawanitaiyaa, naakatztitaka Iwawanitaiyaari inkarati pincharini-tajyaari. ⁸ Nompaimiro maaroni Owintini tsika pisaikaki iroñaaka, ari pinampi-taiyaaro. Awirokatakai asitajyaa-roni, irojatzi yasitajyaari inkarati pincharini-tajyaari. Iراسi iwatyiro yasitajyaaro, naakataki Iwawanitajyaa.”

⁹ Aikiro iñaawai-tatzii Pawa ikantziri Abraham: “Pimatiro akasiyakaawakaa-kari, imatziatjyaaro aajatzi inkarati pincharini-tajyaari. ¹⁰ Irojatztitaka akasiyakaawakaa-kari, ontzimatyii imatairo inkarati pincharini-tajyaari. Tima maaroni siramparipayi intomisi-taani-tajyaa. ¹¹ Pintoyi-tajiro opatzi-misina pisirampari-tantari. Irootaki iyotantai-tyaari tzimatsi akasiyakaawakaa-kari arokaiti. ¹² Iroñaaka itanakiyaro intomisitaanitajyaa piinchaan-nikiti tzimako-taintsiri 8 kitaitiri itzimaki. Imataitiri aajatzi owaiyaniti pitzika-tani owakira tzimayo-tatsiri, impoña pimatakiri pitzika-tani owakira pamananta-yitziri kaari pishininkatya. ¹³ Ontzimatyii intomisi-taanii-tiri apitiroiti: iinchaan-niti pitzika-tani, iinchaan-niti aajatzi pamanan-tani. Irootaki iñaitan-tyaarori piwathaki okaratzi akasiyakaawakaa-kari. Asi owaitaa-tyiuro iroka. ¹⁴ Iriima ikaratzi kaari totamisi-taani-tacha-niri, ontzimatyii imisitowai-tiri airo pitsipa-taari pinampiki, okantakaan-tziro ti imatiro akasiyakaawakaa-kari.”

¹⁵ Ikantana-kiri Pawa aajatzi Abraham: “Iroñaaka ompaitaiyaa piina Sara, tima iro ompaitan-tajyaari iroñaaka “Irisinto Pinkathari”, airo opaitaja Sarai. ¹⁶ Antaroiti nontasonka-wintiro, ari owaiyantaji iroori, intzimaji pitomi. Omaapiro nontasonka-wintairo. Oshiki inkarataji owaiyani, tzimatsi pinkatha-ritatsi-ni. Tima oshiki-piro inkantajyaa osarintajyaari inasitajyaaro impiyotajyaa ikaratzi ishininkatawakaajyaa, onkimiwai-tajyaaro iroomi inirontajii-tyaa.” ¹⁷ Tyirowa-naka Abraham, oiyoontanaka kipsatsiki, isironta-sirita ikantzi: “¿Kantatsima iwaiyan-takaanti antyasipari tzimaintsiri

100 isarintsiti? ¿Arima onkantaki aajatzi owaiyantaji Sara antyasiparotaki otzimaki 90 osarintsiti?”

¹⁹ Ikantzi Pawa: “Nokanta-tziimi naaka ari owaiyantaki piina Sara intzimi pitomi, iriitaki pimpaitiri Isaac. Iriitaki mapirotai-roniri akasiyakaa-wakaari, airo nowashaan-takaa-jiri inkarati incharini-tajyaari irirori.

²² Ikanta ithonkana-kiro Pawa ikinkitha-waitakaa-kiri Abraham, ari ipyaa-pitha-tanaari.

18

Yapiitakiro Pawa ikantziri Abram: “Ari intzimaki pitomi”

¹ Ikanta apaata, isaikawaitzi Abraham ikyaapiintaitzi iwankothaantiki tampatzika-paiti ooryaatsiri, ifaakaajari Pawa anta inchato-masiki ipaitai-tziri Yiinkantomasi. *

² Ikanta yaminaki Abraham ifaatzii mawa atziri. Sintsini isiyana imonthaa-wakari, ityiirowa-sitawakari, yoiyotanaka kipatsiki. ³ Ikantawa-kiri: “¡Nowinkathariti! Apaata pawishi, ⁴ namawakimi kapichiini nijaa pinkiwa-kiitziyaari, pisaikimai-tyaa ontsimankira inchatosi pimakoryaa-waitanaki. ⁵ Tima naakataki pimpira-tani pariitakari iwankoki. Apaata naminawaki piwapaakyaari inkini pisintsiti pawisanaki.” Ikantajiiitzi irirori: “Ariwí, kamiithataki.” [†] ⁶ Kyaanaki Abraham iwankothaantiki, ikantapaa-kiro iina: “¡Kooyá! Sintsini pinkantyyaa pamini pankirin-tsipani, pijaikitati onkarati mawa piwan-tapiintarori, piwitsiki ayaari pintasi-yitakiro.” [‡] ⁷ Isiyapainta Abraham isaiki ipira-payi, yamaki awankiri vaca, watha-tatsiri. Ipakiri inampiri, iriitaki oowosantirini sintsiini iyaari. ⁸ Tira apatziro awankari vaca yamaki Abraham, yamitaka-niri aajatzi iyaaki othomi vaca. Iwakotaki-niri otsimankakira pankirintsiti tsika isaikajitaki ariitariri, ari iwajitakani.

⁹ Ikanta ithonkakiro iwajitakani, yokaiti ariitinkari isampitakiri Abraham, ikantziri: “¿Tsikama piina Sara?” Ikantzi Abraham: “Osaiki inthompoina.” ¹⁰ Ikantzi ariitinkari: “Aririka nompiyaji pasini osarintsiti nofaapajiro Sara tzimaki otomi.” Kimisantaki Sara ikinkitha-wajitzi Abraham, osaikaki antaki-ronta ikyaapiintaitzira owankothaantiki, itaapii-takara oimi. ¹¹ Antyasipari-jiitaki apitiroiti Abraham aajatzi Sara. Karatapaaki oñaawaita okooya-tantari. ¹² Irootaki kaari amawitan-tanakaro osirontyyaa, okantasi-tanaki: “Tima antyasiparo-takina naaka, aajatzi ikimitakari noimi. ¿Arima onkantaki nowaiyantaji?” ¹³ Isampitana-kiri Pawa yoka Abraham, ikantziri: “¿Paitama osirontantari Sara? ¿Tima onkimsanti ari owaiyantaji okantawitaka antyasiparowitaka? ¹⁴ ¿Tzimatsima pomirintsiti-tzimo-tyaari-ni Pawa? Aririka nompiyaki pasini osarintsiti nariityaami, ari noñaapajiro Sara tzimaki otomi.” ¹⁵ Okanta okimawaki Sara, antaroiti otharowa-naki, okowawi-tanaka omaniro ikantai-takiri, okantanaki: “Ti nosirontyyaa.” Ari ikantana-kiro irirori: “Noyotaki naaka pisirontaka.”

³³ Ikanta ithonkakiro Pawa ikinkitha-waitakairi Abraham, jataji. Piyaja irirori Abraham iwankothaantiki.

19

¹ Aritaki tsitini-tzimataki, arijiitakani Paamaariniki apiti maninkari. Isaikaminthaitzi Lot okyaapiintzi awotsi anta nampitsiki, tsika ipiyo-tapiinta-jiita atziri-payi. Ikanta ifaawakiri, isiyana imonthaa-wakari, ityiirowa-sitawakari, yoiyootanaka kipatsiki, ipinkatha-tawakiri. ² Ikantawa-kiri: “¡Pinkathari! Thami nowanko-thaantiki nonintzi pimai-motanakina. Iroka nijaa pinkiwa-kiitziyyaa. Onkitaiti-tamanairika pawishi.” Ikantajiiitzi iriroriiti: “Aritaki, nomayi aka.” ³ Aikiro isintsi-tatzii Lot, irojatzii ikowantana-kari ariitinkari iyaatana-kiri iwankoki. Inkotsi-takaan-taki oshiki owar-itintsii, aajatzi yatantyaariri, yakyoo-jiitakirini ariitinkari. * ⁴ Tikira imaajitini-ita, ipokajii-tapaaki Paamaarini-satzi, ishonkapaa-kiro pankotsi isaikajitakira, oshiki awankariiti itsipatakari antari-konapayi, maaroni. ⁵ Ikaimapaa-kiri Lot, ikantziri: “¿Tsikama isaikika ariitapain-chari otsitiniityaaki piwankoki? Pimisitowiri, nokowatzii nomaimaniriti.” ⁶ Ari isitowana-kiri Lot ikinkitha-waitakairi atziri-payi, yasitako-piro-takiri ariitinkari. ⁷ Ikantziri: “¡Noyompari! Paamaiyaa pantziro = kari kaaripirori. ⁸ Tzimatsi apiti nosinto tikira oñiiriita sirampari. Pikowi-rika aritaki nomisitowa-kimiro, irootaki pimaimaniti pantiro pinintziri awiroka. Ti noninti pimaimaniriti ariitanari nowankoki, nokaimakaan-tani inatzi.” ⁹ Kisajii-tanaka Paamajaa-risatzi ikimawakiri ikantaki Lot. Ikantawakaa-jiitanaka: “Paminiri yoka ayompari, owakira yariita irirori,

* **18:1** inchato-masi = encinar † **18:5** piwapaakyaari = pan ‡ **18:6** Kantako-tachari aka “pijaikiti piwan-tapiintarori” irotaki osiyarori iwantati-tarori pairani trigo-pani okaratzi otinatzi 7 kilo. Tima mawa ijaikaitaki, tzimataiki okaratzi 20 kilo trigo-pani. * **19:3** yatantyaariri = pan kaari siñatsi-niri

ikowapaaki impira-tantapaa-kyaa.” Ikantajii-tanakiri aajatzi: “Pintainki, awirokataka nomapiroti nompasa-waitimi.” Ari itachaanka-nakiri Lot. Ipokajii-tapaaki okaakiini iwankoki, inintzi itanto-ryiuro yasitan-tarori iwanko. ¹⁰ Ari yakotanaki ariitzinkari, yakatha-tajiri Lot iminkyaa-jiri iwankoki. Yasitana-kiro. ¹¹ Ithonka ikamaraakitanki awankari-payi aajatzi antari-konapayi. Ari yamina-mina-witaaro asitakoro pankotsi isitowan-taiyaarimi, aasjii-takarini imakori.

¹² Iñaawai-tanaki ariitzinkari, ikantziri Lot: “¿Tzimatsima pasini pishininka aka? Paanakiri pitomi-payi, pisinto-payi, aajatzi pitziniri-payi. Paanakiri aajatzi pikarajii pisaiki aka nampitsiki ¹³ Tima napirotatyiiro iroka nampitsi. Okimiwai-takaro onkaima-kaima-tatyiiimi iyaaripironka atziri-payi nampitarori aka. Irotaki ityaankan-takanari Pawa napirotiro.” ¹⁴ Ari ijatanaki Lot iñiiri itziniri-payi okasiyari irisinto-payi oimintyaari, ikantapaa-kiri: “Pisitowi nampitsiki, yapirotatyiiro Pawa.” Titzimaita inkimisanta-jiiti itziniri-payi Lot, isiyakaantzi ikantawaisita.

¹⁵ Okanta okitaiti-tzimataki, yapiitana-jiro maninkari, ikantziri Lot: “¿sintsiiini pinkantya! Tirika pinintzi pinkami iwaskanitai-tiro iroka nampitsi, pisiyakairo piina aajatzi apiti pisinto.” ¹⁶ Niitsikiroini ikanta Lot ti intharokyaati, akotanaki maninkari-payi yakatha-wako-tanakiri, tima itakoki iwiri Pawa yoka Lot. Ari ikimitana-kiroini iina aajatzi irisinto-payi. Yookakiro intakirona nampitsi, awisako-tantajaari.

¹⁷ Aritaki saikapaaki Lot intakiroini nampitsiki, ari yapiitana-jiri maninkari, ikantziri: “Pisiyi. Apatziro piwanakiro pijati tonkaariki, airo pisaika-waitanaki niyaanki-thaki awotsi, airo paminawaitzi aajatzi pitaapiiki, pawisako-tajiita.” ¹⁸ Ari yakanaki Lot, ikantana-kiri: “Airo okantzi nowinkathariti. ¹⁹ Oshiki kamiithari pantzimotakinari, antaro pinisironka-takana piwawisaako-tajana. Kimitaka airo nomatziro nosiyi tonkaariki, aritaki nonkamaki ariitawa-kyaaana yapiroi-tantyaarori nampitsi. ²⁰ Tzimatsi aka okaakiini, yanini nampitsi. Ari nosiyiri anta. Pisinitina nojati airo nokamanta. Tima yanini onatzii nampitsi.” ²¹ Ari ikantzi maninkari: “Nokimakimi, aritaki nomatakiro pikowako-takinari. Airo napirotziro iyaaniini nampitsi. ²² Pijatana-kiita iroñaaka. Airo napirotzitaro nampitsi tikiramintha pariityaata tsika pisiritakaro.” Irootaki ipaitantatarori anta Nampi-chaaniki. ²³ Ikanta okitaiti-tamanaki, ariitaka Lot anta Nampi-chaaniki.

²⁴ Iwaryaaki Pawa paamari kitiri-moito okantapaaka anta Paamaariniki aajatzi Katsimaariniki. ²⁵ Yapirotakiri saikantarori nampitsi, imatakiro maaroni shookayitatsiri anta otaapiki. ²⁶ Pokawitacha iina Lot, oyaatakiri oimi, ari aminapantzi otaapiiki, oyaanakaro tziwihantha.

²⁷ Ikanta okitaityaa-manaji, ananinka-manaka Abraham anta ikinkitha-waitakaa-kiri chapinki Pawa. ²⁸ Yaminapaaki anto otaapiki osaiki nampitsi Paamaarinini, aajatzi Katsimaarinini, iñaatziro okachaa-rinkataki, okimiwai-takaro okachaatzii pomitaantsi. ²⁹ Imatakiro Pawa yapirotziro nampitsi inampiwitaro Lot. Titzimaita ipyaakotari Pawa yoka Abraham, iwawisaako-tajiri itominthori Lot yapirotajyaami irirori.

21

Itzimantakari Isaac

¹ Tima osiriki iwiro Pawa iroka Sara, mataka ikasiyakaa-karori. ² Motyaataki, monkarataka ikantaki-rori tsika-paiti intzimi. Owaiyan-takiri otomi okantawitaka antyasipari-witaka Abraham. ³ Imatakiro Abraham ipaitakiri itomi Isaac. ⁴ Ikanta imaakotapaaki 8 kitaitiri, yaanakiri itomisi-taani-tziri, tima irootaki ikantaki-riri Pawa. ⁵ Aritaki tzimaki Abraham okaratzi 100 isarintsiti itziman-takari Isaac.

22

Iiñaantaitari Abram impomitirimi itomi

¹ Okanta osamanitaki, inintaki Pawa iñiuro yawintaa-sirinka Abraham. Ikaimakiri ikantziri: “¿Abraham! Ari yakanaki irirori, ikantzi: “Ipaitaka, aka nosaiki.” ² Ikantzi Pawa: “Pijati Pawaitoniki, paanakiri pitakopiro-tani pitomi. Nonintzi pimpomi-tinari onkatziyiin-kati ikachaa-rinka anta otzisiiki tsika nookotimiro. Pinkimi-takaan-tiri iriimi atsipi-tako-wintyaa-mini pikaariprotaki” ³ Ikanta okitaiti-tamanaji ipiriin-tamanaka Abraham, iwitsika-kiri imorani. Iriitaki intsipa-tanakyaa apiti impira-tani, itomi Isaac. Yaanaki itsima impomitan-tyaariri. Jataki tsika yookotaki-niri Pawa. ⁴ Ari yaniitaki okaratzi mawa kitaitiri, yamina-kotapaa-kiro anto tsika yariityaa. ⁵ Ikantakiri impirantani: “Ari pisaikawaki aka paminiri mora. Nojatawaki naaka nontsipa-tanakyaaari notomi. Aririka nomatakiro nompinkathatiri Pawa, ari nompjayiri.” ⁶ Yaakiro

* 22:3 imorani = asno † 22:5 mora = asno

Abraham tsitsi impomitan-tyaariri, yanatakaa-nakiri itomi. Yaanakiro irirori paamari, aajatzi kotsiro. Jaitjiitanakini apitiroiti. ⁷ Tikira osamaniti isampitakiri Isaac iriri, ikantziri: "Amaa." Ari yakanaki Abraham, ikantziri: "Ipaita pinintziri notomí." Ikantziri Isaac: "Tzimatsi tsitsi, paamari, ¿tsikama ayika apira ampomitari?" ⁸ Ikantziri asitariri: "¡Notomí! Iyotzi Pawa tsika yayiri ipira ampomitari." Akiro ijajiatziini.

⁹ Ikanta yariitapaaka tsika yookotaki-niri Pawa, iwitsiki ipomi-pirini-minto Abraham, ipiwirika-kiro itsima. Yaakiri itomi yoosotakiri, inaryaakiri pomipirini-minto-tsiki ipiwirika-kiro itsima. ¹⁰ Iro itzinaa-witanakaro kotsiraaniki isataantyaarimi itomi, ¹¹ ikaima-kotakiri imaninkariti Pawa, ikantziri: "¡Abraham! ¡Abraham!" Akanaki irirori ikantziri: "Ipaitaka, aka nosaiki." ¹² Ikantziri maninkari: "Airo pisatairi iintsi, noyotakimi oshiki pipinkatha-tziri Pawa, tima ti pinthaña-pitha-tyaari papintziti pitomi." ¹³ Ari yaminanaki Abraham, iñaatziiri ipiraitari yayiintaka ichiiki incha-maisiki. Yaakitziri, iriitaki impoyii-takariri itomi, kachaaryiinka ikantaka ipomitakiri. [§] ¹⁴ Irootaki ipaitan-tanakarori Abraham ironá otzisi: "Ipantzi Pawa." Arira ikantapiint-taitanaki: "Impan-shapiintaiti kowityii-motairi itzisi Pawa."

¹⁵ Ari yapiitakiro imaninkariti Pawa isaikakira inkitiki ikaima-kotajiri Abraham, ¹⁶ ikantziri: "¡Abraham! Okantakaan-tziro ti pinthañiyyaari papintziti pitomi, naaka pinkima-jaanti nopaantiki iroñaaka. Iroka nokantziri: ¹⁷ 'Omapiro nontasonka-wintaka Naaka. Naaka shikyaa-jirini pincharinita-jyaari inkimitajyaari ishikizti impokiro, inkimitajyaaro oshikizti impaniki nijaathapyaaki. Iriitaki iitsinampaa-jiri-niri iisaniintani. ¹⁸ Iriitaki kantakaa-jyaaroni picharini-payi intasonka-wintantai-tyaariri maaroni nasiyitacha-niri ishininka-tawakaiyaa kipatsiki. Okamintha pikimisan-tajiro awiroka nokantzimiri.' "

23

Okamantakari Sara

¹ Okaratzi 127 osarintsi añaaki Sara. ² Ari okamajiri iroori anta ipaitai-tziro "4 Asitaro Inampitsiti", irojatzi ipaitai-tziri "Aripiro-taarini" saikatsiri anta Owintiniki. Antaroiti irako-waitakaro Abraham okamajira Sara.

24

Yaminaki Abram iinantaari Isaac

¹ Ari mapiro-taka antyasiparitaki Abraham, oshiki itasonka-wintakiri Pawa. ² Ikaimakiri antaripiro-taintsiri impira-tani, amininiriri okaratzi tzimimo-tziriri. Ikantakiri: "Pairika-chokitina". ^{*} ³ Pinkantapirotina, pimpairiyiri Pawa Iwawani-taitari inkitiki aajatzi kipatsiki, airo pisinanari notomi iinantaaro Owintini-sato saikatsiri aka. ⁴ Ontzimatyii pijati nonampii-tiki, pamininiri noshininka naaka iinantaari." ⁵ Ari yakanakiri impira-tani, ikantziri: "Aiorika onintzi ompoki mainaro, ¿tsikama nonkantaaya? ¿Naanakirima pitomi pinampii-tiki pipoñaaka pairani?" ⁶ Ikantziri Abraham: "Airo, okantzi payinari notomi anta. ⁷ Tima Pawa, Iwawanitari inkitsatzi, amajanari pairani iipatsitiki asitanari, iipatsitiki aajatzi nocharini. Ikantakina pairani: 'Ari nompajiri iroka kipatsi inkarati pincharini-tajyaari.' Tima irootaki ikasiyakaa-kinari, aritaki intyaan-takimi imaninkariti, tsipatyaa-miniri pamantyaari kooya iinantaari notomi. ⁸ Aiorika onintzi oyaatimi kooya, pimonkara-tzimaitakaro nompira-takamiri naaka. Titzimaita noninti payinari notomi anta." ⁹ Imatakiro impira-tani, yairika-chokitakiri Abraham, ikantakiri: "¡Omaapiro nowinkathariti! Airo namatawi-tzimi, aritaki nantakiro okaratzi pikantaki-nari."

¹⁰ Ikoyaana-kiro tzimimo-tziriri ompiratariri, irootaki impasitan-tyaari. Yaanaki ¹⁰ ipira ikyaakoi-tari, jataki inampitsitiki Nacor ipaitai-tziro Osampanaaki anta Tonkariniki. [†] ¹¹ Ikanta yarii-tzimataka nampitsiki, imakoryaa-kaapaa-kiri ipirapayi osaiki nijaatinka. Aritaki tsitiniityaaki, irootaintsi intityaa ooryaatsiri opokapiintzira kooya-payi ayi nijaa. [‡] ¹² Amanapaaki, ikantziri: "Pawa, Iwawani ompiratanari Abraham, awiroka kantakai-yaaro-niri omatantyaari nonintziri, pinisironka-tiri ompiratanari. ¹³ Ari nosaikawaki aka ikaapiin-taitzi, tsika opokayitzi awankaropayi ayi nijaa. ¹⁴ Awiroka kantakai-yaaro-niri aririka nonkantakiro aparoni mainaro: 'Pisinitinano

‡ 22:7 apira = oisha § 22:13 piratsi = carnero * 24:2 Kantako-tachari aka "Pairika-chokitina", irootaki yamitari pairani ishininka-payi Abraham, yairika-choki-tawakaajita onkini iyotaiti omaapiro imonkaratiro okaratzi ikantawakaari. Irootaki yairika-chokitant-tariri ishininka inkini impinkathariti, airo yamatawi-tziri. Ti isinitiri yairika-chokitiri pasini-satzi kaari iñaapiintzi irirori. † 24:10 ikyaakoi-tari = camello ‡ 24:11 ipira-payi = camellos

piyowitziti nirawakiita nijaa.’ Onkantanaki iroori: ‘Pirawaiti. Kantatsi nompiri nijaa ikyaakoi-tari-payi.’ Irootaki mainaro pikowakaa-kiriri pimpira-tani Isaac. Ari noyotiri pitakotari ompiratanari.” §

¹⁵ Tikira ithonkiroota yamani, pokapaaki aparoni mainaro anatakiro oyowitziti oshimpaki. Irootaki Rebeca irisinto Betuel. Tima yoka Betuel iriitaki otomi Milca iwayiwan-takaa-kiriri Nacor iririntzi Abraham. ¹⁶ Kamiithaanto onatzi Rebeca, tizimaita oyotiri sirampari. Oirinkapaaka nijaatinkaki, okaapaaki nijaa, iro ompiyana-kimi. ¹⁷ Ari isiyasi-tawakaro ompirataari, ikantapaa-kiro: “Pimpina kapichiini nijaa payiri piyowitzitiki nirawa-kiita.” ¹⁸ Okantzi iroori: “Pirawaiti nowinkathariti.” Sintsini owayiitana-kiro oyowitziti, oitakiri nijaa airika-kotaki-niri. ¹⁹ Ithonkakiro iraki nijaa ompirataari, okantana-kiri Rebeca: ‘¡Iiwari! Naawaki pasini nijaa nompiriri ikyaakoi-tari-payi, irojatzzi irantakyaa maaroni irirori.’ * ²⁰ Intsipayini osiyapainta okai nijaa osakiro yirapiintzi piratsi, oshiki opiyapiyataka, ojaikitaki-niri irajiititiri ikyaakoi-tari-payi. † ²¹ Ari yaminamintha-takiro ompirataari tikatsi inkantiro, tima ikowatzii iyoti iriirika Pawa kamitakaa-rori omatantakari iñaakiri. ²² Ikanta thonkaka irajiitaki ipira, inosikana-kiri iwitsikai-tziri ooro, pinapiro-tachari. Ithatakiniro okirimasiki. Ipakiro apiti omatyaari akoki, pinapiro-tachari aajatzi. ‡ ²³ Ikantana-kiro: “Pinkantina, ¿Ipaitema asitamiri? ¿Antitachama iwanko nomayi-motimi nontsipa-tyaari nokarajitaki?” ²⁴ Okantanaki iroori: “Naakataki irisinto Betuel, owayiwan-tani Milca irisinto Nacor. ²⁵ Tzimatsi tsika pimaajiiti, tzimatsi aajatzi oshiki iyaari pipira-payi.” ²⁶ Ari ityirowa-naka ompirataari, ipinkatha-tanakiri Pawa. ²⁷ Ikantanaki: “Kimosiri-wintaari pinatzi Pawa, Iwawani ompiratanari Abraham, ti pamatawi-tiri pinisironka-tani ompiratanari. Awiroka amakinari aka noñaantaka-rori iwanko ishininka-thori.” ²⁸ Ti osaikanaki Rebeca, osiya-piro-tanakityaa owankoki osaiki oniro, okamantapaa-kiro.

²⁹ Tzimatsi oyaariri Rebeca ipaita Labán, iriitaki siyanainchari ikaapiin-taitzira nijaa iñiiri atziri. ³⁰ Tima iñaawakiri othataniki okirimasiki aajatzi omarintsi iwitsikai-tziri ooro omayitakari iritsiro akoki, ikimawakiro aajatzi okamantan-tapaa-ki ikantaki-rori ompirataari. Ikanta yariitapaa-kari Labán impira-tani Abraham isaikakaakiri ipira-payi ikaapiin-taitzira. ³¹ Ikantapaa-kiri: “Pimpoki itasonka-wintani Pawá. ¿Ipaitema pisaikantari intyaatsikaini? Tzimatsi tsika pimaapaaki, tzimatsi aajatzi tsika piwapaakiri pipira-payi.”

³² Ari ijatanaki ompirataari anta pankotsiki. Iwayiitaarantawakiri Labán ipira-payi ompirataari, ipakiri iyaari. Ipoña yamaitaki-niri nijaa ariitizinka-ripayi inkiwakiitiyaari. ³³ Ikanta ipaitawa-kiri iwapaakyaari, ikantanaki impira-tani Abraham: “Airo nowitzita aiorika nokaman-tzimiro nokowiri.” Ikantanaki Labán: “Intsityaa pimatiro.” ³⁴ Ikantzi ompirataari: “Naakataki impira-tani Abraham. ³⁵ Antaroiti itasonka-wintakiri Pawa ompiratanari, oshiki yashaaran-takaa-kari, tzimatsi ipira-payi, iiriikiti, ooro, ikyaakoi-tari-payi, tzimatsi oshiki yatziriti impiratori, tzimatsi aajatzi oshiki kooya-payi. § ³⁶ Ari okimintzi-takari Sara okantawitaka antaro-konataki, owayiantaji otomi. Iriitaki yasitakaa-yaari ompiratanari okaratzzi tzimimo-tziriri. ³⁷ Tima inintatzii ompirataka-nari nomonkara-piro-tiniri, ikantaki-nari: ‘Airo pisinita-nari notomi iinantaaro Owintini-sato saikatsiri aka. ³⁸ Apatziro pijatasitiri ishininka-thori asitanari, pamininiri notomi awankaro noshininka-payi naaka. Tima irootaki kamiitha-tatsiri iinantaaro.’ ³⁹ Nokantanaki naaka: ‘¡Nowinkathariti! Aamaasityaa airo onintzi oyaatina mainaro. ¿Tsika nonkantyaaka?’ ⁴⁰ Ikantana-kina irirori: ‘Tima kamiitha nokantzimo-takari Pawa, aritaki intyaan-takimi imaninkariti intsipatyaami pijati, ari omatkyaa okaratzzi nokantaki-miri. Aritaki pamaki kooya iinantaaro notomi, ishininka-thori asitanari. ⁴¹ Aiorika inintzi noshininka-thori impimiro irisinto, pimankara-maitakaro awiroka nompira-takamiri’. ⁴² Ikanta nariitaka ikaapiin-taitzi, namanakiri Pawa Iwawani ompiratanari, nokantziri: ‘Omapiro-rika pinisironkatana pimatakainaro nonintziri aka. ⁴³ Tima saikakina ikaapiin-taitzi, nonintzi pimatakainaro iroka mainaro pokaintsiri ayi nijaa, aririka nonkantawa-kiro: “Pimpina kapichiini nijaa piyowitzitiki, nirawakiita”, ⁴⁴ aririka akanakina, onkantina: “Pirawaki, ari naaki pasini nompiriri pipira-payi irawakiri irirori”, irootaki iroka kooya ikowakaa-kiriri Pawa itomi ompiratanari.’ ⁴⁵ Tikira nonthonkiroota namani, noñaawakiro opokaki Rebeca anatakiro oyowitziti oshimpaki. Oirinkapaaka nijaatinkaki, okaapaaki. Ari nokantziri:

§ 24:14 ikyaakoi-tari-payi = camellos * 24:19 ikyaakoi-tari-payi = camello † 24:20 ikyaakoi-tari-payi = camellos ‡ 24:22 Kantako-tachari aka “pinapiro-tachari,” irootaki ikantai-tziri pairani “kashutani siclo”. Irijatzzi ikantai-tajiri iroñaaka ikaratzzi itinatzi 6 gramo. Kantako-tachari aka “pinapiro-tachari aajatzi,” irootaki ikantai-tziri pairani “10 siclo.” Irijatzzi ikantai-tajiri iroñaaka ikaratzzi itinatzi 100 gramo. § 24:35 ipira-payi = yoishati, ivaca-ti; ikyaakoi-tari-payi = camellos, asnos

'Pimpina pinijaati nirawakiita.' ⁴⁶ Sintiini owayiitana-kiro oyowitziti, okantana-kina: 'Pirawaki, aritaki naaki pasini irawakiri aajatzi pipira-payi.' Opakina nijaa nirawakiri, opitakari aajatzi nopira-payi. * ⁴⁷ Ari nosampi-tanakiro, nokantziro: '¿Ipaataka asitamiri?' Okantzi iroori: 'Naakataki irisinto Betuel itomi Nacor owayiani Milca.' Ari nokyaaan-takaa-karo thatanintsi okirimasiki, nomatan-takaro akoki omarintsi-payi. ⁴⁸ Ari notyirowa-nakari nopinkatha-tanakiri Pawa, nopanthaa-wintanakiri Iwawani ompiratanari Abraham, iriitaki amakinari nariitan-takari iwankoki ishininka-thori, namininiri iina itomi. ⁴⁹ Nonintzi pinkantina kamiitharika inintziri ompiratanari, tirika onimotimi pinkantina noyotan-tyaari ompaityaa nantiri." ⁵⁰ Ikanta Labán aajatzi iriri Betuel, ikantanaki: "Iriitaki Pawa kantakaa-rori, tikatsi nonkanti naaka. ⁵¹ Jiiroka Rebeca, paanakiro. Irootaki iinantaari itomi ompiratanari, irootaki inintakiri Pawa." ⁵² Ikanta ikimawaki impira-tani Abraham, oiyoootanaka kipatsiki ityirowanaka ipinkatha-tanakiri Pawa. ⁵³ Imisitowana-kiro yamayitakiri iwitsikai-tziri ooro, kiriiki, kithaarin-tsipayi. Ipakiro maaroni Rebeca. Ipatitakari oyaariri aajatzi oniro. ⁵⁴ Owaajitaka iroñaaka ompirataari, irawajitaki itsipatari oyaataki-riri. Maajitaki. Okanta okitaiti-tamanaki, ipiriin-tamanaja, ikantanaji ompirataari: "¡Jiwar! Irootaintsi nompiyaji iwankoki ompiratanari." ⁵⁵ Titzimaita inintzi iyaariri Rebeca aajatzi iniro, okantanaki: "Apaata ojatziti niintsiti, nonintatzi omaanaji onkarati 10 kitaitiri. Irojatziti oyaatan-tanakyaa miri." ⁵⁶ Ikantanaki ompirataari: "Airo pisamani-takaana, iriitaki Pawa kantakaa-karo nariitan-takari aka. Ontzimatyii nompiyi iwankoki ompiratanari." ⁵⁷ Ikantajii-tanaki irirori: "Thami ankaimiro iroori, ankimiro tsika okantzi." ⁵⁸ Ikaimaitakiro Rebeca, ari isampitai-takiro, ikantai-tziro: "¿Pintizima piyaatana-kiri ompirataari?" Akanaki iroori, okantzi: "Jii, nonintzi noyaatana-kiri." ⁵⁹ Ari isinitana-kiro Labán ojati iritsiro Rebeca ontsipa-tanakyaaro aamaakowin-tapiintarori pairani ainiro iintsitapaaki. Oyaatana-kiri impira-tani Abraham itsipatanaraari ikaratziti oyaayitaki-riri. ⁶⁰ Iwithatawaaro oyaariri, ikantawa-jiro:

Pijati chooki,

Onkamintha iriniro-tyaami oshiki atziri.

Onkamintha yaapitha-tajiri piwaiyani-payi inampi-payi ikisaniin-tani. ⁶¹ Ari okyaakotanakari Rebeca ipiraitari otsipatanakaro ompira-tanipayi aamaakowin-takarori pairani, oyaatana-kiri impira-tani Abraham. Imatakiro ompirataari yaanakiro Rebeca, piyanaja. †

⁶² Aritaki ariitizimataja irirori Isaac ipoñaajaro nijaatinkaki ipaitai-tziro "Añaani-tatsiri Ñaakinari", inampiitiki irirori ipaitai-tziri Piryaariniiki. ⁶³ Iyaatzii irirori yaniwaitzi tsitinii-tiini. Ari yaminaki antó, iñaatziri ipokayitaji ipira-payi ikyaaakoi-tari. ‡ ⁶⁴ Ari okimatzi-takari Rebeca aajatzi, aminaki antó oñaakiri Isaac, ayiitanaki. ⁶⁵ Osampitana-kiri ompira-taari, okantziri: "¿Itzimika yonta pokaintsiri?" Ikantanaki ompira-taari: "Iriitaki ompiratanari." Ari aanakiro omanthaki, opasika-poro-pithatanakari. ⁶⁶ Tima ariitaja ompira-taari, ikamantapa-jiri Isaac okaratziti yantakiri tsika ijataitzi. ⁶⁷ Ari yaanakiro Isaac iroka Rebeca owankothaantiki irinironi, iinantakaro. Antaroiti yitakotakaro. Irootaki oimosirinka-pajiriri okamajira iriniro.

25

Ikamantajari Abram

⁷ Tima okaratziti 175 osarintsi yañaaki Abraham. ⁸ Kamiitha ikamaji Abraham aakiri yantyasisparinka. *

¹¹ Okanta ikamajira Abraham, itasonka-wintakiri Pawa Isaac. Inampitaaro Isaac ikaapiin-taitzi nijaa ipaitai-tziri "Añaani-tatsiri Ñaakinari."

Itzimantakari Isaac aajatzi Esau

²¹ Tima ti onkanti owayiinti Rebeca, irootaki yamana-kotantaka-rori Isaac ikowakotziri Pawa. Ikimakiniri yamanani Pawa, motyaataki Rebeca. ²² Okanta okimakiniri Rebeca yaatzika-wakaa iintsiti omotyaaki, okanta-siritzi: "Tima oshiki nokimaatsitakari iroñaaka, aririka onkantyaari apaata, ¿ipaitama nañaantyaari?" Jatanaki amaniri Pawa onintzi oyoti ipaita antiri. ²³ Ikantziro Pawa:

Pimotyaatatziiri apiti shininka-tawakaacha-niri, Apiti oshiki-tatsi-niri maimani-tawakaacha-niri. Sinti inkantya aparani, iriima pasini airomachiini,

* 24:46 pipira-payi, nopira-payi = camellos † 24:61 ipiraitari = camello ‡ 24:63 ipira-payi = camello * 25:8 ikamaji = itsipa-siri-tapaari ishininka-payi

Iriitaki ompiratan-tachaniri iyaapitsi, impiratyaaari itarori itzimi. ²⁴ Okanta omonkarataka ontzimanintan-tyaari Rebeca, owaiyan-takiri otsipaa-niriiti. ²⁵ Itapaaka-rori itzimi kitisirinkari maaroni iwathaki, ithonka iwizitaki. Irootaki ipaitan-takariri “Witzintzi”. Tima iroka wairontsi Witzintzi, irootaki ikantaitziri ifaaniki pairani irirori “Esaú”. ²⁶ Ikanta itzimapaaki yojitakarira pasini, airika iwakiri iitzi itapaaka-rori itzimi. Irootaki ipaitan-takariri “Airika-kiitizitananiri”. Tima iroka wairontsi Airika-kiitizitananiri, irootaki ikantaitziri ifaaniki pairani irirori “Jacob”. Tima tizimaki 60 isarintsiti Isaac owaiyan-tantakari Rebeca.

Inintaki Esaú inkimitakaiyaari Jacob iriitakimi ityaaroni intzimi

²⁷ Ikanta apaata antarijiitaki iintsi-payi. Antawairintzi inanaki Esaú, kominthaantzi inaki aajatzi. Iriima Jacob apatziro onimowai-tziri irirori, yasi iwiro isaiki iwankothaan-tiki iriri.

²⁸ Oshiki yitakotakari Isaac yoka itomi, Esaú, tima oshiki iwakota-tapiinta-kari iyominthani. Irootaka Rebeca otakopiro-tani owiro iroori Jacob.

²⁹ Okanta apaata, isaiki Jacob ikotsiwaitzi, ari yariitaari Esaú ipoñaajaro yantawairiki, makotaki. ³⁰ Ikantapaa-kiri: “¡Yí! Pimpina kapichiini kityonka-pathari pikotsiri, aatyina notashi.” (Irootaki owaitakaan-tziriri “Kitisiri” yoka Esaú) † ³¹ Ari ikantzi Jacob: “Pitawakyaaro awiroka pinkimi-takaan-tina naakami ityaaro-niri nontzimi.”

³² Ari ikantzi Esaú: “¡Aatyina notashiwi! Ti nomiraawintiro naaka nitawitakaro notzimaki.” ³³ Aikiro isintsi-tanakitzi Jacob, ikantziri: “Intsityaa pinkanta-pirofina iyí.” Ari inintanaki Esaú inkimi-takai-yaari Jacob iriitakimi ityaaro-niri intzimi, iriitaki ayiro-niri apaata maaroni tizimimo-tziriri iriri. ³⁴ Irootaki ipantaka-riri Jacob iwariti iririntzi, Esaú, ipitakari aajatzi yatantariri. Ikanta ithonkakiro iwaka Esaú, iranaki imiri. Katziyanaka, jatanaji. Ti imiraawin-tiro okaratzi ijwawitakara itzimaki. ‡

26

Ikasiyakaitziriri Isaac

² Ari ifaanikaari Pawa Isaac, ikantakiri: “¡Isaac! Airo pikinanaji Apitantoniki. Pinampitajyaaro tsika nookotimiro. ³ Pisaiki aka pinkimi-tyaari kinakina-waitaniri. Tima aritaki ankarati asaiki, ari nontasonka-wintakimi. Aritaki nompakimiro maaroni iroka kipatsi, irootaki yajatyaari apaata inkarati pincharini-tajyaari. Ari nomonkara-tajirori aka okaratzi nokasiyakaa-kiriri pairani piri Abraham. ⁴ Aritaki noshikyaa-kimiri inkarati pincharini-tajyaari, inkimitajyaari ishikitzi impokiro inkitiki. Iriitaki nasitakaa-jyaari maaroni iroka kipatsi. Iriitaki kantakaa-jyaaroni picharini-payi intasonka-wintantaityaariri maaroni nasiyitacha-niri ishininka-tawakaiyaa kipatsiki. ⁵ Tima imonkaratiro pairani piri Abraham okaratzi nokantziriri. Ikimisan-takina nompiratariri, imatakiro nokantakaan-tani, nowinkakaan-tani, aajatzi okaratzi noyomitaayi-tziriri.”

27

Iasonkawintaitakiri Jacob

¹ Aritaki antyasiparitaki Isaac, ti yokichaa-tapaji. Ikaimakiri yantariti itomi, ikantakiri: “¡Notomi!” Ikantzi Esaú: “¿Ipaita Apaá? Aka nosaiki.”

² Ikantzi Isaac: “¡Notomi! Aritaki antyasipari-takina, aamaasityaa irootaintsi nonkani. ³ Nonintzi piyati pinkin-taitina posinirintzi. ⁴ Pinkotsi-takinari, posini inkantyya nonintziri, pamakinari nowawakyaata. Ari noyomitaajimi tikira nokamana-kiita, onkini intasonka-wintaitimi.”

⁵ Kimaki iroori Rebeca ikantziriri itomi, Isaac. Ijainthaitzi Esaú yaminaminatzi posinirintzi impiriri asitariri, ⁶ okantakiri Rebeca pasini otomi, okantziri: “¡Notomi! Nokimakiri piri ikinkitha-waitakiri pirintzi Esaú, ikantziri: ⁷ Pinkin-taitina posinirintzi pinkotsi-tinari, kamiitha imposinini inkini noyaari, ari noyomitaajimi tikira nokamana-kiita onkini intasonka-wintimi Pawa.” ⁸ ¡Notomi! Pikimiisa-tina okaratzi nonkantimiri.

⁹ Pijati pairikaiti apiti awankiri apira, pamakinari, nonkotsi-tiniri piri tsika ikanta ifaanmatari irirori. *

¹⁰ Awiroka aanakini-rini iwawakya. Ari iyomitai-miri tikira ikamanakiita intasonkawintaiti-miita awiroka. ¹¹ Ikantana-kiro Jacob iriniro: “Tima witzintzi inatzii iyi, irooma naaka ti nowitzi. ¹² Aritaki iyotawakina apaa aririka impampi-tawakina,

† 25:30 Tima iroka wairontsi kitisiri, irootaki ikantziri ifaaniki irirori “Edom”. ‡ 25:34 ipitakari = lentejas;

yatantariri = pan * 27:9 apira = cabra

ari inkinkithasiri-takya nothainka-tziiri, ampinaa-sityaa iyomita-wityaana intasonka-wintaitina, afaatyii oshiki imishatina.”¹³ Okantana-kiri iriniro: “¡Notomí! Naaka imishati piri. Pantiro awiroka nokantaki-miri, pamakinari apiti apira.”¹⁴ Jatanaki Jacob ipiyotaka ipira-payi, yamakiniro iriniro. Onkotsi-tawakiri iroori tsika ikanta oyotziro iroori ifaamatarí Isaac.¹⁵ Aakiro iroopirori iithaari antariti otomi iwiro pankotsiki, okithaa-takiri Jacob.¹⁶ Okyaan-takaa-kiri imisina opira irakoki, aajatzi ikintsiki tsika ti iwitziiti. †¹⁷ Oyiitakiri onkotsi-takiri, opakiri otomi Jacob otsipataa-kiro yatantyaariri. ‡

¹⁸ Ari yaakotana-kiro Jacob isaikaki iriri, ikantapaa-kiri: “¡Apaá!” Ikantzi Isaac: “¿Tsika pipaitaka awiroka notomí?”¹⁹ Ikantzi Jacob: “Naakataki Esau pantariti pitomi. Nomatakiro okaratzi pikantaki-nari. Pimpiriinti, piyaa noyintani, piyomitanaina intasonka-wintaitan-tyaanari.”

²⁰ Ikantzi Isaac: “¿Okatzimaitaka pikin-tapaintzi posinirintzi?” Ikantzi Jacob: “Tima ikantakaa-karo Pawa pipinkatha-tapiintzi, irootaki noñaan-tapaintari sintsiini.”²¹ Ari ikantzi Isaac: “Pimpoki okaakiini nompampi-tawakimi, noyotan-piyamiri awiroka-rika Esau.”²² Pokapaaki okaakiini Jacob impampi-tawakiri. Ikantzi Isaac: “Iriiwaanti-waitaki ifaawaitzi Jacob, irooma irakosampiki Esau inatzi.”²³ Ti iyotawakiri, tima iwitzi-pakotatzii iriwaitaki Esau. Irootaki iyomitantanaka-riri onkini intasonka-wintaitiri.²⁴ Yapiitana-kiri isampitzi, ikantzi: “¿Omapirotyaa awiroka Esau?” Ari ikantzi Jacob: “Jii, naakataki.”²⁵ Ikantanaki iriri: “¡Notomí! Piyii-tinari piyominthani nowawakyaata, ari noyomitanai-miri onkini intasonka-wintaitimi.” Iyii-takiro Jacob owaritinsi ipakiri iriri. Yamakiniri aajatzi irawakiri. Iwawakaro Isaac, iraki imiri aajatzi. §

²⁶ Ikantzi Isaac: “Pimpoki okaakiini notomí, pintsitokyaana.” *²⁷ Ikanta itsitoka-paakari Jacob iriri, yasankawakiri iithaari. Iyomitaa-kiri intasonka-wintaitan-tyaariri, ikantzi:

Irootaki isankaani notomí.

Okimiwai-takaro osankaani owaantsi itasonka-wintziri Pawa.

²⁸ Inkamintha Pawa owaryaa-piintaji-miro-niri inkani,

Irootaki onkithoki-piro-tantajyaari pichochoki-tipayi.

Aajatzi onkantajyaa piwanki-ripayi, aajatzi okaratzi pimiritari. †

²⁹ Inkamintha intzimaji pimpira-waitani,

Irootaki impinkatha-tantyaamiri poñaayi-tachari pasiniki nampitsi.

Pijiwayi-tairi pirintzi-pirotari awiroka,

Oshiki impinkathai-taimi irirori.

Intzimi-rika mishataji-mini awiroka, aritaki imaitajiri irirori.

Iriima inkarati kimosiriwinta-jitii-mini awiroka, aritaki inkimii-tairi irirori.

³⁰ Ikaratakiro Isaac iyomitaa-kiri itomi Jacob onkini intasonka-wintaitiri. Iro isitowana-kitzi Jacob isaikira iriri, ariitapaaka Esau ijatzi yamini posinirintzi.³¹ Ikotsitaki aajatzi irirori owaritinsi, yamakiniri iriri, ikantapaa-kiri: “¡Pimpiriinti, Apaá! Piyaa iyintani pitomi, piyomitairi intasonka-wintaitan-tyaariri.”³² Ari ikantanaki Isaac: “¿Tsikama pipaitaka awiroka?” Ikantzi: “Naakataki Esau, pantariti pitomí.”³³ Antaro oimiraana-kiri Isaac, ikantanaki: “¿Tsikama ipaitaka itakarori ipokaki amakinariri iyintani, nowakari tikira pariityaata awiroka? Noyomitaa-kiri, tasonka-wintaari inanaki irirori.”³⁴ Ikanta ikimawakiro Esau ikantakiri iriri, okatsi-tzimo-niintana-kiri, antaroiti irawai-tanaka, ikantanaki: “¡Apaá! Piyomitanaina aajatzi naaka, intasonka-wintaitinaata.”³⁵ Ikantanaki Isaac: “Yamatawi-takina pirintzi, noyomitaa-kiri irirori, tima awiroka-witaka intasonka-wintaitimi.”³⁶ Yakanaki Esau, ikantzi: “Irootaki owaitakaan-tziriri Airika-kiitizantani, tima apiti yaapithatakina. Itakaro yayitaki-naro nitantakarori notzimi, iroñaaka yayitaki-naro piyomitanai-narimi intasonka-wintaitan-tyaanari.

¿Airoka okantzi piyomitaina naaka?”³⁷ Ikantzi Isaac: “Aritaki nomataki pirintzi Jacob ijiwataimi, iriitaki ompiratajyaa-ri-niri pincharini-tajyaari awiroka, noshikyaa-jiniri iwankiri, aajatzi imiri-payi. ¿Tikatsi nonkantarimi awiroka notomí?” ‡³⁸ Aikiro ikantana-kitzi Esau: “¡Apaá! ¿Aparonima okaratzi piyomitaanti? Papiitiro, intasonka-wintaiti-naata naaka.” Yapiitana-kiro irawaita.

³⁹ Ikantzi Isaac:

Pinampi-tajyaaro intaina,

Airo pinampi-taaro otsinka-patha-tapajira kipatsi,

aajatzi airo pinampi-taaro tsika ti omparyaapaji inkani.

† 27:16 opira = cabra ‡ 27:17 yatantyaariri = pan § 27:25 imiri = vino * 27:26 pintsitokyaana = pintho-porotina † 27:28 piwankiri = trigo; pimiritari = vino ‡ 27:37 imiri = vino, iwankiri = trigo

⁴⁰ Piwisa-minto pimpiya-wintantajyaari.
Impira-waitajyaami pirintzi.
Irooma aririka piriipirotaji awiroka apaata,
Aritaki pisaikasiwai-tajyaa.

Siyaka Jacob

⁴¹ Ari yitanakaro Esaú ikisaniin-tziri iririntzi, okantakaan-tziro ikaminaa-kiri iriri intasonka-wintaitiri irirori. Ikanta-siri-tanaki: "Aririka inkamaki apaata apaa, aritaki nowajiri iyi." ⁴² Oyomaitaka Rebeca ipaita ikinkithasiritari Esaú, okaimakaan-takiri Jacob, okantakiri: "Ikowatziira pirintzi inkisawin-tajyaa, iwatyiiimi.

⁴³ Pinkimisantina notomi nonkantimiri. Pijati intaina Awotziniki, ari isaiki anta pikonkiri Labán. ⁴⁴ Osamani pisaika-waiti anta awisawajitaa imasirinka pirintzi. ⁴⁵ Impyaako-tawajiroota okaratzi pantakiri. Tima aritaki nonkaman-tajimi pimpiyan-tajyaari. Ti noninti impyaasityaa apiti notomi." ⁴⁶ Okantakiri Rebeca oimi: "Oshiki nosamasiryaa-karo Tharowan-taari-nisato asitarori onampi aka iina Esaú. Irojatzi-rika Tharowan-taari-nisato iinantaajzi Jacob, aritaki nonkama-pitha-takiro."

28

¹ Ikanta Isaac ikaimaikiri Jacob, iyomitaakiri intasonka-wintai-tantyaariri, ikantziri: "Airo piinantaro Owintini-sato.

² Pijati Owintinitzi Tonkaarini, inampiitiki picharinini Betuel, payi anta irisinto pikonkiri Labán. ³ Iriitaki tasonka-winti-miniri Sintsi-pirori Pawa, ishikyaaajimiri piwaiyani-payi, iriitaki inasiyi-tajyaaro-niri ishininka-tawakaiyaa tsika-rikapayi. ⁴ Irijatzi tasonka-wintaji-miniri awiroka, aajatzi inkarati pincharini-tajyaari, tima irootaki ikasiyaka-kiriri pairani picharinini Abraham, pasitajyaaro maaroni kipatsi tsika asaikaki iroñaaka." ⁵ Ityaantakiri Isaac itomi, yoka Jacob, iwankoki irikonkiri Labán isaiki anta Owintinitzi Tonkaarini. Yoka Labán, iriitaki irikonkiri Jacob oyaariri Rebeca, iriitaki itomi Betuel Tonkaarini-satzi. Tima iroka Rebeca, irootaki iriniro Jacob aajatzi Esaú.

⁶ Iñaakowintakiri Esaú iyomitai-tziri Jacob intasonka-wintaitan-tyaariri, ityaantaitakiri Owintinitzi Tonkaarini yayi iina. Iñaakowintaakiri aajatzi Esaú iririntzi iyomitairi iriri airo yaantaro Owintini-sato. ⁷ Iñaakiri aajatzi Esaú ijatanaki iririntzi, Jacob, ikinanakiro Owintinitzi Tonkaarini, imatakiro okaratzi ikantakiri-riri iriri.

⁸ Antaroiti ikinkithasiri-waitanaka Esaú, tima ti onimotiri iriri iinantakaro apiti Owintini-sato. ⁹ Jataki Esaú isaiki Ismael, iriitaki itomi Abraham, icharinini. Yaakiro Esaú irisinto Ismael paitachari Mahalat irinto Nebaiot, okantawitaka otzimi apiti iina, Owintini-sato.

Imisiwaitaki Jacob Pawapankoniki

¹⁰ Tima aritaki jatanaki Jacob, ipoñaakaro Kanta-piro-jaariki ijatiro Awotziniki. ¹¹ Ikanta iwiraaka niyaanki-thaki awotsi, ari imaapaaki tima tsitini-tanaki. Inosikaki mapi, itziinatakaro, maanaki. ¹² Ari imisiwai-takiri, iñaaki atiumintotsi okinapaa-kiro inkitiki ayiitapaaki kipatsiki. Tzimatsi maninkari-payi ayiijii-tatsiri, pasini atiiijii-tatsiri.

¹³ Iñiitakari aajatzi Pawa ikatziyaka okaakiini, ikantziri: "Naakataki Pawa, Iwawani picharinini Abraham, aajatzi piri Isaac. Aritaki nasitakaa-jyaamiro iroka kipatsi, ari nonkimitaa-kiriri aajatzi pincharini-tajyaari yasijii-tyaaro iroka kipatsi tsika pinaryaaka.

¹⁴ Inkimitajyaaro pincharini-tajyaari oshikitzi kipatsi-pani. Inthonkyaa inampitajyaaro katonko aajatzi kirinka, isitowa-piintzi ooryaatsiri aajatzi ikyaapiintzi. Tima awiroka aajatzi inkarati pincharinin-tajyaari, awirokaiti kantakai-yaaro-niri nontasonka-wintantajyaa-riri maaroni nasiyitachari ishininka-tawakaa-jiita aka kipatsiki.

¹⁵ Naakataki tsipa-tapiintaka-miri, aritaki nonkimpoyaa-wintakimi tsika-rika pinkinayiti. Aritaki nomatakiro noipyaajimi aka pisaikaki. Ontzimatyii nonmonkaratiro okaratzi nokantaki-miri, airo nookimi." ¹⁶ Ari isaakitanaki Jacob imisiwaitzi, ikanta-siritzi: "Omaapiroma isaiki Pawa aka, ti noyowityaa." ¹⁷ Antaroiti oimiraana-kiri, ikanta-siritzi: "Tasorintsi-patha onatzi aka. Irootaki iwanko Pawa. Iroowaitaki okyaapiintzi awotsi ajatantyaari inkitiki."

¹⁸ Ikanta ipiriin-tamanaka Jacob okitaityaaki, yaakiro mapi itziito-takari, ikatziyathantha-tanakiro. Isaitan-tanakaro yiinkantsi, irootaki owaitakaan-tzirori tasorintsi-patha. ¹⁹ Tzimawi-tacha anta nampitsi ipaitawi-taitaro Tirimpyaarini, iwanajiniro pasini owairo, ipaitana-jiro Pawapankoni. ²⁰ Ari iñaawai-tanaki Jacob, ontziman-tyaari inkasiyaa-kaiyaariri Pawa, ikantanaki: "Aririka intsiapa-tapiintyaana Pawa, aririka

inkimpoyaa-wintina tsika-rika nonkinayiti, aririka impina noyaari aajatzi nonkithaa-yityaari, ²¹ tikatsi-rika awishi-motina-ni, nompiyaji-rika kamiitha iwankoki asitanari, aritaki niriipiro-wintajiri nowawani-tajyaari Pawa. ²² Iroka mapi nokatziya-thanthata-kiri, iwanko Pawa onatyii." Ari yamananaki, ikantzi: "¡Pawá! Onkarati pasitakai-yaanari naaka, aritaki noipyaajimi kapichiini." *

29

Jataki Jacob Awotziniki

¹ Aikiro ijatatzii Jacob yaniitzi, ariitaka iipatsitiki nampithajiitaroni isitowa-piintzi ooryaatsiri. ² Ikanta yariitapaaka owaantsiki osaiki nijaa ikaapiin-taitziri, iñaapaaki oshiki piratzi irajiitzi nijaa, mawa inasitaka ipiyojiitaka. Antaroiti onatzi mapi itatako-i-tantarori nijaa. * ³ Ari ipiyojiitakani aamaakowin-tariri ipira-payi, yaapitha-tawakaaro yasitakotantarori nijaa. Aririka inthonji-rika iriakairi ipira-payi, aajatzi yasitako-tanajiro nijaa. ⁴ Isampitapaa-kiri Jacob aamaakowin-tariri ipira, ikantziri: "¿Tsikama pipoñaaka awiroka ashininká?" Ikantajiitzi irirori: "Awotzini-satzi nonajiiitzi." ⁵ Yapiitana-kiri isampitzi: "¿Piñiirima awiroka Labán itomi Nacor?" Ikantajiitzi irirori: "Jii, noñiiri." ⁶ Aikiro ikantana-kitzii Jacob: "¿Saikatsima Labán, ti imantsiya-waiti?" Ikantajiitzi aamaakowin-tariri ipira: "Tikatsi ikanta Labán. Pamini antó, irootaki irisinto pokaintsiri amakiri opira, opaita Raquel." ⁷ Ari ikantanaki Jacob: "Ainiro okitaitzi tikira ontsitini-tiita. ¿Ipaaitaka pasitako-tantyaariri pipira-payi? ¿Ipaaitama kaari pirakaan-tanaari nijaa pipira-payi, impoña piwakaapanaatyaaari aajatzi?" ⁸ Ikantajiitzi iriroriiti: "Airo nomatziro, ontzimatyii noyiiri pasini aamaakowin-tariri ipira naawyaan-tyaarori nosirinkiro asitakoro nijaa. Nompamaityaari nijaa nopira-payi."

⁹ Ikinkitha-waiminthaitzi Jacob, ariitakaa-paakari Raquel ipira iri, irootaki aamaakowin-taniriri. ¹⁰ Ikanta iñaawakiro Jacob iinathori, Raquel, ariitakaa-paakari ipirapayi iri, jatanaki isirinkiro otatakoro nijaa ikaapiin-taitziri, ipakiri nijaa opirapayi. ¹¹ Iwithatawa-karo iinathori, Raquel, ithoporo-tawakiro, irai-motawakaaro. ¹² Ikamantakiro Jacob iinathori, ikantziro: "Naakataki otomi Rebeca, naaka itziniri piri." Osiyasi-tanakari Raquel iri, okamantapaa-kiri.

¹³ Ikanta ikimaki Labán otomi iritsiro, isiyasi-tanakari irirori, yawithano-tawakiri, inintatha-tawakiri, yaanakiri iwankoki. Ari ikinkitha-waitakaa-kiri Jacob irikonkiri, ikamantakiri okaratzi awishi-motakiriri. ¹⁴ Ikantanaki Labán: "Awirokatakaki noshininka okaakiini." Aparoni kasiri isaikawai-tapaaki Jacob iwankoki irikonkiri.

Antawaitaki Jacob yaantyarori iina

¹⁵ Ipoña ikantakiri Labán: "Ti onimotina airorika nopinatziimi pantawairi, noshininka-thori pinatzi. Pinkantina onkarati pikowiri nompinatimiri." ¹⁶ Tzimatsi apiti irisinto Labán: yantaroti opaita Lea, pasini awankaro opaita Raquel. ¹⁷ Tima ti onkamiithakiri iroori Lea, irooma Raquel kamiithaanto onatzi iroori. ¹⁸ Irootaki ikowasiryaaiki Jacob iroka Raquel, ikantanaki: "Kantatsi nantawaiti 7 osarintsi, nantawaiwintiro awankaro pisinto." ¹⁹ Ikantzi Labán: "Irootaki kamiitha-tatsi nompimiro awiroka, ti noninti nompiri pasini-satzi. Pisaikimo-waitina nowankoki." ²⁰ Imatakiro Jacob yantawaiwin-takiro Raquel okaratzi 7 osarintsi, ti iñaamai-tyaaro osamani-tzimotiri yantawaiwin-takiro, tima ininta-piro-tatziro Raquel.

²¹ Okanta omonkarata 7 osarintsi, ikantakiri Jacob irikonkiri: "Pimpinaro pisinto noinantaaro, nomonkara-takiro nokantakiri pairani onkarati nantawaiwintiro." ²² Ikaimakaan-takiri Labán ikaratzi nampitarori anta, ipokajiiitaki maaroni yoimosirinkiri aawakaiyaa irisinto. ²³ Iro kantacha Labán ipasitakari irisinto Lea kaari inintawita Jacob, irootaki imaantakiri tsitiniriki. ²⁴ Ari ityaantaki-niro Labán impiratanani paitachari Zilpa, ontsipa-tyaari irisinto Lea, irootaki ompirawai-tyaari.

²⁵ Okanta okitaiti-tamanaki iñaatziro Jacob imaan-tasi-takaro Lea. Ijatasi-tanakiri irikonkiri, ikantakiri: "¿Ipaaitama pamatawi-tantanari? Kaari Lea nantawaiwinti, iro nantawaiwintaki Raquel." ²⁶ Yakanaki Labán, ikantzi: "Ti yamaitaro aka iimin-takai-tyaaro awankaro sintotsi tikira oimintyaata itakarori otzimaki. ²⁷ Ontzimatyii pimankaratiro kitaitiri-payi poimosirinkiro paakiro Lea, aritaki nompakimiro Raquel. Iro kantacha ontzimatyii panta-waiwinta-wairo aajatzi onkarati 7 osarintsi." ²⁸ Imatakiro Jacob. Ikanta imonkara-takiro yaakiro Lea, ipaitakiri aajatzi Raquel. ²⁹ Ari

* **28:22** Kantako-tachari aka "kapichiini" osiyawaitaro impajai-rikami Pawa 10 apira, ontzimatyii aipyaaji-niri aparoni. Ari ankimitai-rori maaroni impayatjiri, ontzimatyii aipyaaji-niri aparoni okaratzi ipakairi. * **29:2** piratzi, ipira = oisha

ityaantaki-niro Labán irisinto Raquel impira-tani opaita Bilha, irootaki ompirawai-tyaari. ³⁰ Imatakiro Jacob yaakiro Raquel. Irootaki yitako-pirotari, anaanakiro yitakatara Lea. Aajatzi yantawai-tawainiri irikonkiri okaratzi 7 osarintsi.

Itomipyai Jacob

³¹ Ikanta iñaakiri Pawa imaninta-waitziro Jacob itarori iina Lea, itarori yaakiro, iwaiyan-takaa-kiro otomi-payi. Irooma Raquel ti owaiyanti iroori. ³² Okanta omotyaaatiki Lea, tzimaki otomi, okanta-siritzi Lea: “Iñaakina Pawa nowasiri-waita, aritaki inintajina noimi.” Irootaki owaitakaan-tziriri otomi “Ñiitaantsi”. Tima iroka wairontsi Ñiitaantsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Rubén”. ³³ Ikanta apiitajiro omotyaaatiki Lea, tzimaki otomi, okanta-siritzi Lea: “Ikimakina Pawa imanintaitana, irootaki itziman-takari pasini notomi.” Irootaki owaitakaan-tziriri otomi “Kimaantsi”. Tima iroka wairontsi Kimaantsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Simeón”. ³⁴ Aajatzi apiitajiro omotyaaatzi, tzimaki pasini otomi, okanta-siritzi Lea: “Intsipa-tajyaana noimi, tima nowaiyan-takiniri mawa itomi.” Irootaki owaitakaan-tziriri otomi “Tspataantsi”. Tima iroka wairontsi Tspataantsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Levi”. ³⁵ Aajatzi itzimawaji pasini otomi, okanta-siritzi Lea: “Nompantaa-wintajiri Pawa.” Irootaki owaitakaan-tziriri otomi “Panthaantsi.” Tima iroka wairontsi Panthaantsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Judá”. Tima ari okaratapaaki owaiyan-taki iroori Lea.

30

¹ Okisaniin-tanakiro Raquel irinto Lea oñaakiro ti owaiyanti iroori, okantakiri oimi: “Nonintzi piwakaina naaka, airorika piwakaa-sitana ari nonkama-pitha-takimi.” ² Ari ikisanakiro Jacob iina, Raquel, ikantana-kiro: “¿Naakama Pawa pikantan-tanari? Iriitaki Pawa kantakaaro kaari itzimanta piintsiti.” ³ Okantzi Raquel: “Payiro nompira-tani Bilha, piwakairo. Aririka intzimaki iintsiti, nonkimi-takaan-tiri naakami asityaarin.” ⁴ Opakiri otzika-tani Bilha iinanyaaro. Imatakiro Jacob iwakaakiro Bilha. ⁵ Tzimanaki itomi Jacob iwakaakiro-rori ompira-tani iina. ⁶ Okantzi Raquel: “Ikimakina Pawa nokowako-takiri, owakowin-taaro nonaki, ipakina aparoni notomi.” Irootaki owaitakaan-tziriri otomi “Owakowin-taari”. Tima iroka wairontsi Owakowin-taari, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Dan”. ⁷ Ari apiitakiro Bilha owaiyan-tziri pasini itomi Jacob. ⁸ Okantanaji Raquel: “Iñaakina Pawa osiyawai-takaro nomaina-nitakiroimi nirinto, noitsinampaa-kiro.” Irootaki owaitakaan-tziriri otomi “Maimani-taantsi”. Tima iroka wairontsi Maimani-taantsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Neftalí”. ⁹ Okanta oñaaka Lea ti itzimanaji iintsiti iroori, okantakiri oimi: “Payiro nompira-tani Zilpa.” Opakiri, yaakiro Jacob ompira-tani iina Lea. ¹⁰ Owaiyan-takiri Zilpa otomi iwakaakiro-rori Jacob. ¹¹ Okantanaki Lea: “Ikaminthaa-matsitaka.” Irootaki owaitakaan-tziriri otomi “Kaminthaa-tsi”. Tima iroka wairontsi Kaminthaa-tsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Gad”.

¹² Ari apiitakiro Zilpa owaiyantaki pasini itomi Jacob. ¹³ Ari okantanaji Lea: “Kimosiri nokanta naaka. Ompaitajina kooya-payi kimosiriri.” Irootaki owaitakaan-tziriri otomi “Kimosiri-taantsi”. Tima iroka wairontsi Kimosiri-taantsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Aser”.

¹⁴ Ikanta iyataki Rubén yawiitiro iwankiri. Ari iñaaki iwinki-niro, yamakiniro iriniro, Lea. Okanta oñaawakiro Raquel iwinki-niro, okantakiro irinto: “¡Iintyó! Pimpina kapichiini yamakiri notominthori.” * ¹⁵ Ari akanaki Lea, okantzi: “¡Iintyó! ¿Tima okantzimonintyami paapitha-takinari noimi? Aikiro pinintatzii payitinaro yamakinari notomi.” Okantzi Raquel: “Aririka pimpakina yamakimiri notominthori, ari nosinitakiri aimi imaantyaami tsitiniriki.” ¹⁶ Aritaki tsitiniityaaki, ariitapaja oimi, Jacob, ipoñaajaro iwaniki, osiyasi-tawajari Lea, okantawa-jiri: “Ontzimatyii pimaantyaana tsitiniriki ompinatyaari iwinki-niro yamakinari otomi.” Imatakiro Jacob imaantakaro Lea. ¹⁷ Ari owaiyan-takiri Lea 5-tatsiri otomi, iwaiyan-takaa-kirori Jacob, tima ikimakiro Pawa okowako-takiri. ¹⁸ Okantanaki Lea: “Iriitaki ipinataki-nari Pawa, napatathari noimi notsipa-takaro nompira-tani.” Irootaki owaitakaan-tziriri iintsiti “Pinataantsi”. Tima iroka wairontsi Pinataantsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Isacar”. ¹⁹ Omotyaaatiki Lea pasini otomi, iriitaki 6-tatsiri. ²⁰ Okantanaji Lea: “Ikamintha ipakinari Pawa kamiithaantzi notomi. Imaantajyaana iroñaaka noimi, tima nowaiyan-takiniri 6 itomi.” Irootaki owaitakaan-tziriri iintsiti “Apititaantsi”. Tima iroka wairontsi Apititaantsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Zabulón”. ²¹ Ari owiraan-tawaaro Lea owaiyantzi, tzimaki osinto, opaitakiro Dina.

* 30:14 iwankiri = trigo; iwinki-niro = mandrágora, owaiyan-tantyaari kooya

²² Tima kinkithasiri iwiro Pawa Raquel, imatakiniro okaratzi okowako-tziriri, motyaataji iroori. ²³ Ari itzimakiri itanakarori otomi, okantanaki: "Ipyaakinaro Pawa nopasiki-waitzi ti nowaiyantzi. ²⁴ Inkamintha yapiitinaro, inkan-takai-yaaro nowaiyanti pasini." Irootaki owaitakaan-tziriri yoka iintsiti "Apiitaantsi". Tima iroka wairontsi Apiitaantsi, irootaki ikantziri ifaaniki iriroriiti "José".

Yamatawitakiri Jacob irikonkiri, ipiyatizakari irirori

²⁵ Ikanta itzimaki José, ikantakiri Jacob irikonkiri: "¡Kokí! Iro nojataji nonampiki. ²⁶ Pisinitinari naanajiri maaroni notomi aajatzi noina-payi, tima irootaki nantawai-wintakiri. Piyotana tsika nokanta namitako-tapiintakimi." ²⁷ Ari yakanaki Labán, ikantzi: "Noñaakiro itasonka-wintakina Pawa. Airo pijatzi, pisaiki-motina, thami anampityaarori aka.

²⁸ Pinkantina pininti-rika nompinatimi pantawai-tani, aritaki nompina-takimi." ²⁹ Ikantzi Jacob: "Piyotzi awiroka tsika nokanta naamaakowin-tamiri pipira-payi. † ³⁰ Ti ishiki-tzimotimi pairani. Irooma nariitaka naaka, aripaiti ishikitanaki pipira, tima itasonka-wintakimi Pawa. ¿Tsika-paitima ontzimi-motina naaka nowakai-yaariri picharinipay?" ³¹ Aikiro isintsi-tatzii Labán ikantziri: "¿Tsika ikaratzika pinintziri nompina-timiri?" Ikantzi Jacob: "Ti noninti pimpinatina. Aritaki napi-itakiro naamaakowin-tyaamiri pipira. Iro kantacha, thami ankinkitha-waiti aririka onimotakimi nonkantimiri. ³² Nonintzi nojati ipiyotaka pipira, noyosiitiri yanini pipira ikaratzi kisaatatsiri. Noyosiitiri aajatzi pipira-payi kaninayitatsiri, iriitaki nasityaari naaka pimpina-tinari naamaakowin-tyaamiri pipira-payi. ‡ ³³ Inkarati kisaari-payi tzmanaa-tsiniri, kaninayitatsi-ni aajatzi, iriitaki nasityaari naaka. Ari aminiro inkarati pimpina-tinari, tima airo nayitzimiri pasitari awiroka. Ari piñiiri nopira-payi iyosiityaa kisaari, aajatzi nasiwai-tachari iyaninanka. Iriima kitamaarori, aajatzi kaari kaninatatsi-niri, iriitaki pasi awiroka. Pinasityaari, tima kaari nasi." ³⁴ Ikantanaki Labán: "Ariwí, kamiithataki pikantanari." ³⁵ Iro kantacha Labán, inintaki yamatawitiri. Tikira impiiriita itziniri ipira-payi, yitiztakari irirori inasitakari ikaratzi kanina-tatsiri aajatzi kisaatatsiri. Ipakiri itomi-payi impiratyaari. ³⁶ Yaanakiri itomi-payi ipira intaina, okaratzi mawa kitaitiri yaniitaki. Irojatzii isaikanaki Jacob yaamaakowin-taniri ipira-payi irikonkiri. Titzimaita iyoti tzimatsi pasini imanakiri irikonkiri.

³⁷ Yaaki Jacob airittonki inchasi-thaki, imisiryaakiro ifaitan-tyaarori onkita-maarosithakiti. § ³⁸ Iwakiniri iramintoki ipira-payi, ari iwanki-tawakaari ipokira irajijitzi nijaa.

³⁹ Ikanta iwaiyan-tanaki ipira-payi, inasiyi-tanaka iyaninanka. ⁴⁰ Inasitakari ipiyotakiri Jacob nasiwai-tachari iyaninanka, aajatzi ikaratzi kisaayitatsiri. Inasitakari irasi ikonkiri, aajatzi ikimitakiri irasi irirori. ⁴¹ Ari ikantatziro Jacob iwiniri inchasi-thaki ikaratzi wathayitatsiri ipira ipokajijitzi iri imiri. Irootaki yantantarori Jacob onkini ifaayitiro ipira-payi inchasi-thaki iwanki-tawakai-yaarika. ⁴² Irooma ipokawijitza mathari-payi ipira, ti iwiniri inchasi-thaki. Irootaki yasitan-tariri Labán mathari-payi, iriima wathari-payi irasi Jacob. ⁴³ Ari okanta ishikyaan-takariri Jacob ipira-payi, ikyaakoi-tari-payi, oshiki aajatzi impira-tani: tzimatsi sirampari-payi aajatzi kooya-payi. Antariiti ashaaran-taniri ikantanaka. *

31

Siyaka Jacob

¹ Ikimaki Jacob ifaawaitzi iraniri-payi, ikantajijitzi: "Yayitakairi aniri maaroni ipira asitairi, ashaaranataka irirori." ² Ifaakiri Jacob ikisa-siryawaita ikonkiri, ti yaakamiithatajiri ikimiwitari pairani. ³ Ari ifaanatajiri Pawa Jacob, ikantairi: "Pimpiyaji inampiitiki picharinini tsika isaiki pishininka-payi. Ari ankarati anta, airo nowapintaimi."

¹⁷ Owitsika-naka Jacob, yaanakiri ipirapayi ikyaakotakaanari itomipayi aajatzi iinapayi. *

¹⁸ Jataji Jacob Owintiniki isaikawita pairani iriri. Ari ikaratzi yamajiri maaroni ipira ipinaitakiri-riri yantawaitaki anta Owintinitsi Tonkaarini.

† **30:29** pipira-payi = ganado ‡ **30:32** pipira = cabra, oisha. Iriitaki ikowa-piroitzi impirai-tyaari kitamaarori, aajatzi kaari tzimatsi-niri iyaninanka. Tima maaroni iyotaitzi ti itzima-piroitzi kisaari yanini oisha aajatzi kaninayitatsiri. Ari ikantzitari aajatzi cabra-payi. Irootaki ikantan-tariri Jacob irikonkiri, onimotan-tyaarori okaratzi ikowako-tziriri, airo ikiso-siri-tanta. § **30:37** inchasi-thaki = álamo, avellano, castaño * **30:43** ipira-payi = oisha; ikyaakoi-tari-payi = camellos, asnos * **31:17** ikyaakoi-tari = camellos

32

Ikinkitatakota Jacob imankiyari Maninkari

²² Okanta tsitiniriki Jacob, piriintanaka, yaanakiro apiti iina, apiti impira-tani, aajatzji 11 itomi, yoimontyaa-kiro intatzkirona Sakochaaroni tsika imontyaapiin-taita.

²³ Tima ithonka yoimontyaa-kiro aajatzji okaratzi tzimimo-tziriri. ²⁴ Ari isaikanaki apaniroini Jacob, ari iñaasintsitakari aparoni atziri, irootaintsi inkitaitakotakairimi. ²⁵ Ikanta iñaakiro atziri ti yiitsinampaitiri Jacob, iposaikiri iporichokiki iñaasintsitakarira, ichokiryaa-kiri.

²⁶ Ari ikantzi atziri: "Papakaina, irootaintsi onkitaititi." Ikantzi Jacob: "Aiorika pitasonka-wintana, airo napakaimi." ²⁷ Isampitana-kiri atziri, ikantzi: "¿Tsikama pipaitaka awiroka?" Ikantzi irirori: "Nopaita Jacob." ²⁸ Ikantzi atziri: "Airo pipaitaja iroñaaka Jacob, pimpaitajyaa 'Ñaasinti-tasorintsiri'. Tima piñaasintsitakari Pawa, pikimitaa-piin-takiri atziri-payi, piitsinampaa-kiri." Tima iroka wairontsi Ñaasinti-tasorintsiri, irootaki ikantzi iriiroriiti pairani "Israel". ²⁹ Ari isampitana-kiri Jacob, ikantzi: "¿tsikama pipaitaka awiroka?" Ikantzi atziri: "¿Ipaitama pinintantarori piyotiro nowairo?" Ari itasonka-wintanakiri Jacob. ³⁰ Irootaki ipaitanankarori Jacob anta "Pawaporoni," tima ikantana-kitzii: "Noña-poro-takiri Pawa, tizimaita nokami." ³¹ Ikanta isitowapa-jira ooryaatsiri, awisanaki Jacob Pawaporoniki. Okantakaaro ichokiryaa-pori-takirira, ijashita-sitaka yaniitzi. ³² Irootaki kaari iwantari icharini-payi Israel iporichoki posiniri, tima ari ichokiryai-takiri pairani Jacob.

33

Yamanantaki Jacob kipatsi sikochariniki

¹⁸ Ikanta ipiyajaro Jacob ipoñaajaro Okamiitha-pathatiki Tonkaarini, tikatsi awishimotirini, kamiitha yariitaka nampitsiki Sikocharini saikatsiri Owintiniki. Ari iwankothaanti-yitapaari imontita-pajaro nampitsi Sikocharini. ¹⁹ Irootaki yamanan-takiniriri iipatsiti Siko-kintsi icharini-payi Hamor, owaitakaan-tziriri iñaaniki iriroriiti Siquem. Okaratzi ipinatakiro 100 ikithoki kiriiki, ari iwanko-thaanti-yitapaja. ²⁰ Ari iwitsikapajiri pomipirini-mintotsi, ipaitakiro "Pawa iriitaki Iwawani Israel." *

35

Israel ipaitaja iroñaaka Jacob

⁹ Ikanta ipiyaja Jacob ipoñaajaro Owintinitzi-pathati Tonkaarini, yapiitajiro Pawa iñaakaari, itasonka-wintairi. ¹⁰ Ikantzi:

"Piwairo onatzii Jacob,
Airomaita pipaitaja tsika pipaitawita,
Israel pimpaitajyaa."

Iwajiniri Pawa pasini iwairo Jacob. ¹¹ Ari ikantanajiri:
"Naaka Pawa Sintsi-pirori.

Ari noshikyaa-jiri pitomi aajatzji inkarati pincharini-tajyaari.
Noshikyaa-jiri pincharinitajyaari inkarati shininka-tawakaaacha-ni, aajatzji inkarati nasyi-tajyaaro-ni ishininka-tawakaiyaa tsika-rikapayi.
Nompinkatha-ritakaa-yitajiri inkarati pincharini-yitajyaari.

¹² Aritaki nasitakaa-jyaamiro kipatsi nopakiriri pairani picharinini Abraham aajatzji Isaac.

Irojatzji nasitakaa-jyaariri inkarati pincharini-tajyaari." ¹³ Irojatzji ipiyantanajari Pawa tsika ikinkitha-waitakaa-kiri Jacob. ¹⁴ Ari yaanaki irirori Jacob aparoni mapi, ikatziya-thantha-takiro tsika ikinkitha-waitakaa-kiri Pawa. Isaitan-tanakaro yinkantsi, aajatzji imiritaitari ontasorintsi-tantyaari.

¹⁵ Ipaitana-kiro Pawapankoni tsika ikinkitha-waitakaa-kiri Pawa.

Kamaki Raquel

¹⁶ Ikanta yawisana-kiro Jacob Pawapankoni. Ariitzimatata Posini-pathaniki, ari okatsi-tako-tapaaki Raquel onintzi ontzima-niti. Oshiki okimaatsitaka owaiyantiri iintsiti. ¹⁷ Okanta oñaakiro aminirori oshiki ikatsi-tzimo-takiro iintsiti, okantana-kiro: "Airo pitharowan-tari, tzimapaaki pitomi." ¹⁸ Aritaki kamimatanaki Raquel, opaitana-jiri otomi "Benoni". Iriima asitariri ipaitakiri irirori "Benjamin." * ¹⁹ Ari

* 33:20 Pawa iriitaki Iwawani Israel = El-Elohe-Israel

* 35:18 Benoni = Otomi Nowasirinka; Benjamin = Otomi

okanta okamantakari Raquel, ikitaitakiro awotsiki jatachari Posini-pathaniki, ipaitaiziri aajatzi Tantapankoni. ²⁰ Ipiriintaki Jacob antaro mapi tsika ikitaitakiro. Irootaki iroka mapi iyoitantari ari okitataari Raquel.

37

Ipimantaitakiri José

¹ Aritaki saikapaji Jacob Owintiniki tsika inampitaro pairani iririni. ² Niroka ikinkitha-takoi-tziri itomi-payi Jacob.

Aritaki mainaritaki José tzimanaki 17 isarintsiti. Iriitaki aminapiin-tziriri ipira-payi itsipatari iririntzi-payi, otomi Bilha aajatzi asi Zilpa, iinapayi iriri. Iriitaki José kaman-tapiintziriri iriri yantayi-tziro kaaripirori iririntzi-payi. ^{*} ³ Iriitaki José ininta-piro-tziri Israel, okantaan-tziro itzimaki yantyasiparin-kakiini. Intyai-takiniri José aparoni waniinka-tachari iithaari. ⁴ Ikanta iyojiitaki iririntzi iriitaki José ininta-piro-tziri iriri, ikisaniin-tanakiri ti iñaanatana-jiri.

⁵ Okanta apaata, imisiwaitaki José, ikamantakiri iririntzi-payi. Irootaki ikisaniinta-piro-tantanaka-riri. ⁶ Ikantaki José: “Pinkimi nonkaman-timiro nomisitakiri. ⁷ Noñaakiro asaikajiitzi owaantsiki, oososinakitziro awankiri-payi. Omapoka-sitanaka opiriin-tanaka noosotakiri naaka, tampatzika okatziya-naka. Irooma pasipayi awiroka oshonkapaa-kiro nasi naaka, otsinkasi-tanakaro.” ⁸ Ari yakanakiri iririntzi-payi, ikantziri: “¿Pimpinkatha-riwintatziyina-nama? ¿Awirokama ompirawai-tyaana-niri?” Irootaki ikisaniinta-piro-tantanaka-riri, ikimakiri ikinkitha-takiro imisiri. ⁹ Apiitaka imisiwaitzi José, ikamantajiri iririntzi-payi. Ikantziri: “Tzimatsi pasini nomisitakiri. Noñaakiri ishonkakina ooryaatsiri, kasiri aajatzi 11 impokiro, osiyawai-takaro impinkatha-tatyiinami.” ¹⁰ Tima ti imanawityaaro José imisiri, ikamantakiri iriri aajatzi iririntzi-payi. Ari ikisatha-tanakiri iriri, ikantziri: “¿Ipaitema siyaka-wintachari pimisitakiri? ¿Nompinkatha-taatyimima naaka, piniro, aajatzi pirintzi-payi?” ¹¹ Tima kisaniiinta iwakiri iririntzi-payi, iriima iriri pampitha-siri iwiro imisiri itomi.

¹² Okanta apaata, ijajiitaki iririntzi-payi José Sikochariniki iwakajayari ipira-payi iriri. [†] ¹³ Ari ikantajiri Israel José, itomi, ikantziri: “¡Notomi! Nonintzi pijati Sikochariniki, piñaatiri pirintzi-payi yaamaakowintari apira-payi anta.” Ikantzi José: “Aritaki nomatakaro.” ¹⁴ Ikantzi Israel: “Pijati, piñaatiri pirintzi-payi tsika ikanta isaiki, aajatzi apira-payi. Impoña pimpiyi, pinkaman-tapajina.” Jatanaki José ipoñaakaro otaapiiki Aripiro-tariniki, irojatziri yariitan-takari Sikochariniki. ¹⁵ Ari itzimpinaka anta José, imonthaaka aparoni atziri, isampitawa-kiri, ikantziri: “¿Ipaitema pikowakowatziri?” ¹⁶ Ikantzi José: “Nokowakowa-tatziiri niritzi-payi. ¿Tima piyotzi tsika isaiki yaamaakowintari ipira-payi?” ¹⁷ Ikantzi atziri: “Jaitjiitaki, nokimakiri ikantzi ijajiiti Tsipajaariki.” Ari ijatanaki José ikowakowa-tajiri. Iñaajiri isaikajiitzi Tsipajaariki. ¹⁸ Ikanta iririntzi-payi José iñaawakiri ipokaki, tikira yariityaata tsika isaikajiitaki, ikaman-tawakaa-jiitanaka intsitokiri. ¹⁹ Ikantawakaa-jiita: “Awotsikitaki misiwai-tapiintatsiri. ²⁰ ¡Pimpoki! Thami antsitokiri, antitiri omoronaki. Ankantzi-maityaa: ‘Iwakari owantachari.’ Añaamatsiti tsika onkanyaa imisi-tapiintziri.” ²¹ Ikanta ikimaki Rubén, inintzi yookakaa-wintirimi José airo iwasinonkaan-tari iririntzi-payi. Ikantanaki: “Airo awiri. ²² Apatziro pintitiri impirita-moroki saikaintsiri tonkaariki, tima ti okamiithatzi pakotasitiri. Airo paparaa-waitziniri iriraani.” Iro ikantanta-witari Rubén ti ininti iwai-tiri José, impiyajiita iririki. ²³ Ikanta yariitapaaka José isaikajiitaki iririntzi, isapokawaki-niri waniinka-chari oyaninanka iithaari. ²⁴ Ititakiri omoro-nakiki opiryaa-nakitaki. ²⁵ Ari isaikajiitzi iwajiita. Irojatziri iñaantawa-kariri ipokajiitaki Ismael-iiti ipoñaakaro Wakaniki. Ikyaaakaa-yitakiri ipirai-tani, yamayitaki kasanakari, aawinta-rontsi, owaaki inchato, ijatakaaro Apitantoniki. [‡]

²⁶ Ikantana-kiri Judá iririntzi-payi: “¿Tikatsira ayi awiri aririntzi, apatziro-machii amanakotiro awa-kiri? ²⁷ Iro kamiitha-tatsi ampimantiri yayiri Ismael-iiti. Airo awaitziri, tima iriitaki aririntzi.” Onimotana-kiri iririntzi-payi okaratziri ikantakiri Judá. ²⁸ Ikanta yariitapaaka Maimaniwini-satzi iyompari-taniri, inosikapa-jiri José omoronakiki. Iwawisaa-kiniriri Ismael-iiti, ipinatana-kiri ikaratziri 20 ipiwiryaa kiriiki. Irootaki yaantai-tanakariri José Apitantoniki.

²⁹ Ikanta Rubén yaminawi-tapajari iririntzi, José, omoronaki, ti iñaapajiri, isaranakiro iithaari okatsi-tzimo-niintana-kiri. ³⁰ Ipiyasi-tanakari isaikaki pasini iririntzi-payi, ikantapaa-kiri: “¿Ti añaajiri aririntzi? ¿Tsikama nonkanyaa naaka?” ³¹ Ipoña yaajiitakironi iithaari José, iriranitantakaro iriraani ipira iwamaakiri. §

* 37:2 ipira-payi = oisha † 37:12 ipira-payi, apira-payi = oisha-payi ‡ 37:25 ipira-payi = camellos; owaaki inchato = mirra § 37:31 ipira = cabrito

³² Ityaankaji-niri iriri, ikantai-tapajiri Jacob: "Paminiro iroka kithaarinti noñaakiro, piyotiro iroorika iithaari pitomi." ³³ Iyotawajiro asitariri irootaki iithaari itomi, ikantanaki: "Irootaki iithaari notomi. Kimitaka iwakari owantachari, ithonka ipitharyaawaitakiri."

³⁴ Isaara-nakiro iithaari Jacob, antaro okatsi-tzimo-niintana-kiri, yooso-thaki-tanakaro mirimasi-tatsiri manthakintsi, osamani iwasiri-tako-waita-kari itomi ikamaki. ³⁵ Oshiki poshinka-witaari itomi-payi, ari okimiwi-takari irisinto, titzimaita inintzi imposhinkaityaari. Aikiro iiraako-waita-tyaari itomi, ikantzi: "Airo nokara-takaaro nowasiri-takowaityaari notomi, irojatzu noñaantapa-jyaariri naaka kaminkari-masiki." ³⁶ Ikanta yari-ijiitaka iyompari-tantaniri Apitantoniki, ipimantapa-jiri aajatzu José, yamanantawakiri jiwatziriri owayiri-payi ipaita Potifar. Iriitaki yoka Potifar inampinatari Faraón pinkatha-ritatsiri Apitantoniki.

39

Ikinkithatakota José aajatzu iina Ompiratariri

¹ Ikanta yaanakiri yompari-tantaniri José anta Apitantoniki, yamanan-tawakiri Apitantoni-satzi ipaita Potifar. Yoka Potifar ijiwari owayiri-payi inatzii, inampina iwiri pinkathari Faraón. *

² Iro kantacha Pawa itsipa-tapiinta-kari José, kamiitha isaikaki iwankoki Potifar, Apitantoniki. ³ Iyotaki Potifar ompiratariri José itsipata-taari Pawa, tima itasonka-wintziri maaroni yantayi-tziri. ⁴ Irootaki yaakamiitha-piro-tantanaka-riri, iwakiri yaminiri yatziriri iwankoki, inintakaa-kiri aajatzu yaamaakowin-tyaaniri maaroni tzimimo-tziriri. ⁵ Ikanta yitanakaro José yaamaakowin-taniri Potifar tzimatsiri iwankoki. Ari itasonka-winta-piro-tanakiri Pawa iwankoki yoka jiwari Potifar aajatzu iwaniki. ⁶ Ikanta imatakiro José yaamaakowin-taniri Potifar maaroni tzimimo-tziriri, ti okantzimo-waitanaari Potifar opaita-rikapayi, apatziro yaminayitzi opaita-rika iyaari. Tima kamiitha-niki ikanta irirori José, oshiki iniwisiriyai-takari. † ⁷ Okanta apaata, aminamina-takiri iina ompiratariri, okantakiri: "Pimaantyaana." ⁸ Iro kantacha José ti yaapatyiyaaaro, ikantana-kiro: "Pinkimi nonkantimi. Nosaikira iwankoki ompiratanari, airo otzimawaitzi ompaityaa-rika kantzimo-tyaari-niri irirori. Tima inintakaa-kinaro naamawin-tyaaniri maaroni tzimimo-tziriri. ⁹ Naaka yawintaaka iwankoki piimi, tikatsi inthaña-pitha-tyaana. Apatziro ithañaami awiroka, tima iina iwimi. ¿Ipaitama nonkaaripiro-tzimo-tantyaariri Pawa?" ¹⁰ Oshiki oñaasirinka-kiri José iroka kooya onintzi imaantyaaro. Titzimaita imaantyaaro. ¹¹ Okanta apaata, ikyaapaji José iwankoki ompiratariri yantawaiti. Tima apaniroini osaikaki iina Potifar. ¹² Ari airika-kotakiri iithaariki, okantamaitari: "Pimpoki pimaantyaana." Isiya-pitha-tanakaro José, yookanakiro ikithaatari airikakiro iroori. ¹³ Okanta oñaakiri isiya-pitha-tanakaro, yookanakiro ikithaatari airikakiro iroori, ¹⁴ okaimana-kiri ompira-tanipayi, okantakiri: "Yamaki noimi ishininka Heber-iiti inthainka-waitai. Ipokasi-takina inintzi imaantyaana, nokaima-kotakiri. ¹⁵ Ikanta ikimaki nokaimanaki, siyanaka, niroka yookanakiro iithaari." ¹⁶ Ari owakiro iithaari José omaamintoki, irojatzu yariitan-tajari ompiratariri José iwankoki.

¹⁷ Okamantawa-jiri oimi, okantziri: "Ikyaasi-takina amaapiintzi yoka ompira-tari ishininka Heber-iiti, inintawitaka ipinkatha-ryiinami. ¹⁸ Ikanta nokaimanaki, siyanaka. niroka yookanakiro iithaari. ¹⁹ Ari ikantawai-takinari pimpira-tani." Antaro ikisanaka ompiratariri José ikimakiro okamantawa-jiriri iina. ²⁰ Yairikana-kiri José, yasitakotakaan-takiri tsika yasitakoi-tziri ityaan-tani irirori pinkatha-ripirori. Osamani isaikaki anta José. ²¹ Okantawitaka yasitakoi-takiri, aikiro itasonka-winta-tziiri Pawa yoka José, oshiki ikawintha-kiri. Ikantakaa-karo Pawa yaapatyiyaaari ijiwari aamawin-tariri asitako-taari-payi. ²² Ari inintakai-takiri José yaamaakowin-tyaari irirori asitako-taari-payi. Tima okaratzu inintakaan-tziri José, yantaitziri. ²³ Ti impomirintsi-waitanajyaa aamawin-tariri asitako-taari, tima iriitaki José yaamaakowin-tanaa-riri maaroni. Tima ari yasi iwiro Pawa itsipatakari José, itasonka-wintapiin-takiri.

40

Ikamatantziro José misirintsi

¹ Ikanta Pakotantaniri imiritaitari aajatzu kotsiwin-tziriri, iwatsimaa-kiri pinkatharitatsiri Apitantoniki. ² Tima yoka pinkathari Faraón, ikisakiri inampiri ijiwari pakotziriri imiri, aajatzu ijiwari kotsiwintziri. ³ Ityaantaki-niri jiwatziriri asitako-taari,

* 39:1 yompari-tantaniri = Ismael-iiti † 39:6 iyaari = pan

yasitako-tawakiri. Ari isaikitzitari irirori José yasitakoi-tziri. ⁴ Ikanta jiwatziriri asitako-taari, iwawisaa-kiniri José yaamaakowin-tyaari yokapayi. Oshiki osarintsi yasitakoi-takiri anta. ⁵ Okantaka apaata, yoka asitako-taari pakotan-tziri aajatzi kotsiwintantatsiri, imisiwaitaki. Onasitaka imisitakiri aparoni-payi, onasitaka aajatzi okaratzi osiyakaa-wintari. ⁶ Okanta okitai-tamanaji, pokamanaji José iñiiri yokapayi, iñaapaa-tziri antaro iwasiritaka. ⁷ Isampitapaa-kiri yokapayi, ikantziri: “¿Ipaite piwasiritantari?” ⁸ Ikantajitaji irirori: “Tzimatsi nomisitakiri, tikatsi-maita yotiro-niri ipaita siyakaa-wintachari.” Ikantzi José: “Pinkaman-tinaro pimisitakiri. Tima Pawa iriitaki matzirori iyotakaan-tziro misirintsi.”

⁹ Ari yitanaka-rori ijiwari pakotan-taniri ikamantziri José okaratzi imisitakiri, ikantziri: “Noñaaki nomisiriki aparoni pankirintsi. ¹⁰ Tzimatsi mawa otiwa. Noñaatziro otyaaki-tanaki, irakayitanaki okithoki. * ¹¹ Ari nairikakiro naaka iriraminto Faraón. Naamaitaro okithoki pankirintsi, nokathowaa-takiro. Naakomai-taniri Faraón nopakotziri.” † ¹² Ari ikantzi José: “Iroka siyakaa-wintachari pimisiri: Mawatatsiri otiwa pankirintsi, irootaki mawa kitaitiri. ¹³ Aririka awisaki mawa kitaitiri yamina-kotajimiro Faraón okaratzi pantzimo-takiriri, inintzi papiitajiro pantawaitajiniri. Aritaki pimpakotajiri imiri, pikimitziri pairani. ¹⁴ Aririka omatakyaa nokantaki-miri, airo pipyaakotana naaka. Pinkamantiri Faraón nositowan-tajyaari naari. Pinkaminthaa-jataina. ¹⁵ Tima piman-taari nonatzi naaka, nopoñaakaro inampiki Heber-iiti. Ti onkamiithati yasitakoi-tina, tima tikatsi kaaripirori nantiri.”

¹⁶ Ikanta ikimaki ijiwari kotsiwai-tatsiri iroopirori ikamantan-takiri José. Ikantana-kiri irirori: “Nomisitaki aajatzi naaka nopiwirika-kiro noitoki mawa kantziri ojaikitaki kitamaarori owaritintsi. ¹⁷ Irooma mawatatsiri kantziri nopiwirika-kiro, ari ojaikitakari nasiwai-yitachari owaritintsi nompiriri Faraón. Ikanta ipokapaaki tsimiri-payi iwapaakaro nowakotakiri noitoki.” ¹⁸ Ikantzi José: “Iroka siyakaa-wintachari pimisiri awiroka. Mawatatsiri kantziri mawa kitaitiri onatzi. ¹⁹ Aririka omonkara-tapaa-kyaa mawa kitaitiri, ari yamina-kotajimiro Faraón pantakiri pairani, intha-takaan-takimi inchatoki, impokamaityaa tsimiri-payi iyaaro piwatha.”

²⁰ Ari monkarataka mawa kitaitiri, ari yoimosirinkiro Faraón itziman-takiri pairani. Antaro yoimosirinka-jiitaka itispayi-takari inampiri-payi. Ari ikaimakaan-takiri ijiwari pakotatapiin-tziniriri imiritari aajatzi ijiwari kotsiwaintsiriri. ²¹ Ikantajiri ijiwari pakotziri imiritari: “Papiitajiro pimpakotajina nomiri.” Ari yapiitajiro ipakotajiri imiritari Faraón ikimitajiro pairani. ²² Iriima ijiwari kotsiwai-taniri, ithatakaan-takiri. Tima monkarataka ikantaki-riri José siyakaa-wintachari imisiri. ²³ Iro kantacha yoka ijiwari pakotan-taniri, imaisan-takiri José, ti inkinkithasiri-tairi.

41

Ikamantantziro José imisiri Fararón

¹ Okanta awisaki apiti osarintsi. Ari imisitaki Faraón isaiki othapyaaki nijaa. ² Iñaatzi isitowapaaki nijaaki 7 wathantzi-payi vaca, owaniinka ikantayitaka. Ari iwajiitapaaka katarosi anta. ³ Ipoñaña iñaaki isitowapaaki pasini 7 vaca, matha-poroki ikantayitaka, ikatziya-paaka tsika ikatziyaka pasini wathantzi-payi vaca. ⁴ Ikanta mathari-payi vaca, iwanakari wathantzi-payi owaniinkatachari vaca. Ari isaakitanaki Faraón. ⁵ Ikanta imaanaji aajatzi, imisitaki pasini. Iñaaki 7 opaki pankirintsi kamiitha okantayitaka, aparoni okanta owaato. ⁶ Ipoñaña iñaaki pasini 7 opaki pankirintsi, tikatsi apantyaaroniri, kamakiyitaki okantakaaro tampyaa kinapaintsiri isitowa-piintzi ooryaatsiri. ⁷ Okanta pankirintsi kaari apantyaaroniri opaki, owanakaro pasini 7 opaki kamiithatatsiri okithoki. Ari isaakitanaki Faraón, iñaatzi imisiwai-tatzi. ⁸ Ikanta ipiriin-tamanaja okitai-tamanaji oshiki okantzimo-siri-takari, ikaimakaan-takiri ñaawyatan-tani-ripayi aajatzi yotan-tani-ripayi ikaratzi tzimatsiri Apitantoniki. Ikinkitha-takiro Faraón okaratzi imisitakiri, tikatsi yotiro-niri opaita-rika siyakaa-wintachari imisiri.

⁹ Ikanta ijiwari pakotapiin-tziriri imiri Faraón, ikantakiri: “¡Pinkathari! Tzimatsi nopyaako-takiri, owakira nokinkisiryaa-najiro. ¹⁰ Tima pairani pikisakina, aajatzi pikimitaa-kiri jiwatziriri kotsiwai-tatsiri, pityaan-kakina isaiki jiwatziriri asitako-taari, pasitako-takaan-takina. ¹¹ Ari imisiwaitaki ijiwari kotsiwai-tatsiri, nomisitzitaka aajatzi naaka. Tzimatsi osiyakaa-wintari okaratzi nomisitakiri. ¹² Tzimatsi anta aparoni mainari ishininka Heber-iiti, impira-tani inawita jiwatziriri owayiri-payi. Iriitaki nokamantaki okaratzi nomisitakiri, ikamantaki-naro irirori opaita siyakaa-wintachari. ¹³ Omonkarataka maaroni ikantaki-nari. Napiitajiro nantawai-tajimi, iriima pasini ithataitakiri.”

* 40:10 okithoki = uva † 40:11 pankirintsi = uva

¹⁴ Ikanta ikimaki Faraón, ikaimakaan-takiri José. Sintiini imisitowai-takiri. Jatanaki yamii-takaan-tapainta José, ikithaa-tapainta pasini iithaari, jataki isaiki Faraón. ¹⁵ Ikantawa-kiri Faraón: “Tzimatsi nomisitakiri, tikatsi-maita yotiro-niri opaita-rika siyakaa-wintachari. Iro kantacha nokimaki naaka pimatziro awiroka piyotziro siyakaa-wintachari misirinti.” ¹⁶ Ari yakanaki José, ikantanaki: “¡Pinkathari! Ti noyotasi-tyaaro aparoini, iriitaki Pawa yotakai-naroni osiyakaa-wintari pimisiri.” ¹⁷ Ari ikinkitha-waitanaki Faraón, ikantana-kiri José: “Nomisitaki nosaiki othapyaaki nijaa. ¹⁸ Noñaaki isitowapaaki nijaaki 7 wathantzi-payi vaca, owaniinka ikantayitaka. Ari iwawaijii-tapaaka katarosi anta. ¹⁹ Ipoña noñaaki isitowapaaki pasini 7 vaca, matha-poroki ikantayitaka. Ti noñaapiinti aka Apitantoniki siyaari-niri yokapayi vaca. ²⁰ Ikanta mathari-payi vaca, iwanakari pasini wathantzi-payi. ²¹ Okantawitaka iwawitakari wathantzi-payi vaca, aikiro imathatatzii. Ari nosaaki-tanakiri. ²² Ipoña nomisitaki pasini, noñaaki 7 opaki pankirinti, okitho-piro-tatzii iroori, owaniinka okantayitaka oshookantaro aparoni owaato. ²³ Noñaatzii pasini pankirinti oshookanaki 7 opaki, tikatsi apantyaaroniri, kamakiyitaki okantakaaro tampyaa kinapaintsiri isitowapiintzi ooryaatsiri. ²⁴ Okanta pankirinti kaari apantyaaroniri opaki, owanakaro pasini 7 opaki kamiitha-tatsiri okithoki. Tima nokamanta-witakari niwya-tani-ripayi, tikatsi yotiro-niri ipaita siyakaa-wintachari nomisitakiri.”

²⁵ Ikantanaki José: “¡Pinkathari! Apiti okarawita pimisiri, iro kantacha aparoni okanta ikamantzimiri Pawa yantiri. ²⁶ Tima ikarataki 7 wathantzi-payi vaca, 7 osarinti onatzi. Karatatsiri 7 opaki pankirinti, 7 osarinti onatzi aajatzi. Aparoni okanta pimisiri. ²⁷ Ari ikimitakiri 7 mathari-payi vaca, oyaatapaa-kiriri wathantzi-payi, 7 osarinti onatzi. Karataintsiri 7 opaki kamakiyi-taintsiri okantakaaro tampyaa kinapaintsiri isitowapiintzi ooryaatsiri, iro 7 osarinti ifaitiro tashitsi. ²⁸ Okaratzii nokaman-takimiri pinkathari, irojatzii ikamantzimiri aajatzi Pawa onkarati yantiri. ²⁹ Tima onkarati 7 osarinti oshikiti pankiwai-rinti maaroni Apitantoniki. ³⁰ Imoña onkarati 7 osarinti airo oshookaji pankirinti. Tima piyakoityaaka onkantajyaa oshiki-witapaintyaa pankirinti Apitantoniki. Aritaki ayimatakiri itashi ikaratzii nampitarori aka. ³¹ Tima antaro onkantayaa tashitsi, airo ifaitajiro owarititsi oshikiwi-tapainchari pairani. ³² ¡Pinkathari! Aparoni okanta osiyakaa-wintari apiti pimisitakiri. Sintiini omatajyaa, tima irootaki ikowakiri Pawa yantiro. Irootaki yapiitan-takarori imisimpiyimi. ³³ ¡Pinkathari! Pamini yotaniri atziri jiwatiro-niri maaroni nampitsi Apitantoniki. ³⁴ ¡Pinkathari! Pamini jiwari-payi jatatsi-niri maaroni nampitsiki tzimatsiri aka Apitantoniki. Iriitaki piyotiro-niri pankirinti, irojatzii omonkara-tantakyaari 7 osarinti oshiki-tapainti. Tima tsika-rika ontzima-piroti pankirinti, yayi kapichiini iwapithaan-tyaaro. * ³⁵ Inthonka ikoyiuro okaratzii kithoki-tatsi-ni osarintsiki, impiri pinkathariyi-tatsiri nampitsiki iwapithaan-tyaaro, irootaki iyaari atziri-payi apaata. ³⁶ Pimatiro piwapithaan-tyaaro pankirinti maaroni nampitsiki, airo aantari atziri-payi itashi ariitakyaa-rika 7 osarinti intashaiti maaroni Apitantoniki.”

³⁷ Onimotana-kiri Faraón aajatzi inampina-payi okaratzii ikantakiri José. ³⁸ Ari ikantanaki Faraón: “¿Arima añaaki pasini atziri kimityaa-riniri José, isaikan-tasiritantari itasorinka Pawa?” ³⁹ Ipithoka-sitana-kari José, ikantana-kiri: “Tikatsi pasini yotaniri anaimi-ni awiroka, tima Pawa oyotani-takayimirori maaroni iroka. ⁴⁰ Awiroka jiwatatsi-niri nowinkatha-ripankotiki, inkimisan-tajimi maaroni atziri onkarati pinkantiriri. Apatziro nanaa-jimi naaka impinkathai-tina, tima pinkatha-ripirori nonatzi.” ⁴¹ Aikiro ikanta-nakitzi faraón: “¡José! Naaka owakimi pijiwatiri maaroni Apitantonsatzi.” ⁴² Inothopaakiri Faraón iwiri irakoim-piki, iwakiniri irakoim-piki José. Ikithaaitakiri iroopirori, ithaano-takai-takari thatanintsi iwitsikai-tziri ooro. † ⁴³ Ititaitakiri isiyako-mintoki inampiri pinkathari, ikantai-takiri atziri-payi inkaima-jiiti, inkanti: “Pintyiirowa-sityaari.” Ari yitanakaro José ijiwatiziri maaroni Apitantonsatzi.

⁴⁴ Ikantanaki aajatzi Faraón: “Okantawitaka naaka pinkathari-ritatsiri, iro kantacha awiroka inkimisanti maaroni Apitantonsatzi, airo yantasi-waitaro inintziri irorori, onkarati pinkantiriri irootaki yantiri.” ⁴⁵ Iwakiniri Faraón pasini iwairo José, ipaitakiri Zafnat-panea. Ipakiri iinantaaro Asenat irisinto Potifera antyawiyari-tatsiri nampitsiki Ñaapironiki. Ari yitanakaro José ipinkatha-riwintziri maaroni Apitantonsatzi.

* **41:34** Kantako-tachari aka “yayi kapichiini iwapithaan-tyaaro” ontzimi-rika onkarati 5 ompiyotya pankirinti, yaiti aparoni iwapithaan-taityaaro. Ari inkimitaitiro pasini onkarati-rika 5, yaiti aparoni. Ari inkantaitiro maaroni.

† **41:42** iroopirori (kithaarinti) = lino; ikantai-tziri “iwiri irakoim-piki”, iriitaki isaantaitari akoimpiki, ithapai-takiri kamiithaini iyoitan-tyaariri ipaita asitariri. Aririka inkowi asitariri iyoitiri, iphotziri kiriiki-tapo, iyontaa-maitari tsika-rika, koñaatanaki ophotohanaka iwairo, kaari-rika iwairo, isiyakaaro.

⁴⁶ Tima yaantai-tanakariri José iñiiri Faraón, aritaki tzimaki 30 isarintsiti. Ikanta iwihatana-kari José pinkathari Faraón, jataki yaniitiro maaroni Apitantoniki. ⁴⁷ Oshikitaki pankirintsi okaratakira 7 osarintsi. ⁴⁸ Monkara-tapaaka 7 osarintsi. Ithonka ipiyo-takaan-takiro José okaratzi kithoki-taintsiri pankirintsi aka Apitantoniki. Iwapithaantaka maaroni nampitsiki okaratzi kithoki-yitaintsiri owaantsiki. ⁴⁹ Ipiyotaki José oshiki pankirintsi, osiyakaro impaniki tzimatsiri nijaaki. Omaapiro oshikitaki, ti iyotairo tsika-rika okaratzi. ‡

⁵⁰ Tikira iñaitiro tashitsi, iwaiyan-takaa-kiro iina José paitachari Asenat, tzimaki apiti itomi. Iwaiyan-takaa-kirori irisinto antyawiyari-tatsiri nampitsiki Ñaapirorini. ⁵¹ Itakarori itzimaki itomi ipaitakiri “Maisantaantsi”, tima ikantana-kitzii José: “Imaisan-takaa-kinaro Pawa nokimaatsi-waita, aajatzi inkimitajiri noshininka-payi.” Iroka wairontsi Maisan-taantsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Manasés”. ⁵² Iriima pasini itomi ipaitakiri “Kithotaantsi.”, tima aikiro ikantana-kitzii José: “Ikitho-takaa-kinaro Pawa nampitsiki tsika nokimaatsi-waitaka.” Iroka wairontsi Kithotaantsi, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Efraín”.

⁵³ Aritaki monkara-tapaaki 7 osarintsi okithoki-piro-tanta-kari pankirintsi Apitantoniki. ⁵⁴ Itanakaro karatatsiri 7 osarintsi iñaantai-takarori itashaaniin-taitaki, tima irootaki ikantzi-takari pairani José. Ithonka itashaitaki maaroni nampitsiki, irooma Apitantoniki ti iñiitiro, tima tzimatsi oshiki owaritintsi ipiyo-takaan-taitakiri. § ⁵⁵ Ikanta iñaakiro Apitantonni-satzi tashitsi, ijatasi-takiri Faraón inkampitiri owaritintsi. Ikantawa-kiri Faraón maaroni Apitantonni-satzi: “Pijatasitiri José, pantiro onkarati inkantimiri.” ⁵⁶ Aritaki antitanaka tashitsi maaroni nampitsiki, yasitaryaa-kaantaki José tsika iwapithaan-taitakaro owaritintsi impiman-tiniri Apitantonni-satzi, tima aikiro omaapiro-tatyaa tashitsi. ⁵⁷ Ari ipokajiitaki Apitantoniki oshiki atziri poñaachari pasiniki nampitsi saika-nampi-tzirori, inintzi yamananti owaritintsi ipiyo-takaan-tani José, tima ti ontzimaji owaritintsi pasiniki nampitsi-payi.

42

Jaitjiitakini Apitantoniki irrintzipayi José

¹ Ikanta ikimaki Jacob tzimatsi owaritintsi Apitantoniki, ikantakiri itomi-payi: “¿Ipaitema paminamintha-tawakaantari? ² Nokimaki tzimatsi owaritintsi Apitantoniki. Pijati pamanan-takiti, aajai = kari atashi.” ³ Ari ijaiitanaki 10 iririntzi-payi José, itomira Jacob, yamananti owaritintsi Apitantoniki. * ⁴ Iro kantacha, ti isinitiri Jacob ijati Benjamín, iririntzi okaakiini José. Tima itharowakaa-tyaari iriri awishi-motziri = kari kowiinkari. † ⁵ Ikanta ijaiitakini itomi-payi Israel, ari ikarajii-tanakiri pasini-payi atziri jatatsiri yamananti owaritintsi. Tima maaroni Owintiniki iñaitakiro tashitsi.

⁶ Iriitakira José jiwatatsiri Apitantoniki, iriitaki pimantzi-niriri owaritintsi atziri-payi poñaayi-tachari pasiniki nampitsi. Ikanta yariijitaka iririntzi José, ityirowa-sitapaa-kari, yoiyootapaaka kipatsiki. ‡ ⁷ Iyotawakiri José iririntzi-payi iñaawakirira. Ikimi-takaan-takari ti iyotiri, isinchiin-kata-tziiri isampitziri, ikantziri: “¿Tsikama pipoñaaka awirokai?” Ikantajiiitzi irirori: “Nopoñaaro Owintiniki, nopoki namananti owaritintsi.” ⁸ Tima iyowitawakari José iririntzi-payi, tizimaita iyotapajiri irirori-payi. ⁹ Ari ikinkisiryaa-nakiro imisitakiri pairani José, ikantana-kiri iririntzi-payi: “¿Iitaimpyaa-wairintzi pinajiiitzi! Pipokajii-tatzii paminiro tzimatsi-rika nonampiki kaari kisakowin-tachani piwayiri-tyaaro.” ¹⁰ Ikantajiiitzi iririntzi: “¿Ti pinkathari! Apatziro nopokajiiitzi namananti owaritintsi. ¹¹ Maaroni nokarataki aparoni ikanta asitanari. Kamiitha-siri nonajiiitzi. Ti naaka iitaimpyaa-wairintzi.” ¹² Aikiro isintsi-tatzii José ikantziri: “Pithaiyaa, pipokajii-tatzii paminiro nonampi.” ¹³ Ikantajiiitzi iririntzi: “Naakaiti, nopoñaaro Owintiniki, nokarawi-jiita 12 nirintzi-tawakaa, aparoni ikanta asitanari. Irojatzii isaikanaki pasini iyaapitsi nirintzi itsipatari asitanari. Pyaaka aparoni, ti noñaajiri.” ¹⁴ Yapiitana-kiro José ikantziri: “Aritaki nokantakimi. Iitaimpyaa-wairintzi pinatzi. ¹⁵ Iroka noyotan-tyaamiri: Tima airo pijaiitaji pinampiki airorika pamanari iyaapitsi pirintzi. ¿Omaapiro-tatyaa! § ¹⁶ Apatziro impiyaji aparoni pirintzi yaakitiri iyaapitsi. Irojatzii isaikawaki pasini-payi yasitakoi-tiri. Ari noñiirori omaapiro-rika pikantaki-nari. Aririka pinthaiya-kyaa, awiroka iitaimpyaa-wairintzi. ¿Omaapiro-tatyaa!” ¹⁷ Yasitako-takaan-takiri José maaroni iririntzi-payi okaratzi mawa kitaitiri. ¹⁸ Okanta omonkarataka mawa kitaitiri, ikantajiri: “Nopinkatha-tziri naaka

‡ 41:49 pankirintsi = trigo § 41:54 owaritintsi = pan * 42:3 owaritintsi = trigo † 42:4 Yoka Israel, irootaki pasini iwairo Jacob. ‡ 42:6 owaritintsi = trigo § 42:15 Omaapiro-tatyaa = Tima añaatsi pinkathari Faraón (paminiro Oiñaaron-tzirori Ñaantsi-payi: ‘¿Tima añaatsi Pawa!’

Pawa. Aririka pinkimisantina, airo pikamajiiiti. ¹⁹ Omaapiro-rika pikamiitha-siri-jiitzi, pookanaki aparoni pirintzi yasitakoi-tiri, pijataji awiroka-payi paanaji owaritintsi iyaari piwaiyani-payi. ²⁰ Aririka pamakiri iyaapitsi pirintzi, ari noyotiri omaapiro pikantakinari. Aioririka, aritaki pinkamakiri." Imajiiitakiro okaratzi ikantaki-riri iririntzi, José.

²¹ Ari ikantawakaa-naka irirori: "Tima omaapiro ti anisironkatiri aririntzi, ti ankimisantiri ikantawi-takairi pairani: 'Airo piwasinonkaa-waitana,' añaawitakiri ikimaasi-waitaka. Irootaki añaantarori iroñaaka asinonkaa-waita aroka-payi." ²² Ari ikantanaki Rubén: "Tima nokantawitakami pairani airo piwasinonkaa-waitziri aririntzi. Ti pinkimisanta-jiitina. Ontzimatyii atsipityaaro iroñaaka iwasankitaa-wintaitajiri ikamakira." ²³ Titzimaita iyojiiti ikimakiri José okaratzi ikinkitha-wajiiitzi. Tima inkinkitha-waitakayiri José iririntzi-payi tzimatsi owaaka-kotziriri iñaani inkimathatantyaariri. ²⁴ Ari ijapitha-tapaintziri José iririntzi-payi, iraanaka. Ipoña ipiyapaaka isaikajiiitaki, ikinkitha-waitakaa-pajiri. Yaakiri Simeón, yooso-takaan-takiri, maaroni iñaajii-takiri. ²⁵ Ikantakiri impira-tani ijaikitiniri owaritintsi, yoipyaajii-niri iiriikiti, in-tiyitainiri owaritintsi. Impawajiri aajatzi iwanajaari awotsiki. Imataikiro ikantakiri José. *

²⁶ Ari ikyaakaa-najiri ipira-payi owaritintsi, jaitijitaji. † ²⁷ Ikanta ariiijitajani tsika imaajii-tapaaki, yaminakiro ititantarori owaritintsi aparoni iririntzi, inintzi impiri iyaari ipira. Iñaatzii ititaka iiriikiti, iwaitaki-niri opaantiki ititaminto. ²⁸ Ikantziri iririntzi-payi: "Piñiiri noiriikiti yoipyaaja-nari. Yoka aka." Antaroiti itharowa-jiitanaki, piyonkawaitanaka, ikantawakaa-jiita: "¿Tsikama inkantajairika Pawa?"

²⁹ Ikanta yariijitaja Owintiniki, ikamantapa-jiri asitariri okaratzi awishi-motakiriri, ikantapa-jiri: ³⁰ "Isinchiin-kawaitakina iñaanatana pinkatha-ritatsiri anta, isiyakaan-takina naakami iitaimpyaa-wairintzi, naminatziro inampi. ³¹ Ari nakanakiri naaka, nokantana-kiri: 'Kamiithari atziri nonajiiiti, ti naaka iitaimpyaa-wairintzi. ³² Nokarawijiita 12 nirintzi-tawaka, aparoni ikanta asitanari. Tzimatsi aparoni pyainchari, ti noñaajiri nontsipa-tajyaari. Iriima iyaapitsi irojatzii isaikanaki irirori Owintiniki itsipatari asitanari.' ³³ Ikantana-kina irirori: 'Ari noñaantakyaami omaapiro-rika pikantana kamiitha atziri pinajiiiti. Pookanakina aparoni pirintzi, pimpiyi awiroka-payi paanaji owaritintsi iyaari piwaiyani-payi. ³⁴ Ontzimatyii pamajinari iyaapitsi pirintzi. Ari noñimiri omaapiro pikantanari kamiitha pinajiiiti, ti pikimityaari iitaimpyaa-wairintzi. Ari napakaajiri pirintzi, kantatsi pamananta-waiti nampitsiki tikatsi thañaapitha-tyaamironi.' "

³⁵ Ikanta isokapajiro owaritintsi, iñaatzii ititako-yitaka iiriikiti. Antaro itharowa-jiitanaki imatizitana-karo iriri, tima iñaakiri ititako-yitaka iiriikiti. ³⁶ Ikantzi Jacob: "Irootaintsi pinthonki-tinari pirintzi-payi. Ti añaajiri José, ari pikimitaa-kiri iroñaaka Simeón. Aikiro pikowatzii payitinari Benjamín. Antaro okantzimo-niintakana naaka." ³⁷ Ikantana-kiri Rubén asitariri: "Pisinitinari Benjamín, naaka aamaakowin-tyaarini. Aritaki namajimiri. Aioririka namajiri, piwamairi apitiroiti notomi naaka." ³⁸ Yapiitanakiro Jacob, ikantanaki: "Airo nosinitziri iyaatimi pirintzi. Tima kamaki José iririntzi okaakiini irirori, aparoni ikanta isaikanaji. Tzimatsi-rika awishi-motakirini, awiroka kantakaan-tironi nonkaman-tajyaari, kaari ayinani nantyasiparinka, nowasirinka aajinani.

43

Piyaja Benjamín Apitantoniki

¹ Aikiro ojatatzii itashaitzi maaroni nampitsiki. ² Tima inthonka-jiro Israel owaritintsi yaakitzi itomi-payi Apitantoniki. Ikantajiri itomi-payi: "Pijati, pamanan-taati kapichini owaritintsi ayaari." * ³ Ikantzi Judá: "¡Apaá! ikantawajana yoka atziri nopiyantajari: 'Aioririka pamanari iyaapitsi pirintzi, ti noninti pimpiya-sitajina.' ⁴ Aririka pisinitakiri naanakiri iyaapitsi, aritaki nojatakii namanantaati owaritintsi. ⁵ Aioririka pisinitziri, airo nojatzii. Tima aritaki ikantzi-tawaana: 'Aioririka pamiri pirintzi, ti noninti pimpiya-sitajina.' " ⁶ Ikantanaki Israel: "¿Ipaaitama piwasinonkaan-tanari? ¿Ipaaita pikaman-tantakariri tzimatsi iyaapitsi pirintzi?" ⁷ Ari ikantajiiiti itomi: "Oshiki isampitakina tsika nokaratzi, ikantana: '¿Ainiro isaiki asitamiri? ¿Tzimatsima pasini pirintzi?' Ti onkanti nonthaiyaa, ontzimatyii nakiri isampitanari. ¿Tsikama noyotan-takyaari inintatzii nayiniri iyaapitsi nirintzi?" " ⁸ Ikantzi Judá: "¡Apaá! Anintziri-rika añaajiiiti, pisinitiri iyaapitsi iyaatana-kina, naaka aamaakowin-tyaarini. Aritaki

* 42:25 owaritintsi = trigo † 42:26 ipira-payi = asnos; owaritintsi = trigo * 43:2 owaritintsi = trigo

nojatanaki iroñaaka, ajai = kari atashi maaroni. ⁹ Naaka pinatimini opaita-rika awishi-motakirini. Airorika noipyaaji-miri, naaka pooko-tapiintajiri irojatzji nonkama-kotajiri. ¹⁰ ¡Apaá! Apiti-mi nompiyakimi namananti ayaari, airomi atzimawin-tziro akinkitha-waitzi.”

¹¹ Ari ikantanaki asitariri: “Tikatsi nonkinakairo nonthañiiaari iroñaaka pirintzi, pimatiro. Payitanakya tzimatsiri anampiki pimpasi-tyaariri atziri. Pintiti kapichiini itziritaitari, jaarato, kasankari, kipishaari aajatzi pasotziki. † ¹² Paanaji pasini kiriiki panaakairi ikaratzi paanakiri chapinki, pimpapajiri iiriikiti ititakaa-waji-miri, aamaiaa ipyaakotakityaari ititakaantawajamiriri. ¹³ Pijati piñaajatiri atziri, paanakiri pirintzi. ¹⁴ Onkamintha inkan-takai-yaaro Pawa Sintsi-pirori inisironka-tantawajaa-miri, isinitan-tajjaariri pasini pirintzi aajatzi Benjamín. Iroorika inintzi Pawa yapirotyaa notomi-payi, omatyaata.” ¹⁵ Imatakiro itomi-payi Israel yaanaki impasityaariri José, yaanajiri iiriikiti yoipyaaji-niri, yaanaji pasini kiriiki impinatirori owaritintsi yamajiri. Yaanakiri aajatzi Benjamín, jaitjiitaki Apitantoniki. Yariitaaro isaikira José.

¹⁶ Ikanta iñaawakiri José yariitapaaka Benjamín, ikantana-kiri inampiri irirori: “Paanakiri ariitapain-chari nowankoki, piwamaakaanti nopira, pinkotsi-takaan-tiri, nonintatzi nakyootiri yokapayi intampatzika-tapaakirika ooryaatsiri.” ¹⁷ Imatakiro inampiri José okaratzi ikantaki-riri. Irijatzi aanakiriri iwankoki. ¹⁸ Antaro itharowa-jiitanaki iñaakiro ikinakai-takiri iwankoki José. Ikantawakaa-jiita: “Piñiiri itaimpyaawaita yoka. Iitaimpyaa-tyaari iiriikiti yoipyaakairi chapinki. Kimitaka yantawai-takaa-tyai inkimi-takaan-tairi yatziriri, ari inkantzi-takyaari aajatzi apirapayi.” ‡ ¹⁹ Ikanta yariitapaaka iwankoki, ikinkitha-waitakaa-paakiri inampiri José.

²⁰ Ikantziri: “¡Ñaamisa, Jiwari! Ari nopokaitzi chapinki namanantzi owaritintsi. Ti nothaiya. ²¹ Ikanta nopiyanajaro, arijiit-taana tsika nomaapaaki. Naminakiro nowantarori owaritintsi, noñaatziiri ititaka kiriiki. Titzimaita ipyaawaita, irojatzji ikaratzi noipyaaji-miri. ²² Namaki pasini kiriiki nompina-tirori owaritintsi naanajiri. Ti noyomaityaa ipaita-rika otitajiriri kiriiki namitakari chapinki.” ²³ Ikantzi inampiri José: “Airo pitharowa-siwaita. Aamaiaa iriitaki Piwawani, Iwawani Asitamiri otitajimiriri kiriiki. Tima naaka aawakiri kiriiki pipinataki-rori owaritintsi.” Ikanta inampina José, imisitowa-kaan-takiri Simeón, yamaitajiri isaikaki iririntzi-payi. ²⁴ Ari ikarajiitanaki ikyaanaki iwankoki José, ipapaakiri nijaa inkiwa-kiitzi-tyaari, ipakiri iwariti, aajatzi ipira-payi. § ²⁵ Tima iyoojitiitaki aritaki inkarati iwajijityaa José, owitsika ikantajiitaka impawakiri ikaratzi yamakiniriri aririka yariitapaa-kyaa tampatzika ooryaatsiri.

²⁶ Ikanta yariitapaaka José iwankoki, ipakiri okaratzi yamayitajiri iririntzi inampiki. Ipinkatha-tanakiri, yoyiootanaka kipsitsiki. ²⁷ Ari isampitana-kiri José, ikantziri: “¿Sintsiijiitatsimi? ¿Saikatsi piri pikantaki-nari antyasiparitaki? ¿Katsi awishi-motirini? ¿Irojatzima yañii irirori?” ²⁸ Ari yapiitana-kiro yoyoo-tasitari ipinkathatzi, yakanakiri ikantziri: “¡Pinkathari! Saikatsi pimpira-tani, asitanari. Ti imantsiyawaiti, irojatzji yañii.” ²⁹ Ari yaminanakiri José ikatziya-yitaka, iñaatziiri Benjamín iriitaki owaiyani iriniro irirori. Ikantanaki: “¿Iriima iyaapitsi pirintzi pikantanari?” Ari ipithoka-sitana-kari Benjamín, ikantana-kiri: “¡Mainari! ¡Inkamintha Pawa tasonka-wintimini!” ³⁰ Antaro iraa-siri-tanaka José iñaawajiri iririntzi. Ikyaanaki shintsiini imaapiintzi, ari iraa-wai-takari. ³¹ Ikanta itonkakiro iraka, ikiwa-poro-tanaja, sitowapaji, ikantapaaki: “Piyiiti owaritintsi.” ³² Onasita iwakoitaki-niri iwariti José, ari ikimitaki-kiniri iririntzi-payi, aajatzi Apitantoni-satzi itsipa-tani José. Tima ipinkakaantani Apitantoni-satzi intzipatyari ishininka-payi Heber-iiti. ³³ Ari imisaika-kaan-takiri José iririntzi-payi, yitanakari itarori itzimi irojatzji iyaapitsiki. Okiryaaantsi ikantajiitanaka iririntzi-payi José, iñaakiri imisaika-kiri itarori itzimi irojatzji iyaapitsiki. ³⁴ Itsipa-takiri José iririntzi-payi okaratzi tzimatsiri iwamintoki. Iriitaki ipapiroi-taki Benjamín owaritintsi, anaakiro okaratzi ipakiriri pasini-payi. Kimosiri ikantaka José itsipatakari iririntzi-payi, irawajijitaki.*

44

José aajatzi iriraminto

¹ Ari ikantajiri José inampiri: “Pintitawajiniri oshiki owaritintsi onkarati yaawyiri ipira, pintitaji-niri aajatzi iiriikiti opaantiki itatiminto. ² Pintitakairi aajatzi opaantiki itiminto iyaapitsi niraminto kiriiki-naki, pintsipataa-kiniri iiriikiti ipinataki-rori owaritintsi.” Imatakiro inampiri José okaratzi ikantaki-riri. * ³ Okanta okitaiti-

† 43:11 kipishaari = mirra ‡ 43:18 apira-payi = asnos § 43:24 ipira-payi = asnos * 43:34 Aririka ontzimi iririntzi aparani iwathatsiti, iriima Benjamín ipaitakiri irirori 5 wathatsi. * 44:2 owaritintsi = trigo

tamanaji, ityaantajiri José iririntzi-payi ikyaako-tanaari ipira-payi. † 4 Tikiramintha intainati ijataji, ikantajiri José inampiri: “Piyaatawa-jiri ananinka-naintsiri, pinkantiri: ‘¿Ipaitama pikositan-tanari, tima naakamiithatimi awiroka? ¿Ipaitama pikositan-tanakarori kiriiki-naki iramintotsi? ” 5 Iriraa-minto onatzi nojiwariti, irootaki iñaawyantantapiintari. ¡Kaaripirotakimi!”

6 Ikanta iyaatawa-jiri inampiri, ikantapaa-kiri okaratzi ikantawa-kiri José. 7 Ikantajüitzi irirori: “¿Ipaitama pikantan-tanari? Ti namityaaro naaka pikantaki-nari. 8 Tima piñaakina nopjyaaro Owintiniki, noipyaaji-miri kiriiki ikaratzi noñaakiri itita opaantiki notatiminto. ¿Ipaitama nonkosi-tantyaariri iiriikiti pijiwariti aajatzi yooroti? 9 Paminoro irira-minto ompiratamiri, aririka piñaakiri itzimi amakironi, iwamaitiriita. Irooma naakapayi ompirataari nonatyii iwankoki pijiwariti.” 10 Ikantzi inampina José: “Aritaki nomatakiro pikantakiri. Aririka noñaakiri amakirori iramintotsi, apatziro nompira-tyaari. Iriima pasini-payi tikatsi nonkantiri, ijatajüita.” 11 Sintsiini iwayii-tanakiro itiminto, aparo-payi yosiryaa-yitanakiro. 12 Tima yoka inampiri José ithonka yaminakiro itiminto-payi, yitanakari itakarori itzimi irojatzzi iyaapitsiki. Iñaatziro otitaka iramintotsi itimintoki Benjamín. 13 Isaraa-nakiro iithaari-payi, tima oshiki okatsi-tzimo-siri-tanakiri. Ikyaakaa-najiri aparo-payi ipira, piyanaka nampitsiki. ‡

14 Ikanta ariitapaja Judá iwankoki José itsipatakari iririntzi-payi, ainoro isaiki José iwankoki. Ityiirowa-sitapaa-kari, yoiyootapaaka kipatsiki ipinkatha-tziri. 15 Ari isampitawajiri José, ikantziri: “¿Ipaitama pantakiri? ¿Tima piyoti noyotziro naaka noñaawya-tantzi?” 16 Ikantzi Judá: “¡Pinkathari! Ti noyoti ipaita nonkantimiri ¿Tsiika nonkantyaaka piyotan-tyaari? Apatziro iyotzi Pawa tzimatsirika nokinakaa-sitakari. Yoka nokarajitaki aka: naakataki pimpira-tyaa nontsipa-tyaari iñaakoi-takiri piraminto.” 17 Ikantanaki José: “Airo omata pikowawitari awiroka. Apatziro nompirtyaari iñaakoi-takiri niraminto. Irooma awiroka-payi tikatsi nonkantimi, kantatsi pijataji isaiki asitamiri. Tikatsi antawintha-timini.”

Ikinkithatakota Judá ikantakowintziri Benjamín

18 Ikanta Judá itsitoka-paakari okaakiini José, ikantziri: “¡Ñaamisa, Pinkathari! Nonintzi nonkantimi kapichiini. Ti noninti pinkishina, tima pikimitakari awirokami Faraón. 19 Tima pisampi-takina chapinki, pikantakina: ‘¿Tzimatsi asitamiri? ¿Tzimatsi iyaapitsi nirintzi?’ 20 Tima nokaman-takimi naaka: ‘¡Jüi! Tzimatsi asitanari antarikonatantsiri, tzimatsi aajatzi iyaapitsi nirintzi owikaran-tarori itzimi irantyasiparinakikiini asitanari. Iitako-tani iwiri asitanari, iriitaki owiraa-tarori itzimi pasiniki iina asitanari. Tzimawi-tacha pairani pasini nirintzi, kamaki irirori.’ 21 Tima ari pikantana aajatzi: ‘Pamakiri nonintzi noñiiri.’ Tima pinintatzii piñiiri. 22 Nokantaiyanakimi naakaiti: ‘¡Pinkathari! Airo isinitziri asitanari impoki, aririka yookanakiri asitanari, aritaki inkamaki.’ 23 Iro kantacha pikantakina awiroka: ‘Aiorrika pamiri pirintzi, airo okantzi papiitairo piñaajina.’ 24 Okanta nojataji pairani, nokaman-tapajiri asitanari okaratzi pikantaki-nari. 25 Ipoñaa ikantaana asitanari: ‘Pijati papiitiro pamanantaati kapichiini ayaari.’ 26 Nokantana-kiri naaka: ‘Aiorrika nayiri iyaapitsi nirintzi, airo okantzi nojati. Aiorrika iyaatana irirori, airo isinitana atziri noñiiri.’ 27 Ikantana-kina asitanari: ‘Piyotzi awirokaiti apitimachiini owaiyantaki piniro-thori. 28 Aritaki ijapithatakina aparoni, ti noñaajiri irojatzzi iroñaaka. Tima nokantaki: “Omaapiro iwakiri katsimari owantachari.” 29 Aririka paanajiri pasini notomi, ompaityaa-rika awishimotakirini, awiroka kantasi-tyaaroni nonkaman-tyaari, airo aajana nantyasiparinka, iro nowasirinka owamaajinani.’ 30 Piñaakiro, oshiki yitakari asitanari iyaapitsi, aiorrika naanajiri yoka nirintzi mainari, 31 ari inkamaki asitanari. Naakaiti kantasi-tyaaroni inkaman-tyaari, airo aajiri yantyasiparinka, irootaki wamairini iwasirinka. 32 Nokantakiri aajatzi asitanari: ‘Naaka kantasi-tyaaroni ompaita-rika awishi-motakirini iyaapitsi. Aiorrika noipyaajiri nirintzika, naaka pooko-tapiintaji irojatzzi nonkamakotajiri.’ 33 Irootaki nokowantari pinkimi-takaan-tina pimpira-tani. Naaka impoyii-tyarini yoka mainari. Pisinitiri ijataji iyaatana-jiri nirintzi-payi. 34 ¿Paitama noñaakapajiriri asitanari aiorrika naanajiri nirintzi? Tima ti noninti noñiiri iwasiri-waityaa asitanari.”

45

Iiyotakaajari José iririntzipayi

1 Ti yamawitapajiro José kantzimotakariri, ikaimanaki ipiyojiitaka yatziriti, ikantzi: “¡Pisitowawaki maaroni!” Tikatsi aparoni yatziriti saikanain-tsini. Ari ikamantakiri

† 44:3 ipira-payi = morapayi = asnos ‡ 44:13 ipira = imorani = asno

iririntzi-payi, ikantziri: "Naaka pirintzi." ² Antaro iraanaka. Ikimakiri maaroni Apitantoni-satzi, ikimitzitaraki aajatzi saikatsiri iwinkatha-ripankotiki Faraón. ³ Ari ikantziri iririntzi-payi: "Naaka José. ¿Irojatzima yañai asitairi?" Antaro itharowanaki iririntzi-payi itsipatakari okaakiini. Ti yakanakiri.

⁴ Aikiro ikantatziiri José: "Pimpoka-jiiti okaakiini." Ikanta ipokajii-tapaaki, ikantziri: "Naaka José, pirintzi. Naakataki pipimantaki pairani, yamanantakina Apitantoni-satzi. ⁵ Iro kantacha, airo okantzimo-waitami pipimantakina. Tima Pawa ontyaan-takinari aka nowawisaakotaji oshiki atziri. ⁶ Aritaki awisaki apiti osarintsi ifñaitziro tashitsi nampitsiki. Ainirotsatsi 5 osarintsi airo okithotzi pankiwai-rintsi, onkanta-wityaa impanki-witaityaaro. ⁷ Tima iriitaki Pawa kantakaarori nitantakarori nopokaki naka aka, airo yapirotanta piwaiya-nipayi aka kipatsiki. Irootaki piñaantaarori awiroka-payi iroopirori awisako-taantsi. ⁸ Aritaki okantari, iriitaki Pawa amakinari aka, kaari awirokaiti. Irijatzi owakinari nonkamantapiintajiri Faraón inkimatakayina naakami iriri, nojiwatiri impiratani-payi, nopinkatha-riwintakiri maaroni Apitantoni-satzi. ⁹ Pijatanaki sintsiini asitairiki, pinkantapajiri: 'Iroka ikantzi pitomi José: "Pinkatha-ritakaakina Pawa aka Apitantoniki. Pimpokanaki sintsiini, piñiina. ¹⁰ Pinampitapajyaaro aka Okaakijaariki, pintsipa-tajyaari pitomi-payi aajatzi picharini-payi, ari piwapajiriri pipira-payi, maaroni tzmimo-tzimiri. Ari pintsipatapajyaanari aajatzi naaka. ¹¹ Aritaki nompawajimi piyaari awiroka, pitomi-payi, aajatzi ikaratzi saika-panko-tzimiri, airo okowityii-motanta-waitami. Tima ainirotsatsi 5 osarintsi intashiniin-taiti." ' ¹² Piñaakina awiroka pitsipatakari aririntzi Benjamín, naakajaantaki ñaawaitzirori iroka ñaantsi. ¹³ Pinkamantapajiri asitairi piñaakina nopinkathariwintantzi Apitantoniki. Pinkamantapajiri aajatzi tsika okanta piñaakiro aka. ¹⁴ Pisintsi-tanaki pijati pajatiri asitairi!" ¹⁴ Ari yawithanotanakiri José iririntzi Benjamín, oshiki irawaaitaka. Ari ikimitzitaraki aajatzi Benjamín oshiki irawaaitaka yawithanotakiri José. ¹⁵ Ipoñaa inintaporotanakiri José maaroni iririntzi, yawithanotanakiri, oshiki irayimotakari aparo-payi. Okanta awisayitaki iroka-payi, yaripiro-tanaari iririntzi-payi José.

¹⁶ Okanta anta iwinkatha-ripankotiki Faraón, ikimaitaki ikantaitzi: "Ari yariijiita iririntzi José." Ari ikimosiritanaki Faraón, ari ikimitakari ikaratzi itsipa-nampitari. ¹⁷ Ikantzi Faraón: "¡José! Pinkantiri pirintzi-payi inkyaa-ka-yitanairi imorani ijatai Owintiniki. ¹⁸ Yaajatiri asitamiri aajatzi maaroni pishininkapayi. Aritaki nompakiri iroopirori kipatsi aka Apitantoniki. Yanintai-yaaro okaratzi tzmatsiri aka. ¹⁹ Iroka pinkantiri pirintzi-payi: ¡Iyi! Paanaki siyako-minto-tsipayi tzmatsiri aka Apitantoniki, irootaki paman-tajyaariri iinchii-riki, kooya-payi aajatzi asitairi. Impokajiiiti maaroni. ²⁰ Airo pitakowaitasitaro okaratzi tzmimo-tzimiri anta, tima okaratzi yashaaran-taitakari aka Apitantoniki, awirokaitira asitajyaaroni.' "

²¹ Imatakiro itomi-payi Israel ikantakiri Faraón. Ipawajiri José siyako-minto-tsipayi. Ipawajiri aajatzi owaritintsi iwanajyaari awotsiki. ²² Ipawajiri aajatzi owakira-ripayi kithaarintsi inkithaatanajyaari. Iriima Benjamín ipawajiri 300 ikithoki kiriiki, aajatzi 5 kithaarintsi. ²³ Ipakaantakiri asitariri ikaratzi 10 mora, ikyaakaa-yitakiniri iroopirori tzmatsiri aka Apitantoniki. Imataki pasini 10 mora kooya, ikyaakaakiro opani pankirintsi, aajatzi pasini owaritintsi, irootaki iyaari asitariri awotsiki, impokan-kirika. * ²⁴ Iwitha-tawaari José iririntzi-payi ijaiitaji, ikantawajiri: "Ti noninti pinkisawakaiyaa awotsiki." ²⁵ Ikanta ipiyajiiitaa ipoñaaajaro Apitantoniki, irojatziri yariitan-taari Owintiniki isaikira iriri. ²⁶ Ikamantapajiri asitariri, ikantapajiri: "¡Apaá, irojatzira yañii iyi José! Ipinkatha-riwintantzi irirori Apitantoniki." Tikatsi inkantanaki asitariri, ti inkimisanta-wityaari ikantziriri. ²⁷ Aikiro ikamantatziiri okaratzi ikantawakiriri José. Iñaawakitziiro siyako-minto-tsipayi okaratzi ityaan-takaantakiri José isiyakotantanyaaari, antaro ikimosiritanaji. ²⁸ Ikantanaki: "¡Nokimaki ainiro yañii notomi José! Ontzimatyii nojati noñaapajiri tikira nokamana-kiita."

46

Ariitaka Jacob Apitantoniki

¹ Ari ijatanaki Israel, yaanakiro maaroni tzmimo-tziriri. Ikanta iwiraaka Kantapiro-jaariki, ipomitapa-jiniri yatsipitakaanani Iwawani iririni. ² Okanta otsitinitanaki iñaanatakiri Pawa imisiriki Israel, ikantajiri: "¡Jacob!" Ari yakanaki irirori, ikantzi: "Ipaitaka Pawá" ³ Ikantziri: "Naaka Pawa, Iwawani pirini. Airo pitharowa-waitzi pijati Apitantoniki, aritaki noshikyaa-kimiri anta inkaratzi pincharini-tajyaari. ⁴ Aritaki

* 45:23 mora = asnos; opani pankirintsi = trigo; owaritintsi = pan

ankarati anta Apitantoniki, tima naaka oipyaajirini apaata picharini-payi isaikawitakyaa anta. Tima iriitaki pitomi, José tsipatyaaamini apaata pinkama-jirikaa anta.”⁵ Ikanta yawisaki Jacob isaikawitapaaka Kantapiro-jaariki. Titanaka siyakomintotsiki ityaantakiri Faraón aakitiri, itsipatakari iinchii-riki aajatzi kooya-payi. ⁶ Ari ikaratzi yaanakiri ipira-payi, aajatzi okaratzi tzimimotakiriri Owintiniki. Jataki Jacob Apitantoniki itsipatakari ishininka-payi okaakiini irirori. ⁷ Ari ikaratzi yaanakiri maaroni itomi-payi irirori, irisinto-payi, icharini-payi, aajatzi irisaro-payi, maaroni.

Iiñajiri Jacob itomi, José

²⁸ Tima tikira yariityaa Jacob Apitantoniki, ityaantakiri Judá inkantiri José: “Intatzii apaa pimonthai-yaari Okaakijaariki.” Ikanta yariijitaka Jacob Okaakijaariki, ²⁹ ikantanakiri José impiratani-payi: “Piwitsikinaro nosiyako-minto, pamakinaro.” Jatanaki José imonthaa-ywaari asitariri Okaakijaariki. Ikanta iñaawajiri iriri, yawithanotawajiri, antaro iirayimotawaari. ³⁰ Ari ikantakiri Israel itomi: “¡José! Kantatsi iroñaaka nonkami, tima noñaaporotajimi, ainiro pañii!” ³¹ Ari ikantanakiri José iririntzi-payi aajatzi icharini-payi iriri, ikantziri: “Ari pisaika-jiitawaki aka, nonkamantawakiri Faraón, nonkantiri: ‘Ariitaka nirimintzi-payi, itsipatakari icharini-payi asitanari, ipoñaayitakaro Owintiniki, ipokajii-tatzii intsipatapajyaana naaka. ³² Yamayitakiri ipira-payi, maaroni tzimimo-tziriri irirori. Tima irootaki yamijiitari iriroriiti yaamaakowintari ipira-payi.’” ³³ Aririka inkaimakimi Faraón isampitimi, inkantimi: “¿Ipaaita pantawai-ritari pinampiki?”, ³⁴ pinkanta-jiiti awiroka: ‘Apatziro namijiitari naamaakowintari nopira, nosiyakotari ikantayita pairani nocharinini.’ Aritaki pimatakiro pinampityaaro Okaakijaariki. Tima ti inintziri Apitantoni-satzi intsipatyaa aamaakowin-tariri ipira-payi.” †

47

Ikinkithawaitakiri Jacob iwinkathariti Apitantonisatzi

¹ Jataki José ikamantziri Faraón, ikantakiri: “Ariitaka asitanari ipoñaakaro Owintiniki. Tima saikapaaki Okaakijaariki, itsipayitakari nirimintzi-payi, yamayitakiri ipira-payi, aajatzi okaratzi tzimimo-yitziriri iriroripayi.” ² Ari iyoyaaki José 5 iririntzi, yamakiri isaiki Faraón iñiiri. ³ Ikanta Faraón isampitawakiri iririntzi-payi José, ikantziri: “¿Ipaaita pantawaititari awiroka-payi?” Ikantajiiiti irirori: “¡Nowinkathariti! Pirawairintzi nonajiiiti naaka, nosiyakotari tsika ikanta pairani nocharinini.” † ⁴ Ikantzitanaka aajatzi: “¡Pinkathari! Nopokatzi nonampityaaro aka, tima antaro okantaka tashitsi Owintiniki, tikatsi iwajyaa nopira-payi. Irootaki nonintantari pisinitina nonampityaaro Okaakijaariki.” † ⁵ Irootaki ikantantanakiri Faraón ikantziri José: “Tima pokaki piri aajatzi pirintzi-payi intsipa-tajyaami. ⁶ Tima maaroni kipatsi okaratzi tzimatsiri Apitantoniki, awirokatakari aminakaan-tzirori. Piñaakiri Okaakijaari, ari inampityaaro irirori-payi, tima oshiki okamiithakari kipatsi anta, tikatsi siyaaroni. Tzimatsi-rika pishininka yotzirori yaamaakowintari ipiraitari, pinkantiri yaamaakowintyaanari nopira-payi naaka.”

⁷ Ari yayitanakari aajatzi José asitariri iñiiri Faraón. Iwithatapaakari Jacob pinkathari Faraón. ⁸ Isampitawakiri Faraón, ikantziri: “¿Tsikama okaratzi tzimain-tsiri pisarintsiti?” ⁹ Ikantzi Jacob: “Tzimaki 130 nosarintsiti nokinakinataki tsikarika-payi. Tikira noñaamaitaro naaka ontzimi oshiki nosarintsiti ikimiyitaka nocharinini. Iro kantacha noñaamaitakaro kowiinka-yitatsiri.” ¹⁰ Ikanta iwihatanaari Jacob pinkathari Faraón, ipiyapithanaari. ¹¹ Ari ipakiri José ishininka-payi iroopirori kipatsi anta Apitantoniki, ari inampijitakaro, imatakiro ikantakiriri Faraón. Ari okanta otzimantakari iipatsiti iriri aajatzi iririntzi-payi ipaitai-tziro ‘Itomyaani Ooryaatsiri’. ¹² Tima aikiro ipatziiri José iyaari iriri, iririntzi-payi aajatzi maaroni ishininka-payi, ipiri okaratzi kowityii-moyi-tariri. §

49

Ikamantanairi Jacob itomipayi intasonkawintaitiri

¹ Ari ikaimakiri Jacob maaroni itomi-payi, ikantakiri: “¡Notomí! Pimpoka-jiiti okaakiini, tima nonkaman-tatyiiimiro onkarati awishimo-timiri apaata.

² ¡Itomi-payi Jacob! Pimpoka-jiiti okaakiini pinkiman-tyaari. Pinkimisantiri asitamiri Israel.

* 46:32 ipira-payi = oisha, vaca † 46:34 ipira-payi = oisha * 47:1 ipira-payi = iroishati, ivaca-ti † 47:3 pirawairintzi = aamaakowin-tariri oisha † 47:4 nopira-payi = oisha § 47:12 iyaari = pan

³ Awiroka Rubén, nojiwari notomi,

Nosintsinka nowimi, tima awirokataki jiwatapain-tsiri,
Awiroka itakaro ipinkathai-tzimi, otzimimo-tzimi piñaapironka.

⁴ Ari okaratapaaki piriipirotsi, tima pikimi-tapiinta-witaro osinchaatzi nijaa.

Okantakaaro piwinka-tharyaa-kinaro nomaa-minto, piman-takanaro notsipatari.

⁵ Awiroka Simeón aajatzi Leví, pirintzi piwawakaa-juita,

Tima piwamaa-minto piwayitajiro pichakopiti.

⁶ Airo notsipa-taami tsika papato-tapiinta.

Tima oshiki otyaanakami pairani pimasirinka, piwamaaki oshiki atziri.

Oshiki pisamasiryaaakari, pikaraa-kitzi-yitanakiri ipira. *

⁷ Kowiinka okantanaka piyatsimanka,

Tima omaapiro pikisanaka.

Naaka oiwaraa-jimini, pinampi-tajyaaro tsika aakotajiro iwairo Jacob,

Tima nonasiyi-tajyaari pincharini-tajyaari anta tsika impaitaitiro Israel.

⁸ Irooma awiroka Judá, kantakaapiro iwajimi pirintzi-payi.

Pairika-kintsiyi-tajiri inkarati kisaniiin-timini.

Ipinkatha-yitajimi pirintzi-tajyaari.

⁹ Awiroka notomi, Judá, pikimityaari yanini kashikari inkara-takiro iwari yatsikani.

Inaryaa-waita kipatsiki, yoiyoota ikimi-takotari antari kashikari.

¿Ipaitama matironi iñaasirinkajiri?

¹⁰ ¡Notomi! ¡Judá! Ari intzimaji pincharini-tajyaari, irasi iwiro impinkatha-riwintanti,

Tikatsi aapitha-tajirini iwinkatha-riminto yairikakiri,

Irojatzí impokan-tajyaari asipiro-tyaaroni iwinkatha-riminto,

Iriitaki inkimisan-tawajiri nasiyitachari ishininka-tawakaa. †

¹¹ Iriitaki oosotako-tirini ipira anta oponkitziki pankirintsi imiritaitari,

Ikiwantaayoaro iithaari imiritaitari, tima oshiki-piro-tatzii chochoki. ‡

¹² Tima kamiithaaki ikantaka, anaanakiro ochiinkaatzí imiritaitari.

Kitamaaro okantayita iraike anaanakiro okitamaaerotzi oyaaki thomitsi. §

¹³ Iriima Zabulón inampi-tajyaaro inkaari-thapyaaiki,

Tsika aatapiintaji amaatako-mintotsi.

Tsika anta owiraa-thapi-tajyaa Simaaki.

¹⁴ Iriima Isacar inkimi-tajyaari sintsiri ipiraitari ikyaakai-tziri,

Iriitaki otyirowa-piintachani ikyaapiintaitzi airo inintzi yaniitaji. *

¹⁵ Ikanta iñaawakiro kamiitha okantanaka nampitsi, kamiitha imakoryaa-waitaitzi,

Oiyootanaka yanatakaitiri.

Tima mairi ikantaka ikimi-takai-takari ompirataari.

¹⁶ Iriima Dan iwakowin-tajiri ishininka,

Ikimitaakiro pasini-payi ipinkatha-riwin-tajiri ishininka-payi Israel-iti.

¹⁷ Inkimi-tajyaari Dan maranki isaiki awotsi-nampi,

Iriitaki atsika-kitairini ikyaakoitari,

Iwaryaa-maityaari kyaakotariri. †

¹⁸ ¡Pawá! Nawintaami awiroka piwawisaako-tajina.

¹⁹ Yoka Gad, oshiki imaimani-tajiri owayiri-payi.

Iro kantacha, aritaki pipiya-takyaari.

²⁰ Yoka Aser, oshiki-tzimo-tajiri iwankiri iwajyaari,

Iroopirori owaritintsi onatyii, onkimi-tajyaaro iwariti pinkatha-ripirori. ‡

²¹ Yoka Neftalí, inkimi-tajyaari maniro tikatsi asitako-waitirini,

Owaniinka ikantayitya iwaiyani.

²² Yoka José, ikimitaro pankirintsi oshooka-thapyaa-tziro nijaa.

Oshiki okithonitzi,

Ithonka atiiyi-takiro otanto nampitsi.

²³ Oshiki ikisaniin-tajiri asiwinthatarori piyaamini,

Imanatantaro chakopi,

Yasi iwiro iñaasirinkai-tziri.

²⁴ Tima yoka José sintsishimpa ikantaka irirori,

Oisokiro iwakiro ipyaamini.

* **49:6** ipira = toro † **49:10** asipiro-tyaaroni iwinkatha-riminto = Siloh ‡ **49:11** ipira = mora = pollino, asna; imiritaitari = vino. Kantako-tachari aka "iriitaki oosotako-tirini ipira anta oponkitziki pankirintsi imiritaitari," irojatzí osiyaro inkantaiti "Oshiki-piro-tatzii pankirintsi imiritaitari, ti intakoityaaro pankirintsi iwamaio owaiyani imorani." § **49:12** imiritaitari = vino * **49:14** ipiraitari ikyaakai-tziri = mora, asno † **49:17** ikyaakoitari = caballo ‡ **49:20** owaritintsi = pan

Ikamintha Iwawani Jacob Sintsi-pirori,
Okamintha iwairo aamaakowin-tantaniri, kisakowin-tariri Israel.

²⁵ Inkamintha Iwawani piri, iriitaki nisironka-tajimini.

Iriitaki Pawa Sintsi-pirori, tasonka-wintajimini.

Opoñaaro itasonka-wintani jinoki inkitiki.

Opoñaaro itasonka-wintani inthopoyaaki inkaariki.

Opoñaaro itasonka-wintani owaaki thomitsiki aajatzi yamaarin-tsiki.

²⁶ Tima okaratzi iyomitaanajamiri piri intasonka-wintantai-tyaamiri,

Anaanakiro okaratzi iyomitaakinari asitanari naaka.

Airo othonkaa, irojatzi apaata ompyaan-tajyaari otzisi.

Osiyawai-takaro osaika-patziito-tantyaarimi José iroka-payi yomitaantsi,

Tima iriitaki iyoshitaikiri ikarajitaki iririntzi-payi, iriitaki iriipiro-taatsini.

²⁷ Yoka Benjamin, inkimi-tajyaari atsikan-taniri.

Yananinka iwawai-tamanaja yatsikani,

Okanta oshiityaaki yanti-tawakaari tzimaaran-tapaintsiri.”

Ikamantakari Jacob

²⁸ Iriitaki itomi-payi Israel, tsika impoñiiyaa inkarati 12 nasitachani ishininka-tawakaa-jiita. Irootaki iroka ñaantsi-payi ikaminaa-kiriri iriri intasonka-wintaitan-tyaariri aparo-payi ikarajitakira. ²⁹ Ikantakiri itomi-payi: “Kapichiini-tapaaki nonkaman-tyaari. Nonintzi nontsipa-tajyaari nocharinini, pinki-tataina anta impiritanakiki iwaniki Efrón ishininka Tharowan-taari-nisatzi. ³⁰ Ipatait-tziro anta Apitinaki, yaminakoi-tziri isitowa-piintzi ooryaatsiri, anta Yiinkantomasi Owintiniki. Tima irootaki yamanan-takiri pairani acharinini Abraham itsipataakiro iwani Efrón, aajatzi irasi Tharowan-taari-satzi tsika okitataaja iina. ³¹ Tima ari ikitai-takiri nocharinini Abraham itsipataaro inani Sara, aajatzi nirini Isaac itsipataaro asitanarini Rebeca. Aritaki noki-tatairori aajatzi naaka noinani Lea. ³² Tima irona kipatsi aajatzi omoronaki anta, iriitaki ishininka Tharowan-taari-satzi piman-taki-niriri pairani acharinini.” ³³ Ikanta ithonkakiro Jacob iyomiyi-tanajiri itomi-payi, onaryaanaka, kamanaki. Jataki itsipa-siri-tapaajari icharinipayi.

50

Ikamantakari José

¹⁵ Tima kamaji irirori Jacob, ari ikinkithasiri-jiitanaka itomipayi Jacob, ikanta-wakaa-jiita: “Kimitaka ari inkisaniin-tanakai iroñaaka José, ari impiyawin-tajyaa okaratzi awaariipiro-waitakiri pairani.” ¹⁶ Irootaki ityaantantakari kantirini José: “Pinkimi okaratzi ikantaki piri tikira ikamiita, tima ikantaki: ¹⁷ ‘Pinkowakotiri José’, pinkantiri: “Paapatyaaajiri pirintzipayi, pimaisantiro iwaariipirowaitakimi, tima oshiki ikimaantsitakaawaitakimi.” Irootaki nokowantari paapatyaaajyaari pirintzipayi, tima iriitizitaka impiratani Iwawani asitamiri.” Tima iraaacha irirori José ikinkitha-waitakairira ityaan-kani iririntzi-payi. ¹⁸ Irojatzi yariitan-tapaa-kari iririntzi-payi José, ityirowa-sitapaa-kari, yoiyoo-tapaaka kipatsiki, ikantapaakiri: “Naakayitaki pimpiratani.” ¹⁹ Ari ikantzi José: “Airo pitharowan-tawaitana iyí. ¿Naakama Pawa? ²⁰ Tima pininta-jiuwitaka pairani awiroka piwaariipiro-tinami, iro kantacha iyotzimaitakaro Pawa okaratzi kaariipiro-tatsiri pantawi-takari, ikantakaakaro irirori kamiitha okantzimo-tantaa. Tima okaratzi awishimowi-takanari naaka, irootaki añaantaarori iroñaaka yawisako-yitaji oshiki atziri. ²¹ Airo pitharowan-tawaitana. Aritaki nompayitakimi piyaari awiroka, aajatzi piwaiya-nipayi.” Irootaki ikantakiri José ikinkitha-waitakaakiri kamiitha iririntzi-payi, inimo-takaajiri.

²² Irojatzi inampiijitaro José anta Apitantoniki, aajatzi maaroni icharini-payi iriri. Tima okaratzi 110 osarintsi yañaaki José. ²³ Iñaayi-tanajiri icharini-payi itomi-payi irirori Efrain. Iñaanajiri aajatzi itomi-payi Maquir. Yoka Maquir, iriitaki itomi Manasés pasini itomi José. ²⁴ Okanta apaata, ikantakiri José iririntzi-payi: “Oyotapaaka kapichiini nonkaman-tyaari, iro kantacha awotsikitaki Pawa inisironka-tajimi, imisitowa-yitaimi pisaika-witaka iroñaaka aka nampitsiki, imisaikajimi pasiniki kipatsi ikasiyakaa-kiriri pairani acharinini Abraham, Isaac aajatzi asitairini.” ²⁵ Aikiro ikantana-kitziiri José iririntzi-payi, ikantziri: “Imapirotayaa, aritaki impokaki Pawa inisironka-tajimi. Iro kantacha, nonintzi pinkanta-pirotina awiroka-payi. Paanajinaro apaata notonki-poroki.” ²⁶ Ari ikamajiri irirori José anta Apitantoniki, okaratzi 110 isarintsiti. Itziriritakiri yiinkantsi iwathaki, iwakoi-takiri.

ÉXODO

Ikimaatsi-waita-kari Israel-iiti anta Apitantoniki

⁶ Okanta apaata, kamaji irirori José, iririntzi-payi, aajatzi ikaratzi itsipatakari ipokajitaki pairani. ⁷ Iro kantacha aikiro ijatatzii ishikijiitzi irirori Israel-iiti, tikatsi kantirini. Tima ithonka inampitan-takaro maaroni Apitantoniki.

⁸ Okanta apaata tzimaji Apitantoniki owakirari pinkathari, titzimaita inkimakotiri José okaratzi yantakiri inampiki. Iriitaki kantapaa-kiriri ishininka-payi Apitantoniki, ikantziri: ⁹ “¡Ashininká! Oshikitaki Israel-iiti anampiki, iriipiro ikantajitaka, tima yanaanakai arokaiti. ¹⁰ Ontzimatyii amini tsika ankinakairo airo ishikitanta, aamaiyaa ontzima-minthati owayiritaantsi, ari yaapatyaa-wakyaari ikaratzi kisaniiintairi, impithoka-sitanakai arokaiti, aritaki ijayitaji isaikajiiwitakani anampiki.” ¹¹ Ari yitanakaro Apitantonisatzi imapiro-tziri impira-waitari Israel-iiti, iwitsika-kaakiri apiti nampitsi, ipaitai-tziro “Manchakironi” pasini ipaitai-tziro “Itomyaani Ooryaatsiri”. Irootaki iwaaranta-pankoti pinkathari Faraón. Oshiki ikimaatsi-waitakaa-kari Israel-iiti impira-yitakari, iwayitaki aminayi-tirini tsika yantawai-takari. ¹² Tima imapiro-witaitatyaari Israel-iiti ikimaatsi-takaitari, aikiro ishikitatzii irirori. Tima itharowakaantatyaari Apitantonisatzi yokaiti Israel-iiti. ¹³ Aikiro imapiro-wita-tyaari Apitantonisatzi impira-waitari Israel-iiti. ¹⁴ Antaro iwatsimaakiri Israel-iiti impira-waitai-takari, yaakowin-takaro itaakaitziri kipatsi iwitsikan-taityaarori iwanko-payi, aajatzi yantawai-takai-tziri owaantsiki. Tima oshiki ikimaatsi-takaayi-takari.

¹⁵ Ikanta pinkatha-ritatsiri Apitantoniki ikinkitha-waitakaakiro Sifra aajatzi Fúa, tima irootaki aminirori kooya-payi Heber-iiti owayiantzi, ikantakiro: * ¹⁶ “Paminiro kooya-payi Heber-iiti aririka owayian-tayiti. Iriirika sirampari tzimatsini, piwamairi. Iroorika kooya airo piwamairo.” ¹⁷ Titzimaita antiro kooya-payi ikantawi-takarori pinkatharitatsiri Apitantoniki. Tima pinkatha owiri iroori Pawa, ti owamaayitiri sirampari iinchaaniki. ¹⁸ Irootaki ikaimakaan-tantakarori pinkatha-ritatsiri Apitantoniki, ikantakiro: “¿Ipaita kaari piwamaantari sirampari iinchaaniki?” ¹⁹ Okantajitzi iroori: “¡Pinkathari! Tima ñaapiro onajitzi kooya Heber-iiti, ti onkimi-tyaaro Apitantonisato, tikira nariityaa naminiro owayiantzi, aritaki tziamaanitaki.” ²⁰ Irootaki inisironkantakarori Pawa kooya-payi aminirori Heber-iiti otzima-niyitzi. Ari okanta ishiki-piro-tanta-kari Heber-iiti, tima aikiro ijatatzii otzimoo-tziri isintsinka. ²¹ Tima okimisantziri Pawa iroori kooya-payi aminirori owayian-tayitzi Israel-iiti, irootaki ishikyaan-takanirori owayiani-payi iroori. ²² Ikanta Faraón, ikantajiri ishininka-payi Apitantoniki, ikantziri: “¡Pinkimi Noshininka-payi! Pookiri nijaaki maaroni sirampari owayiani Heber-iiti, iroorika kooya airo pookayi-tziro iroori, añaayiti.”

2

Itzman-takari Moisés

¹ Ikanta aparoni ishininka Leví-iti yaaki iina. Tima iroka iina irojtazi ishininka Leví-iti. ² Ari itzimaki otomi. Tima kamiithaa-niki ikanta iinchaaniki. Irootaki omananta-kariri iriniro. Tima mawa kasiri omanawi-takari. ³ Tima ti onkantapaji omaniri iinchaaniti, aaki tsiwoo owitsiñaantakaro pitsi. Otitakiri iinchaaniti, owamaata-kotakiri osimpinata-pyaataki nijaa. ⁴ Ari otyaan-kakiro iritsiro iinchaaniki, okatziyaka intyaatsikaini aminako-wintiri opaita-rika awishimo-tirini iinchaaniki.

⁵ Ari ojataki nijaaki irisinto Faraón okaata. Kinawai-tapaaki ompiritatani-payi nijaa-thapyaa. Oñaatziro irisinto Faraón anta tsiwoo osimpinata-pyaataki nijaa, okaimakiro ompiratani, okantziro: “Pimpoki, pamakiro tsiwoo amaataintsiri nijaaki.” ⁶ Okanta asitayaa-wakiro tsiwoo, oñaatziiri ititaka iinchaaniki, ayimatakiri ishinka. Oshiki itako-siri-tanakari iroori, okantanaki: “Iriinchaaniti inatzi Heber-iiti yoka.” ⁷ Ari okantanaki iritsiro iinchaaniki, okantziro irisinto Faraón: “¿Ti pininti nonkaimimi noshininka thotaimirini iinchaaniki?” ⁸ Okantzi irisinto Faraón: “Jii, nonintzi. Pijati pinkaimaiti.” Jatanaki mainaro, okaimapain-tziro iriniro iinchaaniki. ⁹ Okanta opokapaaki okantawakiro: “¡Kooyá! Paanakiri yoka iinchaaniki pikimotatakainari, aritaki nompina-takimi.” Aanajiri iriniro iinchaaniki, okimotatakaajiri. ¹⁰ Ikanta ikimotataki iinchaaniki, opajiro irisinto Faraón. Okimita-kaan-tari iririkami owayiani

* 1:15 Heber-iiti = Israel-iiti

iroori, irootaki owaitakaan-tziriri “Aajaawiri” tima onkanta-jiitzi iroori: “Nijaaki naakiri”. Tima iroka waironsi Aajaawiri, irootaki ikantziri ifaaniki irirori “Moisés”.

Siyaka Moisés

¹¹ Ikanta yantari-piro-tanaki Moisés, jataki yariitari ishininka-payi, ifaapaa-tziiri oshiki yantawai-takayi-tziri. Imonthaa-kotantaka ishininka Moisés ipasawai-tziri Apitantoni-satzi. ¹² Ithonka yaminanaki tikatsi-rika ñiirini, iwakiri Apitantoni-satzi, ikitata-nakiri impanikiitiki. ¹³ Okanta okitaiti-tamanaji yapiitakiro ijataji, ifaapaa-tziiri yanta-wakaa-jiita ishininka irirori. Ikantziri antanta-tsiri: “¡Ashininká! ¿Ipaita piwatsinaa-waitantariri ashininkatari?” ¹⁴ Ari yakanaki, ikantzi: “¿Ipaitama owakimiri awiroka pimpira-tyaana? ¿Pikowatziima piwina, pikimitaakiri chapinki Apitantoni-satzi?” Ikanta ikimawaki Moisés, antaroiti itharowanaki, isiyakaantzi iyotakoi-takiri iwakiri chapinki Apitantoni-satzi. ¹⁵ Ari ikimaki irirori Faraón, inintanaki iwiri Moisés. Irootaki isiyantakari Moisés ikinanaki Maimaniwiniki. Ari inintzi inampityaaro anta. Thointapaaka ikaapiin-taitzi nijaa.

¹⁶ Tima anta Maimaniwiniki ari inampitarori antyawiari ipaita Reuel, tzimatsi 7 irisinto irirori. Ari ojañitaki iroori ayi nijaa irajiiitri ipirapayi asitarori. * ¹⁷ Ari ipokajii-tapaaki ikaratzi aamaakowin-tariri ipira-payi anta, ithañaa-pitha-takaro ayimi nijaa. Irootaki ijatantanakari Moisés inkisako-wintyaaro, yaapaaki irirori nijaa ipakiri nijaa opira-payi. ¹⁸ Okanta opiyajiiitaja mainaro-payi owankoki, isampita-wajiro asitarori: “¿Ikatzimaitaka pipiyapaaka?” ¹⁹ Okantajiiitzi iroori: “¡Apañ! Noñaaki Apitantoni-satzi anta, iriitaki ikasakowin-takanari ithañaa-pitha-tanaro nijaa aamaakowin-tariri ipira-payi anta. Iriitaki kitatakinarori nijaa, yoitakiri apira-payi.” ²⁰ Ari ikantanaki Reuel: “¿Tsika iroñaaka irirori? ¿Pinkaimiri impoki iyaa. Ipaitama pookanta-nakariri?” ²¹ Ari okanta isaikan-tapaa-kari Moisés iwankoki Reuel. Okanta apaata yoka Reuel, ipakiri Moisés irisinto, opaita Séfara, iinantakaro. ²² Ari owaiyan-takiri itomi, ikantanaki Moisés: “Pasini-satzi nonatzii naaka aka, kaari nonampi.” Irootaki owaitakaan-tziriri itomi “Pasini-satzi”, tima iroka waironsi Pasini-satzi, irootaki ikantai-tziri ifaaniki irirori “Gersón”.

²³ Okanta apaata kamaji pinkatha-riwi-tachari Apitantoniki. Aikiro ikaminthaaji-ityyaa Israel-iiti tima omapiro isintsiwin-taitziri yantawai-takai-tziri. Irootaki ikimantakariri Pawa jinoki iwasiri-wajiiitaka. ²⁴ Tima ikimakiri ikaminthaajiiitsi, osiriki iwakiro Pawa ikasiyakaa-kiriri pairani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob. ²⁵ Tima ifiiri Pawa maaroni Israel-iiti, iyota-kotziri okaratzi awishimo-yitziiriri.

3

Ikinkithawaitakaitziri Moisés

¹ Iriitaki Moisés aamaako-wintakariri ipira-payi irikonkiri, ipaitai-tziri Jetro. Antyawiari inatzi anta Maimani-winiki. Ikanta yaanakiri Moisés ipira-payi otzisi-masiki yaminakairi iyaari. Yariitaka ipaitai-tziro Mamirii-toni, irootaki itzi-siti Pawa. *

² Ari ifaaka-kari anta Imaninkariti Pawa ipaamatzimo-takiri. Ikanta yamina-piro-tanaki Moisés, ifaatziiro kitoochii-masi opaamatsi, tizimaita onkarati omoriki. ³ Ari ikanta-siri-tanaki Moisés: “Intsiyaa naminawakiro okaakiini kaari othonkanta omoriki, ti noñaapiintiro kimityaaroni.” ⁴ Ikanta ifaakiri Pawa ipokanaki Moisés yaminiro okaakiini, ñaawaitanaki omorikaki kitoochii-masi, okantziri: “¡Moisés!” Akanaki Moisés, ikantzi: “¿Paitaa?” ⁵ Ikantzi Pawa: “Airo pitsitokaro okaakiini morikain-tsiri. Paakonta-tasityaa, tima pikatziyan-tatyaaro tasorintsi-patha-tatsiri.” ⁶ Aikiro ikantanakitzi Pawa: “Naakataki Iwawani picharini-payi, Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.” Ari itzikaa-poro-tanaka Moisés, tima itharowan-tana-kityaari Pawa yamina-porotiri.

⁷ Aikiro ifaanata-naki-tziiri Pawa, ikantziri: “¡Moisés! Noñaakiri ikimaatsi-waita ikaratzi nasitari naaka saikatsiri Apitantoniki. Nokimakiri ikaminthaakaari aminayitziiriri yantawai-jiitziini. Noñaakiri yasinonkaa-waita. ⁸ Tima irootaki nopokantakiri kipatsiki, nookakaa-wintajiri yasiwita-kari Apitanto-nisatzi. Nomisitowajiri, naajiri pasiniki kipatsi posini-patha-tatsiri, kimoi-patha-tatsiri, tsika oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari. Tima irootaki inampitsi-witari ifoñaaka Owintini-satzi, Tharowan-taari-nisatzi, Tonkaarizatzi, Nampitsi-wini-satzi,

* **2:16** ipira, opira = oisha = oveja * **3:1** ipira-payi = oisha; Tima onasiyitaka iwairo irikonkiri Moisés, ipaitai-tziri: Jetro, Reuel, ikantai-tziri aajatzi Hobab.

Thaantiwiniisatzi aajatzi Kayaawinisatzi. † 9 ¡Moisés! Nokimakiniri ikaminthaa-jiitani Israel-iiti, noñaakiri aajatzi Apitanto-nisatzi oshiki ikimaatsi-takaa-waita-kari. 10 Ontzimatyii pijati Apitantoniki tsika ipinkatharitz Faraón, pimisitowajiri impirawaitaitari Israel-iiti, nasitari naaka." 11 Ikantanaki Moisés: "Ti niriipiroti naaka nojatasitanyaaariri Faraón, nomisitowajiri noshininka-payi isaiki Apitantoniki." 12 Ikantzi Pawa: "Aritaki ankarati, iroka piyotant-yaari naakataki otyaantzimiri: Aririka pimisitowaitajiri ikaratzi nasitari naaka isaiki Apitantoniki, aritaki pimpinkatha-tajinari maaroni awirokaiti aka tonkaariki."

13 Ikantzi Moisés: "¡Pawá! Tzimatsi pomirintsi-tzimo-tanari aririka nojawitakyaa, nonkantapaakiri Israel-iiti: 'Naaka ityaantani Iwawani acharinini.' Aririka isampitanakina, inkantina: '¿Tsikama ipaitaka irirori?' ¿Ipaitama nonkantiriri naaka?" 14 Ari yakanaki Pawa, ikantzi: "NAAKATAKI NAAKATA-PIINTA-TSIRI." Aikiro ikantana-kitzii Pawa: "Iroka pinkantiriri Israel-iiti: 'Yoka paitachari NAAKATAKI, iriitaki tyaantakinari nopokantari noñiimi awirokaiti.'" 15 Aikiro iñaawai-tana-kitzii Pawa ikantzi Moisés: "Pinkantiri pishininka Israel-iiti: 'Iroka ikantzi Awinkathariti, Iwawani acharini Abraham, Isaac, Jacob, iriitaki otyaantanari noñiimi awirokaiti.' Tima asi owaatyiiro nowairo. Ari impaitainari apaata pishininkapayi aajatzi inkarati incharinitajyaari apaata irirori. 16 Pijati, papatotiri antari-konapayi Israel-iiti, pinkantiri: '¡Ashininká! Iñaakaana Awinkathariti, Iwawani acharini, Iwawani Abraham, Isaac, Jacob, ikamantakinaro tsika pikanta iñaakimi ikimaatsi-takaa-waitaitami Apitantoniki. 17 Jiiroka pasini ikantakinari: 'Aritaki nookakaa-wintajimi ikimaatsi-takaitakami Apitantoniki, nomisaikajimi inampiitiki icharinini Owintini-satzi, Tharowan-taari-nisatzi, Tonkaarizatzi, Nampitsi-wini-satzi, Thaantiwiniisatzi, aajatzi Kayaawinisatzi, tsika oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari.'" 18 Aririka piwintha-takaa-yaari antari-konapayi, iriitaki pintsipa-tanakyaa pijatasitiri pinkathari Apitantoniki, pinkantapaakiri: '¡Pinkathari! Iñaakaana Pawa, Iwawani noshininka-payi Heber-iiti. Ontzimatyii naniijiiti onkarati mawa kitaitiri, nojati otzisi-masiki nompomi-tajiniri natsipi-takaan Nowinkathariti Pawa.' 19 Noyomaitaka naaka, airo isinitzimi pijati pinkatha-ritatsiri Apitantoniki. Ontzimatyii nosintsiwintiri naaka. 20 Iro kantacha, aritaki noñaaka-kimiro nosintsinka, nowamai oshiki Apitanto-nisatzi. Aririka iñaakiro onkarati nantiri inampiitiki, ari isinitaimi pinkathari Faraón pijataji. 21 Naaka kantakai-yaarini Apitanto-nisatzi impasitan-tawa-yaariri opaita-rikapayi pishininka-payi aririka ijajiitaji, tima airo ijataimpikiwaitisanaja. 22 Tima onthonka onkampi-tanajiro kooya osaika-nampi-tziri, onkampi-tanajiro otsipata-piintari, ompayita-wajiro ooro, kiiriki, aajatzi kithaarin-tsipayi. Irootaki pinkithaa-tiriri piwaiya-nipayi, tima paapitha-tanajiri maaroni iwaararo Apitanto-nisatzi."

4

1 Ari ikantanaki Moisés: "¡Pawá! Airo imatziro nonkantiriri, oshiki impiyatha-tyaana. Apatziro inkanta-jiitina: '¡Moisés! Ti iñaakaiyaami Pawa.'" 2 Yapiita-nakiri Pawa, ikantziri: "¡Moisés! ¿Ipaitama pairikakiri pakoki?" Ikantzi Moisés: "Nokotziki." 3 Ikantzi Pawa: "Intsityaa pookiro osaawiki." Yookakiro Moisés ikotzikiiri. Ari opyaanankari maranki. Isiya-pitha-tanakaro ikotziki iñaakiro opyaana-kara maranki. 4 Ikantzi Pawa: "Pairikiri ipatziki." Imatakiri Moisés yairikakiri, aajatzi opyaanajaro ikotzikiiri. 5 Ikantzi Pawa: "Piñaakiro. Irootaki iyotantai-tyaari omaapiro noñaakakami, tima naaka Iwawani picharini Abraham, Isaac, aajatzi Jacob."

6 Ipoñaá ikantanakiri aajatzi Pawa: "¡Moisés! Pisati-wakotyaa pichokitariki." Imatakiro Moisés, iñaatziro irako ithonka opathaanaki, kitamaaro-wako ikantanaka, okimiwai-takaro okitamaarotzi jiriniki. 7 Ikantzi Pawa: "Papiitajiro pisati-wakotajyaa." Yapiitakiro Moisés isati-wakotanaja. Isitanaji iwatharo, okimitanaaro tsika ikanta maaroni iwathaki. 8 Ikantzi Pawa: "Aiorika ikimisan-taitzimi iñaawitaitakyaaro pitakyaari piñaakantiri, aritaki inkimisan-taitakimi aririka ifaitakiro pasini piñaakantiri. 9 Aiorika ikimisan-taitzimi piñaakan-tawi-takyaaro iroka apiti kaari iñaapiin-taitzi, paaki kapichiini nijaa, pisakotiro osaawiki. Aritaki onkimita-nakyaaro iraantsi."

10 Ikantzi Moisés: "¡Ñaamisa, Pinkathari! Oshiki opomirintsi-tzimotana noñaawaiti, tima ari nokantzita pairani, aajatzi iroñaaka piñaana-tantakanari pimpira-tyaana. Tima oshiki noninta-piintawita nonkinkitha-waitimi, oshiki nokisowaantitzi noñaawaitirika." 11 Ari ikantzi Pawa: "¡Moisés! ¿Ipaitama opayitakiriri atziri-payi iñaani?"

† 3:8 tsika oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari = itzimapaji oshiki yaararo aajatzi oyaaki thomitsi, okimiwai-tapajaro ositowaa-tapaji nijaa.

¿Kaarima naaka kisowaanti-takairiri, atsikimpitya-takairiri, mawityaaki-takairiri aajatzi? ¿Kaarima naaka aminakaa-yitziriri aajatzi? ¹² Ontzimatyii pijati, aritaki noyomitaakimi tsika pinkantiri, naaka tsipatyaa mini.” ¹³ Aikiro ikantana-kitzii Moisés: “¡ñaamisa, Pinkathari! Pintyaanti pasini atziri.” ¹⁴ Ari ikisatha-tanakiri Pawa yoka Moisés, ikantanakiri: “Aritaki isaikiri anta pirintzi Aarón, ishininka Levi-iti. Iyotziri ñaawaitzi kamiitha irirori. Pokaki imontha-yaami, antaro inkimosi-siriti aririka ñaawajimi. ¹⁵ Tima awiroka kamantirini onkarati inkinkitha-takaantiri, ari nosaikitzityaari naaka nontsipatyaa mini, ari noyomitaakimi onkarati pantiri. ¹⁶ Irootaki inkaman-tiriri Aarón maaroni atziripayi onkarati pikanta-kiriri awiroka. Tima onkarati pinkaman-tiriri Aarón onkimiwai-tyaaro naakami Pawa ñaanatirini atziripayi. ¹⁷ Iroka pikotziikiiri pairikiri, irootaki pimatantyaarori kaari ñaapiin-taitzi.”

piyaja Moisés Apitantoniki

¹⁸ Ari ipiyaja Moisés iwankoki irikonkiri Jetro, ikantapajiri: “¡Kokí! Irootantsi no-jataji Apitantoniki tsika isaiki noshininka-payi. Nonintzi noñiiri ainiro-rika yañaayitzi.” Ikantzi Jetro: “Pimatiro ñotzi, onkamintha tikatsi awishimo-timini.” ¹⁹ Tima ikantzi-takari Pawa yoka Moisés isaikantari Maimani-winiki, ikantakiri: “¡Moisés! Pimpiyi Apitantoniki, tima kamaji kowawita-chari iwimi.” ²⁰ Tima yaanajiro iina Moisés itsipataa-najiri itomi-payi, ikyaako-takaanaari ipira-payi, piyaja Apitantoniki. Tima ti yookani iwiro ikotziikiiri Pawa. *

5

Jataki Moisés aajatzi Aaron inkinkithawaitakairi Faraón

¹ Ikanta Moisés itsipatari Aarón jataki ikinkithawaitakairi Faraón, ikantapaakiri: “¡Pinkathari! Pinkimiro ñaani Pawa, Iwawani Israel, ikantzimi: ‘Pisinitiri atziri nasitari naaka ijataji otzisi-masiki yoimosirinkajina.’ ” ² Ari yakanaki Faraón, ikantanakiri: “¿Itzimika Pawa nonkimisantiri nosinitan-tyaariri pishininka-payi ijataji? Ti noyotiri tsika itzimi Pawatsiri, airo nosinitziri ijataji pishininka-payi.” ³ Ari ikantajitzi irirori: “¡Pinkathari! ñaakaana Iwawani noshininka Heber-iti. Ontzimatyii nojajitini, onkarati mawa kitaitiri nariitan-tyaari otzisi-masiki. Ari nompomi-tajiniriri natsipitakaani Nowawani, airo aantana mantsiya-rintsi, airo iwisai-tantana.” ⁴ Ari yakanaki iwinkathariti Apitanto-nisatzi, ikantzi: “¡Moisés! ¡Aarón! ¿Ipaitema piwashaan-takaantyaariri yantawairi pishininka-payi? Ikantawa-kaajiita, ontzimatyii yantawaiti.” ⁵ Aikiro ikantana-kitzii Faraón: “Oshiki pishininka Israel-iti aka nampitsiki. ¿Kamiitha-tatsima piwashaan-takairi yantawairi?” ⁶ Tima intspiyiini Faraón iyomitaakiri okarati aminiriri Israel-iti, jiwaytizirori antawai-rintsi, ikantziri: ⁷ “Aritapaaki pipakiri katarosi owitsika-yitzirori kisonakiri kipatsi, ijati irirori yayi katarosi. ⁸ Pisintsiwin-tzimaityaari pinkantiri: ‘Ti nonintzi piwitsiki kapichiini, tima nonintatzi piwitsiki tsika okarati piwitsika-piintziri.’ Tima ipirata-jiitayaa, irootaki ikaiman-tajitiri, ikantzi: ‘¡Thamiwí. Ampomita-jiniri atsipita-kaani Awawani!’ ⁹ Pishikyaa-piro-tiniri yantawairi, airo pisinitziri isaikasi-waityaa. Airo ikimisanta-waitziro thaiyaan-tsipayi ñaantsi.”

¹⁰ Jataki aminiriri Israel-iti, jiwatakaan-tzirori antawai-rintsi, ikantapaakiri: “Pinkimi ikantakinari Faraón: ‘Tima airo nopayitajimi katarosi. ¹¹ Awiroka jatatsini payi. Iro kantacha ontzimatyii piwitsiki kisonakiri kipatsi okarati piwitsika-piintziri.’ ” ¹² Ithonka ikinayi-tanakiri Israel-iti tsika-rikapayi anta Apitantoniki, yaminaminatzi katarosi. ¹³ Ari ikantapiin-tana-kityaa iwayitakiri Faraón isintsiwin-tantzi iwitsiki kisonakiri kipatsi okarati iwitsika-piintziri Israel-iti. ¹⁴ Tima oshiki ipasawai-taikiri Israel-iti iwakiri Faraón ijwatiriri ishininka-payi, ikantziri: “¡Ipaitema kaari pimonkara-tantaro okarati piwitsika-piintziri? Ti pimatiro chapinki, aajatzi iroñaaka.”

¹⁵ Jaitjiitaki jiwatziriri Israel-iti, ikantapaakiri Faraón: “¡Pinkathari! ¿Ipaitema piwasinonkaan-tariri patziriti? ¹⁶ Tima ti impai-tajina katarosi, aikiro isintsiwin-tatyaana, ikantana: ‘Piwitsiki oshiki kisonakiri kipatsi.’ Ipasatzimai-taitana. Iri kantakaan-tzirori pinampiri-payi.” ¹⁷ Ikantanaki Faraón: “Tima pipirata-jiitayaa awiroka. Irootaki pikantantari: ‘¡Ajatiwí. Ampomita-jiniri atsipita-kaani Awawani!’ ¹⁸ Pimpiyanaki, pantawai-jiitini. Onkanta-wityaa airo ipaitzimi katarosi, ontzimatyii piwitsiki kisonakiri kipatsi okarati piwitsika-piintziri.” ¹⁹ Oshiki opomirintsi-tzimoto-anakari Israel-iti jiwatziriri ishininka-payi yantawaiti, isintsiwin-taitziri irirori iwitsiki kisonakiri kipatsi okarati iwitsika-piintziri kitaitiriki. ²⁰ Iro isitowa-naki-tzii ikinkithawaitakairi Faraón, ñaapaakiri Moisés aajatzi Aarón iyaawin-takari. ²¹ Ikantapaakiri:

* 4:20 ipira-payi = asno

“Iriitaki Awawani owasankitaa-winti-mironi okaratzi pantakiri. Awiroka kantakaan-takiro ikisa-siri-tantairi Faraón aajatzi inampiri. Okimiwai-takaro awiroka opakinirimi ipathaka-minto iwantairi.”

Amananaki Moisés

²² Ari yamananaki Moisés, ikantzi: “¡Asitanarí! ¿Ipaíta piwasankitaa-tariri pasitari awiroka? ¿Ipaítama pityaan-tantakanari nopokan-takari noñiri?” ²³ Tima iwasantitaa-waitanakiri Faraón noshininka-payi noñaawin-tapaa-kiniri piwairo, tikatsi-maita panti pookakaa-wintan-tajyaariri pasitari awiroka.”

6

¹ Yakanakiri Pawa, ikantziri: “¡Moisés! Piñiri nosintsiwintiri naaka Faraón isinitan-tajyaamiri pisitowaji inampiki, iriitaki sintsiwin-tajimini aajatzi awirokaiti pijataji.”

Yapiitairo Pawa ikinkithawaitakairi Moisés

² Aikiro ikantana-kitziiri Pawa: “Tima naaka Pawa. ³ Naaka oñaakakariri pairani Abraham, Isaac, Jacob, nokaman-takiri nowairo, nokantakiri: ‘Naaka Pawa Sintsi-pirori’, tizimaita nonkamantiri nowairo-pirori, nopaita ‘Naakataki.’ * ⁴ Tima tzimatsi nokasiya-kaakiriri irirori-payi, nonintaki inampita-jyaaro Owintiniki tsika ikimita-kaantai-takiri pasini-satziiti inatzii. ⁵ Noyotzitaka aajatzi oshiki ikimaatsi-waitaka Israel-iiti, isintsiwinta-waitakiri Apitanto-nisatzi yantawai-takairi. Tima osiri nowiro nokasiya-kaakiriri. ⁶ Irootaki pinkantan-tyaariri Israel-iiti, pinkantiri: ‘Pinkimi ikantzimi Pawa: “Naaka Pawa, aritaki nookakaa-wintajimi isintsiwin-tzimi yantawai-takaimi Apitanto-nisatzi. Ari piñaakiro nosintsinka, kamiitha nowawisaa-koyi-tajimi nonkisa-wintajyaami. ⁷ Naaka asitajyaamini, naaka Piwawani-tajyaa. Ari onkantiyaa piyotan-tajyaari naakataki Piwawani, naaka ookakaa-wintajimiri impira-waitami Apitanto-nisatzi. ⁸ Naajimi nampitsiki nokasiya-kaakiriri pairani picharini Abraham, Isaac, Jacob. Irootaki nompajimiri, pasitajyaaro. Naakataki Pawa.”’”

⁹ Irootaki yapiitakiri Moisés ikamantziri ishininka-payi, tizimaita inkimisanta-jiitini, tima antaroiti okantzi-motakari isintsiwin-taitziri yantawaiti. ¹⁰ Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: ¹¹ “Pijati pinkantiri Faraón pinkatha-ritatsiri Apitantoniki, isinitiri ijataji pishininka-payi isaikawaitakira iipatsitiki.” ¹² Ari ikantanaki Moisés: “¡Pawá! Ti ininti inkimisantina noshininka-payi. Iri mapirotzirori Faraón airo ikimisantana, tima ti noyoti noñaawaiti kamiithaini.”

7

¹ Ari iñaanatajiri Pawa yoka Moisés, ikantairi: “¡Moisés! Naaka kantakai-yaaroni inkimita-kaan-tantyaamiri Faraón awirokami pawa. Iriima pirintzi Aarón, iriitaki pinkimi-takanantiri kamantan-tironi piñaani. ² Tima awiroka kamantirini Aarón onkarati nonkantimiri, iwawisayi-maityaaniri irirori Faraón isinitan-tajyaariri pishininka-payi isitowaji inampiki. ³ Iro kantacha oshiki nonkiso-siri-takairi Faraón. Irojatzii noñaakan-tantyaarori kaari iñaapiin-taitzi Apitantoniki. ⁴ Airo ikimimaitami Faraón. Iro kantacha aritaki noñaakajiri nosintsinka maaroni Apitanto-nisatzi. Tima kamiitha nonkisa-wintaiyaari pishininka Israel-iiti, nasitari naaka, nokimita-kaari nowayiriti. Aritaki naayitajiri maaroni isaikawai-witaka Apitantoniki. ⁵ Aririka noñaakan-takiro nosintsinka Apitantoniki, aririka naajiri pishininka Israel-iiti anta, aripaiti iyoti Apitanto-nisatzi naaka Pawa.” ⁶ Imatakiro Moisés aajatzi Aarón okaratzi ikantakiriri Pawa. ⁷ Tima tzimaki Moisés okaratzi 80 isarintsiti ikinkitha-waitakaan-takiriri Faraón. Iriima Aarón tzimaki irirori okaratzi 83 isarintsiti.

Ikotzikiiri Aarón

⁸ Ari yapiitajiro Pawa iñaanatairi Moisés aajatzi Aarón, ikantziri: ⁹ “Aririka inkantakimi Faraón: ‘Intsiyaa piñaakaina kaari iñaapiin-taitzi,’ pinkan-tanakiri awiroka Aarón: ‘Pookiro pikotzikiiri ikatziyaka Faraón ompiyaari maranki.’” ¹⁰ Jataki Moisés aajatzi Aarón iñiri Faraón, imatakiro ikantakiriri Pawa. Yookakiro ikotzikiiri Aarón tsika ikatziyaka Faraón itsipayi-takari inampiri, opyaana-kari maranki ikotzikiiri. ¹¹ Ari ikaimakaan-takiri irirori Faraón yotaniri-payi aajatzi antyawiyaari-payi Apitanto-nisatzi. Imawita-paakaro irirori-payi. ¹² Yookapaakiro ikotzikiiri aparo-payi irirori, opyaana-kari maranki. Iro kantacha ikotzikiiri Aarón oniyakiri irasi yokapayi yotaniri. ¹³ Tizimaita inkimisanti Faraón, aikiro ikiso-siri-tana-kitzii. Tima mataka ikantzi-takari Pawa.

* 6:3 Naakataki = Jehová = Yawé = Pinkathari

Iraantsi

¹⁴ Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Oshiki ikiso-siritaki Faraón, ti isinitiri ijatiji pishininka-payi. ¹⁵ Pananinka-sitiri Faraón ijata-manaji irirori nijaaki. Pimonthai-yaari nijaa-thapyaaiki pairikakiro pikotzikiiri pyaakariri maranki. ¹⁶ Pinkantiri: ‘iPinkathari! Tima ityaanta-witakana Pawa, Iwawani Heber-iiti, nonkaman-timiro ifaani ikantzimi: “Pisinitiri nasitari naaka ijatiji otzisi-masiki impinkatha-tajina.” Iro kantacha tizimaita pinkimi awiroka, oshiki pipiyathataka. ¹⁷ Irootaki ikantan-takari aajatzi Pawa: “Iroka piyotan-tyaanari naaka Pawa.” Piñaakina nairikakiro nokotzikiiri, irootaki nomposan-tyaarori nijaa, aritaki ompyaana-kyaaro iraantsi. ¹⁸ Ari yapirotakyaa inkami maaroni nijaa-wiri, osityaati nijaa. Tima oshiki impinki-matiro Apitanto-nisatzi aririka irajiiituro.’ ” ¹⁹ Ikantanakiri Pawa yoka Moisés: “Pinkantiri pirintzi Aarón iwaankiro ikotzikiiri tsika otzimayitzi nijaa, inkaari, tsika oonka-naayita, tsika iwapithaan-taitaro Apitantoniki, tima apirotatyiyaa ompiyaa iraantsi okaratzi tzimayi-tatsiri inchato-naaki aajatzi mapinakiki, maaroni.”

²⁰ Tima imatakiro Moisés aajatzi Aarón okaratzi ikantakiriri Pawa. Iñaakakiri Faraón itsipata-kari inampiri-payi, iposan-takaro ikotzikiiri nijaa, apirotaka opyaanakaro iraantsi okaratzi tzimatsiri anta. ²¹ Apirotaka ikamayitaki maaroni nijaa-wiri, ithonka osityaataki nijaa, ti onkamiithati irirajiro Apitanto-nisatzi. Apirotaka iraantsitaki maaroni nijaa anta Apitantoniki. ²² Iro kantacha imatakiro aajatzi yantawiyari-tipayi Apitanto-nisatzi okaratzi yantakiri Moisés. Irootaki ikiso-siri-tantari Faraón, ti inkimisanti, tima mataka ikantzi-takari Pawa. ²³ Piyaaja irirori Faraón iwankoki, apatziro onimowai-tziri, ti onkanti-motyaari okaratzi ifaawita-kari. ²⁴ Tima ikiyakojitakini othapyaaiki nijaa maaroni Apitanto-nisatzi inintzi yayi kitijaari nijaa, irootaki iriri, tima ti onkamiithati irajiro antaraani. ²⁵ Ari maakotaki okaratzi 7 kitaitiri ipyaan-takaajarori Pawa iroka nijaa iraantsi.

8*Mashiropayi*

¹ Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Pijati isaikira Faraón, pinkantiri: ‘Ikantzi Pawa: “Pisinitiri ikaratzi nasitari naaka ijati impinkatha-tajina. ² Airorika pisinitajiiitzi, aritaki nowasankitaan-takyaamiri mashiro-payi maaroni piipatsitiki. ³ Ari intzimaki oshiki mashiro nijaaki, inkyaaayiti piwankoki, aajatzi tsika pimaapiintzi. Tima inthonka inkyaaapaaki iwankoki pinampiri-payi, aajatzi iwankoki maaroni pishininka. Ari inkyaaayitaki pitasi-mintoki, piyowitzitikipayi, maaroni. ⁴ Inthonka yatiita-paakimi mashiro-payi, aajatzi inkimitaa-paakiri maaroni pishininka-payi. Imatakiiri pinampiri-payi aajatzi.” ’ ” ⁵ Ipoñaa ikantanakiri Pawa Moisés: “Pinkantiri Aarón iwaankiro ikotzikiiri tsika otzimayitzi nijaa, tsika iwapithaan-taitaro aajatzi. Ari impoñiiaari mashiro-payi iniitiri Apitantoniki.” ⁶ Ari iwaanka-nakiro Aarón ikotzikiiri tsika otzimayitzi nijaaki anta Apitantoniki. Tima tonkaapaaki oshiki mashiro, ithonkantapaakaro nampitsi anta Apitantoniki. ⁷ Iro kantacha imatiztakaro antyawiyari-payi, itonkakaaki yantawiyarin-kakiini irirori oshiki mashiro anta Apitantoniki.

⁸ Irootaki ikaimakaan-tantakariri Faraón impoki Moisés aajatzi Aarón, ikantawakiri: “Pinkowa-kotairi Pawa impyaajiri mashiro-payi ikaratzi oñaasirinka-kinari naaka aajatzi noshininka-payi. Aritaki nosinitakiri pishininka-payi ijati impomita-jiniri yatsipitakaani Piwawani.” ⁹ Ari yakanakiri Moisés pinkathari Faraón, ikantziri: “Pinkantina tsika-paiti pinintzi namanako-tajimi awiroka, pinampiri-payi aajatzi pishininka-payi, airo ifaasirinkan-taami mashiro-payi piwankoki, apatziro isaiki nijaaki.” ¹⁰ Ikantzi Faraón: “Onkitaiti-tamanaji.” Ikantzi Moisés: “Aritaki omatakyaa okaratzi pinintakiri, irootaki piyotan-tyaari tikatsi pasini monkara-tyaarini Nowawani. ¹¹ Tima airo itzimanaji mashiro-payi piwankoki, aajatzi iwankoki pinampiri-payi, imatakyaa iwankoki pishininka-payi, apatziro isaikayiti nijaaki.” ¹² Ikanta ipiyaaja Moisés aajatzi Aarón ipoñaaajaro iwankoki Faraón. Ari yamananaki Moisés ikowako-tziri Pawa impyaajiri mashiro-payi ikaratzi oñaasirinka-kiriri Faraón. ¹³ Imatakiro Pawa okaratzi inintakiri Moisés. Ithonka ikamanaki mashiro-payi kyaintsiri pankotsiki, piyotain-chari okaankiitiira pankotsi, aajatzi owaantsi-kipayi. ¹⁴ Tima inthonka ipiyota-kaan-taitakiri mashiro ikaratzi kamaintsiri, sitziin-kamasitaki. ¹⁵ Tima tikatsi kantzimo-tana-jyaarini Faraón, kamiitha isakanaji. Ari yapiita-najiro ikiso-siri-tanaji, ti yantiro ikantawitaitariri, mataka okaratzi ikantzi-takari Pawa.

Nitsipayi

¹⁶ Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Pinkantiri pirintzi Aarón: ‘Piwaankiro pikotzikiiri, pimposhiro kipatsi-pani, tima irootaki pyaanain-chani tsiito, inthonka

iñaitiri maaroni Apitantoniki.’ ” * 17 Tima imatakiro Aarón okaratzi ikantaitakiriri. Iwaankakiro ikotzikiiri, iposan-takaro kipatsi-pani, pyaanaka tsiito. Iriitaki oshikita-naintsiri maaroni Apitantoniki. Tima ithonka iñaasirinka-paakiri atziri-payi aajatzi ipiraitari-payi. 18 Ari imawitakaro aajatzi antyawiyari-payi impyiiri tsiito yantyawiyarin-kakiini, titzimaita imatiro. Tima oshiki ikantanaka ini atziri-payi aajatzi ipira-payi. 19 Ikantawi-takari antyawiyari-payi pinkathari Faraón, ikantziri: “Okaratzi piñaakiri, Pawa kantakaaro.” Titzimaita inkimi Faraón ikantawi-taitariri, tima mataka okaratzi ikantzi-takari Pawa.

Simpokipayi

20 Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Pananinka-sitiri onkitaiti-tamanaji Faraón ijata-manaji nijaaki, pinkantiri: ‘Iroka ikantzi Pawa: “Pisinitiri ijataji nasitari naaka impinkatha-tajina. 21 Tima airorika pisinitziri ijati, aritaki nontyaantaki oshiki nasitachani simpoki-payi, iriitaki oñaasirinka-paakimini piwankoki, iwankoki pinampiri-payi aajatzi iwankoki maaroni pishininka-payi. Inthonkairo maaroni ipatsiti tsika inampiyitaro. 22 Airomaita itzimi simpoki-payi Okaakijaariki tsika isaiki Israel-iiti, ikaratzi nasitari naaka. Tima irootaki piyotan-tyaari naaka Pawa asitarori kipatsi. 23 Tima naaka ookakaa-wintairini maaroni nasitari naaka, ikaratzi pasiwita-kari awiroka. Onkitaiti-tamanaji omatyaa iroka.” ’ ” 24 Tima imatakiro Pawa okaratzi ikantakiri, pokapaaki oshiki simpoki iwankoki Faraón, iwankoki inampiri-payi, aajatzi iwankoki ishininka-payi, ithonkantapaakaro maaroni Apitantoni. Tima ithonka iyaaripiro-tantapaaki yokapayi simpoki.

25 Irootaki ikaiman-takariri Faraón yoka Moisés aajatzi Aarón, ikantakiri: “Kantatsi pijati pimpomi-tajiniri patsipi-takaani Piwawani, iro kantacha airo pawishiro tsika owiraa nampitsi.” 26 Ari ikantzi Moisés: “Ti onimotina pikantanari, tima piwinkani onatzii aririka nompomi-tiniri Nowawani. Aririka nomatakiro iwinkani Apitantonisatzi, aritaki iwa-wintakinaro. 27 Ontzimatyii nojajitini, tima onkarati mawa kitaitiri naniiti otzisi-masiki, nompomi-tajiniri natsipi-takaani Nowawani, nantajiro okaratzi ikantanari irirori.” 28 Ikantzi Faraón: “Aritaki nosinitakimi pijati pimpomi-tajiniri patsipi-takaani Piwawani anta otzisi-masiki, airomaita pijapirotzi intaina. Pamanakotina aajatzi naaka.” 29 Ikantzi Moisés: “iPinkathari! Aririka nositowanaji nokinkitha-waitakayimi, aritaki nonkowa-kotakiri Pawa impyaajiri onkitaiti-tamanaji yokapayi nasiyita-chari simpoki ikaratzi oñaasirinka-kimiri awiroka, pinampiri-payi aajatzi pishininka-payi. Onkamintha airo papiitziro pamatawitina, pinthañiiaari noshininka-payi ijati impomita-jiniri yatsipi-takaani Nowawani.”

30 Ari isitowanaji Moisés ikinkitha-waitakairi iwankoki Faraón, yamanairi Pawa. 31 Imatakiro Pawa okaratzi ikowakiri Moisés. Pyaanaja simpoki-payi ikaratzi oñaasirinka-kiriri Faraón, inampiri-payi aajatzi maaroni ishininka-payi, tikatsi aparoni tziimaan-tanain-tsini. 32 Iro kantacha Faraón, yapiita-najiro ikiso-siri-waitzi, ti inkimisanti ikantaitziri, ti isinitiri ijataji Israel-iiti.

9

Imantsiyari ipiraitaripayi

1 Ikanta Pawa yapiitajiri Moisés ikantairi: “Pijati piñiiri pinkathari Faraón, pinkantiri: ‘Ikantzi Pawa, Iwawani Heber-iiti: “Pisinitiri ikaratzi nasitari naaka, ijati impinkatha-taina. 2 Tima airorika pisinitziri ijataji, irojatziri-rika pinthañiiaari, 3 aritaki nowasankitaan-takyaamiro kowiinkapirotatsiri mantsiya-rintsii, irootaki apirota-jirini ikaratzi pipirataru piwaniki, ikyaakoi-taripayi, maaroni. * 4 Iriima ipira-payi Israel-iiti, airo ikamaraantzi aparoni. Tima nonasita-jyaari ikaratzi yasitari Israel-iiti, aajatzi irasi Apitantoni-satzi.” ’ ” 5 Ari yookotaki Pawa kitaitiri, ikantaki: “Onkitaiti-tamanaji nomatiro okaratzi nokantakiri.” 6 Okanta okitaiti-tamanaji, imatakiro Pawa okaratzi ikantakiri. Yapirotaka ikamaki ipira-payi Apitanto-nisatzi, iriima irasi Israel-iiti ti inkami aparoni. 7 Ari isampita-kowin-takiri Faraón ipira-payi Israel-iiti, ikimatzii ikantaitzi: “Ti inkami aparoni.” Iro kantacha Faraón, aikiro ikiso-siri-tana-kitzii, ti isinitiri ijataji Israel-iiti.

pathaarontsi

8 Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés aajatzi Aarón, ikantziri: “Pawiiijiti pakoki samampo, iri Moisés ñaakairini Faraón yooka-wanitiro jinoki. 9 Irootaki oshikita-naintsini iroka samampo maaroni Apitantoniki. Irootaki pathaakaa-yitirini maaroni

* 8:16 nitsi = tsiito * 9:3 pipirataru = vaca-payi, oisha-payi; ikyaakoi-taripayi = caballos, asnos, camellos

Apitanto-nisatzi aajatzi ipiraitari-payi.”¹⁰ Imatakiro Aarón aajatzi Moisés, yaanaki osamampoti paamari, jataki isaikira Faraón. Yooka-wani-takiro Moisés samampo jinoki. Irootaki opoñaan-tanakari ipathaa-waiyi-tanaki maaroni atziri-payi aajatzi ikimita-nakari ipiraitari-payi.¹¹ Ti imatanajiro antyawiyari-payi imatiro yantakiri Moisés, tima ithonka ipathaa-waiyi-tanaki irirori, ikimita-nakari tsika ikantayi-tanaka maaroni Apitanto-nisatzi.¹² Iro kantacha, ikantakaaro Pawa aikiro ikiso-siri-tatzii Faraón, ti ininti inkimiro ikantai-tziriri, monkarataka ikantzi-takariri Pawa pairani Moisés.

Jiriniki

¹³ Ipoña yapiitajiri Pawa ikantairi Moisés: “Pananinki onkitaiti-tamanaji piñiiri Faraón, pinkantiri: ‘Ikantzi Pawa, Iwawani Heber-iiti: “Pisinitiri ijataji ikaratzi nasitari naaka, impinkatha-tajina.¹⁴ Tima nontyaan-katyii iroñaaka oshiki mantsiyarinti patsipi-tyaari awiroka, pinampiri-payi, aajatzi maaroni pishininka-payi. Irootaki piyotan-tyaari tikatsi pasini kimityaanani naaka aka kipatsiki.¹⁵ Tima iroñaaka nowasankitaan-tyaamiro awiroka mantsiya-rinti, aajatzi nonkimitaakiri maaroni pishininka-payi, tima kamaityaantsi pinkan-tajyaa aka kipatsiki.¹⁶ Omapiro-tatyaa, tima naaka kantakaaro pañaayiti, irootaki iyotantai-tyaanari otzimi-motana naaka nosintsinka, ari onkanyaa inkinkithata-koitan-tajyaanari naaka maaroni kipatsiki. †¹⁷ Tima ari piñaawi-takaro kantain-chari, aikiro pithañaa-tyaari ikaratzi nasitari naaka, ti pisinitiri ijayitaji¹⁸ Tima onkitaiti-tamanaji, onkimityaaro iroñaaka iwiraaka ooryaatsiri, ari piñaakiro omparyii jiriniki, ti inaitiro pairani aka Apitantoniki kimityaaroni iroka, omapokakimi iroñaaka.¹⁹ Ontzimatyii pintyaanti aajatirini pipirapay, aajatzi maaroni tzmatsiri piwaniki. Tima aririka omparyaa-paaki jiriniki, onthonka owamaapaakiri atziri-payi, aajatzi ipiraitari-payi kaari saikatsini pankotsiki.” ’ ”²⁰ Tima tzmatsi aparo-payi inampiri Faraón pinkatha-tana-kiriri Pawa ikimakiro ikantakiri, yamayitajiri impiratani aajatzi ipira-payi iwankoki.²¹ Iriima ikaratzi piyathatarori iñaani Pawa, ti yamajiri iwankoki impiratani aajatzi ipira-payi.

²² Ari yapiitajiri Pawa ikantajiri Moisés: “Piwaanka-wakotyya inkitiki, omparyiita Apitantoniki jiriniki, apirotiri atziri, ipira-payi aajatzi maaroni iwankiri Apitantonisatzi.”²³ Ari itzinaa-wako-tanaka Moisés inkitiki yairikakiro ikotzikiiri, ikantakaakaro Pawa ookathatyya. Ithonka ojiriniki-tanaki maaroni Apitantoniki. ‡²⁴ Tima matanaka ojiriniki-tanaki, okonowakaro jiriniki ookatha-rontsi. Omaapiro okowiinkatiki, ti iñaapiin-taitiro pairani Apitantoniki siyaaroni iroka. §²⁵ Tima ithonka owaaripiro-tapaakiro jiriniki iipatsiti Apitanto-nisatzi. Omatakiri maaroni atziri-payi, aajatzi ipiraitari-payi. Omatakiro owaaripiro-takiro pankirin-tsipayi shookatsiri owaantsiki, ochiworyaa-yitanakiro inchato-payi tzmatsiri nampitsiki.²⁶ Irooma anta Okaakijaariki tsika inampijitaro Israel-iiti, ti inaitiro omparyii jiriniki.

²⁷ Ari ikaimakaan-tajiri Faraón yoka Moisés aajatzi Aarón, ikantairi: “Nokaaripiro-takiri naaka. Tima kamiithari inatzi irirori Pawa. Irooma naaka aajatzi maaroni nonampinapay, kaari-pirori nonajjizini.²⁸ Pamaniri Pawa onkarata-jiita ookatha-rontsi, aajatzi jiriniki. Aritaki nosinatikimi pijayitaji, airo nothañaa-naami.”²⁹ Ari yakanaki Moisés ikantanakiri: “Aririka noñaakiro nojapitha-tajiro pinampi, ari nowaanka-wako-tasi-tajyaari Pawa namanajiri. Aritaki onkarata-paaki ookathataka aajatzi jiriniki, irootaki piyotan-tyaari irasi Pawa onatzii iroka kipatsi.³⁰ Iro kantacha noyotzi naaka, tikiranamaita pimpinkathatiri awiroka Pawa, ari ikimita-kari aajatzi pinampiri-payi.”³¹ Tima apirotaka okamaki pankirinti okaratzi paiki-ryaawi-tainchari, okaratzi aajatzi tyaakiwi-tainchari. *³² Iro kantacha, tizimaita onkamayiti okaratzi osamani-yitatsiri oshookayitzi. †³³ Ikanta ijataki Moisés ikinkitha-waitakairi iwankoki Faraón, itzinaa-wakotanaja yamanairi Pawa. Awisain-katanaki jiriniki, ti omparyaanaji inkan, ti ookathatanajyaa.³⁴ Ikanta iñaakiro Faraón ti omparyaanaji inkan, awisanaki jiriniki, ti ookatha-tanajyaa, ari ikaaripiro-tanaji aajatzi. Tima yapiita-najiro ikiso-siri-tanaji, ari ikimitzi-tanaari inampiri-payi.³⁵ Antaro ikiso-siri-waitanaji Faraón, ti isinitiri ijataji Israel-iiti. Tima omonkarataka ikantakiriri Pawa pairani Moisés.

10

Tsitsiripayi

¹ Ipoña yapiitajiri Pawa ikantairi Moisés: “Pijati piñiiri Faraón, tima naaka kantakaari ikiso-siri-waitantari irirori aajatzi inampiri-payi, irootaki iñaantai-tyaarori

† 9:16 Wairontsi ‡ 9:23 ookathatyya = paryaapaaki paamari § 9:24 ookatha-rontsi = paamari * 9:31 powainka-ryaawi-tainchari = cebada; tyaakiwi-tainchari = lino † 9:32 osamani-yitatsiri oshookayitzi = trigo, centeno

kaari iñaapiintaitzi. ² Irootaki pinkaman-tairiri pitomi-payi aajatzi picharini-payi onkarati nantayi-tajiri Apitantoniki, tima noñaaka-yitajiri kaari iñaapiintaitzi. Ari piyoyitajiri awirokaiti naakataki Pawa.” ³ Ari ijatanaki Moisés aajatzi Aarón iñiiri Faraón, ikantapaakiri: “Iroka ikantzi Pawa, Iwawani Heber-iti: ‘¿Tsika-paitima piwashaantiro pikiso-siri-yitzi? Pisinitiri ijataji ikaratzi nasitari naaka, impinkathatajina. ⁴ Aikiro-pika pinthañaatyiyiiaari, ari namaki naaka onkitaiti-tamanaji oshiki tsitsiri pinampiki. ⁵ Yanaapaakiro kipatsi, airo okaankitaji kapichiini. Yapirota-paakiro iyaaro tzimaraan-tanaintsiri owamairomi jiriniki, inthonka-paakiro iyaaro okaratzi shookatsiri inchato-payi. ⁶ Impiyota-paakyaa piwankoki, ari inkimitakyaa iwankoki pinampiri-payi, aajatzi maaroni iwankoki Apitanto-nisatzi. Iñiitajiro kaari iñaayitzi pairani asitamiri aajatzi picharinipayi.’” Ithonkakiro ikinkitha-waitakairi Faraón, piyanaka. ⁷ Ikantanakiri inampiri-payi Faraón: “¡Pinkathari! ¿Tsika-paitima inkaratiro yasaryii-matai yoka atziri? Pisinitiri ijataji ishininka-payi, impinkatha-tairi Iwawani. ¿Tima piñiuro iyaaripiro-taitakiro anampi Apitanton?” ⁸ Ari yapiitakiro Faraón ikaimakaan-tziri Moisés aajatzi Aarón, ikantakiri: “Pijati pimpinkathatiri Piwawani. Iro kantacha nonintzi pinkantina tsika-rika itzimi jatatsini.” ⁹ Ikantzi Moisés: “Nonthonkyaa maaroni nojajiiti: iintsi-payi aajatzi antari-konapayi, notomi-payi aajatzi nosinto-payi. Ari naanjiri maaroni nopira-payi. Tima antaro onkantayaa noimosirinkajiri Nowawani.” * ¹⁰ Ikantzi Faraón: “Tima ti omaña pinintzi pantiro kaari-pirori. ¿Pisiyakaantzi ari nosinitakimi pijataji, ari paayita-najiri aajatzi piinchaanipayi? Omawitakyaa intsipa-tyaami Pawa awirokaiti. ¹¹ Airo omata pinintziri. Pijajiiti awiroka antari-payi, pimpinkathatiri Pawa, tima irootaki pikowajii-takiri.” Yoipyakiri Faraón ti ininti iñiiri.

¹² Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Piwaanka-wako-tajyaa tsika osaiki Apitantonni, tima namatyii oshiki tsitsiri, yapirotiro pankirintsi tzimaraan-tanaintsiri kaari owamaanaki jiriniki.” ¹³ Ari iwaanka-wako-tanaka Moisés tsika osaiki Apitantonni yairikakiro ikotzikiiri, ikantakaakaro Pawa otampyaataki kitaiti aajatzi tsitini. Okanta okitaiti-tamanaji, iñiitatzi oshiki tsitsiri amakiri tampyaa kinapain-tsiri isitowa-piintzi ooryaatsiri. ¹⁴ Tima piyotapaaka tsitsiri-payi Apitantoniki. Ti ontzimaji tsika onkaankiti kapichiini. Omaapiro ishikita-paaki, ti iñaitiri pairani, airo iñiitaji apaata aajatzi. ¹⁵ Ithonka yanaapaakiro maaroni nampitsi, tsitinipiriniki ikantapaaka kipatsiki. Ithonka iwapaakaro pankirintsi, maaroni okithoki-payi inchato okaratzi tzimaraan-tanaintsiri kaari owamai jiriniki. Ithonka yapirotakiro, ti iñaitaji Apitantoniki tsika onatsiryaa inchatosi, omataka owaantsiki aajatzi antami-masiki.

¹⁶ Ari isintsi-tanaki Faraón ikaimakaan-takiri Moisés aajatzi Aarón, ikantakiri: “Nokaaripiro-tzimo-takiri Piwawani, ari nokimitzi-takamiri aajatzi awiroka. ¹⁷ Iro kantacha, nonintzi pimpyaako-tajinaro nantzimo-takimiri, airo napiitajiro. Pinkowa-kotiri Pawa, impyaajiri nowankoki naaka yokapayi wamaan-taniri.” ¹⁸ Ikanta isitowanaji Moisés iwankoki Faraón ikinkitha-waitakairi, yamanajiri Pawa. ¹⁹ Ari ikantakaakaro Pawa ontampyaati sintsiini okinapaakiro ikyaapiintzi ooryaatsiri, ithonka anakiri tsitsiri-payi ookakiri Inkaariki Kiraankaaro. Ti iñiitanaji tsitsiri maaroni nampitsiki Apitantoniki. ²⁰ Iro kantacha Pawa, aikiro ikiso-siri-takaa-tziiri Faraón, ti isinitiri ijataji Israel-iiti.

Tsitinikiri

²¹ Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Pintzinaa-wakoti inkitiki, ontsitinkiti maaroni Apitantoniki, tima tontakyaa onkantayaa tsitinikiri kantacha yantaitiro.” ²² Ari itzinaa-wako-tanaka Moisés inkitiki, tima mawa kitaitiri otsitinkitiki maaroni Apitantoniki. ²³ Tima tikatsi matajironi iñiiri ishininka, okaratzi mawa kitaitiri ti onkanti yaniwai-taiti tsika-rikapayi. Iriima Israel-iiti kitainka ikantakoyita iwankoki irirori-payi. ²⁴ Ari yapiita-najiro Faraón ikaimakaan-takiri Moisés, ikantakiri: “Pijati iroñaaka pimpinkatha-tairi Pawa, paanakiri pitomi-payi. Apatziro pookanakiri pipira-payi.” † ²⁵ Ikantzi Moisés: “Awiroka opawakinani ipiraitari nonpompitiri, irijatzi kachaaryiinkatatsini nonpomi-tiniri Pawa. ²⁶ Tima ontzimatyii naanjiri ikaratzi nopiratarinaaka. Airo nookanaji aparoni, iriitaki noimosirinkan-tapiintariri Nowawani. Tima airorika nayiri, ti noyoti ompaityaa noimosirinkan-tyaariri Pawa aririka nariitakyaa tsika nosiritaro.” ²⁷ Tima iriitaki Pawa kantakaakaro ikiso-siri-tantari Faraón, ti isinitiri ijayitaji. ²⁸ Ikantanakiri Faraón yoka Moisés: “¡Pijati! Ti noninti pimpiyi piñiina. Aririka napiitakiro noñiimi, aritaki pinkamaki.” ²⁹ Ikantzi Moisés: “¡Kamiitha pikantakiri! Airo napiitajiro noñiimi.”

* 10:9 nopira-payi = oisha-payi, vaca-payi † 10:24 pipira-payi = oisha-payi, vaca-payi

11

Inkami yantaritipayi itomi Apitantonisatzi

¹ Ipoñaa yapiitajiri Pawa ikantairi Moisés: “Naaka kantakaan-tironi iñaantyaarori pinkathari pasini kowiinkari, irojatzi iñiiri maaroni Apitanto-nisatzi. Aririka iñaakiro inkowiinka-tako-tanaki Faraón, aritaki isinitajimi pijataji. Iriitaki Faraón sintsiwintimini pijatantajaari. ² Pinkantiri pishininka-payi inkampitiri pinatachari isaikana-nampi-tziri, ari onkimitzi-tyaari kooya-payi onkampiuro osaika-nampi-tziri ompayitawajiro iwitsikal-tziri kiriiki, ooro.” ³ Ikantakaakari Pawa Apitanto-nisatzi impasitawajaari Israel-iiti. Ari ikimitzi-taikari aajatzi Moisés, ikimita-kaitakari iriipirori. Oshiki ipinkatha-takiri inampiri-payi Faraón aajatzi maaroni atziripayi. ⁴ Ari ikinkitha-waitakaakiri Moisés pinkathari Faraón, ikantakiri: “Pinkimi ikantzi Pawa: ‘Aririka oniyankiityaa-paaki tsitiniri, ari naniitiro maaroni nampitsi Apitantoni. ⁵ Tima inthonka inkami yantari-tipayi itomi Apitanto-nisatzi, imatzityaa yantariti iwaiyani Faraón, okantawitaka iriipirori isaikawitaka iwinkatha-rimintoki. Imatzityaa yantariti iwaiyani asinonkainkari otzikataari tononka-waitatsiri. Ari inkami-takya a yantariti iwaiyani ipira-payi. ⁶ Tima akiwainka inkantaityaa yirajüityaa Apitantoniki, ti iñiitiro pairani kimityaaroni, airo apiitaja aajatzi apaata. ⁷ Iro kantacha, tikatsi maimani-tirini Israel-iiti, airo itizimi otsitzi tharotirini. Irootaki piyotan-tyaari iyotziri Pawa Apitanto-nisatzi, iyotzitari Israel-iiti ikaratzi yasitari irirori. ⁸ Ari impokanaki pinampiri-payi iñiina, intyirrowa-paaki, inkanti: ‘Pijataji awiroka, paanajiri pishininka-payi ikaratzi pitsipatakari.’ Aririka onkarataki awisatsini, aripaiti nojataji.” Tima antaro ikisanaka Moisés isitowanaji ikinkitha-waitakairra Faraón. ⁹ Ipoñaa yapiitakiro Pawa ikantziri Moisés: “Oshiki inthainkimi Faraón, irootaki kantakaan-tironi iñaantyaarori okaratzi kaari iñaapiin-taitzi pairani Apitantoniki.”

¹⁰ Imatakiro Moisés aajatzi Aarón, tima iñaakayi-takiri Faraón kaari iñaapiintzi. Iriitaki Pawa kantakaaro ikiso-siri-tantanaari Faraón. Ti isinitiri ijataji Israel-iiti isaikakira inampiki.

12

Anankoryaantsi

¹ Ikanta Pawa iñaanatairi Moisés aajatzi Aarón anta Apitantoniki, ikantajiri: ² “Iriipirori inatyii yoka kasiri, iriitaki itapiin-tajyaaroni kasiri osarintsiki. ³ Pinkinkitha-waitakairi maaroni Israel-iiti, pinkantiri: ‘Aririka ariityaa kitaitiri 10 yoka kasiri, ari piyositiiri aparani pipira iwankoitiki aparo-payi pishininkapayi awiroka. ⁴ Tirika pishikiti piwankoki pinthonkan-tyaariri piyaari pipira, kantatsi pinkaimiri saika-nampitzimiri, pantityaari pipira, iriitaki iyaari ikaratzi isaikajitzi irirori iwankoki. ⁵ Tima kamiitha inkantyya yoka pipira, sirampari inatyii onzimapi aparani isarintsiti. ⁶ Ari isaikawaki yoka pipira irojatziti kitaitiri 14 yoka kasiri. Iriitaki piwamaa-yitiri aririka ontsitiniityaanaki aparo-payi piwankoki. ⁷ Payiro iriraani, pimpotho-tantyaaro apitiro otzinkami-panki aajatzi okonompi-panki pasitakoro tsika piwayityaari pipira. ⁸ Tima tsitiniriki piyaari pintasi-takiri, patantyaari kaari iwaitai-tziri siñakairori, aajatzi inchasi kipishitatsiri. ⁹ Airo piwari naakirari, aajatzi pinkimi-tajiri kotsirintsii, apatziro piyaari tasirintsii. Tima kantatsi piyaaro aajatzi okaratzi tzimantayitariri inthompointa imotyaaiki. ¹⁰ Pinthon-katiri piyaari, airo piwapithaantari piyaari onkitaiti-tamanaji. Aririka intzima-raantapaaki kapichiini, pintayiri. ¹¹ Iroka pinkantyya piyaari. Piwathakityaa, airo panii-kontatasita, pairikiro pikotzikiiri, sintsipayini piyaa. Tima iroka kitaitiri ampaitajiro “Anankoryaantsi,” irasi Pawa. ¹² Tima iroñaaka tsitiniri nonkinanaki maaroni nampitsi Apitantoniki, ari nowamaakiri maaroni yantariti iwaiyani Apitantonisatzi, aajatzi yantariti itomi-payi ipira-payi. Tima Pawa nonatzii naaka. Aritaki nowasankitaa-nakiniri iwawa-nuroti Apitantonisatzi. ¹³ Tima irootaki iraaantsi noyotan-tapaa-kyaarori piwanko tsika pisaika-yitzi awiroka. Aririka noñaapaakiro ompocho-takya iraantsi piwanko, nanankoryaa-nakiro. Airo piñiuro mantsiyarintsii wamaantatsiri yatsipi-tyaari Apitantonisatzi. ^{*}

^{*} **12:2** itapiin-tajyaaroni kasiri osarintsiki = ithonki-matapaaro kasiri marzo yitanta-najyaarori kasiri abril. † **12:3** pipira = oisha = cordero ‡ **12:5** pipira = oisha inatyii, tirika cabra. § **12:8** patantyaari = pan ^{*} **12:13** Kantako-tachari aka “nanankoryaa-nakiro” iriitaki ñawaitatsi Pawa, tima yanankoryaa-tyiuro iwanko-payi Israel-iiti. Ari okanta iwawisaa-kotan-taariri ikaratzi saikatsiri pairani, itasonka-wintajiri. Tima Pawa aajatzi Imaninkariti, aririka yanankoryiuro pankotsi, itasonka-winta-tziuro, airo iñaitziro mantsiyarintsii inkimaatsi-taityaari. Ti osiyaaro aririka yanankoryaanti siritisi.

¹⁴ Tima irootaki pinkinkithasiri-tapiin-tajiri iroka kitaitiri, antaro poimosirinkajiro pisirita-jyaari Pawa. Irootaki imatajiri inkarati pincharini-tajyaari. Irasi iwiro yoimosirinkajiro. ¹⁵ Tima onkarati 7 kitaitiri piwapiin-tyaaro yatantaitari. Pookayitiro piwankoki okaratzi siñakairori itana-karori kitaitiri. Tzimatsi-rika atziri owakyaaroni siñatsiri yatantaitari itana-karori kitaitiri irojatz i monkara-tantakya 7 kitaitiri, airo isinait-tziri intsipa-tajyaari ishininka, yookaitakiri. † ¹⁶ Tima papatowintajyaana pimpinkathataina itana-karori kitaitiri. Ari pinkimi-tajirori aajatz aririka omonkara-tapaakya 7 kitaitiri. Tikatsi antawai-tatsini, apatziro inkotsiti iyaari. ¹⁷ Poimosirinkajiro iroka kitaitiri iwantai-takarori yatantaitari kaari iwaitaitziri siñakairori, tima irootaki kitaitiri naantaamiri pisaika-witaka Apitantoniki. Ontzimatyii piyomitaajiri inkarati pincharini-tajyaari, irasi iwiro yoimosirinkajiro irirori nokantakiri. ¹⁸ Piwapiin-tajyaaro yatantaitari kaari iwaitaitziri siñakairori kitaitiri 14 irojatz kitaitiri 21 aririka yitana-kyaaowakirariki osarintsi. ¹⁹ Tima airo otzimawaitzi kapichiini siñakairori yatantaitari piwankoki, irojatz i monkara-tantakyaari 7 kitaitiri. Tzimatsi-rika owakota-kyaaaroni siñakairori, airo inintaitajiri pinampiki, yookaitakiri. Onkanta-wityaa Israel-iiti inatyii, pasini-satzi-rika saikimotzimiri, ontzimatyii yookaitiri. ²⁰ Tima tsika-rika pinampi-yitajyaaro awiroka, airo piwako-waitaro siñakairori yatantaitari.’ ”

²¹ Ari yapatotakiri Moisés maaroni antarikona-payi Israel-iiti, ikantakiri: “Pijati piyosiyiti pipira piwamairi piwankoki, iriitaki oimosirinkyaari kitaitiriki ‘Anankoryaantsi.’ ‡ ²² Payi inchasi, pashitan-tyaaro iriraani pipira piwako-takiri, pimpotho-tantyaaro apitiro otzinkami-panki aajatz i konompi-panki pasitakoro. Aritaki pisaikawaki piwankoki, airo pisitowa-waitzi irojatz osaikira. § ²³ Tima inkinatyii Pawa iwamaanakiri yantariti iwaiyani Apitantoni-satzi. Aririka iñaapaakiro iraantsi pipotho-takiro apitiro otzinkami-panki aajatz okonompi-panki pasitakoro, ari yawisanakiro piwanko-payi. Airo isinitziri Pawa inkya-pankotimi apirotan-tatsiri. ²⁴ Poimosirinka-piintajiro awiroka nokantakimiri, irasi iwiro aajatz inkarati pincharini-tajyaari yoimosirinka-yitajiro irirori. ²⁵ Aririka pariitajya kipatsi-kinta ikasiya-kaakimiri Pawa, irojatz poimosirinkitajyaari aajatz anta. ²⁶ Aririka isampitajimi inkarati pincharini-tajyaari, inkantimi: ‘¿Ipaitema siyakaa-wintachari iroka oimosirinkaantsi?’ ²⁷ Iroka pinkanti awirokaiti: ‘Ari yatsipi-takaitari ipiraitari yoimosirinkaitariri Pawa kitaitiriki Anankoryaantsi. Tima yanankoryaakiro pairani Pawa iwanko-payi ashininka Israel-iiti isaikan-tawitakari Apitantoniki, tima iwamaanakiri yantariti iwaiyani-payi Apitantoni-satzi, iriima ashininkapayi arokaiti ti iwamaanakiri.’ ”

Ari ityiurowanaka Israel-iiti ipinkatha-tanakiri Pawa. ²⁸ Ikanta ijajiitaji Israel-iiti, imatakiro okaratzi ikantakiriri Pawa yoka Moisés aajatz Aarón.

Ikamaki yantariti iwaiyanipayi

²⁹ Okanta niyaankiiti tsiiniri, ithonka iwamaakiri Pawa yantariti iwaiyani Apitantoni-satzi. Yitanakari yantariti iwaiyani pinkathari Faraón, imatzitakari yantariti iwaiyani yasitakoi-tziri. Ari ikimitaakiri itarori owaiyani ipira-payi. ³⁰ Ikanta isaakanakani tsiiniriki Faraón, maaroni inampiri-payi, aajatz Apitantoni-satzi, antaro okantaka iraantsi. Tima maaroni iwankoki ikamayitaki yantariti iwaiyani-payi. ³¹ Ari ikaimakaan-takiri Faraón tsiini-paiti Moisés aajatz Aarón, ikantakiri: “Pijataji, ti noninti pisaikimotajina, paanajiri maaroni pishininka Israel-iiti, pimpinkathariri Pawa, tima irootaki pikanta-piintakinari. ³² Paanajiri maaroni pipira-payi. Pimatiro pinintapiin-takiri pantiri. Pijatana-kiita. Pamanako-wintajina aajatz naaka.” *

³³ Tima isinchinka-thatanakiri Apitantoni-satzi isintsi-tantyaari ijataji Israel-iiti, ikantziri: “¿Pijatanakani siintsiini! Ti noninti napirotyaa nonkami.” ³⁴ Ari yaanakiro Israel-iiti opatha yatanta-yiintantari kaari ikonowaitzi siñakairori, iponatan-tanakaro imanthaki, yanatanakiro. ³⁵ Imatakiro Israel-iiti okaratzi ikantakiriri Moisés, ikamitanakiri Apitantoni-satzi ikaratz iwitsikai-tziri kiriiki, ooro, aajatz kithaarintsi. ³⁶ Iriitaki Pawa kantakaakari Apitantoni-satzi ipasitan-tawaariri Israel-iiti, ipayita-wajiri okaratzi inintziri. Ari ikantakirori Israel-iiti yaapithatan-tanaariri Apitantoni-satzi iwaaroro.

Isitowayitai Israel-iiti Apitantoniki

³⁷ Ari ijajiitaji Israel-iiti ipoñaanakaro Itomyaani Ooryaatsiri ijajiitiro Pankojaaki. Tima iyosiityaa antari-payi, ikarajitzi 600,000 atziri. Ti iyoitiro tsika okaratzi kooya-payi aajatz iintsi-payi. ³⁸ Ti apatziro iyosiityaa Israel-iiti ijajiitaji, ikonowa-nakari nasiyitachari atziri kaari ishininkayita. Tima yaayitanaji oshiki ipiraitari-payi. † ³⁹ Tima

† 12:15 yatantaitari = pan ‡ 12:21 pipira = oisha = cordero § 12:22 inchasi = hisopo * 12:32 pipira-payi = poishati, pivacati † 12:38 ipiraitari-payi = oisha-payi, vacapayi

sintsiini imisitowakiri inampiki Apitantonni-satzi, ti inkonowa-nakiro siñakairori opatha yatantaitari, ti inkotsi-tanaki iwariti, apatziro itasitanaki yatantaitari.

⁴⁰ Tima okaratzzi 430 osarintsi isaikaki Israel-iiti anta Apitantonniki. ⁴¹ Aripaiti isitowa-jiitaji maaroni iwayiri-takaani Pawa isaikawitaka anta Apitantonniki omonkara-tapaaka 430 osarintsi. ⁴² Aamaako-winta iwakiri Pawa tsitiniriki Israel-iiti, tima aritaki imisitowajiri isaikawitakara Apitantonniki. Irootaki yaamaakowin-tantajjaariri Pawa iroka tsitiniriki Israel-iiti, irojatzzi imaitajiri inkarati incharini-tajjaari.

13

Yasitari Pawa yantaritipayi iwaiyani Israel-iiti

¹ Ikanta yapiitajiro Pawa iñaanatairi Moisés, ikantziri: ² “Pasita-kaiyaanari yantaritipayi iwaiyan-taitani. Tima maaroni ojiwatani owaiyani pishininka-payi Israel-iiti, aajatzzi asi ipiraitari-payi, nasi inayatatzii yokapayi.”

³ Ari yapiitajiro Moisés ikantairi ishininka-payi Israel-iiti, ikantziri: “iNoshininkaiti! Pinkinkithasiri-tajiro kitaitiri pisitowan-taari Apitantonniki, tsika Impira-witaitakami. Tima isintsinka Pawa imisitowan-taami. Irootaki airo piwantajaro ikonowai-tziro siñakairori yatantaitari. ⁴ Tima yoka kasiri ipaitai-tziri “Iiriki”, iriitaki pisitowan-tayitajjaari. * ⁵ Iriitaki yoka kasiri poimosirinkan-tajjaari apaata aririka paajiro inampitsiti Owintini-satzi, Tharowan-taarini-satzi, Tonkaarisatzi, Thaantiwinisatzi, aajatzzi Kayaawinisatzi. Tima irootaki ikasiya-kaakiriri Pawa pairani acharinini pasitajjaaro. Ari oshookapaji anta oshiki pankirintsi, aajatzzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari. † ⁶ Tima onkarati 7 kitaitiri piwajjaaro yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. Iro kantacha aririka omonkara-tapaakya 7-tatsini kitaitiri, poimosirinkajiri Pawa. ‡ ⁷ Tima onkarati 7 kitaitiri iwaityaaro yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. Airo otzimawaitzi kapichiini pinampiki opatha ikonowai-tziro siñakairori. ⁸ Ontzimatyii pinkaman-tajiri apaata pitomi, pinkantairi: ‘Opoñaantari aimosirinkiro iroka kitaitiri, tima tzimatsi yantzimota-kinari pairani Pawa nositowan-taari nosaika-witaka Apitantonniki.’ ⁹ Pinkimi-takaan-tajiro iroka ñaantsi pinkinta-kotyaaromi pakoki aajatzzi pitamakoki. Pinkinkitha-kotajiro iyotakaa-jimiri Pawa, tima isintsinka Pawa yaantaamiri pairani pisaika-witaka Apitantonniki. ¹⁰ Ontzimatyii pamitajjaaro poimosirinkajiro osarintsiki-payi aririka omonkara-tapajja. ¹¹ Ari yariita-kaajjaami Pawa iipatsitiki Owintini-satzi, tsika otzimi ikasiya-kaakimiri awiroka aajatzzi picharinini. Aririka yasitakaa-jjaamiro awiroka, ¹² pasita-kaajjaari awirokapayi Pawa maaroni ijwawaitzi iwaiyan-taitani. Ari pinkimi-tajiriri sirampari ojiwatziri owaiyani pipira-payi, tima iriitaki Pawa asitari. ¹³ Iriima ojiwatziri owaiyani pipira ikyaakoitari, pimpyoyii-tantyaari yanini pipira kaari ipinkaitzi. Aiorika itzimi pimpyoyii-tantyaariri, pinkatzikiri. Ari pinkimi-tajiriri aajatzzi iwaiyani inkarati pincharini-tajjaari, pimpyoyii-tantyaari yanini pipira iwaitari. § ¹⁴ Aririka isampitimi piwaiyani, inkantimi: ‘Ipaita kantakota-chari iroka?’, pinkantiri awiroka: ‘Irootaki kantakotacha isintsinka Pawa imisitowan-tairi asaikawita Apitantonniki, impira-waitajai. ¹⁵ Okantakaakaro ikiso-siri-waitaki pinkathari Faraón, ti isinitina nojataji, irootaki iwamaan-takariri Pawa yantariti iwaiyani Apitantonni-satzi, ari ikimitaa-kiniri aajatzzi ojiwatziri owaiyani ipira-payi. Irootaki nopomitan-taaniriri Pawa sirampari ojiwatziri owaiyani nopira. Ari nokimita-jiiriri itarori iwaiyani notomipayi. ¹⁶ Pinkimi-takaan-tajiro awiroka pinkinta-kotatyiiyaaromi ñaantsi pakoki aajatzzi pitamakoki, tima sintsi ikanta Pawa yamantairi pairani asaikawitaka Apitantonniki.’ ”

Minkori aajatzzi paamari

¹⁷ Ikanta isinitajiri pairani Faraón ijataji Israel-iiti, ti inkinakaa-najiri Pawa iipatsitiki Kinawai-taniriiti, ari ithakiryaa-piintaitziro. Tima inkanta-kitzii Pawa: “Aririka iñaakiro Israel-iiti manataantsi-payi, ari inintanaji impiyanajiro Apitantonniki.” ¹⁸ Irootaki itapota-kaantakariri Pawa otzisi-masiki irojatzzi Inkaariki Kiraankaaro. Tima owitsikyaa ikantajiitaka Israel-iiti iwayirityaa isitowan-taari Apitantonniki. ¹⁹ Tima yamajiro Moisés itonki-poroki José, irootaki inintakiri pairani José, Ikantaki: “Aririka inisironka-tajimi apaata Pawa, nonintzi pinkantina kamiithaini, paana-jinaro apaata notonki-poroki.” ²⁰ Ikanta yawisanaki Israel-iiti isaikawi-tapaaka Pankoshaaki, arijiitaka Shiwamin-taaki tsika itanakaro otsonkaro otzisi-masi. Ari imajjiita-paaki. ²¹ Iriitaki Pawa jiwatapiin-takiriri. Tima iñiiri okantasamata kitaipaiti minkori, iyotzi ari inkinajiti.

* 13:4 Iiriki = Abib † 13:5 Ikantai-tziri aka “tsika oshookapaji anta oshiki pankirintsi, aajatzzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari.” Tima irootaki osiyarori ikantaitzi “itzimapaji oshiki pitsi aajatzzi owaaki thomitsi, okimiwai-tapaja ositowaa-tapaji nijaa.” ‡ 13:6 yatantaitari = pan § 13:13 ikyaakoitari = mora = asno; iwaitari = oisha

Irooma tsitini-paiti opaamatzi minkori, irootaki okoñaatantari tsika ikini yaniijiiti. Ari okanta yaniitan-takari kitaairiki aajatzi tsitiniriki. ²² Tima ti ookani owiri Israel-iiti kitaipaiti okantasamataka minkori, ari okimitakari tsitini-paiti okitainka-takotziri opaamasamataki.

14

Imontyaanakaro Israel-iiti Inkaari kiraankanaaro

¹ Ari iñaawaitaki Pawa, ikantziri Moisés: ² “Pinkantiri pishininka-payi Israel-iiti impiyajiita Kyaa-mori-winiki, tima ari oniyaanki-thatziri anta osaiki inkaari tsika omontita-paaro nampitsi ipaitai-tziri Iwaararo Inkaniwiri, ari Pankothanthaari anta. ³ Irootaki inkantan-tyaari Faraón: ‘Tikatsi inkini isiyi Israel-iiti, otzikawakiri otzisi-masi.’ ⁴ Ari nonkanta-kaakyaaro naaka yapiitiro inkiso-siri-tanaji Faraón, irootaki inintan-tyaari impatzima-tawajimi. Ari noñaakan-tirori nosintsinka, nontspatairi iwayiriti-payi. Ari iyotiri Apitantoni-satzi naaka Pawa.” Imatakiro Israel-iiti okaratzi ikantakiriri Pawa.

⁵ Ari ikamantai-takiri iwinkathariti Apitantoni-satzi, ikantai-tziri: “Siyaka Israel-iiti.” Antaro owatsimaa-nakiri Faraón ikimawaki, imatzita-nakaro inampiri-payi irirori, ikantajii-tanaki: “¿Ipaaita asinitan-taariri ijataji Israel-iiti, tikatsi ampirata-yaari?” ⁶ Sintsini iwitsika-nakiro isiyako-minto, ikaimakiri iwayiriti. ⁷ Iyosiitaki iroopirori siyako-mintotsi okaratzi 600. Yaanaki aajatzi pasini isiyako-minto-payi Apitantoni-satzi, ari ititanakari jiwayitziriri iwayiriti. ⁸ Iriitaki Pawa kantakaarori ikiso-siri-tanta-naari Faraón, pinkatha-ritatsiri Apitantoniki, ipatzima-tanakiri Israel-iiti. Iro kantacha Faraón ti inkinkithasiri-tajiro antaro okantaka sintsin-kantsi isitowan-taari Israel-iiti inampiki. ⁹ Jaitijiitaki Apitantoni-satzi ipatzima-tziri Israel-iiti. Ari ikaratanakiri iwayiriti-payi ikyako-yitakari ipira-payi, aajatzi isiyako-minto-payi Faraón. Iyaatawajiri iwankothaanti-yitapaaka inkaari-thapyaaki Kyaa-moriwini, omontitakari nampitsi Iwaararo Inkaniwiri.*

¹⁰ Ikanta okaaki-tapaaki Faraón, yaminajiitaki Israel-iiti, iñaatziiri ipokajiitaki Apitantoni-satzi ipatzima-takiri. Antaro itharowa-jiitanaki Israel-iiti, ikowako-tanakiri Pawa yamitakotiri. ¹¹ Ikantanakiri Moisés: “¿Tikatsima Apitantoniki tsika nonkitatyaa pamantanari otzisi-masiki nonkamayiti? ¿Tsikama pinkantinaka? ¿Paitama pamantaanari nosaikawita Apitantoniki? ¹² Aritaki nokantzi-takami Apitantoniki: ‘Piñaasi-tyaana isintsiwinta-waitana Apitantoni-satzi nantawai-tiniri, irootaki kamiitha-witacha impira-tyaana Apitantoni-satzi, airo noñiuro mi roñaaka nonkami otzisi-masiki.’” ¹³ Ari yakanakiri Moisés ishininka-payi Israel-iiti, ikantziri: “Airo pitharowan-tajiitiri. Pintonta-siriti. Aritaki iwawisaa-kotakimi Pawa. Tima inkaratzi Apitantoni-satzi piñiiri iroñaaka, airo piñaajiri apaata. ¹⁴ Airo okantzi-mowaitami, iriitaki Pawa kisakowin-tyaamini awirokaiti.” ¹⁵ Ari ikantanaki Pawa: “¡Moisés! ¿Ipaaitama pikaimakaimatananari? Pinkantiri pishininka-payi Israel-iiti: ‘Pijajiiti.’” ¹⁶ Irooma awiroka piwaankiro pikotzikiiri inkaariki, aritaki ontinka-ryaanaki. Tima piryaasaanti onkanta-nakya, ari inkinajii-tanaki Israel-iiti yaniijiitanaki. ¹⁷ Naaka oomasontyaasiritirini Apitantoni-satzi, inintan-tyaari impatzima-tanakimi. Ari iñiirori nosintsinka Faraón, aajatzi maaroni iwayiriti. Napirotiro isiyako-minto aajatzi ipira-payi ikyako-yitari-payi. ¹⁸ Tima ari iyoti Apitantoni-satzi naakataki Pawa, aririka iñaakiro nosintsinka tsika nonkantakiri pinkathari Faraón, napirotzitari isiyako-minto, iwayiriti aajatzi ipira-payi ikyakoitari-payi”

¹⁹ Ikanta Imaninkariti Pawa, aajatzi minkori jiwatapiin-takiriri Israel-iiti, impoitanaki itaapiiki tsika ikinajii-tapaakiro. ²⁰ Satikanaka niyaankiniki ipokajiitzi Apitantoni-satzi ipatzima-tziri Israel-iiti. Tsitiniki okantzi-mojii-takari Apitantoni-satzi, iriima Israel-iiti kofiinka okanta iñiuro irirori tsitini-paiti. Irootaki kaari imatantaro Apitantoni-satzi iyaatiri Israel-iiti, tima tsitiniki ikantakotaka irirori.

²¹ Ikanta iwaanka-nakiro Moisés irako inkaariki, ikantakaakaro Pawa ompoki antaro tampyaa tsitini-paiti okinapaakiro isitowa-piintzi ooryaatsiri, ari otinka-ryaanaki inkaari, awotsitanaki. ²² Yaniitan-tanakaro Israel-iiti tsika opiryaa-tanaki inkaari, tima osiyawai-tanakaro impirita okatziya-tantaa-tanaka yampatiki aajatzi irako-piroki. ²³ Iyaataa-jiitakiri Apitantoni-satzi, itsipayi-takari iwayiriti Faraón ikyako-yitakari ipira-payi, isiyako-yitaka isiyako-mintoki-payi, wiraajiitaka niyaankiniki inkaari. ²⁴ Ikanta okitaitzi-mataki, yaminaki Pawa isaikaki okitainkataki minkori oorintasamatain-chari, iñaakiri iwayiriti Apitantoni-satzi, ikantakaakaro ayima-jiitiri itharowanka. ²⁵ Ikantakaaro aajatzi othopaa-yitanaki osiyantari isiyako-minto. Ari owatsi-pirotakiri

* 14:9 ipira-payi = imorani = caballo

itharowa-jiitanaki. Ikantajijiti Apitantoni-satzi: “Thami ampiya-pithatiri Israel-iiti, tima inkisawin-tatyi-yaari Pawa.”²⁶ Iro kantacha ikantakiri Pawa yoka Moisés: “Piwaankiro pako inkaariki, ompiyiita nijaa anairi maaroni Apitantoni-satzi, isiyako-minto-payi aajatzi ikaratzi kyaakotariri ipira-payi.”²⁷ Aritaki kitaiti-tzimatani, iwaanka-nakiro irako Moisés inkaariki, sintsiini okantanaka inkaari osirinka-paaka. Isiyaminthaita Apitantoni-satzi, imonthaitaro inkaari. Ari ikantakirori Pawa yapirotan-takariri Apitantoni-satzi niyaankyaniki inkaari.²⁸ Tima sintsiini osirinka-paaka inkaari, anaankiro isiyako-minto-payi, ikaratzi kyaakotariri ipira-payi, aajatzi maaroni iwiyiriri Faraón itsipatakari ipatzima-tziri Israel-iiti. Yapirotaka maaroni, tikatsi añajatsini.²⁹ Iriima irirori Israel-iiti kamiitha yaniitan-tanakaro inkaari tsika opiryaa-tanaki, osiyawai-takaro impirita okatziya-tantaa-tanaka yampatiki aajatzi irako-piroki.

³⁰ Ari ikantakirori Pawa iwawisaa-kotanta-kariri Israel-iiti impira-waitari Apitantoni-satzi. Iñaakiri Israel-iiti ikamajijitaki Apitantoni-satzi naryaa-masini inkaari-thapyaaiki.³¹ Ikanta iñaakiro Israel-iiti iroopirori okantaka yantakiri Pawa yiitsinampaakiri Apitantoni-satzi, ipinkatha-tanakiri, yawintaa-nakari Pawa aajatzi ikimitaa-nakiriri Moisés, impiratani Pawa.

15

Iwanthaaani Moisés

¹ Ari ipanthaa-kotanakiri Pawa yoka Moisés aajatzi ishininka-payi Israel-iiti. Iroka ikantzi ipanthaa-jiitzi:

Nompanthaa-kotajiri Pawa, tima iriipirori ikantaka irirori yiitsinampaantaki.

Iwiinkakiri ikyaakoitari aajatzi ikaratzi kyaakotariri.*² Nompanthaa-wintajiri Pawa, Tima iriitaki sintsa-kayinari, iriitaki owawisaa-kotaanari. Iriitaki Nowawani, ontzimatyii nowisiryaa-wintajiri, Iriitaki Iwawani asitanari, ontzimatyii nokimosiriwintairi.

Nijaa Kipishaari

²² Ikanta yaanajiri Moisés ishininka-payi Israel-iiti yookanajiro Inkaari Kiraankaaro. Ikinanaki otzisi-masiki ipaitai-tziro Tantotsi-wini, tima mawa kitaitiri yaniijitaki, ti iñaaji nijaa otzisi-masiki irajiri.²³ Ikanta yariijitaka ipaitai-tziro Kipishaa, ti onkanti irapaakiro nijaa, tima kipishaa okantaka. Irootaki owaitakaan-tzirori anta Kipishaa.†²⁴ Ari ikisima-tanakiri ishininka-payi Moisés, ikantajii-tziri: “¿Ipaitema iriri?”²⁵ Irootaki yamanan-tanakari Moisés ikowako-takiri Pawa. Ari iñaakakiriri aparoni inchasimpoki. Yaakiro Moisés, iwinkakiro nijaaki, kamiitha-tanaki iriro.

Ari inintanaki Pawa iñaanta-kaajyaari, ikantakaan-taki onkarati yamitajyaari. Tima iñaanta-tyiyyaari.²⁶ Ikantakiri: “Aririka pinkimisanteri Piwawani, tampatzika-siriri pinkantajyaa, pimonkara-tajiro ikantakaan-tani, noñaakimi piwashaan-tajiro okaratzi iwinkakaan-tani, airo patsipitaro awiroka mantsiyarinti yatsipi-takari Apitantoni-satzi, tima naaka Pawa, wawisaako-tantziri.”²⁷ Ikanta yariijitaka Kompiro-jaariki, ari otzimiri anta okaratzi 12 nijaatinka, ari oshookiri aajatzi okaratzi 70 kompirosi. Ari iwanko-thaanti-jiitapaaka anta.

16

Ipakiri Pawa iwariti Israel-iiti

¹ Tima irootaki iroka kitaitiri 15 inkaran-tyaarimi apiti kasiri isitowan-tajari Israel-iiti Apitantoniki. Ari yawisajii-tanaki ipoñaanajaro Kompiro-jaariki irojatzi niyaanki-thakiniki otzisi-masi Kitoochiintoni.² Okanta anta otzisi-masiki, maaroni Israel-iiti iñaanawai-tapaakiri Moisés aajatzi Aarón.³ Ikantajijiti: “Ari okamiithawita iwamaayitinami Pawa Apitantoniki, tsika nopiyota-kotapiin-tziri wathatsi noyowitzitiki, tsika nokimatzii-tapiinta-jiita nowawai-jiita. Irooma pama-jiiwiitakana awiroka aka otzisi-masiki ari paakainaro notashi maaroni nokarajijitaki.”*

⁴ Ari yapiitajiri Pawa, ikantairi Moisés: “Ari nowaryaa-kiniri owaritinsi. Irootaki iyoyairi Israel-iiti onkarati iyaari aparoni kitaitiri. Ari noyotiriri ikimisan-tziro-rika nokantziriri.”⁵ Iro kantacha iroka 6-tatsiri kitaitiri, ontzimatyii yanaakairo okaratzi iyoyapiin-tziri pasiniki kitaitiri, irootaki iwapithaan-tyaari.”⁶ Irootaki iroka ñaantsi iwawisaa-kiniriri maaroni ishininka-payi Moisés aajatzi Aarón, ikantakiri: “Iroñaaka tsitinii-tiini ari piyotiri iriitaki Pawa omisitowa-jimiri Apitantoniki.”⁷ Irooma onkitaiti-tamanaji ari piñirori iwaniinkaro Pawa, tima ikimakimi okaratzi pikisima-waitakiri.

* 15:1 ikyaakoitari = caballo † 15:23 Kipishaa = Mara * 16:3 nowawai-jiita, yatantaitari = pan

¿Pisiyakaan-tzima naaka pikisima-waitzi?"⁸ Aikiro ikantana-kitzii Moisés: "Iroñaaka tsitinii-tiini impimi Pawa posiniri piyaari. Irooma onkitaityaa-manaji impimi oshiki yatantaitari, irootaki pinkima-niintyaari. Tima ikimakimi Pawa pikisima-waitakiri. ¿Pisiyakaan-tzima naaka pikisima-waitzi? Tima ti naaka pinkisimati, Pawa pikisimataki."

⁹ Ari ikantanakiri Moisés iririntzi Aarón, ikantziri: "Pinkaimiri maaroni ashininkapayi Israel-iiti, pinkantiri: 'Pimpoki maaroni apatowin-tyaari Pawa, tima ikimakimi pikisima-waitakiri.'" ¹⁰ Iñaanaminthai-tziri Aarón maaroni Israel-iiti, iro yaminakimi otzisi-masiki, iñaatziiro iwaniinkaro Pawa anta minkoriki. ¹¹ Ari iñaanata-nakiri Pawa yoka Moisés, ikantziri:

¹² "¡Moisés! Nokimakiri pishininka-payi Israel-iiti ikisima-waitana. Nonintzi pinkantiri: 'Pinkimiri ikantzi Pawa: "Aritaki piwakyaa posiniri tsitinii-tiini, irooma onkitaityaa-manaji piyaa oshiki yatantaitari, irootaki pinkima-niintyaari. Tima irootaki piyotan-tajaari naakataki Piwawani." ' ' "

¹³ Okanta otsitiitiyaanaki, ari itonka-jiitapaaki posiniri, aniimasi-tapaaki opiyotaka iwanko-thaanti-payi Israel-iiti. Irooma okitaiti-tamanaji iñaatzii ashimasi-tapaaki itsini impokiro kipatsiki. [†] ¹⁴ Ikanta okaratapaakira itsini impokiro, iñiitatzii piyowani-tapainchari okaankitaki otzisi-masiki, yaaniiriki okantayitaka. ¹⁵ Ti iyotiro Israel-iiti tsika opaita, ikanta-wakaa-jiita: "¿Ipaitema iroka?" Ikantzi Moisés: "Irootaki owaritintsi ipimiri Pawa piyaari. ¹⁶ Iroka ikantzi Pawa: 'Pinkoyayiti onkarati pantityaari piyaari tsika pikarajüiti piwankoki. Pijaikiti aparoni pachakaki inkimyaari aparoni atziri.'" [‡] ¹⁷ Imatakiro Israel-iiti ikantai-takiriri. Tzimatsi aintsiri oshiki, pasini kapichini iyoyaaiki. ¹⁸ Iro imonkara-tanta pachaka ijayitzi, ti yaparawaitiro aintsiri oshiki, ti onkowitzii-motyaari aintsiri kapichiini. Yaayitaki okaratzi inintziri iyaari. ¹⁹ Ipoña ikantaki Moisés: "Airo piwapithaanta-waitaro piwamanai-yaaro onkitaiti-tamanaji." ²⁰ Iro kantacha, ipiyatha-takaro Israel-iiti ikantawi-takariri Moisés, tzimatsi owapithaantainchari iwamana-yaari onkitaiti-tamanaji. Tima onthonka okini-tanaki, sitziinka okantanaka. Irootaki ikisanta-kariri Moisés ikaratzi piyatha-takariri. ²¹ Ari ikantatyaa ikoyii kapichikaiti, yayi okaratzi inintziri iyaari. Aririka isaawata-paaki ooryaatsiri, othonka owyaanaka.

²² Irooma 6-tatsiri kitaitiri, ari yanaakairo okaratzi ikoyaa-piin-tziri pasini kitaitiri, apiti pachaka yaayitzi iyaari aparoni atziri. Ijatzimaita jiwari-payi ikamantziri Moisés okaratzi yaayitakiri. ²³ Ari ikantzi Moisés: "¡Jiwari-payi! Irootaki ikantakiri Pawa, ikantzi: 'Onkitaiti-tamanaji, irootaki kitaitiri imako-ryaan-taitari iita-tasorintsitani Pawa. Pinintzi-rika pinkotsiti, pimatiro. Pinintzi-rika pintasitiro, pimatiro. Aririka ontzima-raanti, kantacha piwapitha-tyaaro piyaari onkitaiti-tamanaji.'" ²⁴ Imatakiro okaratzi ikantakiriri Moisés, iwapithaan-takaro, irootaki iyaari onkitaiti-tamanaji, tizimaita onkiniti, ti ositizii aajatzi. ²⁵ Ipoña ikantzi Moisés: "Pyaaro iroñaaka, tima irootaki kitaitiri tsika inintaitziri Pawa. Airo piñiuro ompiyowanityaa okimita-piinta. ²⁶ Tima apatziro onkarati 6 kitaitiri piyoyaa-piinti, irooma kitaitiri 7-tatsiri imako-ryaan-taitari, airo piñii ompiyowanityaa." ²⁷ Iro kantacha, tzimatsi Israel-iiti jatamana-jatsiri kitaitiri imako-ryaan-taitari inkoyii, tizimaita iñii. ²⁸ Irootaki ikantan-tanakariri Pawa yoka Moisés, ikantziri: "¿Tsika-paitika pinkaratiro pipiyatha-waitaro nokanta-kaantani, aajatzi noñaani? ²⁹ Pinkinkithasirityaa, naaka Pawa owitsika-kimirori kitaitiri imako-ryaan-taitari. Irootaki otzimantari 6-tatsiri kitaitiri paantyaari oshiki piyaari apitiki kitaitiri. Irooma kitaitiri imako-ryaan-taitari, pisaiki piwankoitiki airo pisitowa-waitzi tsika-rikapayi." ³⁰ Ari ikantakiro Israel-iiti imairi-jiitaka kitaitiriki imako-ryaan-taitari.

³¹ Ikanta yokaiti Israel-iiti ipaitakiro iroka owaritintsi "ipaitama". Tima kitamaaro onayitzi, iroowaitaki iyaaniiriki okitho pankirintsi, pocha okanta iwaitaki ochiirinkaantsi ikonowai-tziro yaarato. §

17

Nijaa sitowatsiri mapitantaki

¹ Ikanta yawisajii-tanaki maaroni Israel-iiti isaikawi-tapaaka otzisi-masiki Kitoochiin-toni, niitsikiroini ikanta ijajüiti, kimisanta iwakiro ikantziriri Pawa. Irojatzii yarüjii-tantakari Maamintowiniki, ari isaikajii-tapaaki anta tsika ti ontzimapaji nijaa Iriri. ² Ari yapaita-najiro Israel-iiti iñaanamintha-tanajiri Moisés, ikantziri: "¡Moisés! Pimpina nijaa niriri." Ari ikantzi irirori Moisés: "¿Ipaitema piñaana-mintha-tantanari naaka? ¿Ipaitema pantawinthatan-tyaariri Pawa?"

[†] 16:13 posiniri = osiyawi-tariri shonkiri = codorniz [‡] 16:16 pachaka = gomer = osiyarori apiti litro. § 16:31 ipaitama = maná; okitho pankirintsi = culantro

³ Tima antaaro imirjiitaki Israel-iiti, aikiro iñaanamintha-tatziiri Moisés, ikantziri: “¿Ipaítama pamanta-janari nosaikawita Apitantoniki? ¿Irooma pamantanari aayitina nomiri naaka, imiri nowaiyani-payi aajatzí nopira-payi?” ⁴ Irootaki yamanantanajari Moisés ikowako-takiri Pawa, ikantzi: “¡Pawá! ¿Tsíkama nonkanti-rika yokapayi noshininka? ¡Aririka awishimo-tawajiri kapichiini opaíta-rika, ari ishimiyaantakyaanaro mapí!” ⁵ Ikantzi Pawa: “¡Moisés! Pijati tsika ipiyojiitaka pishininka-payi Israel-iiti, pintsipa-tanakyaari antari-konapayi. Paanakiro pikotzikiiri piposan-takarori pairani nijaa. ⁶ Ari nosaikiri aajatzí naaka anta otzisiki Mamirí-toni. Pimposhiro mapitanta, aritaki oyowanaki nijaa iriri pishininka-payi.”

Tima imatakiro Moisés okaratzi ikantakiriri Pawa, iñaakiri antari-konapayi Israel-iiti yantakiro. ⁷ Irootaki owaitakaan-tzirori anta Koshikaa-rini, irootaki ipaitai-tzitari aajatzí Kisima-jaari, tima oshiki ikisawaitaka Israel-iiti, ikisima-waitakiri Pawa, ikantaki: “¿Omaapiroma itsipatajai Pawa, ti yamatawitajai?”

19

Arijiitakani Israel-iite Cheentoniki

¹ Aritaki awisanaki ikaratzi mawa kasiri imisitowai-tajiri Israel-iiti isaikawitaka Apitantoniki, arijiitaka otzisi-masiki Kitoochiintoni. ² Tima ipoñaakaro Maamintowiniki yokaiti Israel-iiti, irojatzi otzisi-masiki Kitoochiintoni tsika isaikajii-tapaaki. Ari iwankothaanti-jiitapaaka imontita-paakaro otsisi. ³ Ari itonkaanaki Moisés imonthai-yaari Pawa inkinkitha-waitakairi. Ari iñaawai-tanaki Pawa isaikaki otzisiki, ikantziri: “¡Moisés! Pinkamantiri icharini-payi Jacob pinkantiri: ‘¡Israel-iiti! Iroka iñaani Pawa, ikantzi: ⁴ “Piñaayi-takiro tsika nokantakiri Apitantoni-satzi, tsika nokantakiro namantajamiri nosaiki naaka, tima osiyawai-takaro iriimi amajimini pakitha isiwankiki. ⁵ Aririka pimonkara-tajiro okaratzi akasiyaka-wakaari, aiorika pipiyathatana, tima awirokaiti nitako-piro-tajyaa, ari anaanakiro okaratzi nitakotari pasini-satzi, tima naaka asitarori maaroni kipatsi. ⁶ Ompira-tasorintsi-taari pinayitaji awiroka pikaratzi ipinkathari-wintaitakimi. Kitisiri pinkanta-yitajyaa.” Irootaki iroka ñaantsi pinkantiriri pishininka Israel-iiti.”

⁷ Ari ipiyapaaka Moisés, ikaimakiri antari-konapayi, ikamantakiri okaratzi ikantakiriri Pawa. ⁸ Ikantajii-tanaki maaroni Israel-iiti: “Ari amatakiro okaratzi ikantakiri Pawa.” Aajatzí ipiyanaja Moisés, ikamanta-pajiri Pawa, ikantziri: “Inintajiitaki noshininka-payi.” ⁹ Ari ikantzi Pawa: “¡Moisés! Ari nonkanta-kaakyaaro ontsinikiti minkori, ari nompokiri noñiimi, tima ari inkimakina pishininka-payi noñaanatimi. Ari yasi iwiro inkimisantimi.” Tima yapiita-nakiro Moisés okaratzi inintakiri Israel-iiti, ikamantakiri Pawa, ikantziri: “Omaapiro inintajiitaki noshininka.” ¹⁰ Ikantzi Pawa: “¡Moisés! Pijati, piwitsika-siri-takaa-jyaari pishininka-payi iroñaaka kitaitiri aajatzí onkitaiti-tamanaji. Inkiwayi-tairo aajatzí iithaari-payi. ¹¹ Aamawinta inkantayityaa aajatzí pasini kitaitiri. Tima ari nayiitiri otzisiki Kitoochiintoni, iñiuro maaroni pishininka-payi. ¹² Pookotiniri pishininka-payi tsika owiraiyaa yaniiti, pinkantiri: ‘Airo pawishiro kapichiini tsika nookotakiro. Pimpinkathatiro, airo ponitaka-waitzi. Tzimatsirika awisakironi tsika nookotakiro, ontzimatyii ipyaakai-tyaari.’ ¹³ Ti osinitaan-tsiti kapichiini yayirikaitiro, aritaki ishimiyyi-tanta-kyaari mapi, tirika ontzimatyii inkintaitiri. Iriirika atziri, iriirika ipiraitari, ontzimatyii iwamaitiri. Apatziro osinitaan-tsita intonkaiti aririka intyootaiti.” ¹⁴ Ari yoirinkaja Moisés tsika isaikajiiitaki ishininka-payi, iwitsika-siri-takaa-yitakari. Ikiwakaa-yitakiri iithaari aparo-payi. ¹⁵ Ikantakiri aajatzí Moisés ishininka-payi, ikantziri: “¡Israel-iiti! Ontzima-tyiira paamawintyaa pasiniki kitaitiri, airo pimaantaro piinapayi.”

¹⁶ Okanta okitaiti-tamanaji mawatatsiri kitaitiri, omapoka-sitaka omorikanaki sintsiini ookatha-rontsi, tsitiniki okantanaka minkori otzisiki. Ikimaji-tatzii tyootanain-tsiri sintsiini. Antaro itharowa-jiitanaki kimakirori. ¹⁷ Ari yaanakiri Moisés maaroni ishininka-payi imonthaa-wakyaari Pawa. Katziya-jiitapaaka tsika itanakaro ontonkaa otzisi. ¹⁸ Tima kachaaryiinka okantanaka Kitoochiintoni yayiita-paakira Pawa. Iriiwaitaki ikachaa-ryiin-katzi opaama-pirotzzi paamari. Ithonka ontziñaaka otzisi. ¹⁹ Aikiro opoima-tatzii sintsiini tyoorintsi. Tima iñaawaitzira Moisés, akatsi irirori Pawa isiyakaro ookatha-taantsi. ²⁰ Yayiitaki Pawa otsisi Kitoochiintoni. Ari ikaimakiri Moisés impoki tonkaariki. Jatanaki Moisés tonkaariki. ²¹ Ikantzi Pawa: “¡Moisés! Pimpiyi otaapiki, pinkantiri pishininka-payi airo yawishiro tsika nookotakiro ininti iñiina. Aamaiyaa aritaki inkamayitaki. ²² Ontzimatyii iwitsika-siri-tajyaa aajatzí Impirasorintsi-taari, impokan-tyaari iñiina. Aamaiyaa ari inthonkyaa nowasankitaakiri.” ²³ Ari ikantzi Moisés: “¡Pawa! Airo imatziro noshininka-payi intonkajiro otsisi

Kitoochiintoni, tima awiroka kantain-tsiri: ‘Pookoti tsika owiraiyaa yaniitaiti otzisiki, tasorinti onkantyyaa.’²⁴ Ari ikantzi Pawa: “jMoisés! Poirinkaji. Impoña pintonkaaji aajatzi pintsipa-tajyaari Aarón. Iriima Impira-tasorinti-taari aajatzi pishininka-payi, airo yanitajiro tsika pookotakiro, aamaiyaa aritaki nowasankitaaajiri.”²⁵ Ikanta yoirinkaja Moisés, ikamanta-pajiri ishininka-payi.

20

Ikantakaan-taitani karatatsiri 10

¹ Ari iñaawai-takirori Pawa iroka ñaantsi, ikantaki: ² “Naaka Piwawani, naaka aajimiri impira-waitaitami Apitantoniki. ³ Airo pipinkatha-waitziri pawaniro, apatziro pimpinkathatina naaka. ⁴ Airo piwitsika-waitzi siyakaa-rontsi, airo piitatasorinti-waitziri tzimatsiri inkiti, kipatsiki, nijaaki aajatzi otapi-naki kipatsi. ⁵ Airo pipinkatha-waitziri, airo pityirowa-siwaitari aajatzi. Tima naaka Piwawani, Sintsi-pirori, Aamaako-wintamiri. Naaka owasankitairiri kisanin-tanari, aajatzi itomi-payi, icharini-payi, itomi-payi icharini-payi. ⁶ Iriima inkarati itakota-jiityaanani naaka, inkimisan-tajiro noñaani, oshiki nitakota-yaari irirori, ari nonkimi-tajiriri maaroni incharini-tajyaari inkarati impoyii-tajyaarini apaata. ⁷ Naaka Piwawani, airo pipairyaa-siwaitana. Tima nonthonkiri nowasankitairi naaka ikaratzi pairyaa-siwai-tanari. ⁸ Pinkinkithasiri-tajiro kitaitiri imako-ryaan-taitari, piita-tasorinti-tajiro. ⁹ Tima tzimatsi 6 kitaitiri pantawai-tantyaari, pantajiro okaratzi pinintziri. ¹⁰ Irooma kitaitiri 7, ari pinkinkithasiri-tajinari Naaka, Piwawani. Ti onkamiithati pantawai-tantyaaro iroka kitaitiri, aajatzi pitomi, pisinto, pimpiratani, pipira-payi, aajatzi pasini-satzi ikaratzi saikimo-tzimiri piwankoki. ¹¹ Tima okaratzi 6 kitaitiri nowitsikan-takarori inkiti, kipatsi, inkaari aajatzi okaratzi tzimatsiri. Irooma kitaitiri 7, nomako-ryaan-takaro. No-tasorinti-takiro iroka kitaitiri. ¹² Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro. Aritaki osamanitaki nañaakayimi kipatsiki nokasiya-kaakamiri nompajimiro. ¹³ Airo piwamaantzi. ¹⁴ Airo pimayimpitzi. ¹⁵ Airo pikositzi. ¹⁶ Airo pithaiya-kotanta. ¹⁷ Airo ayimawaitzimi piniwityaaro okaratzi tzimimoto-ziriri pishininka, iwanko, iina, impiratani-payi, ipira-payi, maaroni.” *

Itharowa-jiitzi Israel-iiti

¹⁸ Iñaakiro maaroni Israel-iiti ookatha-rontsi, ikimakiro tyoorintsi, iñaakiro aajatzi okachaataki otzisiki. Ikanta iñaayitakiro iroka-payi, antaro itharowa-jiitaki, intaina ikatziya-yitaka. ¹⁹ Ari ikantajii-tanakiri Moisés: “Piñaanatina awiroka, aritaki nantakiro onkarati pinkantinari. Ti noninti iñaanatina Pawa, iwamaanakari.”

24

Iraantsi oñaakantapirotironi ikasiakaantakiri Pawa

³ Jatanaki Moisés, ikamantakiri Israel-iiti okaratzi ikantakiriri Pawa, ikamantakiri Ikantakaanani. Ari yakajiiitanaki maaroni Israel-iiti, ikantajiiitzi: “Ari amatakiro okaratzi ikantakiri Pawa.” ⁴ Ipoña isankinatakiro Moisés okaratzi ikantakiri Pawa. Okanta okitaitita-manaji, jataki iwitsikaki pomipirini-mintotsi tsika otonkai-matanaka otzisi, ipiwiryaaiki okaratzi 12 mapithanthat, imonkaratakiro ikaratzira 12 ishininkamirinka Israel-iiti. ⁵ Ipoña ityaantaki awankari-payi Israel-iiti, iriitaki pomitakiriri antari ipiraitari yatsipita-kaani onkantyyaa yaapatyaan-tajyaariri Pawa. * ⁶ Yaakiro Moisés iriraani antari ipiraitari, isakiro niyankyya iwajoniki. Yaakotakiro pasini niyankyya iraañsi itsikiryaan-takaro pomipirini-mintotsi. ⁷ Ipoña yaakiro tsika osankinata kasiyakaantsi, ikimajitaki maaroni atziri iñaanatakiro, ikantajiiitzi: “Aritaki amatakiro okaratzi ikantajairi Pawa.” ⁸ Ari yaakotakiro Moisés iraañsi, itsikiryaan-takari Israel-iiti, ikantzi: “Iroka iraañsi irootaki ñaakanta-pirotironi ikasiya-kaantakiri Pawa, irootaki kinkithata-kota-chari maaroni aka.”

Itonkaaki Moisés Chiintoniki

¹² Ikanta yapiitajiro Pawa ikantairi Moisés: “Pintonkaajiro otzisi, piyaajina anta. Ari nompimirori mapikota tsika nothapa-takiro noñaani aajatzi nokanta-kaantani, irootaki piyomita-yitajiriri pishininka-payi.” ¹³ Ari ikatziyanaka Moisés itsipatakari Josué amitako-tziriri, owitsikanaka ijati yotzisitiki Pawa. ¹⁴ Ikantanakiri antari-konapayi: “Ari piyaawakina aka irojatzii nompipyan-tajyaari. Iriitaki saikakayimini Aarón intsipatyaari Hur. Tzimatsi-rika kantzimaniinta-wakaa-chani, pinkowa-kotiri irirori yaminakotimiro.”

* 20:17 ipira-payi = buey, asno

* 24:5 antari ipiraitari = vaca, becerro

¹⁵ Ari itonkaanaji Moisés otzisiki. Opyaawakiri otsitinikitaki minkori. ¹⁶ Ari oshawiinka-paaki iwaniinkaro Pawa otzisiki otzisi-masi Kitoochiintoni. Okaratzí 6 kitaitiri ominkorikitaki. Okanta omonkarataka 7 kitaitiri, tzimatsi ñaanata-kiriri Moisés minkoriki. ¹⁷ Tima koñaaro ñaayitakiro Israel-iiti iwaniinkaro Pawa, osiyawai-takaro opaamatzi paamari tonkaariki otzisiki. ¹⁸ Ikyaanata-nakaro Moisés minkori, tonkaanaki otzisiki, ari isaikakiri okaratzí 40 kitaitiri aajatzí 40 tsitiniri.

25

Yasitakai-tarori Tasorintsi-thaanti

Inchamoko

¹ Ari yapiitajiro Pawa ñaanatairi Moisés, ikantziri: ⁸ “Pamini matironi iwitsikina Tasorintsi-thaanti, ari nosaikiri nontsipatyaari pishininka-payi. ⁹ Pimatiro maaroni tsika onkanta-jaantya ñoñaakaimiro. Pimatiro piwitsikiro Tasorintsi-thaanti, aajatzí onkarati tzimatsini inthomponta.

¹⁰ Piwitsiki incha-moko, anaaniintiro apikonati osanthati, anaaniintiro aparoni akonaki okanta-chopinita, aajatzí onkarati ojinokiti. *† ¹¹ Pintziritan-tyaaro ooro inthomponta aajatzí intakiroki. Piwasi-nampitan-tyaaro ooro onampi-naki. ¹⁶ Pintitiro incha-mokoki nopimiri nokanta-kaantani. ¹⁷ Piwitsiki otataro piyosiitakiri ooro. Irootaki impaitaitiri iroka otataro Nisironka-mintotsi. Anaaniintiro apikonati osanthati, irooma okanta-chopinita anaaniintiro apakonati. ¹⁸ Piwitsiki apiti isiyakaaro siwankiri Maninkari, iriitaki piwakiri apitiroki opatziki otataro. Iriitaki piyosiitiri ooro, niit-sikironi pinkanta-wintyaari pimposhiri piwitsikan-tyaariri. ¹⁹ Apatharokya onkantyaa piwitsikiro. Ari inkatziyiri apitiroki opatziki apiti siwankiri Maninkari piwitsikakiri. ²⁰ Tima tzinaa siwanki inkatziya-yitaki imontita-wakaakya, iriitaki anaanta-kyaroni isiwanki Nisironka-mintotsi, yaminaki oosaawiki. ²¹ Irootaki pintantan-tyaarori incha-moko, ari pitiitakirori nokanta-kaantani nopimiri. ²² Ari noñiimiri awiroka anta, ari nonkinkitha-waita-kayimiri nosaikaki Nisironka-minto-tsiki, nosatikan-takyaari apiti siwankiri Maninkari saikain-tsiri otataroki Tasorintsi-moko. Ari nonkaman-timirori onkarati piyomitaa-yitairiri Israel-iiti.”

Iwitsikan-taitarori yatantaitani

²³ “Piwitsiki minkonchaa-niki, incha-kota payi. Apikonati onkarati osanthati, irooma okanta-chopinita onkarati apakonati, aajatzí ojinokiti anaaniintiro apakonati. ‡
³⁰ Piwayita-jinaro yatantaitari minkonchaa-nikiki, tima iro yatantaitari pasitakaa-piintyaanari kitaitiriki, nosaikapiintzira.”

26

Tasorintsi-thaanti

¹ “Iroka onkarati payiri piwitsikan-tyaarori Tasorintsi-thaanti. Tima onkarati 10 iroopirori kithaarintsi, simasirimankitatsiri, jonkiro-maki-tatsiri, kityonka-manki-tatsiri aajatzí. Ari pintsirika-kotirori isiyakaaro siwankiri Maninkari. * ² Iroka onkarati osanthayiti kithaarintsi-payi. Tima onkarati osanthati 28 konakintsi, irooma onii onkarati 4 konakintsi. † ³ Piwawiti 5 kithaarintsi, tima apamankiro onkanta-nakya, pimatí piwawiti aajatzí pasini 5 kithaarintsi.

⁷ Ari pinkanta-kirori aajatzí iwitzi pipira, piwitsiki onkarati 11 kithaarintsi, irootaki pimpasikan-tyaarori Tasorintsi-thaanti. ‡ ⁸ Tima iroka onkarati osanthati aparoni kithaarintsi, onkarati 30 konakintsi. Irooma tsika onii onkarati 4 konakintsi. §
⁹ Payi onkarati 5 kithaarintsi, piwawitakiro. Pimatí pasini onkarati 6 kithaarintsi, piwawitakiro aajatzí. Irootaki pimpasikan-tyaarori Tasorintsi-thaanti. Pitzipiyyo tsika awisapaaki, irootaki pimpasikan-tyaarori tsika inkyapiin-taitira Tasorintsi-thaantiki.

¹⁴ Paaki aajatzí imisina ipiraitari pinthakan-takyaaro kityonkari, iriitaki pimpasikan-tyaarori tasorintsi-thaanti. Payitakya imisina nijaa-wiri, iriitaki piwiwiryakotantyaarori pimpasikan-tyaaro. *

* **25:10** incha-moko, minkontsitaa-niki = owitsikai-tzirori inchato acacia † **25:10** anaaniintiro apikonati = 1.10 metros; anaaniintiro aparoni akonaki = 75 centímetros ‡ **25:23** apikonati = 90 centímetros; apakonati = 45 centímetros; anaaniintiro apakonati = 65 centímetros * **26:1** iroopirori kithaarintsi = lino † **26:2** 28 konakintsi = 12.5 metro; 4 konakintsi = 2 metro ‡ **26:7** pipira = cabra § **26:8** 30 konakintsi = 13 metro; 4 konakintsi = 2 metro * **26:14** ipiraitari = oisha

¹⁵ Payi aajatzi incha-kotapayi omiriki-tyaari tasorintsi-thaanti, tampsatika onkanta-yityaa. † ³⁰ Ontzimatyii piwitsikiro tasorintsi-thaanti tsika okantajaanta noñaaka-kimiro otzisiki.

Kithaarintsi ithatasitaitzirori Tasorintsithanti

³¹ Pinthata-sitiro iroopirori kithaarintsi. Intyaani oyotajaan-tziro inkanina-tantyaaro simasirithatatsiri, jonkiro-thatatsiri aajatzi kityonka-thatatsiri. Tima intyaa-kotiro isiyakaaro siwankiri Maninkari. ‡ ³² Payi inchapanki piwatzika-sitirori onkarati 4, pitziri-tanta-kyaaoro ooro. Piwitsiki aajatzi onkarati 4 ayiinturoni tsika piwatzikiro, kiriiki inatyii. Piwitsikaki otsikonti-payi, ooro inatyii. Irootaki pisatikan-tyaarori kithaarintsi pinthata-sitirori. § ³³ Tima iroka kithaarintsi pithata-sitakirori, irootaki nasityaaroni apinati tasorintsi-thaanti, aparoni tasorin-tsitatsiri, pasini tasorintsi-piro-tatsiri. Ari piwirori Tasorintsi-moko tsika otasorintsi-pirotaki. ³⁴ Pitatan-takyaaro tasorintsi-moko otataro nisironka-mintotsi piwakiri anta tsika otasorintsi-pirotaki.

27

Pomitai-rontsi

¹ “Piwitsikiro aajatzi pomitai-rontsi paakiro incha-kota, onkarati 5 konakintsi osan-thati aajatzi onkarati oniki, irooma ojinokitzi onkarati 3 konakintsi. * ² Piwitsiki onkarati 4 ochii onampi-naki. Airo payi pasini incha-kota piwitsikiri ochii, tima apakotatyaa onkantyyaa. Pintziri-tantyaaro kitirita-tsiri asiro. †

28

Ikithaa-yitari impira-tasorintsi-taari

¹ “Pinkaima-kaantiri pirintzi Aarón aajatzi itomi-payi Nadab, Abiú, Eleazar, Itamar. Tima iriitaki noyosii-takiri ikarajitaki pishininka Israel-iiti nompira-tasorintsi-tajyaari. ² Piwitsika-kaantiniri iithaari pirintzi Aarón inkasiya-kairori impira-tasorintsi. Tima irootaki impinkatha-tantai-tyaarori, iwaniinka-tanakyaa-rika.

³¹ Pintyaa-kaanti simasirikimaitatsiri kithaarintsi. Irootaki iwiwiryaaakotyaari. ³³ Piwitsika-kithoyiti pinthata-sitirori opatzi-kiki wiwiryaaakorontsi. Paayiti kityonka-thari kirithari, jonkiro-thatatsiri, simasirithatatsiri. Ari pinkimitaakiri aajatzi ooro, piwitsika-nakiyi-takiri, pinthayitiri opatzi-kiki. ³⁴ Pinthati aparoni piwitsika-nakitiri ooro, pinthati aajatzi aparoni piwitsika-kitho-takiri kirithari. Ari pinkanta-kirori maaroni opatzi-kiki, kamiitha pintharakyyaa-kiniro. ³⁵ Irootaki inkithaa-tapiin-tyaari Aarón aririka yantajiro impira-tasorintsi-tantari. Aririka inkyii tasorintsi-thaantiki impinkathatiri Pawa, aririka isitowi aajatzi, irootaki inkimaitiri ompoimayiti ithanaki-yitakiri ooro, ari onkantyyaa airo ikamanta.

³⁶ Piwitsiki aajatzi ooro-mironta. Iriitaki yosiita-chani ooro piwitsikan-tyaari. Ari pinthapa-takotirori ñaantsi, kantatsini: “Itasorintsi Pawa”. ³⁷ Pinthato-tantyaaro simasirithatatsiri, piisaniniri yamathairiki, piwakiniri itamakoki. ³⁸ Ari osaikapiin-taayii yamathairiki itamakoki Aarón, iro onimotakairini Pawa. Tima iriitaki Aarón atsipityaaroni okaratzi iyaaripiro-yitakiro Israel-iiti itasorintsi-takaani Pawa, aajatzi okaratzi yasitakai-tariri Pawa itasorintsi-takaakiri.

29

Itayitzi kitaitiriki

³⁸ “Iroka paakowin-tyaari kitaitiriki: Pintayi pomitai-rontsiki apiti ipiraitari tzimatsiri aparoni isarintsi. Airo piwashaantziro. * ³⁹ Pimpomiti aparoni onkitaityaa-manaji, iriima pasini pimpomitiri ontsitiniityaanaji. ⁴⁰ Yoka ipiraitari pityaari pimpomiti, pintsipa-tairi yamiroka-pathaitani pankirintsi-pani ijaikitai-takiro apiti pamokoki, intsipa-taitiri aajatzi oyiinka inchakitho ijaikitai-takiri aparoni pachakaki, isaitan-takyaari aajatzi aparoni pachakaki iraitziri. † ⁴¹ Ari pinkantiriri aajatzi pasini pimpomiti aririka ontsitiniityaanaki. Pintsipa-tairi itayitzi pasita-kaariri pankirintsi-pani, aajatzi imiritaitari. Pintayiro okaratzi yasitakai-tariri Pawa onkachaa-ryaankati onkini iñaaposini-tyaaro Pawa. ⁴² Ari irasi iwiro impomita-jinaro inkarati pincharini-tajyaari

† 26:15 incha-kota = acacia ‡ 26:31 iroopirori kithaarintsi = lino § 26:32 incha-panki = acacia * 27:1 incha-kota = acacia; 5 konakintsi = 2.25 metro; 3 konakintsi = 1.25 metro † 27:2 asiro kitirita-tsiri = bronce * 29:38 ipiraitari = oisha † 29:40 pankirintsi-pani = harina; apiti pamokoki = 1/10 efa = apiti kilo; oyiinka inchakitho = olivo; aparoni pachaka = 1/4 hin = aparoni litro; iraitziri = vino.

ikyaapiintaitzira Tasorintsi-thaanti, tsika anta nontsipa-tajyaami naaka, nonkinkitha-waitakayimi. ⁴³ Ari napatota-piintajyaari nontsipa-tyaari pishininka-payi Israel-iiti. Tima tasorintsi onkanta-kaiyaaro anta nowaniinkaro. ⁴⁴ Tima tasorintsi nonkanta-kaajiro tasorintsi-thaanti, aajatzi pomitai-rontsi. Ari nonkimitaa-jiriri Aarón aajatzi itomi-payi, tima iriitaki nompira-tasorintsi-taari naaka. ⁴⁵ Tima nasi nowiro nontsipa-tajyaari incharinin-tajyaari Israel-iiti, naakataki Iwawani-tajyaa. ⁴⁶ Ari iyotajiri Naaka Iwawani, naaka amajiriri isaikawitaka Apitantoniki nontsipa-tajyaari. Naaka Iwawani.”

30

Kasankari itayiitziri

¹ “Piwitsiki pasini pomitai-rontsi payi incha-kota, irootaki intaantai-tyaari kasankari. *
² Omonkara-tawakaiyaa onampi-naki, onkarati aparoni konakintsi osanthati onampina-payi. Irooma ojinokiti onkarati apiti konakintsi. Airo payi pasini incha-kota piwitsikiri ochii, tima apakotatyaa onkantyyaa. † ³ Iriitaki yosiita-chani ooro pintziri-tantyaaro ominkota, onampina, aajatzi ochii-payi. Piwasi-thapi-tantyaaro ooro onampi-naki-payi. ⁶ Piwakiro pomitai-rontsi anta tsika ithatasii-takiro kitharintsi tasorintsi-moko, omontityaaro otataro nisironka-mintotsi, tsika noñaapiin-timiri awiroka anta. ⁷ Ari intaapiin-tajirori Aarón kapichikaitiri kasankari, aririka ijati yaminiri ootamintotsi. ⁸ Yapiita-panaatiro Aarón aririka ontsitiniityaanaji intayiro kasankari, aririka yoisa-panaatiro ootamintotsi. Irasi iwiro inkarati pincharini-tajyaari yantajinaro iroka. ¹⁰ Aparo-satzi osarintsiki isaitan-tajyaaro Aarón iriraani yatsipi-takaani ochii-payi pomitai-rontsi, inkini impyaakoitiro ikaaripiroitaki. Aparo-satzi aajatzi osarintsiki impomitaiti yatsipi-takaani impyaakoi-tantyaarori iyaari-pironka inkarati pincharini-tajyaari. Tima tasorintsi ikantakaakaro Pawa iroka pomitai-rontsi.”

31

Kitaitiri imako-ryaan-taitari

¹² Ari yapiitajiro Pawa ikantari Moisés: ¹³ “Pinkinkitha-waitakairi awiroka pishininka, pinkantiri: ‘Pimpinkathatiro kitaitiri imako-ryaan-taitari, tima irootaki pinkinkithasiri-tapiin-tajiri awirokaiti aajatzi naaka aririka awisayiti osarintsi-payi, iro iyoitan-tyaari naaka Pawa kitisiri-yitajimiri awirokaiti. ¹⁴ Piita-tasorintsi-tajiro iroka kitaitiri imako-ryaan-taitari, pinkatha piwajiro. Inkarati thinka-kironi iroka kitaitiri, iwaitiri. Inkarati antawai-tantyaaroni iroka kitaitiri, airo itsipataari ikarajitzi, impyaakai-takyyiiaari. ¹⁵ Kantatsi pantawaiti onkarati 6 kitaitiri. Irooma kitaitiri 7, piita-tasorintsi-tajiro, pimairi-tanta-tyaaro pinkinkithasiri-tajina Naaka. Tzimatsi-rika antawai-tantyaaroni iroka kitaitiri, iwaitiri.’ ¹⁶ Tima pinkatha iwajiro pishininka-payi iroka kitaitiri imairitan-taitari, irootaki imairi-minto. Irasi iwiro osarintsi-payi inkasiyakainaro Naaka. ¹⁷ Asi owajiro inkinkithasiri-tapiin-tajina pishininka-payi, isiri-tajyaana Naaka.” Tima 6 kitaitiri yantawaitaki Pawa iwitsikan-takarori inkiti aajatzi kipatsi, irooma kitaitiri 7, ari ithonkatakiro yantawaitaki, imako-ryaaki.

¹⁸ Ikanta ithonkatakiro Pawa ikinkitha-waitakairi Moisés otsisiki Kitoochiintoni, ipakiri apiti mapikota tsika ithapatan-takaro Pawa irakoim-piki Ikantakaantani.

32

Isiyakaaro ipiraitari

¹ Ikanta iñaakiro Israel-iiti osamani ikantaka Moisés ti yoirinkajiro otzisi, yapatowin-takari Aarón, ikantakiri: “Piwitsikina siyaka-rontsi nowawani-tajyaari, iriitaki jiwatajinani. Tima ti ayojiiti opaita-rika antakiriri Moisés, amayitajairi asaikawita Apitantoniki.” ² Ari yakanaki Aarón, ikantanakiri: “Pamakinari aka maaroni ooro athayitiri oyimpitaki piinapayi, pitomipayi aajatzi pisintopayi.” ³ Ithonka yaitakiri ooro ikaratzi ithatai-tziri iyimpitaki, yaana-kiniri Aarón. ⁴ Tima iwiyataakiri maaroni ooro. Iwinaa-sitakiri, ikimita-kaakari yanini ipiraitari. Ikantajitzi Israel-iiti: “¡Ashininká! Yoka awawani amayitajairi asaikawitaka Apitantoniki.” * ⁵ Ikanta iñaakiro Aarón kantain-chari, iwitsikaki aajatzi Aarón pomitai-rontsi tsika isaikaki isiyakaaro yanini ipiraitari. Ikaimajitzi sintsiini Israel-iiti, ikantzi: “Onkitaiti-tamanaji aimosirinkyyaa ampinkathatiri Pawa.” ⁶ Ikanta ipiriin-tamanaja okitaiti-tamanaji, ipomita-kiniri ipirapayi, aajatzi okaratzi yasitakaariri yaapatyaan-tajyaariri. Ari iwawaijiita atziri, yirawaijiitzi, ikimosiriwinta-jiitaka.

* **30:1** incha-kota = Acacia † **30:2** aparoni konakintsi = 45 centímetro; apiti konakintsi = 90 centímetro * **32:4** ipiraitari = vaca = becerro

⁷ Ikantajiri Pawa yoka Moisés: “Pijataji otaapiki, tima kaaripirotaki pishininka-payi pamajiri isaikawitaka Apitantoniki. ⁸ Tima sintsini iwashaan-tanakiro nokanziriri yantiro. Iwitsikaki isiyakaaro yanini ipiraitari. Iriitaki ipinkathatzi, ipomita-kiniri yatsipi-takaani-payi. Ikantajijiti: ‘¡Ashininká! Yoka awawani amayitajiri asaikawita Apitantoniki.’ ” ⁹ Aikiro iñaawai-tatzii Pawa ikantziri Moisés: “Noyosiri-takiri pishininka-payi, piyathari inayitatzii. ¹⁰ ¡Antaro iwatsimaakina iroñaaka, ontzimatyii napirotiri! Irooma awiroka aritaki noshikyaa-kimiri inkarati pincharini-tajyaari.”

¹¹ Irootaki yamanan-tanakari Moisés, ikantzi: “¡Pawá! ¿Ipaítama ayimatan-tamiri pimasirinka pinintzi papirotiri pasitari awiroka, tima iriitaki pamajiri awiroka isaikawitaka Apitantoniki, piñaakan-takiro pisintsinka pamantaariri? ¹² Tima ari inkanta-jiitanaki Apitantoni-satzi: “Tima iitaimpyatyaa Pawa yaantariri, inintzi yapirotiri iwamairi otzisi-masiki airo itzimantaja aka kipatsiki.’ Piitsimariyiyaa, pinkaratiro okaratzi pikisakiri pasitari awiroka. ¹³ Pinkinkithasiri-takotajiri pimpiratani-payi Abraham, Isaac, aajatzi Israel. Tima pimpairyaa-kityaa awiroka pikantakiri: ‘Omapiro noshikyaa-jimiri inkarati pincharini-tajyaari inkimita-jyaari impokiro-payi inkitiki, iriitaki asitajyaaroni maaroni iroka kipatsi nokasiya-kaakimiri, asi iwiro yasita-jyaaro iriroripayi.’ ” ¹⁴ Ari iwashaan-tziro Pawa okaratzi ikantawi-takari yapirota-jirimi ikaratzi yasitari irirori.

¹⁵ Ari yoirinkajari Moisés, yamaji apiti mapikota tsika osankinataka ñaantsi, tima apitiroiti osankinataka intakironta. ¹⁶ Iriitaki Pawa witsikakiro mapikota, irijatzi Pawa thapatakiro okaratzi osankina-tainchari mapikotaki. ¹⁷ Ikanta ikimapajiri Josué ikaimajijiti ishininka-payi, ikantziri Moisés: “Pinkimi ikaimajijiti ashininka-payi kimitaka iwayiri-taitatyaa anta awanko-thaantiki.” ¹⁸ Ari yakanaki Moisés, ikantzi: “Ipanthaa-jiitatzi nokimakiri naaka. Tima kaari kaimaantsi yiitsinampaitiri iwayiri-taityaa, kaari aajatzi kaimaantsi yiitsinampairi iwayiritani.” ¹⁹ Ikanta yariitapaja Moisés iwanko-thaanti-jiitaka ishininka-payi, iñaatziiri isiyakaaro yanini ipiraitari, iriitaki ikimosiriwinta-jiitzi. Antaro ikisanaka, yookapaakiro mapikota tsika otonkaimatanaka otzisi, othonka otankawai-tapaaki. ²⁰ Yaapaakiri isiyakaaro yanini ipiraitari, itakiri. Ipoña itononkakiri ipoowi-pani-takiri, iwiinka-wani-takiri nijaaki. Irakaakiri ishininka-payi.

²¹ Ari isampitakiri Aarón, ikantziri: “¡Iyí! ¿Tsikama ikantakimika awiroka yokaiti ashininka-payi panta-kaantariri iroka antaroiti kaari-pirotaantsi?” ²² Akanaki Aarón ikantzi: “¡Jiwari! Airo pikisana. Piyotziri awiroka ashininka-payi oshiki iniwiki-takaro kaari-pirori. ²³ Tima iriitaki kantakinari: ‘Piwitsikina siyakaarontsi nowawani-tajyaari, iriitaki jiwatajinani. Tima ti ayojiiti ipaita-rika antakiri Moisés, amajiri asaikawita Apitantoniki.’ ²⁴ Nokanta-nakiri naaka: ‘Ikaratzi itzimimo-tziri ooro, yamakinari.’ Imatakiro ipakinari ooro, notaakiri paamariki, ari iwitsika-nakari isiyakaaro yanini vaca.” ²⁵ Ikanta iñaakiri Moisés ti inkanta-pirotajii ishininka-payi, oshiki ithain-kawaitakiri iisaniintani. Ti imatajiro Aarón iyomitaa-yitanajiri. ²⁶ Jataki tsika okyaapiinta awotsi inampi, ikantzi: “Ikaratzi awintaariri Pawa, impoki nokatziyaka naaka.” Tima iriitaki oyosiitaincha maaroni Levi-iti jataki tsika ikatziyaka Moisés, itsipata-paakari. ²⁷ Ikantakiri Moisés: “¡Ashininká! Iroka ikantzi Pawa, Iwawani Israel: ‘Payi aparo-payi awiroka piwisa-minto, pimpiyi piwanko-thaantiki, pinkyayiti maaroni pankotsiki, piwamairi pirintzi, paapatyaani, aajatzi pishininka-payi.’ ” ²⁸ Imatakiro Levi-iti ikantakiriri Moisés. Tima inkarati 3000 ishininka iwamaakiri. ²⁹ Ari ikantzi Moisés: “Pimajii-takiro awirokaiti piwitsika-siri-wintaariri Pawa, irootaki intasonkawintantayamiri, tima pimatakiro pimpira-tasorints-yitantari aparoni-payi awiroka pikimisan-takiri Pawa pakota-siyitakiri pitomi-payi aajatzi pirintzi-payi.”

³⁰ Okanta okitaiti-tamanaji, ikantakiri Moisés ishininka-payi: “Tima antaroiti pikaaripirotaki awirokaiti. Iroñaaka nojati otsisiki isaiki Pawa, onkamintha yaripiro-taimi.” ³¹ Jataki Moisés isaiki Pawa, ikantapajiri: “Antaroiti ikaaripirotaki noshininka-payi, iwitsikakiri ooro, iriitaki iwawani-takari. ³² Nokowako-tzimi paripiro-tairi ikaaripirotaki. Airorika paripiro-tairi, pishita-jinaro nowairo tsika pisankinatakotakina.” ³³ Ari yakanakiri Pawa yoka Moisés, ikantziri: “Apatziro noshita-kotajiri ikaratzi kaaripiro-tzimotanari naaka. ³⁴ Pimpiyi awiroka, paanajiri pishininka-payi tsika nookota-kimiro. Iriitaki jiwatimini Nomanin-kariti. Iro kantacha, aririka omonkaratjyaa apaata nowasankitaantaji, aripaiti nowasankitaa-wintajiri iyaari-pironka.”

³⁵ Tima ikantakaakaro Pawa, ithonka imantsiya-tanaki Israel-iiti okantakaaro ipinkatha-takiri isiyakaaro yanini ipiraitari iwitsikakiri Aarón.

34

Isankinatairo Pawa Ikantakaantani

¹ Ari ifaanatajiri Pawa yoka Moisés, ikantairi: “¡Moisés! Paminaji awiroka apiti mapikota osiyaaro nopawita-kamiri, ari nonthapa-ta-jirori noñaani nothapawitakari itarori mapikota pikotaakiri. ² Pananinki onkitaiti-tamanaji pintonkajiro otzisi Kitoochiintoni. Pimpoki ojinoki-pirodzi otsisi tsika nosaiki naaka. ³ Apaniroini pimpoki, airo itzimawaitzi aniiatsini anta otzisiki, airo ikiinawaitzi ipiraitari-payi.” * ⁴ Yaaki Moisés apiti mapikota, iroowai-witaka itakarori ipawitakari. Okanta okitaiti-tamanaji, ananinkanaka yaanakiro apiti mapikota, itonkaanaki otzisiki Kitoochiintoni, imatakiro okaratzi ikantakiriri Pawa. ⁵ Ari yayiita-paaki Pawa minkoriki, itsipata-paakari Moisés, ipairyaa-paaka Pawa, ikantzi: “¡Naakataki!”. † ⁶ Tima ikatziyi-motapaakari okaakiini Moisés, ikaimapaaki sintsiini ikantzi: “¡Naakataki Pawa! Sintsi-pirori, kaminthaa-taniri, nisironka-tantaniri, tsinampari, itakoki-tantaniri, iriipirori. ⁷ Nasi nowiro nitakotaari maaroni, nonthonkajiri nitakota-jyaari inkarati incharini-tajyaari. Nopyaako-tajiniri iyaari-pironka, ikinasi-waitaka, ipiyatha-waitani. Iro kantacha ti nomatiri nowasankitairi antzirori kaari-pirori, nothonkiri nowasankitaa-wintziri iyaari-pironka asitariri, icharini, itomi icharini-tanakari irirori, maaroni.” ⁸ Tima sintsiini ityirowanaka Moisés, oiyootanaka kipatsiki ipinkatha-tanakiri Pawa. ⁹ Ikantanaki: “¡Pawá! Omapiro-rika paakamiithatina, pintsipa-tajyaana nokarajiitaki. Tima yoka noshininka-payi thainka-waitaniri inayitzi. Iro kantacha nonintzi pimpyaako-tajinaro nokaaripiro-yitaki. Pinkimi-takaan-tajina awirokami asitaanari.”

Yapiitairo Pawa ikasiyakaantziri

¹⁰ Ikantzi Pawa: “Pinkimi nonkantimiri. Tzimatsi nonkasiyakairiri pishininka-payi Israel-iiti, aritaki ifaayitajiro maaroni iriroripayi. Tima nantatyiro kaari ifiitzi pairani aka kipatsiki, kaari ifiitzi pasiniki nampitsi. Tima inthonka ifiuro otziri-payi pisaiki-motajiri onkarati yantajiri Pawa, antaro onatyii onkarati noñaaka-jimiri maaroni awirokapayi.” ¹¹ Aikiro ikantana-kitzii Pawa: “Pantiro onkarati nonkantimiri. Aritaki piñaakina nomisitowajiri Tonkaarisatzi, Owintini-satzi, Tharowan-taarini-satzi, Nampitsi-wini-satzi, Thaantiwinisatzi, Kayaawinisatzi.

¹² Paamaiyaa paapatyaari = kari nampiyi-tarori aka tsika nookota-kimiro, yamatawizimi = kari, tima osiyakaro owiirintsi yamatawi-minto. ¹³ Pimporoka-pithatiri ipomipirini-minto-payi, pimporoki-tiniri iwawa-niroti, pinthonkiri osiyakaro-payi Inkaari-wiro. ¹⁴ Airo pipinkatha-waitziri pasini-yitatsiri pawaniro-payi, tima yoka Pawa aamaawai-taniri inatzi, irootaki owaitakaan-tziriri ikantan-taitariri Pawa Aamaakotantani. ¹⁵ Paamaiyaa aajatzi paapatyaari = kari nampiyi-tarori kipatsiki tsika pisiritakaro, imatakayimiro = kari yatsipirya-wajiita ipinkatha-tziri iwawa-niroti, ipomitziniri yatsipi-takaani-payi, pakyootziri = kari iyaari iwaphathari tzimaaran-tatsiri iwatha kaari ipomitzi. ¹⁶ Paamaiyaari ikaimiri = kari pitomi-payi yaakairi irisinto-payi. Tima aririka omayimpi-waiti opinkatha-witari owawa-niroti-payi, ari imatanakiro aajatzi pitomi-payi yatsipi-ryaawai-tyaari impinkathatiri irirori pawaniro-payi.”

Oirinkaja Moisés

²⁸ Osamani isaikaki Moisés itsipatari Pawa okaratzi 40 kitaitiri aajatzi 40 tsitiniri. Ti iwajyaa, ti yiraji nijaa. Ari ithapata-kirori ñaantsi-payi mapikotaki tsika okantakota ikasiyakaa-wakaitani. Tima irootaki iroka Ñaantsi karatatsiri 10. ‡

²⁹ Ipoñaayoirinkaja Moisés ipoñaajaro otzisiki Kitoochiintoni yamajiro apikotati mapi osankinataka Ikantakaan-taitani. Ikanta yoirinkaja Moisés, ti iyoti siparyaa okantaka iworo okantakaaro ikinkitha-waita-kaakiri Pawa. ³⁰ Ikanta ifaawajiri Aarón aajatzi Israel-iiti, isiparyaaki, antaroiti itharowan-tajitakari, ti yatzirin-tawajyaari. ³¹ Iro kantacha ikaimapajiri Moisés. Ari ipokapaakiri Aarón aajatzi jiwari-payi isaikaki Moisés, ikinkitha-waita-kaawakiri. ³² Iro osamanitaki kapichiini, ipokajiita-paaki Israel-iiti, ikamantakiri Moisés okaratzi yantiri tima irootaki ikamanta-kiriri Pawa otzisiki Kitoochiintoni. ³³ Ikanta inthonka-kiro Moisés ikamantziri Israel-iiti, ipasika-porotanakaro jinta-masiri. ³⁴ Tima inkyaa-piintzira Moisés Tasorintsi-thaanti inkinkitha-waita-kairi Pawa, ipasikaryaa-porota irojatzi inthonkan-takyaarori inkinkitha-waitzi. Ikamanta-tzimaitari Moisés otziri-payi okaratzi ikantakiriri Pawa. ³⁵ Ikanta ifaawajiri Israel-iiti isiparyaa-porotzi Moisés, yapiita-najiro Moisés ipasika-porotaro jinta-masiri, irojatzi ikyaaantakari inkinkitha-waita-kairi Pawa.

* **34:3** ipiraitari = oisha-payi aajatzi bueyes † **34:5** Ikantakoi-tziri aka ‘Naakataki’, irojatzi osiyarori ñaantsi añaakiri anta 3.14. Tima ifaaniki irirori Heber-iiti, ikantziri ‘Jehová’. Tzimatsi pasini kantzirori iroka ñaantsi ‘Pinkathari’. ‡ **34:28** iwajyaa = pan

40

Itasonka-wintai-tziro Tasorintsi-thaanti

¹ Ikanta Pawa ifaanatajiri Moisés, ikantairi: ² “Aririka omonkarata-pajyaa itarori kitaitiri itapiintarori kasiri, aripaiti piwitsikirori Tasorintsi-thaanti. Tima iroka Tasorintsi-thaanti aritaki yapatowinta-piintyaanari Israel-iiti.

⁹ Arira paakotiriri yiinkantsi piwitsikakiri pisaitan-tantyaari, iro ifiitan-tyaarori okaratzi nasitari naaka. Iro yiinkantsi pisaitan-tantyaarori Tasorintsi-thaanti, aajatzi okaratzi tziyayita-tsiri inthomponta. Tima tasorintsi onkanta-yityaa. ¹⁰ Impoña pisaitan-tyaaro yiinkantsi pomitai-rontsi ikachaa-ryiinkata-kayi-tziri yatsipita-kaitani. Ari pinkimitaakiro okaratzi yasitakai-tarori. Irootaki pasitakai-yaanari, tima tasorintsi-piro onkantyyaa. ¹¹ Ari pinkimitaa-kirori kiwamintotsi aajatzi osaikantari, pisaitan-tyaaro yiinkantsi. Irootaki pasitakai-yaanari.

¹² Impoña paanakiniri Aarón aajatzi itomi-payi ikyaa-piintai-tzira Apato-mintotsi, ari pinkiwaa-yityaari anta. ¹³ Ari pinkithaaitiriri anta Aarón iroopirori iithaari. Impoña pisai-patzii-totan-tyaari yiinkantsi, pasitakai-yaanari, tima iriitaki nompira-tasorintsitaa-riti. ¹⁴ Ompoña pinkaimakiri itomi-payi, pinkithaa-yitakiri irirori kithaairitsi-payi. ¹⁵ Ari pisaitan-tyaari yiinkantsi, pikimitaakiri iriri, iriyyitaki pasitakai-yaanari nompira-tasorintsitaa-riti. Tima pisaitan-tayitakari yiinkantsi, irasi iwiro inkarati incharinita-jyaari nompira-tasorintsitaa-rita-jyaari.”

¹⁶ Yantakiro Moisés okaratzi ikantakiriri Pawa. Imatakiro maaroni. ¹⁷ Tima awisaki aparoni osarintsi isitowantaitaari Apitantoniki, aripaiti ithonkai-takiro iwitsikai-takiro Tasorintsi-thaanti.*

³⁴ Ari omapoka-sitaka itzikaapaakiro minkori Tasorintsi-thaanti, tima osaikan-tapaakaro iwaniinkaro Pawa.

* **40:17** awisaki aparoni osarintsi = osarintsi apitita-tsiri, itanaarori kitaitiri, itanaarori aajatzi kasiri

IRASI LEVÍ-ITI

Katziyiinkatachari iyachaarinka

¹ Ari ifaanatajiri Pawa yoka Moisés, isaikaki tasorintsi-thaantiki, ikantajiri: ² “¡Moisés! Pinkinkitha-waitakayiri pishininka-payi Israel-iiti, pinkantiri: ‘Aririka pimpiri Pawa pasita-kaariri, pamakiniri pi-vaca-ti, airorika pamakiniri poishati. ³ Iriirika vaca pasita-kaariri katziyain-katatsini iyachaarinka pimpomitiri, sirampari inatyii, airo ikaari-piro-waitzi. Tima iriitaki ookimotyaarini Pawa pimpomi-takiniri ikyaapiintaitzira tasorintsi-thaantiki. ⁴ Pairikai-natiri katziyain-katatsini iyachaarinka pipomutani, tima iriitaki ookimotyaarini Pawa impyaako-tanta-jyaamiri pikaaripirootaki. ⁵ Piwamairi pipira tasorintsi-thaantiki. Yayimai-tyaaro itomi-payi Aarón, Ompira-tasorintsi-taari, iriraani pipira yasitakai-yaari Pawa, intsikiryaa-takyaaro onampi-naki-payi pomitai-rontsi osaikira ikyaapiintaitzira Tasorintsi-thaanti. ⁶ Aririka piwamaakiri, piimiryiiri, pintoyitiro maaroni iwatha. ⁷ Iriima itomi-payi Ompira-tasorintsi-taari Aarón, iriitaki oisatsini paamari pomitai-rontsiki, iriitaki piwiryiironi tsitsi-payi paamata-tsini. ⁸ Irijatzi itomi-payi Aarón Ompira-tasorintsi-taari, wankita-kirini iwatha ipira opaamatanaki tsitsi, intspataakiri iito, aajatzi iyiinka-payi. ⁹ Awirokatakiki kiwironi ishiito-payi, aajatzi ipori-payi. Impomi-tzimai-tyaari Ompira-tasorintsi-taari pomitai-rontsiki. Katziyainka onkantyya iyachaarinka itaara. Irootaki ookimotyaarini Pawa ifaaposini-tajyaari yasitakayi-tariri.

¹⁰ Iriirika oisha, iriirika cabra pasita-kaariri Pawa katziyain-katatsini iyachaarinka pimpomi-takiri, sirampari inatyii, airo ikaaripirowaitzi. ¹¹ Piwamainiri Pawa tsika okatonko-tzira pomitai-rontsi. Yayimai-tyaaro itomi-payi Aarón, Ompira-tasorintsi-taari, iriraani ipiraitari intsikiryaa-takyaaro maaroni onampi-naki-payi pomitai-rontsi. ¹² Ari pintoyi-takiri maaroni iwatha, iito aajatzi iyiinka-payi. Yayimai-tyaari Ompira-tasorintsi-taari, iwankitakiri opaamataki paamari pomitai-rontsiki. ¹³ Awirokatakiki kiwironi ishiito-payi, aajatzi ipori-payi. Impomi-tzimai-tyaari Ompira-tasorintsi-taari iwankitakiri pomitai-rontsiki. Katziyainka onkantyya iyachaarinka itaara. Irootaki ookimotyaarini Pawa ifaaposini-tajyaari yasitakayi-tariri.

¹⁴ Iriirika siwankiri pasita-kaiyaariri katziyain-katatsini iyachaarinka pimpomi-takiri, pamakiniri, tookitzi, airorika yanini siro. ¹⁵ Iriitaki Ompira-tasorintsi-taari asitakai-yaariri Pawa. Inthatzinkakiri iitoki, impitinkan-takyaaro iriraani maaroni onampi-naki pomitai-rontsi, intaakiri pomitai-rontsiki. ¹⁶ Paawakiro ishino-kitziro iwariti, aajatzi isiwanki-payi. Pookakiro onampi-naki pomitai-rontsi isitowakirotzira ooryaatsiri, tsika opiyotaka isamampori ipomitaitani. ¹⁷ Pintankakiri iniiki, pimpishiiryaakiri airo pithatyaa-maitari. Impomi-tzimai-tyaari Ompira-tasorintsi-taari pomitai-rontsiki. Katziyainka onkantyya iyachaarinka itaara. Irootaki ookimotyaarini Pawa ifaaposini-tajyaari yasitakayi-tariri.

2

pankirintspani yasitakaitariri Pawa

¹ Iroorika pankirintsi-pani pamaki pasita-kaiyaari Pawa, pamaki iroopirori opani, pinkonwakiro yiinkantsi aajatzi kasankari. ² Pamakiniri itomi-payi Aarón, Ompira-tasorintsi-taari. Yawii-panitaki kapichi pikonowa-kirori yiinkantsi, aajatzi kasankari. Impomitakiro pomitai-rontsiki. Irootaki ookimotyaarini Pawa ifaaposini-tajyaaro ipomitai-takiniri yasitakayi-tariri. ³ Onkarati tzimaa-rantanain-tsini opani pasita-kaariri Pawa, tasorintsi-pani onatzii. Iriitaki owajyaaroni Aarón aajatzi itomi-payi.

11

Iwaitari aajatzi ipinkaitani antamiwiripayi

¹ Yapiitajiro Pawa ifaanatajiri Moisés aajatzi Aarón, ikantairi: ² “Pinkinkitha-waitakayiri pishininka-payi Israel-iiti, pinkantiri: ‘Yoka antami-wiri-payi ikaratzi tzimatsiri kipatsiki kamiitha-tatsiri piyaari. ³ Tima maaroni posiniri tsipatzirori ishitaki, oipyirori iwariti iniyawi-takaro, inaatajiro kamiitha onkini iniyajiro, ti impinkaitiri yokapayi, kamiitha-tatsi iwaityaari. ⁴ Iriima ikaratzi ikyaakoitari, tsipawi-tarori ishitaki, kaari oipyirori iwariti inaapirotiro iniyantyaarori, ti inkamiitha piyaari, piwinkani piwiri. * ⁵ Ari ikimitari osiyawi-tariri kochiro, kaari oipyirori iwariti inaapirotiro

* 11:4 ikyaakoitari = camello

inyantyaarori, tizimaita ontsipati ishitaki, piwinkani piwiri. † ⁶ Ari ikimitzitari osiyawitariri samani, kaari oipyiirori iwariti inaapirotiro iniyantyaarori, ti ontsipati ishitaki, piwinkani piwiri. ‡ ⁷ Aajatzi ikimitari chancho, tsipawi-tacha ishitaki, ti yoipyiuro iwariti inaapirotiro iniyantyaarori, piwinkani piwiri. ⁸ Airo piwayitari yoka posiniri, airo okantaa-jatzi pairikiri inkami-rika, piwinkani piwiri.

⁹ Yoka nijaa-wiri-payi saikantarori nijaa-payi, iriitaki kamiitha-tatsiri piyaari ti impinkaitiri. Tima maaroni tzmatsiri ipitaisi, aajatzi ipintaki, ikaratzi saikantarori inkaari aajatzi nijaa-payi, ti impinkaitiri yokapayi, kamiitha-tatsi piyaari. ¹⁰ Iriima kaari tzmatsini ipitaisi-payi, ipintaki-payi saikantarori inkaari aajatzi nijaa-payi, ikaratzi saikantarori inthomoyaaki nijaa, piwinkani piwiri. ¹¹ Airo piwayitari yokapayi, piwinkani inatyii. Airo pairikiri aririka inkamayiti. ¹² Tima piwinkani piwayitajiri maaroni nijaa-wiri kaari tzmatsini ipitaisi-payi, aajatzi ipintaki-payi.

¹³ Yoka siwankiri-payi inkarati pimpinka-yitajiri, kaari kamiitha-tatsini piyaari: pakitha, aro, simakowari, ¹⁴ tziro, ikaratzi osiyayi-tariri sirontzi, ¹⁵ ikaratzi nasiyitachari koontzi-niro, § ¹⁶ ikaratzi kimiyitariri mamaro, oshitotsikoo, chiripito, ikaratzi kimiyitariri pakitha, ¹⁷ poompootzi, tsipawairo, thoororo, ¹⁸ sanantzi, pachaka, amimpori, ¹⁹ thompari, ikaratzi kimiyitariri sanantzi, tsimpi, piiri.

²⁰ Tima piwinkani iinayitaji maaroni inarapaki tzmatsiri isiwanki, tzmatsiri iitzi-payi yaniitantari. ²¹ Iriima maaroni osiyariri inarapaki tzmatsiri ipori, mitaachari, airo pipinka-yitziri piyaari. ²² Yoka inkarati piyaari: ikaratzi kimiyitariri tsitsiri, pitziro, tsinaro, kintori. ²³ Iriima pasini-payi ikaratzi kaari apairyaaiki inarapaki-witachari, arawita-chari, aniiatsiri, piwinkani piwiri.

²⁴ Iroka-payi pasini matironi owitsintimi. Itzimi-rika airikakirini ikamayitzi iwinkaitani antami-wiri, iwinkaitani inkantyyaa irojatzit sitiniriki. ²⁵ Itzimi-rika antakironi kapichiini iwatha kaminkari antami-wiri, ontzimatyii inkiwajiro iithaari, iwinkaitani inkantyyaa irojatzit sitiniriki.

⁴² Tima ti inkamiithati piwayityaari ikaratzi konthaa-chari kipatsiki, konthaa-yitatsiri kipatsiki, ontzima-wityaa iitziiriki-payi, piwinkani iinayiti. ⁴³ Piwinkani inatyii ikaratzi konthaa-yitatsiri kipatsiki, ikaratzi kamatha-yitatsiri, tima aririka pairikakiri, iwinkaitani pinana-kitzii awiroka. ⁴⁴ Tima Naaka Piwawani. Kitisiri pinkantajyaa awiroka-payi, tima kitisiri nokanta naaka. Ti onkamiithati iyaaripiro-waitimi antami-wiri-payi ikaratzi konthaa-yitatsiri kipatsiki. ⁴⁵ Naakataki Pawa, naaka oimisitowa-jimiri Apitantoniki Piwawani-tajyaana. Kitisiri pinkantajyaa, tima kitisiri nokanta naaka."

⁴⁶ Irootaki iroka ñaantsi iyomitaan-tziri Pawa tsika ikantakota antami-wiri-payi, tsimiri-payi, maaroni añaayita-tsiri nijaaki, maaroni konthaa-yitatsiri kipatsiki. ⁴⁷ Ari piyotajiriri ikaratzi ipinkai-tziri aajatzi ikaratzi kamiitha-yitatsiri. Ikaratzi iwaitari aajatzi kaari iwaitari.

12

Omairinta tsinani ontzimaanitirika

¹ Ari iñaawaitaki Pawa, ikantziri Moisés: ² "¡Moisés! Piyomitairi pishininka-payi Israel-iiti, pinkantiri: 'Aririka omotyaaati kooya, sirampari iinchnaa-niki owaiyan-takiri, iwinkaitani onatyii onkarati 7 kitaitiri. Ari osiyaaro ipinkai-tziro iyowapiintzi okooyatantari iroori. ³ Aririka imaakota-paaki 8 kitaitiri itziman-takari iinchnaa-niki, intomisi-taani-taitakiri. ⁴ Irooma kooya iriniro iinchnaa-niki, ontzimatyii omairintyaa iroori onkarati 33 kitaitiri, irojatzit ompyaan-tajyaari irani. Tima airo okamiithatzi airikajiro itasorintsi-takaitani-payi, airo okyaaji tasorintsi-thaantiki, irojatzit omonkaratan-takyaarori kitaitiri omairintyaa. ⁵ Iroorika owaiyanti kooya iinchnaa-niki, iwinkaitani onatyii onkarati 14 kitaitiri. Ari osiyaaro ipinkai-tziro iyowapiintzi okooya-tantari iroori. Tima ontzimatyii omairintyaa onkarati 66 kitaitiri, irojatzit omonkaratan-takyaarori kitaitiri omairinta.

⁶ Aririka omonkaratairo omairi-wintari iinchnaaniti sirampari, tirika kooya iinchnaanitiki, ontzimatyii ayiniri Ompira-tasorintsi-taari aponi ipiraitari tzmaintsi-tsiri aponi isarintsiti, ayiniri aajatzi yanini siro, tirika aponi tookitzi. Iriitaki katziyain-katatsini iyachaarinka impomitakiri ikyaapiintaitzira tasorintsi-thaanti inkini yaripiroi-tajyaaro.

* ⁷ Iriitaki yaanakiri Ompira-tasorintsi-taari, impomita-kiniri Pawa tasorintsi-thaantiki yaripiroi-tairo kooya. Ari omonkarataari okaratzi omairinta ositowaki irani.' "

† 11:5 osiyawitariri kochiro = tejón, conejo ‡ 11:6 osiyawitariri samani = liebre § 11:15 koontzi-niro = cuervos * 12:6 ipiraitari = oisha

Irootaki iñaani Pawa iroka. Irootaki asi kooya-payi tzimayi-tatsiri iinchaan-niki sirampari, tirika kooya. ⁸ Airorika imonkarata amanantan-tyaari ipiraitari, kantatsi amananti apiti tookitzi, tirika apiti yanini siro. Iriitaki Ompira-tasorintsi-taari matironi yaripiro-takaan-tajiro iroori, kitisiri-tanaji. Tima impomitaki aparoni yaripiro-tantai-tyaarori kooya. Iriima pasini katziyaanka iyachaarinka impomitai-takiri.”

16

Ipiyakoitanziro kaaripirori

¹ Ari yapiitajiro Pawa iñaanatajiri Moisés, tima aritaki kamaki apitiro itomi Aarón okantakaaro itsitokakaro tsika isaiki Pawa. ² Iroka ikantzi Pawa: “iMoisés! Pinkantiri pirintzi Aarón, airo ipiya-piyata inkyii otasorintsi-pirotzzi tasorintsi-thaanti tsika othataka tonta-masiri, osaikaki nisironka-mintotsi otataro tasorintsi-moko, ikami = kari. Tima ari noñaaka-kyaari nominko-ryiin-kataki nisironka-mintotsiki. ³ Aririka inkyii Aarón tasorintsi-thaantiki, ontzimatyii yaanaki aparoni kiripiri vaca impyaakoi-tanta-jyaariri kaaripiro-yitatsiri. Yaanaki aajatzi aparoni ipiraitari, iriitaki katziyain-katatsini iyachaarinka impomitiri.

¹¹ Yamaita-kiniri Aarón kiripiri vaca, iriitaki iwamaakiri, impomiwin-takyaari impyaakoi-tantyaariri ikaaripirotaki irirori, aajatzi ikaratzi saikatsiri iwankoki. ¹² Ari yaanakiro taamintotsi ijaikitakiro owaamari-minkiti pomitai-rontsi tsika isaikaki Pawa. Apiti yawii-pani-tanaki irakoki opomiki kasankari. Yaanakiro otasorintsi-pirotzzi tsika othataka tonta-masiri. ¹³ Intaakiro opomiki kasankari tsika isaikaki Pawa. Inthonka onkachaarinkan-tanakiro nisironka-mintotsi otataro tasorintsi-moko. Irootaki airo ikamanta irirori Aarón. ¹⁴ Impoña yaanaki kapichiini iriraani kiripiri vaca, intsikiryaa-takyaaro nisironka-mintotsi tsika isitowakirotzzi ooryaatsiri, imatakiro tsika imontitakaro irirori intsikiryiiro nisironka-mintotsi onkarati 7 yapii-yapiitiro. ¹⁵ Ari iwamaakiri pasini ipira, iriitaki impomiwin-taitiri iyaari-pironka atziri-payi. Yaanakiro iriraani inthomponta otasorintsi-pirotzzi, intsikiryaa-takyaaro nisironka-mintotsi aajatzi intakiroini tsika imontitakaro. Imatakiro ikimitaan-takarora iriraani kiripiri vaca. * ¹⁶ Irootaki iroopiro-tanta-jyaari tsika otasorintsi-witakara yaiwintawaitakarora pishininka-payi. Ari inkanta-kirori aajatzi maaroni tasorintsi-thaanti, satikain-chari iwanko-thaanti-yitaka ikaratzi kaaripiro-yitaintsiri.

¹⁷ Aririka inkyii Aarón tsika otasorintsitaki yaripiro-takaan-tajiri kaaripiro-yitatsiri, airo isinitai-tziri isaiki pasini atziri anta tasorintsi-thaantiki, irojatzzi isitowan-tajyaari Aarón. Tima imatakiro ipyaa-kotai-takiniri ikaaripirotakira irirori, ikaratzi saikatsiri iwankoki, aajatzi iyaari-pironka maaroni ishininka-payi Israel-iiti. ¹⁸ Ari ijananaki osaikaki pomitai-rontsiki omontitakari tsika isaiki Pawa, intasorintsi-takayiro pomitai-rontsi. Yaakotanaki kapichiini iriraani kiripiri vaca aajatzi irasi ipiraitari, intziritakiro ochii-payi pomitai-rontsi. † ¹⁹ Intsikiryaa-takyaaro iraanzi pomitai-rontsi onkarati 7 yapii-yapiitiro. Inkinita-kaajiro ikaaripiro-waitakiro pishininka-payi Israel-iiti, intasorintsi-takaajiro.

²⁹ Iroka nosankinatani irootaki pisirita-piintajyaari. Aririka omonkara-tajyaa kitaitiri 10, kasiri 7, ontzimatyii pintzi-wintajyaana, airo pantawaitaji. Ari inkimita-jyaari pishininka, aajatzi pasini-satzi atziri saikimo-tzimiri piwankoki. ³⁰ Tima iroka kitaitiri aritaki impyaakoi-tajimiro pikaaripirotaki, kitisiri pinkantajyaa awiroka anta tsika isaikaki Pawa. ³¹ Tima asi owajiro nosankina-takaanani, pasi piwajiro pimakoryaan-tajyaaro. Pintziwin-tajyaaro aajatzi. ³² Inkiti-siri-takaajimi Ompira-tasorintsi-taari isaipatzii-toitakiri, impoyii-takariri iriri impira-tasorintsi. Iriitaki matironi impyaako-tajiri kaari-piroripayi. Inkithaa-tajyaaro iroopirori iithaari tasorintsi-mankitatsiri. ‡ ³³ Iriitaki iriipiro-takaa-jironi otasorintsi-naki-pirotzzi aajatzi tasorintsi-thaanti. Ari inkimitaa-jirori pomitai-rontsi yaiwintawaitaitakaro. Imatajiri aajatzi Ompira-tasorintsi-taari, aajatzi maaroni pishininka-payi tsika pikarajitzi.

³⁴ Asi owajiro iroka nosankina-takaanani. Tima aparo-jatzi osarintsi inkyiiti impyaakoi-tantyaarori ikaaripiro-yitaki Israel-iiti.”

Tima imatakiro Moisés okaratzi ikantakiriri Pawa.

19

Pitakotajyaari pishinika

¹ Ari iñaawaitaki Pawa, ikantziri Moisés: ² Pinkinkitha-waita-kairi pishininka Israel-iiti, pinkantiri: “Kitisiri pinkantajyaa awiroka-payi, tima kitisiri nokanta naaka,

* 16:15 ipira = cabrió † 16:18 ipiraitari = cabrió ‡ 16:32 iroopirori iithaari = lino

piwinkathariti. ¹⁷ Ti onkamiithati pinkisa-niintiri pishininka. Ontzimatyii pinkisa-thatiri pishininka yantiro-rika kaari-pirori. Airo pakakotziri iyaari-pironka. ¹⁸ Ti onkamiithati pimpiyatantyya, airo pisamawaitari pishininka-payi aajatzi. Pintakota-jyaari pishininka, pinkimita-kaantiri pitakota awiroka. Naaka Pawa kantzimiri.

20

Imawintaitiri kaaripirori

¹ Ari iñaawaitaki Pawa, ikantziri Moisés: ² “Iroka pasini pinkantiriri pishininka-payi Israel-iiti: ‘Inkarati asitakai-yaarini iriinchaaniti pawaniro ipaitai-tziri “Pinkathari Itaawin-taitziri linchaa-niki-payi”, ontzimatyii iwamaitiri. Onkanta-wityaa iriirika Israel-iiti, iriirika pasini-satzi atsipatari anampiki, iwaitiri. ³ Tima kisaniiinta nowajiri naaka yokapayi, aritaki napirotajiri inampiki, tima iriitaki okaaripro-takirori tasorintsi-thaanti, iwinka-tharyaakiro nowairo, okantakaan-tziro yasitakaakari iriinchoo-nikiti pawaniro ‘Pinkathari Itaawin-taitziri linchaa-niki-payi’. ⁴ Aririka impiyatha-takyaa pasini-payi pishininka airorika iwiiri ikaratzi asitakaa-kariri iriinchaaniti pawaniro ‘Pinkathari Itaawin-taitziri linchaa-niki-payi’, ⁵ kisaniiinta nowajiri naaka, ari nonkimittajiriri maaroni ishininka-payi irirori. Ari napirotajiri nontsipa-tajiri ikaratzi aapatyaa-kariri ikaariprotaki, ipinkatha-waitasitakari pawaniro ‘Pinkathari Itaawin-taitziri linchaa-niki-payi’.

⁶ Ari nonkanta-jiriri atziri-payi inkarati awintyaarini antyawiyari-payi, aajatzi yotantaniri-payi, kaariprotaki irirori yawintaakari. Tima kisaniiinta nowiri naaka yoka atziri, aritaki napirotajiri inampiki.

⁷ Pinkamiiitha-siri-yitaji, kitisiri pinkantajyaa, tima naaka Piwawanitari. ⁸ Pinkimisan-tajiro maaroni noñaani, pantayi-tajiro. Tima naaka Pawa, kitisiri-takayimini.

⁹ Inkarati mishatirini iriri aajatzi iriniro, ontzimatyii iwamaitiri. Tima onkanta-kaantiro imishatakiri iriri aajatzi iriniro, irootaki iwai-tantyaariri.

¹⁰ Inkarati mayimpi-tironi iinantsi-nintsi, ontzimatyii iwaitiri apitiro, kooya aajatzi sirampari.

IKARAJIITZI

Isankinatakoitziri Israel-iiti

¹ Okanta apitita-tsiri osarintsi isitowan-tajari Israel-iiti Apitantoniki, irootaki itarori ki-taitiri, apitita-tsiri kasiri ithonkan-taita-karori tasorintsi-thaanti. Anta Kitoochiintoniki, ari yapiitajiro Pawa ifnaanatajiri Moisés tasorintsi-thaantiki, ikantajiri: ² “¡Moisés! Pinthonka pisankina-takotiri maaroni pishininka-payi, maaroni tsika ikaratzi ishininka-tawakaajiita, aajatzi iwaitsatziti-payi. Tima isankina-takotyaa aparo-payi iwairo maaroni sirampari-payi. ³ Pitana-kyaaari pisankina-takotiri tzimain-tsiri 20 isarintsi, pinthonkiri maaroni. Pinasiiy-takyaari awiroka pisankina-takotiri jatatsini iwayerityaa. Pinkantiri Aarón yamitakotimi.”

6

kasiyakaawiri

¹ Ari ifnaawaitaki Pawa, ikantziri Moisés: ² “Pinkamantiri Israel-iiti, pinkantiri: ‘Tzimatsi-rika aparoni sirampari, aajatzi aparoni kooya inkasiya-kayi-tyaanari naaka, impaitaitiri Kasiyakaawiri. ³ Airo irakaiyitziri kachoyita-tsiri. Airo ithoyitajiro chochoki-payi kachokiyitatsiri, aajatzi okaratzi itasitaitziri * ⁴ Tima ainirora ikasiyakaaitanari naaka, intzita-kayi-tyaari okaratzi tzimatsiri iwitsikai-tziro chochoki-yitatsiri. ⁵ Airo isinitai-tziro intotaitiro iisi, asi owiro osanthati iisi irojatzi onkaran-takyaari okaratzi ikasiyakaaitanari naaka, tima iriitaki yasitakai-takanari. ⁶ Tima airo okantzi aajatzi intsitokyaari ikaratzi kamayita-tsiri.’ ”

13

Aminakitzirori kipatsi Owintiniki

¹ Ikanta Pawa ifnaanatajiri Moisés, ikantajiri: ² “Pintyaanki aminai-tironi kipatsi Owintiniki, tima irootaki nasitakai-yaariri pishininka-payi Israel-iiti. Piyosiiti aparoni pikaratzi pishininka-tawakaa-jiita, jiwari inayiti, iriitaki pintyaankiri”. ³ Imatakiro Moisés ikantakiriri Pawa, ityaankakiri ikaratzi iyosiitakiri, ipoñaanakaro otzisi-masiki Morontoniki. Tima ijiwariti inayitzi Israel-iiti. ⁴ Iroka iwairo-payi ikaratzi iyosiitakiri: Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi Rubén, iyosiitakiri Samúa, itomi Zacur. ⁵ Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi Simeón, iyosiitakiri Safat, itomi Horí. ⁶ Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi Judá, iyosiitakiri Caleb, itomi Jefone. ⁷ Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi Isacar, iyosiitakiri Igal, itomi José. ⁸ Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi Efraín, iyosiitakiri Oseas, itomi Nun. ⁹ Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi Benjamín, iyosiitakiri Palti, itomi Rafú. ¹⁰ Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi Zabulón, iyosiitakiri Gadiel, itomi Sodi. ¹¹ Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi José (aajatzi Manasés), iyosiitakiri Gadi, itomi Susi. ¹² Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi Dan, iyosiitakiri Amiel, itomi Gemali. ¹³ Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi Aser, iyosiitakiri Setur, itomi Micael. ¹⁴ Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi Neftalí, iyosiitakiri Nahbí, itomi Vapsi. ¹⁵ Yaminakiri ikarajitzi icharini-payi Gad, iyosiitakiri Geuel, itomi Maqui. ¹⁶ Irootaki iwairo-payi ikaratzi ityaantakiri Moisés yaminaitiro kipatsi. Iriima Oseas, itomi Nun, iwajiniri pasini iwairo, ipaitajiri Josué. ¹⁷ Ityaanta-jiitakiri Moisés yaminaitiro kipatsi Owintiniki. Ikantawakiri: “Pijajitzi pinkinanaki okatonkotzi Piryaarini, pintonkajiro anta otzisi-masi. ¹⁸ Ari paminiro tsika okantawaita kipatsi. Pifiiri tsika ikantawaita nampitarori anta, sintsi-rika ikantajiita, oshiki-rika ikaratzi. ¹⁹ Paminiri tsika ikanta iwankoyita, kamiitha-rika kipatsi, iroopiro-rika iwanko, oyosiitasita-rika iwanko-shita. ²⁰ Kamiitha-rika oshooki pankirintsi, tirika onkamayiti. Tzimatsi-rika inchato-payi. Tonta-siri pinkantya, kaari itharowaitzi. Pamayitajira chochoki okaratzi tzimatsiri anta.”

Tima owakira itanaaro okitho-paitzi chochoki-payi iraitziri. * ²¹ Ari ijajitanaki, ipoñaanakaro Kitoochiintoniki yaminiro kipatsi, irojatzi Kaankiirini tsika okyaapiinta awotsi jatachari Manawiniki. ²² Ipampitha-tanakiro okatonkotzi Piryaarini, ariijitaka nampitsiki Aripiro-taarini. Ari inampitarori anta Ahimán, Sesai aajatzi Talmai, icharini-payi Anac. Tima iroka nampitsi Aripiro-taarini, irootaki itarori inampitsi-taitaro, tzimakotaki okaratzi 7 osarintsi, ari yampoiwaitaji inampitsi-titaro Sitowaarini-satzi Apitantoniki. ²³ Tima ariijitaka nijaatinkaki ipaitai-tziri Tsintakiraani, ari ichikakotanaki

* 6:3 kachoyita-tsiri = [vino, vinagre]; chochoki = [uva] * 13:20 pankirintsi = uva

apatsintakiro chochoki iraitziri. Tima apiti ikarawin-takiro yanatakotakiro incha-pankiki. Yamaji aajatzi okithoki pasini pankirintsi-payi. † ²⁴ Iriitaki paitana-kirori Tsintakiraani yoka Israel-iiti, tima ari ichikanaki apatsintakiro chochoki iraitziri.

²⁵ Imatakiro yaminayi-takiro kipatsi, okaratzí imaakotaki 40 kitaitiri ipiyanta-yitajari. ²⁶ Jaitijiitaki iñaapajiri Moisés aajatzi Aarón otzisi-masiki Morontoni saikatsiri anta Tasorinchaariniki. Tsika ipiyojiitaka aajatzi maaroni ishininka-payi. Ikamantapajiri tsika okanta yaminai-tziro, iñaakapajiri okithoki chochoki tzimatsiri anta. ²⁷ Ikantapajiri: "Nomatakiro nariitaita tsika pityaan-takina. Ari oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi ari itzimapaji oshiki ipiraitari. Iroka okithoki pankirintsi okaratzí shookatsiri anta. ‡ ²⁸ Iro kantacha, antari-tawato-payi ikanta ikaratzí nampitarori anta, antaro-payi onatzii inampitsiti, iroopiro iwitsika-yitziro iwanko-payi. Noñaakiri aajatzi anta icharini-payi Anac. ²⁹ Irooma anta Piryaarini, ari inampitarori Otinkanaawinitsati. Irooma otzisi-masiki, ari inampiyitaro Tharowan-taarini-satzi, Kayaawinitsati, aajatzi Tonkaaritsati. Irooma anta inkaari-thapyaaiki aajatzi Owaryiinkaariniki, ari inampitarori Owintini-satzi." ³⁰ Ari itzinaa-wako-tanaka Caleb, imairitawakiri maaroni ishininka-payi yapatotakiri Moisés, ikantanaki: "¡Aritaki aakiro ironta kipatsi! ¡Aritaki amatakiro asitajyaaro!" ³¹ Iro kantacha akanaki ikarajiiitzi ijajiiitaki anta, ikantzi: "¡Airowi! Airo aitsinampairi yonta atziri. Omapiro isintsi-yitzi irirori, tima yanaajai aroka-payi". ³² Tira inkinkitha-tapaji kamiitha Israel-iiti ityaantai-takiri yaminaitiro kipatsi, ikantapaji: "Oshiki okowiinkatzi kipatsi naminai-tziri, ti onkamithati. Tima antari-tawato-payi ikantajiiita atziri-payi ikaratzí noñaaki-tziri anta. § ³³ Ari noñaakiriri aajatzi antari-tawato-pirori-payi atziri, iriitaki icharini-payi Anac. Ti nomonkara-tyaari naaka ikatzia, nokimi-matsi-takari naaka tsitsiri iñaakina irirori."

14

Ikisimatantaki Israel-iiti

¹ Ari ikaimajii-tanaki Israel-iiti. Oshiki yiraawai-jiitaka tsitiniriki. ² Ari yitanaaro ikisima-tanajiri Moisés aajatzi Aarón, ikantajiiitzi: "¡Tima onkawinthaawitakai ankamajiiitimi pairani Apitantoniki! ¡Tima onkawinthaawitakai aajatzi ankamajiiitimi aka otzisi-masiki! ³ ¿Paitaka yamantajairi Pawa aka yapiroitajai owayiri-taantsiki, inosikanakiro owayiriiti ainapayi aajatzi awaiyani-payi? ¿Tima onkamiithati ampiyayitaji Apitantoniki?" ⁴ Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: "Thami amini pasini jiwatajaini. Thami ampiyayitaji Apitantoniki."

⁵ Ari ityirowanaka Moisés aajatzi Aarón ipiyojiitaka ishininka-payi Israel-iiti, yoiyootanaka kipatsiki. ⁶ Ikanta Josué aajatzi Caleb, jataintsiri yaminai-tziro kipatsi, isaranakiro iithaari-payi iyotantai-tyaari oshiki okantzimo-siri-tanakari. ⁷ Ikantanakiri maaroni ishininka-payi: "¡Omapiro okamiithataki kipatsi naminai-tziri! ⁸ Iriirika Pawa nintakaironi, aritaki inisironka-takai ariitan-tyaari nampitsiki, arokataki asitajyaaroni. Tima ari oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi ari itzimapaji oshiki ipiraitari. * ⁹ Titzimaita onkamiithati pinkisima-waitiri Pawa. Airo pitharowin-tawaitari nampitarori anta, tima airo añaakaa-nakari arokaiti. Tikatsi kisakowin-tyaarini yokaiti, ti isiyai arokaiti tzimatsi Pawa kimpoyaa-wintairi. ¡Airo pitharowa-jiitzi!"

¹⁰ Ari inintajiji-witanaka ishininka-payi ishimiya-tyaarimi mapi. Irojatzí okoñaatananaki isintsinka Pawa tasorintsi-thaantiki, ithonka iñaayitakiro maaroni Israel-iiti. ¹¹ Ari iñaanatajiri Pawa yoka Moisés, ikantajiri: "¿Tsika-paitima inkaratiro yasaryii-matana pishininka-payi? ¿Tsika-paitima inkaratiro ithainka-waitana noñaakayiwitakari kaari iñaapiin-taitzi? ¹² Ari iñaakiro mantsiyarintsi wamaanta-tsiri, napirotajiri ikarajiiitaki. Irooma awiroka, aritaki noshikyaa-jimiri inkarati pincharini-tajyaari, ñapiroki inkantajyaa yanaajiri ikarajiiitzi yokapayi."

¹³ Iro kantacha yakanaki Moisés ikantanakiri: "¡Pawá! Aritaki inkimako-takiro Apitantoni-satzi onkarati pantiri, tima maaroni iñaayitakiro pairani pisintsinka paantaariri noshininka-payi. ¹⁴ Aritaki inkaman-takiri irirori ikaratzí nampiyi-tarori kipatsiki. Tima ikima-kota-jiitakimi tsika pikantaka pairani pitsipa-takari noshininka-payi, pikanta-kaakaro iñaaporotimi. ¡Pawá! Awiroka tsimankanta-kariri minkori,

† **13:23** chochoki iraitziri = uvas; okitho pasini pankirintsi-payi = granados, higos ‡ **13:27** Ikantai-tziri aka "Ari oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari." Tima irootaki osiyarori ikantaitzi "itzimapaji oshiki yaarato aajatzi owaaki thomitsi, okimiwai-tapaaro ositowaa-tapaji nijaa." § **13:32** Oshiki okowiinkatzi kipatsi naminai-tziri, ti onkamithati. = Iroka kipatsi naminai-tziri, oshiki oniyayi-takiri ikaratzí nampiwi-tarori anta.

* **14:8** Ikantai-tziri aka "Ari oshookapaji oshiki pankirintsi, aajatzi tsika itzimapaji oshiki ipiraitari." Tima irootaki osiyarori ikantaitzi "itzimapaji oshiki pitsi aajatzi oyaaki thomitsi, okimiwai-tapaaro ositowaa-tapaji nijaa."

pijiwatakiri kitaipaiti, irooma tsitini-paiti pipaama-takaakiro minkori kitainka-takota-kiriri. ¹⁵ Aririka papirotakiri piwamaa-yitiri yoka, aritaki iñaawai-tanaki atziri-payi ikaratzi kimakota-kimiri, okaratzi panta-yitakiri, inkanti: ¹⁶ 'Piña-a-matsitiri Pawa, ti imatatyiiro yasitakai-yaari Israel-iiti kipatsi ikasiya-kaakiriri pairani, yapirota-sitakari iwamairi maaroni otzisi-masiki.' ¹⁷ ¡Pawá! Nonintzi piñaakantiro pisintsinka, pimonkaratiro okaratzi piñaawai-takiri pairani, pikantaki:

¹⁸ ¡Naakataki Pawa!

Tsinampari-tatsiri, Itako-piro-tantatyaari.

Nopyaako-tziri kaaripiro-yitatsiri, kinasi-waiyi-tachari.

Iro kantacha, airotzimaita nowawisaasitanaka nowasankitairi ikaratzi antayitziroori kaari-pirori,

Nowasankitaa-wintajiri iyaari-pironka iriri,

Itomi, icharini, aajatzi itomi icharini. ¹⁹ Tima omapiro pinisironka-tanta awiroka, pimpyaako-tajiri iyaari-pironka yoka. Tima irootaki pimata-piintakiri pamantajariri yokaiti Apitantoniki irojatzzi aka tsika isaikaki."

Iwasankitaitakiri Israel-iiti

²⁰ Ikantanaki Pawa: "Kamiithataki. Tima nomatakiro pinintakiri, aritaki naripiro-tajiri. ²¹ Iro kantacha, tima omapiro-tatyiyaa nafii naaka, omapiro-tatyaa aajatzi nanaantaro nosintsinka maaroni kipatsiki. ²² Airotzimaita itzimaji aparoni ikaratzi ñaayita-kirori nosintsinka, ikaratzi ñaayita-kirori Apitantoniki kaari iñaapiin-taitzi, okaratzi nantayi-takiri aajatzi otzisi-masiki. Tima inkarati apiipii-takirori yasaryiimatana otzisi-masiki, kaari nintatsini inkimisan-tajiro nokanta-witariri, † ²³ airo iñaayitajiro kipatsi nokasiya-kaakiriri pairani iwaisatziti. Tima inkarati asaryii-mawaitakanari airo itzimaji aparoni ñaayita-jironi. ²⁴ Iriitaki nompiratani Caleb ñaajironi. Tima iriitaki nasitachari ikinkithasiritari, yawintaa-piro-takana. Irootaki nosinitantyaariri irirori yariitajyaa kipatsiki yaminai-tziri. Ari inampita-jyaarori maaroni incharini-tajyaari irirori. ²⁵ Iro kantacha, nonintzi pimpiyanaki onkitaiti-tamanaji pinkina-najiro otzisi-masiki pijatiro Inkaariki Kiraankaaro. Tima anta otaapiki, ari inampitarori Otinkanaawini-satzi aajatzi Owintini-satzi."

²⁶ Aikiro iñaawai-tatzii Pawa iñaanatziri Moisés aajatzi Aarón, ikantziri:

²⁷ "¿Aikiroma namawita-tyiuro ikisima-waitanari yokaiti kaari-pirori-payi Israel-iiti? Tima nokimakiri ikisima-waitakina. ²⁸ Pijati pinkamantiri pashininka-payi, pinkantiri: 'Iroka iñaani Pawa, ikantzi: "Omapiro-tatyaa, tima ari nonkanta-kaakyaaro awishimotimi okaratzi nokimakimiri pikanta-jiitakiri pinkami. ‡ ²⁹ Inthonkyaa inkami otzisi-masiki maaroni antaritain-tsiri tzimain-tsiri 20 isarintsiti, ikaratzi sankina-takotainchari, ikaratzi kisima-waitakanari aajatzi. Naryaa-masi inkantajyaa otzisi inkamayiti. ³⁰ Iriima Caleb itomi Jefone. Aajatzi Josué itomi Nun, iriitaki ñaayita-jironi inampitajyaaro anta. Irooma maaroni awirokaiti, tikatsi aparoni ariitaa-chani kipatsiki nokasiya-kaawi-takamiri pinampi-jiityaaromi. ³¹ Iriima pitomi-payi pisiyakaan-tawitakiri ari inosika-yitakiri owayiriiti, tima iriitaki nariita-kaayi-tajyaari kipatsiki pimanin-takiri awirokaiti. ³² Tima naryaa-masini pinkantajyaa awirokaiti otzisi-masiki pinkama-yitajirika. ³³ Tima onkarati 40 osarintsi inkina-kina-waiyitaji piwaiyani-payi anta otzisi-masiki, yaamaakowin-tajyaari ipira-payi. Iriitaki atsipita-jyaaroni okaratzi pipiyathawaitaka awirokaiti, irojatzzi papirotan-takyaari pinkami awirokaiti aka otzisi-masiki. ³⁴ Tima 40 kitaitiri okaratzi paminan-taitarori kipatsi, ari onkarati aajatzi 40 osarintsi patsipli-yitajyaaro okantakanaro pikaaripiro-waitaki: aparoni osarintsi iroowaitaki aparoni kitaitiri. Ari piyotajinari tsika nokanta nowasankitaantzi naaka." ³⁵ Tima Naaka Pawa, ñaawaita-tsiri. Aritaki nonkanta-jiriri maaroni kaari-piroriiti ikaratzi aapatyaa-wakaain-chari ikisima-waitana. Tima aka otzisi-masiki yapirotajyaa, ari inkamayi-tajiri maaroni.' "

³⁶ Tima iroka awishimo-takiriri ikaratzi ityaantakiri Moisés yaminaitiro tsika okantawaita kipatsi, ipiyayitaka irirori yamajiro kaari-pirori ñaantsi, irootaki opoñaantanakari Israel-iiti ikisima-waitanakiri Moisés, imaninta-nakiro kipatsi, ti ininti ijatiro anta. ³⁷ Irootaki iwamaan-takariri Pawa yokapayi omatanakiri mantsiyarintsi, okantakaan-tziro ithaiya-kota-pajaro kipatsi tsika okanta iñaakitziro. ³⁸ Iriima Josué itomi Nun aajatzi Caleb itomi Jefone, ti inkamajiiti irirori. Apatziro ikamajiitaki pasini ikaratzi ijataki yaminiro tsika okantawaita kipatsi.

Ipatzimaitakiri israel-iiti

† 14:22 apiipii-takirori = yapiitakiro okaratzi 10 ‡ 14:28 Omapiro-tatyaa = Tima omapiro-tatyiyaa nosaiki naaka aka, ari okimitzitari aajatzi, omapiro-tatyaa nonkaman-timiri iroñaaka.

³⁹ Ikamantakiri Moisés maaroni Israel-iiti okaratzí awisain-tsiri. Tima antaro iwasiri-jiitanaka maaroni Israel-iiti. ⁴⁰ Okanta okitaíti-tamanaji. Kapichikitaíti itonkaa-jiitanaki otzisiki, ikantajiitzi: “Kaari-piro nokanta-jiitaka, nonintzi nojajiiti tonkaariki ikasiya-kaakayiri Pawa.” ⁴¹ Ikantzi Moisés: “¿Paitama pimpiya-thatantyaarori ikantakaantani Pawa? Tima airo okamiithatzi panta-wityaari aajatzi. ⁴² Airo pijatzi, tima ti intsipa-tyaami Pawa. Paamaiyaa imatawakimi = kari piwayiri-minthatarí. ⁴³ Tima ari pimonthaa-kyaari anta Otinkanaawini-satzi aajatzi Owintini-satzi, yapirotzimi = kari iwayiri-tyaami. Tima airo itsipatami Pawa anta, okantakaaro pipiyatha-takari awirokaiiti.” ⁴⁴ Titzimaita inkimi yokaiiti, inintzi intonkajiro otzisi. Iriima Moisés aajatzi itasorintsi-mokoti Pawa, irojatzí isaikaki tsika iwanko-thaanti-jiitaka. ⁴⁵ Ari yoirinka-jiitaka Otinkanaawini-satzi aajatzi Owintini-satzi nampiyi-tarori tonkaariki, tima oshiki ikintapaakiri, siyayitanaka pasini. Ipatzima-tanakiri irojatzí anta Sirijaariniki.

16

Iimaimanitantaki Coré

¹ Tzimatsi aparoni Levi-iti ishininka-mirinka Coat, ipaita Coré, itomi Izhar. Yoka Coré tzimatsi mawa yaapatyaani, iriitaki ishininka-mirinka Rubén-iiti, ipaita Datán, Abiram, itomi Eliab. Aajatzi On itomi Pelet. ² Ti inintajiiti ijiwariti Moisés, irootaki yapatotantakari oshiki jiwari-payi Israel-iiti, iriitaki iwayitai-tziri ijiwata-kaanti, pinkathataari inayatzi yokaiiti. * ³ Ikanta yapatojiitaka yokaiiti, ijata-sitakiri Moisés aajatzi Aarón, ikantapaakiri: “¿Asiryaa-paakina naakaiti pikimita-kaanta-waitaka awirokaiiti nojiwariti! Tima ari itsipatajai Pawa maaroni arokaiiti. Ari akaratzí iyosiitakai impira-yitaji. ¿Paitama pinintantari apatziro awiroka piriipiro-waiti pijiwawintairi ikaratzí yasitari Pawa?” ⁴ Ikanta ikimawaki Moisés ikantakiriri, oiyootanaka, otsitoka-paakaro itamako kipatsiki. ⁵ Iñaanata-nakiri Coré aajatzi ikarajiitaki, ikantziri: “Onkitaitita-manai kapichikitaíti ari iñaakantiro Pawa itzimi-rika yasitari, itzimi-rika impira-tasorintsitaa-ritaitari, itzimi-rika matironi impiri ikaratzí yasitakaariri. Tima apatziro imatiro itzimi-rika iyosiitakiri irirori. ⁶ Awirokaiiti ikarajiitzi Coré aajatzi irasi itsipa-minthari, pamayitaki onkitaitita-manai pítáa-minto-payi kasankainkari. ⁷ Pintiyitaki paamari-minki, pintiyiti kasankainkari, pamakota-kiniri Pawa. Intzimi-rika iyosiitakiri Pawa, iriitakira impira-tasorintsitaa-ritaitari. ¿Tima paasiryaa-paakina awirokaiiti!” ⁸ Aikiro ikantana-kitziri Moisés yoka Coré: “Pinkima-jiiti ishininka-mirinka Leví-iti. ⁹ Tzimatsi oshiki ashininka-payi Israel-iiti, iro kantacha awirokaiiti Leví-iti, imatakimi iyosiitakimi Pawa pisaiki-motan-tyaariri pantawaitainiri Tasorintsi-thaantiki. ¿Kapichima okantzi-motakami awirokaiiti? ¹⁰ Iyosiitakimi awiroka Pawa itsipataa-kimiri pirintzi aajatzi ishininka-payi, ari pisaiki-motairi okaakiini. ¿Ipaimita pikisako-niintan-tarori iroñaaka pimpira-tasorintsitaa-riti? ¹¹ Tira iri pimaimaniti Aarón, Pawa pikisima-waitaki pitsipa-yitakari pikarajiitzi.

¹⁶ Ipoña ikantanajiri Moisés yoka Coré, ikantziri: “Airoa pipyaa-kotaro awiroka aajatzi pikarajiitzi pimpoka-jiiti onkitaitita-manai isaiki-mota-kimira Pawa. Ari isaikityaari aajatzi Aarón anta. ¹⁷ Tima aparo-payi yamayitaki itaaminto, intiyitaki kasankari. Ari inkantzi-takyaari irirori Aarón. Impoña pintsipata-nakyaari pikarajiitzi oshiki aajatzi Aarón anta isaiki-mota-kimira Pawa.” †

¹⁸ Ikanta yaayitanaki aparo-payi itaaminto-payi, itiyitanaki iwaamari-minkiti, ari itiyitakiro aajatzi kasankari, iwakoyita-paakiro ikyaa-piintai-tzira Tasorintsi-thaanti, itsipayitakari Moisés aajatzi Aarón. ¹⁹ Iriima Coré apatojiitaka irirori itsipayitakari pasini oshikita-tsiri ishininka imontitakaro Tasorintsi-thaanti. Ari okoñaata-paakiri iwaniinkaro Pawa tsika ipiyojiitakara.

²⁰ Ari iñaanata-nakiri Pawa yoka Moisés aajatzi Aarón, ikantziri: ²¹ “¿Pintainanintyaari yokaiiti piyotain-chari. Tima airo noshinta-kaari napirotiri iroñaaka!”

²² Iro kantacha yokaiiti Moisés aajatzi Aarón, oiyoojiitanaka kipatsiki, ikantanakiri Pawa: “Asitanari Pawa, awiroka opanaro nañaantari maaroni naakaiti. ¿Airo piwamaari maaroni yokaiiti! ¿Irooma piwamaan-tyaariri ikantakaan-tziro aparoni atziri?” ²³ Ari yakanakiri Pawa yoka Moisés, ikantziri: ²⁴ “Pinkantiri maaroni pishininka-payi Israel-iiti yintainainintyaari iwanko-thaanti-payi tsika inampitaro Coré, Datán aajatzi Abiram.”

²⁵ Ari ikatziyanaka Moisés, ari itsipata-nakari jiwayitziiriri Israel-iiti, jatanaki tsika isaikajiitaki Datán aajatzi Abiram. ²⁶ Ikantapaakiri maaroni Israel-iiti ikaratzí saikaintsiri anta: “Pintainanintyaaro iwanko-thaanti-payi yokaiiti kaari-pirori. Airo okantzi

* 16:2 oshiki jiwari-payi = 250 ikarajiitzi † 16:17 pikarajiitzi oshiki = 250 pasini-payi

payitanakiri okaratzí yasiyitari irirori. Aamaa-sityaa aritaki okantakaan-takimi iyaari-pironka pinkaman-tyaari awirokaiti aajatzi.”

²⁷ Imajiitakiro Israel-iiti ikaratzí tsipa-nampitariri Datán, Abiram aajatzi Coré, yintaina-pithata-nakari. Ari isaikawitari yoka Datán aajatzi Abiram tsika ikyaa-piintai-tziro anta itsipayitakaro iinaiti aajatzi iwaiyani-payi. ²⁸ Aikiro ikantana-kitzii Moisés: “Iroka piyotan-tyaariri iroñaaka Pawa itzimi otyaanta-kinari nantayitiro iroka-payi. Tima ti nantasi-waiyyaaro noninta-kaani-kiini naaka. ²⁹ Aririka inkamayitaki yokaiti atziri-payi ikimita-piintara ikamasi-waita, tira naaka ityaantani Pawa. ³⁰ Iro kantacha tzimatsi-rika yantakiri Pawa kaari iñaapiintaitzi, aririka onkimita-nakyaaro oparaanka-tyiimi kipatsi, oniyayitakiri ikaratzí añaayita-tsiri jayitaki Sarinka-winiki, ari iyomitaitiri iriyitakira kisimawaitakiri Pawa.”

³¹ Ikanta ikaratakiro iñaawaitakiro iroka-payi yoka Moisés, tankanaki kipatsi tsika isaikajiitaki yokaiti. ³² Okimiwaita-nakaro oparaanka-nakitziimi kipatsi. Tima ithonka onyanakiri yokaiti, iwanko-payi, aajatzi ikaratzí aapatyaa-kariri Coré, maaroni okaratzí tzimimo-witariri. ³³ Tima ainiro yañaawi-jiita yokaiti, ithonka oniyayitakiri inthompoi-tatzi kipatsi. Ari ikanta ipyaantakari sarinka-winiki maaroni yokaiti atziri. ³⁴ Ikanta iñaakiro kantain-chari, isiyajiitanaka maaroni atziri, ikaimajiitanaki, ikantzí: “¡Thami ajapithatirowi! ¡Aama aritaki onyanakai arokaiti aajatzi kipatsi!” ³⁵ Ari ositowa-nakiri paamari osaiki-motakirira Pawa, ithonka otaapaakiri atziri-payi ikaratzira taawitakarori kasankainkari. †

Yapiitakiro Israel-iiti ikisimatantzi

⁴¹ Okanta okitaitita-manaji, ikisi-mata-nakiri Israel-iiti yoka Moisés aajatzi Aarón, ikantziri: “Piwamaakiri awirokaiti ashininkaiti ikaratzí yasitari Pawa.” ⁴² Ikanta yapatojiitaka maaroni Israel-iiti ikaratzí kaari ookimotari yantakiri Moisés aajatzi Aarón, yaminajiitaki Tasorintsi-thaantiki, iñaatziro othonka anaapaakiri minkori, ari okoñaatzi-mota-nakiri iwaniinkaro Pawa. ⁴³ Ari ijata-sita-nakiro Moisés aajatzi Aarón apato-mintotsi. ⁴⁴ Ari iñaawaitakiri Pawa, ikantziri Moisés: ⁴⁵ “Pintainanintyaari yokaiti atziri, airo noshinta-kaari napirotiri naaka.” Ari yoiyoojiitanaja aajatzi yokaiti. ⁴⁶ Ikantanakiri Moisés yoka Aarón: “Pamakiro taamintotsi, pintiti owaamari-minkiti pomitai-rontsi, pintiti aajatzi kasankainkari. Paanakiro sintsiini tsika ipiyojiitaka Israel-iiti. Pinkowa-kotiri Pawa inisironkai-tairi yokaiti, tima ontyaana-kityii-yaari iyatsimanka Pawa, itanakaro mantsiyarintsi inkimaatsitai-tyaari.” ⁴⁷ Imatakiro Aarón yaanakiro itaaminto tsika ikantakiri Moisés. Isiyanaka tsika ipiyojiitaka Israel-iiti. Aritaki itanakaro ikimaatsita-nakaro atziri-payi mantsiyarintsi. Iwapaakiro kasankainkari, ikowa-kotakiri Pawa inisironkata-jyaari Israel-iiti. ⁴⁸ Satikanaka niyaankiniki tsika Aarón inaryaa-yitanaka atziri kamanain-tsiri, tsika isaikayitaki añaatsiri atziri. Ari awisanakiri mantsiyarintsi owasankitaa-witana-kariri. ⁴⁹ Tima oshiki-piro ikaratzí owamaanakiri mantsiyarintsi, ti iyoitiri tsika ikaratzí kamaintsiri aapatyaa-kariri Coré. § ⁵⁰ Okanta okarata-paaki ikamawi-jiitaka, piyaja Aarón itsipataari Moisés anta tsika ikyaa-piintai-tzira Tasorintsi-thaantiki.

17

Oshokanaki ikotzikiiri Aarón

¹ Ari iñaawaitakiri Pawa, ikantziri Moisés: ² “Pinkanta-jiitiri ijiwariti ikaratzí ishininkata-wakaa Israel-iiti yamayitaki aparo-payi ikotzikiiri, isankina-yitakiro iwairo. Onkarati 12 kotzikiirintsi. ³ Irooma kotzikiirintsi yasitari ishininka-mirinko Leví-iti, isankinatiro iwairo Aarón. Tima ontzimayiti aparo-payi ikotzikiiri jiwari. ⁴ Paanakiro iroka-payi kotzikiirintsi Tasorintsi-thaantiki, piwayitiro osaikakira Tasorintsi-moko, tsika anta noñaakyaami awirokaiti. ⁵ Aritaki nonkanta-kaakyaaro oshooki aparoni kotzikiirintsi. Iroka kotzikiirintsi shookatsini irootaki irasi noyosiitani jiwatairini Israel-iiti. Ari onkantayaa airo ikisima-waitan-taami Israel-iiti awiroka-payi.”

⁶ Imatakiro Moisés ikantakiri Israel-iiti iroka ñaantsi. Yamayitaki ikotzikiiri aparo-payi ijiwari ikaratzí ishininkata-wakaa, isankina-yitakiro iwairo, onkarati 12 kotzikiirintsi. Arira osaikitakari irasi Aarón. ⁷ Ikanta yamaitakiro kotzikiirintsi-payi, yaanakiro Moisés Tasorintsi-thaantiki, iwayitakiro tsika osaikaki Tasorintsi-moko. ⁸ Okanta okitaitita-manaji, ikyaa-manaji Moisés Tasorintsi-thaantiki, iñaatziro ari oshookanaki ikotzikiiri Aarón, tzimaki otyaaki, ari antaikiyitaki okithoki osiwaitakaro pasotziki.

* ⁹ Ari yaajirori Moisés maaroni kotzikiirintsi-payi okaratzi iwayitakiri Tasorintsi-thaantiki, iñaakayitairi Israel-iiti. Ikanta yaminayita-wajiro ikotzikiiri jiwari-payi, yaayita-najiro aparo-payi. ¹⁰ Ipoña*a* iñaawaitanaji Pawa ikantajiri Moisés: “Papiituro piwajiro ikotzikiiri Aarón tsika osaikaki Tasorintsi-moko, irootaki iyotanta-yityaari yokaiti thainkan-taniri-payi. Ari onkantyya iwashaantan-tyaaro ikisima-waitzimi. Tima aririka inkimisanta-yitajina, airo ikamayitzi.”

¹¹ Tima imatakiro Moisés okaratzi ikantakiriri Pawa.

20

Arijiitakani Israel-iiti Otsisiitoniki

²² Ikanta maaroni Israel-iiti, sitowajjiitanaki Tasorinchaariniki tsika ipiyojiita, arijiitaka Otsisiitoniki.

21

Isiyakaaro maranki iwatzikakotakiri

⁴ Ikanta yawisajitaki Israel-iiti ipoñaanaaro Otsisii-toniki inkinanajiro Inkaariki Kiraankaaro. Itapota-naatyaaro airo ikinantanaja iipatsitiki Kiraarini-satzi. Okanta niyaanki-thaki awotsi, ari okantzi-moniin-tapaakari Israel-iiti. ⁵ Ari yitanaaro ithainka-matanajiri Pawa aajatzi ikimitaakiri Moisés. Ikantajiitzi: “¿Paita pamanta-waitanari nosaikawita Apitantoniki? ¿Irooma pamantanari piwamaina otzisi-masiki? Ti noñaajiro opaita nirayitajiri aajatzi noyaari. ¡Aasiryaaakina okaratzi nowapiin-takari!”

* ⁶ Ari ityaantaki Pawa oshiki kipiari maranki, yatsika-paakiri. Tima oshiki Israel-iiti kamaintsiri. ⁷ Ijajitaki isaiki Moisés, ikantapaakiri: “¡Moisés! Nokaari-pirotzimotakiri Pawa, okantakaaro nothainka-mawai-takiri aajatzi nokimitaakimi awiroka. Pinkantajiri impyaajiri maranki, ti noninti noñiiri.” Ari yamanako-tairi Moisés maaroni ishininka-payi. ⁸ Ari ikantzi Pawa: “Piwitsiki kimityaarini kipiari maranki, piwatzika-kotiri jinoki. Aririka yatsikanti maranki, yaminiri kimityaarini iwatzika-koitakiri, aritaki yawisako-yitanaji.” ⁹ Yaaki Moisés asiro kitirita-tsiri iwitsikiki kimitariri maranki, iwatzika-kotakiri. Ikanta yatsikantzi maranki, yaminai-tziro iwatzika-koitakiro kimitariri, awisako-yitanaji. †

¹⁰ Ikanta yawisajitaki Israel-iiti, iwanko-thaanti-jiitapaja Misinanchaariniki.

Yapiroitakiri pinkathari Sehón

²¹ Okanta apaata ityaantaki Israel-iiti jatatsini iñiiri iwinkathariti Tonkaarisatzi, paitachari Sehón, inkantiri: ²² “¡Pinkathari! Ari piñaayi-tawakina nonkina-jiitapaaki pipatsitiki. Ti iro nompokasiti piwankiri-payi, pichochochokiti-payi, airo nirawai-tanaki aajatzi poonkanari pinijaati-payi. Apatziro nompampi-thatakiro awotsikitaki awotsi, irojatzii nawisan-tanakaari tsika owiraa pipatsiti.” ²³ Tizimaita ininti pinkathari Sehón inkinimotiri Israel-iiti iipatsitiki. Yapatota-nakiri iwayiriti, jataki iwayiri-tawakyaari Israel-iiti otzisi-masiki. Imonthaakari Aatzikaitoniki, ari iwayiri-taitakari Israel-iiti. ²⁴ Ikanta ipiyawin-tanaka Israel-iiti, yapirota-nakiri iwisinakiri iwayiriti Sehón. Yayitakiri maaroni tsika owiraa-yita iipatsiti. Opoñaanakaro Poimaariniki irojatzii Sakocharoniki. Ariitakaro owiraa-thapita iipatsiti ñaapiiroriiti Pityaankaarini-satzi. ²⁵ Ari okanta yaanta-karori Israel-iiti maaroni inampiiti Tonkaarisatzi. Inampitakaro otzinkami inampiiti ipaitai-tziri Kaawini, tima ithonka-kiro inampiyi-tantakaro yanini-payi nampitsi-payi tzimatsiri anta.

22

Ityaantaki Balac kaimirini Balaam

¹ Awisajii-tanaki Israel-iiti, iwanko-thaanti-jiitapaja owintini-pathatzi iipatsitiki Athataa-wini-satzi, othapyaaki Owaryiinkaarini, imontita-paakaro Kasiryaaari. ² Tima iñaakiro Balac, itomi Zipor, tsika ikanta Israel-iiti yapirotan-takariri Tonkaarisatzi. ³ Antaro itharowanaki Athataa-wini-satzi itharowantari Israel-iiti, tima ishiki ikarajitaki Israel-iiti. ⁴ Ari ikinkitha-waitakaa-nakiri Athataa-wini-satzi yantari-konati-payi Maimani-wini-satzi, ikantziri: “Ari inthonki-takayiro aipatsiti yoka atziri-payi, isiyaari vaca ithonkiro iwaro katarosi.” Tima yoka Balac itomi Zipor, iriitaki iwinkathariti Athataa-wini-satzi. * ⁵ Ityaantaki jatatsini iñiiri Balaam itomi Beor, nampitarori Naa-wya-winiki othapyaaki Antaraani iipatsitiki Shininkawini, inkantiri: “Ikyaaki anampiki atziri-payi sitowaa-tsiri Apitantoniki, tima ithonka yanaapaakiro

* 17:8 pasotziki = almendra * 21:5 nowapiin-takari = pan † 21:9 asiro kitirita-tsiri = bronce * 22:4 vaca = buey

aipatsiti, imontita-paakaro nonampi iwanko-thaanti-yitapaaka. ⁶ Pimpokanaki sintsiini, pintakishiri yokapayi atziri, omapiro-tatziiri otzimi isintsinka, yanaakina naaka-payi. Onkamintha nomisitowajiri naaka noipatsitiki, aririka nowayiri-takyaari. Iro kantacha, noyotzi naaka ikaratzi pintasonka-wintiri awiroka, aritaki omatakyaa. Iriima ikaratzi pitakisa-yitziri awiroka takisaari inkantyyaa.”

⁷ Jatanaki antari-kona-payi Athataa-wini-satzi, aajatzi antari-kona-payi Maimani-wini-satzi yaayitanaki impinatiriri ñaawyataniri. Arijiitaka isaiki Balaam, ikamanta-paakiri ikantawa-kiriri Balac. ⁸ Ari ikantzi Balaam: “¡Ari! Osaikira nonkantimi opaitarika inkantinari Pawa. Pimaawaiti.” Ari imajii-tapaaki inampiri-payi Athataa-wini-satzi iwankoki Balaam. ⁹ Ari iñaakakari Pawa yoka Balaam, isampitakiri, ikantziri: “¿Paitama pitsipa-yitakari piwankoki?” ¹⁰ Yakanaki Balaam, ikantzi: “Ityaantani inayitzi Balac itomi Zipor, iwinkathariti Athataa-wini-satzi, ipokatzi, ikantana: ¹¹ ‘Yokapayi atziri-payi sitowaa-tsiri Apitantoniki ikyaaki anampiki ithonka yanaapaakiro aipatsiti. Pimpokanaki sintsiini, pintakishiri yokapayi. Onkamintha nomisitowajiri naaka noipatsitiki, aririka nowayiri-tyaari.’ ” ¹² Ari ikantzi Pawa: “¡Balaam! Airo piyaatziri pokaintsiri. Airo pimisha-waitziri yokaiti, notasonka-wintani naaka inayitzi yokapayi.” ¹³ Okanta okitaiti-tamanaji ikantakiri Balaam inampiri-payi Balac: “¡Ayompari! Pimpiyi pinampiki, ti ininti Pawa noyaata-nakimi.” ¹⁴ Ari ipiyajitaja inampiri-payi Athataa-wini-satzi inampiki tsika isaiki Balac, ikantapajiri: “¡Pinkathari! Ti ininti iyaatina Balaam.”

¹⁵ Yapiitakiro Balac ityaantzi pasini inampiri-payi, oshiki ikarajitaki, omapiro yiriipirozti yokaiti. ¹⁶ Ijajiiitanaki iñiiri Balaam, ikantapaakiri: “¡Ayompari! Pinkimiro iñaani nowinkathariti Balac itomi Zipor, ikantzimi: ‘Nonintzi pimpoki piñina. ¹⁷ Aritaki nompina-takimi oshiki, ari nantakimiro onkarati pinkantinari. Pimpoki iroñaaka, pintakishiri yokaiti atziri-payi.’ ” ¹⁸ Yakanakiri Balaam ityaantani-payi Balac, ikantziri: “Okanta-wityaa impinaromi Balac iwinkathari-pankoti tsika ijaikitaki kiriki, aajatzi ooro, airo nopiyathariti Pawa, airo nanaakayiro nantiro inintakayinari, ti onkamiithati kapichiini nanaakayiro. ¹⁹ Iro kantacha, pimaawai-tapaaki awiroka, noñaawakiro opaita-rika inkanta-jinari tsitiniriki Pawa.” ²⁰ Okanta tsitiniriki, iñaakaajari Pawa yoka Balaam, ikantakiri: “Tima awiroka ipokasi-jiitzi yokapayi atziri yaanakimi, piyaatanakiri. Iro kantacha ontzimayii pantiro onkarati nonkantimiri naaka.”

Iñaawaitaki ikyaakoitani

²¹ Okanta isaakita-manaji Balaam, iwankita-nakimiro saika-mintotsi ikyaakoitani. Iyaatanakiri inampiri-payi Athataa-wini-satzi. †

²² Iro kantacha antaro ikisanaka Pawa ijatanaki Balaam. Iyaawin-takiri awotsiki Imaninkariti Pawa impiyata-wakyaari. Pokaki irirori Balaam ikyaako-takaro ipira, itsipatakari apiti impiratani. ²³ Oñaapaakiri ikyaakoitani Imaninkariti Pawa, ikatziyaka awotsiki yairikakiro iwisa-minto, timpaawi-tanaka ikyaakoitani. Ipasata-nakiro Balaam ikyaakoitani inintzi ompampi-thatiro awotsi. ²⁴ Yapiitakiro Imaninkariti Pawa itzikawakiri tsika okaamanachakitzi awotsiki, tsika itanto-taitziro apitiroki onampinaki. Irootaki awotsi jatachari pankirintsi-masiki iraitziri. ²⁵ Ari oñaapajiri aajatzi ikyaakoitani Imaninkariti Pawa, otzitanaka tantotsiki, anawyaakiri iporiki Balaam. Ari yapiita-nakiro ipasatziro ikyaakoitani. ²⁶ Aikiro iwaaniin-tanakiyaa Imaninkariti Pawa okaamanachaki-pirozti awotsi, tikatsi onkini ontimpai ikyaakoitani, ti onkanti onkini yampatiki aajatzi irako-piroki. ²⁷ Okanta oñaapajiri ikyaakoitani Imaninkariti Pawa, naryaanaka osaawiki. Antaro ikisanaka Balaam, ipasatan-tanakaro inchakii. ²⁸ Ikantakaakaro Pawa, ñaawaitanaki ikyaakoitani, okantanakiri Balaam: “¿Tsikama nokantzimika naaka pipasawai-tantanari, tima mawa papiitakiro pipasatakina?” ²⁹ Yakanakiro Balaam ipira, ikantziro: “Iro nopasatan-tamiri pithainkakina. Ari ontzimimi nosataa-minto, nosataa-kimimi.” ³⁰ Ari okantzi ikyaakoitani: “¿Kaarima naaka pipira pikyaakota-piintari? ¿Arima nokanta-piintzimi pikyaakotana?” Ikantzi Balaam: “Ti.”

³¹ Ikantakaakaro Pawa iñiiri Balaam ikatziyaka Maninkari awotsiki yairikakiro iwisa-minto. Ari ityirowanaka Balaam, yoiyootanaka osaawiki ipinkatha-tanakiri. ³² Isampita-nakiri Imaninkariti Pawa, ikantziri: “¡Balaam! ¿Ipaitema pipasawai-tantarori pipira, tima mawa papiitakiro pipasawai-tziro? Tima naaka pokaintsi nompia-tyaami, tima kaari-pirori pinkantzi-motakana noñaakimi. ³³ Iro pipira ñaapaakina, mawa apiitakiro otimpaa-pihatana. Airoimi otimpaami, nowamaa-kimimi awiroka, irojatzi añii iroori.” ³⁴ Ari yakanakiri Balaam Imaninkariti Pawa, ikantziri: “¡Nokaaripiro-tzimotakimi! Ti noyoti awirokatakati otzikanari awotsiki. Iro kantacha, kaari-piro-rika okantzi-motakami nantziri, iroñaaka nompianaji.” ³⁵ Ikantzi

† 22:21 ikyaakoitani, ipira = asna

Imaninkariti Pawa: “¡Balaam! Piyaata-nakiri ityaantaitani-payi. Iro kantacha onkarati nonkanta-yitimiri naaka, irootaki piñaawaitiri awiroka.” Irootaki iyaatan-tanagiriri Balaam inampiri-payi Balac.

³⁶ Ikanta ikimaki Balac pokaki Balaam, jatanaki imonthaa-wakyaari otzinkamiki inampiki Athataa-wini-satzi, saikatsiri othapyaaki Poimaarini, tsika owiraa-thapita iipatsiti. ³⁷ Ikantawakiri: “¡Balaam! Nontyaantaki chapinki kaimimini. ¿Paitama kaari pipokanta piñiina? ¿Pisiyakaantzi airo noimosirinkimi? ³⁸ Yakanaki Balaam, ikantzi: “¡Pinkimi niyompari! Aritaki pokakina noñiimi. Iro kantacha ti ontzimi-motina nosintsinka noñaawai-tantyaarori okaratzí nonintziri naaka. Apatziro noñaawaitiro onkarati inintziri Pawa.” ³⁹ Ikanta Balaam itsipatakari Balac jaitijiitaki Awotsiki-winiki. ⁴⁰ Ari iwamaakaan-tapaaki Balac ipiraitari-payi. Ityaantaki yaita-nakiniri Balaam aajatzí inampina-payi. ‡

⁴¹ Okanta okitaiti-tamanaji, yaanakiri Balac ikaimakaantani Balaam anta Inkani-wirii-toniki. Ari yaminako-takiro okoñaataki iwanko-thaanti-jitaka Israel-iiti.

23

Iñawaitakiro Balaam iiyomitaakiriri Pawa

¹ Ari ikantanaki Balaam: “Piwitsikina aka 7 pomitai-rontsi. Piwamaina 7 kiripiri vaca aajatzí 7 pasini ipiraitari.” * ² Imatakiro Balac okaratzí ikantakiriri Balaam. Ari itsipatakari Balac yoka Balaam ipomitakiri aparoni kiripiri vaca, aajatzí aparoni ipiraitari okaratakira 7 pomitai-rontsi. ³ Ikantzi Balaam: “¡Pinkathari! Ari pisaikawintawakiri pipomitani. Nojatawaki naaka, onkamintha imonthai-yaana Pawa. Aritaki nonkaman-takimi awiroka onkarati inkantinari.” Jatanaki Balaam ikinakiro opitziryaa-masitaka otzisi.

⁴ Ikanta imonthaakari Pawa yoka Balaam, ikantzi Balaam: “¡Pawá! Nokantaki iwitsikaiti 7 pomitai-rontsi, nopomitaki aparoni vaca aajatzí aparoni ipiraitari okaratakira 7 pomitai-rontsi.” ⁵ Ari ikantakaakaro Pawa iyotiro Balaam iñaawaitiri, ikantakiri: “Pimpiyi isaikaki Balac, pinkamantiri okaratzí nokanta-kimiri naaka.” ⁶ Ari ipiyaari Balaam iñaapajiri Balac isaikawin-tziri ipomitani, itsipayi-takari inampiri-payi Athataa-wini-satzi. ⁷ Ari iñaawai-tanakiro Balaam iyotakayi-takiriri ñaantsi, ikantanaki:

Nopoñaakaro Tonkaariitoniki yamakina Balac,
Nokinapaakiro otzisi-masiki tsika isitowa-piintzi ooryaatsiri, ikaimakaan-takina
Iwinkathariti Athataa-wini-satzi, ikantakina:

“¡Pimpoki, pintakishiri Israel-iiti!
¡Pimpoki, pimishatiri icharini-payi Jacob!”

⁸ ¿Paitama nontakisan-tyaariri naaka kaari inintzi Pawa intakisaitiri?
¿Paitama nomisha-tantyaariri naaka kaari imishatzi irirori Pawa?

¹⁹ Tima yoka Pawa, ti isiyaari atziri-payi thaiyawaari,
¹⁹ Ti inasityaaro okaratzí ikinkithasiri-takari.

Aririka inkanti: “Iroka nantiri.” Aritaki yantakiro.
Imonkara-tziro maaroni ikasiya-kaantziri.

²⁰ Ikantai-takina naaka nontasonka-wintanti.

Tima imatakiro Pawa itasonka-wintantaki irirori, airo nomatajiro naaka noipyaa-ñaani-tajiri.

²¹ Ti iñiitajiro iyaari-pironka icharini-payi Jacob,
Ti iñiitajiro aajatzí ikowiinka-takowaitzi ishininka-payi Israel-iiti.
Tima yasi iwiro itsipata-piintakari Iwawani.

Iriitaki itharowin-tapiin-takari iwinkathari-titaari.

²² Tima yoka Pawa, amajiriri isaikawitaka Apitantoniki,
Otzimimo-tziri isintsinka osiyaaromi isintsinka katsi-mari-payi. †

²³ Tikatsi ompaitzi-motyaarini icharini-payi Jacob takisaantsi,
Tikatsi ompaitzi-motyaari Israel-iiti mishataantsi.

Iroñaaka ankanta-taitiri Israel-iiti:

¡Oshiki yantzimota-kimiri Pawa kaari iñaapiin-taitzi!

²⁴ Ikimitakari kashikari yokaiti,

Ikatzia yasaryaanta.

Airo imorinka irojatzi yatsikan-takyaariri yatsikani.

Iiranakiro iriraani iwamaani-payi.

‡ 22:40 ipiraitari-payi = vaca-payi, oisha-payi
katsi-mari-payi = búfalo

* 23:1 vaca = becerro, ipiraitari = oisha = carnero

† 23:22

²⁵ Ari ikantanaki Balac: “¡Balaam! Ti pinintatyii pimishatiri, airo pitasonka-wintairi aajatzi.” ²⁶ Ikantzi Balaam: “¡Balac! Tima nokantzi-takami: ‘Onkarati inkantinari Pawa, irootaki nantiri.’”

25

Yawintaakari Israel-iiti pawaniro Paraankaitoniki

¹ Ari isaikajii-tapaaki Israel-iiti anta Inchatoniki. Imayimpi-waiyi-takiro Athataa-wini-sato. ² Okaimakiri Israel-iiti intsipa-tyaaro opomitziniri atsipita-kaari pawaniro-payi. Yakyoo-tapiin-takiro Israel-iiti. Ipinkatha-waitakiri owawa-niroti-payi. ³ Ari okantakari ikimisan-tantakariri Israel-iiti pawaniro Inkaniwiri anta Paraankaitoniki. Irootaki ikisanta-nakariri Pawa yoka Israel-iiti. ⁴ Ari iñaanata-jiriri Pawa yoka Moisés, ikantajiri: “¡Moisés! Papatotiri maaroni ijiwariti-payi Israel-iiti, pisitzika-yitiri yokapayi osaikira, Intaina-ryaajyaari nomasirinka maaroni Israel-iiti.” ⁵ Ipoña ikaimakiri Moisés pasini ijiwariti-payi Israel-iiti, ikantakiri: “Piwamairi ashininka-payi ikaratzi aapatyaa-kariri pawaniro Inkaniwiri saikatsiri Paraankaitoniki.”

⁶ Ikanta aparoni ishininka Israel-iiti yamaki Maimani-wini-sato tsika yapatojiitaka ishininka-payi, iñaawakiri Moisés, aajatzi maaroni Israel-iiti isaikajiiiti iraako-waijiita iriroriiti ikyaapiin-taitzira Tasorintsi-thaanti. ⁷ Ikanta iñaawakiri irirori Finees itomi Eleazar icharini Ompira-tasorintsi-taari Aarón, isitowa-sitanakiri ipiyojiitaka ishininka, yaanakiro iwisa-minto. ⁸ Ijatasitakiri yoka ishininka tsika iwanko-thaanti-yitaka ishininka-payi, isataakiri imotyaaiki apitiroiti, sirampari aajatzi kooya. Aripaiti okarata-paaki mantsiyarintsi owamaayi-takiriri Israel-iiti. ⁹ Tima oshiki-piro ikaratzi Israel-iiti owamaakiri mantsiyarintsi.*

31

Ikisawintaja Israel-iiti

¹ Ari iñaanatajiri Pawa yoka Moisés, ikantajiri: ² “Paanakiri maaroni Israel-iiti inkisawin-tajyaa, ijati iwayiri-tajyaari Maimani-wini-satzi. Aririka pimatakiro, aritaki pintsipa-siri-tajyaari piwaisatziti-payi.” ³ Ikaimakiri Moisés maaroni ishininka-payi, ikantakiri: “Piwitsika-yitajyaa awirokaiiti, pijati pinkisa-wintajyaa piwayiri-tyaari Maimani-wini-satzi, tima irootaki inintakiri Pawa.”

⁷ Imatakiro iwayiritari Maimani-wini-satzi, yapirotakiri iwamaakiri maaroni, imatakiro okaratzi ikantakiriri Pawa yoka Moisés. ⁸ Ari ikaratzi iwamaanakiri iwinkathariti-payi Maimani-wini-satzi. Yoka ipaitawiiiti: Evi, Requiem, Zur, Hur, Reba. Tima inkarati 5 pinkathari iwamaakiri. Iwisa-nakiri aajatzi Balaam itomi Beor. ⁹ Ithonka-nakiro Israel-iiti inosika-nakiro kooya-payi Maimani-wini-sato, yaayita-nakiri iinchii-rikiti. Ari ikaratzi yaanakiri ipira-payi, i-vaca-ti aajatzi iwaararo-payi, maaroni.

¹⁵ Ari ikantawajiri Moisés ishininka-payi: “¡Ashininká! Ipaitama kaari piwamaantaro iroka-payi kooya? ¹⁶ Irooyitaki iyomitaa-naari Balaam kantakaan-takirori ikaaripiro-tzimotan-takariri ashininka-payi Pawa anta Paraankaitoniki. Irootaki iwasankitaan-takariri Pawa ashininka-payi ikamanta-yitakari.”

* 25:9 oshiki-piro = 24,000

APIIÑAANIRI

Ikinkithawaitakairi Moisés ishininkapayi

¹ Iroka ikinkitha-waita-kaakiriri Moisés ishininka-payi Israel-iti isaikan-tawitari otzisi-masiki isitowa-piintzi ooryaatsiri anta Owaryiinkaariniki, ipaitai-tziro Mamirini, omontitakaro Inkaari Kiraankaaro. Osaika-nampitziro Morontoni, Isiko-wini, Kitamaaro-jaari, Otantaarini aajatzi Oorowini.

6

Kowapirotachari Ikantakaantaitani

¹ Iroka ikantakaantani, iwinkakaantani aajatzi isinita-kaantani Awawani. Ikantakina noyomitaa-jimiro, irootaki pimonkara-tapiin-tajiri anta kipatsiki pasitajyaari awirokaiti. ² Irootaki pimpinkatha-tanta-jyaariri Pawa, pimonkara-tajiro iwinkakaantani, aajatzi ikantakaantani okaratzi nokaman-tzimiri. Irasi iwiro yantapiin-tairo pitomi-payi, aajatzi inkarati pincharini-tajyaari. Irootaki pañaanta-jyaari oshiki osarintsi. ³ ¡Pinkimi Israel-iiti! Ontzimatyii pimonkara-tajiro nokanta-kimiri. Irootaki pisaikan-tajyaari kamiitha anta kipatsiki, tsika oshookapaji oshiki pankirintsi, tsika itzimapaji aajatzi oshiki ipiraitari. Aritaki noshikyaa-jimiri pishininka anta. Irootaki iñaani Piwinkathariti, Iwawani piwaisatziti. *

⁴ ¡Pinkimi Israel-iiti! Yoka Awinkathariti Pawa, aparoni ikanta Ipinkatharitziri irirori. ⁵ Pininta-piro-tajiri, pininta-siri-tajiri, pininta-sintsi-tajiri aajatzi. ⁶ Osiriki piwapiin-tairo maaroni ñaantsi okaratzi nokanta-kimiri. ⁷ Irootaki piyomitaa-najiriri awirokaiti pitomi-payi. Piñaawai-tapiin-tajiro piwankoitiki, aririka paniiti awotsiki, aririka piwitsika-najyaa pimaanta-najyaari, aririka pimpiin-tamanaji. ⁸ Poosota-kotyaaro pakoki pisankina-takiro, aajatzi pipankainaki. ⁹ Pisankina-yitairo pitzinkamiki, aajatzi asitakoroki piwanko-payi.

7

Aairo pishininkawaitari pinkathawaitziriri pawaniropayi

¹ Aririka inkanta-kaakyaaro Piwawani, pinkyaaki-rika kipatsiki pasitajyaari awirokaiti, ari piñaakiri Pawa imisitowiri 7 iriipirori ishininkata-wakaa-jiita anta: Tharowan-taarini-satziiti, Pitzitharini-satziiti, Tonkaarisatziiti, Owintini-satziiti, Nampitsi-wini-satziiti, Thaantiwinisatziiti, aajatzi Kayaawinisatziiti. ² Aririka imatakiro Piwawani iitsinampaa-kayimiri yokaiti, pimapiro-tatyiri papirotiri, airo paapatyaa-waitari, airo piwawisaako-waitzi aparoni. ³ Airo pishininka-waita aparoni, pininti paakayiri pisintoiti itomiiti irirori, airo iinanta-waitaro irisintoiti irirori pitomiiti awirokaiti. ⁴ Tima airo imiraawin-taana naaka pitomiiti, apatziro ininti impinkathawaitiri pawaniro-payi. Irootaki nonkisan-tyaamiri awirokaiti, intsipaiti napiroo-tajimi. ⁵ Irootaki pimporokan-tyaaniriri awirokaiti maaroni ipomi-pirini-minto, ari pinkimitaakiniri osiyakaaro iwawa-niroti Inkaariwiro. Papirotiri pintayi-tajiri isiyakaa-rontsi-payi. ⁶ Tima tasorintsi pinkantzi-motajyaari awirokaiti Piwawani. Iriitaki oyosiita-jimiri yasitajyaami maaroni, ti pisiyari pasini-satzi atziri-payi ikaratzi saikatsiri aka kipatsi, panaajiri awirokaiti iyosiitajimi Pawa.

8

Ti apatziro owañaantzi okaratzi iwaitari

¹ Ontzimatyii pinthotyaajiro ikantakaan-taitani okaratzi nokanta-kimiri, aritaki pisaika-yitaji kamiitha. Aritaki piñaajiro pishiki-pirotaji. Irootaki pasitan-tajyaarori kipatsi ikasiya-kaakiriri Pawa pairani awaisatziti-payi. ² Osiriki piwirotzisi-masi tsika ikinakaa-paakimi pairani Pawa, tima 40 osarintsi iñaanta-siri-takami, ikisa-siri-takaa-waitakami aajatzi. Iro iyotantyaari tsika pikanta-waita, aririka pimonkara-takiniri maaroni ikantakaantani. ³ Tima oshiki ikisa-siri-takaa-waitakami, itashaaniin-takaa-waitakami. Iro kantacha ipakimi piwariti pipaitakiri 'paitama'. Ti piñaawitapiin-tyaaro iroka owaritintsi aajatzi piwaisatziti-payi ti iñiuro irirori pairani. Ari

* 6:3 Ikantai-tziri aka "tsika oshookapaji oshiki pankirintsi, tsika itzimapaji aajatzi oshiki ipiraitari." Tima irootaki osiyarori ikantaitzi "itzimapaji oshiki yaarato aajatzi iyaaki thomitsi. Okimiwai-tapajaro ositowaa-tapaji nijaa."

iyomitaimiri Pawa ti apatziro owañaantzi okaratzi iwaitari, tima irootaki owañaan-pirotan-tatsiri ankimisantajirori okaratzi ikantairi Pawa. * ⁴ Tima okaratzi 40 pisarintsi-takotaki pairani otzisi-masiki, tizimaita pinthon-kakotyaa piithaari, ti pijaaniya-waiti piitzi aajatzi. ⁵ Ontzimatyii piyotaji iriitaki Pawa otampatzika-sirizimiri. Ari isiyari iriritaitari, itampatzikatzi iriitaki.

18

⁹ Aririka pinkyaaki kipatsiki ipimiri Pawa, paamaiyaa piyotziro = kari okaratzi yamiyitari nampitarori anta yantayitziro kowiinkari iisaniin-taitani. ¹⁰ Airo itzimawaitzi aparoni pishininka nintatsini impomitiri iwaiyani paamariki yasitakai-yaari iwawani, nintatsini iñaawya-tantyyaa, nintatsini yathataantyyaa, nintatsini iyotanti, nintatsini yantyawiyariti, ¹¹ nintatsini imishatanti, nintatsini imatsikanti, nintatsini iniwyatantyyaa, nintatsini inkinkitha-waita-kayiri kamatsiri. ¹² Tima oshuki okowiinkatzi-motziri Pawa ikaratzi antayitziro akantakiri. Irootaki imisitowan-takariri Pawa asiwitarori inampi airo pitsipa-tantari yantayitziro kowiinkari-payi. ¹³ Kamiitha-siri pinkantzi-motajyaari awirokaiti Piwawani. ¹⁴ Tima yokapayi atziri-payi, asitarori iipatsiti pasitajyaari awirokaiti, ikimisantziri yotantaniri-payi, antyawiyari-payi. Irooma awirokaiti, ti isinitimi Piwawani pimayitajiro iroka-payi.

¹⁵ Ari intyaankaki apaata Piwinkathariti Pawa pasini Kamantan-tzinkari, ari isiyakota-paakyaanaro naaka ityaankakina. Ashininka inatyii. Ontzimatyii pinkimisantajiri. ¹⁶ Irootaki pikampi-takiriri pairani Pawa Mamiri-toniki, papatojiitaka, pikantaki: "Ti noninti napiitiro nonkimiri iñaawaiti Pawa. Ti noninti noñiuro antaroiti paamari. Nokami = kari." ¹⁷ Irootaki ikantan-takanari naaka Pawa: "Kamiithataki ikantakiri pishininka-payi. ¹⁸ Tima naaka kantakai-yaaroni iñiitaji Kamantan-tzinkari kimityaamini awiroka, ishininka inatyii pincharini-tajyaari. Nowajiniri noñaani ipaantiki. Iriitaki kinkitha-taironi onkarati nonkantiriri. ¹⁹ Iro kantacha, itzimi-rika kaari kimisantairini Kamantan-tzinkari ipairyajiro nowairo, aritaki nowasankitajiri yokaiti."

19

Ikantakota mishakowintantani

¹⁵ Intzimi-rika mishakowintaari, impoña inintajiiti jiwari-payi tsika inkantiri iwasankitairi, ontzimatyii intzimi apiti ñaakotirini ikinakaa-sitakari. Iro kamiitha-pirola-tsiri intzimi-rika mawa atziri ñaakotirini. Irooma inkantyyaa aparoni ñaakotirini, airo okanta-pirola.

25

Pasataantsi

¹ Ipoñaña iñaanatairi Moisés ishininka-payi, ikantziri: "Aririka pimaimanita-wakaiyaa, ontzimatyii pijata-sitiri jiwari, iriitaki amina-kotimini itzimi-rika tzimatsiri ikinakaa-sitani, irima kaari tzimatsini ikinakaa-sitani tikatsi inkantaitiri. ² Aririka inintaiti impasaitiri tzimatsiri ikinakaa-sitani, iriitakira kantatsini jiwari inaryiitiri osaawiki impasaitiri. Arira omonkaratyaaro impasaitiri tsika-rika okaratzi ikinakaa-sitakari. ³ Onkarati 40 impasaitiri, airo yanaakai-tziro. Aririka yanaakai-takiro tira ari onkantyyaa iwasankitai-tanti, iwasinonkai-tantatzii.

Pantawaitakairi pipira

⁴ Aririka pantawaita-kairi pipira, tima ti pintashi-niinta-kaawaitiri." *

Ajiironi iririntzi okaakiini kinankaro

⁵ Aikiro ikantatzii Moisés: "Aririka pintsipatyaari pirintzi-payi piwankoki, ompoña ikamaki aparoni tizimaita iwaiyan-takairo iina. Iroka kinankaro kooya, airo osinitaantsitzi aminaji pasini sirampari kaari yirintzita oimini. Iriitaki aajiironi iririntzi okaakiini iroka kinankaro. Tima iriitaki oimithori iroori. ⁶ Aririka intzimaji ityaaroni otomi, yaakotairi iwaironi kamaintsiri iririntzi, ari onkantyyaa airo opyaakotanta iwairo ikarajitzi ishininkata-wakaa Israel-iiti.

31

Ijiwatajai Josue

* ^{8:3} paitama = maná; iwaitari = pan * ^{25:4} ti pintashi-niinta-kaawaitiri = ti pooso-ponthotiri airo iwawaitanta pipira (Yamitaro Judá-iti pairani yaatzika-kita-kayiri ipira [buey] iwankiriki osawororyaan-tyaari otakiti-riki, onkini iwaityaaro.)

¹ Ari ikamanta-jiriri Moisés ishininka-payi iroka ñaantsi, ² ikantajiri: “Aritaki tzimaki 120 nosarintsiti, ti nosintsitaji naniitaji. Tima ikantakina Pawa: ‘Airo pimontyaaro awiroka Owaryiinkaarini.’ ³ Iro kantacha, iriitaki Pawa jiwatajimini awiroka-payi. Iriitaki apirotairini atziri-payi tsika pinkinayiti, onkini paajiro iipatsiti. Iriima Josué, iriitaki piijwariti-tajyaari awirokaiti. Tima ari ikantzi Piwawani.”

34

Ikamantaari Moisés

⁵ Aritaki kamaji irirori Moisés, impiratani Pawa. Ikamajiro iipatsitiki Athataa-wini-satzi, tima irootaki ikantakiriri Pawa. ⁶ Ikitaitajiri owintini-pathatzi anta Athataa-winiki, omontitakari otzisi Paraankaitoni-panko. Tikatsi ñiironi tsika ikitaitakiri irojatzi iroñaaka. ⁷ Tima tzimaki 120 isarintsiti Moisés ikamantajari. Ainiro yokichaawita kamiitha, ainiro iñaapirowita kamiitha. ⁸ Oshiki iiraawai-jiitaka Israel-iiti ikamajira Moisés anta iwintini-pathatiki Athataa-wini-satzi. Tima okaratzi 30 kitaitiri irakoi-takari, irojatzi imonkara-tanta-karori iwasiri-takowai-taitari.

⁹ Tima pairani tikira ikami Moisés, iwasi-patzii-totanjari Josué, itomi Nun, iyomitaa-naanjiri intasonka-wintai-tantyaariri irirori. Irootaki ipinkatha-tantanakariri ishininka-payi Josué, yantayitziro okaratzi ikantayi-takiriri pairani Pawa Moisés.

JOSUÉ

Ikinkithawaitakaitziri Josué

¹ Tima aritaki kamaji irirori Moisés, impiratani Pawa. Ari ifaanatajiri Pawa yoka Josué, itomi Nun, itsipata-piintari Moisés. Ikantajiri: ² “Josué! Tima aritaki kamaji nompiratani Moisés. Awiroka montyaakairini maaroni pishininkapayi intatzikiro Owaryiinkaariniki, pijati anta kipatsiki nasitakaajyaamiri maaroni awirokaiti. ³ Naakataki opayitaki-mirori, tima irootaki nokantzi-takariri pairani Moisés, nokantakiri: ‘Naaka opimironi maaroni kipatsi tsika-rika pinkina-yitaki’. ⁴ Iroka onkarataji pipatsiti. Ompoñaa-nakyaaro aka otzisi-masiki, Kitiniitoniki irojatzi Antaraa-niki, maaroni iipatsiti Tharowan-taarini-satzi, irojatzi anta Inkaariki Antaro tsika ikyaapiintzi ooryaatsiri. ⁵ Airo itzimaji iitsinampaimini tsika-rika pisaika-yitaji. Naakataki tsipata-piintyaamini nokimitaakiri pairani Moisés notsipatakari. Airo nowap-intaimi, nasi nowatyiro nontsipata-jyaami. ⁶ Piriipiroti, ñaapiroki pinkantyyaa. Tima awiroka aakaajirini kipatsi maaroni pishininkapayi. Irootaki nokasiya-kaakiriri pairani piwaisatziti-payi. ⁷ Apatziro nonintzi piriipiroti, ñaapiroki pinkantyyaa. Pinkimisantanajiro noñaani okaratzi iyomitaa-kimiri nompiratanini Moisés. Oisokiro piwajiro, irootaki ojazzimotan-tajyaamiri kamiitha onkarati pantayitajiri. * ⁸ Amiwaanti piñaawaita-piintairo sankinarintsi ifaani Pawa, tima osiriki piwairo kitaitiri aajatzi tsitiniri, irootaki pimatant-tajyaarori pantayitajiro okaratzi osankinataan-chari. Tima ari ojazzimotakimi kamiitha onkarati pantayitairi. ⁹ Naakataki kantzimiri piriipiroti, ñaapiroki pinkantyyaa. Airo ayimawaitizimi pitharowanka, airo piwashaanta-waita, tima naaka Piwawani, nasi nowajiro nontsipatyaami tsika-rika pinkina-yitaji.”

2

Ityaantaaki Josué aminironi nampitsi

¹ Ikanta Josué ityaantaki manaan-tsiikiini apiti atziri ipoñaanakaro Inchatoniki, ikantawakiri: “Pijati Owintiniki paminiro tsika okantawaita nampitsi Kasiryaa.” Ikanta ijajitaki, ariitaka owankoki aparoni kooya mayimpro paitachari Rahab, ari imaajiita-paaki. ² Iro kantacha tzimatsi kamanta-kiriri pinkatha-ritatsiri Kasiryaaiki, ikantai-takiri: “Ari ipokiri Israel-iiti yaminiro tsitiniri anampi.” ³ Ari ikaimakaan-takiro pinkathari iroka kooya, Rahab, ikantakiro: “Pimisitowiri ariitain-chari piwankoki, ipokatzi yaminiro anampi.” ⁴ Iro kantacha omanakiri iroori yoka apiti atziri, okantanakiri pinkathari: “Omapiro yariitakana apiti atziri, iro kantacha ti noyoti tsika-rika ipoña. ⁵ Jaitijiitaji otsitiniityaanaki, yasitai-tanajiro nampitsi, tira noyoti tsika-rika ikinanaji. Pinintzi-rika pimpatzimatiri, pimpatzimata-nakiri, aritaki piyaata-wajiri.” ⁶ Iro kantacha iroka kooya, owatiitakiri ariitzinkari jinoki owankoki, omanakiri tsika owankita-kotziro owankiri-payi. ⁷ Ikanta yokapayi ityaantani pinkathari, iyaatasitanakiri ikinajiitanaki Owaryiinkaariniki, irojatzi montyii-rontsiki. Ikanta isitowa-jiitanakira ityaantani pinkathari, yasitai-tanakiro nampitsi. ⁸ Tikira imaajiiti, atitapaaki Rahab, okantapaakiri: ⁹ “Noyotzi iriitaki Pawa oajimiro iroka kipatsi, iri kantakaarori notharowa-kaantamiri. Ari ikantakari maaroni, oshiki itharowan-takami. ¹⁰ Tima nokima-kotakimi tsika okantaka pisitowan-taari Api-tantoniki, ikantakaakaro Pawa ompiryaati Inkaari Kiraankaaro otzikawakiri pawishimi. Nokima-kotakimi aajatzi piwa-nakiri Sehón aajatzi Og, papitiro-ryaanakiri iwinkathariti Tonkaarisatzi. Pimatananakiri ikaratzi nampitarori intatzikiro Tonkaarisatzi. ¹¹ Antaroiti notharowa-jiitanaki nokima-kotakimi, tikatsi matironi impiyatyaami awirokaiti. Tima yoka Piwawanitari awirokaiti, irijatzi Pawatatsiri inkitiki aajatzi aka kipatsiki. ¹² Irootaki nonintantari paakamiithatiri noshininka-mirinka naaka, pimatiri nokimitaawakimi awiroka. Pimpairyiiri iwairo Pawa noyotan-tyaari omapiro pimonkaratiro nonkampitimiri. ¹³ Iroka nonintziri: Airo piwana nokarajiitaki! Asitanari, noyaariri, nirinto-payi, maaroni.” ¹⁴ Ikantajiitzi irirori: “Aririka nawisakotaki naaka ari pawisakotzi-takyya awirokaiti, aiorrika pikamanta-kotana. Aririka yasitakaa-kyaanaro Pawa iroka kipatsi, aritaki nonisironkatakimi, omapiro.”

Owithatawaari Rahab aminakitziro nampitsi

* 1:7 Oisokiro piwairo = airo pitimpaa-waita pakopiroki aajatzi pampatikiki.

¹⁵ Tima otanto-nampiki nampitsi osaiki owanko Rahab, owaryaa-thataki siwitha intakiroki, ari inkinanakiri isoronka-najiro ijataji. ¹⁶ Okantawajiri: "Pinkinanaji otzisi-masiki, airo iñaanta-waami amina-minatzimiri. Mawa kitaitiri pimaña anta, irojatzi impiyan-tajyaari amina-minatzimiri. Aripaiti pijataji awiroka." ¹⁷ Ikantanakiro irirori: "Aritaki nomatakimiro pikowa-kota-kinari, airo namatawitzimi. ¹⁸ Aririka nompiya-paaki nampitsiki, papiitiro piwaryaa-thatiro siwitha kityonka-tharo nosoronkantanajyaari. Papatotiri piwankoki piri, piniro, piyaariri, maaroni ishininka-payi asitamiri. ¹⁹ Iriima kaari apatota-chani piwankoki aritaki iwai-takiri, iriitaki kanta-sityaaroni, tira naaka. Irooma iwai-takiri saikain-tsiri piwankoki, naaka kanta-sityaaroni. ²⁰ Aririka pikamantantaki awiroka, airo nomonkaratzimiro nokanta-kimiri naaka." ²¹ Ari okantanaki iroori: "Kamiithataki." Aakiro kityonka-thari siwitha owaryaa-thatakiro tantotsiki, owithata-waari, jaitijitaji apiti atziri.

²² Ikanta ijajitaki, ariitaka otzisi-masiki, okaratzzi mawa kitaitiri imanajitaka, irojatzi ipiyantaari amina-minatziriri. Oshiki yamina-mina-witakari awotsiki, tizimaita iñiiri. ²³ Ikanta yoirinka-jiitaja apiti atziri, imontyaa-naaro Owaryiinkaarinini, ariijitaja isaiki Josué, ikamanta-pajiri okaratzzi awishi-mota-kiriri. ²⁴ Ikantapaji Josué: "Isinita-kairo Pawa maaroni kipatsi. Ayimatakiri itharonka maaroni nampitarori anta, oshiki itharowa-kaakai arokaiti."

3

Imontyaan-takarori Owaryiinkaarinini

¹ Okanta okitaitita-manaji, yananinkanaka Josué itsipata-naari maaroni ishininka-payi yookanajiro isaikawita-paaka Inchatoniki, ariijitaka Owaryiinkaarinini. Ari imaajitapaaki tikira imontyiyiiaata intatzikiro. ² Okanta isaikapaaki mawa kitaitiri, ithotyaaakiro ijiwariti Israel-iiti yaminakiro iwanko-thaanti-payi ishininka. ³ Iyomitaakiri maaroni ishininka-payi, ikantakiri: "Aririka piñaakiri Ompira-tasorintsitaari Levi-iti yanatanakiro itasorintsi-mokoti Pawa, yashaata-kayiro, pijajiti awirokaiti, piyaatanakiri. ⁴ Onkini piñiuro tsika pinkina-jiiti, tima tikatsi kinatsini pairani awirokaiti aka. Airotzimaita pitsitokaro tasorintsi-moko, intaina pinkantyya pampoijiiti." * ⁵ Ari ikantanakiri Josué ishininka-payi: "¡Piwitsika-siri-jiityaa maaroni, tima onkitaititamanaji iñaakaimiro Pawa kaari piñaapiintzi!" ⁶ Ikantakiri aajatzi Ompira-tasorintsitaari-payi: "Paanakiro tasorintsi-moko, pijiwatiri maaroni ashininka-payi pashaa-jiiti." Yaanakiro Ompira-tasorintsitaari-payi tasorintsi-moko, ijiwata-nakiri maaroni ishininka-payi ashaajitanaaka.

⁷ Iñaanata-nakiri Pawa yoka Josué, ikantziri: "Iroñaaka nonkanta-kaiyaaro iñiimi pishininka-payi iriipirori pinatzii. Iro iyotantyaari ari notsipatami naaka nokimitaakiri pairani Moisés notsipatakari. ⁸ ¡Josué! Pinkantiri awiroka Ompira-tasorintsitaari-payi anatakirori tasorintsi-moko, pinkantiri: 'Aririka paatzikaa-paakiro nijaa Owaryiinkaarinini, ari paatzin-kajitapaaki.' " ⁹ Imatakiro Josué, ikantakiri ishininka-payi: "¡Noshininkaiti! Pimpoka-jiiti maaroni, pinkimi ikantzzi Awawani. ¹⁰ Iro piyotan-tyaari ari itsipatami awirokaiti Pawa Añaanita-tsiri, aritaki piñaayitajiri yapirotajiri Owintinitsatzi, Tharowan-taarini-satzi, Thaantiwini-satzi, Nampitsiwini-satzi, Pitzitharini-satzi, Tonkaarisatzi aajatzi Kayaawinisatzi. ¹¹ Ari piñaajitakiro yashaata-kaitiro Owaryiinkaarinini itasorintsi-mokoti Pinkatha-wintzirori maaroni kipatsi. ¹² Piyosiiti inkarati 12 ashininka, paayiti aparo-payi akaratzzi ashininkata-wakaa-jiita. ¹³ Tima aririka yashitanaki iitziiki-payi Ompira-tasorintsitaari anatakirori itasorintsi-mokoti Pinkathari-wintzirori maaroni kipatsi, ari ompiryaaatanaki Owaryiinkaarinini. Airo osiyaatanaja nijaa, antaro oonkanakyaa katonko."

¹⁴ Ikanta isitowa-jiitanaki Israel-iiti iwanko-thaanti-yitaka yashaatiro Owaryiinkaarinini, jiwajitaki Ompira-tasorintsitaari yanatakiro tasorintsi-moko. ¹⁵ Ikanta yaatzikaa-paakiro nijaa Ompira-tasorintsitaari anatakirori tasorintsi-moko, ashiyitanaki iitziiki-payi. Tima okimaatatzii Owaryiinkaarinini ikoyaan-tapiintai-tarori okithoki pankirintsi. ¹⁶ Iro oonkanta-nakari, antaro okantanaka nijaa irojatzi katonko ariitaka Potsitaariki oosaika-nampitziri Kimaantsi-jaari. Irooma kirinka Mamiriwiniki omontitari Inkaari Mirityaaro, piryaatanaki. Ari ikinajitanaaki Israel-iiti ijajiti intatzikiro Kasiryariki. ¹⁷ Iriima Ompira-tasorintsitaari anatakirori itasorintsi-mokoti Pawa, irojatzi ikatziyajiitaka tsika opiryaaatanaki Owaryiinkaarinini. Irojatzi ithonkan-takari imontyaa-jiita maaroni Israel-iiti opiryaaatanaki Owaryiinkaarinini.

* 3:4 intaina pinkantyya = 1,000 metro = 2,000 okaratzzi imonkaratan-taitaro konakintsi.

6

Ikyaantai-takari Kasiryaariki

¹ Tikatsi mataironi inkyaaji Kasiryaariki, tikatsi aajatzi matajironi isitowaji, tima yasitai-tanakiro sintsiini nampitsi, onkini impiyawintyaa aririka iwayirita-paakyaari Israel-iiti. ² Iro kantacha iñaanatajiri Pawa yoka Josué, ikantajiri: “¡Josué! Nosinita-kimiri papiroteri Kasiryaari-satzi, iwinkathariti aajatzi iwayirita-payi. ³ Pishonkiro nampitsi pintsipata-kyaari pishininka-payi owayirita-chani, aparo-satzi pishonkiro kitaitiriki. Tima anakarati 6 kitaitiri pishonkyaaro. ⁴ Ijwati 7 Ompira-tasorintsitaari yairika-yitaki ichii ipiraitari intyootan-tyaari. Iyaatzimaityaari ompira-tasorintsitaari-payi anatakirori tasorintsi-moko. Aririka omonkaratakyaa 7-tatsiri kitaitiri, 7 papiitiro pishonkiro nampitsi. Intyoojiitanaki Ompira-tasorintsitaari irirori. ⁵ Aririka pinkimawakiro opoimainka-tanaki tyoorintsi, pinkaima-jiiti sintsiini. Aritaki omporokanaki otantotari Kasiryaari. Ari pinkyaa-jiitanaki anta.” ⁶ Ikaimakiri Josué Ompira-tasorintsitaari, ikantakiri: “Paanakiro itasorintsi-mokoti Pawa. Ijwati 7 Ompira-tasorintsitaari yairika-yitaki ichii ipiraitari intyootan-tyaari. Iyaatzimaityaari Ompira-tasorintsitaari anatakirori tasorintsi-moko.” ⁷ Iyomitaakiri ishininka-payi, ikantziri: “Pijajiiti, paniitiro Kasiryaari, pishonkiro. Iriima inkarati owayirita-chani iriitaki jiwatironi itasorintsi-mokoti Pawa.”

⁸ Yantakiro Israel-iiti okarati ikantakiriri Josué. Jiwatanaki 7 Ompira-tasorintsitaari, ityoojiitzi. Pokakotatsi itasorintsi-mokoti Pawa itaapiiki. ⁹ Jiwataki inkarati owayirita-chani, pokajiitatsi itaapiiki Ompira-tasorintsitaari ityoojiitaki. Tzimatsi pasini owayiri-payi ampoita-tsiri iyaatako-wintziro itasorintsi-mokoti Pawa. Ti omairitapainti tyoorintsi. ¹⁰ Tima iyomitaa-yitakiri Josué ishininka-payi, ikantakiri: “Santzikoi-tiini panijiiiti, irojatzii nonkantantakyaamiri: ‘¡Pinkaima-jiiti sintsiini!’ Aripaiti pinkaima-jiiti” ¹¹ Imatakiro ishonka-jiitakiro nampitsi yanatako-jiitakiro itasorintsi-mokoti Pawa. Ari ipiyajiitaja iwanko-thaantiki, irojatzii pasini kitaitiri.

¹² Ikanta ipiriinta-manaja Josué, yaanajiro Ompira-tasorintsitaari-payi itasorintsi-mokoti Pawa. ¹³ Jiwatanaji 7 Ompira-tasorintsitaari yairika-yitakiri ityoori-payi, pokakotatsi itasorintsi-mokoti Pawa itaapiiki. Ti imakoryaa-painti yanijiiitzi, yaakowintakaro ityoojiitzi. Jiwatatsi inkarati owayirita-chani. Tzimatsi pasini owayiri-payi ampoita-tsiri iyaatako-wintziro itasorintsi-mokoti Pawa. Tima kapiniinka okantaka ityoojiitzi. ¹⁴ Ari yapiitakiro ishonkaro nampitsi Kasiryaari, irootaki apitita-tsiri kitaitiri. Ari ipiyajiitaja iwanko-thaantiki. Irootaki yantapiintakiri okaratzii 6 kitaitiri yapiitakiro ishonkarako.

¹⁵ Okanta 7-tatsiri kitaitiri, ananinka-jiitanaka ishonkaro nampitsi, ikimita-piintakiro. Iroka kitaitiri, 7 yapiitakiro ishonkaro nampitsi. ¹⁶ Okanta 7-tatsiri ityootaki Ompira-tasorintsitaari-payi, ikaimakota-nakiri Josué ishininka-payi, ikantziri: “¡Pinkaima-jiiti sintsiini! ¡Tima isinita-kimiri Pawa ikaratzii nampitarori aka!”

²⁰ Ari ikaimajiitanaki sintsiini ishininka-payi, poimatanaki ityootani Ompira-tasorintsitaari-payi. Ikanta ikimawakiri maaroni ishininka-payi opoimatanaki tyoorintsi, isintsipirotanakitzi ikaimanaki, irootaki oporokan-tanakari otantotari nampitsi Kasiryaari. Tampatzika iwanakiro ikyaajiitanaki nampitsiki. ²¹ Yapirotakiri iwisakiri maaroni sirampari, kooya, mainari, antari-kona-payi, imatanakiri ipira-payi, maaroni. Ari ikaratzii ithonkakiri. †

Imisitowaitakiro Rahab awisakotantaari

²² Ikaimakiri Josué amina-itziirori chapinki kipatsi, ikantakiri: “Pinkyii owankoki mayimpiro, pimisitowiro iroori aajatzi okaratzii asitari, paanakiro, pimonkaratinero okaratzii pikanta-kirori chapinki.”

²³ Ari ikyaajiitanaki apitika atziri, yaapaintziro Rahab, aajatzi iri, oniro, iyaariri-payi, oshininka-thori-payi iroori, yaanakiro tsika osaiki iwanko-thaanti-payi Israel-iiti. ²⁴ Ipoña itaanakiro owayiri-payi nampitsi Kasiryaari, yapirotakiro itaakiro okaratzii tzimatsiri. Apatziro yaakiri ooro, kiriiki, okaratzii iwitsikai-tziri yaitziri kitiriri kiriiki, asiro, ipiyotakiro tsika osaikayitzi okaratzii yasitakai-tariri Pawa. ²⁵ Iro kantacha iwawisaa-kotajiro Josué iroka kooya Rahab, ari ikimitaakiri oshininka-thori-payi. Tima irootaki omanakiriri ityaantani Josué yaminaitiro nampitsi Kasiryaari. Ari onampitaarori Rahab irojatzii iroñaaka otsipayitaari Israel-iiti tsika inampitaro irirori. ²⁶ Tima inthonkyaa iporokai-takiro nampitsi Kasiryaari, iroka ikantzi Josué iñaanatziri Israel-iiti: “Imishatani iwiri Pawa nintatsini iwitsikajiro nampitsi Kasiryaari. Tzimatsirika nintatsini iwitsikajiro, aritaki inkanta-kaakyaaro Pawa inkami maaroni iwaiyani yoka atziri.”

* 6:4 ipiraitari = oisha † 6:21 ipira-payi = buey, oisha, mora

²⁷ Tima maaroni ikimakoi-tanakiri Josué anta, tima iriitaki Pawa tsipata-kariri.

8

Yapiro-takiri Porokaarini-satzi

¹ Ari ifaanatajiri Pawa yoka Josué, ikantajiri: “Ñaapiro pinkantyya, airo pitharowa-waitzi. Paanajiri pishininka-payi inkarati owayirita-chani, pijati piwayirityaari Porokaarini-satzi, naaka kantakai-yaaroni piitsinampairi iwinkathariti, pinthonkiri papirotiri maaroni. Awiroka asitajyaaroni inampi aajatzi ipatsiti. ² Tima ari pimatakiri Porokaarini-satzi aajatzi iwinkathariti pikimitaakiri Kasiryaari-satzi aajatzi iwinkathariti. Nosinitakimi iroñaaka payiro okaratzi tzimimotziriri, payiri aajatzi ikaratzi ipirayitari. Piwitsikyaa, onkini pimapokiri pinkina-sitakiri itaapiiki.”

³ Ari iwitsikanaka Josué aajatzi ikimitakiri ishininka-payi jatatsini iwayirityaari Porokaarini-satzi. Iyositaki ikaratzi 30,000 ñaapirori ishininka-payi, ityaantakiri tsitini-paiti. ⁴ Ikantawakiri: “Itaapiiki pinkina-sitakiri, pimanajitakyaa okaakiini. Owitsika pinkanta-yitakyaa piwayiritiri. ⁵ Iriima pasini ashininka owayirita-chani iyaatina naaka nojati nampitsiki. Aririka isitowanakini ininti imanata-wakina, nosiya-pitha-tzimaityaari, akimitajiro chapinki. ⁶ Aririka impatzimata-nakina Porokaarini-satzi, yookanakiro intaina inampi, inkanta-jiiti: “Isiya-pithatatyai yokaiti ikimitajiro chapinki.” Nonkimita-kaanta-tzimaityaaro naaka-payi nosiya-pithata-tyiirimi. ⁷ Irojatzi pisetowan-tanakyaaari awiroka-payi tsika pimanajitaka, pinkyaa-jiita-paaki inampiki. Tima isinita-kairi Pawa awayirityaari yokaiti. ⁸ Aririka pinkyaaaki inampiki, pintayiro. Pimatiro ikantakiri Pawa. Irootaki inintziri irirori.” ⁹ Imatakiro Josué ityaantakiri owayirita-chani. Ikinajitaki ishininka-payi ikyaapiintzi ooryaatsiri, manajitaka niyaanki-thaki awotsi poñaachari Pawapankoniki irojatzi Porokaa-riniki. Iriima Josué, ti ijati irirori, aajatzi imaanaji iwanko-thaantiki.

¹⁰ Okanta okitaitita-manaji, yananinkanaka Josué yaminiri ishininka-payi, inkarati owayirityaariini Porokaarini-satzi. Ipiyotakiri maaroni ishininka-payi, aajatzi antari-kona-payi. ¹¹ Ari itonkaa-jiitanaki owayirita-chani ikaratzi itsipata-nakari Josué. Tima imontita-paakaro nampitsi Porokaa-rini, ari iwanko-thaanti-yitapaaka okatonkotzi nampitsi. ¹² Ityaantaki 5,000 ishininka owayirita-chani ikyaapiintzi ooryaatsiri, manayitaka niyaanki-thaki awotsi poñaachari Pawapankoniki irojatzi Porokaa-riniki. ¹³ Iroka ikanta itsiparyaakiri ishininka-payi Josué: Tzimatsi aparo-payi manajitaka owayirita-chani ikyaapiintzi ooryaatsiri. Iriima pasini-payi iwanko-thaanti-yitaka okatonkotzi nampitsi. Irojatzi ijiwatan-tanakari Josué tsitini-paiti anta otinkanaaki. ¹⁴ Ikanta iyotaki pinkatharita-tsiri Porokaa-riniki, sintsiini ikaimanakiri iwayiriti-payi, aninka-jiitanaka, ikamanta-wakaa-jiitaka tsika iwayiritantyya. Ari ikaratzi yaanakiri iwayiriti impiyata-wakyaari Israel-iiti iwiraapaaka intatzikiro Mamiriwiniki. Ti iyojiiti manajitaka pasini Israel-iiti nampitsiki tsika ikinapaakiro. ¹⁵ Ikanta Josué itsipatakari iwayiriti, ikimita-kaakaro intharowa-nakityiimi, isiya-pithata-nakari Porokaarini-satzi ikinajitanaki otzisi-masiki. ¹⁶ Ari ikaimakotakiri iwayiriti-payi iwinkathariti Porokaarini-satzi, ikantziri: “;Pimpatzimatiri!” Ikanta ipatzimai-tanakiri Josué, yookanakiro intaina inampi. ¹⁷ Tikatsi aparoni owayiri saikanain-tsini kisakowintyaarini Porokaarini-satzi aajatzi Pawapankoni-satzi, tima maaroni ijatanaki iwayiriti ipatzimata-nakiri Israel-iiti.

¹⁸ Ari yapiitakiro Pawa ifaananziri Josué, ikantziri: “Piwaankiro pipathaka-minto pookotan-tyaaro Porokaa-rini, tima nosinita-kimiri naaka papirotiri.” Iwaankakiro Josué iwisa-minto yairikakiri, yookotan-takaro nampitsi. ¹⁹ Imapoka-sitanaka isitowa-jiitanaki owayiriti ikaratzi omanain-chari, jatanaki Porokaa-riniki, kyaapaaki nampitsiki, itaapaakiro. ²⁰ Ari ipithoka-painta itaapiiki iwayiriti Porokaarini-satzi, ifaatziro okachaaryii-nakataki otaa inampi. Tikatsi inkini isiyanaaki otzisi-masiki, tima itzikakiri Israel-iiti isiyakaan-tziri inkaaranki imisiya-tziiri. Iriitaki pithoka-sitanakariri iwayiritari. ²¹ Ifaakiri Josué ikyaaki nampitsiki iwayiriti ikaratzi omanain-chari, imatakiro itaakiro nampitsi, ipiyasi-jiita-paakari Porokaarini-satzi, iwayirita-paakari. ²² Ari isitowa-jiitanaki owayiri-payi kyaapain-tsiri nampitsiki, isatikai-tanakiri Porokaarini-satzi, tikatsi inkinaji isiyi, iwamaitakiri maaroni. ²³ Apatziro iwinkathariti Porokaarini-satzi yañaaki, ti iwamairi. Yairikai-takiri, yaanakiri isaikaki Josué.

²⁴ Yapiro-takiri Porokaarini-satzi ikaratzi jatanain-tsiri otzisi-masiki ipatzimatantawita. Ari ipiyapaaka maaroni Israel-iiti nampitsiki Porokaa-rini, yapirotakiri iwisakiri ikaratzi añaawita-nainchari. ²⁵ Tima apirotakaa ikamaki Porokaarini-satzi. Ikamayitaki sirampari aajatzi kooya. Ikarajitzi 12,000 kamaintsiri. ²⁶ Ti inkaratiro Josué iwaankiro iwisa-minto yookotantaro nampitsi, irojatzi yapirotantakariri ikaratzi nampitarori Porokaa-riniki. ²⁷ Tima yayitakiri Israel-iiti maaroni yasitari Porokaarini-satzi aajatzi

ipira-payi. Imatakiro Josué ikantakiriri Pawa. ²⁸ Itaakiro Josué nampitsi Porokaarini. Asi owiro ifiitziro iroñaaka opiyo-porokita tsika okanta iporokai-takiro pairani. ²⁹ Yaakiri Josué iwinkathariti Porokaarini-satzi, ithatakiri otiwaki inchato, irojatzititini-tiini. Ikanta ikyaanaji ooryaatsiri, ikantaki Josué: “Posiryaa-kotiri kaminkari, pookaitiri okyaapiintaki awotsi, panawyaan-tyaari oshiki mapi.” Asi owatyiiro ifiitziro iroñaaka mapi okaratzi yanawyaan-taita-kariri.

9

Yamatawinka Nampitsii-toni-satzi

¹ Ari kimajiitaki okaratzi awisain-tsiri iwinkathariti-payi Tharowan-taarini-satzi, Tonkaarisatzi, Owintini-satzi, Nampitsi-wini-satzi, Thaantiwinisatzi aajatzi Kayaawinisatzi. Tima yokapayi pinkathari iriitaki saika-nampi-yitzirori Owaryiinkaarini, othapyaaki Antaroiti Inkaari aajatzi Kitiniitoniki. ² Ari iyomitaa-wakaa-jiitaka yokaiti pinkathari, ikanta-wakaa: “Thami aapatyaa-wakaityaa, inkini ampiyata-wakyaari Josué jiwatzirori Israel-iiti.”

³ Iriima Thaantiwinisatzi nampitarori Nampitsii-toniki, ikimakotakiri Josué tsika ikantakiri Kasiryaa-satzi aajatzi Porokaarini-satzi. ⁴ Ikinkithasiri-jiitanaka yamatawitiri. Yaaki antyasiparo-payi itiminto aajatzi paisatori misinantsi, wawi-poroki ikantayitaka, ikithaa-yitanakaro, ikyaa-kota-nakari ipira-payi jaitijiitanaki. * ⁵ Tima wawi-poroki ikantajiitaka, ikyaanta-yitakari iitziiki paisato-porokiri. Yaanaki kiso-porokiri iwariti, othonka opowaki. † ⁶ Arijiitaka Pinaironchaariniki tsika iwanko-thaantitaka Josué aajatzi ishininka-payi, ikantapaakiri: “Awiroka nopokasitzi, tima intaina nopoñaayitaka. Nonintzi paapatyaa-yaana.” ⁷ Ari yakajiitanaki Israel-iiti ikantziri Thaantiwinisatzi pokaintsiri: “Kimitaka ti intaina pimpoñiiaaro, okaakiini pisaiki. ¿Tsika inkini aapatyaa-wakaityaa?” ⁸ Aikiro isintsita-nakitzi, ikantziri: “Nonintzi pimpirityaana.” Ikantziri Josué: “¿Tsikama pipoñaaka? ¿Tsika pipaitaka? ¿Tsika osaiki pinampi?” ⁹ Ikantajiitzi iriroriiti: “Intaina nopoñaaro, nokimakotakiri Piwawani. Ithonka nokimakiro aajatzi okaratzi yantakiri Piwawani Apitantoniki. ¹¹ Irootaki ityaantantakanari nojiwari-payi, aajatzi noshininka-payi, ikantakina: ‘Pijati tsika isaikajiitzi Israel-iiti. Paanaki piyaari awotsiki. Aririka piñaakiri, pinkantiri: ‘Naaka pompiratani. Nonintzi aapatyaa-wakaityaa.’” ¹² Tima owakira nopokajiitanaki namina-minatzi, ainiro osaawawita nowariti. Irooma iroñaaka kiso-poroki okantaka, ithonka opowaki. ‡ ¹³ Ari ikimiwitaka aajatzi misinantsi-naki owakirari nawita. Tima sanaryaaki iroñaaka. Ari okimitzi-takari aajatzi noithaari, noyaantakari noitziki, thonkaka tima intaina nopoñaayitaka.’” ¹⁴ Yaakiro Israel-iiti iwariti Nampitsiitoni-satzi yamakiri inampiki, iwaka kapichiini. Titzimaita inkowakotiri Pawa opaita-rika yantiri. ¹⁵ Imatakiro Josué isankinata-kotakiro okantakota yaapatyaa-wakaan-tyaari airo iwaiyirita-wakaanta. Ikantakiri: “Airo nowamaimi.” Irojatzimatiztakari ijiwari-payi Israel-iiti ikantakiri irirori-payi.

¹⁶ Ikanta awisaki mawa kitaitiri, ikamantaitakiri Israel-iiti, ikantaitziri: “Ti intaina isaikajiitzi Nampitsii-toni-satzi, iriitaki pitsipa-nampitari”. ¹⁷ Jaitijiitaki Israel-iiti yamina-minatziro Nampitsiitoni-satzi. Ikanta awisaki mawa kitaitiri, yariitakari inampiki. Iroka ipaitziro inampi-payi: Nampitsii-toni, Manityaarini, Kaaronchaarini, Antami-jaari. ¹⁸ Titzimaita iwaiyirita-paakyaari, tima yaapatyaa-wakari chapinki, inkantakiri: “Airo nowayiritami. Aririka nonthaiyakya nokantzimiri, iwasankitaina Pawa, Iwawani Israel.” Irootaki ikisima-waitan-tanakariri Israel-iiti yokapayi ijiwariti-payi. ¹⁹ Iro kantacha, iroka ikantajiitzi ijiwariti yakayitzirori Israel-iiti: “Airo nowayiritami. Tima aritaki nokantzi-takari chapinki: ‘Airo nowayiritami. Aririka nonthaiyakya nokantzimiri, iwasankitaina Pawa, Iwawani Israel.’” ²⁰ Aikiro ikantana-kitzi ijiwariti-payi Israel-iiti: “Airo amaimanitziri, isaikawaiti. Tima airorika amonkaratzirori akantakiriri Pawa, aritaki inkisakai. ²¹ Airo piwamaa-kaanta-waitzi aparoni, apatziro pimpira-waityaari iwapiinti tsitsi, yayi aajatzi nijaa.” Ari ikinakayirori jiwari-payi imonkaratzirori ikantakiriri Nampitsii-toni-satzi, yaapatyaa-yaari.

²² Ari ikaimakaan-takiri Josué Nampitsii-toni-satzi, isampitakiri ikantziri: “¿Paitama pamatawitan-tanari pikantaki: ‘Intaina osaiki nonampi.’? Tima okaakiini pisaikajiitzi. ²³ ¿Mishataari piinayitaji! Pasi piwairo nompira-waijiityaami. Ontzimatyii pintsimata-piintaji, paapiintaji nijaa asi iwanko Nowawani.” ²⁴ Yakanaki irirori ikantakiri: “Tima antaaro notharowan-takami piwamaana = kari, irootaki namatawitan-tamiri. Tima nokimakotakiri Piwawani okaratzi ikantakiriri pairani Moisés, ikantziri:

* 9:4 ipira-payi = asnos † 9:5 iwariti = pan ‡ 9:12 nowariti = pan

'Ari napirotajiri ikaratzi nampitarori aka, nompajimiro awirokaiti maaroni iroka iipatsiti.' ²⁵ Iro kantacha, pimatiro pimpira-waityaana awiroka-payi. Pantakayinaro okaratzi kamiithatzi-motimini." ²⁶ Imatakiro Josué, ti isinitiri Israel-iiti iwayiritai-tyaari Nampitsiitoni-satzi. ²⁷ Irijiitaki iwaki tsimata-piinta-tsini, irijatzi aapiinta-tsini nijaa irasi maaroni Israel-iiti, asi ipomitairontsiti Pawa tsika-rika anta yookotiniri Pawa. Irootaki yanta-wairi yamitanakari yantiro irojatzi iroñaaka.

10

Iwayiritaitari Tonkaarisatzi

¹ Ikanta Adonisedec pinkatharita-tsiri Aapatyaawiniki, ikimakotakiri Josué yaapi-thatakiri iipatsiti Porokaarini-satzi. Yapirotakiri maaroni, itsipataakiri iwinkathariti, ikimitaakiri pairani Kasiryaa-satzi, yapirotakiri itsipataakiri iwinkathariti. Tima ikimakotzi-takari yaapatyaakari Nampitsiitoni-satzi, itsipatakari iipatsitiki isaikanyaari kamiitha. ² Antaro itharowanaki. Tima ñaapirori ikantajiita. Antaro okanta iipatsiti, anairo irasi Porokaarini-satzi. Tima otzinkami nampitsi onatzi iroka Nampitsiitoni. ³ Irootaki ityaantan-takari Adonisedec jatatsini iñiiri Hohän pinkatharita-tsiri Aripirotaa-riniki, iñiiri Piream pinkatharita-tsiri Watha-winiki, iñiiri Jafia pinkatharita-tsiri Kisosiryaa-riniki, iñiiri Debir pinkatharita-tsiri Waakaanikiki, ikantakiri: ⁴ "Pimpoki pamitakotina awayirityaari Nampitsiitoni-satzi, tima yaapatyaakari Josué ijiwariti Israel-iiti, itsipata-wakari." ⁵ Ikanta yoka 5 pinkathari saikatsiri iipatsitiki Tonkaarisatzi. Pinkatharita-tsiri Aapatyaawiniki, Aripirotaa-riniki, Watha-winiki, Kisosiryaa-riniki, aajatzi Waakaanikiki, yaapatyaa-wakaanaka irirori, yaayita-nakiri iwayiriti. Jataki intzi-masitiri Nampitsiitoni-satzi iwayiri-tyaari.

⁶ Ari ikimitakari aajatzi Nampitsiitoni-satzi, ityaantaki jatatsini isaikaki Josué iwankothaantiki Pinaironchaariniki, ikantapaakiri: "Pimpoki sintsiini, pinkisa-kowintyaari pimpiratani. Tima yaapatyaa-wakaa-kityaa pinkathari-payi saikatsiri tonkaariki iipatsitiki Tonkaarisatzi, inintzi iwayirityaana." ⁷ Ikanta ikimawaki Josué, pokanaki irirori itsipayitakari ñaapirori iwayiriti ipoñaakaro Pinaironchaariniki. ⁸ Ari iñaanata-jiriri Pawa, ikantairi: "¡Josué! Airo pitharowan-tawaitari, nosinita-kimiri papirotiri. Tima tikatsi matimini yiitsinampaimi awiroka." ⁹ Ikanta ipokanaki Josué tsitini-paiti ipoñaakaro Pinaironchaariniki, imapokakiri iwayiritakari. ¹⁰ Tima ikantakaakaro Pawa intharowan-taityaari Israel-iiti, iñiitakiri yapirotantaki iwamaantaki Nampitsiitoni. Ipatzimata-nakiri ikinawitanaka awotsiki jatachari tonkaariki Moropankoniki, ari iwamaawaji oshiki, irojatzi yariitantaka Kiyaronchaariniki aajatzi Pirataironiki. ¹¹ Ikanta yoirinka-jiitaaro Moropankoniki isiya-pitha-witari Israel-iiti, iwaryaaki Pawa antaro jiriniki osiyakaro mapi, irojatzi anta Kiyaronchaariniki, apirotakiri owamaakiri anaanakiri ikaratzi iwamaayitakiri Israel-iiti.

¹² Ari ikowakota-kiriri Josué yoka Pawa yapirotiriri iwayiritiri Tonkaarisatzi. Tima ikimakiri maaroni ishininka-payi, ikantaki: "¡Ooryaatsiri! Paatzinki aka Nampitsii-toniki. ¡Kasiri! Paatzinki anta otaapiki Maniro-jaariki."

¹³ Ari imatzimaitaka yaatzinka-paaki ooryaatsiri aajatzi kasiri. Irojatzi ikaranta-karori Israel-iiti ipiyawinta iwayiritari iisaniintani.

Irootaki osankinain-chari pairani isankinariki Jaser, kantatsiri: "Osamani yaatzinkaka ooryaatsiri inkitiki, iroowitaincha omonkarata-jyaami aparoni kitaitiri."

¹⁴ Tira iñiiti pairani siyaaroni iñaakan-takiri Pawa yantakiro inintziri aparoni atziri, tima inkisako-winta-tyiiaari Israel-iiti.

¹⁵ Ari ipiyaari Josué itsipataari ishininka-payi iwanko-thaantiki anta Pinaironchaariniki.

24

Ikamantakari Josué

²⁹ Okanta apaata, kamaki Josué itomi Nun, impiratani Pawa. Okaratzi 110 isarintsiti ikamantakari. ³⁰ Ikitaitakiri inampiki, ipaitai-tziri "Oshiki-piro Antitaantsi" saikatsiri otzisi-masiki iipatsitiki Efrain-payi, tsika okatonkotzi otzisi Onikariitoniki. ³¹ Tima yoka Israel-iiti oshiki ipinkathata-piintakiri Pawa ainiro yañaawita Josué. Ari ikantzi-takarori aajatzi ikamajira Josué, tima ainiro yañaayitzi antari-kona-payi yotakotzirori okaratzi yantzimota-kiriri pairani Pawa.

³² Ikanta yamajiro Israel-iiti itonki-porokini José anta Apitantoniki, ikitata-pajiri Sikochariniki. Irootaki iipatsiti Jacob, iwaisatzitini, yamanantakiri pairani yasiwitaro icharini-payi Hamor, ipinatakiri ikaratzi 100 ikithoki kiriiki. Tima yoka Hamor iriri

inatzii owaita-kaantai-tziri Siko-kintsi, ikantziri iñaaniki iriroriiti Siquem. Okanta apaata, iriitaki icharini-payi José asitaarori maaroni iroka kipatsi.

JIWARI-PAYI

Yapiroantaki Judá-iti

¹ Aritaki kamaki Josué, inintaki Israel-iiti iyoti itzimi-rika ityaaroni iwayirityaa, ikowako-takiri Pawa, ikantziri: “¿Itzimika ityaaroni itonkairo iwayiri-tyaari Owintini-satzi?” ² Ari yakakiri Pawa ikantziri: “Iriitaki ityaaroni iwayiri-tyaari icharini-payi Judá, naaka kantakai-yaarini yaapitha-tantyaariri iipatsiti, iriitaki asitajyaaroni.” ³ Ikanta icharini-payi Judá ikaimakiri maaroni icharini-payi Simeón, tima ishininkathori inajjitzii, ikantakiri: “Thami antsipata-wakaiyaa antonkairo kipatsi ipaitakinari. Thami awayiri-tyaari Owintini-satzi. Ari nonkimi-tajirori naakaiti, aritaki noyaatakimi pipatsitiki ipaitakimiri awiroka.” Imatakiro icharini-payi Simeón, iyaataa-jiita-nakiri ishininka-thori-payi. ⁴ Tonkajii-tanakari Judá-iti. Ikantakaakaro Pawa yapiroitori maaroni Owintini-satzi, aajatzi maaroni Nampitsi-wini-satzi. Tima oshiki-piro ikaratzi atziri iwamaakiri anta Poriryaarii-toniki. *

⁸ Ikanta iwayiri-takari Judá-iti yokaiti Aapatyaawini-satzi. Ikyaaki inampiki, yapiroatakiri iwisakiri maaroni, itaanakiro inampitsiti. ⁹ Ikanta yawisanaki Judá-iti iwayiri-tanakari Owintini-satzi nampiwitarori otzisi-masiki, Piryariniki, aajatzi otaapiki owintini-pathatzi. ¹⁰ Ikanta yawisanaki Judá-iti iwayiri-tanakari Owintini-satzi nampiwitarori Aripuro-taariniki, ipaitawitairi pairani “4 Asitarori Inampitsiti”, iwana-kiri Sesai, Ahimán aajatzi Talmai, jiwari-payi inayitzi irirori.

Iwayiritantaki icharinipayi José

²² Ari ikantakari aajatzi icharini-payi José, iwayiri-takari Pawapankoni-satzi. Tima itsipatani iwiri Pawa yokaiti. ²³ Ityaantaki icharini-payi José jatatsini yaminaitiro Pawapankoniki, ipaitai-tziri pairani Tirimpyaari. ²⁴ Ikanta ijajiitanakari aminirori nampitsi, imonthaaka poñaanain-chari nampitsiki, ikantawakiri: “¡Ayompari! Pisisironkayaana, nonintzi piyomitainaro tsika ikyaa-piintai-tziri nampitsiki, aritaki nomatakimi awiroka naakamiithatimi.” ²⁵ Imatakiro iñaakai-takiri tsika ikinaitzi ikyaaantairi nampitsiki, ithonka yapiroatakiri iwisakiri nampitarori anta. Iriima atziri yomitaa-kiriri ikyaaantakari nampitsiki, isinitakiri isiyi aajatzi ikaratzi ishininka-yitari irirori.

Ti imisitowanti icharinipayi pasini Israel-iiti

²⁷ Iriima Israel-iiti icharini-payi Manasés ti imatiri imisitowiri nampitarori Marankipankoniki, Impanikyaariki, Chariñaariki, Niyaitoniki aajatzi Owayirii-toniki. Irojatzi ikanta inampijiitaro Owintini-satzi anta. ²⁸ Ikanta ishikitanakari apaata Israel-iiti tzi-manakari isintsinka, isintsiwintajiri yantawai-takari Owintini-satzi, tizimaita imisitowiri inampiki. ²⁹ Ari ikimitakari aajatzi Israel-iiti icharini-payi Efraim ti imatiri imisitowiri Owintini-satzi nampitarori Pithatoniki. Iro inintaki intsipa-tyaari inampityaaro inampiki.

³⁰ Ari ikimitakari aajatzi Israel-iiti icharini-payi Zabulón ti imatiri imisitowiri Owintini-satzi nampitarori Sankaariniki, aajatzi ikaratzi nampitarori Katarosi-taariniki, irojatzi inampiyitakaro Owintini-satzi inampiki itsipatakari icharini-payi Zabulón. Isintsiwintziri yantawai-takari. ³¹ Aajatzi ikimitaka Israel-iiti icharini-payi Aser ti imisitowiri nampitarori Tapatzikaariniki, Simaaki, Waiya-jaariki, Amatawyaariniki, Waiyajaaroki, Asitakotaariniki aajatzi Kaankiiriniki. ³² Itsipatakari icharini-payi Aser inampitaro Owintini-satzi asitarori inampi anta, ti yomisitowiri. ³³ Ari ikimitakari aajatzi Israel-iiti icharini-payi Neftalí ti imatiri imisitowiri nampitarori Ooryaa-pankoniki aajatzi Akapankoniki. Ari itsipatakari Owintini-satzi inampitaro iipatsitiki. Oshiki isintsiwintakari imipira-yitari Ooryaa-pankoniki-satzi aajatzi Akapankoni-satzi. ³⁴ Iriima Tonkaarisatzi imisiyakiri Israel-iiti icharini-yitari Dan, inampiyi-tyaaro tonkaariki otzisi-masiki, ti isinitajiri yoirinki otaapiki owintini-pathatzi.

2

Ti imiraawintaitari Pawa

⁶ Ikanta iwithata-kaanajari Josué maaroni ishininka-payi, jatayitanakari yaayitiro iipatsiti okaratzi ipayita-kiriri. ⁷ Tima oshiki ipinkathata-piintakiri Israel-iiti yoka Pawa ainiro yañaawita Josué. Ari ikantzi-takarori ikamajira, tima ainiro yañaayitzi antaripiro-payi yotakotzirori tsika ikanta inisironka-takari pairani Pawa.

* 1:4 oshiki-piro = 10,000

¹⁰ Ikanta ikamayitaki ikaratzi tsipayi-takariri pairani Josué. Ari ikantzi-takari ikaratzi owakira tzimayi-witaa-chari, kaari yotako-piro-tirini Pawa tsika ikanta inisironkatari pairani ishininka-payi.

Yapiitajiro Israel-iiti Ipiyathatari Pawa

¹¹ Tima kowiinka okantzi-motari Pawa okaratzi yantayi-tanjari Israel-iiti, ipinkatha-waita-sitakari isiyakaaro pawaniro Inkaniiwiri. ¹² Ti imiraawinta-najiri Pawa, Iwawani pairani iwaisatzitini owawisaa-kotairiri isaikawitaka Apitantoniki. Ipinkatha-waita-sitakari iwawani asitarori inampi itsipataari inampijji-taaro. Irootaki iwatsimaan-takariri Pawa. ¹³ Tima ipinkatha-waitakiri isiyakaaro pawaniro Inkaniiwiri, aajatzi osiyakaaro pawaniro Impokiromara. Ti imiraawintajiri Pawa. ¹⁴ Antaro ikisanaka Pawa, yooka-nakiri Israel-iiti. Ikantakaakaro impoki kosintzi-payi inampiki, ikositakiri okaratzi tzmimo-tziriri. Ipokapaaki owayiri-payi, ti onkanti impiyata-wakyaari. ¹⁵ Ijatawijiitaka iwayirityaa, ti intsipa-tanajyaari Pawa imatantyaariri iwayirityaari. Irootaki ikantzi-takariri, imonkara-takiro Pawa okaratzi ikantakiriri. Tima oshiki ikimaatsi-waitaka Israel-iiti. ¹⁶ Irootaki ikantakaan-takarori Pawa intzimi jiwari-payi, iriitaki saikakaa-yitajirini Israel-iiti. Iri ookakaa-witairini aririka inintaitimi yaapithaitiri iipatsiti. * ¹⁷ Titzimaita inkimisantiri ijiwariti-payi, iri inintapirotaki impinkatha-waitakiri pawaniro. Ti ishintanaki iwashaantziro tsika ikantayita pairani iwaisatziti ikimisantziro ikantakaanani Pawa. Iwashaanta-nakiro irirori-payi. ¹⁸ Aririka inkanta-kaiyaaro Pawa intzimi ijiwariti Israel-iiti, tima iriitaki iwayitziiriri. Ainiro yañaayitzi ijiwariti, itsipata-piintari Pawa yoka jiwari, ikisako-wintari iwayiriyita. Tima oshiki inisironka-takari Pawa yokapayi Israel-iiti, ikimiri ikaminthaa-jiita okantakaaro impira-waitaitari, aririka inkimaatsita-kayi-tyaari aajatzi. ¹⁹ Iro kantacha, aririka inkami-rika ijiwariti-payi Israel-iiti, yapiita-najiro ikaaripiro-waitzi, imapiro-tatziiro ikaaripiro-waitzi, yanaakiri ikaariprotaki pairani iwaisatziti, ipinkatha-waita-sitari isiyakaaro pawaniro-payi. Ti ininti iwashaantajiro, oshiki ayimawaitziri yantayitiro. ²⁰ Tima antaaro iwatsimaakiri Pawa yoka Israel-iiti, ikantanaki: "Ikantakaan-tziro Israel-iiti ithainka-kiro nokasiya-kayiriri pairani iwaisatziti-payi, ti ininti inkimisantajina, ²¹ irootaki airo nomisitowan-taari asitarori pairani inampipayi, kaari itsinampai yoimisitowiri pairani Josué ainiro yañaawita." ²² Tima inintzi Pawa iniiirimi Israel-iiti impiya-siritaji inkimisantajiri, isiya-kota-jiityaari iwaisatziti ikimisantakiri pairani irirori. ²³ Irootaki ikantan-takari Pawa intsipa-tyaari Israel-iiti asitarori pairani inampi anta. Ti yoimisitowiri sintziini, tima ti isininitiri yapirotiri Josué.

3

Otoniel

⁷ Imapirotakiro Israel-iiti ikaariprotaki ti ookimota-jyaari Pawa, yooka-nakiri. Iwawani-waita-sitakari Inkaniiwiri, aajatzi isiyakaaro Inkaari-wiri. ⁸ Antaroiti iwatsimaakiri Pawa yokaiti Israel-iiti, isinita-nakiri imapirotiri impira-waityaari Cusan-risataim pinkatha-ritatsiri Osampanaaki saikatsiri Tonkaironiki. Tima osamani impira-waitakari okaratzi 8 osarintsi isaikawaitaki. ⁹ Ari ikowa-kotairi Pawa yokaiti Israel-iiti intzimaji kisakowinta-jyaarini. Iriitakira itomi Cenaz, paitachari Otoniel, iyaapitsi iririntzi Caleb. ¹⁰ Inampi-siritan-tanakari Itasorinka Pawa yoka Otoniel, itanakaro ijiwatziiri Israel-iiti, jataki iwayirityaa. Isinita-kiniri Pawa iitsinampairi Cusan-risataim pinkatha-ritatsiri Tonkaironiki. ¹¹ Osamani isaikawaitaji kamiitha Israel-iiti okaratzi 40 osarintsi, irojatziti ikamantajari Otoniel itomi Cenaz.

Aod

¹² Yapiitajiro Israel-iiti ikaariprotzi-motairi Pawa, ari ikantakaakaro Pawa ontzimi-motiri isintsinka Eglón pinkatha-ritatsiri Athataa-winiiki, iriitaki owayirita-kariri Israel-iiti. Okantakaan-tzirori ikaariprotzi-motakiri Pawa. ¹³ Ikanta iwinkathariti Athataa-wini-satzi yaapatyaakari iwinkathariti Pityaankaarini-satzi, aajatzi Otinkanaawini-satzi, ipokajiitaki iwayiritari Israel-iiti, yaapithatakiri inampitsiti ipaitai-tziri Kapashaa. * ¹⁴ Tima okaratzi 18 osarintsi impiratai-takari Israel-iiti impiratariri iwinkathariti Athataa-wini-satzi.

Iwakiri Aod pinkathari Eglón

* **2:16** jiwari-payi = aminako-tantatziiri. Tima iriitaki aminirori ikisa-wakaa-jiita Israel-iiti. Iro kantacha, ti apatziro yaminiro ikisawakaita, tima iriitaki ijiwaritari Israel-iiti, ijiwatziiri aajatzi owayiri-payi. Irootaki ipaitan-tariri "jiwari"

* **3:13** Kapashaa = Kasiryaaari

¹⁵ Ikanta Israel-iiti ikowa-kotairi Pawa. Ikantakaakaro Pawa intzimaji pasini kisakowinta-jyaarini, iriitaki Aod itomi Gera, ishininka-mirinka Benjamín-iiti, ampat-antsi inatzii. Ikanta ityaanta-kiniri Israel-iiti isintsiwintakiri yamaitiniri kiriiki yoka Eglón iwinkathariti Athataa-wini-satzi. ¹⁶ Iwitsikaki Aod iyotsiro-miniti, apimini ithoy-impitakiro, ti osantha-piroti. Yoosota-kotakaro irakoki imana-kotan-takaro iithaariki. [†] ¹⁷ Ipoñaa ijataki yaanakiniri sintsiwintan-tziri yaitiniri kiriiki yoka Eglón iwinkathariti Athataa-wini-satzi. Iriipirori wathantzi ikanta atziri Eglón. ¹⁸ Tima imatakiro ipakiri isintsitan-tziri yaitiniri kiriiki, ari iwithata-waari Aod ikaratzii itsipayitakari. ¹⁹ Ikanta yariitaka isaikira iwawani-waita-sitari saikatsiri okaakitapaji Pinaironchaarini, ipiyaja Aod isaikinta Eglón, ikantapajiri: “Pinkathari, tzimatsi ñaantsi nonintziri nonkaman-timiro apaniroini.” Ari yakanaki irirori, ikantzi: “¡Pisitowa-jiiti!” Sitowajiiitanaki inampiri-payi irirori. ²⁰ Itsitoka-paakari okaakiini Aod isaiki yamasawiryaa-wajiiita. Ikantzi Aod: “Namatziiimi iñaani Pawa.” Ari ikatziyanaka Eglón. ²¹ Iwaanka-nakiro Aod yampati irako, yaakiro kotsiro-mini imanaki owiraari iithaari irako-piroki, isatairi imotyaaki, ²² iponkitzita-kiniri, othonka okyaa-kotanaki okawi iyotsiro-mini, ti ositowajiro, jataki ishiito-thatoki. ²³ Ari isitowanaki Aod intakiroki, yasitanakiro kamiithaini, isatika-najiro asitako-rontsi.

Iyotakiri owantain-tsiriri

²⁴ Ikanta isitowanaji, ari ipokajiiita-paaki impiratani-payi pinkathari, iñaapaa-tziro asitaka pankotsi, ikantajiiitzi: “Aama isapokatya isita.” ²⁵ Ikanta iyaawinta ti iyoti opaita yantziri kaari yasitaraan-taaro, yasitaraa-kotakiri, iñaatziiri inaryaaka iwinkathariti, kamaki.

Yapiro-takiri iwayiritaitari Athataa-wini-satzi

²⁶ Ikanta yaminajiiitakiro opaita ikamantakari, siyanaka Aod. Ikinanaki isaikay-itzi isiyakaaro pawaniro-payi, awisakotaji anta ipaitai-tziro Yawotsiti Witzintziwini. ²⁷ Ikanta yariitaja iipatsitiki ishininkaiti Efraín-iiti, ityoota-paaki. Oirinka-jiitaja Israel-iiti, iriitaki jiwatajirini maaroni. ²⁸ Ikantakiri: “Piyaatina, tima isinitakiri Pawa awayirityaari Athataa-wini-satzi.” Iyaataa-jiita-nakiri, ithonka yaapaakiro imontyüita-piinta Owaryiinkaariniki, ti isiniti aponi awisatsini anta. ²⁹ Tima omapiro ishikitzii Athataa-wini-satzi iwamaitaki aajatzi iriipirori owayiriiti. Tima tikatsi aponi siyatsini. [‡] ³⁰ Ari okanta yapiro-tanta-kariri Athataa-wini-satzi, iriitaki apirotakiri Israel-iiti. Okaratzii 80 osarintsi isaikawaitaji kamiitha tikatsi maimanitiirini.

Iwawisaa-kotantaji Samgar

³¹ Ikanta imatantaki Aod, iriira matanajirori Samgar itomi Anat, iwamaaki irirori oshiki Kinawaita-niriiti iminthaowan-takari ipira-payi. Irijatzi kisakowintaariri Israel-iiti. §

4

Déborá aajatzi Barac

¹ Aritaki kamaki Aod, ari yapiita-najiro Israel-iiti ikaaripirotzii-mota-najiri Pawa. ² Irootaki isinitan-takariri imaimanitiiriri Jabín pinkatha-ritatsiri nampitsiki Kaankiityaawiniki saikatsiri Owintiniki. Tima tzimatsi jiwatziiriri iwayiriti Jabín ipaita Sí Sara, iriitaki nampitarori anta ipaitai-tziro Oshironka-wini Irasi Pasini-satziiti. ³ Ikanta yokaiti Israel-iiti ikowa-kotairi Pawa inkisako-winta-jyaari, tima iñaakiro otzimi-motziri pinkathari Jabín oshiki isiyako-minto asirota-tsiri iwayiritan-tyaari. Tima oshiki iwasonkaa-waitakiri aajatzi Israel-iiti okaratzii 20 osarintsi. *

Okaimakaan-takiri Déborá yoka Barac

⁴ Ari opinkathari-wintziriri Israel-iiti aponi kooya opaita Déborá, Kamantantzinkaro onatzii, irootaki iina paitachari Lapidot. ⁵ Iro amita-piintari Déborá osaiki kompirotapisiki, irootaki ipaitai-tziri anta oyompirositi Déborá, saikatsiri niyaanki-thaki awotsi jatachari Tonkaironittoniki irojatzii Pawapankoniki iipatsitiki ishininka-mirinka Efraín-iiti. Ari ijata-sitziirori Israel-iiti amina-kotiniri imaimanita-wakaa-jiita. ⁶ Okanta apaata pinkatharo Déborá otyaantaki inkaimaitiri Barac itomi Abinoam, nampitarori Tasorintsiwiniki iipatsitiki ishininkaiti Neftalí-iti, okantziri: “¿Tima pinkimi ikantakaan-takimi Pawa, Iwawani Israel, ikantzimi: ‘Pijati, papatotiri pishininka tonkaariki ipaitai-tziro Piyopathaitoni, piyosiiti oshiki owayiriiti inkarati paanakiri, iriira ishininka-mirinka Neftalí-iti aajatzi ishininka-mirinka Zabalón-iiti. † 7 Ari nonkaima-siritakiri

† 3:16 ti osantha-piroti = apako-nakiro ako osanthatzi ‡ 3:29 oshiki-piro = 10000 § 3:31 oshiki = 600; ipira = vaca (buey) * 4:3 oshiki = 900 † 4:6 oshiki = 10000

naaka Sísara nijaatinkaki Tirimpyaaroki, tima iriitaki jiwatiziriri iwayiriti Jabín, tzimatsiri isiyako-minto-payi. Tima nosinita-kimiri naaka papirotiri.’ ” ⁸ Ari yakanaki Barac ikantzi: “Aritaki nojataki aririka piyaatakina awiroka. Airorika piyaatana, airora nojatzi.” ⁹ Okantzi Débora: “Aritaki noyaatakimi. Iro kantacha airora itharowintaitami awiroka, tima iro kooya isinitakiri Pawa owamairi Sísara.” Ari okatziyanaka Débora, jataki Tasorintsiwiniki, otsipata-nakari Barac. ¹⁰ Ari yapatotakiri Barac ishininkamirinka Zabulón-iiti aajatzi Neftalí-iti, oshiki ikarajitzi owayiriiti ijiwatiziri irirori. Ari otsipatakari Débora yoka Barac otonkaanaki.

Imataitakiri iwayiritaitari Owintini-satzi

¹¹ Ari isaikiri anta aparoni atziri paitachari Heber, iriitaki ishininka Asiropakoriiti, icharinita-nakari Hobab, irikonkiri Moisés, ti intsipatyaari ikarawi-jiitari ishininkaiti, iwitsika-jiitzi iwanko-thaanti otaapiki ipaitai-tziro Owayii-winiki, otsipa-nampitari Tasorintsiwini. ¹² Ari ikamantai-takiri Sísara, ikantai-takiri: “Ipoka-sita-tziimi Barac, itomi Abinoam, jiiirinta itonkajitaki otzisiki Piyopathaitoniki.” ¹³ Ari yapatotanakiro Sísara isiyako-minto-payi asirotatsiri, yapatotakiri iwayiriti aajatzi ikaratzi aapatyaariri, nampitarori anta Oshironka-wini Irasi Pasini-satziiti, jaitjiitaki irojatzi nijaatinkaki Tirimpyaaroki. ¹⁴ Okantanakiri Débora yoka jiwari Barac: “Pijati, irootaki iroka kitaitiri inintakaa-kimiri Pawa piitsinampairi Sísara. Tima iriitaki Pawa jiwatirini piwayiriti-payi.” Ari yoirinkanaka Barac ipoñaakaro otzisiki Piyopathaitoniki, yaanakiri maaroni iwayiriti. ¹⁵ Ikanta yariitaka Barac itsipatakari owayiriti-payi imanata-paakiri Sísara, antaro ikompita-kaanakari Pawa iwayiriti Sísara, ti iyotanajiro otzimi isiyakominto. Irootaki yayiitan-tanakari isiyako-mintoki Sísara, siyanaka. ¹⁶ Iro kantacha Barac iyaariki iwanakiro isiyako-minto-payi aajatzi iwayiriti-payi Sísara, iyaatawajiri anta Oshironka-wini Irasi Pasini-satziiti. Ari yapirotakiri iwamaakiri maaroni iwayiriti Sísara. Tima tikatsi aparoni awisakotaa-tsini.

Jael owa-kiriri Sísara

¹⁷ Ikanta isiyawitaka Sísara ariiwtakara owanko-thaantiki Jael, iina Heber, ishininka Asiropakoriiti, tima kamiitha yaapatyaari Jabín yoka Asiropakoriiti. ¹⁸ Okanta ojanakari Jael omonthaa-wakari Sísara, owithata-wakari, okantziri: “Pimpoka-waiti nowinkathariti, airo pitharowa-waitzi.” Irootaki ikyaanta-paakari owanko-thaantiki, omanwakiri iroori opasikan-takari manthakintsi-masi. ¹⁹ Ipoñaaka ikantakiro irirori: “Nonintzi pimpina kapichiini nijaa, aatyina nomiri.” Ashipiryaa-kota-kiniri misinantsi-nakiki ipyaatai-tziri owaaki thomitsi, opakiri irawaki. Aajatzi opasikan-tanaari manthakintsi-masi. ²⁰ Ipoñaaka ikantziri Sísara iroka Jael: “Arira pinkatziyatyii ikyaap-piintai-tzira piwanko-thaanti, tzimatsi-rika pokatsini, isampita-paakimi inkantimi: ‘¿Tzimatsima saikatsiri aka?’ Pinkanti awiroka: ‘Tikatsi saikatsini.’ ” ²¹ Tima ayimata-kitziri imakori Sísara, imaa-pirota-nakitzi imaanaki. Okanta Jael, iina Heber, aaki osataaminto, aaki inchaki iwatzika-koitan-tarori owanko-thaanti, onosika-sita-nakari tsika inaryaaka imayira Sísara, opaikakiniri inchaki iitoki, owatzika-kotakiri kipatsiki. Ari okantakari ikamantakari Sísara. ²² Ikanta yariita-paaka Barac yamina-minatziri Sísara, omonthaa-wakari Jael, okantawakiri: “Pimpoki, jiiirinta atziri pamina-minatziri.” Ikanta ikyaapaaki Barac owanko-thaantiki Jael, iñaapaa-tziiri Sísara inaryaaka kipatsiki, owikakari iitoki inchaki, kamaki.

Iwamaitakiri Jabín

²³ Ari ikinakaa-kirori Pawa imatanta-karori Israel-iiti yiiitsinampakiri iwayiriti Jabín pinkatha-ritatsiri Owintiniki. ²⁴ Tima oshiki iñaasintsi-waitaka Israel-iti imatanta-karori yiiitsinampairi Jabín pinkatha-ritatsiri Owintiniki, irojatzi yapirotan-takarori.

6

Gedeón

¹ Ari yapiita-najiro Israel-iiti ikaaripirotzimotairi Pawa, ikantakaari Pawa yokaiti Maimani-wini-satzi impira-waityaari Israel-iiti, okaratzi 7 osarintsi. ² Tima aikiro ijatakaa-tziro Maimani-wini-satzi imapirotziri impira-waitari Israel-iiti. Oshiki itharowan-takari yokaiti, yaminajitaki Israel-iiti tsika omorontayita impirita otzisi-masiki, omanajitaka anta. ³ Okanta otzimawita-piintara iwankiwairi Israel-iiti, ipokajitzi Maimani-wini-satzi, Otinkanaawini-satzi, aajatzi poñaayita-chari isitowa-kirotzii ooryaatsiri, iwayiri-minthataro Israel-iiti. ⁴ Inkyayitaki iipatsitiki ithonki-tziri maaroni iwankiri, ithotyüro ijayitaki okaratzi tziimayita-tsiri nampitsi anta Sintsi-winiki. Ithonkitziri maaroni iwankiri, tikatsi iwajyaa, ithonki-tziri yayitzi irikatzi ipirayitari, aajatzi

ikyaaakoitari. * ⁵ Tima oshiki ikaratzi ipokajüiti, yamayitaki iwanko-thaanti-payi, ipira-payi, ti iyoitiri tsika-rika ikaratzi oshiki-piro ikarajüiti. Iriiwaitaki tsitsiri-payi thonkirori owaantsiki iwaro pankirintsi. † ⁶ Irootaki ikowityaa-waitan-tajüitari Israel-iiti ikantakaan-tziro Maimani-wini-satzi. Ari ikowa-kotairi Israel-iiti inkisawinta-jyaari Pawa.

⁷ Ikanta ikowa-kotairi Israel-iiti yookakaa-wintairi Pawa imaimani-waitziri Maimani-wini-satzi, ⁸ ityaantaki Pawa aponi Kamantan-tzinkari, iriitaki kamanta-paakiriri, ikantziri: "Iroka ikantzi Pawa, Iwawani Israel: 'Naaka omisitowaimi Apitantoniki, naaka aajimiri impira-waitaitami. ⁹ Tira apatziro nookakaa-wintajimi impira-waitami Apitantoni-satzi, nookakaa-wintzi-taami inintawi-jiita impira-waityaami pasini-payi. Piñaayitakina awirokaiti tsika ikanta nomisitowan-takariri naaka yokaiti, nasitakaa-jamiro maaroni ipatsiti. ¹⁰ Iroka nokantaki: Naaka Piwinkathariti, Piwawani. Airo pipinkatha-waitziri iwawa-niroti-payi Otsisi-wini-satzi, aritaki saikajimi kipatsiki yasiwitari iriroriiti pairani. Iro kantacha ti pinkimisanta-jiitina awirokaiti.' "

Jjiwaritan-takari Gedeón

¹¹ Ari ipokakiri Imaninkariti Pawa, isaikapaaki okanta-tapi-sitaka inchato anta Maniraaniki, iroka inchato irasi aponi atziri paitachari Joás, ishininka-mirinka Abiezer. Tzimatsi aponi itomi ipaita Gedeón, iriitaki saikain-tsiri ikawirinkaita-piintziro chochoki iraitziri, itikaki-waitzi iwankiri imananiikiini, airo iñaantari Maimani-wini-satzi. ‡

¹² Arira iñaakakari Imaninkariti Pawa yoka Gedeón, ikantapaakiri: "iñaapirori pinatzii awiroka, irootaki itsipatan-tamiri Pawa!" ¹³ Ari yakanaki Gedeón, ikantziri: "Ñaamisa, nowinkathariti, arimi intsipatyana Pawa, ¿ipaitama awishi-motan-tanari iroka-payi? ¿Ipaitama kaari itasonka-wintantari ikimitaakiro pairani yookakaa-wintan-tairi Apitantoniki? Ikinkithata-kotakiro nowaisatzitini-payi okaratzi kaari iñaapiintaitzi imayitakiri pairani Pawa. Irooma iroñaaka, ti imiraawintajina, isinitakiri Maimani-wini-satzi impira-waityaana." ¹⁴ Ari yamina-nakiri Pawa, ikantanakiri: "Pijati, tima sintsiri pinatzii, aritaki piwawisaa-kotairi pishininka Israel-iiti impira-waitakari Maimani-wini-satzi. Naaka otyaanzimiri." ¹⁵ Iro kantacha Gedeón, yapiita-najiri ikantziri: "Ñaamisa pinkathari, ¿tsika nonkinika nowawisaa-kotajiri naaka noshininka Israel-iiti? Tima ti niriipiroti nokaratzi noshininkai-titari Manasés, naaka iyaapitsi." ¹⁶ Ikantzi Pawa: "Aritaki pimatakiro, tima naakataki tsipatyamini. Aritaki piitsinampaakiri Maimani-wini-satzi pinkimita-kaantiri yiitsinampai-tziri aponi atziri." ¹⁷ Ikantzi Gedeón: "Iriirika Pawa ninta-kayi-narori, nonintzi piñaakainaro noyotan-tyaari iriita-jaantaki kinkitha-waita-kayinari. ¹⁸ Nonintzi piyaa-kota-wakina aka irojatzi nompiyan-takyaari, nonintzi naakitimi piyaari." Ikantzi Pawa: "Ari nosaikawaki aka, irojatzi pimpiyan-takyaari."

¹⁹ Jataki Gedeón, iwamaaki kiripiri ipira, ikotsitakiri. Ipoña yaaki iwankiri-pani, irootaki yatantani kaari ikonowi siñatsini. Ititanakiri iwatha kantziriki, irooma iyaaki yookanakiro kowitziki. Yaakota-nakiri okanta-tapisita inchato, yasitakai-yaari Pawa. § ²⁰ Ari ikantanaki Imaninkariti Pawa: "Payi wathatsi aajatzi patantari kaari siñatsini, piwiri mapiki, pisaitan-tyaari iyaaki." Imatakiro Gedeón ikantakiriri. ²¹ Iwaanka-nakiro ikotzikiiri Imaninkariti Pawa, itzinkan-takari wathatsi, imatakiro yatantani kaari ikonowaitzi siñakaironi. Apatha-kiro opaamatanaki mapiki, apirotakiri otaakiri wathatsi aajatzi yatantani. Ari ipyaanakari Maninkari ti iñaawajiri tsika ikinanaki. ²² Ikanta iyotanaki Gedeón omapiro iñaakiri Imaninkariti Pawa, itharowanaki, ikantanaki: "iñaamisa Pawa, noña-porotajiri Pimaninkariti!" ²³ Ari ikantanakiri Pawa: "Airo pitharowan-tawaitari, airo pikami. Aritaki pisaika-waitaji kamiitha." ²⁴ Arira ipiriintanaki Gedeón pomipirini-mintotsi ipinkathata-nakiri Pawa, ipaitanakiro Kamiitha Isaikakaantaji Pawa. Irojatzi okanta iñiitziro ipomi-pirini-minto anta Maniraaniki, inampitsitiki ishininkaiti Abiezer.

Iporokakiro Gedeón ipomi-pirini-minto Inkaniwiri

²⁵ Okanta otsitininakani, iñaanatajiri Pawa, ikantairi: "Payi iriipirori ipiratari piri. Pijati pimporokiro ipomi-pirini-minto pawaniro Inkaniwiri iwawani-waita-sitari piri, pintowa-pithatari aajatzi osiyakaaro pawaniro Inkaniwiro otsipa-nampitari. *

²⁶ Piwitsikaji awiroka anta tonkaariki pasini pomipirini-mintotsi tsika pimpinkathatairi Pawa. Paanakiri iriipirori ipiraitari, pimpomitiniri Pawa pintaan-tyaari osiyakaaro pawaniro Inkaariwiro pitowakiri." ²⁷ Ari yaanaki Gedeón ikaratzi 10 impiratani,

* 6:4 ipirayitari = oisha-payi (ovejas), vaca-payi (bueyes); ikyaaakoitari = asno, burro † 6:5 ipira = [ganado, camello] ‡ 6:11 inchato = encina § 6:19 ipira = [cabrito] * 6:25 ipiratari, ipiraitari = apitita-naintsiri vaca sirampari tzimain-tsiri 7 isarintsiti

imatakiro ikantakiriri Pawa. Iro kantacha tira imatiro kitaipaiti, tsitini-paiti imatakiro, tima itharowan-tatyaari ishininka-payi iriri, aajatzi pasini-payi atziri nampitarori anta.²⁸ Okanta okitaitita-manaji, ipiriinta-manaja atziri-payi, ifaatziiro ithonka oporokaki ipomi-pirini-minto pawaniro Inkaniwiri, ari okimitakari osiyakaaro pawaniro Inkaari-wiro tsipa-nampitarori pomipirini-mintotsi, tyaaki. Ifiitatziiro ipomitai-takiri ipiraitari owakirariki pomipirini-minto-tsiki.²⁹ Ari isampita-wakaa-jiita, ikantajijitzi: “¿Ipaitema matakirori iroka?” Ikanta ikaratakiro isampitako-winta-yitziro, ari iyotaki iriitaki Gedeón, itomi Joás matakirori. Ari ijata-sitai-tanakiri Joás, ikantai-tapaakiri:³⁰ “Pamakiri pitomi, nonintatzii nowiri. Tima iporokakiro ipomi-pirini-minto nowawani Inkaniwiri, imatitakaro osiyakaaro Inkaariwiro tsipa-nampita-karori anta.”

³¹ Iro kantacha yakanakiri Joás maaroni yokaiti, ikantziri: “¿Iriima pikisa-kotari awirokaiti Inkaniwiri? Itzimi-rika kisakowaityaarini Inkaniwiri, inkamataiti onkitaititzi-mataki. Iriimi mapirotzirori ipawatzi inkisako-wintyaami apaniroini, tima iriitaki asitaro ipomi-pirini-minto iporoki-taita-kiriri.”³² Aripaiti iwaitai-tanakiri Gedeón, ikantai-tziri “Inkisako-wintyaa Inkaniwiri”, tima iriitaki Gedeón porokita-kiriri ipomi-pirini-minto Inkaniwiri. †

³³ Ikanta Maimani-wini-satzi, Otinkanaawini-satzi, aajatzi pasini-payi atziri-payi poñainchari isitowa-kirrotzi ooryaatsiri, yapatojiitaka, montyaa-paaka intatzikiro Owaryiinkaariniki, ari iwanko-thaanti-jiita-paaka otaapiki inampiitiki Panki-Pawa-wini.³⁴ Iro kantacha isaika-siritan-tanakiri Itasorinka Pawa yoka Gedeón. Ikanta ityootan-tanakaro ichii ipiraitari yaapatyaan-tyaariri maaroni ishininka-payi Abiezer.³⁵ Ari ityaantaki aajatzi kaimirini ishininka-payi Manasés, impokiita yapatoyaa maaroni. Ityaantaki aajatzi kaimirini ishininka-payi Aser-iiti, Zabulón-iiti aajatzi Nefalí-iti, ari ikaratziri yapatojiitaka itsipatakari Gedeón.

³⁶ Ari ikowa-kotakiri Gedeón Pawa, ikantziri: “Omapiro-rika pintyaantina nowawisaa-kotajiri noshininka-payi Israel-iiti, okaratzii pikanta-kinari awiroka,³⁷ iroka nowiri iwitzi-mampo ipiraitari anta tsika itikaita-piintai-tziro pankirintsi. Aririka noñaamanajiri inthonka yashitaki iwitzi-mampo, irooma kipatsiki piryaa onkantyyaa airo ashiwaitzi, ari noyoti omapiro pininta-kayinaro nowawisaa-kotajiri noshininka-payi Israel-iiti.”³⁸ Tima omataka okaratzii ikantakiri. Ikanta isaakita-manaji Gedeón, ichoowairo iwitzi-mampo ipiraitari, ijaikitaki aparoni pajoki ichoowakiri nijaa.³⁹ Iro kantacha Gedeón, ikantajiri Pawa: “Ti noninti nowatsimaimi aririka napiitiro nonkantimi. Nonintzi napiitiri noñiiri iroñaaka iwitzi-mampo ipiraitari. Apatziri ashiti maaroni kipatsiki, irooma maaroni iwitzi-mampo irojatzi impiryaa airo yashiwaitzi.”⁴⁰ Okanta otsitinitanaki imatakiro Pawa inintakiri Gedeón. Ikanta ipiriinta-manaja, ifaatziiro ithonka ashitaki kipatsi, irooma iwitzi-mampo ipiraitari opiryaatzi kamiithaini ti ashiwaiti kapichiini.

7

Yapiro-takiri Maimani-wini-satzi

¹ Ikanta Gedeón, ipaitakaantai-tziri Inkisako-wintyaa Inkaniwiri, itsipatakari ikaratzii oyaatakiriri, ananinkaka ainiro otsitiniin-katzi jataki iwankothaantiyiyaa nijaatinkaki Piyonkawaitinkaarini. Iriima Maimani-wini-satzi iwanko-thaanti-jiitaka irirori kantonkoki otonkai-mata otzisi ipaitai-tziri Manatzinkai-toni.*

² Ari ifaanaatajiri Pawa yoka Gedeón, ikantairi: “Oshiki-piro ikaratzii atziri oyaatakimiri, airo piñaakaa-nakari Maimani-wini-satzi papirotiri, kimitaka ari intharowinta-nakyyaa Israel-iiti isiyakaantzi iriitaki wawisaa-kotacha apaniroini.³ Papatotiri maaroni, inthonka inkimajiiti pinkantiri: ‘Tzimatsi-rika tharowa-siritatsiri, piyonkawaita-chari, impiyi ishininkaki anta Wakaniki.’” Ari ikinakairori Gedeón ifaantari atziri-payi. Ifaatziiro ikaratzii piyanain-chari ikarajijitzi 22000 atziri, apatziro isaikanaki ikarajijitzi 10000 atziri. †

⁴ Iro kantacha aikiro isintsitatzii Pawa, ikantziri Gedeón: “Ainiro ishikitzi atziri. Paanakiri nijaa pirakairi nijaa, ari noñaantyaariri anta. Tima naaka kantimini itzimi-rika pintsipatyaari.”⁵ Yaanakiri Gedeón atziri-payi irakairi nijaa. Ikantzi Pawa: “Pinasiyitayari siyakotyaarini otsitzi irantarori inini. Piinasita-kyaaari aajatzi oiyoota-painchani irapaakiro nijaa.”⁶ Tima inkarati awishaata-paakirori irakoki nijaa irapaaki, osiya-kota-kariri otsitzi iranta-karori inini nijaa, ikarajijitzi 300 atziri. Iriiima

† 6:32 Inkisako-wintyaa Inkaniwiri = Jerobaal * 7:1 Inkisako-wintyaa Inkaniwiri = Jerobaal † 7:3 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti ifiitiro ñaantsika “ipofaanaaka Wakaniki.” onasiyita ñaantsi-payi ‡ 7:5 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ifiitziro aajatzi iroka ñaantsi “awishaata-paakirori irakoki nijaa irapaaki.” onasiyita ñaantsi-payi

pasini-payi ithonka yoiyoota-paaka irajiita-paaki nijaa. ⁷ Ari yapiitziro Pawa ikantziri Gedeón: “Yokaiti karatain-tsiri 300 atziri, iriyyitakira nonkanta-kaiyaari yapirotajiri Maimani-wini-satzi, iriitaki wawisaa-koyita-jimini maaroni awirokaiti. Iriima pasini-payi, kantatsi ijayitaji ishininkaki” ⁸ Imatakiro Gedeón ityaantajiri pasini-payi ijayitaji iwanko-thaantiki, apatziro imisaika-wajiri karatain-tsiri 300 atziri. Ikampita-wajiri jatayitaa-tsiri yookana-jiniri irira-minto-payi, aajatzi ityoo-minto-payi yaitziro ichii-payi ipiraitari. Tima panko-thaanti-jiitaka iriroriiti Maimani-wini-satzi otaapiki.

⁹ Okanta otsinitanaji, iñaanatajiri Pawa jiwari Gedeón, ikantairi: “Pimpiriinti, poirinki piwayirityaari Maimani-wini-satzi, nosinita-kimiri naaka. ¹⁰ Ainiro-rika pitharowantari, pijata-sitiri iwanko-thaantiki pintsipata-nakyaari pimpiratani Furá. ¹¹ Pinkimisantiri opaita inkanta-wakai-yaari. Aririka piña-a-pirota-nakya, pimatiro piwayirityaari.” Imatakiro jiwari Gedeón orinkanaka itsipata-nakari Furá, impiratani, yariitakari isaikaki iwayeri-minthantani. ¹² Ikanta Maimani-wini-satzi, Otinkanaawini-satzi aajatzi atziri-payi poñaayitain-chari isitowa-kirotsi ooryaatsiri, ithonka iwaraaka anta, ikimita-kotakari ishikitzi inarapakita-tsiri. Tzimatsi oshiki ipiraitari ikyaa-kotari, ikimiwaitakaro oshikitzi impaniki nijaa-thapyaaki. § ¹³ Ikanta yariita-paaka Gedeón iwanko-thaanti-jiita iisaniintani, ikimapaa-kitziiri ikinkitha-waitzi aparoni owayiri ikamantziri imisitakiri pasini, ikantziri: “Nomisitaki yatantaitari opinaapaaka tonkaariki irojatzu awanko-thaantiki, othonka anawyyaa-paakiro maaroni.” * ¹⁴ Ikantzi = ya pasini: “Kimitaka isataa-minto onatzii Gedeón, itomi Joás, icharini Israel. Iriitaki Pawa sinitakiri Gedeón yapatoyitaji arokaiti Maimani-wini-satzi, yapirotairo maaroni awanko-thaantiki.”

¹⁵ Ikanta ikimakiri Gedeón ikamanta-wakaa-jiita imisitakiri, ipaasonkita-nakiri Pawa. Piyanaka iwanko-thaantiki Israel-iiti, ikaimapaaki, ikantzi: “¡Pimpiriinti, isinita-kairi Pawa maaroni Maimani-wini-satzi!” ¹⁶ Inasita-nakari ikarajiiitziro 300 atziri. Tima inkarati mawa ipiyotakiri, ipayitakiri ityoo-minto, ipayitakiri kowitzi yoisayitakiri ootamintotsi inthomponta. ¹⁷ Ikantakiri: “Aririka nariitakyyaa intatzikirona iwanko-thaantitaka owayiritani, naaka pitzika-natyaa, pimatiro onkarati nantiri. ¹⁸ Aririka nontyootanaki nontsipata-kyaari ikaratzi oyaatakinari, irojatzu pimatiri awirokaiti, ashonkamaityaaro iwanko-thaanti-yitaka, pinkaima-jiiti, pinkanti: ‘¡Antyoowintiri Pawa itsipatari Gedeón!’ ”

¹⁹ Imatakiro Gedeón ikarata-kirira 100 iwayeriti, ariijiitaka intatzikiro, niyaanki-itiki, iroowitaincha yimpyoiitajyaa owayiri aamaako-winta-chari. Ari ityooji-itanaki, isataayita-nakiro kowitzi-naki yamayitakiri, ²⁰ imatzita-nakaro inasitakari inkaaranki, ityootanaki, isataayita-nakiro kowitzi-naki yairika-yitakiri. Pasiniki irako yairika-yitakiri iroota-minto, irako-piroki yairikakiri ityoo-minto, ikaimajiitzi, ikantzi: “¡Awayiri-wintyaari Pawa, itsipatakari Gedeón!” ²¹ Ti ishiwajiiityaa Israel-iiti, irojatzu ikatziyaka itapotakiro iwanko-thaanti-payi iwayeri-minthantani, ithonka isiyanaaka Maimani-wini-satzi, ikaimawaita-sitanaka. ²² Aikiro ityoojiitatzii 300 Israel-iiti, ikantakaaro Pawa, irijatzu pithoka-sita-wakaa-naincha Maimani-wini-satzi. Ithonka isiyaji-itanaka Inchapankoniki, saikatsiri awotsiki Ompirawiniki, irojatzu yariitantaka owiraa-thapitaka Amashaitaa-riniki, otsipa-nampitari Otipitokiwini. ²³ Ikaimakiri ishininkamirinka Israel-iiti, yokaiti Neftali-iti, Aser-iiti aajatzi icharini-payi Manasés, iriitaki patzi-matirini iwatsita-wajiri siyanain-chari Maimani-wini-satzi.

²⁴ Ityaantaki Gedeón kamantirini nampitarori iipatsitiki Efraín-iiti, ikantaki: “Poirinkayiti, piwayirityaari Maimani-wini-satzi, panaa-kotiri awirokaiti paayitajiro montyii-rontsi, irojatzu anta Awisapankoniki, aajatzi Owaryiinkaariniki.” Imatakiro ishininka-mirinka Efraín-iiti, okaratzi ikamantai-takiriri. ²⁵ Yairikaitaki apiti ijiwari Maimani-wini-satzi, ipaita Oreb, pasini Zeeb. Yaanakiri osaikira siranta, iwakiri. Anta tsika iwai-takiri, ipaita-takiro Isirantaati Oreb. Irooma tsika iwai-takiri Zeeb, aakotajiro iwairoki irirori. Ari ikawirinkaita-piintziro chochoki iraitziri. Ikanta ipatzimamintaitziri Maimani-wini-satzi, yaanajiniri Gedeón iito Oreb aajatzi irasi Zeeb, isaikira irirori intatzikirona Owaryiinkaariniki.

11

Jefté

¹ Tzimatsi aparoni ishininka Israel-iiti ipaita Jefté, iriipirori owayiri inatzii, iriitaki nampitarori Wakaniki, otomi aparoni mayimpiro, iwaiyan-takairo ipaitai-tziri Waka, ikantai-tziri iñaaniki iriroriiti Galaad. ² Iro kantacha yoka Waka tzimatsi pasini iina,

irootaki iwaiyan-takaaki aajatzi. Ikanta yantari-yitanaki iwaiyani, imisitowai-takiri Jefeé iwankoki asitariri, ikantai-takiri: "Pisitowi pisaiki iwankoki asitairi, awiroka owaiyani kooya mayimpro." ³ Irootaki isiya-pithatan-takariri Jefeé iririntzi-payi, jataki inampitaro Kamiithaarini. Ari yapatotaki anta oshiki pirantziiti atziri, iriitaki itsipamthataru.

⁴ Okanta apaata pokaki Pityaankaarini-satzi iwayiritari Israel-iiti. ⁵ Ikanta iwayiri-jiitara, ari ityaantai-takiri jiwari-payi Wakani-satzi yaakitiri Jefeé isaikira irirori Kamiithaarini. ⁶ Ikantai-tapaakiri: "Pimpoki, nonintzi pijiwatana awiroka ankarajiiti owayirityaari Pityaankaarini-satzi."

⁷ Iroka ikantzi Jefeé yakawakiri jiwari-payi poñaachari Wakaniki: "Airo okantzi, tima oshiki pikisa-niinta-jiitakina awirokaiti, pimisitowakina iwankoki asitanari. ¿Ipaitema pipoka-sitan-tanari piñaakiro imaimanitari-tzimi?" ⁸ Ikantajiiti jiwari-payi poñaachari Wakaniki: "Irootaki nopoka-sitan-tamiri iroñaaka. Pimpoki antsipata-wakaiyaa owayirityaari Pityaankaarini-satzi. Tima awiroka jiwatairini ikaratzi nampitarori anta Wakaniki." ⁹ Ikantzi Jefeé: "Awiroka-rika nintatsi nojati owayirityaari Pityaankaarini-satzi, iriirika Pawa kantakai-yaaroni, aritaki nomatakiro nojiwatimi." ¹⁰ Ikantzi jiwari-payi: "Iritaki Pawa yotatsi, aritaki nomatakiro onkarati pinkantinaru." ¹¹ Jataki Jefeé iyaatanakiri pokasiti-kiriri, iwakiri atziri-payi iwinkathari-titajyaari aajatzi ijiwatari iwayiriiti. Okanta anta Aminaironi, ari yapiitakiro Jefeé okaratzi ikantakiriri owakira ipokanaki, iro inkiman-tyaariri pasini-payi owayiriiti.

¹² Ikanta ikaratakiro ikantayitakiri, ityaantaki jatasitirini iwinkathariti Pityaankaarini-satzi, isampitiri, inkantiri: "¿Ipaitema pikisako-niintari pinintantari piwayirityaana?" ¹³ Iroka ikantzi iwinkathariti Pityaankaarini-satzi yakawakiri ityaantani Jefeé: "Nopokatzi naajiro noipatsiti, opoñaanako katonko osaikira nijaa Poimarini irojatziri kirinka osaikira nijaa Sakochaaroni. Ari okimitari isitowa-kirotziro ooryaatsiri, opoñaanako otzisi-masiki irojatziri tsika ikyaa-kirotziro ooryaatsiri osaikira nijaa Owaryiinkaarini. Tima irootaki yayitakinari pairani piwaisatzi itisowan-taari Apitan-toniki. Nonintzi iroñaaka poipyaa-jinaro kamiitha-piroini."

¹⁴ Ipoña ityaantaki Jefeé pasini jatasitirini iwinkathariti Pityaankaarini-satzi, ¹⁵ ikantapaakiri: "Ikantakaan-tzimi Jefeé: 'Naakaiti-witaka icharini-payi Israel-iiti, tira noñaajiro yaapithatan-takariri iipatsiti Athataa-wini-satzi, aajatzi awirokaiti Pityaankaarini-satzi. ¹⁶ Tima pairani isitowan-taari Apitan-toniki nowaisatzi, ikinanajiro otzisi-masiki irojatziri Inkaariki Kityonkaari, yawisanaki irojatziri yaariitan-takiri Tasorinchaarini. ¹⁷ Ityaanta-witaka jatasita-kiriri iwinkathariti Kiraarini-satzi, inkantiri: 'Pisinitina nonkinanaki pipatsitiki.' Iro kantacha ti isinitiri inkini-mota-nakiri. Ikantawitakiri aajatzi iwinkathariti Athataa-wini-satzi, ti isinitiri aajatzi inkini-motiri. Irootaki isakan-tapaakiri Tasorinchaarini. ¹⁸ Ikinawaitaki otzisi-masiki, itapota-nakiro iipatsiti Kiraarini-satzi, ari ikimita-kirori iipatsiti Athataa-wini-satzi. Okanta iwiraaka anta Kamiñaarini, iwitsika-paaki iwanko-thaanti intatzikiro. Titzimaita ijati intatzikiro, tima irootaki iipatsiti Athataa-wini-satzi. ¹⁹ Ityaanta-witaka jatasitirini Sehón, iwinkathariti Tonkaarisatzi nampitarori anta Karawiniki, ikantawitakiri isinitiri inkinanaki iipatsiti ijatantyaari iipatsitiki irirori. ²⁰ Ti ininti Sehón inkini-mota-nakiri iipatsitiki, yapatotaki iwayiriti, itzima-sitakiri Aatzikaitoniki, iwayirita-wakari. ²¹ Iro kantacha ikamintha Pawa, Iwawani Israel, iriitaki kantakaa-karori, iwanakiri Sehón, yapirota-nakiri iwayiriti. Ari ikinakirori Pawa yaapithatan-tanakiriri iipatsiti Tonkaarisatzi. ²² Opoñaanako katonko osaikira nijaa Poimarini irojatziri kirinka osaikira nijaa Sakochaaroni. Ari okimitakiri isitowa-kirotziro ooryaatsiri, opoñaanako otzisi-masiki irojatziri tsika ikyaa-kirotziro ooryaatsiri osaikira nijaa Owaryiinkaarini. ²³ ¿Pininta-tziima paapithainaro noipatsiti ipakinari pairani Pawa yaapithata-kiriri Tonkaarisatzi? ²⁴ Tima otzimi-rika yasitakai-yaamiri piwawa-niroti Kitsirinkan-taniri, pasi onatzi awiroka. Aritaki okanta. Ari nokimitari naakaiti aajatzi, nasiyitaro okaratzi yasita-kayinari Nowawani Pawa. ²⁵ ¿Pisiyakaantzima panairi piriiprotzi yoka Balac, itomi Zipor, iwinkathariti Athataa-wini-satzi? Ti impokajiiti irirori, iwayirityaana. ²⁶ Tima awisaki oshiki osarintsi nonampitaro anta Karawiniki, Sapokaarini, maaroni okaratzi otsipa-nampi-yitari anta, aajatzi anta othapyaaki Poimarini. ¿Ipaitema kaari paantaro pairani iroka kipatsi? * ²⁷ Tira naakaiti poñaakaan-tyaamini, awirokaiti poñaakaan-sitaro pinintzi piwayirityaana. Iro kantacha apatziro iyotzi Pawa, iriitaki amina-kota-jinani naakaiti aajatzi awirokaiti.' "

²⁸ Titzimaita inkimisanti iwinkathariti Pityaankaarini-satzi ikantawita-kariri Jefeé.

Ikasiya-kaantakiri Jefeé

* 11:26 oshiki osarintsi = okaratzi 300

²⁹ Ikanta Itasorinka Pawa, ikantakaa-nakari Jefe, jataki yaminiro iipatsiti Wakani-satzi, aajatzji irasi icharini-payi Manasés. Ari yapatotanaki ishininka-payi inintzi yaapithatantiro intsipatakayaa-rika irirori. Ipoñaa ipiyaaro ikinapajiro Aminaironiki saikatsiri anta Wakaniki. Ipoñaa yawisanaki Jefe ikinaki iipatsitiki Pityaankaarini-satzi. ³⁰ Tzimatsi ikasiya-kaakiriri Jefe Pawa, ikantakiri: “¡Pawa! Aririka pinkanta-kaakyaaro napirotiri Pityaankaarini-satzi, ³¹ ari nompomita-kimiri itawajyaaroni iwithatyaana nowankoki aririka nariitajyaa nowayirityaa.”

³² Ari ijatanaki Jefe yaapithatiri iipatsiti Pityaankaarini-satzi, iwayiritakari, ikantakaa-ro Pawa yapirotakiri iwayiritani. ³³ Tima oshiki iwamaaki Jefe ikisaniintani, yasitaaro okaratzi 20 nampitsi tzimayita-tsiri anta ipaitai-tziro: Sapokaarini, Kashitaarini, aajatzji Chochokitinkaarini. Aripaiti impira-waitakari Israel-iiti maaroni Pityaankaarini-satzi.

³⁴ Ikanta ipiyaaro Jefe iwankoki anta Aminaironiki, osiya-sita-waari yapintoti irisinto, omitaa-mitaa-waita owisiryaa-winta-waari okampinita-kaakiro owisiryaa-minto-payi. Aparoni okanta irisinto, tikatsi pasini. ³⁵ Tima antaroiti iwasiritanaka iñaakiro irisinto, isara-nakiro iithaari, ikantziro: “¡Ñaamisa, nosinto, antaroiti piwasirita-kaana! ¡Awirokatakari owaariprotakaantinani, tima tzimatsi nokasiya-kaakiriri Pawa, ontzimatyii nomonkaratiniri nokanta-kiriri!” ³⁶ Akanakiri iroori, okantzi: “Apaá, pimatina okaratzi pikasiya-kaaki-niriri Pawa, tima imatakimiro irirori yuitsinampaa-kaakimiri Pityaankaarini-satzi piwayiritani. ³⁷ Apatziro nonintzi pisinitina apiti kasiri nojati otzisi-masiki, nonkarata-nakiri naapatyaa-minthatani, ari niraako-waityaa, tima nonkamatyii, airo noñiro intzimi notsipatari.”

³⁸ Isinitakiro Jefe irisinto ojati apiti kasiri onkinawaiti otzisi-masiki, ari okaratanakiri otsipa-minthatani, antaroiti irakowaitaka tima onkamatyii airo oñiro ayi iroori oimi. ³⁹ Okanta apaata, piyaja owankoki, imatakiro asitarori okaratzi ikasiya-kaaki-niriri Pawa. Kamaki irisinto Jefe, tira oñaajiri iroori sirampari. ⁴⁰ Irootaki amitarorori mainaroiti Israel-iiti ojata-piintzi osarintsiki irakowaita-jyaaro irisinto Jefe, Wakani-satzi, onkarati 4 kitaitiri osaikawaiti otzisi-masiki.

13

Itziman-takari Sansón

¹ Ikanta yapiita-najiro Israel-iiti ikaariprotanaji, ikantakaa-ro Pawa impirana-waityaa Kinawaita-niriiti onkarati 40 osarintsiki.

² Ari isaikiri aparoni atziri anta Sani-winiki, ishininka-mirinka inatzii Dan-iiti, ipaita Manoa. Ti owaiyanta-niti iina. ³ Okanta aparoni kitaitiri iñaakakaro Imaninkariti Pawa, ikantakiro: “Ti intzima-wityaa piwaiyani, maaniri pinatzii, iro kantacha iroñaaka pimotyaa, aritaki intzimaki pitomi. ⁴ Iro kantacha airo pirawaitziro awiroka kachori, airo piwayitari ikaratzi ipinkai-tziri. ⁵ Tima piwaiyan-tatyii iincha-niki kaari isinitaiti intotaitiro iisi. Pasitakai-yaari Pawa yoka iintsi, tima Kasiyakaawiri inatyii tikira intzima-paaki. Iriitaki itanakyaaroni yookakaa-wintajiri ishininka-payi Israel-iiti impira-waitakari Kinawaita-niriiti.”

²⁴ Okanta omonkarata-paaka, tzimaki otomi iroka kooya, opaitakiri Sansón. Kamiitha ikanta ikimotatzii iincha-niki, itasonka-wintakiri Pawa. ²⁵ Okanta aparoni kitaitiri isaiki Sansón iwanko-thaantiki ishininka-mirinka Dan-iiti, anta niyaanki-thaki awotsiki jatachari Sani-winiki irojatzji Amana-winiki, ari inampi-siritan-tanakariri Itasorinka Pawa.

14

Yaantakari iina Sansón

¹ Ikanta ijataki Sansón nampitsiki ipaitai-tziri Antiwini, ari iñaaki aparoni kooya Kinawaitaniri-sato, inintasiryaa-kiro. ² Ikanta ipiyaaro iwankoki ikamanta-pajiri asitariri. Ikantapajiri: “Nonintzi paakainaro kooya Kinawaita-niriiti noñaakiri anta Antiwiniki.” ³ Ikantanaki asitariri: “¿Ipaitema paantyaaroni kooya Kinawaita-niriiti kaari yotakotirini Pawa? ¿Tikatsima kooya ashininka aroka-payi? ¿Tikatsima kooya aka anampiki?” Iro kantacha ikantzi irirori Sansón: “Irootaki nonintakiri irota kooya, noninta-pirota-tziro paakainaro.” * ⁴ Tira iyojiiti asitariri iriira Pawa kantakaarori omatyaa, yamina-minatatzii tsika inkinakairo iwayiritan-tyaari Kinawaitaniri-satzi impira-waita-karira Israel-iiti. ⁵ Iro ijatantakari Sansón aajatzji asitariri anta Antiwiniki.

* 14:3 kaari yotakotirini Pawa = kaari totamisitaari

Ikanta yariitzi-mataka Sansón nampitsiki, iwiraapaaka tsika ipankitai-tziro chochokimasi, ari ikimapaakiri ikaimi kashikari, imitaa-sitakari inintzi yatsikiri. ⁶ Iro kantacha ikantakaakari Sansón Itasorinka Pawa ontzimi-motiri isintsinka, yairikakiri kashikari, ikimita-kaantakiri isaraii-tziri kiripiri ipiraitari. Titzimaita inkamantiri asitariri okaratz awisain-tsiri. ⁷ Ikanta yariitaka osaiki inintakiri kooya, ikinkitha-waita-kaakiro.

⁸ Okanta pasini kitaitiri, ipiyaaro Sansón yaantyaarori mainaro, ari itimpaa-painta awotsiki yamina-panaatiri kashikari iwamaakiri chapinki, ifaapaapaa-tziiri isaikan-takari yaarato iwatha kashikari. ⁹ Yaakiri Sansón iyaaki yaarato, iriitaki ithotziri yaniitziira awotsiki. Ikanta yariita tsika isaikajiiitzi asitariri, ipapaakiri iyaaki yaarato, ithotawakiri irirori. Iro kantacha ti inkamantiri iriitaki yaarato yaakiri saikanta-kariri kashikari iwamaakiri chapinki.

¹⁰ Ari ijatzitaka aajatzi asitariri Sansón owankoki mainaro. Ari yoimosirinka-waitakari Sansón, tima irootaki yamijiitiri mainariiti. ¹¹ Ikanta ifaakiri Kinawaita-niriiti yoka Sansón, yaanakiniri ikaratzi 30 mainariiti intsipatyaa. ¹² Ikantawakiri Sansón yokaiti mainariiti: "Tzimatsi aparoni komptarintsi. Aririka piyotakiro omonkarata-paakyaa 7 kitaitiri noimosirinka-waityaa, aritaki nompakimi aparo-payi awirokaiti iroopirori ipiwiryaa-koitari, nompimi aajatzi okaratz ikithaataitari yoimosirinka-jiita. ¹³ Irooma aiorrika piyotziro komptarintsi, awirokaiti opayitinani aparo-payi iroopirori ipiwiryaa-koitari, aajatzi okaratz ikithaataitari karini-mankita-tsiri yoimosirinka-jiita." Ikanta-jiitanaki mainariiti: "Pinkaninaro komptarintsi, nonintzi nonkima-jiitiro." ¹⁴ Iroka ikantzi Sansón ifaawaitanaki:

"Ipiyaaro owaritintsi yoka owantawita-chari.

Ipyaaro pochari yoka tzimawita-chari isintsinka."

Okanta awisaki mawatatsiri kitaitiri, ti iyojiitiro komptarintsi. ¹⁵ Awisanaki pasini kitaitiri, oyotapaaka apiti kitaitiri, ikantai-takiro iina Sansón: "Pisampitiri piimi tsika okanta-kota iroka komptarintsi. Ari onkanyaa airo notaa-kotantami piwankoki awiroka, aajatzi asitamiri. ¿Irooma pikaiman-tanari pinintzi paapitha-tinoro okaratz nokithaataro naaka?" ¹⁶ Jataki iroori ofiiri Sansón, irayi-mota-paakari, okantziri: "¡Ti pinintina awiroka! ¡Kisaniinta piwakina! Pikantakiri noshininka-payi iyotiro komptarintsi. Titzimaita pinkaman-tinoro naaka opaita-rika kanta-kota-chari." Ari yakanakiro Sansón, ikantziro: "Tima ti nonkaman-tanitari apaa aajatzi ina, aajatzi awiroka airo nokaman-tzimiro." ¹⁷ Aikiro irayimo-waita-tyaari, irojatz omonkaratan-tapaakari 7-tatsiri kitaitiri yoimosirinka-jiita, ikamantakiro kanta-kota-chari, tima oshiki ofaasirinkakiri. Jatanaki iroori okamantakiri mainariiti oshininka-payi. ¹⁸ Okanta ontsitiniityaanaki 7-tapain-tsiri kitaitiri, jaitijitaki Kinawaita-niriiti, ikantapaakiri Sansón:

"Tikatsi anairini ipochanka yaarato,

Tikatsi anairini isintsitzi aparoni kashikari."

Ikantzi irirori Sansón:

"Okaminthaa nokasiyakari noinantyaaro,

Irootaki piyotan-takarori komptarintsi." ‡

¹⁹ Ari ikantakaa-naari Sansón Itasorinka Pawa, tzimanaki isintsinka. Jataki ipaitai-tziro Jatashaariniki, ari iwakiri anta ikaratzi 30 atziri, yaapithatakiri iithaari-payi. Irootaki ipakiriri ikaratzi yotakirori komptarintsi. Jataji iwankoki asitariri, oshiki owatsimaakiri okaratz awishi-mota-kiriri. ²⁰ Irooma kooya ikasiya-witakari ininantyaaromi Sansón, yaakaakiro asitarori aparoni yaapatyaani Sansón.

15

¹ Okanta omonkara-paititaja, yawiikitan-taitarori pankirintsi, jataki Sansón yariityaaro iina, yaanaki kiripiri ipira. Ikanta yariitaka, ikanta-siritzi: "Nomaanta-wakyaaro noina." Iro kantacha ti ininti asitariri kooya inkyaa-sitiro. ² Ikantakiri: "Nosiyakaantzi ti pinintajiro nosinto, iro nopanta-kariri pitsipa-minthari. Iro kantacha tzimatsi pasini awaankaro irinto, kamiithaa-niki okanta iroori, irootaki paajiri impoyiita-jyaaro irinto." ³ Ikantzi Sansón: "¡Tira naaka kanta-sityaaroni iroñaaka nowasankitaan-tyaariri pishininka-payi Kinawaita-niriiti!"

⁴ Ikanta ipiyanaka Sansón, yamaki oshiki osiyariri kowincha, yoosoyitakiri apiti-payi itzinkoki, yoosota-kota-kiniri ootamintotsi opatziki itzinko. ⁵ Yoisaiyitakiri ootamintotsi, imisiyakiri iwankiri-masiki Kinawaita-niriiti. Apirotaka otaaka iwankiri, otaaka

† 14:6 kiripiri ipiraitari = cabrito ‡ 14:18 nokasiyakari noinantyaaro = nopiraaniki [novilla, ternera] * 15:1 pankirintsi = trigo (Yawiikita-piintai-tziri kasiriki [mayo] aajatzi [junio]); ipira = [cabrito] † 15:4 oshiki = 300

ichochoki-masiti, maaroni. † 6 Ikanta isampita-kowintakiri Kinawaita-niriiti ipaita antakirori kantain-chari, ikimatzi ikantaitzi: "Iriitaki Sansón matakirori, iwatsimaatziiri irikonkiri Antiwini-satzi, tima yaapithatajiri irisinto, yaakaakiri itsipa-minthatari Sansón." Ari ijajiitanaki Kinawaita-niriiti, itaakiro iina Sansón, aajatzi asitarori. 7 Iro kantacha Sansón yasaryii-matakari Kinawaita-niriiti, ikantzi: "Okaratzi pantzi-mota-kinari awirokaiti, airora nokarata-kaaro naaka irojatzi napirotan-takyaamiri pikarajitzi." 8 Ti ishintanaki Sansón, antaro ikisanaka, jataki imaimaniziri Kinawaita-niriiti. Tima oshiki iwamaaki. Ikanta ikaratakiro yantakiri, jataki impirita-moroki saikatsiri anta Shiwamintaaki. Ari isaikawaitzi.

Sansón aajatzi tapinoitonisatzi

9 Ari ipokajjiitanaki Kinawaita-niriiti, iwanko-thaanti-jiita-paaka iipatsitiki Judá-iti, oshiki-piro ikarajitzi yaaritakaro iwanko-thaanti-jiita anta Tapinoitoniki. 10 Ari isampita-wakiri Judá-iti, ikantziri: "¿Ipaitema pinintantari piwayirityaana?" Ikantajitzi irirori: "Iri nopoka-sitzi Sansón nairikiri, nonintzi nonkisako-wintajyaa okaratzi yantzi-mota-kinari irirori." 11 Ikanta ikimaki Judá-iti, apatojjiitanaka ikaratzi 3000 atziri, jaitjiitaki iniiiri Sansón isaiki impirita-moroki Shiwamintaaki. Ikantapaakiri Sansón: "Pimaimanita-kaantakina. ¿Tima piyoti ikimita-kaantai Kinawaita-niriiti impiratani?" Ikantzi Sansón: "Tikatsi nonkantiri naaka Kinawaita-niriiti, apatziro nokisako-winta okaratzi yantzi-mota-kinari naaka." 12 Ikantajitzi irirori: "Nopokajitzi iroñaaka naanakimi isaiki Kinawaita-niriiti." Ari ikantanaki Sansón: "Intsityaa pinkantina, airorika piwina awirokaiti." 13 Ikantajitzi pokasita-kiriri: "Airo pikinkisiryaa-siwaita nopokatzi nowimi. Apatziro nonintzi naanajimi tsika isaikajitaki Kinawaita-niriiti." Ikanta yoosotan-takari apiti owakirari siwitha, inosikajiri tsika isaiki imanawitaka.

14 Ikanta yariitzi-mata-kaajari Tapinoitoniki, pokajjiitanaki Kinawaita-niriiti imonthaawakyaari Sansón, antaro ikaimajiitanaki kimosiritanaki. Iro kantacha ikantakaakaro Itasorinka Pawa, omakarata-siwaitanaka siwitha yoosotan-tawitai-takariri ishimpaki, iroowaitaki intayii-tiromi paamariki. Ari okimitakari yoosotan-tawitai-takariri irakoki. 15 Inaatziiro Sansón itapinoma ikyaakoitari, ainiro onaatzirozti, yaakiro. Irootaki iwamaan-takari oshiki Kinawaita-niriiti. §* 16 Ikantanaki:

"Iro itapinoma ikyaakoitari nomatantaka oshiki.

Irojatzi itapinoma ikyaakoitari nowamaantaka ikaratzi 1000 atziri."

17 Ikanta ikaratakiro inaawaitaki, imanaitakiro itapinoma ikyaakoitari. Ari ipaitanakiro anta Tapinoitoni.

18 Tima ayimatakiri imiri Sansón, ikowa-kotakiri Pawa, ikantziri: "Awiroka matakakinorori noitsinampaan-tantakari, ¿kamiithama pisinitina nonkami ayina nomiri? ¿Pisinita-tyinama imaimani-waitina yokaiti kaari yotimini Pawa?" † 19 Ikantakaakaro Pawa, sitowaatanaki nijaa omoro-nakiki anta Tapinoitoniki. Ikanta ikaratakiro iraki nijaa sintsitanaji Sansón. Irootaki ipaitan-taitarori Inijaati Kowakotan-tatsiri. ‡ 20 Tima ijiwatakiri Sansón Israel-iiti okaratzi 20 osarintsi, impira-waitan-tariri Kinawaita-niriiti anta.

16

Inampitakaro Sansón Sintsi-winiki

1 Ikanta ijataki Sansón Sintsi-winiki. Ari inaaakiro aparoni mayimpiro, ikyaa-sitakiro tsitiniri owankoki imaantyaaro. 2 Ikanta ikimajitaki Sintsi-wini-satzi, ikantaitzi: "Ari ipokiri Sansón anampiki." Pokajjiita-paaki ikarajitzi ithonka itzikapaakiri pankotsiki airo isitowanta, yaakowintakaro tsitini-paiti iyaawintari isitowa-piintai-tzira nampitsiki, ikantajitzi: "Ari oyaawintyaari aka. Aririka añaawakiri onkitaititzi-matanaki, ari awiriri." 3 Iro kantacha yoka Sansón ti imapiroti, piriintanaka niyaankiiti tsitiniri, jataki tsika ikyaa-piintaitzi, itatsinka-nakiro asitako-rontsi, ithopaa-kotakiro otzinkamitari. Yanatanakiro, yaanakiro tonkaariki otzisiki omontitakari nampitsi Aripirotaarini.

Sansón aajatzi Dalila

4 Ikanta inaaaki Sansón pasini kooya paitachari Dalila, inintakiro. Iroka kooya onampitaro otaapiki ipaitai-tziro Shookaroni. 5 Ari ijajiitaki ijiwariti Kinawaita-niriiti iniiiro Dalila, ikantakiro: "Pamatawitiri Sansón, pinkowa-kotiri opaita isintsitantari, tsika ankantiri aitsinampaan-tyaariri. Onkini oosotiri, airo apakaajiri. Aririka pimatakiri, oshiki kiriiki nompinatimiri." *

‡ 15:5 chochoki-masi = [viñas, olivares] § 15:15 oshiki Kinawaita-niriiti = 1000 atziri * 15:15 ikyaakoitari = [asno] † 15:18 kaari yotimini Pawa = kaari totamisitaari ‡ 15:19 Inijaati Kowakotan-tatsiri = En-hacore

* 16:5 oshiki kiriiki = 1100 ciclos

⁶ Okanta Dalila osampitakiri Sansón, okantziri: “Pinkamantina, ¿tsikatyaa nonkantimika noosotimi airo posiryaa-kotanta? Aririka noninti noosotimi, airo poosoryaakotzimaita.” ⁷ Yakanakiro Sansón ikantziri: “Aririka yoosotan-taityaanaro owakirari osiwithati piyaamini onkarati 7, airo otzimanaji nosintsinka nonkimityaari pasini-payi atziri kaari tzimatsini isintsinka.”

⁸ Ikanta jiiwariti-payi Kinawaita-niriiti yaanakinero Dalila owakirari osiwithati piyaamini okarati 7, iro oosowitan-takariri Sansón. ⁹ Tima omanaki Dalila omaapiintzi oshininka-payi, ari okaima-kotziri okantziri: “¡Sansón! ¡Yairika-tyiimi Kinawaita-niriiti!” Iro kantacha Sansón itzimpisa-nakiro yoosowitai-tanta-kariri, ikimita-kaantakiro ti onkisoti makarathataki. Ti iyojiiti Kinawaita-niriiti tsika opoñaaro isintsitantari Sansón.

¹⁰ Opoñaaro okantajiri Dalila yoka Sansón: “¡Pamatawitakina! ¡Ipaita pisiyakaan-tziri! Pinkamantina tsika nonkantyyaa noosotan-tyaamiri.” ¹¹ Ikantzi Sansón: “Aririka yoosotan-taityaanaro sintsiini owakirari siwitha tikira yoosotan-taitaro, ari ompyaanakyaa nosintsinka, nonkimita-nakyaari atziri kaari tzimatsini isintsinka.” ¹² Okanta Dalila aaki owakirari siwitha ikantakirori Sansón, oosotan-takari. Ipoñaaro okaima-kotziri okantzi: “¡Sansón, yairika-tyiimi Kinawaita-niriiti!” Apiiwitakaro omanaki oshininka-payi omaapiintzi. Itzimpisa-najiro Sansón oosowitan-takariri, ikimita-kaantakiro kiripithami onatyii siwitha.

¹³ Okantziri Dalila yoka Sansón: “¡Aikiro pijatatzii pamatawitana! ¡Pinkamantina tsika onkantyyaa noosotan-tyaamiri!” Iyomitaakiro Sansón, tsika onkantiri Dalila, ikantziri: “Pampithaero noisi pintsipataakiro kirithari onkarati 7 pampithakakiro. Piwatzikaki inchaki, ari poosotirori noisi. Aritaki ompyaanakyaa nosintsinka nonkimita-nakyaari ikanta pasini atziri.” ¹⁴ Ikanta imaanaki Sansón, ampithata-kiniri Dalila iisi otsipataakiro okarati 7 kirithari. Owatzikaki inchaki, oosotakiro iisi, okaimakotzimaitari: “¡Sansón, yairika-tyiimi Kinawaita-niriiti!” Ikanta isaakitanaki Sansón, ithopaa-nakiro owatzika-witakari inchaki tsika oosowitakaro iisi.

¹⁵ Ari apiitanajiri Dalila okantziri Sansón: “¡Thaiyawaari pinatzii! ¿Ipoñaaro pikanta-piintana pinintana? Tima mawataki pamatawitakina, ti pininti pinkantina. Nonintzi noyoti tsika opoñaaro pisintsitantari.” ¹⁶ Oshiki osampi-sampitakiri Dalila, ti owashaanta-paintiri kapichiini osampitziri, oñaasirinkakiri Sansón, inintaki inkampithaero. ¹⁷ Okanta apaata Sansón, ikamantakiro Dalila, ikantakiro: “Tira namiita-nitiro noisi, tima pairani tikira notzima-paaki, okasiya-kaakari asitanari yasityaana Pawa, Kasiyakaawiri nonatyii. Aririka yamüitaitina, airo nosintsitanaji, nonkimita-nakyaari kaari sintsiita-tsini.”

¹⁸ Ari oyotanaki Dalila ti yamatawitiro iroñaaka Sansón, okaimakaan-takiri ijiwari Kinawaita-niriiti, okantziri: “¡Pimpoka-jiiti, tima ikamanta-kinaro iroñaaka Sansón!” Ikanta ipokajitaki Kinawaita-niriiti yaanakiri iiriikiti. ¹⁹ Okantajiri Dalila imayi Sansón intzii-tota-kyaaroo oporiki. Ari okaimaki amiitirini iisiki, onkarati 7 yampitaisiro intotaitiri. Arira itanakari iroñaaka omaimanitziri. ²⁰ Okaima-kotakiri, okantziri: “¡Sansón, yairika-tyiimi Kinawaita-niriiti!” Ari isaakiwitanaja Sansón, isiyakaanakati airo yiitsinampai-tziri ikimita-piinta-witaro, ti iyoti yooka-nakiri Pawa. ²¹ Ari ipokajitapaaki Kinawaita-niriiti yairika-paakiri, ikithoryii-takiri irooki yaitanakiri nampitsiki Sintsi-winiki, yoosotan-taitakari asirotha kitiriri, yaitanakiri yantawaiti isaikayitzi asitakotaari, ari isintsiwintai-tziri in-tononki pankirintsi-pani iwitsikaitiri yatantaitani. ²² Iro kantacha itanaaro osanthatanaji iisi.

Ikamantakari Sansón

²³ Ari yapatojiitaka ijiwari Kinawaita-niriiti yoimosirinkyaa yiitsinampaakiri Sansón, inintzi impomitiniri yatsipita-kaani iwawa-niroti Kyaatsi. Iroka ikantzi ipanthaa-jiitzi: “Triira awawani sinitakairi akisaniintani Sansón.”

²⁴ Ikanta iñaajiitakiro atziri-payi, imatanakiro irirori ipanthai, itharowinta-wintari iwawa-niroti, ikantajitzi:

“Triitaki awawani sinitakairi aisaniintani Sansón, Iriitaki iriipiro-witachari iyaariprotzi-tairo awankiri, Iwamaaki oshiki ashininka-payi.”

²⁵ Okanta ikimo-siri-jiitanaki, ikantajitaki: “Pamakiri Sansón asironta-minthawaityari.” Ikanta yaita-paintziri Sansón isaikira tsika yasitakoi-tziri, oshiki isirontawinta-waitakari. Ikanta ikaratakiro isironta-winta-waitakari, ikatziyakiri okatziyaka apiti otzinkami pankotsi. ²⁶ Ikanta iñaakiro Sansón oshiki isirontzita-wintawitai-takari, ikantanakiri mainari akathata-kiriri: “Pisirinkina tsika okatziya-yitaka otzinkamiki karapapanko nairikiro. Nonintzi nontzityaaro.” ²⁷ Ari ipiyojiitakani oshiki

ijiwari Kinawaita-niriiti karapapankoki, piyotaka aajatzi oshiki atziri-payi sirampari aajatzi kooya. Tzimitacha atziri jinoki pankotsi ikaratzi 3,000, iriitaki amina-minthatziri isironta-minthai-tarira Sansón.

²⁸ Ari yamanairiri Sansón, ikantzi: “¡Pawá Sintsi-pirori, apatziro nonintzi piwiraantyaaro pinkisa-wintyaana! Tima oshiki ithainka-mawaitakina Kinawaita-niriiti ikithoryaakiro apitiroiti noki, nonintzi iroñaaka Pawa pinkanta-kaiyaaro ontzimitina nosintsinka, nonkisa-winta-wajyaata.” ²⁹ Ikanta ikaratakiro ikowa-kotakiri Pawa, itzitanakaro apitira otzinkami otzitzirori maaroni pankotsi, ³⁰ ikaimanaki sintsiini, ikantzi: “¡Ari inkaratina naaka maaroni Kinawaita-niriiti inkami!” Itatsinka-maitanakaro sintsiini tzinkamitsi, tyaanaki pankotsi anawyyaa-paakiri atziri-payi piyotainchari. Oshiki ikaratzi iwamaaki Sansón, anaanakiro ikaratzi iwamaa-piintakiri ainiro yañaawita. ³¹ Ikanta ipokajiitaki iririntzi-payi Sansón itsipayitakari ikaratzi ishininkayitari, yaitanajiri, inkitaitiri tsika ikitaita-kirira pairani Manoa, iriri Sansón, anta Saniiwiniki otsipa-nampitari Amanawiniki. Tima yoka Sansón osamani ijiwatakiri ishininka Israel-iiti okaratzi 20 osarintsi.

21

²⁵ Pairani tikira intzimanaki iriipirori iwinkathariti Israel-iiti, yantasi-yitakaro aporopayi okaratzi inintayi-tziri.

1 SAMUEL

Itziman-takari Samuel

¹ Tzimatsi pairani aparoni atziri nampitarori kiriinka Apitonkaironiki, iriitaki icharini Yaaratowini-satzi saikatsiri iipatsitiki Efraín-iti. Yoka atziri ipaita Elcana. Itomi Jeroham, icharini Eliú, asitaririni Eliú ipaita Tohu, asitaririni Tohu ipaita Zuph, ikantai-tziri aajatzi Yaarato. Iriitaki ishininka Efraín-iti. ² Apiti okaratzi iina Elcana. Opaita Ana pasini opaita Penina. Waiyantaniro onatzii iroori Penina, irooma Ana ti owaiyano-taniti. ³ Ari ikanta-piintatyaa osarintsiki-payi Elcana, ipoñaoro inampiki irirori ijatziro tonkaariki nampitsiki Makoryiironi ipinkatha-tziri Ñaapiroori Pawa, ipomitziniri yatsipi-takaani. Ari isaikiri anta itomi-payi Impira-tasorintsi-taari paitachari Elí, apiti ikaratzi, ipaita Ofni, pasini ipaita Finees. Impira-tasorintsi inatzi Pawa. ⁴ Okanta omonkarata-piinta kitaitiri ipomitan-tariri Elcana yatsipi-takaani, yasitakaaro kapichiini iina Penina, ari ikimi-tzitari iwaiyani-payi yasitakaari kapichiini irirori-payi. ⁵ Irooma Ana ininta-pirotani onatzii irirori, yasitakaaro kamiitha-tatsiri, okantawitaka ti inkanta-kaiyaaro Pawa intzimi owaiyani. ⁶ Irootaki okisantari iroori Penina, okisawai-tziro Ana, owaasikyaa-waitziro ti inkanta-kaiyaaro Pawa owaiyanti.

⁷ Ari okanta-piintatyaa Penina osarintsiki, aririka ojati itasorintsi-pankotiki Pawa, okisa-niinta-waitziro. Irootaki irawai-tantari Ana, ti owanajyaa. ⁸ Ari isampitakiro oimi, ikantziro: “¡Ana! ¿Paitama piraantari? ¿Paitama piwasiri-tantari kaari piwanta? ¿Tima naaka pasi awiroka anari intzimimi 10 atomi?”

⁹ Okanta apaata anta Makoryiironiki, owakira apakaakiro owawaita Ana, iraki omiri aajatzi, okatziyanaka. Ari ithointakari Ompira-tasorintsi-taari Elí saika-mintotsiki ikyaa-piintai-tzira itasorintsi-pankotiki Pawa. ¹⁰ Oshiki okantzimo-siri-takaro Ana, ayimatakiro oshinka, amananakiri Pawa. ¹¹ Okantzi: “¡Ñaapiroori Pawá! Pinisironka-tajyaana, tima naaka pimpiratani, airo piwasinonkaana, nonintatzii intzimaji aparoni notomi. Iriitaki nasitakai-yaamiri awiroka, yantajimiro okaratzi pinintziri. Iroka iyoitan-tyaariri awiroka nasitakaari, tima airo nototziniri iisi.” ¹² Osamani okantaka Ana amaniri Pawa, yamina-mintha-takiro Elí opaantiki. ¹³ Tima amana-siri-tatzii iroori, tikatsi kimironi oñaawaiti, oshiwa-chira-tasita. Isiyakaantzi Elí osinkitatyaa Ana. ¹⁴ Ikantanakiro: “¿Tsika-paitama awishimotimi pisinkiro? ¡Aritapaaki pirakiro kipishaari!” ¹⁵ Ari akanakiri Ana, okantziri: “¡Jiwari. Ti ari onkanyaa! Tikatsi niri, ti nosinkityaa. Nosiri-piro-tatyaari naaka Pawa, okantakaan-tziro ayimawaitana nowasirinka. ¹⁶ Airo pikinkithasiri-waitasita pinkanti: ‘Kaari-pirori onatzii iroka kooya’, naakowinta-taaro namani, tima tzimatsi kantzimo-siri-waita-kanari, antaro nowasiri-waitaka.” ¹⁷ Ari yakanakiro Elí, ikantanakiro: “¡Pijataji kamiitha! Onkamintha imatimiro Iwawani Israel okaratzi pikampi-takiriri.” ¹⁸ Okantzi iroori: “¡Ariwí Jiwari! Onkamintha omyataa okaratzi pikanta-kinari.” Jataji Ana tsika opoñaakaro, owawaitapaja kamiitha, ti owasiri-waita-pajyaa.

¹⁹ Okanta apaata opiriinta-manaka kapichikitaiti, aritaki apakaakiro amana-manairi Pawa. Piyaja Tonkaironitoniki osaikira owanko. Ari imaantakaro oimi. Imatakiro Pawa okaratzi okowako-takiriri. ²⁰ Motyaataki Ana. Okanta apaata owaiyan-takiri otomi. Ari okantanaki “Iriitaki nokampi-takiriri Pawa.” Irootaki owaitakaan-tziriri otomi “Kamitaantsi”. Tima iroka wairontsi Kamitaantsi, irootaki ikantziri ifaaniki iriroriiti “Samuel”.

²¹ Ikanta Elcana, yapiitajiro itonkaji nampitsiki, ari yaanakiro iina tzimatsiri owaiyani-payi yantiro okaratzi yamita-piintari ipomitziniri Pawa yatsipi-takaani. ²² Ti ojati iroori Ana, tima okantakiri oimi: “Airo nojatzi naaka nookakaa-wakiriita nothotairi iintsi. Inkini naanakiri nasitakai-yaari Pawa, irasi iwiro isaiki anta airo ipiyaja.”

²³ Ari ikantanakiro oimi: “Pantiro okaratzi kamiitha-tzimo-tzimiri awiroka. Aritaki pisaikawaki pookakaa-wakiri pithotairi iintsi. Onkamintha imatiro Pawa okaratzi inintakiri yantiri.” Aritaki okantaka, ti ojati Ana. Irojatzii ikimotan-takari intsiiti, ookakaakiri ithotzi othomi. ²⁴ Tima aritaki ookakaakiri intsiiti ithotzi, ainiro iyaanitzii irirori, aanakiri Makoryiironiki osaiki itasorintsi-pankoti Pawa. Aanaki mawa kiripiri vaca, aanaki opani pankirintsi, aajatzi iraitziri owantakari misinantsi-naki. * ²⁵ Ikanta opomitakiri kiripiri vaca, aanakiri otomyaa-niki isaikaki Elí. ²⁶ Okantapaakiri Ana: “¡Jiwari! Omapiro-tatyaa nonkantimiri. Naakataki kooya piñaaki pairani namaniri

* 1:24 opani pankirintsi = harina, aparoni efa, irojatzii osiyarori ikantai-tziri 22 litros; iraitziri = vino.

Pawa aka. † 27 Oshiki namanaki intzimi notomi, imatakinaro Pawa nokowakotakiriri. 28 Iriitaki nasitakai-yaariri, irasi iwatyiiro yasityaari Pawa ainiro yafii aka kipatsiki.” Ari ityiirowanaka ipinkatha-tanakiri Pawa.

2

Aikiro ikimotatzii Samuel

18 Iriima iintsi Samuel, aikiro ijatakaa-tziro yantayi-tziro inintziri Pawa. Ikithaata-piintaro yapitisamaatari karini-manki-tatsiri. * 19 Ari okanta-piintatyaa osarintsiki ontyiini iriniro yanini kithaarintsi, irootaki aminiriri, aririka ompoki tonkaariki otsipatari oimi antziro amita-piintari opomitziri atsipita-kaani. 20 Tima oshiki yamanakota-piintziri Elí yoka Elcana aajatzi Ana intasonka-wintai-tantyaariri, ikantzii yamani: “Onkamintha inkanta-kaiyaaro Pawa intziman-tyaari pasini pitomi-payi, piwaiyantakairo piina, impoyii-tajyaarini pasitakaa-kariri Pawa.” Ikanta okaratakiro opinkathatakiri Pawa, opiya-maitaja owankoki.

21 Ari ikantakaakaro Pawa omotyaaatzi Ana. Itzimaji mawa otomi, apiti osinto. Iriima Samuel aikiro ijatatzii ikimotatzii, kamiitha ikanta isaikimo-tziri Pawa.

3

19 Aikiro ikimota-tatzii Samuel, itsipatani iwiri Pawa, ikantakaakaro omatayityaa okaratzi ikantziri Samuel. 20 Tima ithonkaa ikimakoi-tanakiri Samuel, iriitaki iriipiro-tatsi ikamantan-takiro inintakiri Pawa. Ikimaki maaroni Israel-iiti, tima ikimaitaki intaina ipatsitiki Dan-iti aajatzi anta Kanta-piro-jaariki. 21 Ari yapiita-jirori Pawa ifnaakaari Samuel anta Makoryiironiki, ari ikamanta-piinta-kiriri ifnaani.

8

Inintaki Israel-iiti intzimi iriipirori iwinkathariti

1 Aritaki antaripiro-tapaaki Samuel, iwakiri itomi-payi ijiwatairi ishininka-payi. 2 Itarori itomi, ipaita Joel, pasini ipaita Abías. Tima jiwari inaki apitiro nampitsiki Kanta-piro-jaari. 3 Titzimaita isiya-kota-jiityaari asitariri, oshiki imasitha-waitaki, iniwiktakiri kiriiki, ti intampatzika-siriti.

4 Irootaki yapatotan-takari maaroni antari-kona-payi Israel-iiti, pokajiitaki Tonkaironitoniki ifniiri Samuel. 5 Ikantapaakiri: “¡Jiwari! Antaripiro-tapaakimi awiroka, ti isiyako-tajyaamiro pitomi-payi. Ontzimatyii paminii iriipirori pinkathari-winta-jinani, ikimitai-tziro pasiniki nampitsi tzimatsi iriipirori iwinkathariti.” 6 Ti onimota-nakiri Samuel ikantai-takiri yamini iriipirori pinkathari-wintan-taatsini. Yamananakiri Pawa. 7 Ari yakakiri Pawa, ikantziri: “Pimatiro inintako-tzimiri pishininka-payi. Ti awiroka imanintaiti, naaka imanintaitzi, tima ti ininti nompinkathari-wintajiri. 8 Ti yookiro ikanta pairani namantaariri Apitantoniki, irojatzii ikantziro yantayi-tziro inintasi-yitari irirori. Ti imiraawintina, apatziro ipinkatha-waita-sitari isiyakaaro pawaniro-payi. Ari ikantzii-takamiri awiroka. 9 Pimatiniro okaratzi ikowako-takimiri. Iro kantacha, ontzimatyii pisintsi-thata-wakiri, pinkantiri: ‘¡Ari piñaa-mai-takyaaro tsika inkantapaakimi pinkathari-wintimini!’ ”

10 Imatakiro Samuel, ikamantakiri ishininka-payi ifnaani Pawa ikowako-takiri yamini pinkathari-winta-jirini. 11 Ikantziri: “Iroka inkantayaa pinkathari-winta-jimini. Yaa-paakiri pitomi-payi, intitakiri siyako-mintotsiki iyomitairi iwayirityaa, pasini inkyaa-kotanakyaari ipira-payi, iriima pasini iriitaki aamaako-wintyaarini. * 12 Pasini iwakiri iriipiro inkantayaa ijiwariti, iriitaki jiwatajirini oshiki owayiri, iriima pasini inampiri-payi inatyii. Inkaimaki pankiwai-tatsini, iyoyaayi-tajiro iwankiri, pasini witsika-tsini iwayiri-minto, pasini witsika-tsini inkasiya-kairori isiyako-minto-payi iwayiri-tantari. † 13 Yaanakiro aajatzi pisinto-payi yantawai-takairo, owitsika-yitiro kasanka-yitatsiri, pasini kotsiwai-tatsini, pasini amiroka-pitha-tironi iwariti. 14 Ari yasitapaa-kyaaaro iroopirori pipatsiti, piwankiri-masi, aajatzi paapiintziri oyiinka. Impayitakiri inampiri-payi irirori. ‡ 15 Aririka oshookanaki piwankiri yatantaitari, isintsiwinta-piintajimi pimpiri kapichiini irirori. Ari inkimi-tzi-tyaamiri aririka oshookanaki okaratzi pajiri pirajiri, § 16 Yasitajyaari pimpiratani-payi, sirampari aajatzi kooya. Yayiri iriipirori

† 1:26 Omapiro-tatyaa = Tima añaatsi pisiri. * 2:18 karini-manki-tatsiri = lino * 8:11 ipira-payi = caballo

† 8:12 iriipiro inkantayaa ijiwariti = ijiwati 1,000 owayiri; inampiri-payi = ijiwati 50 iwayiriti ‡ 8:14 paapiintziri oyiinka = olivos § 8:15 Ikantai-tziri aka “pimpiri kapichiini”, irootaki ikantai-tziri aajatzi “Payirika 10 piwankiri, yasitakyaara irirori aparoni. Aririka payi aajatzi 10 piwankiri iraitziri, pasitakai-yaari aparoni irirori.”

pipira pikyaakaa-piintziri tinari, yantawai-takairi irirori. * ¹⁷ Aririka intzimi pipira-payi, isintsiwintajimi pimpiri aparoni-payi. Imatzita-jiityaami awirokaiti impira-jiityaami. † ¹⁸ Airo ikisako-wintaami apaata Pawa tsika-rika inkanta-paakimi iriipirori pinkathari pinintakiri, onkanta-wityaa piraawai-jiityaa.”

¹⁹ Titzimaita inkimajiiti ishininka-payi Samuel ikantawi-tariri, ikantajiitzi: “Onkanta-wityaa, nonintzi intzimi iriipirori nowinkathariti. ²⁰ Tima nonintatzi nosiyaari pasinimatzi atziri itzimi iwinkathariti, iriitaki jawayitziriri iwayerita.”

²¹ Ikimakiri Samuel okaratzi ikantakiri ishininka-payi. Irootaki ikamanta-kiriri irirori Pawa. ²² Ikantzi Pawa: “Pantiriri inintziri, pamini pinkathari-wintirini.” Imatakiro Samuel, ikantairi ishininka-payi: “Pimpiya-yitaji pinampiki.”

9

Samuel aajatzi Saúl

¹ Tzimatsi ishininka Benjamín-iti ipaita Cis, itomi Abiel, icharini Zeror, tomitariri Zeror ipaita Becorat, tomitariri Becorat ipaita Afía, itomi ishininka-payi Benjamín-iti. Yoka Cis iriipirori inatzi. ² Tzimatsi itomi, kamiitha ikanta imainaritzii, ipaita Saúl. Ti intzimi pasini ishininka siyaarini yoka mainari, antari-tawato ikatziya tikatsi anairini. ³ Okanta apaata, ipyaa-pitha-takari ipira Cis. Ikantakiri itomi: “Saúl!

Pintsipa-tanakaayari ompiratani, pijati paminaatiri apira.” * ⁴ Jatanaki Saúl yamainairi ipira, yawisanakiro otzisi-masi iipatsiti Efraín-iti, ariitaka Mawaariniki, titzimaita ifñaajiri ipira. Yawisanakiro Kowinchawini, ti ifñiiri aajatzi anta. Ikanta ikinapajiro iipatsitiki Benjamín-iti, ti ifñiiri aajatzi anta. ⁵ Aritaka Yaarato-winiki, ikantakiri impiratani: “Thami ampiyi, kimitaka oshiki okantzi-motakari asitanari ifñaakiro ti ampiyaji, anaanakiro okantzi-motari ipyaaaka nopira.” ⁶ Yakanakiri impiratani, ikantziri: “Tzimatsi itomiyaayi Pawa aka nampitsiki, oshiki ipinkathari-tziri. Okaratzi ikantziri irirori, aritaki omatakyaa. Thami ifñaapaintiri, iriitaki kantawa-kaini tsika ankini aminairi pipira.” ⁷ Ikantzi Saúl: “Thami. Iro kantacha, ¿Paitama aanakiniriri? Athonkakiro awariti. Tikatsi ampapaa-kiriri.” † ⁸ Ikantzi impiratani: “Tzimatsi aparoni noiriikiti. Iriitaki ampinatiriri itomiyaayi Pawa ifñaakan-tairori tsika ankini.” ‡ ⁹ (Pairani, yamitari Israel-iiti aririka ininti ijati inkampitiri Pawa, ikantzi: “Thami ifñiiri ifñaawyataniri”, iriitaki ipaitai-tziri ifroñaaka “Kamantan-tzinkari”, pairani ipaitai-tziri ifñaawyataniri.) ¹⁰ Ikantzi Saúl: “Thami ifñiiri.” Jatanaki nampitsiki ifñiiri itomiyaayi Pawa.

¹¹ Ikanta itonkaa-jiitzi ijatziro nampitsiki, imonthaakaro mainaro-payi ayi nijaa, isampitawakiro, ikantziro: “¿Arima isaiki aka ifñaawyataniri?” ¹² Okantajiitzi iroori: “Jii, aritaki isaiki. Pijatanaki sintsiini ari pimonthaa-kyaaari ipoki irirori ikaimakaan-tziri noshininka-payi impominitiriri yatsipi-takaani karapapankoki. ¹³ Aririka pariitapaakya nampitsiki, pamina-mina-tapaakiri, tikira ijatanaki tonkaariki karapapankoki iyaa. Tima airo iwitajiita ashininka-payi aiororika yariita irirori. Iriitaki paasoonki-wintirini iyaari tzimaraanta-tsiri ipomitani yatsipi-takaani, yakyootiri ikaratzi ikaimayitakiri. Pisintsiti pijati, aritaki piñaapaakiri.” ¹⁴ Aikiro itonkajiita-naki-tziini ijatiro nampitsiki. Ikanta yariitzi-matapaaka, pokanaki irirori Samuel ijati karapapankoki.

¹⁵ Tima chapinki tikira yariityaata Saúl, maakotaki aparoni tsitirini, ifñaakakari Pawa yoka Samuel, ikantakiri: ¹⁶ “Onkitaitita-manaji inkimita-kyaaari ikaratakira ifroñaaka ooryaatsiri, ari nontyaantimiri aparoni ishininka Benjamín-iti, iriitaki pisai-patzi-totiri inkini ijawatairi pishininka-payi nasitari naaka. Iriitaki ookakaa-winta-jimini imaimani-yitzimi Kinawai-taniriiti. Tima antaaro nonisironka-takari, ariitako-takana ikaminthaa-waitzi ikimaatsi-takaitari.” ¹⁷ Ikanta ifñaawakiri Samuel yariita-paaka Saúl, yapiita-nakiri Pawa, ikantziri: “Yoka pishininka pokaintsiri, iriitaki nokanta-kimiri chapinki. Iriitaki pinkathari-winta-jirini pishininka-payi nasitari naaka.” ¹⁸ Ariitapaaka Saúl nampitsiki, ipokasi-tapaakiri okaakiini Samuel, ikantziri: “ijiwari! ¿Tsikama osaiki iwanko ifñaawyataniri?” ¹⁹ Yakanaki Samuel, ikantzi: “Naakataki ifñaawyataniri, pimpoki tonkaariki pakyootina. Onkitaitita-manaji nonkantimiro okaratzi pinintziri pisampi-tinari, pijatzimai-tajyaa pinampiki. ²⁰ Tima ifñiitajiri pipira pyaawitainchari, tikatsi impaita-matsityaa onkantzi-motan-tyaamiri. Tzimatsi ninta-piro-tachari ayimatziriri ashininka-payi Israel-iiti. ¿Tzimatsima pishininka okaakiini ininta-piroitzi? Awirokataki.” ²¹ Ikantzi Saúl: “¿Paitama pikantan-tanari? Naakama-chiini ishininka Benjamín-iti, tima ti noshiki-jiiti. Yanaakina ishikijiitzi pasini Israel-iiti. Iri

* **8:16** pipira pikyaakaa-piintziri tinari = pimorani-payi = asnos † **8:17** pipira-payi = poishati-payi = rebanos; Aririka intzimi pipira-payi, isintsiwintajimi pimpiri aparoni-payi = Aririka intzimi 10 pipira-payi, pimpajiri aparoni irirori.” * **9:3** ipira = mora = asna † **9:7** awariti = pan ‡ **9:8** aparoni noiriikiti = 1/4 un siclo

owatsipiro noshininka okaakiini naaka, ti niriipiro-jiiti ti isiyaari pasini-payi Benjamín-iti.”

²² Ikantzi Samuel: “Thami ankyii inthompoina.” Yaanakiri yapatojiita ikaratzi 30 atziri, itsipata-nakari impiratani. Imisaika-paakiri iwapiinta iriipirori ariitzinkari. ²³ Ikantapaakiri Samuel kotsita-tsiri: “Pamakinari wathatsi nokanta-kimiri piinasi-tyaari.” ²⁴ Akotanaki kotsiwa-tatsiri, yaakiro ipori wathatsi irasi Saúl. Ikantzi Samuel: “Yoka nowapithaan-takimiri, piyaari. Iriitaki nowakimiri awiroka, itsipatana yakyoootana ashininka-payi saikatsiri aka.” Imatakiro Saúl, yakyoo-takiri Samuel.

²⁵ Ikanta yoirinkajaro otaapikii nampitsi, ikinkitha-waita-kaakiri Samuel yoka Saúl pankotsi-pankaaki. ²⁶ Ikanta okitaitita-manaji, ikaimajiri Samuel yoka Saúl anta pankotsi-pankaaki, ikantairi: “Pisaakiti, pawishi tsika pisiritaro.” Piriintanaka Saúl. Aniitanaki itsipata-nakari Samuel. ²⁷ Ikanta yoirinka-jiitaka, iwiraaka othapiki nampitsi, ikantakiri Samuel yoka Saúl: “Pintyaantiri pimpiratani ijiwati, pinkatziyawaki kapichi-ini, nonkaman-timiro okaratzi ikantakinari Pawa.”

10

Isaipatzii-toitziri Saúl

¹ Ari yaakotakiri Samuel yiinkantsi, isaipatzii-totakiri Saúl, inintaa-takiri, ikantziri: “Iriitaki Pawa saipatzii-totzimi, iñaakan-tatziimi awirokataka iyosiitaki pimpinkathari-wintajiri ashininka-payi yasitari irirori.”

¹⁷ Okanta apaata, ikaimakaan-takiri Samuel maaroni ishininka-payi, impinkathari Pawa Aminaironiki. ¹⁸ Ari ikamantakiri, ikantziri: “¡Ashininká! Pinkimi ikantzi Pawa, Iwawani Israel: ‘Naaka amajimi pisaika-witaka Apitantoniki, nookakaa-wintajimi impira-waitami Apitantoni-satzi, nookakaa-wintajimi aajatzi inintawita pasini pinkathari-payi jiwatziriri ishininka-payi iwayiri-waityaami. ¹⁹ Iro kantacha, ti pimiraawintajiri Piwawani owawisaa-kotajimiri okantzimo-siri-waitami, pasinonkaa-waitaka aajatzi. Pikanta-jiitaki: “Nonintzi paminina iriipirori pinkathari-wintajinani.” Pimatiro pijajiiti iroñaaka pimpinkatha-tairi Pawa, maaroni jiwari-payi aajatzi pikarajiitzi pishininkata-wakaa-jiita.’ ” ²⁰ Ikanta yapatotakiri Samuel maaroni ikaratzi ishininkata-wakaa-jiita, ikimita-kaantakaro iñaariwintyaarimi. Ari iñaakiro iriitaki ishininka-payi Benjamín-iti inintakai-takiri. ²¹ Ikanta ipokajii-tapaaki okaakiini ishininka-payi Benjamín-iti, yapiitakiro ikimitaakiro inkaaranki, iñaatzii iriitaki inintakaitaki ishininkaiti Matri. Ari yapiitakiro, iñaatzii iriitaki Saúl, itomi Cis, inintakai-takiri. Ari yamina-mina-witai-takari tsika-rika isaiki, ti iñiitiri. ²² Yapiitakiro ikowakoi-tziri Pawa, ikantziri: “¿Tikirama impoki naminakiri?” ²³ Ikantzi Pawa: “Pamina-minatiri tsika iwaarantaita, ari isaiki imanaka.” ²³ Ari ijajiitanaki, yamaitakiri imanawitaka, ikatziyakiri ipiyojiitaka ishininka-payi, katziya-tawato-tapaaka, ishimpaki iwiraa-matsiyitiri pasini-payi ishininka. ²⁴ Ikantanakiri Samuel maaroni ishininka piyotain-chari: “¿Piñaakiri inintakiri Pawa impinkathari-wintimi? Tikatsi pasini ashininka kimityaarini yoka.” Ari ikantajiitzi ishininka: “¡Inkamintha osamaniti impinkathari-wintanti!”

13

Iwayiri-taitari Kinawai-taniriiti

¹ Antaripirotaki Saúl yitanta-nakarori ipinkathari-wintziri ishininka-payi. Okanta awisanakari apiti osarintsi ipinkatharitzii, ² iyosiitaki 3,000 ishininka-payi iyomitairi iwayirityaa. Yookanaki 2,000 intsipa-tyaari Pitakaariniki otsipa-nampitari Pawapankoni. Ityaantaki 1,000 intsipa-tyaari Jonatán Otsiziwini iipatsitiki Benjamín-iti. Iriima pasini ishininka-payi, yoipyaajiri Saúl ijayitaji iwanko-thaantiki. ³ Ikanta irirori Jonatán, yapirotakiri iwayiritari Kinawai-taniriiti panko-thaanti-tachari omzitihaki otzisi. Ikimajitaki ishininka Kinawai-taniriiti. Irootaki ikantan-takari Saúl intyootaiti iyotantyaari maaroni ishininka-payi, ikantakiri: “¡Pinkimi noshininkaiti Heber-iiti!” ⁴ Ikanta iyotaki Israel-iiti yapirotakiri Saúl iwayiriti Kinawai-taniriiti, ikantajiitzi: “Yapirotakiri Saúl iwayiritari Kinawai-taniriiti panko-thaanti-tachari omzitihaki otzisi.” Irootaki ikisantanakari Kinawai-taniriiti, tima kisiinti iwanakiri Israel-iiti. Irootaki yapatotan-takariri Saúl maaroni ishininka Pinaironchariniki ⁵ Imatakiro aajatzi Kinawai-taniriiti, yapatojiitaka iwayiri-tyaari Israel-iiti. Tzimatsi 30,000 isiyako-minto, 6,000 kyaakota-kariri ipira-payi, itsipatakari iwayiriti-payi kinatsiri osaawiki, isiyakaro oshikitzi impaniki. Ikanta itonkaa-jiitaki Pitakaa-riniki iwatzika-yitapajiro iwanko-thaanti ikyaapiintzi

ooryaatsiri tsika yaminakoi-tapajiro Kaaripiropankoniki. * ⁶ Ikanta iñaakiro Israel-iiti ikowiinka-takotanaki, inintatzii Kinawai-taniriiti iwayiri-tyaari. Irootaki imananta-jiita-nakari Israel-iiti impirita-moroki, sirantaa-tapiki, otinkanaaki aajatzi owaanka-naata nijaa. ⁷ Tzimatsi Heber-iiti siyayitain-chari intatzikiro Owaryiinkaariniki, ikinaki iipatsitiki Gad-iti irojatzji Wakaniki. Iriima Saúl irojatzji isaiki Pinaironchaariniki, tima tharowa ikantajiitaka iwayiriti ikaratzi tsipata-kariri. ⁸ Tima okaratzi 7 kitaitiri yooyawintziri Saúl yariityaa Samuel, tima ari okaratzi kitaitiri yookotakiri Samuel yariitan-tyaari Pinaironchaariniki. Titzimaita yariityaa, irootaki ijatanta-yitanaari ishininka-payi. ⁹ Ari ikantzi Saúl: “Pamakinari pasitakaariri Pawa ampomitiniri Pawa yaapatyaan-tairi akaaripirota.” Iriitaki Saúl kachaaryiin-katakaa-kiriri ipomitziri. ¹⁰ Iro ithonka-kitziiri Saúl ipomitziri ipira, iñaatziiri Samuel ipokaki awotsiki. Jatanaki Saúl imonthaa-wakyaari. ¹¹ Ikantapaakiri Samuel: “¿Paita pipomitan-tariri awiroka?” Ikantzi Saúl: “Iro nopomitan-tariri noñaakiri ashininka-payi ijayitaji, ti pariityaa awiroka pikanta-witaka. Tima apatojiitakaa irirori Kinawai-taniriiti anta Pitakaa-riniki. ¹² Nosiyakaantzi ari impokaki Kinawai-taniriiti iwayiri-tyaana Pinaironchaariniki, irootaki nopomitan-takariri. Tima ti nitakaa-wakyaari Pawa. ¹³ Ikantzi Samuel: “¡Pisinki-wintatyaa pantanta-karori! Ari pinkimisantiromi ikantakaan-tziri Pawa, ari pasi piwiromi pimpinkathari-wintiri ashininka-payi. ¹⁴ Airotzimaita piñiuro iroñaaka osamaniti pimpinkathariti. Aritaki yaminaji Pawa pasini inimotakiri irirori, iriitaki iwajiri ijiwatairi yasitari. Tima pipiyatha-takari awiroka ikantawi-takamiri.”

15

Ipiyathataka Saúl

¹ Okanta apaata ikantajiri Samuel jiwari Saúl: “Pairani, ityaantakina Pawa nosai-patzii-totimi pimpinkathari-wintiri ashininka-payi. Tima, ontzimatyii pinkimiro iroñaaka iñaani Pawa. ² Iroka ikantzi Ñaapirori Pawa: ‘Ari nowasankitaakiri Otinkanaawini-satzi imaimani-takiri Israel-iiti isitowan-taari Apitantoniki.’ ³ Pijati awiroka, piwayiri-tyaari Otinkanaawini-satzi, papirotiro okaratzi tzimimo-tziriri, airo pinisironkatari. Pinthonkiri piwiri, sirampari, kooya, iintsi, aajatzi owakira tzimatsiri. Pimatanakiri ipira-payi, ikyaakoitari-payi, maaroni.” *

⁴ Ikaimakaan-takiri Saúl maaroni ishininka-payi. Yapatojiitaka Pirataariniki. Ikaratzi 200,000 owayiri apatotain-chari. Tima tzimatsi 10,000 ishininka-payi Judá-iti. ⁵ Jatanaki Saúl iipatsitiki Otinkanaawini, itzimasi-tapaakiri anta otinkanaaki. ⁶ Ikamantakiri Saúl Asiropakoriiti, ikantziri: “Pisitowi, airo pitsipatari Otinkanaawini-satzi, notsipatamiri = kari napirotiri. Tima awiroka nisironka-takari pairani noshininka-payi isitowan-taari Apitantoniki.” Imatakiro Asiropakoriiti, ti intsipa-tanajyaari Otinkanaawini-satzi. ⁷ Imatakiro Saúl iwayiritari Otinkanaawini-satzi, yitanakari Tapotaa-riniki irojatzji Tantotsiwini, saikatsiri tsika yaminakoi-tziro Apitantoni istowa-piintzi ooryaatsiri. ⁸ Yairikakiri Agag iwinkathariti Otinkanaawini-satzi. Ithonka iwisakiri maaroni ishininka-payi. ⁹ Okanta itsipatanakiri Saúl maaroni ishininka-payi, inisironka-takari Agag, ti iwiri. Ari ikimitaakiri wathayi-tatsiri ipirayitari, ti iwamairi. Aajatzi maaroni okaratzi pinayita-chari iwaararo. Apatziro yapirotakiro kaari apantyaaroni kaari pinatachani. †

¹⁰ Ari iñaanatajiri Pawa Samuel, ikantairi: ¹¹ “Oshiki okantzi-motakana nopinkatharitakakiri Saúl, oshiki ipiyathataka, ti yantiro nokantziriri.” Antaro okantzi-motanakari Samuel, yaakowintakaro tsiitini-paiti yamaniri Pawa. ¹² Okanta okitaaitita-mani, ananinkanaka Samuel imonthai-yaari Saúl. Ikamantai-takiri Samuel, ikantai-tziri: “Ijatatzii Saúl Owaansii-toniki. Tima ikatziya-paintzi mapithantha tsika isankina-takiro okaratzi yantayi-takiri yoka ñaapirori. Aritaki awisanaki, oirinkaja anta Pinaironchaariniki.” ¹³ Ari ijatanaki Samuel tsika isaikaki Saúl. Ikanta iñaawakiri Saúl ipokaki Samuel, ikantawakiri: “Onkaminta intasonka-wintimi Pawa, tima nomonkaratiro naaka ikantakinari.” ¹⁴ Ikantzi Samuel: “¿Paita asitariri ipira nokimiri ikaimi?” ¹⁵ Ikantzi Saúl: “Iriitaki namakiri ipira-payi Otinkanaawini-satzi. Tima iriitaki onimotakiriri ashininka-payi iriipirori ipirayitakari, iriitaki ampomiti-niriri Piwawani. Iriima pasini-payi napirotakiri.” ¹⁶ Ikantzi Samuel: “¡Pimairi-tawaki! Pinkimi nonkamantimi ikantakinari tsiitiriniki Pawa.” Ikantzi Saúl: “Pinkantinaro.”

¹⁷ Ikantanaki Samuel: “Pisiyakaantzi awiroka ti ampantyaami. ¿Tima piji-watiri ashininka-payi Israel-iiti? ¿Tima isaipatzii-totimi Pawa pimpinkathari-wintairi? ¹⁸ ¿Kaarima Pawa ontyaantakimi, ikantakimi: ‘Pijati, papirotiri kaari-piroriiti

* 13:5 ipira-payi = caballo

* 15:3 ipira-payi = vacas, ovejas; ikyaakoitari-payi = camellos, asnos

† 15:9

ipirayitari = ovejas, ganado

Otinkanaawini-satzi. Pimapirotiri piwayiri-tyaari pinthonkiri piwamairi.? ¹⁹ ¿Paitama pipiyatha-tanta-rori ikantzimiri Pawa? ¿Paitama paantarori yasitari piwayiritani? Kaari-piro pikanta ifñaakimi Pawa.” ²⁰ Ari yakanaki Saúl ikantanaki: “Nantakiro ikantakinari Pawa, nomatakiro okaratzi inintakaanari, namakiri Agag, iwinkathariti Otinkanaawini-satzi, napirotakiri nowamaakiri ishininka-payi nampitarori anta. ²¹ Apatziro-machii yamaki owayiri-payi iriipirori ipirayitari inkarati apirotirimi. Yamakiri Pinaironchaariniki, iriitaki ampomiti-niriri Piwawani.” ²² Ikantzi Samuel:

“¿Tima inintziro Pawa inkimisantaitiri ikantayi-tziri?

¿Iriima ininta-pirotzi ipomitai-tziniri yatsipi-takaani, iriima ininta-pirotzi onkatziyainkati iyachaarinka ipomitai-tziniriri?

Irootaki kowa-piro-tacha inkimisantaitiri, airo ipiyatha-taitari,

Irootaki anairori okaratzi ipomitai-tziniriri, anairo iyiinka ipiraitari-payi.

²³ Kaari-pirori ikanta piyathari, isiyawai-takari ñaawyatan-taniri.

Kowiinka ikanta pinkatha-waitziriri pawaniro, isiyawai-takari kaari aamawinta-chani.

Ari pikantakari awiroka, piwashaantakiro ifñaani Pawa,

Ari iwashaantakimi irirori, aritaki okarata-paaki pimpinkatharitaki.”

²⁴ Ari yapiitziro ikantzi Saúl:

“iÑaamisa! Nokaaripirotaki. Nopiyatha-takaro ikantakaan-tziri Pawa, aajatzi nokim-itaakimi awiroka. Nantasi-takanari ikowako-takinari ashininka-payi, oshiki notharowan-takari. Paripiro-tajina nokaaripirotaki. ²⁵ Pintsipa-tajaana, nonintzi nompoya-sitajiri Pawa nompinkatha-tajiri.” ²⁶ Ikantzi Samuel: “Airo nayimi, tima pipiyatha-takaro ikantawi-takamiri Pawa. Tima piwashaantakiro ifñaani. Aritaki iwashaantajimi irirori, airo piñiuro pimpinkathari-wintairi ashininka-payi.” ²⁷ Iro impiyan-tanajyaarimi Samuel, akotanaki Saúl yairika-kotawakiri opatziki iithaari, isaraa-kotakiri. ²⁸ Ari ikantanaki Samuel: “Pikimitaakina naaka pimanka-ryaako-takina, ari inkimitai-tiriri pishininka-payi pipinkathari-wintziri, onkimiwai-tajyaaro imankaryii-tajirimi. Yaapitha-tajimiri impajiri pasini pishininka, iriipirori inatzii irirori, yanaimi awiroka. ²⁹ Tima yoka Waniinkatadari Awawani arokaiti Israel-iiti, ti inthaiya-nityaa, ti iyotiro iwashaantawaiti, tima kaari atziri iwashaantan-tyaari.” ³⁰ Ari yapiita-nakiro Saúl, ikantzi: “Omapiro-tatyaa nokaaripirotaki. Nonintzi pintsipa-tajaana ampinkatha-tajiri Piwinkathariti Pawa. Nonintzi aajatzi ifñiimi antari-kona-payi ashininka, ifñiimi aajatzi maaroni ashininka-payi pimpinkathata-kayinari Piwinkathariti Pawa.”

³¹ Ari yapiitajiro Samuel itsipata-naari Saúl, jataki ipinkatha-tziri Pawa.

³² Ari ikantzi Samuel: “Pamakinari Agag, iwinkathariti Otinkanaawini-satzi.” Kimosiri ipokaki Agag isaikaki Samuel, ikantapaakiri: “¿Tima awisako-tajina inintaitzi iwaitina?”

³³ Ikantzi Samuel: “Tima oshiki iwamaitakiro owaiyani noshininka-payi iroka piwisaminto, ari onkanta-jyaari aajatzi asitamiri airo ofñaajiri owaiyani.” Ichikakiri Samuel pinkathari Agag Pinaironchaariniki. Tima ithonka ichikapithairikitakiri iwathaki, imatakiro okaratzi ikantakiriri Pawa.

³⁴ Irojatzii ikinanta-nakari Samuel anta Tonkaironiitoniki. Iriima Saúl tonkaanaki iwankoki Otsiziwini. ³⁵ Tima ti yapiitajiro Samuel ifñiiri Saúl. Oshiki yiraako-waitakari. Oshiki okantzi-motakari Pawa isiniwi-takari Saúl impinkathari-wintiri Israel-iiti.

16

Isaipatzii-totziri David

¹ Ari yapiitajiro Pawa ikantairi Samuel: “¿Tsika-paiti pishiki piraakotari Saúl? Ti noninti naaka impinkathari-wintairi pishininka-payi. Paanaki yiinkantsi pichiinakititiki, piyaata-sitiri Isaí nampitarori Tantapankoniki, iriitaki noyosii-takiri itomi impinkathariti.” ² Ikantzi Samuel: “¿Tsika nonkinika nojatan-tyaari isaiki irirori? Aririka iyotaki Saúl, aritaki iwakina.” Ikantzi Pawa: “Paanaki kiripiri vaca, pinkanta-paakiri: ‘Nopokatzi nompomi-tiniri natsipi-takaani Pawa.’” ³ Pinkaimamai-tyaari Isaí pintsipatyaari pimpomitiri patsipi-takaani vaca, naaka kantimini paita-rika pantiri. Naaka kantimini itzimi-rika nonintziri pisai-patzii-totiri impinkathari-tantyaari.” ⁴ Imatakiro Samuel ikantakiriri Pawa. Ikanta yariitaka Tantapankoniki, imonthaa-wakari jiwari-payi. Titzimaita yatzirin-tawakyaari, itharonkan-kiimi isampitakiri, ikantziri: “¿Kamithama pipoki pariitana?” ⁵ Ikantzi Samuel: “Ari okanta. Nopokatzi nompomi-tiniri Pawa natsipi-takaani. Piwitsika-sirytaa awiroka. Thami ampomitiri atsipita-kaani.” Imatakiro Samuel iwitsika-siri-takaari Isaí, aajatzi ikimitaakiri itomi-payi, itsipatakari ipomitziniri Pawa yatsipi-takaani.

⁶ Ikanta ipokajiiitaki itomi-payi Isai, imonthaakari Samuel itarori itomi Isai paitachari Eliab, ikanta-siri-tanaki: "Jiirinta inintakiri Pawa nosai-patzii-totiri." ⁷ Ikantzi Pawa: "¡Samuel! Airo iwapyii-motasitami tsika ikantawaita iwathaki, ikara-tawatotzi ikatziya, ti nonintiri naaka. Tima ti naminiri yaminiri atziri-payi. Tima apatziro yaminiro atziri-payi okaratzi ifaaayitzi. Irooma naaka apatziro naminiri isiriki." ⁸ Ari ikaimakiri Isai pasini itomi paitachari Abinadab ifaaawakiri Samuel. Ikantzi Samuel: "Ti inintiri Pawa." ⁹ Yamaki Isai pasini itomi paitachari Sama. Ikantzi Samuel: "Ti inintiri aajatzi Pawa yoka." ¹⁰ Tima ikaratzi 7 itomi Isai yamawitakari ifiiri Samuel, ikantzi Samuel: "¡Isai! Ti inintiri Pawa yokapayi pitomi." ¹¹ Isampitakiri Samuel ikantzi Isai: "¿Arima ikaratzi pitomi?" Ikantzi Isai: "Ainero aparoni iyaapitsi, ijatatzii yaminiri nopira." Ikantzi Samuel: "Pinkaima-kaantiri, airo awita iroatzi yariitan-takya irirori aka." * ¹² Ityaantaki kaimirini. Pokaki ifiiri Samuel. Ifaaatziiri kamiitha ikiraa-porotzi, kamiitha ikantaka irooki, kamiithaa-niki ikantaka maaroni. Ifaana-siri-tanakiri Pawa Samuel, ikantzi: "Iriitaki pisai-patzii-totiri yoka." ¹³ Ari yaokotakiri Samuel yiinkantsi, ithonka ifaaakiri iririntzi-payi isaipatzii-toitakiri. Aripaiti isaika-siri-tanta-nakari Itasorinka Pawa David. Ikanta ithonka-kiro Samuel isaipatzii-totakiri David, jataji inampiki Tonkaironittoniki.

Saúl inampinatari David

¹⁴ Titzimaita isaika-siri-tanta-najyaari itasorinka Pawa yoka Saúl. Ikantakaa-nakaro Pawa ikamaari-siri Saúl. ¹⁵ Ikantawi-takari impiratani Saúl: "Pawa kantakaakaro pikamaari-siri-tantakari. ¹⁶ Tima naaka pimpiratani, pintyaantina namini yotzirori ipiyompi-waitzi. Aririka pinkamaari-siri-waiti, pinkantiri impiyompi-wintimi, aritaki pawisako-siritaji." ¹⁷ Ari ikantzi Saúl impiratani: "Pamini awiroka yotzirori, aririka piñaaki-pamakinari." ¹⁸ Ikantzi pasini impiratani: "Noñiiri naaka itomi Isai poñaachari Tantapankoniki, iyotziro irirori ipiyompitzi, ñaapirori ikanta, sintisiri, iriipirori owayiri, yotaniri, kamiithaa-niki atziri, itasonka-wintziri Pawa. ¹⁹ Ityaantaki Saúl kamantirini Isai, inkantiri: "Pintyaantari pitomi David, aamaako-wintariri pipira-payi." † ²⁰ Imatakiro Isai, yaaki ikyaakoitari ikyaakaakiri oshiki yatantaitari, aajatzi iraitziri, wathatsi. Ipawakiri David yaanakiniri Saúl. ‡ ²¹ Jataki David ifiiri Saúl, yaawakiri impira-tyaari. Oshiki itakotakari Saúl yoka David. Tima onimotakiri Saúl, inkimata-kaantiri inampiri yoka David. ²² Ityaantaji Saúl ñaantsi inkaman-taitiri Isai, ikantaki: "Nonintzi intsipa-tyaana pitomi David aka, oshiki inimotakina." ²³ Tima aririka ompokimo-tapajiri Saúl ikamaari-siri-waitzi, ipiyompi-wintziri David. Aririka inkimiro ipiyompi-waitzi, awishimo-tziri Saúl ikamaari-siri-waitzi, tharowinta ikanta ikimiri David.

17

David aajatzi antaripinthakii

¹ Okanta apaata yapatotakiri iwayiriti Kinawai-taniriiti, ipiyojiitaka Incha-jaariki iipatsitiki Judá-iti. Iwanko-thaanti-jiitaka omontitakaro Kiyaronchaari saikatsiri Santzikoitoniki. ² Imatakiro Saúl yapatotakiri irirori ishininka-payi, iwanko-thaanti-jiitaka otaapiki Pasotzii-toniki, owithainka ikantajiitaka iwayiri-tyaari Kinawai-taniriiti. ³ Tima tonkaariki otzisi isaikajiiitaki Kinawai-taniriiti. Imatzitakaro aajatzi irirori Israel-iiti saikaki intatzikiro pasiniki otzisi imontita-kotakari. ⁴ Ari isitowiri iwanko-thaanti-yitaka Kinawai-taniriiti aparoni owayiri ñaapirori ipaitai-tziri Goliat poñaachari Inchatonaariki, antari-pinthakii ikatziya. *

⁸ Katziya-paaka Goliat, ikaimako-takiri ipiyojiitaka intatzikiro iwayiriti Israel-iiti, ikantzi: "¿Paitama piwithain-kasitari piwayiri-tyaari? Aparoni nokanta naaka Kinawai-taniri, irooma awiroka oshiki pikarajiiitzi impiratani Saúl. Nonintzi pamini aparoni pikarajiiitzi, impoki iwayiri-tyaana. ⁹ Aririka imatakina iwayiri-tyaana, awirokaiti ompirata-jyaanani naakaiti. Irooma naaka-rika matakimini, awirokaiti nompira-tajyaa, nantawai-takaa-yitajimi." ¹⁰ Aikiro ikantana-kitzii Kinawai-taniri: "Nonopokatzi nonthainka-mawaitimi Israel-iiti. ¡Pintyaanti aparoni pishininka iwayiri-tyaana!" ¹¹ Tima ikimaki Saúl aajatzi maaroni ishininka-payi ikantakiri Kinawai-taniri. Ontsinka-siryaa-nakiri, antaro itharowan-tajii-tanakari.

¹² Tima yoka David itomi inatzii Isai poñaachari Tantapankoniki saikatsiri Posinipathaniki iipatsitiki Judá-iti. Iroatzi ijiwariwita Saúl, antari-kona-tapaaki irirori Isai.

* 16:11 nopira = oisha = oveja † 16:19 pipira-payi = oisha-payi = ovejas ‡ 16:20 ikyaakoitani = asno; yatantaitari = pan; imiritaitari = vino; wathatsi = cabrito * 17:4 antari-pinthakii = santha-tonkinaa, okaratzi 6 konakintsi aajatzi aparoni akotsi iwiraa injinokitzi ikatziya = 3 metro

Tzimatsi 8 itomi yoka Isaí. ¹³ Aritaki isaikajijiti aajatzi mawa itomi Isaí iyaatiri Saúl iwayirityaa. Iroka iwairo-payi ikaratzi pokaintsiri: Eliab itarori itzimi. Pasini ipaita Abinadab. Pasini ipaita Sama. ¹⁴ Iriima David iyaapitsi inatzii. Ari ipokajijitzi yantariti-payi itomi Isaí iyaatakiri Saúl. ¹⁵ Ari ijawita-painta irirori David, aajatzi ipiyaaro. Tima iro ipiyantaari David yaamaakowi-tapajyaari ipira iriri anta Tantapankoniki.

¹⁶ Tima oshiki ipiya-piyataka Kinawai-taniri ifaasirinkiri Israel-iiti, ipoki kapichik-itaiti aajatzi tsitinii-tiini. Ari yasi iwakiro ipiya-piyata, okarataki 40 kitaitiri ipiya-piyataka.

¹⁷ Okanta apaata ikantakiri Isaí yoka David: “¡Notomí! Pijati isaiki pirintzi-payi, paanakiniri posari pankirintsi-pani, aajatzi 10 yatantaitari. Sintziini paanakiniri isaikajijiti pirintzi-payi. † ¹⁸ Paanakiniri jiwatziiriri owayiri inkarati 10 ikiso-pithatzi oyaaki othomi vaca. Nonintzi piñaajatiri tsika-rika ikanta pirintzi. Pamajina yasitari irirori, iro noyotan-tyaari tikatsi awishimo-tirini pirintzi.”

¹⁹ Irojatzii isaikaki Saúl otaapiki Pasotziitoniki itsipatakari iririntzi-payi David aajatzi maaroni ishininka-payi iwayiritari Kinawai-taniriiti. ²⁰ Ari yanainkanaka David, yookanakiri ipira-payi yaamaako-wintyaari pasini atziri. Jataki tharori yaanakiro okaratzii ikantakiriri iriri. Ikanta yariita-paaka David iwanko-thaanti-jiitaka, ari imonthaa-paakari ijati iwithai-nkajijitaa. Ikaimajii-tatzii ijajijiti intharowintan-tyaari pasini ikarajijitaki. ‡ ²¹ Taromaaka irirori Kinawai-taniriiti intatzikiro, imontita-kotakari Israel-iiti. ²² Tima ipanakiri David aamaako-winta-rori owayiri-mintotsi okaratzii yamakiri. Ti ishintanaki, osatika-paaka itaromaa-jiitaka. Iwithata-paakari iririntzi. ²³ Ikinkithawai-minthaitzi, sitowanaki Kinawai-taniri Inchatonaarini-satzi paitachari Goliat. Yapiita-pajiro ikaimi ikimita-piintziro, ithanka-waitziri Israel-iiti. Ikimaki David ikantakiri.

²⁴ Ari isiyajii-tanaka maaroni Israel-iiti ifaawakiri ipokaki. Tima ayimatakiri itharonka. ²⁵ Ikantajijiti: “¿Piñaakiri pokaintsiri? ¡Pokatzi inthainka-matai arokaiti! Tzimatsi-rika matakirini iwamairi, oshiki awaararontsi impiriri ajiwariti, impiri aajatzi irisinto iinantaaro. Ikantzitaka aajatzi ajiwariti: ‘Itzimi-rika wamaakirini, ari okarata-paaki isintsiwintziri pinkathari intyaantiniri kiriki, aajatzi ishininka okaakiini ikaratzi inampijitaro inampiitiki iwaisatzitini, ari okarata-paaki impinawintya.’ ”

²⁶ Ari isampita-nakiri David itsipatakari ikatziya, ikantziri: “¿Omapiroma impaitiriri wamairini yoka Kinawai-taniri, aririka impyaajya thainkama-waitari? ¿Tsikama ipaimaitaka yoka kaari-pirori Kinawai-taniri inthainka-matan-tyaari iwayiriti Pawa Añaanita-tsiri?” § ²⁷ Yakajii-tanaki ishininka-payi, irootaki yapii-yapii-takiri okaratzii ikanta-wakaa-jiitari, ikantzi: “Irootaki impaitiriri atziri wamairini Goliat.” ²⁸ Ikimaki Eliab yantariti David ikantziri ishininka-payi, ikisanakiri David, ikantanakiri: “¿Paitama pipokantari awiroka aka? ¿Paitama pookanakiri aminirini pipira-matsiti anta otzisi-masiki? Noyotzimi tsika pikanta awiroka opaita pikinkithasiritari, pinintasita piñiiri owayiri-tachari.” ²⁹ Akanaki David, ikantziri: “¿Paitama nantakiri? Apatziro noñaawaimatsitaki. ³⁰ Ipiya-pitha-tanakari iririntzi, isampitakiri pasini. Irojatzii ikantzi-tariri ikantai-takiriri inkaaranki.

³¹ Ikanta ikimaitakiri ikantakiri David, ikamantai-takiri Saúl. Ikaimakaan-takiri irirori. ³² Ikinkitha-waita-kaakiri David jiwari Saúl, ikantziri: “¡Jiwari! Airo atharowan-tawaitari yonta. Naaka pimpiratani jatasitirini, aritaki nowayiri-takyaari Kinawai-taniri.” ³³ Ikantzi Saúl: “¡David! Airo okantzi pijati apanirini piwayiri-tyaari yonta Kinawai-taniri, tikira pantari-piro-tita. Yitzitakaro paironi irirori iwayirita ainiro imainari-tapaaki.” ³⁴ Ikantzi David: “Pimpiratani nonatzi, aamaako-tariri ipira-payi asitanari. Ipokawita kashikari, maini, yatsika-witari aparoni tsika ipiyojiita ipiraitari. ³⁵ Ikanta nopatzima-takota-nakiri, naapitha-tawajiri ipaantiki. Ninintzi yatsikinami naaka, nairikakiri itapinomaki, noposakiri. Kamanaki. ³⁶ Inkanta-wityaa iriirika kashikari, maini, aritaki nowamaakiri. Ari nonkantzi-takyaari yonta’ kaari-pirori Kinawai-taniri. Tima oshiki ithainka-mawai-takiri iwayiriti Pawa Añaanita-tsiri. ³⁷ Aikiro ikantatzii David: “Iritakiri Pawa ookakaawinta-kinari inkisawaraan-tyaanaromi irako-pako kashikari, inkisaraan-tyaanaromi irako-pako maini. Aritaki yookakaa-wintakina aajatzi inintawityaa inkisaraan-tyaanaromi irako-pako yoka Kinawai-taniri.” Ari ikantanaki Saúl: “Pijati, onkamintha yookakaa-wintimi Pawa.” ³⁸ Ikantakaantaki Saúl yamaitakiro kithaarintsi inkithaa-takai-tyaari David. Yamathai-taitiri iwitsikai-tziro asiro kitirita-tsiri, inkyaanata-kayi-tyaari kisotaki-tatsiri iniiki. * ³⁹ Ikithaa-takowi-takaro

† 17:17 posari pankirintsi-pani = aparoni efa = 22 litro; yatantaitari = pan ‡ 17:20 ipira = oveja § 17:26

kaari-pirori = kaari totamisi-taani-tachani * 17:38 asiro kitirita-tsiri = bronce

David ithatzinka-minto, iñaanta-witakaro yaniiti. Tima ti imata-piintiro inkithaa-tyaaro. Ikantanakiri Saúl: "Ti onkanti naniita-kayiro, ti namityaaro." Isapokajiro maaroni. ⁴⁰ Yaanakiro ikotzikiiri, iyoyaanaki 5 kamiithakiri mapiki piyotachari nijaatinkaki, ititanakiro itharatiki. Yairikakiro iwaraka-thati, ijatasi-tanakiri Kinawai-taniri.

⁴¹ Nosikaka irirori Kinawai-taniri imonthai-yaari David. Iriitaki jiwatatsi impiratani. ⁴² Ikanta yaminaki Kinawai-taniri iñaatziiri ipokaki David, ithainka-wakiri. Tima awankari ikanta iñaakiri, kiraa-poro ikantaka, kamiithaa-nikitaki. ⁴³ Ari ipairyaa-nakiri Kinawai-taniri iwawa-niroti, ikamaari-tanakiri David, ikantawakiri: "¡Naakama otsitzi pamasi-tantanari inchaki?" ⁴⁴ Aikiro ikantana-kitzii Kinawai-taniri: "¡Pimpoki. Iroñaaka iyaami tziiso, aajatzi katsikaniri antami-wiri!" ⁴⁵ Yakanaki David, ikantziri: "Pamasi-takina awiroka piwisa-minto, pichakopiti aajatzi pithatzinka-minto. Irooma naaka nopoki nawintaari Pawa Naapirori, owayiri-takaariri Israel-iiti. Pithainka-piintakiri. ⁴⁶ Tima isinitakiri iroñaaka Pawa noitsinampaimi, aritaki nowisakimi. Tima maaroni piwayiriti ari iwajyaari tziiso, iwajyaari aajatzi katsikaniri antami-wiri. Aritaki iyotaki maaroni nampitarori kipatsiki tzimatsi Iwawani Israel-iiti. ⁴⁷ Ari iyoti ikaratzi piyotain-chari aka ti apatziro iwawisaa-kotantaro Pawa chakopi, wisamintotsi. Tima iroka owayiri-taantsi irasi Pawa onatzii, iriitaki sinitakimiri awirokaiti nowamaimi." ⁴⁸ Ari isiyapaaka Kinawai-taniri, ipokasi-tziri David. Ti itsinampa-tanaki David, ijatzitanaka irirori impiyatyaari. ⁴⁹ Ipampitanaki itharatiki David, yaanaki imapikiti, iwaraka-thatakiri, iposakiri ipankainaki Kinawai-taniri. Tyaanaki, naryaa-paaka kipatsiki, irojatzii owikapaaka mapiki ipankainaki. ⁵⁰ Ari ikantakirori David yiitsinampaan-takariri Kinawai-taniri. Apatziro yaanaki iwaraka-thati aajatzi imapikiti, iwamaakiri. Ti ontzimi-mowityaari irirori David iwisa-minto. ⁵¹ Isiyasi-tapaakari David okaakiini Kinawai-taniri. Inosiki-tapaakiri iwisa-minto, iwisakiri iitoki.

Ikanta iñaakowintakiri Kinawai-taniriiti iwamaitakiri iriipirori iwiyiriti, siyajii-tanaka. ⁵² Ipatzimariki iwanakiri Judá-iti imatzita-nakaro aajatzi pasini-payi Israel-iiti, ikaima-kotanakiri sintsiini. Ipatzima-jiita-nakiri irojatzii otaapiiki. Iwamaaki oshiki iwiyiriti Kinawai-taniriiti, yitanakaro nampitsiki Apatatakowiniki irojatzii yariitan-takari Inchatonaariki aajatzi Thokairoshaariki.

18

Owatsimaanakiri Saúl owanthaani tsinanipayi

⁵ Tima inthonkiro David ijayitziro tsika-rika ityaantziri Saúl, ti impiyatha-waityaa. Irootaki inintan-tanakari Saúl ijiwatiri iwiyiriti-payi. Tima oshiki onimotakiri iwiyiriti aajatzi inampiri-payi Saúl.

⁶ Ikanta ipiyajaro owayiri-payi iwamaan-takariri David Kinawai-taniri, osiyasi-tawajari kooya-payi poñaayi-tainchari inampiki-payi Israel-iiti. Owithata-waari pinkathari Saúl, kimosiri opanthaa-jiitanaki, tharowinta otziron-kajiiita amashai-jiitzi. pomainaka ikantanaka othatani-payi. ⁷ Iroka okantzi owanthaani kooya-payi: Iwamaaki Saúl oshiki akisaniintani,

Iriima David, iwamaakiri irirori oshiki-piro-tatsiri. *

⁸ Irootaki owatsimaa-nakiriri Saúl ikimakiro panthaantsi. Ikantanaki irirori: "Tima ikantaitaki, iwamaakiri David oshiki-piro-tatsiri. Irooma naaka nowamaa-matsitaki oshiki. ¡Apatziro kapichiini iwinkatharititaitakyaarimi David!" ⁹ Aripaiti ikatsimakyaaawai-tanakiri Saúl yoka David.

¹⁰ Okanta pasini kitaitiri, ikantakaakaro Pawa ikamaari-siriti Saúl, tima sinkiwintaka iwinkathari-pankotiki. Pokaki David ipiyompi-wintziri ikimita-piintziro apatha-kiroini. Yairikakiro irirori Saúl iwisa-minto. ¹¹ Yaanakiro Saúl iwisa-minto, inintzi iyontaa-kotirimi David tanto-tsiki, apiti-satzi ikominkakiro David wisa-mintotsi.

¹² Oshiki itharowan-takari Saúl yoka David, tima inisironkatani inatzii Pawa. Iriima Saúl yooka-nakiri irirori Pawa. ¹³ Irootaki yookanta-kariri Saúl yoka David, ityaantakiri ijiwatiri oshiki iwiyiriti. Iriitaki piyapiya-tachani iwiyiri-tantyya. † ¹⁴ Iriitaki Pawa tsipata-kariri David, tima okaratzi yantayi-tziri kamiitha okantaka. ¹⁵ Irootaki ipinkantanakariri Saúl yoka David, tima iñaakiri kamiitha okanta yantayi-tziri. ¹⁶ Tima oshiki itakojii-takari David maaroni Judá-iti aajatzi ikimitaakiri pasini-payi Israel-iiti, iriitaki jiwatakiriri tsika-rika ikinayitzi iwiyirita.

* 18:7 oshiki = 1000 atziri; oshiki-piro-tatsiri = 10,000 atziri. † 18:13 oshiki iwiyiriti = 1,000 soldados

19

Iwamaitirimi David

¹ Ari ikinkitha-waita-kaakiri Saúl itomi aajatzí maaroni impiratani, ikantakiri itomi: “Jonatán! Nonintzi piwamairi David.” Iro kantacha Jonatán, oshiki itakotakari David. ² Ikamantakiri David, ikantziri: “Inintatzii iwamaimi asitanari. Paamaiyaari onkitaaita-manaji, pijati pamini tsika pimaña. ³ Ari nojatakí naaka nontsipa-tyaari asitanari tsika-rika pisaikaki. Ari nonkanta-kowintakimi, nonkimiri tsika-rika inkanti. Aritakí nonkaman-takimiro onkaratzi inkantinari. ⁴ Ikinkitha-waita-kaakiri Jonatán iriri, ikantako-wintakiri David. Ikantziri: “¡Pinkathari! Ti onkamiithati piwaaripirotiri pimpiratani David. Tikatsi inkantimi irirori, yanta-piinta-kimiro kamiitha-tatsiri. ⁵ Tima isinitakiro yañaan-tari imatanta-kariri iwamairi Kinawai-taniri. Ari ikinakairori Pawa ikisawintari maaroni ashininka Israel-iiti. Piñaakiro awiroka antaro pikimo-siri-tanaki. ¿Paitama pinkaaripiro-tantyaari pimaimanitari kaari tzimatsini ikinakaa-sitani? Tikatsi yanti irirori.” ⁶ Ikanta ikimaki Saúl ikantakiriri Jonatán, ikantanaki: “¡Omapiro-tatyaa nonkantimiri, tima añaatsi Awawani. Airo ikami David!” ⁷ Ari ikaimajiri Jonatán yoka David, ikamantakiri okaratzí ikinkitha-waita-kaakiriri iriri. Irijatzí Jonatán aanajiriri isaiki iriri, saikapaji David ikimita-piintziro pairani.

⁸ Ari apiitanaja owayiri-taantsi. Jatakí David iwayiritari Kinawai-taniriiti, yiitsi-nampaakiri. Imapiro-takiri imisiyakiri. ⁹ Ari ikantakaa-najaro Pawa ikamaari-siriti Saúl. Tima saikakí iwankokí yairikakiro iwisa-minto, ikima-mintha-tziri David ipiyompi-waitzi. ¹⁰ Ari yapiiwi-takaro Saúl inintzi iyontaa-kotirimi David tanto-tsiki. Ikominkana-jiro David iwisa-minto Saúl, oshitaa-sitapaaka tanto-tsiki. Ti ishintanaki David, siyaka tsitini-paiti. ¹¹ Irootakí ityaantan-takari Saúl iwayiriti, ikantakiri: “Pijati paminiri David anta iwankokí. Tima onkitaaita-manaji piwamairi.” Iro kantacha, okimaki iina David paitachari Mical, okamantakiri, okantziri: “Airorika pisiya iroñaaka tsitiniri, onkitaaita-manaji iwamaitimi.” ¹² Aaki Mical siwitha, iro owayiita-kotan-takariri intakiroini David, siyaka.

21

Isiyaka David

¹ Ikanta David jatakí nampitsiki Omitzithai-toni iñiiri Ompira-tasorintsitaari paitachari Ahimelec. Imapokakiri isitowa-sitakiri iwankokí, ikantawakiri Ompira-tasorintsitaari: “Tikatsi pintsipatyaa pipokí, ¿paitama pipokantari apaniroini?” ² Ari yakanakiri David yoka Ahimelec, ikantziri: “Iriira pinkathari otyaantanari, ikantakina: ‘Ti noninti iyoiti opaita notyaan-tantamiri, opaita nokantzimiri.’ Irootakí nokaima-kaantan-takari yokaiti atziri tsika anta noñiiri. ³ ¿Paitama pimpawa-kinari? Nonintzi noyaa.” ^{*} ⁴ Ikantzí Ompira-tasorintsitaari: “Tikatsi nowariti, apatziro otzimi yatantaitari tasorin-tsita-tsiri anta Tasorintsithaantiki. Ari nompakimi piyaaro, tirika imaantyaaro kooya ikaratzí pitsipa-yitakari.” ⁵ Ikantzí David: “Chapinkitakí ti noñaajiro kooya. Kaarira opitsintaari yokaiti notsipatakari. Tima ti noñaanakiro notsipatari-payi nopokayita-nakira nokina-kina-yitakí, owatsipiro iroñaaka aka ti noñaajiro nompitsintaa-riti.” ⁶ Ipakiri yatantaitani Ompira-tasorintsitaari yasitakai-tariri Pawa. Irootakí iroka yatantaitani yaitairi minkontsitaa-niki Tasorintsithaantiki, onkini iwaiti owakiriri saawata-tsiri.

28

Saúl aajatzí ñaawyataniro

³ Aritakí kamakí Samuel. Oshiki iwasiir-takotakari maaroni ishininka-payi. Ikitatakiri Tonkaironiitoniki inampiitiki Israel-iiti. Aritakí imisitowakiri irirori Saúl maaroni antyawayiripayi, aajatzí ñaawyatan-taniri-payi.

⁴ Ikanta yapatojiitaka Kinawai-taniriiti, pokajuitakí iwanko-thaanti-yitaka Apimako-ryaariniiki. Iriima Saúl yapatotakiri maaroni ishininka-payi irirori, iwanko-thaanti-yitaka Jaaniya-piyoi-toniki. ⁵ Ikanta iñaakiro iwanko-thaanti-payi Kinawai-taniriiti, antaro oimiraa-siri-tanakiri, ayimatakiri itharonka. ⁶ Ari yamanawi-tanaka Saúl, tizimaita yakiri Pawa, ti imisimpyaa-najiri aajatzí. Ti oyotakaa-najiri mapiki poriyaari aajatzí Kamantan-tzinkari-payi, ti yakiri. ^{*} ⁷ Irootakí ikantan-takariri Saúl impi-ratani, ikantziri: “Pijati, paminaiti ñaawyatan-taniro, irotakí nojatasiti nosampitiro.” Yakanakiri impiratani, ikantziri: “Tzimatsi ñaawyatan-taniro anta Charinaariki.”

* 21:3 noyaa = [5 panes] * 28:6 mapiki poriyaari = Urim

⁸ Ikithaa-tanaka Saúl pasini iithaari, airo iyotantaitari, itsipata-nakari pasini apiti ishininka, jatanaki tsitiniriki iñiuro kooya. Ikantapaakiro: “¡Ayomparó! Awiroka nopok-asitzi piñaawya-tyaana. Nonintzi pinkaima-siritiri nonkantimiri naaka.” ⁹ Akanakiri kooya, okantziri: “Piyotzi awiroka opaita yantakiri Saúl aka. Tima ithonka ipyaakaasitakari yotantaniri-payi aajatzi ñaawyatan-taniri. ¿Irooma pikoshikan-tanari pinintzi iwamaitina aajatzi naaka?” ¹⁰ Ikantanakiro Saúl: “¡Omapiro-tatyaa nonkantimiri! Tikatsi kowiinkari awishimo-timini.” [†] ¹¹ Nintanaki kooya okantzi: “¿Paitama pinintziri nonkaima-siri-timiri impoki?” Ikantzi Saúl: “Nonintzi pinkaiminari jiwarini Samuel.” ¹² Oñaatziiri kooya kaminkarini Samuel, antaroiti okaimanaki. Okantanakiri Saúl: ¹³ “¿Paitama pamatawi-tantanari? Saúl pinatzii awiroka.” Ikantanakiro irirori: “Airo pitharowantari. ¿Paitama piñaakiri?” Okantzi iroori: “Noñaakiri siritsi isitowa-paakiro kipatsiki.” ¹⁴ Ikantzi Saúl: “¿Tsika ikantawaitaka?” Okantzi iroori: “Antyasipari inatzii, ikithaataro yapitisamaatari.” Ari iyotanaki Saúl iriitaki jiwarini Samuel, ityiirowanaka ipinkatha-tanakiri, yoiyootanaka.

¹⁵ Ari iñaawai-tanaki kaminkarini Samuel, ikantziri: “¡Saúl! ¿Paita piñaasirinkantanari pikaima-kaantana?” Ikantzi Saúl: “Tima antaaro okantzimo-siri-takana, tima oshiki iwayiri-mintha-takana Kinawai-taniriiti. Yookanakina Pawa, ti yakajina nokowako-witari, ti imisimpyiina aajatzi. Nokanta-witari Kamantina-tzinkari, tikatsi akinani. Irootaki nokaima-kaantan-tamiri awiroka pinkantina paita-rika nantiri.”

¹⁶ Ikantzi jiwarini Samuel: “¿Paitama pisampi-tantanari naaka? Aritaki yooka-nakimi Pawa, kisaniiinta iwanakimi.” ¹⁷ Imatakimi Pawa okaratzi ikamanta-kinari naaka tsika inkantimi. Yookakaa-jimiro pipinkathariwita, ipinkathari-takaajiri David, pitsipaminthatani. ¹⁸ Tima ti pinkimisantiri awiroka Pawa ikantawi-takamiri, ti pimontkaratiro papirotiri Otinkanaawini-satzi. Irootaki piñaantarori awiroka okaratzi awishimotzimiri iroñaaka. ¹⁹ Inintaki Pawa inthonkanti Kinawai-taniriiti. Iwamaajimi awiroka intsipatimiri pishininka-payi. Ari pintsipta-tajyaana naaka onkitaaita-manaji, aajatzi pitomi-payi. Tima isinitakiri Pawa Kinawai-taniriiti yuitsinampairi iwayiriti ashininka Israel-iiti.”

²⁰ Antaro itharowanaki Saúl, ikimakiri jiwarini Samuel. Ithonka isipita-waitanaki, tyaanaki osaawiki, naryaa-tawato-tapaaka. Tima ti iwajyaa, maakotaki aparoni kitaitiri aajatzi aparoni tsitiniri. ²¹ Okanta oñaakiri kooya itharowanaki Saúl, opokasi-takiri, okantziri: “¡Pinkathari! Nokimisanta-kimiro okaratzi pikowako-takinari, nosiniwintakami naaka, ²² ontzimatyii pinkimisantina awiroka. Nonintzi namimi piwawakyaari kapichiini, onkini pisintsitaji, pijatan-tajyaari.” ²³ Ti inintawityaa iyaa Saúl, ikantzi: “Ti noninti noyaa.” Ari osintsiwintziri kooya aajatzi impiratani-payi iyaa. Irojatziri inintan-tanakari. Piriintanaka, thoitaka imaapiintaitzi. ²⁴ Owamaaki kooya wathantzi opira, otasitaki yatantaitari. [‡] ²⁵ Aanakiniri Saúl iwawakya. Ari ikaratzi yakyoo-takiri impiratani-payi. Ikanta ithonka-kiro iwajitaka, jaitjiitaji tsitini-paiti.

31

Ikamai Saúl aajatzi itomi-payi

¹ Ikanta Kinawai-taniriiti, iwayiri-mintha-takari Israel-iiti. Ari isiyana Israel-iiti iñaakiro oshiki ishininka iwamaitaki otzisiki Jaaniyapiyotoniki. ² Ipatzima-tanakiri Kinawai-taniriiti yoka Saúl aajatzi itomi-payi. Ari iwai-takiri Jonatán, Abinadab aajatzi Malquisúa itomi-payi Saúl. ³ Ari yapathawintai-tanakari Saúl imanaitziri, ikintaitakiri. Oshiki itharokan-taitakari. ⁴ Ikantanakiri iwayiriti inampiritari Saúl: “Pinosikiro piwisaminto, pinthatzinkan-tyaanaro. Ti noninti iwisan-tyaanaro irasi kaari-piro-siriri-payi, ti noninti inthainka-mawaitina.” Titzimaita ininti iwayiriti inampiritari, tima oshiki itharowakan-takari aajatzi irirori. Yaakiro Saúl iwisa-minto irirori, isataakaro. ^{*} ⁵ Ikanta owayiri inampiritari iñaakiri kamaki Saúl, isataanakaro irirori iwisa-minto. Ari itsipatakiri ikamak. ⁶ Ari okanta ikamantajari irirori Saúl, tima ari ikaratairi mawa itomi, inampiri, aajatzi maaroni iwayiriti-payi.

[†] 28:10 ¡Omapiro-tatyaa nonkantimiri! = ¡Tima añaatsi Pawa! [‡] 28:24 yatantaitari = pan kaari siñatsini ^{*} 31:4 kaari-piro-siriri-payi = kaari totamisi-taani-tachani

APITTA-NAINTSIRI ISANKINARI SAMUEL

5

Impinkathari-wintantzi David

¹ Ikanta maaroni inasiyitachari icharini-payi Israel ijatasi-takiri David isaiki irirori Aripiro-taariniki, ikantapaakiri: “¡Pinkimi, naaka pishininkaiti okaakiini! * ² Tima awiroka jiwatakinari pairani awayirita ipinkathari-tantari pinkatharini Saúl. Irijatzi Pawa ñaanata-kimiri, ikantakimi:

¡David! Awiroka jiwatairini pishininka Israel-iiti, Pimpinkathari-wintajiri nasitari naaka.”

³ Imatakiro aajatzi antari-konaiti Israel-iiti, ijatasi-takiri David anta Aripiro-taariniki, ikantakiri: “¡Thami aapatyaa-wakaityaa! ¡Iriitaki yotatsi Pawa airo amatawita-wakaa!” Ari isaipatzii-totanakiri David impinkathari-wintairi maaroni ishininka-payi Israel-iiti. ⁴ Tima tzimaki David okaratzi 30 isarintsiti yitanta-nakarori ipinkathariti. Onkarati 40 osarintsi impinkathari-wintanti. ⁵ Tima anaanakiro 7 osarintsi ipinkathari-wintakiri Judá-iti Aripiro-taariniki. Irooma Aapatyaaawiniki onkarati 33 osarintsi impinkathari-wintiri maaroni ishininka-payi Judá-iti aajatzi pasini-payi ishininka Israel-iiti. †

Ikyaaiki David Aapatyaaawiniki

⁶ Ikanta ijataki David Aapatyaaawiniki itsipata-nakari iwayiriti imanitari Kayaawinisatzi asitarori inampi anta. Isiyakaantzi Kayaawinisatzi airo imatziro David inkyii inampiki, ikantawakiri: “Airo pimatziro pinkyii nonampiki. Iri owayiri-matsitawakimini mawityaakiri-payi intsipa-takyaari kisoporokiri-payi.”

⁷ Iro kantacha David, imatakiro ikyaaiki owayiri-pankoki tsika isaiki inkisakowintyaaro nampitsi, ipaitakiro “Inampi David”. Itanto-takaan-takiro nampitsi, itanakaro otaapiki Tamakopathaniki irojatzit tonkaariki. ¹⁰ Tima aikiro otzimimo-tanaktziiri isintsinka David. Ari yasi iwiro Ñaapirori Pawa itsipatakari David.

7

Irasi iwairo impinkathariwintantai itomi David aajatzi incharinitajyari

¹ Aritaki saikaki iwankoki pinkathari David. Ikantakaakaro Pawa imakoryaawaki kapichiini iwayiri-minthariti iisaniintani. ² Ikinkitha-waita-kaakiri pinkathari David Kamantan-tzinkari Natán, ikantakiri: “Piñaakiro awiroka nowanko oyosiita santarikota, irooma itasorintsi-mokoti Pawa iwanko-matsi-taitan-takaro misinantsi aajatzi manthakintsi.” ³ Ikantanaki Natán: “¡Pinkathari! Pantiro awiroka okaratzi pikinkithasiritari, tima Pawa kantakai-yaaroni omatantyaari kamiithaini pantiri.”

⁴ Okanta otsitini-tanaki, iñaanatakiri Pawa Kamantan-tzinkari Natán, ikantziri: ⁵ “Pijati piñiiri nompiratani David, pinkantiri: ‘Pinkimi ikantzi Pawa. ¿Awirokama witsikainani pankotsi nosaikan-tyaari?’ ⁶ Tima irojatzit pairani naantaariri pishininkapayi isaikawitaka Apitantoniki, ti nosaikan-tyaaro pankotsi, apatziro nosaikanta-matsitakaro tatorintsi-thaanti nokina-kina-waitaki tsika-rika-payi. ⁷ Tima oshiki notsipatakari pishininka-payi, ti nonkowa-kotiri ikaratzi nowakiri ijiwatiri pishininka-payi iwitsikina santari-panko nosaikan-tyaari.’ ⁸ Pinkantiri iroñaaka nompiratani David: ‘Tkantzimi Ñaapirori Pawa: “Naakataki amakimiri pisaikawita paamaako-wintari pipira-payi, pipinkathari-wintairi pishininka-payi nasitari naaka. * ⁹ Nasi nowiro notsipatami tsika-rika pikinayitzi, nasiryaaakari ikaratzi owayiri-mintha-takamiri. Tima naaka kantakai-yaaroni inthonka inkimakoi-tantyaamiri tsika-rika-payi, pisiyako-taari iriipiiroriit saikatsiri aka kipatsiki. ¹⁰ Noñaaki tsika nowiriintajiri pishininka-payi nasitari naaka. Ari inampita-jyaaro, tikatsi oñaasirinkairini. Airo itzimaji kaari-pirori maimani-waitairini ikimitai-tziri pairani, ¹¹ owakira nowayitakiri ikaratzi jiwayita-kiriri pishininka-payi Israel-iiti. Aritaki nonkanta-kaakyaaro pimakoryaa-waitaji awiroka iwayiri-mintha-waitami pikisaniintani.” ¹² Ikantzi aajatzi Pawa: ‘Naaka witsikaimini piwanko pasi awiroka. ¹³ Niroka nosiyakaa-winta-kimiri piwanko: Aririka omonkaratjyaa onkarati pantiri, pimakoryaa-rika, aritaki intzimaji pitomi awiroka, iriitaki impoyii-tajyaamini impinkathariti irirori. † ¹³ Iriitaki witsikinani nowanko tsika

* 5:1 pishininkaiti okaakiini = naakataki iwatha, aajatzi itonki awaisatziitini pairani † 5:5 Anaanakiro 7 osarintsi = osarintsi 7, awisanaki pasini osarintsi kasiriki 6. * 7:8 pipira = oisha † 7:12 pimakoryaa-rika = pimaaki-rika = pinkamaki-rika

impinka-thaitairo nowairo. Aritaki nonkanta-kaakyaaro naaka, irasi iwiro impinkatha-wintantani tancharini-tanjaara. ¹⁴ Naaka tomitajjaarini, iriritajjaana irirori. Yantakiorika kaari-pirori, naakataki wasankitairini nosyaari tsika ikanta atziri ipasatziri itomi. ¹⁵ Airozimaita nokarata-kaaro nonisironka-tajjaari irirori. Airo nosiyakaari Saül nokaratakiro nonisironkatari. Tima naaka pinkatharitakaakimiri pairani awiroka pimpoi-tajari iroñaaka. ¹⁶ Irootaki nosiyakaa-wintzimiri piwanko. Tima iriitaki pitomi aajatzi pincharini-tajjaari pinkathari-taatsini. Inkimita-jyaami awiroka pipinkathari-wintantzi. Irasi iwiro ontzimi iwanko aajatzi iwinkathari-minto.’ ”

¹⁷ Imatakiro Natán, ikamantakiri David okaratzi ikantai-takiriri, okaratzi iñaakaitakiri aajatzi.

11

David aajatzi Betsabé

¹ Okanta pasini osarintsi, ari omonkara-paititaja ijatanta-piintari pinkathari-payi imanatyaa. Ari ityaantakiri David jiwatziriri iwayiriti-payi ipaita Joab, itsipataakiri impiratani-payi aajatzi maaroni Israel-iiti. Tima ithonka yasiryaaakari Pityaankaarini-satzi, itzimasi-takiri anta Oshikiwiniki. Iriima David irojatzzi isaikaki irirori Aapatyaawiniki.

² Okanta itainkaki ooryaatsiri, ipiriintanaka David inaryaa imaamintoki. Jataki okanta-pankaataka iwinkathari-pankoti yaminawaiti. Yaminaki antó, iñaaki okaawaita kooya, kamiithaa-niki okantaka. ³ Ityaantaki David sampiko-wintironi iroka kooya. Ikimatzi ikantaitzi: “Iroka kooya opaita Betsabé, irisinto Eliam. Iina Urías ishininka Tharowan-taarini-satzi.” ⁴ Ityaantaki David aakitironi kooya. Yakitai-tziro. Okanta ariitaka, imaanta-waitakaro David. Ikanta omonkara-takiro iroori omairinta, jataji owankoki.

⁵ Ari omotyaaatki iroka kooya. Ontyaantaki kantirini David: “Motyaatakina.”

⁶ Ityaantaki David kantirini Joab: “Ikantzi pinkathari: ‘Paakitiri Urías, ishininka Tharowan-taarini-satzi.’ ” Imatakiro Joab, yaakitziri. ⁷ Ikanta yariitaka Urías isaiki pinkathari David, isampita-wakiri, ikantziri: “¿Saikatsi Joab, ti imantsiya-waiti? ¿Ti imantsiya-waiti owayiri-payi? ¿Tsika okantakotaka owayiri-taantsi?” ⁸ Aikiro ikantatzi David: “¿Urías! Pijati piwankoki, pimakoryaapaji kapichiini.” Ikanta isitowanaji Urías pinkathari-pankoki, ikantziri David impiratani: “Paanakirini Urías iroopirori owaritintsi iwankoki.” * ⁹ Titzimaita ijati Urías iwankoki, ari imaaki pinkathari-pankoki itsipayitari aamaako-wintariri pinkathari tsitini-paiti. ¹⁰ Ikamantaitakiri David, ikantaitziri: “Ti imaapaji Urías iwankoki.” Ari isampitakiri David, ikantziri: “¿Urías! Owakira pariita awiroka. ¿Tsikapaitama kaari pijatanta pimaapaji piwankoki?” ¹¹ Yakanaki Urías, ikantzi: “¿Pinkathari! Atsipiryaaantsi panko-thaantintsi osaikantari tasorintsimoko, ari okantzitaka isaikantari owayiri-payi Judá-iti aajatzzi pasini-payi Israel-iiti. Ari okantzitaka isaikantari Joab jiwatziriri piwayiriti. Tima aritaki nonkantzi-tyaari naaka. Irootaki kaari onimotantana nowawai-tapajyaa naaka nowanko, nomaapaji nomaanta-pajyaaro noina. ¡Omapiro-tatyaa nokantzimiri, tima awiroka pinkathari. Airo nantzimiro pikanta-witanari!” † ¹² Ikantzi David: “Kamiithataki. Pimaanaji aajatzzi iroñaaka, onkitaaita-manaji pijatai.” Imatakiro Urías, aajatzzi imaanaji Aapatyaawiniki irojatzzi pasini kitaitiri. ¹³ Ikantakiri David yoka Urías: “Pakyootina.” Ikaratakiro iwakaa, ipakotakiri oshiki iraitziri, isinkitakiri. Ikanta otsitini-tanaki, jatanaki Urías imayi tsika imaayitzi iwayiriti pinkathari, tizimaita ijataji iwankoki.

¹⁴ Okanta okitaitita-manaji, isankinatiki David intyaantini Joab, iriitaki aanakirori Urías. ¹⁵ Iroka okantzi isankinari: “Iriitaki pijiwati Urías piwithainkiri tsika okowiinkapirotzi owayiri-taantsi. Ari pikatziyiri apaniroini inkini inkintaitiri, inkamiita.” ¹⁶ Imatakiro Joab. Isonkakiro nampitsi itzimasi-tziri iwayiri-tyaari, iwakiri Urías tsika isaikaki iriipirori iwayiritani. ¹⁷ Ikanta isitowa-jiitanaki kisakotarori inampi, yitanakari imanatziri iwayiriti Joab. Ikantaitaki jiwayitziiriri iwayiriti David, ikantai-takiriri aajatzzi Urías.

¹⁸ Ityaantaki Joab ñaantsi iyotan-tyaari David ipaita awisain-tsiri manataantsiki. ¹⁹ Ikantawakiri aanakirori ñaantsi: “Aririka pinthonkakiro pinkamantiri pinkathari awisain-tsiri manataantsiki, ²⁰ aamaasityaa ari inkisanakyya. Ari inkanta-nakimi: ‘¿Paita pijatasi-tantariri okaakiini piwayiritari? ¿Tima piyoti kantatsi imanatimi atitakaa-kirori ichakopiti otantoki nampitsi? ²¹ ¿Pimaisanta-kiroma awisain-tsiri

* 11:8 pimakoryaapaji kapichiini = pinkiwa-kitzi-tapajyaa † 11:11 Omapiro-tatyaa = Tima omapiro-tatyaa pisaiki awiroka, aajatzzi pisiri.

pairani Kitamaaro-winiki iwantai-takariri Abimelec, itomi Jerobaal? ¿Tima ookimo-takiri kooya opitoki tononka-mintotsi osaikaki jinoki otantoki nampitsi? ¿Paitama pijatasi-tantariri okaakiini otantota inampi piwayiritani? Aririka imatiro inkantimi, pinkanta-nakiri aajatzi: 'Kamaki Urias ishininka Tharowan-taarini-satzi jiwatziriri piwayiriti.' "

²² Tima jataki kamantirini pinkathari. Ikanta yariitaka, ikamantakiri David okaratzi ikantakiriri Joab ontyaanta-kiriri. ²³ Ikantapaakiri: "¡Pinkathari! Yanaako-takina isitowa-jjitanaki owayiriiti kisakotarori inampi. Iriitaki itawakaro imanata-wakina. Ikanta nopiyata-nakari, nomisiyakiri. Nopatzima-tanakiri, ariitakana ikyaa-piintzi inampiki. ²⁴ Imanata-wakina saikain-tsiri jinoki otantoki inampi. Ari ikintai-takiri jiwatziriri piwayiriti. Imatzitai-takari aajatzi Urias ishininka Tharowan-taarini-satzi, kamaki." ²⁵ Ikantanakiri David amakirori ñaantsi: "Iroka noñaani pinkantiriri Joab. Pinkantiri, ikantzi pinkathari: 'Airo okantzimo-siri-waitami. Ari asi owiro manataantsi. Ontzimatyii pijatakaero piwayiri-tyaari, irojatzi papirotan-takyaariri akisaniintani.' Piwintha-takai-yaari awiroka ijatakaero iwayirityaa."

²⁶ Ari okimaki iina Urias, ikantai-takiro: "Kamaki piimi." Antaro owasiri-takowaitakiri. ²⁷ Okanta okaratzi-motakiro omairi-wintari oimini, ikaimakaan-takiro David, imisaikairo iwinkathari-pankotiki, iinantakaro. Owaiyan-takiri itomi. Iro kantacha, ti onimotiri Pawa okaratzi yantakiri David.

12

Ikinkithawaitakari Natán pinkathari David

¹ Ikanta Pawa ityaantakiri Natán iñiiri David. Ikanta yariitaka Natán isaiki pinkathari, ikinkitha-waita-kaakiri, ikantziri: "Tzimatsi apiti atziri isaikiro nampitsiki. Ashaaran-taniri inatzi aparoni, iriima pasini asinonkai-nkari inatzi. ² Itzimimo-tziri oshiki ipirapayi yoka ashaarantani. * ³ Iriima asinonkai-nkari apatziro yamanantaki aparoni yanini ipira. Ipiratakari. Ti yookani iwiri iintsiti-payi, yakyoo-tziri iwariti, yirakotziri imiri, ari itsipatari imaaipiintzi, ikimita-kaantakari iroomi irisinto. † ⁴ Okanta apaata, ipokaki ariitariri iwankoki ashaarantani. Ti ininti iwamai ipira iwapaakyaari ariitariri iwankoki. Iri yayitakiri ipira asinonkai-nkari. Iwamaakiri iwakaiyaari ariitariri."

⁵ Antaro ikisanaka David ikimako-takiri yantakiri ashaarantani, ikantanakiri Natán: "¡Omapiro-tatyaa nonkantimi, ontzima-tyiira iwamaitiri antakirori iroka! ‡ ⁶ Ontzimatyii yoipyaaaji 4 ipira, impinatan-tajyaariri asitariri, tima omapiro iwasi-nonkaakiri."

⁷ Ari ikantzi Natán: "¡Pinkathari! Awirokakai yoka atziri. Iroka iñaani Pawa, Iwawani Israel, ikantzimi: 'Naaka owakimi pimpinkathari-wintiri pishininkapayi Israel-iiti, naaka ookakaa-winta-kimiri iwimimi Saúl. ⁸ Nopakimiro pinkathari-panko isaikan-tawitari piwinkathariti pairani, nopajii-takamiro iinanta-witari irirori. Nowakimi pimpinkathari-wintari Judá-iti aajatzi pasini-payi Israel-iiti. Ti ari onkarati iroka, ari nompajimimi pasini anaironi iroka. § ⁹ Paitama pipiyatha-tanta-kanari? ¿Paitama pikaaripiro-tzimo-tanta-kanari? Pikinta-kaantakiri Urias ishininka Tharowan-taarini-satzi piwayiri-tanta-kariri Pityaankaarini. Payitakiri iina. ¹⁰ Asi owatyairo iroñaaka iwamaan-taiti piwankoki, okantakaan-tziro pipiyatha-takana, payitzitakiri iina Urias, piinantakaro awiroka." ¹¹ Ikantaki aajatzi Pawa: "Naaka kantakai-yaaroni intzimi piwaiyani maimani-timini. Naaka kantakai-yaaroni pishininkapayi yaapitha-tajimiro piina-payi. Iñaakawai-tajimiro imaantawai-tyaaro kitaipaiti. ¹² Pimanani-kiini pantawi-takaro awiroka. Irooma naaka, airo nomanakaero nantayi-tajiro, inthonka iñaayitajiro pishininka-payi Israel-iiti, kitaipaiti nantajiro."

¹³ Ikantanaki David: "¡Omapiro-tatyaa! ¡Nokaaripiro-tzimo-takiri Pawa!" Ikantzi Natán: "Ipyaako-tajimiro awiroka Pawa piyaari-pironka, airo pikami. ¹⁴ Iriitaki kamatsini piinchaaniti owakira tzimain-tsiri. Okantakaan-tziro pantakiro kaari-pirori, ikisima-waita-nakiri iisaniintani Pawa."

¹⁵ Ikanta ipiyaaro irirori Natán iwankoki, ikantakaakaro Pawa, omapoka-sitanaka imantsiya-tanaki yinchaaniti David iwaiyan-takaakirori iina Urias. ¹⁶ Oshiki yamanawitanaka David ikowako-tziri Pawa airo ikamanta yinchaaniti. Imashika-wintakiri. Ti imaaji tsika imaapiintzi, inaryaa-waitaka kipatsiki. ¹⁷ Ipokawitaka antari-kona-payi saika-panko-tziri iwiriintairi inaryaa-waitaka kipatsiki, ti ininti impiriinti. Ti yakyoo-tiri iwajjita antari-kona-payi. ¹⁸ Okanta omonkarataka 7 kitaitiri, kamaki iinchara-niki. Ti inkaman-taitiri David, tima intharowa-kaita-tyiyyaari. Ikanta-wakaa-jiita impiratani:

* 12:2 ipira-payi = iroishati, iwaca-ti † 12:3 ipira = iroishati ‡ 12:5 Omapiro-tatyaa nonkantiri = Tima añaatsi Pawa

“Ainiro yañaawita iincha-niki, ti ininti inkimisantai akantawi-tariri. Ari imapirotyaa iroñaaka onkantzimo-siri-tyaari, ikamakira yiinchaaniti.”¹⁹ Iro kantacha David, iñaakiri ikamanta-wakaa-jiita impiratani, iyotanaki kamaki yiinchaaniti. Isampitakiri, ikantziri: “¿Kamakima iincha-niki?” Ikantajiitzi impiratani: “Jii, kamaki.”

²⁰ Ari ipiriintanaja David inaryaa-waitaka kipatsiki, ikaataka, itziritaka kasankari, ikithaataka pasini iithaari. Jataki itasorintsi-pankotiki Pawa, ipinkatha-takiri. Ipiya-paaka iwankoki, ikantapaaki: “Pimpina noyaari.” Ipaitakiri owaritintsi, owaka. §²¹ Ikanta impiratani-payi David, isampitakiri ikantziri: “¿Paitama pantziri? Ainiro yañaawita iincha-niki, ti pininti piwajyaa, oshiki piraawaitaka. Irooma piñaakiri ikamaki, ari pipiriintanaja, owawaita-najami.”

²² Yakanaki David, ikantzi: “Ainiro yañaawita iincha-niki, oshiki nomashika-wintakiri, niraawaitaka, nokanta-siritzi: ‘Inkamintha inisironka-tajyaana Pawa, airo ikami iincha-niki.’”²³ Iro kantacha, kamaki iroñaaka, ¿paitama nomashika-wintiri? ¿Arima nopiriintajiri? ¡Apatziro noyaawintyaa nojati noñaapajiri. Tima airo ipiyaja irirori iñaapajina!”

Itzimantakari Salomón

²⁴ Ikanta iwoshinkaaro David iina Betsabé, imaantajaro. Ari itzimairi pasini itomi, ipaitakiri Salomón. Oshiki inisironka-takari Pawa. ²⁵ Ityaantajiri Pawa yoka Natán, ikantairi David: “Iriitaki Pawa owaitakaan-takiriri pitomi ‘Nisironka-taari’”. Tima iroka wairontsi Nisironka-taari, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Jedidías”.

1 PINKATHARI-PAYI

Antyasiparitapaaki pinkathari David

¹ Tima antari-kona-piro-tapaaki pinkathari David, oshikitaki isarintsiti. Ipiwiryaakowitaitari oshiki iithaari, titzimaita isaawati. ² Ikantakiri impiratani: “¡Pinkathari! ¿Pinintzi naminimi mainaro? Irootaki aminimini, ompasikaimi, ontsipa-tyaami pimayi osaawantimi.” ³ Jataki yamina-minatzi kamiithaa-niki mainaro maaroni inampiki Israel-iiti. Iñaaki mainaro paitachari Abisag poñaachari Apimakoryaarini. Irootaki yamakiriniri pinkathari. ⁴ Omapiro okamiithaa-nikitzi Abisag. Irootaki aminapaa-kiriniri okaratzi inintayi-tziri pinkathari, titzimaita iinantlyaaro.

Isaipatziitoitziri Salomón

³² Ipoña ikantaki pinkathari David: “Pinkaiminari Ompira-tasorintsi-taari Sadoc, Kamantan-tzinkari Natán, Benaía itomi Joiada.” Ari ipokajuitaki irirori iñiiri pinkathari. ³³ Ikantawakiri: “¡Ashininká! Pintsipa-tanakyaari nompiratani-payi, inkyaaakai-yaari nopira notomi Salomón, paanakiri Sipopo-jaariniki. * ³⁴ Awiroka Sadoc Ompira-tasorintsi-taari aajatzi Kamantan-tzinkari Natán, pisai-patzii-totiri notomi Salomón omatantyaari impinkathari-wintairi ashininka-payi Israel-iiti. Pintyoo-jiiti anta, pinkaima-jiiti aajatzi, pinkanti: ‘¡Yokawí pinkathari Salomón!’ ³⁵ Impoña piyaataa-jiitiri itaapiiki impiyi, irojatzi isaikan-tapaa-kyaaari nowinkathari-mintoki, tima iriitaki impoyii-tajyaanani. Tima iriitaki noyosii-takiri impinkathari-wintairi ashininka-payi Judá-iti, aajatzi pasini-payi Israel-iiti.” ³⁶ Ari yakanaki Benaía itomi Joiada, ikantzi: “¡Pinkathari! Aritaki onkantyaari. Iriitaki Piwawani nintakaan-tzirori. ³⁷ Iriitaki Pawa tsipata-piintakami awiroka, onkamintha ari inkimitairiri aajatzi Salomón, inkantakaiyaaro imapirotiro impinkatharitari irirori.”

³⁸ Ikanta Ompira-tasorintsi-taari Sadoc, Kamantan-tzinkari Natán, Benaía itomi Joiada, Piyakaasitaniri-payi, Shintsiri-payi, ikyaaakaari Salomón ipira pinkathari David, yaanakiri Sipopo-jaariniki. † ³⁹ Ari yaaki Ompira-tasorintsi-taari Sadoc chiitsi aajatzi yiinkantsi, saikatsiri tasorintsi-thaantiki, isaipatzii-totakiri Salomón. Ari ikaratzi ityoojiitanaki maaroni anta, ikaimajii-tanaki ikantajiitzi: “¡Yokawí pinkathari Salomón!”

2

ikamantanairi David itomi

¹ Tima irootaintsi inkami pinkathari David, ikaimakaan-takiri Salomón, ikantziri: ² “¡Notomi! Kimitaka irootaintsi nomoronki, nojatatyii tsika ikinayitzi maaroni atziri. Tonta-siri pinkantyaawiroka, sirampari pinatyii. ³ Panta-piintairo impira-tamiri Pawa, pinthotyaa-yitairo iwinkakaanani, ikantakaanani, isinita-kaantani aajatzi isintsi-thatan-tziri, okaratzi osankina-tainchari ñaantsi iyomitaajairi awaisatzitini Moisés, irootaki ojan-tyaari kamiitha opaita-rika pantayi-tajiri, tikatsi awishimo-timini tsikarika pinkinayiti. ⁴ Ari imonkara-tirori Pawa okaratzi ikasiya-kaakinari, ikantakina: “Iriipiro-rika inkimisantajina inkarati pincharini-tajyaari, kamiitha-rika isirita-jyaana, yawintaa-siri-tajyaana, irasi iwiro inkarati pincharini-tajyaari impinkathari-wintairi pishininka-payi Israel-iiti.”

Ikamantajari David

¹⁰ Aritaki makoryaaki David. Ikitaitakiri ipaitai-tziro “Inampi David”. * ¹¹ Osamani ipinkathari-wintakiri David pairani ishininka-payi Israel-iiti okaratzi 40 osarintsi. Yitakoro ipinkatharitaki nampitsiki Aripuro-taarini okaratzi 7 osarintsi, aajatzi nampitsiki Aapatyaawiniki okaratzi 33 osarintsi. ¹² Ikanta yitanakaro ipinkathari-tanaki Salomón, impoyii-taari iriri. Iriitaki matakirori isaikakaanaki kamiitha.

5

Ikowaki Salomón iwitsikiniri itasorintsi-pankoti Pawa

¹ Ari ikimakiri Hiram pinkathari-tatsiri Mapiniki ikantaitzi: “Isaipatzii-toitakiri Salomón, impoyii-taari iriri.” Tima yoka Hiram oshiki itakota-piintakari pinkatharini David, ityaantaki inampiri-payi iñiiri Salomón. ² Ikanta Salomón irirori, ityaantaki

* **1:33** nopira = nomorani = mula † **1:38** ipira = imorani = mula * **2:10** makoryaaki = maaki = jatasirin-kataji isaiki isiri iwaisatziti-payi; Inampi David = Aapatyaawini.

kamantirini Hiram, inkantiri: ³ “Piyotzi awiroka ti imatiro asitanarini David iwitsikiniri itasorintsi-pankoti Pawa tsika impinka-thaitiro iwairo, okantakaan-tziro imanamintha-tziri iisaniintani. Iro kantacha, Pawa kantakaarori yiitsinampaan-takariri maaroni owayirita-piintariri. * ⁴ Irootaki isaikakaan-taanari Pawa kamiitha. Tikatsi owayiri-tajinani, ti natsipi-tajyaaro kowiinkari-payi. ⁵ Irootaki nonintantari nowitsikiniri itasorintsi-pankoti Pawa tsika impinka-thaitairo iwairo, tima ikasiya-kaakiri pairani asitanari, ikantakiri: ‘Iriitaki pitomi impoyii-tajyaamini apaata impinkathari-wintanti, iriitaki witsikai-naroni notasorintsi-pankoti, tsika impairyai-tairo nowairo anta.’ ⁶ ¡Pinkathari! Pinkantiri patziriti-payi intowina inchato-payi tzimatsiri anta Kitiniitoniki, aritaki yamitako-takiri natziriti-payi naaka. Tsika-rika onkarati pinintiri nompinatimi yanta-wairi patziriti, aritaki nomatakiro. Piyotzi awiroka tikatsi noshininka-payi yotironi intowiro kamiitha isiyako-tyaari pisaika-nampi-tziri Simaasatziiti.”

6

Iwitsikaitakiro Tasorintsi-panko

¹ Aritaki imatakiro Salomón ipinkathari-wintziri ishininka-payi Israel-iiti okaratzi 4 osarintsi, iriitaki apitita-tsiri kasiri, ipaitai-tziri “Sipakiryaaari”. Aripaiti yitanakaro Salomón iwitsikiniri itasorintsi-pankoti Pawa. Tima aritaki osamanitaki okaratzi 480 osarintsi isitowan-taari Israel-iiti Apitantoniki.

³⁸ Ikanta awisaki 11 osarintsi ipinkatharitziri Salomón, iriitaki 8-tatsiri kasiri ipaitai-tziri “Awiitaantsi”, ithonkai-takiro iwitsikai-tziro tasorintsi-panko, iwitsikai-takiro tsika okanta ikinkitha-siri-taitaka iwitsikaitiro. Tima okaratzi 7 osarintsi osamanitaki ithonkan-taita-karori iwitsika-kaantakiro pinkathari Salomón.

10

Pinkatharo poñaachari Sabá

¹ Okanta pinkatharo poñaachari ipaitai-tziro Sabá okima-kotakiri ikinkithata-koitziri pinkathari Salomón, tima okaratzi iyota-nitari irirori irootaki kantakaarori iroopirori isintsinka Pawa. Irootaki onintan-tanakari oñiiri. Onintzi onkompita-kaiyaari onkarati osampiyitiriri, oñaantyaariri omapiro-rika iyota-nita. ² Okanta ariitaka nampitsiki Aapatyaawini otsipayitakiri onampiri-payi, amayitaki oshiki ikyaakoitiri-payi okyaakaa-yitakiri owaararo, amaki kasankari, oshiki ooro, aajatzi pinapiro-yitachari mapi. Okanta oñaapaakiri Salomón, omatakiro osampita-paakiri Salomón okaratzi okinkithasiritzi-takiri osampitiriri. ³ Tima ithonkaa yakakiro Salomón okaratzi osampita-paakiri. Tikatsi aparani kompitzi-motyaarini. ⁴ Okanta iroñaaka iroka pinkatharo poñaachari Sabá, oñaakiri omapiro iyota-nitaka Salomón, oñaakiro aajatzi iwinkathari-pankoti okaratzi iwitsika-kaantakiri. ⁵ Tima añaakiro aajatzi okaratzi iwayitari, okaratzi isaikan-tayitari inampiri-payi, tsika ikantayita impiratani-payi okaratzi ikithaa-yitari aajatzi, ikaratzi kitapiintzi-niriri iraitziri. Añaakiro ipomitai-tziri yatsipita-kayitani katziyain-kata-chari anta Tasorintsi-pankoki. Tima okiryaaantsi okantanaka iroori. ⁶ Ari okantanakiri pinkathari: “Okaratzi nokima-kotzimiri nonampiki okaratzi pantayitakiri, okaratzi piyota-nitari, omapirotatya. ⁷ Tira nonkimisanta-wityaaro, iro kantacha noñaakiro iroñaaka, nokitakaro naaka, ari noyotzi omapirotatya. Tira ithotyii-tinaro inkaman-taitinaro maaroni. ¡Omapiro piyota-nitaka awiroka, omapiro otzimi-motzimi piwaararo okaratzi nokima-kota-kimiri!

11

Ipinkathawai-takiri Salomón pawaniro

¹ Okanta apaata, yoka pinkathari Salomón oshiki kooya inintaki. Inintakiro irisinto iwinkathariti Apitantoni-satzi. Imatzitakaro inintakiro Athataa-wini-sato, Pityaankaarini-sato, Kiraarini-sato, Simaa-sato, Tharowan-taarini-sato. * ² Irootaki ipinkakaa-witakariri Pawa pairani Israel-iiti, ikantakiri: “Piwinkani piwiro maaroni kooya poñaachari pasiniki nampitsi, omata-kayimiro = kari pimpinkathariti awiroka pawaniro-payi.” Iro kantacha Salomón, oshiki inintakiro iroka-payi kooya, iinan-takaro. ³ Okaratzi 700 inapiro-takiri, pasini okaratzi 300 kaari inapirota, irootaki inapayi oitzinampa-siri-takiriri. ⁴ Ikanta yantyasipari-tapaaki Salomón, oitzinampasiri-takiri inapayi impinkatha-waitiri pawaniro-payi. Ti inkamiitha-siri-tzimo-tajiri

* 5:3 yiitsinampaan-takariri = inaryajjiri iisaniintani-payi osaawiki, yaatzika-mai-tantaari iitzi * 11:1
iwinkathariti Apitantoni-satzi = faraón

Pawa, ti isiyaari David, iririni. ⁵ Ipinkatha-waitakiri Salomón pawaniro Impokiomara, iwawa-niroti Simaa-satzi. Ipinkatha-waitakiri aajatzi pawaniro ipaitai-tziri “Pinkathari Itaawintai-tziri Iinchaa-niki-payi”, iriitaki iwawa-niroti Pityaankaarini-satzi. Iriiyitaki pawaniro-payi impinka-yitimi. ⁶ Yantasi-takaro Salomón kaari onimotirini Pawa, ti yiriipiroti isirityaari, ti isiyaari David, iririni. ⁷ Iwitsikaki Salomón iyarapapanokoti pawaniro ipaitai-tziri “Oitsinampaan-taniri” anta tonkaariki Aapatyaawiniki tsika isitowa-piintzi ooryaatsiri. Tima pinkaari inatzii iwawa-niroti Athataa-wini-satzi. Ipoña iwitsikakiri aajatzi isiyakaaro pawaniro ‘Pinkathari Itaawintai-tziri Iinchaa-niki-payi’, tima pinkaari inatzii aajatzi iwawa-niroti Pityaankaarini-satzi. ⁸ Ari ikimitaakiri aajatzi asi maaroni iinapayi poñaayi-tachari pasiniki nampitsi, iriitaki otaapiintziniri kasankai-nkari, opomiyi-tziniriri owawa-niroti atsipita-kaani-payi.

⁹ Ari ikisanakiri Pawa yoka pinkathari Salomón, okantakaan-tziro ti imiraawintajyaari, ti inkinkithasiri-tairi Iwawani Israel, iwashaantakiri ikimisantziri, tsika itzimi oñaakawi-takariri apiti-satzi. ¹⁰ Ikantawi-takari: “Airo pipinkatha-tziri pawaniro-payi.” Iro kantacha Salomón, ipiyatha-takari Pawa ikantawi-tariri. ¹¹ Irootaki ikantan-takariri Pawa, ikantziri: “¡Salomón! Omapiro pipiyathataka, ti pinthotyiro nokasiyakaimiri, ari pikimitaakiro nosankina-takaantani nokanta-witakamiri. Ari okarata-paaki nopinkathari-takaakimi, iriitaki nompinkathari-takaaji iroñaaka pimpi-ratani. ¹² Iro kantacha, airo nooka-kayi-tamiro awiroka, oshiki notakotakari asitamiri David, iriitakira pitomi nooka-kayiri ipinkatharitzii tikira-mintha imonkaratiro. ¹³ Airotzimaite nowashaanta-kairi maaroni ipinkathariti. Aritaki nookanaki aparoni ikaratzi ishininkata-wakaayita, iriitaki Judá-iti. Irootaki nantiri tima oshiki notakotakari pairani David, nompiratani. Notakotzi-takaro aajatzi inampi, Aapatyaawini.”

²⁶ Imatakiro Jeroboam, itomi Nabat, poñaachari Posini-pathaniki. Tima yoka Jeroboam, impiratani Salomón, ipoñaaro nampitsiki Katsinkawiniki, ishininka inatzii icharini-payi Efraim. Kinankaro onatzii asitariri opaita Zerúa. ²⁷ Iroka opoñaantari Jeroboam imaimani-tziri pinkathari: Tima itanto-takitziro Salomón maaroni inampi David, iririni, iwitsikakiro Tamako-pathani. ²⁸ Yoka Jeroboam, sintsiri inatzii atziri, tikatsi pomirintsi-tzimo-tyaarini. Ikanta iñaakiri Salomón yoka mainari siritha ikantaka, impira-takari yaminayitiro okaratzi yasiyitari icharini-payi José, iwaisatzitini. ²⁹ Okanta apaata, jataki Jeroboam ikinawaitzi ipoñaanakaro Aapatyaawiniki. Ari imonthaakari Kamantan-tzinkari Ahías, poñaachari Makoryiironiki. Iñaakiri ipokaki ipasikakaro owakira-mairi ipasika-minto. Apariro imonthaa-wakaaka, tikatsi intsipatyaa. ³⁰ Yaakiro Ahías owakirari ipasikakari, isaraakiro, okaratzi 12-kotamasiti. ³¹ Ikantziri Jeroboam: “Payi awiroka 10 okota, tima irootaki ikantakiri Pawa, Iwawani Israel, ikantzi: ‘Ari nosaraajiro naaka iwinkathari-minto Salomón, tima awiroka nonintaki pimpinkathari-wintairi inkarati 10 ishininkata-wakaa-jiita Israel-iiti. ³² Iriima Salomón, apatziro aparoni impinkathari-wintairi irirori ikantakaan-tziro notakotani nompiratani David, impinkathari-wintairo aajatzi Aapatyaawini, tima irootaki nampitsi nonintakiri. Ti osiyaaro pasini inampitsiti ishininka-payi Israel-iiti. ³³ Tima ipiyatha-takana Salomón, itharowinta-sitaka ipinkatha-waitziri Impokiomara, iwawa-niroti Simaa-satzi, Oitsinampaan-taniri, iwawani Athataa-wini-satzi. Imazitakari “Pinkathari Itaawintai-tziri Iinchaa-niki-payi”, iwawani Pityaankaarini-satzi. Okaratzi yantakiri Salomón, ti onimo-tina noñaakiro, ti inthotyaa-kotina nosankina-takaantani aajatzi nosinita-kaantani, ti isiyaari David, iririni. ³⁴ Iro kantacha, airo naapitha-tziri ipinkatharitzii. Tima tikira iñiuro inkami, aikiro ijwari-tatyii, okantakaaro notakotari pairani asitaririni, David, nompiratani, tsika itzimi nasitakari naaka, tsika itzimi othotyaa-kirori nokanta-kaantani aajatzi nosankina-takaantani. ³⁵ Airotzimaite ipinkatharitaji itomi Salomón, awiroka nonintaki pimpinkathari-wintairi inkarati 10 ishininkata-wakaa-jiita Israel-iiti. ³⁶ Apatziro nosinita-wajiri itomi impinkathari-wintiri aparoni ikaratzi ishininkata-wakaa-jiita, airo otsiwakanta itaa-minto David Aapatyaawiniki, tima irootaki nampitsi nasitakari tsika osaikakotaki nowairo.’ ”

Makoryaaki pinkathari Salomón

⁴⁰ Irootaki kantakaan-tzirori, inintantari Salomón iwiiri Jeroboam. Iro kantacha siyaka Jeroboam ikinaki Apitantoniki tsika ipinkatharitzii Sisac. Ari isaikakiri anta irojazzi ikamantaari Salomón.

⁴² Iroka okaratzi ipinkathari-wintakiri Salomón maaroni Israel-iiti nampitsiki Aapatyaawini okaratzi 40 osarintsi. ⁴³ Ikanta imakoryaaji irirori, ikitaitakiri inampitsitiki asitaririni, David. Iimpoyiitari ipinkatharitaji itomi, ipaita Roboam. †

† 11:43 makoryaaki = maaki = jatasirin-kataji isaiki isiri icharini-payi

12

Yookawintawakaaka Israel-iiti

¹ Jataki Roboam anta Sikochariniki, ari ithonka ijayitaki maaroni ishininka-payi irirori iwinkathariti-tyaari anta. ² Oyotzimaitaka Jeroboam itomi Nabat, isaikakira irirori Apitantoniki isiya-pithatari pinkathari Salomón, ari inampita-karori anta. ³ Ari ityaantaitaki kaimirini Jeroboam. Pokaki tsika yapatojiitaka maaroni ishininka-payi irirori. Ari isampitai-takiri Roboam, itomi pinkatharini Salomón, ikantai-tziri: ⁴ “Oshiki imapiro-takina iwasinonkaa-waitana asitamirini. Nonintzi piwatsinaryaa-kotajina okaratzi isintsiwinta-waitana impiratana. Aririka pimatakinaro, awiroka ompirata-jyaanani.” ⁵ Yakanaki Roboam, ikantziri: “Pimpiyanaki maaroni awirokaiti ashininká. Aririka awisaki mawa kitaitiri, ari nonintzi pimpoki piñiina.” Piyajii-tanaka maaroni ishininka-payi.

⁶ Ikanta pinkathari Roboam, inintaki iyomitaa-najiri antari-kona-payi inampinatari pairani Salomón, iririni, ainiro yañaawita irirori. Ikantakiri: “¡Ashininká! ¿Paitama piyomitaa-najinari awirokaiti nonkantiriri atziri-payi?” ⁷ Ikantajiiitzi antari-kona-payi: “Aririka pisiyako-tyaari tsika ikantayita impiratani pishininka-payi, aritaki pantinirimi inintayi-tziri, ari pakakirimi kamiithaini isampitakimi, pasi piwiromi pimpirajiiyaarimi iriroriiti.” ⁸ Iro kantacha Roboam, ti inkimisantiri antari-kona-payi iyomitaa-witanaariri. Iri inintaki iyomitaa-najiri mainari-payi ikaratzi ikimota-jiiitaki pairani, tsika itzimi inampina-yitari irirori. ⁹ Isampiyo-takiri, ikantziri: “¿Paitama piyomitaa-najinari awiroka-payi nonkantiriri ashininka-payi ikantakina: ‘Piwatsinaryaa-kotajina okaratzi impira-waitakana pairani asitamirini.’?”

¹⁰ Yakanaki mainari-payi ikaratzi pairani Roboam ikimota-jiiitaki, ikantziri: “Iroka pinkantiri pakiri ashininka-payi kantzimiri: ‘Imapiro-takina asitamiri impira-waitakana pairani.’ Pinkantiri awiroka: ‘Isintsiwintakimi pairani asitanarini impiratami, naaka mapirotimini nompira-tyaami.’” ¹¹ Imapiro-takimi asitanarini ikima-tina-takaami, aikiro nonkima-tina-takaa-tyiyyaami naaka. Ipasawai-tanta-kamiri asitanarini wathakirontsi, irooma naaka nompasa-tanta-jyaamiro opatzitha asiro.’” †

¹² Okanta awisaki mawa kitaitiri piyaja Jeroboam itsipataari maaroni ishininka-payi tsika isaiki pinkathari Roboam, tima aritaki ikantzi-takari chapinki, ikantakiri: “Aririka awisaki mawa kitaitiri, pimpiyo piñiina.” ¹³ Iro kantacha, tizimaita yaki kamiitha Roboam itomi pinkatharini Salomón, ikowako-witariri ishininka-payi, ti inkimisantiri ikampinaa-witakariri antari-kona-payi. ¹⁴ Yakanta-sitakari okaratzi iyomitaa-nakiriri mainari-payi, ikantakiri: “Imapiro-takimi asitanari ikima-tina-takaami, aikiro nonkima-tina-takaa-tyiyyaami naaka. Ipasawai-tanta-kamiri asitanari wathakirontsi, irooma naaka nompasa-tanta-jyaamiro opatzitha asiro.” ¹⁵ Ti inkimi pinkathari ikowako-witariri ishininka-payi, tima irotoaki inintakiri Pawa awishi omonkara-tantyaari ikantzi-takari Jeroboam, itomi Nabat, ikamanta-kiriri Ahías Makoryiironi-satzi. ¹⁶ Ikanta maaroni Israel-iiti, inaakiri pinkathari ti inkimi, yakanakiri, ikantziri:

Ti noshininka-piro-tyaari naakaiti pirini David.

Airo naapatyaami pikarajiiitzi icharininitami itomi Isai.

Aikiro ikantajii-tanakizii:

¡Israel-iiti anaajiiitzi aroka, thami ampiyi awanko-thaantiki-payi!

¡Iriima ishininka-payi pinkatharini David, impinkatha-matsita-wakaiyaa ikaratzi ishininkata-wakaa irirori!

Ari ipiyajii-tanaka Israel-iiti iwanko-thaantiki-payi.

¹⁷ Irootaki ipinkathari-wintan-tariri Roboam ishininka-payi Israel-iiti ikaratzi nampitarori iipatsitiki Judá-iti. ¹⁸ Ari ityaanta-witakari pinkathari Roboam inampina, Adoram, inkowakotiri ishininka-payi yasitakaariri iwinkathariti. Isitowanaki maaroni Israel-iiti ishimaan-takari mapi, iwamaakiri. Ari ititanakiri sintzini pinkathari Roboam isiyakomintoki, siyanaka Aapatyaawiniki. ¹⁹ Ari okantakari yooka-wakaan-takari Israel-iiti, ti intsipta-tajyaari ikaratzi icharini-yitari pinkatharini David irojatzi iroñaaka.

²⁰ Ikanta ikimaki pasini ishininka-payi Israel-iiti, ikantaitzi: “Piyaja Jeroboam.” Ikaimakaan-takiri impoki tsika ipiyotaka maaroni ishininka-payi. Ari iwakiri impinkathari-wintairi maaroni ishininka Israel-iiti. Tira impinkatha-wintairi pasini ikarajiiitzi ishininkata-wakaa-jiita icharini-yitari David, apaniro ikanta isaikawaitzi Judá-iti.

* 12:10 Isintsiwintakimi pairani asitanarini impiratami, naaka mapirotimini nompira-tyaami = Iroka yanini-piro-tatsiri nakoi-mpiki anairo antarotzi ithaki asitanarini. † 12:11 nompasa-tanta-jyaamiro opatzitha asiro = nompasa-tanta-jyaamiri kitoniro (tima kitoniro ipaitai-tziro pairani opatzitha asiro)

²¹ Ikanta yariitaka Roboam Aapatyaawiniki yapatota-pakiri Judá-iti aajatzí Benjamín-iti, oshiki-pirori ikarajúitzí iwayirítí iyosiitakiri. Inintzi iwayiri-tyaari pasini ishininka-payi Israel-iiti, imatanta-jyaa-rorimi Roboam, itomi Salomón impinkathari-wintari maaroni ishininka-payi. † ²² Iro kantacha, ifaanatakiri Pawa itomiyaayi paitachari Semaías, ikantakiri: ²³ “Pinkinkitha-waita-kairi Roboam, itomi pinkatharini Salomón, iwinkathariti Judá-iti aajatzí Benjamín-iti. Pimatzi-tyaari pinkamantiri maaroni nampitarori anta, pinkantiri: ²⁴ ‘Iroka ikantzi Pawa: Ti onkamiithati pijati piwayirita-wakaiyaa pikaratzí pishininkata-wakaa-jiita awiroka Israel-iiti. Pimpiyi maaroni piwanko-thaantiki, tima irootaki nantawairi naaka.’ ” Ikanta ikimajii-takiro ñaantsi ikantziriri Pawa, piyayitanaka iwanko-thaantiki-payi, imatakiro tsika ikantakiri Pawa.

Iwitsikaantaki isiyakaaro ipiraitari

²⁵ Yapiitajiro Jeroboam iwiriintairo nampitsi Sikocharini saikatsiri tonkaariki iipatsitiki Efrain-iti. Ari inampitaarori irirori. Ikanta apaata yookanajiro inampiwitakaro Sikocharini, jataji, iwiriintajiro nampitsi Pawaroni. ²⁶ Ari ikinkithasiritanaka Jeroboam, ikantzi: “Kimitaka aritaki yapiitajiro impinkathari-wintajina Roboam, icharini pinkatharini David, ²⁷ tima irojatzí ijata-piinta-jiitzi Aapatyaawini noshininkapayi impomitiri yatsipi-takaani itasorintsi-pankotiki Pawa, kimitaka aritaki inisironkatikiri Roboam, pinkathari-tatsiri iipatsitiki Judá-iti. Aamaiyaa aritaki iwa-kaantakina naaka, impiyasi-tairi Roboam iwinkathariti Judá-iti.”

²⁸ Ari yaminaki pinkathari impaityaa yomitaa-najirini, iwitsika-kaantaki apiti isiyakaaro kiripiri vaca iyosiita ooro, ikantakiri maaroni ishininka: “¡Ashininka Israel-iiti! Aritapaaki pipiyapiyataka Aapatyaawiniki. Yoka piwawani-tajyaari aka, iriitaki amajimiri pisaika-witaka pairani Apitantoniki.” ²⁹ Iwaki aparoni isiyakaaro vaca Pawapankoniki, iriima pasini iwakiri iipatsitiki Dan-iti. ³⁰ Irootaki inkaaripiro-waitan-tyaari Israel-iiti, ijayitaji Pawapankoniki aajatzí iipatsitiki Dan-iti impinkatharitari isiyakaaro kiripiri vaca. ³¹ Iwitsika-kaanta-yitaki aajatzí tonkaariki iyarapankotiki. Iyosiyitaki ishininka impira-tasorintsi-tyaari, kaari-tzimaita ishininka-payi Levi-iti.

15

Iwitsikaitakiro nampitsi Ositikiitoni

⁹ Tima awisaki oshiki osarintsi ipinkathari-wintakiri Jeroboam maaroni pasini ishininka-payi Israel-iiti. Iriima ishininka-payi Judá-iti yaminaji iriroriiti pasini pinkathari-witairini, ipaita Asa.

16

Ipinkathariwintantzi Omri

²³ Aritaki tzimaki 31 osarintsi ipinkatharitzí irirori Asa iipatsitiki Judá-iti. Aripaiti yitanakaro irirori Omri ipinkathari-wintziri pasini ishininka-payi Israel-iiti. Okaratzí 12 osarintsi ipinkatharitaki. Irooma anta nampitsiki Aakamiithawiniki ipinkatharitaki okaratzí 6 osarintsi. ²⁴ Yamanantakiro Omri iipatsiti Ositikii-toni-satzi, ikaratzí apikithoti kiriiiki opinatakari. Ari iwiriintakiri inampitsiti ipaitakiro Ositikii-toni, tima iro owaitakaan-tzirori iwairo asitarori iipatsiti pairani ipaita Ositiki, ikantai-tziri ifaaniki irirori ‘Semer’.*

²⁵ Ti onimotiri Pawa okaratzí yantziri pinkathari Omri. Omapiro ikaaripirotaki yanaakiri ikaaripirotaki itakarori pairani ipinkatharitzí. ²⁶ Isiyako-taari ikaaripirotaki Jeroboam itomi Nabat, tima ikaaripiro-takaakiri aajatzí maaroni ishininka-payi Israel-iiti, iwatsimaakiri Iwawani Israel ifaaniki ipinkatha-waitziri siyakaa-rontsi.

²⁸ Ikanta imakoryaaji irirori Omri, ikitaitakiri Ositikii-toniki. Iimpoyii-taari ipinkatharitaji Acab, itomi irirori. †

Ipinkathariwintantzi Acab

³⁰ Tima okaratzí 22 osarintsi ipinkathari-wintakiri Acab ishininka-payi Israel-iiti anta Ositikii-toniki. Titzimaita onimotiri Pawa ipinkathari-witaka Acab itomi Omri, omapiro ikaaripirotaki, yanaanakiri ikaratzí itakarori pairani ipinkatharitzí. ³¹ Ti yookiro yantayi-tziro kaari-pirori isiyako-taari pinkatharini Jeroboam, itomi Nabat, tima iinantakaro Jezabel, irisinto pinkathari-tatsiri Simaaki, ipaitai-tziri “Itsipa-minthari Inkaniwiri”. Tima ijataki pairani Jeroboam, ipinkatha-waitakiri pawaniro Inkaniwiri.

‡ **12:21** oshiki-pirori = 180,000 owayiri * **16:24** apikithoti kiriiiki opinatakari = apiti talento = 66 kilos † **16:28** imakoryaaji = imaaji = jatasirin-kataji isaki isiri iwaisatziti-payi

³² Iwitsika-kaantaki pomipirini-mintotsi anta Ositikii-toniki, iwitsika-kaantzitaka iyara-papankoti tsika impomiwintaitiri pawaniro Inkaaniwiri. ³³ Imatakiro aajatzi pinkathari Acab iwitsika-kaantaki osiyakaaro pawaniro Inkaariwiro, irootaki iwatsimaa-piro-tanta-kariri Iwawani Israel, tima yanaanakiri itayita-karori pairani ipinkathari-yitzi iwatsimairi Pawa.

17

Ikamantantzi Elías airo omparyaaji inkani

¹ Ikanta Elías Onimowini-satzi poñaachari Wakaniki, ikinkitha-waita-kaakiri pinkathari Acab, ikantziri: “¡Pinkathari! Omapiro-tatyaa nonkantimiri, tima Iwawani Israel, iriitaki ompiratanari naaka. Ari awisaki osarintsi-payi airo omparyaaji inkani, airo ifiitaji kapichiini itsini impokiro irojatzzi nonkantan-tajyaari naaka: ‘Omparyaaji.’” ² Ari ifaanata-kiriri Pawa irirori Elías, ikantziri: ³ “¡Elías! Pisiyi, pinkinaki isitowa-piintzi ooryaatsiri. Pimaña nijaatinkaki Chikaaroniki, saikatsiri intatzikiro Owaryiinkaariniki. ⁴ Irootaki pimiriyaari nijaatinka. Ari nonkanta-kaakyaari koontzi-niro yayimiro piyaari anta.” *

⁵ Imatakiro Elías ikantakiriri Pawa, jataki, isaikaki nijaatinkaki Chikaaroniki saikatsiri intatzikiro Owaryiinkaariniki. ⁶ Pokatsi koontzi-niro yaminiri posiniri iyaari aajatzi yatantyaari. Yaminiri okitaityaa-manaji aajatzi tsitinii-tiini. Irootaki iriri nijaatinka. † ⁷ Okanta awisaki tsika okaratzi kitaitiri, piryaatanaki nijaatinka, tima ti ifiitairo omparyaaji kipatsiki.

Elías aajatzi kinankaro

⁸ Opoña ifaanatairi Pawa yoka Elías, ikantajiri: ⁹ “Pijati Wiyaaroniki otsipampitari Simaani, aritaki pisaikiri anta. Tim ari nonkanta-kaakyaaro kooya kinankaro ompimi piyaari.”

¹⁰ Jataki Elías Wiyaaroniki. Ikanta yariitzi-mataka nampitsiki, imonthaakaro kooya kinankaro aawaitzi saimpiki. Ikaimako-tapaakiro, ikantziro: “¡Ayomparó! Nonintzi pimpakotina kapichiini nijaa nirawaki.” ¹¹ Irootaintsi ojananaki ayiniri imiri, yapiitana-kiro, ikantziro: “¡Pamaki aajatzi kapichiini noyaari!” ‡ ¹² Akanakiri iroori, okantziri: “¡Omapiro-tatyaa nonkantimi, tima añaatsi Piwawani, tikatsi yatantaitari nompimiri! Apatziro otzimi opanikiini pankirintsi-pani kowitziki, aajatzi yiinkantsi tzimatsi kapichiini. Irootaki naantari kapichiini saimpiki nonkotsitiro nakyoootiri notomi, aririka nonthonkaki, ari noyaawintyaa ayina notashi.” § ¹³ Ikantzi Elías: “Airo pitharowa-watzi. Pijati pimatiro pikantakiri. Iro kantacha naaka pitawakya pintasi-tinaro, pamakinaro nowawakya. Impoña pampoiti pintasiti pasi awiroka pakyoootiri pitomi. ¹⁴ Tim ari ikantakina Pawa, Iwawani Israel, airo othonka pankirintsi-pani aajatzi yiinkantsi, irojatzzi iwaryaan-tajyaarori Pawa inkani kipatsiki.”

¹⁵ Tim ari omatakiro kinankaro ikantakirori Elías. Oshiki kitaitiri awisaintsi ti onkowityiyaa owariti otsipatakari Elías aajatzi otomi. ¹⁶ Ti onthonkyaa pankirintsi-pani oyowitzitiki aajatzi ikimitakari yiinkantsi, tima monkarataka ifaani Pawa ikantakiriri Elías.

¹⁷ Okanta apaata imapoka-sitaka imantsiyataki otomi kinankaro, mapirokitaka, ti onkanti yaniinka-tanaji. ¹⁸ Oñaanata-nakiri kinankaro yoka Elías, okantziri: “¡Itomiyaayi Pawá! ¿Paitama pipokasi-tantanari? ¿Irooma pipokantari pinkinkithasiritakayinaro noyaaripironka inkaman-tajyaari notomi?” ¹⁹ Ari yakanakiro Elías, ikantziro: “Pamakinaro aka pitomi.” Yaawakiri Elías othomaakiri iriniro, yatiita-kaanakiri imaapiintzi inaryaa-pakiri imaamintoki. ²⁰ Ichiraanaki Elías, ikantzi: “¡Pawá! ¡Asitanari! ¿Pimatzi-tyaaroma piwasinonkairo kinankaro nomayimo-tziri piwamaitiro otomi?” ²¹ Tim ari mawa yapiitakiro Elías iwanki-sipanii-takari iintsi. Yapiita-nakiro ichiraanaki, ikantzi: “¡Pawá! ¡Asitanari! Poipyaa-siri-tairi iintsi.” ²² Ikimakiri Pawa ikantakiriri Elías, yoipyaa-siri-tairi iintsi, añaanaji. ²³ Ithomaa-najiri, yayiita-kaanajiri oosaawiki, ipapajiro asitariri, ikantziro: “Yoka pintasiti, añaaji.” ²⁴ Okantzi kooya: “Ari noyotziri iroñaaka awiroka itomiyaayi Pawa, tima omapiro-tatyiyaa ifaani Pawa okaratzi piñaawai-tziri awiroka.”

18

Yapiitairo Elías iñiri pinkathari Acab

* 17:4 koontzi-niro = cuervos † 17:6 yatantyaariri = pan ‡ 17:11 noyaariri = pan § 17:12 yatantaitari = pan

¹ Tima osamanitaki, awisaki okaratzí mawa osarintsi, yapiitajiro Pawa ifaanatairi Elías, ikantairi: “Pijati, piñiiri pinkathari Acab, tima irootaa-tsi nowaryaajiro inkani tsinkaironi kipatsi.” ² Jataki Elías ifiiri pinkathari Acab. Tima antaroiti okantaka tashitsi Ositikii-toniki. ³ Ikaimakiri Acab inampiri paitachari Abdías, tima imapiro-tatziiro irirori ipinkatha-tziri Pawa. ⁴ Tima owakaantan-takariri Jezabel Kamantan-tzinkari-payi, yoka Abdías iriitaki omanakiriri impirita-moro-nakiki ikaratzi 100 Kamantan-tzinkari, inasitaka apipiyoti ikaratzi 50 Kamantan-tzinkari, ari ipiriri iwari aajatzi iriri. * ⁵ Ikinkitha-waita-kaakiri Acab yoka Abdías, ikantakiri: “Thami aniitiro maaroni nampitsi amini tsika owaopathata, amini aajatzi nijaatinka tsika oshooki katarosi yañaantyaari apira-payi ikyaakoitari. Airorika añaasita, ari inthonka-kyaari inkami apira-payi.” †

⁶ Tima ikinanaki Acab pasiniki awotsi, iriima Abdías ikinakiro irirori pasiniki awotsi tikatsi intsipá-tanakyaa. ⁷ Ikanta ijatanaki Abdías awotsiki, imonthaakari Elías. Tima iyotawajiri, ityirowa-sitawaari, ikantziri: “¿Tima awiroka Elías?” ⁸ Yakanaki Elías, ikantzi: “Naakataki. Pimpianaki, pinkantiri piwinkathariti: ‘Noñaajiri Elías.’ ” ⁹ Ikantzi Abdías: “¿Tzimatsima nokinaka-sitani pityaantan-tanari nonkamantiri pinkathari Acab iwan-tyaanari?” ¹⁰ ¡Omapiro-tatyaa nonkantimiri, tima añaatsi Piwawani! Oshiki yamina-mina-takaan-takimi pinkathari Acab maaroni nampitsiki. Ikaratzi kantatsiri: ‘Ti noñaajiri,’ isitsiwintziri ikantziri: ‘Pinkanta-piro-tina tirika piñaajiri!’ ¹¹ Aikiro pikanta-tyaana awiroka iroñaaka: ‘Pijati pinkamantiri piwinkathariti, pinkantiri: ‘Noñaajiri Elías.’ ” ¹² Kimitaka aririka nojatanaki, yaanajimi itasorinka Pawa, airo noyotzi tsika pisaiki. Aririka nonkaman-tawita-kyaari pinkathari Acab, airorika ifaasitami irirori, aritaki iwakina. Tima naaka, nasi nowiro nopinkathariti Pawa owakira nomainari-tapaaki. ¹³ ¿Tima inkaman-taitimiro okaratzí nantakiri otsitoka-kaantan-tariri Jezabel Kamantan-tzinkari-payi? Tima nomanaki impirita-moronakiki ikaratzi 100. Nonasitaka apipiyoti ikaratzi 50 Kamantan-tzinkari, ari nopiriri iwari aajatzi iriri. ‡ ¹⁴ Aikiro pikanta-tyaana awiroka iroñaaka: ‘Pijati pinkamantiri piwinkathariti, pinkantiri: ‘Noñaajiri Elías.’ ’ ¿Pininta-tziima iwina?” ¹⁵ Ikantzi Elías: “¡Omapiro-tatyaa nokantzimiri, tima añaatsi Pawa Naapirori ompiratanari naaka. Iroñaaka nojati noñiiri Acab!”

¹⁶ Ikanta Abdías yamina-mina-tairi pinkathari Acab, ikamantakiri. Jatanaki irirori Acab imonthai-yaari Elías. ¹⁷ Ikanta ifaawajiri, ikantawakiri: “¿Awirokama ñaasirin-kayitakiriri ashininka-payi Israel-iiti?” ¹⁸ Ikantzi Elías: “Tira naaka ñaasirin-kirini. Awiroka pitsipatari ishininka-payi piwaisatizini, okantakaaro piwashaantairo ikantakaantani Pawa, pipinkatha-waita-sitakari osiyakaaro Inkaniwiri-payi. ¹⁹ Pinkaima-kaantiri maaroni ashininka-payi Israel-iiti yapatojiityaa Owaantsii-toniki. Pinkaimiri anta ifaawya-takaani Inkaniwiri inkaratzi 450, pinkaimiri oñaawya-takaani Inkaari-wiro inkaratzi 400, aajatzi ikarajitzi akyoota-piintzirori Jezabel.”

Elías aajatzi pawaniro Inkañawiri

²⁰ Ikaimakaan-takiri Acab maaroni ishininka-payi Israel-iiti, yapatotakiri maaroni ñaawyawai-taniri-payi Owaantsii-toniki. ²¹ Ari ipokakiri irirori Elías tsika ipiyotaka ishininka-payi, ikantapaakiri: “¿Tsika-paiti piwashaantairo pipitho-pitho-waitaka okantakaami otzimi apiti pikinkithasiritani? Iriirika iriipirori Pawa pinkimisantiri, pimatiro. Iriirika Inkaniwiri, pinkimisantiri irirori.” Ari imairijitaki ishininka-payi tikatsi akatsini. ²² Aikiro ifaanata-tziiri Elías ishininka-payi, ikantziri: “Aparoni nokanta naaka iyamanta-niriti Pawa, iriima Inkaniwiri ikaratzi 450 ifaawya-taniriti. ²³ Pamajititi aka apiti ipiraitari. Iyosiiitaki ñaawariiti aparoni ipiraitari inintiri, intopitha-yitakiri, iwankitakiri itsimaki, airo itaan-tzimaitari paamari. Ari nonkimitaakiri naaka pasini ipiraitari, nowanki-takiri tsitsiki, airo nowaama-tantari aajatzi paamari. § ²⁴ Impoña pinkowa-kotiri piwawani-payi awirokaiti, pimpairyiro iwairo. Irooma naaka nom-pairyiro iwairo Nowawani. Itzimi-rika Pawa kimatsini, owayiita-kironi paamari, iriitaki mapirotzirori Ipawatzi.” Ikantajitzi maaroni Israel-iiti: “¡Ariwi!” ²⁵ Ikantanakiri Elías ifaawya-takaani Inkaniwiri: “Piyoyii pinintziri ipiraitari, pityaari awiroka piwamairi, tima oshiki pikarajitzi. Pinkowa-kotiri piwawani pimpairyaaajiro iwairo, airotzimaita poisantari paamari.”

²⁶ Imatakiro ikantakiriri, yaakiri ipiraitari, iwamaakiri. Yitanakaro kapichikita-taiti, tampatzika-takotaki ikowako-witari iwawani Inkaniwiri, ikantziri: “¡Inkaniwiri, pakina!” Tikatsi-tzimaita akirini. Aikiro imitaa-juuwitatyaa ishonka-shonkawintziri

* 18:4 iwari = pan † 18:5 apira-payi ikyaakoitari = amoranipayi = caballos, mulas ‡ 18:13 iwari = pan § 18:23 ipiraitari = vaca = buey

iwitsikakiri ipomi-pirini-minto. ²⁷ Tampatzika-takotaki, oshiki isironta-wintari Elías yokaiti, ikantziri: “Pisintsiti pinkaimiri piwawani. Aamaasityaa tzimatsi yantziri, ijatatzii ikiwan-tawaitzi. Piwasaakiryiiri aamaasityaa imaatzii.”

²⁸ Aikiro ikaimajii-tatzii, itotakaa-waiyi-takaro kotsiraa-niki, ipathakawai-takaro thoyimpi-thowa-yitatsiri, iyowayitaki iriraani, aritaki okanta yamijiitari iriroriiti. ²⁹ Irootzi-mataki omonkaratyaa tsika owiraa kitaitiri ipomitanta-piintariri yatsipitakaani, aikiro ikaimawi-jiitatyaa sintsiini, tizimaita yakaitiniri yamanani. Tikatsi akirini, tikatsi kimirini aajatzi. ³⁰ Ikaimanakiri Elías maaroni ishininka-payi, ikantziri: “Pimpoka-jiiti maaroni aka.” Pokajii-tapaaki ishininka-payi. Ari iwitsikajiri Elías ipomipirini-minto Pawa iporoki-taitakiri pairani. ³¹ Yaaki mapipayi okaratzi 12. Ikaratzira pairani aajatzi itomi-payi Jacob 12. Tima irijatzi Jacob ikantakiri pairani Pawa, ikantziri: “Israel pimpaitajyaa.” ³² Ipiwirikairo mapipayi iwitsikaji itaapirini-minto Pawa, antaro ikiya-thapi-takiro, kantacha impanki-taitimi oshiki okitho pankirintsi. * ³³ Itaromaakiro tsitsi, itowatha-yitakiri ipiraitari, iwankitakiri tsitsiki. ³⁴ Ikantzi Elías: “Pamakiro antaro 4 kowitzi owantakari nijaa, pisaitiro pomitai-rontsi aajatzi tsitsi.” Aikiro ikantatzii Elías: “Papiitiro pisaitiro.” Yapiitziro ikantzi: “Papiitiro pisaitiro.” Imataitakiro okaratzi ikantakiri Elías. ³⁵ Jaikita-paaka nijaa ikiya-thapi-taitakiro pomipirini-mintotsi, siyaata-paaka nijaa.

³⁶ Aritaki monkara-tapaaka owiraa kitaitiri ipomita-piintziri ipira pomipirini-mintotsiki, pohanaki Elías. Ichiraa-paaki, ikantzi: “¡Pawá! Iwawani Abraham, Isaac aajatzi Israel. Pimatiro nokowako-tzimiri, irootaki iyotantai-tyaari awiroka Iwawani Israel-iiti, naakataki aajatzi pimpiratani. Okaratzi nantziri naaka, awirokataka ompiratanari nantimiro. ³⁷ Pimatiro Pawa, pimatinaro nokowako-tzimiri. Irootaki iyotantyaari atziri-payi awirokataka Pawa, awiroka kaima-siri-yitziriri inkimisantaimi.”

³⁸ Omapoka-sitanaka ookatha-tanaka, otaapaakiri wathatsi, tsitsi, mapi, samampo, maaroni, paamatanaki aajatzi nijaa jaikitain-chari ikiya-thapi-tasitai-takiro. † ³⁹ Ikanta iñaakiro maaroni Israel-iiti opaamatanaki, oiyotanaka, otsitoka-paaka itamako kipatsiki, ikantajjizii: “¡Pawa inatzi yokawá! ¡Iriitaki Pawá!”

⁴⁰ Ari ikantzi Elías: “Pairikiri iñaawyaniririti Inkaniwiri. Tikatsi aparoni siyatsini.” Ari yairikai-tanakiri maaroni, yaanakiri Elías nijaatinkaki Tirimpyaaroki, iwisakiri maaroni.

Ikowakotantai Elías omparyaji inkani

⁴¹ Ari ikinkitha-waita-kaakiri Elías pinkathari Acab, ikantziri: “Pijati piwankoki, piwapajyaa, pirapaji aajatzi iraitziri. Tima poimainkata-paaki antaro inkani.”

⁴² Ari itonkaanaki kapichiini pinkathari Acab, owawaitaka, iraki aajatzi iraitziri. Ari itonkaa-piro-tanaki irirori Elías omizithaki Owaantsii-toniki, thointa-paaka yoiyoota-paaka anta, itsitoka-kaakaro iworu iyirito. ⁴³ Ikantziri impiratani: “Pinkatziya-niinti jinokiini, pamini inkaari-kinta.” Jatanaki, yaminaki inkaariki, ikantzi: “Tikatsi noñii.” Aikiro isintsi-tatzii Elías, ikantziri: “Papi-piitiro pamini, onkarati 7 papiitiro.” ⁴⁴ Irotaki 7-tatsiri ipiya-piyataka impiratani, ikantziri: “Noñaaki inkaari-kinta yanini minkori, osiyaro akotsi.” Ikantzi Elías: “Pijati isaiki pinkathari Acab pinkantiri: ‘Paanajiro pisiyako-minto, tikira oparyaa-paaki inkani.’”

⁴⁵ Ari otsitini-kitanaki inkiti, antaro otampyaa-tanaki, paryapaaki antaro inkani. Titanaka Acab isiyako-mintoki, jataki Panki-pawa-winiki. ⁴⁶ Iriima Elías, ikantakaakari Pawa ontzimi isintsinka, yooso-thaki-tanakaro iithaari. Isiyana-kityaa ijatanaki, iriitaki itakaro yariitaka Panki-pawawiniki tikira-mintha yariityaa irirori Acab.

* **18:32** Kantako-tachari aka “oshiki okitho pankirintsi” irojatzii siyarori akanti apiti antaro iwantai-tarori okitho pankirintsi ipankii-tziri. Osiyaro aajatzi ikantaitzi onkarati 20 litro. † **18:38** ookatha-tanaka = iwaamariti Pawa okinapaaki inkitiki

2 PINKATHARI-PAYI

5

Eliseo aajatzi Naamán

¹ Tzimatsi aparoni atziri ipaita Naamán, iriitaki jiwatziriri iwayiriti pinkatharitatsiri Tonkaironiki. Itakotani iwiri pinkathari, yantziniri opaita-rika inintziri, tima iriitaki kantakaarori Naamán ikaminthaan-takariri Pawa yoitsinampaan-takariri iwayiri-mintharani-payi. Iro kantacha yoka ñaapirori atziri, omatatziiri kowiinkari pathaa-rontsi. ² Ikanta ijajiitaki Tonkaironi-satzi imaimanitziri Israel-iiti, ari inosikaki aparoni iintsi, irootaki ipimantaitaki ompirawaityaaro iina Naamán. ³ Okanta iroka iintsi okantakiro iina Naamán: “Aririka ijatimi jiwari iñiiri Kamantan-tzinkari saikatsiri anta Ositiki-toniki, aritaki yisita-kotaji aakiri kowiinkari pathaa-rontsi.” ⁴ Ikanta ikimaki Naamán okantakiri iintsi, ijata-sitakiri pinkathari, ikamantakiri irirori okaratzi okantakiri iintsi. ⁵ Ari ikantanaki pinkatha-ritatsiri Tonkaironiki: “Kamiithataki. Pijati piñaa-kitiri. Aritaki notyaantaki naaka sankinarintsi paanakiniri iwinkathariti Israel-iiti.” Ikanta Naamán, yaanaki oshiki ikaratzi impinatiriri aajatzi kithaarintsi-payi, jatani iñiiri iwinkathariti Israel-iiti. * ⁶ Iriitaki aanakirori sankinarintsi ityaantaitziniriri iwinkathariti Israel-iiti, ikantaitziri: “Iroka sankinarintsi nontyaan-timiri onkantayaa piyotan-tyaariri yoka Naamán, jiwatziriri nowayiriti, naakataki otyaantziriri, nonintatzi pisita-kota-kaajiri omatakiri kowiinkari pathaa-rontsi.”

⁷ Ikanta iñaanata-wakiro iwinkathariti Israel-iiti iroka sankinarintsi, isaraa-nakiro iithaari tima oshiki okatsizimo-sirita-nakiri, ikantanaki: “¡Ti naaka Pawa! Ti nomatiro nowañaanti, aajatzi nowamaanti. ¿Ipaitama ityaantan-tanariri iwinkathariti Tonkaironi-satzi yoka atziri nisitakotaajiri omatakiri kowiinkari pathaa-rontsi? Kimitaka itaimpyaa-waitatyaaro ompoñaan-tyaari iwayirityaana.”

⁸ Ikanta ikimaki Kamantan-tzinkari Eliseo, ikantaitzi: “Oshiki okantzimo-siri-waitakari pinkathari.” Ityaanta-kiniri irirori sampitirini, inkantiri: “¿Ipaitama pisaraan-tanakarori pithaari? Piwawisaa-najiri naaka yoka atziri iñaaajina, ari onkantayaa iyotantyaari tzimatsi Kamantan-tzinkari aka inampiki Israel-iiti.”

⁹ Irootaki ijatanta-nakari Naamán, yaanaki isiyako-minto-payi, aajatzi ipira-payi ikyakoitari. Ikatziya-kaapaakari tsika ikyaita-piintzi iwankoki Eliseo. ¹⁰ Ikanta yoka Kamantan-tzinkari Eliseo, ityaantaki irirori kantirini Naamán: “Pijati, pintsitsiyi Owaryiinkaariniki onkarati 7 papiitiro pintsitsiyi. Aritaki ompiyajyaa opathaa-kaakimi kowiinkari pipathaa.” ¹¹ Ari ikisanaka Naamán, iñaaawaita-tziira ijatanaki, ikantzi: “Nosiyakaantzi ari isitowa-sita-wakina, katziya-paaka inkowa-kotiri Pawa. Ari intzinaa-wakota-nakayaa, yantakinaro nopathaaro, isitanaki. ¹² Tima tzimatsi apiti nijaa anta nonampiki Ontyaamairini, iroka Kyaaryoshaari aajatzi Maasincharini. Irootaki kamiitha-pirota-tsiri anta, anairo nijaa-payi okaratzi tzimatsiri aka iipatsitiki Israel-iiti. Aririka nonkiwakyaa-rika anta, ¿airoma opyaaaja nopathaaro?” Oshiki otyaanakari iyatsimanka ipiyanaka.

¹³ Iro kantacha ipoka-sita-paakiri impiratani-payi irirori, ikantapaakiri: “¡Nowinkathariti! Aririka intyaan-timimi Kamantan-tzinkari pantiro mi kompita-pirota-chari, ¿tima aritaki pantakiro mi? ¿Kaarima pantantaro iroñaaka, ikantakimira: “Pijati pinkiwyaa nijaaki, aritaki ompiyajyaa piwathaa?” ” ¹⁴ Ari yoirinka-nakari iroñaaka Naamán, tsitsiya-paaki Owaryiinkaariniki, okaratzi 7 yapitakiro itsitsiyaataki, imonkaratakiro okaratzi ikantakiriri itomiyaayi Pawa. Matanaka ikantai-takiriri, osiyawaita-naaro iwatha aparoni iintsi, pyaanaja okaratzi ipathaa-waiwitaka.

¹⁵ Ikanta ipiyaaro Naamán itsipayii-taari ikarata-nakiri anta isaikira itomiyaayi Pawa, iñaaakapajiri Kamantan-tzinkari, ikantapajiri: “Ari noyotzi iroñaaka tikitsira pasini Pawa maaroni kipatsiki, apatziro itzimi aka iipatsitiki Israel-iiti. Nonintzi paawakotina nopasitamiri, naakataki iroñaaka pimpiratani.”

¹⁶ Iro kantacha akanaki Kamantan-tzinkari Eliseo, ikantanakiri Naamán: “¡Omapirotayaa nonkantimiri! Airo naawakotzimiro pimpinari.” Okantawitaka opomirinchaawitakari yaawakotiro opawitariri, tira inintiro Eliseo. †

17

Impirawaitakari Ositikiitoni

* 5:5 oshiki = ikaratzi 30,000 kiriiki, 6,000 ooro; kithaarintsi-payi = okaratzi 10 † 5:16 ¡Omapirotayaa nonkantimiri! = ¡Tima Pawa!

⁶ Okanta apaata, aritaki awisaki okaratzi 9 osarintsi ipinkatharitzo Oseas, ipokaki pinkathari-tatsiri Aatzika-winiki ikyaaki Ositikii-toniki. Tima ithonka inosikakiri Israel-iiti yaanakiri Aatzika-winiki. Tzimatsi Israel-iiti yookakiri Kamiithawiniki saikatsiri Apatotaa-riniki omontitani Mapishitani. Pasini Israel-iiti yookakiri inampiki Niyanki-wini-satzi.

⁷ Irootaki awishimo-tanta-kariri Israel-iiti, tima ti onimotiri Pawa yantayi-takiro kaari-pirori. Tima iwawisaa-kowitakari pairani impira-waitari Faraón, iwinkathariti Apitantoni-satzi. Aikiro ijatatzii ipinkatha-waitziri pawaniro-payi. ⁸ Yantasi-takaro yamiyitari asiwitarori pairani ipatsiti, yantasi-takaro kaaripiro-yitarsiri yamiyitari ikaratzi pinkathari-winta-kiriri Israel-iiti. ⁹ Iroka pasini yantayi-takiri Israel-iiti imananiikiini, ikisima-waitakiri Iwawani. Iwitsika-yitaki iyarapapankoti maaroni nampitsiki-payi. Imatakiro antaroki-payi nampitsi, aajatzi nampichaanikiki-payi tsika itzimasita-piintziri owayiri-payi. * ¹⁰ Imatzitakaro maaroni omitizitha otzisi aajatzi oponkitziki antaro-payi inchato, iwitsika-yitaki antaropayi mapithantha aajatzi osiyakaaro pawaniro Inkaariwiro. ¹¹ Yantakiro yamiyitari pasini-satzi atziri imisitowakiri pairani Pawa, yantayi-takiro aajatzi kaari kamiithatatsini. Itaayitziro kasankai-nkari tonkaariki-payi. Irootaki iwatsimaa-piro-tanta-kariri Pawa. ¹² Tima ipinkatha-waitakiri aajatzi pawaniro. Ikamanta-witakari pairani Pawa, ikantziri: “Airo pimatziro awiwooka iroka, piwinkani piwiro.” ¹³ Yapiiwi-takari Pawa ikamantziri Judá-iti aajatzi pasini ishininka-payi Israel-iiti, ityaanta-kiniri oshiki Kamantan-tzinkari-payi, oshiki ñaawyataniri, ikantziri: “Pimpiya-siri-yitaji, pimonkara-tairo nokanta-kaantani aajatzi nosinita-kaantani, pimonkara-tairo maaroni noñaani nosankina-takaa-kiriri pairani piwaisatziti, okaratzi ikamanta-yitajimiri Kamantan-tzinkari-payi.” ¹⁴ Titzimaita inkimajiiti, oshiki ikiso-siri-jiitaki, isiyako-taari tsika ikantaka pairani iwaisatziti-payi, ti yawintyaari Pawa. ¹⁵ Yaparatakiro ikasiya-kaita-kiriri pairani iwaisatziti-payi, ti inthotyiro isankinata-kaantaitani isintsi-thawi-takariri imonkaritiro. Ipinkatha-waitasitakari pawaniro tikasi apantyaarini, ari ikimitakiri irirori-payi tikasi apantyaarini. Isiyako-takari atziri-payi itsipa-nampi-takari, tima iro ikantawi-takariri pairani Pawa: “Ti noninti pisiyako-tyaari asitarori inampi anta.” ¹⁶ Iwashaantakiro okaratzi ikantakaan-takiri Pawa. Yaaki kitiriri kiriiki, iriitaki iwitsikaki apiti isiyakaaro kiripiri ipiraitari, iwitsikaki aajatzi osiyakaaro pawaniro Inkaariwiro. Ipinkatha-waitakiri aajatzi ikaratzi oorinta-chari inkitiki, imatzitakari pawaniro Inkaniwiro. † ¹⁷ Itaakaan-tziri iwaiyani pomitai-rontsiki, isiyasitari niwyatan-taniri, aajatzi yotantaniri. Tima iñaakiri Pawa omapiro ikaaripiro-waitaki, irootaki iwatsimaa-piro-tanta-kariri. ¹⁸ Imatakiro Pawa itsimaakari pasini-payi Israel-iiti, yooka-nakiri. Ti ininti iñiiri. Apatziro inintziri Judá-iti.

¹⁹ Ti imatzimai-tyaaro aajatzi Judá-iti inthotyiro ikantakaan-tani Pawa, yantasi-yitakaro iyomitaan-takiri pasini-payi Israel-iiti. ²⁰ Irootaki yookan-tanakariri Pawa maaroni Israel-iiti. Oshiki iwaskanitaa-yitakiri, isinitakiri inosika-yitakiri ikaratzi kisaniiintziriri, tima imatakiro yookanakiri ti ininti iñiiri.

²¹ Ikanta itsiparyaa-wakaaka icharini-payi pinkatharini David. Yaminaki pasini ishininka-payi Israel-iiti iwinkathariti, iwakiri Jeroboam, itomi Nabat. Iriitaki Jeroboam mapirota-kiriri itzimpina-siri-takiri Israel-iiti ti impinkatha-tajiri Pawa, omapiro ikaaripiro-takiri. ²² Yantasi-waitakaro Israel-iiti okaratzi kaaripiro-yitarsiri ikimitakiri Jeroboam, ti ininti iwashaantairo, ²³ irootaki yookan-tanakariri Pawa yoka Israel-iiti. Tima imonkara-takiro Pawa ikantzi-takariri pairani impiratani, Kamantan-tzinkari-payi. Irootaki inosikai-tanta-kariri Israel-iiti anta Aatzika-winiki. Irojatzisi isaikayitzi iroñaaka.

Yasitakaro Ositikiitoni

²⁴ Ikanta iwinkathariti Aatzika-wini-satzi, yaanaki ishininka-payi nampitarori Kompiaariiki, Tharowa-winiki, Poroka-winiki, Owayiri-winiki aajatzi Apisankinani. Iriitaki yosiita-paincha inampita-paakaro Ositikii-toniki, iriyyitaki impoyii-tapaa-kariri Israel-iiti. Irootaki yasitan-tarori kipatsi Ositikii-toni, tima inthonka inampitakaro okaratzi nampitsi tzimatsiri anta. ²⁵ Iro kantacha, tizimaita impinkathariti Pawa yokaiti atziri. Ikanta itawitapaakaro inampiyitiro anta, ityaantaki Pawa owantaniri, yatsika-yitakiri. ‡ ²⁶ Irootaki ikamantan-takariri iwinkathariti Aatzika-wini-satzi, ikantziri: “Tkaratzi pamakiri atziri-payi inampityaaro Ositikii-toniki, ti iyotakotiro iñaani Iwawani asitarori

* 17:9 iyarapapankoti = isaika-piintzi tonkaariki-payi = iyarapapankoti kaari-piro-siri-payi; tsika itzimasita-piintziri owayiri-payi = tsika osaikayitzi iratii-minto yamina-kotan-tyaariri impoki-rika ikisaniintani-payi. † 17:16 ipiraitari = vaca ‡ 17:25 owantaniri = leones

inampi anta. Ityaantaki Pawa owantaniri, oshiki ashininka yatsikakiri, okantakaan-tziro ti iyotakotiro iñaani Pawa asitarori kipatsi.” § 27 Ari ikantanaki iwinkathariti Aatzika-wini-satzi, ikantzi: “Paanaji inampiki aparoni Impira-tasorintsi-taari isaikapaji anta, iriitaki yomitaa-pajirini ashininka-payi iñaani Pawa anta.” 28 Ikanta aparoni Impira-tasorintsi-taari yamaitakiri Ositikii-toniki, ipiyanaaro inampiitiki, saikapaji Pawapankoniki. Iyomitaa-yitapajiri tsika inkantyyaa impinkathariti Pawa. 29 Iro kantacha anta Ositikii-toniki, iwitsika-yitaki iwawa-niroti-payi tsika inampiyi-takaro, iwiyitakiri tonkaariki tsika iwitsika-sitakiri karapapanko-payi.

32 Imatziwitaro aajatzi ipinkatha-tziri Pawa. Iwayitaki ikarajiiitzi irirori ompira-tasorintsi-tatsini, iriitaki antawai-tatsini iyarapapankotiki pawaniro-payi anta tonkaariki-payi tsika iwitsika-sitakiri. 33 Tima onkanta-witakyaa ipinkatha-witakari Pawa, imatziitari aajatzi pawaniro ipinkatha-tziri. Yantasi-yitaro okaratzi yamitari asitarori inampi tsika inosikai-takiri.

24

Imaimanitari Joacim pinkathari Nabucodonosor

1 Ikanta Nabucodonosor pinkathari-wintziriri Kompijaari-satzi, jataki iwiyiri-minthatyaari Judá-iti. Ari impira-waitai-takari iwinkathariti Judá-iti, paitachari Joacim. Arira impira-waitai-tariri Judá-iti okaratzi mawa osarintsi, iro kantacha apaata, imatajiro irirori Joacim imaimanitari Nabucodonosor. 2 Ipoña ikantakaakaro Pawa, ipokayitaki kapichiini owayiri poñaachari Kiyamoriwiniki, Tonkaironiki, Athataawiniki aajatzi Pityaankaariniki. Iriitaki maimani-waitirini Judá-iti, yapirotiri. Ari imonkaratziro iñaani Pawa ikamantantakiri Kamantan-tzinkariiti.

6 Ikanta ikamajira Joacim, impoyiitaari itomi ipinkatha-ritai, ipaita irirori Joaquín.

Joaquín iwinkathariti Judá-iti

8 Okanta apaata, tzimaji pasini pinkathari, ipaita Joaquín. Tima tzimaki okaratzi 18 isarintsiti yitanta-nakarori ipinkathariti Aapatyaawiniki. Ikaratzi mawa kasiri ipinkatharitaki. Opaita iriniro Nehusta, irootaki irisinto Elnatán, poñaachari Aapatyaawiniki. 9 Titzimaita onimotiri Pawa, iñiiri Joaquín yantayi-tziro kaari-pirori. Ari isiyako-taari tsika ikanta pairani iriri.

10 Ipinkathari-minthaitzi Joaquín, aripaiti ipokajiiitaki iwiyiriti Nabucodonosor, pinkathari-tatsiri Kompi-jaariki, iwiyiri-tyaari Aapatyaawini-satzi. Tima inthonka ishonka-paakiro nampitsi. 11 Ari yariita-paakari irirori Nabucodonosor, pinkatharitatzi Kompi-jaariki, itapota-paakiro iwiyiriti-payi nampitsi Aapatyaawini. 12 Ikanta Joaquín, iwinkathariti Judá-iti, ti imatiri impiyatyaari iwinkathariti Kompi-jaari-satzi. Isinitanaka inosikiri yaanakiri inampiki, itsipatakaro iriniro, jiwatziiriri iwiyiriti-payi, pasini jiwari-payi, maaroni inampiri-payi. Tima tzimaki 8 osarintsi ipinkathari-wintantzi irirori Nabucodonosor anta Kompi-jaariki.

13 Tima inthonka yaanakiri maaroni kiriiki ikaratzi tzimatsiri itasorintsi-pankotiki Pawa, aajatzi okaratzi tzimatsiri iwankoki pinkathari. Ari omonkaratari okaratzi ikantakiri pairani Pawa. Tima inthonka isataanakiri ooronaki yasitakai-tarori itasorintsi-pankoti Pawa, iwitsika-kaantakiri pairani Salomón, iwinkathariti Israel-iiti. 14 Tima inosikai-tanakiri Aapatyaawini-satzi, jiwari-payi, ñaapirori-payi owayiri, ikaratzi 10,000. Inosikai-tanakiri ikaratzi yotziro i iwitsika-waitzi, asiro-pakori-payi. Iroowitaincha yapirotirimi inosikiri maaroni, apatziro yooka-matzii-tanakiri asinonkai-nkari-payi.

15 Tima imataitakiri inosikai-takiri pinkathari Joaquín, itsipatai-tanakiri inapayi, iriniro, inampiri-payi, aajatzi ñaapirori-payi nampitarori Aapatyaawiniki. Yaitanakiri Kompi-jaariki. 16 Yoka ikaratzi ñaapirori owayiri-payi inosikakiri iwinkathariti Kompi-jaari-satzi, ikaratzi 7,000. Iriima asiro-pakori-payi, witsika-waitaniri-payi ikaratzi 1,000. Tima ari ikaratzi inosikakiri ñaapirori-payi tharowinta-chari iwiyiriti. 17 Ikanta iwinkathariti Kompi-jaari-satzi iwakiri Matanías impinkathariti, impoyii-taari itomithori Joaquín, iwainiri pasini iwairo, ipaitajiri Sedequías.

Ipinkatharitaki Sedequías

18 Tima tzimaki okaratzi 21 isarintsiti Sedequías yitanta-nakarori ipinkathariti. Ipinkatharitaki Aapatyaawiniki okaratzi 11 osarintsi. Tima opaita iriniro Hamutal, irisinto Jeremías, poñaachari anta Kitamaroitoniki. 19 Titzimaita onimotiri Pawa iñiiri Sedequías yantayi-tziro kaari-pirori. Ari isiyako-taari tsika ikanta pairani irirori Joacim. 20 Irootaki ikisa-piro-tanta-nakarori Pawa yokaiti Aapatyaawini-satzi aajatzi maaroni

Judá-iti. Ti ininti iñiiri. Ikanta apaata Sedequías, ipithoka-sitaari iwinkathariti Kompi-jaari-satzi, iwayiri-taari irirori.

25

Yapiroitakiri Aapatyaawini-satzi

¹ Okanta awisaki ⁹ osarintsi ipinkathari-tantari Sedequías. Irootaki 10-tatsiri kitaitiri, kasiri 10, ari yariitakari Nabucodonosor pinkathari-tatsiri Kompi-jaariki, yamaki oshiki iwayiriti iwayiri-tyaari Aapatyaawini-satzi. Tima ithonka ishonka-paakiro nampitsi, iwitsika-yitapaaki yatii-minto-payi. ² Tima aparoni osarintsi iwayirita-itakiri Aapatyaawini-satzi, irojatzí okaranta-paakari ipinkatharitzí Sedequías. * ³ Tima inkarati 6 kasiri iwayiri-jiitaka, ayimatakiri itashi maaroni Aapatyaawini-satzi, ti ontzimapaji iwayiaari. † ⁴ Ari imoronta-jiitakiro Aapatyaawini-satzi apitantoti inampitsiti. Itzimasi-witakari iwayiriti Kiyamori-wini-satzi. Imatzimai-takaro isiyayitaka iwayiriti Aapatyaawini-satzi tsitini-paiti, aajatzi pinkathari. Ikinajiitaki iwankiri-masiki pinkathari, ipampitha-tanakiro awotsi jatachari Mamiriwiniki. ‡ ⁵ Ikanta iwayiriti Kiyamori-wini-satzi ipatzima-tanakiri, iyaatawajiri owintini-pathatzi Kasiryaari. Tima ithonka yoiwaraa-jiitanaka iwayiriti pinkathari-tatsiri Aapatyaawini-satzi, yooka-nakiri apaniroini. ⁶ Yairikai-takiri pinkathari, yaanakiniri iwinkathariti Kompi-jaari-satzi isaiki irirori Owayiawiniki. Ari imishakowintakiri Nabucodonosor iwaskanitaitiri Sedequías. ⁷ Tima iñaakowintakiri pinkathari Sedequías tsika ikanta iwisai-takiri itomi-payi. Ipoña ikantanaki pinkathari Nabucodonosor: “Pinkitho-ryiitiri irooki Sedequías. Poosotiri, paanakiri Kompi-jaariki.”

Iporokai-takiro tasorintsi-panko

⁸ Okanta awisaki 19 osarintsi, irootaki 7-tatsiri kitaitiri, kasiri 5, ipinkathari-wintantzi Nabucodonosor Kompi-jaariki. Aripaiti yariitakari Nabuzaradán Aapatyaawiniki. Tima yoka Nabuzaradán iriitaki jiwatziriri owayiri-payi, inampina inatzi pinkathari Nabucodonosor. ⁹ Tima ithonka itaapaakiro tasorintsi-panko, iwanko pinkathari, yapirotakiro itaakiro maaroni iwanko Aapatyaawini-satzi. Itaakiro aajatzi iwanko-payi ñaapiroriiti inampiri-payi pinkathari. ¹⁰ Imatakiro iwayiriti-payi Kiyamori-wini-satzi oyaatakiriri Nabuzaradán, ithonka iporoka-paakiro otantotari nampitsi Aapatyaawini. ¹¹ Tima inosikakiri Aapatyaawini-satzi yoka Nabuzaradán, yaanakiri Kompi-jaariki. Ari ikaratzi yaanakiri yamaawitaitakari nampitsiki, akawita-kariri iwinkathariti Kompi-jaari-satzi. ¹² Apatziro yookaita-nakiri asinonkai-nkari-payi. Iriitaki impira-tajiita yantawaiti owaantsiki, inthamai-takotiro pankirintsi-payi.

¹³ Tima ithonkakiri Kiyamori-wini-satzi iporokakiri kitirita-tsiri asiro iwitsikan-taitarori tasorintsi-panko: otzinkami, owankyaaro-payi, antaro iwantai-tarori nijaa. Ithonka yaanakiro iroka-payi Kompi-jaariki. § ¹⁴ Yaanakiro aajatzi Kiyamori-wini-satzi samampo-mintotsi, itsikotan-taitarori samampo, iwantai-tarori paamari-minki, ikitantai-tarori samampo, maaroni okaratzi iwitsikai-tziri asiro kitirita-tsiri saikatsiri anta ipinkatha-taita-piintziri Pawa. ¹⁵ Tima ithonka yaanakiri ijwariti owayiri iwitsikai-tziri ooro aajatzi kiriiki, taamintotsi-naki aajatzi iramintotsi-naki-payi.

Yapiroitakiri ishininka-payi Judá

¹⁸ Ikanta ijwari owayiri, yairikakiri aajatzi Seraías iriipirori Impira-tasorintsi-taari, ari ikimitaakiri Sofonías pasini iriipirori Impira-tasorintsi-taari, ari ikimitaakiri aajatzi mawa aamaako-winta-rori ikyaapiintaitzira tasorintsi-panko. ¹⁹ Inosikakiri aajatzi ijwariti owayiri-payi, ari ikimitaa-kiriri 5 inampiri pinkathari saikatsiri, sankinatakoyi-tziriri atziri-payi saikatsiri nampitsiki. Imatakiri inosikai-takiri aajatzi 60 iriipirori atziri asitarori inampi anta. ²⁰ Ikanta Nabuzaradán, ijwariti owayiri-payi, yaanakiri maaroni inosikani-payi Owayiawiniki tsika isaiki iwinkathariti Kompi-jaari-satzi. ²¹ Ikanta yaawakiri yamaita-kiniriri iwinkathariti Kompi-jaari-satzi, itsitoka-kaantakiri Owayiawiniki iipatsitiki Owayiriwini-satzi.

Ari okanta awishimo-takiriri Judá-iti inosikan-taita-kariri pasiniki kipatsi. Tima ithonka yaitakiri intaina iipatsitiki pasini-satzi atziri.

* 25:2 Ikantai-tziri aka “irojatzi okarantakari ipinkatharitzí Sedequías”, irootaki ikantai-tziri aajatzi awisaki aparoni osarintsi iwayiri-taitari Aapatyaawini-satzi, irojatzí osarintsi 11. † 25:3 awisaki 6 kasiri = irootaki 9-tatsiri kitaitiri, kasiri 4 ‡ 25:4 Kiyamori-wini-satzi = Kompi-jaari-satzi § 25:13 asiro kitirita-tsiri = bronce

2 CRÓNICAS

24

Pinkathari Joás

¹ Okanta apaata anta Aapatyaawiniki, yitanakaro ipinkathari-wintantzi Joás. Apatziro okara-matsitaki 7 isarintsiti Joás itanta-nakarori ipinkatharitzi. Tima oshiki osarintsi ipinkatharitaki Aapatyaawiniki, okaratzi 40 osarintsi. Sibia opaita iriniro, opoñaaro iroori Kanta-piro-jaariki. ² Tima onimotakiri Pawa okaratzi yantayi-takiri Joás, ainiro yañiira Joiada, Impira-tasorintsi-taari.

⁴ Okanta osamanitaki apaata, ikinkithasiritaka Joás iwitsikairo itasorintsi-pankoti Pawa. ⁵ Yapatotakiri Ompira-tasorintsi-taari-payi aajatzi maaroni Leví-iti. Ikantakiri: “Pijatiro maaroni inampitsitiki Judá-iti, pinkampitiri kiriiki pishininka-payi. Iriitaki awitsikan-tyaarori itasorintsi-pankoti Pawa. Aritaki ankanta-tyiuro osarintsiki awitsikayitairo. Tharowinta pinkantyya, airo pisamanitzi.” Iro kantacha, ti intharowintyya Leví-iti, ti inthaanki-wintiro ikantakiriri Pawa. ⁶ Ikanta pinkathari Joás, ikaimakiri iriipirori Ompira-tasorintsi-taari paitachari Joiada, ikantakiri: “¿Ipaita kaari piwintha-takaantari Leví-iti impiyota-kairi Aapatyaawini-satzi inkarati yasitakai-tyaariri Pawa, irojatzi imatakiri maaroni Judá-iti? Tima irootaki inintakaantani pairani Moisés, impiratani Pawa, ikantakiri Israel-iiti iyosiiti kiriiki inkasiya-kairo tasorintsi-thaanti.” ⁷ Tima okotaawai-takiro itasorintsi-pankoti Pawa kaari-pirori kooya Atalia, otsipatakari otomipayi. Aanakiniri isiyakaaro owawa-niroti maaroni itasorintsi-takai-tziri itasorintsi-pankotiki Pawa.

⁸ Ari iwitsika-kaantaki pinkathari incha-moko, ithointakiro ikyya-piintai-tzira itasorintsi-pankotiki Pawa. ⁹ Ipoña ikamantai-takiri maaroni Aapatyaawini-satzi aajatzi pasini-payi Judá-iti, yamayitiri yasitakaariri Pawa, inonkara-tairo ikantakiriri pairani Moisés maaroni Israel-iiti, isaikan-takari otzisi-monki. ¹⁰ Ari ipokajitaki maaroni jiwari, maaroni atziri, tharowinta ikanta yamayitaki yasitakaariri Pawa, itiyitakiri incha-mokoki, ijaikitakiro. ¹¹ Iriitaki Leví-iti ayirori incha-moko isaiki pinkathari, yaminiri kiriiki. Ikanta iñaakiri ishikitaki kiriiki, ikaimakaan-tziri inampina pinkathari, aajatzi osankina-ryaantzi, irijatzi inampiri iriipirori Ompira-tasorintsi-taari. Iriitaki sokirini kiriiki jaikitain-chari, yaanakiri. Iwaitanajiro incha-moko tsika osaiki. Tima irootaki yaakowinta maaroni kitaitiri, oshiki kiriiki yayiri kitaitiriki-payi. ¹² Ikanta pinkathari itsipatari Ompira-tasorintsi-taari, ipapiintakiri kiriiki jiwatziriri witsikaironi tasorintsi-panko. Impoña yamini yotzirori iwitsikairo, yaminaki irirori kiriipakori aajatzi asiro-pakori, inkarati owitsikaironi tasorintsi-panko. * ¹³ Ari yitanakaro yantawai-tanaki maaroni antawai-rintzi-payi. Ti ishinta-kaiyaaro iwitsikairo, iwakiratajiro itasorintsi-pankoti Pawa, imatairo tsika okanta iwitsikai-takiro pairani. Kamiitha okanta iwitsikai-tairo. ¹⁴ Ikanta ithonkai-takiro iwitsikai-tziro, yaitanajiri kiriiki tzimaraanta-paintsiri isaiki pinkathari itsipatakari Ompira-tasorintsi-taari. Iriitaki iwitsikai-takiri okaratzi kowityaa-chari itasorintsi-pankotiki Pawa. Iriitaki yasitakatarori tsika yapatowinta-piintaitari Pawa. Yaitaki ooro aajatzi kiriiki iwitsikaitaki iramintotsi aajatzi owamintotsi. Tima ainiro yañi irirori Joiada, oshiki yaakowintaitakaro ipomitai-tziri yatsipi-takaitani itasorintsi-pankotiki Pawa.

¹⁵ Aritaki antyasipari-tapaaki Joiada, kamaki. Tima oshiki yañaaki okaratzi 130 osarintsi. ¹⁶ Ikitaitakiri Inampi David, itsipa-siri-taari pinkathari-payi, tima kamiitha isaikimo-takiri Israel-iiti, aajatzi Pawa. Iriitaki owitsika-kaantairori tasorintsi-panko.

¹⁷ Tima kamaki Joiada, ari yariijitaka ijwaritzi Judá-iti. Oshiki ipinkathatapaakiri pinkathari, irootaki inintan-tanakari pinkathari iyomita-najiri ikaratzi ariitain-chari. ¹⁸ Aripaiti iwishaanta-nakiro itasorintsi-pankoti Pawa, imatzitakari Iwawanitari pairani iwaisatziti-payi. Ipinkatha-tasitakari osiyakaaro pawaniro Inkaari-wiro aajatzi isiyakaaro pasini-payi pawaniro. Ari iwatsimaa-piro-tanakiriri Pawa yokaiti Aapatyaawini-satzi aajatzi Judá-iti iñaakirira ikaariprotaki. ¹⁹ Ari ityaantawitai-takaniri Kamantan-tzinkari-payi, iriitaki kantakai-yaaroni inkimisantan-tajyaari impiyasi-tanta-jaariri Pawa. Titzimaita inkimisanta-jiiti iyomitaawi-tariri Kamantan-tzinkari-payi.

²⁰ Yoka aparoni Kamantan-tzinkari ityaantakiri Pawa, iriitaki Zacarías, itomi Ompira-tasorintsi-taari Joiada, isaikasiri-tanta-nakari itasorinka Pawa, ikatziyaka

* **24:12** yotzirori iwitsikairo = kintako-tironi incha-kota-payi, aajatzi witsiña-yitajironi tsika okotaayitaki.

tonkaariki, ikinkitha-waita-kaakiri ishininka-payi, ikantziri: “Jiroka ikantzi Pawa: ‘¿Paitaka kaari pikimisantantaro noninta-kaantani? ¿Paita pinintantari pasinonkaa-waitajyaa? Awiroka itakaro pookanakina, aritaki nonkimitaimiri aajatzi naaka, aritaki nookanakimi.’ ”

²¹ Iro kantacha, ikamanta-wakaa-jiitaka ishininka-payi imaimanitiri. Irootaki ikantan-takari pinkathari iwaitiri Kamantan-tzinkari ikyaa-piintai-tzira itasorintsi-pankotiki Pawa.

ESDRAS

Inintakaantani Ciro

¹ Aritaki tzimaki aparoni osarintsi ipinkatharitzu Ciro inampiki irirori Kyaakowiniki. Ari omonkara-tyaari ifaani Pawa ikamantan-takiri pairani Jeremías. Ikantakaakari Pawa pinkathari Ciro, inkamantanti maaroni tsika ipinkathari-wintantzi, isankinatiro isinita-kaantani irirori, inkanti: ² “Naaka Ciro, iwinkathariti Kyaakowini-satzi, iroka nofaani nokantzi: Iriitaki Pawa, Inkiti-satzi, nintakaa-kinarori nojiwatiri pinkathari-payi kipatsiki. Isinitakina aajatzi nopiriintajiro itasorintsi-pankoti Aapatyaawiniki saikatsiri iipatsitiki Judá-iti. ³ Tzimatsi-rika yasitari Pawa, aritaki inisironka-takiri. Ijati Aapatyaawiniki iipatsitiki Judá-iti, yamitako-tantiro impiriintaitiro itasorintsi-pankoti Pawa, Iwawani Israel, saikatsiri anta Aapatyaawiniki. ⁴ Tzimatsi-rika awisakotaintsiri iwayiri-taitan-takariri, ainiro-rika yañaayitzi tsika-rika-payi, yamitako-tawajiri isaika-nampitzi, impayitiri: kiriiki, ooro, ipira, pasini ipasitan-taitari inkasiya-kairori itasorintsi-pankoti Pawa witsika-chani Aapatyaawiniki.”

Ipiyaaro Israel-iti Aapatyaawiniki

⁵ Ikanta iwitsika-jiitanaka ishininka-payi Judá-iti aajatzi Benjamín-iti, jiwari-payi, Impira-tasorintsi-taari-payi, Leví-iti, tima iriyitaki iwintha-takaakari Pawa iwitsikairo itasorintsi-pankoti Pawa anta Aapatyaawiniki. ⁶ Yamitako-tawajiri ikaratzi isaika-nampi-yitzi anta, ipawajiri kiriiki, ooro, ipira, okaratzi pinayita-chari, aajatzi pasini okaratzi ipasitan-taitakari. ⁷ Iriima pinkathari Ciro, yamajiri okaratzi asitari itasorintsi-pankoti Pawa, yaanakiri pairani Nabucodonosor iwayiri-tanta-karori Aapatyaawini. Ikaratzi ipiyotakiri iyarapapanotiki iwawa-niroti irirori. ⁸ Tima ithonka yoipyaayitiri pinkathari Ciro, ipakiri Mitridate kimpoyiiriri kiriiki yaminayitiro kamiitha-rika okantayita, onkini yamayitairo. Ipapajiri irirori Sesbasar, ijiwariti Judá-iti. ¹¹ Iroka ikaratzi ipiyotaka kiriiki aajatzi ooro, ikaratzi 5400. Tima iriitaki yamajiri Sesbasar yoipyaajiri Aapatyaawiniki, itsipayi-taari nosikaari-payi impira-waitaitari Kompi-jaariki.

2

Itasorintsi-pankoti Pawa Aapatyaawiniki

⁶⁸ Ikanta ipokajitaki jiwari-payi ifaapaakiro itasorintsi-pankoti Pawa anta Aapatyaawiniki, yapatoyi-tapaaki impasiyi-tyaarori iwitsikan-taita-jyaarori itasorintsi-pankoti Pawa tsika osaikaki. ⁷⁰ Ari isaikajii-tapaji yokaiti Impira-tasorintsi-taari-payi, Leví-iti, maaroni ishininka-payi, panthaa-waitaniri, aamaako-winta-rori ikyaa-piintaitzi, aajatzi ikaratzi antawai-tatsini Tasorintsi-pankoti. Ari isaikajii-tapaji maaroni Israel-iti inampiitiki irirori.

3

Itaiyanaaroni iwitsikaitairo Tasorintsi-panko

⁸ Tima awisanaki aparoni osarintsi, iriitaki apitita-tsiri kasiri isaikajii-tapaji itasorintsi-pankotiki Pawa Aapatyaawiniki, ari itaita-nakaro yantawai-jiitzi Zorobabel itomi Salatiel, Jesús itomi Josadac, aajatzi iririntzi-payi, Impira-tasorintsi-taari-payi, aajatzi Leví-iti. Maaroni ikaratzi piyayitaa-chari Aapatyaawiniki inosika-witai-takari. Ari iwaitakiri maaroni Leví-iti, yitaita-nakari tzimayi-taintsiri 20 isarintsi, tima iriyitaki jiwatakaan-tironi iwitsikai-tajiro itasorintsi-pankoti Pawa.

6

Aikiro oyaatatzi iwitsikaitziro Tasorintsi-panko

¹⁴ Ari ikantakari maaroni yantari-konati Judá-iti, aikiro ijatakaa-nakitziro yantawari iwitsika-yitairo, imonkara-tziro okaratzi ikantziri Kamantan-tzinkari Hageo aajatzi Zacarías itomi Iddo. Tima imatajiro iwitsika-yitajiro, irojatzi ithonkan-takarori yantawari, imatakiro ikantakiriri Pawa Iwawani Israel. Imatakiro aajatzi ikantakiriri pinkathari Ciro, Dario, aajatzi Artejerjes, pinkathari-wintan-tatsiri Kyaakowiniki. ¹⁵ Tima inthonkai-tajiro iwitsikai-tairo tasorintsi-panko kitaitiri mawa, kasiriki ipaitaitziri “Sipakiryaaari”. Tima irootaki 6-tatsiri osarintsi ipinkathari-wintantari Dario Kyaakowiniki.

¹⁶ Tima antaro yoimosirinka-jiitakiro maaroni Israel-iiti, itasorintsi-pankoti Pawa, itsipayi-takari ishininka-payi nosikaari-payi ikaratzi piyayitaa-chari, aajatzi Impira-tasorintsi-taari-payi, Levi-iti, tharowinta ikanta-winta-jiitakaro.

JOB

Owanaa Yasinonkaa-waitaka Job

¹ Tzimatsi anta Kaminaa-winiki aparoni atziri ipaita Job. Kamiitha-siri ikantaka yoka atziri, tampatzika-siriri inaki, pinkatha iwiri Pawa, iwinkani iwiro kaaripirori.

² Tzimatsi ikaratzi 7 itomi, mawa irisinto. ³ Iripirori inatzi yoka atziri yanairi ikaratzi nampitajūtaroni isitowa-piın-tzira ooryaatsiri. Itzimi-motziri oshiki ipira-payi, oshiki aajatzi impira-tanipayi. *

⁴ Tima yaakowin-takaro iwawajūitani itomi-payi iwankoki, itanakaro aparoni itomi, pasini kitaitiri yoimosirinkajūitani, irawaitaiyini aajatzi. Ikaimakaan-tziro mawa iritsiro akyootiri yoimosirinkajūitani, irawaitaiyini aajatzi.

⁵ Ikanta imonkara-takiro yoimosirinka-waita ikarajūitaiyakini, ikaimiri Job itomi-payi, iwitsika-siri-takaa-yityaari. Kapichikitaiti ipiriinta. Kachaaryiınka ikanta ipomiwin-tziri itomi, itanakari aparoni, imatakiru pasini, ari ikantziri maaroni tsika ikarataiyini. Tima ikanta-siri-tatzii Job: "Aamaasityaa kaaripirotaki notomi-payi, ikisima-waitakiri Pawa." Aritaki ikantapiin-tatziro Job.

⁶ Okanta apaata ijajūitakini maninkari-payi inkimiri Pawa opaitarika inkantiriri, ari imatzitakaro Mishatantaniri ijataki irirori. ⁷ Isampitawa-kiri Pawa yoka Mishatantaniri, ikantziri: "¿Tsikama pipoñaana-karoka?" Ikantziri Mishatantaniri: "Nopoñaakaro anta nokinakina-waitzi naniitziro maaroni kipatsi."

⁸ Ikantziri Pawa: "¿Piñaakirima nompiratani Job? Tikatsi osiyaari-ni irirori anta kipatsiki, kamiitha-siri inatzi yoka notomiyaayi, tampatzika-siriri ikantaka, pinkatha iwana naaka, iwinkani iwiro kaaripirori." ⁹ Yakanaki Mishatantaniri, ikantziri: "¿Jhi! ¿Pisiyakaan-tzima, ipinkatha-waitasitami Job?"

¹⁰ ¿Tima piñiuro oshiki paamaakowin-takari irirori, aajatzi ikaratzi saika-wankotziriri, maaroni tzmimo-tziriri? Pitasonka-wintakiniri maaroni yantawairi, irootaki oshikitan-takari otzimi-motziri opaiyita-rika anta kipatsi-kinta. ¹¹ Intsityaa pakotasitiri iroñaaka, paapithatiri okaratzi tzmimo-takiriri, aritaki piñaakiri inkisima-waitanakimi awiroka."

¹² Ikantziri Pawa: "Piñaakiro awiroka okaratzi tzmimo-takiriri, intsityaa pimatiro okaratzi pikowakiri awiroka. Airomaita pantziri iwathaki irirori." Piyanaka Mishatantaniri ikinkitha-waitakari Pawa.

¹³ Ikanta isaikajūitzi itomi-payi Job itsipayi-taro iritsiro iwawajūita, irawaitaiyini imiri iwankoki yantariti iririntzi. †

¹⁴ Ari yaritapaakari kamanti-rini Job tsika isaiki irirori, ikantapaa-kiri: "Nosaika-minthaitzi owaantsiki noshiwa-takairi kipatsi pivacati, ari iwawajūita aajatzi pimorani-payi okaakini. ‡

¹⁵ Ari imapokasitapaaka yarii-jūitapaakani kosintzipayi, ithonka iwapaakiri pimpira-tanipayi, yaanakiri maaroni pipira-payi. Apatziro nosiyanaka naaka namimiro iroka ñaantsi." §

¹⁶ Tikiramintha inthonkiroota ikinkitha-waiti siyainchari ikamantantzi, ariitapaaka pasini, ikantapaakiri: "Ayiitaki ookatha-rontsi, othonka otaapaakiri pipira-payi aajatzi ikaratzi aamaakowin-tariri, othonkakiri owamaakiri maaroni. Apatziro nosiyaka naaka namimiro iroka ñaantsi. *

¹⁷ Tikiraata inthonkiro inkinkitha-waiti siyainchari ikamantantzi, ariitapaaka pasini, ikantapaakiri: "Ipokajūitaki mawa ipiyo-tani Kiyamori-wini-satzi, iwaiyiri-tapaa-kina, ithonka yaanakiri ikyaaakoi-tari pipira-payi, iwamaana-kiri ikaratzi aamaakowin-tariri iwisayi-tapaakiri. Apatziro nosiyaka naaka namimiro iroka ñaantsi. †

¹⁸ Aikiro ikinkitha-waitatzi siyainchari ikamantantzi, ariitapaaka pasini, ikantapaakiri: "Isaikajūitani pitomi-payi itsipayi-taro iritsiro iwawajūita, irawai-jūitzi imiri iwankoki pantariti pitomi. ¹⁹ Ari omapoka-sitaka antaro tampyaa okinapaakiro otzisi-masiki, othonka oshiwatapaa-kiro pankotsi, osintaryana-kiro, anawyaakiri maaroni pitomi-payi, kamaki. Apatziro nosiyaka naaka namimiro iroka ñaantsi."

²⁰ Katziyanaka Job, isaraa-nakiro iithaari okatsi-tzimo-niıntana-kiri, yamiitana-kiro iisi. Ipoñaa ityirowa-naka kipatsi, amananki, ²¹ ikantziri:

"Kaanki-miriki nokanta iwaiyantakina asitanari, Sapoka-miriki nonkantajyaa aajatzi nompjayiro anta. Iriitaki Pawa opakinarori, irijatzi Pawa aapitha-tajinarori. †

Kimosiri inkanta-wintaiyaaro iwairo Pawa!

²² Okantawitaka awishimotakiri maaroni iroka-payi, ti inkaaripiro-waitanaki Job, ti iñaawaiti aparoni ñaantsi kowiınka-tatsiri inkisimatiri Pawa.

* 1:3 oshiki ipira-payi = 7,000 oisha, 3,000 camello, 500 apiti-payi bueyes, 500 imorani † 1:13 imiri = vino ‡ 1:14 pivacati = bueyes § 1:15 kosintzipayi = sabeos * 1:16 pipira-payi = oisha. ookatha-rontsi = iwaamariti Pawa opoñaakaro inkitiki. † 1:17 ikyaaakoi-tari pipira-payi = camello

2*Aikiro imapirotatyaa Job*

¹ Okanta pasini kitaitiri yapiitakiro ijajitizini maninkari-payi inkimiri Pawa opaita inkantiriri, ari imatzitanaaro aajlatzi Mishatantaniri ijataki irirori inkimiri Pawa inkantiriri. ² Ikantawa-jiri Pawa yoka Mishatantaniri: “¿Tsikama pipoñaana-jaroka?” Ikantzi Mishatantaniri: “Nopoñaajaro anta nokinakina-waitzi naniitziro maaroni kipatsi.” ³ Ikantziri Pawa yoka Mishatantaniri: “¿Piñaakirima nompira-tani Job? Tikatsi siyaari-ni irirori anta kipatsiki, kamiitha-siri inatzi yoka notomiyaayi, tampatzika-siriri ikantaka, pinkatha iwana, iwinkani iwiro kaaripirori, aamawinta ikanta ti ininti iyaaripiro-tanti. Ainiromaita ikamiitha-siritzi, okantawitaka pinintakaa-witakana awiroka nosinitimiri pinkaaripiro-takairimi.” ⁴ Yakanaki Mishatantaniri, ikantzi: “Aiorika yantaitsiniri iwathaki aparoni atziri, apatziro onimowaitiri. Tima kantacha isinitiro aparoni atziri maaroni tzimimo-tziriri iwawisaako-tantyaarori yañaan-tari airo ikamanta. ⁵ Intsityaa pantiniri itonki-payi aajlatzi iwatha. Ari piñaakiri inkisima-waitanakimi awiroka.” ⁶ Ikantzi Pawa: “Piñaakiri awiroka pimatiri tsika okanta pikowakiri. Aiomaita pantsitiniri yaña-mintoki.”

⁷ Piyanaa mishatantaniri ikinkitha-waitakairi Pawa, ikantakaa-karo omatiri kowiinka-piro-tatsiri mantsiya-rintsi, ithonka ipathaa-waitanaki iwathaki itanakaro iitzi irojlatzi ipatziitoki. ⁸ Jataki Job kaarasi-masiki, saikawaitaki samampoki. Yaaki kowitzishitaki, irootaki ikaintantari iwathaki.

⁹ Okantakiri iina: “¿Irojatzima pikantziro pikamiitha-siritzi? ¡Pinkisimatiri Pawa, pinkami!” ¹⁰ Ikantanaki irirori: “¡Kooyá! Pisiya-kotakaro piñaawaitaki aparoni kooya kaari iyowai-matsi-tatsini. ¿Tima ipairo Pawa okaratzi kamiitha-tzimo-tairi, airoma ipairo aajlatzi okaratzi kowiinka-tzimo-yitai-ni?” Okantawitaka awishimotakiri Job maaroni iroka-payi, ti inkaaripiro-waiti, ti iñaawaiti aparoni ñaantsi kowiinka-tatsiri.

3*Imishawaitaki Job*

¹ Ikanta iñaakiro Job okaratzi awishimo-yitakiriri, tira imairitanaji, ñaawaitanaki imishatziro kitaitiri itziman-takari pairani. ² Iñaawai-tanaki sintsiini, ikantanaki:

¹¹ ¿Paitama kaari ookantana pairani asitanari aiuro omotyaatana?

¿Paitama kaari nokaman-tapaaka owakira notzimapaaki?

19*Iyotzi Job añaatsi Owawisaakotairiri*

²⁵ Iro kantacha, noyotzi naaka añaatsi Owawisaakotaanari. Iriitaki kisakowin-tajyaana-ni apaata aka kipatsiki.

²⁶ Onkanta-witakyaa omparyaa-pithayiti iroka nomisina, Aritaki noñaajiri Pawa kofaaroini nowathaki.

27*Aikiro iñaawaitanakitzi Job*

¹ Aikiro iñaawai-tanakitzi Job, ikantanaki:

⁶ “Nasi nowiro nokamiitha-siritzi, tikatsi ookakai-naro-ni,

Noyotzi naaka, ti ontzimi kaaripirori nantzimo-tantiri inkantakoitinari.”

30*Isiyakaaminthaitzi Job oshiki inkimosiriwaiti*

²⁶ Nosiyakaa-minthai-tzi oshiki nonkimo-siri-waiti, opokimo-tasi-takana kaaripirori. Noyaako-minthai-tziro nonkitainka-takoti, opokimo-tasi-takana tsitinikiri.

²⁷ Ti onkarati oimiraa-siritana,

Tima oshiki kitaitiri nonkimaantsiwaityaa.

²⁸ Owasiri nokantaka, ti noñaajiri ooryaatsiri,

Nokatziyaka yapato-tapiinta ashininka-payi, nokowako-witakari inisironkatina.

31*Tsikama inkantinaka Pawa*

² ¿Tsikama inkantinaka Pawa Inkiti-satzi?

¿Paitama yantzimo-tinari Sintsi-pirori poñaachari jinoki?

³ ¿Tima iwasankitairi irirori antzirori kowiinkari?

¿Tima iwasinonkairi antzirori kaaripirori?

⁴ ¿Tima iyotziro Pawa okaratzi nantziri?

¿Tima iñiuro okaratzi naatzika-yitzi tsika-rikapayi naniitzi?

⁵ “¿Nokinkisiritama naaka nonthaiya-waityaa?”

¿Nosiyatyaama nojayiti namatawi-tanti?”

⁶ ¡Yaajina Pawa imonkarata-mintoki,

Irootaki tampatzika-tatsiri omonkaratantzi, otinatziro okaratzi nantziri kamiitha-tatsiri!

38

Yakaitakiri Job

¹ Ari yakanakiri Pawa yoka Job isaikantakaro tampyaa, ikantziri:

⁴ “¿Tsikama pisaikika awiroka owakira nowitsikan-taka-rori kipatsi?

¡Pakina, omaapiro-rika piyotanita!

⁵ ¿Kaarima naaka nintaintsi tsika owiraa-thapi-yityaa kipatsi?

¿Kaarima naaka monkara-tantakarori siwitha iroka kipatsi?

⁶ ¿Kaarima naaka kisotakaa-kirori kipatsi nowitsikan-taka-rori?

¿Osiyawai-takaro nowakiromi mapipayi onampinaki pankotsi onkisotan-tyaari?

⁷ Tima irootaki nantakiri pairani nowitsikan-taka-rori iroka kipatsi, yakiwainka-jiitara ipanthetaa-jiitzi kitaitakori impokiropayi,

Tima kimosiri ikantajiita yokaiti imaninkariti Pawa.

42

Iyotanaki Job yotaniri inatzi Pawa

¹ Yakanaki Job ikantana-kiri Pawa:

² Noyotzimi naaka pithonkiro pantayitziro maaroni,

Noyotzimi awiroka asitarori maaroni kinkisiryantsi.

³ ¿Tsikama nopaitaka naaka, airo otzimi-motantana noyotani, nonkiso-siri-wintantyaarori piyomitaa-nari?

Noñaawai-tasi-waitaka naaka, titzimaita nonkima-thatiro noñaawai-tziri,

Tima omapokakina ti noñaapiintiro naaka awisi-mota-kinari, oshiki okompi-tzimo-takana.

⁴ Pinkimi, nonintzi noñaanatimi.

Pakina onkarati nosampi-timiri.

⁵ Apatziro nokima-sitami piñaawaitzi, ti noña-maityaami,

Irooma iroñaaka noñaakimi, naminakimi koñaaroini.

⁶ Irootaki nokisa-siryaaawaitan-takari naaka,

Noñiuro nosaika-waimatsitaki samampoki, aajatzi kaarasi-masiki iñaantai-tyaanari nowashaan-tajiro noñaawai-tasi-waitakari.

Itasonkawintairi Pawa yoka Job

¹⁰ Ikanta yamana-kotairi Job itsipamintha-tanipayi, ikantakaa-karo Pawa awishi-motairi ikimaatsi-waita-kari. Imaapiro-takiniri ishikyaaaji-niri tzimimo-tairi-ni Job, anaanakiro oshiki-pirotzi okaratzi tzimimo-witariri owakiraini. ¹¹ Ipokajitakini iririntzi, iritsiro-payi, aajatzi ikaratzi ñiiriri pairani. Yakyoo-jiitapajirini iwankoki. Oshiki oimosirinka-yitakiriri, ikantziri: “¡Ñaamisa! Oshiki iwasinonkaa-kimi Pawa, patsipitakaro pikimaatsi-waita-kari.” Oshiki ipasiyi-takari ikaratzi ariitaka-riri iwankoki, tzimatsi opakiriri kiriiki, pasini ipayitakiri ikantatipoyita ooro. ¹² Itasonka-wintajiri Pawa yoka Job, yanaakaa-kiri tsika ikantawita owakiraini. Oshiki-piro-tanaji ipirayitari.

* ¹³ Itzimaji 7 itomi, aajatzi mawa irisinto.

* **42:12** Oshiki-piro-tanaji ipirayitari = 14,000 oisha, 6,000 camello, 1,000 apiti-payi buey, 1,000 morapayi.

PANTHAANTSI

5

Airo yaapatyaari Pawa kaaripirotsatsiri

Iwaamthaani David

⁴ ¡Pawá! Ti piniwityaaro awiroka kowiinka-tatsiri,

Airo okantzi yaapatyaa-jimi kaaripiro-tatsiri.

⁵ Airo okantzi intsipa-tyaami kanta-pirowairitsi-payi.

Tima kisaniiinta piwiri awiroka ikaratzi antzirori kaari-pirori.

22

¡Pawá! pawá! Paitama pookantanakanari

Iwanthaani David Ikinkithasirita Isiya-pihatiri Nintatsiri Iwamairi

¹ ¡Pawá! ¡Pawá! ¿Paitama pookantanakanari?

¿Paita kaari pipokanta piwawisaa-kotajina?

¿Paita kaari pikimantana nasinonkaa-waita?

² ¡Pawá! Nokaima-witami kitaitiri, titzimaita pakina.

Nomawitakaro tsitini-paiti, titzimaita nisitakoti,

³ Iro kantacha, tasorintsi pinatzii awiroka,

Tima pisaiki awiroka tsika ipanthaajitzi Israel-iiti.

⁴ Awiroka yawintaaka pairani nowaisatziti-payi.

Yawintaa-yitakami, pookakaa-winta-yitakiri awiroka.

⁵ Ikwako-takimi pinkisa-wintyaari, pimatakiro pookakaa-winta-yitakiri awiroka.

Yawintaa-yitakami awiroka, tikatsi owasiwintaa-waitairini.

⁶ Tima atziri nonawitaka naaka, iro kantacha ikimita-kaita-kanari kinitzi.

Oshiki imaninta-waitakina atziri-payi, ithainka-siri-waitakina.

⁷ Isirona-winta-waitakana ikaratzi ñaayitanari,

Ithainka-mawai-taitakina, itikaina-waita, ikanta-wakaa-jiitaka:

⁸ "Piñaa-matsitiri awintaariri Pawa. Añaawakiri aririka yamitako-tairi.

Tima inkanta-wakaa-jiitajaa oshiki inisironkatari, añaawakiri aririka iwawisaa-kotairi."

⁹ Tima awiroka kantakaakaro notziman-takari imotyaa-taitakina.

Awiroka kantakaakaro nawintaan-tamiri ainiro nothotziro owaaki othomi asitanari.

¹⁰ Awiroka asitananari tikira-mintha nontzimiita.

Ainiro nosaiki omotyaaiki asitanari, awiroka Nowawani.

¹¹ Airo pisaika-pihatana intaina, tima okaakitaki nonkimaatsi-waityaa.

Tikatsi kisakowintyaanani.

¹² Tima ithonka itzikakina kisaniiintanari, ikimitakari ipiyojiita ipiraitari,

Isiyakari iyatsimanka poñaachari Kithoki-jaariki, ithonka ishonkasijii-takina. *

¹³ Paraanka ikantajiitaka ikaratzi kisaniiintanari,

Ikimitakari kashikari iwari iwathatsiti, iraikithanthaiki.

¹⁴ Tima nokimitakaro naaka nijaa isakoitziri,

Tima ithonka okithoryaa-yitaki notonki.

Okimiwai-takaro nasankani owyaata-tyiyaa,

tima ithonka owyaataka inthompointa.

¹⁵ Tima piryaa-kintsi nokantaka, osiyawai-takaro opiryaa-pitokitzi kowitzi.

Otsirikaka nonini nopanti-waantiki.

Tima pookakina tsika opiryaa-panitzi kipatsi nonkami.

¹⁶ Tima ikimitakari otsitzi ipiyo-winta-jiitakana kaari-pirori, ithonka ishonka-paakina.

Imorontawai-takina nakoki aajatzi noitziki.

¹⁷ Oyosiita-sitaka nomisina, koñaa-porokitaki notonki.

Oshiki yamina-mintha-takina kisaniiintanari.

* 22:12 ipiraitari = toro

¹⁸ Ipawakaakaro nomanthaki.
Iñaariwintakaro noithaari.

¹⁹ ¡Irooma awiroka Pawa, airo pookana!
Awiroka sintsi-takaa-janari. Pimpoki sintziini pinkisa-winta-jyaana.

51

¡Pawa! ¡Poitisiritaina!

Isankinari David, tima ikaratakiro Kamantan-tzinkari Natán ikisatha-tziri imayimpi-takiro Betsabé

¹ ¡Pawá! Awiroka nisironka-taniri, pinkaminthaajina.

Kaminthaan-taniri pinatzii, pimpyaako-tajinaro nokinakaasitani.

² Piwashaaanta-kainaro nantakiro kaari kamiitha-tatsiri.

Pinkimi-takairo pishita-jinaromi nokaaripirotaki.

³ Noyotzi oshiki nopiyatha-waitakami.

Ti onkanti nomaisantiro nokaaripirotaki.

⁴ Apatziro nokaaripiro-tzimo-takimi awiroka.

Nantasi-takaro okaratzi pipinka-kaanari.

Tima onkarati pinkantajiri awiroka, tampatzika onkantayaa,

Kitisiriri pinatzii awiroka pimatán-tarori pikisawintanta.

⁵ Kaari-pirori nokantaka, nasi nowiro owakira notzimaki.

Tima omotyaa-takina asitanari tsika yantayi-taitziro kaari kamiithatsini.

⁶ Piniisironkatari awiroka kaari amatawi-tanta-tsini kapichiini.

Pikanta-kaakaro awiroka noyotani-siri-tajyaa.

⁷ Pinkimi-takajyaana pinkaatan-tajyaa-naromi kaasi-rontsi, airo noipatsi-siri-waitanta.

Pisiyakairo pinkiwa-jinaromi nañaa-minto, kitii onkantajyaa osiyaaro sharaka. *

⁸ Pinkanta-kaiyaaro nonkimajiro tsika inkimo-siri-taiti, aajatzi tsika intharowintaityaa.

Piwiriinta-poroki-tajina piwatsi-naawai-takina.

⁹ Pinkimi-takaan-tairo pintzika-pitha-jiityaaromi noyaaripironka airo piñaantaaro,

Pinkimi-takaantiro pishi-pitha-tajinaromi okaratzi owaaripiro-takinari.

¹⁰ ¡Pawá! Piiti-siri-tajina.

Pisiyakaantiro piwakira-tajinaromi nosiri, tampatzika-siri nonkantajyaa.

¹¹ Airo pookana.

Airo paapitha-tanaro kitikiri pitasorinka.

¹² Papiitajiro panintaa-kaiyaana pikimitajiro owakira piwawisaa-kotaana.

Piwasi-tapii-tanta-jyaanaro iroopirori pitasorinka.

¹³ Irootaki noyomitaan-tajyaariri ikaratzi kisimawai-tzimiri ikimisantajimi,

Impiyasi-tajimi ikaratzi kaaripiro-witain-chari.

¹⁴ ¡Ñaamisa Pawá, owawisaa-kotaanari! Pimpyaako-tajinaro nowakantaki.

Kamini-waanti nompanthaa-wintajimi awiroka pitampatzika-siri-tzira.

¹⁵ ¡Pawá! Piwinthachiratakaina.

Pinkatha-waanti nonkantajyaa nompanthaa-wintajimi.

¹⁶ Tima ti onimotajimi namasi-waityaamiri nompomitiri natsipi-takaani.

Ti pinintajiri okatziyainkati iyachaaryiinka nopomita-siwai-tamiri.

¹⁷ Iro pininta-piro-tajiri awiroka Pawa piñiina onkatsi-tzimo-siri-tajina okaratzi nantzimo-tzimiri.

Tima inkarati ikimita-kaantitari iriipirori yatsipi-takaitani ipomitai-tziniriri Pawa, iriitaki atziri okatsitzimo-siri-tziri iyaari-pironka.

¹⁸ Pinkimi-takaantiro paakamiitha-tairimi Kisakowintoni-satzi, pinisironka-tairi.

Pisiyakaantiro papiita-jiromi pimpiriintairo otanto-payi Aapatyaawini.

¹⁹ Ari inimota-jimiri ipomitai-tziri yatsipi-takaitani kamiitha-piro-tatsiri,

Iriitaki mapirotaironi onkatziyainkati iyachaaryiinka impomitai-timiri, maaroni ikaratzi yasitakai-tamiri ipomitai-tziri.

Aritaki impomitai-tajimiri ipiraitari pomitai-rontsiki. †

89

Irasi iwairo picharini impinkatharitaji

Isankinai-takiro ipanthaa-wintai-tziro ikasiya-kaakiriri Pawa pinkathari David

* 51:7 kaasi-rontsi = hisopo † 51:19 ipiraitari = becerro

¹ Ari nasi nowajiro nompanthai, nompanthaa-wintajiro inisironka-taana Pawa. Panthaa-waanti nonkanta-winta-jyaami, nonkantajiri inkarati incharini-tajyaari: "Ti yookantaniti Pawa."

² Nonkantaji aajatzi: "Pasi piwatziiro pitakotanta.

Ti pimpasini-taniti, pikimitakaro inkiti asi owiro tsika okanta iroori."

³ Ikantzi Pawa: "Tzimatsi nokasiyakairiri ikaratzi noyosii-tajiri naaka.

Nokanta-piro-tajiri nompiratani David, nokantziri:

⁴ 'Airo nookanjiri inkarati pincharini-tajyaari, Naaka kantakai-yaaroni irasi iwiro impinkathari-wintantaji.' "

(Pishowiri-jiiti, pimpiyompi-jiiti kapichiini.) *

⁵ ¡Pawá! Oshiki ikimo-siri-wintakiro inkiti-satzi okaratzi pitasonka-wintantzi.

Oshiki ikinkitha-takotakimi kitisiririiti pasi piwiro awiroka ti pookantaniti.

⁶ ¿Tzimatsima inkiti-satzi monkara-tyaarini Pawa?

¿Tzimatsima siyaarini Pawa? Tima yanairi iriipirori jinoki-satzi.'

⁷ Tima yapatoyiitayaa tesorintsi-payi ipinkatha-tziri Pawa.

Omapiro yiriipirodzi irirori yanaanakiri ikaratzi piyowintariri.

⁸ ¡Pawá Ñaapiroori! ¿Tzimatsima kimityaamini awiroka?

Sintsi-pirori pinatzii. Pasi piwatziiro piriipiro-wintantzi.

⁹ Otmimimo-tzimi awiroka pisintsinka pimairyantari otamakaani inkaari.

Pimatziro aajatzi osinkyaa-takaani tampyaa.

¹⁰ Piitsinampaakiri Tharowintaa-rini, pikimita-kaantakari kaminkari.

Sintsi-shimpa pikantaka, pimisiyakiri pimaimanitari. †

¹¹ Tima awiroka asitaro maaroni inkiti aajatzi kipatsi.

Awiroka owitsikakiro kipatsi, aajatzi maaroni tzimatsiri.

¹² Awiroka owitsikakiro okaratzi tzimatsiri tsika okatonkotzi aajatzi tsika okirinkatzi.

Kimiwaitaka ompanthaa-tyiimi otzisi Piyopathaitoni aajatzi Pinkaitoni, opairyiuro pi-wairo.

¹³ Tima sintsi-shimpa pikantaka, aajatzi okimitaka pako.

Tima oshiki oitsinampaantaki pakopiro.

¹⁴ Kamiitha-siri pikanta pipinkathari-wintantzi, tampatsika-siri pinatzii.

Oshiki pitakotanta, osiyawaitaro iroomi jiwata-piinta-jimini piriipirodani.

¹⁵ ¡Pawá! Tima kimosiri ikanta atziri tharowinta-chari ipanthaa-wintzimi,

Osiyawai-takaro yaniitajimi tsika pikoñini-katako-tairi awiroka.

¹⁶ Ari yasi iwairo ikimo-siritzi ipairyiuro piwairo.

Tharowinta iwajimi, tima awiroka tampatzika-siriri.

¹⁷ Omapiro, tsika pikanta awiroka, ari okanta pisintsinka, aajatzi piwaniinkaro.

Tima apatziro pikanta-kaaro awiroka, aririka pininti, pimatziro pisintsita-kayina.

¹⁸ Ikimitaro Pawa iriimi tzikaako-mintotsi.

Iriitaki Itasorintsiti Israel, Awinkathariti.

¹⁹ Pairani pikinkitha-waita-kaakiri piitisiririti, ikimakimi isiriki.

Pikantziri: "Nonisironka-takari ñaapiroori.

Nopinkathari-takaakiri ikaratzi noyosii-takiri nasitari naaka."

²⁰ Noñaakiri nompiratani David.

Nosai-patzii-totan-takari notasorintsijaati.

²¹ Nasi nowiro notapi-wako-tanta-jyaari nako.

Sintsi-shimpa onkanta-kaiyaari noshimpa.

²² Airo imatziri yiitsinampairi ikaratzi maimani-tziriri.

Ari inkimita-jyaari kaari-pirori, airo yiitsinampairi.

²³ Naaka apirotirini inkarati owayiri-tyaarini.

Nonthonkajiri inkarati kisaniintirini.

²⁴ Tima kisokiro nonkantajyaa nonisironka-tajiri,

Okantakaaro ipairyaa-piintajiro nowairo ontzimi-motan-tajyaariri isintsinka.

²⁵ Ari nonkanta-kaakyaro impinkathari-wintantaji isaiki inkaariki.

Imatiro aajatzi impinkathariti isaiki nijaaki-payi. ‡

²⁶ Ari inkantai-tajina: "¡Pawá! Awiroka asitanari,

Awiroka Nowawani, pisiyaro mapi nopitakaminto omatantari nawisakotaji."

²⁷ Nonkimi-takaan-tajiri naaka nantariti notomi.

Iriitaki anairini inkarati pinkatha-wintaironi kipatsi.

* **89:4** Pishowiri-jiiti, pimpiyompi-jiiti kapichiini = Selah † **89:10** Tharowintaa-rini = Rahab = Egipto ‡ **89:25** Kantako-tachari aka, iriitaki Pawa kantakai-yaarini pinkathari David impinkathariti impoñaa-kyaarito Antaroiti Inkaari, irijatzi pinkathari-tatsini poñaachani nijaaki Antaraani.

28 Irasi iwiro nonisironka-tajiri irirori.
 Airo ampinaasita okaratzi nokasiya-kaakiriri.
 29 Tima irasi iwiro impinkathari-yitaji inkarati incharini-tajyaari.
 Ari inkanta-jitayiiro ainiro ifiitzi ooryaatsiri inkitiki.
 30 Aririka iwashaantakiro itomi noñaani,
 Airorika ijatakaairo inthotyiiro noyomitaa-kiriri,
 31 Aririka impiyatha-takyaaro nowinka-kaantani,
 Airorika ikimisantziro nokanta-kaantani,
 32 Ari nowasankitaakiri ipiyatha-takana,
 Nompasa-wintajiri ikaaripirotaki.
 33 Airozimaita nowashaantziro nontako-tajyaari.
 Noisokiro nowajiri, nasi nowiro nontsipa-tajyaari.
 34 Airo nomaisantziro okaratzi nokasiya-kaakiriri.
 Airo noshiki nonkantiri okaratzi nokaman-takiriri.
 35 Tima Naaka Tasorintsi kasiyaka-kiriri,
 Airo namatawi-tziri David, nokantakiriri:
 36 "Irasi iwiro picharini impinkatharitaji pinampiki,
 Ari inkanta-jitayiiro impinkatharitaji ainiro ifiitzi ooryaatsiri aajatzi kasiri.
 37 Ari inkantai-tatyiiro isaiki, isiyaari kasiri,
 Irasi iwiro isaiki inkitiki.
 (Pishowiri-jiiti, pimpiyompi-jiiti kapichiini.)

91

Ityaantimiri Pawa Imaninkariti yaamaakowintyaami

Panthaantsi

9 Tima pisiyakaakari Pawa iriimi itikatsi-tantaitari, iro pawisako-tantaari.
 Pisiyakaakari Pawa Jinoki-satzi iriimi pinampi.
 10 Airo othonkaimi kaari-pirori,
 Airo omataimi imantsiyari ikaratzi saika-nampi-tzimiri.
 11 Ari intyaan-takimiri Pawa Imaninkariti, yaamaako-wintyaami tsika-rika pinkinayiti.
 12 Tima iriitaki thomaimini airo pantziwa-tantaro mapi piitzi.

95

Airo pikisosiriwaitzi

Panthaantsi

6 Thami antyiirowa-sityaari Pawa.
 Thami ampinkathatiri owitsika-kairi.
 7 Tima iriitaki Awawani, iriitaki asitairi aroka-payi.
 Aroka osiyariri ipiratari, yaaji iwakaayitai.
 Pinkimairi iroñaaka Pawa ifiitzi, ikantzi: *
 8 Airo pikiso-siri-waitzi.
 Pikimitari = kari pithoka-sita-kanari pairani Kisimajaaniniki,
 ifiitzi-siri-waitakana otzisi-masiki Tainkariniki.
 9 Arira ithainka-siritakina piwaisatziitini,
 ifiitzi-siri-waitakana, ifiitzi-waitakaro nonisironkatakari.
 10 Okaratzi 40 osarintsi nokisakiri piwaisatziitini,
 Nokantaki: Irasi iwiro intzipina-siri-waiti,
 Ti yanta-piintajiro nokowakairiri.
 11 Noyatsima-nikiini nokantanaki:
 Aiora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

103

Iri Maninkariiti antapiintziniriri Pawa inintziri

Iwanthaani David

20 iManinkariiti, tzimatsiri isintsinka, pintharowinta-jyaari Pawa!
 Tima awirokaiti antzirori okaratzi ikantzimiri.
 Aamawinta pikanta, ti pimpiyatha-tyaari impira-tamiri. 21 iAwirokaiti maaroni
 iwayiriti, pinkimo-siri-wintairi Pawa!

* 95:7 ipiratari = oisha, [oveja]

¡¡Awirokaiti inspiratani, panta-piintainiri inintziri irirori! ²² ¡Awirokaiti maaroni iwitsikani Pawa,
Pintharowinta-jyaari maaroni tsika-rika-payi ipinkathari-wintantzi!
¡Tima nontharowintyaari naaka Pawa nosiriki!

110

pisaikapaji nakopiroki ampinkathariwintanti

Iwanthaani David

¹ Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:

Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti,
Irojatzi noitsinampaan-tajyaariri kisaniiintzimiri,
Aripaiti intyirrowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

² Iriitaki Pawa kantakai-yaaroni piitsinampaan-tajyaariri kisaniiintzimiri.

Pisitowa-najiro Kisakowintoniki pairikakiro owaniinkari pikotzikiiri iyotantai-tyaamiri
pinkathari pinatzii.

³ Inkimisantaimi piwayiriti,

Aririka pijiwatajiri piwayirita-kaiyaari.

Sintsiri pinkantajyaa irirowaitaki ikanta aparoni awankari,

Osiyawaitajyaa pisintsinka amapoka-sita-jyaami, okantaranki iñiitziro itsini impokiro
aririka isitowa-manaji ooryaatsiri.

⁴ Iriitaki Pawa pairyii-wintzimiri, ti yoipithoka-nitiro iñaani.

Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai,

Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

⁵ Isaikaki Pawa pakopiroki.

Aririka inkisanakyaa, aritaki yapirotajiri pinkathari-payi.

118

Imanintawitakaro kipayi owitsikirori pankotsi, irootaki yaitajiri itzinkamipiroitaaro

Panthaantsi

¹⁹ Pasitaryiinaro Tasorintsi-panko,

Nonkyaan-tyaari nompasoonkitiri Pawa.

²⁰ Irootaki omoro iroka tsika ikyaa-piintaitzi impinka-thaitiri Pawa.

Ari inkyaayitajiri tampatzika-siriri.

²¹ ¡Pawá! Oshiki nopaasoonkitakimi, pakakina nokowa-kotakimi.

Awiroka owawisaa-kotanari.

²² Imaninta-witakaro kipayi witsikirori pankotsi,

Iro kantacha irojatzi yaitairi iroka otzinkami-pirori. *

²³ Iriitaki Awinkathariti Pawa matajirori,

Irootaki okiryaa-wintan-tariri.

²⁴ Irootaki iroka kitaitiri iwitsikakiri Pawa,

Thami awisiryaawinta-jyaari, ankimo-siri-wintajiri iroñaaka iroka kitaitiri.

²⁵ ¡Pawá! ¡Piwawisaa-kotajina!

Pinkaminthayina Pawa, ari onkantyyaa ojatantyyaari kamiitha onkarati nantayitiri!

²⁶ ¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!

Ari nosaika-jiitaki Tasorintsi-pankoki namanako-wintzimi intasonka-wintaitimi. †

²⁷ Pinkathari inatzii Pawa, iriitaki oorinta-kota-kairi.

Ajati antsipata-jyaari airikayita-kirori kompiro-pina-payi.

Thami ajajiiti irojatzi pomitai-rontsiki tzimatsiri ochii onampi-naki.

148

Apatziro iñaawaitaki Pawa, owitsikayitanaka maninkariiti

Panthawintaantsi

¹ ¡Pinpathawintajiri Pawa inkitiki!

¡Pintharowinta-jyaari jinokinta!

² ¡Pimatajiro awirokaiti maninkariiti, pintharowinta-jyaari!

¡Awirokaiti iwayiriti inkiti-satzl, pintharowintyaari!

³ ¡Ajatzi awiroka ooryaatsiri, kasiri, pintharowintyaari Pawa!

¡Pimatajiro awiroka ikaratzi oorinta-chari, pintharowintyaari!

* 118:22 kipayi, otzinkami = mapi † 118:26 otyaanta: wairontsi

⁴ ¡Pintharowinta-jyaari awiroka, Jinoki-piro-satzi,
Pimatajiro awiroka, nijaa saikatsiri inkitiki!

⁵ Pintharowinta-jyaaro iwairo Pawa,
Tima apatziro iñaawaitaki irirori, owitsika-yitanakami awiroka-payi.

IKAMANTAN-TAKIRI ISAÍAS

Iñaakaitakiri Isaias onkarati awisatsini

¹ Iroka ikinkitha-takiri Isaias, itomi Amós, iñaakai-takiri onkarati awisatsini Aap-
atyaawiniki, aajatzi pasiniki inampitsiti-payi Judá-iti, ainiro ipinkatharitzu Uzias, Jotam,
Acaz aajatzi Ezequías.

6

¹ Ikanta ikamaji pinkathari Uzias, ari iñaakakana Pawa ithointaka jinoki iwinkathari-
mintoki, yanaantakaro opatzi iithaari Tasorintsi-panko. ² Tzimatsi inkiti-wiri-payi
paamathai-taintsiri yaatzinkaka ipatziitoki Pawa. Oztimimo-tziri 6 isiwanki. Apiti
isiwanki ipasika-poro-tantari, apiti ipasikantaka iitziki, apiti yarantari. ³ Iriitaki
apiiyapii-tzirori ikaimajiitzi, ikantzi:

“¡Tasorintsi! ¡Tasorintsi! ¡Tasorintsi inatzii Pawa Ñaapirori!
Iñiitairo maaroni kipatsiki iwaniinkaro.”

⁴ Okanta ikampini-tanaki iñaawaitzi, antaroiti onikanaka asitakoro Tasorintsi-panko,
kachaaryiinka okantanaka. ⁵ Ari nokanta-siri-tanaki:
¡Ikanta-machiitana, kamakina!

Tima noñaajiri Nowinkathariti Pawa Ñaapirori.
Kaari-piro-waantiri nonatzii, nosaiki-motziri kaari-piro-waantiri.”

⁶ Ari ipokasi-tapaakina aparoni inkiti-wiri. Yamakina paamari-minki yaakiri pomitai-
rontsiki yairikan-takari yawita-minto. ⁷ Itzinkan-takanaro paamari-minki nopaantiki,
ikantana:

“Pamini, itsitokakami pipaantiki paamari-minki.
Iriitaki apirota-jimironi pikowiinkataki,
Ipyaako-tajimiro pikaaripiro-witaka.”

⁸ Nokimatzi iñaawai-tanaki Awinkathariti, ikantzi:
“¿Paitama nontyaantiri? ¿Paitama antyaantiri inkamantanti?”
Ari nakanakiri naaka, nokantziri:

“Naaka pintyaanti.” ⁹ Ari ikantanakina:
“Pimatiro, pinkamantiri atziri-payi, pinkantiri:
‘Ari pinkima-wityaa, airoztimaita pikimathatziro.
Ari paminawityaa, airoztimaita piñiuro.’

¹⁰ Awiroka kantakai-yaaroni inkiso-siri-tajitan-tyaari,
Atsikimpitya inkantaityaa, imawityaakiyiti.
Irootaki airo yokichaa-tanta,
Airo ikimi,

Airo ikimatha-tantaro,
Tima airo ikimisantai, airo yawisakotai aajatzi.”

¹¹ Nokantziri:
“¡Nowinkathariti! ¿Onkaratika osamaniti pikantakiri?”
Ikantzi irirori:

“Oshiki osamanitaki, ari asi owiro irojatzu apaata yapiroi-tanta-jyaariri ikaratzu saikatsiri
nampitsiki,

Tima kaanki-panko onkantajyaa pankotsi-payi,
Miritzi-patha onkantajyaa kipatsiki tikatsi tzimatsini.
¹² Nosikaari inkantajyaa atziri-payi, tima naaka Pawa kantakai-yaaroni.
Kaanki onkantajyaa nampitsi-payi tikatsi nampita-jyaaroni.

¹³ Intzimi-rika añaanain-tsin, kapichiini inkarati,
Ari yapiroi-tajiri aajatzi yokaiti, inkimitai-yaaro itowaitziro inchato,
Intowawi-taita-kyaaro inchato irojatzu osaikimaityaa oponkitzi,
Irootaki opirini oshootiki-yaanta-jyaari, osiyakaa-wintaro okithoki tasorintsi-tatsiri.” *

7

Owaiyantaki tsinani kaari iyotirini sirampari, ipaitaitiri “Itsipatai Pawa”

* 6:13 kapichiini = itzimawita 10 atziri, aparoni-machiini añaatsiri; inchato = encina, roble

¹ Okanta inampitsiti Judá-iti ipinkathari-tantari Acaz, itomi Jotam, icharini Uzías, ikinkithasiritaka Rezin, iwinkathariti Tonkaironisatzi, yaapatyíi-yaari Peka, itomi Remalías, iwayiri-tyaari Aapatyaawini-satzi. Inintzi inkyii inampitsitiki, tizimaita imatiri. ² Ari ikamantai-takiri pinkathari Acaz aajatzi icharini pinkatharini David, ikantaitziri: “Yaapatyaakari Tonkaironisatzi ashininka-thori Efraín-iti.” Antaro oimiraanaki pinkathari, piyonkawaitanaka, ari ikantakari aajatzi saika-panko-tziriri, ikimita-kotanakaro otasonkiro tampyaa inchatosi.

³ Ikanta Pawa ifaanatairi Isaiás, ikantajiri: “Paanakiri pitomi Sear-jasub, pimonthai-yaari pinkathari Acaz othapiki owaanka-naata nijaa, pinkina-nakiro anta Kiwaaron-chaaki. ⁴ Pinkanta-wakiri: ‘Piriipiroti, tikatsi pintharowantyyaa. Tonta-siri pinkantyyaa, airo pitharowantari apiti kimitakariri ikachaatzí paamari. Yokapayi Rezin, Tonkaironisatzi, aajatzi itomi Remalías. Tima katsimaki-witaka ayimatziiri imasirinka. ⁵ Tima yaapatyaakari Tonkaironisatzi ashininka-payi Efraín-iti, aajatzi itomi Remalías, in-intajitaki iwasonkaimi. Ikantajitaki: ⁶ “Thami ajati iipatsitiki Judá-iti. Thami amintharowiri onkini ankyaaayiti. Aririka amatakiri aitsinampairi, iriitaki itomi Tabeel awiri impinkathari-wintairi.” ⁷ Iro kantacha, ikantzi irirori Pawa: ¡Airo omata irokawí!

⁸ Tima yoka Rezin apatziro impinkathari-matsiti Ontyaamairiniki, Otzinkami nampitsi Tonkaarini.

Aririka awisaki 65 osarintsi, yapiroitiri Efraín-iti airo ifiitairo inampitsiti.

⁹ Tima iriitaki itomi Remalías pinkathari-matsi-tatsi Ositikii-toniki, otzinkami inampi Efraín-iti.

Airorika piriipiro-jiitzi, ari yapiroi-takimi aajatzi awirokaiti.”

¹⁰ Ari yapiitakiro Pawa ifaanatziri Acaz, ikantziri: ¹¹ “Iroka pimatán-tyaarori pawintaa-jyaana, pinkampitina noñaakaimiro kaari piñaá-piintzi. Kantacha noñaakaimiro osaawikinta, aajatzi ojinoki-piro-tzinta.” ¹² Ari yakanaki Acaz, ikantzi: “Ti onkamiithati noñaanta-waityaari Pawa nonkowa-kotiri ifaakaina kaari noñaá-piintzi.” ¹³ Ikantzi Isaiás: “¡Awiroka icharini pinkatharini David! Pinkimina. Tima aasiryiimi piñaasirinkiri atziri-payi. ¿Aikiro pinintatzi piñaasirinkiri aajatzi Awawani? ¹⁴ Ti pinintatyii awiroka pinkowa-kotiri kaari piñaá-piintzi, iriita-jaantaki Awinkathariti ifaakaimironi inintziri irirori. Iroka ifaakaimiri:

Ari owaiyantaki kooya kaari yotirini sirampari,

Intzimi otomi, ipaitaitiri “Itsipatai Pawa”.

Tima iroka wairontsi, irootaki ikantziri ifaaniki iriroriiti “Emanuel”.

8

Ityaantiri Pawa Aatzikawinisatzi yapirotanti

¹ Ari ikantakina Pawa: “Payi antaro incha-kota pisankinatiro, kamiitha onkoñaati pisankinari, onkanti: ‘Mahersalal-hasbaz’. Ikantai-tziro: ‘Irootaintsi inosikan-taiti, yapirotan-taiti’.” ² Pawintyaari Ompira-tasorintsi-taari Urías aajatzi Zacarías itomi Jeberequías, iriitaki kantatsini: ‘Jii, ari okanta.’ ”

³ Okanta osamanitaki, naaki noina ifaawyawai-taniro. Nowaiyan-takaakiro, itzimaki otomi. Ikantakina Pawa: “Pimpaitiri wairontsi pisankina-takiri: ‘Mahersalal-hasbaz’.” ⁴ Tikira iyotanaki iincha-niki inkanti: ‘apaa,’ ‘ina,’ yapiroi-takiro nampitsi Ontyaamairini aajatzi Ositikii-toni. Yaitakiro owaararontsi tzimawi-tachari anta yasityaari pinkathari-tatsini Aatzika-winiki.”

⁵ Yapiitakiro Pawa, ikantana:

⁶ “Yoka atziri-payi imanintakiro nijaa Tyaantaa-riniki amatsinka-chari osiyaata, Okantakaan-tziro itharowa-kaari Rezin, aajatzi itomi Remalías,

⁷ Irootaki ityaantan-tyaariri Pawa ifaapirori iwinkathariti Aatzika-wini-satzi, Intsipa-takyaari iwayiriti, inkimita-paakyaaro antaroiti amaraniti nijaa Antaraani. Otarankayiti tsika okinaayitzi.

Anonkaayiti tsika owiraa-chiraata nijaa.

⁸ Anonkaati irojatzí iipatsitiki Judá-iti, onthonkiro anairo maaroni tsika owiraayita. ¡Ñaamisa Emanuel!

Yoka pinkathari pokaintsiri, inkimityaari siwanki-tatsiri yaagatziri iyominthani. Irootaki siyakaa-wintacha tsika onkanyaa yapiroitiro apaata maaroni pipatsiti.”

Kisotatsiri yantziwaitari

⁹ ¡Pasini-satziiti! Papatojiityaa, antaroiti pintharowa-jiiti.

¡Intaina-satziiti! Pinkimisantiro iroka:

Ontzimi-mowityaami pitonka-mintoiti, antaroiti pintharowa-jiiti,

Omaa-piro, ontzimi-mowityaami pitonka-minto, pasi piwatyyiuro pintharowa-jiiti.
¹⁰ Pinkinkithasiri-wityaa pantiri, tikatsi ompai-tzimaityaa.
 Pininta-wityaa pantirimi airo omatzimaita, tima iriitaki Pawa tsipayitajairi arokaiti.
¹¹ Isintsiwintakina Pawa ti okamiithatzi nonkimita-kotyaaari ikinkithasiritari pasini-satzi atziri-payi. Ikantakina:
¹² "Ti okamiithatzi pinkanta-waiti awiroka: 'Kamanta-wakaantsi onatzi.'
 Okantawitaka irootaki ikantayitakiri atziri-payi.
 Airo pitharowa-kaawaitaro awiroka itharowa-kaari iriroriiti.
¹³ Intaini pintharowa-kaiyaari Pawa Ñaapirori matzirori otzimi-motziri isintsinka, matzirori Itasorintsitzi.
 Iriitaki pintharowa-kaiyaa, iriitaki pintharowa-kaiyaa intsipata-tyaami.
¹⁴ Iriitaki kimitzi-motyaaamini yoka anta isaikaitzi tikatsi awishi-motimini.
 Iriiima Israel-iiti, ikarataki apiti ipinkathari-wintantzi,
 Iriitaki kimityaaroni kisotatsiri yantziwataitari, soompikintsi owaryaan-tatsiri.
 Iriiima Aapatyaawini-satziiti, onkimitzi-motyaaari iriroriiti owasirintsi. *
¹⁵ Oshiki antziwatan-tyaarini, imparyaa-yitan-tyaari, inkamayiti.
 Oshiki aachani owasirin-tsiki, ari isitsikayityaari."

9

Tzimataiki iinchaaniki ikasiyakaakairi Pawa

¹ Iroñaaka ikimaatsi-takaa-waitari Pawa yonta ashininka-payi nampitarori iipatsitiki Zabulón-iti aajatzi Neftalí-iti. Airo osamani-tzimaita inkimaatsi-waityaa. Tima ari iñiitaki apaata iroopirori waniinka-taantsi anta Tapowiniki, inampiitiki iriroriiti, tsika impiyota-jyaari pasini-satziiti, anta inkaari-thapyaaiki, aajatzi intatzikirona Owaryi-inkaariniki.
² Ikaratzi kimiwita-kariri inkinaki-tyiimi otsitini-kitzi,
 Ari iñaayitajirori iroopirori ootamintotsi.
 Otsiman-kakowi-takari yaampari kathatayiri inkinajimi sarinkawiniki.
 Okimiwai-taaro isaikajimi okitainkatzi.
³ Tima pishikyaa-yitakiri atziri-payi,
 Poimosirinka-piro-tairi irirori.
 Oshiki inkimo-siri-winta-jiitimi, osiyawai-tajyaaro ikimo-siri-wintai-tziro yawiitai-tziro pankirintsi,
 Onkimiwai-tajyaaro ikimo-siri-wintai-tziro ipawakaaro owayiri-payi iwaararo.
⁴ Tima pintsiparyaa-kowintairi awiroka impira-waitaitari,
 Piwatsinaryaa-kotajiri isintsiwinta-waitai-tziri,
 Ikaratzi ikimaatsi-takaitaka ijiwawintai-tziri,
 Osiyawai-takaro papirostan-takariri pairani Maimani-wini-satzi.
⁵ Aritaki isaikaji kamiitha, tikatsi owayiri-tajyaarini, intaayi-tairi ikyaantari iitziki owayiriiti.
 Impomitainiri iithaari-payi iwayiri-tantari, okaratzi iriraanitikiri iraantsi.
 Inkimita-kaita-jyaaro itayiitziro katarosi-masi.
⁶ Tima tzimataiki iinchaaniki,
 Iriitaki ikasiya-kaakairi Pawa.
 Sintsinkantsi impinkathari-wintanti.
 Iwaitakiniri iwairo impaitaitiri
 Yomitaa-naantaniri Pampoyaari, Pawa Ñaapirori,
 Añaanita-tsiri Asitaaniri, Pinkathari-wintan-tatsiri isaikan-taitari kamiitha.
⁷ Irijatzi pinkathari-wintairini incharini-yitajyaari David,
 Inthonka inkimakoi-tairo isintsinka.
 Ari onkanta-jitatyiro isaikaitaji kamiitha,
 Asi owatyiro ijiwawintantaji,
 Tampatzika-siri inatyii, kamiitha-siri inkantanti,
 Ari onkantaitatyiaani itanakyaaro iroñaaka.
 Tharowinta imatairo, Pawa Ñaapirori.

13

Impoñiyaa kompjaariki apirotantatsiri

* 8:14 kisotatsiri = mapi

¹ Iroka ikamantai-takiriri Isaías, itomi Amós, onkarati awisatsini apaata Kompi-jaariki.

⁵ Ipoñaajiita intaina pasiniki kipatsi,
Tsika othapiki-tapaaja inkiti,
Iriitaki yokaiti imonkara-tanta-jyaarori Pawa iyatsimanka,
Tima yapirotajiro maaroni tzimatsiri aka kipatsiki.

14

³ ¡Israel-iiti! Apaata aririka iwatsinaryaa-kotaimi Pawa pikimaatsi-waitaka, piwasiri-niinta-waita, isintsiwintai-tzimi impira-taitami pantawaiti, ⁴ aritaki piñaawai-tairo iroka kinkithasiri-taantsi pinthain-kawai-tairi pinkathari-tatsiri Kompi-jaariki, pinkanti:
¡Piñaawai-matsitiri aisaniintani, ari okarata-paaki ikimaatsi-takaanta!

¡Ari owiraapaaka ikantakaa-piro-waitari irirori! ¹² ¡Awiroka ipaitawi-taitaka Parya, kitaitita-kori!

Tima inkitiki pipoñaaka iwaryii-takimi.
Awiroka iitsinampaan-tawita-chari,
Itziriyii-takimi kipatsiki.

¹³ Pikanta-siri-witaka:

“Natiiti inkitiki,

Nowitsiki nowinkathari-minto, nawisanakiri impokiro-payi isaiki Pawaki.

Ari nosaikiri antó okatonko-tziro, otzisiki tsika yapatota-piinta tasorintsi-tatsiri.

¹⁴ Nojapiroti jinoki nawisanakiro ojinokitzi minkori,

Nonkimi-tajyaari Jinoki-piro-satzi.”

¹⁵ ¡pijatasitaka inthopointapirotzzi tsika ipinkathari-wintai-tziri kaminkariiti!

29

Impomitaitiri maaroni Aapatyaawiniki

¹ ¡¡Ñaamisa! ¡Iyashikariti Pawá!

¡Owaitakaantani pomitai-rontsi saikatsiri inampiki pinkatharini David!

Ari awisa-matsitaji pasini osarintsi yoimosirinka-waitaityaa. * ² Ari nowasinonkaakiri Noyashikariti,

Oshiki irawai-tachani, owasiri-niinta inkanta-jityaa,

Ari onkantajyaa Aapatyaawiniki onkimita-jyaaro pomitai-rontsi, impomitaitiri maaroni.

¹³ Ikantakina Pawa:

“Okaratzzi ichirachiraa-waitzi atziri-payi nasitari, iñaajaantaitzi okaaki-siri iwana.

Ipinkatha-waanti-tasitana atziri-payi,

Titzimaita isirityaana kamiitha, intaina-siri iwana.

Ampinaasi-waita ipinkatha-witana,

Iyomitaan-tasiwaitaro yamitari irirori.

¹⁴ Irootaki napiitan-tajyaarori,

Noñaakairi kaari iñaapiintzi atziri-payi,

Pampoyaa-mintha inkanta-jiitiro kowiinka-tatsiri.

Naapithatiri iyotani ikaratzzi yotaniwita-chari.

Nomaisanta-kayiri ikinkithasiritani kinkithasiri-witachari.”

40

Piwamiithatainiri Aawinkathariti tsika inkinapaaki

¹ Jiroka ikantzi Piwawani:

“Poimosirinka-jiri nasiyitari. Poimosirinka-jiri.

² Pininta-thatiri piñaanatiri Aapatyaawini-satzi.

Pinkaman-tairi, pinkantiri: ‘Ari okarata-paaki impira-taitami, ipinako-wintai-takiro pikowiinkataki,

Tima imapiro-takimi iwasankitaa-wintzimiro pikaaripirotaki.’ ”

³ Tzimatsi kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkantan-tapaaki:

Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki.

Pinkimi-takaan-tainiri Pawa itampatzikai-tziro awotsi.

⁴ Omamiri-pathatai otinkanaa-yitzi,

Owintini-yitaji otzisi,

* **29:1** Iyashikariti Pawa = Ariil. Iroka wairontsi irootaki owaitakaan-tzirori pomipirini-mintotsi saikatsiri Aapatyaawiniki. Irootaki owaitakaan-takirori aajatzi nampitsi ‘Iyashikariti Pawa’.

Okaratzí otzisiyítzi iroñaaka Kamitha-pathani onkantajyaa.

⁵ Tíma íñaakan-tajiro Pawa iwaniinkaro, inthonka yapatotajyaa atziri-payi íñaajiro.

Tíma iriítaki Pawa ñaawaitzirori iroka ñaantsi.” ⁶ Íkantaitana: Pinkaimi.

Nokantzi naaka: ¿Tsika nonkanti nonkaimi?

Pinkanti: Íkimitaro atziri-payi towarisi.

Tzimawitacha owaniinkaro, ikimiwaitaro towari otzimi otyaaki.

⁷ Iro kantacha okama-sítzi towari, ipoñaá oparyaa-tyaakitzi,

intasonkiro-rika Pawa.

Iro isiyari atziri-payi towarisi.

⁸ Okama-sítzi towari ipoñaá oparyaa-tyaakitzi.

Irooma íñaani Pawa, asi owairo.

⁹ Kisakowintoni-satzi, pintonkaji otzísiki,

pikamantantiro kamiithari ñaantsi.

Aapatyaawini-satzi, airo pitharowantaro piñaawaita-nakiro kamiithari ñaantsi.

Pinkamantiri nampitarori iipatsitiki Judá-iti,

pinkantiri: ¡Yokataki Piwawanitari awirokaiti!

¹⁰ Ariitaka Pawa tzimatsiri isintsinka, Sintsipirori inatzi pinkathari Pawa.

Yamajiri íkaratzi yasiyitari, yookakaa-wintakiri. *

¹¹ Pokaki ikimitakari aamaako-wintariri ipira, ithomaa-yitajiri kiripiri,

Iwajiri iniiki, kamiitha yaminajiri owakira yaninita-tsiri.

52

Inkimaatsiwaityaa impiratani Pawa

¹³ Paminiri nompiratani, kamiitha onkantzi-motajyaari,

Oshiki impinkatha-piro-taitiri,

Impiriintai-tairi isaikaji jinoki.

¹⁴ Oshiki tharowa-kaakariri íñaaporo-takiri,

Tíma kowiinka-porotaki, ti inkimitai-yaari atziri,

¹⁵ Tíma ari yokiryaa-winhajiitajiri pasini-satzi-payi,

Aririka íñaayitakiri iwinkathariti, tikatsi inkanti íñaanatiri,

Ari íñaajiro kaari ikinkitha-tako-witaita pairani,

Inkimatha-tairo kaari ikimako-witaita pairani.

53

¹ ¿Itzimima kimisantironi añaani?

¿Itzimima íñaakakiri isintsinka Pawa? *

² Inkimota-tzimo-tairi Pawa inkimita-jyaaro owakira oshooki pankirintsi.

Tsika okanta oparithatzi opiryaa-patha-tzira kipatsi.

Ti yiriipiroti kamiitha, tikatsi miraawintyaarini,

Ti iwaniinka-tzimo-tantyyaa.

³ Tíma maninta iwakiri maaroni atziri, ti inintiri.

Oshiki iwatsinaa-waitai-takiri, yamitakaro ikimaatsi-waita.

Íkimitakari kaari inintaitzi íñiitiri.

Manintaari inatzi, tikatsi nisironka-tyaarini.

⁴ Iro kantacha, iriítaki aanakiro amantsiyari,

Irijatzi aanakiro okaratzí akimaatsi-yitari.

Asiyakaantzi arokaiti iriítaki Pawa owatsinaa-waitziriri,

Iriítaki owasankitaa-waitziriri, iriítaki atsipita-kaawai-tariri.

⁵ Íkintakoi-takiri okantakaan-tziro apiyatha-waiyitaka,

Íkimaatsi-takai-takari okantakaan-tziro ayaari-pironka.

Oshiki ikimaatsi-takai-takari, irootaki kaari añaantaaro arokaiti atsipityaarimi.

Oshiki iwatsinaa-waitai-takiri, irootaki añaantaarori aroka-payi atikatsitaji.

⁶ Tíma maaroni arokaiti akina-waita-sitaka,

Asiyakari ipiraitari ikinasi-waita.

Iro kantacha Pawa, íkantakaakari yatsipi-tyaaro ayaaripironka maaroni arokaiti. †

⁷ Ipasawai-taitakiri, titzimaita impiyawintyyaa.

Ti inkimaitiri íñaawaita-painti.

Íkimita-kaitakari yaitziri ipiraitari iwamaitiri.

Mairi íkantaka, ti inkaima-waiti,

* 40:10 isintsinka = irako * 53:1 isintsinka = irako † 53:6 ipiraitari = oisha

Isiyakari ipiraitari yamiitai-tziro iwitzi.

⁸ Tima yaakaan-tasitai-takari, ti ontzima-wityaa ikinakaa-sitani.

Tikatsi kisakowintyaarini. Tikatsi miraawintyaarini aajatzi.

Iriitaki iwamaitakiri aka kipatsiki, akantakaan-tziro arokaiti akaaripiro-yitaki.

⁹ Itsipatai-takiri kaari-piro-siriri-payi itaitakiri,

Isaikimowita-paintari ashaarantaniri-payi ikamawita-paintara.

Tikatsi kimakotirini yantiro kaari-pirori.

Tikatsi aparoni yamatawita-painti.

¹⁰ Iriitaki Pawa nintaintsi inkimaatsi-waityaa impiratani.

Iriitaki nintasi-taincha yatsipi-tyaaro kaari-pirori,

Tima osamani yaminawaiti, ari ifaayita-najiri icharini-payi.

Iriitaki kantakai-yaaroni omatanta-jyaari kamiitha okaratzi ikinkitha-siri-takari Pawa.

¹¹ Oshiki inkimaatsi-waiwityaa, ari ifaamai-tajyaaro kitainkari,

Irootaki onimoniintairini.

Iriitaki nompiratani tampatzika-siriri, iriitaki wawisaa-kotajirini oshiki atziri,

Irijatzi atspita-jyaaroni inkima-tina-tajyaaro iyaari-pironka-payi.

¹² Irootaki nomisaikan-tajyaariri saika-mintotsiki irasi iriipirori-payi.

Intsipa-yitajyaari ñaapirori-payi owayiri yoimosirinkyya yuüsinampaantaki.

Iriitaki sinitachani inkamimo-tanti,

Ari inkimita-kaitairi iriimi kaari-pirori.

Tima iriitaki mataironi inkima-tina-tyaaro iyaari-pironka oshiki atziri,

Irijatzi kantako-wintairini maaroni kaari-piro-siriri.

54

Onkantawityaa iwasinonkaitai, ari iwitsikaitairo nampitsi

¹¹ ¡Iwasinonkaitani nampitsi! Atsipitarori tampyaa. Tikatsi poshinkyaaamini.

Tima naaka witsikai-mironi pinampi,

Nowitsikan-tajyaaro poriryaata-kiri mapi.

Oshiki ompinata-jyaari iroka-payi mapi piyotain-chari. *

¹² Nowitsikan-tajyaaro pinapiro-tachari mapi iroka atiimintotsi tsika yaminako-tantaitzi,

Ari nonkanta-jirori aajatzi ikyyaa-piintaitzi, nowitsikan-tajyaaro poriryaata-kiri mapi.

Ari nonkimitaa-jirori aajatzi otanto nowitsikan-tajyaaro pinapiro-tachari mapi.

¹³ Iriitaki Pawa yomitairiri piwaiyani-payi nampitarori anta.

Ari isaikayitaji kamiitha.

¹⁴ Tonta-siri pinkantajyaa pintampatzika-siri-yitaji.

Pisaika-siwai-tajyaa, airo isintsiwinta-waitai-tzimi,

Airo pitharowa-siwaita, airo okantzimo-siri-waitami tharowan-taantsi.

¹⁵ Aririka imaimanaitiimi, ti naaka kantakai-yaaroni,

Iro kantacha, aritaki piüsinampaakiri awiroka nintawi-tachani iwayiri-tyaami.

61

Ityaantakiri Pawa inkinkithatakaantairo kamiithari Ñaantsi

¹ Isaikantana Itasorinka Pawa,

Tima Pawa saipatzii-totakinari.

Ityaankakina nonkinkithata-kaajiri asinonkainkari Kamiithari Ñaantsi.

Nowatsinaryaa-kotajiri okantzimo-siri-waitari.

Nonkaman-tajiri inosikaitani nonkantajiri: "Aritaki pisaika-siwaitajyaa yasitako-witai-takami.

Aritaki imisitowai-taimi yaakaan-tawitai-takami."

² Ityaankakina nonkinkithati: "Iroñaaka osarintsiki ari inkaminthaajairi aroka-payi Pawa.

Irootaki iroka kitaitiri inkisawintan-tairi Awawani."

Ityaantakina noimosirinkajiri irakowai-tariri iyaminkariti.

³ Ityaantakina namathai-tajiri Kisakowintoni-satzi okantzimo-siri-waitakari,

Airo isaikawai-tanta samampoki.

Kimosiri inkantajyaa yaniinka-tairo kasankai-nkari, airo iwasiri-waita,

Kampinanka impanthaa-jiiti, airo isintsi-waitzi.

Impaitaitiri 'inchato tampatzika-siriri',

* 54:11 poriryaata-kiri mapi = carbunclo, zafiro

Pawa pankitakiri, iriitaki ñaakantaironi iwaniinkaro.

JEREMÍAS

23

Pawa othotyirori isaikantaro maaroni

²³ Jiroka ikantaki Pawa iñaawaitzi, ikantzi:

“¿Kaarima naaka Pawa saikatsiri intaina, saikita-chari aajatzi okaakiini?

²⁴ ¿Tzimatsima matironi imanapithatyaana?

Apatziro naaka nothotyiro nosaikantaro maaroni, nosaiki kipatsiki aajatzi inkitiki.

Tima naaka Pawa ñaawaitzirori iroka ñaantsi.”

25

Onkarati 70 osarintsi impirawaitaityaari Judá-iti

¹ Ari tzimakotaki 4 osarintsi ipinkatharitaki inampiki Judá-iti yoka Joacim, itomi Josías. Ari iñaanatakiri Pawa Jeremías ikamantakiri opaita awishimo-tirini ishininka-payi Judá-iti. Tima owakira otzimi aparoni osarintsi ipinkatharitzu Nabucodonosor Kompi-jaariki. ² Ikamantan-takiro Jeremías iñaani Pawa, ithonka ikimayitaki Aapatyaawini-satzi, aajatzi pasiniki inampiki-payi Judá-iti, ikantaki: ³ “Pairani awisaki okaratzi 23 osarintsi yitanta-nakarori Pawa ikamantanaro iñaani. Tima owakira yitanta-nakarori Pawa ikamantana irootaki osarintsi 13 ipinkathari-tantari Josías, itomi Amón anta inampiitiki Judá-iti. Irootaki iñaani nowawisayimiri awiroka-payi, oshiki napaita-kimiro nokaman-tzimiro. Iro kantacha, ti pinkima-jiiti. ⁴ Tima ityaantaki impiratani Pawa, iyamanta-niriti, tizimaita pinkimisantiri awirokaiti, oshiki pipiyathatakari. ⁵ Iroka ikamantaitakiriri, ikantaitziri: ‘Piwashaantiro pikaaripiro-waitzi, ti ampantyaaro. Aririka piwashaantairo, aritaki pisaikaji kamiitha anta kipatsiki ikasiya-kaakimiri Pawa, pasi piwairo pisaikaji anta. Tima irootaki ikasiyakai-takimiri awirokaiti, aajatzi inkarati pincharini-tajyaari. ⁶ Airo pipinkatha-waitziri pawaniro. Airo impira-waitami aajatzi. Airo payimata-kairi imasirinka Pawa, pipinkatha-waitziri piwitsikani-payi awiroka. Aririka pinkimisantakiro iroka, airo iwaskanitaimi.’ ⁷ Pinkimi ikantzi Pawa: ‘Oshiki pipiyatha-takana awiroka-payi. Omapiro piwatsimaakina pipinkatha-waitakiri piwawa-niroti. Tima onkanta-kaiyaaro pipinkatha-waitakiri, aritaki piñaakiro opaita awishimo-timini.’

⁸ Irootaki ikantantari Pawa Ñaapirori, ikantzi: ‘Tima pipiyatha-takana nokantawitamiri, ⁹ piñiina nonkaimiri maaroni nampitarori katonkonta, nonkaimiri nompiratani Nabucodonosor, pinkathari-tatsiri Kompi-jaariki, impoki, yapirotimi iwayirityaami pinampiki, yapirota-nakiri aajatzi nampitsi-payi saika-nampi-tzimiri. Pasi piwiro inthonkai-taimi, irootaki intharowa-kaita-piintyaa, oshiki impinkaitiro. ¹⁰ Naaka kantakai-yaaroni inkyaan-tyaari yokapayi pinampiki, airo ikimaitai tharowinta-waitachani inkimo-siriti, tikatsi aawakaa-chani, airo ikimaitaji tononka-waita-tsini, tikatsi nampita-jyaaroni ootajachani tsitiniri. ¹¹ Kaanki onkantajyaa nampitsi, tikatsi iñiitaji inthonkairo maaroni. Onkarati 70 osarintsi impira-waityaami pinkathari-tatsiri Kompi-jaariki. ¹² Aririka omonkara-takyaa 70 osarintsi Kompi-jaariki, ari nonkimitairi maaroni nampitarori Kiyamori-winiki, nomatiri napirotajiri, ari napirotajiri airo iñiitajiri. Naaka Pawa, asitarori iñaani iroka.

29

Isankinari Jeremías irasi Nosikaari-payi

¹ Iroka isankinari Kamantan-tzinkari Jeremías. Irootaki isankina-takiri isaiki Aapatyaawiniki, ityaantziniri antarikona-payi inosikai-takiri. Ityaantziniri aajatzi Impiratorintsi-taari, Kamantan-tzinkari, aajatzi Aapatyaawini-satzi inosikakiri pairani Nabucodonosor yaanakiri Kompi-jaariki. ² Aripaiti ityaantaki sankinarintsi isitowan-taari pinkathari Jeconías inosikai-tantariri pasiniki nampitsi, aajatzi ikimitai-takiro iina pinkathari, ikaratzi inampinatari iwankoki pinkathari, jiwayita-tsiri Aapatyaawiniki, maaroni Judá-iti, yotzirori iwitsika-waitzi aajatzi asiro-pakori-payi. ³ Iriitaki amakirori sankinarintsi Elasa, itomi Safán, itsipatakari Gemarias, itomi Hilcias. Iriitaki ityaantaki Sedequías, iwinkathariti Judá-iti, ijatiro Kompi-jaariki iñiiri Nabucodonosor. Iroka okantzi sankinarintsi:

⁴ “Iroka iñaana Pawa Ñaapirori, Iwawani Israel. Irootaki inintawi-takari inkamantiri nampiyi-tarori Aapatyaawiniki, ikantakaakaro inosikaitiri Kompi-jaariki, ikantairi: ⁵ ‘Piwitsiki piwanko-payi, pinampi-tyaaro anta. Pimpankiti piwayityaari. ⁶ Paawakaiyaa, intzimi pitomi-payi aajatzi pisinto-payi, ari inkimityaa irirori-payi yaawakaiyaa intzimi iwaiyani. Pishikiti, airo pisinita inthonkaitimi. ⁷ Pantawaiti airo pimaimani-tantzi tsika pisaikaki, pinkantina nonisironka-tyaami. Aririka nonisironka-tyaari asitarori inampi, irootaki nisironka-taantsi piñiiri awirokaiti. ⁸ Naaka Pawa Ñaapirori, Iwawani Israel, pinkimi nonkanti: Paamaiyaa yamatawiztizi = kari kamantan-tanirori, ñaawyataniri-payi lkaratzi pisatikan-takari. Airo pakakotziri imisiri. ⁹ Aririka inkinkithati impairyiro nowairo, thaiyaantsi inatzi. Ti naaka tyaantirini.’ Irootaki ikantakiri Pawa. ¹⁰ Yapiitakiro Pawa, ikantzi: ‘Aririka pimonkara-takiro awirokaiti pisaika-jiiti Kompi-jaariki onkarati 70 osarintsi, aripaiti nonisironka-tajimi, aritaki noipyaaajimi pinampiitiki, irootaki nokantzi-takamiri pairani.’

¹¹ Ikantzi aajatzi Pawa: ‘Tima noyotzi naaka nokinkithasirita tsika nonkantimi pisaikayitan-tajaari kamiitha, airo pasinonkaa-waitanta, aritaki panintaajyaa apaata. ¹² Aripaiti pinkampi-tajina, pamanaana, aritaki nonkimakimi pinkowa-kotinari. ¹³ Pamina-mina-taina, aritaki piñaajina. Tima omapiro piriipiro-winta-siri-tajina. ¹⁴ Aritaki, piñaajina. Airo apiita okaratzi piñiiri iroñaaka. Ithonka naajimi tsika pisaika-yitaki nampitsiki. Napatotajimi. Aritaki pimpiyi tsika pinampitaro pairani inosikan-taita-kamiri. Naaka Pawa, kantatsi.’ Irootaki iñaawaitakiri Pawa.

30

Osaropayi kaminkaroni Raquel irakotaariri iintsitipayi

⁴ Iroka iñaana Pawa ikinkithata-kotziri Israel-iiti aajatzi Judá-iti.

31

¹⁵ Iroka ikantzi Pawa:

Ikimaitaki Tonkaironiitoniki antaro irajjiita-chari.

Irootaki osaro-payi kaminkaroni Raquel irakotariri intsiti-payi.

Tima tikatsi mataironi yoimosirinka-jyaaro, tima ithonka iwamai-tzitai-takiro iinchaaniti-payi.

Owakirari ikasiyakaitani

³¹ Ikantzi Pawa:

Paminiro onkarati awisatsini apaata,

Tzimatsi owakira nonkasiya-kaajiriri Judá-iti,

aritaki nomatajira nasitakaa-jyaari maaroni Israel-iiti.

³² Airo okimitaaro nokasiya-kaakiri iwaisatzitini.

Tima pairani nokimita-kaantaari nakathata-tyiirimi,

Naaka jiwatairiri nomisitowan-taariri Apatantoniki.

Ti imonkara-tzimaityaaro nokasiya-kaariri.

Ari nosaika-witaka naaka nokimiwaitakari naakami iimi.

Ari ikantaki iñaawaitaki Pawa. ³³ Yapiitakiro iñaawaitaki, ikantzi:

Iroka owakirari nokasiya-kaakiriri apaata incharinita-jyaari Israel:

Ari noyosirita-kaayitajiri kamiithari onkarati yantayitairi.

Onkimiwaityaaro nosankina-siritaa-tyiinirimi Nokanta-kaantani,

Naaka inkimita-kaantai Iwawani,

Iriiyitaki nasitajaari Naaka.

³⁴ Ti onkowa-jaantajyaa iyomitaa-wakaa-waitajyaa,

Apatziro ikantayitairi ishininka: Piyosiri-pirotairi Awinkathariti.

Tima maaroni iyotaitajina.

Ari iyoyitajina iriipiroriiti aajatzi asinonkain-kariiti, maaroni.

Oshiki naripirotajiri ikaaripiro-siri-yiwitaka,

Ari nompyaakota-jiniri.

32

Aariitaka iwayiriti kompijarisatzi itapotapaakiro Aapatyaawini

¹ Okanta osarintsi 10 ipinkathari-tantari Sedequías ipatsitiki Judá-iti, ari iñaanatairi Pawa yoka Kamantan-tzinkari Jeremías. Tzimaki 18 osarintsi ipinkatharitzi

irirori Nabucodonosor. ² Tima ishonkakaró Aapatyaawini iwayiriti-payi pinkathari Kompi-jaari-satzi, yasitakoi-takiri irirori Kamantan-tzinkari Jeremías ikaankiirin-tsitiki pinkathari-tatsiri iipatsitiki Judá-iti. ³ Tima iriitaki Sedequías pinkathari-tatsiri iipatsiti Judá-iti asitako-takaan-takiriri, ikantziri: “¿Paitama pikamantantari awiroka pikantzi: ‘Troka ikantzi Pawa: Nosinitakiro iroka nampitsi imaimani-waitiro iwinkathariti Kompi-jaari-satzi, aritaki inkyaaki aka nampitsiki.’”

33

Intzimi intyarinityaari David iwawisaakontantai

¹ Ari yapiitajiro Pawa iñanatairi Jeremías, isaiki owaankiirintsiki tsika yasitakoi-takiri, ikantairi:

¹⁴ “Apaata aritaki nontyaantajimi kamiithari ñaantsi okaratzi nokasiya-kaakiriri pairani iwinkathariti Israel-iiti, aajatzi iwinkathariti Judá-iti. * ¹⁵ Apaata aritaki nonkanta-kaakyaaro intzimi incharini-tyaari David, siyaaroni oshooka-pirinitzi inchato kamawitain-chari. Kamiitha-siri inkantajyaa impinkathari-wintantai irirori, tampatzika-siri inatyii. ¹⁶ Aripaiti yawisako-yitaji ishininka-payi Aapatyaawini-satzi ari inkanta-jyaari aajatzi maaroni Judá-iti, airo itharowa-waitaji inampiki. Irootaki owaitakaan-tirini inkantaitiri: ‘Pawa tampatzika-siri-tanta-tsiri.’” ¹⁷ Ari ikantzi Pawa iñawaitaki, ikantzi: “Aritaki intzimaji icharini David irasi iwiro impinkathari-wintajiri ishininka Israel-iiti.”

* 33:14 iwinkathariti = iwankoki

EZEQUIEL**28**

¹² Iroka iñaani Pawa, ikantzi:

Awiroka oñaakan-tzirori ikamiitha-siri-taitzi,
Awiroka matzirori piyotanita, waniinka-kitachari.

¹³ Pinampi inawitaka Posiñaariniki, iwankiri-masiki Pawa.

Pikithaa-takowitaro awiroka poriryaari mapiki nasiyita-chari oyaninanka.

Pithata-nitari ooro ipaitakimiri owakira iwitsikai-takimi. *

¹⁴ Awiroka, iriipirori siwankiri kimpoyaa-wintaniri,

Nowakimi tonkaariki tsika notasori-tsita-kaakiro.

Iriitaki impokiro-payi pitsipata paniwaitzi. †

¹⁵ Tikatsi pinkina-kaasityaa.

Pasi piwiro owakira iwitsikai-takimi,

Irojatzi pantanta-karori kaari-pirori.

* **28:13** mapiki poriryaari nasiyita-chari oyaninanka = cornerina, topacio, jaspe, crisólito, berilo, ónice, zafiro, carbunclo, esmeralda † **28:14** impokiropayi = maninkari = mapi taantatsiri.

DANIEL

Nosikaari Daniel

³ Ikanta pinkathari Nabucodonosor ikamantakiri inampiri paitachari Aspenez, ijiwari aamaako-wintarori pinkathari-panko, ikantziri: “Pinosikiri ishininkaiti iriipirori Israel-iiti, aajatzi irasi jiwari-payi. ⁴ Iriira pinosika-yitiri mainari-payi kaari amasiwaita-chani, kamiitha-yitatsiri, yotayitzirori okaratzi iyomitai-tziri, inintai-tziri pinkathari-pankoki yaamaako-wintyaaro. Iriiyitaki piyomitaa-kaantiri añaani arokaiti Kiyamoriwini-satzi, aajatzi osankinari-payi.” ⁵ Ikantaki aajatzi pinkathari: “Pimpiri maaroni kitaitiri iwariti aajatzi imiri yokaiti okaratzi nowari naaka. Iriitaki iyomitaitiri onkarati mawa osarintsi. Aririka onkarataki iyomitaa-yitiri, iriira impiratani-payi iwinkathari-pankotiki.” ⁶ Yoka 4 tshipata-kariri ikaratzi yaitanakiri iwinkathari-pankotiki pinkathari, ipaiyita: Daniel, Ananías, Misael aajatzi Azarías. Iriira ishininka-mirinka Judá-iti.

¹⁷ Yokaiti mainari-payi ikantakaakari Pawa iyota-nityaa, kantatsi iyota-kotiro okaratzi isankinai-tziri anta, okaratzi iyota-nitaitari. Tima kantatsi Daniel iyota-kotiro opaita osiyakaa-wintari misirintsi-payi. ¹⁸ Okanta omonkarataka ikantakiriri pinkathari ifaanai-tyaariri mainari-payi, yoka ijiwari aamaako-wintarori pinkatharitsi-panko, yaanakiri mainari-payi ifiiri pinkathari. ¹⁹ Ikinkitha-waita-kaawakiri pinkathari yokaiti mainari, aajatzi ikimitaakiri maaroni mainariiti. Ti ifaamaityaa pasini-payi siyaarini Daniel, Ananías, Misael aajatzi Azarías. Irootaki isaikan-takari iwankoki pinkathari yompiratyaari. ²⁰ Tima inthotyiro iyoyitziro okaratzi ikowa-kotziriri pinkathari. Yanaakiri ikaratzi saikatsiri iwankoki pinkathari yotaniyita-chari, yotantaniri aajatzi antyawiari.

5

Isankinatakoitaki Tantotsiki

¹ Ikanta pinkathari Belsasar ikaimakiri ikaratzi iriipirota-tsiri inampiri-payi yoimosirinkyaa iwinkathari-pankotiki. Tima oshiki jataintsiri yoimosirinka-jiita, yira-jiitaki oshiki iraitziri. ^{*} ² Ikanta isinkitanaka Belsasar, ikantaki: “Pamakiri ooronaki, kiriiki-naki ikaratzi yaakiri pairani nowaisatzitini Nabucodonosor Itasorintsi-pankotiki Aapatyaawini-satzi.” Irootaki ikantantari tima inintatziiri inkitan-tyaari iraitziri, impakotan-tyaariri jiwari-payi, iinapayi aajatzi inintani-payi. † ³ Ikanta yamaita-kiniri Belsasar ooronaki-payi ikaratzi yamaitakiri pairani Itasorintsi-pankotiki Pawa, saikatsiri Aapatyaawiniki. Imatakiri ikitantari iraitziri, ipakoyitakiri ikaratzi jiwari-payi, iinapayi aajatzi inintani-payi. ⁴ Tima maaroni yirajitaki iraitziri. Ipinkatha-waitakiri iwawani-payi iwitsikai-tziri ooro, kiriiki, asiro, inchato aajatzi mapipayi.

⁵ Ari omapoka-sitaka okoñaata-paaki osiyarori akotsi osankinata-paaki tantotsiki. Tima kamiitha ikofaataki ootamintotsi, kofaaro ifiitakiro okaratzi isankinai-tziri. Ikanta ifaakiro pinkathari osiyakarori akotsi, ⁶ kitiryaa-niki ikantanaka. Tima antaro itharowanaki, piyonkawaitanaka maaroni iwathaki. ⁷ sintsiini ikaimanakiri yotantaniri, antyawiari aajatzi ifaawyataniri-payi saikatsiri Kompijaari. Ikantawakiri: “Tzimatsi-rika matironi ifaanatiro sankinain-chari, aririka ikamantantakinaro siyakaa-winta-chari, ari inkithaatan-taita-kyaari waniinkata-chari ikithaataari pinkathari-payi, inthaa-taitakiri oorotatsiri thanantsi. Iriitaki nowajiri nonampina. Tikatsi pasini anairini yiriipiroti, apatziro yanairi nonampiri-pirori, aajatzi naaka.” ‡§ ⁸ Iro kantacha tikatsira yotironi sankinain-chari, tikatsi kantirini pinkathari opaita-rika siyakaa-winta-chari. ⁹ Irootaki imapirotan-tanakari okantzimo-siri-waitari pinkathari, aikiro itharowan-tanaki-tyaaro. Ari ikimitakiri inampiri-payi, ti iyoti opaita-rika awisatsiri. ¹⁰ Okanta okimakiri iina pinkathari ikaimanaki itsipatakari inampiri-payi, kyaapaaki iroori tsika yoimosirinka-jiita, okantapaakiri: “¡Pinkathari! ¡Aritapaaki okantzimo-siri-waitami, aritapaaki pitharowa-waitaki!” ^{*} ¹¹ Tzimatsi aka Kompijaariki aparoni mainari oshiki iyota-nita. Iriitaki inampi-siriantari Itasorinka aparoi-nita-tsiri Pawa. Iyotziri pairani awaisatzitini awinkathariti Nabucodonosor. Iriitaki iwaki pairani ijiwatiri ikaratzi yotani-payi. † ¹² Yoka mainari kantatsi iyotiro kompiyita-chari misirintsi, kaari iyotako-witaita. Ipaita Daniel. Iriitaki iwajiniri pairani Nabucodonosor pasini iwairo,

* 5:1 oshiki jataintsiri = 1000; iraitziri = [vino] † 5:2 nowaisatzitini = nirini ‡ 5:7 antyawiari = Kiyamori-wini-satzi § 5:7 waniinkata-tsiri = jonkiro-mankita-tsiri * 5:10 pinkathari = nonintzi irasi iwiro yañai pinkathari † 5:11 piwasatzitini = opirini

ipaitajiri Aamaa-kotariri Pinkathari. Iriitaki pinkaimiri iroñaaka, aritaki inkantakimi ipaita siyakaa-winta-chari piñaakiri. ‡

¹³ Ikanta ikaimakaan-taitakiri Daniel. Ti ishintanaki ijatanaki irirori, ariitaka isaikaki pinkathari, isampita-wakiri, ikantziri: “Ari, ¿awirokatakima ishininka-payi Judá-iti inosikakiri pairani nowaisazitini?” ¹⁴ Nokimaki ikantaitana inampiri-siritantami Itasorinka Pawa. Iriitaki matakayi-mirori piyota-nitantari. ¹⁵ Tima namakaan-tawitakari maaroni yotaniri-payi, ñaawyawaitaniri, nonintawita inkantinaro opaitari sankinata-chari otantotsiki, iro kantacha ti imatiro. ¹⁶ Tima nokimaki aritaki pimatakiro awiroka pinkantinaro okaratzi kompitan-tachari. Aririka pinkaman-takinaro siyakaa-winta-chari sankinata-chari otantotsiki, ari inkithaatan-taita-kyaamiro waniinkata-chari ikithaa-yitari pinkathari-payi, inthaano-taita-kyaamiri oorotatsiri thanantisi. Awiroka nowaji nonampiri. Tikatsi pasini anaimini piriipiroti, apatziro yanaimi nonampinapirori, aajatzi naaka. ¹⁷ Ari yakanaki Daniel, ikantanakiri: “Pinkathari. Aritaki nonkanta-kimiro opaita-rika siyakaa-winta-chari sankinata-chari otantotsiki. Iro kantacha ti nonintiro pimpasityaanari, airo pininta-siwaita pinkimita-kaantina iriipirori. ¹⁸ Iriira Pawa Jinoki-satzi oyotakaa-kiriri piwaisazitini Nabucodonosor, ipinkatharitari, iriipirori ikantaka, otzimi-motziri isintsinka aajatzi iwaniinkaro. ¹⁹ Tima ikantakaakaro Pawa ontzimi-motiri isintsinka, irootaki ipinkathatan-takariri maaroni atziri-payi, piyonkawaitaka nampiyitarori tsikari-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi. Tima inkarati inintziri irirori airo iwamairi, airorika inintziri kantatsi iwamairi. Ikaratzi inintziri yiriipirota-kairi, aritaki imatakiro. Airorika inintziri, airo imatziniri. ²⁰ Iro kantacha yoka pinkathari Nabucodonosor itharowinta-waitanaka, yitanakaro iwasankitaa-waitziri atziri. Irootaki kaari ipinkatharitantaja, yaapithaitairi okaratzi iwaniinkatan-tawitakari. ²¹ Tima yookaitakiri Nabucodonosor, ti isaikimotairi atziri. Ti onkamiithatanaji okaratzi yantayitzi, ikimita-kota-nakari antamiwiri kaari kimatsini. Isaikawaitzi itspayitari katsimari, iwayitakaro katarosi ikimitakari ipiraitari. Ashiwaitakiri itsini impokiro. Ari ikantakari isaikawaitaki, irojatzi iyotantaari aparoni ikanta Pawa Jinoki-satzi ipinkathari-wintziro maaroni nampitsi-payi. Apatziro inintziri itzimi-rika ininta-kayiri impinkathariti. § ²² Pinkathari, Belsasar, awiroka icharini Nabucodonosor, yotziriropaita awisain-tsiri, titzimaita pintsinampa-siri-waiti. * ²³ pipithoka-sitakiri Pawa Inkiti-satzi, pamakaan-takiro ooronaki-payi saikawita-chari Tasorintsi-pankoki, pitsipatakari pikaarajitzi pijiwari, piinaiti, aajatzi pinintani-payi. Ari omapirotari pipinkatharawaitakiri pawaniro-payi. Pimatzi-takaro pipinkatharawaitziri piwawanitari ooro, kiriiki, asiro, kitiriri asiro, inchatu, mapi, ti iñaanti, ti inkimantini. Tizimaita pimpinkatharitari Pawa, tizimatsiri isintsinka, matziri yañaaakaa-yitizimi. ²⁴ Irootaki ityaantan-takarori irirori kimitakarori akotsi isankinaiti. ²⁵ Iroka ikantaitzi aka: ‘Mene, Mene, Tekel, Parsin’. ²⁶ Kanta-kota-chari ‘Mene’. Ikantai-tatzii: ari okaratapaaki inintzi Pawa pipinkatharitari. ²⁷ Kanta-kota-chari ‘Tekel’. Ikantai-tatzii: tizimatsi isiniwitai-takamiri, paparatakaro pinkathari. † ²⁸ Kanta-kota-chari ‘Parsin’. Ikantai-tatzii: iporoka-tyiuro Pawa piwinkathari-pankoti, yasitakai-yaari kashitani Niyanki-winsatzi pasini kashitani yasitakai-yaari Kyaakowini-satzi, ikantai-tziro iñaaniki pairani iriroriiti Parsin. ‡

²⁹ Ti ishintanaki pinkathari Belsasar, ikantakaantaki inkithaaitiri Daniel jonkiromasita-tsiri osiyarori irasi pinkathari, ithaanota-kaitakari thanantisi iwitsikai-tziri ooro. Ikamantaitakiri maaroni nampitarori anta, iriitaki iwairi yoka inampiri. Tikatsi pasini anairini yiriipiroti, apatziro yanairi inampinapirori, aajatzi irirori.

³⁰ Okanta otsitinitanaki, ari iwamaitakiri Belsasar iwinkathariti Kiyamoriwini-satzi. ³¹ Iriira Darío poñaachari Niyanki-winiki yimpoyiitaari ipinkatharitari, okaratzi 62 isarintsiti yitanta-nakarori ipinkatharitari.

6

Ititaitakiri Daniel omoronakiki ipiyotayita kashikari

¹ Ari inintaki pinkathari Darío iwayiti inampiri-payi inkarati 120, iriitaki amita-kotirini impinkathari-wintanti. ² Ikaratakira 120 inampiri-payi, tizimatsi ikaratzi mawa jiwatirini yokaiti, ari onkanyaa imatantyaarori pinkathari inintziri yantakaantiri. Iriitakira Daniel karatirini mawa jiwatirini 120 inampiri-payi Darío. ³ Iro kantacha omapirotatziiri irirori Daniel ikamaitaro inintziri pinkathari yantiro, yanaanakiri pasini-payi,

‡ 5:12 Aamaa-kotariri Pinkathari = Beltsasar § 5:21 katsimari = asno; ipiraitari = buey * 5:22 icharini = itomi

† 5:27 isiniwitai-takamiri, paparatakaro = Imonkarataitakimi tinaminto-tsiki, iñitakiki tizimatsi kowityaa-painchari

‡ 5:28 Parsin = Uparsin, Peres (Iroora paitachari iroñaaka anta Persia.)

iwakiri pinkathari ijiwatiri maaroni. Ikinkisiryaaaka aajatzi pinkathari kantacha Daniel inpinkathari-wintiri maaroni atziri-payi. ⁴ Irootaki inintan-takari pasini inampiri-payi pinkathari iñiiri Daniel opaita-rika inkinakaa-sityaari, iro ompoñaan-tyaari inkamanta-kotiri pinkathariki. Iro kantacha ti ontzimi ompaityaa inkanta-kotiriri, tima imapirotayiiro Daniel ithotyiiro okaratzi yantayitziri. ⁵ Iro kantacha inkanta-wakaaka pasini inampiri-payi pinkathari, ikantziri: “Tira ontzimayii ompaityaa ankamanta-kotiriri Daniel, apatziro ankanta-kotiri ipinkatha-waitzirira iwawani irirori.”

⁶ Ikanta yokaiti jiwatziriri inampiri-payi jatanaki iñiiri pinkathari Darío, iwithata-paakari ipinkathata-paakiri, ikantziri: ^{*} ⁷ “Pinkathari. Maaroni jiwari-payi, aajatzi pinampiri-payi, ikinkisiryaaaka ontzimi pikanta-kaantani. Airoy oshinta imatantaityaarori pinkanta-kaantiri, onkarati aparoni kasiri, airo itzimaji aparoni pinkathatairini iwawa-niroti, aajatzi aparoni atziri, apatziro impinka-thaitajimi awiroka. Tzimatsirika piyathata-kyaaamini, initaitiri omoro-naki tsika ipiyota kashikari. ⁸ Pinkathari, ontzimayii pakina noninta-kotzimiri. Pisankinatiro piwairo airo ipyaakotan-taitaro yantaitiro pikanta-kaantakiri. Tima iro okantziri ikantakaantani Niyanki-wini-satzi, aajatzi irasi Kyaakowini-satzi, tikatsira wasiñaa-jironi.” ⁹ Tima isankinatiro iwairo pinkathari Darío ikantakaan-taniki.

¹⁰ Ikanta iyotaki Daniel isankinatiro iwairo pinkathari Darío ikantakaan-taniki, jataki iwankoki, yasitryaa-paakiro yaminawaita-piintzi, tsika yamina-kotai-tziro Aapatyaaawini. Ari ityiirowari yamaniri Pawa, tima mawa yapiitziro kitaitiri, imatakiro tsika ikanta-piintziro. ¹¹ Ikanta yapatoyiitaka jiwari-payi, iñaakiri yamani Daniel, oshiki iwisyryaawintakari Iwawani. ¹² Sintsiiini ijatanaki yokaiti inkamantiri pinkathari, ikantapaakiri: “Pinkathari, pisankinatiro piwairo airo ipyaakotan-taitaro yantaitiro pikanta-kaantakiri. Tima tikira ontzima-kotanaki aparoni kasiri airo itzimawaitzi aparoni pinkathata-jirini iwawa-niroti, aajatzi aparoni atziri, apatziro impinka-thaitaimi awiroka. Tzimatsirika piyathata-kyaaamini, yookaitiri omoro-naki tsika ipiyota kashikari. ¿Tima ari?” Ikantziri pinkathari: “Ari okanta. Ontzimayii imataitiro, tima iro okantziri ikantakaan-tani Niyanki-wini-satzi, aajatzi irasi Kyaakowiniki, tikatsira wasiñaa-jironi.” ¹³ Aikiro ikantajiiitazii: “Yoka Daniel, Judá-iti, inosikai-takiri pairani, ti inkimisantiro pikanta-kaantani, tima noñaakiri yaakowintakaro yamani, mawa yapiitziro yamani maaroni kitaitiri.” ¹⁴ Ikanta ikimaki pinkathari ikantai-takiriri, antaro iwasiritanaka, ikamaitakaro irojatziri ititan-tanakari ooryaatsiri, ikinkisiryaa-waitaka tsika inkinakairo iwawisaa-kotan-tyaariri Daniel. ¹⁵ Iro kantacha yokaiti jiwari-payi, yapiitakaro yapatoyiita, ijata-sitakiri pinkathari, ikantapajiri: “Pinkathari, piyopirodzi awiroka aririka isankinatiro iwairo pinkathari, tikatsira matironi iwasiñaa-jiro.”

¹⁶ Iroora ikantan-tanakari pinkathari: “Pijati, paakitiri Daniel, pintitiri omoroki tsika ipiyota kashikari.” Ikanta yamaita-paakiri Daniel, ikantawakiri pinkathari: “Daniel, onkaminta yookakaa-wintimi Piwawani, pipinkathata-piintzi.” ¹⁷ Ikanta yaitanakiri Daniel, ititaitakiri omoro-naki tsika ipiyota kashikari. Yasitokoy-tanta-nakari antaro mapi, iwitsiña-koita-nakiri. Ari ikantzi-taikari pasini mawa inampiri-payi pinkathari, ari onkantyya airo itzimanta impaityaa nintatsini inosikairi Daniel ititaitakiri omoro-naki. ¹⁸ Ikanta ijatajira pinkathari otsiitinanaki iwinkathari-pankotiki, tizimaita iwapajyaa. Ti ininti inkimiro panthaa-mintotsi. Awisanaki iwochokini ti onkanti imayi.

¹⁹ Ikanta isaakita-manaji kapichikitaiti pinkathari, sinsitsinira ijatanaki omoroki tsika ipiyota kashikari. ²⁰ Ariitapaaka osaiki omorona, iwasirin-kakiini ikaimapajiri, ikantziri: “¡Daniel! ¡Impiratani Pawa Añaanita-tsiri! ¿Yookakaa-wintakimi Piwawani pikamaita-piintari pamaniri? ¿Ti iwyaami kashikari?” ²¹ Arira iwithatawaari ipinkathata-wajiri, ikantziri: ²² “Tima ityaantakina Imaninkariti Pawa, ishikipawaantitakiri kashikari, ti yatsikina. Tima iyotzi Pawa tikatsi nonkinakaa-sityaa, ti nompithoka-siwaityaami awiroka pinkathari.”

²³ Ikanta ikimaki pinkathari ikantakiri Daniel, antaro ikimo-siritanaji, ikantaki inosikai-tajiri omoro-naki. Ikanta imisitowai-tajirira, ithonka iñaakiri atziri-payi ti inkisaraawaitiri kashikari, tima omapiro yawintaakari Iwawani. ²⁴ Ipoñaa ikaimakaan-takiri pinkathari ikaratzi kantako-waita-kiriri Daniel, itaita-kiriri irirori ipiyota kashikari, ari itsipatai-takiri iina aajatzi iwaiyani-payi. Tira ishintanaki kashikari, yawaakiri, ikaraawaita-wakiniri itonki tikira-mintha yariityaa kipatsiki, ithonka ipitharyawaakiri.

²⁵ Ari isankinatiki pinkathari Darío aparoni ñaantsi inkimaitiri maaroni kipatsi, inkimiri aajatzi ikaratzi ipinkathari-wintziri. Iroka okantzi ñaantsi: “Onkaminta

* 6:6 iwithata-paakari = noninta-jiitzi pinkathari, pasi piwiro pañai.

isaikaitai kamiitha maaroni. ²⁶ Nokanta-yitziri ikaratzi nampitarori tsika nopinkathari-wintantzi, inkimisantairi, impinkathatairi aajatzi Iwawani Daniel.

Yasi iwiro yañaanitzi,
tikatsi matajirini yiitsinampairi.

Asi owajiro isintsinka.

²⁷ Tima kantatsi Iwawani Daniel iwawisaa-kotanti,
yookakaa-wintanti aajatzi.

Yantayitziro kaari iñaapiintaitzi inkitiki aajatzi kipatsiki.

Tima añaakiri yoka Daniel iriitaki Iwawani ookakaa-winta-kiriri kaari yatsikantari kashikari.”

²⁸ Ari ikanta-kotakari Daniel, tima aikiro ijatatzii yiriiprotzi ipinkatha-ritantari Darío. Ari ikimitakari aajatzi ipinkatha-ritantari Ciro anta Kyaakowiniki.

7

Itomi Atziri, irasi iwairo impinkathariti

¹ Owakira yitanakaro ipinkatharitzi Belsasar Kompi-jaariki. Ari imisiwai-takiri Kamantan-tzinkari Daniel. Tima isankina-takotakiro okaratzi imisitakiri.

² Iroka ikantzi isankinataki: “Noñaakiro nomisiriki osinkyaaatzi antaro inkaari. Irootaki tampyaa sinkyaa-takairori inkaari okinapaakiro kirinka, katonko, isitowa-piintzi ooryaatsiri, aajatzi tsika ikyaa-piintzi. ³ Imapoka-sitaka isitowanaki antariiti inkaari-wiri, ikarajitzi 4. Inasiyita aparo-payi, ti siya-wakaiyaa.

Imishakominto Pawa

⁹ Ari namina-piro-tanaki,

Noñaatzii yamaitaki saika-mintotsi waniinka-tachari,

Ari isaikapaaki Antari-iro-taintsiri.

Kitamaaroiniki okantaka iithaari, iroowaitaki okitamaarotzi jiriniki.

Kitamaaro-powainka okantaka iisi, iroowaitaki okitamaarotzi iwitzi ipiraitari.

Tima paama-porinthataki saika-mintotsi, ari okantzitari aajatzi osiyantari. *

¹⁰ Osiyawai-takaro omorikaa-tyiimi nijaa sitowain-tsiri isaikakira.

Ari ipiyotakari oshiki oshiki-piro-tatsiri impiratani,

Jataki intaina ikaratzi katziyain-chari tsika isaikaki.

Ari yitaita-nakaro yapatojiita,

Ipanaryaitanakiro tsika isankina-taitaki.

¹³ Aikiro noñaatziiro noñaawya-takari tsitiniriki. Omapokasita:

Koñaata-naintsiri minkoriki,

Isiyakari itomi atziri,

Iriitaki jataintsiri isaikaki Antari-kona-taintsiri.

Isinitai-takiri yokaaki-tyaari irirori.

¹⁴ Ipaaitakiri iwinkathari-minto, ipasankyii-takiri sintsi-nkantsi, aajatzi waniinka-taantsi.

Irootaki opoñaantari ipinkathari-wintziri maaroni atziri saikayi-tatsiri tsika-rika-payi, ikaratzi kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi.

Ari inkantai-tatyiiyaani irirori,

Tikatsi matairini iwashaanta-kairi ipinkatharitaki.

9

Pinkaari Apirotantanari

¹ Okanta owakira yitanta-nakarori ipinkatha-ritzi Kiyamoriwiniki pinkathari Darío, itomi Asuero, iriitaki ishininka-mirinka Niyanki-wini-satzi. ² Ikanta yitanakarori Darío ipinkatha-ritzi, ari noñaanatzirori naaka Daniel isankinari Kamantan-tzinkari Jeremias, tsika okanta-kota omonkaratajyaa 70 osarintsi imporokai-takirora Aapatyaa-wini, tima iro ikantakiriri pairani Pawa yoka Kamantan-tzinkari. ³ Ari nokowa-kotakiri Pawa namananiki, notziwintakari. Nokithaata-nakaro mirimasita-tsiri manthakintsi, saikawaitakina samanpoki. ⁴ Nokamaitakari namaniri Pawa, nokamanta-kotakiro noy-aaripironka, nokantzi: “Asitanari, awirokatakiri iriipirori, tzimatsi pisintsinka. Pimata-piintziro okaratzi pikasiya-kaantziri, poiñaarontziro pitakotanta, pitakota-piintari ikaratzi nintzimiri awiroka, ikaratzi kimisantzimiri. ⁵ Oshiki nokaaripiro-waijiitaki, nantasi-waijiitakaro nonintziri ti nosirita-kota-jyaami awiroka, nowashaanta-nakiro

* 7:9 ipiraitari = oisha

piñaani aajatzi pininta-kaantani. ⁶ Ti nonkimisanta-jitiri pimpiratani-payi Kamantan-zinkari-payi, iriitaki kinkithata-kowita-kamiri, ikimayi-witakari nowinkathariti, jiwari-payi aajatzi nowaisatziti-payi, maaroni naakaiti Israel-iiti. Iro kantacha oshiki nopiyatha-yitakami.

¹¹ Tima maaroni Israel-iiti ipiyathatakaro piñaani, ti ininti inkimayitiro pikantziriri. Irootaki noñaanta-yitakarori naakaiti imishatai-takina, tima irootaki isankina-yitakiri pairani Moisés, pimpiratani. Tima oshiki nokaaripirotzi-mowaitakimi.

¹⁶ Pawá, pimatziro awiroka pikamiitha-siiritzi pantzirora kamiitha-yitatsiri, pimpyaa-jiro piyatsimati okaratzii pitsimaa-waitakari Aapatyaawini-satzi, tima irootaki pinampi, irootaki pitasorintsita-kaani otzisi. Tima maaroni atziri ikaratzii saika-nampitziro, ithainkima-waitakiro Aapatyaawini, okantakaan-tziro nokaaripiro-yitaki, aajatzi irasi nowaisatzitini-payi.

¹⁹ ¡Pinkimajina, Asitanari! ¡Pimpyaakota-jinaro nokaaripiro-waitaki! ¡Pinkimajina, pimpokanaki pinkisa-winta-jyaana! ¡Pantiro awiroka Asitanari, tima awirokatakai anintaa-waita-chani!”

²⁰ Namanako-minthaitziro Aapatyaawini, nokanta-kowinta impyaakoi-tajinaro noyaaripironka, aajatzi irasi ashininka-payi, ²¹ tima aritaki siityaanaki, ari noñaakiri Maninkari ipaitai-tziri Gabriel yarapaaki, iriitaki noñitakari chapinki nomisiriki.

* ²² Ari ikantanakina Maninkari Gabriel: “Pinkimisanta-wakina Daniel, nopokatzi namitakotimi ontzimi piyotani pikimathatairo iroka-payi. ²³ Oshiki ikowa-pirotakimi Asitairi, tima owakira pitanakaro pamani, ti ishinyaa yakakimi Pawa. Irootaki nopokantari noyotakaa-jimiro. Oninta-pirota pinkimisantawaki, ari onkanyaa piyotantyaari opaita-rika siyakaa-winta-chari pimisiri:

²⁴ Ontzimatyii osamaniti onkarati 7, iro kantacha apiita-piintiro onkarati 70, ari piñiirori onkarataji iwasankitai-tziri pishininka pinampi-tsitiki tasorin-tsita-tsiri.

Ari piñiirori onkarataji pipiyatha-waitaka, aajatzi pikaaripiro-waitaki.

Ari impyaakota-jimiro Pawa pikaaripiro-waitaki.

Tampatzika-siri inkantajyaa pinkatha-ritaa-tsini, ari inkanta-jita-tyiironi irirori, Ari omonkarata-jyaari okaratzii piñaawya-yitakari, okaratzii ikasiya-kaantakiri Pawa. Tzimatsi isaitaitiri, Tasoritsi-pirota-tsini.

²⁵ Ontzimatyii pikimathatiro kamiithaini iroka:

Tima awisaki osamaniti onkarati 7, itanakyaaro aririka inintaitaki iwitsikai-tairo nampitsi Aapatyaawini,

Iroatzi yariitan-tajaari iyosiitai-takiri Jiwari.

Tima inthonkai-tajiro owaankiiri-tsiti Aapatyaawini,

Aajatzi ikimitai-tajiro otanto-payi ithonka iwitsikai-tairo,

Osamaniti onkarati 7, iro kantacha apiita-piintiro onkarati 62.

¡Oshiki iñiitiro yasinonkaityaa, antaro owasiritaantsi onkanyaa!

²⁶ Aririka awisanaki onkarati 7, iro kantacha apiita-piintiro onkarati 62.

Ari impokajiri pinkathari inkaratajiri iwayiriti,

Ari intsitoka-pajiri jiwari iyosiitai-takiri.

¡Yapiitajiro imporokaitiro Aapatyaawini aajatzi Tasorintsi-panko,

Yapiro-tajiro airo iñiitairo,

Omapoka-sitajyaa onthonkajyaa,

Iroowaitaki omapokantzi amaranani,

¡Manataantsi aajatzi apirotan-tatsiri,

Okaratzii ikamanta-jitzi-tantakari

Aikiro ijataakai-tatyiro iroatzi onkaran-tapaa-kyaari!

²⁷ Tima awisawaji onkarati 7,

Yoka kaari-pirori pinkathari tzimatsi ikasiya-kaantakiri irirori,

Tima oshiki tzimatsi yatziriti,

Iro kashitani awisawaji onkarati 7,

Airo isinitai-tantai ampajiri Pawa asitakaariri.

Anta pomitai-rontsiki itayiitzi atsipita-kaantsi,

Aritaki asitakaa-jyaari mapirotzirori ipinkai-tziri Pawa.

Ari onkarata-paaki iroka-payi, yapirotairi Pawa ipaitai-tziri Pinkaari Apirotan-taniri.”

* **9:21** siityaanaki = sirinkanaka ooryaatsiri ipomitanta-piintariri ipiraitari Tasorintsi-panko saikatsiri anta Aapatyaawiniki.

JONÁS

Ikinkithasiritaka Jonás isiyapithatiri Pawa

¹ Ikanta Pawa iñaanatakiri Jonás, itomi Amitai, ikantziri: ² “Pijati Inawiniki, pinkamantiri atziri-payi nonintzi napirotiri, tima nokimaki naaka tsika ikanta ikaaripiro-taki.” ³ Iro kantacha Jonás, ti inkimisanti. Ikinkitha-siritaka isiya-pithatiri Pawa inkinaki Owaniinkaariniki. Ari iñaaki antaro amaatako-mintotsi, irootzi-mataki ojati Makaariniki. Ipinatakiro intitan-tyaari, jataki. ⁴ Iro kantacha, ikantakaakaro Pawa ontampyaati inkaariki, antaro osinkyaa-tanaki. Tima iro onkotaimi amaatako-mintotsi. ⁵ Antaro itharowanaki aminirori amaatako-mintotsi, yamanawi-takari atziri-payi iwawa-niroti. Iwiinkaki iwaararo airo otsitsiyanta amaatako-mintotsi. Tima ikyuiitz-itapaaka inkaaranki Jonás inthompoi-ki amaatako-mintotsi. Imaapiro-tapaa-kitzii anta. ⁶ Jatanaki ijiwariti aminirori amaatako-mintotsi tsika inaryaaka Jonás, ikantapaakiri: “¡Ipaita pantziri aka pochokintzi! ¡Pimpiriinti! Pinkowa-kotiri Piwawani. Inisironka-taita, apiinki = kari.”

⁷ Ari ikantanaki aminirori amaatako-mintotsi, ikantzi: “Pimpoki, thami añaarityaa ayotant-yaari ipaita kantasi-tarori añaantarori iroka kowiinkari.” Imatakiro iñaarijiita. Iñaatziiri iriitaki Jonás kantakaan-tzirori. * ⁸ Isampitakiri, ikantziri: “Pinkamantina, ¿Ipaita añaantarori kowiinkari? ¿Ipaitama pipokantari aka? ¿Tsika pipoña-nakari? ¿Tsika ipaitaka pishininka?” ⁹ Akanaki Jonás, ikantziri: “Naaka ishininka Heber-iiti, nopinkatha-tziri Inkiti-satzi Pawa, iriitaki owitsikakiro inkaari aajatzi kipatsi.” † ¹⁰ Antaroiti itharowanaki, ikantajiitzi: “¿Tsika pinkanta-taitinaka?” Tima yotanaki isiya-pitha-tatyaari Pawa, tima aritaki ikantzi ikamantaki. ¹¹ Aikiro ikantai-tanaki-tziiri: “¿Tsika nonkantimika oshikan-tajyaari otamakaani?” Tima aikiro omapiro-tanakityaa osinkyaatzi inkaari. ¹² Ari ikantanaki Jonás: “Pookina inkaariki, aritaki oshikanaki otamakaani. Naaka kantasitaro añaantarori okowiinkatzi otampyaatzi.”

¹³ Ari iyomajiitzi sintsiini inintzi yaatakoti othapyaaki inkaari. Titzimaita imatiro. Ainiro omapiro-tanakityaa osinkyaatzi inkaari. ¹⁴ Ikowako-tanakiri Pawa, ikantajiitzi: “¡Pawá! Airo pisinitana nompinki ikantakaan-tziro yoka atziri. Tikatsi-rika iyaari-piroriti, ti noniti piwasankitaa-wintinari ikamaki. Pimatziro awiroka Pawa okaratz pinintzi.” ¹⁵ Ithonka-kiro ikowako-tziri Pawa, yookaitakiri Jonás inkaariki. Tima awisanaki otamakaani inkaari. ¹⁶ Ikanta iñaakiro atziri-payi, antaroiti ipinkatha-tanakiri Pawa. Ipomita-kiniri iratsipi-takaani, ikantajiitzi: “¡Pawá! Omapiro nonkimisantajimi.”

¹⁷ Iwaki Pawa antari nijaa-wiri niyawakirini Jonás. Mawa kitaitiri aajatzi mawa tsitiniri saikaki imotyaaaki nijaa-wiri.

2

Amanaji Jonás isaikaki imotyaaaki nijaa-wiri

¹ Ikanta yamanaji Jonás isaikaki imotyaaaki nijaa-wiri, ² ikantzi: ¡Pawá! Noñaakiro nokimaatsi-waitaka, nokampi-takimi. Pikaminthaakina awiroka.

Pikimakina nokaimi kaminkari-masiki.

³ Pookawi-takana osaankanatzi inkaari, Onosika-nakina osinchaari.

Aanakina omoitonkari.

⁴ Ari nokantziri: ¡Pawá! Pookakina.

Airo noñaajiro pitasorintsi-pankoti.

⁵ Othonka anaakina nijaa, Opyaakina osaankanatzi inkaari.

Tima inthonkyaa ankowiinatakina samantosha.

⁶ Notsitsiyanki inthompointa nariita-paintaro kipatsi.

Kimiwaitaka nasi nowiro nosaikimi tsika yasitakoi-takinami.

Iro kantacha Nowinkathariti Pawa, awiroka owawisaa-kotaana nonkamimi.

⁷ Ikanta nokamimataki, nokinkithasiri-tanajimi awiroka, Pawa.

Pikimakiro namanani pitasorintsi-pankotiki.

⁸ Ikaratzi pinkatha-waitziriri isiyakaaro pawaniro,

Ti itsipatzimaityaami.

* 1:7 Paminiro Oiñaarontzirori Naantsi-payi: ‘Naaritaantsi’ † 1:9 Heber-iiti = Israel-iiti

⁹ Irooma naaka, kaminiinka nompaasoonkitimi, Nompomi-tajimiri natsipi-takaani nasitakaamiri. Aritaki nantajimiro nokantzimiri.

Tima apatziro pikanta-kaaro Pawa, piwawisaa-kotantzi.

¹⁰ Ari ikantakaajari Pawa yoka nijaa-wiri, ikamarankairi Jonás othapyaaki inkaari.

3

Ikimisantairi Pawa Inawini-satzi

¹ Ari yapiitajiro Pawa ifaanatairi Jonás, ikantziri: ² “Pijati Inawiniki, pinkamantantiro onkarati nonkantimiri.” ³ Jataki Jonás Inawiniki, imatakiro ikantakiriri Pawa. Tima antaro nampitsi Inawini, mawa kitaitiri aniitan-tyarori maaroni. ⁴ Ariitaka Jonás nampitsiki, aniitaki aparoni kitaitiri, ikantzi ikinkithatzi: “Oyotapaaka 40 kitaitiri, yapiroi-tantyaariri ikaratzi nampitarori Inawiniki.” ⁵ Ikanta ikimaki nampitarori Inawiniki: antari-payi aajatzi iinchirii-riki, ikimisanta-nakiri Pawa, ikanta-wakaa-jiita: “Thami antziwintyaa.” Ikithaa-tanakaro paisato-poroki iithaari, irootaki iyotanta-yaari iwasiri-tatyaa.

⁶ Ikanta ikimaki pinkathari-tatsiri Inawiniki, yookanakiro iwinkathari-minto, ikithaa-tanakaro paisato-poroki iithaari, saikanaki samampoki. ⁷ Ikamantantaki inampinapayi pinkathari, iyotantyaari maaroni nampitarori, ikantzi: “Intziwintyaa maaroni atziri, tikatsi owaachani. Ari inkimitairiri ipira-payi, airo ipiri kapichiini iyaari aajatzi imiri. * ⁸ Ontzimatyii inkithaa-porokityaa atziri-payi aajatzi ipira-payi. Inchiraa-piro-tatyii yamanairi Pawa. Iwashaantairo ikaaripiro-waitzi aajatzi imaimani-tantzi. ⁹ Aamaasityaa aritaki inisironkatai Pawa, intsimaryaa-siri-tajyaa. Airo añaantaro yapathakirotai.”

¹⁰ Iñaakiri Pawa tsika ikantanaja Inawini-satzi, tima iwashaanta-najiro ikaaripiro-witaka. Ti inintanaji Pawa iwasankitairi.

4

Otyaanakari imasirinka Jonás

¹ Ti onimotiri Jonás ifñaakiri Pawa ti iwasankitairi Inawini-satzi, otyaanakari imasirinka. ² Ikowako-takiri Pawa, ikantzi: “¡Pawá! Ari noyotzitaka pantiri ainiro nosaiki nonampiki. Irootaki nonintantari noyaatimi Makaarini. Tima noyotzi awiroka Pawa nithaan-tatsiri, nisironka-tantatsiri, ti pinkisa-nityaa. Antaro pitakotanta, pinkanta-wityaa: ‘Ari nowasankitaakimi’, iro osamaniitaki ti pinintanaji piwasankitaanti. ³ Irootaki noñaasirinkan-tamiri Pawa, nonintzi nonkami. Irootaki nonintapirotzi nonkami, ti noninti nañai.” ⁴ Ari yakanaki Pawa, ikantzi: “¡Jonás! ¿Irooma kamiitha-tzimo-tzimiri pikisawaita?” ⁵ Jatanaki Jonás isitowa-piintziro ooryaatsiri owiraa-thapita nampitsi. Iwitsika-paaki iwanko-shita. Ari isaiki yaimpyyaa, iyaawinta paita awisatsini nampitsiki.

⁶ Ikantakaakaro Pawa omapoka-sityaa oshooki siwitha-maisi, anaakotakiri Jonás. Irootaki tsimanka-kiriri iitoki, ari yaimpyyaari airo ifñaasirinkantari ooryaatsiri. Oshiki ikimo-siri-winta-nakiro Jonás shookain-tsiri. ⁷ Ikanta okitaitita-manaji, ikantakaakaro Pawa yapiyiro chapitzi shookain-tsiri, sampiyasi-tanaki. ⁸ Ikanta isintsi-tapaaki ooryaatsiri, itampyyaa-takaakiro Pawa sintsiini okinapaakiro tsika isitowiro ooryaatsiri. Iriitaki taakiriri sintsiini iitoki Jonás, iwamaima-takiri. Ikantzi: “Irootaki nokowa-pirotzi nonkami, ti noninti nañai.”

⁹ Iroka ikantzi Pawa yakiri Jonás: “¿Irooma kamiitha-tzimo-tzimiri pikisakotaro okamaki incha-maisi?” Ikantzi Jonás: “Jii, tima kamiitha noñaakiro ayimawaitana nomasirinka.” ¹⁰ Ikantzi Pawa: “Ti awiroka pankitironi siwita-maisi, ti awiroka shookakaironi aajatzi. Apatziro-machii piñaakiro oshookaki, piñaakiro okamaki aajatzi. Irootaki pitako-waitari. ¹¹ ¿Airoka nonisironkatari naaka Inawini-satzi? Oshiki ikarajitzi. Tzimatsi aajatzi oshiki iinchirii-riki, ikaratzi 120,000, tikira iyotziro tsika otzimi yampati aajatzi irako-piro. Tzimatsi aajatzi oshiki ipirairiti anta.”

* 3:7 ipira-payi = bueyes, ovejas

MIQUEAS

Impoñiiyaa Owaripankoniki pinkathariwintairini Israe-iiti

¹ Iroka iñaani Pawa ikamantziriri Miqueas Kasiya-kaarini-satzi, ikantziri: “Noñaakimiro opaita awisatsini apaata Ositikii-toniki aajatzi Aapatyaawiniki.” Aripaiti iñaakiri ipinkathari-tantari Jotam, Ahaz aajatzi Ezequías anta Judá-iti-ki.

5

Impinkathariwintantai owawisaakotantaniri

¹ Irisinto owayiriiti! Pinkisa-winta-jyaaro tapotakimiri otantotsi, Tima iwayiri-taitatyai.

Antaroiti iwasankitaitiri ijiwariti ashininka Israel-iiti,

Imposawai-tantyaari pasamintotsi iporoki.

² Irooma awiroka, Tantapankoni saikatsiri Posini-pathaniki,

Yanaakimi ishikijiitzi pishininka Judá-iti.

Ari impoñii-yaami pinkathari-wintairini Israel-iiti.

Iriitaki itakarori itzimaki pairani,

Itziman-tayitakari añaanita-tsiri.

³ Kapichiini yooka-paintziri yasiyitari,

Irojatzi apaata ontzimaa-nitan-takyaari kooya yaminai-takiri owaiyanti.

Iyosiitaitani kooya owaiyanti.

Aripaiti impokayitaji ishininka,

Intsipa-yitajyaari Israel-iiti.

⁴ Ari yitanakyaarori pinkathari yaamaako-winta-jyaari ishininka-payi,

Irootaki imatanta-jyaari isintsinka Pawa.

Ari inkantzi-taityaari impinkatha-taitiro iwairo Iwawani.

Aritaki isaikawaitaji kamiitha,

Tima antaroiti impinka-thaitairi Pawa,

Imaitairo maaroni tsika-rika owiraa-thapi-tapaja kipatsi.

MALAQUÍAS

Ityaantaitiri kimityaarini kamantantzinkari Elías owitsikironi tsika inkinapaaki ikokowaitziri

¹ Iroka iñaani Pawa ikantakiriri Kamantan-tzinkari Malaquías, irootaki iyotajiri maaroni Israel-iiti.

3

¹ Ikantzi Pawa Ñaapirori:

Ari nontyaantaki ityaaroni inkaman-takotina,
Iriitaki witsikironi tsika nonkina-paaki.

Omapoka-sityaa inkyii itasorintsi-pankotiki, Piwinkathariti pamina-mina-tziri.

Ariitzi-mataka pikowajii-tziri, iriitaki nontyaantiri inkinkitha-takoyi-tairo kasiyakaa-wakaantsi.

4

¹ Iroka iñaani Pawa Ñaapirori, ikantzi:

Okaakitaki kitaitiri iñiitiro siyariri opaamatzi paamari,

Ari intaajyaari kantakaa-pirori aajatzi kaari-pirori, inkimitai-yaaro opaamatzi tsipanasi.

Ari inthonkyaari intaajyaa, isiyaaro ipomitai-tziro inchato,

Tima inthonkaitiro maaroni ochiwo aajatzi oparitha.

² Irooma awirokaiti pikaratzi pipinkatha-tajiro nowairo,

Ari onkoñaa-tzimo-taimi kamiitha-siri-taantsi osiyaari isiparyii ooryaatsiri,

Irootaki isiparyaani wawisaako-tajimini osiyawai-tajyaaro iroomi isiwanki iwaankakiri tsika pisaikaki awiroka.

Antaro pinkimo-siri-yitai, pinkimi-tyaari itharowinta yanini pipira aririka isitowi kapichikitaiti tsika pasitako-tziri. *

³ Aritaki paatzika-yitairi kaari-piro-siriri,

Pinkimi-takaan-tajiri yaatzika-waitai-tziro samampo-pani,

Aririka omonkara-tapaakyaa kitaitiri nomatan-tajyaarori onkarati nantayitiri.

Ari ikantzi iñaawaitzi Pawa Ñaapirori.

⁴ Pinkinkithasiri-tairo noñaani,

Nopakiriri pairani nompiratani anta Mamirii-toniki.

Irootaki nosinita-kaantani, irootaki noñaani irasiiti maaroni Israel-iiti!

⁵ Aritaki nontyaanta-kimiri Kamantan-tzinkari Elías,

Tikira omonkara-tapaakya kitaitiri inintziri Pawa, tima kowiinka onkantajyaa, omapiro-kitajyaa onkaaripiro-paititai.

⁶ Aritaki yoipyaa-siri-tairi Pawa ikaratzi iriritaitari, oshiki imiraawintairi itomi-payi.

Ari ikantajyari itomitaitari, oshiki inkaminthaa-siri-tairi asitariri-payi.

“Paamaiyaa, nompiyaki-rika, nowasankitairi = kari ikaratzi saikantarori kipatsi.”

* 4:2 pipira = vaca = becerro

KAMIITHARI ÑAANTSI ISANKINA-TAKIRI MATEO

Icharini-yitari Jesús

(Lc. 3.23-38)

¹ Iroka iwairo-payi ikaratzi icharini-takari Jesús, Saipatzii-totaari. Tima yoka Jesús iriitaki icharini David aajatzi Abraham. ² Ikanta pairani Abraham, itzimaki itomi ipaitakiri Isaac. Ikanta Isaac tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jacob. Ikanta Jacob tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Judá. Tima oshiki iririntzi tzimain-tsiri Judá. ³ Ikanta Judá itzimakaakiro Tamar, ipaitakiri Fares, iriima pasini ipaitakiri Zara. Ikanta Fares tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Esrom. Ikanta Esrom tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Aram. ⁴ Ikanta Aram tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Aminadab. Ikanta Aminadab tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Naasón. Ikanta Naasón tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Salmón. ⁵ Ikanta Salmón itzimakaakiro Rahab, ipaitakiri Booz. Ikanta Booz itzimakaakiro Rut, ipaitakiri Obed. Ikanta Obed tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Isai. ⁶ Ikanta Isai tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri David. Tima yoka David iriitaki pinkathari-taintsiri.

Ikanta pinkathari David itzimakaakiro iina Urías, ipaitakiri Salomón. ⁷ Ikanta Salomón tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Roboam. Ikanta Roboam tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Abías. Ikanta Abías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Asa. ⁸ Ikanta Asa tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Josafat. Ikanta Josafat tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Joram. Ikanta Joram tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Uzías. ⁹ Ikanta Uzías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jotam. Ikanta Jotam tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Acáz. Ikanta Acáz tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Ezequías. ¹⁰ Ikanta Ezequías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Manasés. Ikanta Manasés tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Amón. Ikanta Amón tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Josías. ¹¹ Ikanta Josías tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jeconías. Tima ti aparoni ikanta Jeconías oshiki iririntzi tzimain-tsiri. Aripaiti inosikai-tanakiri yaitanakiri maaroni anta Kompi-jaariki.

¹² Ikanta ipiyajaara inosikan-taita-karira Kompi-jaariki. Ari itzimapajiri itomi Jeconías, ipaitakiri Salatiel. Ikanta Salatiel tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Zorobabel. ¹³ Ikanta Zorobabel tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Abiud. Ikanta Abiud tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Eliaquim. Ikanta Eliaquim tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Azor. ¹⁴ Ikanta Azor tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Sadoc. Ikanta Sadoc tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Aquim. Ikanta Aquim tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Eliud. ¹⁵ Ikanta Eliud tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Eleazar. Ikanta Eleazar tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Matán. Ikanta Matán tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri Jacob. ¹⁶ Ikanta Jacob tzimanaki itomi irirori, ipaitakiri José. Iriitaki José oimithori María. Tima iroka María irootaki tzimakhiriri Jesús, irijatzi ipaitai-tziri Saipatzii-totaari.

¹⁷ Iriitaki yokapayi iwaisatzititakari yitanakaro Abraham irojatzji David, ikarajiitzi 14. Ipoñanaro David irojatzji inosikan-taitana-kariri Kompi-jaariki, ikarajiitzi 14. Ikanta ipiyajara inosikan-taita-kariri Kompi-jaariki, irojatzji itziman-takari Saipatzii-totaari, ikarajiitzi 14.

Itziman-takari Jesús

(Lc. 2.1-7)

¹⁸ Iroka okanta itziman-takari pairani Jesús, Saipatzii-totaari. Tzimatsi iinathori José opaita María, irootaki ikasiyakari iinanyaaaro. Titzimaita iñiuro itsipa-tyaaro. Iro kantacha, motyaataki María ikantakaakaro Tasorinkantsi. ¹⁹ Tima tampatzika-siri inatzii José irirori, inintawitaka iwashaantiro María imananiikiini, ti ininti iwasononkairo inkimakoi-takiro itzimasi-waitaka iintsiti. ²⁰ Ikanta ikinkisiryaa-waita José tsitiniriki, iñaakakari Imaninkariti Pawa imisiri-kii, ikantakiri: “José, icharini pinkatharini David. ¿Paitama pikinkisiryaa-tantari piwashaantiro María? Payiro, tima Tasorinkantsi kantakarori omotyaa-tantakari. ²¹ Aririka intzimaki iinchaa-niki, pimpaitiri “Iwawisaa-kotajaj Pawa”. Tima iriitaki wawisaa-kotairini ishininka-payi ikaaripirota. Tima iroka wairontsi “Iwawisaa-kotajaj Pawa”, irootaki ikantziri iñaaniki iriroriiti “Jesús”. ²² Tima omatanta-yitakari iroka-payi, ari omonkaratari okaratzi isankina-takaakiri Pawa pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki:

²³ Ari otzimanitaki kooya kaari ñiirini sirampari, intzimi otomi,

Impaitaitiri Emanuel, irootaki paitakaan-tairini inkantaitiri: “Itsipatai Pawa.”

²⁴ Ikanta isaakitanaji José, imatakiro okaratzi ikantakiriri Imaninkariti Pawa, iinan-takaro María. ²⁵ Tizimaita imaantyaaro irojatzi itziman-takari itakari otzimakiri otomi. Ipatait-takiri JESÚS.

2

Ipokaki yotanikiri iñiiri Jesús

¹ Tima tzimaki Jesús nampitsiki Tantapankoniki, ipatsitiki Judá-iti tsika ipinkathari-wintantzi Herodes. Ari yariijitaka yotanikiri-payi Aapatyaawiniki ikinapaakiro isitowa-piintzi ooryaatsiri. ² Isampitan-tapaaki, ikantzi: “¿Tsika isaikika iwinkathariti Judá-iti owakira tzimain-tsiri? Tima anta nonampiki tsika nopoñaaka, noñaaki impokiro noyotan-takari tzimaki. Irootaki nopokan-tanakari nompinkathariti.” ³ Ikanta ikimaki pinkathari Herodes antaro okantzimo-siryaa-nakari, ari ikimi-tzita-nakari maaroni Aapatyaawini-satzi. ⁴ Ikaimakaan-takiri Herodes maaroni ijiwariti Ompira-tasorintsitaari, aajatzi maaroni Yomitaan-taniri, isampitakiri, ikantziri: “¿Tsikama intzimika Saipatzii-totaari?” ⁵ Ari ikantajii-tanaki irirori: “Ari intzimiri anta Tantapankoniki ipatsitiki Judá-iti, tima ari okantzi isankinari Kamantan-tzinkari, ikantaki:

⁶ Irooma awiroka Tantapankoni saikatsiri ipatsitiki Judá-iti, Tikatsi thainkimini, inkantaitimi: ‘Ti piriipiroti awirokaiti, anaimi pasini pinkathari-wintziriri ashininka Judá-iti.’

Tima aritaki impoñii-yaari pinkathari-pirori anta. Iriitaki jiwatajirini Israel-iiti nasitari naaka.”

⁷ Tima imananiikiini ikaimakaan-takiri Herodes pokaintsiri yotanikiri-payi, isampitakiri, ikantziri: “¿Tsika-paitika piñaakiri impokiro piyotan-takari tzimaki pinkathari?” ⁸ Ari ikamantakiri tsika-paiti iñaakiri. Ikantzi Herodes: “Kamiihataki, pimatiro pijati Tantapankoniki paminiri tsika isaiki iincha-niki. Aririka piñaakiri aajatzi pinkinapaji aka pinkaman-tanjina, nojatiita naaka nompinkathariti.” ⁹ Ikanta ikimaki yotanikiri-payi ikantakiri pinkathari, awisajii-tanaki. Aajatzi iñaanajiri impokiro iñaakiri chapinki inampiki. Ikanta yariitzi-matapaaka, iñaatziiiri yaatzinka-paaki tsika isaikaki iincha-niki. ¹⁰ Ikanta iñaakiri yaatzinka-paaki impokiro, antaro ikimo-siri-jiitanaki. ¹¹ Ari ikyaajii-tapaaki pankotsiki, iñaapaa-kitziiri iincha-niki aajatzi María, iriniro. Otyirowa-jiita-paaka, ipinkatha-tapaakiri. Ipoñaa iwayiitapaakiro okaratzi yamakiriri, ipapaakiri ooro, kasankari, aajatzi kipishaari. Oshiki owinaro iroka-payi.

* ¹² Ikanta imaajii-tapaaki, ari imisimpayitakiri, ikantai-tziri: “Airo pikinasi-tanajiri Herodes.” Irootaki ikinanta-naari pasiniki awotsi ipiyanta-naari inampiki.

Isiyantakari Apitantoniki

¹³ Aritaki piyajiitaja yotanikiri-payi. Yapiitajiro Imaninkariti Pawa iñaanatairi José imisiriki, ikantziri: “¡José! Pisiyakairi iincha-niki aajatzi iriniro, pijati nampitsiki Apitantoniki. Ari pisaikiri anta irojatzi nonkantan-tajyaamiri: ‘Pimpiyají.’ Tima awot-sikitaki Herodes inintzi iwiiri iincha-niki.” ¹⁴ Ikanta isaakitanaki José, ikamantakiro María, tima tsitiniki isiyaka Apitantoniki yaanakiri iincha-niki. ¹⁵ Ari isaikakiri anta, irojatzi ikamantaari Herodes. Ari omonkaratari isankina-takiri pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki:

Isaikawitaka notomi nampitsiki Apitantonni, tima nonkaimajiri impiyají.

Yapirotaitakiri iwaitakiri iintsipayi

¹⁶ Ikanta iyotaki Herodes yamatawi-takiri yotanikiri-payi, otyaanakari imasirinka. Ari ityaankanki apiritirini iwiiri intsipayi, ikantakiri: “Pijati Tantapankoniki aajatzi maaroni nampitsi okaratzi otsipa-nampitari, piwiiri maaroni iincha-niki owakira tzimain-tsiri, aajatzi ikaratzi tzimain-tsiri apiti isarintsiti.” Tima ikamantakiri chapinki yotaniriki-payi tsika-paiti iñaanta-kariri impokiro. ¹⁷ Ari omonkaratari ikamantan-takiri pairani Kamantan-tzinkari Jeremías, ikantaki:

¹⁸ Ikimaitaki Tonkaironiitoniki antaro iraaajiita-chari.

Irootaki osaro-payi kaminkaroni Raquel irakotariri intsiti-payi.

Tima tikatsi mataironi yoimosirinka-jyaaro, tima ithonka iwamai-tzитай-takiro iinchaaniti-payi. †

Ipiyantajari José ipatsitiki Israel-iiti ipoñaajaro Apitantoniki

¹⁹ Okanta apaata, kamaji irirori Herodes. Irojatzi isaikaki José Apitantoniki. Ari yapi-itajiro Imaninkariti Pawa iñaanatairi imisiriki. ²⁰ Ikantajiri: “¡José! Kantacha pimpiyí ipatsitiki Israel-iiti, paanajiri pintsiti aajatzi iriniro. Tima kamaji nintawi-tachari iwiiri.”

* 2:11 kipishaari = Mirra † 2:18 Iroka Raquel irootaki iinani Israel.

21 Ikanta isaakitanaki José, jataji iipatsitiki Israel-iiti, yaanajiri iinchara-niki aajatzi iina.
 22 Iro kantacha, ikimaki José ikantaitzi: "Tritiki pinkathari-taatsi Arquelao inampiitiki Judá-iti, yimpoyii-taari Herodes, iririni." Oshiki itharowanaki, ti ininti isaikapaji anta. Ari yapiitai-tziri iñaanai-tajiri imisiriki, ikantai-tziri: "Paamaiyaari Arquelao." Irootaki ikinanta-najari Tapowiniki. 23 Ari inampita-pajaro nampitsiki Kasiyaka-wini. Tima ari omonkaratari ikantakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki: Ikasiyakaitaitakiriri impaitaitiri.

3

Kiwaatantatsiri Juan

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9,15-17; Jn. 1.19-28)

1 Okanta pairani anta iipatsitiki Judá-iti, ari ipokaki Juan Kiwaatantatsiri, ikamantantzi. 2 Iroka ikantan-tapaaki: "Piwashaantairo pikaaripiro-siri-waitaki, tima irootantsi impinkathari-wintantaji aka Inkiti-satzi." 3 Tima irootaki ikinkitha-takotaki pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantzi:

Tzimatsi kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkantan-tapaaki:

Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki.

Pinkimitha-kaantiro itampatzikai-tziro awotsi.

4 Irootaki ihaaritari pairani Juan, intyii-tziro iwitzi ikyaakoitari, iwathata-kitari misinantasi-masi. Iwari kintori, iriri iyaaki pitsi. * 5 Oshiki pokaintsiri pairani iñiiri Juan, Aapatyaawini-satzi, aajatzi poñaanain-chari pasiniki inampi-payi Judá-iti, ipokanaki ikaratzi nampi-thapyaa-tarori Pariña. 6 Ikinkitha-takoyi-takiro ikaaripiro-siri-waitzi, irootaki ikiwaatantakariri Juan yokapayi anta Pariñaaki.

7 Ikanta iñaawakiri Juan ipokajiitaki Nasitantaniri aajatzi Sadoc-iti, inintzi inkiswaatiri iyotaitan-tyaariri kitisiritaji, ikantawakiri: "Ti pinkamiitha-siri-jiiti awiroka, pikimitha-sitakari maranki. ¿Piña-jaantzi airo iwasankitaitajimi?" 8 Omapiro-rika piwashaantajiro pikaaripiro-siri-waitzi, pinkamiitha-siritaji, pisiyako-tajyaaro pankirintsi kithota-tsiri. 9 Airo pikanta-siri-waitzi: 'Naaka icharini nowaisatzitini Abraham.' Pinkimi nonkantimi: 'Airo pikantakaa-piro-waitasita pinkimi-takaantya awiroka ininta-pirotani Pawa, kantatsi yatziri-takairo iroka mapi, irootaki impoyii-tajyaarini incharini-yitajyaari awaisatzitini Abraham.' 10 Airorika pisiyaaro pankirintsi kithokitatsiri, ichikakai-tatyiyyaro shiicha pankirintsi-ponkitziki kaari kithoki-tatsini, yaitakiro intaitiro.

11 Aririka iwashaantajiro ikaaripiro-siriwita atziri, aritaki nonkiwaatantaiyaari nijaa. Iro kantacha, awotsikitaki matzirori ipinkathari-tsitzi, nopinkatha-tzitaikari naaka, ti onkanti inkimitha-kaantina impiratani nonthopaan-tyaaniriri ikyaantari iitziiki. Tima iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatantaityaarimi Tasorinkantsi, yoiti-siri-tantyaairimi paamari. 12 Tima yairikakiro irirori itikaiki-minto, irootantsi inkaratiro intikai-kiwaiti. Iwakoyi-tairo kamiithari okithoki pankirintsi, intaimai-tajyaaro otakii-riki." †

Ikiwaataka Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

13 Ipoña ipokaki Jesús anta Pariñaaki, ipoñaakaro Tapowiniki. Ipokasi-takiri Juan inkiwaatiri. 14 Ti inintawityaa Juan inkiwaatiri Jesús, ikantawakiri: "¿Paitama pipokasi-tantanari naaka nonkiwaatimi? Awiroka kiwaatinani naaka." 15 Yakanaki Jesús, ikantzi: "Noninta-piro-tatzii pinkiwaatina. Irootaki inintakaa-kinari Pawa." Ari inintanaki Juan, ikantziri: "Aritaki nonkiwaatakimi." 16 Yaanakiri, ikiwaatakiri. Isitowanajiira nijaaki Jesús, kimiwaitaka asitryaa-nakyaami inkiti, iñiitatzii ipokasi-takiri Tasorinkantsi ikinapaaki inkitiki ikimitha-paakariro siro. 17 Ikimaitatzii inkitiki ikantai-tanaki: "Nitakokitani inatzii yoka notomi, oshiki nokimo-siri-wintakiri."

4

Inkaaripiro-siri-takai-tirimi Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-3)

1 Ikantakaa-nakari Jesús Tasorinkantsi jatanaki otzisi-masiki, ari inintawi-takari Kamaari inkaaripiro-siri-takairimi. 2 Oshiki kitaitiri isaikawaitaki, tikatsi iwajyaari, ayimatakiri itashi. Tima onkaratzi 40 kitaitiri isaikawaitaki anta. 3 Ikanta Kamaari,

* 3:4 ikyaakoitari = camello † 3:12 Tima aririka awiikitiro awankiri, atikakitakiro, antayimai-tyaaro otakii-riki. Irootaki aaki okithoki, atikitakiro kamiitha, awakoyi-takiro. Ari inkimitha-tyaari aajatzi pokaintsiri, iinasiyi-tajyaari atziri, inisironka-yitajyaari inkarati kimisanta-najirini, iriima kaari washaantironi ikaaripiro-siritzi, intaanta-tyaari paamari kaari tsiwaka-nitatsini.

ipokasi-takiri Jesús inkaaripiro-siri-takairimi. Ikantapaakiri: “Omapiro-tatyaa-rika Itomitami Pawa, pimpyiuro wararitinsi iroka mapi, piyaaro.” * 4 Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Tzimatsi sankinarintsi kantatsiri:

Ti apatziro owañaantzi okaratzi iwaitari, tima irootaki owaña-a-pirotan-tatsiri ankimisantajirori okaratzi ikantairi Pawa.”

5 Ikanta Kamaari yaanajiri nampitsiki tasorintsi-tatsiri, yatiita-kaapaakiri jinoki otawan-toki tasorintsi-panko. † 6 Ikantawi-tapajari: “Omapiro-rika Itomitami Pawa, pimitayi osaawikinta. Pinkinkithasiritiro isankinai-takiri pairani okantzi:

Ari intyaan-takimiri Pawa Imaninkariti yaamaako-wintyaami.

Iriitaki thomaimini airo pantziwa-tantaro mapi piitziki.”

7 Ari yakanajiri Jesús, ikantziri: “Okantzi aajatzi isankinai-takiri pairani:

Ti onkamiithati piñaan-tyaari Piwinkathariti Pawa.”

8 Yapiiwi-takari Kamaari yaanajiri Jesús tonkaariki otzisiki. Iñaakakiri maaroni nampitsi ipinkathari-yitzi atziri, tima kamiitha okanta owaniinka-yitaka. 9 Ikantapajiri:

“Piñiuro okaratzi tzimatsiri anta. Aririka pintyiroowa-sitakyaana pimpinkathatina, aritaki nompakimiro maaroni.” 10 Ari yakanajiri Jesús, ikantziri: “iPijati intaina! Kamaari pinatzii awiroka. Tima isankinaitaki pairani, kantatsiri:

Ampinkatha-tajiri Awinkathariti, apatziro ankimisantajiri irirori.” ‡

11 Ari yintainaiwiwita-paintari Kamaari. Pokajii-tapaaki Imaninkariti Pawa, yaminapaa-kiriniri inintziri Jesús.

Yitanakari yantayi-tziri Jesús

(Mr. 1.14-20; Lc. 4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)

12 Ari ikimakiri Jesús yasitakoi-takiri Juan. Irootaki ipiyanta-naari irirori Tapowiniki.

13 Ti isaikapaji Kasiyakaa-winiki, ikinanaji Capernaum-ki, ari isaikapajiri. Tima inkaarithapyaaki osaiki Capernaum, inampiitiki iwaisatzitini Zabolón-iti aajatzi Neftalí-iti.

14 Ari omonkaratari okaratzi ikinkitha-takiri pairani Kamantan-tzinkari Isaiás, ikantaki:

15 Osaiki inkaarithapyaaki inampitsiti Zabolón-iti aajatzi Neftalí-iti,

Intatzikirona Pariñaaki,

Saikatsiri Tapowiniki, tsika impiyota-jyaari pasini-satziiti.

16 Ikaratzi kimiwiwita-kariri inkinaki-tyiimi otsitini-kitzi,

Ari iñaayitajirori iroopirori ootamintotsi.

Otsiman-kakowi-takari yaampari ñaawakai-nkari inkinaimi sarinkawiniki.

Okimiwai-taaro isaikajimi okitainkatzi.

17 Aripaiti yitanakaro Jesús ikinkitha-takairi atziri-payi, ikantziri: “Piwashaantairo pikaaripiro-siri-waitzi, tima irootaintsi impinkathari-wintantaji aka Inkiti-satzi.”

Yamiñaanakiri Jesús simaatzinkaripayi

18 Ikanta isiri-thapya-tanakaro inkaarini anta Tapowiniki, irojatzi iñaanta-pajariri

Simón, ipaitai-tziri aajatzi Pedro, itsipatari iririntzi ipaita Andrés, ikithajitzi. Tima simaatzinkari inajitzi. 19 Ikantapaakiri: “Piyaatina, osiyawai-tajyaaro iroñaaka iriimi atziri nosimaa-takaa-jiityaami.” 20 Tima ti ishintanaki, yookanakiro iithari iyaatanakiri. 21 Iro yawisanintanakimi, iñaapaa-tziiri Jacobo aajatzi Juan, iririntzi.

Ari isaikajitzi irirori iwitoki iwawithai-tziro iithari-minto itsipatakari iriri paitachari Zebedeo. Yamiñaanakiri aajatzi irirori, 22 yookanakiri iriri iwitoki, iyaatanakiri Jesús.

Iyomitaantaki Jesús maaroni nampitsiki

23 Ithonka-kiro yaniitakiro Jesús anta Tapowiniki, iyomitaantaki maaroni nampitsiki tsika yapatota-piintaita, ikamantan-takiro Kamiithari Ñaantsi tsika okantakota ipinkathari-wintantaji Pawa. Yisitako-takaa-yitaji ikaratzi mantsiya-yitatsiri nampitsiki.

24 Tima ithonka ikima-kotai-tanakiri Jesús anta. Ikimajitaki aajatzi Tonkaironisatzi, yamayitakiri ishininka ikaratzi mantsiya-tatsiri, yisitako-takaa-yitawakiri. Yamakiri ikaratzi aayitzi kantasi-waita-chari mantsiyarintsi, katsiwai-tatsiri, kamanawai-tatsiri, kisoporoki-waita-tsiri. Yamakiri aajatzi ikyantasaritari Pawa. Tima inthonkiri iwawisakota-wakiri Jesús. 25 Tima iyaataa-jiitakiri oshiki Tapowini-satzi, Apipakowin-

isatzi, Aapatyaawini-satzi, poñaayi-tanain-chari pasiniki inampiki-payi Judá-iti, aajatzi intatzikiro Pariñaaki.

5

Ikinkithatzi Jesús tonkaariki

(Lc. 6.20-23)

* 4:3 owaritinsi = pan † 4:5 nampitsi tasorintsi-tatsiri = Aapatyaawini ‡ 4:10 Kamaari = Satanás

¹ Ikanta ifñaakiri Jesús oshiki apatowinta-kariri, tonkaanaki otzisiki, ari isaikapaaki anta. Pokapaaki iyomitaani-payi, ipiyotzi-minta-paakari. ² Ari iyomitaayitakiri, ikantziri:

Ikantakota kimosiritaatsini

³ “Kimosiri inkantajyaa sipita-siriri, tima iriitaki ñaajironi ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi.

⁴ Kimosiri inkantajyaa iraaninta-waita-chari, tima iriitaki yoimosirinkai-tajiri.

⁵ Kimosiri inkantajyaa tsinampa-siriri, tima iriitaki saikaatsini kamiitha kipatsiki ikasiya-kaita-kiriri.

⁶ Kimosiri inkantajyaa amina-mina-tzirori inkamiitha-siriti, tima aritaki ifñaajiro inintziri.*

⁷ Kimosiri inkantajyaa nisironka-tantatsiri, tima aritaki inisironkai-tairi irirori.

⁸ Kimosiri inkantajyaa kitisiriri, tima iriitaki ñaajirini Pawa.

⁹ Kimosiri inkantajyaa oitsimaryaan-taniri, tima iriitaki inkantaitiri: “itomiyaayi Pawa inajiiitzi.”

¹⁰ Kimosiri inkantajyaa inkimaatsita-kayi-tyaari ikamiitha-siritzi, tima iriitaki ñaajironi ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi.

¹¹ Kimosiri inkantajyaa imaninta-waitaitimi, inkimaatsi-takai-tyaami, inthaiya-kowai-taityaami okantakaan-tziro pikimisantaana. ¹² Tharowinta pinkanta-yityaa, tima Pawa pinatajimini inkitikiki. Pinkinkithasiritiro tsika ikantai-takiri pairani ikimaatsi-takaitari itanakarori Kamantan-tzinkari-payi.”

Osiyarori tziwi

¹³ “Pisiyakaro awiroka-payi tziwi. Aririka inkonowaitiro tziwi tsika ompaityaa, airo apatanaaro inkatyokan-taityaaro. Ontzimatyii imanintaitiro, yookaitakiro osaawiki yaatzika-waitaitiro.”

Kimitariri ootamintotsi

¹⁴ “Aririka osaiki nampitsi tonkaariki, okofaatzii maaroni aririka ootyaa tsitini-paiti, ti omaña nampitsi. Tima kitainka-takotaniri pinatzii, awiroka yomitaan-ñajirini maaroni atziri, airo pimanimo-tziri okaratzii piyotanajiri. ¹⁵ Ari okimitari aajatzi, aririka oishiri ootamintotsi, ti antatakotiri. Tima owakotziri jinoki inkitainka-takotantyaari ikaratzii saikatsiri pankotsiki. ¹⁶ Ari pinkanta-najyaari awiroka, pisaika-yitanaji kamiitha ifñaantyaamiri pishininka-payi okamiithatzi okaratzii pantayi-tanajiri. Irootaki impinkatha-tanta-jyaariri irirori Asitairi Inkiti-satzi.”

Ikinkitha-takotziro Jesús Ikantakaan-taitsiri

¹⁷ “Airo pikinkithasiri-tasita nopokatzi nowashaanta-kayimiro Ikantakaan-taitsiri, airo nowashaanta-kayimiro aajatzi ikinkitha-takotakiri pairani Kamantan-tzinkari. Apatziro nopoki nomonkara-takaa-yitajyaaro okaratzii ikinkitha-takoi-takiri pairani. ¹⁸ Omapiro onthonkajyaa kipatsi aajatzi inkiti, airozimaita awisasita Ikantakaan-taitsiri irojatzii omonkara-tanta-kyaari maaroni. † ¹⁹ Airorika pithotyiro Ikantakaan-taitsiri, airorika pikaman-tajiri pishininka inkiman-tajyaarori irirori, airo panintaajaro ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi. Iriima matakirori ithotyiro iyomitaan-tajiro, iriitaki iriipiro-taatsini tsika impinkathari-wintantaji Inkiti-satzi. ²⁰ ¿Pisiyakaan-tzima kamiitha-siri ikanta Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri? Airorika panaajiri awiroka pinkamiitha-siritaji, airo ifñaajiro ipinkathari-wintantaji Inkiti-satzi.”

Ikinkitha-takotziro Jesús kisaantsi

(Lc. 12.57-59)

²¹ “Piyojii-tziro awiroka okaratzii ikantai-takiriri pairani awaisatzitini, ikantai-tziri: Airo piwamaantzi. Aririka piwamaantaki, aritaki iwasantakita-takimi awirori.

²² Iroka nokantzi naaka: Airo pikishiri pishininka, iwasantakita-tzimi = kari. Airo pikanta-waitziri: ‘Ti piyowaiti awiroka.’ Aritaki iwasantakita-takimi pinkatharintsiki. Ti onkamiithati pinkisa-niinta-waitiri pishininka piitamasontzi-waitiri, patsipitara = kari pintaajyaa sarinkawiniki. ‡ ²³ Tima paapiintziri pipira pasitakaari Pawa pimpomi-tiniri, iro kantacha aririka pinkinkithasiri-tapaakiro tzimatsi kisanitzimiri pishininka, ²⁴ pookanakiri pipira pasitakaariri, pijatasitiri kisakimiri. Pinkantairi: ‘Ashininká, thami aakamiithata-wakaajyaa.’ Aririka paapatyaa-wakaajyaa, pimpiyi

* 5:6 amina-mina-tzirori inkamiitha-siriti = iriitaki osiyariri ayimaniintziri imiri aajatzi itashi ikowa-pirotaji inkamiitha-siritai. † 5:18 Ikantakaan-taitsiri = jota, tilde = yanini-payi sankinarintsi ‡ 5:22 pishininka = pirintzi, pitsiro

pomitai-rontsiki, pimpomi-tapajiniri Pawa pasitakaariri pipira. ²⁵ Tzimatsi-rika kishimini, piñaatyiri yaanakimi pinkatharintsiki, pintharo-wakoti awotsiki, pinkantiri: 'Airo pikisawaita, thami aakamiithata-wakaajyaa.' Tima aririka yariita-kaakyaami pinkatharintsiki, inkantakiri impiratani: 'Paanakiri yoka.' Aritaki yaitanakimi yasitakoitimi. ²⁶ Airorika pipinata-sitari ikaratzi ikowako-takimiri, airo yomisitowakaantajimi. Omapiro."

Ikinkitha-takotziro Jesús mayimpi-taantsi

²⁷ "Piyotziro awirokaiti ikantakaan-taitakiri pairani, ikantaitzi:

Airo pimayimpitzi.

²⁸ Iroka nokantzi naaka: Aririka piñiuro kooya, ompoña ayimawaitimi piniwi-sirityaaro, pimayimpi-siri-takiro. ²⁹ Iroka nosiyakaan-timiro. Iroorika pokipiro kaaripirota-kayimiri, piwashaantajiro, pinkimi-takaan-tiro pinkitho-ryaatyiro, piroki. Tima ti pininti patsipi-tajyaaro sarinkawini onkanta-kaantiro poki, tima irootaki kamiithatatsi pisaika-pityaakitaji. ³⁰ Iroorika pakopiro kaaripirota-kayimiri, piwashaantajiro, pinkimitaan-tairo pinchika-tyiromi pako, pookiro. Tima ti pininti patsipi-tajyaaro sarinkawini okantakaan-tziro pako, tima irootaki kamiitha-tatsi pisaikaponthokitai.

Ikinkitha-takotziro Jesús ookawakaantsi

³¹ "Ikantaitaki aajatzi pairani:

Aririka yookawa-kaityaa, ontzimatyii impaitiri tsika osankina-takota yooka-wakaan-tyaari.

³² Iroka nokantzi naaka. Kaaripiro-siritaki ikaratzi ookasitarori iina, irooma iñiuro-rika omayimpitaki kantacha yookiro. Aririka aawitajyaa iroori pasini oimi, omayimpi-tzimotakiri itawitari oimintari. Ari inkanta-jyaari aajironi, mayimpitaki irirori."

Ikinkitha-takotziro Jesús pairyaa-siwai-tariri Pawa

³³ "Piyojii-tziro ikantai-takiriri pairani awaisatzitini:

Airo pipairyaa-siwaitari Pawa.

Tima aririka ontzimi pinkasiya-kairiri Pawa, ontzimatyii pimonkara-tiniri.

³⁴ Iroka nokantzi naaka: Ti onkamiithati pimpairyaa-siwai-tyaari Pawa pimatan-tyaarori pikanta-yitziri. Airo pipairyaa-siwaitaro inkiti, tima ari isaikiri Pawa anta. ³⁵ Airo pipairyaa-waitziro kipatsi, tima iriitaki asitaro Pawa, irootaki ikatziya-chinti-tanta-piintari. Airo pipairyaa-siwaitaro Aapatyaawini, tima aritaki ipinkathari-wintantaji Pinkathari-pirori. ³⁶ Airo pipairyaa-siwaitaro piito, pinkanti: 'Airorika nomatziro nokantzi, inthatzinkai-tinaro noito.' Tima ti awiroka matironi pishooka-kairo pipai, ipoña pinkisaisitakaajiro. ³⁷ Airo pamatawi-tantzi. Omapiro-rika pantiro pikanta-yitziri, pinkanti: 'Jii, nomatiro.' Airorika pantziro, pinkanti: 'Airo nomatziro.' Tima ti onkamiithati pishikyiro piñaani."

Okantakota kisaniiintaantsi

(Lc. 6.27-36)

³⁸ "Piyojii-tziro awiroka ikantai-takiri pairani:

Aririka pinkitho-ryiitiri irooki pasini atziri, okamiithatzi inkisako-wintai-tyaari, inkitho-ryiitai-timiro poki awiroka.

Aririka pinkiryaa-kotiri pasini atziri, okamiithatzi inkisako-wintai-tyaari ikiryakoitimi awiroka.

³⁹ Iroka nokantzi naaka. Ti onkamiithati pimpiya-tyaari kisaniiintzimiri. Aririka impasaitimi kashita-poroni, pisinitiniri imonti-porotimi impasaitimi. ⁴⁰ Aririka yaitimi pinkatharintsiki ininti yaapithai-timiro pithaari, pisinitiniri yaanakiro aajatzi piwiwiryakota-piintari. ⁴¹ Aririka impirai-tyaami paanakiro owaararonsi pookiro niyaanki awotsi, paanakiro owaararonsi panaakairo tsika ikantai-takimi pookiromi. § ⁴² Aririka inkantaitimi: 'Pimpina,' okamiithatzi pimpiri. Aririka inkantaitimi: 'Pimpawakina, ari noipyajimi,' okamiithatzi pimpiri airo pithañaa-pithatari.

Okantakota itakoitari kisaniiintantatsiri

⁴³ Piyojii-tziro awiroka ikantaitaki pairani:

Pintakota-jyaari pishininka. Iriima ikaratzi kishimiri, pinkishiri irirori.

⁴⁴ Iroka nokantzi naaka: 'Pintako-tyaari kishimiri. Pamana-kotairi maaroni inisironkanta-jyaariri Pawa. Airo pipiyatari kisaniiintzimiri, paakamiitha-tairi.' ⁴⁵ Irootaki ikowa-kayi-takiriri itomiyi-tairi Asitairi Inkiti-satzi. Tima iriitaki owitsika-kiriri ooryaat-siri kitaityaa-kotziriri maaroni atziri: kamiitha-siriri, aajatzi kaari-piro-siriri. Irijatzi

owitsika-irirori inkani, iwaryiiniri maaroni atziri: tampatzika-siriri aajatzi kowiinka-siriri. ⁴⁶ Apatziro-rika pitakotari ikaratzi otakotamiri awiroka, ¿pisiyakaantzi aritaki impinataimi Pawa? Tima airo, irootaki yanta-piintakiri sintsiwintziriri atziri impinatiri iriitaki yasitakai-yaari iwinkathariti wirakocha. ⁴⁷ Apatziro-rika piwitha-tapaa-kyaari pishininka, ¿aminaasi-waitaantsi iroka? Tima irootaki imata-piintakiri pasini-satzi atziri. ⁴⁸ Pinkamiitha-siri-yitaji awiroka, pisiyako-tajyaari Asitairi Pawa, omapiro ikamiitha-siritaki irirori.”

6

Ikinkitha-takotziri Jesús opasitan-tachari

¹ “Piwashaantajiro piwapyii-motari atziri-payi pikamiithasiri-taimi. Aikiro-rika pijatakaa-tyiuro, tikatsi impinata-jimiri Asitairi Inkiti-satzi.

² Aririka pimpasi-tantyyaa, airo pikanta-kanta-waitzi: ‘Nopasitantaka naaka.’ Apatziro ikanta-kanta-waitzi owapyiimo-tantaniri tsika yapatota-piintaita aajatzi tsika ikinaita-piintzi, irootaki impinka-thaitan-tyaariri irirori. Tzimaki pinkatha-matsi-takiriri irirori. ³ Aririka pimpasi-tyaari awiroka asinonkai-nkari, airo pikanta-kanta-waitzi, * ⁴ omanani-kiini onkantyyaa pipasitan-takari. Apatziro iyotzi Pawa, tima iriitaki pinatajimini.”

Iyomitaantziro Jesús amanaantsi

(Lc. 11.2-4)

⁵ “Aririka pamaniri Pawa, airo pisiyakotari kantasiwairintzi. Tima inkatziyapiinta irirori yapatota-piintaita aajatzi niyaankiniki nampitsi iñaantyyaariri ishininkapayi. Tzimaki pinkatha-matsi-takiriri irirori. Omapiro. ⁶ Irooma awiroka aririka pamani, pasitakotyaa piwankoki pinkowa-kotiri Asitairi tsipata-kamiri. Iriitaki ñiimini apaniroini, aritaki inisironka-takyyaami, iriitaki pinatajimini.

⁷ Aririka pamani, airo papii-pii-tziro okaratzi pikantakiri. Apatziro yapii-pii-tziro pasini-satzi atziri. Iñaajaantzi yapii-yapii-tziro ikantakiri aritaki inkimakiri Pawa. ⁸ Paamawintyyaa pisiyakotari = kari awiroka. Tima tikira pinkowa-kotiriita Asitairi kowityii-motamiri, iyotzita-waitakaro irirori okaratzi kowityii-motamiri. ⁹ Iroka pinkanti pamana-piinti awiroka:

Asitanari, nampitarori inkitiki,
Tasorintsi onatzii piwairo awiroka.

¹⁰ Pimpinkathari-wintajina naaka.

Pantakainaro aka kipatsiki okaratzi pininta-kainari awiroka,
Pinkimi-takaan-tajinari inkiti-wiri, pantakairi irirori maaroni pininta-kairiri awiroka.

¹¹ Pimpa-piintina kowityii-motanari noyaari. †

¹² Pimpyyaako-tajinaro nokaaripiro-siri-waitaki,
Tima nomatakiro naaka, nopyaako-tajiri ikaratzi owaaripiro-siri-tanari.

¹³ Airo pisinitana iñaantai-tyaana, inintaiti yanta-kayi-tinaro kaari-pirori.

Tima pasi piwajiro pimpinkathari-wintantaji awiroka.

Ari pikanta-jitatziiro otzimimo-tzimi pisintsinka, aajatzi piwaniinkaro. Aritaki okantari.

¹⁴ Aririka paripiro-tajyaari ikaratzi kishimiri, aritaki yaripiro-taimi awiroka Asitairi Inkiti-satzi. ¹⁵ Irooma airorika paripiro-tari ikaratzi kishimiri, tima airo yaripiro-taami awiroka Asitairi.”

Ikinkitha-takotziri Jesús tziwintaantsi

¹⁶ “Aririka pintziwintyyaa pisirita-kotyaaari Pawa, airo pikanta-kanta-waitzi: ‘Notziwinta-tyaari Pawa.’ Paamaiyaa pisiyari = kari awiroka kantasiwaitsinkari. Itziwinta-piintawita irirori mansiya ikantayita, irootaki iyoitan-tariri itziwintyyaa. Tzimaki pinkatha-matsi-takiriri irirori. Omapiro. ¹⁷ Irooma awiroka aririka pintziwin-tyaari Pawa, pinkiwa-porotyaa, pinkisityaa kamiitha, ¹⁸ airo iyotantaitami pitziwintyyaa. Apatziro iyotimi Asitairi Inkiti-satzi, tima iriitaki pinatajimini.”

Ikinkitha-takotziri Jesús inkiti-sato owaararontsi

(Lc. 12.32-34)

¹⁹ “Airo pashaaranta-siwaita aka kipatsiki, oshiki opirikitanaki, ompowanaki, tima tzimatsi oshiki kosintzi aka. ²⁰ iro kamiitha-tatsi pantayi-tairo pisaikan-tajyaari kamiitha inkitiki. Irootaki kimitajyaaroni pashaarantaa-tyiyyaami inkitiki tsika ti opiriniki-tapaji, opowani-tapaji aajatzi, tima ti intzimapaji kosintzi anta. ²¹ Tima tsika-rika piwaarantaka, aritaki pisirita-piinta-jyaaro.”

* **6.3** Pisiyakaantiro ti oyotimi pampati tsika opaita antziri pakopiro † **6.11** noyaari = pan

Ikinkitha-takotziro Jesús ootamintotsi
(Lc. 11.33-36)

²² “Irootaki oki osiyariri ootamintotsi awathaki. Kamiitha-rika okanta poki, piñaantaro kamiitha, okimiwai-takaro pinkofiityaa-kotatyiimi. † ²³ Tirika ampantyaaro poki, airo piñaantaro kamiitha, okimiwai-takaro pintsitini-kitako-tatyiimi.”
§

Ikinkitha-takotziro Jesús owaararontsi
(Lc. 16.13)

²⁴ “Tikatsi matironi yantawai-tiniri apiti opiratan-tachari. Tima aparoni ininta-piroti imonkara-tiniri ompira-tantachari, iriima pasini inkisaniinta-nakiri. Ari okantari aajatzi: Tikatsi matironi yantiniri Pawa inintziri irirori, aririka inkinkithasiri-takotai-tyaaro awaararontsi onkimiwai-tanakyaaro iroomi ompiratyarini.”

Ikinkitha-takotziro Jesús kantzimo-siri-taantsi
(Lc. 12.22-31)

²⁵ “Pinkimi nonkanti: Airo okantzimo-siri-waitami pinkanti: ‘¿Paitama noyaari, opaitama niriri, opaitama nonkithaa-tyaari?’ Tima tzimatsi ankinkithasirita-piintajiri, irootaki kowapiro-tachari, anauro okaratzi awayita-piintari, aajatzi akithaayita-piintari. ²⁶ Thami ankinkisiryaa-takotiri tsimiri-payi. Ti impankitiro iyaari, ti iwitsiki iwanko iwantyaarori iwankiri. Iro kantacha, Pawa opapiintziriri okaratzi iwayitari. ¿Tima intako-piro-tyaami awirokaiti Pawa? ²⁷ Aikiro-rika pijatakaa-tyiuro onkantzimo-siri-waityaami ¿arima pinkantakiro piwawi-niinta-wairo pisarintsiti? ²⁸ Thami ankinkithasiri-takotiro incha-tyaaki-payi, ti añiuro antawaiti, ti ontyaawintyaa onkithaa-tyaari. Titzimaita onkantzimo-siri-waityaaro, onkanti: ‘¿Opaitama nonkithaa-tyaari?’
* ²⁹ Owaniinka kamiitha, anauro iwaniinkata Salomón, pinkathari-tatsiri pairani. ³⁰ Tima iriitaki Pawa owaniinka-tzirori. Okantawita kapichiini añaawitaro owaniinkata-painta, iro osamani tikatsi apantyaaroni aririka onkama-tyaa-tanaki, inchikai-takiro, intayii-takiro. ¿Airoma ikimpoyaa-wintzimi awiroka Pawa? Aritaki, airo pikiso-siritzi. ³¹ Aritapaaki okantzimo-siri-waitami, pikantzi: ‘¿Paitama noyaari, opaitama niriri, opaitama nonkithaa-tyaari?’ ³² Apatziro okantzimo-siri-waitari pasini-satzi-payi. Irooma awirokaiti, iyotako-tzimiro Asitairi Inkiti-satzi opaita-rika kowityii-motamiri. ³³ Tima irootaki kowapiro-tachari impinkathari-wintajimi Pawa, iwamiitha-siri-taimi aajatzi, aritaki impayita-jimiro okaratzi kowityii-motamiri.
³⁴ Aritaki okantari, airo okantzimo-siri-waitami opaita-rika awishimo-timini onkitaaita-manaji, aritaki piñaakiro. Tima maaroni kitaitiriki-payi piñaapointakiro okaratzi kantzimo-siri-yitamiri.”

7

Ikinkithata-kotziro Jesús mishakowintaantsi
(Lc. 6.37-38,41-42)

¹ “Ti onkamiithati pimishakowintanti, paamaiyaa imishakowintai-tzimi = kari awiroka. ² Aririka pinkanta-kotiri pishininka, aritaki inkanta-kota-nakimi awiroka. Ontzimatyii paamaiyaa, otzimi-kari pantzi-motantani, imapiroi-tajimi = kari apaata impiyatai-tyaami. ³ Tima osiyawaitakaro aririka ontyaa-kitimi antaro incha-pitoki pokiki, ¿kantachama paminiri pasini tyaakita-chari kapichiini irokiki? ⁴ ¿Kantachama pinkantiri: ‘Pimpoki naajimiro otyaa-kita-kimiri?’ Otyaaki-taikimi awiroka antaro incha-pitoki. ⁵ Tima pisiyakari awiroka kantsiwaitsinkari. Ontzimatyii pitawakyaaro awiroka paawairo antaro inchato otzkaa-kimiri pokiki, paminaji kamiitha paanta-yaaniriri otyaakita-chari kapichiini.

⁶ Ti impaitiri otsitzi okaratzi tasorin-tsita-tsiri yasitari Pawa. Ti impaitiri aajatzi chancho okaratzi poriryaa-yitatsiri pinapirota-chari, ti iyoti inithaa-wainiti oshiki

† 6:22 Siyakaa-winta-chari okitsi kamiithari, iriitaki atziri pimantaniri (kaari masitha-tatsiri), iriitaki ñaajironi inkimatha-tairo okaratzi yantakairiri Pawa, tima isaikanaatzii okitainkatzi § 6:23 Siyakaa-winta-chari aioririka apantaro oki, iriitaki atziri masithari kaari kimatha-tironi okaratzi yanta-kayiriri Pawa, tima isaikatzi otsitini-kitzi

* 6:28 incha-tyaaki-payi = lirio

yoipatsi-waitiro yaatzika-waitakiro. Ti impaita-tyiiri inintawitari, oshiki inkatsimati, aritaki yatsikantaki.” *

Ikinkithata-kotziri Jesús amana-pirotziriri Pawa
(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ “Pikamiti, pamina-minatai aajatzi, aritaki impaita-jimiro pinintziri. Pisiyakaantiro aririka pariityaa pankotsiki, pinkanta-paakiri asitarori: ‘Pasitaryiinaro piwanko.’ Aritaki yasitaryaa-kimiro iwanko. ⁸ Tima aritaki impaitajiri kamitan-tatsiri. Inkarati amina-minataironi, aritaki ifaakai-tairi. Aririka inkantanti: ‘Pasitaryiinaro.’ Aritaki yasitaryaaaitakiniri. ⁹ Aririka inkamitimi pitomi, inkantimi: ‘Apaá, pimpina noyaari.’ ¿Arima pimpakiri mapi? † ¹⁰ Aririka inkantimi: ‘Pimpina sima.’ ¿Arima pimpakiri maranki iyaari? ¹¹ Tima piyotziro pitakotari awiroka pitomi-payi, kaari-piro-siri pinawita. Iriitaki mapirotzirori Asitairi Inkiti-satzi, itakotari maaroni amanayitairiri. ¹² Aririka pininti intakoi-tajyaami, pitawakyaaro awiroka pintakotantyyaa. Tima irootaki kanta-kota-chari lkantakaan-taitani, irojatziki ikantakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi.”

Ikinkithata-koitziro awotsi-manchaki
(Lc. 13.24)

¹³ “Aririka pininti pinkyaa-pankotairi Pawa, pisiya-kayiro pimpampi-thata-tyiiromi awotsi-manchaki. Tima tzimatsi pasini awotsipirori, kaari pomirintsita-chani inkinantaityaaro. Tima oshiki pampithata-kirori, iriitaki asinonkaa-chani sarinka-winiki. ¹⁴ Irooma awotsi-manchaki, ti ishikiti kinantyaaroni, iriitaki ariitaa-chani anta tsika irasi iwiro yañaaji.”

Ikinkithata-kotziri Jesús osiyawitariri kamantantatsiri
(Lc. 6.43-44)

¹⁵ “Paamawinta-jiityaa awirokaiti yamatawitzimi = kari osiyawitariri Kamantan-tzinkari, isiyapaa-kyari ipiraitari ti ikatsima-waiti. Iro kantacha kaari-piro-siriri inatzii, isiyakari owantaniri. ‡ ¹⁶ Ontzimatyii ayotiiri kamiitha-rika okaratzi yantayitziri, irootaki ayotantyaari kamiitha-siriri inatzii. ¿Añiroma chochoki iraitsiri onkitho-kitantyaaro owaato kitoochii? Tima ti. ¿Kantachama onkitho-kitantyaaro pasini chochokipayi iroori? Tima airo. § ¹⁷ Iroorika inchato saankanata-tsiri oshooki, okitho-kitzi kamiitha. Irooma inchato karipirori, ti ampantyaaro okithoti. ¹⁸ Tima maaroni inchato saankanata-tsiri oshooki, ti onkaaripiroti okithoki. Ari okantari aajatzi inchato sampiyasita-tsiri osi, ti onkamiithati okithoki. ¹⁹ Tima intowaitatyiiro inchato kaari kithokitsini kamiitha, yaiziro intayitiro. ²⁰ Aritaki piyojiita-wakiri awiroka-payi amatawiriri aririka piñaayitakiro okaratzi yantayitiri.”

Ikinkithata-kotziri Jesús oyotako-pirotairiri
(Lc. 13.25-27)

²¹ “Tzimawitacha oshiki kantanari: ‘Nowinkathariti pinatzii awiroka, nopinkathatzimi.’ Airotzimaita ikyaaji inkitiki tsika ipinkathari-wintantai Pawa. Apatziro inkyaaji ikaratzi antanajirori inintziri Asitanari Inkiti-satzi. ²² Apaata aririka namina-kotajiri maaroni yantayitakiri, tzimayitatsi kantayita-jinani: ‘Nowinkathariti, nopairyaa-kimiro piwairo nokinkithata-kotzimi. Nopairyakimi nisita-kota-kayiri isakasiritantari piyari. Ari nokimita-jiriri aajatzi noshininka-payi, oshiki notasonka-winta-yitaki nopairyiiniri piwairo.’ ²³ Nonkan-tzimaityaari naaka: “Ti noyotimi. Pijati intyaatsikaini, omapiro pikaaripiro-siritaki.”

Ikinkithata-koitziro apiti owitsika-tsiri iwanko
(Lc. 6.46-49)

²⁴ “Pinkimi. Aririka pinkinkithasiritiro maaroni nokanta-kimiri, aririka pinkimisantanajiro maaroni, ari okamiithatzi. Irootaki piyota-nityaari. Pisiyaari witsika-tsiri iwanko okiraawiro-pathatzi kipatsi. ²⁵ Oparyaa-witaka antaroiti inkani, amaraani-witaka. Antaro otampyaa-witaka, ookanta-witapaakaro pankotsi, ti aawyiuro. Tima owatzika-pirotyyaa kamiitha okiraawiro-pathataki kipatsi. ²⁶ Ari okimitari aajatzi aiorrika pikinkithasiritziro okaratzi nokanta-yitakimiri, aiorrika pinkimisanta-najiro,

* 7:6 Ikantai-tziri aka: “tasorin-tsita-tsiri yasitari Pawa” aajatzi “poriryaa-yitatsiri pinapirota-chari”, irootaki siyaka-wintacha Kamiithari Naantsi tasorin-tsita-tsiri. Tima irootaki ifaani Pawa osiyariri ikaratzi poriryaa-yitatsiri pinapirota-chari. Iriima otsitzi aajatzi chanco, iriitaki siyaka-winta-chari ikaratzi kaari nintironi inkimisantairo Kamiithari Naantsi, oshiki ikisaniintakiri kamantantzirori. Tirika inintiro inkimisanti, airo yanta-waitatsiri inkimisanti † 7:9 noyaari = pan ‡ 7:15 ipiraitari ti ikatsima-waiti = oisha = oveja; owantaniri = lobo § 7:16 chochoki iraitsiri = uva; chochokipayi = higo

airo piyota-nita. Pisiya-kotakari witsika-tsiri iwanko impaniki-pathatzi. ²⁷ Okanta oparyaa-paaki inkani, amaaranita-paaki. Ari otampyaata-paaki, ookanta-paakaro pankotsi, tyaanaki. Ti ifiitajiro.”

²⁸ Irootaki iyomita-kiriri Jesús ikaratzi apatowinta-kariri. Okiryaantzi ikantajiita atziri-payi ikimiri. ²⁹ Tima ti omañaa isintsinka iyomitaantzi, yanairi iyomitaantzi Yomitaan-taniri-payi.

8

Yisita-kota-kaitziri amatziri pathaa-rontsi

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

¹ Ikanta yoirinkajaro Jesús ikinkithatakira tonkaariki, iyaatajiri oshiki atziri. ² Ari ipoka-sitakiri amatziri pathaa-rontsi, ityirowa-sita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkathari, pinintzi-rika, aritaki onkantaki pisita-kota-kaajina.” ³ Irootaki yakotan-tanakari Jesús, itzinkakiri kapichiini, ikantziri: “Nonintzi, pisita-kotaji.” Isitanaki ipathaa-waiwita. ⁴ Ikantawita-waari Jesús pathaa-waiwita-chari: “Airo pikamanta-kotana. Apatziro piwanakiro pijata-sitiri Ompira-tasorintsitari, pimatant-tyaarori Ikantakaantani pairani Moisés, paanakiniri Pawa pasitakaariri pipira, irootaki iyotantai-tyaari isita-kotajimi.”

Yisita-kota-kaajiri Jesús impiratani wirakocha jiwatziriri owayiri-payi

(Lc. 7.1-10)

⁵ Ikanta yawisanaki Jesús, ariiitaka nampitsiki Capernaum. Ari ipokaki ijiwari iwayeriti wirakocha ifiiri Jesús, ⁶ ikantapaakiri: “Nowinkathariti, tzimatsi naaka nompiratani nowankoki, omapiro imantsiyataki, kisoporokitaki.” ⁷ Ari yakanakiri ikantziri: “Aritaki nojataki nowawisaakotajiri.” ⁸ Ikantanaki irirori: “Oshiki nopinkathatakimi awiroka, tima tikatsi miraawintyaanani naaka, airo okantzi pinkyaa-wankotina. Apatziro nonintzi pinkanta-kaantiri yisita-kotai, aritaki omatakyya pinkantiri.” ⁹ Tzimatsi ompiratanari naaka, tzimatsi aajatzi owayiri-payi nompiratari naaka. Aririka nonkantiri: ‘Pijati,’ aritaki ijataki. Aririka nonkanti pasini: ‘Pimpoki,’ aritaki impokaki. Aririka nonkantiri nompiratani: ‘Pantiro iroka,’ imatziro yantziro.” ¹⁰ Okiryaantzi ikantanaka Jesús ikimakiri ikantaki ijiwariti owayiri. Ikantanakiri ikaratzi oyaatakiriri: “Iriitaki matakirori yoka ikimisantzi, tima aka inampiitiki Israel-iiti tikira nonii aparoni siyaarini. Omapiro. ¹¹ Pinkimi, aririka impinkathari-wintantai Inkiti-satzi, aritaki intzimaki oshiki pasini-satzi poñaachani pasiniki nampitsi, yanintaajyaa isaikakaajiri awaisatziitini Abraham, Isaac aajatzi Jacob. ¹² Airotzimaita itzima-pirotaji ashininka saikaaitsini anta. Iriitaki inintawitaitari impinkathari-wintairi maaroni anta, tima oshiki ipiyathataka, irootaki yookanta-jyaariri otsitini-kitaki. Ari irawaita-jyaari, yatsikai-kiwaitajyaa inkimaatsitajyaa.” ¹³ Ipithoka-sita-naari ijiwariti owayiri, ikantziri: “Pimpiyi piwankoki. Pimatakiro pikimisantzi awiroka, irootaki yisita-kotan-tajyaari pimpatirani.” Apatha-kiro yisita-kotanaki impiratani iwankoki.

Yisita-kota-kaajiro Jesús irayiro Pedro

(Mr. 1.29-34; Lc. 4.38-41)

¹⁴ Ikanta ikinanaki Jesús iwankoki Pedro. Iñaapaa-tziro irayiro onaryaa, omatatzi-iro okatsirinkawaitsi. ¹⁵ Itzinka-paakiro kapichiini irakoki, isita-kotanaki. Piriintanaka, aminayita-wakiniri ompaita opawakiriri.

Isitakotakaaki Jesús oshiki mantsiyayitatsiri

¹⁶ Okanta otsitiniityaanaki, yamaita-paakiniri oshiki yaayiri piyari. Yisita-kota-kaayitairi ikisatha-yitakiri iwiyariti. Yisita-kota-kaaki aajatzi ikaratzi mantsiyayita-tsiri. ¹⁷ Ari omonkaratari ikamantantakiri pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantaki: Iriitaki aanakiro amantsiyari, Irijatzi aanakiro okaratzi akimaatsi-yitari.

Nintawitachari iyaatiri Jesús

(Lc. 9.57-62)

¹⁸ Ikanta iñaakiri Jesús ishiki-pirota-paaki atziri apato-tawintariri, ikantanakiri iyomitaani: “Thami amontyaaaji intatzikirona.” ¹⁹ Ikantawita-waari Yomitaan-taniri: “Yomitaanari, nonintzi noyaata-nakimi tsika pinkinayiti awiroka.” ²⁰ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Tzimatsi imoro kowincha imaanta-piintari, aajatzi ikimita tsimiri-payi tzimatsi imayiro. Iriima yoka Itomi Atziri ti ontzimi iwanko imaanta-piintyaari

* 8:8 Yoka ijiwari iwayeriti wirakocha, kaari Judá-iti, pasini-satzi atziri inatzii. Pairani ti inkyya-wankotiri Judá-iti pasini-satzi kaari ishininkatyya.

irirori.” ²¹ Ari ikantanaki iyomitaani: “Yomitaanari, noninta-witaka naaka noyaatanakimi, airotzimaita iroñaaka, nonintatzii noñiuro nonkitata-najiri asitanari, aripaiti noyaatimi.” ²² Ikantanaki Jesús: “Piyaatina. Tima inkarati kamasirita-tsiri, aritaki inkitatairi irirori kaminkari-payi.”

Imairintziro Jesús tampyaa

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Ari ititanaka Jesús pitotsiki, itsipatakari iyomitaani-payi. ²⁴ Ikanta imontyaa-kotanaka, maanaki Jesús pitotsiki. Iro iwiraako-witaka niyankyaaki, omapokakiri iyomitaani-payi antaro tampyaa, otitapaaka nijaa pitotsiki otamaakata-nakira inkaari. ²⁵ Ijata-sitai-takiri Jesús, iwakiryii-paakiri, ikantai-tziri: “¡Yomitaanari, ampiinkatyii! ¡Piwawisaa-kotajina!” ²⁶ Ikantanakiri irirori: “¿Paitama pitharowantari? ¿Tikirama pikimisanta-pirotzi?” Piriintanaka, imairintakiro tampyaa aajatzii otamakaan inkaari, awisanaki, mairyaatanaji kamiitha. ²⁷ Okiryaantzi ikantawinta-nakari Jesús, antaro ipinkathata-nakiri, ikanta-wakaa-jiita: “¿paitama atzirita-tsiri yoka? Imairintziro tampyaa, aajatzii inkaari.”

Gadara-satzi yaakiri piyari

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Arijiitaka intatzikiro, aatakota-paaki nampitsiki ipaitai-tziri Gadara. Ari isiya-sita-wakari apiti atziri yaakiri piyari ipoñaakaro kitataari-masiki. Katsima ikantakaakari piyari, oshiki itharowakaitari, ti onkanti inkinaiti anta. ²⁹ Ikaimaa-pirotatzii ikantzi: “¡Jesús, Itomi Pawa! ¿Piwawisankita-tyiinama tikirata omankaratyaa? ¿Tsikama nokanta-kimika awiroka?” ³⁰ Ari isimoka-waijiitzi oshiki chancha anta. ³¹ Ñaawaitanaki iwiyariti, ikantzi: “Aririka pisita-kota-kaajiri naaka, pintyaantina ipiyotaka chancha.” ³² Ikantzi Jesús: “¡Pijati piyari!” Jatanaki piyari-payi chanchoki, isaikantapaakiri, irootaki isiyanta-nakari impiritaki, mitaajiita-paaka maaroni inkaariki, apirotaka ipi-inkaki. ³³ Ikanta iñaakiro aamaako-wintariri chancha okaratzi kantain-chari, siyanaka nampitsiki, ikamanta-paakiri maaroni atziri okaratzi iñaakiri. ³⁴ Irootaki iyatanta-nakariri atziri-payi, iñaapaakiri Jesús, ikantapaakiri: “Ti noninti pisaiki nonampiki, pamini tsika pinikini.”

9

Yisita-kota-kaajiri Jesús kisoporokiri

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Ikanta ititanaaro Jesús pitotsiki, imontyaaaja inampiki. ² Ari yamaita-kiniri kisoporokiri, yanatakoi-takiri inaryaa-mintoki. Iyosirita-wakiri Jesús ikaratzi anata-kota-kiriri oshiki yawintaa-paakari, iñaanata-wakiri mantsiyari, ikantziri: “Pinkimosiriwintyaa ashininká, tima impyaakoi-takimiro pikaaripiro-siri-witaka.” ³ Kimawaki Yomitaan-taniri-payi, ikanta-siritanaki: “Ithainka-tasorintsitatzii yoka.” ⁴ Yotaki Jesús tsika ikanta-siritzi, isampitaki, ikantziri: “¿Opaita pikaaripiro-siritantari? ⁵ ¿Tima onkamiithati nonkanti: ‘Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka?’ ¿Irooma pinintzi nonkantiri: ‘Pinkatziyi, pijatai?’ ⁶ Iroñaaka piyotiri Itomi Atziri otzimi-motziri isintsinka aka kipatsiki, aritaki impyaakotairi kaaripiro-siri-witachari.” Ipthoka-sita-nakari kisoporokiri, ikantziri: “Pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai piwankoki.” ⁷ Ari ikatziyanaja mantsiya-witachari, jataji iwankoki. ⁸ Tima iñaakiri maaroni piyotain-chari, okiryantzi ikantajiitanaka iñaawajiri ijataji. Ikantajiitanaki: “Imapirota-tziro Pawa, iriitaki matakirori otzimi-motan-tariri itasorinka yoka atziri.”

Yamiñaitanakiri Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Ikanta yawisanaki Jesús, iroatzi iñaanta-paariri Mateo, iriitaki yoka sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiiki. Ikantapajiri: “Piyaatina.” Ari ikatziyanaka Mateo iyaatanakiri. ¹⁰ Ariitaka iwankoki Mateo iwakaiyaari Jesús, ari itsipatakari iyomitaani-payi. Tima oshiki sintsiwintan-tatsiri yamaitiri kiriiiki jatanain-tsiri, ijatziitaka aajatzii oshiki antayitzirori kaari-pirori. Ari ikaratzi itsipajiitakari Jesús. ¹¹ Ikanta iñaakiri Nasitantaniri, ikaimakiri iyomitaani Jesús, isampitakiri, ikantziri: “¿Paitama itsipatan-tariri Jesús sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiiki aajatzii antayitzirori kaari-pirori? Ti onkamiithati.” ¹² Ikimaki irirori Jesús, ikantzi: “Aririka imantsiyati atziri ipoka-sitziri aawintan-tzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tikatsi ininti irirori. ¹³ Ontzimatyii pinkinkithasiritiro Ikantakaantani Pawa, kantatsiri: Ti apatziro nonintzi pamayitajina patsipita-kaani. Iro nokowa-pirotajiri pinisironkatairi pishininka.

Tima ti nompoka-sitiri ikimita-kaantai-tziri kamiitha-siriri inawita, nopoka-sita-tziiri kaari-piro-siriri nonkaima-siritajiri iwashaantairo kaari-pirori.”

Ikinkithata-kotziro Jesús itziwintaita
(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Ari ipokajiitaki iyomitaani Juan, isampita-paakiri Jesús, ikantziri: “¿Ipaaitama kaari itziwintanta piyomitaani? Tima nontziwintanta-piintyaa naaka, ari ikimi-tzitari iyomitaani Nasitantaniri.” ¹⁵ Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Aririka ajati aawakaan-tsiki, ¿arima awasirita-paakyaa? Aryaajaini apaata, aririka yaitakiri iimintaitari, aripaiti intziwintaityaa.” ¹⁶ Tima aparoni paisatori ikithaaitari, aririkami iwapatankaitantyaaro owakirari manthakintsi, aritaki osaraa-pirotanaki aririka ampithata-nakyaa owakirari manthakintsi. ¹⁷ Ari okimitari aajatzi, ti inkanta-piroyyaa paisatori misinantsinaki iwantai-tyaari airyaari iraitsiri. Aririka iwantai-tyaari, aritaki isanaryaanaki, aparata-siwaitakyyaa iraitsiri aajatzi misinantsinaki. Iritiitaki kamiithatatsi owakirari misinantsinaki iwantai-tyaari, apitiro inithaa-wakaa airo oyaari-pirota-wakaa.”

Irisinto Jairo aajatzi kooya mantsiyatatsiri
(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ Ikinkithawai-minthaitzi Jesús, ariitapaaka ijiwariti Judá-iti, ityirowa-paaka impinkathata-paakiri, ikantziri: “Kamaki nosinto, irootaki nopokantari pijati nowankoki pantanta-yaaro kapichiini pako, añaajiita.” ¹⁹ Ari ijatanaki Jesús, aajatzi iyomitaani-payi, iyaatanakiri. ²⁰ Ari opokapaaki kooya mantsiyata-tsiri, tima oshiki osarintsi asinonkaawaitaka, tzima-kotaki 12 osarintsi, okina-sita-paakiri itaapiiki Jesús, antakiro kapichiini opatziki iithaari. ²¹ Okanta-siritzi: “Aririka notzinki-takiri kapichiini iithaari, aritaki nisita-kotaji.” ²² Ari ipithoka-sita-nakaro Jesús, ikantziri: “Kimosiri pinkanta-najyaa noshininka, irootaki isitakotaa-jimiri pawintaajana.” Apatha-kiro isitanaki omantsiyari kooya. ²³ Ikanta yariita-paaka Jesús iwankoki ijiwariti Judá-iti, iñaapaa-tziiri showiriwintzirori kamaintsiri, oshiki atziri akiwai-nkataan-chari iraaajiita. ²⁴ Ikantapaakiri: “Pishikajiiti, ti onkami piraako-jiitakari, omakoryaatzi.” Tima thainkaitakiri Jesús. ²⁵ Imisitowa-paakiri maaroni, kyaapaaki Jesús, yairika-wakota-paakiro, piriintanaja iintsi. ²⁶ Tira imanakoitanakiri Jesús, ikimakoi-tanakiri maaroni anta.

Yisita-kota-kaajiri Jesús apiti mawityaakiri

²⁷ Ikanta yawisanaki Jesús, iyaatanakiri apiti mawityaakiri, ikantzi ikaimi: “¿Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” ²⁸ Irojatziri yariitan-tapaakari pankot-siki. Ipokapaaki okaakiini mawityaakiri, ari isampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Tima pawintaakana awiroka aritaki nomatakiro pinintziri?” Ikantajiitzi irirori: “Jii, ari pimatakiro Nowinkathariti.” ²⁹ Akotanaki Jesús, itzinkakiri kapichiini irokiki, ikantziri: “Isita-kota-kaajimi pawintaana.” ³⁰ Apatha-kiro yaminanaji kamiitha. Isintsi-thawita-waari, ikantziri: “Airo pikamanta-kotana nisita-kota-kaajimi.” ³¹ Iro kantacha jaitijiitanaki yokapayi ikamantantanaki, ithonka ikimakoi-tanakiri Jesús anta.

Iñaawaita-kaajiri Jesús kisowaantiri

³² Ikanta yamaita-paakiniri Jesús yaayiri piyari, kisowaanti ikantaka. ³³ Tima yisita-kota-kaawakiri Jesús yoka atziri, ñaawaitanaji, imisitowainiri iwiyariti. Okiryaaantzi ikantanaka atziri-payi, ikanta-siri-jiitzi: “Tira añaapiintiri ashininka-payi imatiro kimityaaroni yantakiri yoka.” ³⁴ Irima Nasitantaniri-payi, ikantajiitzi irirori: “Ipaji-inkatyaari ijiwariti piyari yisita-kota-kaantariri yayiri.”

Sampai-nkatakiri pankirintsi

³⁵ Tima ithonka yaniitakiro Jesús maaroni nampitsi, iyomitaan-tayitaki tsika yapatota-piintaita. Ikinkithata-piintakiro Kamiithari Ñaantsi, tsika okanta ipinkathari-wintantai. Yisita-kota-kaayitakiri maaroni, tikatsi aparoni mantsiyarintsi pomirintsitzi-motyaa. ³⁶ Ikanta iñaakiri Jesús oshiki apatowinta-kariri, antaro itako-sirita-nakari, ikantanaki: “Omapiro yasinonkaayita yoka atziri-payi.

Ikimitakari ipiraitari aioririka itzimi aamaako-wintyaarini.” *

³⁷ Aikiro ikantana-kitziiri iyomitaani-payi: “Isiyakaro yokapayi atziri osampai-nkatzi pankirintsi, titzimaita intzima-piroti atziri koyajironi. ³⁸ Pamanairi awirokaiti Awinkathariti, intyaankiita oshiki jatasisirini atziri-payi, tima tzimatsi oshiki kimisantaa-tsini.”

* 9:36 ipiraitari = oisha

10

*Iyosiitaki Jesús 12 Tyaantariiti**(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)*

¹ Ipoñaa iyoyaaki Jesús 12 iyomitaani, ipajiinkakiri isintsinka. Imatanakiro irirori yisita-kota-kaayitziri maaroni kantasi-waita-chari imantsiyari aajatzi ikaratzi ikyaan-tasiritari piyari. ² Yoka ikaratzi 12 iyoyaakiri Jesús, iriyitaki ipaitakiri Tyaantaariiti: Itanakorori Simón, ipaitakiri Pedro. Ipoñaapaaka Andrés, iririntzi Pedro. Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo itsipatakari Juan iririntzi. ³ Ipoñaapaaka Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo sintsiwintan-tawita-chari yamaitiniri kiriiki, ipoñaapaaka Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, ⁴ ipoñaapaaka Simón, ipaitai-tziri aajatzi Kisakotan-taniri. Ipoñaapaaka owiraanta-paakarori Judas Nampitsiwiri, iriitakira pithoka-sita-kariri Jesús.

*Ityaantai-takiri karatain-tsiri 12**(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)*

⁵ Ipoñaa ityaankakiri Jesús karatatsiri 12, iyomita-yitawakiri, ikantziri: “Airo pikini isaiki pasini-satzi atziri, airo pikinanaki aajatzi inampiki Ositiki-toni-satzi. ⁶ Apatziro pinkina-yitanaki inampiki Israel-iiti, osiyakariri ipiraitari ipyaawitaka. ⁷ Aririka pijatanaki, iroka pinkanti pikamantanti: ‘Irootaintsi impinkathari-wintantaji Inkiti-satzi aka.’ ⁸ Pisita-kota-kaayitajiri mantsiyari, pañaakaa-yitairi kamatsiri, pisita-kota-kaajiri pathaa-waita-tsiri, aajatzi ikyaantasiritari piyari. Tima Pawa nisironkataami awirokaiti, ti ininta-kotimi. Irootaki pimatanaajiri awiroka airo pikowa-kotantzi, pinisironkatan-tajyaa. ⁹ Airo paanaki nasiyita-chari piiriikiti, * ¹⁰ aajatzi piyaari awotsiki. Airo paanaki pasini pithaari, aajatzi pasini pinkyaan-tyaari piitziki, pikotzikiiri. Tikatsi pasini paanakiri. Tima inkantaiti: Ipaiziri antawaita-tsiri iwariti.

¹¹ Aririka pariitakyaa nampitsiki, paminapaaki aakamiithata-wakimini, iriitaki pisaiki-mota-paaki, irojatzi pawisan-takyaari pasiniki nampitsi. ¹² Aririka pariitakyaa pankot-siki, piwithatan-tapaakyaa. ¹³ Aririka yaakamiithata-wakimi piwithata-paakari, aritaki isaikaji kamiitha. Airorika yaakamiithata-wakimi, aminaa-sitaka piwitha-witapaakari. ¹⁴ Airorika yaakamiithatzimi, airorika ikimisantzimi aajatzi, pawisa-pithatiri, pintikana-jiro pipatsi-kitziti. † ¹⁵ Iriitaki imapiroiti apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitakiri. Aritaki anaanakiro ikantai-takiri pairani Paamaarini-satzi aajatzi Katsimaarini-satzi. Omapiro.”

Inkimaatsitakaitaimi apaata

¹⁶ “Notyaan-tzimira iroñaaka, pikimitakari ityaantai-tziri ipiraitari tsika ipiyota owantaniri. Iro kantacha, ontzimatyii pisiya-kotyaari awiroka-payi kokintzi maranki, pisiya-kotyaari aajatzi siro itsinampa-siri-waitzi. ‡ ¹⁷ Paamaiyaa. Tima yaitatyimi jiwariki, impasawaitaimi tsika yapatota-piintaita. ¹⁸ Ompona yaitanakimi isaiki pinkathari-piroriki okantakaan-tziro pawintaajana. Ari pinkinkithata-koyita-jinari anta, inkimayitaji aajatzi pasini-satzi atziri-payi. ¹⁹ Aririka piñaakiro yaitanakimi, airo pikanta-siri-waitzi: ‘¿Opaitama noñaawaita-paakiri?’ Tima tzimatsi iyosirita-kayimironi opaita piñaawaitiri. ²⁰ Airo piyota-sitaro awiroka ompaityaa piñaawaitiri, iriitakira Tasorinkantsi poñaachari Asitamiriki yotakayimironi onkarati piñaawaitiri. ²¹ Aritaki iniiitaki aakaantirini iririntzi iwa-kaantiri. Aakaantirini itomi. Tzimatsi owa-kaantirini asitariri ikisaniinta-nakiri. ²² Oshiki kisaniiintimini okantakaaro pikimisan-taana. Iro kantacha, ikaratzi oijatanari yawintaajana, iriitaki awisakotaa-tsini. § ²³ Aririka inkisaniintai-tanakimi anta, pawisa-pithatiri. Tima tikira pinthotyiro pijayiti inampiki Israel-iiti, piyapaaka yoka Itomi Atziri. Omapiro.

²⁴ Tira iniiiti aparoni iyomitaai-tziri yanairi yomitairiri. Tira iniiiti aajatzi aparoni ompirataari yanairi ompiratariri impinka-thaitiri. ²⁵ Apatziro añiri aparoni iyomitaai-tziri inkimita-yyaari yomitairiri pairani. Ari ikantari aajatzi ompirataari. Tima oshiki ikisaniintai-takina iroñaaka naaka, ikimita-kaitakina naakami Nantatsiri. Awiroka imapiroiti inkisaniintaitimi pikimisan-taana.”

*¿Itzimikama antharowan-tyaari?**(Lc. 12.2-9)*

²⁶ “Airo pitharowan-tawaitari yokapayi, tima ontzimatyii onkoñaata-koyitai okaratzi manakowitain-chari, oñaarontairo kaari ikimatha-witaita pairani. ²⁷ Tzimatsirika nonkaman-timiri tsitiniriki, pikamantantairo awiroka kitaipaiti. Tzimatsi-rika

* 10:9 piiriikiti = ooro, plata, cobre † 10:14 otikirori iipatsi-kitziti ‡ 10:16 ipiraitari = oisha; owantaniri = lobo § 10:22 awintaa: wairontsi

nonkinkithata-kayimiri awirokaiti nomananikiini, pinkaman-tairi awiroka maaroni atziri. ²⁸ Airo pitharowan-tawaitari nintatsini iwimi, tima airo imatziro yooka-siritimi irirori sarinka-winiki. Apatziro pintharowan-tyaari Pawa matzirori yapirotantzi, yooka-siritantzi sarinka-winiki. ²⁹ Tima ti impina-piro-wityaa tsimiri-payi, iro kantacha iyotzi Pawa aririka inkamakaranti aparoni. * ³⁰ Tima iyotziyaaro Pawa tsika okaratz tzimatsiri aisi. ³¹ Piñaakiro, tima yaamaa-kotyaaari Pawa tsimiri-payi, awiroka imapirotzi yaamaako-wintami. Airo pitharowan-tawaitari kisaniintzimiri.

Arika pinkantanti: 'Nopinkathatairi Jesús', aritaki imataimi irirori Asitanari inkantakowintaimi

³² Aririka pinkantiri pishininka: 'Nopinkathatajiri Jesús,' aritaki nonkantajiri Asitanari Inkiti-satzi: 'Apaá, ipinkathataana yoka.' ³³ Irooma pinkantiri-rika pishininka: 'Ti nompinkathatiri Jesús,' aritaki nonkantzi-tyaari naaka, nonkantajiri Asitanari: 'Apaá, ti impinkathatina yoka.' "

Ikinkithata-kota Jesús
(Lc. 12.49-53; 14.26-27)

³⁴ "Airo pikinkithasiri-waita awirokaiti, ti apatziro nopoki noyomitaa-yitajiri atziri-payi yaakamiithata-wakaiyaa aka kipatsiki, okimiwaitakaro namatyimi wisa-mintotsi imaimanita-wakaan-taityaari.

³⁵ iroka nopokan-takari:

Inkisaniintajiri atziri iriri,

Onkisaniintajiro kooya iniro,

Onkisaniintajiro kooya ayiro.

³⁶ Impithoka-sita-wakaiyaa atziri-payi inkisaniinta-wakajyaa ikaratzisi isaikajiitzi iwankoki.

³⁷ Irootaki kamiitha-witacha pintakotyaaari piri, piniro, pintsiti-payi. Iro kantacha, iroorika paakowinta-nakyya pintakotyaaari pishininka-payi, anaanakiro-rika okaratzisi pitakotana naaka, airo nokimita-kaami naapatyaani. ³⁸ Airorika patsipita-kowintaana pinkimisantajina awiroka, pinkimita-kaantairomi ipaikakoi-tatyimimi, tira pinkamithati nasitajyaami naaka. ³⁹ Tima inkarati itakowaita-chari apaniroini irootaki yantantarori inintasi-waitari irirori, aritaki impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzisi atsipiwintarori yantanajiro nonintziri naaka irootaki ikamawintan-takanari, aritaki yawisako-siritai."

Impinai-tairi apaata
(Mr. 9.41)

⁴⁰ "Tzimatsi-rika aapatyiyi-yaamini, naaka yaapatyaaka. Ari okantari aajatzi, tzimatsi-rika aapatyiyi-yaanani naaka, iriitaki yaapatyaaka Asitanari otyaanka-kinari aka. ⁴¹ Tzimatsi-rika yotimini Kamantan-tzinkari pinatzii irootaki yaapatyaan-tamiri, aritaki pinkaratairi apaata impinatajimi Pawa. Ari okanta aajatzi, tzimatsi-rika yotakimini kamiithasiriri pikanta pikimisantai irootaki yaakamiithatan-tamiri, aritaki pintsipatyari apaata impinatajimi Pawa. ⁴² Aririka iyoitimi awiroka noyomitaani, irootaki ipantaitamiri piriri okantawitaka ti piriipiro-wityaa awiroka, aritakira impinai-tajiri apaata yoka itakota-kamiri. Omapiro."

11

Ityaantakiri Juan iyomitaani
(Lc. 7.18-35)

¹ Ikaratakiro Jesús iyomitaakiri 12 iyomitaani. Awisanaki ikamantanti maaroni nampitsiki okaratzisi tzimatsiri anta.

Ityaantakiri Juan iyotaani

² Tima yasitakoi-takiri irirori Juan kiwaatan-tsiri, ari ikima-kotakiri Saipatzii-totaari okaratzisi yantayitakiri. Ityaankaki apiti iyomitaani, ³ isampitiri, inkantiri: "¿Awirokama ipaitai-tziri, 'Pokatsini?' Kaari-rika awiroka, ¿Tzimatsima pasini noyaa-kotiri?"

⁴ Ikanta yarijiitaka, isampita-paakiri Jesús. Ari yakanaki irirori, ikantzi: "Aririka pimpiyanaji, pinkaman-tapajiri Juan okaratzisi pikimakiri awiroka, okaratzisi piñaakiri nantayitakiri. ⁵ Tima naminakaa-yitajiri mawityaakiri, naniita-kaayitajiri kisoporokiri, nisita-kota-kaayitairi pathaa-waita-tsiri, nokimakaa-yitajiri atsikimpityari, nañaakaa-yitajiri kaminkari, nokinkithata-kota-jiniri Kamiithari Naantsi asinonkainkari-payi. ⁶ Kimosiri inkantajyaa inkarati kaari kisosiri-wintainani."

* **10:29** ti impina-piro-wityaa = aparoni kiriiki inkarati-rika apiti tsimiri

⁷ Ikanta ipiyaaro iyomitaani Juan, isampita-nakiri Jesús ikaratzi piyowinta-kariri, ikinkithata-kotziri Juan, ikantzi: “¿Paitama piñaakiri chapinki otzisi-masiki? ¿Iriima piñaaki kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa? * ⁸ ¿Piñaakirima iwaniinkata ikithaata? Ti. Tima inkarati waniinkata-chari ikithaata, isaika-pankotziri pinkathari. ⁹ Irootaki pijata-sitan-tariri piyotzi Kamantan-tzinkari inatzii. Tima imapirota-tziro irirori yanaanakiri pasini Kamantan-tzinkari-payi. ¹⁰ Tima iriitaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitaki:

Pamini, aritaki nontyaantaki ityaaroni inkamanta-kotimi,

Iriitaki witsikaan-timini tsika pinkina-paaki.

¹¹ Pinkimi nokantzi naaka: Pairani oshiki atziri tzmawitain-chari, tikatsi anairini Juan Kiwaatan-tatsiri okaratzi iyota-nitakari. Iriima inkarati tsinampa-siritaa-tsini, impinkathari-wintairi Pawa inkitiki, aritaki yanaa-kotairi irirori Juan. Omapiro. ¹² Tima owakira yitanta-nakarori Juan ikinkithata-kaimi irojatzii iroñaaka, tzmatsi oshiki nintatsiri sintsiini iñiuro impinkathari-wintairi Inkiti-satzi. Osiyawaitakaro isintaitzi aririka iwaiyiritayaa. ¹³ Pairani tzmayitatsi Kamantan-tzinkari-payi aajatzii Ikantaantaantaitani, irootaki ikamantantai-takiri irojatzii itziman-takari Juan. ¹⁴ Iriitakira Juan ikinkithata-koitakiri pairani, tima iriitaki Elias-tatsiri pokatsini. ¿Pikimisantziroma? ¹⁵ Kowirori inkimathatiro, inkimisanti. ¹⁶ ¿Ipaitama nosiyakaan-tiriri yokaiti atziri? Isiyakari washaantawai-rintzi iintsi aririka isiyakaa-waityaa owaankirin-tsiki, ikaimakota-wakaa-jiita, ¹⁷ ikanta-wakaa-jiita: ‘Thami ashowiriti amashaitan-tyaari.’ Ti ininti. Ikantawita: ‘Thami ampanthai awasiritan-tyaari.’ Ti ininti. ¹⁸ Aritaki pikanta-jiitaka awirokaiti. Piñaawitakari Juan, itziwinta-paaka, ti imirityaaro kachori, pikanta-jiitakiri: ‘Ikyantasirityaari piyari, irootaki itziwaitantari.’ ¹⁹ Ipokawitaka Itomi Atziri, ti intzityaaro irirori owaritintsi, iriro kachori. Pikanta-jiitakiri: ‘Kaari-pirori inatzii, niyawairintzi, sinki-ryaantzi. Yaapatyaari sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, yaapatyaari aajatzii kaari-piro-siriri.’ Tikatsi ompaityaa, tima aririka iñiitairo onkarati awisatsini apaata, ari iyoitairi omapiro iyota-nita.”

Ikanta-machiitzi kisosirita-tsiri

(Lc. 10.13-16)

²⁰ Ipoña ikinkithata-kota-nakiri Jesús ikaratzi ñaawita-karori itasonka-wintantzi nampitsiki, tizimaita iwashaantiro ikaaripiro-siri-jiitzi. Ikantzi: ²¹ “Ikanta-machiitzi Simapankoni-satzi aajatzii nampitarori Corazín. Oshiki piñaawitakaro notasonkawintantaki, tizimaita pinkimisanta-jiiti. Iriimi ñaakinani Mapini-satzi aajatzii Simaa-satzi, aritaki inkithaata-nakyaaromi mirimasita-tsiri kithaarintsi, saikawaita-nakimi samanpoki iwasiirita-kotyaa ikaaripiro-siri-yitaki, inkimisantajimi maaroni iriroriiti. † ²² Awirokatakiki imapiroiti iwankitaitiri apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitakiri. Aritaki anaanakiro ikantai-takiri pairani Mapini-satzi aajatzii Simaa-satzi. ²³ Aajatzii awirokaiti nampitarori Capernaum, pikinkithasiriwita pijatai inkitiki, apatziro pijamatsitaji tsika ikinayitzi kaminkari. Iriimi ñaakinani pairani Paamaarini-satzi okaratzi piñaawitakari awirokaiti, irojatzii osaikimi inampiiti. ²⁴ Awirokatakiki imapiroiti iwankitaitimi apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitai-takiri. Aritaki anaanakiro ikantai-takiri pairani Paamaarini-satzi aajatzii Katsimaarini-satzi.”

Pimpoki nosaiki naaka, pimakoryaaji

(Lc. 10.21-22)

²⁵ Irootaki yamananta-nakiri Jesús, ikantzi: “Apaá, tima awiroka pinkathari-wintziriri inkiti-satzi aajatzii kipatsi-satzi, oshiki notharowintakami. Tima awiroka omani-motakiri yotaniiriti iroka-payi, iriitaki piyotakaa-yitai osiyariri iintsi itsinampa-siritzi. ²⁶ Ari okanta, tima irootaki onimota-kimiri awiroka Asitanari.” ²⁷ Ikantanakiri piyowinta-kariri: “Iriitaki Asitanari oyotakaa-narori maaroni. Apatziro iyotana irirori, tima Itomi iwana. Ari nokimitari naaka apatziro noyotziri Asitanari, kantacha noyotakaa-yitajiri nonintziri naaka iyotajiri. ²⁸ Aririka piñiuro onkantzimo-siri-waityaami, ompomirintsitzi-mowaityaami, pimpoki nosaiki naaka, aritaki nomakoryaa-sirita-kaayitaimi. ²⁹ Okimiwaitakaro ontzimi-rika opaita nonkima-tinata-kaiyaamiri. Tima tzmatsi nonintziri noyomitaimiri: tima naaka tsinampa-siri. Aritaki piñaajiro nomakoryaa-sirita-kaajimi. ³⁰ Tima okaratzi nokima-tinata-kaamiri naaka, ti ompomirintsi-pirotayaa.”

* 11:7 kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa = atziri sipita-siriri † 11:21 Tima yokaiti nampitarori Corazín aajatzii Simapankoni-satzi, Judá-iti inatzii. Iriima Mapini-satzi aajatzii Simaa-satzi, pasini-satziiti inayitzi, ti ishininkatyaari Judá-iti

12

Ikinkithata-kotziro Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ Okanta kitaitiriki imakoryaan-taitari, ikini-mota-nakiro Jesús pankirintsi-masi. Ari isapiryana okithoki pankirintsi iyomitaani Jesús, tima intashaa-jiitatzii. ² Iñaakiri Nasitantaniri, ikantanakiri Jesús: “Paminiri piyomitaani isapirya-kiwaitatzii kitaitiriki imakoryaan-taitari, tima ti osinitaa-ntsiti isapirya-waitaiti.” ³ Akanaki Jesús ikantziri: “Tima piñaanata-kotiri pinkatharini David aantawita-kariri itashi itsipatari ikarajitzi. ⁴ Ikyaaiki tasorintsi-pankoki, iwakaro tasorin-tsita-tsiri owaritintsi, ipakiri ikarajitzi. Ti osinitaan-tsiwityaa, apatziro iwapiintaro Ompira-tasorintsitaari. ⁵ Tima piñaanatiro Ikantakaan-taitsiri, tima yantawaita-piinti Ompira-tasorintsitaari kitaitiri imakoryaan-tairi tasorintsi-pankoki, tikatsi kisantyaarini. ⁶ Nokantzi naaka, tzimatsi aka ipinkathapiroi-tziri, iriitaki anairori tasorintsi-panko. ⁷ Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi:

Ti noninti pamajina pipira pintaajinari,

Irootaki noninta-pirotajiri pintakota-jyaari pishininka.

Aririka pikimathatiromi iroka, airo pikisan-tarimi yokapayi, tima ti inkaaripiro-siriti.

⁸ Tima yoka Itomi Atziri pinkathari-pirotari inatzii, yanairo kitaitiri imakoryaan-taitari.”

Atziri kisowakori

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Ipoñaa yawisanaki Jesús, kyaapaaki yapatota-piintaita. ¹⁰ Ari isaikakiri anta kisowakori. Ikanta Nasitantaniri-payi, isampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Sinitaa-ntsita-tsima yisita-kota-kaantaiti kitaitiri imakoryaan-taitari?” Irootaki isampitan-tariri okantantyaari inkanta-kotiri. ¹¹ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Tira pamina-sityaari awiroka pipira aririka inityyaa omoro-naki kitaitiri imakoryaan-taitari, pitakotari, pinosikiri. ¹² Iriitaki itako-pirotari atziri, yanairi ipiraitari. Tima sinitaa-ntsitatsi anisironkatantyaari kitaitiri imakoryaan-taitari.” * ¹³ Iñaanata-nakiri kisowakori, ikantziri: “Pintharyaawakotai.” Kantanaka ikantakiri, akotanaji kamiitha atziri, okimita-naaro pasini irako. ¹⁴ Ari isitowa-jiitanaki Nasitantaniri yapatojitaka, ikinkithatawakaa-jiitakani, ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsikama ankanti-rika Jesús ampyaakaan-tyaariri?”

Isankinata-koitzi-takari pairani Jesús

¹⁵ Yotaki Jesús ikowaitatzii iwaitiri, irootaki yawisan-tanakari. Iyaatanakiri oshiki atziri, yisita-kota-kaayitaki oshiki mantsiyari. ¹⁶ Isintsi-thawitakari ikantziri: “Airo pikamanta-kotana.” ¹⁷ Ari omonkaratari ikinkithataakiri pairani Kamantan-tzinkari Isaías, ikantzi:

¹⁸ Yoka nompiratani, iriitaki noyoyaaakiri.

Notakotani inatzii, iriitaki oimosirinkanari.

Oisokiro iwiro Notasorinka,

Ikinkithata-kaajiri pasini-satziiti atziri ikamantairi tampatzika-siritan-tatsiri.

¹⁹ Airo ikaima-waitzi irirori,

Airo ikimaitziri isinchii-nkawaiti inkinkithata-kotyaa owaankiirin-tsiki-payi.

²⁰ Airo iwatsi-pirotziro isatairo sonkari sataawita-chari,

Airo iitsiwakiro paamari-minki tsiwaki-matain-tsiri,

Irojatzii imatanta-jyaarori yitsinampairi iniitairo iroopirori. †

²¹ Iriitaki iyaakoniintairi pasini-satziiti atziri. ‡

Kisimatziiriri Tasorinkantsi

(Mr. 3.20-30; Lc. 11.14-23)

²² Ari yamaita-kiniri Jesús yaakiri piyari. Tima mawityaaki ikantakaakari, ikiso-waantita-kaakiri. Imatawajiri yisita-kota-kaawajiri, aminanaji kamiitha, ñaawaitanaji. ²³ Okiryaaantzi ikantanaka maaroni atziri, ikantajitzi: “¿Iriima yoka ikasiya-kaitakiriri pinkatharini David?” ²⁴ Kimajitaki irirori Nasitantaniri, ikantajitzi: “Yoka atziri isintsitakaa-tziiri Nantatsiri, irootaki yisita-kota-kaantariri ikaratzi yaakiri piyari.” ²⁵ Yotzimaitaka irirori Jesús ikinkithasiritakari Nasitantaniri, ikantanakiri: “Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika ipinkathari-wintai-tziri, aritaki yooka-wakaanakyaa.

* **12:12** ipiraitari = oisha = oveja † **12:20** Siyakaa-winta-chari sonkari aajatzi paamari-minki tsiwaki-matain-tsiri, iriitaki atziri-payi kimisanta-tsiri kapichiini, asinonkaa-siri-yitachari, mantsiya-siri-yitatsiri, sipita-sirita-tsiri, tima aritaki inisironkatari Jesús, airo isinitziri yokaiti yasinonkaa-yitajyaa, tima aawyaasiri inkanta-kaayita-jyaari, isiri-pirotajyaa. ‡ **12:21** Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Naantsi-payi’ okanta-kota ‘Wairontsi’.

Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri inampiki, aritaki yooka-wakaanakyaa. Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika isaika-wankota-wakaa, aritaki yooka-wakaanakyaa. ²⁶ Ari ikantzitari aajatzi piyari aririka imaimanita-wakai-yaami. Aritaki yooka-wakaanakyaa, çairoma ithonka yooka-wakaanakyaa? ²⁷ Iriirikami Kamaari Nantatsiri osintsitakainari naaka, çirijatzima sintsitakairiri piyomitaani awiroka yisita-kotakaantariri ikaratzi yaakayitziri? Aririka okanta pikamanta-kota-tziiri piyomitaani, aritaki inkisan-takyaamiro okaratzi pikantakiri. ²⁸ Irooma naaka ipanaro isintsinka Tasorinkantsi pofaachari Pawaki, irootaki nomatan-tariri nisita-kota-kaayitziri ikaratzi yaakiri piyari. Tima imapokakimi awiroka-payi Pawa ipinkathari-wintantai. ²⁹ Tima aririka inintaiti inkositairiri atziri sintsita-tsiri kamiitha, ontzimatyii yitaita-wakyaari yoosotaitiri, airo ikantanaja inkisako-wintyaaro yasiyiwitari yayitaitiri. ³⁰ Tima inkarati kaari aapatyaanari naaka, iriitaki kisanintanari. Ikaratzi kaari amitakotinari inkoyaa-kotina, yaparata-kota-tyaana. ³¹ Pinkimi nokantzimiri naaka: Kantatsi Pawa yaripirotyaari antayitzirori kaari-pirori, ari inkimitairiri ñaawaitzirori kaari-pirori-payi. Iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, airo yaripiroi-taari. ³² Ari okantari aajatzi: Kantatsi yaripirotyaari Pawa kisimatirini Itomi Atziri, iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, airo yaripirotaari. ³³ Tima osiyawaitakaro aririka iñiitiro kamiithari chochoki, iyotaitzi kamiitha onatzii owaato. ³⁴ Tima pisiyakari maranki awirokaiti, kaari-piro-siri pikanta-jitaka. Tikatsi pinkantya piñaawaitiro kamiithari, ti onkamiithati okaratzi pikinkithasiri-yitari, irootaki okaaripirotantari piñaawai-yitziri. ³⁵ Tima aparoni kamiithasiriri ikinkithasiritaro kamiithari, irootaki okamiithatantari yantayitziri. Iriima kaari-piro-siriri ti inkinkithasirityaaro kamiithari, irootaki okaaripirotantari yantayitziri. ³⁶ Iro kantacha nokantantari naaka, apaata aritaki yaminakoi-tairo kowiinka-yitatsiri ñaantsi okaratzi iñaawai-yitziri atziri-payi. ³⁷ Kamiitha-rika okanta piñaawai-yitziri, aritaki yaakamiitha-tajimi. Tirika onkamiithati, inkantai-taimi: 'Kaari-pirori pinatzii, oshiki pinkimaatsi-waitajyaa.' "

Intziti kaari-piro-siriri-payi intasonka-wintan-taiti

(Lc. 11.29-32)

³⁸ Ari yakanaki Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri, ikantzi: "¡Yomitaanari! Nonintzi noñaajimi pintasonka-wintanti." ³⁹ Ikantzi Jesús: "Tima kaari-piro-siriri pinajitzi awiroka, oshiki pithainkakiri Pawa pinintzira piñiina nontasonka-wintanti. Airotzimaita nomatziro, apatziro piñiuro awishi-mota-kiriri pairani Kamantan-tzinkari Jonás. ⁴⁰ Tima iniyakiri antari kyaatsi, okaratzi mawa kitaitiri aajatzi mawa tsitiniri isaikaki imotyaaki. Aritaki inkanta-jyaari yoka Itomi Atziri inkitawita-paintyaa kipatsiki onkarati mawa kitaitiri aajatzi mawa tsitiniri. ⁴¹ Apaata aririka yaminakoi-tajiro okaratzi yantaitziri, aritaki imishakowintaimi Inawini-satzi, tima ikimisantakiri pairani irirori Jonás, iwashaanta-najiro yantayitziro kaari-pirori. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka-payi yanairi Jonás. ⁴² Apaata aririka yaminakoi-tajiro okaratzi yantaitziri, aritaki omishakowintaimi kooya pinkatha-rotatsiri pairani kirinkanta, tima opokaki pairani iroori isaiki yotaniri pinkathari Salomón, okimisantakiri. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka yanairi Salomón."

Ipiya-sitanta piyari

(Lc. 11.24-26)

⁴³ "Tima osiyawaitakaro isaika-siritan-tyaarimi piyari aparoni atziri, iwankotsititaro yaña-minto. Aririka yookawitai-takyaari, isitako-witaja atziri. Jatanaki piyari inkinawaiti otzisi-masiki, ti iñi tsika isaiki. ⁴⁴ Ari inkanta-siritai piyari: 'Nompiyaji nowankoki tsika nopofaaka.' Piyajja piyari, iñaapaa-tziuro kamiitha opisitaka isiri atziri, owaniinka okantaka, tikatsi saikantyaaroni. ⁴⁵ Ijata-sita-nakiri mapirotzirori ipiyaritzii, ikantakiri: 'Thami ajati nowankoki, pintsipatyaana ampinkatharii.' Yamaki ikaratzi 7 piyari. Aritaki yasinonkaa-pirotyaari atziri, anaanaki yasinonkaawita pairani. Aritaki pinkanta-jyaari awirokaiti."

Irinero Jesús aajatzi iririntzi-payi

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ Aikiro ikinkithata-kaatziiri Jesús atziri-payi piyowinta-kariri, ariitapaaka irinero otsipatakari iririntzi-payi, okatziya-paaka intakiroki, okaimakaan-tapaakiri. ⁴⁷ Ikantawitai-takari Jesús: "Ari opoki pinuro otsipatari pirintzi-payi, onintzi oñiimi." ⁴⁸ Yakanaki Jesús, ikantzi: "¿Otzimikama nonirotari, itzimi niritzitari?" ⁴⁹ Yookotakiri ikaratzi iyomitaa-piintakiri, ikantzi: "Yokaiti, iriitaki nokimita-kaajari niritziti,

irojatzu nokimita-kaajari noniro. ⁵⁰ Tima inkarati antanajirori inintziri Asitanari Inkiti-satzi, iriitaki nrintzitaari, irootaki notsirotaari aajatzu noniron-taari.”

13

Isiyakaa-wintziri Jesús pankiwai-rintzi

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ Ipoñaa yawisanaki Jesús isaikawita-paaka pankotsiki, ikinanaki inkaari-thapyaaki. Ari isaikapaaki. ² Ari ipiyowinta-paari oshiki atziri. Ari ititanta-nakari irirori pitotsiki, saikapaaki. Katziya-jiitaka atziri-payi inkaari-thapyaaki. ³ Isiyakaa-winta-tziiniri okaratzu ikinkithata-kairiri, ikantziri: “Tzimatsi pankiwai-rintzi jatatsiri impanki-waiti. ⁴ Ikanta yookaikitakiro iwankiri, tzimatsi ooka-painchari awotsiki, ipokapaaki tsimiri, iwapaakaro. ⁵ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi ti ontzima-piroti kipatsi, sintsiini oshooka-witanaka. Ti ontonta-pathatayii kipatsi, ⁶ sampiya-sitanaki pankirintsi isintsita-paaki ooryaatsiri, tima ti ontzima-piroti oparitha. ⁷ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari kitoochii-masiki, anaanakiro kitoochii oshookanaki, kamanaki pankirintsi. ⁸ Irooma pasini ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, saankana oshookanaki, kithotanaki maaroni. Tzimanaji okithoki shookapain-tsiri. Aparoni ontzima-pirotatzii okithoki, pasini oshikiniintzi okithoki, pasini kapichiini okitho-kitzi. ⁹ Kowirori inkimathatiro, inkimisanti.”

¿Opaitama isiyakaa-wintan-tarori Jesús?

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Ari isampita-nakiri iyomitaani, ikantziri: “¿Paitama pisiyakaa-wintan-taniriri atziri-payi pikinkithata-kairi?” ¹¹ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Tsinitai-takimiro awiroka piyota-kotairo ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, iriima yokaiti ti isinitai-taniriri irirori. ¹² Ikaratzu otzimi-motakiri, aritaki ontzimimo-pirotairi. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiroi-tairi yaapithai-tajiri okaratzu tzimimo-witariri. † ¹³ Irootaki nosiyakaa-wintan-tarori okaratzu nokinkithatzi, aririka yaminawityaa yokaiti, airo iñaamaitaro. Ari inkimawityaaro, airo ikimathata-wakiro nokanta-witariri. ¹⁴ Iriitaki ikinkithata-kotaki pairani Kamantan-tzinkarini Isaías, ikantaki: Pinkima-jiuwityaa, airotzimaita pikimathatziro.

Paminaa-jiuwityaa, airotzimaita piñiuro.

¹⁵ Kisosiri ikanta yokaiti.

Atsikimpitya ikantajiitaka.

Mawityaaki-yitaki.

Irootaki airo yokichaa-tanta,

Airo ikimi,

Airo ikimatha-tantaro,

Tima airo ikimisanti, airo nowawisaakotajiri aajatzu.

¹⁶ Irooma awirokaiti pinkimo-siri-wintairo poki aajatzu piyimpita, tima piñaayitajiro, pikimayitairo aajatzu. ¹⁷ Irootaki inintawitakari pairani Kamantan-tzinkari-payi aajatzu kamiithasiriri-payi iñiromi okaratzu piñaakiri, okaratzu pikimayitairi awirokaiti. Titzimaita inkimajitiro. Omapiro.”

Ikinkithata-kotziro Jesús isiyakaa-wintziri pankiwai-rintzi

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ “Pinkimi nonkaman-timiro nosiyakaa-wintakiri pankiwai-rintzi. ¹⁹ Tzimatsi kimirori nokinkithata-kotziro ipinkathari-wintantai Pawa, titzimaita inkimathatiro. Aritaki pokaki Kaari-pirori, iwashaanta-kaapaakiri ikimisantawita. Iriitaki kimitakarori ookaikita-painchari awotsiki. ²⁰ Tzimatsi nintawitarori ñaantsi, ikimisantzi sintsiini owakira ikimawakiro. Iriitaki kimitakarori ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi. ²¹ Ti iyotako-pirota-tyiuro ñaantsi, ti inkisa-sityaaro ikimaatsi-wintanako ikimisantzi, iwashaanta-nakiro. Isiyakaro pankirintsi sampisitain-tsiri kaari tzima-pirota-tsini oparitha. ²² Tzimatsi kimirori ñaantsi, iro kantacha oshiki iniwitaro yimosirinkawaitya, ikinkithasirita-kotaro iwararoro, irootaki ipyaakotan-takarori ñaantsi, ti inkimisanti. Ikimitakaro ookaikita-painchari kitoochii-masiki, kaari

* **13:8** Tzimanaji okithoki shookapain-tsiri = okaratzu 100 okithoki, pasini okaratzu 60 okithoki, pasini okaratzu 30 okithoki † **13:12** Iroka okanta-kota kinkithata-kota-chari aka: Kapichiini-rika pinkimisanta-wakiro nokanta-kimiri, kapichiini piyotajiro. Irooma pinkimisanta-pirotawaki-rika, oshiki piyotawakiro, aikiro noyotakaa-pirota-nakityiimi.

kithota-tsini. ²³ Tzimatsi pasini kimirori ñaantsi, ikimisanta-nakiro. Yiriipiro-winta-nakiro. Iriitaki osiyakarori pankirintsi shookapain-tsiri okamiitha-pathatzi kipatsi, oshiki-pirotanaki okithoki, pasini amataja oshikiniintzi, pasini kapichiini okithotanaki.”

Ikinkithata-kotziri Jesús pankitzirori kamiitahakiri pankirintsi

²⁴ Yapiitakiro Jesús isiyakaa-wintziniri, ikantzi: “Iroka osiyari aajatzi ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, osiyari atziri pankitzirori kamiitahakiri pankirintsi. ²⁵ Ikanta imaa-jiitzi tsitini-paiti aamaako-wintarori, pokaki ikisaniintani yamaki towarisi, ipankitakiro itsipataakiro pankirintsi, piyanaka. † ²⁶ Okanta oshookanaki pankirintsi, kithokitanaki. Ari okimitakari aajatzi towarisi itsipatai-takirori pankirintsi. ²⁷ Ikanta iñaakiro impi-ratani, ikamantakari asitarori, ikantakiri: ‘Tira onkanti okithoti pankirintsi apankitakiri piwaniki, ¿paitama tsipataa-kirori towarisi?’ ²⁸ Ikantanaki asitarori iwani: ‘Iriitaki pankita-kirori kisaniintanari.’ Ikantzi impiratani: ‘¿Pimintzima nojati nonthoka-yitajiro?’ ²⁹ Ikantzi asitarori: ‘Airo, kimitaka ari pinthoka-kotakiro pankirintsi. ³⁰ Ari onkakarati ontsipatyaa oshooki, irojatzzi osampatan-takyaari pankirintsi. Aripaiti nonkantimi: Pichikiro towarisi, pintayiro. Pawiikitairo pankirintsi, piwakoyitairo.’”

Isiyakaa-wintziro Jesús yaninita-tsiri okithoki

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ Ari yapiitakiro Jesús isiyakaa-wintziro ikinkithatziri, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, ikimitakari pankitzirori yaninikita-tsiri okithoki. § ³² Tima yanini okantawita okithoki, aririka oshookanaki, anaanakiro pasini iwaniki iwaniki, antaro ochiwotanaki, aritaki imawosi-yityaari tsimiri-payi.”

Isiyakaa-wintai-tziro siñakairori yatantaitari

(Lc. 13.20-21)

³³ Yapiitakiro isiyakaa-wintziro Jesús ikinkithata-kaantziri, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiya-kotaro kooya amiroka-pathatzirori yatantaitari. Aakotakiro pankirintsi-pani okaratzi mawa matzitaki, okonowakiro siñakairori, irojatzzi osiñanta-kyaaari maaroni opatha.”

Okaratzi Ikinkithatakiri Jesús

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Ari ikanta-piintatyaa Jesús ikinkithata-kairi atziri-payi okaratzi iyomitairiri. Airorika otzimi kinkitharintsi tikatsira iyomitairi. ³⁵ Ari omonkaratari ikantakiri pairani Kamantan-tzinkari ikinkithata-kotziri Pawa, ikantaki: Nosiyakaa-winta-tyiiniri atziri-payi onkarati nonkinkithati-niriri. Noyomitaajiri kaari iyowita pairani owakira owitsikan-takari kipatsi irojatzzi iroñaaka.

Iyomitaan-tziro Jesús osiyakaa-wintari towarisi

³⁶ Ikanta iwithata-naari Jesús ikaratzi piyowinta-kariri, kyaapaaki pankotsiki. Ipiyowinta-paakari iyomitaani, ikantziri: “Piyomitainaro okaratzi pisiyakaa-wintakiri. ¿Paitama osiyakaa-wintari towarisi itsipatai-takirori pankirintsi ipankitai-tziro?” ³⁷ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Yoka Itomi Atziri iriitaki osiyariri pankita-kirori pankirintsi iwaniki. ³⁸ Irooma owaantsi irootaki osiyarori kipatsi asaikantari. Irooma pankirintsi osiyakaa-wintari ikaratzi ipinkathari-wintairi Pawa. Irooma towarisi osiyakaa-wintari ikaratzi yasiyitari Kaari-pirori. ³⁹ Iriima kisaniintan-tsiri pankita-kirori towarisi isiyakaa-wintari Kamaari. Irooma ikoyaitairo okithoki pankirintsi, osiyakaa-wintaro onthonkajyaa apaata kipatsi. Ikaratzzi koyaaajirori okithoki pankirintsi isiyakaa-wintari Maninkariiti. ⁴⁰ Piñaakiro tsika ikantai-takiro ithokai-takiro towarisi, yaitanakiro itayiitziro. Osiyakaa-wintaro tsika inkantai-tajiro apaata kipatsi aririka onthonkajyaa. ⁴¹ Intyaan-kairi Imaninkariti Itomi Atziri, yapatotairi kaaripiro-yitatsiri, aajatzi kaaripiro-sirita-kairiri pasini, airo itsipataari ikaratzi ipinkathari-wintairi Inkiti-satzi. ⁴² Yookairi tsika opaamataki pomitaantsi. Ari irawaitajyaa, yatsikai-kiwaityaa. ⁴³ Iriima kamiitha-siri-yitain-tsiri isaiki-motairi Asitariri tsika ipinkatha-ritzi, siparyaa inkantajyaa inkimita-jyaari ooryaatsiri. Kowirori inkimathatiro, inkimisanti.”

Ikinkithata-kotziri Jesús manachari kiriiki

⁴⁴ Yapiitakiro Jesús, ikantzi: “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiyakotari kiriiki imanaitziri owaantsiki. Tzimatsi atziri ñaakiriri, ti onkanti yaanakiri, aajatzi imanajiri, tikatsi inkamanti. Antaro ikimo-siri-winta-nakiri kiriiki, jataki ipimantziro okaratzi tzimi-motziriri, yamanantakiro owaantsi.”

† 13:25 pankirintsi = trigo § 13:31 yaninita-tsiri okithoki pankirintsi = mostaza

Ikinkithata-kotziro Jesús poriryaaari pinapirota-chari

⁴⁵ Ikantzi aajatzi Jesús: “Iroka ikanta aajatzi ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, ikimitari nintatsiri yamananti iriipirori poriryaaari. * ⁴⁶ Iñaaki iriipirori poriryaaari, inintaki yamanantiri. Piyaja inampiki, ipimanta-paakiro okaratzi tziimi-motziriri, yamanantakiri poriryaaari.”

Ikinkithata-kotziro Jesús kithari

⁴⁷ Ikantaki aajatzi Jesús: “Iroka ikanta aajatzi ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiyari kithata-tsiri. Yaaki oshiki kantasiwaita-chari sima. ⁴⁸ Inosika-kotakiri oth-apyaaiki, ikoyaaakiri kamiithata-tsiri itiyitakiri kantziriki. Ikaratzi kaari kamiithata-tsini, yookayitakiri. ⁴⁹ Aritaki onkanta-jyaari apaata aririka onthonkajyaa kipatsi. Impokaki Maninkariiti, iyosiitairi kamiithasiriri aajatzi kaari-piro-siriri. ⁵⁰ Yookairi kaari-piro-siriri tsika opaamataki paamaripirori, ari irawaita-jyaari, yatsikai-kiwaitajyaa.”

Owakirari owaararonsi aajatzi paisatori

⁵¹ Ari ikantzi Jesús: “¿Pikimathatakiro okaratzi nokantakiri?” Ikantajiitzi iyomitaani: “Nokimathatakiro.” ⁵² Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Nosiyakaa-wintiri iriritairi tziimatsiri iwaararo pinapirota-chari. Tima yaapiintzi paisatori iwaararo, yaapiintzi aajatzi owakirari. Ari inkantyaari aajatzi yomitaantani-payi ipinkathari-wintairi Inkiti-satzi, iyomitaan-tairo okaratzi itarori iyomitaan-taitziro pairani, iyomitaan-tairo aajatzi owakirata-tsiri.”

Piyaja Jesús Kasiyakaawiniki
(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³ Ikaratakiro Jesús isiyakaa-wintakiro okaratzi ikinkithata-kotakiri, awisanaki. ⁵⁴ Ariitaja inampiki. Iyomitaan-tapaji yapatota-piintaita. Okiryaantzi ikanta ikaratzi kimiriri, ikantajiitzi: “¿Paitama kantakaa-kiriri yoka iyota-nitantari, itasonka-wintantaki aajatzi? ⁵⁵ ¿Kaarima itomi oshironkirori incha-kota? ¿¿Kaarima otomi María? ¿Kaarima iririntzi Jacobo, José, Simón, aajatzi Judas? † ⁵⁶ ¿Kaarima atsipatari iritsiro-payi aka? ¿Tsikama yaakiroka okaratzi iyota-nitakiri?” ⁵⁷ Tima oshiki ithainkai-takiri, ikisaniintai-tanakiri. Irootaki ikantan-tanakari Jesús: “Asi owiro ti impinkathataitiri Kamantan-tzinkari inampiki aajatzi iwankoki irirori. Irooma pasiniki nampitsi, oshiki impinkathataitiri.” ⁵⁸ Tima oshiki ithainka-matai-takiri Jesús inampiki, irootaki kaari imatantaro intasonka-wintanti.

14*Kamaki Juan Kiwaatan-taniri*
(Mr. 6.14-29; Lc. 3.19-20; 9.7-9)

¹ Ikanta pinkathari Herodes, ikima-kotakiri Jesús. * ² Ikantakiri inspiratani: “Yoka Jesús iriitakira Juan Kiwaatan-taniri. Iriitaki añaatsi, irootaki otzimantari itasorinka.” ³ Tima iriitaki Herodes aakaantzi-takariri chapinki-paiti Juan, yoosota-kaantakiri, iminkyaa-kaantakiri, okantakaan-tziro Herodías iinanta-witari Felipe, iririntzi irirori. ⁴ Tima iyomitaa-witana-tyaari pairani Juan yoka Herodes, ikantawitari: “Ti onkamiithati payitiri iina pirintzi.” ⁵ Ari inintawitaka Herodes iwa-kaantiri, iro kantacha oshiki itharowakaakari atziri-payi, tima iyoojiitzi atziri-payi Kamantan-tzinkari inatzi Juan. ⁶ Okanta apaata, irootaki kitaitiri yoimosirinka-witaro itzimantari Herodes. Ipiyojiitaka ishininka, yoimosirinka-jiita. Ari opokapaaki osinto Herodías, owisiryya-paaka. Oshiki okamiithatzi-motakiri Herodes. ⁷ Ikantanakiro: “Tzimatsi-rika pinkampitinari, aritaki nompakimiro. Omapiro, iyotzi Pawa airo namatawitzimi.” ⁸ Tima yomitaakiro iniro tsika onkanti. Irootaki okantan-takariri: “Nonintziro pimpinaro iito Juan Kiwaatan-taniri, piwakinaro matzitaki.” ⁹ Ari iwasirita-nakari Herodes, ti inintawityaa. Iro kantacha, tima ikimajiitakiri inkaaranki ishininka ikantakirori, ikantanakiri inspiratani-payi: “Pamakiniro onintakiri mainaro.” ¹⁰ Iwisai-takiri Juan anta tsika yisatokoitakiri. ¹¹ Yamakoi-takiro iito matzitaki, ipaitakiro mainaro, aanakiniro iniro. ¹² Ikanta ipokajiita-paaki iyomitaani Juan, ikitaitiri. Jaitijiitanaki isaiki Jesús, ikamantakiri.

Iwakaari Jesús 5000 atziri
(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Ikanta ikima-kotakiri Jesús iwamaitakiri Juan, titanaka pitotsiki, ijati yositaa-waityaa. Iro kantacha ikimajiitaki atziri-payi tsika ijati, iyaatzisita-nakiri ikinajiitanaki

* 13:45 poriryaaari = perla † 13:55 Jacobo = Santiago * 14:1 pinkathari = tetrarca

awotsiki. ¹⁴ Iro yaata-kota-paaki-tzii Jesús, iñaapaa-tziiri oshiki oyaawinta-kariri. Itako-sirita-paakari, yisitakotaaki oshiki mantsiyari. ¹⁵ Okanta otsitiniityaanaki, ipokapaaki iyomitaani, ikantziri: “¡Yomitaanari! Asaikatziira otzisi-masiki, aritaki tsitiniityaaki. Pinkaratiro pikinkithatzi, ijataita atziri-payi nampitsiki yamananti iyaari.” ¹⁶ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “¿Paitama yatsipitan-tyaarori ijayitaji? Pimpiri awiroka iyaari.” ¹⁷ Ikantziri iyomitaani: “Tikatsi nopiriri naaka apatziro itzimi apiti sima aajatzi okaratzi 5 yatantari.” † ¹⁸ Ikantziri Jesús: “Pamakinari.” ¹⁹ Ipoñaak ikantakiri maaroni atziri-payi piisaikajiiti katarosi-masiki. Yaakiri sima aajatzi yatantari, aminanaki inkitektiki, ipaasoonki-wintakiro. Ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaa-kiniri irirori atziri-payi piyotain-chari. ²⁰ Tima maaroni iwajiitaka, kimaniinta-jiitaka. Iyoyajiro okaratzi tzimaraanta-naintsiri, itiyitajiro okaratzi 12 kantziri jaikitaa-tyari. ²¹ Kimitaka ikaratzi 5000 sirampari-payi owainchari, tizimaita iyoiitiro tsika-rika okaratzi kooyapayi aajatzi intsi-payi owainchari.

Yaniitantaro Jesús inkaari

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.15-21)

²² Ipoñaak ikantanajiri Jesús iyomitaani: “Pitajyaaro pimontyaaji intatzikiro.” Iwithayita-waari ikaratzi piyowinta-kariri, ikantawajiri: “Kantatsi pijayitai iroñaaka.” ²³ Ikanta ithonkakiri iwithata-waari atziri-payi, tonkaanaki Jesús otzisiiki yamani. Ari isaikakiri irirori tonkaariki yamani irojatzitzi otsitinitan-tanakari. ²⁴ Owiraa-kotajiiitaka iyomitaani-payi niyankyaani inkaari, antaro okantaka osinkyaatani inkaari, tima imonthaa-kityii-yaaro tampyaa. ²⁵ Okanta okitaititzi-mataki, ipoka-sitajiri Jesús iyomitaani-payi yaniitan-taaro inkaari. ²⁶ Ikanta iñaawajiri iyomitaani yaniitantaro inkaari, ti iyotawajiri, itharowan-tawaari, ikaimajiitanaki, ikantzi: “¡Koraakitaki siritsiwi!” ²⁷ Iro kantacha, iñaanata-pajiri Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Naaka pokaatsi, tonta-siri pinkantya airo pitharowan-tawaitana.” ²⁸ Ari yakanaki Pedro, ikantziri: “Nowinkathariti, awiroka-rika, pinkanta-kaiyaaro naniitan-tyaaro naaka inkaari nomonthaa-waami.” ²⁹ Ikantziri Jesús: “Pimpokanaki.” Ayiitanaki Pedro, yaniitan-tanakaro inkaariki jataki isaikaki Jesús. ³⁰ Iro kantacha, ikinkithasiritanaki Pedro antaro-payi otamakaani inkaari, itharowan-tanakaro, tsitsiyanaiki. Ari ikaimanaki, ikantzi: “Pinkathari, paawajina.” ³¹ Yakota-sita-nakiri Jesús, yairikawajiri. Ikantziri: “Kapichiini pawintaana. ¿Paitama pikiso-siritantari?” ³² Ikanta itijiitapaja pitotsiki, awisai-nkatanaki tampyaa. ³³ Tima antaro ipinkathata-nakiri ikaratzi titainchari pitotsiki, ikantajiitzi: “Omapirotyaa awiroka Itomi Pawa.”

Yisita-kota-kaantaki Jesús Piyompijaari-ki

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Arijiitaka intatzikiro, osaiki nampitsi ipaitai-tziri Piyompi-jaari. ³⁵ Tima iyotawakiri atziri-payi ikaratzi nampitarori anta iriitaki Jesús, ikamantakiri maaroni atziri saikatsiri anta, yamayita-paakiniri ikaratzi mantsiya-yitatsiri. ³⁶ Ikantai-takiri Jesús: “Pisinitiri mantsiyari-payi yantawakiro kapichiini opatzi-kaaki pithaari.” Tima inkaratzi antzita-kiriri iithaari Jesús, isitako-yitaji.

15

Owaaripiro-sirtiziriri atziri

(Mr. 7.1-23)

¹ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi Yomitaan-taniri-payi poñaayitain-chari Aapatyaawiniki, isampita-nakiri Jesús, ikantziri: ² “¿Paitama kaari ikantantaro piyomitaani-payi okaratzi amiyitari arokaiti iyomitaairi awaisatzitini? Tima ti inkiwaa-kotyaa aririka iwajiityaa.” ³ Yakanakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama pipiyathatan-tarori awiroka Ikantakaantziri Pawa, apatziro paako-wintaro okaratzi iyomitaajairi pairani awaisatzitini?” ⁴ Iroka ikantziri Pawa: Pimpinkathairi piri aajatzi piniro. Ikantaki aajatzi:

Inkarati mishatirini iriri aajatzi iriniro, ontzimatyii iwamaitiri.

⁵ Iro kantacha, pikanta-piinta-jiitzi awiroka: ‘Kamiithatatsi ankantiri asitairi: “¡Apaá! Nasitakaakari Pawa maaroni noiriikiti, airo okanta nonisironkatyaami.”’ ⁶ Piyomitaasitakari okaratzi yamitairi pairani, ti piyomitaantiro imintziri Pawa. Irootaki kaari inisironkatan-taari ashininka-payi iriri. Piñaakiro. ⁷ Tima owapyiimotan-taniri pinajitzi. Awiroka ikinkithata-kotaki pairani Isaias, ikantaki:

⁸ Ipinkatha-waanti-tasitana atziri-payi,

† 14:17 yatantari = pan

Titzimaita isirityaana kamiitha, intaina-siri iwana.

⁹ Aminaa-sita ityirrowayita ipinkathatana, Iyomitaanta-sitakaro yamiyitari irirori.”

¹⁰ Ikaimakiri Jesús maaroni piyowinta-kariri, ikantziri: “Piwakimpita-yityaa, pikimathatan-tyaanari: ¹¹ Tima inkarati awayitari ti okaaripiro-siritanti, irooma okaratzi añaawai-yitzi, irootaki kaaripirosiritantsiri.” ¹² Ikanta iyomitaani-payi Jesús ipoka-sita-paakiri okaakiini, ikantapaakiri: “Tira onimotiri Nasitantaniri-payi ikimakimi pikantaki.” ¹³ Ikantanaki Jesús: “Aritaki inthokairo Asitanari Inkiti-satzi maaroni pankirintsi kaari ipankitzi irirori. ¹⁴ Pamina-sityaari. Tima inkimatyaaari aparoni mawityaakiri akathata-wakaa-chari. Aririka yakathata-wakaiyaa mawityaakiri, ti iyoti tsika inkini, tima apitiroiti intijiityaa omoro-nakiki.” ¹⁵ Ikantzi Pedro: “Piyomitainaro okaratzi pisiyaka-wintakiri.” ¹⁶ Ikantzi Jesús: “¿Pimatzi-takama awiroka-payi ti ontzimi-motimi piyotani? ¹⁷ ¿Tima piyoti okaratzi awapiintari okini ashiitoki, irojatzit ositowan-tajyaari? ¹⁸ Iro kantacha aririka añaawai-yitiro kaari-pirori akinkithasiritari, irootaki kaaripirosiritantsiri. ¹⁹ Tima asiriki akinkithasiri-yitiro kaari-pirori, owan-taantsi, mayimpitaantsi, kaaripirori ñathatantachari, kositaantsi, thaiya-kotaantsi, kisimataantsi. ²⁰ Irootaki kaaripirosiritantsiri iroka-payi. Irooma aiorika akiwaa-kota aririka ayaa, ti okaaripiro-siritanti iroori.”

Awintaanka Owintini-sato

(Mr. 7.24-30)

²¹ Ikanta yawisanaki Jesús, jataki anta Mapiniki aajatzi Simaaki. ²² Ari osiya-sita-wakari Owintini-sato nampitarori anta, okaimapaa-kitzii iroori, okantziri: “¡¡Pinkathari, Ikasiya-kaitani pinkatharini David. Nonintzi pinisironkatyaana! Tima mapirotaka nosinto okimaatsi-waita yaakiro piyari.” ²³ Titzimaita yakiro Jesús. Ari ipokapaaki iyomitaani, ikantapaakiri: “Pintyaan-tairo, oshiki oñaasirinkai okaima-kaimatzi oyaata-kayira.” ²⁴ Ari yakanakiro Jesús, ikantzi: “Apatziro ityaantaitakina nonisironkatajiri noshininka Israel-iti osiyakariri ipiraitari ipyaawai-yitaka.”

* ²⁵ Ari otyirrowa-sita-nakari Jesús iroka kooya, okantanakiri: “¡Pinkathari, pinisironkatyaana!” ²⁶ Ari ikantzi Jesús: “Tima ti aapithatiri iwariti intsiti apiri otsitzi iyaaro.” † ²⁷ Akanakiri iroori, okantziri: “Omapiro pikantaki Pinkathari. Iro kantacha, iwapiintaro otsitzi okaratzi iwaryiiri otapinaki piratariri.” ²⁸ Aikiro ikantanakitziro Jesús: “¡Kooyá, omapiro pawintaakana! Irootaki nomatan-tyaarori pikowakota-kinari.” Apatha-kiro isita-kotanaji isinto.

Yisita-kota-kaaji Jesús oshiki atziri

²⁹ Ikanta yawisanaki Jesús, ikinanaki inkaari-thapyaaiki saikatsiri Tapowiniki. Ipoña itonkaanaki otzisiiki, ari isaikapaakiri anta. ³⁰ Ari ijataki oshiki atziri, yamayitaki kantawai-yitachari imantsiyariti: kisoporiwaita-tsiri, mawityaakiri, kisowaantiri, pisaponthokiri, maaroni. Ipiyota-kiniri ikatziyaka Jesús, tima inthonkiri yisita-kota-kaayitairi. ³¹ Okiryaaantzi ikantawintai-takari Jesús iñaawaita-kaajirira kisowaantiri, isitako-yitaji pisaponthokiri, yaniita-kaayitairi kisoporokiri aajatzi kisoporiwaita-tsiri, yaminakaa-yitairi mawityaakiri. Ikantajitzi atziri: “Omapiro ikamiithataki Iwawani Israel.”

Iwakaari Jesús 4000 atziri

(Mr. 8.1-10)

³² Yapatotakiri Jesús iyomitaani, ikantakiri: “Oshiki nonisironkatakari atziri-payi, tima okaratzi mawa kitaitiri isaikajiitaki ikimisantana, tikatsi iwajyaa. Ti noninti ijata-sitajyaa airo iwanaja, ayiri = kari itashi awotsiki.” ³³ Ikantajitzi iyomitaani: “¿Tsikama ayika yatantaitari awakaiyaariri aka otzisi-masiki? Oshiki ikarajitzi.” ³⁴ Ari isampitzi Jesús iyomitaani, ikantziri: “¿Tsikama okaratzi yatantaitari tizimatsiri?” Ikantzi iyomitaani: “Tzimatsi okaratzi 7, tzimatsi aajatzi kapichiini simaa-niki.” ‡ ³⁵ Ipoña ikantakiri ikaratzi piyotain-chari isaikajiiti osaawiki. ³⁶ Yaakiro 7 yatantaitari aajatzi simaaniki, ipaasoonki-wintakiro. Ipitoryaa-yitakiro, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaa-kiniri piyotain-chari atziri. ³⁷ Owaajitaka maaroni, kimajiitaka. Yawiitajiro tizmaraantapintsiri, ijaikitaji okaratzi 7 kantziri. ³⁸ Ikaratzi 4000 sirampari owainchari. Ti iyotaitiro tsika okaratzi kooya-payi aajatzi intsi-payi owainchari. ³⁹ Ikanta iwithata-waari Jesús ikaratzi owainchari, titanaja pitotsiki, montyaanaka Pankothanthaariki.

* **15:24** ipiraitari = oisha = oveja † **15:26** Iro yamijiitari pairani Judá-iti isiyakaa-wintantzi. Iriitaki otsitzi siyaarinimi pasini-satziiti kaari ishininkatya. Irootaki imatakiri pairani Jesús, tima isiyakaa-wintakiro kooya irootaki siyaarinimi otsitzi, tima kaari ishininka. Iriima ishininka-payi Judá-iti, iriitaki siyaarinimi iinti. ‡ **15:34** yatantaitari = pan

16

Ikowakoi-tziri Jesús intasonka-wintanti
(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi Tampatzika-wiri-payi, inintajitaki inkompitakaiyaarimi Jesús. Ikantakiri: "Intsiyaa pintasonka-wintanti noyotan-tyaari omapiro ityaantakimi Pawa aka." ² Yakanakiri Jesús ikantzi: "Aririka piñiuro onkirainkaitzii tsitinii-tiini, pikanta-piinta-jiiti: 'Oryaa-manaatyii onkaitaita-manaji.' ³ Irooma piñiuro-rika kapichikitaityi onkityonkaityii minkori inkitiki, pikantzi: 'Omparyatyii inkani.' Tima piyotako-wityaaro inkiti, piyotako-witaro aririka omparyii inkani. Titzimaita piyoyituro okaratzí piñaayi-witakari iroñaaka aka. ⁴ Ti pinkamiitha-siri-jiiti awiroka, oshiki pithainkakiri Pawa, pininta-sijiita piñiina nontasonka-wintanti, airotzimaita noñaakimiro. Apatziro piñiuro siyaaroni awishi-mota-kiriri pairani Kamantan-tzinkari Jonás." Yapakaakiro Jesús ikantayitakiri, awisanaki.

Siñakairori yatantari Nasitantaniri
(Mr. 8.14-21)

⁵ Ikanta yariijitaka iyomitaani Jesús intatzikiro, ti yaanaki yatantaitari, imaisantanakiro. * ⁶ Ikantzi Jesús: "Paamaiyaaro siñakairori yatantari Nasitantaniri aajatzi irasi Tampatzika-wiri." ⁷ Ikanta-wakaa-jiita iyomitaani: "¿Paitama ikantan-tairi Jesús? ¿Irooma ikantan-tairi tira amaki yatantaitari?" ⁸ Yotaki Jesús ikanta-wakaari iyomitaani, ikantziri: "Tikira pisiri-piro-tyana awiroka-payi, irootaki pikinkithasiri-waitantari, pikanta-jiitzi: 'Tira amaki yatantaitari.' ⁹ ¿Tikirama pikimatha-jiitziro? Chapinki otzimawita yatantaitari okaratzí 5, iro kanchacha nowakaaka ikaratzí 5000 atziri. Pikoyaajiro tzimaraanta-paintsiri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaikitajiri? ¹⁰ Aajatzi nokimitaakiro karatatsiri 7 yatantaitari, nowakaaka ikaratzí 4000 atziri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaikitajiri? ¹¹ ¿Paitama kaari pikimathantaro awiroka-payi? Tira nonkinkithata-kotiro iwaitari yatantaitari. Nokanta-tziimi: 'Paamaiyaaro siñakairori yatantari Nasitantaniri aajatzi irasi Tampatzika-wiri.' " ¹² Ari iyotanaki iyomitaani, tira inkinkithata-kotiro Jesús siñakairori yatantaitari, isiyakaa-winta-tziiro okaratzí iyomitaan-tayitziri Nasitantaniri aajatzi Tampatzika-wini.

Iyotaki Pedro: Saipatzii-totaari inatzii Jesús
(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ Ikanta yariitaka Jesús Cesarea-ki, inampitsitiki Filipino. Ari isampitakiri iyomitaani, ikantziri: "¿Paitama ikinkithasirita-koitariri Itomi Atziri?" ¹⁴ Akaajitanaaki iyomitaani, ikantzi: "Tzimatsi atziri kantatsiri, 'Juan Kiwaatan-taniri pinatzii.' Ikantzi pasini, 'iriitaki koñaataatsi Elías.' Ikantzi pasini 'iriitaki Jeremías.' Tzimatsi kantayitatsiri aajatzi, pasini Kamantan-tzinkari pinatzii." ¹⁵ Ikantzi Jesús: "¿Tsikama pikanta-jiitzi awiroka?" ¹⁶ Ari yakanaki Simón Pedro, ikantzi: "Awiroka Saipatzii-totaari Itomi Pawa Añaanita-tsiri." ¹⁷ Ikantzi Jesús: "Kimosiri-wintaari pinatyii Simón itomi Jonás, kaari atziri oyota-kayi-mirori, iriitaki Asitanari Inkiti-satzi oyotakaakimirori. ¹⁸ Nompaitajimi Kisopathari, tima pisiyakaro awiroka okiso-pathatzi kipatsi, aritaki nowitsikairori nowanko. Inkarati kimisantaa-tsini apaata, iriitaki siyayitajyaaroni pankotsi. Airo imatatziri yitsinampairi impyaakaa-sitai-tyaari sarinka-winiki. † ¹⁹ Pisiyaari aamaako-wintarori asitakoro pankotsi, kantatsi yasitaryiuro, yasitiro, yantsiriitiro sintsiini. Irootakira pankotsi siyakaa-winta-chari impinkathari-wintantai Inkiti-satzi. Tima inkarati pisinaitari awiroka aka kipatsiki, iriitaki isinitaiti inkitiki. Iriima kaari pisiniyitaji awiroka aka kipatsiki, airo isinitai-tziri aajatzi anta inkitiki." ²⁰ Aikiro ikantana-kitziiri Jesús maaroni iyomitaani: "Apaata pikamantantzi, pinkanti: 'Iriitaki Saipatzii-totaari yoka Jesús.' "

Ikamanta-kota Jesús inkami
(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹ Ari yitanakoro Jesús ikamantziri iyomitaani-payi, ikantziri: "Oninta-pirotatyaa ajati Aapatyaaawiniki, tima antaro inkimaatsita-kaiyaana antari-kona-payi, ijiwa-piroriti Ompira-tasorintsitaari, aajatzi ijiwari Yomitaan-taniri-payi, aritaki iwa-kaantinari. Iro awisawitakyaa mawa kitaitiri añaajana." ²² Ikanta Pedro, yaanakiri Jesús intyaatsikaini, ikantakiri: "Pinkathari, ti onimo-tina pikantziri, ti noninti awishi-motimi pikantakiri." ²³ Ari ipithoka-pithata-nakari Jesús yoka Pedro, ikantanakiri: "Pijati Kamaari. Ti pisirityaaro awiroka inintakaanari Pawa, apatziro pisiritaro ininta-piintziri atziri-payi."

* 16:5 yatantaitari = pan † 16:18 Kisopathari = ikantai-tziri iñaaniki irirori-payi 'Petros', irootaki osiyarori iñaaniki wirakocha ikantaitzi 'Pedro'

²⁴ Ikantanakiri Jesús pasini-payi iyomitaani: “Tzimatsi-rika nintatsiri intsipatyaana, iwashaantajiro inintasi-yitari yantiro, onkanta-wityaa ipaikakoi-tirimi, intsipatyaana. ²⁵ Tima inkarati itakowaita-chari yantayitziro inintayitziro irirori, aritaki impyaa-sitajyaa. Iriima ikarati atsiyawintarori yantanajiro nonintziri naaka irootaki ikamawintan-tanari, aritaki yawisako-siritai. ²⁶ Aminaasi-waita otzimi-motantzi owaarontsi aka kipatsiki, aritaki ompyaaakaa-sita-jyaari. ¿Kantatsima impinako-wintaityaa airo ipyaasi-waitan-taita? ²⁷ Aririka impiyi apaata yoka Itomi Atziri yamajiro iwaniinkaro Asitariri, intsipata-jyaari Maninkariiti, iriitaki pinatapa-jironi okarati yantaitakiri. ²⁸ Omapirotyaa, tzimatsi pikaratziri aka, tikira pinkamiita aritaki piñaakiri Itomi Atziri tsika inkantyaana impinkathari-wintanti.”

17

Isiparyii-motziri Jesús iyomitaani (Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

¹ Okanta awisaki 6 kitaitiri, yaanajiri Jesús Pedro, Jacobo, Juan iririntzi Jacobo. Tonkaanaki otzisiki. ² Ari isiparyaa-porotzi-motakiri iyomitaani, isiyanakari ooryaatsiri, omatzitanaka iithaari kitamaarokini okantanaka. ³ Iñaatziiri Moisés itsipatakari Elías ikinkitha-waita-kairi Jesús. ⁴ Ari ikaimanaki Pedro, ikantzi: “¡Pinkathari! Omapiro okamiithatzi pamakina aka. Kamiitha nowitsikimi mawa panko-shitantsi: Apononi pasityaa awiroka, apononi yasityaa Moisés, yasityaa apononi Elías.” ⁵ Iñaawaiminthatzi, anaapaakiri oorinta-chari minkori. Ikimatzii iñaawaitai-tanaki minkoriki, ikantaitzi: “Notomi inatzi yoka nitakokitari, oshiki nokimo-siri-wintakiri. Pinkimisantairi.” ⁶ Ikanta ikimajitaki ikantai-takiri, oyojiitanaka osaawiki, antaro itharowanaki. ⁷ Ari ipokapaaki Jesús, itzinka-paakiri iyomitaani-payi, ikantziri: “Pinkatziyi, airo pitharowa-jiitzi.” ⁸ Ari yaminawita-naari, tikatsi iñaanaji, apaniro ikatziyaka Jesús.

⁹ Ikanta yoirinka-jiitaja, ikantakiri Jesús iyomitaani: “Airo pikamantantziro piñaakiri irojatziri apaata aririka yañaaji yoka Itomi Atziri inkamawitakyaa-rika.” ¹⁰ Isampitana-kiri iyomitaani, ikantziri: “¡Yomitaanari! ¿Paitama ikanta-kotziri Yomitaan-taniripayi, ikantzi: ‘Aririka impoki-mataki Saipatzii-totaari, iriitaki jiwatapain-tsini Elías impoki?’ ” ¹¹ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Omapiro ikantziri, iriitakii jiwatapain-tsini Elías impoki, itampatzika-siritan-tapaaki. ¹² Pinkimi nonkanti naaka: Ariiuitaka Elías, tikatsi yotawakirini, oshiki iwasankitai-takiri. Ari inkantai-tiriri Itomi Atziri, oshiki iwasankitaitiri irirori.” ¹³ Ari iyojiitanaki iyomitaani iriitaki Juan Kiwaatan-taniri ikinkithata-kotziri.

Yisita-kota-kairi Jesús mainari yaakiri piyari (Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Ikanta yariijiitapaja ipiyojiita atziri. Pokapaaki apononi atziri ifiiri Jesús. Ityiwawaita-paakari, ikantapaakiri: ¹⁵ “¡Pinkathari! Pinisironkata-jyaanari notomi, oshiki ikamana-waitzi, antaro ikimaatsi-waitaka, itaawaita-piintaka, ipiinka-waitzi nijaaki. ¹⁶ Namawita-kaniri piyomitaani yaawinta-jinari. Titzimaita ikantiri.” ¹⁷ Ari yakanaki Jesús, ikantanaki: “Ti pinkimisanta-jiiti awiroka, pikinasi-waitaka. ¿Tsika-paitima piyoti? Pamakiri aka pitomi.” ¹⁸ Ikanta ikisawakiri Jesús piyari, iwashaanta-najiri mainari. Isita-kotanaji. ¹⁹ Ikanta iyomitaani-payi Jesús yaanakiri intyaatsikaini, isampitakiri, ikantziri: “¡Yomitaanari! ¿Paitama kaari nomatantari naaka nomatiri noitsinampairi piyari?” ²⁰ Ikantzi Jesús: “Tima tikira pawintyaarita kamiitha Pawa, irootaki kaari paawyaantari. Pinkimi nonkanti: Onkanta-wityaa kapichiini pawintyaari Pawa, aritaki pisirinkakiro otzisi, pinkantiro: ‘Pisirinki.’ Aritaki osirinkanaki. Tima tikatsi kompitzi-motyaa mini aririka pinkimisanta-piroti. Omapiro. * ²¹ Iro kantacha, aririka pininti pisita-kota-kairi kimitariri yoka mainari, ontzimatyii pamani iro-piroini, pintziwintyaari.” †

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota inkami (Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² Ikanta yariijiitaka Jesús anta Tapowiniki, yapiitakiri ikantziri iyomitaani: “Impimantai-tatyiri ²³ Ari iwaitiri. Iro awisawitakyaa mawa kitaitiri, aritaki yañaaji.” Antaro iwasiritanaka iyomitaani-payi ikimakiri ikantaki.

Ipinaitziro yasita-kayi-tarori Tasorintsi-panko

* 17:20 kapichiini = yaninita-tsiri osiyaro okithoki “mostaza” † 17:21 Paminiro Tsika Ikantai-tziro Naantsi-payi okanta-kota ‘onasiyita ñaantsi-payi’.

²⁴ Ikanta yariitaka Jesús nampitsiki Capernaum, ari ipokaki sintsiwintanta-tsiri impaitiri kiriiki yasita-kayi-tarori tasorintsi-panko, isampita-pakiri Pedro, ikantziri: “¿Ipinata-piintziro yomitaimiri ikasiya-kaitarori Tasorintsi-panko?” ²⁵ Ikantanaki Pedro: “Ipinata-piintziro.” Ikanta ipiyyaaro tsika isaikajijiti, iriitaki tharo-wakota-waincha Jesús isampita-wajiri Pedro, ikantziri: “¿Paitama pikinkithasiritari Simón? ¿Paitama isintsiwintziri pinkathari-payi impinatiri kiriiki? ¿Iriima isintsiwintziri ishininka-piropayi irirori? ¿Iriima isintsiwintzi pasini-satziiti ariitzinkari-payi?” ²⁶ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: “Iriitaki isintsiwin-tziri ariitzinkari-payi.” Ikantzi Jesús: “Ari okanta. Tima ti onkowa-piroytaa impinatiro ishininkatari irirori. ²⁷ Iro kantacha, ti noninti inkisawaityaa sintsiwintanta-tsiri impaitiri kiriiki. Pijati inkaariki pinkachaati. Aririka pinosikaki, pamina-waantitiri, aritaki piñaajiri kiriiki. Paanakiniri sintsiwintanta-tsiri impaitiri kiriiki. Iriitaki pimpina-wintyaari awiroka aajatzi naari.”

18

Tsika itzimi iriipirota-tsiri

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ Ikanta iyomitaani-payi Jesús ipiyowinta-pakari, ari isampitakiri, ikantziri: “¡Yomitaanari! Aririka impinkathari-wintantai Inkiti-satzi. ¿Itzimikama iriiprotatsi itsi-patyaa iri impinkathari?” ² Ari ikaimaki Jesús aparoni iintsi, ikatziyakiri tsika isaikajitaki irirori, ³ ikantziri: “Airorika piwashaantairo tsika pikanta pairani, airorika pikimitaari tsika ikanta yoka iintsi, airo ipinkathari-wintaimi Inkiti-satzi. Omapirotatyaa. ⁴ Tima inkarati tsinampa-sirita-tsini inkimita-jyaari yoka iintsi, iriitaki iriiprotatsini tsika ipinkatha-ritai Inkiti-satzi. ⁵ Ikaratzi aakamithatiriri osiyakariri iintsi yawintaajana, naaka yaakamithatiki.” *

Aririka antakaantiro kaari-pirori

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ “Tzimatsi-rika antakairini kaari-pirori osiyakariri iintsi yawintaajana, onkamintahintahatai-tiniri mapi ikintsiki, iwiinkai-takiri osaankanaatzi inkaariki.

⁷ Omapirotatyaa onkowiinkati kipatsiki. Ari intzimaki antakaan-tayitironi kaari-pirori. Inkanta-machiitiri antakaan-tironi kaari-pirori. ⁸ Iroorika pako, piitzi pikaaripirotanta, piwashaantiro, pinkimita-kaantiro pinthatzinkairomi, tima irootaki kamiithatatsi pawisakoritaji, ti ampantyaaro otzimawita apiti pako, apiti piitzi, ompoña onkanta-kaantaimi apaata pasi piwanta-jyaarori pintaajyaa. ⁹ Iroorika poki pikaaripirotanta, piwashaantiro, pinkimita-kaantiro pisorya-kita-jyaami, tima irootaki kamiithatatsi pawisako-pityaakitai, ti onkanti otzimawita apiti poki, ompoña onkanta-kaantaimi apaata yookaitaimi opaamataki sarinka-wini.”

Isiyakaa-wintai-tziri pyaawita-chari ipiraitari

(Lc. 15.3-7)

¹⁰ “Paamaiyaa pimaninta-waitziri = kari osiyayita-kariri iintsi. Tima yaamaa-kowintani inatzii Maninkari itsipata-piintari Asitanari Inkiti-satzi. ¹¹ Tima irootaki ipokantari Itomi Atziri iwawisaa-koyitairi ikaratzi pyaawitain-chari. † ¹² Pinkimi nosiyakaa-wintimiro. Tzimatsi piratachari ikaratzi 100 ipiraitari. Ikanta ipyaaraantaka aparoni, ikaratanaji 99 ipira. Yookanakiri 99 ipira otzisi-masiki, jataki yamina-minatairi pyainchari. ‡ ¹³ Ikanta iñaajiri, antaro ikimo-siritaji yaajirira pyaawitain-chari, tima anaanakiro ikimo-siri-wintziri pasini 99 ipira kaari pyaachani. ¹⁴ Ari ikantari aajatzi Asitairi Inkiti-satzi, ti ininti impyaa aparoni osiyakariri yoka iintsi.”

Tsika ikantaita yariipirota-wakaita

¹⁵ “Aririka inkaariprotzi-motimi kimisantzinkari, pijata-sitiri isaiki apaniironi, ari pinkinkitha-waita-kairi, iyotantyaari opaita ikaariprotakari. Aririka inkimimi piyomitaa-najiriri, pinkimita-kaantairi pirintzi okaakiini inatyimi. § ¹⁶ Irooma airorika ikimimi piyomitaa-witanariri, paanaki pasini kimisantzinkari, airorika apiti, iriitaki pintsipatyaa piyomitaa-najiri. Tima ontzimatyii inkarati apiti, airorika mawa iriitaki akakotimini piyomitaa-najiri.

¹⁷ Airorika ikimimi piyomitaa-witanari, pinkamantiri maaroni kimisantzinkari. Aikiro-rika ijatakaa-tyiuro, pinkimita-kaantiri pasini-satzi atziri kaari pishininkatyaa, tima isiyakari sintsiwintanta-tsiri impaitiri kiriiki. ¹⁸ Tima inkarati pisinaitari awiroka aka kipatsiki, iriitaki isinaitai inkitikiri. Iriima kaari pisiniyitaji awiroka aka kipatsiki,

* 18:5 Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi’ okanta-kota ‘Wairontsi’. † 18:11 Onasiyita ñaantsi-payi

‡ 18:12 ipiraitari = oisha = oveja § 18:15 kimisantzinkari = pirintzi

airo isinitai-tziri aajatzi anta inkitiki. Omapirotatya. ¹⁹ Napiitiro nonkantimi: Aririka pinkarati apiti paapatyaa-kota-wakai-yaaro pikinkithasiritari pikamitantiri, impoña pikamitiri Asitanari Inkiti-satzi, aritaki imatakaa-kimiro irirori. ²⁰ Tsika-rika yapatota apiti, tirika mawa atziri ipinkathataana naaka, aritaki nosaikitari naaka anta notspatari.”

²¹ Ikanta Pedro isampita-nakiri Jesús, ikantziri: “¡Pinkathari! Aririka iwaaripirocina nokaratzi nokimisanta-jüitzi, ¿tsikama onkarati nompyaakotiri naripirotan-tajyaariri? ¿Apatziroma onkarati 7?” * ²² Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Tira apatziro pimpyaakotiri onkarati 7, tima oshiki papiitiri pimpyaakotari.” †

Ikinkithata-koitziri apiti iriiwita-tsiri

²³ “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, tima isiya-kotyaaari pinkathari ikowa-kotziri impiratani impinatari iriiwitziri. ²⁴ Ikanta yitanakoro pinkathari ikowa-kotziri iriiwitziriri, yamaita-paakiri iriiwi-pirota-tsiri. ‡ ²⁵ Tima tikatsi yayi impinawintajyaari. Ikantanaki pinkathari: ‘Paanakiri yoka atziri, iina, itomi-payi, aajatzi okaratzi tziimi-motziriri, pimpimantiri. Ari naajiri naaka kiriiki ikaratzi iriiwitanari.’ ²⁶ Ari ityiirowanaka ompirataari, ikantanakiri pinkathari: ‘Airo pipimantana, piyaa-kota-wakina kapichiini, aritaki nompinatajimi.’ ²⁷ Ari inisironkata-nakari pinkathari yoka impiratani, ikantziri: ‘Kamiithataki, ti piriwitajina.’ Tima ipyaaakotakiri okaratzi iriiwitziriri. ²⁸ Ikanta ijatanaji ompirataari, imonthaakari iriiwitziriri irirori kapichiini. Yairika-kintsita-wakiri, ikantziri: ‘Pimpinatajina piriwitanari.’ § ²⁹ Ari ityiirowasiwita-nakari, ikantziri: ‘Piyaawakina kapichiini, aritaki nompinatajimi.’ ³⁰ Titzimaita ininti iyaawintyaa, yaanakiri, iminkyaa-kaantakiri, ikantziri: ‘Aritaki nomisitowa-kaantajimi aririka pimpinatajina.’ ³¹ Iñaakiri ikarajüitzi, ti onimota-nakiri, jatanaki ikamantziri iwinkathariti. ³² Ikanta pinkathari, ikaimakaan-takiri impiratani, ikantawakiri: ‘Kaari-pirori pinatzi awiroka. Nopyaakota-kimiro piriwitanari awiroka, pikantakina: piyaawinta-wakyaana.’ ³³ Ari pinkantantimi awiroka, pinisironkatantya. ³⁴ Tima antaro ikisanaka pinkathari, ipasata-kaantakiri, iminkyaa-kaantakiri, ikantziri: ‘Aririka pimpinatajina awiroka, aritaki nomisitowa-kaantajimi.’ ³⁵ Ari inkanta-jimiri apaata Asitanari Inkiti-satzi, aiorika pipyaakotari iriipiroini owari-pirotzimiri pikaratzi pikimisantzín-karitzi.” *

19

Ti onkamiithati yookaitiro iinaitari

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ Ari ithonka-nakiro Jesús iyomitaantzi Tapowiniki, awisanaki intatzikiro Owaryi-inkaariniki iipatsitiki Judá-iti. ² Ipiyotzi-wintai-tawaari. Yisita-kota-kaapaji oshiki mantsiyari-payi anta.

³ Ari ipoka-sitakiri Nasitantaniri-payi inintzi inkompita-kaiyaarimi Jesús, isampita-paakiri, ikantziri: “¡Jesús! ¿Sinitaa-ntsita-tsimaa yookasi-waityaaro iina atziri?” ⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “¿Tima piñaanata-kotiri owakira iwitsikan-taita-kariri atziri? Tima iwitsikaitaki sirampari aajatzi kooya. ⁵ Ikantaitaki:

Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa,

tima aponi inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

⁶ Tima inkarati aawakaa-naachari tira apiti inkanta-najyaa, aponi ikantana iwathaki. Irootaki airo okantana yookajiro atziri iina itsipata-kaakariri Pawa.” ⁷ Yapiitakiri Nasitantaniri isampitziri, ikantziri: “¿Opaitama ikanta-kotziri pairani Moisés, ikantaki: Aririka yooka-wakaityaa, ontzimatyii impaitiri tsika osankinata-kota yooka-wakaantyaari?”

⁸ Ikantzi Jesús: “Okantakaaro pipiyatha-waita, irootaki isinitan-tamirori Moisés pookiro piina. Tima pairani owakira iwitsikan-taita-karori maaroni, ti ari onkantya. ⁹ Nokantzi naaka: Kaaripiro-siritaki ikaratzi ookasitarori iina, irooma iñiuro-rika omayimpitaki

* **18:21** nokaratzi nokimisanta-jüitzi = nirintzi † **18:22** Ikantakoi-tziri aka “oshiki papiitiri,” aririka ampyaakotanti onkarati 7, apiitairo 7, apiitairo 7, irojatzí 70. Tzimatsi osiyakaa-wintari 7, irootaki kamiithasiritaantsi. Tima aninti-rika aripirotyaari akaaripirotajiri, airo awashaantziro ampyaakotiri yantzi-motairi. ‡ **18:24** Ikantakoi-tziri aka “iriiwi-pirota-tsiri” irootaki osiyarori ankanti iriiwitaki ikaratzi 10,000 ijaikitaki kiriiki. Ari yantawai-wityaa oshiki osarintsí, airotzimaita ipinako-winta. Yoka oshiki kiriiki ipaitai-tziri “talento”, 40 kilo ikaratzi itinatzi. Tima aponi talento yantita impinaitiri 20 atziri yantawaiti aponi osarintsí. § **18:28** kapichiini = 100 denario

* **18:35** pikimisantzín-karitzi = pirintzi

kantacha yookiro. Aririka aawitajyaa iroori pasini oimi, omayimpitzi-motakiri itawitari oimintari. Ari inkanta-jyaari aajironi, mayimpitaki irirori.”

¹⁰ Ikantzi iyomitaani: “Aririka okanta, airo yaawakaitami.” ¹¹ Ikantzi Jesús: “Iriirika Pawa kowakai-mironi aritaki pinkima-thatakiro. Tira maaroni inkimathaitiro tsika-rika okanta-kota aawaakaantsi. ¹² Tzimatsi atziri ari ikantzita itzimapaaki ti onkanti yayi iina. Tzimatsi pasini yaithokitai-tziri, ti onkanti yayi iina. Tzimatsi pasini nintatsiri isaikasi-waityaa, tima yiriipiro-winta-tyiiri pinkatha-ritatsiri inkitiki. Nintatsiri inkimathaitiro nokantakiri, imatiro.”

Itasonka-wintziri Jesús intsi-payi

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Ari yamaita-paakiniri Jesús intsi-payi, ikantai-tapaakiri: “Nonintzi pamana-kotinari nintsiti, piwasi-patzii-totiri pintasonka-wintiri.” Ikantzi iyomitaani Jesús: “Airo piñaasirinkiri Awinkathariti.” ¹⁴ Ikantzi Jesús: “Airo pitzikiri, nonintzi naaka yamaitinari iintsi. Tima inkarati osiya-kota-naariri iintsi, iriitaki ñaajironi tsika ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi.” ¹⁵ Ikanta ithonkakiri Jesús iwasi-patzii-totakiri intsi-payi, jatanaji irirori.

Ipokaki mainari Ashaarantaniri iñiiri Jesús

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.15-17)

¹⁶ Ari ipokapaaki aparoni mainari iñiiri Jesús, ikantapaakiri: “¡Kamiithari yomitaanitari! ¿Paitama nantajiri nasi nowanta-jyaarori nañaaji?” ¹⁷ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “¿Paitama pikantan-tanari ‘kamiithari?’ Tira intzimi aparoni kamiithari, apatziro ikantakaaro Pawa ikamiithatzi. Pinintzi-rika pasi piwiro pañaaji, pimonkarayitairo ikantai-takiri Ikantakaan-taitaniki.” ¹⁸ Inintanaki mainari iyota-kotiro, ikantziri: “¿Otzimikama pikantziri?” Ikantzi Jesús:

Airo piwamaantzi.

Airo pimayimpitzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

¹⁹ Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.

Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

²⁰ Ikantzi mainari: “Nomatakiro maaroni iroka, irojatzí nitanakaro pairani ainiro nintsita-paaki. ¿Paitama kowityaa-chari iroñaaka?” ²¹ Ikantzi Jesús: “Pinintzi-rika pintampatzika-siriti, pijati, pimpimantiro maaroni tzimi-motzimiri, pimpiri asinonkainkari, tima osiyawaitakaro piwaa-ranta-jyaami inkitiki. Aririka pimatakiro pimpoki, piyaatina.” ²² Ikanta ikimaki mainari, owasiri ikanta ipiyanaka, tima ashaarantzinkari inatzi.

²³ Ikantanakiri Jesús iyomitaani: “Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ashaarantaniri ijatai ipinkatha-ritai Inkiti-satzi. Omapiro.” ²⁴ Yapiita-nakiro Jesús, ikantzi: “Tima oshiki ipomirintsitaro ikyaakoitari inkyaan-tyaaro yanini omoro. Iri mapirota-chani ashaarantaniri impomirintsita-jyaaro inkyaaji ipinkathari-wintantzi Pawa.” * ²⁵ Ikanta ikimaki iyomitaani-payi, okiryaantzi ikantanaka, ikanta-wakaa-jiita: “¿Paitama awisakotaa-tsini?” ²⁶ Ari itsikanatakari Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Airo imatziro yitsinampairi atziri-payi, iriima Pawa tikatsi pomirintsitzi-motyaarini irirori.” ²⁷ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: “Yoka nokarajitzi nonintzi noyaatakimi, tima nookayita-nakiro okaratzi tzimi-motanari. ¿Paitama impinai-tajinari apaata?” ²⁸ Ikantzi Jesús: “Aririka owakirataji apaata maaroni, impinkatha-ritai Itomi Atziri isaikan-tajyaaro waniinkata-chari isaikaminto. Aritaki pinkimita-jyaari awirokaiti pikaratzi piyaatakina, pimpinkathari-wintairi maaroni inkarati incharinita-jyaari Israel, ikaratzira 12 inasiyita. Omapiro. ²⁹ Tima tzimayitatsi awintaa-janari, irootaki yookanta-nakarori iwanko, iririntzi, iritsiro, asitariri, iina, iintsiti, iipatsiti. Aritaki iñaajiro ontzimi-motairi oshiki, irasi iwiroyañaayitaji. † ³⁰ Iro kantacha, tzimatsi iroñaaka oshiki itayiwitarori, iriitakira ampoitatsini iñaayitairo. Tzimatsi pasini ampoiyyita-tsiri iroñaaka, iriitakira itayita-jyaaroni iñaayitairo.”

20

Antawaita-tsiri chochoki-masiki

¹ “Iroka okanta-kota impinkathari-wintantai Inkiti-satzi, osiyari atziri tzimatsiri ichochoki-masiti. Yananinkanaki yamini antawaita-tsini iwankiri-masiki. ² Ikanta

* 19:24 ikyaakoitari = camello † 19:29 ontzimi-motairi oshiki = yookanaki-rika aparoni, aritaki impaitairi 100; Wairontsi

inaaki nintatsiri yantawaiti, ikantakiri: 'Pitanakyaaro iroñaaka pantawaiti irojatzi tsi-tiniiti, nompinatimi aparoni kiriiki ikaratzi ipinatanta-piintai-tziri yantawaitaiti aparoni kitaitiri.' Ikantajitzi antawai-rintzi: 'Kamiithataki.' Ityaantakiri iwankiri-masiki. *
³ Ikanta ijinokita-paaki ooryaatsiri aajatzi ipiyanaja asitarori iwankiri-masi nampitsiki. Inaapaji pasini ikatziya-jiita tikatsi yantawairi. † ⁴ Ikantapaakiri: 'Pijati pantawaiti nowankiri-masiki, aritaki nompinatakimi okaratzi ipinatanta-piintaitzi.' Jaitijiitaki yantawaiti. ⁵ Ari ikantakiro itampatzikata-paaki ooryaatsiri, aajatzi itainkanaki ooryaatsiri. ‡ ⁶ Ari ikantakirori aajatzi otsitiniityaanaki, inaapaji atziri isaikajitzi, tikatsi yantawairi, isampita-paakiri: '¿Tikatsima pantawairi pisaika-siwaitantari kitaitiriki?' §
⁷ Yakajiiitanaki, ikantzi: 'Tikatsi antawaita-kayinani.' Ikantzi irirori: 'Pijati pantawaiti nowankiri-masiki, aritaki nompinatakimi okaratzi ipinatanta-piintaitzi.' ⁸ Okanta otsitinitanaki, ikantakiri asitarori iwankiri-masi kimpoyii-niriri iiriikiti, ikantziri: 'Pinkaimiri maaroni antawai-rintzi pimpinatiri aparoni kiriiki ikaratzi ipinatanta-piintai-tziri yantawaitaiti aparoni kitaitiri. Iriitaki pitawakyaap pimpinatiri ampoita-paintsiri yantawaitaki, irojatzi pimatantakyaariri itakarori kapichikitaiki yantawaitaki.' ⁹ Ari ipokajiiita-paaki ampoita-paintsiri yantawaitaki, kapichiini yantawai-witaka ipinaaitakiri aparoni kiriiki. ¹⁰ Ipokajiiita-paaki itakarori yantawaitaki kapichikitaiki, isiyakaantzi iriitaki impina-piroiti. Ti, ari ikimitakiri pasini-payi tsika ikaratzi ipinaita-kiriri. ¹¹ Ikanta ipinawitai-takari, ikisanakiri asitarori yantawairi, ¹² ikantanakiri: 'Ti yantawai-piroiti ampoita-paintsiri, iro kantacha imonkaratakana pipinata-kinari, naaka atsipiwita-kariri ooryaatsiri.' ¹³ Ikantzi asitarori iwankiri-masi: 'Ashininká, nopinatakimi kamiitha, ¿tima nokantzi-takami kapichikitaiki nompinatimi aparoni kiriiki?' ¹⁴ Yoka aparoni kiriiki nopinatzimiri, pijatai. Tima naaka ninta-sitacha nompinatiri aparoni kiriiki ampoita-paintsiri yantawaitzi, ¹⁵ ¿Airoma okantzi nompinatanti nonintziri naaka? ¿Pikisako-niinta-tyaaroma nonisironkatantzi naaka?' ¹⁶ Tima oshiki jiwatatsiri inaayitajiro, iriitaki ampoita-tsini. Tzimatsi oshiki ampoiya-tsiri inaayitajiro, iriitaki jiwatatsini. Tima oshiki inkaima-witaityaa, iro kantacha kapichiini inkarati iyosiitaitiri." *

Yapiitakiro Jesús ikamantzi iwamaitiri
 (Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷ Ikanta itonkaanaji Jesús ijatiro Aapatyaawiniki, iriitaki itsipatanaja 12 iyomitaani, ikantakiri awotsiki: ¹⁸ "Aajatziira Aapatyaawiniki. Ari yaakaan-taitiri Itomi Atziri, yayiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, intsipata-kyaaari Yomitaan-taniri, iriitaki mishakow-intirini iwaitiri. ¹⁹ Iwawisaa-kiniri pasini-satziiti atziri iwashaya-mintha-waityaari, impasawaitiri, ipaika-kotakiri. Iro awisawitakyaaa mawa kitaitiri, aritaki yañaaji."

Inintziri Jacobo aajatzi Juan
 (Mr. 10.35-45)

²⁰ Okanta iina Zebedeo opoka-sitakiri Jesús, otsipatakari otomi-payi, yoka Jacobo aajatzi Juan. Otyirowa-paaka, okantapaakiri: "Nonintzi pinisironkatyaana." ²¹ Ari isampita-nakiro Jesús, ikantziro: "¿Paitama pikowa-kotanari?" Okantzi iroori: "Tima irootaintsi pimpinkatharin-tsiti awiroka, nonintzi intsipatyaami notomi impinkathari-wintanti, isaiki-motimi aparoni pakopiroki, iriima pasini isaiki pampatiki." ²² Ikantzi Jesús: "Tira piyotiro opaita pikowa-kotanari. Tima oshiki nonkimaatsityaari naaka. ¿Arima pamawitakiro awiroka onkarati pinkimaatsityaari? ¿Arima pisiyakyaana nonkami naaka?" Ikantajitzi irirori: "Aritaki nomatakiro." † ²³ Ikantzi Jesús: "Omapiro, tima irootaintsi pinkimaatsityaaro onkarati nonkimaatsityaari naaka. Irooma pintsipatyaana ampinkathari-wintanti pisaiki aparoni nakopiroki, pasini nampatiki, tira naaka nintakai-yaaroni itzimi nontsipatyaari, apatziro iyotzi Asitanari tsika itzimi ikasiya-kaakiri." ‡ ²⁴ Ikanta ikimajitaki pasini iyomitaani, ikisaite-nakiri Juan aajatzi Jacobo. ²⁵ Yapatota-najiri Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: "Piyojitzi awiroka tsika ikanta iwinkathariti pasini-satziiti, oshiki impiratanta. Ari ikimitari aajatzi iriipirotatzi ipinkathatai-tziri irirori. ²⁶ Irooma awiroka-payi, aririka pininti

* **20:2** kiriiki = denario † **20:3** ijinokita-paaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 3. (Ari okanta iyomita-tziri ooryaatsiri pairani.) ‡ **20:5** itampatzikata-paaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 6, itainkanaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 9. (Ari okanta iyomita-tziri ooryaatsiri pairani.) § **20:6** otsitiniityaanaki = ooryaatsiri 11. (Ari okanta iyomita-tziri ooryaatsiri pairani.) * **20:16** Paminiro Tsika Ikantai-tziro Naantsi-payi okanta-kota 'onasiyita naantsi-payi'. † **20:22** iroka ikantawita Jesús: "¿Arima pimatakiro awiroka piro kipishaari onkarati niriri naaka? ¿Arima pisiyakyaana inkiwaaitina naaka?" ‡ **20:23** iroka ikantawita Jesús: "Omapiro, aritaki pimatakiro piro niriri naaka, aritaki pinkimita-kyaaana inkiwaaitina naaka."

piriipiroti, pisiya-kotyaari tsika ikanta ompirataari. ²⁷ Iroorika pinintzi pijiwata-kaanti, pisiya-kotyaari ompirataari. ²⁸ Ti iro impokan-tyaari Itomi Atziri impiratantyyaa, iro ipokantakari isiya-kotyaari ompirataari, inkamawintanti, iriitaki pinakowintan-tatsini, yookakaa-wintairi maaroni.”

Yaminakaajiri apiti mawityaakiri

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Ikanta yawisajiiatanaki Kasiryaariki, oshiki atziri oyaatana-kiriri. ³⁰ Ari isaiki awotsi-nampiki apiti mawityaakiri. Kimaki irirori, ikantaitzi: “Ari inkinapaaki Jesús aka awotsiki.” Irootaki ikaiman-tanakari, ikantzi: “¡Pinkathari, Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana naaka!” ³¹ Oshiki ikisatha-witai-takari. Ti imairiti, aikiro ikaimatzi sintsiini: “¡Pinkathari, Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana naaka!” ³² Katziya-paaka Jesús, ikaimakiri ikantzi: “¿Paitama pinintziri?” ³³ Ikantajitzi irirori: “Pinkathari, nonintzi naminawaitaji kamiitha.” ³⁴ Antaro inisironkata-nakari Jesús yoka mawityaakiri, ipampita-kiniri irooki. Apathakiro yaminawaitanaji kamiitha, iyaatanakiri Jesús.

21

Yariitan-takari Jesús Aapatyaawiniki

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Aritaki okaakitzi-mata-paaki yariitan-tyaari Jesús Aapatyaawiniki. Tima ariiji-itaka Chochokipankoniki omontitakari otzisi Yinkaitoni. Ari ityaantakiri Jesús apiti iyomitaani, ² ikantakiri: “Pijati nampitsiki amontitakari, ari piñiuro onthata-kotyya ikyaakoitari onsipata-kyaari yanini. Pinthataryaa-kotiro, pamakinaro. * ³ Tzimatsirika sampitimi, pinkantiri awiroka: ‘Inintatziuro pinkathari. Aritaki yoipyaa-jimiro.’” ⁴ Ari omonkaratari isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki:

⁵ Pinkaman-tairo maaroni Kisakowintoni-sato, pinkantiro:

Awotsikitaki Piwinkathariti ipoka-sitakimi,
Tsinampa-siri ikanta ipokaki ikyya-kotaka,
Kiripiri inatzi owayani yaakaiziri tinari.

⁶ Ikanta ijatanaki apiti iyomitaani, imatakiro okaratzi ikantawa-kiriri Jesús. ⁷ Yamakiro ikyaakoitari otsipataakari oyaaniti. Iwankita-kiniri manthakintsi imitzikaraki, ikyya-kota-nakari Jesús. ⁸ Ikanta atziri-payi saikain-tsiri anta, imaaronka-sita-nakiri imanthaki awotsiki tsika inkinanaki. Tzimatsi pasini chikanain-tsiri inchasi maaronka-sitziri. ⁹ Tima inkaratzi atziri jiwatain-tsiri, ikaratzi oyaatakiriri itaapiiki, ikaimajitzi, ikantzi:

¡Korakitataiki awinkathariti, Ikasiya-kaitani pinkatharini David!
¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzi oyaanka-kiriri!
¡Korakitataiki awinkathariti, awisiryawinta-jyaari Inkiti-satziwi! †

¹⁰ Ikanta yariita-paaka Jesús Aapatyaawiniki, isampita-wakaanaka ikaratzi nampitarori, ikantajitzi: “¿Tsikama ipaitaka yoka?” ¹¹ Tzimatsi kantanain-tsiri: “Iriitaki Jesús, Kamantan-tzinkari inatzi, iriitaki poñaachari Kasiyakaawiniki saikatsiri Tapowiniki.”

Imisitowiri Jesús pimanta-tsiri tisorintsi-pankoki

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹² Tima kyaapaaki Jesús tisorintsi-pankoki, imisitowa-paakiri pimanta-waita-tsiri, aajatzi ikaratzi amananta-waita-tsiri. Yooka-yitapaakiro iwantariri kiriiki, ari ikimitaakiro tsika iwaitziri siropayi. ¹³ Ikantapaakiri: “Isankinai-takiro pairani iñaawaitzi Pawa, ikantzi:

Nowanko onatzi iroka, aritaki yamana-piintai-tinari.

Iro kantacha awirokaiti, aritaki pamatawitanta-piintaki pipimanta-yitzi, pikimita-kaantakiro kosintzi-panko.”

¹⁴ Ari ipokajitzi-paaki tisorintsi-pankoki oshiki mawityaakiri, kisoporokiri, maaroni yisita-kota-kaayitairi. ¹⁵ Tima okiryaantzi ikantawintai-tanakaro okaratzi yantakiri Jesús. Ari ikaimajiiatanaki intsi-payi, ikantajitzi:

¡Thami apinkathatajiri Ikasiya-kaitani pinkatharini David!

Iro kantacha ijwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaan-taniri, ikisajiiatanaka irirori, tima ti onimotiri. ¹⁶ Isampitai-tanakari Jesús, ikantai-tziri: “¿Pikimakiro ikantajitzi mainari-payi?” Ikantzi Jesús: “Nokimakiri. ¿Tima piñaanatiro awiroka sankinarintsi? kantatsiri:

Iriitaki intsi-payi aajatzi thotatsiri ithomi,

* 21:2 ikyya-kotari = burro, pollino, asno † 21:9 Korakitataiki awinkathariti = Hosana; Wairontsi

Pimatatakaakiri ipinkatha-yitaimi.”

¹⁷ Ari yawisanaki Jesús, ikinanakiro Asinonkaa-pankoniki. Ari imaakiri anta.

Imishatziro Jesús pankirintsi kaari kithokita-tsini
(Mr. 11.12-14,20-26)

¹⁸ Okanta okitaitita-manaji, piyaja Jesús nampitsiki. Ari itashaa-paaki niyaanki-thakiniki awotsi. ¹⁹ Iñaapaaki awotsi-nampiki pankirintsi, ijata-sita-nakiro, iñaatziro ti onkithokiti, oyosiita-sita osi. Ikantanakiro: “Pasi piwiro airo pikitho-kitai.” Okanta pankirintsi, kamasitanaki. ²⁰ Ikanta iñaakiro iyomitaani, okiryaaantzi ikantajuitanaka, isampita-nakiri, ikantziri: “¿Paitama okama-sitan-tanakari pankirintsi?” ²¹ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Omapiro nonkantimi, iroopiro-rika pawintyaana, aironika pikiso-siri-waitzi, aritaki pimatajiro awiroka, aritaki anaanakiro tsika okanta piñaakiro pankirintsi. Kantatsi piñaanatiro otzisi, pinkanti: ‘Osirinki otzisi, ompiiniki inkaariki.’ Aritaki omatakya. ²² Tima onkarati pinkowako-tairi pamana-nikii, aririka pawintaa-nakyaari Pawa, aritaki impakimiro.”

Itasorinka Jesús
(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ Ikanta yariitaaro Jesús Tasorintsi-pankoki, iyomitaan-tapaji. Ari ipokakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, aajatzi antari-kona-payi, isampita-paakiri: “¿Paitama ontyaan-kakimiri piñaakantiro pitasorinka?” ²⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Aajatzi naaka tzimatsi nosampitimiri. Aririka pakakinaro, aritaki nonkantakimi ipaita otyaanka-kinari. ²⁵ Ikiwaatantaki pairani Juan, ¿Paitama otyaanka-kiriri? ¿Iriima Pawa? ¿Atzirima?” Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: “Aririka ankantiri Pawa otyaankakiri, aritaki inkanta-nakai: ‘¿Paita kaari pikimisantantari?’ ²⁶ Aririka ankanti: ‘Atziri ontyaan-kakiri,’ aritaki inkisanakai atziri-payi.” Tima inkanta-jiiti atziri-payi Kamantan-zinkarinini inatzii Juan. ²⁷ Ari ikantajuitzi: “Ti noyotiro.” Ikantziri Jesús: “Pikimitaka awirokaiti ti pininti pinkaman-tinaro, aajatzi naaka airo nokaman-tzimiro paita otyaanka-kinari.”

Ikinkithata-koitziri apiti itomitaitari

²⁸ Ikantziri Jesús: “¿Tzikama okantzi-motami awiroka-payi iroka? Tzimatsi atziri tzimatsiri apiti itomi. Okanta apaata ikantakiri itomi: ‘Notomi, pijati pantawaiti pankirintsi-masiki.’ ²⁹ Ikantziri itomi: ‘Ti noninti.’ Iro osamaniitaki, opiyi-motaari itomi, jataki yantawaitzi. ³⁰ Ipoña ikantakiri pasini itomi. Ikantanaki irirori: ‘Ari nomatakiro Apaá.’ Titzimaita ijati. ³¹ ¿Tzimikama itomi antakirori ikowakiri iriri?’ Ari ikantajuitzi: “Iriitaki antakirori yitakari impiratari.” Ikantziri Jesús: “Irootaki anaakotajimiri impinkathari-wintairi Pawa mayimpiro-payi aajatzi sintsiwintanta-piinta-tsiri opiri iriikiti intyaan-tiniri wirakocha-payi. Omapiro. ³² Tima impokawi-taka pairani Juan, ikamanta-witakami pikamiithasiritan-tajyaari, iro kantacha ti pinkimisanta-wakiri. Iriima ikaratzi sintsiwintanta-piinta-tsiri opiri iriikiti aajatzi mayimpiro-payi, okimisantanaki. Piñaawitakari awirokaiti, titzimaita piwashaantiro tsika pikanta-jiita, pinkimisantan-tajyaariri.”

Kaari-piro-siriri antawai-rintzi
(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ “Pinkimi napiitiro nosiyakaa-wintimiro: Tzimatsi atziri pankitziro chochoki-masi, itantota-kotakiro maaroni othapiki, iwitsika-sitakiro iwiro owaaki apaata, iwitsikaki aajatzi pankotsipinthaki yaminakoi-tantyaarori pankirintsi jinoki. Yaminaki atziri aminirori iwankiri-masi. Jataki irirori intaina. ³⁴ Okanta okithoki-paititaki chochoki, ityaantaki impiratani yaajati. ³⁵ Ikanta antawai-rintzi-payi aminirori pankirintsi-masi, iñaawakiri ipokaki ompiratani, ipasawaitaki aparoni, iwakiri pasini, ishimsyaakiri pasini. ³⁶ Ityaantaki pasini impiratani, oshiki ikaratzi. Ari ikimitaa-wakiri aajatzi irirori. ³⁷ Ari iwiraantaro ityaantakiri itomi-piro irirori, ikantziri: ‘Aritakima impinkathata-wakiri notomi naaka.’ ³⁸ Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi ipokaki itomi, ikanta-wakaa-jiita: ‘Yoka asitajyaaroni apaata pankirintsi-masi. Thami awiri, ayiroota aroka.’ ³⁹ Yairika-wakiri, yaanakiri othapiki pankirintsi-masi, iwakiri. ⁴⁰ Aririka impokanaki asitarori iwankiri-masi, ¿tsikama inkanti-rika antawai-rintzi-payi?” ⁴¹ Ikantajuitzi irirori: “Ontzimatyii iwamaitiri kaari-pirori, yaminaji pasini iriipirori aminaironi pankirintsi-masi, iritaki tyaanta-piinti-niriri okithoki iwankiri.”

⁴² Ikantziri Jesús: “Tima piñaanatiro Sankinarintsi, ikantaitzi: Imaninta-witakaro kipayi witsikirori pankotsi, Iro kantacha irojatzi yaitairi iroka otzinkami-pirori. Iriitaki Awinkathariti Pawa matajirori,

Irootaki okiryaa-wintan-tariri.” §

⁴³ “Irootaki nonkantan-tyaari naaka: Airo ipinkathari-wintaimi awiroka Pawa, iriira impinkathari-wintai pasini-satzi-payi tsika itzimi osiyaarori pankirintsi okitho-kitzi ikimisantaira. ⁴⁴ Tima inkarati siraryanta-tajyaaroni mapi, aritaki intanka-paaki. Iriiima inkarati anawyaajiri mapi, aritaki opowitakiri.”

⁴⁵ Ikanta ijjiwari Ompira-tasorintsitaari aajatzi Nasitantaniri, iyotaki iriitaki iki-makaitaki. ⁴⁶ Ari inintawitanaka yaakaan-tirimi, tizimaita imatiro, oshiki itharowan-takari atziri-payi. Tima inkanta-siri-jiiti atziri Kamantan-tzinkari inatzii Jesús.

22

Isiyakaa-wintai-tziri aawakaa-chari

¹ Ari yapiita-najiro Jesús isiyakaa-wintziro iyomitaan-tziri. Ikantzi: ² “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiyari pinkathari oimosirinkiriri tomi yaawakaa. ³ Ityaankakiri impiratani, inkamantiri pokatsini yoimosirinkyya. Tizimaita impokajii ikaimakaantani. ⁴ Ityaanka-witaka pasini impiratani, ikantawakiri: ‘Pinkantiri noyaimani impoki iyaa, nowamaaki wathayita-tsiri nopira, noimosirinka-tziiri notomi yaawakaiyaa. Aritaki owitsikaka maaroni.’ * ⁵ Iro kantacha yokaiti ikaimakaantani, aikiro ipiyatha-jiitayaa. Jatayitaki iwaniki, pasini ikinaki ipimanta-waitzi. ⁶ Tzimatsi pasini owasankitaa-kiriri ompirataari, iwakiri. ⁷ Ikanta ikimaki pinkathari, antaro ikananaka, ityaankaki iwaiyiriri, yapirotakiri owantain-tsiri, itaitakiniri inampi. ⁸ Ikontajiri pasini impiratani: ‘Aritaki owitsikaka maaroni oimosirinkan-tyaari, ti imiraawintaitiri impokajii ikaratzi nokaima-kaanta-witakari. ⁹ Pijati awotsiki-payi, pinkantiri inkarati piñiiri impokiita oimosirinkyya.’ ¹⁰ Jataki ompirataari, yapatotaki ikaratzi iñaakiri: kamiithata-tsiri aajatzi kaaripirota-tsiri. Piyojiita-paaka oimosirinka-chani.

¹¹ Ikanta yaminakiri pinkathari ikaratzi pokaintsiri. Iñaatzii satikain-chari ti inkithaatyaro iwaniinkata-sityaari aawakaa-chani. ¹² Ikontakiri: ‘Ashininká, ¿tsikama pikanta pikyaan-takari aka ti pinkithaatyaro piwaniinkata-sitan-tyaari notomi?’ Ari imairitaki, ti yaki. ¹³ Ikontakiri impiratani: ‘Pooso-wakotiri, pooso-kitzitari, pookiri otsitini-kitaki, ari yiraawaityaari, yatsikai-kiwaityaa, inkimaatsitajyaa.’ ¹⁴ Tima oshiki inkaima-witaityaa, iro kantacha kapichiini iyosiitaiti.”

Ikinkithata-koitziri kiriiki ipinaitziriri pinkathari

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Ikanta ijajiitaji Nasitantaniri. Ari ikinkitha-waijiitzi, ikantajitzi: “¿Tsikama ankinakairoka ankompita-kaantyaariri Jesús?” ¹⁶ Ityaankaki iyomitaani Nasitantaniri itsipatakari yaapatyaani Herodes, ikantapaakiri Jesús: “Yomitaan-taniri, okaratzi piyomitaan-tziri iroopi ro okanta, irootaki iyotakoi-tantyaariri iriipirori Pawa. Ti pinkimisantiro ikantayitzi atziri, ti piñaawaitiro pinimota-kaantyaariri. ¹⁷ Pinkantina ipaita pikinkithasiritari awiroka: ¿Kamiithata-tsuma ampiri kiriiki ikaratzi sintsiwintanta-tziri iwinkathariti wirakocha-payi?” † ¹⁸ Iyotawakiri Jesús ikinkithasiritari, ikantziri: “Owapyiimotan-taniri. ¿Paitama piñaantan-tanari?” ¹⁹ Piñaakajiitinari kiriiki pasitakaariri Pinkathari.” Ari yamaita-paakiniri kiriiki. ‡ ²⁰ Isampita-nakiri, ikantziri: “¿Paitama asitarori iwairo aka? ¿Paitama asitarori isiyakaaro?” ²¹ Ikontajitzi: “Irasiwinkathariti wirakocha.” Ikontzi Jesús: “Tima iriitaki iwinkathariti wirakocha asitari, pantantyaanari isintsizimiri, pimpinatiri. Iriiima ikaratzi yasitari Pawa, pantantyaanari isintsizimiri irirori.” ²² Ikanta ikimajitaki ikantakiri Jesús, okiryantzi ikantajiiitanaka, iwashaanta-nakiri. Jaitjiitaji.

Isampita-kowintai-tziro yañaaji kamatsiri

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ Tikira awishi iroka kitaitiri, ipokajitaki Tampatzika-wiri iñiiri Jesús. Iriitaki Tampatzika-wiri-payi kantatsiri: “Airo yañaaji kamayita-tsiri.” Isampita-paakiri Jesús, ²⁴ ikantziri: “Yomitaan-taniri, isankinataki pairani Moisés, ikantzi: ‘Aririka inkami atziri, airorika iwaiyan-takairo iina, kantatsi yaajiro iririntzi, iwaiyan-takaajiro irirori. Inkimaita-kaantiri iriimi asityaaroni iririntzi kamaintsiri.’” ²⁵ Thami ankantawaki: Tzimatsi karatsiri 7 iririntzi. Itarori itzimi yaaki iina, tikira itsima-kayiro iina kamaki, yaajiro pasini iririntzi. ²⁶ Ari ikantakari aajatzi apitita-tsiri iririntzi. Aajatzi pasini mawatatsiri. Ari ikantakari maaroni ikaratzira 7. ²⁷ Okanta apaata kamaji iroori kooya. ²⁸ Aririkami yañaayitaji apaata kamayita-tsiri, ¿itzimikama oiminta-pirotyaari kooya? Tima maaroni ikaratzira 7 iinanta-witakaro.”

§ 21:42 kipayi, otzinkami = mapi * 22:4 nopira = toro † 22:17 iwinkathariti wirakocha-payi = César ‡ 22:19 kiriiki = denario

²⁹ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Pikinakaa-sitakaro awiroka, ti piyota-kotiro Sankinarintsi-pirori, ti piyota-kotiro itasorinka Pawa. ³⁰ Aririka yañaayitaji kamayitatsiri, airo itzimi aawakai-yitaa-chani. Isiyapa-jyaari Imaninkariti Pawa anta inkitiki. ³¹ ¿Tima piñaanata-kotiro tsika onkanyaa aririka yañaaji kamayita-tsiri? Iroka ikantzi Pawa, iñaawaitzi:

³² Naakataki Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.

Ari ayotziri irirori, tima ti imatiro kaminkari impinkathatiri Pawa, apatziro ipinkathatzi añaayita-tsiri.” ³³ Ikanta ikimajitakiri Jesús ikantaki, okiryaantzi ikantawinta-nakari, ikantajitzi: “Omapiro okamiithatzi iyomitaan-tziri.”

Otzinkami-pirori Ikantakaan-taitani

(Mr. 12.28-34; Lc. 10.25-28)

³⁴ Ikanta ikimaki Nasitantaniri kamiitha yakakiri Tampatzika-wiri isampita-kiriri, apatojiitaka irirori. ³⁵ Ikanta aparoni apatotain-chari, irijatzi yotakotzirori Ikantakaan-taitziri, ipoka-sitakiri Jesús isampitiri, inintzi inkompita-kaiyaarimi, ikantapaakiri: ³⁶ “Yomitaan-taniri, ¿otzimikama otzinkami-piro Ikantakaan-taitziri?” ³⁷ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Piwinkathariti inatzi Pawa, ontzimatyii pininta-piro-tajiri, pininta-siri-tajiri. Isiriki piwairi. ³⁸ Irootaki iroka otzinkami-pirori Ikantakaan-taitani. ³⁹ Ari osiyaro apitita-naintsiri, kantatsiri: Pintakota-jyaari pishininka, pinkimita-kaantiri pitakota awiroka. ⁴⁰ Tima iroka apiti nokanta-kimiri, otzinkami-piro onatzii, irootaki poñaachari pasiniki Ikantakaan-taitani aajatzi okaratzi isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi.”

¿Paitama charinitariri Saipatzii-totaari?

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ Imatanakiri irirori Jesús, isampita-nakiri Nasitantaniri ikarajitaki yapatojiita, ⁴² ikantziri: “¿Paitama pikinkithasirita-kotariri awiroka Saipatzii-totaari? ¿Tsikama itzimika awaisatziti ikasiya-kayi-takiri pairani incharinityaari?” Ikantajitzi Nasitantaniri: “Iriitaki pinkatharini David ikasiya-kayi-takiri.” ⁴³ Ikantzi Jesús: “¿Paitama iñaawaita-kaantariri pairani Tasorinkantsi pinkatharini David, isiyakaan-tziri Iwinkathariti? Ikantaki pairani:

⁴⁴ Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:

Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti,

Irojatzii noitsinampaan-tajyaariri kisiiniintzimiri,

Aripaiti intyürowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kiztitan-tajyaari.

§ ⁴⁵ Imatzitakaro David ikantaki: ‘Nowinkathariti inatzii.’ ¿Tsika inkini incharinityaari?” ⁴⁶ Ari imairijiitanaki ti yaki. Tharowa-siri ikantajitaka, tikatsi nintatsini isampita-najiri.

23

Ikinkithata-kotziri Jesús Yomitaan-tatziri aajatzi Nasitantaniri

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ari ikinkithata-kaakiri Jesús apatowinta-kariri, aajatzi iyomitaani-payi, ikantzi: ² “Piñiiri Yomitaan-tziri aajatzi Nasitantaniri, iriitaki iyotako-pirotzirori Ikantakaan-tziri pairani Moisés. * ³ Pinkimisantiri okaratzi inkantimiri, ti pinkan-tzimaityaaro pinkimita-kotyaari okaratzi yantayitzi, ti imonkaratiro irirori okaratzi ikantziri. ⁴ Omapiro opomirintsita okaratzi ininta-kayimiri pantairomi. Titzimaita impomirintsityaaro irirori imayitairo. ⁵ Yantasi-yitaro inintzi iñaanta-tyaariri. Oshiki yasiminthariti misinantsi-monki tsika itaitaitziro Osankinaritsi-pirori intsirika-kotziro ishimpaki, aajatzi itamakoki. Iwaniinka-ponkitzi-yitziro iithaari isitsiikaki manthakintsi. ⁶ Yasimintharito isatikaitiri niyaanki tsika iwajitaja ishininka. Ari ikimitari aririka ijati pankotsiki yapatota-piintaita. ⁷ Inintzi ñaapinkatha iwithata-piintai-tyaari aririka iñiitiri. Inintzi inkantiri atziri-payi: ‘Yomitaan-taniri!’ † ⁸ Ti onkamiithati pininti awiroka inkantaitimi: ‘Yomitaan-taniri!’ Apatziro ikanta yomitaan-tatsiri, iriitaki Saipatzii-totaari tikatsi pasini. Irooma maaroni awiroka-payi osiyawaitakaro pirintzita-wakaiyaami. ⁹ Tima aka kipatsiki ti onkamiithati pinkanta-siwaityaari pishininka: ‘Asitanari!’ Tima apatziro ikanta Asitamiri Inkiti-satzi. ¹⁰ Ti onkamiithati aajatzi inkantaitimi: ‘Nowinkathariti!’ Tima apatziro ikanta piwinkathariti, iriitaki Saipatzii-totaari. ¹¹ Ikaratzi nintatsiri yiriipiroti, isiya-kotyaari impiraitani. ¹² Ikaratzi

§ 22:44 Makoryaa-kitzitaantsi * 23:2 iyotako-pirotzirori ikantakaan-tziri Moisés = isaikantaro isaika-minto Moisés

† 23:7 Yomitaan-taniri = Rabi

nintasi-waita-chani impinka-thaitiri, aritaki intsinampa-sirita-kaitairi. Iriima tsinampa-waiwita-chari iriitaki impinkatha-ritakai-tairi.

¹³ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyimotan-taniri! Pintzika-yitakiri kowirori impinkathari-wintairi Inkiti-satzi. Airo pikyaaaji awiroka tsika impinkathari-wintantai Pawa, tizimaita pisinitiri pasini inkyaaayitaji irirori. ¹⁴ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyimotan-taniri! Pawiinta-sitakaro paapithatziro owanko kinankaro, irootaki pisamaninkan-tarori pamana-piintawita airo iyotantaitami. Tima antaro iwasankitaaitami. * ¹⁵ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyimotan-taniri! Oshiki pisintsitakiri pasini-satzi-payi isiya-kotai aroka Judá-iti, piyomitaakiri iwapyii-motantyyaa irirori. Aritaki isiya-kota-jyaami awiroka yatsipita-jyaaro sarinka-wini.

¹⁶ ¡Ikanta-machiitzi osiyakariri mawityaakiri yakathata-wakaa-jiitaa! Kantatsiri: 'Aririka impairyaitiro tasorintsi-panko, inkantaiti: iwasankitaina Tasorintsi-panko-wiri airorika nomatziro nokantziri. Pikantzi: tikatsi ompaityaa airorika imonkarataitziro. Irooma aririka impairyaitiri ooro saikatsiri tasorintsi-pankoki, pikanta-piintaki: Ontzimatyii yantaitiro ikantai-takiri.' ¹⁷ ¡Masontzi-siriri, mawityaaki-siriri! ¿Iriima ooro kowapirota-chari? Kaari, iro kowapirotacha tasorintsi-panko otasorintsi-kairi ooro. ¹⁸ Pikantzi aajatzi: 'Aririka impairyaitiro pomitai-rontsi, inkantaiti: 'Iwasankitaitina Ataapiintziniri pomitai-rontsiki airorika nomonkaratziro nokantziri. Tirika imonkarataitiro, tikatsi pinkanti. Irooma aririka impairyaitiri ipiraitari itayiitziro pomitai-rontsiki, pikanta-jiitzi: Ontzimatyii yantaitiro ikantai-takiri.' ¹⁹ ¡Masontzi-siriri, mawityaaki-siriri!, ¿Iriima ipiraitari kowapirota-chari? Kaari, iro kowapirotacha pomitai-rontsi otasorintsi-kairi itayiitziro. ²⁰ Ikaratzi pairyirori pomitai-rontsi, ithonkiri ipairyakiri ikaratzi itayiitziro anta. ²¹ Ari ikanta ikaratzi pairyirori tasorintsi-panko, ithonkiri ipairyakiri ikaratzi tzimantarori. ²² Ikaratzi pairyirori inkiti, ithonkiri ipairyiro isaikinta Pawa, isiyakaakaro iriimi Pawa ipairyakiri.

²³ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyimotan-taniri! Pipapiintziro Pawa iwosinikan-taitari. Tizimaita pantiro kowapirota-chari inintakaitzimiri: Pinkamiitha-siriti, pinisironkatantyyaa, pawintaa-sirita-jyaari. Irootaki kowapirota-chari pantayitairo, airo piwashaanta-tzimaitaro pantiniri kowapirota-chari. § ²⁴ ¡Mawityaakiri akathata-wakaa-chari. Osiyakariri tzimawintziriro sikiryaa-niki airo yirakotantari, iro kantacha yirakowaitakiri ipira ikyaakoitari. *

²⁵ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyimotan-taniri! Pikimitakaro iramintotsi aajatzi owamintotsi, okitiwita intakiroki, irooma inthomponta kipatsi okantaka. Aritaki pikantakari awiroka iñiitziro kamiithasiri pinawita, kosintzi pinatzii, pikowa-piintakiro panintaa-waityaa apaniroini. ²⁶ ¡Mawityaakiri Nasitantaniri! Pinkimita-kaantyyaa pishita-piintziro inthomponta piraa-minto aajatzi piwaminto, onkitita-jiitaa intakiroki.

²⁷ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyimotan-taniri! Pikimitakaro okitamaarowita iwantai-tariri kaminkari, owaniinka okantawita intakiroki. Irooma inthomponta, ari osaikiri itonki-poroki kaminkari, sitzii-nkataki. ²⁸ Ari pikantakari awiroka, iñaawitakami atziri pantakiro kamiithari, owapyimotan-taniri pinatzii, kaaripiro-siritakimi.

²⁹ ¡Ikanta-machiitzi Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, owapyimotan-taniri! Tima piwitsika-pirinitiro ikitaitziri Kamantan-tzinkari, piwaniinka-yitziro tsika iki-taitziri kamiithasiriri. ³⁰ Pikanta-jiitzi: 'Ari atzimi-tyaami pairani airo awamaawaitziri arokaiti, airo asiya-kotari awaisatziro owamaayita-kiriri Kamantan-tzinkari.' ³¹ Apaniroini pikamanta-kota, pisiya-kotakari piwaisatziro ikaratzi owamaakiriri pairani Kamantan-tzinkari. ³² ¡Intsityaa pinthotyiro okaratzi yitanakari pairani piwaisatziro-payi! ³³ ¡Ti pinkamiitha-siri-jiitaa, pikimita-sitakari maranki! ¿Piñaamatsitaki airo iwasankitaa-tzimi sarinka-winiki? ³⁴ Irootaki nontyaan-tantyaamiri Kamantan-tzinkari, Yomitaan-taniri, aajatzi Yotzinkari. Iriitaki piwamaa-kaanti aparo-payi, pipaika-kota-kaantiri. Iriima pasini, pimpasata-kaanta-waitiri yapatota-piintaita, oshiki piwasankitaa-yitiri nampitsiki. ³⁵ Irootaki piñaantyaarori awiroka iwasankitaa-wintai-timiri ikaratzi iwamaitakiri pairani, yitanakaro kamiithasiriri Abel iroatzi Zacarias itomini Berequias. Iriitaki iwamaitaki pairani ijatajirami pomitai-rontsiki

‡ **23:14** Paminiro 'Tsika ikantai-tziro Naantsi-payi' okanta-kota 'Onasiyita naantsi-payi'. § **23:23** Iroka kanta-kota-chari "pipapiintziro Pawa", aririka oshooki 10 inchasi piwosinikan-tarori piwariti, payi aparoni pasitakai-yaari Pawa. Ari pinkanta-piintiro, aririka oshooki 10, pinasityaa aparoni pasitajyaari Pawa. Ari pinkantirori okaratzi shookatsiri pipankitziro; iwosinikan-taitari = menta, eneldo, comino * **23:24** ikyaakoitari = camello

ipoñaajaro tasorintsi-pankoki. ³⁶ Ari iwasankitaa-wintai-takiri yokapayi okaratzi awisain-tsiri pairani. Omapiro.”

Yiraako-siritaro Jesús Aapatyaawini
(Lc. 13.34-35)

³⁷ “¡Aapatyaawini-satzi! Oshiki piwantaki Kamantan-tzinkari. Pishimyaakiri ikaratzi ityaanta-witai-takamiri. Tima nonintawita-piinta nosiya-kotyaaarimi waaripa osamoonkiitziri yaniriki, ari nonintzi nonkanta-jirimi ikaratzi notomitaari. Titzimaita inintajüiti. ³⁸ Kaanki-panko onkantajyaa piwanko. † ³⁹ Airo piña-a-piintaana aka irojatzii apaata pinkantan-tajyaari:
¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!” ‡

24

Ikinkithata-kotziro Jesús imporokaitiro tasorintsi-panko
(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Ikanta isitowanaji Jesús tasorintsi-pankoki, iro ijatanajimi. Ari ikantzi iyomitaani: “Paminirotayaa tsika okanta iwitsikai-tziro tasorintsi-panko.” ² Yakanakiri Jesús, ikantzi: “Piñaakiro awiroka maaroni mapipayi okaratzi opiwiryaa, airo piñaayitajiro apaata inthonkaitiro imporokaitiro. Omapiro.”

Iñiitairi apaata aririka onthonki-matajyaa
(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24)

³ Ikanta yarüijitaka tonkaariki Yinkai-toniki, saikapaaki Jesús. Ari ipokajüita-paaki iyomitaani, isampita-paakiri: “¿Tsika-paitima omonkaratyaaw okaratzi pikantakiri? ¿Paitama noñiiri noyotan-tyaari? ¿Aripaitima onthonkajyaa aririka pimpiyi-matai?”
⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. ⁵ Tima oshiki pokatsini apaata impairyaa-paakiro nowairo, inkanti: ‘Naaka Saipatzii-totaari.’ Oshiki yamatawiti. ⁶ Tima ari pinkima-koyitakiro oshiki manataantsi. Paamaiyaa oimiraasiritzimi = kari, ontzimatyii omatyaa iroka-payi, tikira-tzimaita omonkarata onthonkantajyaari maaroni. ⁷ Imaimanita-wakaityaa nampitsiki, iwiyarita-wakaiyaa pinkathari-payi. Iñiiti mantsiyarintsi, tashitsi, onikayityaa tsika-rika-payi. ⁸ Irootaki itanakyaaaroni inkimaatsitai-tyaaro maaroni iroka-payi.

⁹ Yaakaan-taitakimi, ari imaimani-waitaitimi irojatzii iwamaan-taityaamiri. Oshiki inkisaniinta-nakimi pasini-satziiti okantakaan-tziro pojijatana naaka. * ¹⁰ Oshiki washaantironi apaata ikimisantawita. Yaakaan-wakaiyaa ikarajüitzi. Airo yaripirota-wakaa kisanüinta inkanta-wakajyaa. ¹¹ Iñiiti oshiki pokapain-tsini isiya-kotyaaarimi Kamantan-tzinkari, yamatawita-paakiri inkarati kimisanta-wakirini. ¹² Ari yantapiroi-tirori kaari-pirori, airo itakota-wakai-yitaja. ¹³ Ikaratzi ojatanainari awiintajanari, iriitakira awisakotaa-tsini. ¹⁴ Aririka omonkaratajyaa inkimakoi-tairo maaroni kipatsiki Kamiithari Ñaantsi kinkithata-kotzirori ipinkathari-wintantai Pawa, aripaiti omonkaratajyaa onthonkan-tajyaari maaroni.

¹⁵ Aritaki piñaakiri ipaitai-tziri ‘Pinkaari Apirotan-taniri’, iriitaki ikinkithata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari Daniel, isaikapaaki otasorintsitzi. (Inkarati ñaanataironi iroka, ontzimatyii inkimathatiro.) ¹⁶ Ikaratzi nampitarori iipatsitiki Judá-iti, ontzimatyii isiyi otzisiki. ¹⁷ Pisaiki-rika intakiroki piwanko, ari pimpoñiyaa pisiyanaki, airo pikyaa-panaatzii paapanaatzii ompaityaa-rika. ¹⁸ Piwaniki-rika pisaiki, pisiyi airo paapanaatziro pithaari. ¹⁹ ¡Inkanta-matsitaitiro onkarati motyaata-tsini, aajatzi tzimayita-tsini intsiti ainiro ithoyitzi ithomi! ²⁰ Pamaniri Pawa, pinkantiri: ‘Pookaa-wintajina airo nosiyantawaitanaka kyaarontsi-paitiki, aajatzi kitaitiri imakoryaan-taitari.’ ²¹ Tima antaro onkantayaa yasinonkaiyyaa apaata. Tima pairani owakira iwitsikai-takiro kipatsi irojatzii iroñaaka, ti ñiiti siyaaroni iroka asinonkaantsi. Airo apiita ñiiti siyaaroni. ²² Airo itharokyatai-tzimi yoimairintaitiro iroka asinonkaantsi, tikatsi awisakotaa-tsini. Ikamintha iyosiitai-takiri ikaratzi awintaa-jariri Pawa, irootaki yoimairintantaita-karori sintsiini asinonkaantsi. ²³ Aririka pinkimi inkantaitimi: ‘Yoka Saipatzii-totaari.’ Pasini kantatsini: ‘Jiirinta Saipatzii-totaari,’ airo pikimisantziri. ²⁴ Ari impokaki siyakotyaaarini Saipatzii-totaari, siyakotyaaarini Kamantan-tzinkari. Iñaakan-tapaaki kaari ñaapiintaitzi. Intasonka-wintan-tayita-paaki. Aamaa-sityaa, ari yamatawiti aajatzi ikaratzi iyosiitakiri Pawa. ²⁵ Tima nokaman-tzita-kamiro pairani. ²⁶ Aririka inkantaitimi: ‘Ariitapaaka otzisiki’, airo pijata-sitziri. Inkanti pasini: ‘Inthompoina pankotsiki isaiki,’ airo pikimisantziri. ²⁷ Tima aririka impiyi Itomi Atziri, isiyapa-jyaro

ookatha-rontsi. Itanakyaaro omorikanaki isitowa-piintzi ooryaatsiri irojatzsi tsika ikyaa-piintzi. ²⁸ Tima tsika-rika isaiki sitziwari, ari ipiyotzi-wintari amimpori.” †

Impiyan-tajyaari Itomi Atziri

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-36; 17.25-36; 12.41-48)

²⁹ “Aririka onkarata-paaki apaata antaro yasinonkaityaa, aritaki intsiwakaki ooryaatsiri, airo yoorinta kasiri. Inthopiryaayiti impokiro, aajatzi ikaratzsi tzmawita-chari isintsinka inkitiki. ³⁰ Aripaiti ifiitaji inkitiki iyotantai-tyaari irootaatsi impiyaji Itomi Atziri. Antaro intharowa-jiiti ikaratzsi shininkata-wakaa-chari aka kipatsiki. Ifiitawajiro iwaniinkaro aajatzi itasorinka, inkinan-tapajyaaro minkori. ³¹ Tima sintsiini intyoota-paaki maninkariiti, yapatota-pajiri ikaratzsi iyosiitai-takiri nampitarori tsika-rika-payi owiraapaja kipatsiki, tsika owachintitapaja.

³² Tima onkimita-tyaaro tsika okanta piñaa-piintziro pankirintsi: aririka piñaa-kiro iirisiti, irootaatsi osarintsitaji. ‡ ³³ Irootaki piyotiri awirokaiti, aririka piñaa-kiro okaratzsi nokanta-kimiri, pokimatajana. ³⁴ Airo ikamita yoka ashininka-payi, irojatzsi ifaanta-kyaarori okaratzsi nokanta-kimiri. Omapiro. ³⁵ Ari onthonka-tyaari inkiti aajatzi kipatsi, irooma okaratzsi nokaman-takimiri ontzimatyii omonkara-yitajyaa.

³⁶ Tikatsi yotironi kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri nompiyan-tajyaari, imatzitaro inkiti-wiri Maninkari ti iyoti. Apatziro iyotziro Asitanari irirori. ³⁷ Onkimita-tyaaro pairani ainiro yañaawita Noé, ari onkanta-tyaari aajatzi impiyaji-rika Itomi Atziri. ³⁸ Tima pairani tikira ariitya oonkaro, onimowaitziri atziri, iwajjita, yirawai-jiitzi, yaawakaiyita iina. Irojatzsi ititanta-nakari Noé amaatako-minto-tsiki. ³⁹ Ari onimowaitziri tikatsi inkinkithasirita-koti irojatzsi omapokan-takariri oonkaro, ithonka ipiinkaki. Ari onkanta-tyaari aajatzi impiyaji-rika Itomi Atziri. ⁴⁰ Isaiki apiti antawaita-tsiri iwaniki, yaitaji aparoni inkitiki. Iriima pasini yookaita-najiri. ⁴¹ Osaiki apiti kooya ontononka-waitzi, yaitaji aparoni inkitiki. Irooma pasini yookaita-najiro. ⁴² Pisakisiritai awiroka, tima ti piyoti tsika-paiti impiyi Piwinkathariti. ⁴³ Pinkinkithasirita-kotiri tsika inkantyya atziri, aririka iyotimi impokatyyi kosintzi tsitiniri, aritaki isakisiritakimi airo ikositan-taitari iwankoki. ⁴⁴ Ontzimatyii paamaiyaa awiroka. Owitsika pinkantyya, tima tikatsi yotatsini tsika-paiti impiyi Itomi Atziri.

Yotasirita-tsiri ompirataari

(Lc. 12.41-48)

⁴⁵ Pisiya-kotyaaari antawai-ryaantzi ompirataari, yotasirita-tsiri kamiitha. Yookanakiri iwankoki ompiratariri, ikantanakiri: ‘Paminiri ikaratzsi saikatsiri pankotsiki, pimpapiintiri iyaari.’ ⁴⁶ Tima kimosiri inkantyya yoka ompirataari aririka impiyi ompiratariri, aririka ifaapajiri imonkaratakiro ikantana-kiriri. ⁴⁷ Aritaki isinitainiri yaamawinta-tyaaniri okaratzsi yasitari. Omapiro. ⁴⁸ Iriima kaari-piropi ompirataari, ikantzi: ‘Airo ipiyoti ompiratanari.’ ⁴⁹ Iwasankitaa-waitakiri pasini ompirataari. Jataki itsipatyyaari sinki-ryaantzi. ⁵⁰ Ari onimowaitziri ompirataari, ti iyotiro kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri impiyi, imapoka-sitajyaa yariitajyaa. ⁵¹ Oshiki iwasankitaa-pajiri, yookajiri tsika ikasiya-kaitakiri owapyiimotan-taniri. Ari yiraawaityaa, yatsikai-kiwaityaa, inki-maatsitajyaa.”

25

Ikinkithata-koitziro 10 mainaro

¹ “Iroka ikanta ipinkathari-wintantai Inkiti-satzi, isiya-kotaro 10 mainaro jatatsiri tsitiniri omonthai-yaari aawakaa-chani. Aayitanaki ootaminto. ² Tzimatsi 5 mainaro yotasirita-tsiri, tzmatsi aajatzi 5 mainaro kaari yotasirita-tsini. ³ Iroka 5 mainaro kaari yotasirita-tsini, aawitanaka ootaminto, iro kantacha kapichiini aanaki iyaaki. ⁴ Irooma pasini yotasirita-tsiri, aanaki iroori ootaminto, aanaki aajatzi oshiki iyaaki. ⁵ Ti impoki sintsiini aawakaa-chani, aapaakiro owochokini, maajiitanaki. ⁶ Okanta niyaankiiti tsitiniri, okimatzyi ikaimaitzi, ikantaizti: ‘¡Korakitaki aawakaa-chani, pimonthaawakyaari!’ ⁷ Saakitanaki mainaro-payi, ojaikita-najiri iyaaki ootaminto-payi. ⁸ Okanta mainaro-payi kaari yotasirita-tsini, okamiwita-nakaro yotasirita-tsiri, okantziro: ‘Pimpina iyaaki poota-minto, irootaitsi intsiwaki nasi naaka.’ ⁹ Okantanaki yotasirita-tsiri: ‘Airo, ari inthaata-nakyya nasi naari, pijati pamananta-painti awiroka.’ ¹⁰ Ojaminthaitapainti amanantzi, ariitapaaka aawakaa-chani. Jatanaki okaratzsi aamawintain-chari, omonthaa-wakari, yaanakiro tsika yoimosirinkaitiri. Yasitai-tanakiro ikyaa-piintaitzi.

† 24:28 Ikimita ifaapiintziri amimpori ishonka-jiita, tima ayoti tzmatsi kamaaintsiri. Ari okimitari aajatzi aririka ifaapiintziri okaratzsi ikinkithata-kotakiri Jesus, ayotzi irootaitsi impiyi-matai. ‡ 24:32 pankirintsi = higuera

11 Okanta opiyawita-paaka mainaro jatatsiri amanantzi, okaima-kaima-witapaaka, okantzi: '¡Pasitaryinaro naaril!' 12 Okimatzi yakaita-nakiro, ikantai-tziro: 'Ti noyotimi. Omapiro.' 13 Pisakisiri-yitaji awiroka, tima ti piyotiro kitaitiri, tsika inkarati ooryaatsiri impiyi Itomi Atziri."

Ikinkithata-koitziri kiriiki
(Lc. 19.11-27)

14 'Iroka ikanta Inkiti-satzi ipinkathari-wintantai, isiya-kotari atziri jatatsini intaina, yapatotakiri impiratani, ipanakiri okaratzi yasitari yaamaako-wityaaniri. 15 Tima ipanakiri aparoni-payi tinatatsiri ijaikitaki iiriikiti. Yoka impiratani yotasirita-tsiri kamiitha ipanakiri ikaratzi 5 tinatatsiri ijaikitaki kiriiki, pasini impiratani amataachari iyotasiritzi ipanakiri ikaratzi apiti tinatatsiri ijaikitaki kiriiki, iriima owiraanta-paakarori ipanakiri aparoni. Jataki irirori intaina. * 16 Ikanta impiratantani ipaitakiri 5 kiriiki, yantawaita-kaakiri iiriikiti, ishikyaakiri, yaaji pasini ikaratzi 5 kiriiki. 17 Ari ikantakari pasini ipaitakiri apiti tinari ijaikitaki kiriiki, ishikyaajiri irirori, yaaji ikaratzi apiti tinari ijaikitaki kiriiki. 18 Iriima pasini ipaitakiri aparoni, yaanakiri iiriikiti, ikitatakiri kipatsiki. 19 Okanta osamanitaki piyaja ompiratariri asitariri kiriiki, ikaimakaan-tapajiri impiratani-payi iyotzi tsika ikantakiri iiriikiti. 20 Pokapaaki ipaitakiri 5 tinari ijaikitaki kiriiki, iñaakapajiri pasini 5 tinari ijaikitaki kiriiki ishikyaakiri, ikantapaaki: 'Pinkathari, 5 tinari ijaikitaki kiriiki pipakinari pairani, yoka pasini 5 tinari ijaikitaki noshikyaajiri.' 21 Ikantzi Pinkathari: 'Ariwi nompiratani, yotasiriri pinatzi. Kapichiini kiriiki pikimpoyaaakina, aritaki pinkimpoyaaaji oshiki pasini kiriiki. Pimpoki, pintsipatyaaana anintaajyaa.' 22 Ariitapaaka ipaitakiri apiti tinari ijaikitaki kiriiki, ikantapaaki: 'Pinkathari, apiti itinatzi ijaikitaki kiriiki pipakina, yoka pasini apiti itinatzi ijaikitaki noshikyaajiri.' 23 Ikantzi Pinkathari: 'Ariwi nompiratani, amataachari iyosiritzi. Kapichiini kiriiki pikimpoyaaakina, aritaki pinkimpoyaaaji pasini oshiki kiriiki. Pimpoki, pintsipatyaaana anintaajyaa.' 24 Ipokapaaki ipaitakiri aparoni itinatzi ijaikitaki kiriiki, ikantapaaki: 'Pinkathari, noyotzi naaka masiryaaantzi pinatzi, sintsiini pantawaita-kaantziri piiriikiti, ari okanta pishikyaan-tariri.' 25 Irootaki notharowa-kaanta-kamiri, naanakiri piiriikiti, nokitatakiri kipatsiki. Yoka namaajimiri. 26 Yakanaki asitariri kiriiki, ikantziri: 'Kaari-piro-siriri pinatzi awiroka, oshiki pipirana. Piyowitaka aritaki nonkisakimi aiorika pishikyiri kiriiki, 27 piñaawitaka airo pimatziro awiroka, paminimi antawaita-kayi-mirini, aritaki ishikiniintakimi kiriiki, iriitaki pimpawa-jinarimi nopiyaka iroñaaka.' 28 Ikantai-tanakiri ikaratzi saikain-tsiri: 'Paapithatiri tinatatsiri ijaikitaki kiriiki, pimpairi pasini impiratantani oshikyaakiri-iriri ikaratzi 10 itinatzi ijaikitaki kiriiki.' 29 Tima inkarati otzimi-motakiri, aritaki ontzimimopiroitari. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiro-i-tairi yaapithai-tairi okaratzi tzimimowitariri. 30 Paanakiri yoka kaari-piro-siriri, pookiri otsitini-kitzi. Ari yiraawaityaari, yatsikai-kiwaitajyaa inkimaatsi-waitajyaa."

Ikinkithata-koitziro mishakowintaantsi

31 "Aririka impiyaji Itomi Atziri omapiro impinkatharin-tsitapaji. Intsipata-jyaari maninkariiti, isiya-kota-jyaari pinkathari isaikantaro waniinkata-chari isaika-minto. 32 Yapatotajiri maaroni atziri tsika-rika isaikaji irirori. Inasita-jyaari imisaika-yitajiri. Inkimita-kotyaari atziri nasitariri ipiraitari ti ininti inkonowyaa. 33 ikatziya-yitairi ipira itako-pirotani irako-piroki, iriima ipira imaninta-yitzi yampatikiki ikatziya-yitairi. † 34 Tima iñaanatairi Pinkathari inasitakari ipira irako-piroki, inkantiri: 'Pimpokajiti maaroni, oshiki inkimosiritakajimi Asitanari, pinampita-jyaro tsika ipinkathari-wintantzi irirori, tima pairani iwitsika-yitzi-takamiro owakira iwitsikan-takarori kipatsi. 35 Tima piñaakina pairani aawitana notashi, pipakina nowariti. Piñaakina ayimatana nomiri, pipakina niriiri. Piñaakina nariitami pinampiki, pinisironkatakina piwankoki. 36 Piñaakina nosaraa-kowaitzi, pipakina nokithaatakari. Piñaakina nomantsiyataki, pamitakotakina nisita-kotan-taari. Iminkyaa-kaantai-takina, pipoka-sitakina paminana.' 37 Ari inkanta-jiti kamiithasiriri: 'Pinkathari. ¿Tsika-paiti noñiimi pitasha-niuntzi, nopantamiri piwariti? ¿Tsika noñiimi pimiriiniuntzi, nopantamiri pimiri? 38 ¿Tsika-paiti noñiimi, naakamiithatan-tamiri nowankoki? ¿Tsika noñimika pisaraa-kowaitzi, nopantamiri pithaari? 39 ¿Tsika-paiti noñiimi pimantsiyatzi, yasitakoi-tzimi, nojatanitari noñiimi?' 40 Inkanti Pinkathari: "Tima pinisironka-yityaari ikaratzi awintaa-yitaanari

* 25:15 tinatatsiri ijaikitaki kiriiki = talento. Ikaratzi ishikitzi kiriiki, iriitaki aparoni talento, itinatzi 40 kilo. Antitacha impinatan-taityaari 20 antawaita-tsiri aparoni osarinti. † 25:33 ipiraitari itako-pirotani = oisha = oveja; ipira imaninta-yitzi = cabra

nokimita-kaantajiri iyiki, naakataki pinisironkatzi. Omapiro.’⁴¹ Impithoka-sita-nakiri inasitakari yampatiki, inkantiri: ‘¡Kaari-pirori! Pijati pinkimaatsita-jyaari paamari kaari tsiwaka-nitaa-tsini ikasiya-kaita-kiriri Kamaari intsipata-jyaari maaroni imaninkariti irirori.’⁴² Piñaawitakana notashi-niintzi, ti pimpina noyaari. Ayimatakina nomiri, ti pimpina niriiri.’⁴³ Piñaawitana nariita pinampiki, ti pinisironkatyaana pi-wankoki. Piñaawitakana nosaraa-kowitzi, ti pimpina nonkithaayari. Piñaawitakana nomantsiyatzi, iminkyaaaitakina, ti pimpoki piñiina.’⁴⁴ Ari inkanta-witanakyaa kaari-piro-siriri: ‘Nowinkathariti, ¿tsika-paiti noñaawitami pitashi-niintzi, pimiriiniintzi, pipoki nonampiki, pisaraa-kowitzi, pimantsiyatzi, iminkyaaizimi, tizimaita non-isironkatyaami?’⁴⁵ Inkanti Pinkathari: ‘Tima piñaakiri yasinonkaa-waita yokaiti kaari iriipirota-tsini, tira pinisironka-yityaari, naakataki pantzi-motaki. Omapiro.’⁴⁶ Irootaki yatsipitan-tyaarori kanta-jitaa-chani owasankitaantsi. Iriima inkarati kamiithasiritaa-tsini, irasi iwiro yañaayitaji.”

26

Ikamanta-wakaita yaakaantiri Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Ikanta ithonka-nakiro Jesús okaratzi ikinkithata-kotakiri, ikantanakiri iyomitaani: ² “Piyojiitzi awiroka oyotapaaka apiti kitaitiri yoimosirinkai-tairo Anankoryaantsi. Ari yaakaan-taitiri Itomi Atziri ipaikakoitiri.”

³ Ikanta jiwari Ompira-tasorintsitaari-payi, Yomitaan-taniri-payi aajatzi Antari-konapay, ipiyojiitaka iwankoki Caifás jiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari. ⁴ Ari ikamanta-wakaa-jiitaka, ikantzi: “Thami amatawitiri Jesús ayiri awa-kaantiri. ⁵ Iro kantacha, airo amaimantiziri kitaitiri yoimosirinkaita, ikisako-wintari = kari atziri-payi.”

Isaitan-taitari Jesús kasankari

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Ikanta yariitaka Jesús nampitsiki Asinonkaa-pankoniki, ikyaapaaki iwankoki Simón omawitari pairani pathaa-rontsi. ⁷ Ari ariitapaaka kooya amakotaki kasankari, kamiitha okantaka onaki iwitsikai-tziro mapi, oshiki owinaro. Osaitan-tapaakari iitoki Jesús isaikaki iwajiita. * ⁸ Iksajiitanaka iyomitaani iñaakiro, ikantajiitanaki: “¿Paitama aparawaitan-tarori? ⁹ Aritaki aakimi oshiki kiriiki aririka ampimanta-kiromi, iriitaki ampasiyaaririmi asinonkaankari.” ¹⁰ Iyota-kotakiri Jesús ikinkithasiritari, ikantziri: “¿Paitama pikisan-tarori kooya? Kamiitha noñaakiro naaka antakiri. ¹¹ Irasi iwatyiiro pintsipatyaaari asinonkaankari, irooma naaka airo piñiuro pintsipata-piintyaana. ¹² Tima ojiwatatzii iroka kooya osaitan-tanaro kasankaari omishata-tyaana tsika onkantyya ipaikakoitina apaata. ¹³ Tsika-rika ikamantantai-tairo Kamiithari Ñaantsi, aritaki inkinkithata-koitajiro aajatzi iroka kooya, inkinkithasiritan-taiyyaarori antakiri iroori. Omapiro.”

Ipimantantzi Judas

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Ikanta Judas Nampitsiwiri karawitariri 12 iyomitaani Jesús, ijata-sitakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari. ¹⁵ Ikinkitha-waita-kaakiri, ikantziri: “¿Paitama pimpinari aririka namakimiri?” Iñaakai-takiri ikaratzi 30 ipiwiryaa kiriiki impaitiriri. ¹⁶ Aripaiti yitanakaro Judas yamina-minatziro tsika-paiti yaakaantiri.

Owiraantarori yakyoota-najiri iyomitaani-payi

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ Tima monkarata-paja itarori kitaitiri iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi, pokajiita-paaki iyomitaani Jesús, isampita-paakiri: “¿Tsika ankotsita-kaantika ayaari yoimosirinkan-tyaarori Anankoryaantsi?” ¹⁸ Ari ikantzi irirori: “Pijati nampitsiki. Ari pimonthaakyaa atziri, pinkantiri: ‘Ikantzi oyomitaanari: “Noyotzi irootaintsi nompyaakotyaa, nonintzi nojati piwankoki noimosirinkyaa kitaitiri Anankoryaantsi, nontsipatyaaari noyomitaani-payi.” ’ ” ¹⁹ Imatakiro iyomitaani okaratzi ikantakiriri Jesús. Ikotsita-kaantaki iyaari kitaitiri Anankoryaan-tsiki.

²⁰ Aritaki tsitiniityaanaki yariita-paaka Jesús, saikapaaki iwajiityaa itsipata-paakari iyomitaani ikarajiitzi 12. ²¹ Ikanta iwajiita, ikantzi Jesús: “Pikarajiitaki pakyootana aka, tzimatsi aparoni aakaantinani. Omapiro.” ²² Owasiri ikantajiitanaka. Aparo-payi yitanakaro isampiziri, ikantziri: “¿Naakama Pinkathari?” ²³ Ikantzi Jesús: “Itzimi-rika oochoantakironi yatantaitari tsika nochoantziro naaka, iriitaki aakaantinani.

* 26:7 mapi = alabastro

²⁴ Omapirotatya impyaakotyaa Itomi Atziri, tima irootaki isankinata-koitakiri pairani. Iro kantachi nokantzi naaka: 'Airo itzimaa-jatzimi yoka, aakaanirini Itomi Atziri.' "

²⁵ Ari ikantanaki Judas pithoka-sitan-taniri: "¿Naakama Yomitaanari?" Ikantzi Jesús: "Irootaki pikantakiri awiroka."

²⁶ Tima ainiro isaiki iwajiita, yaakiro Jesús yatantaitari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayatikiri iyomitaani, ikantziri: "Iroka, piyaaro, nowatha onatzii."

²⁷ Yaakotakiro iraitziri, ipaasoonki-wintakiro, ipakotakiri iyomitaani, ikantziri: "Pirajiiti maaroni, ²⁸ tima niraani onatzii iroka, irootaki ñaakanta-pirotironi aapatyaa-wakaan-tajyaari, irootaki sitowaa-tsini yaripiroi-tantyaariri kaari-piro-siriri. ²⁹ Pinkimi nonkanti, airo niritaaaro iroka irojatzii apaata aririka impinkathari-wintantai Asitanari, aripaiti apiitairori."

Ikinkithatziro Jesús imanakowintanti Pedro

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Ikanta ithonka-nakiro ipanthesa-kotziri Pawa, jaitijitanaki yinkai-toniki. ³¹ Ikantanakiri Jesús iyomitaani: "Irootaintsi pookina iroñaaka tsitiniri. Tima irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitzi:

Nowiri aamaako-wintariri ipiraitari, aritaki inthonkakyaa yoiwaraa-nakyaa ipira.

³² Iro kantacha aririka nañaaji, Tapowinikira piñaapajina." ³³ Ari yakanaki Pedro, ikantzi: "Aritakima yookajitakimi pasini-payi, airo nomatziro naaka." ³⁴ Ikantziri Jesús: "Iroñaaka tsitiniri tikira ñiita waripa, mawasatzi pinkantaki: "Ti noñiiri Jesús.' Omapiro." ³⁵ Ikantzi Pedro: "Airo nookimi, aritaki ankarati ankami." Ari ikantajitaki aajatzi maaroni iyomitaani.

Yamani Jesús Tononkaitoniki

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶ Ikanta yariitaka Jesús itsipatakari iyomitaani ipaitai-tziro Tononkaitoniki, ikantapaakiri iyomitaani-payi: "Ari pisaikawaki aka, nojaniintawaki naaka anta, namani."

³⁷ Apatziro yaanakiri Pedro aajatzi apiti itomi Zebedeo. Tima oshiki yiraako-sirita-paakari Jesús. ³⁸ Ikantziri: "Owamai-mata-tyaana nowasirinka. Ari pisaikawaki awiroka aka, thami asakisiriti." ³⁹ Awisanaki kapichiini irirori Jesús. Tyirowa-paaka, amanapaaki. Ikantzi: "Asitanari, pinintzi-rika awiroka, pokakaakowintina onkarati nonkimaatsityaari. Airo panta-kayinano noninta-witari naaka, apatziro pimata-kaakinaro pininta-kaakinari awiroka." ⁴⁰ Ipiya-sita-pajari iyomitaani, ñaapaa-tziiri imaajitzi. Ikantapaakiri Pedro: "¿Tima pinkisa-sityaaro kapichiini piwochoki, pintsipatyaaana asakisiriti? † ⁴¹ Pisaakiti, pamani, paamaiyaa otsimikari pikinaka-sitani. Oshiki okaratzii kamiithata-tsiri pikowawitari pantürimi, iro kantacha ti pinkisa-siwai-nityaa."

⁴² Aajatzi ipyanaja Jesús, amanapaji, ikantzi: "Asitanari, iroorka natsipityaari nonkimaatsityaaro iroka, aritaki nomatakiro pininta-kaakinari." ⁴³ Ikanta ipiyapaja, aajatzi ñaapajiri imaajitzi, tima antaro okantaka iwochokini. ⁴⁴ Ipiya-pithata-naari, mawa ipiyaka yamani. Irojatzii yapiitapaji ikantakiri inkaaranki. ⁴⁵ Ari ipiya-sita-paakari iyomitaani, ikantapaakiri: "¿Irojatzima pimaajitzi? Monkarata-paaka yaakaan-tantaityaariri Itomi Atziri, yaitanakiri kaari-piro-siririki atziri. ⁴⁶ Pimpiriinti, thami ajataji. Okaakitzi-mata-paaki pimantinani."

Yairikai-takiri Jesús

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Ñaawai-minthaitzi Jesús ariitapaaka Judas, ikarata-piintziri 12 iyomitaani. Oshiki atziri itsipata-paaka, yamayitaki iwisaminto, ipasa-minto. Ityaantani inatzii ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, irasi aajatzi antari-kona-payi. ⁴⁸ Tima ikamantzi-takari yamayitakiri yoka pithoka-sitan-taniri, ikantakiri: "Itzimi-rika nowithata-paakyaari nonintaata-paakiri, iriitaki, pairikiri." ⁴⁹ Ari itsitoka-paakari Judas okaakiini Jesús, ikantapaakiri: "Yomitaanari." Inintaata-paakiri iwithata-paakari. ⁵⁰ Ari isampitzi Jesús, ikantzi: "Ashininká, aritaki ariitakami aka, pimatiroyaa pipoka-sitziri." Pokajitapaakari itsipayita-paakari, yairika-paakiri Jesús, yoosota-nakiri. ⁵¹ Ikanta tsipata-kariri okaakiini Jesús, inosika-nakiro iyotsiroti, itotzitakiri iyimpita inanpiri ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari. ⁵² Ikantzi Jesús: "Piwajiro piyotsiroti tsika paakiro. Tima inkarati owisantan-tarori iroka kotsiro, aritaki iwisaitakiri irirori. ⁵³ Piyotzi awiroka, kantacha namaniri Asitanari, aritaki intyaan-kakimi oshiki-pirota-tsiri maninkariiti kisakowintyaa-nanimi. ‡ ⁵⁴ Iro kantacha ari omonkaratari okaratzii isankinata-koitakinari pairani." ⁵⁵ Ipthoka-sita-nakari Jesús ikaratzii pokaintsiri, ikantziri: "¿Naakama

† 26:40 kapichiini = aparoni-machiini hora ‡ 26:53 oshiki-pirota-tsiri maninkariiti = 12 legión; legión = oshiki-piroriiti iwaiyiriti wirakocha, inkarati 3000 owayiri, tirika inkarati 6000

kosintzi pamasitan-tanari piwisa-minto aajatzi pipasa-minto? ¿Tima piña-a-piintina noyomitaantzi maaroni kitaitiri aka tasorintsi-pankoki, kaarima paantana anta? ⁵⁶ Ari onkanta yaari, irootaki omonkaratan-tyaari okaratzi isankinatakiri pairani Kamantan-zinkari.” Ari isiyayitanaka maaroni iyomitaani-payi, yooka-nakiri Jesús apaniroini.

Yapatowintaitari Jesús

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54,63-71; Jn. 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Tima inkarati airikapaa-kiriri inkaaranki Jesús, irijatzi aanakiriri iwankoki Caifás ijwari-piroti Ompira-tasorintsitaari. Ari yapatojiita Yomitaan-taniri-payi aajatzi Antari-kona-payi. ⁵⁸ Nosikacha niitsiinikiroini Pedro iyaatako-wintziri Jesús, irojatzi yariitan-tapaakari iwankoki ijwari-piroti Ompira-tasorintsitaari. Kyaapaaki owaankiiritsitiki pankotsi, itsipata-paakari kimpoyaan-taniri, inintzi Pedro inkimako-wintiri tsika inkantaitiri Jesús. ⁵⁹ Ikanta ijwari-piroti Ompira-tasorintsitaari itsipatakari ikaratzi apatotain-chari, yaminawitaka ipaita thaiya-kotyaarini Jesús ompoñaan-tyaari iwa-kaantiri. ⁶⁰ Ti iñaamaityaa, ipokawitaka oshiki nintatsiri inthaiya-kotyaarimi. Irojatzi ikatziyan-tanakari apiti thaiya-kota-nakariri, ⁶¹ ikantanaki: “Nokimiri naaka chapinki iñaawaitzi ikantzi: ‘Ari nomporokakiro tasorintsi-panko, iro awisawitakyaa mawa kitaitiri, nonthonkajiro nowitsikairo.’ ” ⁶² Ari ikatziyanaka ijwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, ikantanakiri Jesús: “¿Paitama kaari pakanta? ¿Tima piyota-kotiro okaratzi ikantakoi-tzimiri?” ⁶³ Irojatzi imairitaki Jesús, ti yaki. Ari isintsi-thata-nakiri, ikantziri: “Pimpairyiri Añaanita-tsiri Pawa, noyotan-tyaari omapiro onkarati pinkantinari. ¿Awirokama Saipatzii-totaari Itomi Pawa?” ⁶⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Irootaki pikantakiri awiroka. Iroñaaka piñiiri Itomi Atziri isaiki-motairi irako-piroriki Pawa Sintsi-pirori impinkatha-ritai. Ari piñaajiri impiyi inkinapaji minkoriki.” ⁶⁵ Ikanta ikimawakira Ijwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, isaraanakiro iithaari ikisanaka, ikantanaki: “Ñaakiro, ipairyaa-sitakari Pawa. Tikatsi aninti pasini inkanta-koitiri. Pikimajitaki awiroka ithainkakiri Pawa. ⁶⁶ ¿Tsikama pikanta-jitziika awiroka?” Ari ikantajitzi ikarajitzi: “¿Tzimaki ikinakaa-sitani! ¡Ontzimatiyi inkami!” ⁶⁷ Ari ichoonta-poro-waita-nakiri. Tzimatsi pasini kaposa-poro-waita-nakiriri. Tzimatsi pasini pasaporo-waita-nakiriri. ⁶⁸ Ikantziri: “¿Saipatzii-totaari! ¿Kamantan-tzinkari pinatzii, intsityaa pinkantina ipaita pasawaitzimiri?”

Ikantzi Pedro: Ti noñiiri naaka Jesús

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Irojatzi isaikaki Pedro intakiroki, ari oñaapaakiri otzikataaro, okantapaakiri: “¿Tima awiroka itsipata pairani Jesús Tapowini-satzi?” ⁷⁰ Oshiki ñaakiriri Pedro itikanakiro, ikantzi: “Tityaa, ti noyotiri ipaita pikantanari.” ⁷¹ Ari isitowa-paintzi Pedro itantotai-takiro kaankirin-tsiki. Aajatzi oñaapajiri pasini ompirataaro, okantapaakiri itsipayitakari: “Irijatzi yoka itsipata-piintari Jesús, Kasiyakaawini-satzi.” ⁷² Ari yapiita-nakiro Pedro itikanakiro, ikantzi: “Omapirotyaa, iyotzi Pawa, ti noyotiri naaka yoka atziri pikantanari.” ⁷³ Tikira osamaniti, yapiitakiri ikaratzi itsipatakari ikantziri: “Awirokatakari itsipata-piintari Jesús, tima Tapowini-satzi pinatzii, iriwaitaki iñaawaita-piintzi irirori.” ⁷⁴ Ikantanajji Pedro: “Timachiini, ti noyotiri yoka atziri pikantanari. Apatziro iyotzi Pawa nothaiya-rika, iriitaki wasankitainani.” Ari iñaanaki waripa. ⁷⁵ Ari ikinkithasirita-najiro Pedro ikantakiriri Jesús: “Tikira iñiita waripa, mawasatzi pinkanti: ‘Ti noñiiri Jesús.’ ” Sitowanaki Pedro, antaroiti yiraawaitanaka.

27

Yaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

¹ Okanta okitaitita-manaji, apatota-manaka ijwariti Ompira-tasorintsitaari aajatzi antari-kona-payi, ikamanta-wakaa-jiitaka iwiri Jesús. ² Ari yoosoiita-nakiri Jesús, yaitanakiri isaiki ijwari wirakocha ipaita Poncio Pilato, ijwari-pirori inatzii irirori.

Ikamantakari Judas

³ Ikanta Judas pithoka-sitan-taniri, iyotanaki iwamaakaanta-sitai-takari Jesús. Antaroiti ikinkithasiritanaka, yaanajiri 30 kiriiki yoipyaa-jiniri ijwari Ompira-tasorintsitaari aajatzi antari-konaiti, ⁴ ikantapajiri: “Yoka piiriiki. Ti onkamiithati okaratzi nantakiri. Tikatsi yanti Jesús naakaanta-sitakari.” Ikantajitanaki irirori: “Taanitya, piyotziro awiroka.” ⁵ Yookanakiri kiriiki tasorintsi-pankoki, isiya-pirota-nakityaa ipiyanaka, sitsikapaaka. ⁶ Ikanta ijwari-piroti Ompira-tasorintsitaari, yaajiri kiriiki, ikanta-wakaa-jiita: “Ti osinitaa-ntsiti ankimpoyajiri kiriiki, tima iriitaki apinawinta-kiriri iwan-taiyaariri.” ⁷ Ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsika ankanti-rika kiriiki?”

Ikantajijiti: “Thami amanantan-tyaaro pitzithari-pathata-tsiri, tsika inkitaithiri inkamay-iti pasini-satziiti atziri.”⁸ Irojatzji iroñaaka ipaitai-tziro iroka kipatsi: “Iraantsi-patha.”

⁹ Ari omonkaratari isankinatakiri pairani Kamantaniri Jeremías, ikantaki:

Yaitakiri 30 kiriiki,

Iriitaki inintajitakiri Israel-iiti impinaitiri,

¹⁰ Irootaki yamanantan-taitakiri pitzithari-patha, Irootaki inintakaa-kinari Pinkathari namanantiro.

Isampitakiri Pilato yoka Jesús

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹ Ariitaka Jesús isaiki jiwari wirakocha, isampita-wakiri, ikantziri: “¿Awiroka iwinkathariti Judá-iti?” Yakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri awiroka.”

¹² Ikanta ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari aajatzi Antari-kona-payi, oshiki ithaiya-kowita-paakari Jesús. Ti yakamaityaa irirori. ¹³ Ikantzi Pilato: “¿Tima pinkimi okaratzi ikantakoi-tzimiri?” ¹⁴ Irojatzji imairitaki, ti yaki. Oshiki okantzimosiryaa-nakiri Pilato yoka Jesús.

Imishakowintai-tziri Jesús iwamaitiri

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

¹⁵ Tzimatsi yamita-piintari ijiwariti wirakocha: Maaroni osarinti aririka yoimosirinkyaa Judá-iti, imisitowa-kaantziri yasitakoi-tziri ishininka itzimi-rika inintajitakiri irirori. ¹⁶ Tzimatsi aparoni Judá-iti yaakaan-taitziri ipaita Barrabás, ikimakoitani inatzi yoka yantakiro kowiinkata-tsiri. ¹⁷ Ikanta yapatojiitaka atziri, isampitantakiri Pilato, ikantzi: “¿Ninkama pinintziri nomisitowa-kaantiri? ¿Iriima Barrabás? ¿Iriima pinintziri Jesús ipaitai-tziri Saipatzii-totaari?” ¹⁸ Iyotzi Pilato isamaitari Jesús, irootaki yaakaan-taitan-tariri. ¹⁹ Tima otyaankaki inkaaranki iina Pilato kamantirini, ikantakiri: “Airo pantawinthatziri awiroka kamiithasiriri. Tima oshiki imisimpyaakina tsitiniri, antaro omintharowa-siryaaakina.” ²⁰ Iro kantacha yokapayi ijiwari-piroti Ompira-tasorintsitaari aajatzi antari-kona-payi, itsimaakiri piyotain-chari atziri, ikantziri: “Irootaki kamiithatatsi imisitowaitiri Barrabás, iriima Jesús iwamaitiri.” ²¹ Yapiita-nakiro jiwari wirakocha isampitantzi: “¿Ninkama pinintziri nomisitowa-kaantajiri?” Ikantajijiti maaroni: “¡Iriitaki Barrabás!” ²² Ikantzi Pilato: “¿Tsikama nonkanti-rika Jesús ipaitai-tziri Saipatzii-totaari?” Ikantajijiti atziri: “¡Pipaika-kota-kaantiri!” ²³ Ari ikantzi ijiwari wirakocha: “¿Tzimatsima kaari-pirori yantakiri?” Akiro isintsitatzii ikaimajijiti atziri, ikantzi: “¡Pipaikakota-kaantiri!”

²⁴ Ari iyotanaki Pilato ampinaasi-waita isampitzi, tima omapiro ikatsima-jitaki atziri. Ikaimakaantaki nijaa, iniitakiri maaroni ikiwaakotanaka, ikantzi: “Tira naaka kanta-sityaaroni iwamaitakiri-rika kamiithasiriri. Awiroka kanta-sityaaroni.” ²⁵ Ikantajijiti atziri piyotain-chari: “Irootaki nokowajitzi, naaka yokoiti ipaita-rika awisain-tsini, imaitajiri aajatzi inkarati noncharini-yitajyaari, yokoitairi irirori.” ²⁶ Ari imisitowa-kaantai-takiri Barrabás. Iriima Jesús ipasata-kaanta-nakiri, imishakowintakiri ipaikakoitiri.

²⁷ Ikanta owayiri-payi, ikyaaakaa-nakiri Jesús iwayiri-pankotiki. Ari yapatowintakariri. * ²⁸ Isapokai-tapaakiri Jesús, ikithaatan-takari kityonka-masita-tsiri osiyarori ikithaata-piintari pinkathari-yitatsiri. ²⁹ Yamathaitan-takari kitoochii-tapo, yairika-kaakiri irako-piroki saworo-karakiki. Ityirowasi-tzimaitari ithainka-mawaitziri, ikantajijiti: “¡Apinkathatziri iwinkathariti Judá-iti!” † ³⁰ Oshiki ichoonta-poro-waitakiri, iposaina-waitantari saworo-karakiki. ³¹ Ikanta ikaratakiro isirona-winta-waitari. Isapokainiri ikithaata-kiriri inkaaranki, ikithaatainiri iithaari, yaanakiri ipaika-kotiri.

Ipaikakoi-tziri Jesús irojatzji ikamantakari

(Mr. 15.21-41; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

³² Ikanta ijajitani, imonthaakari Simón poñaachari Cirene, ikanta-nakiri yanatiro ipaikakoi-tantyaariri Jesús. ³³ Irojatzji yariitan-takari tonkaariki ipaitai-tziro Atzirii-toni. ³⁴ Ari ipakoitakiri Jesús kachori ikonowai-takiro iyipitinsi, ikanta ithotawakiro kapichiini, ti iriro. ‡ ³⁵ Ikanta ipaikakoi-takiri. Yaakiro owayiri-payi iithaatariri Jesús, yooki-mota-wakai-yitakiro, ikimita-kaantakiro iñaary-taita iyotantyaari itzimi ayironi. Ari omonkaratari ikinkithatakiri pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki: Ipawakaakaro nomanthaki.

Iñaariwintakaro iyotantyaari itzimi-rika ayironi.

* **27:27** iwayiri-pankoti = pretorio † **27:29** Iro yamita-piintari pinkathari yamathaitaro poriryaa-yitatsiri, yairika-piintziro aajatzi irako-piroriki asiro-karakiki. ‡ **27:34** Irootaki yoitaitziri atziri airo ikimaatsitanta aririka iwasanakitaaitiri.

³⁶ Ari isaikajitaki yaminako-wintziri. ³⁷ Isankinaitaki ipaikakoi-tanta-kariri, okantzi: YOKA JESÚS, IRIITAKI IWINKATHARITI JUDÁ-ITI. Intsirika-koita-kiniri jiñokiini ipatzi-inaki. ³⁸ Itsipatal-takiri apiti kosintzi ipaikakoi-tziri, iwatzika-koitaki irako-piroki, pasini yampatiki. ³⁹ Ithainka-mawaitakiri ikaratzi awisayita-tsiri anta, itikai-nata. § ⁴⁰ Ikantai-tziri: “Awiroka porokironi tasorintsi-panko, iro awisaki mawa kitaitiri piwitsikairo. Awirokami Itomi Pawa piwawisaa-kotajyaa. ¿Paitama kaari payiitanta ipaikakoi-takimi?” ⁴¹ Ari imatzitakaro ijiwari-piroriti Ompira-tasorintsitaari, Yomitaantaniri-payi, Nasitantaniri-payi, aajatzi antari-kona-payi, ikantajiitzi: ⁴² “Iwawisaa-kotziri pasini, ¿kaari imatantaro iwawisaa-kotajyaa irirori iriimi iwinkathariti Israel-iiti? Ari iwawisaa-kota-jyaami ipaikakoi-takiri, aritaki ankimisanta-kirimi ⁴³ Yawintaari Pawa, intsityaa añiiri omapiro-rika itakotari ari iwawisaa-kotajiri. Tima inkanta-piintzi: ‘Naaka Itomi Pawa.’” ⁴⁴ Ari imatzitakaro kosintzi itsipatakari ipaika-kota, ithainkima-waitakiri.

Ikamantakari Jesús

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵ Ikanta itampatzikata-paaki ooryaatsiri, omapoka-sitanaka otsitinitanaki, irojatzisi oshihyaan-tanaka. * ⁴⁶ Ari ikaimanaki Jesús sintsiini, ikantanaki: “¡Elí! ¡Elí! ¿Lama sabactani?” (Iro akantziri añaaniki aroka: “¡Pawá! ¡Pawá! ¿Paitama pookan-tanakanari?”) ⁴⁷ Ikanta saikawinta-kiriri, ikimawakiri ikaimanaki, ikantajiitzi: “Pinkimiri, ikaimatziiri Elías.” ⁴⁸ Isiya-painta, imitzitziya-paintzi manthakintsi kipishaariki, yankowii-takiniri saworo-pankiki, iwaan-kakota-kiniri yatsimiyaa-wakiro. ⁴⁹ Ikantajiitzi pasini: “¡Piwashaantiri! Añaa-wakiri ari impokaki Elías yookakaa-wintairi.” ⁵⁰ Yapiita-nakiro Jesús ikaimanaki sintsiini, pyaakotanaka.

⁵¹ Okanta tasorintsi-pankoki, saraanaki niyaankiki ithatasii-tzirori, apimanki okantanaka, itanakaro jinoki irojatzisi osaawiki. Antaroiti onikanaka kotaayitanaki mapi. ⁵² Ithonka iporoka-kotanaki kaminkari, oshiki añaaajatsi kamiithasiriri kamawitainchari. ⁵³ Tima yañaajira pairani Jesús, ikaratzi añaaajatsiri isitowa-najiro omoroki jatayitaji nampitsiki tasorin-tsita-tsiri, oshiki atziri iñaakayitaari. † ⁵⁴ Ikanta ijiwari owayiriiti aajatzi ikaratzi ikatziya-wintari Jesús, iñaakiro onikaro, iñaakiro okaratzi awisain-tsiri, antaroiti itharowanaki, ikantanaki: “¿Omapiro-witatyaa Itomitari Pawa yoka?”

⁵⁵ Amina-kotakiri anta oshiki kooya. Irootaki poñainchari Tapowiniki oyaatziri Jesús, oshiki amitakota-piintakiri. ⁵⁶ Iroka okarajiitzi: María Pankothanthaari-sato, María iriniro Jacobo aajatzi José, aritaki osaikakiri aajatzi iriniro itomi-payi Zebedeo.

Ikitaikakiri Jesús

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Okanta otsitiniityaanaki, ari ipokaki ashaaranta-chari poñaachari Tonkaironitoniki, ipaita José. Irijatzi iyomitaani Jesús. ⁵⁸ Ijata-sitakiri Pilato, ikantapaakiri: “Pisinitinari nonkitatajiri Jesús.” Nintaki Pilato yaanajiri inkitatairi. ⁵⁹ Ikanta José, iponatan-taari Jesús kitiri manthakintsi. ⁶⁰ Iwakota-paintziri owakiranataki imorontakaantziri José siranta ikasiya-kaari kaminkari, ipinaa-kaantaki antaroiti mapi, ishikipedia-kotan-takari. Piyanaka José. ⁶¹ Okanta María Pankothanthaari-sato, aajatzi pasini María, aminajiitaki tsika ikitaitakiri.

Aamaako-wintariri tsika ikitaitakiri

⁶² Okanta awisanaki iwitsika-winta-piintaitaro kitaitiri imakoryaan-taitari, ari ijataki ijiwari Ompira-tasorintsitaari aajatzi Nasitantaniri anta iwankoki Pilato, ⁶³ ikantapaakiri: “Pinkathari, chapinki ainiro yañaawita kamatawiri, nokimiri ikantzi: ‘Aririka nonkama-witakyaa, iro awisawitakyaa mawa kitaitiri, aritaki nañaaji.’” ⁶⁴ Pintyaanki aamaakowintyaarini irojatzisi omonkaratan-takyaari mawatapaintsiniri kitaitiri. Aamaa-sityaa ijataki tsitiniri iyomitaani-payi, yaajatiri. Inkantiri atziri-payi: “¡Añaaji Jesús!” Aririka imatakiro, aritaki owatsi-pirotakyaa yamatawitanti.” ⁶⁵ Ikantanaki Pilato: “Yoka owayiri-payi, paanakiri, pinkantiri yaamaako-wintyaari tsika okanta pinintziro awiroka.” ⁶⁶ Jaitjiitaki tsika iwakoitakiri Jesús, iwitziñaaka-kotapaakiri omoroki. Ari isaika-winta-jiitzi.

§ 27:39 Iro yamijiitari Judá-iti itikai-nata aririka ithainka-siritanti. Irootaki osiyarori amijiitari aroka-payi, aririka oototiri atziri anthainka-siritiri, ankantiri: “¡Piñaakiro! ¡Pikimakiro!” * 27:45 Ooryaatsiri † 27:53 nampitsi tasorin-tsita-tsiri = Aapatyaawini

28

*Yañaantaari Jesús**(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)*

¹ Okanta awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, aritaki kitaitita-manaji itapiintarori kitaitiri. Ananinkanaka María Pankothanthaari-sato aajatzi pasini María aminiro tsika ikitaitakiri Jesús. ² Omapoka-sitanaka onika sintsiini, tima yayiita-paakitzi Imaninkariti Awinkathariti, katziya-paaka kitataari-moroki, isirinka-paakiro mapi yasitan-taita-karori, ari isaikapaaki. ³ Siparyaa ikantapaaka iroowaitaki oorinta ookatha-rontsi. Kitamaaroki okantaka iithaari iroowaitaki okitamaaro-tzi sharaka. ⁴ Ikanta owayiri aamaako-wintariri kitataari, antaro itharowanaki, piyonkawaitanaka iñaawakiri maninkari, tyaanaki osiyawaitakaro inkamana-kityiimi. ⁵ Ari iñaanata-nakiro maninkari kooya-payi saikain-tsiri, ikantziro: “Airo pitharowan-tajiitana awiroka. Noyotaki iriitaki pipoka-sitzi Jesús ipaikakoi-takiri. ⁶ Ti isaiki aka, añaaji, aritaki ikantzi-takami chapinki. Pimpoki, paminiro tsika inaryaa-witaka. ⁷ Pimpiyanaki, pinkamantiri iyomitaani-payi añaaji Jesús ikamawitaka, ijiwataimi Tapowiniki, aritaki piñaajiriri anta. Irootaki ikantai-takinari nonkamantimi.” ⁸ Ti oshintanaki kooya-payi opiya-pithata-nakaro kaminkari-moroki, oimiraa-nakiro, iro kantacha oshiki otharowintanaka, osiyana-kityaa kooya-payi ojati onkamantiri iyomitaani. Osiya-minthaita onkamantiri iyomitaani, ⁹ imonthaakaro Jesús awotsiki, iwithata-wakaro. Ojata-sitanakiri ikatziyaka, otyirowa-sita-paakari, awithano-kitakiri. ¹⁰ Ari ikantziro Jesús: “Airo pitharowan-tasiwaitana. Pijati, pinkamantiri ikaratzi nirintzitari, ijati Tapowiniki, aritaki iñaayita-jinari anta.”

Ikinkithatakiri owayiri

¹¹ Okanta opiyajiitanaka kooya, jatanaki aajatzi owayiri-payi nampitsiki, ikamantakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari okaratzi awisain-tsiri. ¹² Ari yapatojiitanaka aajatzi antari-kona-payi, ikanta-wakaa-jiitaja: “¿Tsika ankantyaaka amanakotan-tyaari?” Ikaimakiri owayiri, iyomitaana-kiriri ikantziro: “Yoka oshiki kiriki nompinatimiri, ¹³ pinkantiri atziri-payi: ‘Ipokajitaki niyaankiiti tsitiniri iyomitaani, nomaa-minthaitzi naaka, ikosita-paintziri.’ ¹⁴ Aririka inkimaki ijiwari wirakocha, naaka kantako-wintimini airo iwasankitaantami.” ¹⁵ Yaakiri owayiri-payi ipinaita-kiriri, imatakiro ikamantantayitakiro ñaantsi okaratzi ikantai-takiriri. Irootaki imatziita-nakari aajatzi aparo-payi Judá-iti ikamantantziro iroka ñaantsi irojatzi ikantziro iroñaaka.

*Ityaantziri Jesús iyomitaani**(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)*

¹⁶ Ikanta 11 iyomitaani Jesús jataki Tapowiniki, osaikira otzisi ikantzi-takariri Jesús tsika iñaajiri. ¹⁷ Ikanta iñaawajiri Jesús, ityirowa-sita-waari. Tzimatsi kisosirita-tsiri, ikanta-siritzi: “Iriitaa-jataki Jesús.” ¹⁸ Ari ipokapaaki Jesús okaakiini, ikantapaakiri: “Tima inthonkyaa ipinkathai-taana inkitiki aajatzi kipatsiki. ¹⁹ Irootaki nonkantan-tyaamiri awirokaiti: Pijati pinthonkiro maaroni nampitsi, pinkimisanta-kaayitairi atziri-payi. Aririka inkimisanta-yitaji, pinkiwaa-yitairi, tima iriitaki isiniyitairi Asitairi, Itomi, aajatzi Tasorinkantsi. * ²⁰ Piyomitaana-yitairi yantairo okaratzi noyomitaana-yitakimiri awiroka. Irooma naaka nasi nowatyiro nontsipata-jyaami, irojatzi apaata onthonkantajyaari kipatsi.” Ari onkantyaari.

* 28:19 Wairontsi

KAMIITHARI ÑAANTSI ISANKINATAKIRI MARCOS

Ikamantantakiri Juan Kiwaatan-taniri
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9,15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Iroka okanta opoñaan-tanakari Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Itomi Pawa, yoka Jesús Saipatzii-totaari. ² Iriitaki isankinata-kotakiri Kamantan-tzinkari Isaías, ikantzi:

Pamini, aritaki nontyaantaki ityaaroni inkamanta-kotimi, Iriitaki witsikaan-timini tsika pinkina-paaki.

³ Tzimatsi kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkantan-tapaaki: Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki.

Pinkimita-kaantiro itampatzikai-tziro awotsi.

⁴ Tima pokaki Juan otzisi-masiki, ikamantantzi, ikinkithata-kota-paakiro tsika okanta-kota kiwaataantsi, ikantan-tapaaki: “Piwashaantajiro kaari-pirori, aritaki impyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka.” ⁵ Oshiki pokaintsiri iñiiri Juan, Aapatyaawini-satzi, aajatzi poñaanain-chari pasiniki inampiki-payi Judá-iti. Ikinkithata-koyitakiro ikaaripiro-siri-waitzi, irootaki ikiwaatan-takariri Juan yokapayi anta Owaryiinkaariniki. ⁶ Irootaki iithaaritari Juan, yontyii-tziro iwitzi ikyakoitari, iwathakitakari misinantsi-masi. Iriira iwari kintori, iriiri iyaaki pitsi. * ⁷ Iroka ikantaki Juan ikinkithatzi: “Awotsikitaki matzirori ipinkathari-tsitzi, nopinkathatzi-tataikari naaka. Ti onkanti inkimita-kaantina impiratani noiyootan-tyaari nonthopainiri ikyaanitari iitzi. ⁸ Apatziro-machiini nokiwaatantaro naaka nijaa. Iro kantacha, iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatan-tairimi Tasorinkantsi.”

Ikiwaataka Jesús
(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ Ikanta ipokaki Jesús ipoñaa-karo nampitsiki Kasiyakaawini saikatsiri anta Tapowiniki. Ikiwaata-wakiri Juan anta Owaryiinkaariniki. ¹⁰ Iro isitowan-tanakyaarimi Jesús, iñaatziro asitaryaa-nakityii-yaami inkiti, isaawin-kasita-paakari Tasorinkantsi ikinapaaki jinoki isiyapaakari siro. ¹¹ Ikimaitatzii inkitiki ikantai-tanaki: Awirokatakira Notomi notako-pirotani. Oshiki nokimo-siri-wintakimi.

Inkaaripiro-sirita-kaitirimi Jesús
(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Ikanta Tasorinkantsi yaanakiri Jesús otzisi-masiki. ¹³ Ari inintawitakari Kamaari inkaaripiro-sirita-kairimi. Tima oshiki kitaitiri isaikaki anta itzimayitziro kowiinkari atsikan-taniri, okaratzii 40 kitaitiri. Irojatzii ipokanta-paakari Maninkariiti yaminayitapaakiniri inintziri. †

Yitanakari yantayitzi Jesús
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Ipoñaa ikinanaki Jesús Tapowiniki ikamantantiro Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Aritaki yasitakoi-takiri irirori Juan. ¹⁵ Inkantan-tapaaki Jesús, ikamantantzi: “Monkarataka iñiitan-tyaariri Pawa impinkathari-wintantai, pinkimisantajiro Kamiithari Ñaantsi. Piwashaanta-yitairo pikaaripiro-siri-waitzi.”

Yaantai-tanakariri 4 simaatzinkari
(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ Ikanta isirithapyaa-nakaro Jesús inkaari anta Tapowiniki, iñaapaa-tziiri paitachari Simón itsipatakari iririntzi Andrés iikithajitzi. Tima simaatzinkari inajitzi. ¹⁷ Inkantapaakiri: “Piyaatina, osiyawaita-jyaaro iroñaaka iriimi atziri nosimaata-kaajyaami.” ¹⁸ Tima ti ishintanaki, yookanakiro isimaa-minto iyaatanakiri. ¹⁹ Iro iwaana-kityaa, iñaapaa-tziiri Jacobo, itomi Zebedeo, aajatzi Juan, iririntzi. Ari isaikajitzi irirori iwitoki iwaipatziro isimaa-minto. ²⁰ Yamiñaan-nakiri aajatzi, iyaatanakiri. Ainiro isaikanaki iriri itsipayitari iratziriti.

Atziri yaakiri piyari
(Lc. 4.31-37)

²¹ Aritaki arijiitaka Jesús nampitsiki Capernaum. Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, ikyapaaki yapatota-piintaita, ari iyomitaan-tapaaki. ²² Okiryaaantzi

* 1:6 ikyakoitari = camello † 1:13 Kamaari = Mishatantaniri

ikantajiita atziri-payi ikimiri. Tima ti omaantya isintsinka iyomitaantzi, yanairi iyomitaantzi Yomitaan-taniri-payi. ²³ Ari isaikakiri atziri yaakiri piyari anta karapapankoki, kaimanaki irirori, ²⁴ ikantzi: “Jesús, Kasiyakaawini-satzi, noyotzimi naaka, awirokatakati Itasorintsiti Pawa. Iro pipokantari aka papirojiitina.” ²⁵ Ari ikisathana-kiri Jesús, ikantanakiri: “¡Pimairiti piyari, pijatai! ²⁶ Kaimanaki sintsiini atziri, impiyon-kawaitakaa-nakari iwiyariti, iwashaanta-najirira. ²⁷ Okiryaaantzi ikantanaka atziri-payi, ikanta-wakaanaka: “¿Paitakama iroka? ¿Owakirama yomitaantsi onatzii? Imatziri yitsinampairi yisita-kota-kairi yaakiri piyari.” ²⁸ Ikimakoi-tanakiri sintsiini Jesús maaroni anta Tapowiniki.

Yisita-kota-kaajiro Jesús irayiro Pedro
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹ Ikanta isitowa-najira Jesús karapapankoki, yaanakiri Juan aajatzi Jacobo, ikinaji-itanaki iwankoki Simón, isaikaki aajatzi Andrés iririntzi Simón. ³⁰ Iro yariita-paakityaa, ikantai-tawakiri: “Omatatziro katsirinkantantsi irayiro Simón.” ³¹ Aikiro ipithokasita-nakaro, yakatha-wakotakiro, imisaikakiro. Isita-kotanaki. Piriintanaka aminayitawakiniri ompaityaa opawakiriri.

Yisita-kota-kaayitzi Jesús mantsiyari
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³² Okanta otsitiniityaanaki, yamaita-paakiniri Jesús oshiki mantsiyari, yamaita-kiniri aajatzi oshiki yaakiri piyari. ³³ Ipiyotzi-mintai-tapaakari Jesús pankotsiki. ³⁴ Yisita-kota-kaayitairi maaroni. Tira isiniti aparoni piyari iñaawaiti yisita-kota-kaayitzi irara ikaratzi yaakayitzi. Tima iyotzi piyari tsika ipaita Jesús.

Iyomitaantzi Jesús maaroni Tapowiniki
(Lc. 4.42-44)

³⁵ Okanta okitaititzi-mataki, ananinkanaka Jesús apaniroini, ijatiro otzisi-masiki, ari yamanapaaki. ³⁶ Ikanta Simón itsipatakari ikaratzi iyaajitzi, yamina-minatairi. ³⁷ Ikanta iñaapajiri, ikantapajiri: “¡Yomitaanari! Yamina-minai-tatziimi.” ³⁸ Yakanakiri irirori ikantzi: “Thami ajati, tira iro nompokan-tyaari nosaiki aka, ontzimatyii noyomitaan-tayiti pasiniki nampitsi.” ³⁹ Ari okanta-tzimaitaka, ithonka-kiro Jesús yanitakiro Tapowini, iyomitaantaki tsika otzimayitzi karapapanko-payi maaroni nampitsiki, yisita-kota-kaayitaji oshiki yaakayi-witari piyari.

Yisita-kota-kairi omatziri pathaa-rontsi
(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰ Ipoña ipokaki omatziri pathaa-rontsi, ityiwowa-sita-paakari Jesús, ikowa-kota-paakiri ikantzi: “Pinintzi-rika, aritaki onkantaki pisita-kota-kaajina.” ⁴¹ Yaminanakiri Jesús, itako-sirita-nakari. Irootaki yakotan-tanakari Jesús, itzikakiri kapichiini, ikantzi: “Nonintzi, pisita-kotai.” ⁴² Isitanaki ipathaa-waiwita. Tikatsitanaki. ⁴³ Ikantawita-waari ijatajira inampiki, ⁴⁴ ikantzi: “Airo pikamanta-kotana. Apatziro piwanakiro pijata-sitiri Ompira-tasorintsitaari, pantantyaarori Ikantakaantani pairani Moisés, paanakiniri Pawa pipira patsipita-kaani, irootaki iyotantai-tyaari isita-kotajimi.” ⁴⁵ Iro kantacha ikamantantanaki pathaa-waiwita-chari anta nampitsiki tsika okanta yisita-kotan-taari. Iro kaari okamithantanta isaikanaji Jesús nampitsiki. Jataki otzisi-masiki, ari isaikakiri. Aritzimaitaka ipoka-sitziro oshiki atziri.

2

Yisita-kota-kaajiri Jesús kisoporokiri
(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

¹ Awisaki tsika okaratzi kitaitiri, aajatzi ipiyaja Jesús nampitsiki Capernaum. Iki-mayitawaji atziri-payi, ikantaitzi: “Ariitaja Jesús.” ² Ipiyotzi-winta-waari, ti yantita-paakyaaro pankotsi. Iyomitaa-yitapajiri maaroni. ³ Tzimatsi 4 atziri pokasita-kiriri Jesús yanata-kotakiri kisoporokita-tsiri. ⁴ Ti onkanti iñiri, itzikakiri oshiki atziri piyotain-chari. Atiitanaki jinoki pankotsiki, iwinaakiro pankotsi tsika isaikaki Jesús, ari iwaniiryaa-kotakiri kisoporokiri. ⁵ Ikanta iyosirita-wakiri Jesús oshiki yawintaa-jiita-paakari, iñaanata-wakiri kisoporokiri, ikantzi: “¡Notomi! Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka.” ⁶ Kimajiitaki Yomitaan-taniri, ikanta-siri-jiitanaki irirori: ⁷ “Ithainka-tasorintsitatzi yoka. Tima tikatsi kantironi impyaakotantiro kaari-pirori, apatziro imatziro Pawa.” ⁸ Yotaki Jesús ikinkithasiritakari, isampitakiri, ikantzi: “¿Paitama pikinkithasiri-waita-sitanti? ⁹ ¿Tima onkamiithati nonkantiri kisoporokiri: ‘Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka?’ ^{¿Irooma pinintzi nonkantiri: ‘Pinkatziyi,}

paanajiro pinaryaa-minto, pijatai?’¹⁰ Iroñaaka piyotiri Itomi Atziri otzimi-motziri isintsinka aka kipatsiki, aritaki impyaaakotairi kaaripiro-siri-witachari.” Ipithoka-sitanakari kisoporokiri, ikantziri: ¹¹ “Nokantzimi Naaka, pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai piwankoki.” ¹² Katziyanaka kisoporokiriwitachari, yaanajiro inaryaan-tawitari, sitowanaki. Maaroni atziri ifñaakiri, okiriryaantzi ikantajiiitanaka ifñaawajiri ijatai. Iwisiryaawinta-nakari Pawa, ikantajiiitanaki: “Tira añaapiinti siyaaroni iroka.”

Yamiñaa-nakiri Jesús Levi
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

¹³ Ipoñaa yapiita-pajiro Jesús iyomitaayitapajiri atziri inkaari-thapyaaaki. Ari ipiyotzi-wintai-tawaari. ¹⁴ Ikanta yawisanaki Jesús, irojatzii ifñaanta-paariri itomi Alfeo paitachari Levi. Isaiki irirori, iwakiri jiwari wirakocha isintsantzi yamaitiniri kiriiki, ikantapaakiri: “Piyaatina.” Ari ikatziyanaka irirori iyaatanakiri. ¹⁵ Ikanta yariita-kaakari iwankoki iwakaiyaari Jesús, ari itsipatakari iyomitaani-payi aajatzii pasini ikaratzi oyaata-piintziriri. Tima oshiki sintsitan-tatsiri yamaitiniri kiriiki jatanaintsiri, ijatzitanaka oshiki kaari-piro-siririiti. Tima maaroni yakyootakiri Jesús ikaratzi oyaatakiriri. ¹⁶ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzii Yomitaan-taniri-payi, ifñaakiri Jesús yakyootziri ikaratzi sintsitan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, oshiki aajatzii kaari-piro-siririiti. Isampitakiri iyomitaani Jesús, ikantziri: “¿Paitama itsipatan-tariri kaari-piro-siririiti, itsipatakari aajatzii sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki?” ¹⁷ Ikimaki irirori Jesús, ikantzi: “Aririka imantsiyati atziri ipoka-sitziri aawintan-tzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tikatsi ininti irirori. Tima ti nompoka-sitiri naaka ikimita-kaantai-tziri kamiithasiriri inawita, nopoka-sita-tziiri kaari-piro-siriri nonkaima-siritajiri iwashaantairo kaari-pirori.”

Ikinkithata-kotziro Jesús itziwintaita
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸ Tzimatsi pokasita-kiriri Jesús, isampita-paakiri ikantziri: “Itzita-piintakaro iyomitaani Juan iwariti, ari ikimitari iyomitaani Nasitantaniri-payi. ¿Paitama kaari itzitantaro piyomitaani awiroka?” ¹⁹ Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Aririka intsipatai-tyaari aawakaa-chari, ¿arima intziwintai-tapaakyaa? Kimitaka airo, kimosiri inkantaityaa iwawaitaityaa. ²⁰ Iroma apaata, aririka yaitakiri iimintaitari, aripaitira intziwintaitaityaa. ²¹ Tima aparoni paisatori ikithaataitari, aririkami iwapatankai-tanta-kyaro owakiriri osapiki, aritaki osaraa-pirotanaki aririka ampithata-nakyaa owakiriri osapiki. ²² Ari okimitari aajatzii, ti inkanta-pirotayaa paisatori misinantsi-naki iwantai-tyaari airyaari iraitsiri. “Aririka iwantai-tyaari, aritaki isanaryaanaki, aparaata-siwaitakyaari iraitsiri aajatzii misinantsi-naki. Tima apatziro ikamiithatzi owakiriri misinantsi-naki iwantai-tyaari.”

Isapiryaakitziro iyomitani Jesús okithoki pankirintsi kitaitiri imakoryaan-taitari
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ Okanta kitaitiriki imakoryaan-taitari, ikinanaki Jesús pankirintsi-masiki. Ari isapirya-nakiri iyomitaani okithoki pankirintsi. ²⁴ Ti onimotiri Nasitantaniri-payi, isampitakiri Jesús, ikantanakiri: “¿Paitama isapiryan-tarori piyomitaani? Tima ti osinitaa-ntsiti yantawaitaiti kitaitiriki imakoryaan-taitari.” ²⁵ Yakanaki Jesús ikantzi: “¿Tima piñaanata-kotiri pinkatharini David ikowityaa-waitan-takari aantawityaariri itashi, itsipayitakiri ikarajitzi?” ²⁶ Tima ikyaaki David tasorintsi-pankoki impirasorintsi-piro-paitantari Abiatar, iwakaro yatantaitani tasorin-tsita-tsiri, ipakiri aajatzii itsipayitakiri. Tima ti osinitaan-tsiwityaa iwaiyyaaro, intaini iwapiinta-yitaro Ompirasorintsi-tairi.” ²⁷ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Tima iriitaki atziri-payi kantakaan-tziriri otziman-takari kitaitiri imakoryaan-taitari. Tima ti kari kitaitiri imakoryaan-taitari kantakaan-tironi itziman-takari atziri-payi. ²⁸ Tima yoka Itomi Atziri pinkatharipirori inatzii, yanairo kitaitiri imakoryaan-taitari.”

3

Atziri kisowakori
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

¹ Ipoñaa ikyaapaji Jesús karapapanakoki. Ari isaikakiri atziri kisowakori. ² Inintaitatziira iniiitiri yisita-kota-kairi mantsiyari kitaitiri imakoryaan-taitari. Yamaakowintari, omatantyaari inkanta-koitiri. ³ Ari ikaimakiri Jesús kisowakori, ikantziri: “Pimpoki,

* 2:14 Levi = Mateo

pisatikyaa niyaanki.”⁴ Isampitakiri ikaratzi piyotzi-winta-kariri, ikantziri: “¿Otz-imikama sinitaa-ntsita-tsiri antiri kitaitiri imakoryaan-taitari? ¿Tima onkamiithati anisironkatantyyaa, irooma kamiithatatsi awamaanti? ¿Tima onkamiithati antiro iroopirori, irooma kamiithatatsi ankaaripiro-waiti?” Tikatsi akatsini.⁵ Yamina-nakiri Jesús piyotzi-minta-kariri, owatsimaa-sirita-nakiri iñaayitakiri kisosiri ikantajijitzi, ikantanakiri kisowakori: “Pitharyaa-wakotai.” Matanaka, akotsitanaji kamiitha.⁶ Ari isitowa-jiitanaki Nasitantaniri yapatojiitaka, jataki ikinkitha-waita-kairi aapatyariiri Herodes, ikantajijitzi: “¿Tsikama ankanti-rika Jesús ampyaakaan-tyariiri?”

Ipiyota-jiita inkaari-thapyaaiki

⁷ Ikanta isitowanaji Jesús, ikinanaji inkaari-thapyaaiki itsipata-naari iyomitaani. Iyaariki iwanakiri Tapowini-satzi, nampiyitarori iipatsitiki Judá-iti,⁸ Aapatyaaawini-satzi, Kiraarini-satzi, maaroni nampiyitarori intatzikiro Owaryiinkaarini. Iikimaji-itaki aajatzi Mapini-satzi, Simaa-satzi, ikantaitzi: “Iñaakantaki Jesús oshiki kaari iñaapiintaitzi.” Pokajiiitanaki iñiiri.⁹ Irootaki ikantan-tanakariri Jesús iyomitaani yamininiri pitotsi, airo yanawyaan-taitari.¹⁰ Tima imatakiro Jesús yisita-kota-kaayitaki oshiki. Itatyaanka-pirinikita-wakaaka mantsiyari inintzi yantanta-wakyaari kapichiini irako.¹¹ Ipoka-piinta-yitzi ikyaantasiritari piyari, ityiwrowa-sitari Jesús, ikaima-tzimaita sintsiini, ikantzi: “¡Awiroka Itomi Pawa!”¹² Airo iyotzitan-taitari Jesús, ikisatha-yitzi.

Iyosiitaki Jesús 12 Tyaankaariiti

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³ Ipoña itonkaanaki Jesús otzisiki. Ari ikaimakaan-takiri ikaratzi ookimotakariri. Jaitjiitaki ikaratzi ikaimakaan-takiri.¹⁴ Aripaiti iyosiitaki 12 intsipata-piintyaari, iriyitaki ipaitakiri Tyaantaariiti, iriitaki intyaankiri inkinkithata-kaantayiti.¹⁵ Ipasankyaakari yisita-kota-kaayitairi irirori mantsiyari, ikaratzi ikyaantasiritari piyari.¹⁶ Yoka ikaratzi iyosiitakiri: Simón, ipaitakiri “Pedro,” (akantziri añaaniki aroka: “Kiraawiro.”)¹⁷ Ipoñaapaaka Jacobo itomi Zebedeo aajatzi Juan, irijatzi iririntzi Jacobo. Ipaitakiri “Boanerges,” (akantziri añaaniki aroka: “Otomi ookatha-rontsi.”)¹⁸ Ipoñaapaaka Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo, Tadeo, ipoñaapaaka Simón, Kisakotan-taniri. *¹⁹ Ipoñaapaaka Judas Nampitsiwiri, pithokasityaarini. Ipoña ipokaji Jesús pankotsiki. †

Kisimatziriri Tasorinkantsi

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23)

²⁰ Ari ipiyotzi-minta-waari oshiki atziri-payi, ti onkanti ijata-painti iwajyaa Jesús.²¹ Tzimatsi kantain-tsiri: “Sinkiwintaka Jesús.” Irootaki ipokanta-witakiri ishininkapayi okaakini, yaanajirimi.²² Arijiita-paaka aajatzi Yomitaan-taniri ipoñaayitaka Aapatyaaawiniki, ikantapaaki irirori: “Yoka atziri isintsitakaa-tziiri Nantatsiri, irootaki yisita-kota-kaantariri ikaratzi yaakiri piyari.”²³ Ikanta ikimaki Jesús, yapatojiitakiri, isiyakaa-winta-tziiniri okaratzi ikinkithata-kairiri, ikantziri: “¿Tzimatsima Kamaari yomitaa-wakaanaa-chari airo ikamaaritanta? ‡²⁴ Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika ipinkathari-wintai-tziri, aritaki yooka-wakaanakyaa.²⁵ Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika isaika-wankota-wakaa, aritaki yooka-wakaanakyaa.²⁶ Ari ikantari aajatzi Kamaari aririka imaimanita-wakai-yaami, aritaki yooka-wakaanakyaa, airo isintsitzi, ari inthonkyaari.²⁷ Tima aririka inintaiti inkositaitiri atziri sintsitatsiri kamiitha, ontzimatyii yitaita-wakyaari yoosotaitiri, airo imatanajiro inkisako-wintyaaro yasiwitari, yayitai-takiri.

²⁸ Pinkimi iriipirota-tsiri nonkantiri: Kantatsi yaripirotairi Pawa antayitziroori kaari-pirori, aritaki inkimitairiri aajatzi thainka-tasorintsita-tsiri. Omapiro.²⁹ Iriima kisimatakirini Tasorinkantsi, irasi iwiro airo yaripiro-tairi.”³⁰ Irootaki ikantan-takari Jesús, tima inkantai-takizii: “Kamaari inatziil.”

Irinero Jesús aajatzi iririntzi-payi

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹ Ari ariitapaakari irinero Jesús otsipatakari iririntzi-payi, okaimakaan-tapaakiri, okatziya-paaka intakiroki.³² Ikantawitakiri ikaratzi apatowinta-kariri: “Ari opokiri piniro aajatzi pirintzi-payi, onintzi oñiimi.”³³ Ikantanaki Jesús: “¿Otzimikama nonirotari, itzimika nirintzitari?”³⁴ Ari yamina-nakiri ikaratzi apatowinta-kariri, ikantzi: “Yokaiti, iriitaki nokimita-kaajari nirintzi, irojatzi nokimita-kaari noniro.

* 3:18 Kisakotan-taniri = cananeo = Owintini-wiri † 3:19 Iroka-payi owiraanta-paakarori ñaantsi-payi, tzimatsi osankina-yitaka aajatzi anta 3.20. ‡ 3:23 Kamaari = Mishatantaniiri

³⁵ Ikaratzi antanajirori inintziri Pawa, iriitaki nirintzitaari, irootaki notsirotaari aajatzi noniron-taari.”

4

Isiyakaa-wintziri Jesús pankiwai-rintzi (Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)

¹ Ipoñaa ipiyanaja aajatzi Jesús inkaari-thapyaaki, iyomitaan-tapaji. Ipiyotzi-wintai-tawaari. Titanaka pitotsiki, saika-kotaki niyankyaaki kapichiini, katziya-jiitaka atziri-payi oparaitiki ikimisanta-jiitziri. ² Tima okaratzi iyomitaa-yitziriri, isiyakaa-wintatziiniri, ikantzi: ³ “Tzimatsi pankiwai-rintzi jatatsiri impanki-waiti. ⁴ Ikanta yookaikitakiro iwankiri, tzimatsi ookakita-painchari awotsiki, ipokapaaki tsimiri, iwapaakaro. ⁵ Tzimatsi pasini ookakita-painchari omapi-poro-kitzi ti ontzima-piroti kipatsi, sintsiini oshooka-witanaka. Tira ontonta-pathatatyii kipatsi, ⁶ sampiya-sitanaki pankirintsi isintsita-paaki ooryaatsiri, tima ti ontzima-piroti oparitha. ⁷ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari kitoochii-masiki, anaanakiro kitoochii oshookanaki. Ti onkithoti, kamanaki pankirintsi. ⁸ Irooma pasini ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, saankana oshookanaki, kithokitanaki maaroni. Tzimayitaji okitho aparoni-payi okaratzi shookain-tsiri. Aparoni shookapain-tsiri, kapichiini okithokitanaki, pasini oshiki piyokiniinta-naintsiri, pasini oshiki-pirota-naintsiri okitho.” * ⁹ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki maaroni.” †

¹⁰ Tima jaitijiitaji maaroni atziri, ari isaikaki Jesús itsipayitakari ikaratzi oyaayitapiinta-kiriri, aajatzi 12 iyomitaani. Ari isampita-nakiri Jesús ikaratzi itsipatakari, ikantziri: “¿Tsikama okanta-kotaka okaratzi pisiyakaa-wintakiri inkaaranki?” ¹¹ Yakanakiri Jesús, ikantziri: “Isinitai-takimiro awiroka piyota-kotairo tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Iriima pasini-payi, airo nokaman-tzitari irirori, apatziro nosiyakaa-winta-yitiniiri, ¹² ari onkantyyaa

Airo iñaantaro ikimayi-witari.

Onkanta-witakyaa inkimisanti, airo ikimathatziro,

Ari onkantyyaa airo ipiya-siritantaja, tima airo ipyaakoi-tairi irirori.” ¹³ Aikiro isampitaziiiri Jesús ikaratzi itsipatakari, ikantziri: “¿Tima piyotawakiro nosiyakaa-wintakiri? Aririka nosiyakaa-winta-kimiro pasini, ¿tsikatyyaa pinkantyyaa piyotantyaarori? ¹⁴ Tima yoka atziri ookaikita-kirori iwankiri, iriira siyakaa-wintacha kamantanzirori iñaani Pawa. ¹⁵ Tzimatsi kimawitarori ñaantsi, ipokapaaki Kamaari, imaisanta-kaapaakiri. Iriiyitakira osiyakaa-wintziri ookaikita-painchari awotsiki. ‡ ¹⁶ Tzimatsi kimawitarori ñaantsi, ikimisantawita sintsiini. Isiyako-witakaro ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi, oshooka-witanaka sintsiini. ¹⁷ Ti iyotako-pirota-tyiuro ñaantsi, ti inkisa-sityaaro ikimaatsi-wintanakaro ikimisantzi, iwashaanta-nakiro. Isiyakaro pankirintsi sampisitain-tsiri kaari tzima-pirota-tsini oparitha. ¹⁸ Tzimatsi pasini kimawitarori ñaantsi, osiyakaa-wintakiri ookaikita-painchari kitoochii-masiki. ¹⁹ Okantakaan-tziro ayimatziro ontzimi-motairi osaawi-sato, ikinkisiryaa-kotaro yashaarantyyaa, iro ikowa-pirotaki ontzimi-motairi maaroni. Anaanakiro ñaantsi ikimawita-wakari, isiyakaro pankirintsi kaari kithota-tsini. ²⁰ Tzimatsi kimawakirori ñaantsi, osiyakaa-wintakiri ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi. Ikimisantanaji, isiya-kotakaro aparoni shookapain-tsiri, tzimanain-tsiri iipiyokiini okithokitanaki, pasini oshiki piyokiniinta-naintsiri, pasini oshiki-pirota-naintsiri okitho.”

Onkoñaata-koyitaji manakowitain-chari (Lc. 8.16-18)

²¹ Ipoñaa ikantaki aajatzi: “Aninti-rika ootyaari ootaminto, ¿arima antata-kotakiri? ¿Awakotzirima otapinaki? Tira. Awakotziri jinoki. ²² Ari onkantyyaa onkoñaata-kotan-tajyaari aajatzi manakoyi-witain-chari, oiñaarontairo kaari ikimatha-witaitya pairani. ²³ Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki maaroni.” ²⁴ Ikantanakiri

* 4:8 kapichiini okithokitanaki = okaratzi 30 okithoki; oshiki piyokiniinta-naintsiri = okaratzi 60 okithoki; oshiki-pirota-naintsiri okitho = okaratzi 100 okithoki † 4:9 okowa-pirotatyaa = tzimatsiri iyimpita ‡ 4:15 Kamaari = Mishatantaniiri

aajatzi: "Paamaiyaaro okaratzi pikimakiri. Tzimatsi-rika pantzi-motantani, imapiroitaimi apaata awiroka. § 25 Ikaratzi otzimi-motakiri, ari ontzimimo-pirotairi oshiki. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiroitajiri yaapithai-tairi okaratzi tzmimo-witariri." *

Isiyakaa-wintziro Jesús oshooki pankirintsi

²⁶ Ipoña ikantanaki aajatzi Jesús: "Tzimatsira okimitari ipinkathari-wintantai Pawa. Okimíta-tyaari aparoni atziri pankitzirori pankirintsi, ²⁷ imayi tsitiniri, ipoña isaakita-manaji. Titzimaíta iyotiro tsika okanta oshookan-tanakari iwankiri. ²⁸ Apaniro oshookawaitzi, itanakyaaro ositowanaki yanini osi, impoña opairyanaki, tzmanaki oshiki okithoki. ²⁹ Aririka osampataki, monkara-paitita-paaka yawiikitan-taityaarori."

Isiyakaa-wintai-tziro okitho inchato yaninikita-tsiri

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ Ikantanaki aajatzi Jesús: "¿Paitama osiyari aajatzi ipinkathari-wintantai Pawa? ¿Paitama nosiyakaa-winti-mirori? ³¹ Osiyatyaaro aririka ampankitiro yaninikita-tsiri okithoki. Okantawita yanini onawita, † ³² aririka ampankitakiro, oshookanaki, anaanakiro pasini pankirintsi, antaro onkanta-yityaa ochiwo, ari imawosi-yityaari tsimiri otsimanka-tapi-sitaki."

¿Paitama isiyakaa-wintan-tarori Jesús ikinkitha-yitziri?

(Mt. 13.34-35)

³³ Ari ikanta-piintatya Jesús isiyakaa-winta-yitziniri atziri okaratzi iyomítáa-yitziriri. Kapichiini-rika inkimatha-yitiro atziri-payi, kapichiini iyomítáa-yitiri. Oshiki-rika inkimatha-yitiro atziri-payi, oshikira iyomítáa-yitiri. ³⁴ Tikatsi aparoni okaratzi ikamantantziri kaari isiyakaa-wintzi. Iriima iyomítáa-payi, ikimathata-kaakiri okaratzi iyomítáa-yitakiriri.

Imairintziro Jesús tampyaa

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ Okanta otsitiniityaanaki, ikantanajiri iyomítáa: "Thami amontyaaji in-tatzikirona." ³⁶ Tima jaitjiitaji maaroni piyotzi-winta-kariri. Ari isaikaki irirori pitotsiki, montyaa-kota-jiitajaani. Tzimatsi oyaatana-kiriri ikinako-yitanaki pasiniki pitotsi. ³⁷ Ari omapoka-paakari antaroiti tampyaa, antaro osinkyataanaki, otitaata-paaka nijaa pitotsiki. ³⁸ Iro kantacha Jesús, maatsi irirori opataki pitotsi, itzii-totaka. Ari ijatasii-tanakiri iwakiryii-tapaakiri, ikantai-tziri: "¡Yomítáaari! ¡Antsitsiya-kotayii! ¿Tikatsima ompaitzi-motyaaami?" ³⁹ Piriintanaka Jesús, iñaanata-nakiro tampyaa, ikantziri: "¡Aritapaaki pitampyaataki!" Ikantzi-tanakaro inkaari aajatzi: "¡Pimairyaaati!" Awisanaki tampyaa, mairyaaatanaji inkaari. ⁴⁰ Ikantziri iyomítáa: "¿Paitama pitharowan-tanakari? ¿Tikirama pawintaa-pirotayana?" ⁴¹ Oshiki impinkathata-nakiri, ikamanta-wakaa-jiitanaka itharowan-kaikiini: "¿Ipaitatyaakama yoka imairintan-tarori tampyaa, imairintziro aajatzi inkaari?"

5

Gadara-satzi yaakiri piyari

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ Arijiitaka intatzikirona inkaari, aatakota-paaki nampitsiki ipaitai-tziri Gadara. * ² Iro yaata-kota-paaki-tziini, isiya-sita-wakari yaakiri piyari ipoñaakaro kitataariki, ³ ari isaikawaitziri irirori. Ti yaawyiitiri yoosiwitai-tantari asirotha. ⁴ Itzimpishiro yoosiwitai-tantari iitziiki aajatzi irakoki. Tikatsira iitsinampairini. ⁵ Yasi iwiro maaroni kitaitiri aajatzi tsitiniri, ikinayitzi otzisiiki, kitataariki, ikaimawaitzi, itotakaa-yitaro mapishita-payi. ⁶ Ikanta iñaawakirira ipokaki Jesús, isiya-sita-wakari, ityiirowa-sita-paakari. ⁷ Ikaimapaaki sintsiini, ikantzi: "¡Jesús! ¡Itomi Pawapiroori! ¿Tsikama pinkantinaka? ¡Ti noninti piwasinonkaina!" ⁸ Tima inkisathata-paaki-tziiri Jesús, ikantapaakiri: "¡Pijati piyari!" ⁹ Ikanta isampita-nakiri, ikantziri: "¿Tsikama pipaitaka?" Ari yakanaki piyari, ikantzi: "Nopaita 'Oshikyaantzi,' tima oshiki nokarajiiitzi." ¹⁰ Aikiro isintsiwinta-nakityaari piyari, ikantziri: "Ti noninti piityaankina pasiniki nampitsi." ¹¹ Ari ipiyotaka tyonkaarikiini oshiki chancho isimoka-jiitzi. ¹² Ikantajitzi piyari:

§ 4:24 Okaratzi kinkithata-kota-chari aka, iroka okanta-kota: Kapichiini-rika pinkimisanta-wakiro nokanta-kimiri, kapichiini piyotajiro. Irooma pinkimisanta-pirotawaki-rika, oshiki piyotawakiri, aikiro noyotakaa-pirotanakitziimiro. *

† 4:25 Iroka siyakaa-winta-chari okaratzi ikinkithata-koitziri aka: Ikaratzi yotawakironi noyomítáa-kiriri, aikiro noyotakaa-pirotanakitziimiro. Iriima kaari kimisanta-wakironi noyomítáa-witakariri, imapiroitajyaa airo iyotajiro. † 4:31 yaninikita-tsiri okithoki = mostaza * 5:1 Gadara = Gerasa

“Pimityaankina anta chanchoki.”¹³ Ikantzi Jesús: “Pimatiro.” Jatanaki piyari-payi chanchoki, yaakapaakiri, irootaki isiyanta-nakari impriritaki, mitaajiita-paaka maaroni inkaariki, apirotaka ipiinkaki. Aamaaka ikarawita 2000 chancho.

¹⁴ Ari isiyajiitanaka aamaako-wintariri chancho-payi, ikamantanta-paaki nampitsiki, ikamantakiri aajatzi maaroni saikayita-tsiri iwaniki. Pokajjiitanaki yaminiro awisaintsiri.¹⁵ Ipoka-sita-paakiri Jesús. Iñaapaa-tziiri yaawitari oshikyaantzi piyari. Isaikaki, kamiitha ikantanaaja, ikithaataja. Itharowa-jiitanaki.¹⁶ Ikaratzi ñaakiriri inkaaranki ikamanta-wakiri okaratzi awishi-mota-kiriri yaawitari piyari aajatzi chancho-payi.”¹⁷ Ikantai-tanakiri Jesús: “Ti noninti pisaiki nonampiki, pamini tsika pinkini.”¹⁸ Ipoña ititanaja Jesús pitotsiki, isintsiwinta-witawaari yisita-kota-kaajiri, ikantawita-waari: “Nonintzi noyaata-nakimi.”¹⁹ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Airo piyaatana, pijatai pishininkaki. Pinkanta-pajiri: ‘Iwawisaa-kotaana Pawa, inisironkataana Pinkathari.’”²⁰ Ari ikantakiro yoka yisita-kota-kaitairi, jataji inampiki paitachari Apipakowini, ikamanta-pajiri maaroni atziri, ikantapajiri: “Yisita-kota-kaajana Jesús.” Yamina-winthai-tanakiri ikimaiztiri ikantayita-pajiri.

Irisingo Jairo aajatzi kooya antzita-kiriri iithaari Jesús
(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹ Ikanta ipiyaja Jesús ipoñaajaro intatzikiro. Ipiyotzi-winta-waari oshiki atziri inkaari-thapyaaiki.²² Ari yariita-paaka jiwatatsiri karapapanakoki ipaita Jairo. Iñaapaakiri Jesús, ityirowa-sita-paakari,²³ ikantapaakiri: “Onkamatyii nosinto. Nonintzi pijati pantanta-jyaaro kapichiini pako, isita-kota-jiita.”²⁴ Ikanta ijatanaki Jesús, iro kantacha iyaakanakiri oshiki atziri, yanawyii-mata-nakiri.

²⁵ Okanta aparoni kooya sokaawaita-chari, tzima-kotaki 12 osarintsi omantsiyawaitaki,²⁶ oshiki yaawinta-witai-takaro, apirotakiro tzimimo-witarori opinawinta. Aminaasi-waitaka, aikiro omapirotyaam omantsiyatzi.²⁷ Okimaki iroori ikinkithatakoitziri Jesús. Okina-sita-nakiri itaapiiki, antzita-paakiri kapichiini iithaari.²⁸ Okanta-siritzi: “Aririka nontzinki-takiri kapichiini iithaari, aritaki nisita-kotai.”²⁹ Apathakiro isitanaki osokaawawita. Okimawakiro owathaki iroori ti onkatsi-waitanaji.³⁰ Tima yotaki Jesús tzimatsi isita-kotakaa-sitakari isintsinka, ipithoka-sita-nakaro, isampita-nakiri ikaratzi oyaatakiriri, ikantziri: “¿Paitama antzita-kinarori noithaari?”³¹ Yakanakiri iyomitaani, ikantzi: “¿Tima piñaajiri yanawyii-matakimi atziri? Aikiro pikantatzii: ‘¿Paita antzita-kinarori?’”³² Aikiro yamina-minata-nakitzi Jesús, iñiiri antzita-kiriri iithaari.³³ Okanta iroka kooya opinkathata-nakiri Jesús, piyonkawaitanaka. Tima oyotzi irootaki isita-kota-kaaji. Ojata-sita-nakiri, otyirowa-sita-paakari, okamanta-kota-paaka.³⁴ Ikantanakiro irirori: “Kooyá, irootaki isita-kota-kaajimiri pawintaajana. Kantatsi pijatai, kimosiri pinkanta-najyaa, aritaki isita-kotaimi.”

³⁵ Tikira-mintha inthonkoro Jesús iñaanatziro kooya, ariitapaaka poñainchari iwankoki jiwari, ikantapaakiri: “Kamaki pisinto. ¿Aritaki piñaasirinkakiri yomitaantaniri?”³⁶ Ikanta ikimawaki Jesús ikantai-tapaakiri, ikantanakiri jiwatakaan-tziri karapapanakoki, ikantziri: “Airo pitharowa-siwaita. Pawintyaana.”³⁷ Tikatsi isiniti iyaatanakiri. Intaini yaanakiri Pedro, Jacobo, Juan. Iriitaki Juan iririntzi Jacobo.³⁸ Ikanta ijataki, ariitaka iwankoki jiwari. Iñaapaa-tziiri yakiwaa-masitaka atziri-payi, sintsiini yiraa-kota-jiitakaro.³⁹ Kyaapaaki Jesús, ikantapaakiri: “¿Paitama piraanta-jiitari? Ti onkami iintsi, omakoryaatzii.”⁴⁰ Thainka-siri iwawitai-takari Jesús. Imisitowa-paakiri maaroni. Intaini isaikanaki asitarori aajatzi iyomitaani-payi. Ikyaa-sita-nakiro inaryii-takiro iintsi.⁴¹ Yairika-wakota-paakiro, iñaanata-paakiro, ikantziro: “¿Talita cumil!” (Akantziri aroka: “Iintsi, pimpiriinti.”)⁴² Piriintanaja intsika, aniitanaji. Tima tzimaki 12 osarintsiti, irootaki aniwaitan-tanaari. Tima okiryaantzi ikantajiitanaka ikaratzi ñaakirori.⁴³ Ikantzi Jesús: “Pimpiroota owariti.” Ipoña ikantanakiri aajatzi: “Tira noninti pinkaman-tayitiri atziri-payi.”

6

Ipiyaja Jesús Kasiyakaawiniki
(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

¹ Ikanta ipiyaja Jesús inampiki, ari iyaatajiri iyomitaani.² Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, iyomitaantaki Jesús karapapanakoki. Okiryaantzi ikanta ikaratzi kimiriri, ikantajiitzi: “¿Paitama matakaa-kiriri yoka iyota-nitantari, itasonka-wintantaki aajatzi?”³ ¿Kaarima itomi oshironkirori incha-kota? ¿Tima iriitaki otomi María? Oñiiri Jacobo, José, Judas aajatzi Simón, iriitaki iririntzi-payi. ¿Kaarima atsipatari iritsiro-payi

aka?" Oshiki ithainkima-waitai-takiri. * ⁴ Irootaki ikantan-tanakari Jesús: "Asi owiro ti impinkathataitiri Kamantan-tzinkari inampiki isaikayitzira ishininka, aajatzji iwankoki irirori. Irooma pasiniki nampitsi, aritaki impinkathatai-takiri." ⁵ Ari okanta kaari okantan-tanaja Jesús iñaakantiro isintsinka anta. Apatziro yisita-kotakai aparoni-payi mantsiyari, yantanta-nakari kapichiini irako. ⁶ Tima okiryaaantzi iwakiri Jesús ikaratzi kisosiri-waita-tsiri, kaari nintatsini inkimisantiri. Irootaki ikinanta-nakari iyomitaantayitzi pasiniki nampitsi okaratzi tzimayita-tsiri anta.

Ityaantai-tziri 12 oyomitaari

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷ Ipoñaá yapatotakiri Jesús 12 iyomitaani. Ipajiinkaakiri isintsinka. Imatanakiro irirori yisita-kota-kaayitzi ikyaaantasiritari piyari. Ityaantakiri, intsipata-wakai-yitanakayaa inkarati apiti. ⁸ Ikantawakiri: "Airo paanaki tsika ompaityaa, airo paanaki piwariti, pitharati, aajatzji piiriikiti, intaini paanaki pikotziikiri." ⁹ Airo paanaki aajatzji pasini pithaari. Apatziro pinkyaan-tanyakayaa pisaantari piitziiki." ¹⁰ Ikantzi-tawakari aajatzji: "Aririka pariitakyaa aparoni pankotsi, ari pimaapaaki, irojatzji pawisan-takyaari pasiniki nampitsi. ¹¹ Airorika yaakamiithai-tzimi, airorika ikimisantai-tzimi, pawisa-pithatiri. Pitikanajiro pipatsi-kiitzi, irootaki iyotantai-tyaari ti inkimisantiri Pawa. Iriitaki imapiroiti apaata aririka yaminakoi-tajiri maaroni yantayitakiri. Aritaki anaajiro apaata ikantai-takiri Paamaarini-satzi aajatzji Katsimaarini-satzi. Omapiro." † ¹² Ikanta ijajiitaki iyomitaani Jesús ikamanta-yitakiri atziri iwashaantajiro ikaaripiro-siri-waitzi. ¹³ Yisita-kota-kaayitaki ikyaaantasiritari piyari, ari ikimitaakiri oshiki mantsiyari itziritantakari yiinkantsi.

Ikamantakari Juan kiwaatantani

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ Ikanta pinkathari Herodes ikima-kotakiri Jesús okaratzi yantayitzi. Tima ikantaitaki: "Yoka Jesús iriitaki Juan Kiwaatantani. Iriitaki añaajatsi, irootaki otzimantari itasorinka." ¹⁵ Pasini kantayita-tsiri: "Elias inatzi." Ikantaitzi aajatzji: "Aamaa iriitaki osiyariri Kamantan-tzinkari tzimita-chari pairani." ¹⁶ Ikanta ikimaki Herodes ikantai-takiri, ikantanaki irirori: "Iriitaki añaajatsi Juan nowisa-kaantakiri." ¹⁷ Tima iriitaki Herodes aakaantzi-takariri chapinki-paiti Juan, yoosita-kaantakiri, iminkyaa-kaantakiri, okantakaan-tziro Herodias inanta-witari Felipe, irrintzi irirori. Irootaki inantaari Herodes. ¹⁸ Tima iyomitaa-wita-tyaari pairani Juan yoka Herodes, ikantawitari: "Ti onkamiithati payitiri iina pirintzi." ¹⁹ Irootaki opoñaantari okisaniintzi Herodias, onintawitaka owamaakaan-tirimi. ²⁰ Ari okanta yasita-kota-kaantan-tariri Herodes. Iro kantacha Herodes antaroiti ipinkathatakiriri Juan, iyotzi kamiithasiriri inatzi, itasorintsita-kaani Pawa. Ti ininti iwakaantiri. Tima okaratzi iyomitaa-witariri, okompitziro-siritakiri Herodes. Ari iyosiryaa-wintawitaro ikimisantzi. ²¹ Okanta aparoni kitaitiri, yoimosirinka-witaro Herodes itziman-takari pairani. Ipokajiitaki inampiri-payi, ijiwari owayiriiti, aajatzji ikaratzi jiyayita-tsiri Tapowiniki. Owajiitaka. ²² Ari okyaapaaki osinto Herodias iwajiitara, amashaita-paaki, ookimotakari kamiitha Herodes amashaitani, ari ikimiyitakiri ikaratzi itsipatakari iwajiita. Ikantanakiro Herodes: "Ari nompakimi opaita-rika pinkamitinari. ²³ Airo namatawitzi, iyotzi Pawa iriipiro nokantzi. Iroorika pinintimi okaratzi nopinkathari-wintzi, aritakimi nompakimi kashitani." ²⁴ Ojata-sita-nakiro iniro, okantapaakiro; "¿Paitama nokamitiriri?" Okantanaki iniro: "Pikamitiri iito Juan Kiwaatantani." ²⁵ Piyapaaka mainaro, okantapaakiri: "Nonintzi pimpinaro iito Juan, piwakinaro matzitaki." ²⁶ Antaro iwasiritanaka pinkathari. Iro kantacha, tima maaroni ikimaitakiri inkaaranki ikantakiriri mainaro, tikatsi inkinaakaa-najiro, ontzimatyii impiro okowakota-kiriri. ²⁷ Ityaankaki owayiri yamakiniri iito Juan. Jatanaki owayiri tsika yasitakoi-takiri Juan, iwisa-paakiri, ²⁸ yamakotakiro iito matzitaki. Ipaitakiro mainaro, aanakiniro iniro. ²⁹ Ikanta ikimajiitaki iyomitaani Juan. Pokajiitaki, ikitatajiri.

Iwakaari Jesús 5000 sirampari

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰ Tima arijiitajani ityaankani, apatopaja maaroni tsika isaiki Jesús, ikamanta-pajiri okaratzi yantayitakiri, okaratzi iyomitaan-takiri. ³¹ Aikiro ipoka-minthataziji atziri, piyayitacha pasini. Ti onkanti ijata-painti kapichiini Jesús iwajyaa. Irootaki ikantan-tanakariri Jesús iyomitaani: "Thami ajati otzisi-masiki, amakoryaa-wakiita kapichiini." ³² Otjiitanaka pitotsiki, jaitjiitaki. ³³ Iro kantacha, oshiki amina-kota-wakiriri ijatanaki,

* 6:3 Jacobo = Santiago. † 6:11 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti ifiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

iyotawakiri iriitaki. Siyajiitanaka ikinajiiitaki awotsiki, ipoñaanakaro nampitsiki-payi. Iriitaki itajiiitakaro yariitaka, apatojiita-paaka. ³⁴ Ikanta yariita-paaka Jesús, iñaapaa-tziiri ipiyojiitaka. Itakosiryaa-paakari. Tima inkimita-tyaari ipiraitari airorika itzimi aamaako-wintyaarini. Iyomita-yitapajiri aajatzi. ‡ ³⁵ Aritaki tsitiniityaanaki, ipokapaaki iyomitaani, ikantziri: “¡Yomitaanari! Asaikatziira otzisi-masiki, aritaki tsitiniityaaki. ³⁶ Pinkaratiroyo piyomitaantzi, ijatajiita atziri-payi nampitsiki yamananti iyaari, iyajiti aajatzi yamina-minati owaritintsi owaantsiki-payi.” ³⁷ Yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Pimpiri awiroka iyaari.” Ikantziri: “¿Pininta-tziima nojati namanantaiti nowakai-yaari? Ontzima-tyiira antawaitimi inkarati 6 kasiri aantyaari oshiki kiriiki amanantan-tyaari owaritintsi, awakaan-tyaari maaroni.” § ³⁸ Ikantziri Jesús: “¿Tsika okaratzika owaritintsi yamarontakari atziri-payi? Pijati paminaitiro.” Ikanta yaminaitziro, ikantziri: “Tzimatsi ikaratzi apiti sima aajatzi okaratziri 5 yatantari.” * ³⁹ Ikantziri Jesús: “Pimisaikiri maaroni atziri onatsiryaa-masitaki katarosi, pinasiyityaari pimisaika-yitiri.” ⁴⁰ Ari imatakiri. Tzimatsi nasiyitain-chari isaikayitaki aamaaka ikaratzi 100 atziri, imataka aajatzi pasini aamaaka ikaratzi 50 atziri. Ari ikantayita-kiriri, imisaikakiri maaroni. ⁴¹ Ipoñaa yaakiri Jesús yoka sima aajatzi yatantari, aminanaki inkitikiri, ipaasoonki-wintakiro. Ipitoryaakiro yatantari, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaakiniriri irirori atziri-payi. Ari ikimitaa-kiriri aajatzi apiti sima, yantitaakari maaroni. ⁴² Tima maaroni iwajitaka, kimaniinta-jiitaka. ⁴³ Iyoyajiro okaratziri tzimaraanta-naintsiri, itiyitajiri sima aajatzi yatantari okaratziri 12 kantziri jaikita-chari. ⁴⁴ Aamaaka ikaratzi 5000 sirampari owainchari.

Yaniitantaro Jesús inkaari

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.15-21)

⁴⁵ Ipoñaa ikantanajiri Jesús iyomitaani: “Pitajyaaro pimontyaaji intatzikiro nampitsiki Simapankoniki.” Iwithayita-waari ikaratzi piyowinta-kariri, ikantawajiri: “Kantatsi pijayitaji iroñaaka.” ⁴⁶ Ikanta ijajiiitaji maaroni atziri, tonkaanaki Jesús otzisiki yamani. ⁴⁷ Aritaki tsitinitanaki, owiraa-kota-jiitaja iyomitaani niyankyaaki inkaari imontyaa-kota-jiita. Apaniro isaikakiri Jesús otzisiki, ⁴⁸ yamina-kotakiri iyomitaani, sintsiini ikomajiiitzi oipiya-piyata-kotakiri tampyaa. Okanta okitaititzi-mataki, ipokasitajiri Jesús iyomitaani-payi yaniitan-taaro inkaari, ikina-sita-pajiri itaapiiki, iro yawisan-tanakyaa-iririmi iyomitaani-payi. ⁴⁹ Iñaawajiri irirori, isiyakaantzi siritsi inatzi, kaimajiiitanaki, ⁵⁰ tima maaroni otsinka-siryaa-nakiri iñaawajirira. Iro kantacha, iñaanata-pajiri Jesús irirori, ikantapajiri: “Naaka pokaatsi, tonta-siri pinkantyya airo pitharowan-tawaitana.” ⁵¹ Titapaja pitotsiki, awisain-katanaki tampyaa. Okiryaaantzi ikantajiiitanaka iyomitaani. ⁵² Tima tikiraata inkimathatiro ishikyaan-takarori Jesús owaritintsi, okantakaan-tziro ikiso-siri-wajiiitzi.

Yisita-kota-kaantzi Jesús Piyompishaariki

(Mt. 14.34-36)

⁵³ Ariiijitaka intatzikiro, osaiki nampitsi ipaitai-tziri Piyompishaariki, yoosita-paakiro pitotsi oparaitiki. ⁵⁴ Iro yayijiiita-paakitzi pitotsiki, iyoitawakiri Jesús. ⁵⁵ Ikamantawakaanaka maaroni nampitarori anta, yamakoi-tapaakiri mantsiyari inaryaa-mintoki. Tsika-rika isaiki Jesús, ari yamakoi-tziniriri. ⁵⁶ Omataka ikinayitaki kiripiriki nampitsi, otzinkamiki nampitsi, aajatzi owaantsiki, iwakoitziniriri mantsiyari-payi awotsiki tsika iyomparita-piintaita, ikantai-tziri: “Pisinitiri mantsiyari-payi yantawakiro kapichiini opatzi-kaaki pithaari.” Tima inkarati antzita-kiriri iithaari Jesús, isitako-yitaji.

7

Kaaripiro-sirtziriri atziri

(Mt. 15.1-20)

¹ Ipoñaa ipokajiiitaki Nasitantaniri itsipatakari Yomitaan-taniri-payi, ipoñaayitaka Aapatyaawiniki. Yapatojiita-paaka tsika isaikakira Jesús. ² Tima iñaapaa-kitziiri iyomitaani ti yantiro yamita-piintaitari ikiwaakota aririka iwajiiitaa. Ikisi-mata-paakiri. ³ Tima okaratziri yanta-piintziri Nasitantaniri-payi aajatzi pasini Judá-iti, airorika iki-waakota, airo iwaja. Irootaki yamita-piintakari pairani iwaisatziitini, aririka ininti iyaa, ontzimatyii inkiwaa-kotawakyyaa. ⁴ Aririka yariitajyaa yamananta-waitzi, tikira iwapajyaata, inkiwaako-pirota-pajyaa. Tira aparoni onkantyyaa yamiyitari, ikiwayizitaro aajatzi iriraa-minto, iyowitziti, iyotsi-minto, imaaminto, maaroni. ⁵ Irootaki isampitan-takarori Jesús, ikantziri: “¿Paitama ipyaakotan-takarori piyomitaani iyomita-yitairi

pairani awaisatizini? Noñaapaakiri iwajiita, ti inkiwaa-kotyaa.”⁶ Yakanaki Jesús, ikantzi: “Tima owapyimotan-taniri pinajitzi. Awiroka ikinkithata-kotaki pairani Isafas, ikantaki isankinariki:

Ipinkatha-waanti-tasitana atziri-payi,

Titzimaita isirityaana kamiitha.

⁷ Aminaa-sita ityirowayita ipinkathatana,

Iyomitaanta-sitakaro yamiyitari irirori.

⁸ Pipyaakotakaro awiroka Ikantakaantani Pawa, pantasi-yitakaro yamiyitari atziri-payi.

Pikiwayitziro piyowitziti, pira-minto. Oshiki okaratzi pantasi-yitakari.”^{*}

⁹ Ikantanakiri aajatzi: “Iro panta-pirotaki yamiyitari awaisatizini, pithain-kawaitakiro Ikantakaantani Pawa. ¹⁰ Iroka ikantaki pairani Moisés isankinariki:

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.

Ikantaki aajatzi:

Inkarati mishatirini iriri aajatzi iriniro, ontzimatyii iwamaitiri.

¹¹ Iro kantacha, pikanta-piinta-jiitzi awiroka: ‘Kamiithatatsi ankantiri asitairi: “¡Apaá!

Nasitakaakari Pawa maaroni noiriikiti, airo okanta nonisironkatyaami.”’[†] ¹² Ari

pikantakari awiroka, okaratzi piyomitairi pishininka iro kantakaariri kaari inisironka-

yitan-taariri asitariri. ¹³ Intaini pantasi-yitakaro yamitaitari pairani, irootaki pampinaa-

sita-kaanta-karori iñaani Pawa. Ari pikanta-piintatyaa pantayitziro kimitakarori iroka.”

¹⁴ Yapiitakiro ikaimajiri Jesús maaroni piyowinta-kariri, ikantziri: “Pikimaji-

itina, pinkima-thatan-tyaanari maaroni. ¹⁵ Tima okaratzi iwaitari, ti akaaripiro-

siritanti. Irooma okaratzi añaawai-yitziro, amisitowa-yitziro inthomponta, irootakira

owaaripirosiritantsiri. ¹⁶ Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki.”

¹⁷ Ikanta ijajitaji atziri, kyaapaji Jesús pankotsiki. Ari isampitakiri iyomitaani, ikantziri:

“Paitama pisiyaka-wintakiri?” ¹⁸ Yakanaki Jesús, ikantzi: “¿Pimatzi-takama awiroka-

payi ti ontzimi-motimi piyotani? ¿Tima piyoti awiroka ti okaaripiro-siritanti okaratzi

iwaitari? ¹⁹ Tikatsira onkantiro asiri, intaini okinoro ashiitoki, irojatzi ositowan-

tanajyaari.” Iro iyomitaan-takiri Jesús, tima ti onkaaripiroti okaratzi iwaitari. ²⁰ Ipoña

ikantanaki aajatzi: “Irooma aririka ankinkithasirityaa antakairi pasini atziri kaari-

pirori, irootakira owaaripirosiritantsiri. ²¹ Tima inthomponta asiriki akinkisiryaa-

koyitaro kaari-pirori, kaari kinataantsi, mayimpitaantsi, owan-taantsi. ²² Kositaantsi,

masithataantsi, kaari-piro-siritaantsi, amatawitaantsi, mayimpi-ryaantsi, samakoni-

intaantsi, kisimataantsi, tharowintaantsi, masontzi-siritaantsi. ²³ Tima okaratzi

ikinkisiryaa-piintakari atziri kaari-pirori onatzi, irootaki iñaantarori owaaripiro-siri-

waitziri. Tima inthomponta isiriki opoñaayitaka iroka-payi.”

Awintaanka Owintini-sato

(Mt. 15.21-28)

²⁴ Ikanta yawisanaki Jesús, jataki Mapiniki aajatzi Simaaki. Ari isaikapaaki aponniki

pankotsi, ti inintawityaa inkimakoi-tirimi. Titzimaita onkanti imanakotyaa. ²⁵ Tima

tzimatsi anta aponniki kooya, ikyaantasiritari piyari osinto. Okima-kota-wakiri iroori

Jesús, ojata-sita-nakiri, otyirowa-sita-paakari. ²⁶ Kaari Judá-iti iroka kooya, Owintini-

sato onatzi. Okantapaakiri: “Pinkathari, pisita-kota-kaajinaro nosinto, ikyaantasiri-

tatyaaro piyari.” [§] ²⁷ Ikantanakiro irirori: “Tira aapithatiri iwariti intsiti ampiri otsitzi

iyaaoro, apaniro iwaro irirori irojatzi inkimatziitan-takyaari.”^{*} ²⁸ Ipoña

akanaki kooya, okantziri: “Omapiro pikantaki Pinkathari. Iro kantacha, iwapiintaro otsitzi okaratzi

yookaraan-tayitziro iinchaa-niki.” ²⁹ Ikantzi Jesús: “Ari okanta, omapiro pikantakiri.

Kantatsi pijatai, ari piñaapajiro pisinto, isita-kotaji iroori.” ³⁰ Okanta ojataji kooya

owankoki, oñaapajiro osinto onaryaka omaamintoki, isita-kotaji.

Yisita-kota-kaajiri Jesús atsikimpityari

³¹ Ipoña iwaanaja Jesús isaikawita-paaka Mapiniki ikinanajiro Simaaki, irojatzi

yariitan-taari Tapowiniki. Irootaki kipatsi ipaitai-tziri anta Apipakowini. ³² Ari yamaita-

kiniriri atsikimpityari, kisowaantiri ikanta aajatzi. Ikantai-tapaakiri: “Jesús, pantanta-

wakyaari kapichiini pako.” ³³ Ipoña yaanakiri Jesús intyaatsikaini, isaantan-takari

* **7:8** Tzimayitatsi sankinarints tsika ti iniiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka: onasiyita ñaantsi-payi † **7:11**

asitakaa-kariri Pawa = Corbán ‡ **7:21** Iroka ñaantsi “kositaantsi” añaayitziro aka Sankinarints 7.22, irooma

pasini-payi anta 7.21: onasiyita ñaantsi-payi § **7:26** kaari Judá-iti = griego * **7:27** Iro yamijiitari pairani Judá-iti

isiyakaa-wintantzi. Iriitaki otsitzi siyaarinimi kaari Judá-iti. Irootaki imatakiri pairani Jesús, tima isiyakaa-wintakiro

kooya irootaki siyaarinimi otsitzi, tima kaari ishininka. Iriima ishininka-payi Judá-iti, iriitaki siyaarinimi iintsii.

irakoi-mpiki iyimpitaki, itziritan-takari ichoori ininiki. ³⁴ Aminanaki inkitiki, isintsi-tanaki iwiniinkatanaka, ikantziri: “¡Efata!” (Akantziri añaaniki aroka: “asitaryaa-yyaa.”) ³⁵ Apatha-kiro asitaryaanaka iyimpita, ti inkiso-waantitanaji aajatzi, kantanaji iñaawaitzi. ³⁶ Ikantawitakari Jesús ikarajijiti atziri-payi: “Airo pikamanta-kotana.” Iro kantacha ipiyathatakari, ikamanta-nakiri maaroni atziri. ³⁷ Tima okiryaaantzi ikantawintai-tanakari Jesús, ikantaizti: “¿Paitama okamiithantari yantziri yoka? Ikimakaajiri atsikimpitya-witachari, iñaawaita-kaajiri aajatzi kisowaantiri.”

8

Iwakaari Jesús 4000 sirampari (Mt. 15.32-39)

¹ Ikanta yapatojiita oshiki atziri, thonkapaaka iwariti. Ikaimakiri Jesús iyomitaani ikantziri: ² “Oshiki nonisironkatakari atziri-payi, tima okaratzi mawa kitaitiri isaikajitaki ikimisantana, tikatsi iwajyaa. ³ Aririka notyaan-tajiri, ari aakiri itashi awotsiki, tima tziwayitatsi poñaachari intaina.” ⁴ Yakanaki iyomitaani, ikantziri: “¿Tsikama ayika awakiajaariri aka otzisi-masiki?” * ⁵ Ari isampitzi Jesús iyomitaani, ikantziri: “¿Tsikama okaratzi yatantaitari tziwayitatsi?” Ikantzi iyomitaani: “Tziwayitatsi okaratzi 7.” ⁶ Ipoña ikantakiri ikaratzi piyotain-chari isaikajiti osaawiki. Yaakiro 7 yatantaitari, ipaasoongi-wintakiro. Ipitoyaa-yitakiro, ipayitakiri iyomitaani, ipayitakiri irirori ikaratzi piyotain-chari atziri. ⁷ Tzimitacha tsika-rika ikaratzi simaa-niki. Ipaasoongi-wintakiri aajatzi, iriitaki impaita-kiriri aajatzi atziri-payi. ⁸ Owajiitaka maaroni, kimajitaka. Yawitajiro tziwayitatsi-paintsiri, ijaikitaji okaratzi 7 kantziri. ⁹ Maaroni owainchari aamaaka ikaratzi 4000 sirampari. Ari ityaanta-yitajiriri ijatzi. ¹⁰ Ipoña ititanaja Jesús pitotsiki itsipata-naari iyomitaani, montyaa-kotanaja intatzikirona opaitara Dalmanuta.

Ikowakoi-tziri Jesús intasonka-wintanti (Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹ Ikanta ipokajitaki Nasitantaniri, iñaana-minthata-paakiri Jesús, inintzi iñiuro intasonka-wintanti, iro iyotantai-tyaari omapiro opoñaaro itasorinka inkitiki, iñaanta-tyaari. ¹² Iwiniinkatanaka Jesús, ikantziri: “¿Paitama inintantari iñiuro nontasonka-wintanti yokapayi? Airo noñaaka-tziwayitatsi. Omapiro.” ¹³ Piyanaka Jesús, montyaa-kotanaja.

Siñakairori yatantari Nasitantaniri (Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ari ipyaakota-nakaro iyomitaani yaaronata-nakyaami yatantaitari, intaini yaamatsi-tanaki aparani anta iwitoki. † ¹⁵ Ari ikantzi Jesús: “Paamaiyaaro siñakairori yatantari Nasitantaniri aajatzi irasi Herodes.” ¹⁶ Ari iñaanata-wakaa-jiita iyomitaani, ikanta-wakaa: “¿Irooma ikantan-tairi tira amaki yatantaitari?” ¹⁷ Yotaki Jesús ikanta-wakaa iyomitaani, ikantziri: “Tikira pikinkisiriyaajituya awiroka, irootaki pikinkithasiri-waitantari, pikanta-jiitzi: ‘Tira amaki yatantaitari.’ ¿Tikirama pikimatha-jiitziro? Kisosiri pikantaka. ¹⁸ Tziwayitacha poki ti piñaanti. Tziwayitacha piyimpita ti pinkimi. ¿Tima pinkinkithasiritiro noshikyaan-takarori owaritintsi? ¹⁹ Chapinki otzimawita yatantaitari okaratzi 5, iro kantacha nowakaaka ikaratzi 5000 atziri. Pikoyajiro tziwayitatsi-tapai-tsiri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaikitajiri?” Ikantajitzi: “12 kantziri.” ²⁰ “Aajatzi nokimitakiro karatatsiri 7 yatantaitari, nowakaaka ikaratzi 4000 atziri. ¿Tsikama okaratzika kantziri pijaikitajiri?” Ikantajitzi: “7 kantziri.” ²¹ Ipoña ikantziri: “¿Tikirama pinkima-thati-roota?”

Yisita-kota-kaajiri mawityaakiri

²² Ariitaka Jesús Simapankoniki. Yamaita-kiniri mawityaakiri, ikantai-tapaakiri: “Pantanta-nakyaari kapichiini pako.” ²³ Ipoña yakatha-wakota-nakiri Jesús yoka mawityaakiri. Yaanakiri othapiki nampitsi. Ichoontakiri irokiki, yantantakari kapichiini irako. Isampi-tziwayitatsi: “¿Kantatsi pamini?” ²⁴ Ari yaminanaki, ikantziri: “Ami-nawitaana, noñaawitaari atziri yanijitzi, iro kantacha ti inkoña-piroti, isiyakaro inchatu.” ²⁵ Ipoña yapiitakiri ipampitzi irokiki, yaminakaajiri aajatzi. Ari yisita-kotanaki, koñaatanaji yamini intaina, iñaanajiro maaroni. ²⁶ Ityaantajiri yisita-kota-kaajiri, ikantawajiri: “Airo pikinanaji nampitsiki, ti noninti pinkamanta-kotina.”

Iyotaki Pedro: Saipatzii-totaari inatzi Jesús (Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

* 8:4 awakiajaariri, yatantaitari = pan † 8:14 yatantaitari = pan

²⁷ Ipoñaa iwaanaja Jesús, itsipata-naari iyomitaani, ijatiro maaroni nampitsi saikatsiri Cesarea-ki inampitsitiki Filipino. Okanta niyaanki awotsi isampitakiri iyomitaani, ikantziri: “¿Paitama ikinkisiryaa-kotanari atziri-payi?” ²⁸ Akajiitanaki iyomitaani, ikantzi: “Tzimatsi atziri kantatsiri Juan Kiwaantanani pinatzii. Ikantzi pasini Elías pinatzii awiroka. Tzimatsi kantayita-tsiri aajatzi, pasini Kamantan-tzinkari pinatzii.” ²⁹ Ipoñaa isampita-nakiri irirori, ikantziri: “¿Tzikama pikanta-jiitzi awiroka?” Ari yakanaki Pedro: “¿Saipatzii-totaari pinatzi!” ³⁰ Ikantzi Jesús: “Airo pikamanta-kotana.”

Ikinkithata-kotziro Jesús inkami

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹ Ari yitanakaro Jesús ikamantziri iyomitaani onkarati awishi-motirini Itomi Atziri. Ikantziri: “Antaro inkimaatsita-kaiyaana Antari-konaiti, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaan-taniri-payi, ari iwaka-kaantinari. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, añaañana.” ³² Ari ikantakiriri, ti imaniro. Ari yaanakiri Pedro inत्याatsikaini Jesús inintawita iyomita-najirimi. ³³ Ipthoka-pithata-nakari, yaminanakiri pasini iyomitaani-payi, ikisathata-nakiri Pedro, ikantziri: “Pijati Kamaari. Ti pisirityaaro awiroka inintakaanari Pawa, apatziro pisiritaro ininta-piintziri atziri-payi.” ³⁴ Ipoñaa ikaimakiri Jesús ikaratzi piyotzi-minta-kariri, ikaimakiri aajatzi iyomitaani, ikantakiri: “Tzimatsi-rika nintatsiri intsipatyaa, iwashaantairo inintasi-yitari yantiro, onkanta-wityaa ipaikakoi-tirimi, intsipatyaa. ³⁵ Tima inkarati itakowaita-chari yantayitziro inintayitziro irirori, ari impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzi atsipi-wintarori yantanajiro non-intziri naaka, okantakaan-tziro ikimisantziro Kamiithari Ñaantsi, irootaki ikamawintantanakari aritaki yawisako-siritati. ³⁶ Ampinaasi-waita otzimi-motantzi waararontsi aka kipatsiki, aritaki ompyaakaa-sitan-tajyaa. ³⁷ ¿Kantatsima impinako-wintaityaa airo ipyaasi-waitan-taita? ³⁸ Tima inkarati pasikiko-wintyaanani naaka aajatzi okaratzi nokinkithata-koyitakiri, ari imatapajiri aajatzi Itomi Atziri impasiki-kowinta-pajiri apaata aririka impiyi yamajiro iwaniinkaro Asitariri, aajatzi irasi Maninkariiti tasorintsitaa-tsiri.”

9

¹ Ipoñaa ikantanaki aajatzi Jesús: “Iriipirora, tzimayitatsi pikaratzi aka, tikiraata pinkamiita, ari piñaakiro isintsinka Pawa tsika ikanta ipinkathari-wintantzi.”

Isiparyii-motakiri Jesús iyomitaani

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

² Okanta awisanaki 6 kitaitiri. Tonkaanaki Jesús otzisi, yaanakiri Pedro, Juan, ipoñaa Jacobo. Ari isiparyii-mota-kiriri. ³ Kitamaro okantanaka iithaari, tikatsi ankimitakaanya okitamaronanakira. ⁴ Iñaatziiri Elías itsipata-paakari Moisés, ikinkithawaita-kaapaakiri Jesús. ⁵ Iñaawaitasitanaka Pedro, ikantanakiri Jesús: “Yomitaanari, omapiro okamiithatzi pamaiyakinani aka. Kamiitha nowitsikayimi mawa pankoshitantsi: Aparani pashitya awiroka, aparani yashitya Moisés, yashitya aparani Elías.” ⁶ Tima intharowa-jiita-nakitzi, irootaki iñaawaitasiwaitantanakari. ⁷ Ipoñaa opokapaaki minkori otsiman-kakota-paakiri. Ikimatzi ikantaitzi: “Notomi inatzira yoka nitakokitari, pinkimisantiri.” ⁸ Ipoñaa yamina-piro-wijiitanaja, tikatsi iñaanaji, intaini Jesús.

⁹ Ikanta yoirinka-jiitaara otzisi, ikowa-kotakiri airo ikamantantziro iñaakiri irojatzi apaata aririka yañaaji. Tima yoka Itomi Atziri ari yañaaji inkamawita-kyaaara. ¹⁰ Irootaki airo ikamanta-kotantari, iro kantacha oshiki isampita-wakaa-jiitaka irirori tsika opaita ikanta-kotziri Jesús, ari yañaaji inkamawitakyaa. ¹¹ Ipoñaa isampitayakiri, ikantziri: “¿Paitaka ikanta-kotziri yotzinkariiti iriira jiwatapain-tsini Elías impoki?” ¹² Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Omapiro, iriitakira jiwatapain-tsini Elías impoki, intampatzikatan-tapaaki. ¿Tzikama okantzika isankinata-koyii-takina pairani? Tima onkanti: ‘Yoka Itomi Atziri, oshiki inthain-kawaitaitiri.’ ¹³ Pinkimi, aritakira pokaki Elías. Oshiki imaimanita-wakiri, imonkaratakiro okaratzi isankinata-koita-kiriri.”

Iwawisaa-kotziri Jesús iintsi yaakiri piyari

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Ikanta yariitaja Jesús yookanakiri iyomitaani, iñaapaatziiri ipiyotzi-wintakari oshiki atziri itsipatakari yotzinkariiti iñaanamintatziro. ¹⁵ Ikanta iñaawairira ipokaji Jesús, yokiryaa-jiitanaki, isiyajitanaka iwithata-wajyaari. ¹⁶ Isampita-paakiri Jesús, ikantzi: “¿Paitama piñaana-minthantantari?” ¹⁷ Akanaki aparani, ikantanaki:

“Yomitaanari, namatziimiri notomi ikyaantasiritari piyari, ti onkantaji ifaawaitaji. ¹⁸ Impoka-sita-pajiri-rika, oshiki iposakaa-waitari kipatsiki. Isimori-waanti-waita-kaari, yatsikai-kiwaita, ikisota-kairi. Nokanta-witakari piyomitaani iwawisaa-kota-jinari, ti imatiri.” ¹⁹ Yakanaki Jesús, ikantanaki: “Titya pinkimisanta-jiiti awiroka. ¿Tsika-paitima piyoti? Pamakiri aka intsi.” ²⁰ Yamaita-paakiniri. Ikanta piyari ifaapaakirira Jesús, ipiyon-kaanakari sintsiini iintsika, tyaanaki, ipinaawaita kipatsiki, isimori-waanti-waitanaki. ²¹ Isampita-nakiri Jesús iriri iintsi, ikantzirii: “¿Tsika-paitima yitanta-nakari pintsiti?” Ikantzi: “Ari ikantzita owakira yintsita-paaki. ²² Itaakaa-waitakari paamariki, ipiinka-waitzi aajatzi nijaaki, inintzi iwamairimi. Kantatsi-rika pinisironkatyaana, pimatiro.” ²³ Ikantziri Jesús: “¿Paitama pikantan-tarori ‘Kantatsi-rika...?’ aririka pinkimisantanaji, aritaki omatakayaa maaroni.” ²⁴ Ipoñaa ikaimanaki sintsiini iriri iintsi, ikantanaki: “Kimisanta-witachana, tirika nonkimisanta-piroti, pinkimisantakaa-pirotajina awiroka.” ²⁵ Aikirora ifaatazi Jesús ipokajiita-paaki atziri, ikisathata-nakiri piyari, ikantanakiri: “Pintainariyaari iintsi, airora pipiya-sitaari aajatzi.” ²⁶ Ikaimanaki sintsiini piyari. Ikamanata-kaanakiri iintsika. Oshiki kantanain-tsiri: “Kamaki iintsika.” ²⁷ Ipoñaa yakatha-wakota-nakiri Jesús, ikatziyakiri. Añaanaji. ²⁸ Ikanta ikyaapaakira Jesús pankotsi, ari isampita-kiriri iyomitaani apaniroini, ikantziri: “¿Paitaka kaari nomatari naaka nowawisaa-kotiri?” ²⁹ Ikantzi Jesús: “Omapiro isintsitzi yoka piyari, okowatya aakowintyaaro amani, antzi-wintyaari aajatzi.”

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota inkami-motanti
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Ipoñaa iwaanaja Jesús, ikinayitanaji Tapowiniki. Tira ininti inkima-kotiri atziri-payi. ³¹ Tima iyomita-yitatziiri iyomitaani, ikantayitzi: “Irootaintsira yaakaan-taitiri Itomi Atziri, iwaitiri. Awisawitakyaa, mawa kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.” ³² Iro kantzimaita-chari ti iyojiita-wakiro okaratzi ikamanta-witariri. Tikatsi nintatsini isampitiri.

Tsika itzimi iriipirota-tsiri
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Arijiitaja Capernaum-ki. Ikanta isaikajiita-pajira pankotsi, isampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitaka pikanta-wakaari inkaaranki awotsiki?” ³⁴ Ari imairijiitaki irirori. Tima inkanta-wakaa-winta-tyaaro inkaaranki awotsiki tsika-rika itzimi iriipirota-tsiri. ³⁵ Saikanaki Jesús, yapatotakiri 12 iyomitaani, ikantziri: “aririka pininti piriipiroti, pisiya-kotyaari ikanta otzikataari, ti impinkathari-wintanti irirori.” ³⁶ Yamaki aponi iintsi isaikajiitakira, ithomaakiri, ikantzi: ³⁷ “Inkarati pairyirori nowairo ikimisantaana, impoña yaakamiithatairi aponi kimitariri yoka iintsi, naakara yaakamiithataki. Ari okimitari aajatzi, aririka paakamiithatakina naaka, osiyawaitakaro iriitaki paap-tyaanaja otyaanta-kinari aka.”

Ari akaratziri kaari kisanaintairi
(Lc. 9.49-50)

³⁸ Ari ikantanaki Juan: “Yomitaanari, noñaaki chapinki aponi atziri pairyirori piwairo, iwawisaako-tzimaitari ikyaantasiritari piyari. Tira añaajiri ankaratiri aka, nowashaanta-kaakiri.” ³⁹ Ikantzi Jesús: “Airo piwashaanta-kairimi. Tima inkarati tasonka-wintan-tatsiri ipairyirora nowairo, airora ikisi-mataana osamaniitaki. ⁴⁰ Tima ari akaratziri itzimi kaari kisanaintaini. ⁴¹ aririka inkamintayitimi impairyitiro nowairo, inkantaiti: ‘Nopakotiri nijaa yasitaari Saipatziitotaari.’ Iriitaki impinai-tajiri apaata. Omapiro.”

Airo pantakaan-tziro kaari-pirori
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴² “Tsika-rika itzimi antakaa-kironi kaari-pirori aponi iintsi awintaanari, osiyakariri yoka aka, ari iwasankitaa-yiitairi. Iro kamiithata-tsimi inthayii-tiniri mapi ikintsiki, iwinkai-tiri inkaariki. ⁴³ Iroorika pako panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyya pawisakotan-tajyaari, pinkimita-kaantiro pithatyya-tyiromi pako. Irojatzii pijaponthokitantajyaari inkitiki. Tima ti okantya otzimawita apiti pako ompoña piñaajiro apaata yookaitaimi sarinka-winiki tsika pinkanta-tyaami pintaajya, ⁴⁴ tsika anta ti inkaamanitapaji kinitzi, tsika ti intsiwaka-nitapaji paamari. ⁴⁵ Iroorika piitzi panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyya pawisakotan-tajyaari, pinkimita-kaantiro pichiika-tyiromi piitzi. Irojatzii pijaponthokitantajyaari inkitiki. Tima ti okanti otzimawita apiti piitzi ompoña piñaajiro apaata yookaitajimi sarinka-winiki tsika pinkanta-tyaami pintaajya, ⁴⁶ tsika ti anta inkaamanitapaji kinitzi, tsika

ti intsiwaka-nitapaji paamari aajatzi. ⁴⁷ Iroorika piroki panta-piintan-tyaami kaari-pirori, piwashaantiro onkantyya pawisakotan-tajyaari, pinkimita-kaantiro pinkithor-yaatyiiromi pooki. Irojatzji pijapityaakin-tajyaari inkitiki. Tima ti okanti otzimawita apiti poki ompofa piñaajiro apaata yookaitajimi sarinka-winiki tsika pinkanta-jitajya pintaajya, ⁴⁸ tsika ti anta inkaamanitaji kinitisi, tsika ti intsiwaka-nitaji paamari aajatzi. ⁴⁹ Tima paamarikira iñaantaityyaami maaroni, inkimita-kaantai-timiro aajatzi okanta katyori. ⁵⁰ Kamiitha okanta tziwi okatyotzi, aririka inkonowaitiro tsika ompaitya, airo apantaaro inkatyokan-taityaaro. Ari pinkanta-najyaari awiroka ontzimatyii pinkimita-kota-jyaaro tziwi-pirori, paapatyawakaiya, tima ti okanti pintzimawintawakaiya.”

10

Iyomitaantzi Jesús ikantzi: ti okanti pookiro piina
(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

¹ Ikanta iwaanaja Jesús ijatiro iipatsitiki Judá-iti, ikinanakiro intatzikiro Owaryi-inkaarini. Yapatotzi-winta-waari oshiki atziri. Yitapaaro iyomita-yitapajiri ikimita-piintzirora.

² Ari ipokakiri Nasitantaniri, isampita-paakiri Jesús inintzi inkompita-kaiyaarimi, ikantapaakiri: “¿Sinitaa-ntsita-tsima yookiro iina aparoni atziri?” ³ Yakanaki Jesús, ikantanakiri: “¿Paitama ikantakiri awaisatzitini Moisés?” ⁴ Ikantajijiti irirori: “Isinitantzi awaisatzitini Moisés ookiro ina aririka impaitairo tsika osankinata-kota ookawakaantsi.” ⁵ Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Okantakaan-tziro ti pinkimisanta-niti, irootaki isinitan-tamirori. ⁶ Tima pairani owakira itantanakari iwitsikantzi Pawa,

Iwitsikakiri sirampari aajatzi kooya.

⁷ Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa,

⁸ tima aparoni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami.

Tima inkarati aawakaa-naachari tira apiti inkanta-najyaa, aparoni ikantana iwathaki.

⁹ Irootaki airo okantanta yookajiro atziri iina isipata-kaakariri Pawa.”

¹⁰ Ikanta isaikajijiti pankotsiki, isampitairi iyomitaani okaratzi ikantakiri, ¹¹ ikantanaki Jesús: “Itzimi-rika ookironi iina, aririka yaaji pasini kooya, imayimpi-wintakiro itawitarori. ¹² Ari okimita kooya aririka ookiri oimi, aajirika pasini sirampari, omayimpitaki aajatzi.”

Itasonka-wintziri Jesús iintsi-payi
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³ Ari yamaita-paakiniri Jesús intsi-payi, ikantai-tapaakiri: “Nonintzi piwasi-patzii-totiri nintsiti, pintasonka-wintiri.” Ikantzi iyomitaani Jesús: “Airo piñaasirinkiri Awinkathariti.” ¹⁴ Ti onimota-nakiri Jesús iñaakirira, ikantziri: “Pisinitiri intsi-payi impoka-siti-naata. Airo pithañaana. Tima inkarati kimitajyaarini irirori, iriitaki ñaajironi ipinkathari-wintantzi Pawa. ¹⁵ Airorika ipinkathai-tziri Pawa inkimitai-tyaari ikantara intsi-payi, airo iñiitajiro tsika ipinkatha-ritaji. Omapiro.” ¹⁶ Ithomaa-wakiri intsi-payi, iwasi-patzii-toyitakiri, itasonka-winta-yitakiri.

Mainari ashaaranta-chari
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷ Iro yawisan-tanajyaarimi Jesús, isiya-sitakari aparoni atziri, ityirrowa-sita-paakari, isampita-paakiri: “¡Kamiithari yomitaan-taniri!. ¿paitama nantajiri naaka nowanta-jyaarori nañajji?” ¹⁸ Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama pikantan-tanari: ‘Kamiithari pinatzi?’ Apanirora ikantakaaro Pawa ikamiithatzi, tikatsi pasini. ¹⁹ Piyota-kota-kiroma Ikantakaan-taitziri:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

Airo pamatawitantzi.

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.” ²⁰ Yakanaki irirori, ikantzi: “Yomitaanari, Nomatakiro maaroni irojatzji nitanakaro pairani ainiro nintsita-paaki.” ²¹ Ikanta yaminanakiri Jesús, itakota-nakari, ikantziri: “Tzimatsi aparoni kowityaa-painchari kaari panti. Pimpimantiro maaroni tzimi-motzimiri, pimpiri asinonkainkari, tima osiyawaitakaro piwaa-ranta-jyaami inkitiki. Aririka pimatakiro pimpoki, piyaatina.” ²² Ikanta ikimawakira, okantzi-moniinta-nakari. Owasiri ikanta ipiyanaaja, tima ashaarantzinkari inatzii.

²³ Ikanta yaminanaki Jesús maaroni inampi-naki, ikantziri iyomitaani: “Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ashaarantaniri ijatai ipinkatha-ritaji Pawa.” ²⁴ Okiryaantzi ikantanaka iyomitaani ikimikirira ikantakiri. Ipoñaa yapiita-nakiro ikantzi: “Notomiiti. ¡Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ijataji tsika ipinkathari-wintantzi Pawa awintaarori iwaararo!” ²⁵ Oshiki ipomirintsitaro ikyaakoitari inkyaan-tyaaro yanini omoro. Iri mapirota-chani ashaarantaniri impomirintsita-jyaaro inkyaaaji ipinkathari-wintantzi Pawa.” * ²⁶ Aikiro yokiryaa-nakitzii iyomitaani, ikantanakiri: “¿Paitama awisakotaa-tsini?” ²⁷ Ari itsikanatanakari Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: “Airora imatziro apaniro atziri, iriitakira Pawa matakairini. Tima tikatsi pomirintsitzi-motyaarini irirori.” ²⁸ Ikantanaki Pedro: “Yoka nokarajitzi nonintzi noyaatakimi, tima nookayita-nakiro okaratz tziimi-motanari.” ²⁹ Yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Omapiro, tziimayitatsi kimisanta-najirori Kamiithari Ñaantsi, kinkithata-koyita-najirori aajatzi, irootaki yookan-tanakarori iwanko, iririntzi, iritsiro, asitariri, iina, itomi, iipatsiti. † ³⁰ Aritaki iñaajiro ontzimi-motajiri oshiki, anaanakiro okaratz yooka-nakiri. Tima oshiki onkarati iwanko, iririntzi, iritsiro, asitariri, itomi, iipatsiti. Onkanta-witakya oshiki inkisaniinta-waitaitiri, tima apaata aritaki iñaajiro irasi iwiro yañaayitaji. ‡ ³¹ Iro kantacha, tziimatsi iroñaaka oshiki itayiwitarori, iriitakira ampoita-tsini iñaayitajiro. Tziimatsi pasini ampoiya-tsiri iroñaaka, iriitakira itayita-jyaaroni iñaayitajiro.”

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota iwamaitiri
(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³² Ikanta itonkaa-jiitzi ipampithatziro awotsi ijatziro Aapatyaawiniki. Iriitaki jiwatatsi Jesús yanijitzi. Okiryaantzi ikantajitakiri iyomitaani, tharowa-siri ikantajita iyaatziri. Ipoñaa yapiitakiro Jesús yapatotziri 12 iyomitaani, inkamantiri onkarati awishimotirini, ikantakiri: ³³ “Ajatziira Aapatyaawiniki. Arira yaakaan-taitiriri Itomi Atziri, yayiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, intsipata-kyaari Yomitaan-taniri, iriitaki mishakowintirini iwaitiri. Impoña iwawisaa-kiniri wirakocha-payi, ³⁴ ithankimawaitaitiri, impasawaitaitiri, inchoonta-waitaitiri, iwamaitakiri. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.”

Inintziri Jacobo aajatzi Juan
(Mt. 20.20-28)

³⁵ Ikanta itomi-payi Zebedeo yoka Jacobo aajatzi Juan, itsitoka-paakari okaakini Jesús, ikantakiri: “Yomitaanari, nonintzi pantinaro nonkampitimiri.” ³⁶ Ari isampita-nakiri ikantziri: “¿Paitama pinintziri nantimiri?” ³⁷ Ikantajitzi: “Tima irootaintsi pimpinkathari-wintanti, pisininitina nontsipatyaami ampinkathari-wintanti piwaniinkaroki, nosaikaki aparani pakopiroki pasini pampatiki.” ³⁸ Ikantanakiri Jesús: “Tira piyotiro opaita pikowa-kotanari. Tima oshiki nonkimaatsityaari naaka. ¿Arima pamawitakiro awiroka onkarati pinkimaatsityaari? ¿Arima pinkimita-kyaana nonkami naaka?” § ³⁹ Ikantajitzi irirori: “Aritaki nomatakiro.” Ikantzi Jesús: “Omapiro, irootaintsira pimatiro onkarati nonkimaatsityaari, * ⁴⁰ Irooma pintsipatyaana ampinkathari-wintanti pisaiki aparani nakopiroki, pasini nampatiki, tira naaka nintakaan-tironi itzimi-rika nontsipatyaari, irasi itzimi-rika ikasiyakai-tzitai-takari.” ⁴¹ Ikanta ikimajitaki pasini iyomitaani, ikisanakiri Jacobo aajatzi Juan. ⁴² Ipoñaa yapatota-najiri aajatzi, ikantziri: “Piyojitzi awiroka tsika ikanta iwinkathariti pasinisatzi atziri-payi, oshiki impiratanta. Ari ikimitari aajatzi iriipirot-tsiri, isintsiwintantzi inkimisantaitiri. ⁴³ Irooma awiroka-payi, aririka pininti priipiroti, pisiya-kotyaari tsika ikanta ompirataari. ⁴⁴ Iroorka pinintzi pijiwata-kaanti, pisiya-kotyaari ompirataari. ⁴⁵ Ti iro impokan-tyaari Itomi Atziri impirantyaari, iro ipokantakiri isiya-kotyaari ompirataari, ikamawintanti, iriitaki pinakowintan-tatsini, yookakaa-wintairi maaroni.”

Yaminakai-tajiri kamiitha Bartimeo
(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶ Ikanta yariitaka Jesús Kasiryaaariki. Ipoñaa iwaanaja itsipata-naari iyomitaani aajatzi ikaratz apatotzi-winta-kariri. Okanta anta awotsi-nampikira, iñaapaakiri atziri paitachari Bartimeo, itomi Timeo, ikowako-yitantzi impasitai-tyaari. ⁴⁷ Ikanta ikimaki irirori, iriitaki Jesús poñaachari Kasiyakaawiniki, ikaima-kota-wakiri, ikantziri:

* **10:25** ikyaakoitani = camello; yanini omoro = omoro kithapi † **10:29** Tziimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro ñaantsika “iina.” onasiyita ñaantsi-payi ‡ **10:30** ontzimi-motajiri oshiki = yookanaki-rika aparani, aritaki impaitajiri 100 § **10:38** Iro ikanta-kotzi Jesús aka: “¿Arima pimatakiro awiroka piro kipishaari onkarati niriri naaka? ¿Arima pinkimita-kyaana naaka inkiwaaitina?” * **10:39** Iro ikanta-kotzi Jesús: “Omapiro, aritaki pimatakiro piro niriri naaka, aritaki pinkimita-kyaana inkiwaaitina naaka.”

“Jesús! Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” ⁴⁸ Oshiki ikisatha-witai-takari, imairitan-tyaari, aikiro ikaimana-kitzii sintsiini: “¡Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” ⁴⁹ Katziya-paaka Jesús, ikantzi: “Pinkaiminari.” Ari ikaimai-takiri ikantai-tziri: “Pinkatziyi, kimosiri pinkanta-nakyaa, ikaimatzi-imi.” ⁵⁰ Yookanakiro iwiryakaro, katziyanaka, ipoka-sita-paakiri Jesús. ⁵¹ Isampitawakiri irirori, ikantzi: “¿Tsikama pinintzi nonkanta-jimika?” Yakanaki irirori, ikantzi: “Yomitaanari, nonintzi nonkiryaa.” ⁵² Ikantanaki Jesús: “Kantatsi pijataji, irootaki isitakotaa-jimiri pawintaajana.” Apatha-kirotanaka yaminawaitanaji kamiitha, iyaatanakiri Jesús awotsiki.

11

Ariitaja Jesús Aapatyaawiniki

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

¹ Aritaki okaakitzi-mata-paaki yariitan-tyaari Jesús Aapatyaawiniki. Tima ariiijitaka Chochokipankoniki aajatzi Asinonkaa-pankoniki, omontitakari otzisi Yiinkakii-toni. Ari ityaankakiri Jesús apiti iyomitaani, ² ikantakiri: “Pijati nampitsiki amontitakari, ari piñiuro onthata-kotyaa kiripiri ipiraitari, tikira ikyaakoitari. Pinthataryaa-kotiri, pamakiri. * ³ Aririka isampii-tawakimi: ‘¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri ipiraitari?’ Pinkanta-nakiri awiroka: ‘Kowatziiri Pinkathari. Aritaki yoipyaa-jimiri.’” ⁴ Jaitiijitaki, iñaapaakiri ithata-kotaka kiripiri ikyaakoitari pankotsi-nampiki. Ithataryaa-kota-paakiri. ⁵ Tzimatsi atziri ñaawakiriri, ikaima-kotakiri, ikantzi: “¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri?” ⁶ Ikantanakiri irirori okaratzi ikantawa-kiriri Jesús. Isinitai-takiniri yaanakiri kiripiri ikyaakoitari. ⁷ Yamaita-kiniri Jesús. Iwankita-kiniri manthakintsi imitzikarakiki, ikyaakota-nakiri Jesús. ⁸ Tzimatsi omaaronka-sitakiriri manthakintsi, pasini chikanaintsi inchasi imaaronkiri onkantyyaa owaniinkatan-tyaari awotsiki tsika ikinanakira. ⁹ Tima inkarati atziri jiwatain-tsiri, ikaratzi oyaatakiriri itaapiiki, ikaimajiitzi, ikantzi:

¡Korakitataiki awinkathariti!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri! †

¹⁰ Tasonka-wintaari ikantaja pinkatha-ritain-tsini, ikasiya-kayitani awaisatzitini David.

¡Korakitataiki awinkathariti, awisiryawinta-jyaari Inkiti-satziwi!

¹¹ Ariitapaaka Jesús Aapatyaawiniki, kyaapaaki Tasorintsi-pankoki, yaminayita-paakiro maaroni. Tima tsitiniityaanaki, piyanaka Asinonkaa-pankoniki itsipata-naari 12 iyomitaani.

Imishatziro Jesús pankirintsi kaari kithotatsini

(Mt. 21.18-19)

¹² Okanta okitaitita-manaji, piyaja Jesús ipoñaajaro Asinonkaa-pankoniki, itashaa-paaki niyaanki-thaki awotsi. ¹³ Yaminaki antó iñaaki okatziya pankirintsi, owaniinka okanta oisi. Ijata-sita-nakiro, yamini tzimatsi-rika okitho. Tikatsi-tzimaite, oyosiita oisi, tima tikira onkitho-paititaji. ‡ ¹⁴ Ikantanakiro: “Pasi piwiuro airo pikithotai.” Ikimajiitakiri maaroni iyomitaani.

Imisitowiri Jesús pimanta-yitatsiri tasorintsi-pankoki

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵ Ikanta yariiijitapaja Aapatyaawiniki. Kyaapaaki Jesús Tasorintsi-pankoki, imisitowa-paakiri pimanta-yitatsiri aajatzi ikaratzi amananta-yitatsiri. Yoka-yitapaakiro iwantariri kiriiki, ari ikimitaakiro tsika iwaitziri siropayi. ¹⁶ Tira isinitanaji aparoni yawisakairo iwaararo osaikira Tasorintsi-panko. ¹⁷ Ipoñaawiyomitaan-tanaki, ikantzi: “Isankinai-takiro pairani iñaawaitzi Pawa, ikantzi:

Nowanko onatzii iroka, aritaki yamana-piintinari poñaayita-chari maaroni nampitsiki. Iro kantacha awirokaiti, aritaki pamatawitanta-piintakiki pipimanta-yitzi, pikimita-kaantakiro kosintzi-panko.” ¹⁸ Ikanta ikimajiitakiki ijiwari Ompira-tasorintsiitaari itsipatakari Yomitaan-taniri, yaminajiitakiki tsika inkinakairo iwamaakaantiri. Iro kantacha itharowan-tayitakari Jesús, tima oshiki amina-kiriri iñirira kamiitha okanta iyomitaan-tayitzi. ¹⁹ Tima ari tsitiniityaaki, piyanaka Jesús.

Sampisitanaki pankirintsi imishatakiri

(Mt. 21.19-22)

* **11:2** ipiraitari, ikyaakoitari = pollino, burro

† **11:9** Korakitataiki awinkathariti = Hosana; otyaanta: wairontsi

‡ **11:13** pankirintsi = higuera; okitho = higo

²⁰ Ikanta ikina-manaji osaiki pankirintsi, iñaatziro sampisitanaki, kamanaki maaroni oparitha. ²¹ Ikinkisiryaa-najiro Pedro ikantakiri chapinki Jesús. Ikantziri: "Yomitaanari, paminiro pankirintsi pimishata-nakiri, sampisitanaki." ²² Yakanaki Jesús, ikantzi: "Pawintyaari awiroka Pawa. ²³ Omapiro nonkantimi, kantatsi piñaanatiro otzisi, pinkanti: 'Osirinki otzisi, ompiinki inkaariki.' Airorika pikiso-siryaa-waitanaki, iriirika pawintaa-nakya, aritaki ikantakimiro. ²⁴ Iroora nokantan-tamiri, tima aririka pamaniri Pawa pikamitiri tsika ompaityaa, pawintaa-nakyaari-rika, aritaki imatakimiro pikowakotziriri. ²⁵ Aririka pamaniri Pawa, paripirotajiri tzimatsi-rika kaari onimota-kayimini, aritaki imatajimi Asitairi Inkiti-satzi yaripirotaimi awiroka tzimatsi-rika pikinakaasitakari. ²⁶ Airorika paripiroitari ikaratzi kishimiri, tima airo yaripirotaami awiroka Asitairi Inkiti-satzi." §

Isintsinka Jesús

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Ikanta yariijiitaka Aapatyaawiniki, aniiwaitapaji Jesús Tazorintsi-pankoki. Ipokasita-paakiri ijiwari Ompira-tazorintsitaari, itsipatakari Yomitaan-taniri-payi aajatzi Antari-konaiti. ²⁸ Isampita-paakiri, ikantziri: "¿Paitama ontyaan-kakimiri piñaakatiro pitasorinka?" ²⁹ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: "Tzimatsi naaka nosampitimiri. Aririka pakakinari, aritaki nonkantakimi ipaita otyaanka-kinari. ³⁰ Tima ikiwaatantaki pairani Juan, ¿Paitama otyaanka-kiriri? ¿Iriima Pawa? ¿Atzirima?" Pakajijityaa." ³¹ Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: "Aririka ankantiri Pawa otyaankakiri, aritaki inkantanakai: '¿Paita kaari pikimisantantari?' ³² Aamaa-sityaa ankanti: 'Atziri otyaankakiri.'" Iro kantacha itharowantari inkisanakiri atziri-payi. Tima inkanta-jiiti atziri-payi Kamantan-tzinkarini inatzii Juan. ³³ Ari ikantajijitzi: "Ti noyotiro." Ikantzi Jesús: "Pikimitaka awirokaiti ti pininti pinkaman-tinero, aajatzi naari airo nokaman-tzimiro paita otyaanka-kinari."

12

Kaari-piro-siriri antawai-rintzi

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ Ari yitanaaro Jesús isiyakaa-wintziro okaratzi iyomitaan-tayitziri, ikantzi: "Tzimatsi atziri pankitziro chochoki-masi, itantota-kotakiro maaroni othapiki, iwitsikasitakiro iwiro owaaki apaata, iwitsikaki atimintotsi yaminakoi-tantyaarori pankirintsi isaikaitaki jinoki. Yaminaki atziri aminironi iwankiri-masi. Jataki irirori intaina. ² Okanta okithoki-paititaki chochoki, ityaankaki impiratani yaajati. ³ Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi, yaawakiri ipasawaita-wakiri, yoipyaajiri tikatsi yaanaji. ⁴ Ityaankawitaka aajatzi pasini impiratani. Itsitonkai-nawaitakiri, ikawiya-waitakiri. ⁵ Ityaantaki aajatzi pasini, iwai-takiri. Tima oshiki ikaratzi ityaanta-witakiri, tzimayitansi ipasawaitai-takiri, iwai-takiri pasini-payi. ⁶ Aparoni ikantapaaka itomi irirori, yitakopirotari, ityaantakiri, ikanta-siritzi: 'Iriirika notomi naaka, ari impinka-thaitakiri.' ⁷ Iro kantacha yokapayi antawai-rintzi, ikanta-wakaa-jiita: 'Yoka asitajyaaroni apaata pankirintsi-masi. Thami awiri, ayiroota aroka.' ⁸ Yairika-wakiri, iwakiri. Yookakiri othapikita-paaka pankirintsi-masi. ⁹ ¿Paitama yantiri asitarori pankirintsi-masi? ¿Tima ari impokanaki irirori, iwakiri aamawinta-witarori iwankiri-masi, yaminanaji pasini? ¹⁰ ¿Tima piñaanatiro sankinarintsi? Ikantaitzi:

Imaninta-witakaro kipayi witsikirori pankotsi,

Iro kantacha irojatzi yaitairi iroka otzinkami-pirori. *

¹¹ Iriitaki Awinkathariti Pawa matajirori.

Irootaki okiryaa-wintan-tariri."

¹² Ari inintawi-jiitanaka yaakaan-tanakirimi Jesús, iyotawakiro iriitaki ikinkithakotziri. Ti onkanti, tima intharowan-tatyii-yaari atziri piyotzi-minta-kariri. Iwashaantanakiri, ijapithatajiri.

Kamiithama impinaitiri pinkathari

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ipoña a ityaantaitaki Nasitantaniri itsipatakari ikaratzi aapatyaa-yitariri Herodes, inintajiwita inkompita-kaiyaarimi Jesús. ¹⁴ Ikanta yariijiitaka, ikantapaakiri: "Yomitaan-taniri, okaratzi piñaan-nitari awiroka iroopiro onatzii. Ti pinkimisantiro ikantayitziri atziri, ti piñaawaitiro pinimota-kaantyaariri. Piyomitaan-tziro awiroka iroopirori inintakaan-tziri Pawa. ¿Kamiithata-tsuma ampiri kiriiki isintsitan-tziri iwinkathariti

§ 11:26 Tzimayitansi sankinarintsi tsika ti iñiitiro maaroni iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi * 12:10 kipayi, otzinkami = mapi

wirakocha-payi? ¿Ampinatirima? ¿Airoma apinatzi?† 15 Iyotakiri Jesús, owapyimotan-taniri inatzi ikaratzi sampita-kiriri, ikantanakiri: “¿Paitama piñaantan-tanari? Pamakinari kiriiki, naminawakiri.” 16 Yamaita-paakiniri. Ikantzi Jesús: “¿Paitama asitorori isiyakaaro aka? ¿Paitama asitorori iwairo?” Ikantajitzi irirori: “Irasí César.” 17 Ikantzi Jesús: “Tima iriitaki iwinkathariti wirakocha asitari, pantantyaaniri isintsiwintzimiri, pimpinatiri. Iriima ikaratzi yasitari Pawa, pantantyaaniri isintsiwintzimiri irirori.” Okiryaaantzi ikantajiitanaka ikimirira Jesús.

Isampita-kowintai-tziro aririka yañaaji kamayitain-tsiri
(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

18 Ipoñaá ipokajiitaki Tampatzikawiri iñiiri Jesús. Iriitaki Tampatzikawiri kantatsiri: “Airo yañaaji kamayita-tsiri.” Isampita-paakiri Jesús, ikantzi: 19 “Yomitaan-taniri, isankinataki pairani Moisés, ikantzi: ‘Aririka inkami atziri, airorika iwayan-takairo iina, kantatsi yaajiro iririntzi, iwayan-takaajiro irirori. Inkimita-kaantiri iriimi asityaarini iririntzi kamaintsiri.’ 20 Thami ankantawaki: Tzimatsi karatatsiri 7 iririntzi. Itarori itzimi yaaki iina, tikira iwayan-takairo iina, kamaki. 21 Ipoñaá yaawitaaro pasini iririntzi apitita-tsiri itzimi. Ari ikimitakari irirori, kamaki, ti iwayan-takairo. Ipoñaawita-paaka mawatatsiri itzimi, aajatzi ikimitakari irirori. 22 Ari ikantakari maaroni ikarajiitzi 7 iririntzi. Tikatsi aparoni waiyanta-kaironi. Ari owiraantarori kamaji aajatzi iroori kooya. 23 Aririkami yañaayitaji apaata kamayita-tsiri, ¿itzimikama oiminta-pirotyaari kooya? Tima maaroni ikaratzi 7 iinanta-witakaro.”

24 Yakanakiri Jesús, ikantzi: “¿Paitama kaari pikimathatantaro Sankinarintsi-pirori? ¿Paitama kaari piyota-kotantaro itasorinka Pawa? 25 Tima aririka yañaayitaji kamayita-tsiri, airo itzimaji aawakai-yitaa-chani. Isiyapa-jyaari Maninkariiti anta inkitiki. 26 Irooma okanta-kota yañaayitaji kamayitain-tsiri, ¿tima piñaanatiro isankinatakiri Moisés tsika ikanta Pawa iñaanatan-takariri otaara kitoochi-masi? Ikantakiri: Naakataki Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.

27 Ari ayotziri irirori, tima ti imatiro kaminkari inkimita-kaantai-tyaari iwawani, apatziro ikaratzi añaatsiri ¿Ñaaakiro? Pikanakaa-sitakaro awiroka.”

Otzinkami-pirori Ikantakaan-taitziri
(Mt. 22.34-40)

28 Ari ipokapaaki aparoni Yomitaan-taniri, ikimapaakiri iñaanata-wakaa. Iyotapaaki kamiitha iyomitaakiri Jesús yoka Tampatzikawiri-satzi, isampita-paakiri irirori: “¿Tsikama otzimika itarori oninta-pirota Ikantakaan-taitani?” 29 Yakanaki Jesús, ikantzi: “Iroka ninta-pirota-chari, okantzi:

¿Pinkiimi Israel-iiti! Yoka Awinkathariti Pawa, aparoni ikanta Ipinkathariti irirori.

30 Piwinkathariti inatzi Pawa, ontzimatyii pininta-piro-tajiri, pininta-siri-tajiri, pininta-sintsi-tajiri. Isiriki piwairi.

Irootaki iroka otzinkami Ikantakaan-taitani. 31 Ari osiyaro apitita-naintsiri, kantatsiri: Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

Tikatsira pasini Ikantakaan-taitani anairori iroka-payi.” 32 Ikantanaki Yomitaan-taniri: “Kamiithataki, omapiro pikantakiri: Aparoni inatzi Pawa tikatsi pasini. 33 Oshiki okamiithataki aninta-pirotajiri, aninta-siritajiri, aninta-sintsitajiri, isiriki awairi. Aajatzi ankimita-wakaa-najaa aroka, antakota-wakai-yitajyaa. Iroora ikowakaa-pirotairi Pawa, anaaro ipomitai-tziniriri yatsipi-wintaitari Pawa.” 34 Ikanta iñaakiri Jesús kamiitha okaratzi ikantakiri, ikantanakiri: “Irootaintsimi piñiiri pimpinkathatairi Pawa, omatantyaari impinkathari-wintaimi irirori.” Tikatsira nintanaa-tsini isampitajiri Jesús.

¿Paita charinin-tariri Saipatzii-totaari?
(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

35 Ipoñaá iyomitaantaki Jesús Tasorintsi-pankoki, ikantzi: “Pikimakiri Yomitaan-taniri, ikantzi: ‘Yoka Saipatzii-totaari incharinita-jyaari pinkatharini David.’ ¿Tsikama inkantyaaka?” 36 Tima Tasorinkantsi ñaawaita-kaakiri pairani pinkatharini David, ikantaki pairani:

Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:

Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti,

Irojatzii noitsinampaan-tajyaariri kisanintzimiri,

Aripaiti intyiurowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

† 12:14 iwinkathariti wirakocha-payi = César

³⁷ Imatzitakaro David ikantaki: 'Nowinkathariti inatzii Saipatzii-totaari.' ¿Tsika inkini incharinityaari?" Ikanta maaroni atziri piyotain-chari, onimoyitakiri ikimiri ikantayitziri Jesús.

Ikinkithata-koitziri yotzinkari

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Ipoña ikantaki aajatzi Jesús: "Paamaiyaari Yomitaan-taniri. Oshiki iniwitara iwaniinka-tziityaa, ishamita-kaayityaaro iithaari-thanthanaa. Inintzi pinkatha iwithata-piintai-tyaari aririka iniiitiri tsika iyomparita-piintaita. ³⁹ Yasiminthataro isatikaitiri niyaanki karapapankoki impinka-thaitiri. Ari okimitari aririka ijati tsika yakyoota-wakaa-jiita. ⁴⁰ Yathawaa-yitaro aajatzi kinankaro yaapithatziro owanko. Iro isanthatankarori yamanayita-piintzi airo iyotantaitari. Iro kantacha oshiki iwasanki-taitairi."

Asinonkainkaro kooya

(Lc. 21.1-4)

⁴¹ Okanta aparoni kitaitiri isaiki Jesús Tasorintsi-pankoki, ari isaiki-mota-paakiro ititaita-piintziri ipasitan-taitari kiriiki. Inaatzii ipokajiiitaki atziri ikaratzi tiyitatsiri iiriikiti. Tzimatsi oshiki ashaarantaniri tiyitatsiri oshiki kiriiki. ⁴² Ari opokapaaki kooya kinankaro, asinonkainkaro onatzii, otitapaaki iroori apimintyaki-tiini kiriiki, tikatsi antitachani yamanantai-tantyaari. ⁴³ Ikaimanakiri Jesús iyomitaani, ikantziri: "Anaantaki iroka kooya, anaakiri pasini atziri ikaratzi tiyiwitain-chari. Omapiro. ⁴⁴ Tima inkarati tiyiwitain-chari oshiki yasitakaa-witakariri Pawa, itita-sitakari tzimaraanta-tsiri iiriikiti. Irooma iroka kinankaro, apintzi-ryaakiri otitakiri oiriikiti amanantan-tyaarimi owariti."

13

Ikinkithata-kotziro Jesús omporoki tasorintsi-panko

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Ikanta isitowanaji Jesús Tasorintsi-pankoki, ikantzi aparoni iyomitaani: "Yomitaanari, pamini-rotyya mapi iwitsikan-taitarori, antaro onayitzi, owaniinka-waitaka pankotsi." ² Ikantzi Jesús: "Maaroni pankotsi okaratzi piñii-rika, airo piñaayitajiro okaratzi opiwiryaaaka apaata, inthonkaitiro imporokaitiro."

Iniiitiri aririka onthonki-matajyaa

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Ikanta yariijitaka tonkaariki Yiinkai-toniki, imontita-paakaro Tasorintsi-panko. Ari isaikapaaki Jesús. Ikanta Pedro, Juan, Jacobo aajatzi Andrés, isampijiitakiri Jesús tikatsi pasini-payi kimirini, ikantziri: ⁴ "Pinkamantina. ¿Tsika-paitama omonkaratyaa okaratzi pikantakiri? ¿Paitama noñiiri noyotan-tyaari?" ⁵ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: "Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. ⁶ Tima oshiki pokatsini apaata impairyaa-paakiro nowairo, inkanti: "Naaka Saipatzii-totaari." Oshiki yamatawiti. ⁷ Tima ari pinkimako-yitakiro oshiki manataantsi. Paamaiyaa oimiraa-sirtzimi = kari, ontzimatyii omytaa iroka-payi, tikira-tzimaita omonkaratyaa onthonkan-tajyaari maaroni. ⁸ Imaimanita-wakaityaa nampitsiki, iwiyirita-wakaityaa pinkathari-payi. Onikayityaa tsika-rika-payi. Iniiiti tashitsi. Irootaki itanakyaaaroni inkimaatsitai-tyaaro maaroni iroka-payi.

⁹ Ontzima-tyiira paamaayityaa. Tima yaakaan-taita-tyiimi jiwari-payiki impasawaitaitimi karapapankoki. Impoña yaitanakimi isaikayitzira pinkatharintsi okantakaan-tziro pawintaana, ari pinkinkithata-koyita-jinari anta. ¹⁰ Iro ninta-pirotacha itawakyaaro inkima-kotairo atziri-payi Kamiithari Naantsi maaroni nampitsiki. ¹¹ Aririka yaitanakimi, airo okantzimo-siri-waitami, pinkanti: "¿Paitama nonkantiriri?" Tima Tasorinkantsi yotakayi-mironi opaita pinkantiri, tira awiroka ñaawaita-sitachani. ¹² Ari iniiitaki aakaantirini iririntzi iwa-kaantiri. Piñii aakaantirini itomi. Piñii wamaakaan-tirini asitariri ikisaniinta-nakiri. ¹³ Oshiki inkisaniinta-nakimi okantakaan-tziro pawintaajana naaka. Iro kantacha ikaratzi oijatanari yawintaajana, iriitakira awisakotaa-tsini. *

¹⁴ Aririka piñaakiri ipaitai-tziri 'Pinkaari Apirotan-taniri' isaikapaaki tsika ti inintakaitiri, inkarati nampita-jyaaroni aka lipatsitiki Judá-iti, ontzimatyii isiyi otzisiki. Tima iriitaki ikinkithata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari Daniel. (Inkarati ñaanataironi iroka, ontzimatyii ikimathatiro.) ¹⁵ Pisaiki-rika intakiroki piwanko, ari pimpoñiyaa pisiyanaki, airo pikyaa-panaatzi paapanaati tsika ompaityaa. † ¹⁶ Piwaniki-rika

* 13:13 awintaa: wairontsi † 13:15 intakiroki = jinoki okanta-pankaata pankotsi

pisaiki, airo paapanaatziro pithaari. ¹⁷ ;Inkanta-matsitaitiro onkarati motyaata-tsini, aajatzi tzimayita-tsini intsiit aiinro ithoyitzi otomi! ¹⁸ Pamaniri Pawa, pinkantiri: 'Pookakaa-wintajina airo nosiyan-tawaitanaka kyaarontsi-paitiki.' ¹⁹ Tima antaaro onkantayaa yasinonkaityaa apaata. Tima pairani owakira iwitsikai-takiro kipatsi irojatzii iroñaaka, ti iñiiti siyaaroni iroka asinonkaantsi. Airo apiita iñiiti siyaaroni. ²⁰ Airo itharokyaatzimi Pawa imairintziro iroka asinonkaantsi, tikatsi awisakotaa-tsinimi. Ikamintha iyosiitai-takiri ikaratzi awintaa-jariri Pawa, irootaki yoimairintan-takarori sintsiini asinonkaantsi. ²¹ Aririka pinkimi inkantaitimi: 'Yoka Saipatzii-totaari.' Pasini kantatsini: 'Jiirinta Saipatzii-totaari,' airo pikimisantziro. ²² Ari impokaki siyakotyaa-rini Saipatzii-totaari, siyakotyaa-rini Kamantan-tzinkari. Iñaakan-tapaaki kaari iñaapiintaitzi. Inintawita-paakyaa yamatawitiri ikaratzi iyosiitakiri Pawa, kantatsira. ²³ Paamawinta-yityaara awiroka, aritakira nokaman-tzita-yitakamiro."

Impiyan-tajyaari Itomi Atziri

(Mt. 24.29-35,42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴ "Aririka onkarata-paaki apaata antaro yasinonkaityaa, aritaki intsiwakaki ooryaat-siri, airo yoorinta kasiri. ²⁵ Inparyaayiti impokiro, aajatzi ikaratzi tzimawita-chari isintsinka inkitiki, oshiki inkanta-kanta-yitanakyaa. ²⁶ Aripaitira impokaji Itomi Atziri inkinan-tapajyaaro minkori, iñiitawajiro isintsinka aajatzi iwaniinkaro. ²⁷ Impoña intyaan-kakiri Maninkariiti, yapatota-pajiri ikaratzi iyosiitai-takiri nampitarori tsikarika-payi owiraapaja kipatsiki, tsika owirathapitapaja.

²⁸ Tima onkimita-jyaaro tsika okanta piña-piintziro pankirintsi, aririka piñaakiro airisiyitanaji, piyotzi irootaatsi osarintsitzi-mataji. † ²⁹ Irootaki piyotiri awirokaiti, aririka piñaakiro okaratzi nokanta-kimiri, pokimataana. ³⁰ Airo ikamita yoka ashininka-payi, irojatzii iñaanta-kyaarori okaratzi nokanta-kimiri. Omapiro. ³¹ Arira onthonka-jyaari inkiti aajatzi kipatsi, irooma noñaani-yitakari omapirotyaa iroori.

³² Tikatsi yotironi kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri nompian-tajyaari. Tira iyotiro Itomi, iri mapirotzirori inkiti-wiri Maninkari. Apatziro iyotziro Asitanari irirori. ³³ Paamaiyaa, aamawinta pinkantayaa, pamani. Tira piyoti tsika-paiti omonkaratan-tyaari. § ³⁴ Okimityaaro aririka ijati aparoni atziri intaina. Yookanakiro iwanko, inkanta-yitanakiri maaroni impiratani onkarati yantiniriri. Aajatzi inkim-itaakiri aamaako-wintarori pankotsi, inkanta-nakiri: 'Paamawinta-jyaana nompiai.' ³⁵ Pisakisiriti awiroka, tima ti piyoti tsika-paiti impiyi asitarori iwanko, tsitinii-tiini, niyaankiiti-paiti, iñaaki-rika waripa, onkitaitita-manaji-rika, ³⁶ onkantyaama aririka imapokajiro impiyi, airo iñaapajimi pimayi. ³⁷ Okaratzi nokanta-yitzimiri awiroka, irootakira nokanta-yitzi-tariri aajatzi maaroni: Paamaiyaa."

14

Ikamanta-wakaita yaakaantiri Jesús

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Ari oyotapaaka apiti kitaitiri yoimosirinka-piintai-tziro Anankoryaantsi, iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. Ari ikamanta-wakaakari ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-taniri-payi, ikanta-wakaa-jiita: "Thami amatawitiri Jesús ayiri awa-kaantiri. ² Iro kantacha, airo amaimanitziri kitaitiri yoimosirinkaita, ikisako-wintari = kari atziri-payi."

Isaitan-taitari Jesús kasankaari

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ Ikanta ikinanaji Jesús Asinonkaa-pankoniki, osaiki iwanko Simón omawitari pairani kowiinkari pathaa-rontsi. Ari isaikaki iwajiita. Ariitapaaka aparoni kooya amakotaki kasankaari. Oyosiita owaaki incha-tyaaki, oshiki owinaro, kamiitha okantaka onaki iwitsikai-tziro mapi. Osataa-kotakiro opatziki, osaitan-takari ipatziinaki Jesús.

* ⁴ Kisanaka ikaratzi ñaakirori, ikanta-wakaanaka: "¿Paitama paraaatan-tarori kasankaari? ⁵ "¿Paitama kaari ipimantai-tantaro kasankaari? Ari aakimi oshiki kiriiki, iriitaki ampasiyaaririmi asinonkainkari-payi." Ikisanakiro kooya. † ⁶ Ari ikantzi Jesús: "Piña-sityaaro. ¿Paitama pikisan-tarori? Kamiitha noñaakiro naaka antakiri. ⁷ Iriima asinonkain-kariiti irasi iwiro isaiki-motimi, pininti-rika pintakotyaa, ari pimpasita-kyaari. Irooma naaka, kapichinita-paaki nosaiki-mota-najimi. ⁸ Tima

‡ 13:28 pankirintsi = higuera § 13:33 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro ñaantsika "pamani." onasiyita ñaantsi-payi * 14:3 incha-tiya = nardo; mapi = alabastro † 14:5 oshiki kiriiki = 300 denario (Iriitaki ipinaitziriri antawaita-tsiri aparoni osarintsi.)

antatziiro iroka kooya aawyiiri iroori, jiwataki osaitan-tanaro kasankaari omishata-tyaana tsika onkantayaa inkitaaitina apaata. ⁹ Tsika-rika ikamantaitairo Kamiithari Naantsi, aritaki inkinkithata-koitairo aajatzi iroka kooya, inkinkithasiritan-taityaarori antakiri iroori. Omapiro.”

Ikinkisiryaa Judas yaakaantiri Jesús
(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Ikanta Judas Nampitsiwiri, ijata-sitakiri ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari yaakaantiri Jesús. Iriiwitaka itsipawitari 12 iyomitaani. ¹¹ Antaro ikimo-siri-jiitanaki jiwari, isinitaakiri impiri kiriiki. Yamina-minata-nakiro Judas tsika inkinakairo yaakaantiri Jesús.

Owiraantarori iwakaanaari iyomitaani
(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹² Iroora itarori kitaitiri iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi, iwamaa-piintaitzi aajatzi ipira yatsipitaitari iwaitari kitaitiri Anankoryaantsiki. Isampitakiri iyomitaani Jesús, ikantziri: “¿Tsika ankotsita-kaantika ayaari oimosirinkan-tyaarori Anankoryaantsi?” ¹³ Ipoñaa ikantanakiri apiti iyomitaani: “Pijati nampitsiki, ari pimonthai-yaari atziri yaakotziro inijaati kowityaa-niki. Piyata-nakiri, ¹⁴ tsika-rika inkyaapaji, pinkantiri asitarori iwanko: ‘Inintzi iyoti Yomitaanari tsika yakyootiri iyomitaani yoimosirinkiro kitaitiri Anankoryaantsi.’ ¹⁵ Ari iñaakana-kimiro jinoki iwanko, antaro okantaka iwitsikai-takiro onkini iwaityaa. Ari pinkotsita-kaantiri ayaari.” ¹⁶ Jaitijiitaki iyomitaani ariitaka nampitsiki. Iñaakiro okaratzi ikantakiriri, ari ikotsita-kaantakiri iyaari kitaitiri Anankoryaantsi.

¹⁷ Okanta otsitiniityaanaki yariita-paaka Jesús, itsipata-paakari 12 iyomitaani. ¹⁸ Ikanta iwajiitara, ikantziri Jesús: “Pikaratakira pakyoootana, tzimatsira aparoni pithokasityaanani. Omapiro.” ¹⁹ Owasiri ikantajiitanaka. Aparoni-payi yitanakoro isampitziiri, ikantziri: “¿Naakama?” ²⁰ Ikantziri Jesús: “Iritaki aparoni pikaratakira, ochaanta-kirori yatantari tsika noochaantziro naaka. ²¹ Omapirotayaa impyaakotyaa Itomi Atziri, tima irootaki isankinata-koitakiri pairani. Iro kantacha nokantzi naaka: ¡Ikanta-machiitziiri! Airo itzimaa-jatzimi yoka, aakaantirini Itomi Atziri.”

²² Tima ainiro isaiki iwajiita, yaakiro Jesús yatantari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoyaaakiro, ipayitakiri iyomitaani, ikantziri: “Iroka, piyaaro, nowatha onatzii.” ²³ Ipoñaa yaakotakiro iraitziri, ipaasoonki-wintakiro, ipakotakiri iyomitaani, irayitaki ikarajiiitzi. ²⁴ Ikantziri: “Niraani onatzii, iro ñaakanta-pirotironi ikasiya-kaantaitani. Irootaki sitowaa-tsini, ari onkantayaa yawisako-siritan-tajyaari oshiki atziri. ²⁵ Airo niritaaaro iroka, irojatzii apaata aririka impinkathari-wintantai Pawa, aripaiti apiitajirori. Omapiro.”

Ikinkithata-kotziri Jesús imanakotiri Pedro
(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶ Ikanta ithonka-nakiro ipanthesa-kotziri Pawa, jaitijiitanaki Yiinkai-toniki. ²⁷ Ikantanakiri Jesús iyomitaani: “Irootantsi pooka-jiitina awirokaiti iroñaaka tsitiniri. Tima irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitzi:

Nowiri aamaako-wintariri ipiraitari, aritaki inthonkakyaa iwaraa-nakyaa ipira. §

²⁸ Iro kantacha, aririka nañaaji, naaka itajyaaroni nojataji Tapowiniki.” ²⁹ Ari yakanaki Pedro, ikantziri: “Aritakima yookajiitanakimi pasini-payi, airo nomatziro naaka.” ³⁰ Ikantziri Jesús: “Iroñaaka tsitiniri, tikira apititanaki iñii waripa, mawasatzi pimanakotina, pinkanti: ‘Ti noñapiintiri Jesús.’ Omapiro.” ³¹ Aikiro isintsitatzii Pedro, ikantziri: “Airo nooki-mii, aritaki ankarati ankami.” Ari ikantajiitaki aajatzi ikarajiiitzi.

Yamani Jesús Toonkaitoniki
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Ikanta yariijiitaka ipaitai-tziro Toonkaitoni, ikantapaakiri iyomitaani-payi: “Ari pisaikawaki aka, namanawaki.” ³³ Iri itsipatanaka Pedro, Jacobo aajatzi Juan. Antaro yiraa-sirita-kota-paakari. ³⁴ Ikantziri: “Owamai-mata-tyaana nowasirinka. Ari pisaikawaki awiroka aka, pisakijiitzi.” ³⁵ Iwaaniintanaka kapichiini irirori. Tyiirowa-paaka, yamanapaaki, onkantayaa airo ikimaatsitan-taromi awishi-motirini. ³⁶ Ikantziri: “Asitanari, tikatsi pomirintsitzi-motyaaamini awiroka. Nonintawita pookakaa-wintinaromi onkarati nonkimaatsityaari. Iro kantacha airo pimatanaro okaratzi nokowaw-itakari naaka, iro pimatii paita pininta-kaakinari awiroka.” ³⁷ Ikanta ipiyapaaka,

‡ 14:22 yatantari = [pan] § 14:27 ipira = oisha, [oveja]

iñaapaa-tziiri imaajitzi. Ikantapaakiri Pedro: “Simón, ¿pimaatzi? ¿Tima pinkisa-sityaaro kapichiini piwochoki?.” * ³⁸ Pisaaki-jiiti, pamani iñaantaitami = kari, inintaiti yantakai-timiro kaari-pirori. Oshiki okarati kamiithata-tsiri pininta-witari pantirimu, iro kantacha ti pinkisa-siwai-nityaa.” ³⁹ Aajatzi ipiyanaja, amanapaji. Irojatzu yapiitapaji ikantakiri inkaaranki. ⁴⁰ Ikanta ipiyapaja, aajatzi iñaapajiri imaajitzi, tima ayimata-tziiri iwochokini. Ipasiki-waitzi iyomitaani, ti iyoti tsika inkanti. ⁴¹ Iro mawatatsiri ipiyaka, ikantapaakiri: “¿Irojatzima pimaajitzi? Monkarata-paaka yaakaan-tantaityaariri Itomi Atziri, yaitanakiri kaari-piro-siririki atziri. ⁴² Pimpiriinti, thami ajataji. Okaakitzi-mata-paaki pimantinani.”

Yaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³ Iñaawai-minthaitzi Jesús, imapoka-sitaka yariita-paaka Judas ikarata-piintziri 12 iyomitaani. Oshiki atziri itsipata-paaka, yamayitaki iwisa-minto, ipasa-minto. Iyaankani inatzii ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, Yomitaan-taniri, aajatzi Antari-konaiti. ⁴⁴ Tima ikamantzi-takari yamayitakiri yoka pithoka-sityaarini, ikantakiri: “Itzimi-rika nowithata-paakyaari noninta-porota-paakiri, iriitaki, pairikiri, paanakiri.” ⁴⁵ Ari itsitoka-paakari Judas okaakiini Jesús, ikantapaakiri: “Yomitaanari.” Ininta-porota-paakiri iwithata-paakari. ⁴⁶ Yairikai-tapaakiri Jesús, yoosota-paakiri. ⁴⁷ Ikanta tsipata-kariri okaakiini Jesús, inosika-nakiro iyotsiroti, itotzitakiri iyimpita impiratani Ompira-tasorintsi-pirori. ⁴⁸ Ipoñaa ikantzi Jesús: “¿Naakama kosintzi pamasitan-tanari piwisa-minto aajatzi pipasa-minto pairikan-tyaanari? ⁴⁹ ¿Tima piña-piintina noyomitaantzi kitaitiri-payi Tasorintsi-pankoki, kaarima paantana anta? Ari onkantyyaa, irootaki omonkaratan-tyaari ikantai-takiri Sankinarintsi-piroriki.” ⁵⁰ Siyajiitanaka iyomitaani, yookanakiri apariniroini.

Mainari siyanain-chari

⁵¹ Tzimatsi mainari oyaatako-winta-nakiriri Jesús. Ikithaa-witaka manthakintsi karini-masita-tsiri. Iro kantacha yairikawii-takari irirori, ⁵² yookanakiro iithaari ithañaanaka, isiya-mirikita-sitanaka.

Yapatowintaitari Jesús

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55,63-71; Jn. 18.12-14,19-24)

⁵³ Ipoñaa yaitanakiri Jesús Ompira-tasorintsi-piroki. Ari yapatojiitaka maaroni ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, Antari-konaiti, aajatzi Yomitaan-taniri. ⁵⁴ Ikanta Pedro nosikaka ipoki intainaini, iyaatako-winta-tziiri Jesús, irojatzu yariitan-tapaaka iwankoki Ompira-tasorintsi-pirori. Kyaapaaki owaankiiri-tsitiki pankotsi, ari isaika-paakiri itsipata-paakari kimpoyaan-taniri, yakitsi-jiita paamariki. ⁵⁵ Ikanta ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari itsipatakari ikaratzi apatotain-chari, yaminawitaka ipaita thaiya-kotyaarini Jesús omponaan-tyaari iwa-kaantiri. ⁵⁶ Tzimawitaka oshiki thaiyakowitapaa-kariri, ti omonkarata-wakaa-tzimaityaa okaratzi ikantayiwitakiri pasini-payi. ⁵⁷ Ari ikatziya-jiiwitanaka, ithaiya-kota-nakari Jesús, ikantzi: ⁵⁸ “Nokimiri naaka chapinki ikantzi: ‘Ari nomporokakiro Tasorintsi-panko, iwitsikani atziri, iro mawatatsiri kitaitiri nonthonkajiro nowitsikainiri naaka pasini, kaari ipomirintsita atziri iwitsikairo.’ ” ⁵⁹ Iro kantacha ti onkanti yaapatyaa-wakaa-wintyyaaro okaratzi ikantakowitariri Jesús. ⁶⁰ Ipoñaa ikatziyanaka Ompira-tasorintsi-pirori, isampita-nakiri Jesús, ikantziri: “¿Paitama kaari pakanta? ¿Tima piyota-kotiro okaratzi ikantakoi-tzimiri?” ⁶¹ Irojatzu imairitaki, ti yakii. Yapiitakiri isampitziri: “¿Awirokama Saipatzii-totaari, Itomi Thasonkawintari?” ⁶² Yakanaki Jesús, ikantzi: “Naakataki. Irootaintsi piñiiri Itomi Atziri isaiki-motairi irako-piroriki Pawa Sintsi-pirori impinkatha-ritai. Ari piñaajiri impiyi inkinapaji minkoriki.” ⁶³ Ikanta ikimawakira Ompira-tasorintsi-pirori, isara-nakiro iithaari ikisanaka, ikantanaki: “Tikatsi aninti pasini inkanta-koitiri. ⁶⁴ Pikimajiitaki awirokaiiti thainkakiri Pawa. ¿Tsikama pikanta-jiitzi awiroka?” Ikantajitzi maaroni: “¿Tzimataiki ikinakaa-sitani! ¡Ontzimatyii inkami!” ⁶⁵ Tzimatsi ikarajitzi choonta-poro-waita-nakiriri. Tzimatsi pasini owasi-porota-nakiriri ikaposa-poro-tzimaitari, ikantziri: “¿Intsityaa piyoti, Kamantan-tzinkari!” Imatzitakaro aajatzi aamaako-wintaniri, ipasa-poro-waitakiri.

Ikantzi Pedro: Ti noñiiri naaka Jesús

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.55-62; Jn. 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Ikanta isaikakira Pedro intakiroki, sitowapaaki kooya impiratani Ompira-tasorintsi-pirori. ⁶⁷ Oñaapaakiri Pedro yakitsita, okantziri: “¿Tima awiroka itsipata pairani Jesús

* 14:37 kapichiini = aparoni-machiini hora

Kasiyakaawini-satzi?"⁶⁸ Imanakotanakiri Pedro, ikantanaki: "Tityaa, ti nokimathatimi ipaita pikantanari." Ari isitowa-paintzi kapichiini. Irojatzí iñaanta-nakari waripa.⁶⁹ Okanta osamaniitaki, oñaajiri aajatzi, okamantakiri ikaratzí akitsita-chari, okantziri: "Irijatziitara yoka."⁷⁰ Yapiita-nakiro Pedro imanakotsiri. Tikira osamaniti, yapiita-nakiro ikaratzí saikain-tsiri isampitziri, ikantziri: "Awirokatakí itsipata-piintari Jesús, tima Tapowini-satzi pinatzii, iriwaitaki iñaawaita-piintzi irirori." †⁷¹ Ikantzí Pedro: "Tima, ti noyotiro pikantanari. Iyotzi Pawa omapiro nokantzí, nothaiya-rika iwaskanitai-naata."⁷² Tikira osamaniti ari yapiita-nakiro iñaanaki waripa, kantanaka apiti yapiitakiro iñii. Ari ikinkisiryaa-nakiro Pedro ikantakiriri Jesús: "Tikira apititi iñii waripa, mawasatzí pimanakotina, pinkanti: 'Ti noñiiri Jesús.'" Iraanaka ikinkisiryaa-nakiro.

15

Yaitanakiri Jesús Pilato-ki

(Mt. 27.1-2,11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Okanta okitaitita-manaji, yapatojiita-manaja maaroni pinkathari: ijiwari Ompira-tasorintsitaari, Antari-konaiti, aajatzi Yomitaan-taniri-payi, oshiki iñaawintakiri Jesús. Ipoñaá yoosoiita-nakiri, yaitanakiri isaikira Pilato, ijiwari wirakocha. ² Isampita-wakiri Pilato, ikantziri: "¿Awirokama iwinkathariti Judá-iti?" Yakanaki Jesús, ikantzí: "Irootaki pikantakiri awiroka." ³ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsitaari, ikisaniinta-nakiri, oshiki ikantako-waiwita-nakari. ⁴ Yapiita-nakiri Pilato isampitziri: "¿Tikatsima pinkanti awiroka? ¿Tima pinkimi okaratzí ikantakoi-tzimiri?" ⁵ Ti yaki Jesús. Okiryaaantzi iwanakiri Pilato yoka Jesús.

Imishakowintai-tziri Jesús

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

⁶ Tzimatsi yamita-piintari ijiwariti wirakocha. Tima aririka yoimosirinkaityaa, imisitowa-piintzi aparoni Judá-iti yasitakoi-tziri, itzimi-rika inintakiri ishininka-payi. ⁷ Tzimatsi paitachari Barrabás, yasitakoi-tziri itsipatari ikarajiiitzi iwakantaki, imaiman-itakiri iwinkathariti wirakochaiti. ⁸ Ikanta ipokajiiita-paaki atziri, ikowa-kota-paakiri Pilato yantiro yamita-piintari. ⁹ Yakanaki Pilato, ikantzí: "¿Iriima pinintzi nomisitowa-kaantiri ipaitai-tziri 'Iwinkathariti Judá-iti?' " ¹⁰ Iyotzi Pilato isamatyaari ijiwari Ompira-tasorintsitaari yaakaan-tanta-kariri Jesús. ¹¹ Iro kantacha yoka ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, ikisaakakari atziri-payi inkanti: "Iro kamiithatatsi imisitowaitiri Barrabás." ¹² Yapiita-nakiri Pilato isampitziri: "Yoka ipaitai-tziri Iwinkathariti Judá-iti, ¿Tsikama nonkanti-rika?" ¹³ Ikantzí ikaimajiiitzi atziri: "¡Pipaika-kota-kaantiriwí!" ¹⁴ Ikantzí Pilato: "¿Tzimatsima kaari-pirori yantakiri?" Aikiro isintsitazii ikaimajiiitzi atziri, ikantzí: "¡Pipaika-kota-kaantiriwí!" ¹⁵ Iro inintan-tanakari Pilato yantiniri ookimotziriri atziri-payi, imisitowa-kaantakiri Barrabás. Iri ipasata-kaantanaki Jesús, isinitakiri ipaikaakoitiri.

¹⁶ Ikanta owayiriití ikyaaakaa-nakiri Jesús owaankiiri-tsitiki iwayiri-pankotiki iwinkathariti wirakocha. Ari yapatota-kaantai-takiriri maaroni owayiri. ¹⁷ Ikithaata-paakiri kithaarintsi kityoonka-masita-tsiri osiyarori ikithaata-piintari pinkathari-yitatsiri. Ipoñaá yamathaita-kaitakari kitoochii-tapo. ¹⁸ Iro yantantarori iroka, tima inthainka-mawaita-tziiri. Ikaimako-tzimaitari, ikantzí: "¡Yokaja iwinkathariti Judá-iti!" ¹⁹ Ipoñaá ipasaina-waitan-takari saworo-karaki. Ichoonta-poro-waitakiri. Ityirowasi-tzimaitari impinkathariti ikantzí. ²⁰ Ikanta ikaratakiro isironta-wintawaitari. Isapokainiri kityoonka-masita-tsiri ikithaata-kiriri inkaaranki, ikithaatainiri iithaari, yaanakiri ipaika-kotiri.

Ipaikakoi-tziri Saipatzii-totaari irojatzí ikamantakari

(Mt. 27.32-56; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

²¹ Ikanta Simón, poñaachari Cirene, iriri Alejandro aajatzi Rufo, imonthaaitakari yari-ita irirori nampitsiki, isintsiiwinta-nakiri yanatanakiro ipaikka-kotan-taityaariri Jesús. ²² Yaitanakiri tonkaariki ipaitai-tziro Atzirii-toni. ²³ Ipakoita-paakiri kachori ikonowaitakiro owaaki inchato, ti iriro. * ²⁴ Ipoñaá ipaikakoi-tanakiri. Yaitakiro ikithaa-yitari Jesús ipaa-wakai-takaro, ikimita-kaantakiro iñaaritaita iyotantyaari intzimi ayironi. ²⁵ Tima jinokita-paaki ooryaatsiri, ipaika-kotai-takiri Jesús. † ²⁶ Isankinaitaki kantakaantakirori ipaikakoi-tanta-kariri, okantzí: "Iwinkathariti Judá-iti." ²⁷ Ari itsipatai-takiri

† 14:70 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyata ñaantsi-payi

* 15:23 Iro yoitaitziriri atziri, ijimpa-wathatan-tyaari, airo ikimaatsi-waitanta aririka iwaskanitaitiri. † 15:25 jinokita-paaki ooryaatsiri: iwiraá ooryaatsiri

ipaikakoi-tziri apiti kosintzi, iwatzika-koitaki irako-piroki, pasini yampatik. ²⁸ Ari omonkaratakari isankinata-koita-kiriri pairani, ikantaitzi:

Ari inkimita-kaitairi iriimi kaari-pirori. [‡]

²⁹ Ithainkima-waitakiri ikaratzi awisayita-tsiri anta, itikai-nata. Ikantziri: “Tima awiroka porokironi Tasorintsipanko, iro mawatapain-tsiri kitaitiri piwitsikairo aajatzi. ³⁰ ¿Paitama kaari payiitanta ipaika-kotai-takimi piwawisaa-kotajyaa?” ³¹ Ari imatzitakaro ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari aajatzi Yomitaan-taniri-payi, iwashaa-winthawaitaari, ikanta-wakaa-jiita: “Iwawisaa-kotziri pasini, ¿kaari imatantaro iwawisaa-kotajyaa irirori?” ³² ¿Intsityaa Saipatzii-totaari-witachari Iwinkathariti Israel-iiti, yayiiti ipaikakoi-takiri onkantyya ankimisantanyariri!” Imatzitakaro aajatzi itsipatakari ipaika-kota, ithainka-mawaitakiri.

³³ Ikanta itampatzikata-paaki ooryaatsiri, omapoka-sitanaka otsitinitanaki, irojatz oshiiyaan-tanaka. [§] ³⁴ Ari ikaimanaki Jesús sintsiini, ikantanaki: “¡Eloi! ¡Eloi! ¿Lama sabactani?” (Iro akantziri añaaniki aroka: “¡Pawá! ¡Pawá! ¿Paitama pookan-tanakanari?”) ³⁵ Ikanta ikimawakiri saikawinta-kiriri ikaimanaki, ikantajiiiti: “Pinkimiri, ikaimatziiri Elías.” ³⁶ Isiyapaaka aparoni, imitsiya-paintzi manthakintsi kachoriki kipishaari, yankowii-takiniri saworo-pankiki, iwaan-kakota-kiniri yatsimiyaaata-wakiro. Ikantzi: “Añaawakiriita ari impokaki Elías iwayiitajiri.” ³⁷ Ipoña yaapiitana-kiro ikaimanaji sintsiini, ti yaniinkatanaji. ³⁸ Okanta anta Tasorintsipankoki, saraanaki niyaankiki ithata-sitai-tzirori, apimankiti okantanaka. Itanakaro jinoki irojatz oosaawiki. ³⁹ Ikanta ijiwari owayiriiti katziya-winta-kariri Jesús, ikimakiri ikaimanaki sintsiini ikamanta-nakari, ikantanaki irirori: “¿Omapiro-witatyaa Ito-mitari Pawa yoka?”

⁴⁰ Amina-kotakiri intyaatsikaini kooya-payi, iroka okarajiiiti: María Pankothanthaari-sato, Salomé, María iriniro iyaapitsi Jacobo aajatzi José. ⁴¹ Iroka-payi kooya irootaki tsipata-kariri pairani Jesús Tapowiniki, oshiki amitakota-piintakiri. Otsipatakaro aajatzi pasini kooya-payi oyaatapaa-kiriri Jesús ipokakira Aapatyaawiniki.

Ikaitakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Tima tsitiniyaanaki. Irootaki kitaitiri yamina-ronta-piintaita iyaari onkitaititamanaji kitaitiri imakoryaan-taitari. ⁴³ Ikanta José poñaachari Tonkaironiitoniki, ikarata-piintziri yapatota ijiwari-payi Judá-iti, iriitaki oyaawintziri Pawa impinkathari-wintantaji. Ti intharowanaki, ijata-sitakiri Pilato, ikantapaakiri: “Pisinitinari nonkitata-jiri Jesús.” ⁴⁴ Tima imapoka-paakiri Pilato, ti iyowityaa kamakira Jesús. Ikaimakaan-takiri ijiwari owayiri-payi, isampitakiri omapiro-rika ikamaki Jesús. ⁴⁵ Ari ikamantaitakiri Pilato, isinitainiri José yaanajiri. ⁴⁶ Yamananta-sitakiri kithaarintsi karini-masitatsiri. Ipaikaryaa-kotajiri, iponatakiri. Iwakotakiri imorontai-tziro siranta ikasiya-kaitari kaminkari. Yoipinaa-kaantaki antaroiti mapi, ishipita-kotan-takari. ⁴⁷ Okanta María Pankothanthaari-sato otsipatakaro María iriniro José, aminako-jiitakiri iroori tsika iwaitakiri.

16

Yañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ Awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari. Okanta María Pankothanthaari-sato, otsipatakaro pasini María iriniro Jacobo, aajatzi Salomé, amananta-jiitaki kasankaari ontziritan-tajyaaririmi Jesús. ² Aritaki sitowi-mata-paaki ooryaatsiri itapiintarori kitaitiri. Ananinkanaki iroori ojajiiiti omoroki iwawi-takarira Jesús. ³ Okanta-wakaa-jiita: “¿Ninkatyaa sirinkajaironi mapi yasita-kotan-taita-kariri?” ⁴ Iro kantacha aminawita-paakari tsika iwawii-takari, oñaatziisi sirinkai-takiro mapi, tima antaro mapi onatzi. ⁵ Kyaapaaki omoroki iwawii-takarira. Oñaasita-paaka aparoni mainari isaikaki akopiroki, okitamaarotaa-nikitaki iithaari. Otharowa-jiitanaki. ⁶ Ari iñaanata-nakiro irirori, ikantziro: “Airo pitharowantana. Iriima pipokasiwita Jesús Kasiyakaawinisatzi, ipaika-kotai-takiri chapinki. Añaajira, ti isaiki aka. Paminiro iwawii-takarira. ⁷ Pimpiyanaki, pinkaman-tayitairi iyomitaani, pinkantairi Pedro ijiwataimi Tapowiniki, aritaki piñaajiriri anta. Tima iro ikamantzi-takamiri.” ⁸ Ari osiya-pithata-nakaro kaminkari-moro, piyonkawaitanaka. Tikatsi pasini atziri onkaman-tanaki, tima otharowa-nakitzi.

‡ 15:28 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro maaroni iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi
iwiraa ooryaatsiri

*Iñaakaaro Jesús iroka María Pankothanthaari-sato**(Jn. 20.11-18)*

⁹ Tima añaaji Jesús kapichikitaaiti itapiintarori kitaitiri awisanakira kitaitiri imakoryaan-taitari, iroora yitanaja iñaakajaro María Pankothanthaari-sato yisita-kota-kaajiri pairani ikyaantasiritaro karatatsiri 7 piyari. ¹⁰ Iroora ojata-sitan-tanakariri iroori ikaratzi itsipatakari pairani Jesús, oñaapaa-tziiri yiraawai-jiita, okamanta-pakiri oñaajirira Jesús. ¹¹ Ikanta ikimawi-jiita-wakiro oñaajiri Jesús yañaaji, ti inkimisanta-jiitiro.

*Iñaakaari Jesús apiti iyomitaani**(Lc. 24.13-35)*

¹² Ikanta iñaakaari Jesús apiti iyomitaani yanijiiitzi awotsiki, ipasini-porotzi-mota-pajiri kapichiini. ¹³ Ari ipiyajiitanaka irirori, ikamanta-witapaakari ikarajiiitzi. Ari ikimitai-takiriri aajatzi, ti inkimisantaaitiri.

*Ityaankiri Jesús iyomitaani-payi**(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)*

¹⁴ Iwawai-minthaita 11 iyomitaani Jesús, ari iñaakakari, ikisathata-pajiri iñaakirira kisosiri ikantajiiitaka, ti inkimisantiri ikaratzi ñaayita-jiriri yañaaji. ¹⁵ Ikantapajiri: "Pijati pinthotyiro maaroni nampitsi-payi. Pinkinkithatainiri atziri-payi Kamiithari Ñaantsi. ¹⁶ Tzimatsi-rika kimisanta-aironi, aririka inkiwaata-najyaa, iriitakira awisako-sirita-tsini. Iriima kaari kimisanta-wakironi, iwasankitai-tayiri. ¹⁷ Iroka inkanta-yitanakyyaa inkarati kimisanta-naatsini: yisita-kota-kaayitairi ikyaantasiritari piyari, inkantiri: 'Nawintaari naaka Jesús Saipatzii-totaari.'" Iñaawai-yitairo kantasi-waiyitachari ñaantsi. * ¹⁸ Aririka yairika-wityaari maranki, aririka irawityaaro piyanta-tsiri, tikatsi onkantiri, airo ikami. Ari onkantaki yisita-kota-kaayitairi mantsiyari-payi yantantyaari kapichiini irako."

*Iwajinokaja Jesús inkitiki**(Lc. 24.50-53)*

¹⁹ Ithonka-kiri Awinkathariti ikamanta-yitakiri, irojatzii iwajinokan-taari inkitiki, itsipata-paari Pawa ipinkathari-wintan-tapaji. Isaiki-mota-pajiri irako-piroki. ²⁰ Ikanta ijajiitanaki iyomitaani, ikamantantaki maaroni nampitsiki. Iriira Awinkathariti matakaa-yitakiriri, yantakaa-yitakiri kaari iñaapiintaitzi, ari onkantyya iyotantai-tyaari omapiro ikamantantai-tziri. Omapirowí.

* 16:17 awintaa: wairontsi

KAMIITHARI ÑAANTSI ISANKINATAKIRI LUCAS

Iwithaitari Teófilo

¹ Oshiki nintawitaincha isankinatiromi okaratzi awishimo-yitakairi. ² Inintaitaki ithotyaa tiro okaratzi iyomitaa-yitakairi ñaayita-jaanta-kirori owakiraini ikaratzi kamanta-kairori iroka ñaantsi. ³ Ari nokimitakari aajatzi naaka Teófilo. Tima namanpakaro niitsikiroini tsika okanta opoñaan-tanakari, irootaki nosankinatantamirori awiroka okaratzi awisayitain-tsiri. ⁴ Ari onkantyyaa piyota-kotan-tyaarori iroopirori okaratzi iyomitaa-witai-takamiri.

Ikamantantaitzi intzimi Juan

⁵ Pairani, ipinkatha-ritantari Herodes iipatsitiki Judá-iti, ari isaikiri aparoni Ompirasorintsitaari ipaita Zacarías, iriitaki icharinini Abías. Irooma iina opaita Elisabet, irootaki irisaroni Aarón. ⁶ Kamiithasiri ikantajiita apitiroiti ipinkathatziri Pawa. Yanta-piintziro maaroni Ikantakaantani aajatzi iwinkakaantani, ti ontzima-waiti ikinakaasitani. ⁷ Iro kantacha ti intzimi iintsiti, tima maaniri onatzi Elisabet. Antyasipari ikantajiitaka apitiroiti. ⁸ Okanta apaata, monkaratapaja kitaitiri imatajiro ikarajiitzi impira-tasorintsitaa-ritzi Zacarías. ⁹ Tima iro yamijiita-piintari Ompira-tasorintsitaari, ikimita-kaantaro iñaaritaita, ari iyotaitzi iriitaki Zacarías kyaatsini tasorintsi-pankoki intayiniri Pawa kasankainkari. ¹⁰ Piyojiitacha ikarajiitzi intakiroki yamanajiitzi itayitzirora kasankainkari. ¹¹ Ari iñaakakariri Zacarías Imaninkariti Pawa, ikatziyimota-paakari irako-piroki itayirora kasankainkari. ¹² Ikanta iñaawakiri, antaro yokiryaañsi-tanaki itharowan-tanakari. ¹³ Ari iñaawaitanaki Maninkari, ikantzi: “Zacarías, airo pitharowantana. Tima ikimaita-kimiro pamanani. Aritaki piñaakiro piina Elisabet, intsimi iintsiti. Iriitaki pimpaitiri Juan. ¹⁴ Aririka intzimaki pitomi, oshiki pinkimo-siri-wintiri, ari inkantzi-tyaari aajatzi atziri-payi. ¹⁵ Tima iriipiirori inkanta-kaiyaari Pawa. Airo pira-kairi kachoyita-tsiri isinkitaitari. Tima isaikantztitakari Tasorinkantsi tikira-mintha intzimiita. ¹⁶ Inkinkithasirita-kaayita-yaari oshiki Israel-iiti impiya-siri-yitaji inkimisantari Awinkathariti Pawa. ¹⁷ Iriitaki jiwatairini Awinkathariti. Inkanta-kaakyaari itasorinka Kamantan-tzinkarinini Elías, aritaki yoipyaa-siritairi ikaratzi iriritaitari, oshiki ipyaakotakaiyari itomi-payi. Aritaki intsimaryaa-sirita-kairi katsima-siriri, iwitsika-sirita-kaantajyaa inkimisantaitiri Awinkathariti.” ¹⁸ Yakanakiri Zacarías yoka Maninkari, ikantzi: “¿Ari! ¿Tsikama onkantyyaa noyotantyaarori pikanta-kinari? Tima antyasiparitakina naaka, aajatzi okimitakari noina.” ¹⁹ Ikantzi Maninkari: “Naakataki Gabriel, saiki-motziriri Pawa. Iriitaki tyaankainari nonkaman-timiro iroka Kamiithari Ñaantsi. ²⁰ Iro kantacha, okantakaaro pithain-kañaanitakina, kisowaanti pinkantyyaa iroñaaka irojatzi onmonkaratan-takyaari okaratzi nokanta-kimiri.” ²¹ Saikajiitatsi ishininka-payi intakiroki iyaawinta-jiitari Zacarías. Ikanta-wakaa-jiita: “¿Paitama ipyaawintari Zacarías tasorintsi-pankoki?” ²² Ikanta isitowa-witapaara Zacarías, ti onkanti iñaawaitapaji, ookoookowaitasitapaja. Ari iyotanaki ikarajiitzi tzimatsi iñaakiri tasorintsi-pankoki. Yasi iwanakiro ikisowaantitanaki. ²³ Irojatzii imonkaratan-taarori kitaitiri isaiki tasorintsi-pankoki, jataji iwankoki irirori.

²⁴ Okanta apaata, motyaataki Elisabet iina Zacarías. Antaroiti okinkisiryaaka, ti ostowaji owankoki ikaratzi 5 kasiri omairintaka, okanta-siritzi: ²⁵ “Irootaki inintakaa-kinari Pawa, airo imaninta-siri-waitana noshininka-payi.”

Itzman-takari Jesús

²⁶ Ikanta imonkarata-paaka kasiri 6, ityaankajiri Pawa Maninkari Gabriel nampitsiki Kasyakaawiniki saikatsiri Tapowiniki, ²⁷ iñiuro kooya kaari yotirini sirampari, paitachari María, tima irootaki ikasyakari iinantaari mainari José, iriitaki icharini pinkatharini David. ²⁸ Ikanta ikyaapaaki Maninkari osaiki María, ikantapaakiro: “¡Nowithatami kooyá, itsipataami awiroka Awinkathariti. Panaako-yitairo pasini kooya-payi inisironka-pirotaimi!” ²⁹ Okanta oñaawakiri Maninkari iroka María, antaro okiryaañsi-tanaki, osiriki owanakiro okaratzi ikantapaa-kirori iwithata-paakaro. ³⁰ Ipoñaakiri ikantziro Maninkari: “María, airo pitharowakaana, ikawinthaani pinatzi awiroka Pawa. ³¹ Aritaki piñaakiro pimotyaa, intzimi pintsiti. Iriitaki pimpaitiri Jesús. ³² Iriitaki matironi iriipiroti, impaitaitiri Itomi Jinoki-satzi. Tima iriitaki impinkatha-ritakairi Pawa, ikimitaakiri pairani icharinini David ipinkatha-ritakaakiri. ³³ Iriitaki pinkathari-winta-jirini ikaratzi icharini-yitaari picharinini Jacob, irasi iwiro

impinkathari-wintantai irirori.”³⁴ Ari osampita-nakiri María, okantziri: “¿Tsikama onkini nomotyaa, tikirata noñirita sirampari?”³⁵ Yakanakiro Maninkari, ikantziri: “Iriitaki kantakai-yaaroni Tasorinkantsi. Tima isaika-tatyiyiiaamiro isintsinka Jinokisatzi, osiyapaa-kyaaromi anaantzi aamparinti. Irootaki impaitan-tyaari piwaiyani Tasorinti Itomi Pawa.”³⁶ Ari okimitakari pishininka-thori Elisabet, ipaiwitaitaro maaniro, okantawitaka antyasiparo-witaka iroori, motyaataji. Tzima-kotaki 6 kasiri.³⁷ Tima tikatsi kompitzi-motyaarini irirori Pawa.”³⁸ Ari okantanaki María: “Naakataki impiratani Pinkathari, yantinaro okaratzi pikanta-kinari.” Irojatzipi iyanta-naari Maninkari.

Ojatakí María ariitaro Elisabet

³⁹ Ipoñaá pasini kitaitiri, sintsiini ojanakí María tonkaariki osaikayitzira inampit-siti Judá-iti,⁴⁰ irojatzipi ariitan-takari iwankokí Zacarías, owithata-paakaro Elisabet.⁴¹ Okanta okimawakiro Elisabet owithata-paakaro María, ishiwatanaka omotyaa-takari. Tima inkanta-kaana-kityaaro Elisabet Tasorinkantsi,⁴² oñaawaitanaki sintsiini, okantanakí: “Awirokatakí anairori pasini kooya-yitatsiri itasonka-wintai-takimi. Ari inkim-ityaari aajatzi piwaiyani.”⁴³ ¿Paitama pipoka-sitan-tanari iriniron-tyaari Nowinkathar-iti? ⁴⁴ Tima nokimawakimi piwithata-paakana, ishiwatanaka nomotyaa-takari ikimo-siritanaki. ⁴⁵ Kimosirira pinkantajyaa aajatzi awiroka pikimisantakira, tima aritaki omonkaratajyaa okaratzi inintakaa-kimiri Awinkathariti.”

⁴⁶ Opoñaá okantanakí María:
Antaroiti nowisiryaa-winta-jyaari Nowinka-thariti,
⁴⁷ Kimosiri nonkanta-wintyaari Pawa wawisaako-sirita-jinani.
⁴⁸ Tima iñaakina okantawita nasinonkaa-waita, tima naaka impiratani,
Inkantai-tajina naaka: Antaroiti intasonka-wintai-takiro.
⁴⁹ Tima antaroiti yantzi-mota-kinari matzirori otzimi isintsinka.
jTasorinti onatzi iwairo!
⁵⁰ Irasi iwiro inisironka-yitairi inkarati incharinin-taityaari apaata,
Intzimi-rika pinkatha-yitajirini.
⁵¹ Iro isintsinka imatanta-yitakari.
Yapirotzi-tairi ikinkisiryaa-witari yantirimi kantakaapiro-waita-chari. *
⁵² Ikaratzi pinkathari-witachari, ikantakaan-takiro Pawa airo ijatakaantaro impinkathariti,
Iriitaki iñaapirota-kaari ikaratzi tsinampa-siryaa-witachari.
⁵³ Yashaaranta-kaayitari ikaratzi tashaa-niinta-waita-tsiri,
Iriima ikaratzi ashaaranta-witachari yaapitha-yitairi tzimimo-witariri imisitowai-takiri.
⁵⁴ Inisironkatairi Israel-iiti, tima impiratani inayitaki.
Ti impyaakotyaari inisironka-yitziri,
⁵⁵ Tima iro ikasiya-kaakiriri pairani awaisatzitini,
Yitanari Abraham aajatzi inkarati incharinin-tayita-jyaari kanta-jitaa-chani.
⁵⁶ Ari osaikimo-waita-paintziri María iroka Elisabet ikaratzi mawa kasiri, irojatzipi opiyantajari owankokí iroori.

Itziman-takari Juan kiwaatan-taniri

⁵⁷ Okanta apaata, tzimaki Elisabet otomi. ⁵⁸ Ari ipokajitaki oshininka-payi ikimo-siri-winta-jiitziro, tima iyojiitaki antaro inisironkatakiro Pawa. ⁵⁹ Ikanta imaaakota-paaki 8 kitaitiri iinchaaniti, yaanakiri intomisitaa-nitaitiri. Ari inintawitaitaka impaitai-irimi Zacarías, yaakotiri iwairo iriri. ⁶⁰ Titzimaita oninti iriniro, okantanakí iroori: “Airo ipaita Zacarías, impaityaa Juan.” ⁶¹ Ari ikantai-tanakiro: “¿Paitaka kantakotachari? Tima tikatsi pishininka paitachani Juan.” ⁶² Tima yookota-sitai-takanari Zacarías isampitai-tziri tsika inintzi impaitiri. ⁶³ Ari yookotanakí Zacarías incha-kota yamaitiniri. Ari isankinatakiri, okantzi: “Juan impaityaa.” Ari yokiryaa-winta-jiitanakí ikaratzi sampita-kiriri. ⁶⁴ Ari imapoka-sitanaja iñaawaitanaji Zacarías. Antaroiti ipinkathatanakiri Pawa, iwisiryaa-winta-nakiri. ⁶⁵ Tima antaaro inkiryaa-piropi-jiitanakí maaroni ishininka-payi Zacarías. Ithonka ikimakoi-tanakiri maaroni tonkaariki-payi iipatsitiki Judá-iti. ⁶⁶ Pampitha-siri ikantajiita ikaratzi kimakowinta-kiriri, ikantajiitzi: “¿Tsikama impaityaa-apaata yoka iinchaaniki?” Tima kimpoyaa-winta iwakiri Awinkathariti yoka iinchaaniki.”

Ikamantantakiri Zacarías

⁶⁷ Ikanta Zacarías, asitariri iinchaaniki, ikantakaa-nakari Tasorinkantsi ikamantanakí, ikantzi:

* 1:51 isintsinka = irako

68 Kimosiriwintaari inatzii Awinkathariti Pawa, iwawani Israel-iiti, Ipokaki iwatsinaryaa-koyitairi ikaratzi yasitari irirori.
 69 Ityaanka-kairi iriipirori Owawisaa-kotan-tatsiri, Iriitaki ishininka-mirinka icharini David, impiratani.
 70 Irootaki ikamantantakiri pairani tasorin-tsita-tsiri Kamantan-tzinkari-payi.
 71 Iriitaki owawisaa-koyitainiri itzimawita oshiki kisaniiintairi.
 72 Tima inisironkatai imonkaratajiro ikantakiri pairani awaisatzitini, Osiriki iwakiro tasorin-tsita-tsiri ikasiya-kaakiriri pairani.
 73 Tima ikanta-pirotakiri pairani acharinini Abraham, Onkarati inkasiya-kaiyaariri.
 74 Yookakaa-wintai itzimayiwita kisaniiinta-yitairi, Tikatsi antharowan-tawaitajyaa ankimisantajiri irirori.
 75 Kitisiri ankantajyaa. Kamiithasiri ankanta-winta-jyaari maaroni kitaitiri.
 76 Irooma awiroka notomi, impaitaitimi Iyamanta-niriti Jinoki-satzi. Tima awirokatakai jiwatairini Awinkathariti, piwamiithatainiri tsika inkinyitanaki.
 77 Awiroka kamantairini ashininka-payi, iyotanta-jyaari iriitaki owawisaa-kotan-tsiri. Iriitaki pyaakotairini ikaaripiro-siri-waiwitaka.
 78 Tima antaroiti okantaka inisironkatai Pawa, Ityaanta-kairi poñaachari inkitiki ikimita-kota-paakaro owakira okitaityaa-manaji.
 79 Ikitainkata-kotairi saikayita-tsiri otsitini-kitzi. Ikitainkata-kotairi ikaratzi otsiman-
 kakowitakari yaampari yotakaan-tatsiri ijata-jitatyii sarinka-winiki. Iriitaki kimosiriwinta-kaayitaini aniiitan-tajyaaro awotsi isaikan-taitari kamiitha.
 80 Tima kamiitha ikimotatzi iincha-niki, ñaapirosiri ikanta. Ari isaikawaitzi otzisi-
 masiki, irojatzii omonkaratan-takari iñaakajyaari ishininka-payi Israel-iiti.

2

Itzman-takari Jesús (Mt. 1.18-25)

¹ Ikanta apaata César Augusto, iwinkathariti wirakocha-payi, ikantakaantaki isankinata-kotyaa maaroni atziri-payi. ² Aripaiti omapokaka isankinata-koityaa iji-watantari Cirenio anta Tonkaironiki. ³ Ari ijajiitaki maaroni atziri isankinata-koyityaa inampiki tsika ipoñaayita pairani icharini. ⁴ Irootaki isitowa-tanakari irirori José, ipoñaanaka Kasiyakaawini saikatsiri Tapowiniki, ijatiro tsika itzimaki pairani pinkatharini David, ipaitai-zhiri Tantapanmoni saikatsiri ipatsitiki Judá-iti. Tima yoka José icharini inatzi pinkatharini David. ⁵ Ari isankinata-kotyaaari irirori aajatzi iinathori María ikasiyakari iinantaaro, otzimi motyaatain-tsiri. ⁶ Ikanta yariijiitakara Tantapanmoniki, ari omonkarataka ontzima-nitan-tyaari María. ⁷ Ari itzimakiri itakarori otomi. Oponatakiri, onaryaakiri iwamintoki ipiraitari, tima ti oñaapaaki tsika omaapaaki.

Maninkariiti aajatzi Saakiwintziriri ipira-payi

⁸ Tzimatsi aamaako-wintariri ipira-payi intyaatsikaini nampitsiki Tantapanmoniki, yaakowintaro tsitini-paiti isaakiwintziri ipira-payi. ⁹ Iriitaki iñaakakari Imaninkariti Pawa. Tima ikitainkata-kotan-tapaakari iwaniinkaro Pawa. Antaro itharoka-tajjiitanakari. ¹⁰ Ari iñaanata-nakiri, ikantziri: “Airo pitharowakana, namatziimi Kamiithari Ñaantsi, irootaki imosirinkairini maaroni atziri. ¹¹ Tzimataiki iroñaaka Owawisaa-kotan-tsiri inampiki pinkatharini David, iriitaki Saipatzii-totaari Awinkathariti. ¹² Iroka piyotan-tyaariri: Ari piñaakiri imponaitiri iincha-niki inaryii-takiri iwamintoki ipiraitari.” ¹³ Imapoka-sita ikoñaata-paaki oshiki inkiti-wiri itsipata-paakari Maninkari, iwisiryaaawinta-paakari Pawa, ikantajiitzi:

¹⁴ ¡Oshiki okamiitha-taitzi otzimi-motziri iwaniinkaro Pawa saikatsiri ojinoki-pirotzi inkiti!

¡Isaikayitaji kamiitha iyaminthaani aka kipatsiki!

¹⁵ Ikanta ipyanaja Maninkariiti inkitiki, ikanta-wakaanaka aamaako-wintariri ipira-payi: “Thami ajati Tantapanmoniki, aminaitiro opaita awisain-tsiri. Aritaki añiirori ikamanta-kairi Pawa.” ¹⁶ Tima sintsiini ijajiitanaki, irojatzii iñaanta-paakarori María aajatzi José, onaryaakiri iincha-nikiti iwamintoki ipiraitari. ¹⁷ Ikanta iñaapaakiri, ikamantanta-paakiro okaratzi ikamanta-kiriri Maninkari. ¹⁸ Tima okiryaaantzi ikantaji-itanaka ikaratzi kimayita-kiriri aamaako-wintariri ipira-payi ikinkitha-waitzi. ¹⁹ Irooma María, osiriki owiro iroori okaratzi ikantai-tapaa-kirori. ²⁰ Ari ipiyanaari yokaiti

* 2:8 ipira = oisha

aamaako-wintariri ipira-payi, iwisiryaawinta-nakari Pawa, ikimosiriwintanakiri, tima iñaakiro okaratzi ikimakiri ikamantai-takiri.

Yaitanakiri Jesús tasorintsi-pankoki

²¹ Ari maakota-paaki 8 kitaitiri iincha-niki, yaitanakiri intomisitaa-nitaitiri. Ari ipaitai-takiri “Jesús,” tima aritaki ikantzi-takari Maninkari tsika impaiyyaa tikira-mintha omotyaatiriita María.

²² Okanta omonkarataka imairinta-jiita imonkaratan-tyaarori Ikantakaantani jiwarini Moisés. Ari yaitanakiri iincha-niki Aapatyaawiniki yasita-kayi-tyaari Pawa. ²³ Irootaki imonkaratan-tyaarori Iñaani Pawa, kantatsiri:

Iriirika sirampari ojiwatziri kooya, yasita-kayi-tyaari Awinkathariti, itasorintsiti inatyii. ²⁴ Imatantyaarori imonkaratiro Iñaani Pawa, ontzimatyii yasitakai-yaari yatsipita-kaani: Apiti tookitzi, airorika inkarati apiti yanini siro.

²⁵ Tzimatsi anta Aapatyaawiniki paitachari Simeón. Tampatzika-siriri inatzi irirori, pinkatha-tasorintsitsiri inatzi, isaika-siritan-takari Tasorinkantsi. Iriitaki oyaawintarori yoimosirinkai-tairi ishininka-payi Israel-iti. ²⁶ Iriitaki iyosirita-kaakiri Tasorinkantsi, airo ikamita irirori irojatzii iñaanta-kyaariri Isaipatzii-totani Pawa. ²⁷ Ikantakaakari Tasorinkantsi, pokaki tasorintsi-pankoki. Ikanta yariita-kaapaakari iriri Jesús tasorintsi-pankoki imonkaratan-tyaarori Ikantakaan-taitsiri, ²⁸ ithomaa-wakiri Simeón yoka iincha-niki, iwisiryaawinta-nakari Pawa, ikantzi:

²⁹ Monkarataka Nowinkathariti okaratzi pikanta-kinari, Pisinitina nonkami, tima pimpiratani piwakina.

³⁰ Tima noñaanjiri owawisaa-kotan-taniri,

³¹ Iriitaki pityaan-takiri iñaayitairi maaroni atziri-payi,

³² Iriitaki kitainkata-kotairini atziri-payi kaari noshininkata,

Iriitaki kantakai-yaaroni impinka-thaitan-tyaariri noshininka Israel-iiti pasitari awiroka.

³³ Tima okiryaaantzi ikantanaka José aajatzii María okimiro ikantai-tziriri iincha-nikiti.

³⁴ Ikanta Simeón yamana-kota-nakiri iriri iincha-niki intasonka-wintai-takiri. Ipoña ikantanakiro iriniro: “¡María! Yoka iincha-niki iriitaki kantakai-yaaroni iwasankitaantaityaari oshiki ashininka Israel-iiti. Irijatzi kantakai-yaaroni yawisako-siritan-tajyaari aajatzii oshiki ashininka-payi. Iñaakan-tayita-paakiri kaari iñaapiintaitzi. Iro kantacha oshiki maimanitirini. † ³⁵ Tima yoka iincha-niki iriitaki ñaakanantironi okaratzi ikinkitha-siritzi-takari. Iro kantacha, antaro piwasiritajyaa awiroka osiyawaityaaromi awisari-tatyii wisamintotsi.”

³⁶ Ari osaiki aajatzii kooya paitachari Ana, Kamantantzinkaro onatzi iroori, irisinto Fanuel icharinini Aser. Antyasiparotaki iroori. Aawitaka oimi ainiro omainarotapaaki, okaratzi 7 osarintsi otsipawitakari oimi. ³⁷ Tzima-kotaki okaratzi 84 osarintsiti okinankarotaki iroori. Asi owiro osaiki tasorintsi-pankoki, aakowintaro kitaitiri aajatzii tsitiniri amani, omashika-wintakiro. ³⁸ Ari opokapaakiri aajatzii iroori, owisiryaawintapaakari Pawa. Ari okinkithata-kota-nakiri iincha-niki, ithonka ikimajitakiro ikaratzi oyaawintarori yookakaa-wintai-tairi Aapatyaawini-satzi.

Ipiyantaari Kasiyakaawiniki

³⁹ Aritaki imonkaratakiro Ikantakaantsiri Pawa, piyaja Tapowiniki osaikira inampi Kasiyakaawiniki. ⁴⁰ Tima kimosiri ikanta ikimotatzii iincha-niki, aikiro ijatatzii isintsitzi, yotaniki ikanta. Kaminthaa iwakiri Pawa.

Isaiki Jesús tasorintsi-pankoki

⁴¹ Yasi iwiro asitariri Jesús ijatzi osarintsiki-payi anta Aapatyaawiniki yoimosirinkiro Anankoryaantsi. ⁴² Aritaki tzimaki Jesús okaratzi 12 isarintsiti, jaitjiitaki Aapatyaawiniki, tima irootaki yamijitari yoimosirinkyaa. ⁴³ Aritaki karataki yoimosirinka-jiita, piyajiitaja asitariri, irojatzii isaikanaki irirori Jesús Aapatyaawiniki, tüzimaita iyoti iriri aajatzii iriniro. ⁴⁴ Isiyakaantzi jiwataji itsipayitanaari ikarajitzi. Anitaki aparoni kitaitiri, ari isampiwitakari ishininka-payi ikaratzi ipiyajiitaja. ⁴⁵ Titzimaita iñaajiri. Irootaki ipiyanta-naari Aapatyaawiniki yamina-panatiri. ⁴⁶ Tima okaratzi mawa kitaitiri iñaantaariri isaiki Tasorintsi-pankoki, ikinkitha-waita-kairi ikaratzi yotakotzirori Ikantakaan-taitani, isatikai-takiri niyaanki, isampi-minthatziri. ⁴⁷ Tima inkarati kimakiriri yakayitakiro okaratzi isampitai-tziriri, okiryaaantzi ikantajiita iñaakiri omapiro iyota-nita. ⁴⁸ Ikanta iñaapajiri asitariri, okiryaaantzi ikantapaaka aajatzii irirori, oñaanata-paakiri iriniro, okantziri: “Notomí, ¿tsikama pinkantinaka? Oshiki namina-minatakimi notspatari piri, antaroiti pimintharowakina.” ⁴⁹ Ari yakanaki irirori, ikantanaki: “¿Paitama pamina-minatan-tanari? ¿Tima piyoti okowa-pirotatyyaa nosaiki

† 2:34 awasankitaa = antziwata; awisako-siri = tzinaaja

iwankoki Asitanari?" ⁵⁰ Titzimaita ikimathatiro asitariri okaratzi ikantakiri. ⁵¹ Yaanajiri, jaitijiitaji Kasiyakaawiniki. Ti impiyatha-waityaa okaratzi impiratai-tariri. Irooma iriniro Jesús osiriki owakotziri okaratzi yantziri.

⁵² Aikiro ijatatsi ikimotatzi Jesús, yotaniki ikantaka. Iyaminthaani iwakiri Pawa. Ari ikimitaa-kiriri aajatzi atziri-payi iyaminthaani iwiri.

3

Ikamantantziri Juan kiwaatan-tatsiri
(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

¹ Aritaki tzimaki okaratzi 15 osarintsi ipinkathari-wintantzi wirakocha Tiberio César maaroni anta. Iwakiri inampiri paitachari Poncio Pilato ijiwariti ipatsitiki Judá-iti. Iriitaki owakiriri Herodes ijiwariti Tapowiniki. Ari ikimitaakiri Felipe iririntzi Herodes, iwakiri ijiwariti Iturea-ki aajatzi Traconite-ki. Aajatzi ikimitakiri Lisantias, iwakiri ijiwariti Abilinia-ki. ² Iriira Impira-tasorintsi-piroriiti anta yoka Anás aajatzi Caifás. Aripaiti ikinkitha-waita-kaakiri Pawa itomi Zacarías paitachari Juan anta otzisi-masiki. ³ Irootaki ijatantakari Juan intatzikiro Owaryiinkaarin, ithonka yaniitakiro nampitsi okaratzi tzimatsiri anta, ikinkithata-kotakiro kiwaataantsi, ikantzi: "Piwashaantairo pantayitziro kaari-pirori, pinkiwaa-winta-jyaari Awinkathariti Pawa, aritaki impyaakoitajimiro pikaaripiro-waitaki." ⁴ Ari omonkaratari isankinatakiri pairani Kamantantzinkari Isaias, ikantakiri:

Tzimatsi kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkantan-tapaaki:
Piwamiithatainiri Awinkathariti tsika inkinapaaki,
Pinkimita-kaantiro itampatzikai-tziro awotsi.

⁵ Omamiri-pathatai otinkanaa-yitzi,

Owintini-yitaji otzisi,

Tampatzika onkantajyaa awotsi okaratzi tzipiwita-chari,

Tima owintini-pankaa onkanta-yitajyaa.

⁶ Ari iñaajiro maaroni atziri tsika Pawa iwawisaa-kotantzi.

⁷ Ikantayita-wakiri atziri pokayitain-tsiri inkiwaatyaa: "Ti pikamiithasiri-jiiti awiroka, pikimita-sitakari maranki. ¿Pisiyakaantaki airo iwasankitaaitaimi?" ⁸ Omapiro-rika piwashaantajiro pikaaripiro-siri-waitzi, pikamiithasiri-yitaji, pinkimityaaro pankirintsi kithota-tsiri. Airo pikanta-siri-waitzi: 'Naaka icharini nowaisatzitini Abraham.' Pinkimi nonkantimi: Airo pikantakaapiro-waita-sita pinkimita-kaantyyaa awiroka ikowa-pirotani Pawa, kantatsi yatziirita-kairo iroka mapi, irootaki impoyiita-jyaarini incharini-yitajyaari awaisatzitini Abraham. ⁹ Airorika osiyaaro pankirintsi kithokita-tsiri, ichikakai-takaro shiicha pankirintsi-ponkiziki kaari kithokita-tsini, yaitakiro iitaitiro.

¹⁰ Ikanta atziri-payi isampita-nakiri, ikantziri: "¿Paitama nantajiri?" ¹¹ Ari yakanakiri, ikantzi: "Tzimatsi-rika apiti piithaari, pimpiri aparoni kaari otzimi-motzi. Tzimatsi-rika piwariti, ari pinkimitakiro aajatzi." ¹² Ipoñaa ipokajitaki sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki inintzi inkiwaatyaa, ikantapaakiri: "Yomitaan-taniri, ¿paitama nantajiri naaka?" ¹³ Ikantakiri: "Airo panaakairo ikantai-takimiri onkarati pinkowa-kotantiri." ¹⁴ Ipoñaa ikantaki owayiriiti irirori: "Naaka, ¿paitama nantajiri?" Yakanakiri, ikantzi: "Airo pasaryii-matanta, airo pithaiya-kotanta onkantyyaa paapithatan-tyaariri atziri tsika-rika ompaityaa. Pinkimo-siri-wintiri ikaratzi ipinaitzimiri awiroka."

¹⁵ Tima oshiki ikinkithasirita-kaakari Juan maaroni atziri-payi, ikanta-siri-jiitzi: "¿Kaarima yoka Saipatzii-totaari?" ¹⁶ Irootaki ikantan-tanakariri Juan maaroni atziri, ikantziri: "Apatziro-machiini nokiwaatantaro naaka nijaa. Iro kantacha, awotsikitaki matzrori ipinkathari-pirozi, nopinkathatzi-tataikari naaka. Ti onkanti inkimita-kaantina impiratani nonthopaan-tyaaniriri ikyaantari iitziiki. Tima iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatan-tairimi Tasorinkantsi, yoiti-siritan-tairimi paamari. ¹⁷ Tima yairiakairo irirori itikaiki-minto, irootaintsi inkaratiro intikai-kiwai. Iwakoyitairo kamiithari okithoki pankirintsi, intayi-maita-jyaaro otakii-riki."

¹⁸ Irootaki iroka-payi ñaantsi ikantakiri Juan ikinkithata-kairi maaroni atziri-payi Kamiithari Ñaantsi. ¹⁹ Ari ikimitaa-kiriri aajatzi Herodes pinkatha-ritatsiri, iyomitaa-witakari, yaakirora Herodias iinanta-witari Felipe iririntzi. Tima tzimatsi aajatzi oshiki pasini kaari-piro yantayitakiri. ²⁰ Iroora owatsi-pirota-kirori yantakiri Herodes yasikota-kaantakiri Juan.

Ikiwaataka Jesús
(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹ Ikanta ikiwaatziri Juan maaroni atziri-payi, ari ikiwaata-kiriri aajatzi Jesús. Yamana-minthaitzi Jesús, kimiwaitaka asitaryaa-nakityii-yaami inkiti. * ²² Ari iñiitaki isaawiin-kasita-paakari Tasorinkantsi ikimita-paakari siro. Ikimaitatzi inkitikii ikantaitanaki: “Awirokatakira Notomi nitako-pirotani. Oshiki nokimo-siri-wintakimi.”

Icharini-yitari Jesús

(Mt. 1.1-17)

²³ Ikanta itanta-nakarori Jesús yantayitakiri, ari tzimaki 30 isarintsiti. Ikantaitzi iri tomintakari José. Tominta-nakariri José ipaita Elí, ²⁴ tominta-nakariri Elí ipaita Matat, tominta-nakariri Matat ipaita Leví, tominta-nakariri Leví ipaita Melqui, tominta-nakariri Melqui ipaita Jana, tominta-nakariri Jana ipaita José, ²⁵ tominta-nakariri José ipaita Matatías, tominta-nakariri Matatías ipaita Amós, tominta-nakariri Amós ipaita Nahum, tominta-nakariri Nahum ipaita Esli, tominta-nakariri Esli ipaita Nagi, ²⁶ tominta-nakariri Nagai ipaita Maat, tominta-nakariri Maat ipaita Matatías, tominta-nakariri Matatías ipaita Semei, tominta-nakariri Semei ipaita José, tominta-nakariri José ipaita Judá, ²⁷ tominta-nakariri Judá ipaita Joana, tominta-nakariri Joana ipaita Resa, tominta-nakariri Resa ipaita Zorobabel, tominta-nakariri Zorobabel ipaita Salatiel, tominta-nakariri Salatiel ipaita Neri, ²⁸ tominta-nakariri Neri ipaita Melqui, tominta-nakariri Melqui ipaita Adi, tominta-nakariri Adi ipaita Cosam, tominta-nakariri Cosam ipaita Elmodam, tominta-nakariri Elmodam ipaita Er, ²⁹ tominta-nakariri Er ipaita Josué, tominta-nakariri Josué ipaita Eliezer, tominta-nakariri Eliezer ipaita Jorim, tominta-nakariri Jorim ipaita Matat, ³⁰ tominta-nakariri Matat ipaita Leví, tominta-nakariri Leví ipaita Simeón, tominta-nakariri Simeón ipaita Judá, ³¹ tominta-nakariri Judá ipaita José, tominta-nakariri José ipaita Jonán, tominta-nakariri Jonán ipaita Eliaquim, ³¹ tominta-nakariri Eliaquim ipaita Melea, tominta-nakariri Melea ipaita Mainán, tominta-nakariri Mainán ipaita Matata, tominta-nakariri Matata ipaita Natán, ³² tominta-nakariri Natán ipaita David, tominta-nakariri David ipaita Isai, tominta-nakariri Isai ipaita Obed, tominta-nakariri Obed ipaita Booz, tominta-nakariri Booz ipaita Salmón, tominta-nakariri Salmón ipaita Naasón, ³³ tominta-nakariri Naasón ipaita Aminadab, tominta-nakariri Aminadab ipaita Aram, tominta-nakariri Aram ipaita Eson, tominta-nakariri Eson ipaita Fares, tominta-nakariri Fares ipaita Judá, ³⁴ tominta-nakariri Judá ipaita Jacob, tominta-nakariri Jacob ipaita Isaac, tominta-nakariri Isaac ipaita Abraham, tominta-nakariri Abraham ipaita Taré, tominta-nakariri Taré ipaita Nacor, ³⁵ tominta-nakariri Nacor ipaita Serug, tominta-nakariri Serug ipaita Ragau, tominta-nakariri Ragau ipaita Peleg, tominta-nakariri Peleg ipaita Heber, tominta-nakariri Heber ipaita Sala, ³⁶ tominta-nakariri Sala ipaita Cainán, tominta-nakariri Cainán ipaita Arfaxad, tominta-nakariri Arfaxad ipaita Sem, tominta-nakariri Sem ipaita Noé, tominta-nakariri Noé ipaita Lamec, ³⁷ tominta-nakariri Lamec ipaita Matusalén, tominta-nakariri Matusalén ipaita Enoc, tominta-nakariri Enoc ipaita Jared, tominta-nakariri Jared ipaita Mahalaleel, tominta-nakariri Mahalaleel ipaita Cainán, ³⁸ tominta-nakariri Cainán ipaita Enós, tominta-nakariri Enós ipaita Set, tominta-nakariri Set ipaita Adán, tominta-nakariri Adán iriitaki Pawa.

4

Inkaaripirosirita-kaitirimi Jesús

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

¹ Tima isaika-siritan-tanakari Jesús Tasorinkantsi, ipiyaja ipoñaajaro Owaryi-inkaariniki. Tima ikantakaakari Tasorinkantsi jataki otzisi-masiki. ² Ari isaikakiri anta okaratzii 40 kitaitiri, inintawitaka Kamaari inkaaripiro-sirita-kairimi. Tima tikatsi iyaari anta, ayimatakiri itashi. ³ Ikantawita-paakari: “Omapirota-tyaarika Itomintami Pawa, pimpiyuro owaritintsi iroka mapi.” ⁴ Ari yakanakiri Jesús, ikantanakiri: “Tzimatsi sankinarintsi kantatsiri:

Ti apatziro owañaantzi okaratzii iwaitari, tima irootaki owañaapirotan-tatsiri ankimisantajirori okaratzii ikantairi Pawa.” *

⁵ Ikanta Kamaari yaanakiri Jesús tonkaariki. Ari ikoñaatakaa-paintziro maaroni nampitsi ipinkathari-yitzi atziri. ⁶ Ikantapajiri: “Ari nonkanta-kaakyaaro impinkathatimi piñaayitakiri, ari nonpakimiro aajatzi iwaniinkaro. Tima naaka yasitakaitaka maaroni, ari onkantaki nopiri itzimi-rika nonintziri. ⁷ Aririka pimpinkathatagina,

* 3:21 inkiti * 4:4 irootaki kowapirotacha ankimisantajiro okaratzii ikantairi Pawa: onasiyita ñaantsi-payi

maaroni ikaratzi piñaakiri, awiroka asitana-jyaaroni.”⁸ Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “Tzimatsi isankinaitaki pairani, kantatsiri:

Pimpinkathatiri Piwawani, iriitaki pinkimisantiri apaniro.”

⁹ Ikanta Kamaari yaanakiri Aapatyaawiniki, yatiita-kaapaakiri jinoki otawantoki tasorintsi-panko. Ikantawita-paari: “Omapiro-rika Itomintami Pawa, pimitayi osaawikinta.”¹⁰ Pinkinkithasiritiro isankinai-takiri pairani okantzi:

Ari intyaan-takimiri Pawa Imaninkariti yaamaako-wintyaami,

¹¹ Iriitaki thomaimini airo pantziwa-tantaro mapi piitzi.”

¹² Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “Iroka ikantaitaki aajatzi pairani:

Ti onkamiithati piñaantyaari Piwinkathariti Pawa.”

¹³ Tira imatsityaari yitsinampairi Kamaari inkaaripiro-sirita-kairi Jesús, yintainainitaa-paintari kapichiini.

Yitanakari yantayiziri Jesús

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Ikanta ijatairo Jesús Tapowiniki, okyaantapakari isintsinka Tasorinkantsi. Ithonka ikimakoi-tanakiri anta inampiitiki. ¹⁵ Iyomitaan-tayitaki tsika yapatota-piintaita. Oshiki kimosiriwintana-kiriri anta.

Ipiyaja Jesús Kasiyakaawiniki

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Ikanta ipiyaaro Jesús Kasiyakaawiniki, ariitaja inampiki tsika yantaritaki pairani. Ari omonkaratapaja kitaitiri imakoryaan-taitari, jataki yapatota-piintaita, irootaki yamita-piintakari irirori. Ari ikatziyanaka iñaanatiro sankinarintsi. ¹⁷ Ipatakiri isankinari Kamantan-tzinkarini Isaías. Ikanta yampinai-ryaakiro sankinarintsi, yaminakiro tsika osankinataka, kantatsiri:

¹⁸ Isaikantana Itasorinka Pawa,

Tima iriitaki saipatzii-tota-kinari.

Ityaankakina nonkinkithata-kaajiri asinonkainkari Kamiithari Ñaantsi.

Nowatsinaryaa-kotajiri okantzimo-siri-waitari.

Nonkaman-tajiri inosikaitani nonkantajiri: “Aritaki pisaika-siwaitajyaa yasitako-witaitakami.”

Aritaki naminakaa-yitajiri mawityaakiri-payi,

Aritaki nookakaa-wintajiri ikaratzi impira-waitaitari.

¹⁹ Ityaankakina nonkinkithati: “Iroñaaka osarintsiki ari inkaminthaajairi aroka-payi Pawa.”

²⁰ Ipoña yaampinaita-najiro Jesús sankinarintsi, ipanjiri jiwatzirori kinkitharintsi, saikanaki. Tima okiryaaantzi iwakiri maaroni atziri ikaratzi saikain-tsiri yapatota-piintaita. ²¹ Ari yitanakaro ikantanaki: “Omonkaratzi-motakami iroñaaka iroka Sankinarintsi okaratzi pikimakiri noñaanata-kimiro.” ²² Tima okiryaaantzi ikantajiitanaka

ikaratzi kimakiriri inkinkithataki Jesús kamiithaini. Ikantajiitzi: “¿Kaarima yoka itomi José?” ²³ Irojatzii ikantan-tanakariri: “Kimitaka ari pinkantakina: ‘Intsityaa aawintan-tzinkari paawintyaa awiroka. Tima oshiki nokimako-wintakimi pantayitakiri Capernaum, intsityaa pantapajiro aajatzi aka pinampiki.’ ” ²⁴ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Omapirotyaa nonkantimiri, asi owiro ti impinkathataitiri Kamantan-tzinkari inampiki irirori. ²⁵ Tima omapirotyaa iroka, pairani ainiro isaikawitani

Eliás, ti omparyaa-jiranki inkani okaratzi mawa osarintsi aajatzi 6 kasiri anta inampitsitiki Israel-iiti, antaroiti itashiniintaitaki. Oshiki kinankaro tzimawita-chari anta, ²⁶ iro kantacha, ti intyaan-taitiri Eliás ijata-sitiro kinankaro ishininka, apatziro ityaantai-takiri ijata-sitiro pasini-sato kaari ishininkatyaa anta nampitsiki Sarepta saikatsiri Simaaki ²⁷ Ari okimitakari aajatzi ainiro isaikawita Kamantan-tzinkari Eliseo,

tzimawita-charanki inampitsitiki Israel-iiti oshiki mantsiyari pathaa-waita-tsiri. Iro kantachari ti intyaan-taitiri Eliseo yisita-kota-kaaji aparoni, iri ityaantaitaki Naamán kaari ishininkatyaa poñaachari Tonkaironiki, yisita-kota-kaajiri.” ²⁸ Ikanta ikimajitaki ikaratzi saikain-tsiri yapatota-piintaita, antaroiti ikisajiiitanaka. ²⁹ Ikatziyajiitanaka, yaitanakiri Jesús owiraa-thapita nampitsi tsika osaiki impirita inintajiitzi intziyirimi.

³⁰ Iro kantacha Jesús, isiya-pithata-nakari isatikan-tanakari niyaanki, jataji.

Atziri yaakiri piyari

(Mr. 1.21-28)

³¹ Ikanta yoirinkaji Jesús nampitsiki Capernaum saikatsiri Tapowiniki. Iyomitaayitapajiri atziri kitaitiri imakoryaan-taitari. ³² Tima ti omaña isintsinka iyomitaantzi,

okiryaaantzi ikantajiitaka ikaratzi kimirori iyomitaan-tziri. ³³ Okanta anta tsika yapatota-piintaita, ari isaikakiri atziri yaakiri piyari, kaimanaki sintsiini, ³⁴ ikantzi: “Jesús, Kasiyakaawini-satzi, noyotzimi naaka, awirokataka Itasorintsiti Pawa. Iro pipokantari aka papirojiitina.” ³⁵ Ari ikisathata-nakiri Jesús, ikantanakiri: “¡Pimairiti piyari, pijatai! Ari ityaanaka atziri iwashaanta-najiri iwiyariti, tizzimaitya iwasononkaa-nakiri.” ³⁶ Okiryaaantzi ikantanaka atziri-payi, ikanta-wakaanaka: “¿Paitakama iroka ñaantsi? Tzimatsi isintsinka yiiisinampaan-tairi imisiyiri piyari ikisathatakiri.” ³⁷ Tima ithonka ikimakoi-tanakiri Jesús maaroni anta inampiitiki.

Yisita-kota-kaajiro Jesús irayiro Pedro
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Ikanta isitowanaki Jesús yapatota-piintaita, kyaapaaki iwankoki Simón. Ikantaitawakiri: “Omatatziro irayiro Simón antaroiti katsirinkataantsi.” ³⁹ Ari yoiyoota-sitanakaro onaryaaka iroori, kimiwaitaka inkisathata-kityiromi katsirinkataantsi. Isita-kotanaki osaawaki-witaka. Apatha-kiro opiriintanaja, aminayita-kiniri opawakiriri.

Yisita-kota-kaayitzi Jesús mantsiyari-payi
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.31-34)

⁴⁰ Okanta otsitiniityaanaki, yamaita-paakiniri Jesús oshiki atziri nasiwai-yitachari imantsiyari. Ikanta iñaawakiri Jesús, apatziro yantantakari kapichiini irako, isitakoyitanaji. ⁴¹ Oshiki atziri yaakiri piyari imisitowaki iwiyariti, antaroiti ikaimayitzi piyari, ikantzi: “¡Itomi Pawa pinatzi!” Tizzimaita isinitiri iñaawajitzi piyari, ikisatha-yitakiri, tima iyojiitzi piyari-payi iriitaki Saipatzii-totaari yoka Jesús.

Iyomitaantzi Jesús maaroni Tapowiniki
(Mr. 1.35-39)

⁴² Okanta okitaititzi-mataki, ananinkanaka Jesús apaniroini, isitowanaki ijatiro otzisi-masiki. Oshiki amina-minatairiri tsika-rika ikinaki. Ikanta iñiitajiri tsika isaiki, ti inintaiti ijataji. ⁴³ Irojatzii ikantan-tanakari Jesús: “Ontzimatyii inkimaitiro aajatzi pasiniki nampitsi Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantari Pawa. Tima irootaki ityaankan-taita-kanari.” ⁴⁴ Aikiro ijatakaa-nakitziro Jesús ikinkithatanaki pankotsi tsika yapatotapintaita okaratzi tzimatsiri anta Tapowiniki.

5

Kaari iñiita-piintzi simaataantsi

¹ Okanta aponi kitaitiri, isaiki Jesús inkaari-thapyaaiki anta Piyompi-jaariki. Yatsinaki-matakiri atziri ikaratzi piyotzi-winta-kariri ikimisantziro iñaani Pawa. ² Ari iñaaki apiti pitotsi oowaataka oparaitiki. Ti intitan-tajitzi-jyaaro asitarori, tima inkiwajitzi-tziro iithari-minto. ³ Titapaaka Jesús pitotsiki. Iriitakira asitaro Simón iroka pitotsi, ikantakiri intyaankiro kapichiini niyankyaaki. Ari isaikan-tanakaro Jesús pitotsi, yitanaaro iyomitaa-yitanajiri atziri. ⁴ Ikanta ithonka-nakiro iyomitaantzi, ikantzi: “Simón, paanakiro piwito niyankyaaki inkaari, ari pisimaatyaari.” ⁵ Ari yakanaki Simón, ikantzi: “Nomawitakaro nosimaata tsitiri-paiti, tikatsi nayi. Awiroka kantanari, aritaki nokantakiro.” ⁶ Imatakiro isimaata Simón, yaaki oshiki sima, iro onthatyiimi iithari-minto. ⁷ Ikaima-wakotairi ikarata-piintziri isimaata yamitakotajiri. Ikanta ijata-sita-nakiri, ikinako-jiitaki pasiniki pitotsi, ijaikitakiro apitiroiti iwito, iroowitain-chami itsitsiya-kota-jiiti. ⁸ Ikanta iñaakiro Simón Pedro kantain-chari, ityirowa-sita-nakari Jesús, ikantanakiri: “Pintainanintyaana Pinkathari, kaari-piro-siriri nonatzi naaka.” ⁹ Tima antaroiti itharowanaki Simón iñaakiro yaaki oshiki sima. Ari ikantakari aajatzi itsipajitakari. ¹⁰ Imatzita-nakaro Jacobo aajatzi Juan, itomi-payi Zebedeo, tima irijatzi itsipatakari Simón. Iro kantacha Jesús ikantanakiri Simón: “Airo pitharowa-siwaita, onkimita-jyaaro iroñaaka iriimi atziri nosimaata-kaajyaami.” ¹¹ Ikanta yaatako-jiitapaji, yooka-nakiro maaroni, iyaataa-jiita-nakiri Jesús.

Yisita-kota-kaajiri Jesús antziri pathaa-rontsi
(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Ikanta yariitaka Jesús pasiniki nampitsi, ari ipokakiri antziri pathaa-rontsi. Ari iñaapaakiri Jesús, ityirowa-sita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkathari, pinintzi-rika, aritaki okantaki pisita-kota-kaajina.” ¹³ Irootaki yakotan-tanakari Jesús, itzinkakiri kapichiini, ikantziri: “Nonintzi, pisita-kotai.” Isitanaki ipathaa-waiwita. ¹⁴ Ikantawita-waari: “Airo pikamanta-kotana. Apatziro piwanakiro pijata-sitiri Ompira-tasorintsitaari, pantantyaarori Ikantakaantani pairani Moisés, paanakiniri Pawa patsipita-kaani pipira, irootaki iyotantai-tyaari isita-kotaimi.” ¹⁵ Iro kantacha ithonka ikimakoi-tanakiri

Jesús intaina. Oshiki atziri piyotzi-winta-kariri ikimisantziri. Inintajiitzi yisita-kota-kaayitainiri aajatzi imantsiyariti-payi. ¹⁶ Iro kantacha yintainaryaa-piinta irirori Jesús otzisi-masiki, ari yamaniri.

Yisita-kota-kairi Jesús Kisoporokiri
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷ Okanta pasini kitaitiri iyomitaantzi Jesús, ari isaikajiitaki Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri, iriitaki poñaayitain-chari nampitsiki-payi tzimatsiri anta Tapowiniki, iipatsitiki Judá-iti, poñaayitain-chari aajatzi nampitsiki Aapatyaawini. Tima otsi-matakari Jesús isintsinka Pawa, kantatsi yisita-kota-kaayitiri mantsiyari. ¹⁸ Ari yamaita-paakiri kisoporokiri yanatako-i-takiri inaryaa-mintoki. Inintzi inkyaakaa-paakirimi pankotsiki, inaryaa-kotiri tsika isaikaki Jesús. ¹⁹ Titzimaita onkanti inkyaakairi, tima oshiki atziri piyotaincha. Yatiita-kaanakiri jinoki pankotsiki, imorontakiro pankotsi, iwaiyita-kotakiri tsika ipiyotzi-wintai-takari Jesús. ²⁰ Iyotzi Jesús omapiro yawintaakari yokapayi, ikantanakiri kisoporokiri: “¿Ashininká! Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka.” ²¹ Ikanta ikimajiitaki Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, ikanta-siri-jiitanaki: “Ithainka-tziiri Pawa yokawí. Tima tikatsi kantironi impyaakotantiro kaari-pirori, apatziro Pawa ipyaakotan-tziro.” ²² Iyotzimaitaka Jesús ikinkithasiritari yokapayi, isampita-nakiri, ikantziri: “¿Paitama pikinkithasiri-waita-sitanti? ²³ ¿Tima onkamiithati nonkanti: ‘Ipyaakoi-tajimiro pikaaripiro-siri-witaka?’ Irooma pinintziri nonkantiri: ‘Pinkatziyi, pijatai.’ ²⁴ Iroñaaka piyotiri Itomi Atziri otzimi-motziri isintsinka aka kipatsiki, aritaki impyaakotairi kaaripiro-siri-witachari.” Iphithoka-sitanakiri kisoporokiri, ikantziri: “Nokantzimi Naaka, pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai piwankoki.” ²⁵ Apatha-kiro ipiriintanaka kisoporokiri, yaanajiro inaryaan-tawitari. Tima iwisiryaa-winta ikantawinta-nakari Pawa ijataji iwankoki. ²⁶ Tima okiryaantzi ikantajiitanaka ikaratzi ñaakiriri, iwisiryaa-winta-yitanakari aajatzi irirori Pawa. Itharon-kakiini ikantajiitzi: “Tira añaapiintiro kimityaaroni iroka.”

Yaitanta-nakariri Levi
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Ikanta isitowa-najira Jesús, iñaapaakiri paitachari Levi. Isaiki irirori, tsika iwakiri jiwari wirakocha isintsiwintantzi yamaitiniri kiriiki, ikantapaakiri: “Piyatina.” ²⁸ Katziyanaka Levi, yookanakiro maaroni, iyaatanakiri.

²⁹ Ipoñaa Levi yaanakiri Jesús yoimosirinkyaa iwankoki itsipata-nakari iyomitaani. Ari ijatakiri aajatzi oshiki sintsitantatsiri yamaitiniri kiriiki, oshiki pasini-payi jatayitain-tsiri. Ari ikarajiitakiri iwajiita. ³⁰ Ikanta Nasitantaniri itsipatakari Yomitaan-taniri, iñaana-minthatakiri iyomitaani Jesús, ikantziri: “¿Paitama pitsipatan-tariri piwajiita aajatzi pirajiitzi kaari-piro-siriri, pintsipatari aajatzi sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki?” ³¹ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Aririka imantsiyati atziri ipoka-sitziri aawintan-tzinkari, iriima atziri kaari mantsiyatatsi tikatsi ininti irirori. ³² Tima ti nompoka-sitiri ikimita-kaantai-tziri kamiithasiriri inawita, nopoka-sita-tziiri kaari-piro-siriri nonkaima-siritajiri iwashaantairo kaari-pirori.”

Ikinkithata-kotziro Jesús itziwintaita
(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ipoñaa isampitai-takiri Jesús, ikantai-tziri: “¿Paitama kaari itziwintanta piyomitaani? Iriima irasi Juan, aajatzi irasi Nasitantaniri-payi, oshiki itziwinta-piinta-jiita, yamanajiitzi aajatzi. Noñiiri piyomitaani awiroka, ti intzi-winta-nityaa, owawaiyitacha, irawajiitatsi.” ³⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Aririka intsipayii-tyaari aawakaa-chari, ¿arima intziwintai-tapaakyaa? ³⁵ Irooma apaata, aririka yaitakiri iimintaitari, aripaitira intziwintaityaa.” ³⁶ Ari isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantziri: “Aparoni paisatori ikithaataitari, arimaa okantaki iwawi-tantaityaaro yaapatanka owakirari, ari omapirota-nakyya osaraanaki aririka ampithata-nakyya owakirari. Tira aripirota-kayiro paisatori ikithaataitari iwawi-tantaityaaro owakirari. ³⁷ Ari okimitari aajatzi, ti inkamithatzi paisatori misinantsi-naki iwantai-tyaari airyaari iraitsiri. Aririka iwantai-tyaari, aritaki isanaryaanaki, aparaata-siwaitakyaa iraitsiri aajatzi misinantsi-naki. ³⁸ Tima apatziro ikamiithatzi owakirari misinantsi-naki iwantai-tyaari. ³⁹ Ikaratzi amitarori iriro poyatsiri, airo yamitaaro irajiro airyaari. Inkanta-piinti: ‘Iro kamiithatzi iriro poi.’”

6

Ikinkithata-kotziro Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari
(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

¹ Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, ikinaki Jesús pankirintsi-masiki. Ikanta iyomitaani-payi isapirya-kitanaki okithoki, yamirokaki-tzimaitaro inkini iyaaro. ² Ti onimotiri Nasitantaniri-payi, isampitakiri ikantziri: “¿Paitama pisapirya-kitan-tarori? Tima ti osinitaa-ntsiti yantawaitaiti kitaitiriki imakoryaan-taitari.” ³ Ari yakanaki Jesús, ikantanaki: “¿Tima piñaanata-kotiri pinkatharini David aantawita-kariri itashi itsipayitakari ikarajijiti?” ⁴ Ikyaaiki tasorintsi-pankoki, yaakiro yatantaitari tasorin-tsita-tsiri, iwakaro irirori, ipakiri aajatzi itsipayitakari. Tima ti osinitaan-tsiwityaa iwaityaaaro, intaini iwapiinta-yitaro Ompira-tasorintsitaari.” ⁵ Ipoñaa ikantaki aajatzi: “Yoka Itomi Atziri ipinkathari-pirodzi irirori, yanairo kitaitiri imakoryaan-taitari.”

Atziri kisowakori

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Okanta pasini kitaitiri imakoryaan-taitari, ikyaaiki Jesús yapatotapintaita, iyomitaan-tapaji aajatzi. Ari isaikakiri kisowakota-tsiri irako-piroki. ⁷ Tima aamaiyaa ikantayitaka Yomitaan-taniri aajatzi Nasitantaniri, inintzi ifiiri Jesús yisita-kota-kairi kisowakori kitaitiri imakoryaan-taitari ontziman-tyaari inkanta-kotiriri. ⁸ Yotzimaitaka Jesús opaita ikinkithasiritari yokapayi. Ikaimakiri kisowakori, ikantziri: “Pimpoki, pisatikyaa nopiyojitaka naaka.” Pokanaki kisowakori, katziya-paaka. ⁹ Ari ikantzi Jesús: “Nonintzi nosampi-jiitimi: ¿Otzimikama sinita-ntsita-tsiri antiri kitaitiri imakoryaan-taitari? ¿Tima onkamiithati anisironkatantyyaa, irooma kamiithatatsi awamaanti? ¿Tima onkamiithati antiro iroopirori, irooma kamiithatatsi ankaaripiro-waiti?” ¹⁰ Yamina-nakiri Jesús piyotzi-minta-kariri, iñaanata-nakiri kisowakori, ikantziri: “Pitharyaa-wakotai.” Kantanaki ikantakiri, akotsitanaji kamiitha. ¹¹ Tima antaro ikisajitanaka jiwari-payi. Ikamanta-wakaa-jiitaka tsika inkinakairo imaimanitiri Jesús.

Iyosiitaki Jesús 12 Otyaankaari.

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² Ari itonkaanaki Jesús otzisiki yamani. Tima yaakowintakaro maaroni tsitiniri yamaniri Pawa. ¹³ Okanta okitaitita-manaji, yapatotakiri maaroni iyomitaani. Ari iyoshaakiri ikaratzi 12, iriitaki ipaitakiri Otyaankaari. ¹⁴ Jirika ikaratzi iyoshaakiri: Simón, iriitaki ipaitakiri Pedro, (akantziri añaaniki aroka Kiraawiro.) Iyoshaakiri Andrés iririntzi Simón. Iyoshaakiri Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomás, Jacobo itomi Alfeo. Iyoshaakiri Simón ipaitai-tziri aajatzi Kisakotan-taniri. ^{*} ¹⁶ Iyoshaakiri Judas iririntzi Jacobo. Iyoshaakiri aajatzi Judas Nampitsiwiri, iriitaki pithoka-sityaarini apaata.

Ikinkithata-kairi Jesús oshiki atziri

(Mt. 4.23-25)

¹⁷ Ipoñaa yoirinka-jiitaja Jesús itsipataari iyomitaani. Ari isaikajiita-paaki owintini-pankatzi. Oshiki atziri piyotzi-winta-wakaariri, Aapatyaawini-satzi, aajatzi ikaratzi nampiyitarori ipatsitiki Judá-iti. Tzimatsi poñaa-yitain-chari inkaari-thapyaaki nampitsiki Mapiniki aajatzi Simaaki. Ipokajiitaki yokapayi inkimiro ikinkithatzi Jesús, inintajijitzi iriroriiti yisitakoi-tainiri imantsiyariti-payi. [†] ¹⁸ Tima inkarati ikyaaantashiritari piyari, yisita-kota-kaayitajiri. ¹⁹ Inintajitaki maaroni atziri yanta-wakiri kapichiini irako, tima ontzimi-motziri Jesús isintsinka, yisita-kota-kaayitzi maaroni.

Ikinkithata-koitziri kimosirita-tsini aajatzi asinonkaa-chani

(Mt. 5.1-12)

²⁰ Ipoñaa yamina-nakiri Jesús iyomitaani, ikantziri: “Tasonka-wintaari iwaitimi awirokaiti asinonkainkari, tima awirokatakai ñaajironi impinkathari-wintantaji Pawa. ²¹ Tasonka-wintaari iwaitimi piñaa-witaro pitashaa-niinta-waitzi iroñaaka, tima irootaintsi piñiuro pinkima-niintajyaa. Tasonka-wintaari iwaitimi piñaa-yi-witaro piraaniinta-waita iroñaaka, tima irootaintsi piñaa-jiro pisironta-waitajyaa.

²² Tasonka-wintaari iwaitimi onkanta-witakyaa piñaa-yi-witaro iroñaaka inkisaniin-taitimi, ikisimatimi, inkawiya-waitaitimi, imaninta-waitaitimi, okantakaan-tziro paw-intaari Itomi Atziri. ²³ Tharowinta pinkanta-yitajyaa, pinkimo-siri-yitaji, tima Pawa pinayita-jimini inkitiki. Pinkinkithasiritiro okaratzi yantakiri piwaisatziitimi ikimaatsitakaawaitakari Kamantan-zinkari-payi.

²⁴ ¡Inkanta-machiitimi ashaarantzinkari! Tima piñaa-yitakiro iroñaaka panintaawaiyitaka.

* 6:15 Kisakotan-taniri = cananeo = Owintini-wiri † 6:17 Iroka-payi owiraanta-paakarori ñaantsi, tzimatsi osankinataka aajatzi anta vs 6.18.

²⁵ ¡Inkanta-machiitimi pikaratzí piñiuro iroñaaka pikima-niintayita! Tima aritaki piñaajiro apaata awiroka pintashaa-niintaji.

¡Inkanta-machiitimi pikaratzí piñaayitziro iroñaaka pisironta-waita! Ari piñaajiro apaata pinkimaatsi-waitajyaa, ari piraawaita-jyaari aajatzi.

²⁶ ¡Inkanta-machiitimi pikaratzí iwisiryaawintaitami iroñaaka! Tima ari ikantawitaitakari pairani kimitako-witariri Kamantan-tzinkari-payi.”

Pintakotyaari kisaniinta-yitzimiri

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Iro kantacha pinkimi nokantzi naaka: Pintakota-jyaari ikaratzí kisaniinta-yitzimiri, paakamiitha-yitairi. ²⁸ Airo pipiyatari kisimawaitzimiri. Pamanako-yitajiri thaiyako-witamiri. ²⁹ Aririka impasaitimi kashita-poroki, pisinityaari yapitiroryaa-porotimi impasaitimi. Aririka inintaiti yaitiro piithaari pisaawanta-piintari, pisinitimiri yaanakiro pikithaatakari. ³⁰ Aririka inkantaitimi: ‘Pimpina,’ okamiithatzi pimpimanta-niti. Aririka yayitai-timiro pasitari, okamiithatzi airo piñíaa-wintziro. ³¹ Pinintzi-rika intakoi-tyaami, pitawakyaaro awiroka pintakotantyyaa.

³² Iriirika pitakota-sitakyaa ikaratzí itakoyitamiri awiroka, ¿Kamiithatakima iroka? Ti, tima iro yanta-piintakiri kaari-piro-siriri. ³³ Iriirika paakamiithata-sitakyaa ikaratzí aakamiithatzimiri awiroka ¿Kamiithatakima iroka? Ti, tima iro imata-piintakiri kaari-piro-siriri. ³⁴ Aririka inkantaitimi: ‘Pimpawa-kinaro, ari noipyaaajimi,’ impoña pimpawakiri tima piyotzi ari imatajimi awiroka apaata. ¿Kamiithatakima iroka? Ti, tima iro imata-piintziri kaari-piro-siriri. ³⁵ Pintako-yitajyaari awiroka kisayitzimiri, airo pipiyatari. Pimpimanta-niti aririka inkampitaitimi, airo piyaawinta imayitajimi awiroka. Antaroiti impinai-tajimi, itomintaamira Jinoki-satzi. Omapiro itakoyitakari irirori maaroni atziri kaari paasoonkitan-tatsini aajatzi kaari-piro-siriri-payi. ³⁶ Ikimitairo Asitairi itakotanta, ari pinkimita-najyaari awiroka.”

Ikinkithata-kotziro Jesús kantzi-mataantsi

(Mt. 7.1-5)

³⁷ “Ti onkamiithati pimishakowintanti, paamaiyaa imishakowintai-tzimi = kari awiroka. Airo pikantzi-matantzi, imaitajimi = kari awiroka apaata. Aririka pimpyaakotanti, ari imaitajimi awiroka apaata. ³⁸ Pimpimanta-nitaji, tima ari imaitajimi awiroka apaata, yanaakai-tajimiro awiroka okaratzí pipimantakiri. Tzimatsi-rika pantzimotantani, ari imapiroi-taimi apaata awiroka.”

³⁹ Ipoña isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantzi: “¿Kantatsima yakathata-wakaiyaa mawityaakiri? Tima ti iyoti tsika inkini, ari imparyaaki apitiroiti omoro-naki. ⁴⁰ Tira iñiiti aparoni iyomitai-tziri yanairi yomitairiri. Irooma apaata aririka iyomitaa-piroi-takiri aritaki inkimite-jyaari yomitairiri pairani. ⁴¹ Tima osiyawaitakaro aririka ootyaakitimi antaro incha-pitoki pirokiki, ¿kantachama paminiri pasini tyaakita-chari kapichiini irokiki? ⁴² ¿Kantachama pinkantiri: ‘Pimpoki naajimiro otyaakita-kimiri?’ Otyaaki-taikimi awiroka antaro incha-pitoki. Tima pisiyakari awiroka owapyiimotantani. Ontzimatyii pitawakyaaro awiroka paawajiro antaro inchapitoki otzíkkaa-kimiri pirokiki paminaji kamiitha paanta-jyaaniiriri otyaakita-chari kapichiini.”

Ari iyoitzirori onkithotanski-rika

(Mt. 7.15-20)

⁴³ “Aparoni inchato saankanata-tsiri oshooki, ti iñiitiro onkaaripiroti okithoki. Irooma inchato sampiya-sita-tsiri, ti omkantí okithoti. ⁴⁴ Ontzimatyii ankimpoyiiri kamiitha-rika okaratzí yantayitziri, irootaki ayotantyyaari kamiithasiriri inatzii. ¿Añiroma chochoki onkitho-kitan-tyaaro owaato kitoochii? Tima ti. ¿Kantachama onkitho-kitan-tyaaro pasini chochoki-payi iroori? Tima airo. † ⁴⁵ Arira ikimiyita-naari kamiithasiriri ikinkithasirita-piintaro kamiithari, irootaki okamiithatantari yantayitziri. Iriima kaari-piro-siriri ti inkinkithasirita-piintyyaaro kamiithari, irootaki okaariipotantari yantayitziri. Tima okaratzí ikinkisiryaaayitari, irootaki iñaaniyitakari aajatzi.”

Ikinkithata-koitziri apiti owatzikirori iwanko

(Mt. 7.24-29)

⁴⁶ “¿Paitama ikantai-tantanari: ‘Pinkathari, pinkathari?’ Titzimaita yantaitinano okaratzí nokanta-yitziri. ⁴⁷ Tzimayitatsi matanajirori okaratzí nokanta-yitziri. Yoka osiyanaari: ⁴⁸ Tima isiyaari aparoni atziri witsika-tsiri iwanko, ikiya-sitakiro itzinkami okiraawiro-pathatzi kipatsi, iwatzikakiro. Ipoña opokaki antaroiti amaaroni, ookanta-paakaro sintsiini pankotsi, ti oshiwatiro. Tima iwatzikai-takitziiro kamiithaini

† 6:44 chochoki iraitziri = uva; chochoki-payi = higo

okiraawiro-pathatzira. ⁴⁹ Iriima ikaratzi pyaakotarori nokanta-yitziriri, kaari antana-jironi. Ikimitakari aparoni atziri witsika-witachari iwanko, titzimaita inkiya-sitiro inthomponta. Okanta opokaki antaroiti amarani, ookanta-paakaro sintsiini, tyaanaki. Ti iñiitairo.”

7

Yisita-kota-kaajiri Jesús impiratani ijwari owayiriiti (Mt. 8.5-13)

¹ Tima ithonka-nakiro Jesús ikinkithata-kairi atziri-payi, jataji nampitsiki Capernaum. ² Ikanta imantsiyataki itako-pirotani impiratani ijwari owayiriiti wirakocha, irootaintsi inkamimi. ³ Ari ikimako-winta-kiriri Jesús, ityaantaki yantari-konati Judá-iti, inkaimiri Jesús, yisita-kota-kaajiriita impiratani. ⁴ Ikanta ijata-sitakiri Jesús, ikantapaakiri: “Oshiki onkamiithatzi pamita-kotiri yoka ijwari owayiriiti, ⁵ tima yaakamiithata-piintakina, iwitsika-kaantakina yapatotapintaita.” ⁶ Ikanta Jesús iyaatanakiri pokasita-kiriri. Iro yariitan-tyaarimi iwankoki, imonthaakari itsipa-winthari ijwari owayiri, iriitaki pasini ityaantakiri, ikantawakiri irirori: “Pinkathari, ikantakaan-tzimi nojiwariti, ikantzi: ‘Oshiki nopinkathatakimi awiroka, airo okantzi pinkyaa-pankotina, tima tikatsi miraawintyaanani naaka. * ⁷ Irootaki kaari nojata-sitantami noñiimi naaka. Intaini nonintziro piñaani pinkanta-kaanta-wakiri nompiratani, aritaki yisita-kotaji. ⁸ Tzimatsi ompiratanari naaka, tzimatsi aajatzi owayiri-payi nompiratari naaka. Aririka nonkantiri: ‘Pijati,’ aritaki ijataki. Aririka nonkantiri pasini: ‘Pimpoki,’ aritaki impokaki. Aririka nonkantiri nompiratani: ‘Pantiro iroka,’ yantziro.” ⁹ Okiryaaantzi ikantanaka Jesús ikimakiri ikantaki ijwariti owayiri. Iphithoka-sita-nakari ikaratzi oyaatakiriri, ikantzi: “Iriitaki kantakirori ikimisantzi yoka, tima inkarati tzimatsiri noshininka-payi Israel-iiti tikira noñiita aparoni siyaarini yoka.” ¹⁰ Ikanta ipiyanaaro iwankoki ijwari ikaratzi ityaantai-takiri, iñaapaa-tziiri impiraitari isita-kotaji imantsiya-witaka.

Iwañaajiri Jesús intsiti kinankaro

¹¹ Ipoñaajataki Jesús nampitsiki ipaitai-tziri Owaniinkawini, itsipayitakari iyomitaani. Oshiki aajatzi atziri-payi oyaatakiriri. ¹² Ikanta yariitzi-mataka nampitsiki, imonthaa-kotantaka yaitziri kaminkari inkaitiri, apintzi inatzi otomintari kooya kinankaro. Oshiki atziri oyaatakirori iroka kooya. ¹³ Ikanta iñaawakirora Jesús kinankaro kooya, antaroiti itako-sirita-nakaro. Ikantziro: “Aritapaaki piraawaitaka.” ¹⁴ Ipokapaaki okaakiini, ipampita-paakiro iwantai-takariri kaminkari. Katziya-jiitapaaka anata-kotziriri. Ikantzi Jesús: “Mainari, awiroka noñaanatzi, pimpiiriintaji.” ¹⁵ Piriintanaja kamawitain-chari ñaawaitanaji. Yakathata-najiri Jesús irojatziri iriniroki. ¹⁶ Antaroiti itharowa-jiitanaki ikaratzi ñaakiriri. Ipoñaaj iwisiryaa-winta-nakari Pawa, ikantajiitanaki: “Pokataiki iriipirori Kamantan-tzinkari.” Ikantajiitzi aajatzi: “Iriitaki Pawa kawinthaayitairi.” ¹⁷ Ithonka ikimakoi-tanakiro yantakiri Jesús maaroni iipatsitiki Judá-iti, aajatzi pasiniki nampitsi okaratzi isaika-nampi-yitziri anta.

Ityaankakiri Juan iyomitaani (Mt. 11.2-19)

¹⁸ Ikanta ikimaki Juan okaratzi awisain-tsiri, ikamantakiri iyomitaani-payi. Ari iyoshuutaki apiti iyomitaani, ¹⁹ ityaantakiri isampitiri Jesús, inkantiri: “¿Awirokama ipaitai-tziri, ‘Pokatsini?’ Kaari-rika awiroka, ¿Tzimatsima pasini noyaa-kotiri?” ²⁰ Ikanta iyajjiitanakini, iñaapaakiri Jesús, ikantapaakiri: “Ityaankakina Juan Kiwaatan-taniri nosampitimi: ¿Awirokama ipaitaitzi ‘Pokatsini?’ Kaari-rika awiroka, ¿Tzimatsima pasini noyaa-kotiri?” ²¹ Tima aikiro yisita-kota-kaayitatzii Jesús kantasiwayita-chari imantsiyaritipayi, ikaratzi ikyaantasaritari piyari, yokiryaa-kaayitaji oshiki mawityaakiri. ²² Irojatziri ikantan-tanakiriri ikaratzi pokantsiri: “Aririka pimpiyanaji, pinkaman-tapajiri Juan okaratzi piñajantakiri awiroka nantakiri, okaratzi pikima-jaanta-kinari aajatzi. Tima naminakaa-yitajiri mawityaakiri, naniita-kaayitajiri kisoporokiri, nisita-kota-kaayitairi pathaa-waita-tsiri, nokimakaa-yitajiri atsikimpityari, nañaakaa-yitajiri kaminkari, nokinkithata-kota-jiniri Kamiithari Naantsi asinonkainkari-payi. ²³ Tima tasonka-wintaari inkantai-tajiri inkarati kaari kisosiri-winta-jinani.”

²⁴ Ikanta ipiyajjiitanaja ityaantani Juan, isampita-nakiri Jesús ikaratzi piyowintakariri, ikinkithata-kotziri Juan, ikantzi: “¿Paitama piñaakiri chapinki otzisi-masiki?”

* 7:6 Yoka ijwari owayiri kaari Judá-iti, pasini-satzi atziri inatzi. Tima pairani aparoni Judá-iti, ti inkyyaa-wankotiri kaari ishininkatyaa.

¿Iriima piñaaki kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa? † 25 ¿Piñaakirima iwaniinkata ikithaata? Ti. Tima inkarati waniinkata-chari ikithaata, isaika-pankotziri pinkathari. 26 Tima irootaki pijata-sitan-takariri piyojiitaki Kamantan-tzinkari inatzii. Tima imapirota-tziro irirori yanaanakiri pasini Kamantan-tzinkari-payi. 27 Tima iriitaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitaki:

Pamini, aritaki nontyaantaki ityaaroni inkamanta-kotimi,

Iriitaki witsikaan-timini tsika pinkina-paaki.

28 Pinkimi nokantzi naaka: Pairani oshiki atziri tzmawitain-chari, tikatsi anairini Juan okaratzi iyota-nitakari. Iriima inkarati tsinampa-siritaa-tsini, impinkathari-wintari Pawa, aritaki yanaa-kotairi Juan.” 29 Ikaratzi kimakiriri ikantayitakiri Juan, ikantanakiri: “Nonintzi pinkiwaatina.” Ari imatzita-nakaro inintzi inkiwaataitiri ikaratzi sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki. Ari imonkaratzirori okaratzi inintakaan-takiri Pawa. 30 Iriima Nasitantaniri-payi aajatzi Yomitaan-taniri-payi ti isinityaa inkiwaayitiri Juan, ari yaparatzirori okaratzi ikasiya-kaantziri Pawa.

31 Ipoñaa ikantzi Jesús: “¿Paitama nosiyakaawin-tiriri yokaiti atziri? 32 Nonkimita-kaantiri washaantawai-rintzi iintsi owaankiirin-tsiki aririka isiyakaa-waityaa ikaratzi yintsijiitzi, inkanta-wakaa-jiityaa: ‘Thami ashowiriti amashaitan-tyaari.’ Ti ininti. Ikantawita: ‘Thami ampanthai awasiritan-tyaari.’ Ti ininti. 33 Aritaki pikanta-jiitaka awirokaati. Piñaawitakari Juan itzitapaakaro owaritintsi, ti iriro kachori, pikanta-jiitakiri: ‘Ikyaaantansiritari piyari, irootaki itziwaitantari.’ ‡ 34 Ikanta ipokaki Itomi Atziri, ti intziwityaaro irirori owaritintsi, iriro kachori. Ikantai-takiri: ‘Kaari-pirori inatzi, niyawai-rintzi, sinki-ryaantzi, yaapatyaari sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, yaapatyaari aajatzi kaari-piro-siriri.’ 35 Tikatsi ompaityaa ikantai-takiriri, tima aririka iñiitairo onkarati awisatsini apaata, ari iyoitajiri ompapiro iyota-nita.” §

Yariitari Jesús Nasitantaniri paitachari Simón

36 Ikanta aaroni Nasitantaniri yaanakiri Jesús iwakaiyaari. Arijiitaka iwankoki, saikapaaki Jesús iwapiintaita. 37 Okanta aaroni kaari-piro-siriri kooya nampitarori anta, okimako-wintakiri Jesús ariitaka iwankoki Nasitantaniri iwajiityaa, jataki iroori aakotanaki kasankaari owantaro onaki iwitsikai-tziro mapinaki. * 38 Okatziyimota-paakari iitziiki Jesús, irayi-mota-paakari. Okanta othaatanaka ooyaaki okiki ashitapaakiri iitziiki, oshitanta-tzimaitari oisi. Ipoñaa onintaa-kitzi-waitakiri, osaitantanakari kasankaari. 39 Ikanta iñaakiri Nasitantaniri amakiriri Jesús, ikanta-siritanaki: “Omapiro-rikami Inkamantantzinkariti yoka, ari iyotakiro mi tsika okantawaita iroka kooya antakiri, tima kaari-piro-siriri onatzi.” 40 Ipoñaa ikantanakiri Jesús yoka Nasitantaniri: “Simón, tzimatsi nonintziri nonkantimi.” Ikantzi irirori: “Intsityaa pinkantinaro yomitaan-taniri.” 41 Ikantzi Jesús: “Tzimatsi atziri pinatziriri pasini apiti atziri. Aparoni ipina-pirotaki oshiki kiriiki, iriima pasini ipinatakiri kapichiini. † 42 Okanta apaata, ti onkanti yoka apiti atziri yoipyaajiri kiriiki, ipiyaakoi-tairi iriiriwitan apitiroiti. Intsityaa pinkantina, ‡Itzimikama itako-pirotan-tachani?” 43 Ikantzi Simón: “Iriira itako-pirotan-tacha atziri ipyaako-piroi-takiri iriiriwitan.” Ikantzi Jesús: “Pimatakiro awiroka pikantakiri.” 44 Yaminanakiro Jesús oisakiki kooya, ikantziri Simón: “¿Piñaakiro antakiri iroka kooya? Tima nokyaa-wanko-witakami awiroka, tizimaita pimpina nijaa nonkiwa-kitzita-paakyaari. Irooma iroka kooya, okiwa-kitzitan-takanaro ooyaaki sitowanain-tsiri okiki, ipoñaa oshitan-takanaro oisi. 45 Ti pininta-porota-wakina piwithata-wakyaana awiroka, irooma iroka kooya oshiki onintaa-kiitakina. 46 Ti pisai-patzii-totan-tyaanari awiroka yiinkantsi pimpinkathatina, irooma iroka kooya, osaitantanakaro kasankaari noitziiki. 47 Oshiki okaari-piro-siri-witaka iroka kooya, impyaakoi-tajiniro okantakaaro oshiki otakotantaka. Iriima ikaratzi ipyaakoi-tziri kapichiini, kapichiini itakotanta.” 48 Ipoñaa ikantanakiro kooya: “Ipyaakoi-tajimiro okaratzi pikaari-piro-siri-witaka.” 49 Ikantajiitanakiri ikaratzi itsipajiitiri: “¿Paitatyaakama yoka ikantantyaarori kaari-pirori impyaakotantiro?” 50 Aikiro ikantanakitziro Jesús iroka kooya: “Pijatai kamiitha, iro pawisako-siritan-taari pawintaana.”

8

Kooya amitako-yitakiriri Jesús

† 7:24 kimitarori saworo opiyonka-tonkita-kaaro tampyaa = atziri sipita-siriri ‡ 7:33 owaritintsi = pan; kachori = vino § 7:35 onkarati awisatsini = onkarati owajiitani * 7:37 mapinaki = alabastro † 7:41 ipinatakiri oshiki kiriiki = 500 denario; ipinatakiri kapichiini = 50 denario

¹ Ikanta itsipayitakari Jesús 12 iyomitaani, yapirotakiro maaroni nampitsi ikinkithataki tsika ikanta-kota Pawa ipinkathari-wintantai. ² Ari itsipatakaro kooyapayi okaratzi yisita-kota-kaajiri ikyaaantasiritaro piyari, okaratzi mantsiya-yiwita-chari aajatzi. Iroka okaratzi oyaatakiriri: María, ipaitai-tziri Pankothanthaari-sato, ikyaaantasiritari ikaratzi 7 piyari, ³ opoñaapaaka Juana iina Chuza impirotani Herodes, opoñaapaaka Susana. Tzimatsi aajatzi pasini-payi kooya okaratzi opapiinta-kiriri kiriiki Jesús.

Isiyakaa-wintziri Jesús pankiwai-ryaantzi
(Mt. 13.1-15,18-23; Mr. 4.1-20)

⁴ Ikanta ipiyotzi-winta-paakari Jesús oshiki atziri. Iriitaki poñaayitain-chari pasiniki-payi nampitsi inintzi iniiiri. Isiyakaa-winta-tziiniri okaratzi iyomitaa-yitziriri, ikantziri: ⁵ “Tzimatsi pankiwai-rintzi jatatsiri impanki-waiti. Ikanta yookai-kitakiro iwankiri, tzimatsi ookaikita-painchari awotsiki, ithonka yaatzikaikii-takiro. Ikanta ipokajiiitai tsimiri, iwapaakaro. ⁶ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi kipatsi. Okanta oshooka-witanaka, sintsiini osampisitanaki, tima ti otsinka-pathati kipatsi. ⁷ Tzimatsi pasini ookaikita-painchari kitoochii-masiki. Okonowa-nakaro kitoochii-masi oshooka-witanaka. Okanta anaanakiro kitoochii oshookanaki, kamanaki pankirintsi. ⁸ Irooma pasini ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, saankana okanta oshooka-paaki, kithokitanaki. Timan tzimatsi shookapain-tsiri kamiitha.” Ikanta ikaratakiro ikinkithataki, ari ikaimanaki ikantanaki: “Okowa-pirotatyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jitawaki maaroni.” *

⁹ Ari isampita-nakiri iyomitaani-payi, ikantziri: “¿Paitama siyakaa-winta-chari okaratzi piyomitaa-takiri?” ¹⁰ Ikantzi Jesús: “Isinitai-takimiro awiroka piyota-kotairo tsika okanta-kotaka ipinkathari-wintantai Pawa. Iriima pasini-payi, airo nokaman-tziri, apatziro nosiyakaa-wintiniri. Ari yaminawi-jiityaa, airo iñaamaitaro. Ari inkimawijiita-kyaaroo, airo ikimatha-tzimaitaro.

¹¹ Iroka okanta-kota nosiyakaa-wintakiri: Iroka okithoki ipankitai-takiri, irootaki siyakaa-wintacha iñaani Pawa. ¹² Okaratzi ookaikita-painchari awotsiki, osiyakaa-wintari kimawitarori ñaantsi, ipokapaaki Kamaari imaisanta-kaapaakiri, ti inkimisanti, airo yawisako-siritai. ¹³ Ari okimita ookaikita-painchari omapi-poro-kitzi, osiyakaa-wintari kimawitarori ñaantsi, intsipayini ikimisantawita. Ti iyotako-pirota-tyiuro ñaantsi, iwashaanta-nakiro ikimisantzi. Ti inkisa-sityaaro yantakai-takiri kaari-pirori, tima ikimitakaro pankirintsi ti ontzima-piroti oparitha. ¹⁴ Ari okimita ookaikita-painchari okitoochii-masitzi, osiyakaa-wintari kimawitarori ñaantsi. Okantakaan-tziro okantzimo-siri-waitari, ikinkithasiri-waita yashaarantyyaa, iniwiwaitaro intharowintawaityyaa. Irootaki anaanakiro ñaantsi ikimawitakari, isiyakaro pankirintsi kaari kithotatsini. ¹⁵ Irooma okitho ookaikita-painchari okamiitha-pathatzi kipatsi, osiyakaa-wintari kimisanta-najirori ñaantsi, kamiithasiri ikantanaja, amawiwaini ikanta, isiya-kotakaro pankirintsi saankana oshookanaki, oshiki okithotanaki.”

Onkoñaata-koyitai omanako-yiwitain-chari
(Mr. 4.21-25)

¹⁶ “Aninti-rika ooshiri ootaminototsi, ti antata-kotiri. Ti awakotiri otapinaki. Owakotziri jinoki inkini inkoñiinkata-koti ikaratzi kyaintsiri. † ¹⁷ Ari onkimityaari aajatzi, ontzimatyii onkoñaata-koyitai omanako-yiwitain-chari, oiñaarontajiro kaari ikimathawitaita pairani. ¹⁸ Paamawintyyaaro okaratzi pikimakiri. Tsika-rika itzimi otzimimotakiri, ari ontzimimo-pirotairi oshiki. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiroi-tajiri yaapiithai-tairi okaratzi tzimimo-witariri.” ‡

Iriiro Jesús aajatzi iririntzi-payi
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹ Okanta opoka-sitakiri iriniro Jesús otsipatakari iririntzi-payi oñiiri. Titzimaita onkanti oñiiri itzikakiro atziri piyotzi-winta-kariri. ²⁰ Ari ikamantai-takiri, ikantaitziri: “Ari opoki piniro otsipatakari pirintzi-payi, onintzi oñiimi.” ²¹ Ikantanaki irirori: “Ikaratzi kimairori iñaani Pawa, yantanajiro aajatzi okaratzi inintakairiri, iriitaki nirintzitari, irootaki nonirontari.”

* **8:8** shookapain-tsiri kamiitha = okaratzi 100 okithoki † **8:16** otapinaki = otapinaki amaaminto, ojinoki-niinta-yitazii imaaaminto-payi osiyaaromi okaratzi ojinoki-yitzi minkontsi-tapi ‡ **8:18** Okaratzi kinkithata-kota-chari aka, iroka okanta-kota: “Kapichiini-rika pikimisanta-wakiro nokanta-kimiri, kapichiini piyotajiro. Irooma pinkimisanta-pirotawaki-rika, oshiki piyotawakiri, aikiro noyotakaa-pirota-nakitziimiro.”

Imairintziro Jesús tampyaa

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² Ari ititanaka Jesús pitotsiki itsipata-naari iyomitaani-payi, ikantanajiri: “Thami amontyaaaji intatzikirota.” Jaitjiitaki. ²³ Ikanta imontyaa-kojiita, maanaki Jesús. Ari itampyaa-kotaki niyankyaa-niki inkaari, antaro osinkyataanaki, titaata-paaka nijaa pitotsiki, irootaintsi itsitsiya-kota-jiiti. ²⁴ Ijata-sitai-tanakiri Jesús, iwakiryii-tapaakiri, ikantai-tziri: “¡Yomitaanari! ¡Yomitaanari! ¡Atsitsiya-kotatyii!” Piriintanaka Jesús, iñaanata-nakiro tampyaa, ikantziro: “¡Aritapaaki pitampyaaatiki!” Ikantziro otamakaanika inkaari: “¡Pimairyaaati!” Awisanaki tampyaa, mairyaaatanaji inkaari. ²⁵ Ikantziro iyomitaani-payi: “¿Tsikama okinakika pawintaani?” Tima okiryaaantzi ikantajiitanaka iyomitaani, antaro itharowan-tanakari, ikanta-wakaa-jiita: “¿Paitatyaakama yoka yomairintan-tarori tampyaa, aajatzi inkaari?”

Gadara-satzi yaakiri piyari

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Ikanta imontyaaakoro Jesús intatzikiro inkaari Tapowini, arijiitaka nampitsiki Gadara. § ²⁷ Iro yaata-kota-paaki-tziini, isiya-sita-wakari yaakiri piyari. Osamanitaki ikyaaantasiritari, ti inkithaatajyaa, ti yamitajyaa isaikaji pankotsiki, yasi iwiro isaikawaitzi kitataari-masiki. ²⁸ Ikanta iñaawakiri Jesús, ityiirowa-sita-wakari. Kaimanaki sintsiini, ikantzi: “¡Jesús! ¡Itomi Pawapirori! ¿Tsikama pinkantinaka? ¡Ti noninti piwasinonkaina!” ²⁹ (Tima inkisathata-wakitiiri Jesús yoka piyari iwashaantairi yoka atziri. Pairanitaki isaika-siritan-takari. Oshiki yoositan-tawitaitari asirotha, ithatyiiro. Isiya-siya-waita otzisi-masiki ikantakaari piyari.) ³⁰ Ipoña isampita-nakiri: “¿Tsikama pipaitaka?” Ikantajiitzi piyari: “Nopaita ‘Oshikyaaantzi.’ ” Tima oshiki piyari saika-siritan-takariri yoka atziri. ³¹ Aikiro ikantana-kitzii piyari: “Ti noninti papirojiitina.” ³² Ari ipiyotaka tyonkaarikiini oshiki chancho isimokaa-jiitzi. Ikantajiitzi piyari: “Pimintyankina chanchoki.” Ikantzi Jesús: “Pimatiro.” ³³ Jatanaki piyari-payi chanchoki, ikyaaantasiritapaakiri, irootaki isiyanta-nakari impiritaki, mitaajiita-paaka maaroni inkaariki, apirotaaka iipiinkaki.

³⁴ Ikanta iñaakiro aamaako-wintariri chancho-payi okaratzi awisain-tsiri, siyajiitanaka, ikamantanta-paaki nampitsiki, ikamanta-nakiri aajatzi ikaratzi saikayita-tsiri iwaniki. ³⁵ Ari ipokajiitanaki atziri yaminiro okaratzi awisain-tsiri. Ikanta yarijiitapaaka isaikaki Jesús, iñaapaa-tziiri ikyaaantasiritari piyari isaikaki itsipatakari Jesús, ikithaataka, kamiitha ikantanaja. Itharowa-jiitanaki. ³⁶ Tima inkarati ñaakirori awisain-tsiri, ikamanta-wakiri ikaratzi pokayitain-tsiri, ikantziro: “Iriitaki yoka isita-kota-kaajiriri ikyaaantasiritari piyari.” ³⁷ Ikanta nampiyatarori iipatsitiki Gadara-satzi, oshiki isintsiwinta-jiitakari Jesús, ikantziro: “Pijatai, ti noninti piisaiki-motina.” Irootaki ikantan-tariri, tima antaroiti itharowan-tanakari. Ari ititanaka Jesús pitotsiki, piyanaka. ³⁸ Isintsiwinta-witawaari yisita-kota-kaajiri, ikantziro: “Nonintzi noyaatanakimi.” Yakanakiri Jesús, ikantziro: ³⁹ “Airo piyaatana, pijatai pinampiki pikamantantai, pinkantapaji: ‘Iwawisaa-kotaana Pawa.’ ” Imatakiro yoka atziri, jataji inampiki, ikamanta-pajiri maaroni atziri, ikantapajiri: “Iwawisaa-kotaana Jesús.”

Irisinto Jairo aajatzi kooya antzita-kiriri iithaari Jesús

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Ikanta ipiyaja Jesús, kimosiriwinta ipiyotzi-winta-waari atziri, tima iriitaki iyaakoni-inkakiri. ⁴¹ Tzimatsi aparoni atziri ipaita Jairo, iriitaki jiwatakaan-tatsiri karapapankoki. Iñaapaakiri Jesús, ityiirowa-sita-paakari, ikantapaakiri: “Pinkathari, nonintzi pijati nowankoki.” ⁴² Tima onkami-matatzi yapintoti irisinto. Ari tzimaki iroori okaratzi 12 osarintsiti. Iyaatanakiri Jesús pokasita-kiriri. Ikanta iyaatzirira atziri-payi yoka Jesús, yatsinaki-matakiri.

⁴³ Okanta aparoni kooya sokaawaita-chari iraani, tzima-kotaki 12 osarintsiti omantsiyawaitaki, tikatsi-tzimaita kantironi yaawintiro. Tima thonka-kotaka oiriikiiti aawintakaanta-witaka. ⁴⁴ Okina-sita-paakiri itaapiiki Jesús, antzitariki kapichiini opatziki iithaari. Apatha-kiro isita-kotanaki osokaawaita iraani. ⁴⁵ Ipoña isampitan-tanaki Jesús, ikantzi: “¿Ninkama antakinari?” Tikatsi kamanta-tsini ipaita antzita-kiriri. Ari iñaawaitanaki Pedro itsipatakari ikarajiitzi, ikantzi: “Yotanari, tima piñaakiri yatsinaki-matakimi oshiki atziri.” ⁴⁶ Aikiro isintsita-nakitzii Jesús ikantzi: “Ninkama antakinari. Tima nokimawakiro nosintsinka tzimatsi isita-kotanaintsiri.” ⁴⁷ Okanta oñaakiro iroka kooyaka ti omana-kotyaa okaratzi antakiri, piyonkawaitanaka, opoka-sita-paakiri Jesús, otyiirowa-sita-paakari, maaroni ikimaitakiro okamanta-kota, ikimaitakiro tsika okanta

omapoka-sitanaka isita-kotanaji osokaawaita iraani. ⁴⁸ Ikantanakiro irirori: “Kooyá, irootaki isitakotaa-jimiri pawintajana. Kantatsi pijatai, kimosiri pinkanta-najyaa.”

⁴⁹ Tikira-mintha inthonkiro Jesús iñaanatziro kooya, ariitapaaka poñainchari iwankoki jiwari, ikantapaakiri: “Kamakira pisinto, aritapaaki piñaasirinkiri yomitaantaniri.” ⁵⁰ Ikanta ikimakiri Jesús ariitapain-chari, ikantanakiri irirori: “Airo pitharowasiwaita. Pawintyaana, aritaki isita-kotaji.” ⁵¹ Ikanta yaríjiita-paaka pankotsiki, tikatsi isiniti inkyaapaaki, intaini Pedro, Jacobo, Juan, asitarori irisinto aajatzi iniro. ⁵² Oshiki iraakota-jiitaro kamaintsiri. Ikantapaaki Jesús: “Airo piraajiita, ti onkami, omakoryaatzii.” ⁵³ Thainka-siri iwawitai-takari Jesús, tima omapiro iñiitakiro okamaki iintsi. ⁵⁴ Ikanta yairika-wakota-paakiro Jesús, iñaana-tzimaitaro sintsiini, ikantziro: “¡Iintsi, pimpiiriinti!” ⁵⁵ Piyasirin-katapaaka iintsi, piriintanaja. Ari ikantzi Jesús: “Pimpiro oyaari.” ⁵⁶ Okiryaantzi ikantawinta-nakari Jesús yoka asitarori iintsi. Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Ti noninti pikamantantiro okaratzi piñaakiri.”

9

Ityaantai-tziri 12 Oyomitaari (Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ Ipoñaá yapatotakiri Jesús 12 iyomitaani ipajiinkaakiri isintsinka. Imatanakiro irirori yisita-kota-kaayitzi iri kyaantasaritari piyari aajatzi mantsiyarintsi-payi. ² Ityaankakiri ikamantantiro tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa, yisita-kota-kaayitairi mantsiyata-tsiri. ³ Ikantayitakiri: “Airo paanaki tsika ompaityaa, airo paanaki pikotziki-iri, pitharati, piwariti, piirikiti, airo paanaki aajatzi pasini pithaari. ⁴ Aririka pariitakyaa pankotsiki, ari pimaapaki irojatzii pawisan-takyaari. ⁵ Airorika yaakamiithai-tzimi anta, pawisa-pithatiri, pitikanajiro pipatsi-kitziti, iro iyotantai-tyaari ti inkimisanti.” ⁶ Ikanta ijajiitaki iyomitaani, ithonka ikamantantakiro nampitsiki Kamiithari Naantsi, oshiki mantsiyari yisita-kota-kaayitaki.

Ikamantakiri Juan Kiwaatantaniri (Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Ikanta pinkathari Herodes ikima-kotakiri Jesús okaratzi yantayitakiri, okantzimosirita-nakari, tima tzimatsi kantatsiri: “Añaajira Juan Kiwaatantaniri.” ⁸ Pasini kantatsiri: “Elias inatzii.” Ikantaitzi aajatzi: “Amaasitya iri piriintaacha pasini Kamantan-tzinkari tzimata-chari pairani.” ⁹ Irojatzii ikantan-tanakari Herodes: “Nowiskaantakiri Juan. ¿Tzikama itzimi nokima-kotziri iroñaaka?” Oshiki inintawitaka iñiirimi Jesús.

Iwajiita 5000 sirampari (Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-34; Jn. 6.1-14)

¹⁰ Ikanta ipiyayitaara Otyaankaari. ¹¹ Iro kantacha iyojiitaki atziri tsika ikinaki, iyaakanakiri. Yaawakiri Jesús kamiitha yokaiti, ikamantakiri tsika okanta-kota impinkathari-wintantai Pawa, yisita-kota-kaayitakiri mantsiya-yitatsiri. ¹² Aritaki tsitini-ityaanaki, ipokapaaki iyomitaani ikaratzi 12, ikantapaakiri: “Pityaan-tajiri atziri-payi nampitsiki, yamini tsika imayi, tsika iyaa aajatzi, aamaa-sityaa tzimatsi-rika owaantsiki. Tima asaikatzi otzisi-masiki.” ¹³ Ari ikantzi Jesús: “Pimpiro awiroka iyaari.” Ari ikantajijitzi: “Tikatsi nopiriri, apatziro itzimi ikaratzi apiti sima aajatzi okaratzi 5 yatantari. ¿Pinintzima nojati namananta-kiniriri iyaari maaroni atziri?” ¹⁴ Aamaaka ikarajitzi 5000 sirampari apatotain-chari. Ipoñaá Jesús ikantziri iyomitaani: “Papatoyitiri inkarati 50 atziri pimisaika-yitiri, ari pinkimita-kiriri maaroni.” ¹⁵ Ari ikantakiro, imisaikakiri maaroni atziri. ¹⁶ Ipoñaá yaakiri Jesús yoka sima aajatzi yatantari, aminanaki inkitiki, ipaasonki-wintakiro. Ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, iwawisaa-kiniri irirori atziri-payi piyotain-chari. ¹⁷ Tima maaroni iwajiitaka, kimaniinta-jiitaka. Iyoyajiro okaratzi tzimaraanta-naintsiri, itiyitajiro okaratzi 12 kantziri jaikitaa-tsiri.

Iyotaki Pedro: Saipatzii-totaari inatzi Jesús (Mt. 16.13-20; Mr. 8.27-30)

¹⁸ Ikanta isaiki Jesús yamanajitzi itsipitari iyomitaani. Ari isampita-kiriri ikantziri: “¿Paitama ikinkithasirita-kotanari atziri-payi?” ¹⁹ Akajiitanaki iyomitaani, ikantzi: “Tzimatsi atziri kantatsiri, Juan Kiwaatantaniri pinatzii. Ikantzi pasini Elias pinatzii awiroka. Tzimatsi kantayita-tsiri aajatzi, iriitaki itarori Kamantan-tzinkari añaajatsiri.” ²⁰ Ipoñaá ikantzi Jesús: “¿Tzikama pikanta-jiitzi awiroka?” Ari yakanaki Pedro, ikantzi:

* 9:5 otikirori iipatsi-kitziti † 9:13 yatantari = pan

“Awirokatakai Saipatzii-totaari poñaachari Pawaki.” ²¹ Ari ikantanakiri Jesús: “Airo pikamanta-kotana.”

Ikinkithata-kotziro Jesús iwamaitiri
(Mt. 16.21-28; Mr. 8.31-9.1)

²² Aikiro ikantana-kitzii: “Antaro inkimaatsita-kaiyaana Antari-konaiti, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaan-taniri-payi, aritaki iwa-kaantakina. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, añaajana.”

²³ Ipoña ikantanakiri maaroni: “Tzimatsi-rika nintatsiri intsipatyaa, iwashaantairo inintasi-yitari yantiro, onkanta-wityaa ipaikakoi-tirimi, intsipata-piintyaana kitaitiriki. ²⁴ Tima inkarati itakowaita-chari yantayitziro inintayitziri iroriri, ari impyaa-sitajyaa. Iriima ikaratzi atsipiwintarori yantanajiro nonintziri naaka irootaki ikamawintan-tanari, aritaki yawisako-siritai. ²⁵ Aminaasi-waita otzimi-motantzi waararontsi aka kipatsiki, aritaki ompyaakaa-sitan-tajyaa. ²⁶ Tima inkarati pasikikowintyaanani naaka aajatzi okaratzi nokinkithata-koyitakiri, ari imatapajiri aajatzi Itomi Atziri impasiki-kowinta-pajiri apaata aririka impiyi yamajiro iwaniinkaro, irasi Asitariri, aajatzi irasi Maninkariiti tasorin-tsitaa-tsini.” ²⁷ Ipoña ikantanaki aajatzi Jesús: “Omapirotyaa, tzimatsi pikaratziri aka, tikira pinkamüta aritaki piñaakiro tsika inkantyyaa Pawa impinkathari-wintanti.”

Isiparyii-motziri Jesús iyomitaani
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Okanta awisaki 8 kitaitiri, tonkaanaki Jesús otzisiki yamani, ari itsipata-nakari Pedro, Jacobo aajatzi Juan. ²⁹ Ikanta yamanira, ari ipasini-porotanaki Jesús, kitamaaro okantanaka iithaari osiparyaanaki. ³⁰ Iñiitatzii apiti katziya-painchari itsipata-paakari Jesús, Moisés inatzi itsipatakari Elias. ³¹ Otapotakari iwaniinkaro tsika ikatziya-jiitapaaka, ari ikinkitha-kojiitziro tsika inkantaitiri Jesús impyaaakai-tyaari Aapatyaawiniki. ³² Tima ayimata-kirira Pedro iwochokini aajatzi ikimitakari ikaratzi itsipatakari. Okanta awishi-mota-nakiri iwochokini, iñaatziro iwaniinkaro Jesús itsipata-karira apiti koñaata-paintsiri. ³³ Iro ipiyi-matanaka apitira tsipata-paintariri Jesús, ikantzi Pedro: “¡Yomitaanari! Omapiro okamiithatzi pamakina aka. Kamiitha nowitsikimi mawa panko-shitantsi: Aparoni pasityaa awiroka, aparoni yasityaa Moisés, yasityaa aparoni Elias.” Iñaawaita-sitanaka Pedro, ti iyoti opaita ikantziri. ³⁴ Iñaawai-minthaitzi Pedro, anaapaakiri minkori, antaro itharowanaki. ³⁵ Ikimatzii iñaawaitai-tanaki minkoriki, ikantaizti: “Notomi inatzii yoka noyosiitakiri. Pinkimisantairi.” ³⁶ Okarata-paakira ñaantsi iñaawaitai-takiri, iñiitatzii apaniro ikantanaja Jesús ikatziya. Tira ikamantantzi-tyaaro iyomitaani tsika ikanta iñaakiri, imanani iwakiro.

Yisita-kota-kairi Jesús iintsi yaakiri piyari
(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Okanta okitaitita-manajii, oirinka-jiitaja Jesús ipoñaajaro tonkaariki otzisiki, oshiki pokapain-tsiri imonthaa-wajyaari. ³⁸ Ari isatikaka aparoni atziri, kaimanaki sintsiini ikantzi: “¡Yomitaan-taniri, nonintzi pamininari napintziti notomi! ³⁹ Ikyaaantansiritari piyari, oshiki ikaimakaa-waitziri, isimori-waantita-kairi ikamana-waitzi, iposakaa-waitari, ti iwashaantiri kapichiini. ⁴⁰ Nokanta-witakari piyomitaani yisita-kota-kayinari, ti imatiri.” ⁴¹ Yakanaki Jesús ikantanaki: “Ti pinkimisanta-jiiti awiroka, pikinasi-waitaka. ¿Tsikama onkarati nosaiki-mota-najimi noñiuro namawitimi? Pamakiri aka pitomi.” ⁴² Ikanta yamaita-paakiri iintsi, isinkiwinta-kaanakari piyari, tyaanaki osaawiki, antaroiti ipiyonka-waitanaka. Ipoña Jesús ikisathatakiri piyari, isita-kotanajii iintsi, yaanajiri asitariri. ⁴³ Tima okiryaaantsi ikantajiitanaka atziri iñaakiro isintsinka Pawa.

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota inkami-motanti
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ipoña yapiitakiro Jesús ikantziri iyomitaani: ⁴⁴ “Piwakimpityaaro awiroka iroka ñaantsi, okowa-pirotatyaa. Irootaintsi yaakaan-taitiri Itomi Atziri” ⁴⁵ Iro kantacha ti ikimatha-jiitiro okaratzi ikantawitariri, tima imana-pithai-tatziiri airo ikimathatantaro. Irootakira itharowan-tajiitiri tikatsi sampitirini opaita ikinkithata-kotziri.

Tsika itzimi iriipirota-tsini
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Ikanta iyomitaani Jesús ikanta-wakaa-mintakaro ipaita-rika iriipirota-tsini. ⁴⁷ Iro kantacha iyotaki Jesús opaita ikinkithasiritari iyomitaani-payi. Yaaki aparoni iintsi, imisaikakiri tsika isaikajitzi. ⁴⁸ Ipoña ikantzi: “Ikaratzi aakamiithatairiri osiyakariri iintsi

yawintaajana, naaka yaakamiithataki. Ari okimitari aajatzi, aririka paakamiithatakina naaka, osiyawaitakaro iriitaki paakamiithatanaji otyaanta-kinari aka. Ikaratzi kaari iriipirota-tsinii iroñaaka aka, iriitaki iriipirotaa-tsinii apaata.”

Ari akaratziri kaari kisaniiintairi

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Ipoña a ikantanaki Juan: “Yomitaanari, noñaaki chapinki aparoni atziri pairyirori piwairo, yisita-kota-kayi-maitari ikyaanasiritari piyari. Tira añaajiri ankaratiri aka, nowashaanta-kaakiri.” ⁵⁰ Iktananki Jesús: “Airo piwashaanta-kairimi, tima ari akaratziri kaari kisaniiintaini.” †

Ikisathatai-tziri Jacobo aajatzi Juan

⁵¹ Aritaki monkaratzi-mata-paaka iwajinokan-tajaari Jesús, tonta-siri ikantanaka ijati Aapatyaawiniki. ⁵² Ityaankaki amina-rontirini Ositikii-toniki. ⁵³ Iro kantacha ti inintajiti Ositikii-toni-satzi inkini-motiri, tima iyojiti ijatatyii Aapatyaawiniki. ⁵⁴ Ikanta Jacobo aajatzi Juan, ikantanakiri Jesús: “Pinkathari, thami ankaima-kaanti ookatharonsi ompoñaakayaa inkitiki, ikimitaakiro pairani Elias, yapirotyaata intajyaa yokaiti.” § ⁵⁵ Ari ipithoka-sita-nakari Jesús, ikisathata-nakiri, ikantziri: “Tityaa pinkamiithasiriti awiroka. ⁵⁶ Tira iro impokan-tyaari Itomi Atziri aka impyaasi-waitajyaa atziri, ontzimatyii iwawisaa-koyitairi.” Irojatzii ikinanta-nakari pasiniki nampitsi.*

Nintawita-chari iyaatirimi Jesús

(Mt. 8:18-22)

⁵⁷ Ikanta yawisanakira Jesús, ikantawitai-tawaari awotsiki: “Yomitaanari, nonintzi noyaata-nakimi tsika pinkinayiti awiroka.” ⁵⁸ Yakanaki Jesús, ikantziri: “Tzimatsira imoro kowincha imaanta-piintari, aajatzi ikimita tsimiri-payi tzimatsi imayiro. Iriima yoka Itomi Atziri ti ontzimi iwanko imaanta-piintyaari irirori.” ⁵⁹ Ipoña ikantawitanakiri Jesús pasini: “Piyaatina awiroka.” Ikantzi irirori: “Pinkathari, nonintawitaka naaka noyaata-nakimi, arotzimaita iroñaaka, nonintatzi noñiro nonkitatanajiri asitanari, aripaiti noyaatimi.” ⁶⁰ Iktanankiri Jesús: “Tima inkarati kamasiritatsiri, aritaki inkitatiri irirori kaminkari-payi. Ontzimatyii pinkinkithata-kotajiro awiroka tsika okanta-kota impinkathari-wintantai Pawa.” ⁶¹ Ari ikantawitanaka pasini: “Pinkathari, nonintzi naaka noyaatimi, iro kantacha pisinina nowitha-panaatyaa noshininka nonampiki.” ⁶² Yakanaki Jesús, ikantziri: “Apatziro okanta pamina-piintziro pikiya-sitziro piwankiri, tikatsi paminayitanaji pasini. Ari ikimitari kaari washaantaironi yantayita-piintziri, tira iñiuro apanta-pirotzii-motyaa impinkathari-wintairi Pawa.”

10

Ityaantai-takiri ikaratzi 70

¹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, ari yaminaki Jesús pasini intyaantiri ikaratzi 70, apiti-payi ityaankakiri, ijiwatiri nampitsiki tsika inkinayitanaki irirori. ² Iktanankiri: “Isiyakaro yokapayi atziri osampain-katzi pankirintsi, tizimaita intzima-piroti atziri koyaaajironi. Pamanajiri awirokaiti Awinkathariti, intyaan-tiita oshiki jatasitirini atziri-payi, tima tzimatsi oshiki kimsiantaa-tsinii. ³ Pijajiti awiroka, naakataki otyaankimiri, pikimitakiri ityaankai-tziri ipiraitari tsika ipiyota katsimari owantachari.* ⁴ Airo paanaki piiriikiti, piwariti, piijakontata-sityaa. Airo piwithatiri piiaanakiri awotsiki pisamanitzi = kari. ⁵ Aririka pariitakyaa pankotsiki, piwithata-paakyaari saikatsiri. Pinkanta-paakiri: ‘Onkamintha pisaika-waiti kamiitha piwankoki.’ ⁶ Tzimatsi-rika aakamiithata-wakimini, aritaki isaikaji kamiitha. Irooma airorika yaakamiithatizimi, ampinaa-sita piwitha-witapaakari. ⁷ Ari pima-paaki pankotsiki tsika pariitaka, airo pamina-minatzi pasini pankotsi. Ari piyaari, pirayitiro impaitimiri. Tima ontzimatyii impinaitiri antawaita-tsiri. ⁸ Aririka yaakamiithatitimi nampitsiki tsika pariitakyaa, piyaaro onkarati impaitimiri anta. ⁹ Pisita-kota-kaayitiri mantsiyari anta, pinkantiri: ‘Irootaintsi impinkathari-wintantaji Pawa.’ ¹⁰ Irooma pariitakyaa pasiniki nampitsi, airorika yaakamiitha-tzimi, pawisa-pithatiri, pinkanta-nakiri. ¹¹ ‘Ari notikanajiro noipatsi-kitziti aka, irootaki iyotaitan-tyaari ti pinkimisanti. Iro kantacha, ontzimatyii

† 9:50 akaratziri kaari kisaniiintaini: onasiyita ñaantsi-payi § 9:54 ookatha-rontsi = paamari * 9:56 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñitiro itanakarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi * 10:3 ipiraitari = oisha; owantachari = lobo

piyoti irootaintsi impinkathari-wintantaji Pawa.' † ¹² Iro kantacha, apaata owiraantyaaroni kitaitiri, imapiro-tairi iwasankitairi irirori nampitarori anta, aritaki anaajiro inkantai-tajiri Paamaarini-satzi."

Ikanta-machiitziri kisosiriri nampitsiki-payi
(Mt. 11.20-24)

¹³ "Ikanta-machiitzimi Simapankoni-satzi aajatzi nampitarori Corazín. Oshiki piñaawitakaro notasonka-wintantaki, tizimaita pinkimisanta-jiiti. Iriimi ñaakinani Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi, aritaki inkithaata-nakyaaromi mirimasita-siri kithaarintsi, saikawaita-nakimi samampoki iwasirita-kotyaa ikaaripro-siri-yitaki, inkimisan-taimi maaroni iriroriiti. ‡ ¹⁴ Awirokatakai imapiroiti iwasankitairi apaata aririka yaminakoi-tairi maaroni yantaitakiri. Aritaki anaajiro inkantaitiri Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi. ¹⁵ Aajatzi awirokaiti nampitarori Capernaum, pikinkithasiriwita pijatai inkitiki, apatziro pijamatsitaji tsika ikinayitzi kaminkari.

¹⁶ Tzimatsi-rika kimisantimini, naakatakai ikimisantaki. Itzimi-rika maninta-sirita-kimini, naaka imaninta-siritaki. Itzimi-rika maninta-sirita-kinari naaka, imanintakiri tsika itzimi otyaanka-kinari aka."

Ipiyayitaja ityaankai-takiri ikaratzi 70

¹⁷ Tima kimosiri ipiyajitaja ityaankai-takiri karatatsiri 70, ikantayitapaji: "Pinkathari, tima awiroka otyaanka-kinari, yantziro piyari nokanta-yitziriri." § ¹⁸ Ari ikantzi Jesús: "Noñaakiri Kamaari iwaryii-takiri inkitiki ikimiwaitakaro oporiryaatzi ookatha-rontsi. * ¹⁹ Tima naaka kantakaaro otzimi-motan-tamiri pisintsinka, aritaki onkantaki pisatikan-tyaari maranki aajatzi kioniro-payi. Ari piitsinampaakiri piyari kisaniiintzimiri, tikatsi-tzimaita awishi-motimini. ²⁰ Airotzimaita pikimo-siri-winta-sitaro yantakiro piyari pikanta-kiriri. Apatziro pinkimo-siri-wintiro isankinai-tajiro piwairo-payi inkitiki."

Ikimo-siritzi Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Irojatziki ikimo-siritan-tanakari Jesús, ikantanaki: Mt 11.25-26 "Apaá, tima awiroka pinkathari-wintziriri inkiti-satzi aajatzi kipatsi-satzi, oshiki novisiryaawintakami. Tima awiroka omanitzi-motakiri yotaniriiti iroka-payi, iriitaki piyotakaa-yitaji osiyariri iinti itsinampa-siritzi. Ari okanta, tima irootaki onimota-kimiri awiroka Asitanari." ²² Ikantanakiri piyotsiwinta-kariri: "Iriitaki Asitanari oyota-kayi-narori maaroni. Apatziro iyotana irirori, tima Itomi iwana. Ari nokimitari naaka apatziro noyotziri Asitanari, kantacha noyotakaa-yitajiri nonintziri naaka iyotajiri."

²³ Ipoñaa yapatotakiri Jesús maaroni iyomitaani, yaanakiri intyaatsikaini, ikantakiri: "Tasonka-wintari iwaitiri inkantari ñaayita-jironi okaratzi piñaayitajiri awiroka. ²⁴ Tima tzimawitacha oshiki Kamantan-zinkari, aajatzi pinkathariiti nintawitain-chari ñiñiromi okaratzi piñaakiri, okaratzi pikimayitajiri aajatzi awirokaiti. Tizimaita inkimajitiro."

Nisironkatan-taniri Ositiki-toni-satzi

²⁵ Ari isaikakiri Yomitaan-tzirori ikantakaan-taitsiri, inintzi inkompita-kaiyaari Jesús, ikantakiri: "¿Yomitaan-taniri! ¿Paitama nantiri naaka nañaanitan-tajyaari?" ²⁶ Ikantzi Jesús: "¿Paitama isankinai-takiri Ikantakaan-taitsiriki? ¿Tsikama okanta piyota-kotziro awiroka?" ²⁷ Ari ikantzi Yomitaan-taniri: "Piwinkathariti inatzi Pawa, ontzimatyii pininta-piro-tajiri, pininta-siri-tajiri, pininta-sintsi-tajiri. Osiriki piwairi. Pintakotajyaari pishininka, pinkimita-kaantiri pitakota awiroka." ²⁸ Ikantzi Jesús: "Omapiro pikantakiri. Pantiro iroka, aritaki pañaanitai."

²⁹ Ari ininta-jaantzi intzikkaa-winta-nakya, isampita-nakiri Jesús, ikantziri: "¿Tsikama itzimika nonkimita-kaantiri ashininka?" ³⁰ Ikantzi Jesús: "Tzimatsi ashininka poñaachari Aapatyaawiniki inintzi ijatiro Kasiryaariki. Okanta niyaankithaki awotsi, imonthaakari kosintzi, yaapithakiri okaratzi tzimi-motziriri, iposawaitanakiri, yookanakiri awotsi-nampiki ikami-mataki. ³¹ Ari ipokaki Ompirasatorintsitaari, ishininka inawita, ñaawita-paakari inaryaaka, ti yaminanakiri yawisapithata-nakiri. ³² Ari ikimitakari aajatzi Levi-iti, irijatzi ishininka, iriitaki amita-kotanta-piinta-tsiri Tasorintsi-pankoki. Ñaawita-paakari inaryaa, ti yaminanakiri yawisapithata-nakiri. ³³ Ikanta ipokaki Ositiki-toni-satzi, kaari ishininka irirori. Ñaapaakiri inaryaa, inisironkata-paakiri. ³⁴ Yaawinta-paakiri itziritan-takari aawinta-rontsi, ipoñaa

† **10:11** otkirori iipatsi-kitziti ‡ **10:13** mirimasita-siri kithaarintsi; Tima yokaiti nampitarori Corazín aajatzi Simapankoni-satzi, Judá-iti inatzi. Iriima Mapini-satzi aajatzi Simaa-satzi, pasini-satziiti inayitzi, ti ishininkatyaari Judá-iti. § **10:17** otyaanka: wairontsi * **10:18** Kamaari = Mishatantaniri

ikyaa-kota-kaanakari ipiraki, yaanakiri nampitsiki. Iriitaki amina-kiriri. † ³⁵ Okanta okitaitita-manaji, yaaki apiti kiriiiki, ipinako-winta-nakiri, ikantanaki: 'Pamininari yoka. Aririka nompuyaki apaata, nompinata-pajimi okaratzi paminakinari.' " ‡ ³⁶ Ari isampitzi Jesús yoka Yomitaan-taniri, ikantziri: "Mawa ikaratzi ñaakiriri ikositai-tziri. ¿Tsikama itzimika kimitakaan-takariri ishininka?" ³⁷ Yakanaki irirori, ikantzi: "Iriitaki yoka nisironkata-paakariri." Ikantzi Jesús: "Pijatai, irojatzi pimatapajiri awiroka."

Yariitaro Jesús owankoki Marta aajatzi María

³⁸ Ikanta yawisanaki Jesús ariitaka pasiniki nampitsi. Ari osaikiri kooya paitachari Marta, iro isaiki-mota-paaki owankoki. ³⁹ Iroka kooya tzimatsi irinto opaita María. Irootaki tsipata-wakariri Jesús okimisantziri ikinkitha-waitzi. ⁴⁰ Irooma Marta oshiki okantzi-motakaro amina-mina-waitzi opawakiriri Jesús. Iroora opoka-sitan-takariri, okantapaakiri: "Pinkathari, owapintaakina nirinto. ¿Pinkantinaro amitakota-wakina?" ⁴¹ Iro kantacha ikantanakiro Jesús: "Marta, ¿paitama okantzimo-siritan-tamiri onkarati pantayitiri?" ⁴² Aparoni okanta ninta-pirota-chari, irootaki onintakiri iroori María tikatsira kantironi yaapithatajiro."

11

Ikinkithata-kotziro Jesús amanaantsi

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

¹ Ipoñaa ijataki Jesús yamani. Ikanta ithonka-kiro, ari ikantakiriri aparoni iyomitaani: "Pinkathari, piyomitainaro yamanaitzi, ikimitairo Juan iyomitaakiri iyomitaani irirori."

² Ari ikantzi Jesús: "Iroka pinkanti pamana-piinti awiroka:

Asitanari, nampitarori inkitiki,

Tasorinti onatzii piwairo.

Pimpinkathari-wintantaji.

Pantakaan-tajiro aka kipatsiki okaratzi pininta-kaantairi awiroka.

Pinkimita-kaantairi saikatsiri inkitiki, yantayitziro okaratzi pininta-kairiri. *

³ Pimpa-piintinaro kowityii-motanari noyaari. †

⁴ Pimpyaakota-jinaro nokaaripiro-siri-waitaki,

Tima nomatakiro naaka, nopyaakotajiri ikaratzi awaaripiro-sirita-kinari.

Airo pisinitaana iñaantai-tyaana, inintaiti yanta-kayi-tinaro kaari-pirori."

⁵ Ipoñaa ikantanakiri aajatzi: "Aririka intzimi aparoni pitsipa-winthari, impokaki niyaankiiti, inkantimi: 'Pimpawakina mawa yatantaitari, ‡ ⁶ tzimatsi ariitachari nowankoki, tikatsi tzimatsini nopawakiriri.' ⁷ Impoña pinkanta-wityaari: 'Airo piñaasirinkana nomaakaa-tziiri nintsiti-payi, tima nasitakiro nowanko, irootaki airo okantanta nompimi.' ⁸ Kimiwaitaka airo pinintawita pimpiri onkanta-witakyaa iriwiitakami pitsipa-minthari. Iro kantacha aikiro isintsitatzii ikampitzi, ari pisiwintanakiro pintzinai, pimpawakiri okaratzi inintziri." ⁹ Ikantzi Jesús: "Pinkampitanti, pamina-minatai aajatzi, aritaki impaita-jimiro pinintziri. Pisiyakaantiro aririka pariityaa pankotsiki, pinkanta-paakiri asitarori: 'Pasitaryiinaro piwanko.' Aritaki yasitaryaa-kimiro iwanko. ¹⁰ Tima aritaki impaitari kampitan-tatsiri. Inkarati aminaminataironi, aritaki iñaakai-tairi. Aririka inkantanti: 'Pasitaryiinaro.' Aritaki yasitaryaitakiniri. ¹¹ Tima aririka inkampitimi pitomi, inkantimi: 'Apaá, pimpina yatantaitari' ¿Arima pimpakiri mapi? Aririka inkantimi: 'Pimpina sima.' ¿Arima pimpakiri maranki iyaari? § ¹² Aririka inkantimi: 'Pimpina kithokintsi.' ¿Arima pimpakiri kitoniro? ¹³ Tima piyoti pitakotari pitomi-payi awiroka, kaari-pirori pinawita. Iriira mapirotzirori Asitairi Inkiti-satzi, itakotari irirori ikaratzi amanayita-piintziriri, inampi-sirita-kaayityaari Tasorinkantsi."

Maimanita-wakaa-chari pankotsiki

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

¹⁴ Ipoñaa yisita-kota-kaakiri Jesús aparoni kisowaantiri ikyaantasiritari piyari. Ikanta yisita-kota-kaajirira, ñaawaitanaji kisowaanti-witachari. Tima okiryaaantsi ikantawintaitanakari Jesús. ¹⁵ Tzimatsi kantayita-naintsiri: "Yoka atziri isintaka-tziiri Nantatsiri, irootaki yisita-kota-kaantariri ikaratzi ikyaantasiritari piyari." ¹⁶ Tzimatsi

† **10:34** ipira = mora; itziritan-takari aawinta-rontsi = yiinkantsi aajatzi poitatsiri (vino) ‡ **10:35** kiriki = denario, iriitaki ipinatanta-piintai-tziri yantawaitaitzi aparoni kitaitiri * **11:2** Tzimayitatsi sankinarints tsika ti iñiitiro ñaantsika "nampitarori inkitiki," aajatzi owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi † **11:3** noyaari = pan ‡ **11:5** yatantaitari = pan § **11:11** yatantaitari = pan; Tzimayitatsi sankinarints tsika ti iñiitiro iroka ñaantsi satikain-chari niyaankiniki aka. onasiyita ñaantsi-payi

pasini nintatsiri ifiuro intasonka-wintanti Jesús, iro iyotantai-tyaari omapiro opoñaa itasorinka inkitik, ininta-jitatzii ifaantai-tyaari. ¹⁷ Ikanta iyotaki Jesús okarazi ikinkisiryayitari atziri-payi, ikantanaki: “Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika ipinkathari-wintai-tziri, aritaki yooka-wakaanakyaa. Aririka imaimanita-wakaiyaa atziri tsika isaika-pankota-wakaa, aritaki yooka-wakaanakyaa. ¹⁸ Ari ikantziri aajatzi Kamaari aririka imaimanita-wakai-yaami. Aritaki yooka-wakaanakyaa, ¿airoma ithonka yooka-wakaanakyaa? ¿Paitama pikantantari iriira owawisaakotanari Aantatsiri? * ¹⁹ Iriirikami Kamaari Nantatsiri sintsitakaanari naaka, ¿irijatzima sintsitakairi piyomitaani awiroka yisita-kota-kaantarari ikarazi ikyaantasiritari piyari? Aririka okanta pikamantakota-tziiri piyomitaani, aritaki inkisan-takyaamiro okarazi pikantakiri. ²⁰ Irooma naaka ipanaro isintsinka Pawa, irootaki nomatan-tariri nisitakota-kaayitzi ikarazi ikyaantasiritari piyari. Tima imapokakimi awiroka-payi Pawa ipinkathari-wintantai. † ²¹ Aparoni atziri sintsitatsiri tzimatsiri imana-minto, aamaako-winta-chari, tikatsira matirini inkyaa-sitiri iwankoki yayitiri okarazi yasitari. ²² Irooma ipoka-sitakiri pasini atziri anairiri isintsitzi, yaapithatakiri yawintaa-witari, yaapithatakiri yasitari, yantitaa-kyaa. ²³ Tima inkarati kaari aapatyaanari naaka, iritaki kisaniintanari. Ikarazi kaari amita-kotinari inkoyaa-kotina, iiwara-kota-tyaana.”

Ipiya-sitanta piyari

(Mt. 12.43-45)

²⁴ “Tima osiyawaitakaro isaika-siritan-tyaarimi piyari aparoni atziri, iwankositakiri yañaa-minto. Aririka yookawitai-takyaari, isitako-witaja atziri. Jatanaki piyari inkinawaiti otzisi-masiki, ti ifiuri tsika isaiki. Ari inkanta-siritai piyari: ‘Nompoyaji nowankoki tsika nopoñaaka.’ ²⁵ Piyaaja piyari, ifaapaa-tziuro kamiitha opisitaka isiri atziri, owaniika okantaka. ²⁶ Ijata-sita-nakiri mapirotzirori ipiyaritzi, ikantakiri: ‘Thami ajati nowankoki, pintsipatyana ampinkathari.’ Yamaki ikarazi 7 piyari. Ari yasinonkaa-pirotyaari atziri, anaanaki yasinonkaawita pairani.”

Mapirotzirori inkimo-siritaji

²⁷ Tikira inkaratiro ifaawaitzi Jesús, okaimanaki aparoni kooya satikain-chari ipiyotaka atziri, okantzi: “Tasonka-wintaaro onatzii kooya owaiyan-takimiri, antarin-takaakimi othotaimi.” ²⁸ Ipoñaa yakanakiro Jesús, ikantzi: “Iriira tasonka-wintapirotaa-chani inkarati matajironi inkimisantairo ifaani Pawa.”

Inintajitzi kaari-piro-siriri intasonka-wintanti Jesús

(Mt. 12.38-42)

²⁹ Ikanta ipiyota-paaka oshiki atziri, ikantanaki Jesús: “Tima kaari-piro-siriri pinajitzi awiroka, oshiki pithainkakiri Pawa pinintzira piñiina nontasonka-wintanti onkantya pinkimisanta-pirotan-tyaanari. Airotzimaita nomatziro, apatziro piñiuro awishi-motakiriri pairani Kamantan-tzinkari Jonás. ³⁰ Tima tsika ikantaka pairani Jonás ifaajitakiri Inawini-satzi, ari inkimaita-yaari aajatzi Itomi Atziri ifiuri yokaiti. ³¹ Apaata aririka yaminakoi-tajiro okarazi yantaitziri, aritaki omishakowintaimi kooya pinkatha-rotatsiri pairani kirinkanta, tima opokaki pairani iroori isaiki yotaniri pinkathari Salomón, okimisantakiri. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka yanairi Salomón. ³² Apaata aririka yaminakoi-tairo okarazi yantaitziri, aritaki imishakowintaimi Inawini-satzi, tima ikimisantakiri pairani irirori Jonás, iwashaanta-najiro yantayitziro kaari-pirori. Tima yoka saiki-mota-kimiri awiroka-payi yanairi Jonás.”

Ikinkithata-kotziro Jesús ootamintotsi

(Mt. 6.22-23)

³³ “Aninti-rika ooshiri ootamintotsi, ti antata-kotiri. Awakotziri jinoki inkini inkoñiinkata-koti kyaintsiri. ³⁴ Irootaki piroki osiyariri ootamintotsi piwathaki. Kamiitha-rika okanta piroki, piñaantaro kamiitha, okimiwaitakaro pinkoñiityaa-kota-tyiimi. Tirika apantyaauro piroki, airo piñaantaro kamiitha, okimiwaitakaro pintsitinikita-kota-tyiimi. ‡ ³⁵ Paamawinta-pirotyaa piitsiwakirikari ootamintotsi saikanta-kamiri. ³⁶ Omapiro-rika isaikan-takami ootamintotsi, tirika pantanajiro kaari-pirori, aritaki piñaakan-tairo iroopirori kamiithari, pinkimita-najyaari aparoni ootamintotsi yoota-kotantzi.”

* **11:18** Kamaari = Mishatantaniri † **11:20** isintsinka = irakoi-mpiki ‡ **11:34** Siyaka-winta-chari oki kamiithari, aparoni pimantaniri (kaari masithatatsi), iri fiironi inkimathatairo okarazi yantakairi Pawa, tima isaikanatzi okitainkatzi. Siyaka-winta-chari aiorika apantaro oki, aparoni masithari, itzimi kaari fiironi inkimathatairo okarazi yantakairi Pawa, tima isaikatzii tsika otsitini-kitzi.

Ikinkithata-koitziri Yomitaan-tzirori Ikantakaan-taitani

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷ Tima ikaratakiro ikinkithataki Jesús, ipoka-sita-paakiri Nasitantaniri sintsiwintakiriri yakyootiri. Ikanta yariita-paaka Jesús iwankoki, saikapaaki iwapiintaita. ³⁸ Oshiki okompitzi-motakari Nasitantaniri, ifnaakiri Jesús ti imatajiro okaratzi yamijiitari iki-waakota iwanyaaari. ³⁹ Irootaki ikantan-tanakari Jesús: "Awirokaiti Nasitantaniri, pikimita-kotakaro pira-minto aajatzi piwaminto okitiwita kamiitha intakiroki, irooma inthompoina, kipatsi okantaka. Ari pikimiyitakari awiroka, kantatsi ifniitimi kamiithasiri pinatzi, oshiki pikositantzi, kaari-piro-siriri pinajitzi. ⁴⁰ ¡Masontzi! ¿Tima piyoti tzimatsi owitsika-kimiri piwathaki kofaayita-tsiri. Irijatzi owitsika-sirita-kimiri inthompoina pañaantariki? ⁴¹ Ontzimatyii pipasitan-tajyaaro tzimatsiri inthompoina pañaantariki, aritaki pinkiti-siri-yitai.

⁴² ¡Ikanta-machiitziimi Nasitantaniri! Pasitakaa-piintari Pawa iwosinikan-taitari. Titzimaita pintampatzika-yitajyaa, ti pintako-sirita-jyaaari Pawa. Irootaki ninta-pirowitachari pantayaitaromi, airo piwashaanta-tzimaitaro pasini. § ⁴³ ¡Ikanta-machiitziimi Nasitantaniri! Oshiki pininta-piintaki pisatikyaa niyaankiniki karapapankoki tsika impinkathataitimi, pinintzi aajatzi pinkatha iwithata-piintai-tyaami aririka ifniitimi. ⁴⁴ ¡Ikanta-machiitziimi Yomitaan-taniriiti, Nasitantaniri, owapyimotan-taniri pinatzi! Pikimita-sitakaro kaari iyoitzi ari ikitaitziri kaminkari. Inthonka yaatzika-kowaitakiri atziri-payi, titzimaita iyoti yaatzika-kotakiri kaminkari." *

⁴⁵ Ari yakanaki yomitaan-tzirori Nnaantsi, ikantanakiri Jesús: "¡Yomitaanari! Oshiki pikimakaa-kinaro naaka okaratzi pikantakiri." ⁴⁶ Ikantzi Jesús: "Ikanta-machiitziimi aajatzi yomitaan-tzirori Ikantakaan-taitani! ¿Paitama pikima-tinata-kaantariri atziri-payi? Titzimaita piñaayitiro awirokaiti pinkima-tinatyaaro. ⁴⁷ ¡Ikanta-machiitziimi awirokaiti! Piwaniinka-pirini-yitakiro piwitsika-sitziri tsika ikitaitziri itayita-karori Kamantan-tzinkari ikaratzi iwamaakiri pairani piwaisatzitini. ⁴⁸ Tima awirokaiti owitsika-siyitakiri tsika ikitaitakiri, ari opaka-kotziri awirokaiti okaratzi yantayitakiri pairani piwaisatzitini. ⁴⁹ Iro kantacha, yotaaniri inatzi Pawa, ikantaki: 'Ari notyaankaki Kamantan-tzinkari aajatzi Tyaankaariiti. Iriiyitaki imaimanitaiti, pasini iwai-taki.' ⁵⁰ Ari onkanyaa iwasankitaa-wintan-tyaamiriri Pawa ikaratzi iwamaaitakiri Kamantan-tzinkari owakira itantanakari iwitsikai-takiro pairani kipatsi. ⁵¹ Awirokaiti atsipita-jyaaroni impiyawintai-tyaari awaisatzitini Abel irojatzzi Zacarias, itzimi iwamaaitakiri ipoñaawitaaro pomitai-rontsiki irojatzzi tesorintsipankoki. ⁵² ¡Ikanta-machiitziimi yomitaan-tzirori Ikantakaan-taitani! Ti pikantairo awiroka piyota-nitajyaa, awiroka kantakaan-tzoro kaari ikamathatantaro pasini-payi."

⁵³ Ikanta isitowanaji Jesús iyomitaantzi yapatojiita, otyaanakari imasirinka Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri-payi. Yapatowintakari Jesús inintaki inkompita-kaiyaari, irootaki inkiman-tyaariri inkantiri. ⁵⁴ Isintsi-thawaitakiri, inintzi ifnaawaita-kairi nnaantsi kaari-pirori, inkanta-kotan-tyaariri.

12*Siñakairori yatantari Nasitantaniri*

¹ Ipoñaawiyotzi-mintai-tapaakari Jesús, anawyaa-pirinikitaka ikantaka atziri-payi. Irojatzzi ikantan-tanakari iyomitaani: "Ontzimatyii paamawintyaaro siñakairori yatantari Nasitantaniri, iroora isiyakaa-wintai-tziri iwapyii-motanta irirori. ² Tima ontzimatyii onkoñaata-koyitai okaratzi manakowitain-chari, oiñaarontajiro kaari ikimathawitaita pairani. ³ Okaratzi pimanakaa-witari tsitiniriki, ari ikamantantai-tajiro kitaitiriki. Okaratzi piñaawaitziri piwankoki pimanani-kiini, ari inkima-kotairo maaroni atziri."

¿Intzimikama ampinkathatiri?

(Mt. 10.26-31)

⁴ Ikantzi Jesús: "Ashininká, airo pitharowa-kaawaitari nintatsini iwimi, tima ari owiraa-matsitari yaawyyiri irirori. ⁵ Yoka intzimi pintharowakai-yaari: Iriitakira Pawa matzirori iwamaantzi, matzirori intyaankimi sarinka-winiki. Apatziro pintharowakai-yaari irirori. ⁶ Tima ti impina-piro-wityaa tsimiri-payi, iro kantacha iyotzi Pawa aririka inkamakaanti aparoni. * ⁷ Iyotzitaro Pawa okaratzi tzimayita-tsiri aisi.

§ 11:42 iwosinikan-taitari = menta, ruda, maaroni iwankiritari kimitarori pinitsi * 11:44 Tzimayitatsi sankinarintsu tsika ti ifniitiro nnaantsika "Yomitaan-taniriiti, Nasitantaniri, owapyimotan-taniri pinatzi." onasiyita nnaantsi-payi * 12:6 ti impina-piro-wityaa = apiti kiritiki inkarati-rika 5 tsimiri.

Tima piñaakiro yaamaa-kotari tsimiri-payi, awiroka imapirotzi yaamaa-kotami, airo pitharowan-tawaitari.”

Inkarati kinkithata-kota-jinani atziri-payiki

⁸ “Intzimi-rika kantirini ishininka: ‘Nopinkathatajiri Jesús,’ aajatzi inkimitajyaa Itomi Atziri inkantajiri Imaninkariti Pawa: ‘Ipinkathataana yoka.’ ⁹ Iriima tsika intzimi kantairini ishininka: ‘Ti nompinkathatiri Jesús,’ ari inkimitaitairi irirori, inkantaitiri Imaninkariti Pawa: ‘Ti impinkathatina yoka.’ ¹⁰ Kantatsi yaripirotairi Pawa kisimatirini Itomi Atziri, iriima kisimata-kirini Tasorinkantsi, airo yapatyaari. ¹¹ Aririka yaitimi karapapankoki, aajatzi tsika isaikayitzi pinkathari-payi, jiwari-payi, airo okantzimo-siri-waitami, pinkanti: ‘¿Paitama nonkantiriri?’ ¹² Tima Tasorinkaantsi yotakayi-mironi paita-rika piñaawaitiri anta.”

Ikinkithata-koitziri masontzitsiri ashaarantzinkari

¹³ Ipoñaa iñaawaitanaki aparoni piyotzi-winta-kariri, ikantzi: “Yomitaanari, pinkantinari nirintzi impajinaata kashitani yookanajiri asitanarini.” ¹⁴ Ikantzi Jesús: “Ashininká, tira naaka aminako-yitzirori tzmawinta-wakaantsi nonkantantyaariri pirintzi.” ¹⁵ Aikiro ikantana-kitzi Jesús: “Paamawintyaa ayimatzi-rika pishikyiro piwaararo. Tira iro owañaayitimini.” ¹⁶ Ipoñaa isiyakaa-winta-nakiniri, ikantzi: “Tzimatsi aparoni ashaarantzinkari kithokitain-tsiri oshiki iwankiwairi iwaniki. ¹⁷ Ipampitha-siri-waitaka, ikantzi: ‘¿Tsiakatyaa nowiroka oshikitain-tsiri nowankiri?’ ¹⁸ Ari ikanta-siritanaki: ‘Iroka nantiri. Notanto-ryiuro nowanta-piintari nowankiri. Imoña nowitsika-kaanti antaroiti, ari nowirori okaratzi nowanki-ritari, aajatzi nowaararo. ¹⁹ Ari onimowai-tinari, tima oshiki nowarontakari. Oshiki osarintsi nomakoryaa-waiti, nowatzii-waityaa, nirawaiti niriri, noimosirinka-waityaa.’ ²⁰ Iro kantacha, ikantzi Pawa: ‘Masontzi, iroñaaka tsitini yaasirin-kaitajimi, tira piyoti impaityaa aajironi okaratzi pasitari.’ ²¹ Arira ikanta-kotari oshikyaa-waita-sitarori iwaararo, ti ishikyaa-tzimaityaaro okaratzi yasitari Pawa.”

Ikinkithata-kotziro Jesús kantzimo-siritaantsi
(Mt. 6.25-34)

²² Ipoñaa ikantanajiri iyomitaani: “Pinkimi nonkanti: Airo okantzimo-siri-waitami pinkanti: ‘¿Paitama noyaari, paitama nonkithaatyaa?’ ²³ Tima tzimatsi ankinkithasirita-piintajiri, irootaki ninta-pirota-chari, anauro okaratzi awayita-piintari, aajatzi akithaayita-piintari. ²⁴ Thami ankinkithasirita-kotiri tsimiri-payi. Ti impankitiro iyaari, ti iwitsiki iwanko iwantaarori iwankiri. Iro kantacha, Pawa opapiintziriri okaratzi iwayitari. Awirokaitira imapirotzi itakotami Pawa. † ²⁵ Aririka paakowintyaaro onkantzimo-siri-waityami, ¿arima pinkanta-kaakyaaro piwawi-niinta-wairo kapichiini pisarintsiti? ‡ ²⁶ Tira onkantatyii piwawiniintiro kapichiini, ¿paitama okantzimo-siritan-tamiri? ²⁷ Thami ankinkithasirita-kotiro incha-tyaaki-payi, ti añaajiro antawaiti, ti ontyaawintyaa onkithaatyaa. Titzimaita onkantzimo-siri-waityaauro, onkanti: ‘¿Paitama nonkithaatyaa?’ Owaniinkata kamiitha, anajiri iwaniinkata Salomón, pinkatha-ritatsiri pairani. § ²⁸ Tima iriitaki Pawa owaniinkatzirori. Okantawita kapichiini añaawitaro owaniinkata-painta, iro osamani tikatsi apantyaaroni aririka onkama-tyaakitanaki, inchikai-takiro, intayii-takiro. Awiroka imapirotzi inkimpoyaa-wintaimi Pawa, aritaki, airo pikiso-siri-waitzi. ²⁹ Aritapaaki okantzimo-siri-waitakami awiroka, pikantzi: ‘¿Paita noyaari, paita niriri?’ ³⁰ Apatziro okantzimo-siri-waitari pasini-satzi-payi. Irooma awirokaiti, iyota-kotzimiro Asitairi ipaita-rika kowityii-motamiri. ³¹ Tima irootaki kowapirota-chari impinkathari-wintaimi Pawa, aritaki impayita-jimiro okaratzi kowityii-motamiri.”

Ikinkithata-kotziro Jesús inkiti-sato waararontsi
(Mt. 6.19-21)

³² “Awirokaiti kimitakariri nopira, airo pitharowa-sijiita, tima iriitaki Pawa kantakaiyaaroni impinkatha-ritakaaajimi. ³³ Pimpimanta-yitiro tzimi-motzimiri, pimpasintantyaaro. Iro kamiithatsi pantayitairo pisaikan-tajyaari kamiitha inkitiki. Irootaki kimitajyaaroni pashaarantaa-tyiyyaami inkitiki tsika ti intzimapaji kosintzi, tsika ti opirikinitapaji. ³⁴ Tima tsika-rika piwaa-rantaka, aritaki pisirita-piinta-yyaaro.”

Ompirataari aamawinta-chari

† 12:24 tsimiri = cuervo ‡ 12:25 kapichiini = aparoni konakintsi § 12:27 incha-tyaaki-payi = lirio

³⁵ “Piwathakita-nakyaaro piithaari. Poisayitiri poota-minto. ³⁶ Pinkimityaari ompirataari oyaawintariri yariitajyaa iwinkathariti yoimosirinka, inkini yasitaryaa-wajiniri inkyaan-tapajyaari sintsiini impirata-pajyaari. ³⁷ Tasonka-wintaari inkantajyaa ompirataari itzimi iñaapajiri iwinkathariti aamawinta ikantaka. Omapiro nonkanti, aritaki imisaikajiri iwapiintaita iriitaki oyiitai-nirini iwariti. ³⁸ Tasonka-wintaari inkanta-yitajyaa inkarati iñiitapajiri aamawinta ikanta, onkanta-wityaa ti iyoti tsika-paiti yariitaityaa, niyaankiiti-rika, tirika onkitaititzi-mataki. ³⁹ Pinkinkithasirita-kotiri tsika inkantyya atziri, aririka iyotimi impokatyii kositirini, ari yaamawinta-kyaami airo ikositan-taitari iwankoki. ⁴⁰ Ontzimatyii paamaiyaa awiroka. Owitsika pinkantyya, tima tikatsi yotatsini tsika-paiti impiyi Itomi Atziri.”

Kaari-pirori ompirataari
(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Ari ikantanaki Pedro: “Pinkathari. ¿Arima nokaratziri maaroni atziri pisiyakaawintakina?” ⁴² Ikantzi Jesús: “Pisiya-kotyaari antawai-ryaantzi ompirataari, yotasiritatsi rikaamiitha. Yookanakiri iwankoki ompiratariri, ikantanakiri: ‘Paminiri ikaratzi saikatsiri pankotsiki, pimpa-piintiri iyaari.’ ⁴³ Tima kimosiri inkantyya yoka ompirataari impiyi-rika ompiratariri, aririka iñaapajiri imonkaratakiro ikantana-kiriri. ⁴⁴ Aritaki isinitainiri yaamawinta-jyaaniri okaratzi yasitari. Omapiro. ⁴⁵ Irooma inkantarsiritakimi ompirataari: ‘Airo ipiyitaja ompiratanari.’ Impoña yantawaitakiri ikaratzi impiraitari aajatzi inkimitaakiro kooya impiraitari. Jataki iwatzii-waityaa, isinkiwaityaa. ⁴⁶ Ari onimowaitziri ompirataari, ti iyotiro kitaitiri, tsika iwiraiyaa ooryaatsiri impiyi iwinkathariti, imapoka-sita-jyaari yariitajyaa. Oshiki iwasankitaa-pajiri, yookajiri tsika ikasiya-kaitakiri kisosiririiti. ⁴⁷ Tima yoka ompirataari iyowitakaro okaratzi inintakawitariri iwinkathariti, titzimaita yaamawinta-jyaari impiyi. Irootaki impasa-pirotantyaariri. ⁴⁸ Iriima kaari yotakotironi okaratzi inintakairiri, airo ipasa-pirotaitari. Tima inkarati isinitai-tziri yanta-piro-yitromi inintai-tziri, oshiki impiraityaari. Intzimirika oshiki yawiinta-jita-piintakari, oshiki inkowakoi-tairi irirori.”

Ikinkithata-kota Jesús
(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ “Iro nopokantari nowasankitairi kaari-piro-siriri, okimiwaitakaro iriimi paamari namakimi kipatsiki. Oshiki noninta-taiki itataityaami iwasankitaan-taiti, yapirota-jyaami kaari-pirori. ⁵⁰ Iro kantacha ontzimatyii nitanakyaaro naaka nonkimaatsitanakyya, irojatzi nomonkaratan-takyaarori. * ⁵¹ Pisiyakaantaki iro nopokantari iñaamatsitan-tajyaarori isaiki kamiitha kipatsi-satziiti. Nopokakira, namatziro maimanita-wakaantsi. ⁵² Iroñaaka iñiitiro imaimanita-wakaiyaa atziri ikaratzi isaikapankota-wakaa-jiita, apiti atziri imaimanitiri pasini atziri karatatsiri mawa. ⁵³ Inkisaniintajiri atziri itomi, imatziyaaro itomi impiyatyaari iriri. Onkisaniintairo kooya osinto, omatzityaaro osinto ompiyatyaaro iniro. Onkisaniintairo kooya owatayiro, omatzityaaro owatayiro ompiyatzi-tyaaro ayiro.”

¿Tima piyotiro kantain-chari?
(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ Ipoña ikantziri Jesús ikaratzi piyotzi-winta-kariri: “Tima aririka piñiuro minkori ikyyaa-piintziro ooryaatsiri, pikanta-piintzi: ‘Omparyaatyii inkani.’ Omata pikantakiri. ⁵⁵ Tima aririka pinkimiro tampyaa omponiyyaa katonko, pikanta-piintzi: ‘Oryaatyii kamiitha iroka kitaitiri.’ Omata okaratzi pikantziri. ⁵⁶ ¡Owapyiimotan-taniri! Piyowitaro awiroka tsika okanta piñaayita-piintziro inkiti, aajatzi kipatsi. ¿Paitama kaari piyota-kotantaro okaratzi kantachari iroñaaka?”

Paapatyiyi-yaari kisaniintzimiri
(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ “¿Paitama kaari paminantaro awiroka okaratzi kamiithata-tsiri? ⁵⁸ Aririka intzimi kishimini, impoña yaanakimi pinkatharin-tsiki, pintharo-wakoti awotsiki, pinkantiri: ‘Airo pikisawaita, thami aakamiithata-wakaajyaa.’ Tima aririka yariita-kaakyaami pinkatharin-tsiki, inkantakiri impiratanari: ‘Paanakiri yoka.’ Aritaki yaitanakimi yasitakoitimi. ⁵⁹ Airorika pipinata-sitari ikaratzi ikowa-kota-kimiri, airora yoimisitowa-kaantajimi.”

* 12:50 nonkimaatsita-nakyya = inkiwaataitina

13

Airorika piwashaantairo pamiyitari, ari pimpyaa-sitajyaa

¹ Ari itsipajiitakari Jesús kinkithata-kotzirori awishi-mota-kiriri Tapowini-satzi iwamaakaan-takiri pinkathari wirakocha Pilato anta ipomita-piintai-tziri yatsipita-kayitani. ² Ikantanaki Jesús: “¿Pisiyakaantzima awirokaiti iro yantantai-tarori iroka tsika ikantai-takiri iwamaaitakiri, tima yanaatyiri ikaaripro-siritzi pasini Tapowini-satzi? ³ Nokantzi naaka: Ti ari onkantyyaa. Airorika piwashaantziro pamiyitari awiroka, ari pinkimita-kota-jyaari irirori. ⁴ Ari ikimitakari karatatsiri 18 kamaintsiri atsinakakiri antaro atiimintotsi anta Tyaantaariniki, ¿pisiyakaantzima iri mapirotzirori ikaaripro-siritzi yanairi pasini Aapatyaawini-satzi? ⁵ Nokantzi naaka: Tira ari onkantyyaa. Tim a airorika piwashaantziro awirokaiti pamiyitari, ari pinkimita-kota-jyaari.”

Iisyakaa-wintai-tziro pankirintsi kaari kithota-tsini

⁶ Ipoñaa isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantzi: “Otzimi iwankiri aparoni atziri iwaniki. Ari ijataki aparoni kitaitiri yaminiro tzmaki-rika okitho, tizimaita iñaapaaki. ^{*} ⁷ Ikantakiri aamaako-winta-niriri: “Tzimaki mawa osarintsi nopokawita naminiro nowankiri onkithoti, tizimaita noñaaji. Pinchikiro, ampinaasi-waita okatziya aka.” ⁸ Ari yakanakiri irirori, ikantzi: ‘Airo nowinkathariti, añaawairo iroka osarintsi aiorrika okithotzi, nonkiya-kota-wakiro oponkitziki onkini nontyaa-kitiro onkitho-kitan-tajyaari. ⁹ Aririka onkithotaji, kamiitha onatzi. Irooma aiorrika, aripaitira pintowa-kaantiro.’ ”

Iwawisaa-kotziro Jesús aparoni kooya kitaitiri imakoryaan-taitari

¹⁰ Ikanta iyomitaantzi Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari karapapankoki, ¹¹ ari osaiki aparoni kooya tzima-kotain-tsiri 18 osarintsi ikyaantasiriitaro. Tsinka-mitzitaki, ti onkanti onkatziyi kamiitha. ¹² Ikanta iñaapaakiro Jesús, ikaimapaakiro, ikantziro: “Kooyá, isita-kotajimi pimantsiyawita.” ¹³ Yantzitakiro kapichiini otsinka-mitzitaki. Tampatzikatanaji kamiitha. Oshiki otharowinta-nakari Pawa. ¹⁴ Iro kantacha ti onimotiri jiwatatsiri karapapankoki, antaroiti ikisanaka iñaakiri yisita-kota-kaantaki Jesús kitaitiri imakoryaan-taitari. Ikantanakiri atziri-payi: “Tzimatsi 6 kitaitiri yantawaitan-taitari, ari pimpokiri yisita-kota-kaitimi. Tim a osinitaa-ntsiti kitaitiri imakoryaan-taitari.” ¹⁵ Irojatzí yakanta-nakari Jesús, ikantzi: “¿Owapyimotan-taniri! Kitaitiri imakoryaan-taitari pithataryaa-kota-piintziri awiroka pipira, pasitako-yitziri pirakairi nijaa. [†] ¹⁶ Tim a iroka kooya ashininka onatzi, iro isarontari awaisatziitini Abraham, tzima-kotaki 18 osarintsi iñaasita-kaakaro piyari. ¿Tima onkamiithati nisita-kota-kayiro kitaitiri imakoryaan-taitari?” ¹⁷ Ikantakira Jesús, antaroiti ipasikitanaki ikaratzi kisaniiintziriri. Iro kantacha kimosiri ikantajiitanaka atziri ikaratzi ñaakirori yantakiri Jesús.

Iisyakaa-wintai-tziro okitho inchato yaniinikita-tsiri

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Ipoñaa ikantanaki Jesús: “¿Paitama osiyari ipinkathari-wintantaji Pawa? ¿Paitama nosiyakaa-winti-mirori? ¹⁹ osiyaatyaaro aririka impankitaitiro yaniinikita-tsiri okithoki. Tim a tzimatsi aparoni atziri pankita-kirori iwankiri-masiki, oshookanaki, antaro ochiwotanaki, aritaki imawosi-yityaari tsimiri-payi.” [‡]

Iisyakaa-wintai-tziro siñakairori yatantaitari

(Mt. 13.33)

²⁰ Ipoñaa yapiiitakiro ikantzi Jesús: “¿Paitama nosiyakaa-winti-mirori ipinkathari-wintantaji Pawa? ²¹ okimita-tyaaro siñakairori yatantaitari. Tim a aparoni kooya, aakotakiro pankirintsi-pani okaratzi mawa matzitaki, okonowakiro siñakairori, irojatzí osiñanta-kyaari maaroni opatha.”

Ikinkithata-koitziro yani-tinka-kiini ikyaa-piintaitzi

(Mt. 7.13-14,21-23)

²² Ithonka ikinayitaki Jesús nampitsiki iyomitaan-tayitzi. Irojatzí ikinanta-nakari Aapatyaawiniki. ²³ Ari isampitai-takiriri, ikantai-tziri: “Pinkathari, ¿kapichima awisakotaa-tsini?” Ikantzi Jesús: ²⁴ “Ontzimatyii piñaasintsityaa pinkimita-kaantyaaro pinkyaa-jatyimi yani-tinka-kiini ikyaa-piintaitzi. Tim a oshiki nintawita-chani inkyaan-tajyaaro, airotzimaita imatziro. ²⁵ Aririka yasanakiro iwanko asitarori, irojatzí-rika pisaikaki intakiroki, pinkanta-wityaa: ‘Pinkathari, pasitaryinaro.’ Yakanakimi irirori, inkanti: ‘Ti noyotimi tsika pipoñaa awiroka.’ ²⁶ Impoña pinkanta-witanakyyaa

* 13:6 iwankiri = higuera † 13:15 pipira = vaca, buey; mora = asno. ‡ 13:19 yaniinikita-tsiri okithoki = mostaza

awiroka: ‘¿Tima piyotina akaratz-i-ranki awajiita, irawaijiitzi aajatzi? Piyomitaanta-piintaki nonampiki.’²⁷ Inkanti irirori: ‘Omapiro, ti noyotimi tsika pipoña. Pi-jatawiiti akowintzirori kaari-pirori.’²⁸ Arira piraawaityaari, patsikai-kiwaita-jyaari okantakaan-tziro patsipityaari, aririka piñaayitairi piwaisatzitini-payi Abraham, Isaac, Jacob intsipata-jyaari Kamantan-tzinkariiti isaikaji ipinkathari-wintantaji Pawa. Irooma awiroka intakiroki pisaikaji.²⁹ Tima inkarati awisako-siri-yitaa-tsini impoña-yitajyaa tsika owiraayitapaja kipatsi, aritaki intzimaki oshiki pasini-satzi poñaachani pasiniki nampitsi, yakyoo-yitairi Pawa tsika ipinkathari-wintantai. §³⁰ Tzimatsira ampoi-yitatsiri iroñaaka, iriira ñaayita-jironi yitayita-jyaaro. Tzimatsira itayitarori iroñaaka, iriira ñiironi yampoyitaji.”

Yiraaniinta-kotaro Jesús Aapatyaawini
(Mt. 23.37-39)

³¹ Ari yariiyita-paaka Nasitantaniri, ikantapaakiri Jesús: “Pijataji, korakitaintsi pinkathari Herodes inintzi iwa-kaantimi.”³² Ikantzi Jesús: “Pijati, pimpiyanaki, pinkantiri kimitakariri saari, nisita-kota-kaayitziri yaakiri piyari, nisita-kota-kaayitziri mantsiyari. Intaini iyotapaaka mawa kitaitiri nonkaran-tyaarori nantziri.”³³ Iro kantacha, aikirora nojatatyii irojatzii mawatapain-tsini kitaitiri, tima anta Aapatyaawiniki aritaki iwaita-piintziriri Kamantan-tzinkariiti.³⁴ ¡Aapatyaawini-satzi! Oshiki piwamakaantaki Kamantan-tzinkari. Piwa-kaantakiri ikaratzii ityaanta-witai-takamiri. Tima nonintawita-piintyaa nosiya-kotyaarimi waaripa osatitziri yanini, ari nonintzi nonkanta-jirimi ikaratzii notomitaari. Titzimaita pininta-jiiti.³⁵ Iroka pinampi tsika pisaika-piinta-yiwita, airo inñitaji impaityaa nampita-jyaaroni. Pinkimi nonkanti: Airo piña-piintaana aka irojatzii apaata pinkantan-tajyaari: ‘¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!’ ” †

14

Yisita-kota-kaajiri Jesús jaaniya-waita-tsiri

¹ Okanta aparoni kitaitiri imakoryaan-taitari, ikinaki Jesús iwankoki ijiwari Nasitantaniri yakyootiri. Oshiki kimpoyaa-kiriri ompaityaa yantiri.² Ari isaikakiri anta aparoni mantsiyari jaaniya-waita-tyari.³ Ipoña isampitakiri Jesús yomitaan-tayitzirori Ikantakaan-taitsiri aajatzi Nasitantaniri, ikantziri: “Kitaitiri imakoryaan-taitari onatzii iroñaaka, ¿tima osinitaa-ntsiti yisita-kota-kaantaiti?”⁴ Ti yakajiti, irojatzii imairijitaki. Yaakiri Jesús mantsiyari, yisita-kota-kaajiri, ityaankairi.⁵ Ipthoka-sitanakari yokapayi, ikantziri: “Aririka intityaa pipira omoroki kitaitiri imakoryaan-taitari, ¿tima ari pinosikajiri intsipayini?”⁶ Tikatsi inkanti yakanakiri.

Oimosirinka-chari aawakaan-tsiki

⁷ Ari isaiki Jesús ipampoyiiri inkarati akyootirini ijiwari Nasitantaniri, tharo-wako ikantajita inintzi isatika-yityaa intsipatan-tyaariri jiwari iyaa. Ari isiyakaa-wintanakiniri Jesús, ikantanakiri:⁸ “Aririka inkaimaitimi poimosirinkyaa aawakaan-tsiki, airo pininta-sita pisasatikayaa pininti pintsipatyaaari jiwari, tima tzimatsi pasini pokatsini anaakotzimiri yiriipirotziri irirori.⁹ Aririka yariita-paakyaa, inkantakimi kaimakaan-tzimiri: ‘Airo pisasatikata awiroka, pijati pisaiki intyaatsikaini.’ Antaroitira pimpasiki-winta-waityaa.¹⁰ Iro kamiithatatsi aririka pijati airo pisasatika-waita, pisaika-paaki othapiki pankotsi. Impoña impokaki kaimakimiri, inkantimi: ‘Ashininká, pimpoki pisatikyaa awiroka anta.’ Aripaitira impinka-thaitimiri.¹¹ Tima inkarati nintasi-waitachani impinka-thaitiri, aritaki intsinampa-sirita-kaitairi. Iriima tsinampa-waiwita-chari iriitaki impinkatha-ritakai-tajiri.”

¹² Ipoña ipithoka-sita-nakari Jesús aanakiriri yakyootiri, ikantziri: “Aririka pinkaimi atziri piwakai-yaari, airo pikaima-sitari pishininka-pirori awiroka, pirintzi, aajatzi ikaratzii ashaaranta-chari, tima ari onkantaki impiyata-jyaami awiroka yakyootaimi.¹³ Aririka poimosirinkyaa, ari pinkaimayiti asinonkainkari, pisa-ponthoyatsiri, kisorokiri, mawityaakiri.¹⁴ Aritaki piñaajiro intasonka-wintaitimi, tima yokapayi, airo okantzi impiyata-jyaami apaata yomimosirinkyaa. Iro kantacha ari impinai-tajimi pantakiri awiroka aririka yañaayitaji apaata kamiithasiriri.”

Isiyakaa-wintai-tziro antaroiti akyoota-wakaantsi

§ 13:29 tsika owiraayitapaja kipatsi = katonko aajatzi kiriinka, isitowa-pintzi ooryaatsiri aajatzi ikyaa-pintzira

* 13:32 saari = zorro, otsitz-niro † 13:35 otyaanta: wairontsi * 14:5 pipira = buey (vaca), asno (mora); Tzimayitatsi sankinarintsii tsika inñitziro aajatzi iroka ñaantsi “intityaa pintsiti.” onasiyita ñaantsi-payi

¹⁵ Ikanta ikimawakira aparoni ikaratzi isaiki iwajiita, ikantanaki: “Tasonka-wintaari inkantyya inkarati owaachani impinkatha-ritanaka-rika Pawa.” † ¹⁶ Ipoñaa ikantzi Jesús: “Tzimatsi aparoni atziri, inintaki yoimosirinkyaa antaroiti, ari yakyoota-wakaa-jiityaa. Ithonka ikimakiri ikarajitzi. ¹⁷ Ikanta omonkarata-paaka iwantyaari ityaantakiri impiratani, ikantakiri: “Pinkaimaitiri maaroni nokaima-kaantani, tima irootaintsi awaajiityaa.” ¹⁸ Ti ininti impokajitzi ikaratzi ikaimakaan-tawitakiri. Yitanakaro aparoni, ikantzi: ‘Airo okantzi nojati, nojatatyii naminiro nowani namanantakiri. Irootaki airo okantanta nojati.’ ¹⁹ Ikantaki pasini: ‘Nojatatyii noñaantyaari namanantakiri nopirapayi, irootaki airo okantanta nojati.’ ‡ ²⁰ Ari ikantaki pasini: ‘Airo okantzi nojati, tima owakira naawakaaka.’ ²¹ Ikanta ipiya ompirataari, ikamanta-pajiri iwinkathariti. Antaroiti otsimaa-nakari, ikantanakiri impiratani: ‘Pijati, paniitiro awotsi-payi aajatzi kaankiirintsikipayi nampitsiki, pamakiri asinonkainkari, pisa-pontho-yitatsiri, mawityaakiri, kisoporokiri, maaroni inkarati piñiiri anta.’ ²² Ari imatakiro impiratani. Ikantapajiri iwinkathariti: ‘Nomatakiro okaratzi pikanta-kinari. Iro kantacha ainiro okaankityii pankotsi.’ ²³ Ipoñaa ikantziri impiratani: ‘Pinthonkiro paniitiro awotsi, pijayiti tsika-rika-payi, pisintsitiri inkarati piñiiri anta, impokiita ojaikityaata nowanko. ²⁴ Pinkimi nonkanti: Oshikira nitawitakiri nokaima-kaantziri, airotzimaita iñaajiitziro iyaa kapichiini nowitsika-kaantakiri owaritntsi.’ ”

Pomirintsita-chari ankimita-kotyaari Saipatzii-totaari

²⁵ Oshiki ikaratzi oyaatakiriri Jesús. Ari ipithoka-sita-nakari, ikantziri: ²⁶ “iro onimotzimiri pitakoyitari piri, piniro, piina, pitomi, pirintzi, pitsiro, pitakota aajatzi apaniro awiroka. Iro kantacha aririka anaanakiro okaratzi pintakotyaanami naaka pawintaajana, airora nokimita-kaantaami noyomitaani. ²⁷ Ontzimatyii piripiro-wintiro nokinkithata-kaayita-kimiri, onkanta-witakyaa ipaikakoitimi. Aririka piwashaantakiro, airora nokimita-kaantami noyomitaani. ²⁸ Aparoni nintatsiri iwitsiki pankotsi-pinthakii, yitawakyaaro inkinkisiryaa-wakya tzimatsi-rika ikantantyaarori iwitsikiro. ²⁹ Ari onkantyya inthonkan-tyaarori yitanakyaaro iwitsikiro, tima aririka yookanakiro ari isironta-winta-kyaaari inkarati ñiirini. ³⁰ Inkanta-jiiti: ‘Piñaa-matsitiri yoka, ti yaawyi-iro, yooka-sitakaro.’ ³¹ Ari ikimitari aajatzi, aparoni pinkathari tzimatsiri oshiki iwiyiriti, yoiwinthatyya iwiyirityaari pasini pinkathari oshiki-pirota-tsiri iwiyiriti. Ontzimatyii yitawakyaaro inkinkisiryaa-wakya, aririka yiitsinampaakiri. § ³² Iñaakiro-rika airo yiitsinampairi, ainirora iwiraa intaina pasini pinkathari pokatsiri iwiyirityaari, intyaankaki kantirini: ‘¿Tsikama ankantyyaaka airo owayirita-wakaanta?’ ³³ Ari okimitari aajatzi ontzimatyii pitawakyaaro pinkinkisiryaa-wakya awirokaiti, tima airorika piwashaantziro pitakoyitaro okaratzi pasiyitari, airora nokimita-kaantaami noyomitaani.”

Kimitarori tziwi kaari katyotaa-tsini
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴ “Tima kamiitha okanta tziwi okatyotzi. Iro kantacha aririka inkonowaitiro tsika ompaityya, ¿arima akantairo antziwi-pirota-kaajiro iroka tziwi? ³⁵ Tima tikatsi kantajironi, airo okamiithatai isaiponkitzitan-taityaaro pankirintsi, ontzimatyii yookaitiro. Okowa-pirotyaa iroka, ontzimatyii pinkimisanta-jiitawaki maaroni.” *

15

Ikinkithata-koitziri ipiraitari pyaawita-chari
(Mt. 18.10-14)

¹ Oshiki siintsitan-tatsiri yamaitiniri kiriiki itsipayitakari atziri-payi kaari-piro-siriri, ikimisanta-jiitzi iyomitaan-tzira Jesús. ² Ikanta Nasitantaniri aajatzi Yomitaan-taniri, ikisi-mata-nakiri Jesús, ikantzi: “Paminiri yoka, itsipatakari atziri-payi kaari-piro-siriri, itsipatari iwapiinta-jiita.”

³ Ipoñaa isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantziri: ⁴ “Tzimatsi piratachari oshiki ipiraitari. Okanta aparoni kitaitiri, ipyaaka aparoni ipira, yookanakiri pasini ipiraitari otzisi-masiki, jataki yamina-minatairi pyainchari. ¿Tima pimatiro awiroka iroka? *

⁵ Ikanta iñaapajiri ipira, kimosiri ikanta yanatapajiri. ⁶ Ikanta yariitara iwankoki, yapatota-pajiri ishininka, ikantapajiri: ‘Pimpoki pintsipatyaana oimosirinkyaa, tima noñaajiri nopira pyaawitain-chari.’ ” ⁷ Aikiro ikantatzii Jesús: “Arira onkimitaa-jyaari

† 14:15 owaachani = iyaaroni yatantari (pan) ‡ 14:19 nopira-payi = karatatsiri 5 apiti-payi vaca (buey) § 14:31

oshiki = 10,000 iwiyiriti; oshiki-pirota-tsiri = 20,000 iwiyiriti * 14:35 okowa-pirotyaa = tzimatsiri iyimpita

* 15:4 ipira, ipiraitari, nopira = oisha (oveja); oshiki = ikaratzi 100; pasini ipiraitari = 99 ipiraitari

inkitiki, antaroiti inkimo-siri-wintaitiri aparoni owashaantairori ikaaripiro-siriwita anaajirowo ikimo-siri-wintai-tziri oshiki-pirori kamiithasiririiti.” †

Isiyakaa-wintai-tziri kiriiiki pyaawita-chari

⁸ Ipoñaa ikantzi: “Nosiyakaa-wintimiro kooya tzimatsiri oshiki oiriikiti. Okanta aparoni kitaitiri ipyaa-pithatakaroro aparoni oiriikiti, owaamataki ootaminto, opisitakiro maaroni owanko amina-minatairi oiriikiti. ‡ ⁹ Okanta oñaajiri, okaimakiri oshininka, okantakiri: ‘Pimpoki, pintsipatyaa noimosirinkyya, tima noñaajiri noiriikiti pyaawitain-chari.’ ” ¹⁰ Aikirowo ikantanzii Jesús: “Arira inkimitaajyaa Imaninkariti Pawa antaroiti inkimo-siritaji iñaaki-rika aparoni atziri iwashaantajiro ikaaripiro-siri-waitzi.”

Ikinkithata-koitziri atziri itomi pyaawitaintyari

¹¹ Ipoñaa ikantanaki aajatzi Jesús: “Nosiyakaa-wintimiri aparoni atziri tzimatsiri apiti itomi. ¹² Ikanta iyaapitsi itomi, ikantakiri iriri: ‘Apaá, pipinaro okaratzi pasitakai-yaanari.’ Imatakirowo asitariri, itsiparyaa-kiniri itomi okaratzi yasitakai-yaariri aparoni-payi. ¹³ Tikira osamaniti, yoka iyaapitsi itomi ipimantakiro okaratzi yasita-kayitakariri, jataki intaina pasiniki nampitsi. Ari yaparawaita-sitakari iiriikiti, yantasi-waiyitakaroro kaaripiro-yitatsiri. ¹⁴ Ikanta ithonkakiri iiriikiti yaparawaitakiri, iñiitaki antaroiti tashitsi anta nampitsiki. Ari ikowityaa-nakiriri ikaratzi yaparata-siwaitakari. ¹⁵ Ipoñaa ijata-sitakiri nampitarori anta inintzi antawairintsi, ityaankai-takiri yaamiri chaancho. ¹⁶ Antaroiti ayimatakiriri itashi, inintaki yakyootiri chaancho, tima tikatsi opirini iyaari. ¹⁷ Ipoñaa ikanta-siritanaki mainari: ‘Oshiki yanintaa-waitaka iwatzita antawaita-tsiri iwankoki asitanari, ¿paitama nasinonkaa-waitantari naaka aka notashiniintzi? § ¹⁸ Ontzimatyii nojataji asitanariki, nonkanta-pajiri: ‘Apaá, tzimatsi kaaripirori nantzi-mota-kimiri, aajatzi nokimataakiri Inkiti-satzi. ¹⁹ Ti onkamiithati pinkimita-kaantajina pitomi, apatzirowo nonintzi pinkimita-kaantinari ikaratzi antawaitzimotzimiri.’ ” ²⁰ Ari ikatziyanaka mainari, piyaaja iwankoki asitariri. Timamainnaka ikanta asitariri, iñaawajiri ipokaji isiya-sita-waari, yawithanota-wajiri, ininta-porota-wajiri. ²¹ Ikantapaji itomi: ‘Apaá, tzimatsi kaari-pirori nantzi-mota-kimiri, aajatzi nokimataakiri Inkiti-satzi. Ti onkamiithati pinkimita-kaantajina pitomi.’ ²² Iro kantacha ikantakiri asitariri impirotani: ‘Pamaki iroopirori kithaarintsi, pinkithaata-wajiri notomi. Piwiniri irakoki poriryaata-tsiri, pinkyaan-takai-yaari iitziiki ikyaantaitari. ²³ Impoña paminaki kiripiri ipiraitari, kamiitha iwathati, piwiiri. Nonintzi aimosirinkyya. * ²⁴ Timamainnaka yoka notomi kamawitaka, iro kantacha añaaji iroñaaka. Pairani ipyaaka, iñiitajiri iroñaaka.’ Ari yitanakoro yoimosirinka-jiita.

²⁵ Ikanta yantariti itomi, saikatsiri owaantsiki yantawaitzi. Pokaji pankotsiki, ikimapa-tziiri yoimosirinka-jiita. ²⁶ Isampita-paakiri aparoni impirotani paita ikimosiritan-taitari. ²⁷ Ikantanakiri: ‘Ariitaja pirintzi, irootaki iwamaakaan-tantakari piri iriipirori piratzi, tima kamiitha yariitaja pirintzi, tikatsi awishi-motirini.’ ²⁸ Ari ikisanaka, ti ininti inkyaapaji pankotsiki. Ipoñaa ijata-sitakiri iriri, oshiki isintsiwintakiri intsipatan-tyaariri yoimosirinkyya. ²⁹ Irojatzi ikantan-tanakariri iriri: ‘Piñaawitana naaka oshiki nosaiki-motakimi, tikatsi nantzi-motimi. Tityaa pimpa-matsityaana aparoni apira noimosirinkyya. † ³⁰ Irooma ipokaira iyira thonkita-kimiri piiriikiti ipiro mayimpirowo-payi, iriira piwamainiri wathata-tsiri piratzi yoimosirinka-wajiri.’ ³¹ Ari yakanaki iriri, ikantzi: ‘Notomí, pasi piwiro pisaiki-motakina awiroka, maaroni okaratzi nasitari, awiroka asitaro maaroni. ³² Irootaki ankimo-siritan-tyaari iroñaaka, tima yoka pirintzi, kamawitaka, iro kantacha añaaji iroñaaka. Ipyaawitaka iñiitairi iroñaaka.’ ”

16

Isiyakaa-wintai-tziri kaari-pirori impirotani

¹ Ipoñaa ikantakiri aajatzi iyomitaani: “Tzimatsi atziri ashaaranta-chari. Itzimi impirotani-payi. Okanta aparoni kitaitiri tzimatsi pokaintsiri, ikantai-takiri ashaaranta-chari: ‘Yoka ijiwari pimpiratani, yaparata-kimiro piwaararo.’ ² Ikanta yoka ashaarantaniri ikaimakiri impirotani, isampitakiri: ‘¿Paitama pantakiri? Nokimaki ikantaitana. Nonintzi piñaakainaro okaratzi pantawaita-kinari. Timamainnaka okarata-paaki pijiwatzirowo nompiratani-payi.’ ³ Ari ikanta-siritanaki yoka impirotani: ‘¿Tsika nonkantyaaka iroñaaka? Imisitowa-tyiina impirotanari. Ti noyotiro nompanti-waiti, aririka nonkamitanti impasitai-tyaana, oshiki nompasiki-wintyya.’ * ⁴ Ikanta-

† 15:7 oshiki-pirori = 99 ‡ 15:8 oshiki = 10; iriikiti = dracma, kiriiiki yasiyitari wirakocha, iriitaki ipinatan-taitairi antawaita-tsiri aparoni kitaitiri. § 15:17 iwatzita = oshiki pan * 15:23 ipiraitari = vaca † 15:29 apira = cabra * 16:3 pankiwai = kiyamori

siritzi: 'Noyotaki paita nantiri yaakamiithatan-taityaanari pankotsiki-payi aririka imisitowai-takina.' ⁵ Yapatotakiri ikaratzi iriiwiziriri iwinkathariti, ikantakiri itarori: '¿Tsikama ikaratzi piriwiziriri nowinkathariti?' ⁶ Ikantzi irirori: 'Oshiki inchatonaa okaratzi niriwiziriri tsika iwaitzi yiinkantsi.' Ipoñaa ikantziri: 'Iroka piriwitsiri, sintsiini pisankinati, apatziro kashitani onkaratai inchatonaa piriwiti.' [†] ⁷ Ipoñaa isampitakiri pasini ikantziri: '¿Awiroka tsikama okaratzi piriwiziriri?' Ikantzi: 'Oshiki ipiyota-koitziri pankirintsi niriwiziriri.' Ipoñaa ikantziri aajatzi: 'Iroka piriwiziriri, pisankinati, apatziro kapichiini onkarataji ipiyota-koitziro pankirintsi piriwiziriri.' [‡] ⁸ Ikanta yoka pinkathari, iñaakan-takiri impiratani iñaakirira omatziiri iyotzi tsika ikinakairo kantain-chari. Arira ikantayitiri atziri-payi iroñaaka, oshiki iyotzi tsika ikinakairo yaakamiithatan-tyaariri ishininka, yanairi tsika ikanta kimsantzin-kariiti." § ⁹ Iro ikantan-tanakari Jesús: "Ontzima-tyiira piyoti paakamiithatan-tyaaro pashaaranta-yitiri iroñaaka onkanta-wityaa ti apanta-pirotyaaro, irootaki yaakamiithatan-taityaamiri apaata awiroka inkitiiki.

¹⁰ Itzimi-rika yawiintaitari kapichiini, iriitaki yawiinta-piroi-tajyaa. Itzimi-rika kaari yawiintaitari, iriitaki mapiroitaironi airo yawiinta-piroi-taari. ¹¹ Tirika yawiintai-tyaami impaitimiro owaararontsi kaari kantapirotatsini aka, tikatsira awiintyaamini impimiro iroopirota-tsiri. ¹² Tirika pawiiintyaari awiroka asinintsi, tikatsira opimini awiroka pasityaari. ¹³ Tikatsi matironi yantawaitiniri apiti ompiratantani. Tima aparoni ininta-piroti imonkaratiniri impiratariri, iriima pasini inkisaniinta-nakiri. Ari okantari aajatzi: Tikatsi matironi yantirini Pawa inintziri irirori, aririka inkinkithasirita-kotaityaaro awaararontsi onkimiwaita-nakyaaro iroomi ompiratyaa." ¹⁴ Ari ikaratzi ikimajitaki Nasitantaniri, tima irijatzii niwitarori awaararontsi, isirontawintakari Jesús ikimiri ikantayitakiri. ¹⁵ Ipoñaa ikantanakiri: "Piyotzi pitzikaa-winta-jiita awiroka airo iyotantami atziri, iro kantacha iyotzimiro Pawa okaratzi pikinkisiryaa-yitakiri. Tima okaratzi iroopirotzii-mowitariri atziri, ipinki-matziro Pawa."

Ikantakaan-taitziri aajatzi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantaji Pawa

¹⁶ "Tima pairani ikinkithata-koitakoro Ikantakaan-taitani aajatzi isankinari Kamantan-tzinkari-payi. Opoñaa ikinkithataki Juan. Ari ikimawa-kirori iroñaaka atziri-payi Kamiithari Naantsi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantaji Pawa. Oshiki inintajitaki iñiuro okimiwaitakaro isintziiti aririka iwayiritaityaa. ¹⁷ Ti ompomirintsityaa apirotajyaa apaata kipatsi aajatzi inkiti, iro kantacha airo apiro-tzimaitaa Ikantakaan-taitziri okaratzi yaniini-yitatsiri."

Iyomitaantzi Jesús ikantzi: "ti onkamiithati pookiro piina"

¹⁸ "Itzimi-rika ookironi iina, aririka yaaji pasini kooya, imayimpi-wintakiro itawitarori. Ari ikimitari aajatzi aajironi kooya yookiri oimi, imayimpitaki irirori."

Ashaaranta-chari aajatzi Lázaro

¹⁹ "Tzimatsi aparoni atziri ashaaranta-chari, owaniinkaki okanta ikithaata-piintari. Yaakowintaro kitaitiriki yoimosirinka yanintaa-waita iwatzii-waita. * ²⁰ Tzimatsi aparoni asinonkankari ipaita Lázaro, ithonka ipathaa-waitaki yoka. Ari inaryaa-piintaka intakiroki iwanko ashaarantaniri. ²¹ Iriitaki nintatsiri iyoyajiro iwaryaa-yitziri iwariti ashaarantzinkari. Ari ipokiri otsitzi-payi ithotzi-tziri iwathaa. ²² Okantaka apaata kamaki asinonkankari, yaanakiri Imanakariti Pawa, jataki isaikira Abraham. Ari ikimitakari ashaarantaniri kamaki aajatzi irirori, ikitaitakiri. ²³ Ikanta anta sarinkawiniki, oshiki ikimaatsi-waitaka yoka ashaaranta-witachari. Yaminaki intaina iñaatziiri Abraham itsipatakari Lázaro. ²⁴ Ari ikaimawitakari, ikantziri: 'Charini, Abraham, pinisironkata-jyaana. Pintyaankiri Lázaro yamaa-jaitakina kapichiini nijaa nirawakiita, tima imapirotakina otasiniintakina paamari.' ²⁵ Ikantanaki Abraham: 'Nocharini, pisirityaaro piwaararo pairani, aajatzi ikimita Lázaro isirityaaro ikimaatsi-waitakari. Iro kantacha kimosiri ikanta irirori aka, irooma awiroka ontzimatyii pinkimaatsi-waitajyaa. ²⁶ Tikatsi pinkini pimpoki, tzimatsi antaroiti impirita otzikairi, airo okantzi naaka nojata-sitimi.' ²⁷ Ari ikantawita irirori: 'Pinkimi nokantzimi charini, pintyaanti jatatsini isaiki noshininka-payi. † ²⁸ Tzimatsi anta nirintzi-payi, pinkamantiri airo ipokanta irirori aka, oshiki ikimaatsi-waitaita aka.' ‡ ²⁹ Ari ikantzi Abraham: 'Tzimatsi ikantaki isankinariki Moisés, tzimatsi aajatzi ikantayitakiri Kamantan-tzinkari-payi,

† 16:6 oshiki inchatonaa = okaratzi 100; kashitani = okaratzi 50 ‡ 16:7 oshiki ipiyota-koitziri pankirintsi = 100 ipiyota-koitziro; kapichiini pankirintsi = 80 ipiyota-koitziro § 16:8 kimsantzin-kariiti = itomiiti kitaankari

* 16:19 owaniinkaki okanta ikithaata-piintari = jonkiro-masita-tsiri † 16:27 noshininka-payi = iwanko apaá

‡ 16:28 nirintzi-payi = ikaratzi 5 nirintzi

irootaki inkimisantiri.’³⁰ Ikantzi ashaaranta-witachari: ‘Airotyaami, chariní, Abraham. Tzimatsi-rika aparoni kamatsiri kamantairini añaatsiri atziri, ari iwashaantairo kaari-pirori yamiyitari.’³¹ Aikiro ikantana-kitzii Abraham: ‘Tima ti inkimisantaitiro isankinari Moisés aajatzi Kamantan-tzinkari-payi, airotyaa ikimisantaa-jitziri inkamantawityaari piriinta-chani kaminkari.’ ”

17

Airo pantakaan-tziro kaari-pirori

¹ Ipoña ikantanakiri Jesús iyomitaani: “Ari intzima-piintatyii tzipina-siririiti. Iriima antakaan-tironi kaari-pirori, inkanta-machiitiri yoka. *² Mt 18,6. Iro kami-ithatatsi inthata-kaiti-nirimi mapi ikintsiki, iwiinkai-takiri inkaariki, ari onkantyya airo ikaaripirota-kaantanta. Tima Mt 18,6. itzimi-rika antakaa-kirini kaari-pirori kimitaariri iintsi yawintaa-janara, aritaki iwasankitai-tajiri. †³ Ontzimatyii paamawintyya awiroka. Tima intzimi-rika aparoni pikarajitzi antzi-motimini kaari-pirori, piyomitairi. Aririka iwashaanta-najiro yantayi-witakari, pimpyaakotiro yantzimo-witakamiri. ⁴ Ari okimitari aajatzi. Aparoni atziri tzimatsiri oshiki yantzi-mota-piinta-kimiri, oshiki yapii-yapiitiro aparoniki kitaitiri, ontzima-tyiira papii-papiitiri pimpyaakotiri aririka impoka-sita-piintimi inkowa-kotimi pimpyaakotairi.” ‡

Pawintaa-pirota-kaiyaana

⁵ Ari ikantanakiri Tyaantariiti yoka Jesús: “Pinkathari, nonintzi pawintaa-pirota-kaiyaana.” ⁶ Ikantzi Jesús: “Onkanta-wityaa kapichiini pawintyyaari Pawa, aritaki pisirinkakiro antaroitii pankirintsi katziyain-chari, pinkantiro: ‘Pisirinki, pinkatziyi anta inkaariki.’ Aritaki osirinkanaki.” §

Yantayitiri ompirataari

⁷ “Aririka intzimi pimpiratani, piñaawajiri yariitajyaa ikyaawani-waitzi piwaniki, yaamaako-wintari pipira zarima pinkanta-wajiri: ‘Pakyoota-pajina?’ ⁸ airo, apatziro pinkanta-wajiri: ‘Pinkotsitapaji owaritintsi. Pintharokyaati piyiitina, nowawakyaata, nirawakiita aajatzi. Ompoña pampoiti awiroka piwajyaa.’⁹ ¿Arima pimpaasonkitakiri okaratzi yantiri pimpiratani? Airo. ¹⁰ Arira pinkimityaari aajatzi awiroka, aririka pimkonaratakiro okaratzi inintakimiri Pawa, pinkanti: ‘Airo akimosiriwinta-waita impiraita, tima apatziro amonkara-matsitiro okaratzi ininta-kayi-takairi antiro.’ ”

Yisita-kota-kaitziri 10 pathaa-waita-tsiri

¹¹ Ipoña iwaanaka Jesús ijatiro Aapatyyaawiniki, ikinanakiro tsika owiraa-thapi-yitaro iipatsiti Ositikii-toni-satzi aajatzi Tapowini-satzi. ¹² Ikanta yariitaka nampitsiki, ari imonthaakari ikaratzi 10 antziri pathaa-rontsi, intaina ikatziya-jititaka. ¹³ Ikaimajitzi, ikantzi: “¡Yomitaanari Jesús, pinisironkatyyaana naaka!” ¹⁴ Ari yaminanakiri irirori, iñaatziiri ikatziya-jititaka, ikantziri: “Pijata-sitiri Ompira-tasorintsitaari yaminawakimiro piwathaaro.” Ikanta ijajititanaki, omapoka-sitaka opyaanaka ipathaaro, isitakoyitanaji. ¹⁵ Ikanta iñaakiro yisita-kotaji aparoni pathaa-waiwita-tsiri, kimosiriwintaka ipiyaja irirori, antaro iwisiryawintakari Pawa. ¹⁶ Ityirowa-sita-paakari Jesús, ipaasoonkita-paakiri. Yoka piyajachari Ositikii-toni-satzi inatzi. ¹⁷ Isampita-wakiri Jesús, ikantziri: “¿Tima 10 ikaratzi isita-kotaatsi, tsikama ikinakika pasini? ¹⁸ Tikatsira aparoni noshininka piyajatsini impaasoonkitajiri Pawa, apatziro ipiyajaro noshininkaniro.” ¹⁹ Ari ikantanakiri Jesús pathaa-waiwita-chari: “Pinkatziyanaji, pijatai. Iroora isitakotaa-jimiri pawintajana.”

Itantana-kyarori impinkathari-wintan-taiti (Mt. 24,23-28,36-41)

²⁰ Ikanta Nasitantaniri isampita-nakiri Jesús, ikantziri: “¿Tsika-paiti itantana-kyarori impinkathari-wintantaji Pawa?” Yakanakiri irirori, ikantziri: “Aririka impinkathari-wintantaji Pawa, tira osiyaaro okaratzi koñaanita-tsiri.” ²¹ Airo ikantaitzi: ‘Iroka aka. Jironta anta.’ Tima aritaki pinkathari-siri-wintantai Pawa.” ²² Ipoña ipithoka-sita-nakari iyomitaani, ikantziri: “Ari pininta-witajyaa apaata pifiirimi kapichiini yoka Itomi Atziri, airo okanta-tzimaita. ²³ Ari pinkimaki inkantaiti: ‘Yoka aka.’ Pasini kantatsini: ‘Jiirinta anta.’ Airora pijata-sitziri, airo piyatziri aajatzi. ²⁴ Aririka impiyi Itomi Atziri, inkimata-pajyaaro omoriki ookatha-rontsi, itanakyaaro tsika owiraaro kipatsi irojatzi tsika anta othapikitapaja. ²⁵ Iro itawakyaaroni iñiitawakiro

* 17:1 tzipina-siri = antziwa † 17:2 mapi = mapi itononkan-taitari ‡ 17:4 oshiki yapii-yapiitiro = 7 yapii-yapiitiro § 17:6 kapichiini = yaniinita-tsiri osiyarori okithoki mostaza; antaroitii pankirintsi = sicómoro

inkimaatsitaityaa antaroiti, imaninta-waitiri yokaiti atziri-payi tzimayita-tsiri iroñaaka. ²⁶ Tima onkimityaaro tsika okanta pairani ainiro isaikawita Noé. Ari onkimitzi-tajyaari aajatzi aririka impoki-mataji Itomi Atziri. ²⁷ Onimowaitziri atziri iwawaiyita, yirawai-jiitzi, yaawakaiyita. Irojatz ikyaa-antana-nakari Noé pitotsiki iwitsikakiri. Okanta oonkana kipsatsiki, apirotakiri ipiinkaki atziri. ²⁸ Ari onkimita-jyaari isaikawita pairani Lot. Onimotziri atziri iwaijiita, yirawai-jiitzi, iyompari-waijiita, ipankiwai-jiitzi, iwitsika-jiitzi iwanko. ²⁹ Iro kantacha monkarata-paaka kitaitiri isitowan-tanakari Lot nampitsiki Paamaa-riniki, omapoka-sitaka oparyaa-paaki antaroiti paamari kitiri-moito okantaka, apirotakiri maaroni atziri itaaja. ³⁰ Ari onkimitaa-jyaari aajatzi aririka impiyi Itomi Atziri. ³¹ Pisaiki-rika intakiroki piwanko, ari pimpoñiyaa pisiyanaki, airo pikyaa-panaatzi paapanaati piwaararo. Piwaniki-rika pisaiki, airo pipiya-panaata. * ³² Pinkinkisiryaa-kotiro okaratzi awishi-mota-kirori iina pairani Lot. ³³ Ikaratzi yantasiwaitari apaniroini yawisakotan-tajyaari, aritaki impyaasi-waitajyaa. Iriima inkarati kamawintinani, aritaki yawisako-siritai." ³⁴ Aikiro ikantatzii Jesús: "Tzimatsi tsipata-wakaa-chani imayi, yaitaji aparoni inkitiki. Iriima pasini yookaita-najiri. ³⁵ Tzimatsi apiti kooya tsipata-wakaa-chani ontononka-waiti, yaitaji aparoni inkitiki, irooma pasini yookaita-najiro. ³⁶ Isaiki apiti antawaita-tsiri iwaniki, yaitaji aparoni inkitiki, iriima pasini yookaita-najiri." † ³⁷ Opoña isampita-nakiri ikantzi: "¿Tsitakyyaa anta omatajyaa-rika Pinkathari?" Ikantzi Jesús: "Ikimitara añaapiintziri amimpori ishonka-jiita, ayotzi tzimatsi kamaintsiri. Ari okimitari aajatzi aririka piñaayitakiro okaratzi nokinkithata-koyita-kimiri, piyotzira irootaintsi nompipi-mataji."

18

Ikinkithata-koitziro kinankaro aajatzi kaari-pirori pinkathari

¹ Ipoña isiyakaa-winta-nakiro Jesús onkanyaa yamana-piintan-taityaari, airo okantzimo-niinta-waitantari. ² Ikantzi: "Tzimatsi aparoni nampitsi, ari isaikiri kaari-pirori jiwari, ti impinkathatiri irirori Pawa, aajatzi atziri-payi ti impinkathatiri. ³ Ari osaikiri aajatzi aparoni kooya kinankaro. Opoka-sita-piintakiri kaari-pirori jiwari, okantziri: 'Nonintzi pinkaiminari kisaniiintanari, piwitsikinaro awishi-mota-kinari.' ⁴ Ti inintawityaa jwarika. Ipoña ikanta-siritaki: 'Ti nompinkathatiri Pawa, aajatzi nokimitajiri atziri. ⁵ Iro kantacha ontzimatyii nantinoro kamiithari onintziri iroka kinankaro. Nosamaro = kari aririka oñaasirinkina ompiyaa-piyata-sitina.' " ⁶ Ikantzi Jesús: "Pikimakiro ikanta-siritakiri kaari-pirori jiwari. ⁷ Iriira mapirotzirori Pawa, airo ishinta yantainiri kamiitha-yitatsiri ikaratzi iyosiyitairi irirori, itzimi aakowinta-naarori yamanairi kitaitiri aajatzi tsitiniri." ⁸ Aikiro ikantatzii Jesús: "Airoa oshiintanaki yantantai-tyaarori kamiithari. Iro kantacha aririka impiyapaaki Itomi Atziri, ¿aikiro ma iñaapaatyii awintaa-piintyaarini kipsatsiki?"

Isiyakaa-wintai-tziri Nasitantaniri aajatzi sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki

⁹ Tzimatsi kinkisiryayitachari kamiithasiriri inatzii. Irootaki isiyakaa-wintan-tanakariri Jesús, ikantzi: ¹⁰ "Tzimatsi apiti atziri jatatsiri Tasorintsi-pankoki yamani. Nasitantaniri inatzii aparoni, iriima pasini iriitaki sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki. ¹¹ Ikatziya-paaka Nasitantaniri yamani, ikantzi: 'Pawa, antaroiti nopaasoonkitzimi, tima ti nonkimityaari naaka pasini atziri, kosintzi inatzii, kaari-piro-siri ikantaka, mayimpiri inatzii, ari ikimitakari yoka sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki. ¹² Apiti napiitziro notzita-piintaro nowariti tikira ariitapajyaa pasini kitaitiri imakoryaan-taitari, nasitakaa-piintari Pawa kiriiki ikaratzi ipinaitanari.' * ¹³ Ikanta sintsiwintan-tatsiri yamaitiniri kiriiki, ikatziya-paaka irirori intyaatsikaini, oiyoota-paaka yamani ti yamini jinoki. Tima antaro okantsi-mosiryaa-nakari, ikantzi: 'Pawá, pinkawinthatyina naaka, kaari-piro-siri onatzii.' " † ¹⁴ Ikantzi Jesús: "Iriitakira yaakamiithai-tajiri yoka, kamiithasiri ikanta ijataji iwankoki, ti inkimityaari pasini. Tima inkarati nintasi-waita-chani impinka-thaitiri, aritaki intsinampa-sirita-kayi-tairi. Iriima tsinampa-waiwita-chari iriitaki impinkatharitakai-tajiri."

Itasonka-wintziri Jesús intsi-payi (Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

* **17:31** intakiroki = jinoki okanta-pankaata pankotsi † **17:36** Tzimayitatsi sankinarints tsika ti iñiitiro maaroni iroka ñaantsi aka. onasiyya ñaantsi-payi * **18:12** asitakaa = iro aparoni yasita-kayi-tariri Pawa, iyosiitai-takiri okaratzira † **18:13** okatsitzi-mosiryaa-nakiri = iposa-sipaniita-nakityaa (Tima irootaki yamiyitari Judá-iti tzimatsi-rika katsitzimo-siritziriri.)

¹⁵ Ari yamaita-paakiniri Jesús intsi-payi, ikantai-tapaakiri: “Nonintzi piwasi-patzi-totiri nintsiti, pintasonka-wintiri.” Ikantzi iyomitaani Jesús: “Airo piñaasirinkiri Awinkathariti.” ¹⁶ Iro kantacha ikaima-kota-nakiri Jesús, ikantziri: “Pisinitiri intsi-payi impoka-siti-naata. Airo pithañaana. Tima inkarati kimitajyaarini irirori, iritaki ñaajaironi ipinkathari-wintantai Pawa. ¹⁷ Aiorrika ipinkathai-tziri Pawa inkimita-koityaari ikantaka intsi-payi, airo iñiitajiro ipinkatha-ritai. Omapiro.”

Jiwari ashaaranta-chari

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ Ikanta aparoni jiwari isampitakiri Jesús, ikantziri: “¿Kamiithari yomitaantanari! ¿paitama nantajiri nasi nowanta-jyaarori nañaaji?” ¹⁹ Ari yakanakiri Jesús, ikantzi: “¿Paitaka pikantan-tanari: ‘Kamiithari pinatzi?’ Apanirora ikantakaaro Pawa ikamiithatzi, tikatsi pasini. ²⁰ Piyota-kota-kiroma Ikantakaan-taitziri:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.” ²¹ Yakanaki irirori, ikantzi: “Yomitaanari, Nomatakiro maaroni irojatzi nitanakaro pairani ainiro nintsita-paaki.” ²² Ikanta ikimakirira, ikantzi Jesús: “Tzimatsi aparoni kowityaa-painchari kaari panti. Pimpimantiro maaroni tzimi-motzimiri, pimpiri asinonkainkari, tima osiyawaitakaro piwaa-ranta-jyaami inkitiki. Aririka pimatakiro pimpoki, piyaatina.”

²³ Ikanta ikimawakira jiwari, owasiri ikantanaka, tima ashaaranta-pirotzinkari inatzii. ²⁴ Ikanta iñaakirira Jesús antaroiti iwasisritanaka, ikantanaki: “Oshiki ompomirintsitzi-motyaari ashaarantzinkari ijataji ipinkatha-ritajinta Pawa. ²⁵ Tima oshiki ipomirintsitaro ikyaakoitari inkyaan-tyaaro yanini omoro. Iri mapirota-chani ashaarantzinkari impomirintsita-jyaaro inkyaaaji ipinkatharitzinta Pawa.” † ²⁶ Ari ikantayitanaki ikaratzi kimakiriri, ikantzi: “¿Niinkama awisakotaa-tsini?” ²⁷ Ikantzi Jesús: “Tzimayitatsi opaita pomirintsitzi-moyitariri atziri, iriima Pawa ti ompomirintsitzi-motyaari.” ²⁸ Ipoñaak ikantanaki Pedro: “Yoka nokarajitzi nonintzi noyaatajiitimi, tima nookayita-nakiro okaratzi tzimi-motanari.” ²⁹ Ikantanaki Jesús: “Omapiro, tzimayitatsi nintana-jirori impinkathari-wintairi Pawa, irootaki yookan-tanakarori iwanko, asitariri, iririntzi, iina, itomi. ³⁰ Aritaki iñaajiro ontzimi-motairi oshiki, anaanakiro okaratzi yookawita-nakari. Tima apaata aritaki iñaajiro irasi iwiro yañaayitaji.”

Yapiitajiro Jesús ikamanta-kota iwamaitiri

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Ikanta yapatotajiri Jesús 12 iyomitaani, ikantajiri: “Ajatatziira iroñaaka Aapatyaawiniki. Ari omonkaratyaari okaratzi isankinatakiri pairani Kamantan-tzinkari tsika inkantaitiri yoka Itomi Atziri. ³² Tima iwawisaa-kiniri wirakocha-payi. Ari iithankimaawaitaitiri, inkimaatsita-kaityaari, inchoonta-poro-waitaitiri. ³³ Aririka ithonkakiro impasawaitaitiri, iwamaitakiri. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, aritaki yañaaji aajatzi.” ³⁴ Titzimaita inkimatha-jiitiro ikaratzi kimawita-kariri, ti iyojiiti opaitarika iñaawintziri, tima ti inintaiti ikimathata-kaitiri iroka-payi.

Yaminakai-tajiri Kasiryaari-satzi

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Ikanta yariitzi-mataka Jesús nampitsiki Kasiryaari. Ari isaiki aparoni mawityaakiri awotsi-nampiki ikampitantzi impasitai-tyaari. ³⁶ Ari ikimaki mawityaakiri, isampitakiri ikaratzi awisayita-tsiri atziri, ikantziri: “¿Paita awisatsiri?” ³⁷ Ikantai-tanakiri: “Ipokatzi Jesús poñaachari Kasiyakaawiniki.” ³⁸ Iroora ikaiman-tanakari, ikantzi: “¡Jesús! Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkatyaana!” ³⁹ Ikisatha-witanakari ikaratzira jiwatanain-tsiri imairitan-tyaari. Aikiro ikaima-nakitzi sintsiini, ikantzi: “¡Ikasiya-kaitani pinkatharini David, pinisironkata-jyaana!” ⁴⁰ Katziya-paaka Jesús, ikantzi: “Pamakinari aka.” Ikanta yamaita-paakiniri, isampita-wakiri. ⁴¹ Ikantziri: “¿Tsikama pinintzi nonkantajimi?” Yakanaki mawityaakiri, ikantzi: “Pinkathari, nonintzi nonkiryaaji.” ⁴² Ikantzi Jesús: “Kantatsi pinkiryaaji, irootaki isitakotaa-jimiri pawintaajana” ⁴³ Apatha-kirotanaji yaminawaitanaji kamiitha, iyaatanakiri Jesús, kimosiriwinta ikantawinta-nakari Pawa. Ikanta iñaakiri atziri-payi, imatanakiro iriroriiti iwisiyaawinta-nakari Pawa.

† 18:25 ikyaakoitari = camello; yanini omoro = imoroki kithapi

19

Jesús aajatzí Zaqueo

¹ Ikanta yariita-paaka Jesús Kasiryariki, yaniita-paakiro maaroni nampitsi. ² Ari isaikiri anta aparoni atziri ipaita Zaqueo. Iriitaki ijiwari sintsiwintan-tatsiri yamaaitiniri kiriiki, iwakiri jiwari wirakochaiti, ashaarantzinkari inatzi Zaqueo. ³ Ininta-pirotaki irirori iñiiri Jesús. Iro kantacha ti onkanti iñiiri, oshiki atziri otzikaa-kiriri, tima ikaa-porityaakitsini. ⁴ Ikanta ijiwatanaki Zaqueo, aitiitapaaki inchatoki onkini iñiiri Jesús, aririka inkinapaaki tsika isaikaki. ⁵ Ikanta yariita-paaka Jesús yatiita-paakira Zaqueo, yaminapaaki isaikakira jinoki, iñaapaakiri, ikantziri: "Zaqueo, payiiti sintsiini, tima nosiritatyaaro nomayi-motimi piwankoki." ⁶ Sintsiini yayiitanaki Zaqueo. Kimosiri ikanta yaanakiri iwankoki. ⁷ Ikanta iñiitakiri, ikisi-mata-nakiri atziri-payi yoka Jesús, ikantajitzi: "¿Paitama ikyaa-wankotan-tariri kaaripiro-sirita-tsiri?" ⁸ Ipoña ikantzi Zaqueo: "Pinkathari, ari nopakiri asinonkainkari kashitani nowaararo. Tzimatsirika namatawitakiri nokositziri, aritaki noipyaa-jiniri okaratzí nayitakiriri onkarati 4." ⁹ Ikantanaki Jesús: "Iroñaaka piñiuro pawisako-siritaji awiroka aajatzí ikaratzí saika-wankotzimiri. Tima awirokatakiri iriipirori icharini Abraham. ¹⁰ Tima irootaki ipokantakari Itomi Atziri yamina-minatairi ikaratzí pyaawitain-chari iwawisaako-siri-yitajiri."

Isiyakaa-wintai-tziri 10 kiriiki

¹¹ Irojatzí ikimisanta-jiitaki atziri ikinkithata-kairira Jesús. Ipoña isiyakaa-wintanakiniri, isiyakaantaki atziri-payi koñaaroini impinkathari-wintantaji Pawa, tima irootaintsi yariitzi-majiiyyaa Aapatyaawiniki. ¹² Ikantanaki: "Tzimatsi aparoni iri-ipurori atziri ijataki pasiniki nampitsi, impinkatha-ritakaitiri, ompoña impiyi inampiki. ¹³ Yapatota-nakiri 10 impiratani, ipanakiri ikaratzí 10 kiriiki, ikantanakiri: 'Pantawaitakiri kiriiki nopayita-kimiri, irojatzí nompian-tapaa-kyaaari.' † ¹⁴ Iro kantacha tzimatsi ishininka kaari nintirini impinkathari-wintanti. Ityaankaitaki kantirini: 'Ti noninta-jiitiri impinkathariti.' ¹⁵ Iro kantacha, tima ipinkatha-ritakai-takiri ipiyajara. Yapatota-pajiri impiratani-payi ipanakiri kiriiki, inintzi iñiiri tsika ikanta yantawaitakakiri iiriikiti. ¹⁶ Yitapaakaro ipokaki aparoni, ikantapaaki: 'Pinkathari, noshikyaaakiri piiriikiti, naaji pasini ikaratzí 10.' ¹⁷ Ikantanaki irirori: 'Ariwi nompiratani, yotasiriri pinatzii. Kapichiini ikarawita kiriiki pikimpoyaaakiri, aritaki piñaakiro pijiwawintiro onkarati 10 nampitsi.' ¹⁸ Ari ipokapaaki pasini impiratani, ikantapaaki: 'Pinkathari, noshikyaaakiri piiriikiti, naaji pasini ikaratzí 5.' ¹⁹ Aajatzí ikantanakiri irirori: 'Ari pinkimityaari awiroka, ari pijiwawintai onkarati 5 nampitsi.' ²⁰ Ipokapaaki pasini, ikantapaaki: 'Pinkathari, yoka piiriikiti kamiitha nononata-kimiri. ²¹ Tima antaroiti notharowakakami pimapirota-tziuro pimasirinkata, sintsiini pantawaita-kaantziri piiri-ikiti, ari okanta pishikyaan-tariri.' ²² Ikantanaki irirori: 'Kaari-pirori nompiratani pinatzii. Awiroka atsiptiyaaroni okaratzí pikanta-kinari. Piyowitaka aritaki nonkisakimi airorika pishikyaiiri kiriiki, ²³ piñaawitaka airo pimatziro pishikyaiiri awiroka, paminimi antawaita-kayi-rinimi, ari ishikiniuntakimi kiriiki, iriitaki pimpawa-jinarimi nopiyaka iroñaaka.' ²⁴ Ipoña ikantziri piyotain-chari atziri: 'Paapithariri kiriiki, pimpiri oshikyaa-kiriri ikaratzí 10.' ²⁵ Ikantajitanaki atziri: 'Pinkathari, ¿paitama impantaityaariri, tima tzimaki irirori ikaratzí 10 kiriiki pipakiriri?' ²⁶ Aikiro ikantatzii asitariri iiriikiti: 'Itzimi-rika otzimi-motakiri, ari ontzimi-motajiri oshiki. Iriima kaari otzimi-motzi, imapiroi-tairi yaapithai-tairi okaratzí tzimimo-witariri.' ²⁷ Ikantaki aajatzí: 'Pamakiri ikaratzí kisaniiintanari kaari nintatsini nompinkathari-wintiri, nonintzi noñiiri piwishiri.' "

Ariitaja Jesús Aapatyaawiniki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Ithonka-kiro Jesús ikantakiri, jiwatanaki ijatziro Aapatyaawiniki. ²⁹ Ikanta yariitzi-mataka nampitsiki Chochokipankoniki aajatzí Asinonkaa-pankoni omontitakari otzisi Yiinakaairoi-toni. Ari ityaantakiri apiti iyomitaani, ³⁰ ikantakiri: "Pijati nampitsiki amontitakari, ari piñiuro inthata-kotyaa kiripiri piratzi, tikira ikyaakoi-tariita. Pinthataryaa-kotiri, pamakinari aka. ‡ ³¹ Aririka isampii-tawakimi: '¿Pinkanti-rika pithataryaa-kotan-tariri ipiraitari?' Pinkanta-nakiri awiroka: 'Inintatziiri Pinkathari.'

* 19:4 incható = sicómoro † 19:13 kiriiki = mina (Iñaantai-tyaari yaitiri aparoni mina, ontzimatyii yantawintaitiri inkarati mawa kasiri.) ‡ 19:30 ipiraitari, ikyaakoitari = asno, burro

"³² Jaitjiitanaki ityaantai-takiri, iñaakiro okaratzi ikantai-takiriri. ³³ Ithataryaa-kota-paakiri kiripiri ikyaakoitari. Isampita-wakiri asitariri, ikantziri: "¿Pinkantirika pithataryaa-kotan-tariri?" ³⁴ Ikantanaki irirori: "Inintatziiri Awinkathariti." ³⁵ Irootaki yamanta-kariri. Iwankita-kiniri manthakintsi imitzikarakiki, ikyaa-kota-nakari Jesús. ³⁶ Ikanta yaniita-kaanakiri Jesús kiripiri ikyaakoitari, imaaronka-sitai-tanakiri manthakintsi onkantyya owaniinkatan-tyaari awotsiki tsika inkinakira. ³⁷ Ikanta yoirinki-mataja otzisi Yiinkakiiroi-toni, ari ikaimajiitanaki iyomitaani-payi Jesús ikaratzi piyowinta-kariri. Ikimosiri-winta-nakiri Pawa, iwisiryaa-winta-nakari, iñaayita-piintakirora itasonka-wintantaki Jesús. ³⁸ Ikantajiitzi:
 ¡Korakitataiki awinkathariti!
 ¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!
 ¡Isaikakaa-yitai kamiitha nampitarori inkitiki!
 ¡Iro kamiithata-jitatsi otzimi-motziri iwaniinkaro Pawa nampitarori ojinoki-pirotzi inkiti! §

³⁹ Ikanta Nasitantaniri saikayitain-tsiri aajatzi anta, ikantakiri Jesús: "Yomitaantantaniiri, pinkisa-thatiri piyomitaani." ⁴⁰ Yakanaki Jesús, ikantzi: "Aririka noimairintakiri ikaratzi kaimayitain-tsiri, kimitaka ari onkantakimi onkaimanakimi mapi."

⁴¹ Ikanta yariitzi-mata-paaka Jesús Aapatyaaawiniki, iraa-kota-paakaro iñaapaakiro. ⁴² Ikantzi: "¡Oshiki okamiithataki pikimathatan-tyaarori, iroora kitaitiri piñaanta-jyaarori pisaiki kamiitha! Iro kantacha airo okanta tima mawityaaki ikantakai-takami. ⁴³ Tima irootaintsi impoki kisaniiintzimiri, iwitsikayita-sita-paakimi yapirotan-tyaamiri. Inthonka intapota-paakimi tsika owiraa pitanto, airo piñiuro tsika pinkini pisiyi. ⁴⁴ Ari imporokai-takimi, yasitaiyii-tyaari maaroni. Airo iñiitajiro mapipayi okaratzi wiwiryayitachari iroñaaka, okantakaan-tziro ti piyotawakiri itzimi pokasita-kimiri." *

Imisitowiri Jesús pimanta-yitatsiri tasorintsi-pankoki

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵ Kyaapaaki Jesús Tasorintsi-pankoki, imisitowa-paakiri pimanta-yitatsiri ikaratzi amananta-yitatsiri aajatzi. † ⁴⁶ Ikantai-tziri: "Isankinai-takiro pairani iñaawaitzi Pawa, ikantzi:

Nowanko onatzii iroka, aritaki yamana-piintai-tinari.

Iro kantacha awirokaiti, aritaki pamatawitanta-piintaki pipimanta-yitzi, pikimitakaantakiro kosintzi-panko." ⁴⁷ Ari ikantapaa-kityaa Jesús iyomitaantzi maaroni kitaitiri Tasorintsi-pankoki. Iro kantacha yoka ijiwari Ompira-tasorintsitaari, Yomitaan-taniri aajatzi Antari-konaiti, yamina-minatakiro tsika inkinakairo iwamaakaan-tinari. ⁴⁸ Ti onkanta-tzimaityaa iñii tsika inkinakairo, tima aamawintaa ikantajiitaka atziri-payi ikimisanziri Jesús.

20

Isintsinka Jesús

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

¹ Ikanta iyomitaakiri Jesús maaroni atziri anta Tasorintsi-pankoki tsika okanta-kota Kamiithari Ñaantsi. Ipoka-sita-paakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, itsipatakari Yomitaan-tzinkari-payi aajatzi Antari-konaiti. ² Isampita-paakiri Jesús, ikantziri: "Pinkantina, ¿ninkama tyaanka-kimiri piñaakantiro pitasorinka?" ³ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: "Tzimatsi aajatzi nosampitimiri naaka, ontzimatyii pakina. ⁴ Tima ikiwaatantaki pairani Juan, ¿Paitama otyaanka-kiriri? ¿Iriima Pawa? ¿Atziriima?" ⁵ Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: "Aririka ankantiri, 'Pawa tyaankakiri,' aritaki inkantanakai: '¿Paita kaari pikimisantantari?' ⁶ Aririka ankanti: 'Atziri tyaankakiri,' aritaki ishimiyaakai atziri-payi. Tima inkanta-jiitzi atziri-payi Kamantan-tzinkarinini inatzii Juan." ⁷ Ari ikantajiitzi irirori: "Ti noyotiro. ⁸ Ikantzi Jesús: "Pikimitaka awirokaiti ti pininti pinkaman-tinaro, aajatzi naaka airo nokaman-tzimiro paita tyaanka-kinari."

Kaari-piro-siriri antawai-rintzi

(Mt. 21.33-34; Mr. 12.1-11)

⁹ Ipoña Jesús isiyakaa-winta-nakiniri atziri-payi, ikantzi: "Tzimatsi atziri pankitzirori chochoki-masi. Ipoña yaminaki impaityaa aminironi iwankiri-masi, jataki irirori intaina oshiki ipyaaka. ¹⁰ Okanta okithoki-paititaki chochoki, ityaankaki impiratani

§ 19:38 Korakitataiki apinkatharivi = Hosana; otyaanta: wairontsi * 19:44 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika iñiitziro aajatzi iroka ñaantsi "iritaki Pawa pokasita-kimiri." onasiyita ñaantsi-payi † 19:45 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

yaajati. Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi, yaawakiri ipasawaita-wakiri, yoipyaaajiri tikatsi yaanaji. ¹¹ Ityaantaki pasini. Ari ikimitakiri, ipasa-waitakiri, ikawiyi-waitakiri, yoipyaaajiri tikatsi yaanaji. ¹² Ipoña ityaankaki mawatanain-tsiri impiratani. Ari ikimitai-takiriri, yantawaita-wakiri, yookakiri othapiki pankirintsi-masi. ¹³ Ikantzi asitarori iwankiri-masi: ‘¿Tsikatyaa nonkantaaka? Iriirika notyaankaki notakotani notomi, ari impinkathatakiri.’ ¹⁴ Ikanta iñaawakiri antawai-rintzi ipokaki itomi, ikanta-wakaa-jiita: ‘Yoka asitajyaaroni apaata pankirintsi-masi. Thami awiri, ayiroota aroka.’ ¹⁵ Yairika-wakiri, yaanakiri othapiki pankirintsi-masi, iwakiri. ¿Paitama yantiri asitarori pankirintsi-masi? ¹⁶ ¿Tima ari impokanaki irirori, iwamaitiri aamawintawitarori iwankiri-masi, yaminanaji pasini?’ Ikanta yokaiti ikaratzi kimakirori ikantakiri Jesús, ikantajiitanaki: “¡Onkamintha airo okanta!” ¹⁷ Yamina-nakiri Jesús maaroni atziri-payi, ikantanakiri: “¿Paitama ikantai-takiri sankinarin-tsiki?

Imaninta-witakaro kipayi owitsikirori pankotsi,

Iro kantacha irojatzi yaitairi iroka otzinkami-pirori. *

¹⁸ Tima inkarati sirayaan-tajyaaroni kipayi, aritaki imporoka-paaki. Iriima inkarati anawyaajiri kipayi, aritaki opowitapaakiri.”

Ikinkithata-koitziri kiriiki impaitiriri pinkathari

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹ Ari inintawitanaka ijiwari Ompira-tasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-tatsiri yaakaan-tirimi Jesús, tima iyotaki iriitaki ikinkithata-kotziri. Titzimaíta onkanti, oshiki itharowan-tayitakari atziri-payi. ²⁰ Ipoña ityaankaitaki amaminawai-rintzi, inkimitapaakyaari atziri kamiithasiriri, inintajiitzi inkompita-kaiyaarimi Jesús, inkamantakotiri pinkathariki yaakaan-taitan-tyaariri. ²¹ Ikantapaakiri Jesús: “Yomitaan-taniri, okaratzi piñaan-nitari awiroka iroopirori onatzi, kaarira inintakaan-sitari atziri. Piyomitaan-tziro awiroka iroopirori inintakaan-tziri Pawa. ²² ¿Kamiithata-tsima ampiri kiriiki ikaratzi isintsitan-tziri iwinkathariti wirakocha-payi?” † ²³ Iro kantacha iyotawaki Jesús inintazii yamatawitiri ikaratzi sampita-kiriri, ikantanakiri irirori: “¿Paitama piñaan-tanari? ‡ ²⁴ Intsiyaa piñaakainari kiriiki. “¿Paitama asitarori isiyakaaro aka? ¿Paitama asitarori iwairo?” Ikantajiitzi irirori: “Trasi César.” ²⁵ Ikantzi Jesús: “Tima iriitaki iwinkathariti wirakocha asitari, pantantyaanari sintsiwntzimiri, pimpinatiri. Iriima ikaratzi yasitari Pawa, pantantyaanari isintsitzimiri irirori.” ²⁶ Ti yiitsinampairi inkompita-kaiyaari, okiryaantzi ikantajiitanaka ikimakirira ikantaki, tikatsi inkantanaki.

Isampita-kowintai-tziro aririka yañaaji kamayita-tsiri

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Ipoña ipokajiitaki Tampatzikawiri ifiiri Jesús. Iriitaki Tampatzikawiri kantatsiri: “Airo yañaaji kamayita-tsiri.” Isampita-paakiri Jesús, ²⁸ ikantzi: “Yomitaan-tatsiri, isankinataka pairani Moisés, ikantzi: ‘Aririka inkami atziri, aiorika itsimakairo iina, kantatsi yaajiro iririntzi, iwaiyan-takaajiro irirori. Inkimita-kaantiri iriimi asityaarini iririntzi kamaintsiri.’ ²⁹ Thami ankantawaki: Tzimatsiri karatsiri 7 iririntzi. Itarori itzimi yaaki iina, tikira itzimakairo iina, kamaki. ³⁰ Ipoña yaawitaaro pasini iririntzi apitita-tsiri itzimi. ³¹ Ipoñaawita-paaka mawatanain-tsiri itzimi, aajatzi ikimitaka irirori. Ari ikantakari maaroni ikarajiitakira 7 iririntzi. Tikatsi aparani tsima-kaironi kooya. ³² Okanta osamanitaki kamaji aajatzi iroori. ³³ Aririkami yañaayitaji apaata kamayita-tsiri, ¿itzimikama oiminta-pirotyaari kooya? Tima maaroni ikaratzira 7 iinanta-witakaro.”

³⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Apatziro yaayitzi iina atziri-payi añaayitzi iroñaaka aka, yaakaa-wakai-yitaro iina aajatzi. ³⁵ Iriima inkarati matajironi itsinampairi yañaayitaji apaata ikamayit-witaka, airo yaayita-jiitsi iina, airo yaakaa-wakai-yitaaro iina aajatzi. ³⁶ Tima airo iñaapajiro inkaamanitapaji anta, inkimitapajaari Maninkariiti, tima itomi Pawa inayitaatzi yañaayitajira. ³⁷ Irooma ikanta-kota yañaayitaji kamayitain-tsiri, iñaakanta isankinari Moisés tsika ikanta Pawa iñaanatan-takariri otaara kitoochii-masi, ipaitakiri: Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.

³⁸ Ari ayotziri irirori, tima ti imatiro kaminkari impinkathatiri Pawa, apatziro ipinkathatziri añaayita-tsiri. ¿Ñakiro? Tima inkarati kamayiwita-chari, irojatzi yañaimotziri Pawa.” ³⁹ Ari ikantanaki aparani Yomitaan-tatsiri: “Pikantakiro.” ⁴⁰ Tikatsira nintanaa-tsini isampita-najiri.

* 20:17 kipayi, otzinkami = mapi † 20:22 iwinkathariti wirakocha-payi = César ‡ 20:23 Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti ifiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

*¿Paitama charinin-tariri Saipatzii-totaari?
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)*

⁴¹ Ipoñaá isampitantaki Jesús, ikantzi: “Pikimakiri Yomitaan-tatsiri, ikantzi: ‘Yoka Saipatzii-totaari incharinita-jyaari pinkatharini David.’ ¿Tsikama inkantyaaka? ⁴² iri pinkatharini David sankinata-kirori Panthaantsi kantatsiri:

Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:
Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti,

⁴³ Irojatzí noitsinampaan-tajyaariri kisaniiintzimiri,
Aripaiti intyiroowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.

⁴⁴ Imatzitakaro David ikantaki: ‘Nowinkathariti inatzii Saipatzii-totaari.’ ¿Tsika inkini incharinityaari?”

*Ikinkithata-koitziri yotzinkariiti
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)*

⁴⁵ Maaroni atziri-payi ikimakiri Jesús ikantakiri iyomitaani: ⁴⁶ “Paamaiyaari Yomitaan-tatsiri. Oshiki iniwitaro iwaniinka-tziityaa, ishamita-kaayityaaro iithaari-thanthanaa. Inintzi pinkatha iwíthata-piintai-tyaari aririka iñiitiri tsika iyomparita-piintaita. Yasiminthataro isatikaitiri niyaanki karapapankoki tsika impinkathatai-tirimi. Ari ikimitari aririka ijati tsika yakyoota-wakaa-jiita. ⁴⁷ Yathanaa-yitaro aajatzí kinankaro yaapithatziro owanko. Iro isamanika-tantayitarori yamanayita-piintzi airo iyotantaitari. Iro kantacha oshiki iwasankitaaitari.”

21

*Asinonkainkaro kooya
(Mr. 12.41-44)*

¹ Ari yamina-winthatziri Jesús ashaarantzinkari-payi itiytziri ipasitan-taitari kiriiki anta Tasorintsi-pankoki. ² Opoñaá opokapaaki kooya kinankaro asinonkainkaro onatzi, otitapaaki iroori apimintyaki-tiini kiriiki. ³ Ikantzi Jesús: “Anaantaki iroka kooya, anaakiri ikaratzi titayiwitain-chari. Omapiro. ⁴ Tima inkarati titayiwitain-chari oshiki yasitakaa-witakariri Pawa, itita-sitakari tzimaraan-tatsiri iiriikiti. Irooma iroka kinankaro, apintzi-ryaakiri otitakiri oiriikiti amanantan-tyaarimi owariti.”

*Ikinkithata-kotziro Jesús imporokaitiro tasorintsi-panko
(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)*

⁵ Tzimatsi kantayitain-tsiri: “Kamiitha okantayita mapi iwitsikan-taitarori Tasorintsi-panko, owaniinka okantaka.” Ipoñaá ikantanaki Jesús: ⁶ “Okaratzi piñiiri witsika-yitain-chari, airo piñaayitairo okaratzi opiwiryaa apaata, inthonkaitiro imporokaitiro.”

*Iñiitiri aririka onthonki-matajya
(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)*

⁷ Ipoñaá isampitai-tanakiri Jesús, ikantai-tziri: “¿Yomitaanari, ¿Tsika-paitima omonkaratyaa okaratzi pikantakiri? ¿Paitama noñaajiri noyotan-tyaari?” ⁸ Ari yakanaki Jesús, ikantanakiri: “Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. Tima oshiki pokatsini apaata impairyaa-paakiro nowairo, inkanti: ‘Naaka Saipatzii-totaari. Irootaintsira omonkaratzi-matajyaa.’ Airora pikimisanta-jiitziri. ⁹ Tima ari pinkimako-yitakiro oshiki manataantsi. Paamaiyaa oimíraa-siritzimi = kari, ontzimatyii okantyyaa iroka-payi, tikira-tzimaita omonkaratya onthonkan-tajyaari maaroni.

¹⁰ Imaimanita-wakaityyaa nampitsiki, iwayirita-wakaiyaa pinkathari-payi. ¹¹ Antaroiti onikayityaa tsika-rika-payi. Iñiiti tashitsi, mantsiyarintsi. Iñiiti aajatzí oshiki intharowan-taiyyaari, iñiiti inkitiki kaari iñiita-piintzi. ¹² Iroora itayita-nakyaaroni yaakaan-tanakimi atziri, imaimani-waita-nakimi. Imoña impasata-kaanta-waitaitimi karapapankoki, yasita-kota-kaanta-waitimi. Yaayita-nakimi isaikayitzi pinkatharintsi-pirori okantakaan-tzirora pawintaana. * ¹³ Iro okantayim-tyaari iroka okantyyaa pinkinkithata-kotan-tyaanari anta. ¹⁴ Ontzima-tyiira pawintyaana naaka, airo pipomir-intsitaro ompaityyaa pinkanta-paakiriri. ¹⁵ Tima naaka yotakayi-mironi, ari onkanyaa airo piñaantaro impiyatyaami onkarati pinkantiriri. ¹⁶ Ari piñaakiro yaakaantimi asitamiri, pirintzi, pishininka-thori, pitsipa-winthari. Tzimayita-tsira iwamaakaan-taitiri. ¹⁷ Oshiki inkisaniinta-nakimi okantakaan-tziro pawintaajana naaka. ¹⁸ Iro kantacha airo opyaakaan-tsikaita aparoni piisi. ¹⁹ Aririka pamawitakiro, iro piñaanta-yitajyaarori pawisako-siri-yitaji.

* 21:12 awintaa: wairontsi

²⁰ Aririka piñaaki ishonka-paakiro owayiriiti Aapatyaawini, ari piyoti monkarata-paaka yapiroi-tantyaarori. ²¹ Inkarati nampita-jyaaroni aka iipatsitiki Judá-iti, ontzi-matyii isiyi otzisiki. Inkarati saikatsini nampitsiki, ari impoñiiyaa isiyanaaki. Inkarati saikatsini iwaniki, airo ipiyya-panaata iwankoki. ²² Tima inkisako-wintai-tatyii-yaari yokaiti, ari omonkara-yityaari okaratzi isankinai-takiri pairani. ²³ Inkanta-matsitaitiro onkarati motyaata-tsini, aajatzi tziyayita-tsini intsiti aairo ithoyitzi ithomi! Tima antaro onkanyaa yasinonkaityaa aririka iwasankitai-tajiri. ²⁴ Yapiroi-tairi Aapatyaawini-satzi. Impiratani iwayitairi atziri poñaayita-chari pasiniki nampitsi. Iriira oipatsita-kironi nampitsi Aapatyaawini kaari ashininkata, irojatzii omonkaratan-tajyaari okaratzi inintakaa-kiriri Pawa yokaiti pasini-satziiti.”

Impiyan-tajyaari Itomi Atziri

(Mt. 24.29-35,42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵ “Ari iñiitaki apaata kaari iñiita-piintzi inkitiki, impasini-yitaji ooryaatsiri, kasiri, aajatzi impokiro. Ari onkimityaari kipatsiki, antaroiti yasinonkaa-yitajyaa atziri-payi, airo iyotaji ompaityaa yantayitajiri okantakaaro owaimanka osinkyaani inkaari. ²⁶ Ari owamai-matakiri itharonka atziri-payi inkinkisiryaa-kotiro onkarati awisatsini aka kipatsiki. Ari imatzita-kyaaro tziyayita-chari isintsinka inkitiki, oshiki inkanta-kantayitanakyyaa. ²⁷ Aripaitira impokaji Itomi Atziri inkinan-tapajyaaro minkori, iñitawajiro isintsinka aajatzi iwaniinkaro. ²⁸ Aririka piñaayitakiro itanakaaro kantayita-chani, tziñaatamako pinkantyyaa, tima irootaa-tsityaa yookakaa-wintai-taimi.”

²⁹ Ipoña isiyakaa-winta-nakiniri Jesús, ikantzi: “Pinkinkisiryaa-kotiro tsika okanta piñaayita-piintziro pankirintsi aajatzi maaroni inchoat-payi. † ³⁰ Aririka piñaakiro airisiyitaji, piyotzi irootaatsi osarintsitzi-mataji. ³¹ Irootaki piyotiri awirokaiti, aririka piñaakiro okaratzi nokanta-kimiri, irootaatsi impinkathari-wintantaji Pawa. ³² Airo ikamita yoka ashininka-payi, irojatzii iñaanta-kyaarori okaratzi nokanta-kimiri. Omapiro. ³³ Arira onthonka-jyaari inkiti aajatzi kipatsi, irooma noñaani-yitakari ompiroatyya iroori.

³⁴ Aamawinta pinkanta-yitajyaa awirokaiti, airo otyaami piyaari-pironka, ayimawaitimi pisinkityaa, onkantzi-mowaityyaami. imapokai-tzimi = kari. ³⁵ Inkimitai-tapaa-kyaaro owirintsi. Ari yiwitajyaari ikaratzi saikayita-tsiri kipatsiki. ³⁶ Paamaiyaa, pinkamaityaaro pamani, pinkanti: ‘Pookakaa-wintina airo nokimaatsitantaro okaratzi kinkithata-koyitain-chari. Piwitsika-sirita-kaiyaana nomonthaan-tawajyaariri Itomi Atziri.’ ”

³⁷ Tima kitaitiri iyomitaantzi Jesús Tasorintsi-pankoki. Irooma tsitiniri, ijatzi Yiinkaitoniki, ari imayiri. ³⁸ Ananinka-yitacha oshiki atziri ikimisanziri Jesús iyomitaan-tzira Tasorintsi-pankoki.

22

Ikamanta-wakaita yaakaan-taitiri Jesús

(Mt. 26.1-5,14-15; Mr. 14.1-2,10-11; Jn. 11.45-53)

¹ Irootaatsi yoimosirinkai-tairo Anankoryaantsi, iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. ² Ari yamina-minatakiro ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi Yomitaan-tsinkari-payi, tsika inkinakairo iwan-tyaariri Jesús. Oshiki itharowanta-takari ishininka-payi.

³ Ikanta Judas ipaitai-tziri aajatzi Nampitsiwiri, ikarawita-piintari 12 iyomitaani Jesús, ikamaari-sirita-kaanakiri Kamaari. * ⁴ Irootaki ijata-sitan-takariri ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi ijiwari aamaako-wintarori Tasorintsi-panko, ikinkithawaita-kaakiri tsika inkinakairo yaakaantiri Jesús. ⁵ Oshiki ikimo-siri-jiitanaki ijiwari-payi, ikamanta-wakaa-jiitaka impiri kiriiki. ⁶ Tima nintaki Judas impaitiri kiriiki. Aripaiti yamina-minata-nakiro tsika inkinakairo yaakaantiri Jesús, airo iyotzimaita ishininka-payi.

Owiraantarori iwakaanaari iyomitaani

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷ Aritaki monkarata-paaka kitaitiri iwanta-piintai-tarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi, ari iwamaa-piintai-tziri aajatzi ipira yatzipita-kaitani iwaitiri kitaitiri Anankoryaantsi. ⁸ Ari ityaankakiri Jesús yoka Pedro aajatzi Juan, ikantakiri: “Pijati pinkotsita-kaanti ayaari kitaitiri Anankoryaan-tsiki.” ⁹ Ikantajiitzi irirori: “¿Tsika anta pinintzika nonkotsita-kaanti?” ¹⁰ Ikantzi Jesús: “Aririka pariitzi-matakyya nampitsiki,

† 21:29 pankirintsi = higuera

* 22:3 Kamaari = Mishatantaniri

ari pimonthai-yaari atziri yaakotziro inijaati kowityaa-niki. Piyaatzimaita-nakyaari, irojatzu pankotsiki tsika inkyaapaaki. ¹¹ Pinkantiri asitarori iwanko: 'Inintzi iyoti Yomitaanari tsika yakyootiri iyomitaani, yoimosirinkiro kitaitiri Anankoryaantsi.' ¹² Ari ifaakana-kimiro jinoki iwanko, antaro okantaka iwitsikai-takiro inkini iwaityaa. Ari pinkotsita-kaantiri anta." ¹³ Jaitijiitaki iyomitaani, ifaakiro okaratzi ikantakiriri, ari ikotsita-kaantakiri iyaari kitaitiri Anankoryaantsi.

¹⁴ Okanta omonkarataka iwantyaari, saikapaaki Jesús itsipata-paakari Tyaantaariti. ¹⁵ Ikantziri: "¡Antaroti nokimo-siritzi notsipatami awajiita Anankoryaan-tsiki tikira iwamaita-nakinaata! ¹⁶ Tima nowiraanta-tyiiaaro nowanaja irojatzu apaata omonkaratan-tajyaari impinkathari-wintantaji Pawa, aripaiti napiita-pajiro." ¹⁷ Ipoña yaakotakiro iraitsiri, ipaasoonki-wintakiro, ipakotakiri iyomitaani, ikantziri: "Piro iroka, pantityaaro pikarajiitzi. ¹⁸ Tima airo niritaro naaka, irojatzu apaata aririka omonkaratayaa impinkathari-wintantaji Pawa." ¹⁹ Ipoña yaanakiro yatantari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri iyomitaani, ikantziri: "Piyaaro, nowatha onatzii, tima iro kamawintimini. Irootaki pisirita-kota-piintan-tyaanari." ²⁰ Ikanta ithonka-kiro iwajiita, yaakotakiro iraitsiri, ikantziri: "Niraani onatzii, irootaki sitowatsini yawisakotan-tajyaari oshiki atziri. Tima irootaki ñaakantaironi owakirari Ikasiya-kaantaisiri. ²¹ Omapiro nokantzi: Pikarajiitaki pakyootana, tzimatsira aparoni pithokasityaanani yaakaantina. ²² Tima omapiro impiyaa-kotyaa Itomi Atziri, ari matzimaitaka inintai-takiri pairani. Iro kantacha, ¡Inkanta-machiitiri pithoka-sityaarini!" ²³ Ari ikanta-wakaa-jiitanaka iyomitaani: "¿Itzimikama kantironi?"

Tsika itzimi iriipirota-tsin

²⁴ Tima ikaratakiro ikanta-wakaa-jiita iyomitaani, ikantziri: "¿Tsikama itzimi iriipirota-sini apaata?" ²⁵ Ipoña ikantanaki Jesús: "Piyojiitzi awiroka tsika ikanta iwinkathariti pasini-satziiti, oshiki inspiratanta. Tima iriipiro ikantayita ipasitanta ikantakaro inspiratan-tyaari. ²⁶ Airo pimatziro awirokaiti aririka iriipiroyiti, pinkimita-kotyaa iyaapitsi itsimai-takiri. Aririka piijiwata-kaanti, pisiya-kotyaa tsika ikanta ompirataari. ²⁷ ¿Itzimikama iriipirota-tsiri? ¿Tima iriitaki iriipirota-tsiri osiyariri yaawinta-chari yantawaitai-tiniri? Irooma naaka nonkimita-kaantyaapa pantawaita-kaanimi piwina.

²⁸ Iro kantacha awirokaiti tsipata-piinta-kanari noñaayitziro okaratzi pomirintsitzi-moyitanari. ²⁹ Irootaki nosinatan-tyaamirori pimpinkathari-wintanti, ikimitaa-kinaro Asitanari naaka isinitaa-kinaro. ³⁰ Ari piñirori ankarati akyoota-wajyaa, irawaitaji anta tsika nompinkatha-ritaji. Pinkimita-tyaari ikantara aparoni pinkathari isaikantaro waniinkata-chari isaika-minto, pimpinkathari-wintairi maaroni inkarati incharinita-tyaari Israel, ikaratzira 12 inasiyita."

Ikinkithata-kotziro Jesús imanakitiri Pedro

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹ Ipoña ikantanakiri Jesús iyomitaani: "Simón, ikamitan-takimi Kamaari ifaanta-siri-yityaami, inkimita-kaantimi intikai-timimi oyosiita-nakyaapa otakii-riki kaari apantyaaroni. ³² Iro kantacha oshiki namana-kotakimi airo piwashaantantaro pikimisanta-najiri. Tima aririka pimpiya-sirita-paaki, awirokatakaki aawyaasirita-kaapaakirini kimisanta-jinani pikimita-kaantairi pirintzi." ³³ Ari yakanaki Pedro ikantanaki: "Ayimatakina Pinkathari ankarati yasitakoitai, aritaki ankarati iwamaitaji." ³⁴ Ikantziri Jesús: "Pedro, iroñaaka tsitiniri tikiraata ifiñi waripa, mawasatzi pinkantaki: "Ti noñiri Jesús."

Tharato aajatzu sataa-mintotsi

³⁵ Ipoña isampita-nakiri Jesús iyomitaani-payi, ikantziri: "Notyaan-kakimi chapinku ti paanaki pitharati, ti paanaki pikyaantari piitzi. ¿Tzimatsima kowityii-mota-kamiri?" Ikantajiitzi irirori: "Tikatsiyaa." ³⁶ Aikiro ikantatziiri: "Kantatsi payiro iroñaaka pitharati. Iriima kaari tzimatsini isataa-minto, impimantiro iithaari, yamanantan-tyaari. ³⁷ Tima omapiro omonkaratyaapa okaratzi isankinata-koita-kinari pairani, ikantaitzi:

Ari inkimita-kaitairi iriimi kaari-pirori.

Tima airo awisa-sita iroka, ontzimatyii omonkaratyaapa." ³⁸ Ikantajiitanaki iyomitaani: "Pinkathari, tzimatsi aka apiti sataa-mintotsi." Ikantziri Jesús: "Aritapaaki."

Yamani Jesús Toononkaitoniki

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Ari ijatanaki Jesús otzisiiki Yiinkai-toniki, itsipata-nakari iyomitaani-payi. Ari ijata-piinta-jiitzi anta. ⁴⁰ Ikanta yarijiitaka anta, ikantapaakiri iyomitaani: "Pamani ifaantaitami = kari, inintaiti yanta-kayi-timiro kaari-pirori." ⁴¹ Ari yawisaniintanaki

irirori. Otyiirowa-paaka yamani. † ⁴² Ikantzi: “Asitanari, iroorika pininta-kayinari, paawyaa-kainaro pookakaa-winti-naromi onkarati nonkimaatsityaari. Airotz-imaite pantanaro noninta-witari naaka, apatziro pantiro okaratzi pininta-kaakinari awiroka.” ⁴³ Ari imapoka-paakari aparoni Maninkari ikinapaaki inkitiki, yaawyaa-sirita-kaapaakiri. ⁴⁴ Tima antaroiti okatsizimo-sirita-nakiri, ari yamana-pirotanaki. Iro ositowan-tanakari yamasawitani, iroowaitakimi iriraani thaatanain-chani, opitinka-paaka kipatsiki. ⁴⁵ Ikanta ikaratakiro yamanaki, piyapaaka, ifaapaa-tziiri imaajitzi iyomitani-payi okantakaaro iwasiri-jiita. ⁴⁶ Ikantapaakiri: “¿Paitama pimaantari? Pisaaki-jiiti, pamani ifaantaitami = kari, inintaiti yantakai-timiro kaari-pirori.

Yaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Ifaawai-minthaitzii Jesús, ifaaziiri pokaintsiri. Iriitaki jiwatapain-tsiri Judas ikarata-piintziri 12 iyomitaani. Ininta-porota-paakiri Jesús iwithata-paakari. ⁴⁸ Ikantzi Jesús: “¿Judas! ¿Arima pipithoka-sitakiri Itomi Atziri pininta-porota-paakiri?” ⁴⁹ Ikanta yokaiti tsipata-kariri Jesús, ikantanaki: “¿Pinkathari! ¿Airoma apiyatantari osataaminto?” ⁵⁰ Akotanaki aparoni, itotzitakiri irako-piroriki iyimpita impiratani Ompiratasorintsi-pirori. ⁵¹ Ikantzi Jesús: “Aritapaaki, airo pimaimaniziri.” Ipampitzi-tairi iyimpita, isita-kotanaji itowitai-takari. ⁵² Ikantanakiri ikaratzi pokaintsiri, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aamaako-wintarori Tasorintsi-panko, aajatzi Antari-konaiti, ikantziri: “¿Naakama kosintzi pamasitan-tanari piwisa-minto aajatzi pipasa-minto?” ⁵³ ¿Tima piña-piintina kitaitiri-payi Tasorintsi-pankoki, kaarima paantana anta? Aritaki onkanyaa, tima iroñaaka imata-kayimiro tsitini-wiri kaari pantzi pairani.”

Ikantzi Pedro: “Ti noñiiri Jesús”

(Mt. 26.57-58,69-75; Mr. 14.53-54,66-72; Jn. 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Ikanta yaitanakiri Jesús iwankoki Ompira-tasorintsi-pirori. Ampoitatsi Pedro iyaatako-wintziri intainaini Jesús. ⁵⁵ Ipoña iwaamataitaki paamari pankotsi-nampiki, yakitsi-jiita. Ari isaikita-paaka aajatzi Pedro yakitsita. ⁵⁶ Okanta aparoni ompiraataaro, oñaapaakiri Pedro isaiki yakitsita. Aminaa-paakiri, ari okantzi: “¿Tima irijatzi yoka itsipata-piintariri Jesús?” ⁵⁷ Iro kantacha ikantanaki Pedro: “kooyá, tira noñiiri naaka.” ⁵⁸ Okanta osamaniitaki, ikinapaaki pasini, ikantapajiri Pedro: “¿Tima aajatzi awiroka ari pikaratziri Jesús?” Ikantanaji Pedro: “Ashininká, tira naaka.” ⁵⁹ Iro osamanitaki kapichiini, tzimatsi pasini kantapain-tsiri: “Omapiro itsipatari Jesús chapinki yoka, tima Tapowini-satzi inatzii.” ‡ ⁶⁰ Ipoña ikantanaji Pedro: “Ashininká, ti noyotiri pikantanari.” Ifaawai-minthaitzi, omapoka-sitaka ifaanaki waripa. ⁶¹ Ari ipithokapainta Jesús, yamina-paintziri Pedro. Irojatziki ikinkisiryaa-tanakari Pedro ikantakiriri: “Tikira ifiini waripa, mawasatzi pinkanti: ‘Ti noñiiri Jesús.’ ” ⁶² Sitowanaki Pedro, antaroiti irawaitanaka.

Ipasawaitai-tziri Jesús

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ Ikanta ikaratzi aamaako-winta-kariri Jesús, isironta-winta-waitakari, ipoña ipasawaitakiri. ⁶⁴ Iwasi-porotakiri, ikaposa-poro-tzimaitari, ikantziri: “¿Tima Kamantan-tzinkari pinatzi, intsityaa piyoti ninka pasaporotzimiri?” ⁶⁵ Tzimatsi oshiki ikantay-itziriri kaari-pirori ifaantsi.

Yapatowintaitari Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Okanta okitaitita-manaki, apatojiitaka Antari-konaiti, ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari itsipatakari Yomitaan-taniri. Ari yamaita-kiriri Jesús, isampitai-tawakiri, ikantai-tziri: ⁶⁷ “Pinkantina, ¿Awirokama Saipatzii-totaari?” Ikantzi irirori: “Aririka nonkantakimi, airo pikimisantana. ⁶⁸ Tzimatsi-rika nosampitimiri, airo pakana, airo papakaana aajatzi. ⁶⁹ Iro kantacha, iroñaaka itanakyaaaro, ari ifiiniro Itomi Atziri isaikimotairi irako-piroriki Pawa Sintsi-pirori impinkatha-ritai.” ⁷⁰ Ikantajitanaki ikaratzi apatowinta-kariri: “¿Awirokama Itomi Pawa?” Ikantzi Jesús: “Awiroka kantatsi, Naakataki.” ⁷¹ Iro ikantan-tanakari apatowintariri: “¿Paitama anintiri iroñaaka? Arokataki kimajitakiri ikantakiri.”

† 22:41 yawisaniintanaki = yawisanaki kapichi okimiwaitaro tsika owiraa osanthatzi yookaitziro mapi. ‡ 22:59 osamani = awisanaki aparoni hora

23

*Yaitanakiri Jesús Pilato-ki**(Mt. 27.1-2,11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)*

¹ Ari ikatziya-jiitanaka ikaratzi apatotain-chari, yaanakiri Jesús isaiki Pilato, ijiwari wirakocha. ² Ikantapaakiri: “Yoka atziri oshiki iyaaripirotakiro nonampi, iyomitaa-naakiri noshininka-payi airo ipantaari kiriiki piwinkathari-piroti César. Ikantaki Saipatzii-totaari inatzii, iriitaki pinkatha-ritatsi.” ³ Ari isampita-nakiri irirori Pilato, ikantziri: “¿Awirokama iwinkathariti Judá-iti?” Yakanaki Jesús, ikantzi: “Irootaki pikantakiri awiroka.” ⁴ Ikantanakiri Pilato yoka ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, aajatzi ikaratzi piyowintaa-kariri, ikantziri: “Ti noñaajiro inkinakaa-sityaari yoka atziri.” ⁵ Aikiro isintsita-nakitzii Judá-iti, ikantajiitzi: “Oshiki iyomitaa-naakiri ashininka-payi imaimanitanti anampiki, yitanakaro Tapowiniki irojatzii aka.”

Iwawisai-takiri Jesús isaiki Herodes

⁶ Ikanta ikimaki Pilato, ikantaitzi: “Iyomitaa-ntaki Tapowiniki.” Ari isampita-kowintanaki iriirika Tapowini-satzi. ⁷ Ikimatzi Pilato ikantajiitzi, ari ipoñaarori Jesús tsika ijiwata-kaantzi Herodes. Ityaanakiri tsika isaikapaaki Herodes ipoki yariitanta Aapatyaawiniki. ⁸ Ikanta iñaawakiri Herodes yamaaitakiri Jesús, ikimo-siritanaki, tima oshiki ininta-piintaki iñiiri, oshiki ikima-kotakiri okaratzi yantayitakiri, ininta-pirotaki iñiiri irirori intasonka-wintanti. ⁹ Tima osamani isampita-wakiri. Titzimaita yaki Jesús. ¹⁰ Ari isaikitakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari aajatzi Yomitaa-taniri-payi, tima oshiki ikantako-waiwita-kariri Jesús. ¹¹ Ikanta Herodes aajatzi iwayiriti irirori, itsinampaa-waita-nakiri, ikawiya-waita-nakiri aajatzi. Ikithaatan-takari iroopirori kithaarintsi, yoipyaajiri isaikira Pilato. ¹² Aripaitira yaapatyaa-wakaa-nakari Herodes aajatzi Pilato, tima pairani oshiki ikisaniinta-wakaa-witaka.

*Imishakowintai-tziri Jesús**(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.38-19.16)*

¹³ Ikanta yapatotakiri Pilato maaroni ijiwari-payi Ompira-tasorintsitaari, pasini ijiwari-payi, aajatzi atziri-payi ikaratzi piyowintariri. ¹⁴ Ikantakiri: “Pamawita-kanari yoka atziri ñaasirin-kairori anampitsiti, nosampi-sampi-witakari, tityaa noñiuro onkaaripiroti pikanta-kotziriri. ¹⁵ Ari ikimitaka Herodes, tima notyaan-kawita-kaniri irirori. Tikatsi yanti yoka atziri awakantan-tyaariri. ¹⁶ Apatziro nompasata-kaantakiri naaka, napakaa-jiri.” ¹⁷ Irootaki yamita-piintari Pilato yoimisitowa-kaantzi yaakaan-taitziri kitaitiri yoimosirinkaita.

¹⁸ Titzimaita onimotiri Judá-iti, ari ikaimajiitanaki ikarajiitzi, ikantzi: “¡Ti nonintiri yoka! ¡Iriitaki pimisitowa-kaanti Barrabás!” ¹⁹ Yoka Barrabás iriitaki yasitakoi-tziri iwantaki imaimanitakiri iwinkathariti wirakocha nampitsiki. ²⁰ Ari yapiiwitakaro Pilato ikantziri Judá-iti, tima inintawita-tyaa yapakai-tajirimi Jesús. ²¹ Ari yapiiita-nakiro Judá-iti ikaimajiitzi: “¡Pipaika-kota-kaantiriwi! ¡Pipaika-kota-kaantiriwi!” ²² Irootaki mawatatsiri yapiiwitakaro Pilato isampitantzi, ikantzi: “¿Paitama kaari-pirori yantakiri yoka? Tikatsi yanti, airo awawai-siwaitari. Apatziro nompasata-kaantakiri, ijatajiita.” ²³ Aikiro isintsita-nakitzii Judá-iti ikaimajiitzi, inintzi ipaikakoiitiri Jesús. Iro yapii-yapii-jiitzi ijiwari Ompira-tasorintsitaari, ari okantari inintakiri. ²⁴ Imatakiro Pilato okaratzi inintakiri Judá-iti. ²⁵ Imisitowai-tajiri yasita-koitsiri owantsinkari maimitakiriri iwinkathariti wirakocha, tima iriitaki inintajiitakiri Judá-iti. Isinita-nakiri Pilato yoka Jesús yantiro Judá-iti inintziri irirori.

*Ipaikakoi-takiri Jesús**(Mt. 27.32-56; Mr. 15.21-41; Jn. 19.17-30)*

²⁶ Ikanta yaitanakiri Jesús, imonthaaitakari paitachari Simón poñaachari Cirene, owakira yariita irirori nampitsiki, isintsiwin-takiri yanatanakiro ipaika-kotan-taityaariri Jesús. ²⁷ Oshiki atziri oyaatako-winta-nakiriri Jesús. Tzimatsi kooya irakota-nakariri. ²⁸ Ari yamina-paintziro Jesús okaratzi kooya irakota-kariri, ikantziro: “Aapatyaawini-sato, airo piraako-waita-sitana naaka, piraakotajyaa awiroka, aajatzi piwaiyani-payi. ²⁹ Tima irootaintsi piñiuro inkantaiti: ‘Tasonka-wintaaro okanta kooya kaari tsimatsini iintsiti, kaari = thotaa-nitachani.’” ³⁰ Ompoña inkaimaitaji, inkantaiti: “Pintaranka-sitina otzisi, pinkitani-naata.” ³¹ Tima piñaakiro tsika ikantai-takiro añiinkaro inchatto, iro imapiroriti kaminkaro.”

³² Ari yaitanaki aajatzi apiti kaari-piro-siriri, iriitaki tsipatyaa-rini Jesús iwamaitiri. ³³ Ikanta yariita-kayi-tapaakari ipaitai-tziro Atziriri-toni, ari ipaikakoi-takiriri. Iwatzika-koitaki aparoni kaari-piro-siriri yampatikii, iriima pasini irako-piroki. ³⁴ Ikantzi Jesús: “Asitanari, ti iyoti paita yantziri kimaatsita-kaakanari, pimpyaakotiri.” Ipoña

yaitakiro ikithaa-yitari Jesús itsiparyaa-wakai-takaro, ikimita-kaantakiro iñaaritaita. ³⁵ Irojatzii yaminajitaki atziri-payi. Imatzitakaro jiwatatsiri nampitsiki, isinampaa-waita-nakiri Jesús, ikantzi: "Iwawisaa-kotziri pasini, ¿kaarima ikantantaro iwawisaa-kotyaa irirori? Iriimi Saipatzii-totaari iyositani Pawa, ari ikantakiro." ³⁶ Ari ikantzitakaro aajziti owayiriiti, ithainkakiri Jesús, ipoña yamakota-kiniri kachori kipishaari. ³⁷ Ikantapaakiri: "Intsityaa piwawisaa-kotyaa, omapiro-rika awiroka iwinkathariti Judá-iti." ³⁸ Tzimatsi sankinarintsi ipaikakoi-takiri jifñokiini ipatziitoki, iñaaniki Judá-iti, iñaaniki wirakocha, aajziti iñaaniki iyomparita-piintari, okantzi: "Yoka Jesús, Iwinkathariti Judá-iti." *

³⁹ Ari imatzitakaro iñaana-minthatziri aparoni kaari-piro-siriri itsipatakari ipaikakota, ikantziri: "Awiroka-rika Saipatzii-totaari, piwawisaa-kotyaa, imoña piwawisaa-kotajina naaka aajziti." ⁴⁰ Iro yakanta-nakari pasini kaari-piro-siriri, ikisathata-nakiri ñaanata-kiriri Jesús, ikantziri: "Pimatzi-taroma awiroka ti pimpinkathariti Pawa, ari akaratakiri iwasankitaitajai. ⁴¹ Tima tzimatsi antakiri aroka añaantakarori iwasankitaitajai. Iriima yoka iwasankitaa-siitakari, tikatsi kaari-pirori yanti." ⁴² Ari yaminanakiri Jesús, ikantziri: "Pinkathari, airora pipyaakotana apaata aririka pimpinkathari-wintantai." ⁴³ Yakanaki Jesús, ikantzi: "Omapiro nonkantimi, aritakira pintsipata-pajyaana iroñaaka awiroka tsika ikimo-sirii-tapaji."

⁴⁴ Ikanta itampatzikata-paaki ooryaatsiri, omapoka-sitanaka otsitinitanaki, irojatzii oshiityaan-tanaka. † ⁴⁵ Ari itsiwaka-nakiri ooryaatsiri. Okanta anta Tasorintsi-pankoki, saraanaki niyaanki ithata-sitai-tzirori, apimankiti okantanaka. ⁴⁶ Irojatzii ikaiman-tanakari Jesús sintsiini, ikantzi: "Asitanari, paawakinaro nosiri." Arira ikantanaki, ti yaniinkatanaji. ⁴⁷ Ikanta iñaakiro ijiwari owayiri katziya-winta-kiriri, antaroiti ikimosiriwinta-nakari Pawa, ikantanaki: "Omapiroma ikamiithasiritzi yoka atziri." ⁴⁸ Ari ikantzi-takari maaroni Judá-iti ikaratzii ñaayita-kirori awisain-tsiri, oshuki okatsitzi-moniinta-nakiri ijayitaira. ‡ ⁴⁹ Iriima ikaratzii ñaapiinta-kiriri, aajziti kooyapayi tsipata-kariri ipoñaan-takari Tapowiniki, intaina ikatziya-jiitaka yamina-kotakiri paita awisain-tsiri.

Ikitaitakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰ Ikanta José poñaachari Tonkaironiitoniki saikatsiri iipatsitiki Judá-iti, kamiithasiri inatzii yoka, iriitaki itsipata-piintari yapatota jiwari-payi Judá-iti. ⁵¹ Ti onimotiri irirori tsika ikantai-takiriri Jesús. Tima yoka José iriitaki oyaawintziriri Pawa impinkathari-wintantai. ⁵² Ijata-sitakiri Pilato, ikantapaakiri: "Pisinitinari nonkitatajiri Jesús." ⁵³ Ari ipaikaryaa-kotairi, iponatan-takari manthakintsi karini-masita-tsiri. Iwakotakiri imorontai-tziro siranta, tikira inkitai-tantyaaro kaminkari. ⁵⁴ Irootaki kitaitiri yaminanta-piintaitari iyaari onkitaitita-manaji kitaitiri imakoryaan-taitari. ⁵⁵ Okanta kooyapayi tsipata-kariri Jesús ipoñaan-takari Tapowiniki, oyaatako-wintanakiri, oñaakiro tsika ikanta inaryiita-paintziri ikitaitakiri. ⁵⁶ Okanta opiyajiiita-paaka owitsika-yitaki kasankaari. Omakoryaa-jiitaki, tima irootaki kitaitiri ikantakaan-taitziri imakoryaan-taityaaro.

24

Yañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

¹ Okanta awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, aritaki kitaitita-manai itapiintarori kitaitiri. Ananinkanaka kooyapayi ojati tsika iwakoitakiri Jesús, aanakiro kasankari owitsikakiri. Ari otsipatanakaro pasini-payi kooya. ² Okanta aminawita-paaka, oñaatzii osirinkanaka mapi yasitan-taita-karori omoro-naki. ³ Kyaapaaki inthompointa, ti oñaapajiri tsika iwakowitai-takari. ⁴ Ti oyojiiti paita-rika awisain-tsiri, paita-rika antiri. Oñaatzii ikatziyi-mota-paakaro apiti mainari, siparyaa okantaka iithaari. ⁵ Tima ontharowakanaki-tyaari, otyirowa-sita-nakari. Ari ikantziro: "¿Paitama pamina-minatan-tariri añaajatsiri aka kaminkari-moroki? ⁶ Ti isaiki aka, tima añaaji. Pinkinkithasiritiro ikantakiri isaikan-tawitari Tapowiniki. ⁷ Ikantzi: 'Irootaintsi yaakaan-taitiri Itomi Atziri, iwawisaa-kiniri kaari-piro-siriri, ipaika-koitiri. Iro mawatapain-tsiri kitaitiri, aritaki yañaaji aajziti.' " ⁸ Ari okinkithasiriti-nakiro

* **23:38** Judá-iti = Heber-iiti; iñaani wirakocha = latina; iñaani iyomparita-piintari = griega; Tzimayitatsi sankinarintsi tsika ti iñiitiro iroka ñaantsi satikain-chari niyaankiniki aka. onasiyita ñaantsi-payi † **23:44** owiraa ooryaatsiri ‡ **23:48** okatsitzi-moniinta-nakiri = iposa-niintaniiyita (Irootaki yantziri Judá-iti pairani aririka onkatsitzimo-siritiri.)

iroori ikantakiri Jesús. ⁹ Opiya-pithata-nakaro kaminkari-moro, okamanta-paakiri 11 iyomitaani Jesús aajtzi pasini-payi. ¹⁰ Iroka okaratzí kooya: María Pankothanthaarisato, Juana, María iriniro Jacobo, aajtzi pasini kooya-payi, irootaki kamanta-paakiriri Tyaantaariiti. ¹¹ Titzimaita inkimisantiro ikaratzí okamanta-witapaakari, isiyakaantzi okantasi-waita iroka kooya-payi. ¹² Iro kantacha jatanaki irirori Pedro omoronaki, isiya-pirotanakitayaa. Yaminawita-paaka inthompoina, iñaapaa-tziuro naryaaka manthakintsi iponatai-tanta-kariri. Okiryaantsi ikanta iñaapaakiro, irojatzí ipiyanta-paakari pankotsiki.

*Awotsi jatachari nampitsiki Saawaarini
(Mr. 16.12-13)*

¹³ Tikira imaakoti aparoni tsitiniri yañaantaari Jesús, ari yaniiijitzi apiti iyomitaani ijatziro nampitsiki Saawaarini. Ti osamani-piroti osaiki Aapatyaawini. * ¹⁴ Iroora ikinkitha-waijiitzi okaratzí awisain-tsiri. ¹⁵ Yanii-minthaitzi ikinkitha-waijiitzi, poka-paaki Jesús itsipata-paakari. ¹⁶ Titzimaita iyotawajiri iyomitaani, kimiwaitaka ipasikai-tatyirimi irokiki airo iyotanta-waari. ¹⁷ Ikantapaakiri: “¿Paitama pikinkitha-waitziri paniiijitzi? ¿Paitama piwasiritantari?” ¹⁸ Ikanta aparoni yomitaari, paitachari Cleofas, ikantanaki: “¿Awirokama aparoni yotachari kaari yotakotironi okaratzí awisain-tsiri Aapatyaawiniki?” ¹⁹ Ikantzi Jesús: “¿Paitama awisain-tsiri?” Ari ikantajitzi iyomitaani: “Tima yoka Jesús Kasiyakaawini-satzi, ityaankakiri Pawa Inkamantantzinkariti, iriitaki iyotawakiri atziri-payi. Tima okaratzí yantayitakiri, okaratzí ikantayitakiri, ari iñaakan-tzirori isintsinka. ²⁰ Iro kantacha yaakaan-takiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari itsipatakari ajiwari-payi, imishakowintakiri anta, ipaikakoi-takiri. ²¹ Nosiyakaanta-witaka naaka iriitaki ookakaa-wintairini maaroni ashininka Israel-iti. Irootaki mawatatsiri kitaitiri iwamaitakiri. ²² Iro kantacha omapokakina kooya-payi nokarajitzi, ojatananaji kapichikitaiti kaminkari-moroki. ²³ Ti oñaapajiri iwakowitai-takari Jesús, opiyaja okamantapaji: ‘Noñaaki Maninkari, ikantakina: “Añaaji Jesús.”’ ²⁴ Ari ijajitanaki nokarajitzi anta kaminkari-moroki, iñaapaakiro okaratzí okantajitakiri kooya, ti iñaamai-tapajyaari Jesús.” ²⁵ Ari yakanakiri irirori, ikantanakiri: “¿Kisosiriri, oshiki pithainka-siritakiro okaratzí ikamantantakiri Kamantan-tzinkariiti! ²⁶ Irootaki nintapirotacha awishi-motiri Saipatzii-totaari iroka-payi, irootaki isaikan-tajyaari iwani-inkaroki.” ²⁷ Ari yitanakaro iyomitari okaratzí isankinai-takiri tsika ikinkithata-koitziri Saipatzii-totaari. Yitanakaro isankinariki Moisés ithonka-kaakiri okaratzí isankinayitakiri maaroni Kamantan-tzinkari-payi.

²⁸ Ariijitaka nampitsiki tsika isiritaro. Ari inintzi Jesús yawisanakimi, kimiwaitaka ijatatyiimi intaina. ²⁹ Ikantajitzi yoka apiti iyomitaani: “Airo pawishi, ari pimaanaki aka, tima tsitiniityaaki.” Irojatzí ikyaanta-paakari Jesús pankotsiki, ari isaikapaaki itsipatari iyomitaani. ³⁰ Ikanta isaikajitzi iwajiyaa, yaakiro Jesús yatantari, ipaasoonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ipayitakiri. † ³¹ Ari opisaiyimo-tanajiri iriitaki Jesús. Tima impyaasi-tanaka Jesús, ti iñaawajiri tsika ikinaki. ³² Ikanta-wakaa-jiita: “¿Tima kimosiriwinta-siri pikanta ikinkitha-waitakai awotsiki, ikinkitha-waita-kairo sankinarintsi?” ³³ Ti isaikanaki, piyanaka Aapatyaawiniki. Iñaapaa-tziiri yapatojiitaka 11 yomitaari, itsipayitakari pasini-payi ikarata-piinta-jiitzi. ³⁴ Ikantajita-pajiri: “Omapiro yañaaji Awinkathariti. Tima iñaakajari Simón.” ³⁵ Ari ikamantantakiro iñaakiri awotsiki, tsika okanta iyotantaariri ipaasoonki-winta-pajiro yatantari.

*Iñaakari Jesús iyomitaani-payi
(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)*

³⁶ Ikinkithawai-minthaitzi iyomitaani, satikapaaka Jesús, iwathata-paakari ikantziri: “Pisaikaji kamiitha.” ³⁷ Tima antaaro itharowa-jiitanaki, isiyakaantzi siritsi ñaanatziriri. ³⁸ Ikantzi Jesús: “¿Paitama pitharojiitanti? ¿Paitama pikiso-sirijiitanti?” ³⁹ Naakataki, paminiro nako, aajtzi noitzi. Pimpampitina, paminapirotina. Tima ti ontzimi iwatha siritsi, ti ontzimi aajtzi itonki. Irooma naaka tzimatsi.” ⁴⁰ Ari iñaakanakiri irako aajtzi iitzi. ⁴¹ Tima onkanta-kaiyaari itharowintanaka iyomitaani-payi, antaro yokiryaa-ntsitanaki, ti iyotiri iriitaki Jesús. Ari ikantzi Jesús: “¿Tzimatsi ayaari?” ⁴² Ari yamaita-kiniri tasirintsi sima aajtzi iyaaki yaarato. ‡ ⁴³ Ikanta yaawakiri Jesús, iñaakiri iyomitaani-payi iwakari.

* **24:13** ti osamani-piroti = 60 siyasyawari-mintotsi [11 kilómetro] † **24:30** yatantari = pan ‡ **24:42** Tzimayitansi sankinarintsi tsika ti iñiitiro owiraantarori iroka ñaantsi aka. onasiyita ñaantsi-payi

⁴⁴ Ari ikantzi: “Irootaki nokantzi-takamiri ainiro notsipa-yitami. Ontzimatyii omonkara-yityaa okaratzi isankinata-kota-kinari awaisatziitini Moisés, Kamantan-tzinkariiti, aajatzi Panthaa-tsiki.” ⁴⁵ Ari iyomitaakiri Jesús iyomitaani-payi ikimathata-kaakiri Sankinarintsi-pirori. ⁴⁶ Ikantzi: “Irootaki isankinai-takiri. Ontzimatyii inkimaatsita-kaityaari Saipatzii-totaari, iro mawatatsiri kitaitiri aritaki yañaaji. ⁴⁷ Ontzimatyii inkinkithata-koitiro nowairo maaroni kipatsiki, ari yitaita-nakyaaro Aapatyaawiniki. Irootaki iwashaantan-taityaarori kaari-pirori yantaitziri, impyaakoi-tajiri aajatzi. ⁴⁸ Awirokataka ñaayitironi iroka. ⁴⁹ Ari piñaakiro nontyaan-kimiro okaratzi ikasiya-kaaki-miriri Asitanari. Ari pisaika-jiitawaki aka Aapatyaawiniki, irojatzi isintsita-kaanta-kyamiri poñaachani inkitiki.”

Iwajinokai-tairi Jesús inkitiki
(Mr: 16.19-20)

⁵⁰ Ipoña yaanakiri Jesús iyomitaani-payi anta Asinonkaa-pankoniki. Ari itzinaa-wakotanaka, itasonka-winta-najiri. ⁵¹ Ikanta itasonka-wintakiri, imapoka-sita iwajinokai-tairi inkitiki. ⁵² Ikanta ipinkathata-nakiri iyomitaani. Piyajitaja Aapatyaawiniki, antaroiti ikimo-siri-jiitanaki. ⁵³ Ari ikanta-jita-nakityaa iwisiryaawinta-naari Pawa anta Tasorintsi-pankoki. Omapirowí.

KAMIITHARI ÑAANTSI ISANKINA-TAKIRI JUAN

Yatziritaki ipaitai-tziri "Ñaantsi"

¹ Owakira itantanakari iwitsikan-taitzi pairani, aritaki tzimaki ipaitai-tziri "Ñaantsi." Ari itsipatari Pawa. Tima Pawa inatzii irirori. ² Iriitaki itsipatakari pairani Pawa owakira itantanakari. ³ Iriitaki owitsika-jaanta-kirori maaroni tzimayi-tatsiri. Tikatsira aparoni okaratzi tzimayi-tatsiri kaari iwitsika-jaanti irirori. ⁴ Isiyawai-takari kitainkari ikitainka-takotairi atziri-payi okantanta-jyaari yañaayi-tantajyaari. ⁵ Isiya-paakari kitainka-takotan-tatsiri otsitini-kitzi. Titzimaita ikantiri yitsinampairi yoitsiwaka-wakiri osiyakarori tsitinikiri.

⁶ Pairani ityaankaki Pawa aparoni atziri, ipaita Juan. ⁷ Iriitaki kinkitha-takotapaakiriri ipaitai-tziri "Kitainkari," omatantyaari inkimisantaitiro maaroni iyomitaantiri. ⁸ Yoka Juan kaarira ipaitai-tziri "Kitainkari." Iriitaki kinkitha-takotirini pokatsini.

⁹ Tima pokaki aka kipatsiki mapirotzirori ikimita-kotari kitainkari, iriitaki kitainka-takota-jiriri maaroni atziri-payi. ¹⁰ Isaika-paintzi kipatsiki. Tima iriitaki owitsika-kirori kipatsi. Iro kantacha ti iyotawakiri atziri-payi ikaratzi saikatsiri kipatsiki. ¹¹ Isaikimowita-paintari ikaratzi ishininkata-wakaa-jiita. Titzimaita yaakamiitha-tawakiri. ¹² Iriima ikaratzi aakamiitha-tawakiriri, awintaa-naariri, iriityitaki itomiyyitaari Pawa. ¹³ Itomi iwiyatjiri Pawa yokapayi. Ti osiyaaro itominta-piinta-tajai atziri-payi, tira iniwinka-kiini iwaiyan-tayi-tai. Iriitaki Pawa nintasi-tainchari intomitantyaa.

¹⁴ Yoka ipaitai-tziri "Ñaantsi," yatziritaki, isaikimoyita-paintai. Kaminthaa-pirotantani inatzii. Iroopirori onatzii ifaananitari. (Naaka-payi ñaajaanta-kirori itasorinka, ari osiya-jaantaro itasorinka yapintzi itomi Asitariri.) ¹⁵ Iriitaki ikinkithatikota-paaki pairani Juan, ikantapaaki: "Yoka nokinkitha-takotziri pairani, nokantaki: 'Awotsikitaki impoyii-tyaanani, yanaakotana naaka, tima iriitaki itakarori pairani tikira-mintha nontzimi naaka.'" ¹⁶ Tima kamiitha-piro-waitaki irirori, irootaki añaanta-yitaarori maaroni aroka-payi yaakamiitha-piro-piintai. ¹⁷ Pairani iriitaki Moisés isankina-takaitakiri Ikantakaan-taitziri. Iriima Jesús Saipatzii-totaari, iriita-jaantaki nisironka-yitairi, irijatzi ñaawaita-paintzirori iroopirori. ¹⁸ Tikatsi matironi ifiiri Pawa. Iriima yapintziti itomi Asitairi, saikamotziriri, iriitaki kamanta-yitairi arokaiti ayotantaari tsika ikanta Asitairi.

Ikamantan-takiri Juan Kiwaatantatsiri

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ Ikanta Judá-iti nampitarori Aapatyaawiniki, ityaankaki ijiwariti-payi Impirasorintsi-taari aajatzi Levi-iti isampitiri Juan, inkantiri: "¿Tsikama pipaitaka awiroka?" ²⁰ Iroka ikantanaki Juan, ti imanakotyaa, ikantzi: "Ti naaka Saipatzii-totaari." ²¹ Aikiro isampita-jitziiri, ikantai-tziri: "¿Tsikama pipaitaka? ¿Awirokama Kamantan-tzinkari Elías?" Ikantzi Juan: "Ti naaka." Aikiro ikantaji-tatziiri: "¿Awirokama Kamantan-tzinkari pokatsini?" Ikantzi: "Ti." ²² Ari ikantai-tziri: "¿Tsikama pipaitaka awiroka? Pinkamantina, irootaki nonkanta-pajiriri naari tyaanka-kinari. Intsityaa pinkamantakotyaa." ²³ Ikantzi Juan: "Naakataki kaimapain-tsini otzisi-masiki, inkanti: 'Piwamiithataniiri Awinkathariti tsika inkinapaaki, pinkimi-takaantiro itampatzikai-tziro awotsi.' Irootaki ikamantan-tzitakari pairani Kamantan-tzinkari Isaías."

²⁴ Yokapayi pokaintsiri isampitziiri Juan, ityaankani inayitzi Nasantaniri-payi. ²⁵ Aikiro isampita-tziiri, ikantzi: "Ti Saipatzii-totaari pinatyii awiroka, ti awiroka Elías, ti Kamantan-tzinkari pinatyii. ¿Paitama pikiwaatantantari?" ²⁶ Ikantzi Juan: "Apatziro-machiini nokiwaatantaro naaka nijaa. Iro kantacha tzimatsi aparoni aka pikarajitziiri, kaari piyojiitzi. ²⁷ Iriitaki impoyii-tyaanani naaka, yanaako-waitakina naaka. Ti onkanti inkimita-kaantina naaka impiratani noiyootan-tyaari nosiriniri ikyaatari iitziiki." ²⁸ Irootaki awisayi-taintsiri pairani intatzikironta Pariñaaki ipaita-tziro Asinonkaa-pankoniki tsika ikiwaatantzi Juan.

Ipira Pawa

²⁹ Okanta okitaitita-manaji, ifaawajiri Juan ikinapaji Jesús, ikantzi: "¿Yoka ipira Pawa, iriitaki atsipita-jyaaroni iyaari-pironka maaroni atziri-payi, impyaakoi-tanta-jyaariri! † ³⁰ Iriitaki nokinkitha-takotakiri pairani nokantaki: 'Awotsikitaki atziri impoyii-tyaanani naaka, yanaakotana, tima iriitaki itakarori tikira-mintha notzimiita naaka.'

* 1:12 Wairontsi † 1:29 ipira = cordero

³¹ Ti noyowityaari naaka. Irootaki nopokan-takari nonkiwaatantyaaro nijaa, irootaki iyotantyaanari maaroni Israel-iti.” ³² Aikiro ijatakaa-nakitziro Juan ikamantantzi, ikantzi: “Noñaakiri naaka Tasorinkantsi ikinapaaki jinoki isiyakari siro, yookanta-paakari irirori.” ³³ Ti noyowityaari naaka. Iro kantacha yoka iri tyaanka-kinari nonkiwaantyaaro nijaa, ikantakina: ‘Aririka piñaakiri yayiita-sitakiri Tasorinkantsi, itzimirika yookanta-paakyaari, iriitaki kimitakaan-tyaaroni inkiwaatantairimi Tasorinkantsi.’ ³⁴ Naakataki ñaajaantakiri, irootaki nokinkitha-takotan-tariri iriitaki Itomi Pawa.”

Itanakarori iyomitaani Jesús

³⁵ Okanta okitaitita-manaji ari isaika-manaji Juan aajatzi apiti iyomitaani. ³⁶ Ikanta iñaawajiri Jesús ikinapaji, ikantzi Juan: “Jiirinta ipira Pawa.” ³⁷ Ikanta ikimawaki apiti iyomitaani Juan, iyaakanakiri Jesús. ³⁸ Ari ipithokanaka Jesús, iñaantzi ikaratzi oyaatakiriri, ikantziri: “¿Tsikama pijatika?” Ikantajiitzi irirori: “Yomitaanari! ¿Tsikama pinampi?” † ³⁹ Ikantzi Jesús: “Pimpoki piñiuro.” Ikanta iyaataa-jiita-nakiri, iñaakiro tsika inampitaro. Ari imaimota-paintziri, tima aritaki tsitiniityaaki. § ⁴⁰ Tima yoka kimakiriri Juan, oyaatana-kiriri Jesús, iriitaki Andrés iririntzi Simón Pedro. ⁴¹ Tima apatziro Andrés ijatasi-tanakiri Simón, iririntzi ikantapaakiri: “Noñaakiri Saipatzii-totaari (iri ikantai-tziri aajatzi, ‘Cristo.’)” * ⁴² Ikanta Andrés yaanakiri Simón isaiki Jesús. Ikanta iñaawakiri Jesús iririntzi Andrés, ikantawakiri: “Awiroka Simón, itomi Jonás. Iroñaaka pimpaitajyaa ‘Kiraawiro.’” (Iro ikantai-tziri aajatzi, Pedro.) †

Ikaimai-takiri Felipe aajatzi Natanael

⁴³ Okanta okitaitita-manaji, jataki Jesús Tapowiniki. Ari iñaapaa-kiriri Felipe, ikantapaakiri: “Piyatina.” ⁴⁴ Tima yoka Felipe, Simapankoni-satzi, irootaki inampi Andrés aajatzi Pedro. ⁴⁵ Ikanta Felipe, ijatasi-tanakiri Natanael, ikantapaakiri: “Noñaataikiri isankina-takotakiri Moisés Ikantakaan-taitaniki, irijatzi isankina-takotzitaka aajatzi Kamantan-tzinkariiti. Iriitaki Jesús, itomi José, Kasiyakaa-wini-satzi.” ⁴⁶ Ikantzi Natanael: “¿Tzimatsima kamiitha-siriri anta Kasiyakaa-winiki?” Ikantzi Felipe: “Pimpoki, piñiuro.” ⁴⁷ Ikanta iñaawakiri Jesús ipokaki Natanael, ikantanaki: “Korakitaki iriipiirori ishininka Israel, ti inthaiya-nityaa.” ⁴⁸ Ari ikantzi Natanael: “¿Tsikama anta piñaanaka piyotan-tanari?” Ikantzi Jesús: “Noñiitakami tikira-mintha inkaimimi Felipe pisaiki pankirintsi-tapiiki.” † ⁴⁹ Ikantanaki Natanael: “Yomitaanari! Awirokataka Itomi Pawa, awirokataka Iwinkathariti Israel-iti!” ⁵⁰ Ikantzi Jesús: “Irootaki pikimisantanta-matsi-tanakari nokantakimi noñaakimi pisaiki pankirintsi-tapiiki. Iro kantacha, aritaki piñaaki pasini anaironi iroka.” ⁵¹ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Ari piñaakiro asitariyyaa inkiti. Ari impiya-piya-jiiti maninkariiti yayiita-sitiri Itomi Atziri.” §

2

Aawakaantsi Nampitsiki Mawosi-winiki

¹ Okanta mawatapain-tsiri kitaitiri ari yaawakai-takari nampitsiki paitachari Mawosi-wini, saikatsiri Tapowiniki. Ari osaikakiri aajatzi irinero Jesús anta. ² Ari ikaimakaan-taitakiri Jesús aajatzi iyomitaani-payi anta aawakaan-tsiki. ³ Ikanta yoimosirinka-jiita, thaatapaaka iraitsiri. Okanta irinero Jesús, okantakiri otomi: “Thaatapaaka iraitsiri.” * ⁴ Ikantzi irirori: “Kooya! ¿Tsikapaitama pikantan-tanari naaka? Tikira omonkara-paiti-tyaata noñaakan-tantyyaa.” ⁵ Okantanakiri iroori ikaratzi kitanta-tsiri: “Panturo onkarati inkantimiri notomi.” ⁶ Ari owayitaka anta 6 kowitzi mapinatatsiri, irootaki iwanta-piintari Juda-iti nijaa, irojatzii ikiwayi-tantari yantakiro-rika ipinkai-tziri. Iroka kowitzi, tzimayi-tatsi antitachari apiti ikaantaitari nijaa, pasini mawa ikaantaitari. † ⁷ Ikantanakiri Jesús ikaratzi kitanta-tsiri: “Pijaikiti nijaa maaroni kowitzi.” Imatakiro ijaiki-piro-yitakiro kowitzi. ⁸ Ipoñaakiri ikantzi Jesús: “Pinkitira kapichiini iraitsiri, paanakiniri aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi.” Ikantakiro ikantai-takiriri. ⁹ Ikanta yoka aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi ikimaan-tawakaro kapichiini iraitsiri nijaawitachari, ti iyoti tsika okinako-tapaaki iroopiirori iraitsiri. Apatziro iyojiitzi kitanta-tsiri, tima iriityitaki jaikita-kirori nijaa. Ikanta aminakaan-tzirori oimosirinkaantsi, ikaimakiri aawakaa-chari, ¹⁰ ikantziri: “Irootaki yamiyitari atziri-payi yitapiintaro ipakotan-tziro iroopiirori iraitsiri, aririka inkimatzi-jiitakyaa oimosirinka-chari, ari impakotan-taitiro

‡ 1:38 Yomitaanari = Rabí § 1:39 tsitiniityaaki = iwiraaka ooryaatsiri 10. (Ari okanta iyomita-tziri ooryaatsiri pairani.) * 1:41 Saipatzii-totaari = Mesias † 1:42 Kiraawiro = Cefas ‡ 1:48 pankirintsi-tapiiki = higuera

§ 1:51 asitariyyaa inkiti = iñiitajiri inkiti-wiri, kaari kantawi-tachani iñaapaintaitiri. * 2:3 iraitsiri = vino

† 2:6 apiti ikaantaitari = 50 litro; mawa ikaantaitari = 70-100 litro

jintaakyaari. Irooma awiroka piwapithaan-takaro iroopirori iraitisiri irojatzi iroñaaka.”
¹¹ Irootaki itanakarori ifaakan-tziro Jesús nampitsiki Mawosi-winiiki anta Tapowiniiki, ari yitanakarori itasonka-wintantzi ifaakan-tzirori isintsinka. Ari ikimisanta-piro-tanakiri iyomitaani-payi.

¹² Ikanta okarata-paaki yoimosirinka-jiita, jatanaki nampitsiki Capernaum, itsipata-naaro iriniro, iririntzi-payi, aajatzi iyomitaani-payi. Ti osamani isaika-painti anta.

Imisitowiri Jesús pimanta-yitatsiri tasorintsi-pankoki

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ Okaakitzi-mataji yoimosirinka-piintan-tarori Judá-iti Anankoryaantsi. Jataki Jesús Aapatyaawiniiki. ¹⁴ Ifaapaakiri tasorintsi-pankoki piman-tsiriri ipira-payi, aajatzi isironi-payi.

Ari isaikayi-takiri piman-tsiriri kiriiki. § ¹⁵ Ikanta ifaapaakiri, yampithataki Jesús ipasa-minto, imisitowakiri maaroni pimantasiri tasorintsi-pankoki, itsipataakiri ipira-payi. Isokitakiri iiriikiti ikaratzi pimantsiriri kiriiki, itsatsinki-takiri okaratzi iwantayi-tariri. ¹⁶ Ikantakiri Jesús pimantziriri isironi: “¡Paanajiri pipira! ¡Ti onkamiithati pinkimi-takaantiro iwanko Asitanari pimantari-panko!” ¹⁷ Ari ikinkitha-siri-tanakiro iyomitaani okaratzi isankinai-takiri pairani, ikantaitzi: Antaroiti nonkisa-kotyaaro piwanko.

¹⁸ Ikanta Juda-iti ikantanakiri Jesús: “Intsityaa piñaakanti kaari ifaapiintaitzi noyotantyaari omapiro otzimi pisintsinka pikantan-takarori pimisitowantzi.” ¹⁹ Ikantzi Jesús: “Pimporokiro iroka tasorintsi-panko, iro awisawi-takyaaw mawa kitaitiri, ariitaki nom-piriintajiro aajatzi.” ²⁰ Ikantajiitzi Juda-iti: “Tima okaratzi 46 osarintsi yantawai-taitaki iwitsikan-taita-karori iroka tasorintsi-panko, ¿arima pintzinaajiro awiroka onkarati mawa kitaitiri?” ²¹ Iroka “tasorintsi-panko” ikinkitha-takotakiri Jesús, iro ikantakowita iwatha irirori. ²² Ikanta yañaajira pairani Jesús, ikinkitha-siri-tanajiro iyomitaani-payi ikinkitha-takotzi-takari. Irootaki ikimatha-piro-tanta-nakarori Sankinarintsi, aajatzi okaratzi ikantayi-takiri Jesús.

Maaroni iyosiri-tziri Jesús

²³ Tima ainiro isaiki Jesús Aapatyaawiniiki yoimosirinkai-tziro Anankoryaantsi, oshiki kimisanta-nakiriri ifaayitakiri itasonka-wintantaki. * ²⁴ Iro kantacha Jesús, ti yawintaa-yityaari yokaiti atziri-payi, tima iyosiritiri maaroni. ²⁵ Ti oninta-jaantyaaw inkaman-taitiri Jesús tsika ikanta-siriyita atziri, iyoyitzi irirori isiriki.

3

Jesús aajatzi Nicodemo

¹ Tzimatsi Nasitantaniri ipaita Nicodemo, iriipirori Judá-iti inatzii. ² Ikanta ijataki tsitiniri Nicodemo ifiiri Jesús. Ikantapaakiri: “¡Yomitaanar! Noyojiitzi naaka iriitaki Pawa ontyaankakimi piyomitaaw-yitina, tima tikatsi matironi okaratzi piñaakan-takiri awiroka, aironika itsipa-siritari Pawa.” * ³ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “Pinkimi nonkantimi. Itzimi-rika kaari apiitajironi intzimaji, airo ifaajiro impinkathari-wintantaji Pawa. Omapiro.” ⁴ Ikantzi Nicodemo: “¿Kantatsima yapi-itajiro intzimaji atziri antyasipari-taintsiri? ¿Arima onkantaki inkyaaji omotyaaki iriniro, yapiitan-tajyaarori intzimaji?” ⁵ Ikantzi Jesús: “Itzimi-rika kaari kimitakaan-tironi intziman-tajyaaromi nijaa, kaarira intzi-masiri-takaa-yitajiri Tasorinkantsi, airo ifaajiro ipinkathari-wintantaji Pawa. † ⁶ Ikaratzi itzima-kaan-tziri atziri, atziri inatzi. Irima ikaratzi kimitakaan-taarori itziman-tyaarimi Tasorinkantsi, tasorintsi-siri ikantanaja. ⁷ Airo pikiryaa-winth-tziro okaratzi nokanta-kimiri: ‘Okowa-piro-tatyaaw yapiitajiro pintzima-yitaji.’ ⁸ Osiyakaaro tampyaanka otasonka-piintzi tsika onintayi-tziro. Pikimawitaro opoimanka, tizimaita piyoti tsika-rika okinapaaki, tsika-rika ojatziro. Ari ikimitaari aajatzi ikaratzi intzi-masiri-takaa-yitajiri Tasorinkantsi.” ⁹ Ari yapiita-nakiro Nicodemo isampitzi, ikantziri: “¿Tsikama okantakotaka iroka?” ¹⁰ Ikantzi Jesús: “Awiroka oyomitaaw-yitzi iriiri Israel-iiti, ¿tima piyoti tsika okantakota

‡ **2:14** ipira-payi = buey, oisha (oveja) § **2:14** Ikaratzi pokayita-tsiri Aapatyaawiniiki, yamayitzi iiriikiti ipoñaakaa-yitari inampiitiki irirori. Iro inintantari impimantini iiriikitiki Aapatyaawiniiki, onkantyaaw yamanant-tan-tyaari piratsi-payi ipomiti-niriri Pawa * **2:23** Paminiro ‘Tsika Ikantai-tziro Ñaantsi-payi’ okantakota ‘Wairontsi’.

* **3:2** Yomitaanar = Rabí † **3:5** Okaratzi kinkitha-takota-chari aka “kimitakaan-tironi intziman-tajyaaromi nijaa,” tzimatsi siyakaa-winta-yitachari: (1) Tzimatsi kantatsiri iriitaki kinkitha-takotacha ikaratzi kiwaatanaa-chari ikimita-kaantajiro inkiwatyiromi ikaaripiro-yitaki. (2) Tzimatsi kantatsiri irootaki kinkitha-takotacha itzimaaira iincha-niki. (3) Tzimatsi kantayi-tatsiri iriitaki kinkitha-takotacha Tasorinkantsi, tima añaapiintakiri Tasorinkantsi isiyakaa-wintai-tziri nijaa.

iroka? ¹¹ Nokinkitha-jiita-tziimiuro okaratzí noyotako-yitziri. Nokinkitha-jiita-tziimiuro okaratzí noñaayita-piintziri nokiki, tizimaita pinkimisanta-jiiti okaratzí nokanta-yitzimiri. Omapiro. ¹² Ti pinkimisantina nokinkitha-takotzimiuro osaawi-sato, irootaki mapirota-chani airo pikimisantana aririka noñaawintimiuro inkiti-sato. ¹³ Tikatsira aparoni jataintsini inkitiki, apatziro ikantakaaro poñainchari inkitiki. Iriitaki akinkitha-takotziri, Itomi Atziri. ¹⁴ Pairani iwatzika-kotakiri maranki awaisatzitini Moisés anta otzisi-masiki, ari inkimitai-tiriri aajatzi Itomi Atziri, ontzimatyii iwatzika-koitiri irirori, ¹⁵ yañaani-tanta-jyaari inkarati kimisanta-jirini”.

Itakotari Pawa maaroni osaawi-satzi

¹⁶ “Tima itako-pirotani iwiri Pawa osaawi-satzi, isinitakiri yapintziti Itomi inkamawinj-tajiri, irootaki airo ikaamani-tantaja inkarati kimisanta-jirini, irasi iwiro yañaani-yitaji. ¹⁷ Tima Pawa ti intyaantiri Itomi aka kipatsiki imishakowintajiri osaawi-satzi, inintatzii iwawisaa-koyitajiri. ¹⁸ Inkarati kimisanta-jirini Itomi Pawa, airo imishakowintai-tziri. Iriima kaari kimisantairini, tima imishakowintai-takiri, okantakaan-tziro ti inkimisan-tajiri yapintziti Itomi Pawa. † ¹⁹ Maaroni kaari kimisanta-tzini, aritaki imishakowintai-takiri, tima yanta-piintakiro kaari-pirori. Tima impokawita-painta pairani kipatsiki ipaitai-tziri ‘Kitainkari,’ iro ininta-piro-taitanaki tsitiniri, imaninta-wakiri ‘Kitainkari,’ ²⁰ maaroni antayitziro kaari-pirori ikisaniiinta-tziiri ipaitai-tziri ‘Kitainkari.’ Imanakowaita airo iyotakoi-tantari yantayi-tziro kaari-pirori. ²¹ Iriima antapiianta-najirori iroopirori, yawintaa-piro-tanaari ‘Kitainkari,’ irootaki iñiitan-tyaariri yantawai-wintanaatzii Pawa.”

Yaapatyaa-winthari iimintaitari

²² Ikanta ikinanaji Jesús iipatsitiki Judá-iti itsipayi-tanaari iyomitaani, ari itsipatakari ikiwaatantzi. ²³ Matzitacha Juan ikiwaatantzi irirori Apinijaatiniki, tsika okaakitapaji Aapatyaarini, tima anta ari otzima-piro-tziri nijaa. Ikaratzí jatayitain-tsiri anta, ikiwaayitawakiri. ²⁴ Tima tikira yaakaan-taitiriita Juan yasitakoitiri.

²⁵ Ikanta iyomitaani-payi Juan iñaana-winthata-takiri Judá-iti tsika okantakota inkiti-watha-tanta-jyaari yantayi-tziro ipinkai-tziri. ²⁶ Ari ijajitaki isaiki Juan, ikantapaakiri: “Yomitaan-taniri, jürinta tsipamatiri intatzikiro nijaa Pariña, pikinkitha-takota-kinari, ikiwaatantatzii irirori, oshiki atziri pokasitziriri.” § ²⁷ Ari yakanaki Juan, ikantzi: “Tsika ikanta piñaakiri yoka, tira ompoña-siwaityaa, iriitaki Pawa iriipiro-takaakiriri. ²⁸ Tima awiroka-payi kimajaantakina nokantaki pairani: ‘Ti naaka Saipatzii-totaari, apatziro ityaantai-takina nojiwata-paakiri nokinkitha-takotiri.’ ²⁹ Thami nosiyakaan-tawakiro aawakaa-chari, iriitaki aapiintziro kooya iimintaitari. Iriima itsipa-winthatani, airo ikantapiro-waisita irirori, apatziro inkimo-siri-tanaki inkimakiri-rika iñaawai-tanaki iimintaitari. Ari nokantari naaka, ti niriipiro-waiti, iro kantacha antaro nonkimosiritaki. ³⁰ Tima aikiro ijatatyii yiriipiroti yoka, irooma naaka ari nonpairanii-tyaakotiri.”

Poñainchari jinoki

³¹ “Itzimi poñainchari jinoki yanairi maaroni. Iriima nampitarori kipatsiki, osaawisatzi inatzi, ikinkitha-tasita-piintaro osaawi-sato. Iriima poñainchari inkitiki yanairi maaroni, ³² ikinkitha-takotziro okaratzí iñiiri, okaratzí ikimiri. Iro kantacha airo ikimisantai-tziro okaratzí ikinkitha-takotziri. ³³ Iro kantacha inkarati kimisanta-najirini yoka, aritaki imatanakyaa irirori inkinkitha-takota-nakiri Pawa iriipirori inatzii. ³⁴ Yoka ityaantakiri Pawa, iñaani Pawa inkinkitha-takoti. Tima Pawa ithonkiro inampi-siritakaan-tantaro Itasorinka. ³⁵ Yoka Asitairi itakotari Itomi, ipinkathari-takaakiri maaroni tizimayi-tatsiri.

³⁶ Itzimi-rika kimisanta-najirini Itomi, aritaki yañaanitaji. Iriima kaari kimisanta-jirini Itomi, airo yañaanitaji irirori, apatziro yatzipi-tajyaaro iwaskanitajiri Pawa.”

4

Jesús aajatzi Ositiki-toni-sato

¹ Okanta apaata iyotaki Jesús ikimajitaki Nasitantaniri-payi, ikantaitzi: “Tzimaki oshiki iyomitaani Jesús, ikiwaataki oshiki atziri, yanaanakiri Juan.” ² (Kaari-machiini Jesús kiwaatantatsini, iyomitaani-payi kiwaatantatsiri.) ³ Irootaki ipiyantaari Jesús Tapowiniki isaikawitaka iipatsitiki Judá-iti. ⁴ Ontzimatyii inkinanajiro Ositiki-toniki tsikarika yathakiryaitziro. ⁵ Irojatzí yariitan-takari nampitsiki ipaitai-tziri Sikocharini. Iro tsipa-nampi-tarori iipatsiti Jacob, ipanajiriri itomi José ikamajira irirori Jacob. ⁶ Ari

otzimiri anta nijaa iyyakotani pairani Jacob. Tima ayimatakiri imakori Jesús yaniitakira, isaikimo-tapaakiro nijaa. Aritaki tampatzikataki ooryaatsiri.*

⁷ Ari opokakiri Ositikii-toni-sato onkai nijaa. Ikantawakiro Jesús: "Pimpina nijaa nirawakiita." ⁸ Ijajiiatizii iyomitaani nampitsiki yamananti owaritintsi. ⁹ Ari akanakiri kooya okantanakiri: "¿Tsiika pinkina-kayiroka? Judá-iti pinatzii awiroka, pimapokina pikampitana nompimi nijaa, naaka Ositikii-toni-sato." Tima maaroni Judá-iti ti yaapatyii-yaari kamiitha Ositikii-toni-satzi. ¹⁰ Ari yakanakiro Jesús, ikantziro: "Arimi piyoti paita ipantziri Pawa, arimi piyotakirimi kamita-kimiri nijaa, awiroka kami-tirinimi irirori. Aritaki impakimiromi irirori nijaa añaakaan-tatsiri." ¹¹ Okantanaki kooya: "Pinkathari, tikachaa-jaini pinkitan-tyaari nijaa, inthompointa osaiki, ¿tsikatyya payiroka pimpinari nijaa añaakaan-tatsiri?" ¹² ¿Panairima awiroka awaisatzitini Jacob, opanajairori iroka nijaa, ira-jiitakiri pairani irirori, itomi-payi, aajatzi ipira-payi?" ¹³ Ikantzi Jesús: "Maaroni irirori iroka nijaa, airo opyaaja imiri. ¹⁴ Iriima inkarati irironi nijaa nopantziri naaka, airo iñaajiro imiritaji. Tima iroka nijaa nompajiriri naaka onkimita-yyaaro nijaatinka osiyaa-siri-tanta-yyaarimi, irasi iwiro yafaaani-yitaji." ¹⁵ Okantzi kooya: "Pinkathari, pimpinano naaka iroka nijaa, airo nomiritantaja, airo nopiya-piya-waitanta nonkayi nijaa."

¹⁶ Ikantziro Jesús: "Pijati, pinkaimiri piimi, pimpiyamai-tajyaa aka." ¹⁷ Okantzi kooya: "Tikatsi noimi." Ikantziro Jesús: "Kamiitha pikantaki, ti intzimi piimi. ¹⁸ Tima pairani tzimawi-tacha ikaratzi 5 piimi. Iriima pitsipatari iroñaaka kaari piimi. Omapiro pikantakiri." ¹⁹ Ari okantanaki kooya: "Pinkathari, kimitaka awiroka Kamantan-tzinkari. ²⁰ Pairani nowaisatziti-payi Ositikii-toni-satzi ipinkathata-piintakiri irirori Pawa aka otzisi. Irooma awirokaiti Judá-iti pikanta-jiitzi anta Aapatyaawiniki apinkathata-piinta-jiri." ²¹ Ikantanakiro Jesús: "¿Pinkimi kooya! Irootaintsi pimpinkatha-yitajiri awirokaiti Asitairi, ti onkowa-jaantyya pimpoki aka otzisi, ti onkowa-jaantyya aajatzi pijati Aapatyaawiniki. ²² Omapiro, ti piyojii-wityaa awiroka ipaita pipinkathata-piintziri. Irooma naaka-payi Judá-iti noyotziri nopinkatha-tziri. Tima ishininka Judá-iti inatyii wawisaa-kotan-tatsini. ²³ Tima irootzi-mataintsi piñaajiro. Iroñaaka impinkatha-siritairi Asitairi ikaratzi pinkatha-pirotariri. Tima iriitaki inintairi aajatzi irirori Asitairi impinkatha-yitairi. ²⁴ Tima yoka Pawa iriitaki aajatzi Tasorinkantsi, kaari koñaata-tsini. Inkarati pinkatha-yitairini, ontzimatyii impinkatha-siri-pirotairi, ti onkowa-jaantajyaa yantayi-tairo koñaayi-tatsiri." ²⁵ Okantzi kooya: "Noyotzi naaka ari impokaki Saipatzii-totaari, (ipaitai-tziri Cristo.) Aririka yariitakyya, iriitaki kamanta-paakaroni maaroni tsika okantakota iroka-payi." † ²⁶ Ikantzi Jesús: "Naakataki, kinkitha-waita-kaakimiri."

²⁷ Ari yarijii-tapaja iyomitaani. Okiryaantsi ikantajii-tapaaka iñaapaakiri ikinkitha-waita-kairo kooya. Iro kantacha tikatsi aparoni sampita-paakirini, inkantiri: "¿paita osampitzimiri kooya? ¿Paita pikinkitha-waita-kairori?" ²⁸ Ookanakiro kooya oyow-itziti, jataki nampitsiki, okantapaakiri oshininka-payi: ²⁹ "Pimpoka-jiiti, piñiiri atziri yotakirori maaroni nantayi-takiri pairani. ¿Kaarima Saipatzii-totaari?" ³⁰ Ari isitowa-jiitanaki atziri-payi saikatsiri nampitsiki, pokajii-tanaki isaikakira Jesús.

³¹ Ari isintsiwinta-jiitziri iyomitaani, ikantziri: "¿Yomitaanari, piyaa!" ‡ ³² Ikantzi Jesús: "Tzimatsi nowariti nowari naaka, ti piñaajiiitiro awiroka." ³³ Ari isampitawakaanaka iyomitaani: "¿Tzimatsima ninka amakiniriri iwariti?" ³⁴ Ikantzi Jesús: "Irootaki nokimita-kaantari nowariti nantiniri inintziri tyaanka-kinari. Ontzimatyii amonkara-tajiniri inintziri antainiri irirori. ³⁵ Iroka pikanta-piinta-jiitzi awiroka: 'Iyotapaaka 4 kasiri osampatan-tyaari pankirintsi.' Iro kantacha, pinkimi nokantzimi. Pamini pankirintsi-masiki, aritaki kantaka osampayitaki awiitan-tyaarori. ³⁶ Inkarati awiitaironi impinai-tajiri. Tima yawiitajiro okithoki pankirintsi osiyakaa-wintziriri añaanyi-tatsini. Irootaki intharowintan-tajyaari pankita-kirori intsipatajyaari awiikita-jironi. ³⁷ Tima omapiro isiyakaa-wintai-takiri, ikantaiziti: 'Tzimatsi aparoni pankita-kirori, tzimatsi pasini awiitajironi.' ³⁸ Tima nontyaanka-yitakimi awirokaiti pawiiyi-tajiro kaari pipimirintsi-winta pantawai-wintiro. Tima tzimatsi pasini pomirintsi-winta-kirori yantawai-wintakiro. Awirokaiti anintaa-waitarori yantawaitani."

³⁹ Tima oshiki Ositikii-toni-satzi, asitarori inampi anta ikimisanta-nakiri Jesús okamanta-paakiri kooya, okantzi: "Iyotakiro okaratzi nantayi-takiri pairani." ⁴⁰ Ikanta yarijii-tapaaka Ositikii-toni-satzi isaikaki Jesús, isintsiwinta-paakiri isaikimo-tanakiri inampiki. Irojatzii isaikan-tanakiri Jesús, okaratzi apiti kitaitiri isaikanaki. ⁴¹ Aikiro ishikita-nakitzii pasini kimisanta-naintsiri, tima iriitaki ikima-jaanta-kiriri okaratzi

* 4:6 tampatzika ooryaatsiri = ooryaatsiri 6. (Ari okanta iyotaitziri ooryaatsiri pairani.) † 4:25 Saipatzii-totaari = Mesias ‡ 4:31 Yomitaanari = Rabi

ikantayi-tziri Jesús. ⁴² Ari ikantai-tanakiro kooya: “Kimisanta-yitaana naaka, tira ap-atziro nokimisantajiri pikaman-tapaakina awiroka, tima naaka kimajaantajiri okaratzii ikantayi-tziri. Noyojii-takiri iriitaki matzirori iwawisaa-kotairi atziri-payi, iriitaki Saipatzii-totaari.”

Iwawisaakotajiri Jesús itomi aparoni jiwari

⁴³ Ikanta omonkarataka apiti kitaitiri isaikapaaki Jesús Ositikii-toniki, awisanaki ijatiro Tapowiniki. ⁴⁴ Tima iriitaki Jesús kanta-jaantaintsi: “Aparoni Kamantan-tzinkari ti impinkatha-taitiri inampi-piroriki.” ⁴⁵ Ikanta yariitaja Tapowiniki, oshiki yaakamiitha-taita-wajiri anta, tima ari ikarataki ijajiiitaki Aapatyaawini yoimosirinkiro Anankoryaantsi, iñaakiro maaroni yantayi-takiri Jesús anta.

⁴⁶ Ari yariitaari Jesús anta Mawosi-winiki saikatsiri Tapowiniki, tsika ipyaakiro nijaa okimiwai-tanakaro iraitsiri. Tzimatsi anta iriipirori jiwari, mantsiya-taintsiri itomi anta nampitsiki Capernaum. § ⁴⁷ Ikanta yoka jiwari ikimako-takiri Jesús ari yariita Tapowiniki ipoñaakaro iipatsitiki Judá-iti, ijatasi-tanakiri iñiiri. Isintsiwinta-paakiri, ijati iwankoki iwawisaako-tairi itomi, irootaintsi inkamaki. ⁴⁸ Ari ikantanaki Jesús: “¿Paitama kaari pikimisantana awirokaiti? Pininta-jaantzi noñaakaimiro kaari piñaa-piintzi, pininta-jaantzi notasonka-wintan-tawaki.” ⁴⁹ Iro kantacha ikantanakiri jiwari: “Pinkathari, thamiiita iroñaaka, tikira ikamana-kiita notomi.” ⁵⁰ Ipoñaak ikantzi Jesús: “Pimpiyi piwankoki. Awisakotaji pitomi.” Ikimisantanaki atziri okaratzii ikantakiri Jesús, piyanaka. ⁵¹ Ipiya-winthaita iwankoki, imonthaakari impiratani-payi, ikantawajiri: “¡Awisakotaji pitomi!” ⁵² Isampita-nakiri tsika iwiraaka ooryaatsiri yamataa-koniintan-tanaari itomi, ikantajiiitzi impiratani: “Chapinki, itainkanaki ooryaatsiri, aritaki awisanakiri ikatsirinka-waitzi.” * ⁵³ Ari ikinkithasiri-tanakiro asitariri aritaki iwiraakari ooryaatsiri chapinki ikantakiri Jesús: “Awisakotaji pitomi.” Irootaki ikimisantan-tanakiri irirori, ari ikimita-nakari aajatzi maaroni ishininka-payi irirori ikimisanta-nakiri Jesús. ⁵⁴ Irootaki apititain-tsiri iñaakan-tziro Jesús itasonka-wintantzi yariitaja Tapowiniki ipoñaajaro iipatsitiki Judá-iti.

5

Kisoporokiri Simapankoni-satzii

¹ Okanta apaata, yoimosirinka-jiita Judá-iti Aapatyaawiniki. Ari ijatzitakari aajatzi Jesús.

² Ari osaikiri Aapatyaawiniki iwaankanai-tziro nijaa ipaitai-tziro “Nisironka-pankoni.” Tzimatsi okaratzii 5 owanko-shita-payi. Iro otsipa-nampitari asitako-rontsi ipaitai-tziri “Ipiraitari.” * ³ Ari ipiyotari oshiki mantsiyari, mawityaakiri, kisoporokiri, achoriwai-tatsiri. Tima naryaa-yita kipatsiki iyaawintaro oshiwaatyaa nijaa. ⁴ Ikantaitzi inatziira ipoki maninkari-payi ishiwaa-takairo nijaa, intzimi-rika itanakaaroni impiinkaantyaaro nijaa oshiwaata, aritaki yisitakotaji imantsiya-waitzi. † ⁵ Tzimatsi anta aparoni mantsiyari okaratzii 38 osarintsi imantsiya-waitaki. ⁶ Ikanta iñaapaakiri Jesús inaryaa yoka mantsiyari, iyotapaakiri osamani imantsiya-waitaki, isampita-paakiri, ikantziri: “¿Pinintzi pisitakotaji?” ⁷ Ikantzi mantsiyari: “Tikatsi wiinkinani nijaaki aririka oshiwaa-paitiyaa. Tima nokowawita-piinta nopiinkaatimi, yanaakowaitakina pasini ipiinkaataki irirori.” ⁸ Ikantzi Jesús: “Pintzinai, paanajiro pinaryaa-minto, pijatai.” ⁹ Apatha-kiro yisitako-tanaji yoka atziri, yaanajiro inaryaa-minto, aniiitanaji. Tima kitaitiri imakoryaan-taitari onatziira, ¹⁰ ikantakiri Judá-iti yoka atziri isitako-taatsiri: “Kitaitiri imakoryaan-taitari onatzi iroñaaka, ti osiniitan-tsiti paanajiro pinaryaa-minto.” ¹¹ Ikantzi isitako-taatsiri: “Ikantatyaana isitako-takaa-janari: ‘Paanajiro pinaryaa-minto, pijataji.’ ” ¹² Ari isampita-nakiri Judá-iti, ikantziri: “¿Itzimika kantakimiri: ‘Paanajiro pinaryaa-minto, pijataji?’ ” ¹³ Iro kantacha yoka isitakotaatsiri, ti iyoti tsika itzimi isitako-takaa-jiriri, ti iñaawajiri tsika ikinanaki Jesús, tima oshiki atziri piyotain-chari anta. ¹⁴ Okanta anta tasorintsi-pankoki iñaajiri Jesús yisitako-takajiri, ikantziri: “Aritaki isitako-tajimi iroñaaka, airo papiitairo pantajiro kaari-pirori, omapiro-tzimi = kari kowiinka-piro-tatsiri.” ¹⁵ Ari ijatanaki isitakotaatsiri, ikamantakiri Judá-iti iriitaki Jesús isitako-takaa-jiriri. ¹⁶ Irootaki yitanta-nakarori ikisaniintziri Jesús, okantakaan-tziro yisitako-takaaantaki kitaitiri imakoryaan-taitari. ¹⁷ Iro kantacha ikantzi Jesús: “Yasi iwiro yantawaitzi Asitanari, ari nokimitari naaka nantawaitzi.” ¹⁸ Irootaki ininta-piro-tantari Judá-iti iwiiri Jesús, tima ti

§ 4:46 iraitsiri = vino * 4:52 itainkanaki ooryaatsiri = ooryaatsiri 7. (Ari okanta iyotai-tziri ooryaatsiri pairani.)

* 5:2 Nisironka-pankoni. = ikantai-tziro iñaaniki Heber-iiti Betesda; Ipiraitari = Oisha = Oveja † 5:4 Onasiyita ñaantsi-payi

apatziro yantawai-tantaro kitaitiri imakoryaan-taitari, isiyako-takari Pawa, ikantaki Jesús: "Iriitaki Pawa asitanari."

Isintsinka Itomi Pawa

¹⁹ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: "Yoka Itomi Pawa, ti yantiro ikowasi-yitari irirori. Apatziro yantziro okaratzi ifaakotziriri Asitariri. Tima okaratzi yantziro Asitariri, irojatzi yantziro Itomi. Omapiro. ²⁰ Tima intakotaari Asitariri yoka Itomi, ifaakiri maaroni yantayi-tziri irirori. Aikiro ifaakatziri opaiyita-rika antaro-yi-tatsiri, tima okiryaaantsi pinkanta-wintyaaro awirokaiti. ²¹ Ikimitara Asitariri ipiriinta-yitziro kaminkari, yañaani-takari, aritaki ikimi-tzitari Itomi irirori, yañaakaa-yitajiri inintziri. ²² Ti imishatanti Asitanari, iriira inintakaaki Itomi imishakowintantaji, ²³ irootaki impinkatha-tantai-tyaariri irirori Itomi, ikimitai-tziri Asitariri. Itzimi kaari pinkathatirini Itomi, ti impinkatha-tzityaari Asitariri, ontyaanka-kiriri aka.

²⁴ Inkarati kimaironi nokanta-yitakiri, aririka yawintaa-najyaari ontyaanka-kinari, aritaki yaña-siri-yitaji. Airo iwaskanitai-tziri, aritaki okarata-paaki ikaamani-waitzi, irasi iwiro yañaaji. Omapiro. ²⁵ Tima irootaintsi omonkara-tajyaa, iroñaakataki inkimayi-tairo kamasiriri-payi ifaani Itomi Pawa. Tima inkarati kimaironi, aritaki yaña-siri-yitaji. Omapiro. ²⁶ Ikimita Asitariri yañaakaantzi, aritaki ikantzi-taari Itomi yañaakaantaji irirori, ²⁷ ipakiri isintsinka imishakowintantaji, tima iriitaki Itomi Atziri. ²⁸ Airo pikiryaa-wintha-tasitaro nokantakiri. Irootaintsi omatajyaa inkiman-tajyaarori kaminkari-payi ifaani, ²⁹ ari impiriinta-yitanaki tsika ikitayitaka. Ikaratzi antapiinta-kirori kamiithari, yañaani-yitaji. Iriima antapiinta-kirori kaari-pirori, ari yañaawitajyaa iwaskanitaitari."

Ñaayita-kiriri Saipatzii-totaari

³⁰ "Ti nantasi-tyaaro noninta-sitari naaka, iriitakira Asitanari nintatsiri naminakoyitajimi. Okaratzi nomishakowintan-tziri naaka, tampatzika onantzii, tima ti nantasi-waityaaro noninta-sitari naaka, irootaki inintziri Asitanari ontyaanka-kinari. ³¹ Naakami kinkitha-takota-CHANIMI apaniroini, tikatsi apantyaaroni nokinkitha-takotziri. ³² Iro kantacha tzimatsi pasini kinkitha-takotanari, tima noyotzi naaka omapiro okaratzi ikinkitha-takotanari irirori. ³³ Tima omapiro ikantakiri pairani Juan pityaankan-takari sampitai-tirini. Tima okaratzi ikinkitha-takota-wakinari irirori omapiro-tatya. ³⁴ Iro kantacha ti nonkowa-waitiri naaka atziri kinkitha-takotinani, inkanti: "Kamiithari inatzii yoka." Nosiritanta-rori ikinkitha-takota-kinari pairani Juan, irootaki pinkimisantan-tajyaariri awiroka Pawa, pawisako-tajiita. ³⁵ Tima okaratzi ikamantan-takiri pairani Juan okimitha-paintari ootamintotsi kitainka-tatsiri. Irootaki pikowawita-paintari awirokaiti panintaa-wakyaaromi kitainkari. ³⁶ Iro kantacha tzimatsi anairiri Juan ikinkitha-takotana. Okaratzi nantziri naaka, irootaki ikantanari Asitanari, irootaki omapiro-tzirori ofaakan-tzirori iriitaki Asitanari ontyaanka-kinari. ³⁷ Iriitaki Asitanari ontyaanka-kinari. Irijatzi kamantan-taintsiri inkimisantan-taityaanari naaka. Titzimaita pinkimiro awirokaiti ifaawai-tziri. Tima ti piña-poro-tanitiri. ³⁸ Ti pinkimisantiro awirokaiti ifaani, okantakaan-tziro ti pinkimisantina naaka, tima naaka ityaantani. ³⁹ Amatsinka pikantawita piñaana-tziro Ifaani Pawa, pisiyakaantzi aritaki pañaani-yitaji. Tima naakawitaka okinkitha-takotziri Ifaani Pawa, ⁴⁰ titzimaita pininta-jiiti awiroka pawintaa-jyaana pasi piwanta-jyaarori pañaayitaji. ⁴¹ Ti namina-mina-tasityaaro naaka intharowinta-waityaana atziri-payi. ⁴² Tima noyoyitzi naaka tsika pikanta-jiita awiroka-payi, ti pimiraawintiri Pawa. ⁴³ Naaka ityaankaki Asitanari nompoki, ti pinkimisantina awirokaiti. Iro kantacha aririka impoki pasini yantayi-tapaakiro inintasitari irirori, aritaki paakamiitha-jiitakiri. †
⁴⁴ ¿Tsikama pinkini pinkimisanta-jiiti, oshiki piniwiwaitaro inkimo-siri-takaa-waitimi atziri ishamiwintzimi? Airo pininta-waitasita inkimo-siri-wintajimi Pawa? ⁴⁵ Airo pikinkithasiri-waitasita naaka mishakowinta-jimini Asitanariki. Iriitakira Moisés mishakowinta-yitajimini awirokaiti, tima iriitaki pawintaa-piintakari. ⁴⁶ Tima iriimi pinkimisantakimi Moisés, ari pinkimisanta-kinami naaka, tima naaka isankina-takotaki pairani Moisés. ⁴⁷ Tira pinkimisanta-tyiiri Moisés isankina-takowi-takana, ¿tsikama pinkini pinkimisantiro onkarati nonkanta-yitimiri naari?"

6

Iwakaari Jesús 5000 atziri
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

¹ Ipoñaa imontyaanaka Jesús intatzikiro inkaari saikatsiri Tapowiniki, irojatzí ipaitatziri Tiberias. ² Oshiki atziri oyaatakiriri, tima iñaakiri okaratzí yantayi-takiri, itikatsitakaa-yitaji oshiki mantsiyari-payi. ³ Irojatzí itonkaan-tanakari Jesús otzisiki. Ari isaika-paaki itsipayi-takari iyomitaani-payi. ⁴ Tima ariitzi-matakaa kitaitiri Anankoryaantsi, yoimosirinkanta-piintari Judá-iti. ⁵ Ikanta yaminaki Jesús, iñaatziiri oshiki atziri oyaatakiriri, ikantanakiri Felipe: “¿Tsikama amanantika owaritinsi awakaiyaariri maaroni yokaiti atziri?” ⁶ Tima iyotaki irirori Jesús paita-rika yantiri. Iro kantacha isampita-sitari Felipe inkiman-tyaariri paita-rika inkantiri. ⁷ Ari yakanaki Felipe, ikantzí: “Ontzimatyí antawaiti inkarati 6 kasiri aantyaari oshiki kiriiki amanantantyaari owaritinsi, ari iwamatsi-tyaari kapichiini atziri-payi.” * ⁸ Akanaki pasini iyomitaani Jesús, iriitaki Andrés iririntzi Simón Pedro, ikantzí: ⁹ “Yoka aparoni iintsi amaintsiri 5 yatantaitari, apiti sima. ¿Arima yantita-kyaari oshiki atziri?” † ¹⁰ Ari ikantzí Jesús: “Pinkantiri isaikajíiti.” Ari otzimiri anta katarosi-masi, ari isaikajii-tanaki. Tima apatziro iyomita-takiri sirampari-payi ikarajíiti 5000. ¹¹ Ikanta yaakotakiro Jesús yatantaitari, ikaratkiro ipaasonki-takiri Pawa, ipayitakiri ikaratzí saikayi-taintsiri. Ari ikimitaakiri sima, ipakiri ikaratzí nintayi-tatsiri iyaa. ¹² Ikanta ikimaajitaka maaroni atziri, ikantajiri Jesús iyomitaani: “Paayitajiro opitokiiriki okaratzí tzimaraan-tapaintsiri, airo aparaawai-tanta.” ¹³ Ari iyoyaayi-tajiro iyomitaani-payi, ijaikitaji okaratzí 12 kantziri tzimaraan-tapain-tsiri karawita-chari 5 yatantaitari. ¹⁴ Ikanta iñaakiro atziri-payi itasonka-wintakiro Jesús owaritinsi, ikantajii-tanaki: “Iriitaki yoka akimakotani Kamantan-zinkari pokatsini aka kipatsiki. Omapiro.”

¹⁵ Iro kantacha iyotaki Jesús impokajii-tatyí atziri-payi yaapaintiri, iwinkathariti-tyaari. Irootaki ipiyanta-naari tonkaariki isaikawaiti apaniroini.

Yaniitantaro Jesús inkaari
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ Ikanta otsitiniityaanaki, oirinka-jiitaja inkaariki iyomitaani Jesús, ¹⁷ otijiita-paaka pitotsiki, montyaa-kotanaka intatzikirona inkaari ijaitaro nampitsiki Capernaum. Aritaki tsitini-piro-tanaki, tikira yariityaata irirori Jesús tsika isaikajitaki iyomitaani-payi. ¹⁸ Antaro okantaka otamakaani inkaari, tima ontampyaa-tatzii sintsiini. ¹⁹ Tima santhataki imontyaa-kota-jiita iyomitaani inkaariki, iñaatziiri ipokaji Jesús yaniitantaaro inkaari. Antaro itharowa-jiitanakani iyomitaani. ‡ ²⁰ Iro kantacha ikantapajiri Jesús yokapayi iyomitaani: “¡Naakataki, airo pitharowan-tawaitana!” ²¹ Tima kimosiri ikantajii ititawajiri pitotsiki, tikira-mintha osamaniti aatakojii-tapaaki tsika isiritaro yariityaa.

Oshiki atziri amina-mina-tairiri Jesús

²² Okanta okitaitita-manaji, iyotaki atziri-payi saikant-tsiri intatzikiro apinto onatzí pitotsi imontyaan-tanaari iyomitaani-payi Jesús, apaniroini imontyaa-kotanaka iyomitaani-payi, ti ijati irirori Jesús. ²³ Iro kantacha, yamaita-paaki pasini pitotsi poñaayi-tainchari nampitsiki Tiberias, aatajii-paaki tsika ipaasonki-wintakiro Awinkathariti yatantaitari iwajitakari. ²⁴ Ikanta iñaakiro atziri-payi ti isaiki Jesús aajatzí iyomitaani-payi, otijiitanaka pitotsiki, jaitijiitaki nampitsiki Capernaum, yamina-mina-tairi Jesús.

Ipaitai-tziri Jesús “owaritinsi añaakaan-tatsiri”

²⁵ Ikanta yariijitaka intatzikirona inkaari iñaapajiri Jesús, isampita-pajiri, ikantziri: “Yomitaanari. ¿Tsika-paitima paritaka awiroka aka?” § ²⁶ Ikantzí Jesús: “Ti iro pamina-mina-tantyaanari pikimatha-tanajiro notasonka-wintakiro owaritinsi. Iro pamina-mina-matsi-tantanari pikima-niinta-jiitaka chapinki piwajitaka. Omapiro. ²⁷ Airo pantawaiwintziro owaritinsi thonkani-tachari, ontzimatyí pantawintziro owaritinsi kaari thonkachani añaanita-kayimini. Irootaki owaritinsi ipantziri Itomi Atziri, tima iriitaki iñaakan-takiri Pawa, Asitariri, tzimatsiri itasorinka.” ²⁸ Ari isampitaitanakiri, ikantai-tziri: “¿Tsikama nonkant-yaaka nantant-yaarori okaratzí inintziri Pawa nantiniri?” ²⁹ Ikantzí Jesús: “Iroka inintziri Pawa pantajiri, ontzimatyí pinkimisantairi yoka ityaantakiri.” ³⁰ Aikiro isampitai-tatziiri, ikantai-tziri: “¿Paitama pintasonka-wintantiri awiroka nonkimisantan-tyaamiri? ¿Paitama pantayi-tziri?” ³¹ Tima pairani iwiyitakaro awaisatzitini ipaitai-tziri ‘Paitamá’ anta otzisi-masiki, iroka ikantaitzi isankina-takoi-tziro:

Pawa ipakiri iyaaro owaritinsi paryain-tsiri inkitiki.” * †

* 6:7 oshiki kiriiki = 200 denario † yatantaitari = pan iwitsikai-tziri cebada ‡ 6:19 santhataki imontyaa-kota-jiita = 5 tirika 6 kilómetro = 25 tirika 30 estadio § 6:25 Yomitaanari = Rabí * 6:31 paitamá = maná † 6:31 owaritinsi = pan

³² Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Okaratzí owaritintsi poñainchari pairani inkitiki, kaarira awaisatzitini Moisés opantironi. Iro kantacha iriitaki opajaironi Asitanari iroopirori owaritintsi. Omapiro. ³³ Tima okaratzí owaritintsi ipantziri Pawa, iriitaki yoka poñainchari inkitiki, iriitaki añaakaa-yitajirini maaroni osaawi-satzi.” ³⁴ Ari ikantaitanakiri: “Pinkathari, irootaki nonintziri pimpa-piintinaro iroka owaritintsi.”

³⁵ Ikantzi Jesús: “Naakataki owaritintsi añaanita-kaantatsiri. Inkarati oija-siritainani naaka, airo itashaa-waitaji. Inkarati kimisanta-najinani naaka, airo imiriwaitaji. ³⁶ Tima nokantakimi, piñaawi-jiitakana awiroka, ti pinkimisantina. ³⁷ Ikaratzí ikowakiri Asitanari itsipa-siri-tyaana aritaki imatakiro, airo nomaninta-wakiri naaka. ³⁸ Ti iro nompokan-tyaari aka nopoñaaka inkitiki nantayitiro noninta-sitari naaka, apatziro nanta-piintiro inintziri Asitanari ontyaanka-kinari aka. ³⁹ Iroka inintziri Asitanari ontyaanka-kinari, airo nopyaakaan-tawaitzi aparani ikaratzí tsipa-siri-takaa-kanari, ontzimatyii nowañaa-yitajiri apaata owiraant-yaaroni kitaitiri. ⁴⁰ Iroka inintziri Asitanari ontyaanka-kinari aka, inkarati yomitairini iriitaki Itomi, inkimisanta-najiri, aritaki yañaani-takaa-yitairi. Naaka owiriintairini apaata owiraant-yaaroni kitaitiri.”

⁴¹ Irootaki opoñaantari ikisima-waita-nakiri Judá-iti yoka Jesús, ikimakiri ikantaki: “Naakataki owaritintsi poñainchari inkitiki.” ⁴² Ari ikanta-wakaa-jiitanaka: “¿Kaarima yoka Jesús, itomi José? Noyomitaa-jiitziri naaka asitariri. ¿Paitama ikantantari: ‘Nopoñaaro inkitiki?’ ” ⁴³ Ikantzi Jesús: “Aritapaaki pikisima-waitakina. ⁴⁴ Tikatsi tsipa-siri-tasit-yaanani naaka airorika yamasiri-tairi Asitanari tyaanta-kinari. Tima naaka owiriinta-jirini apaata owiraant-yaaroni kitaitiri. ⁴⁵ Irootaki isankina-takotaki Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki:

Iriita-jaantaki Pawa yomitaa-jirini maaroni.

Tima inkarati kimairiri Asitanari, yomitairini irirori, aritaki itsipa-siri-tajyaana naaka.

⁴⁶ Tima tikatsi ñaaporo-takirini Asitanari, apatziro poñainchari Pawaki, iriitaki ñaaporo-tziriri. ⁴⁷ Inkarati kimisanta-jinani naaka, aritaki yañaanitaji. Omapiro.

⁴⁸ Naakataki owaritintsi añaakaan-tatsiri. ⁴⁹ Iwawitakaro piwaisatzitini ikantaitziri ‘Paitamá’ anta otzisi-masiki, iro kantacha kamayitaji irirori. ⁵⁰ Iriima yoka osiyakarori owaritintsi poñainchari inkitiki, airo ikaamanitaji inkarati owakyaarini. ⁵¹ Naakataki añaanita-tsiri owaritintsi poñainchari inkitiki. Itzimi-rika owakyaaroni iroka owaritintsi, aritaki yañaanitaji. Iroka owaritintsi nopantziri naaka, nowatha-piro onatzii. Iriitaki natsipi-winta osaawi-satzi-payi yañaani-tanta-jyaari irirori.”

⁵² Ari ikanta-wakaa-jiita Judá-iti: “¿Tsikama inkinakairoka yoka iwakaan-tairori iwatha?” ⁵³ Ikantzi Jesús: “Airorika piwaro iwatha Itomi Atziri, airorika piro iriraani, airo pañaani-yitaji. Omapiro. ⁵⁴ Itzimi-rika owakyaaroni nowatha, itzimi-rika irakironi niraani, aritaki yañaani-yitaji. Naakataki opiriinta-jirini owiraant-yaaroni kitaitiri. ⁵⁵ Tima owaritintsi-pirori onatzii iroka nowatha, irooma niraani irootaki ira-piroitsiri. ⁵⁶ Itzimi-rika owakyaaroni nowatha, itzimi-rika irakironi niraani, itsipa-siri-taana naaka, nomatzitari naaka notsipa-siri-taari irirori. ⁵⁷ Tima yoka Asitanari ontyaanka-kinari naaka añaanita-tsiri inatzii, iriitaki añaakaanari naaka. Ari okantzitari aajatzi, itzimi-rika owajyaanani naaka, aritaki nañaakaa-yitajiri. ⁵⁸ Nokinkitha-takota-tziro owaritintsi poñainchari inkitiki. Iroka owaritintsi ti osiyaaro ipaitai-tziri ‘Paitamá’ iwiyitakari pairani piwaisatzitini, iwaiwi-takaro, ikamayitaki irirori. Iriima inkarati owakyaarini yoka osiyarori owaritintsi, irasi iwiro yañaanitaji.” ⁵⁹ Irootaki iyomitaantakiri Jesús tsika yapatota-piintaita anta nampitsiki Capernaum.

Ikinkitha-takoi-tziro añaataantsi

⁶⁰ Ikanta ikimaitakiro iroka yotaantsi, oshiki ikaratzí kimisanta-kiriri Jesús, kantanantsiri: “Oshiki okompitakaro okaratzí ikantayi-takiri Jesús. ¿Paitama kimisanta-matsi-tirini?” ⁶¹ Tima yotaki Jesús iñaawai-poroki-tatzii ikaratzí ikinkitha-takaakiri, isampita-nakiri: “¿Tima onimotimi okaratzí nokaman-takimiri? ⁶² ¿Tsikama pinkantika aririka piñiirimi yoka Itomi Atziri iwajinokajyaa tsika ipoñaaka pairani? ⁶³ Okaratzí nokinkitha-takoyi-takimiri, irootaki kantako-tachari okaratzí añaasiri-takaan-tatsiri, kaari awatha-piro nokinkitha-takotzi, tikatsi ompaita-jaantyaaw awatha. Nokinkitha-takota-tziro awintaa-siri-taantsi kaari koñaani-tatsi, añaakaan-tatsiri. ⁶⁴ Iro kantacha tzimayi-tatsi pikarajitaki awirokaiti kaari kimisanta-tsini.” Tima iyotzitakari Jesús inkarati kimisantairini, aajatzi tsika itzimi pithoka-sityaarini. ⁶⁵ Aikiro ikantana-kitzii Jesús: “Irootaki nokantzi-tanta-kamiri: ‘Tikatsira aparani tzipa-siri-tajyaanani naaka, airorika inintakaanari Asitanari.’ ”

⁶⁶ Aripaiti iñiitziro, oshiki owashaanta-nakirori ikimisantawita-piintari Jesús, ti intsipa-tanajyaari. ⁶⁷ Ari isampita-nakiri Jesús karatatsiri 12 iyomitaani, ikantziri: “¿Pinintzima pijayitaji awiroka-payi?” ⁶⁸ Ari yakanaki Simón Pedro, ikantzi: “Pinkathari,

¿Tzimatsima pasini nompia-sitajiri naaka-payi? Apatziro pikanta awiroka pikinkitha-takotziro añaakaan-tatsiri. ⁶⁹ Aritaki nokimisanta-jiitakimi naaka-payi, noyojii-takimi awirokatakai Saipatzii-totaari, Itomi Pawa Añaanita-tsiri.” ⁷⁰ Ari yakanaki Jesús, ikantziri: “¿Kaarima naaka oyoyaakimiri pikaratakira 12? Iro kantacha tzimatsi aparoni pikaratakai kamaari inatzii.” ⁷¹ Tima inkinkitha-takota-tziiri Judas, Itomi Simón Nampitsi-wiri. Iriitaki Judas pithoka-sityaarini, tima iriitwataka aparoni ikaratzira 12 iyomitaani.

7

Iririntzi-payi Jesús ti inkimisanta-jiitiri

¹ Ipoñaajataki Jesús yariitan-tawaiyita Tapowiniki, ti ininti inkinanaji iipatsitiki Judá-iti, tima yamina-mina-tatziiri Judá-iti iwiiri. ² Iro kantacha monkara-tzimataja kitaitiri yoimosirinkanta-piintarori Judá-iti ipaitai-tziri “Panko-shitantsi.” ³ Imatanakiro iririntzi okaakiini Jesús, ikantanakiri: “Airo pimana aka, pijati inampiitiki Judá-iti iñaantyaamiri anta piyomitaani-payi onkarati pantayitiri. ⁴ Tima inkarati nintatsiri iyoitiri, ti imanakaayaaro yantayi-tziri. Piyotziro awiroka pantayi-tziro opaiyita-rika, piñaakantiro tsika ipiyojiita atziri-payi.” ⁵ Tima imatzitakaro iririntzi-payi irirori ithainka-siri-waitakiri. ⁶ Ari ikantanaki Jesús: “Tikira omonkaratyaata noñaakan-tantyaari naaka, irooma awiroka ti onasityaa piñaayi-tziro kitaitiri-payi. ⁷ Ti inkisani-intimi awiroka-payi osaawi-satziiti. Irooma naaka oshiki ikisaniintakina, tima koñaaro nokinkitha-takotziro naaka, kaari-pirori onatzii okaratzii yantayi-takiri. ⁸ Pijajitii awiroka yoimosirinka-jiita, airo nojatzita naaka, tima tikira omonkaratyaata noñaakan-tantyaaa.” ⁹ Ikaratakaro iñaawai-yitakiro iroka ñaantsi, irojatzii isaikanaki Tapowiniki.

Yoimosirinkiro Jesús ipaitai-tziri “Panko-shitantsi”

¹⁰ Iro kantacha, tima jaitijiitaki iririntzi-payi, ari yampoitanaki irirori Jesús, imananiiki ijataki, tikatsi yotatsini. ¹¹ Oshiki yamina-mina-takiri Judá-iti anta yoimosirinka-jiita, ikantajitzi: “¿Tsikama isaikika yoka atziri?” ¹² Tima oshiki atziri thainka-waitakiri Jesús. Tzimatsi kantatsiri: “Kamiithari inatzii yoka atziri.” Tzimatsi pasini kantatsiri: “Ti inkamiithati, yamatawi-takiri atziri-payi.” ¹³ Iro kantacha, omanaan-tsikiini ithainka-mawai-takiri Jesús, tima itharowanta-tyaari ijiwariti-payi Judá-iti.

¹⁴ Iro kantacha, aritaki niyaankitaki yoimosirinka-jiita, ari ikyaapaaki Jesús tasorintsi-pankoki, iyomitaan-tapaji. ¹⁵ Tima okiryantzi ikantajii-tanaka Judá-iti, ikantajitzi: “¿Tsikama iyotani-tantari yoka, ti inkyaawityaa tsika iyomitaan-taitzi?” ¹⁶ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: “Tima okaratzii noyomitaayitakimiri ti naaka yotasityaaroni, iriitaki oyota-kayi-narori ontyaanka-kinari. ¹⁷ Inkarati kowapiro-taironi inintziri Pawa, ari-taki iyotairo iriitaki Pawa oyota-kayi-narori okaratzii noyomitaan-tziri, tima ti naaka yotasiiwai-tyaaroni. ¹⁸ Tima inkarati oyomitaan-tziri iyotasi-waitari, yamina-mina-tatzii impinkatha-taitiri. Iriima amina-mina-tziri impinkatha-tairi ontyaanka-nari, iri-itaki ñaawaitziri iroopirori. Tira intzipi-siri-waiti irirori. ¹⁹ ¿Tima isankina-witakami pairani Moisés Ikantakaan-taitani? Iro kantacha, ti pimunkara-jiitiro. ¿Paitama pasaryaan-tanari piwiina?” ²⁰ Ari ikantajii-tanaki atziri-payi: “¡Kamaari! ¿Paitama asaryaamiri iwimi?” ²¹ Ikantzi Jesús: “Maaroni awirokaiti oshiki pikiriyaa-winthatakiri piñaakina nantakiri kitaitiri imakoryaan-taitari. ²² Ikantakaan-takami pairani Moisés pinto-misi-taani-tajyaa. (Tima kaari Moisés itakaan-tyaaroni intomisi-taani-tajityaa, awaisatziitini-payi itakaan-tanakarori pairani tikira-mintha intzimi Moisés.) Irootaki pitomisi-taanita-piintantari awiroka-payi kitaitiri imakoryaan-taitari. ²³ Piñaakiro, pitomisi-taanita-piintantaki awiroka-payi kitaitiri imakoryaan-taitari pimatant-tyaarori Ikantakaan-tani pairani Moisés. ¿Paitama pikisaniintan-tanari naaka nisitako-takaajiri maaroni iwathaki aparoni atziri kitaitiri imakoryaan-taitari? ²⁴ Paamawintyaa owapyii-motami = kari pimishakowintanti. Tampatzika-siri pinkanta-wintan-tajyaa.”

¿Iriitakima Saipatzii-totaari yoka?

²⁵ Ari isampita-wakaanaka Aapatyaawini-satzi, ikanta-wakaa: “¿Kaarima yoka yamina-mina-taitziri iwaitiri? ²⁶ Jiirinta isaikaki, maaroni ikimaitakiri iñaawaitzi, tikatsi akirini. ¿Iyotatzii pinkatharipayi iriitaki Saipatzii-totaari jiirinta? ²⁷ Iro kantacha, ayojiitzi yoka atziri tsika ipoñaaro. Irooma apaata aririka impokaki matziri ipaita Saipatzii-totaari, tikatsi yotatsini tsika ipoñaaro.” ²⁸ Tima irojatzii isaikaki Jesús tasorintsi-pankoki iyomitaantzi, ari isinchinkatanaki, ikantanaki: “¡Arimá! ¡Piyotanama awiroka-payi tsika nopoñaaro! Iro kantacha, ti naaka nintasi-tachani nompoki, ityaankani nonatzii yawintaa-piro-taitari. Kaari piyotako-tajitzi

awirokaiti. ²⁹ Iro kantacha noyotziri naaka, tima aritaki nokarajitzi, iriitaki ontyaanka-kinari.” ³⁰ Ari inintawi-tanaka yaakaan-tirimi, iro kantacha tikatsi akotasi-tirini, tima tikira omonkara-paititya. ³¹ Tima oshiki kimisanta-nakiriri Jesús, ikantajitzi: “Aamaa iriitaki yoka Saipatzii-totaari, tima oshiki itasonka-wintantzi. ¿Pikinkisiryaa anauro onkarati intasonka-wintantiri Saipatzii-totaari?”

Ityaantaki Nasitantaniri airikirini Jesús

³² Ikanta Nasitantaniri ikimakiri atziri-payi ikinkitha-waita-kotziri Jesús. Yaapatyaa-nakari ijiwari-payi Ompira-tasorintsi-taari, ityaantaki aamaako-winta-rori tasorintsi-panko airikai-tirini. ³³ Ikantzi Jesús: “Airo osamanitzi nosaiki-motanajimi, irootaintsi nompiai isaikira ontyaanka-kinari. ³⁴ Oshiki pamina-mina-witajyaana, iro kantacha airo piñaajana, tima airo pitsipatana tsika nosaikapaji naaka.” ³⁵ Ari isampita-wakaa-jiita Judá-iti, ikantzi: “¿Tsikama ijamatsitika yoka airo añaatari? ¿Ijatayiiama pasiniki nampitsi yoiwaraa-yitaka ashininka-payi Judá-iti, iyomitaa-yitairi wirakochaiti?” ³⁶ ¿Paitama ikantako-tziri: ‘Pamina-mina-witajyaana, airozimaita piñaajana, tima airo pitsipatana tsika nosaikapaji naaka?’ ”

Nijaa añakaan-tatsiri

³⁷ Okanta owiraanta-paakarori kitaitiri yoimosirinka-piroi-tantyaari. Ari ikatziyanaka Jesús, iñawaitanaki sintsiini, ikantanaki: “Tzimatsi-rika miriniinta-waita-tsiri, intsipasiritajyaana naaka, irawaitaji. ³⁸ Tima isankinaitaki Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki: Inkarati kimisanta-jinani naaka, onkimiwai-tyaaro osiyaa-siri-tanta-jyaarimi nijaa añakaan-tatsiri.” ³⁹ Iriitaki isiyakaa-wintzi Jesús inkarati kimisantairini inampi-siri-tanta-jyaari Tasorinkantsi. Tima tikira intyaantai-tiriita Tasorinkantsi, tikira iwajinoka-sitajyaaro Jesús iwaniinkaro.

Iporoka-jiitanaki atziri-payi

⁴⁰ Tzimatsi atziri-payi kimakirori ikantakiri Jesús, ikantajii-tanaki: “Omapiro-tatya yoka atziri Kamantan-tzinkari inatzii.” ⁴¹ Tzimatsi pasini kantanain-tsiri: “Saipatzii-totaari inatzii yoka.” Iro kantacha tzimatsi pasini kantatsiri: “Kaari, tima airo ipoñaaro Saipatzii-totaari Tapowiniki. ⁴² Tima isankinaitaki Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki: Icharini inatyii pinkatharini David Saipatzii-totaritatsini, impoñii-yaaro Tantapankoniki, inampiki pairani David.” ⁴³ Ari iporoka-jiitanaki atziri ikisa-wakaa-winta-nakari Jesús. ⁴⁴ Tzimatsi nintawi-tanain-chari yaakaan-tirimi, iro kantacha tikatsi akotasi-tirini.

Ti iñiiti siyaarini iñawaitzi

⁴⁵ Ikanta ipiyapaaka aamaako-winta-rori tasorintsi-panko tsika isaiki Nasitantaniri aajatzi ijiwari Ompira-tasorintsi-taari, isampita-wajiri, ikantziri: “¿Paitama kaari pamantakari?” ⁴⁶ Ikantajitzi irirori: “¿Tira iñiiti kimityaarini iñawaiti!” ⁴⁷ Ikantajitzi Nasitantaniri: “¿Yamatawi-tzita-kamima awiroka-payi?” ⁴⁸ ¿Tzimatsima ajiwariti kimisanta-kiriri yoka atziri? ¿Tzimatsima nokaratziri Nasitantaniri kimisanta-kiriri? ⁴⁹ Apatzirora ikimisanta-matsi-tziri atziri-payi kaari yotakotironi Ikantakaan-taitani, tima mishataari iinayitaji.” ⁵⁰ Ikanta Nasitantaniri Nicodemo, pokaintsiri pairani tsitiniriki iñiiri Jesús, ikantanaki: ⁵¹ “Isankinaitaki pairani Ikantakaan-taitsiri, ikantaitzi, ti osinitaan-tsiti imishakowintaitiri aparoni atziri airorika akimiri aroka-payi, irootaki ayotantyaari opaita yantakiri.” ⁵² Ikantai-tanakari: “¿Awirokama Tapowini-satzi? Piñaana-pirotiro Sankinarintsi, aritaki piñaakiro, tikatsi Kamantan-tzinkari poñaachani Tapowiniki.”

Kooya mayimpiro

⁵³ Ipoñaay ijayitaji aparo-payi iwankoki.

8

¹ Iro kantacha tonkaanaki Jesús otzisiki Yiinkai-toniki. ² Okanta okitaitita-manaji, ipiyaja tasorintsi-pankoki. Oshiki atziri piyotzi-winta-waari, saikapaji Jesús iyomitaa-pajiri atziri-payi. ³ Ikanta Yomitaan-tsinkari-payi itsipatakari Nasitantaniri-payi yamakiniri aparoni kooya imonthaaitakari omayimpitzi. Ikatziya-paakiro niyaankiniki ipiyojiita. ⁴ Ikantapaakiri Jesús: “Yomitaan-tatsiri, iroka kooya imonthaaitakari omayimpi-waitzi. ⁵ Ikantakaanaki pairani Moisés iwaiitiro mayimpi-tatsiri kooya.

* 7:35 wirakochaiti = griegos

¿Tsikatyaa pikantzika awiroka?"⁶ Irootaki isampitan-tariri inintzi inkompita-kayityaari Jesús, onantyaari inkanta-koitiriri. Iro kantacha oiyootanaka Jesús isankina-waitantaro irako kipatsi.⁷ Aikiro isampitai-tatziiri, ari ikatziyanaka yoiyoowitaka, ikantanakiri: "Tzimatsi-rika aparoni pikarajitaki kaari antironi kaari-pirori, iriitaki itaakaan-tyaaroni ishimyaan-tyaaro mapi iroka kooya."⁸ Aajatzi yoiyoontanaja, yapiita-najiro isankina-waitziro kipatsi.⁹ Ikanta ikimajitaki ikantakiri Jesús, aparo-payi ipiyayi-tanaka, tima ikinkithasiri-yitanakiro tsika ikantayita irirori. Iriitaki itataitanakaro ipiyanaka antari-kona-payi. Ikanta isaikanaki apitiroini Jesús aajatzi kooya,¹⁰ katziyanaka yoiyootaka, ari isampitziro ikantziro: "Kooyá, ¿Tsikama ikinajii-takika? ¿Tikatsima jatakaironi imishakowintimi?"¹¹ Akanakiri iroori okantziro: "Tikatsi Nowinkathariti." Ikantzi Jesús: "Aajatzi naaka airo nomishakowintzimi. Pijatai, airo papiitziro pinkaaripirotajii."

Ikitainka-takotziri Jesús osaawi-satzi-payi

¹² Ari yapiita-najiro Jesús iyomitairi atziri-payi, ikantziro: "Naaka kitainka-takotziri osaawi-satziiti. Inkarati oshinta-jinani naaka, aritaki nonkitainka-takotajiri, airo ikinawaitaji otsitini-kitzi."¹³ Ari ikantzi Nasitantaniri: "Piwakowinta-siwaita pikinkitha-takota apaniroini, tikatsi apantyaaroni okaratzi pikinkitha-takowai-witaka."¹⁴ Ari yakanaki Jesús, ikantzi: "Kamiitha okaratzi nokamantan-tziri, okantawitaka nokinkitha-takowitaka apaniroini naaka. Tima noyotzi tsika nopoñaakaro, tsika anta nojataji. Iro kantacha ti piyojiitiro awirokaiti.¹⁵ Pamitasi-jiitakaro pikimita-kotari atziri-payi imishakowintanti naaka, omapiro-tatyaara okaratzi nokanta-yitziro, tima ti apaniroini nomishakowintanti, ari nokaratziro Asitanari ontyaanka-kinari naaka.¹⁷ Iroka okantzi Ikantakaan-taitsiri ipaitakimiri awirokaiti:

Aririka osiya-wakaiyaa inkinkitha-takiri apiti kamantakotantatsini, omapiro-tatyaa okaratzi ikinkitha-tziri.

¹⁸ Naaka kinkitha-takotaincha. Ari ikantakari Asitanari ontyaanka-kinari irijatzi kinkitha-takota-kinari. Apiti nokaratzi nokinkitha-takota."¹⁹ Ikantzi Nasitantaniri: "¿Tsikama isaikiri Asitamiri?" Ikantzi Jesús: "Ti piyojiitina awiroka, ari pikimitairi Asitanari ti piyotiri. Arimi piyojiitina naaka, ari piyotakimiri Asitanari."²⁰ Ari ikamantan-takirori Jesús iroka-payi ñaantsi tasorintsi-pankoki tsika iwaita-piintziri kiriiki yasitakai-tariri Pawa. Iro kantacha tikatsi aakaantirini, tima tikira omonkara-paititya yaantai-tyaariri.

Tsika nojataji naaka, airo pariitaja anta awiroka

²¹ Ari yapiita-nakiro Jesús ikantzi: "Aririka nojataji oshiki pamina-mina-witajyaana, iro kantacha aritaki pinkama-koyitairo pikaaripiro-yitaki. Tsika-rika nojatajiro naaka, airo pariitajita anta awiroka."²² Ari ikanta-wakaa-jiita Judá-iti: "¿Isiniwai-tatyaa yoka. Irootaki ikantantari airo ariita arokaiti tsika ijati irirori?"²³ Ikantzi Jesús: "Osaawisatzi pinayitzi awiroka, irooma naaka jinoki-satzi nonatzii. Iro pinampi awirokaiti aka kipatsiki, irooma naaka nonampitaro inkitiki.²⁴ Irootaki nokantan-tamiri: 'Aritaki pinkama-koyitairo piyaari-pironka. Airirika pikimisantana nokaman-takowitaka tsika nopaita naaka, irootaki pinkama-kotan-tajyaarori piyaari-pironka.'"²⁵ Ikantzi Judá-iti: "¿Tsikama pipaitaka awiroka?" Ikantzi Jesús: "Aritaki nokaman-takimi."²⁶ Tima tzimawi-tacha oshiki nonkantimiri, tzimatsi oshiki nomishakowinta-kimiri aajatzi. Tima okaratzi iñaawai-tziri ontyaanta-kinari iriipirori onatzii. Okaratzi nokaman-tayitzimiri osaawi-satziiti, irootaki ikamantanari irirori."²⁷ Iro kantacha ti inkimathatiri ikinkitha-takowi-takari Asitairi.²⁸ Irootaki ikantan-tanakari Jesús: "Aririka pipaika-kotakaan-takiri Itomi Atziri, aripaiti piyoti tsika nopaita. Tima ti naaka antasiwai-tyaaroni noninta-kaari. Apatziro noyomitaan-tziro okaratzi iyomitaaanari Asitanari."²⁹ Itzimi ontyaanka-kinari ari itsipa-siritana naaka. Ti yookina Asitanari, tima nanta-piintzi-niri okaratzi ookimotariri."³⁰ Ikanta ikamanta-koyitakiro Jesús iroka-payi, oshiki kimisanta-nakiriri.

Ookakaa-wintajimi Iriipirori

³¹ Ikantakiri Jesús maaroni Judá-iti ikaratzi kimisanta-nakiriri, ikantziro: "Aririka poisokiro-tanakyaaro noñaani, awirokatakiri iriipirori noyomitaani.³² Aritaki piyotairo iriipirori, irootaki iriipirori ookakaa-winta-jimini pisaika-siwai-tanta-jyaari."³³ Akaajii-tanaki Judá-iti, ikantzi: "Icharini-payi Abraham nonayitatzii naaka. Tikatsi ompirawai-tyaanani. ¿Paitama pikantan-tanari awiroka: 'Aritaki yookakaa-wintai-tajimi.'?"

³⁴ Ikantzi Jesús: “Ikaratzi antapiintzirori kaari-pirori, osiyawai-takaro ompiratyaarimi. Omapiro. ³⁵ Aparoni ompirataari kapichiini ishininka-taitari, iriima aparoni itomitaitari yasi iwiro ishininka-taitari. ³⁶ Aririka yookakaa-wintajimi Itomitaitari, aritaki piyotaji omapiro yookakaa-wintajimi. ³⁷ Noyoyitzimi awirokaiti icharini-yitari Abraham. Iro kantacha pininta-jiitaki piwiina, tima ti onimotimi nokanta-yitzimiri. ³⁸ Irootaki nokamantan-tziri naaka okaratzi ifñaakanari Asitanari. Irooma awirokaiti pantasitaro okaratzi pikimako-tziriri asitamiri.”

Iriitaki asitamiri kamaari

³⁹ Ari ikantajiitzi Judá-iti: “¡Iriitaki nowaisatzitini naaka Abraham!” Ikantzi Jesús: “Awirokami icharini-payi Abraham, aritaki pantakiromi okaratzi yantayi-takiri pairani irirori. ⁴⁰ Iro kantacha, pininta-jiitaki awiroka piwiina nokaman-tawita-kamiro okaratzi iyotakaanari Pawa. ¡Tima ti ari inkantayaa pairani Abraham! ⁴¹ Irojatzi pantayitziro okaratzi yantziri asitamiri.” Ari ikantajiitzi Nasitantaniri: “¡Tira naaka iirintsiti thainka-tasorintsi-taniri. Tima apatziro ikanta Asitanari, iriitaki Pawa!” * ⁴² Ikantzi Jesús: “Iriitakimi Pawa asityaamini, aritaki pintako-takyaanami, tima nopoñaakaro naaka Pawaki, naakataki. Ti naaka pokasita-chani noninta-kaani-kiini, tima iriitaki Pawa ontyaanka-kinari. ⁴³ ¿Paitama kaari pikimatha-tantaro nokanta-yitzimiri? Tima ti pininta-jiiti pinkimisantiro noñaani. ⁴⁴ Iriitaki asitakamiri Kamaari, panta-piintakiniri okaratzi inintziri. Yasi iwiro kamaari owakira itantana-karori, iwamaa-siriantzi. Iriri thaiyawaari-payi inatzii, ti ifñaawaitiro iroopirori. Aririka ininti yamatawitanti, ifñaawai-tziro thaiyaantsi. ⁴⁵ Irooma naaka, noñaawai-tziro iroopirori ifñaantsi, tizimaita pinkimisanta-jiitina awirokaiti. ⁴⁶ ¿Tzimatsi aka pikarajiitaki, kantinani: ‘Kaari-piro-siriri inatzii Jesús?’ Tima okaratzi noñaawai-tziri, iroopirori onatzii. ¿Paitama kaari pikimisantantana? ⁴⁷ Itzimi-rika yasitari Pawa, ikimisantziro ifñaani. Irooma awirokaiti ti yasityaami Pawa, ti pinkimisanta-jiiti.”

Itzimisitaka Saipatzii-totaari

⁴⁸ Ikantajiitzi Judá-iti: “Omapiro nokantakimi Ositikii-toni-satzi pinatzii, tima kamaari pinatzii.” ⁴⁹ Ikantzi Jesús: “Ti nonkamaariti, nopinkatha-tziri naaka Asitanari. Irooma awirokaiti, ti pimpinkatha-jiitina. ⁵⁰ Ti naaka nintasi-tachani pimpinkathatana, tzimatsi pasini nintatsiri impinkatha-taitana, iriitaki mishakowintan-tatsini apaata. ⁵¹ Tzimatsirika kimisantaironi noñaani, airo ikamayitaji apaata. Omapiro.” ⁵² Ikantajiitzi Judá-iti: “Ari noyojiitzi omapiro pikamaaritzii. Tima kamaki Abraham, ari ikimitakari Kamantan-tzinkari-payi, kamayitaki maaroni. Ipoña pikantzi awiroka: ‘Tzimatsirika kimisantaironi noñaani, airo ikamayitaji.’ ⁵³ ¿Panairima awiroka nowaisatzitini Abraham? Kamaki irirori, ari ikimiyi-takari Kamantan-tzinkari. ¿Tzikama pipai-matsitaka awiroka?” ⁵⁴ Ikantzi Jesús: “Naakami nintasi-tachani impinkathatitani, tikatsi apantyaaroni. Iro kantacha tzimatsi pinkathatakaanari, iriitaki Asitanari. Irijatzi pikinkitha-takota-piintziri awiroka, pikantzi: ‘Iriitaki Nowawani.’ ⁵⁵ Tizimaita piyojiitzi awirokaiti. Irooma naaka noñiiri. Aririka nonkantimi ‘ti noñiiri,’ thaiyawaari nonatzii, nosiyako-takami awirokaiti. Iro kantacha omapiro noñiiri naaka. Nokimisantziro ifñaani. ⁵⁶ Tima yoka Abraham, piwaisatzi-titari awirokayai, ikimo-siritaki pairani ifñiiri nompoka-paititi. Imatzimai-takaro ifñaakina, antaro ikimo-siritaki.” ⁵⁷ Ikantzi Judá-iti: “Tikira-mintha ontzimi onkarati 50 pisarintsiti. Ari pikantzi piñiiri Abraham.” ⁵⁸ Ikantzi Jesús: “Tikira-mintha intzimiita pairani Abraham, ‘Naakataki.’ Omapiro.” ⁵⁹ Ikanta yaayiw-tanaka mapi Judá-iti inintzi ishimiirimi Jesús. Omananaka irirori, sitowanaki tasorintsi-pankoki.

9

Yisitako-takaajiri Jesús Kamaraakiri

¹ Ikanta yawisanaki Jesús ifñaapaakiri aparoni atziri kamaraaki-tatsiri, itzima-kori ikamaraakitzi. ² Ikantzi iyomitaani-payi: “¡Yomitaanari! ¿Paitama ikamaraakitantari owakira itzimapaaki yoka atziri? ¿Irooma kantakaaro ikaariprotzi iriri? ¿Irooma kantakaaro ikaariprotzi irirori?” * ³ Ikantzi Jesús: “Ti iro kantakaan-tironi iyaari-pironka irirori, ti iro kantakaan-tironi iyaari-pironka iriri. Iro kantakaan-tzirori ifñaakan-taitan-tyaarori isintsinka Pawa. ⁴ Tima ainiro okitaittzi, oninta-pirotatyaa nantiniri yanta-wairi ontyaanka-kinari. Irooma aririka ontsitini-tanaki, tikatsi

* **8:41** thainka-tasorintsi-taniri = mayimpiriiti. Tima isiyakaa-winta-tziiri pairani Judá-iti, ti yoisokiro-tyaari Pawa, yantayi-tziro kaari-pirori. * **9:2** Yomitaanari = Rabi

kantironi yantawaiti. ⁵ Tima ainiro nosaiki naaka aka kipatsiki, naakataki kitainka-takotziri osaawi-satzi.” ⁶ Ikaratakiro ikinkitha-waitaki Jesús, ichoontanaki kipatsiki, yamirokaki kapichiini kipatsi, itziritakiri irokiki kamaraakiri. ⁷ Ikantziri: “Pijati pinkiwyaa owaanka-naariki ipaitai-tziri Tyaantaa-rini.” Ari ikinanaki kamaraakiri, ikiwapaaka. Ikanta ipiyapaaka, aminawai-tanaji kamiitha. ⁸ Ikanta ishininka-payi ikaratzi ñaapiintziriri ikampitantzi impasitai-tyaari, isampita-wakaa-jiitaka, ikantzi: “¿Kaarima yoka saika-piinta-tsiri ikampitantzi impasitai-tyaari?” ⁹ Tzimatsi kantatsiri: “Iriitaki.” Pasini kantatsi: “Kaari, iriawai-witaka.” Ikantzi irirori: “Naakataki piñaa-piintzi.”

¹⁰ Ari isampitai-tanakiri, ikantai-tziri: “¿Tsikama pikantaaka paminan-taari kamiitha?”

¹¹ Ikantzi irirori: “Jiirinta atziri paitachari Jesús, itziritan-takanaro kipatsi nokiki, ikanta-tamaitana: ‘Pijati owaanka-naariki ipaitai-tziri Tyaantaa-rini. Ari pinkiwyaaari.’ Ikanta nojatanaki, nokiwapaaka anta, ari okantanajiri naminanaji.” ¹² Ikantai-tziri: “¿Tsikama iroñaaaka yoka atziri?” Ikantzi irirori: “Ti noyoti.”

Isampitziri Nasitantaniri-payi Kamaraaki-witachari

¹³ Ikanta yaitanakiri kamaraaki-witachari isaiki Nasitantaniri-payi. ¹⁴ Tima irootaki kitaitiri imakoryaan-taitari, ikantanta-karori Jesús itziritan-takariri irooki kipatsi, iro yokichaa-tantaari kamiitha.

¹⁵ Ari yapiitakiri Nasitantaniri-payi isampitziri tsika okanta yokichaa-tantaari kamiitha. Ikantanaki irirori: “Itziritan-takanaro nokiki kapichiini kipatsi, ari nojatanaki naaka nokiwaakita. Ari nokichaa-tanaji kamiitha.” ¹⁶ Ari ikantzi pasini Nasitantaniri: “Yoka atziri antakirori kaari irasi Pawa, tima ti imairintyaaro kitaitiri imakoryaan-taitari.” Tzimatsi pasini kantatsiri: “¿Iriimi kaari-piro-siriri, airo yantziromi añaakiri?” Tima onasiyitaka ikantajii-takiri Nasitantaniripayi, ti yaapatyaa-wakaiyaa. ¹⁷ Ari yapi-itakiri isampitziri kamaraaki-witachari, ikantzi: “¿Paita pikinkithasiritari awiroka, paitama okichaa-takaa-jimiri kamiitha?” Ikantzi irirori: “Kamantan-tzinkari inatzi.”

¹⁸ Iro kantacha, ti inkimisanta-jiiti Judá-iti iriitaki kamaraaki-witachari yoka, iriitaki yokichaa-takai-tajiri kamiitha. Irootaki ikaiman-takariri iriri yokichaa-takai-tajiri.

¹⁹ Isampita-wakiri, ikantzi: “¿Iriima pitomi yoka? Pinkamantina, ¿irooma itzimakori ikamaraakitzi? ¿Tsikama okanta yokichaa-tantaari kamiitha?” ²⁰ Ikantanaki iriri: “Apatziro noyotzi iriitaki notomi, itzima-kori ikamaraakitzi. ²¹ Iro kantacha, tira noyoti tsika okanta yokichaa-tantaari kamiitha, ti noyoti aajatzi ninka okichaa-takaa-jiriri. Pisampitiri irirori, aritaki antaritaki irirori, iriitaki kamantimiri.” ²² Iro ikantantari asitariri tima itharowan-tatyaari Judá-iti, ikantajiitaki irirori: “Itzimi-rika kantaintsini Saipatzii-totaari inatzi yoka Jesús, airo nosinitairi inkyaaji apatota-piinta-jiita.”

²³ Irootaki ikantantari iriri: “Pisampitiri notomi, antaritaki irirori.”

²⁴ Ari yapiitakiro Judá-iti ikaimajiri kamaraaki-witachari, ikantzi: “Pimpinkathatiri Pawa, pinkamantina kamiitha, airo pipinkatha-waitziri yoka atziri kaari-piro-siriri inatzi.” ²⁵ Ikantzi irirori: “Ti noyoti naaka kaari-piro-siri-rika inatzi. Apatziro noyotzi kamaraakiri nonawita, yokichaa-takaa-jana kamiitha.” ²⁶ Yapiitzi isampitziri, ikantzi: “¿Tsika ikantakimika? ¿Paita yantakiri yokichaa-takaan-taamiri?” ²⁷ Ikantzi kamaraaki-witachari: “Aritaki nokantakimi, ti pinkimisantina. ¿Paitama pinintantari napiitimiro? ¿Pininta-tziima pinkimisanta-jiitiri awiroka?” ²⁸ Ari ikawiya-waitaitanakiri kamaraaki-witachari, ikantai-tanakiri: “Pawintyaari awiroka yoka atziri, irooma naakaiti nawintyaaro Ikantakaantani awaisatziitini Moisés. ²⁹ Tima noyojiitzi naaka ikinkitha-waita-kaakiri Pawa pairani Moisés. Iriima yoka atziri, tikatsi yotirini tsika ikinapaaki.”

³⁰ Ari yakanaki kamaraaki-witachari, ikantzi: “¡Arimá! Ti piyotiri awirokaiti tsika ikinapaaki. Irooma naaka yokichaa-takaa-jana kamiitha. ³¹ Tima ayojiitzi maaroni ti inkimiri Pawa antzirori kaari-pirori. Apatziro ikimiro yamanani pinkathatziriri, ikaratzi antanajirori inintziri. ³² Tikatsi ankimakoti tzimatsi okichaa-takaa-jiriri tzimako-tzirori ikamaraakitzi. ³³ Airoomi ipoñaakaro yoka atziri Pawakinta, airo imatziromi yantakiri.” ³⁴ Ikantai-tanakiri kamaraaki-witachari: “Kaari-pirori pikanta pitzima-paaki awiroka. ¿Impoña pinintzi piyomitaa-yitajina naaka?” Imisitowai-takiri.

Kamaraaki-siriri

³⁵ Aritaki kimaki Jesús imisitowai-takiri kamaraaki-witachari. Ikanta iñaajiri inapaji, isampitakiri, ikantzi: “¿Pawintaarima awiroka Itomi Atziri?” ³⁶ Ikantzi irirori: “¡Pinkathari! Pookotinari tsika itzimi, nonintzi nawintyaari naaka.” ³⁷ Ikantzi Jesús: “Aritaki piñaakiri, iriitaki kinkitha-waita-kaakimiri.” ³⁸ Ari ityirowanaka yoka atziri impinkatha-tanakiri Jesús, ikantzi: “Nawintaami Pinkathari.” ³⁹ Ikantzi Jesús:

“Irootaki nopokan-takari naaka naminayi-tajiri osaawikisatzi, irootaki yokichaa-tanta-
jyaari kamaraaki-witachari. Iriima ikaratzi okichaa-witachari, kamaraaki inkantajyaa.”
40 Ikanta ikimaki Nasitantaniri ikaratzi tsipatakari Jesús, ikantakiri: “¿Pikanta-tziima
naaka-payi kamaraakiri?” 41 Ari ikantzi Jesús: “Omapiromi pinkimi-tyaari mawityaakiri
awirokaiiti, tikatsi mishawinti-mironi piyaari-piro-siritani. Irooma pikanta-jiitzi ti
pimawityaakiti, aritaki imishakowintan-taita-kimiro pipiyatha-takana.”

10

Isiyakaa-wintai-tziro piratantotsi

1 Ipoñaa ikantzi Jesús: “Tzimatsi-rika kaari kyaatsini ikyaa-piintai-tzira piratantotsiki,
inkyaasi-takyaa-rika onampina-tantoki, kosintzi inatzi, kaari-pirori inatzi. Omapiro.
* 2 Iriima ikaratzi kyaatsiri tsika ikyaa-piintaitzi, iriitaki aamaako-winta-piintariri
ipiraitari. 3 Tima iriitaki asitaryaa-kotziriri ipiraitari aamaako-winta-rori asitako-rontsi.
Inkaima-pajiri aamaako-wintariri tsika ipaiyitzi ipiraitari, aritaki iyowaanti-tawajiri
irirori. Iriitaki misitowa-pajirini ipiraitari. 4 Aririka imisitowakiri maaroni intakiroki,
iriitaki jiwatirini aamaako-wintariri, iyaatzimai-tyaari ipiraitari, tima iyowaantitzi
iriitaki aamaako-wintariri. 5 Iro kantacha tira iyaatiri kaari iñaapiintzi, oshiki isiya-
pithatari, tima ti iyowaantitiri.” 6 Ari ikantakiri Jesús isiyakaa-wintziniri, iro kantacha
ti inkimatha-jiitiri yokaiti opaita ikantako-tziri.

Ikimitari Jesús kamiithari aamaako-wintan-tatsiri

7 Ari yapiita-nakiro Jesús ikantziri: “Naakataki osiyarori asitakoro piratantotsi.
Omapiro. 8 Tima inkarati itakarori ipokaki tikira-mintha nompoki naaka, isiyasi-
takari kosintzi, kaari-pirori inayitzi yokaiti. Iro kantacha tira inkimisanan-tajjiitiri
ipiraitari. 9 Naakataki osiyarori asitako-rontsi. Tzimatsi-rika kyaajatsini nokimitakoro
naaka asitakoro, aritaki yawisako-siritaji. Tima inkimata-kotajyaa ipiraitari ipiya-
piyata ikyaa-piintzi aajatzi isitowa-piintzi. Ti onkowitzyaa-waityaa iwariti. 10 Iriima
kosintzi apatziro ipoki inkositi, iwanti, yapirotanti. Irooma naaka nopokaki nañaakaa-
siri-tziitantaji.

11 Naakataki osiyarori kamiithari aamaako-wintariri ipiraitari. Tima inkarati
kamiithari aamaako-wintariri ipiraitari, isiniwintari ipira. 12 Iro kantacha ikaratzi
ipinaitziri yaamaako-wintari asinintsi ipiraitari, aririka iñaawakiri owamintha-tariri
ipiraitari, isiya-pithatari ipiraitari, ari iwaityaaari ipiraitari yookanakiri aamaako-
wintariri, oiwarayi-tanaka pasini ipiraitari. 13 Irootaki isiyantari aamaako-wintariri
ipiraitari, tima apatziro inintzi impinaitiri. Tira inkowa-pirotiri ipiraitari yaamaako-
wintyaari. 14 Naakataki osiyarori kamiithari aamaako-wintariri ipiraitari. Noyoyitzi
naaka nopira-payi. Iyotana irirori. 15 Okimita iyopirotana naaka Asitanari, ari nokimi-
tziitari naaka nopyiro-tziri irirori. Nosiniwintari naaka nopira-payi. 16 Tzimatsi pasini
nopira kaari saikatsini aka. Ontzimatyii namayitajiri irirori aka. Aritaki inkimisanta-
yitajina irirori. Tima aparoni inkantajyaa impiyotajyaa. Aparoni inkantajyaa aamaako-
winta-jyaarini. 17 Tima nosinitakiro naaka nañaan-ntari napiitan-tajyaarori nañaaji.
Irootaki itakotan-tanari Asitanari. 18 Tikatsi sintsitinani, naakataki sinitasi-taincha.
Otzimimotana nosintsinka nosinitan-takari, irootaki napiitan-tyaarori nañaaji. Iro
ikantakinari Asitanari nantiro.”

19 Ikanta ikimajitaki Judá-iti okaratzi ikantakiri Jesús, tsiparyaa-wakajitanaka
ikarawi-jiitara. 20 Tzimatsi oshiki kantanain-tsiri: “¿Paitama pikimisanan-tariri?
Ikamaari-tatzii, irootaki isinkiwintantari.” 21 Tzimatsi pasini, kantatsiri: “Inkamaari-
tatyimi yoka airo iñaawai-tziromi iroka ñaantsi. ¿Kantatsima kamaari yisitako-takairi
mawityaaki-witachari?”

Ikisaniinta-nakiri Judá-iti yoka Jesús

22 Aritaki kyaarontsi-tapaji. Ari yoimosirinkai-tzirori tasorintsi-panko anta Aap-
atyaawiniki. 23 Ari isaikitakari irirori Jesús tasorintsi-pankoki, yaniwaitzi awisa-
tapi-sitzi tasorintsi-panko ipaitai-tziro “Salomón-tapi-si.” 24 Ari ipiyotzi-winta-paakari
Judá-iti, ikantapaakiri: “¿Tsika-paitima pinkaratiro piñaan-sirin-kayitakina? Awiroka-
rika Saipatzii-totaari, intsityaa piñaarontinaro.” 25 Yakanaki Jesús ikantzi: “Aritaki
nokaman-tawitakami awirokaiiti, ti pinkimisantina. Okaratzi antakaa-yitakinari ita-
sorinka Asitanari, añaakanta-piro-waitakiro kamiitha. 26 Iro kantacha ti pinkimisanta-
jiiti awirokaiiti, ti pinkimi-takaantyyaa awirokami nopira. 27 Inkarati siyanajyaarini
iyowaantitana nopira, noyotzitari naaka. Iyaayitana irirori-payi. 28 Naakataki añaakaa-
yitairini. Airo ipyaawaita, tikatsi aapitha-tinarini. 29 Ikaratzi ipakinari Asitanari,

* 10:1 piratantotsi, ipiraitari, ipira, nopira = oisha = oveja

tikatsira aapitha-tajinarini, iriitaki matairori yiriipirotsi, iriitaki anaako-piro-tanta-tsini. ³⁰ Itsipa-siritana Asitanari, kimiwaitaka aparonimi nonkantayaa."

³¹ Ari yapiiwi-takaro Judá-iti yaawitanaja mapi inintzi ishimiriimi, ³² ikantanaki Jesús: "Tima oshiki kamiithari piñaako-takinari awirokaiti antakaa-kinari itasorinka Asitanari. ¿Tsikama otzimika pishimiyaa-wintinari?" ³³ Ikantajitzi Judá-iti: "Ti iro nonintan-tyaari noshimiyaa-wintimiro kamiithari okaratzi pantayi-takiri, iro noshimiyaa-wintimi pithainka-tasorintsi-takiri Pawa. Tikatsi pimpaita-matsityaa awiroka, atziri pinatzii, iro kantacha pikimita-kaanta-waitaka Pawami pinatyii." ³⁴ Ikantzi Jesús: "Iroka osankina-takota Ikantakaan-taitsiri, Naaka kantatsi: 'Pawaiti pinajitzi awirokaiti.'

³⁵ Ari ayojiitziro Sankinarintsi-pirori, airo okanta antainkañaanitiro. Iriita-jaantaki Pawa paitakiri atziri-payi 'Pawaiti' ikaratzi iyotakaa-yitakiri iñaani. ³⁶ ¿Paitama pikantan-tanari awiroka-payi nothainka-tasorintsitaki nokantaki naaka Itomi Pawa? Naakataiki iyoyaaiki, ityaantakina nonpoki kipatsiki. ³⁷ Aiorika nantayi-tziro naaka okaratzi yantziri Asitanari, airo pikimisanta-jiitzi. ³⁸ Iro kantacha piñaakina nantayi-tziro, onkanta-wityaa airo pikimisantana naaka, iro pinkimisanti okaratzi notasonka-wintan-tayitaki, irootaki piyopiro-tanta-jyaari nowichajari naaka Asitanari, iwichajana aajatzi irirori." ³⁹ Ari yapiiwi-tanaaro Judá-iti inintzi yaakaan-tirimimi, iro kantacha Jesús isiya-pitha-tanakari.

⁴⁰ Piyanaka Jesús katonkonta Pariñaaki. Ari isaikapaji tsika ikiwaatantaki pairani Juan. ⁴¹ Oshiki atziri jatasita-kiriri iñiiri Jesús. Ikantajitzi: "Okantawitaka ti intasonka-wintan-tawityaa irirori Juan, iro kantacha okaratzi ikinkitha-takota-kiriri yoka atziri, iriipirori onatzii." ⁴² Tima oshiki kimisanta-kiriri Jesús anta.

11

Ikamantakari Lázaro

¹ Tzimatsi aparoni mantsiyari paitachari Lázaro, iriitaki nampitarori Asinonkaa-pankoniki, itsipataro iritsiro, María aajatzi Marta. ² (Iroka María iritsiro Lázaro, irootaki saitanta-kariri kasankaari iitziiki Awinkathariti, oshitan-tanaari oisi.) ³ Okanta iritsiro-payi Lázaro, okaimakaan-takiri Jesús, okantziri: "Pinkathari, imantsiya-tatzii pitsipa-winthatani." ⁴ Ikanta ikimawaki Jesús, ikantanaki irirori: "Iroka mantsiyarintsi ti owamaanti, ari iñiitirori itasorinka Pawa, aajatzi irasi Itomi."

⁵ Tima itako-pirotani onatzii Jesús iroka Marta, María, aajatzi Lázaro. ⁶ Ikimawitaka ikamantai-tziri imantsiya-tatzii Lázaro, aikiro isaikana-kitziyi okaratzi apiti kitaitiri anta. ⁷ Ipoñaan ikantanajiri iyomitaani-payi: "Thami ampiyaji iipatsitiki Judá-iti." ⁸ Ikantajitzi iyomitaani: "Yomitaanari! Owakira inintzi ishimimi Judá-iti anta, aikiro pinintatzii pimpiyanaji anta." * ⁹ Ikantzi Jesús: "¿Tima osamani okanta aparoni kitaitiri? Ikaratzi aniatitsiri kitaipaiti, ti yantziwa-waityaa, tima tzimatsi kitainkari aka kipatsiki. † ¹⁰ Iriima aniatitsiri tsitini-paiti, yantziwa-waita, tima tikatsi kitainkari." ¹¹ Aikiro ikantana-kitziyi Jesús: "Makoryaaki atsiipa-winthatani Lázaro, iro kantacha ontzimatyii nojati nopiriintajiri." ‡ ¹² Ari ikantajitzi iyomitaani: "Pinkathari! Kimitaka iro yisitakotaji, tima imakoryaatzii." ¹³ ikantawi-tatyaa Jesús kamaki Lázaro, iro kantacha ikinkithasiri-jiita iyomitaani iñaawinta-tziro makoryaantsi. ¹⁴ Ari yoiñaaronta-nakiro Jesús, ikantzi: "Kamaki Lázaro. ¹⁵ Oshiki nonkimo-siritaki ti nosaiki anta, irootaki pinkimisanta-piro-tantyaari awiroka. Iro kantacha ontzimatyii ajati aminiri." ¹⁶ Ikanta Tomás ipaitai-tziri "Tsiipari", iñaanatziri pasini iyomitaani-payi Jesús, ikantziri: "Thami ayaatanakiri, añaamatsiti aiorika iwamaitajai aroka." §

Iriitaki Jesús opiriintan-tatsiri, añaakaan-tantatsiri

¹⁷ Ikanta yariita-paaka Jesús, ikimapaaki tzimaki okaratzi 4 kitaitiri ikitaitan-takariri Lázaro. ¹⁸ Ti intaina-piro owiro Asinonkaa-pankoni nampitsi Apatyaaawini. * ¹⁹ Tima oshiki Judá-iti pokayitain-tsiri yomisirinkaro Marta aajatzi María ikamakira oyaariri. ²⁰ Okimaki Marta ariitapaaka Jesús, jatanaki omonthaa-wakari. Irooma María irojatzii osaikaki pankotsiki. ²¹ Okantawakiri Jesús iroka Marta: "¡Pinkathari! Arimi pisaikimi awiroka aka, airoimi ikami aarini. ²² Iro kantacha noyotzi naaka onkarati pinkampi-tiriri awiroka Pawa, aritaki imatakimiro." ²³ Ikantziro Jesús: "Aritaki impiriintaji piyaariri." ²⁴ Okantzi Marta: "Noyotzi naaka aritaki impiriintaji apaata owiraantyaaroni kitaitiri impiriintai-rika ikaratzi kamayitain-tsiri." ²⁵ Ikantzi Jesús: "Naakataki opiriintan-tatsiri,

* **11:8** Yomitaanari = Rabí † **11:9** aparoni kitaitiri = 12 hora ‡ **11:11** makoryaantsi = maantsi § **11:16** Tsiipari = Dídimo * **11:18** ti intaina-piro = 3 kilómetro = 15 estadio

naakataki añaakaan-tatsiri. Ikaratzi kimisanta-jinani naaka, onkanta-wityaa inkami, aritaki yañaaji. ²⁶ Tima inkarati añaayita-tsiri iroñaaka, ikaratzi kimisantaanari naaka, aritaki yañaaji inkamawi-tajyaa-rika. ¿Pikimisantsiroma iroka? ²⁷ Okantzi Marta: “Nokimisantsimi Pinkathari, tima awiroka Saipatzii-totaari, Itomi Pawa, pokaintsiri aka kipatsiki.”

Iiraapaaka Jesús tsika ikitaitakiri Lázaro

²⁸ Ari okaratzi okinkithawaitakaayiri Marta, jatanaki okaimiro María, irinto, okamanta-thata-paakiro, okantziro: “Ariitapaaka yomitaan-taniri, ikaimimi.” ²⁹ Okanta okimawaki irorori, sintziini okatziyanaka, osiyasi-tanakari oñaawakiri Jesús. ³⁰ Tikiraata yariityaa Jesús nampitsiki, irojatzi isaikaki tsika omonthaa-wakari Marta. ³¹ Ikanta Judá-iti ikaratzi tsipata-karori owankoki María yoimosirinkiro, tima iñaawakiro sintziini okatziyanaka ojananaki, iyaataa-jiita-nakiro isiyakaantzi irawai-tatyiyaa kitataariki. ³² Okanta ariitapaaka María isaikaki Jesús, otyirowa-sitapaakari okantapaakiri: “¡Pinkathari! Arimi pisaiki awiroka aka, airomi ikami aarini.” ³³ Ikanta iñaakiro Jesús irayimo-tapaakari María, ari ikantzi-tapaakari Judá-iti ikaratzi oyaatapaa-kirori, othonka-siryaa-nakiri irorori, antaro okatsizimo-siri-tanakari. ³⁴ Ari isampita-nakiro, ikantziro: “¿Tsikama anta pikitataki-rika?” Ari ikantai-tanakiri: “Pimpoki Pinkathari, piñiiri.” ³⁵ Ari Iiraapaakari irorori Jesús. ³⁶ Ari ikantajii-tanaki Judá-iti: “¡Piñiiri, oshiki itakotakari irorori!” ³⁷ Tzimatsi pasini Judá-iti kantanain-tsiri: “Iriiwiitaka yoka aminakairiri mawityaakiri, ¿paitama kaari yaminanta tsika inkinakairo airo ikamanta Lázaro?”

Yañaantaari Lázaro

³⁸ Ari yapiita-nakiro Jesús okatsizimo-siri-tanakiri, ijatasi-tanakiri tsika ikitaitakiri. Tima omoro-naiki onatzii, antaro mapi ishipita-koitan-takariri. ³⁹ Ikantzi Jesús: “Pisirinkiro mapi.” Ari okantzi Marta, iritsiro kamaintsiri: “¡Pinkathari! Kimitaka aritaki sankaaiki, tima tzimaki okaratzi 4 kitaitiri ikamantakari.” ⁴⁰ Ikantzi Jesús: “¿Tima nonkantimi aririka pinkimisantina aritaki piñaakiro itasorinka Pawa?” ⁴¹ Tima isirinkai-takiro mapi. Ari yaminanaki Jesús inkitiki, ikantanaki: “Asitanari, nopaasonki-tzimi awiroka, tima pikimakina. ⁴² Noyotzi ari pikanta-piintatya piki-mana. Irootaki nokantan-tamiri inkiman-tyaari atziri-payi ikaratzi piyotain-chari aka, irootaki inkimisantan-tyaari awiroka ontyaanka-kinari.” ⁴³ Ikanta iñaawai-takiro iroka ñaantsi, ikaimanaki sintsiini ikantzi: “¡Lázaro! ¡Pisitowaji!” ⁴⁴ Tima sitowapaji kamawitain-chari yoosatakaroro manthakintsi irakoki aajatzi iitzi, irojatzi ipona-porotakaro yankowi-tantai-tawakariri. Ikantzi Jesús: “Pankowi-ryaakotiri, ijataita.”

Ikamanta-wakaita iwa-kaantaitiri Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵ Irootaki ikimisantan-tanakari oshiki Judá-iti ikaratzi jataintsiri itzipataro María, ikaratzi ñaakirori yantakiri Jesús. ⁴⁶ Iro kantacha tzimatsi pasini Judá-iti jatasitakiriri Nasitantaniri-payi. Ikamanta-paakiri okaratzi yantakiri Jesús. ⁴⁷ Irootaki yapatotan-tanakari Nasitantaniri-payi, aajatzi ijiwari Impira-tasorintsi-taari, tima iyosita ipiyojiitaka iriipiroriiti, ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsikama ankantyaaka? Oshiki iñiitakiri itasonka-wintantaki yoka atziri. ⁴⁸ Aririka añaasi-mintha-tasityaari, aritaki inthonkakyaa inkimisantaitiri maaroni. Ari impokaki ijiwariti-payi wirakocho, imporoka-paakiro tasorintsi-panko, yapirotakai maaroni arokaiti.” ⁴⁹ Tima iriwiitaka pairani ijiwari-piroti Impira-tasorintsi-taari paitachari Caifás, ikantanaki irorori: “Kimitaka ti piyojiiti awiroka. ⁵⁰ Ti pinkinkithasiri-jiityaa irootaki kamiitha-tatsini inkamawinta-tajai aparoni atziri, airo yapiroi-tantai anampiki.”

⁵¹ Ikanta Caifás Impira-tasorintsi-pirori, iñaawai-takaakiri Pawa. Okantawitaka ti iyoti, iriitaki Jesús ikinkitha-takotaki inkamawintiri ishininka-payi. ⁵² Ti apatziro inkamawintari Judá-iti, irootaki yapatotan-tajyaari maaroni itomiiti Pawa ikaratzi saikayi-taintsiri tsika-rika-payi aka kipatsiki. ⁵³ Aripaiti inintajuitaki ijiwariti Judá-iti iwa-kaantiri Jesús.

⁵⁴ Irootaki kaari inintan-tanaja Jesús intzipatanajyaari Judá-iti. Sitowanaki tsika inampiwitakaro, jataki otzisi-masiki osaiki nampitsi paitachari Efraín. Ari isaikaa-pajiri anta itsipayi-takari iyomitaani-payi.

⁵⁵ Irootaintsi yoimosirinka-paiti-tairo Judá-iti Anankoryaantsi, oshiki atziri jatatsiri Aapatyaawiniki iwitsika-siri-yityaa. ⁵⁶ Oshiki yamina-mina-witai-takari Jesús, isampita-wakaa-jiita tasorintsi-pankoki, ikantzi: “¿Tsikama pikanta-jiitzi awiroka? ¿Arima impokaki irorori yoimosirinkajuita?”

⁵⁷ Ikanta Nasitantaniri-payi aajatzi ijwari Impira-tasorintsi-taari-payi, ikantan-tayitaki: “Tzimatsi-rika yotaintsini tsika isaiki Jesús, inkamanti, naakaan-tiriita.”

12

Isaitan-taitari Jesús kasankaari

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

¹ Tima oyotapaa-kityaa 6 kitaitiri yoimosirinkan-taityaarori Anankoryaantsi, jataki Jesús Asinonkaa-pankoniki, inampiki Lázaro yañaakaajiri. ² Okanta otsitiniityaanaki ari ikaimai-takiri Jesús yakyootiri itsipa-winthari-payi. Irootaki oyiitan-tatsiri Marta. Ari isaikitakari aajatzi Lázaro itsipatakari Jesús iwajiita. ³ Amakota-paaki María kasankaari. Oshiki owinaro iroka. Osaitan-takari iitziki Jesús. Oshitanta-tzimaitari oisi. Kasankainka okantanaka maaroni pankotsiki. * ⁴ Ikanta Judas Nampitsi-wiri, iyomitaani Jesús pithoka-sityaarini apaata, ikantanaki irirori: ⁵ “¿Paitama kaari ipimantai-tantaro iroka kasankaari? Ari aakimi oshiki kiriiki, iriitaki ampacityaaririmi asinonkai-nkari-payi.” † ⁶ Tira iro inkantan-tyaari Judas itakota-tyaari asinonkai-nkari-payi, kosintzi inatzii. Iriitaki owiiriri kiriiki, iro kantacha ikosita-piintziri kapichiini. ⁷ Ikantzi Jesús: “Piñaasi-tyaaro, irootaki okasiya-kaawintakinari aririka inkitai-takina apaata. ⁸ Iriima asinonkain-kariiti irasi iwiro isaikimotimi, irooma naaka kapichi-tapaaki nosaiki-motanajimi.

Ikamanta-wakaaita iwaitiri Lázaro

⁹ Tima oshiki Judá-iti yotaintsiri ari isaiki Jesús anta Asinonkaa-pankoniki. Ijajiitanaki anta. Ti apatziro yaminiri Jesús aajatzi Lázaro, yañaakaajiri Jesús. ¹⁰ Iro kantacha ikamanta-wakaa-jiitaka ijwari Impira-tasorintsi-taari inwiiri Lázaro. ¹¹ Iriitaki Lázaro kantakaan-takirori kaari yaripiro-tanta-naari Judá-iti ikaratzi kimisanta-najiriri Jesús.

Ariitaja Jesús Aapatyaawiniki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² Okanta okitaitita-manaji, oshiki atziri jataintsiri Aapatyaawiniki yoimosirinkiro Anankoryaantsi. Ari ikimajitaki ikantaitzi: “Ariitapaaka Jesús Aapatyaawiniki.” ¹³ Ichikajii-tanaki osiyarori kompirosi. Jaitijii-tanaki imonthaa-wakyaari, ikaimajitzi ikantzi:

¡Korakitataiki awinkathariti!

¡Tasonka-wintaari ikantaja, tima Pinkathari inatzii otyaanka-kiriri!

¡Iriitaki Awinkatharipirotajyaari arokaiti Israel-iti! ‡

¹⁴ Ari iñaapaaki Jesús kiripiri ikyaakoitari, ikyaako-tanakari, tima iriitaki ikinkitha-takoi-tzitakari pairani Sankinarintsiki, ikantaitaki: §

¹⁵ Kisakowintoni-sató, airo pitharowa-jiitzi,

Pokataiki Piwinkathariti,

Ikyaaoko-takari kiripiri ikyaakoitari.

¹⁶ Tira inkimatha-wityaaro iyomitani-payi Jesús owakira ikimawakiro. Iro kantacha iwajinoka-sitan-taarori Jesús iwaniinkaro, aripaiti ikinkithasiri-jiitanaka, iriitwita Jesús isankina-takoitzi. ¹⁷ Tima oshiki ikinkitha-takoyi-tanajiro okaratzi iñaakiri atziri-payi itsipatakari pairani Jesús yañaakaan-taariri Lázaro. ¹⁸ Irootaki ijatanta-yitanakari atziri-payi imonthaa-wakari Jesús, tima ikimako-takiri yañaakairi kamawita-chari. ¹⁹ Iriima Nasitantaniri-payi ikanta-wakaa-jiitanaka irirori: “Piñaakiro, kimitaka airo imatziri itsinampairi. Paminiri, irootaintsi ijatasitiri maaroni.”

Ñaawaitzirori Iñaani Wirakocha Yamina-mina-tziri Jesús

²⁰ Tzimatsi wirakocha-payi ikonowakari ikaratzi jataintsiri yoimosirinka-jiita. ²¹ Ikanta wirakocha-payi itsitoka-paakari Felipe, poñaachari Simapankoniki nampitsi saikatsiri Tapowiniki. Ikantapaakiri: “¡Pinkathari! Nonintzi noñiiri Jesús.” ²² Jatanaki irirori Felipe, ikamanta-paakiri Andrés. Apitiroiti ijatanaki, ikamantakiri Jesús. ²³ Ari ikantzi Jesús: “Monkara-tapaaka iwajinoka-sitan-tajyaarori iwaniinkaro Itomi Atziri. ²⁴ Tima aparoni okithoki kaari sampiiki-tatsini aririka impanki-taitiro, asi owiro onkara-matsiti aparoni okithoki. Irooma aririka osampiikita-painti impanki-taitiro, aritaki iñiitajiro onkithoki-pirotaj. Omapiro. * ²⁵ Tzimatsi-rika itakota-siwai-tachari yantayi-tziro ayimaniinta-siyitari, aritaki impyaasi-tajyaa. Iriima ikaratzi manintaironi

* **12:3** kasankaari = nardo; owinaroni = aparoni libra = 300 gramo † **12:5** oshiki kiriiki = 300 denario. Iriitaki ipinaiziriri antawai-tatsiri aparoni osarintsi. ‡ **12:13** Korakitaintsi awinkathariti = Hosana; Wairontsi § **12:14** ikyaakoitari = asnillo, asna * **12:24** okithoki = trigo

ayimatan-tziri yantasi-waithaari aka kipatsiki, ikamawinta-naatyiro yañaani-tanta-jyaari. ²⁶ Tzimatsi-rika nintatsini nonkimi-takaantiri nompiratani, inkimita-kotyaaanaro naaka. Tsika-rika nosaikaji naaka, aritaki isaikita-jyaari irirori nompiratani. Tzimatsi-rika nokimita-kaari nompiratani naaka, iriitaki Asitanari kantakai-yaaroni impinkathaitan-tyaariri apaata.”

Ikamantakota Jesús iwamaitiri

²⁷ “¡Antaroiti okantzimo-siri-takana iroñaaka! ¿Tsikama nonkantika? ¿Nonkantima: ‘Asitanari, piwatsinaryaako-siri-tajina?’ ¡Irootaki nopokan-takari, nomonkara-tajiro! ²⁸ Asitanari, piñaakantiro pitasorinka.” Ikimaitatzii ñaawaita-naintsiri inkitiki, ikantaitzi: “Noñaakan-takiro, iroñaaka napiitiro.” ²⁹ Ikimaki atziri-payi piyotain-chari, ikantajii-tanaki: “Ookatha-rontsi onatzii.” Iro kantacha ikantzi pasini-payi: “Aparoni Maninkari ñaanata-kiriri.” † ³⁰ Ikantanki Jesús: “Ti apatziro naaka iñaanati, awiroka-payi iñaawaiwintaki. ³¹ Irootaintsi iñiitiri iwasankitaan-taiti aka kipatsiki, yiitsinampaitairi pinkathari-wintziriri osaawi-satziiti. ³² Iro kantacha aririka iwatzika-koitakina aka kipatsiki, aritaki nonkaima-siri-tajiri maaroni.”

³³ Ari iñaarontzirori Jesús tsika onkantyyaa aririka iwamaitakiri. ³⁴ Ari yakajii-tanaki atziri-payi, ikantzi: “Ayojiiitziro ikantai-tziri Ikantakaan-taitsiri: ‘Añaanita-tsiri inatzii Saipatziti-totaari.’ ¿Paitama pikantantari awiroka ontzimatyii iwatzika-koitairi Itomi Atziri? ¿Paitama Itomi Atziri?” ³⁵ Ikantzi Jesús: “Ainiro isaikimo-tanajimi ikantai-tziri ‘Kitainkari,’ apatziro isaikanaji kapichiini. Pinkimi-takaantiro paniiitajimi okitainkatzi, airo omapokantami osiyarori tsitiniri. Tima inkarati aniiitatsiri otsitini-kitzi, ti iñiitiro tsika ikini. ³⁶ Pinkimisantajiri ipaitai-tziri ‘Kitainkari’ ainiro isaikimo-yitzimi, pinkimitakotyaaari irirori.”

Ti inkimisanta-jiiti Judá-iti

Ithonka-nakiro iñaawai-takiro iroka, sitowanaki Jesús. Ti iñaakan-tanajyaa.

³⁷ Okantawitaka oshiki itasonka-wintantaki Jesús inampiki ishininkapayi, ti inkimisanta-jiiti. ³⁸ Ontzimatyii omonkaratyaa isankina-takiri Kamantan-tzinkari Isaías, kantatsiri:

¡Pinkathari! ¿Itzimima kimisantironi añaani?

¿Itzimima iñaakakiri isintsinka Pawa? ‡

³⁹ Iroka pasini isankina-takiri Isaías, irootaki kaari ikimisantan-tajiiita, ikantakiri pairani:

⁴⁰ Iriitaki Pawa mawityaaki-takaa-kiriri,

Imasontzi-takaa-yitakiri,

Irootaki airo yokichaa-tanta,

Airo ikimatha-tantaro.

Tima airo ikimisantai, airo nowawisaa-kotairi aajatzi.

⁴¹ Iro iñaawai-tanta-karori iroka Isaías, tima iñaasiritakitziro iwaniinkaro Jesús, irootaki ikinkitha-takotan-takariri. ⁴² Okantawitaka okaratzi kantain-chari, oshiki Judá-iti kimisanta-najiriri Jesús, imatzita-nakaro pinkatharipayi. Iro kantacha ti inkamantakotiro itharowantari Nasitantaniri-payi, airo imisitowan-taari ikyaa-piintzi tsika yapatota-piinta-jiita. ⁴³ Ari okanta-tzimaitaka. Iriitaki ininta-pirotaki yaapatyiyaaari Nasitantaniri-payi, iriima Pawa, tira.

Jesús kantakotairini atziri-payi

⁴⁴ Ari ikaimanaki sintsiini Jesús, ikantanaki: “Inkarati kimisanta-jinani naaka, ti apaniro ikimisantina, ikimisantzi-takari otyaankanari. ⁴⁵ Ikaratzi okitanari naaka, okimiwai-takaro iriimi yokityaami ontyaanka-kinari. ⁴⁶ Irootaki nopokan-takari naaka, nonkimi-tajyaari ‘Kitainkari,’ nonkitainka-takotajiri osaawi-satzi. Airo isaikayitaji otsitini-kitzi inkarati kimisanta-jinani. ⁴⁷ Ti iro nompokan-tyaari aka kipatsiki nowasankitaanti, nopokatzi nowawisaa-kotanti. Iro kantacha ikaratzi kimawitarori noñaani, ti inkimisanti, kaari naaka wasankitairini. ⁴⁸ Tzimatsi-rika maninta-kinari, kaari kimisantaironi noñaani, tzimaki owasankitairini. Kimiwaitaka iroka ñaantsi-payi okaratzi noñaawai-yitakiri atzirimi onatyiiimi, irootaki wasankitaan-tatsini apaata, ipiyatha-waanti-taitakana. ⁴⁹ Tima ti noñaawai-tasiwaiyyaa noninta-kaaniki. Iriitaki Asitanari ontyaanka-kinari, iriitaki kantakinari okaratzi nokanta-yitakiri aajatzi noyomitaan-tayitakiri. ⁵⁰ Noyotziro naaka ikantakaan-tziri Asitanari, irootaki añaanita-kaanta-tsiri. Ari okantari, okaratzi nokanta-yitziri naaka, nothotyaa-tziro okaratzi ikanta-jaanta-kinari Asitanari.”

† 12:29 Wairontsi ‡ 12:38 isintsinka = irako

13

Ikiwa-kiitziiri Jesús iyomitaani-payi

¹ Ari oyotapaaka aparoni kitaitiri yoimosirinkai-tziro Anankoryaantsi. Tima iyotaki Jesús monkara-tapaaka yookan-tyaarori kipatsika, irootaatsi ijataji intsipa-tapajyaari Asitariri. Antaro itakotakari ikaratzi kimisanta-kiriri, tima ari ikanta-piintatya itakotari irojatzji omonkara-tanta-paakari maaroni. ² Tikira-mintha iwajjiityaa, ikaaripiro-siritakai-takari Kamaari yoka Judas, itomi Simón Nampitsi-wiri, inintaki impithoka-sityaari Jesús. ³ Tima iyotzi Jesús iriitaki Pawa ontyaanka-kiriri. Iyotzitaka aritaki ijatai intsipa-tapajyaari Pawa, tima iriitaki Iriri, iriitaki sintsi-piro-takairiri. ⁴ Ikanta iwajjiitara, ari ikatziya-nakari Jesús, isapoka-nakiro iithaari, iwathaki-tanakaro aparoni manthakintsi. ⁵ Ipoñaa yaaki nijaa isaitakiro kiwaako-mintotsiki. Ikiwa-kiiyitakiri iyomitaani, ishianta-tzimaitari iitziiki manthakintsi iwathaki-takari. * ⁶ Iro inkiwakii-tantyaaririmi Simón Pedro, ikantanakiri: “¡Pinkathari! ¿Awirokama kiwakii-tinani?” ⁷ Ikantzi Jesús: “Ti pinkima-thatiro iroñaaka okaratzi nantziri, iro kantacha aritaki pinkima-thatiro apaata.” ⁸ Ikantzi Pedro: “¡Ti noninta-tzimaityaa pinkiwa-kiitina!” Ikantzi Jesús: “Aiorrika nokiwakii-tzimi, tira paapatyiina.” ⁹ Ikantzi Simón Pedro: “¡Pinkathari! Airo pikiwakii-tasitana, pinkiwina maaroni nakoki aajatzi noitoki.” ¹⁰ Ikantzi Jesús: “Ikaratzi thonkakirori ikaata apatziro inintziro inkiwakii-tyaa, tima aritaki kitijiitaki maaroni. Aritaki kitiji-takimi awiroka-payi, okantawitaka ti maaroni pinkiti-siri-jiiti.” ¹¹ Tima iyotakiri Jesús itzimi pithoka-sityaarini, irootaki ikantan-takari: “Ti maaroni pinkiti-siri-jiiti.”

¹² Tima ithonkakiro inkiwakii-yitakiri iyomitaani-payi, ikithaa-tanaaro iithaari, saikapaaji tsika iwajjiita, ikantzi: “¿Pikimatha-takiroma awiroka-payi okaratzi nantakiri?” ¹³ Tima pikanta-piintakina awiroka-payi ‘Yomitaanari, Pinkathari.’ Omapiro pikantanari awiroka-payi, naakataki. ¹⁴ Tima naaka ‘Yomitaan-tatsiri,’ naaka ‘Jiwari’. Iro kantacha nosiyakari ompirataari nokiwakii-yitakimi, ari pinkimi-tanajyaari awiroka-payi pinkiwakiita-wakaa-jiityaa. ¹⁵ Aritaki noñaaka-kimrorori naaka tsika ikantaitziro, irootaki pimayita-najiri awiroka-payi. ¹⁶ Tira añii pinkatha-tirini ompirataari yanaakotiri ompiratariri impinka-thaitiri. Tira añii aajatzi tyaankaari yanaakotiri otyaankiriri. Omapiro. ¹⁷ Aririka pinkima-thata-najiro iroka, aririka pantayitanajiro, kimosiri-wintaari pinatyii. ¹⁸ Iroka nonkantimiri, iro kantacha, ti maaroni nonkanta-kotimi. Tima noyotziri naaka ikaratzi noyosii-yitajiri. Ari omonkara-tyaari Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki: Yoka akyyoota-kinari naaka, iriitaki pithoka-sityaanani. ¹⁹ Nojiwatatziimiro iroñaaka nokaman-tzimi, tima aririka omatakyaa, irootaki pinkimisanta-piro-tantyaarini ‘Naakataki’. ²⁰ Tzimatsi-rika aapatyiyaa-riini notyaankani, naaka yaapatyaaka. Tzimatsi-rika aapatyiyaa-riini naaka, iriitaki yaapatyaaka ontyaanka-kinari.”

Ikamantantzi Jesús iriitaki pithoka-sityaarini Judas

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹ Ari ikaratakiro iñaawintakiro iroka-payi, antaro okatsizimo-siri-tanakiri Jesús. Ikantzi: “Pikarajjiitaki awiroka aka tzimatsi aparoni pithoka-sityaanani. Omapiro.” ²² Ari yamina-wakaanaka iyomitaani-payi, ti iyoti itzimi iñaawintziri. ²³ Ikanta itakopiro-tani iyomitaani Jesús, oshintana-kiriri isaikaki iwajjiita. ²⁴ Ikamanta-thatanakiri Simón Pedro, ikantzi: “Pisampitiri itzimi iñaawinta-kotziri.” ²⁵ Ari itsitoka-nakari okaakiini Jesús, ikantzi: “¡Pinkathari! ¿Tsikama itzimika pithoka-sityaamini?” † ²⁶ Ikantzi Jesús: “Itzimi-rika aawakironi nashitakiri kapichiini yatantaitari, iriitaki.” Yashitaki Jesús kapichiini yatantaitari, ipakiri Judas Nampitsi-wiri, itomi Simón. ²⁷ Ikanta iwawakoro Judas yatantaitari. Ari ikaaripiro-siri-takaa-nakiri Kamaari. Ikantzi Jesús: “¡Judas! Pantiro sintziini pikinkisirii-tzitakari.” ‡ ²⁸ Iro kantacha tikatsi aparoni ikaratzi iwajjiita kimatha-tirini Jesús opaita ikantan-tariri. ²⁹ Isiyakaan-tatzii ikantatziiri: “Pijati pamananti aimosirinkyaari.” Tima iriitaki Judas owiriri kiriiiki. Isiyakaan-tzi pasini-payi, ikantatziiri: “Pijati pamananti ampayitiriri asinonkai-nkari.” ³⁰ Ikanta ithonka-nakiro iwanakoro Judas yatantaitari, jatanaki. Aritaki tsitini-tanaki.

Owakirari Ikantakaan-taitsiri

³¹ Aritaki jatanaki Judas, ikantzi Jesús: “Monkara-tapaaka iroñaaka iwajinokasitan-tajyaarori iwaniinkaro Itomi Atziri. Ari iñitairori aajatzi iwaniinkaro Pawa.

* **13:5** Kiwakii-taantsi † **13:25** okaakiini = iniiki ‡ **13:27** Kantako-tachari aka “ikaaripiro-siri-takaa-nakiri Kamaari” ti iro kantakaan-tirini iwawakoro Judas owaritintsi, ikaaripiro-siri-tanta-nakari, iriitaki kantasi-takarori ikaaripiro-siri-tanta-nakari.

³² Aririka iñiitajiro iwaniinkaro Pawa, iñiitai-tyaaro aajatzi iwaniinkaro itomi, iriitaki Pawa ñaakantaironi. Iroñaakata-jaantaki iñaakantiro. ³³ Notomiiti, kapichi-tapaaki nosaiki-moyita-najimi. Oshiki pamina-mina-witajyaana, airo piñaajina. Iro kantacha aritaki nokantzi-takari ashininka-payi Judá-iti, irojatzi napiitzi-tyaamiri nonkantimiro awirokaiti: ‘Airo pimatziro pijatai tsika nosaikai naaka.’ ³⁴ Iroka owakirari nokanta-kaantsiri: ‘Ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa. Nokimita naaka notakoyitami, ari pinkimi-tanajyaari awirokaiti, pintakota-wakai-yitajyaa.’ ³⁵ Aririka pintakota-wakaana-jyaa awirokaiti, ari iyoitaimi maaroni awiroka-yitaki noyomitaani.”

Ikiinkithatakotziro Jesús imanakotiri Pedro

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶ Ikanta Simón Pedro isampita-nakiri Jesús: “¡Pinkathari! ¿Tsikama pijatika?” Ikantzi Jesús: “Tsika anta nojati naaka, airo okantzi piyaatina iroñaaka, irooma apaata aritaki onkantaki piyaatina.” ³⁷ Aikiro isintsi-tatzii Pedro, ikantzi: “¡Pinkathari! ¿Paitama airo okantana noyaatimi iroñaaka? ¡Aritaki nosiniwinta-kyaaami naaka!” ³⁸ Ikantzi Jesús: “¿Omapiroma pisiniwintyaana? Tikira-mintha iñiita waripa, mawasatzi pinkanti: ‘Ti noyotiri Jesús.’ Omapiro.”

14

Isiya Jesús Awotsi Yariitan-taitari Asitairiki

¹ “Airo piwasiri-waijiita. Pawintyaana aajatzi naaka. ² Anta iwankoki Asitanari tziimatsi oshiki tsika anampita-pajyaaro. Airo otzimi, airo nokantzimi nojataji nowitsika-pajimi tsika pinampi-yitapa-jyaaro awirokaiti. ³ Aririka nojataji, nowitsika-yitajimi tsika pisaikaji. Impoña nompiya-sitajimi, naakata-jaantaki aanajimini. Pisaika-yitaji tsika-rika nosaika-jaantaji naaka. ⁴ Piyojii-tziro awirokaiti awotsi ijatantaitari tsika nojataji naaka.” ⁵ Iro kantacha ikantanaki Tomás: “Pinkathari, ti noyojiiti tsika pijati. ¿Tsikama nonkantya noyotan-tyaarori awotsi?” ⁶ Ikantzi Jesús: “Naakataki Awotsi, Iripirori, Añaantsi. Apatziro impampitha-wooki-taitina naaka, aritaki yariitai-takya isaiki Pawa, Asitairi. ⁷ Ari piyopiro-tajinami naaka, aritaki piyotairimi Asitanari. Ari piyomai-tyjari iroñaaka, tima iriitaki piñakiri.”

⁸ Ikantzi Felipe: “Pinkathari, intsityaa piñaakainari Asitamiri. Tima tikatsi pasini nonintziri.” ⁹ Ikantziri Jesús: “Felipe, aritaki osamanitaki notsipa-yitakami awiroka-payi, ¿tikirama piyotina? Ikaratzi ñaakinari naaka, iñaakiri Asitanari. ¿Paitama pikantantari: ‘piñaakainari Asitairi’?” ¹⁰ ¿Tima pinkimisantina ari nokaratziri Asitanari, ari ikaratana irirori? Okaratzi nokanta-yitzi, tira naaka nintakaa-sityaaroni noñaawintimiro. Iriitaki Asitanari tsipa-siri-tanari, iriitaki antakaa-yitanarori yantawairi. ¹¹ Pinkimisantina nokantakimi ari nokaratziri Asitanari, ari ikaratana irirori. Okompitzi-motami-rika nokanta-kimiri, pinkimisantinami piñaakina Tomasa-wintantayitaki.

¹² Inkarati kimisanta-jinani naaka, ari inkimita-jyaana naaka intasonka-wintantayitaji. Aritaki imapiro-tanakiro intasonka-wintanti, anaanakiro okaratzi iñaakoi-takinari naaka, tima irootaintsi nojataji naaka nontsipa-tapajyaari Asitanari. Omapiro. ¹³ Onkarati pinkami-yitajinari awirokaiti pawintaajana, aritaki nokantakimiro. Irootaki ikimosiriwintan-taityaariri Asitanari, iñiitiro-rika okaratzi itasonka-wintan-tayitaki Itomi. * ¹⁴ Onkarati pinkami-yitajinari awirokaiti pawintaajana, aritaki nokantakimiro.”

Ikasiya-kaitairi Tasorinkantsi

¹⁵ “Aririka pintako-tajyaana, aritaki pinkimisantairi nokanta-yitzimiri. ¹⁶ Aritaki nonkampi-tajiri Asitanari intyaankaimi pasini Ookaka-win-taimini, ¹⁷ Tasorinkantsi-pirori inatyii, iriitaki tsipata-piinta-jyaamini. Iriima osaawi-satziiti airo itsipataririrori, tima ti iñiiri, ti iyotiri. Irooma awirokaiti piyojii-tziri, isaikimo-taimi, iriitaki tsipa-siri-tajyaamini.

¹⁸ Airo pikimitari miritzi yookai-tziri, aritaki nompiyi nontsipa-tajyaami. ¹⁹ Irootaintsi, airo iñaayitaana osaawi-satziiti. Iro kantacha awirokaiti aritaki piñaayitajina, añaanita-tsiri pinkanta-yitajyaa, tima añaanita-tsiri nonatzi naaka. ²⁰ Aripaiti piyojiitaji nontsipa-siritari Asitanari, aajatzi awirokaiti pitsipa-siritana, ari nokimitari naaka nontsipa-siri-tajami awirokaiti. ²¹ Inkarati kimisanta-jinani, iñaakan-tziro iroopirori itakotana. Irootaki intakotan-tajyaariri Asitanari, aajatzi naaka nontako-tajyaari, aritaki noñaaka-yitajyaari.” ²² Ikanta Judas (kaari Nampitsi-wiri) isampita-nakiri: “Pinkathari, ¿Paitama piñaakan-tajyaanari naakaiti, airo piñaaka-yitaari pasini-payi?” ²³ Yakanaki Jesús: “Ikaratzi itakotanari naaka, ikimisanta-waantitana. Irootaki intakotan-tajyaari

* 14:13 Wairontsi

Asitanari. Ari nokaratziri Asitanari nontsipa-siri-yitajyaari yokapayi. ²⁴ Iriima kaari itakotyaaanani, ipiyatha-waanti-takana. Ti naaka yotasiwai-tyaaroni okaratziri nokantayitakimiri, Tima asitanari ontyaanka-kinari iriitaki oyotakaa-yitaki-narori.

²⁵ Nokaman-tatziimiro iroka-payi ainiro nosaiki-moyitzimi. ²⁶ Iriima Tasorinkantsi, Ookakaa-wintimini, intyaankimiri Asitanari impoyii-tyaanani, iriitaki yomitaa-paakimironi maaroni, inkinkithasirita-kayimiro okaratziri nokanta-yitakimiri. ²⁷ Kamiitha pisaika-yitaji. Iro kantacha ti noñaawinta-tyiiri tsika okanta isaikakaantzi osaawisatzi-payi. Naaka matzirori pisaikan-tajyaari kamiitha. Airo piwasiri-waitasita, airo pitharowa-siwaita. ²⁸ Aritaki pikimayi-takina nokantaki: 'Irootaatsi nojataji, iro kantacha aritaki nompia-sitajimi awiroka-payi, ari ankarataji asaikayitaji.' Ari pintako-piro-tyaanami, airomi piwasiri-waitami nookayi-tanajimira, aritakimi pinkimosiri-winta-kinami piyotaki nojatatyii Asitanariki, anaatai-kinari natzirita-paintzira. ²⁹ Nokaman-tzita-tyaamiro iroñaaka, aririka omayitakyyaa, pawintyaana naaka. ³⁰ Airo nokinkitha-waita-kayi-taami, tima awotsikitaki Kamaari pinkathari-wintan-tatsiri kipatsiki. Tima ti impinkathari-wintina naaka. ³¹ Iro kantacha ontzimatyii nonkimisantajiri Asitanari, irootaki iyotantyaari atziri-payi notakotari naaka Asitanari, nantziniri okaratziri ikantanari irirori. Pinkatziya-yitanaji. Thami ajataji."

15

Ikimitaro Jesús oponkitzi-pirori pankirintsi

¹ Aikiro ikantana-kitziri Jesús iyomitaani-payi: "Naaka kimitarori oponkitzi-pirori pankirintsi. Iriima Asitanari ikimitari pankitzirori. ² Airorika okitho-kitzi nochiwotha, ichikiro asitarori. Irooma kithoki-tatsiri, iwamiitha-chiwo-tziro, ikaankiityaa-kotziro onkithoki-piro-tantyaari. ³ Tima kaankiityaa-koyitakimi iroñaaka awirokaiti, okantakaami ñaantsi-payi nokaman-tayita-kimiri. ⁴ Tima ti okithokitzi aparoni ochiwotha pankirintsi chiworyaa-thata-tsiri, ontzimatyii oshookan-tyaaro oponkitzitha. Ari okimitari airorika poisokirotna naaka, airora okantzi pantayi-tajiro kamiithari. ⁵ Naaka kimitarori oponkitzi pankirintsi, irooma awirokaiti pikimitakaro nochiwotha-payi. Tima inkarati oisokiro-tanari naaka, ari nokimi-tzita-kariri irirori, kimiwaitaka onkithokipiro-taimi. Airorika pitsipa-siritana naaka, airo pimatziro pantirimi. ⁶ Ikaratziri kaari oisokiro-tyaanani naaka, ari nookayitanajiri. Ari inkimita-jyaaro kamachiwo-thata-tsiri pankirintsi, yaitziro intayiiitiro. ⁷ Oisokiro-rika piwayitajina, piriipiro-winta-najiro okaratziri noyomita-yitakimiri, aritaki ikantakimiro Asitanari onkarati pinkami-tajiriri. ⁸ Aririka pisiya-kota-kyaaoro kithoki-piro-tatsiri pankirintsi, aritaki iyotajimi awiroka noyomitaani. Irootaki impinkana-thaitan-tyaariri Asitanari. ⁹ Oshiki notakoyi-takami awirokaiti, nosiyakari Asitanari itakotana naaka. Panintaa-waita-jyaaro notakoyitaami. ¹⁰ Aririka pinkamai-tanajyaaro pinkimisantairo nokanta-yitakiri, ari panintaa-waita-jyaaro nitakotami, nokimitajiro naaka nokimisantziri Asitanari nanintaa-waitaro itakotana. ¹¹ Iro nokamantan-tamirori iroka-payi pinkimo-siritan-tajyaari maaroni awirokaiti, nokimitajiro naaka.

¹² Iroka noñaani nokantzi: Ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa nokimitajiro naaka nitakoyi-taami awirokaiti. ¹³ Tzimatsi-rika atsiwintariri inkamawintiri yaapatyaani, iñaakan-tatziro itako-piro-tanta. ¹⁴ Naapatyaani piinayitaji awirokaiti, aririka pantayitanajiro okaratziri nokantzimiri. ¹⁵ Ari okarata-paaki nokimita-kaantami ompirataari, tima aparoni ompirataari ti iyotiro okaratziri yantziri ompiratariri. Awiroka naapatyaani-payi iroñaaka, tima nonkaman-tajimiro maaroni ikamanta-kinari Asitanari. ¹⁶ Ti awirokaiti yosiitnani, naaka oyosiitajimi awirokaiti. Naakataki ontyaanka-yitakimi tsika-rika-payi, pinkimi-takota-jyaaro pankirintsi kithoki-piro-tatsiri. Irootaki imatantyaamirori Asitanari ompaityaa-rika pinkami-tinari pawintaaajana. * ¹⁷ Iroka noñaani nokantzimiri: Ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa."

Inkisaniiinta-nakimi osaawi-satziiti

¹⁸ "Aririka piñaayi-takiro inkisa-niinta-yitanakimi osaawi-satziiti, pinkinkithasiritiro ari ikantai-takina naaka ikisa-niinta-waitai-takina. ¹⁹ Irojatzimi pisiyakoyityaari osaawisatziiti, aritaki intakoyi-takyaamimi, ikimita-wakaa irirori itakota-wakaa-jiita. Iro kantacha noyosi-yitajimi naaka, irojatziri pikimiyi-witari osaawi-satziiti, irootaki ikisaniiintan-tamiri. Osiyawai-takaro iroñaaka kaarimi awiroka osaawi-satziiti. ²⁰ Pinkinkithasiritiro nokantzi-takamiri: Tira añii pinkatha-tirini ompirataari yanaakotiri ompiratariri impinka-thaitiri. Ari inkantai-timiri awirokaiti inintaiti iwaitimi, ikimitai-takina naaka. Ikaratziri kimisanta-waanti-takinari naaka, aritaki inkimisanta-yitaimi awirokaiti.

* 15:16 Wairontsi

²¹ Irootaki inintai-tantyaari iwaitimi, tima awirokaiti noyomitaani-payi. Tima onkanta-kaantiro aajati ti iyotajina Pawa ontyaanka-kinari aka. ²² Airo otzimayi-tzimi iyaaripirotoni yokaiti, airo nopokimi noyomitaa-yitajiri. Iro kantacha airo okantaji iroñaaka yookakaa-winta-jyaaro iyaari-pironka. ²³ Ikaratzi kisaniiinta-kinari naaka, ikisaniintzi-takari Asitanari. ²⁴ Airo otzimimi iyaaripirotoni, airo notasonka-wintzi-motzirimi iñaanta-karori kaari iñaapiintaitzi. Okantawitaka iñaayitakiro, aikiro ikisaniinta-tyaana naaka, ikisaniintzi-takari aajatzi Asitanari. ²⁵ Iro kantacha, irootaki omonkara-tantyaari sankinarintsi, kantatsiri: Ikisaniinta-siwai-taitakana.

²⁶ Iro kantacha aritaki notyaanka-jimiri Tasorinkantsi 'Ookaka-wintatsiri' poñaachari tsika isaiki Asitanari. Iriitaki iyosirita-kaimini, irijatzi kinkitha-takota-jinani kamiitha naaka. ²⁷ Tima kamiitha pinkinkitha-takoyi-tajina awirokaiti, tima pitsipata-piintakana owakira itantana-karori."

16

¹ "Iro nokanta-yitan-tamirori iroka-payi, airo piwashaantantaro pawintaa-siri-tyaana. ² Tima airo isinitai-tzimi pinkyaa-yitaji tsika yapatota-piintaita. Aritaki iwamaitakimi, iñaajaanti yantatziiniri Pawa kamiithari. ³ Irootaki yantantarori, tima ti iyotajiri Asitanari, ti iyotina aajatzi naaka. ⁴ Iro kantacha nokaman-tzita-tyaamiro iroka, tima aririka omayitakyaa apaata, pinkinkithasirityaa aritaki nokaman-tzita-kamiro."

Yantakaan-tziri Tasorinkantsi

"Tira nokaman-tzityaamiro owakiraini, tima irojatzi notsipa-yitami. ⁵ Iro kantacha jatakina iroñaaka nontsipa-tapajyaari ontyaanka-kinari. Tikatsi aparoni sampitnani, inkanti: "¿Tsikama pijatajika?" ⁶ Apatziro piwasiri-jiita pikimakina nokamantakimi. ⁷ Pinkimi nonkaman-timiro iroopirori. Iro kamiitha-tzimo-timini awirokaiti nojataji. Tima aioririka nojataji, airo ipoki paitachari 'Ookakaa-wintatsiri' intsipasi-siri-tajyaami. Irooma aririka nojataji, naaka tyaanka-pajirini. ⁸ Aririka impokapaaki Tasorinkantsi, iriitaki oiñaaronta-paaki-niriri ikinkithasiri-waitari osaawi-satzi, tima inkina-waitashitaka ikinkithasiri-takotziro tsika okantakota kaari-pirori, tsika okantakota kamiitha-siri-taantsi, tsika okantakota mishakowintaantsi. ⁹ Ari iyotakaa-yitajiri kaari-pirori onatzii aioririka ikimisantaitana naaka. ¹⁰ Ari iyotakaa-yitajiri irootaki kamiitha-siri-taantsi, nowamiitha-siri-tantzi naaka, tima aririka nojataji isaiki Asitanari airo iñiitaana. ¹¹ Ari iyotakaa-yitajiri tsika okantakota mishakowintaantsi, tima aritaki imishakowintakiri Asitanari pinkathari-wintziriri osaawi-satzi.

¹² Tzimatsi oshiki nonkantimiri, iro kantacha aritaki anaanakimi okaratzi nokantayitakimiri, airo pikimatha-tziro iroñaaka. ¹³ Aririka impokaki Tasorinkantsi, iriitaki yotakaa-paaki-mironi maaroni iroopirori. Airo iñaawai-tasitaro inintayi-tziri irirori, ikamantan-tairo okaratzi ikantziriri Asitariri. Iyotakaa-jimiro onkarati awisatsini apaata. ¹⁴ Iriitaki kimajinani noñaawaitiro, iwawisayi-maityaamiro awirokaiti, ari iyoitajirori nowaniinkaro. ¹⁵ Tima okaratzi iyotanitari Asitanari, irojatzi noyotanitari naaka. Irootaki nokantantari: 'Iriitaki kimajinani noñaawaitiro, iwawisayi-maityaamiro awirokaiti.' "

Piwasiri-tarika, aritaki pinkimo-siri-yitaji

¹⁶ "Kapichi-tapaaki airo piñaayi-taana, iro kantacha aririka osamani-witakyaa kapichiini aritaki piñaajina. Tima nojatatyii naaka isaikira Asitanari." ¹⁷ Ari isampitawakaanaka iyomitaani, ikantzi: "¿Paitama ikantako-tziri? Ikantayi-takai kapichi-tapaaki airo añaayitairi, iro kantacha aririka osamani-witakyaa kapichiini aritaki añaajiri, tima ijatatyii isaikira Asitariri. ¹⁸ ¿Paitama ikantako-tziri 'kapichi-tapaaki?' Ti ankimathatiro paita ikantako-tziri." ¹⁹ Ari iyotaki Jesús inintajii-tatzii isampitiri iyomitani-payi, ikantanakiri: "Nokanta-jiitakimi: 'Kapichi-tapaaki, airo piñaayi-taana, iro osamani-witakyaa kapichiini aritaki piñaajina.'" ¿Irootakima pisampitawakaanawintiri? ²⁰ Pinkimi nonkantimi. Oshikira piraawai-tajyaa, piwasiri-waitajyaa awiroka-payi. Iriima osaawi-satzi-payi oshiki inkimo-siri-jiiti. Omawitakyaa piwasiri-jiityaa awiroka-payi, aritaki piñaajiro apaata pinkimo-siri-yitaji. Omapiro. ²¹ Aririka ontzimaa-nitzimati aparoni kooya, okimaatsi-waita. Iro kantacha aririka intzimaki iinchaaniti, ompyaako-tanakiro okimaatsi-waitaka, oshiki onkimo-siri-wintiri iinchaanikiti. ²² Ari pikantakari awirokaiti iroñaaka, oshiki piwasiri-waitaka. Iro kantacha aririka nompiya-sitajimi, oshiki pinkimo-siri-tanaji, tikatsi owasiri-takaa-jyaamini. ²³ Apaata aririka omonkara-tajyaa nokantakiri tikatsi pisampi-tinari naaka. Tima iriitaki Asitanari opayitaji-mironi ompaityaa-rika pinkami-tajiriri, tima pawintajana naaka.

* ²⁴ Pamana-piintziri Asitanari pikowako-tziri opaiyita-rika, pikampi-tasiwai-takari. Irooma iroñaaka aririka pinkowa-kotajiri, pawintaa-jyaana naaka. Aritaki pinkantyyaa pinkowakota-piintajiri, aritaki imatakimiro, irootaki pinkimo-siri-pirotan-tajyaari.”

Noitsinampaakiro naaka osaawi-sato

²⁵ “Nosiyakaa-winta-tziimiro okaratzi nokinkithata-kayimiri. Iro kantacha irootaintsi omonkara-tajyaa airo nosiyakaa-winta-jimiro, koñaaroini noñaawinta-jimiri Asitairi. ²⁶ Apaata awiroka-payi kamitairini Asitanari opaiyita-rika, tima naaka pawintaa-yitaja. Tira naaka kamita-kowinta-jimini awiroka-payi. ²⁷ Tima intakoyi-taami Pawa. Irootaki itakotan-taamiri, tima pintako-yitajana naaka, pikimisantakina nopoñaaro naaka isaiki Pawa. ²⁸ Nopoñaaka isaiki Asitairi nopokan-takari aka kipatsiki. Iroñaaka nooka-najiro kipatsi nojataji isaiki Asitairi.”

²⁹ Ikantajiitzi iyomitaani: “Iroñaaka koñaatanaki pikinkitha-takotziri, ti pisiyakaa-winta-waitiro. ³⁰ Noñaakimi iroñaaka piyotziro maaroni, ti onkowa-jaantyyaa impaityaa sampitimi, piyotziro ikinkithasiri-taitari. Irootaki nokimisantantari omapiro pipoñaaka isaiki Pawa.” ³¹ Ikantzi Jesús: “¿Kimisanta-yitajimima iroñaaka? ³² Irootzi-mataki iroñaaka pisiyayi-tanaki aparo-payi, pinkinayiti tsika-rika, ari pooka-nakina apaniroini. Iro kantacha tizimaita nosaiki apaniro, itsipatana Asitanari. ³³ Nokaman-tatziimiro iroka-payi piñaantyaarori kamiitha pisaiki pintsipa-tyaana naaka. Aka osaawiki, oshiki pinkimaitsi-waityaari awirokaiti. Iro kantacha, pisintsi-siriyiti. Tima noitsinampaakiro naaka osaawi-sato-payi.”

17

Yamana-kotziri Jesús Iyomitaani-payi

¹ Ikarataki Jesús ikinkitha-waita-kairi iyomitaani-payi, aminanaki inkitiki, ikan-tanaki: “Asitanari, monkarata-paaka piñaakan-tajyaariri atziri-payi iwaniinkaro pit-omi, iñaakan-tairo irirori pitomi piwaniinkaro awiroka. ² Awirokatakiki owakiriri ipinkathari-wintan-takariri maaroni atziri-payi, irootaki yañaayitan-tajyaari ikaratzi pasita-kaakariri. ³ Aririka iyotajimi apatziro Pipawa-pirotzi awiroka, aririka iyotajiri pinyaankakiri Saipatzii-totaari Jesús, aritaki yañaayitaji. ⁴ Nomatakiro noñaakan-takiro piwaniinkaro aka kipatsiki, nohotyaakiro pikanta-kinari nantiro. ⁵ Asitanari, nonintzi nontsipata-jyaami iroñaaka, aritaki ankarati añaayitairo awaniinkaro, akimita pairani tikira-winthata awitsikiro kipatsi.

⁶ Tima piyosiiitjiri osaawi-satzi ikaratzi pasita-kaajanari naaka, noyomitaa-yitajiri tsika pipaita awiroka. Awiroka asitzi-takariri pairani, iriitaki pasita-kaajanari naaka. Nomatakiro nokimisanta-kaajiri piñaani. ⁷ Irootaki iyotantari iroñaaka, okaratzi noyotanitari naaka, awirokatakiki oyotakaa-yitanarori. ⁸ Tima noyomitaa-yitajiri okaratzi piyota-kayinari, ikimisanta-yitanaji iriroriiti. Ikinkithasiritanaja omapiro nopoñaaro pisaiki awiroka, ikimisanta-yitanaji awirokatakiki ontyaanka-kinari. ⁹ Irootaki nokamita-kowintan-tariri naaka yokaiti. Kaari nonkamita-kowinti nampita-siwaitarori kipatsiki, apatziro nokamita-kowintziri ikaratzi pasita-kaanari, tima awirokatakiki asiytariri. ¹⁰ Tima inkarati nasitari naaka irijatzi pasitari awiroka. Ikaratzi pasitari awiroka irojatzi nasitari naaka. Iriiyitaki oñaakan-tayitairori nowaniinkaro. ¹¹ Airo nosaikanaaji aka osaawiki, nojataji nontsipata-pajyaami awiroka, irooma yokapayi aikiro isaikana-kitzii. Asitanari Tasorintsi, paamaako-wintyaanari, pimatantyaari pisintsinka pipakinari naaka pairani, irootaki iwichaa-wakaan-tyaari, akimita-wakaa aroka. * ¹² Tima ainiro nontsipata-yitari aka osaawiki, naamaako-wintantari pisintsinka pipakinari. Tikatsi pyaasi-waita-chani. Apatziro inkanta-kaiyaaro ipaitai-tziri ‘Otomi pyaasi-itaantsi,’ iriitaki monkarata-kaiyaaroni ikinkithatai-takiri Sankinarintsi-pirotiki. ¹³ Iro kantacha iroñaaka nojataji pisaikinta awiroka. Irootaki nokantan-tayitarori iroka-payi ainiro nosaiki aka osaawiki, irootaki inkimitan-tyaanari inkimo-siri-jiiti kamiitha yokapayi. ¹⁴ Noyomitaa-yitajiri piñaani, irootaki ikisaniintai-tanta-nakariri, tima ti isiya-najyaari osaawi-satzi-payi. Nokimita naaka ti osaawi-satzi nonatyii. ¹⁵ Ti nonkowa-kotimi paayitajiri isaikira aka osaawiki, apatziro paamaako-winta-jyaari ikaaripirota-kaitziri = kari. ¹⁶ Nokimita naaka ti osaawi-satzi nonatyii, aajatzi yokapayi ti isiyana-jyaari osaawi-satziiti. ¹⁷ Pinkanta-kaiyaaro awiroka pasitan-tajyaariri iroopiroini. Tima iriipirori onatzii piñaanitari awiroka. ¹⁸ Pikimitaakina naaka pinyaankakina nosaiki-moyitiri osaawi-satziiti, ari nonkimitzi-tyaari naaka nontyaanka-yitiri isaikimo-yitiri osawisatziiti. ¹⁹ Okowa-pirotatyyaa iroñaaka natsipi-winta-jyaari yokaiti pasita-kaiyaanari naaka. Ari onkantyyaa pasitan-tajyaariri awiroka yokapayi.

²⁰ Ti apatziro nonkampita-kowintiri yokaiti, nokamita-kowintziri inkarati kimisanta-jinani aririka inkinkithata-kaayitairi yokaiti. ²¹ Namanako-wintziri maaroni yokaiti iwichaa-wakaan-tajyaari, aparoni inkantajyaa iwichaa-najyaami awiroka. Asitanari, akimita aroka awichaa-wakaa-jiityaa, ari inkimiyita-jyaari irirori iwichaa-wakaa-pirotajyaa, irootaki inkimisanta-tajyaari osaawi-satzi-payi awirokatakai ontyaankan-kinari. ²² Iroka nowaniinkaro, okaratzi piñaaka-yitakinari awiroka, irojatzu nomatairi naaka noñaaka-yitajiri iriroriiti. Ari iwichaa-wakaa-pirotyaari, akimita-wakaa aroka. ²³ Tima pintsipa-sirityaana awiroka, ari nonkimi-tzita-jyaari naaka nontsipa-sirita-jyaari iriroriiti, irootaki iwichaa-wakaanta-pirotyaari. Irojatzu inkinkithasiritan-tyaari osaawi-satziiti awirokatakai ontyaankakina, antaroiti pitakoyitakari pikimitaakina naaka antaroiti pitakotakana. ²⁴ Asitanari, awirokatakai asitakaa-kanariri yokaiti, nonintzi intsipa-yitajyaana tsika nosaikaji naaka, ari iñaayitairori nowaniinkaro. Awirokatakai owaniinkata-kaakanari, tima pitakotzi-takana awiroka tikira-mintha owitsikyaa kipatsi. ²⁵ Asitanari tampatzika-siriri, ti iyotimi osaawi-satzi-payi. Iro kantacha noyotzimi naaka, aajatzi ikimitaka yokaiti iyotzi awirokatakai ontyaanka-kinari. ²⁶ Noyomitaa-yitajiri tsika pipaita awiroka, aikiro nojatakaa-tyiro noyomitairi, tima nontsipa-sirita-jyaari, nontako-yitajyaari pikimitaakina naaka pitakotana.”

18

Yaitakiri Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

¹ Aritaki ithonka-nakiro Jesús yamanaki, sitowanaki itsipata-naari iyomitaani ijatiro intatzikironta Chiinkaariniki. Ari isaikapaaki Jesús aajatzi iyomitaani-payi anta pankirintsi-masiki. ² Iñiuro anta irirori Judas pithoka-sitan-taniri, tima ari isaikaa-piintziri Jesús maaroni iyomitaani anta. ³ Ari yariita-paaka Judas itsipata-paakari owayiri-payi aajatzi aamaako-wintan-tatsiri, iriitaki ityaankakiri ijiwari Ompira-tasorintsitaari, aajatzi irasi Nasitantaniri-payi. Yamayitaki ipasa-minto, yamaki aajatzi yoota-minto. ⁴ Iro kantacha Jesús iyotzitaka onkarati awishii-motirini, isitowa-sitanakiri, isampita-wakiri: “¿Paitama pamina-minatziri?” ⁵ Ikantajijitzi yokaiti: “Namina-minata-tziiri Jesús Kasiyakaa-wini-satzi.” Ari ikantzi Jesús: “Naakatakai.” Arira itsipatakari Judas pithoka-sitantaniri ikaratzi pokasita-kiriri Jesús. ⁶ Ikantawa-kirira Jesús: “Naakatakai” ipiya-pontho-jiitanaka itaapiiki, tyaajjiitanaki. ⁷ Yapiita-nakiro Jesús, ikantziri: “¿Paitama pamina-minatziri?” Ari ikantajijitzi irirori: “Namina-minata-tziiri Jesús Kasiyakaa-wini-satzi.” ⁸ Ari yapiita-nakiri Jesús, ikantziri: “Aritaki nokantakimi naakatakai. Naaka-rika pamina-minatzi, pintyaantairi notsipa-yitakari, ijayita-jiita.” ⁹ Ari omonkaratari ikantzi-takari Jesús: “Asitanari, ikaratzi pasita-kaakanari, airo ipyaakaan-tawaita aparoni.” ¹⁰ Ikanta Simón Pedro, otzimi-motziri irirori isataa-minto, inoshikanakiro, itotzitakiri iyimpita-piro-nampi paitachari Malco, impiratani Ompira-tasorintsi-pirori. ¹¹ Ikantziri Jesús yoka Pedro: “Piwajiro pisataa-minto. Iriitaki Asitanari sinatkinari nonkimaatsi-waityaa, ¿airoma okantzi nomonkaratiniri?” *

Yaitanakiri Jesús Ompira-tasorintsi-piroriki

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹² Ikanta owayiri-payi itsipatakari ijiwari, aajatzi aamaako-wintan-tatsiri ityaantani Judá-iti, yairika-nakiri Jesús, yoosita-nakiri. ¹³ Ari yitapaintaro ikinakaa-nakiri iwankoki Anás. Tima iriivitaka irikonkiri Caifás. ompira-tasorintsi-pirori. ¹⁴ Yoka Caifás iriitaki kantakiri pairani Judá-iti: “Irootaki kamiithata-tsininkama-winta-yitai aparoni atziri.”

Ikyaaiki Pedro iwaankiiri-tsitiki Anás

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ Ikanta Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari, iyaatako-winta-nakiri Jesús. Yoka pasini oyomitaari, iñaapiintani inatzii Ompira-tasorintsi-pirori, irootaki ikyaaanta-paakari iyaatako-wintakiri Jesús. ¹⁶ Ari ikatziya-paaka Pedro intakiroki otantorintsi. Tima yoka pasini oyomitaari iñaapiintani inatzii Ompira-tasorintsi-pirori, ikinkithawaita-kaakiro aamaako-wintarori asitako-rontsi, ominkyaaakiri aajatzi Pedro. ¹⁷ Okanta aamaako-wintarori asitako-rontsi, isampitakiri Pedro: “¿Tima awiroka iyomitaani atziri?” Akanaki Pedro, ikantzi: “Ti naaka.” ¹⁸ Tima onkatsinkaityaatzi anta, ari iwaamajitaki paamari yokapayi ompirataari itsipayitakari aamaako-wintan-tatsiri. Ari ikatziyaka yakitsi-jiita. Ari ikaratziitari aajatzi Pedro, yakitsi-jiita paamariki.

* 18:11 nomonkaratiniri = niriro kipishaari

*Anás isampitziri Jesús**(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)*

¹⁹ Ikanta ijiwari Ompira-tasorintsitaari yitanakari Jesús isampita-kowintziniri iyomitaani-payi, opaita iyomitaan-tayitziri. ²⁰ Ikantzi Jesús: “Nokinkithatakaa-piintakiri maaroni atziri. Noyomitaanta-piintaki yapatota-piintaita aajatzi anta tasorintsi-pankoki, tsika yapatota-piinta-jiita maaroni Judá-iti. Tityaa nomanakaiyaaro okaratzi nokinkitha-yitziri. ²¹ ¿Paitama pisampitan-tanari naaka? Pisampitiri ikaratzi kimakinari. Iriitaki yotzirori nokanta-yitakiriri.” ²² Ikanta ikaratkiro Jesús ikinkitha-waitaki, aparoni aamaako-wintan-taniri ipasa-porota-nakiri, ikantziri: “¿Arima pinkantiri pakiri Ompira-tasorintsi-pirori?” ²³ Ikantzi Jesús: “Tzimatsi-rika kaari-pirori noñaawaitakiri, pinkantinaro tsika otzimi. Irooma kamiitha-rika okaratzi noñaawaitakiri. ¿Paitama pipasa-porotan-tanari?” ²⁴ Ikanta Anás ti yoosiryaaokotakantiri Jesús, ityaankakiri isaikira Caifás ompira-tasorintsi-pirori.

*Ikantzi Pedro: Ti noñaajiri Jesús**(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)*

²⁵ Irojatziri ikatziyaka Pedro yakitsi-waita paamariki. Ari isampitai-takiri, ikantai-tziri: “¿Kaarima awiroka iyomitaani yoka atziri?” Imanakonataka Pedro, ikantzi: “Ti naaka.” ²⁶ Okanta osamaniitaki isampitairi aajatzi impiratani Ompira-tasorintsi-pirori, iriitaki ishininka-thori itotzitakiri inkaaranki Pedro iyimpita, ikantziri: “¿Kaarima awiroka noñaaki itsipatami anta pankirintsi-masiki?” ²⁷ Yapiita-nakiro Pedro imanakota, aripaiti iñaanaki waripa.

*Yaitanakiri Jesús isaiki Pilato**(Mt. 27.1-2,11-31; Mr. 15.1-20; Lc. 23.1-5,13-25)*

²⁸ Aritaki kitaititzi-mataki, imisitowai-tanajiri Jesús iwankoki Caifás, yaitanakiri isaiki Pilato ijiwari wirakocha-payi. Ti inkyaaajiita-paaki Judá-iti iwankoki Pilato, tima aririka inkyaa-wankotiri ipiyathakaro Ikantakaan-taitatsiri ipinkakaan-taitatsiri, airo okantzi yoimoshirinkiro kitaitiri Anankoryaantsi. ²⁹ Irootaki isitowan-tapaakari intakiroki Pilato, ikinkitha-waita-kairi, ikantziri: “¿Paitakama yantakiri yoka atziri?” ³⁰ Ikantajiitzi: “Airo mi ikaaripirotzimi yoka, airoyaa namirimi aka.” ³¹ Ikantzi Pilato: “Paanajiri awiroka-payi, piyotziro ikantakaan-taitzimiri tsika pinkantiri piwasankitairi.” Ikantajiitanaki Judá-iti: “Tima ti pisinitina nowiiri noshininka-payi.” ³² Ari omonkaratakari ikantzi-takari Jesús tsika onkantyyaa iwamaitiri.

³³ Ikanta ikyyaa-panaatzi Pilato inthompointa iwankoki, ikaimapaakiri Jesús, isampitakiri: “¿Awirokama Iwinkathariti Judá-iti?” ³⁴ Ikantzi Jesús: “¿Piyota-sitaroma pisampitanari? Kimitaka tzimatsi kantakimiri tsika nopaita naaka.” ³⁵ Ikantzi Pilato: “¿Naakama ishininka Judá-iti? Tima iriitaki pishininka-payi amakimiri itsipatakari ijiwari Ompira-tasorintsitaari. ¿Paitama pantakiri?” ³⁶ Ikantzi Jesús: “Ti nompinkathari-wintanti naaka aka osaawiki. Ari onkantyyaami, aritaki piñaakimi oshiki nowayiriti inkisako-wintyyaana, airo yaakaantana Judá-iti. Iro kantacha ti nompinkathari-wintanti naka aka.” ³⁷ Yapiitakiri Pilato isampitziri: “¿Ari, awirokama Pinkathari?” Ikantzi Jesús: “Awirokataka kantain-tsiri. Irootaki notziman-takari, irootaki nopokan-takari aka kipatsiki noñaawintajiro iroopirori. Tima inkarati oisokirotarori iroopirori, ikimisanta-waantitana.” ³⁸ Ikantzi Pilato: “Irojatziri-machiini, iroopirori.” Ikantanakiri, sitowanaki ipiyojiitaka Judá-iti, ikantapajiri: “Ti noñiiri inkinakaa-sityaari yoka atziri.

³⁹ Poimosirinka-piintziro Anankoryaantsi, pamijiitaro nomisitowi aparoni yaakaan-taitziri. ¿Nomisitowa-kaanta-jirima ipaitai-tziri ‘Piwinkathariti?’ ” ⁴⁰ Ari ikaimajitanaki maaroni, ikantajiitzi: “¿Airo pimisitowiri yoka! ¡Iriitaki pimisitowiri Barrabás!” Tima yoka Barrabás, kosintzi inatzii.

19

¹ Ikanta Pilato ipasata-kaanta-nakiri Jesús. ² Iriima iwayiriti-payi wirakocha yampitataki kitoochii ikimita-kaantakiro amathairintsi, irootaki yamathaitan-takariri Jesús. Ipoña ikithaatan-takari kityonka-mankita-tsiri kithaarintsi. * ³ Ipiyotzi-wintapaakari, isironta-minta-waitari ikantajiitzi: “¡Yoka Iwinkathariti Judá-iti!” Ipassa-porotzimaitari. ⁴ Ari yapiitakiro isitowapaji Pilato, ikantapajiri Judá-iti: “Paminiri, yoka nomisitowakiri, ti noñaajiro inkinakaa-sityaari yoka.” ⁵ Ari isitowa-kaapaakiro Jesús yamathaita-kayi-takari kitoochii, ikithaatai-takari kityonkamankita-tsiri kithaarintsi. Ikantzi Pilato: “¡Yoka atziri!” ⁶ Ikanta iñaawakiri ijiwari Impira-tasorintsitaari,

* **19:2** Amathairintsi, kityonka-mankita-tsiri

aajatzi aamaako-wintaropi tasorintsi-panko, ikaimajiitanaki, ikantzi: “¡Pimpaika-kota-kaantiri! Pimpaika-kota-kaantiri!” Ikantzi Pilato: “Yoka, paanaki awirokaiti Pimpaikaa-kotiri, tima naaka ti noñii ompaita inkinakaa-sityaari yoka. ⁷ Ikantajüitzi Judá-iti: “Tzimantzi ikantakaan-taitakiri pairani ikantaitzi, ontzimatyii iwamaitiri yoka, tima inkimta-kaanta-siwai-tyaa Itomi Pawa.” ⁸ Ikimawaki okaratzii ikantaitatakiri, Pilato antaro itharowanaki. ⁹ Aajatzi ikyaanaji iwinkathari-pankotiki, ikaimakaan-takiri Jesús, isampitakiri, ikantziri: “¿Tsikama pipoña-pirotaka awiroka?” Iro kantacha Jesús ti yakiri. ¹⁰ Ikantzi Pilato: “¿Airoma pakana? ¿Tima piyoti pinkathari-pirori nonatzii naaka, aritaki onkantaki nopaikaa-kota-kaantimi, ari onkantaki aajatzi nomishitowa-kaantajimi?” ¹¹ Akanaki Jesús, ikantzi: “Airo ikowa-kayi-miromi Jinokisatzi, airotyaa pipinkathari-piro-wintanami. Irootaki imapirotan-takari ikaaripirotkati yoka amakinari aka, tima anaanaki okaratzii pikaaripirotkati awiroka.”

¹² Aripaiti yamina-mina-witanaka Pilato imisitowa-kaanta-jirimi Jesús, iro kantacha aikiro ikaimajiitatzii Judá-iti ikantajüitzi: “¡Aririka papakaajiri yoka, tira paapatyiyaa-pinkathari-pirori César! ¡Tima inkarati kimitakaan-tawaita-chari pinkathari inatzii, ikisanüinta-tziiri César!” ¹³ Ikanta ikimaki Pilato, yamakaan-tairi Jesús intakiroki, imisaikai-takiri yaminakoita-piintziri yakowintaari, ipaitai-tziro “Mapi-pankaa,” iñaaniki Heber-iti ipaitai-tziro “Gabata.” ¹⁴ Irootaki kitaitiri iwitsikawintai-tantarori Anankoryaantsi yoimoshirinkaitiro, aritaki tampatzikataki ooryaatsiri. Ikantziri Pilato yokaiti Judá-iti: “¡Yoka Piwinkathariti!” ¹⁵ Iro kantacha ikaimajiitanaki Judá-iti, ikantzi: “¡Piwamairi! ¡Piwamairi! ¡Pimpaikaa-kota-kaantiri!” Ari ikantzi Pilato: “¿Kantatsima nopaikaa-kota-kaantiri piwinkathariti?” Ikantzi ijiwari Ompiratorintsiitaari: “¡Apatziro César nowinkathari-titari, tikatsi pasini!” ¹⁶ Ikanta Pilato, yoipyajiri Jesús yaanajiri Judá-iti impaikaa-kotiri. Ari yaanajiri.

Impaikaakoi-takiri Jesús irojatzii ikamantakari

(Mt. 27.32-50; Mr. 15.21-37; Lc. 23.26-49)

¹⁷ Iriitaki anataka-kirori Jesús incha-kota impaikaa-kotan-tyaari, jataki ipaitai-tziro “Atzirii-toni,” irojatzii ipaitai-tziri iñaaniki Heber-iti “Gólgota.” ¹⁸ Ari impaikaakoi-takiri Jesús anta, itsipatai-takiri apiti pasini atziri, aparoni iwatzika-koitaki irako-piroki, pasini iwatzika-koitakiri yampatiki. ¹⁹ intzirika-kaantaki Pilato impaikaakoi-takirira Jesús aparoni sankinarintsi, kantatsiri: “JESÚS KASIYAKAA-WINI-SATZI, IWINKATHARITI JUDÁ-ITI.” ²⁰ Oshiki Judá-iti ñaanata-kirori iroka sankinarintsi, tima ti intainapiroti nampitsi tsika impaikaakoi-takiri Jesús. Tima isankinai-takiro iroka iñaaniki Heber-iti, iñaaniki griego, aajatzi iñaaniki wirakocha. ²¹ Irootaki ipokantakari ijiwari Impira-tasorintsiitaari ikantakiri Pilato: “Airo pisankinatziro: ‘Iwinkathariti Judá-iti.’ Onkanta-tyiimi: ‘Kimitakaan-tawaita-chari iwinkathariti Judá-iti.’” ²² Ari ikantzi Pilato: “Okaratzii nosankinatakiri, asi owatyiiro osankinataka.”

²³ Ikanta imatakiro iwayeriti-payi wirakocha impaika-kotakiri Jesús, yayitanakiri iwiwiryaaakoro, isaraakiro okaratzii 4 okota, ipawakai-yitakoro aparoni-payi. Ipoña yayitakiri iithaari, ti owawikota-tyaa iroori, aparoni okanta intyüi-tziro irojatzii opatzikaaki. ²⁴ Ikanta-wakaa-jiita owayiri-payi: “Airo amankaryaa-waitziro iithaari, apatziro añaariwintyaaro, ari añiuro ipaita ayironi.” Ari omonkaratari Sankinarintsi-pirori, kantatsiri:

Ipawakaakoro nomanthaki.

Iñaariwintakoro noithaari.

Irootaki yantajütakiri owayiri-payi. ²⁵ Tima ari osaikitakari iriniro Jesús tsika ipaikaakoi-takiri otsipatakoro iririnto, María iina Cleofas, aajatzi María Pankothanthaari-sato. ²⁶ Ikanta iñaakiro iriniro Jesús okatziyaka anta otsipatakari iyomitaani itako-pirotari, ikantziri: “Kooyá, iriitaki pintomin-tajyaari yoka.” ²⁷ Ikantanakiri iyomitaani: “Irootaki piniron-tajyaari iroka.” Ari itanakoro María osaika-pankotziri yoka iyomitaani.

²⁸ Tima iyotaki Jesús imonkaratakiro okaratzii ikantakiriri Pawa, ikantanaki: “¡Nomiriwí!” Ari omonkaratari ikinkithata-koita-kiriri Sankinarintsi-pirori.

²⁹ Ari osaika-kotakiri kipishaari anta kowitziki. Yaitaki incha-tiwa, yankowiitakati atsimiyaatironi kipishaari, iwaanka-koita-kiniri ipaantiki Jesús. † ³⁰ Yatsimiya-witawakoro Jesús kipishaari, ikantanaki: “Mataka maaroni.” Ari yoipyotanaka, jatasirinkatanaki.

Isataa-mirikitai-takiri Jesús

³¹ Tima irootaki kitaitiri iwitsika-wintaitaro kitaitiri imakoryaan-taitari. Ti intajiti ijiwari Judá-iti inkatziya-koti impaikakoi-tziri kitaitiriki imakoryaan-taitari, tima iroka kitaitiri irootaki ipinkatha-pirotziri iriroriiti. Irootaki ikantan-takariri Pilato inkaraa-porita-kaantiri paika-kotaari inkaman-tyaari sintziini, iwatzikaryaa-kotajiriita. ³² Ikanta ijajiitanaki owayiri-payi, ikaraa-porita-paakiri aparoni ikaratakiri Jesús ipaikakoi-tziri, ipoñaa imatakiriri pasini. ³³ Ari inintzi imatirimu Jesús, Iñaatzii iritaki kamaki. Irootaki kaari ikaraa-poritan-taitari irirori. ³⁴ Iro kantacha aparoni owayiri isataa-mirikitan-takari isataa-minto yoka Jesús, ari oyowanakiri iriraani okonowakaro nijaa. ³⁵ Yoka kinkithatzirori iroka, iriitaki ñaajaanta-kirori. Omapirotyaa ikamantzimiri irootaki pinkimisantan-tyaari awirokaiti. ³⁶ Irootaki omatanta-yitakari iroka-payi omonkaratan-tyaari Sankinarintsi-pirori, ikantaitaki: Airo ikaraawaitai-tziniri aparoni itonki irirori. ³⁷ Ikantzi-taitaka aajatzi Sankinarintsi-pirori: Ari yaminakoi-takiri isataa-mirikitaiteiri.

Ikantaitakiri Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Ikanta José, Tonkaironiitoni-satzi, ikampitajiri Pilato, ikantziri: “Pisinitinari naanajiri Jesús.” Yoka José irijatzi kimisanta-kiriri Jesús, imananikiini ikimisantzi tima itharowan-tatyaari Judá-iti. Ari isinita-kiniri Pilato. Jataki José, yaanajiri. ³⁹ Ari ipokapaakiri aajatzi Nicodemo jatasita-kiriri pairani Jesús tsitiniri, yamakota-paaki kipishaari ikonowai-tziro kasankaari, oshiki otinanka iroka. † ⁴⁰ Ikanta yoka José aajatzi Nicodemo yaanajiro iwatha Jesús, iponatan-takari manthakintsi yashitan-takaro kasankaari. Tima irootaki yamijiitari Judá-iti ikitata-piintziri kaminkari-payi. ⁴¹ Tima anta tsika ipaikaakoi-takiri Jesús, ari otzimiri pankirintsi-masi, ari otzimiri owakiriri omorona tsika inkitaiteiri kaminkari, tikira inkitatan-tyaaro kamatsiri. ⁴² Ari iwaitakiriri Jesús, tima okaakiini osaiki iroka omorona. Irootaintsi ariityaa kitaitiri imakoryaanta-piintatari Judá-iti.

20

Yañaantaari Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

¹ Okanta awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, ananinkanaka María Pankothanthaari-sato ojati omoro-naki tsika iwakoitakiri Jesús. Oñaapaa-tziro osirinkaaka mapi yasitan-tawitai-takarori omorona. ² Piyanaaka oñiiri Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari itako-pirotani Jesús, osiya-pirota-nakityaa, okantapaakiri: “¡Yaitakiri Awinkathariti, ti ayoti tsika-rika iwaitajiri!” ³ Ikanta Simón Pedro aajatzi pasini oyomitaari, jaitjiitanaki kitataariki. ⁴ Isiya-piro-witana-kityaa ijajiitanaki. Iro kantacha isiya-pirota-nakityaa pasini oyomitaari, iriitaki itapaakaro yariitaka kitataariki. ⁵ Yaminapi-witapaaka omoro-naki, iñaapaa-tziro onaryaa-maitaka iponawita-jitan-takariri, iro kantacha ti inkyaapaaki inthomponta. ⁶ Irojatziri yariitan-tapaakari irirori Simón Pedro, ikyaapaaki inthomponta, iñaapaa-kitziro irirori onaryaa-maitaka iponawita-jitan-takariri. ⁷ Iñiitapaakaro aajatzi manthakintsi yankowitan-tawitai-takariri iitoki, onasita iwaitanajiro ti ontsipatyaaro iponawitanta-kariri, kamiitha itzipyai-tanajiro. ⁸ Ari ityaapaaki pasini oyomitaari itapaakarori yariitaka kitataariki. Iñaapaakiro irirori okaratziri kantain-chari, ari ikimisanta-pirotanakiri. ⁹ Tima tikira ikimatha-wityaro okantziri Sankinarintsi-pirori, aritaki yañaaji Jesús. ¹⁰ Ipoñaa ipiyayitaja iwankoki yoka apiti oyomitaari.

Iñaakaaro Jesús María Pankothanthaari-sato

(Mr. 16.9-11)

¹¹ Ari osaiki María ikyaa-piintai-tzira kitataari irawaaita. Okanta irawaaitaka, amini inthomponta omoro-naki, ¹² oñaatzii apiti maninkari kitamaaro-ki iithaari, isaikajitaki tsika inaryaa-witai-takari Jesús. Aparoni isaikaki iitowitai-takari, pasini isaikaki tsika iitziwitai-takari. ¹³ Isampita-nakiro maninkari-payi, ikantziro: “kooyá, ¿paitama piraantari?” Okantziri iroori: “Niraa-kota-tyaari Nowinkathariti, tzimatsi aakiriri, ti noyoti tsika iwakiri.” ¹⁴ Iro okantaki-tzii, ari opithokanaka, oñaatziiri Jesús, iro kantacha ti oyotawajiri iriitaki. ¹⁵ Ari isampitziro ikantziro: “¿Paitama piraantari kooyá? ¿Paitama pamina-minatziro?” Osiyakaantzi iroori iriitaki ñaanatziroori aamaako-wintarori pankirintsi-masi, okantanakiri: “Jiwari, awiroka-rika aakiri, pinkamantina tsika piwakiri, nonintzi

† 19:39 Iroka kasankaari, ikonowai-tzirori kipishaari, owaaki inchashi ipaitai-tziri áloe. Oshiki otinatzi okaratziri 100 libra, ikantai-tziri iroñaaka 30 kilo.

nojati naminajiri.” ¹⁶ Ikantziro Jesús: “¡María!” Ari aminanakiri iroori, okantzi: “¡Raboní!” (iro ikantai-tziri ifaaniki Heber-iiti “Yomitaaniri.”) ¹⁷ Ikantzi Jesús: “Airo pairikana, tima tikira nojatajiita nontsipata-pajyaari Asitanari. Iro kantacha pijati pinkamantiri iyikiiti, irootaatsi nojatai nontsipata-pajyaari Asitanari, irijatzi Asi-tamiri awirokaiti. Iri Nowawanitari naaka, irijatzi Piwawanitzitari awirokaiti.” * ¹⁸ Okanta ojanatani María Pankothanthaari-sato, okamanta-paakiri maaroni oyomitaari oñaajiri Awinkathariti, okamanta-paakiri aajatzi okaratzi ikantakirori.

Iñaakaari Jesús iyomita-nipayi

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹ Okanta otsitinitanaki awisanaki kitaitiri imakoryaan-taitari, apatojiitaka yomitaari-payi. Okantakaaro itharowan-tajiitari ijiwariti Judá-iti, asitako-jiitaka sintsiini. Kyaapaaki irirori Jesús, katziya-paaka ipiyojiitaka, iwithata-paari ikantapajiri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha!” ²⁰ Ikanta iwithata-pajari, ifaakapaakiri irako, aajatzi imiriki. Ikimosiri-yijiitanaki yokaiti ifaawajiri Awinkathariti. ²¹ Ari yapiita-nakiro Jesús iwithatari, ikantziri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha! Ikimitaakina Asitanari naaka ityaantakina aka, ari nonkimi-tzityaamiri awiroka-payi nontyaanka-yitimi.” ²² Ipoña itasonkakiri yomitaari-payi, ikantziri: “Isaika-siritan-tajyaami Tasorinkantsi. ²³ Tzimatsi-rika pimpyaakoyitajiri awiroka aka, aritaki impyaakoi-tairi anta. Iriima kaari pipyaakotzi awiroka aka, airo ipyaakoi-tajiri aajatzi anta.”

Ikiso-siritzi Tomás

²⁴ Ikanta Tomás ikarata-piintziri 12 oyomitaari, ipaitai-tziri aajatzi “Tsipari,” ti isaiki irirori yariitan-tapaari Jesús. † ²⁵ Ikanta yariitaaro irirori Tomás, ikamantawajiri pasini-payi oyomitaari, ikantziri: “Noñaajiri Awinkathariti.” Iro kantacha ikantzi Tomás: “Aiorika noñiri naaka tsika isataa-wakotai-takiri, aiorika nokyaanta-wakotari, aiorika nokyaanta-mirikitari aajatzi, airo nokimisantzi.”

²⁶ Okanta apaata awisanaki 8 kitaitiri, yapiitajiro yomitaari-payi yapatojiita. Ari isaikitakiri irirori Tomás. Yasijiitakiro sintsiini asitako-rontsi, iro kantacha kyaapaaki Jesús, katziya-paaka ipiyojiitaka, iwithata-paari ikantapajiri: “¡Pisaika-yitaji kamiitha!” ²⁷ Ipoña ikantziri Tomás: “Iroka nako, pinkyaanta-wakotyaaana, pinkyaanta-mirikityaana aajatzi. Kaari ikiso-siritaitzi, ¡Pinkimisanti!” ²⁸ Ari ikaimanaki Tomás, ikantanaki: “¡Nowinkathariti, Nowawani!” ²⁹ Ikantzi Jesús: “Iro pikimisantantamatsita-nakari piñaawaana. ¡Kimosiri inkantajyaa inkarati kimisanta-tsini kaari ñaajatini!”

Paitama isankinatai-tantarori iroka

³⁰ Tima oshiki ifaapiintakiro yomitaari-payi yapii-yapiitakiro Jesús itasonkawintantaki, tizimaita osankinata-koyityaa aka. ³¹ Iro kantacha isankinai-takiro iroka-payi pinkimisantan-tajyaari, tima yoka Jesús iriitaki Saipatzii-totaari, Itomi Pawa. Aririka pawintaa-piinta-jyaari irirori pinkimisanta-najiri, aritaki yañaanita-kaayitajimi. ‡

21

Iñaakari Jesús 7 Iyomitaani

¹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, yapiitakiro Jesús ifaakari iyomitaani, inkaarithapyaaiki ipaitai-tziri Tiberias. Iroka okantaka. * ² Ari ikarajitzi isaiki oyomitaari Simón Pedro, Tomás, ipaitai-tziri aajatzi “Tsipari,” Natanael, poñaachari Mawosi-winiki anta Tapowiniki, itomi-payi Zebedeo, aajatzi apiti pasini oyomitaari. † ³ Ikantzi Simón Pedro: “Nojatatyii nosimaatyaa.” Ikantajitzi pasini oyomitaari: “Ari ankaratanaki.” Jaitjiitanaki, otijiita-paaka pitotsiki. Iro kantacha, tikatsi-machii yayi isimaa-wijiitaka tsitiniriki.

⁴ Okanta okitaititzi-mataki, katziya-paaka Jesús oparaitiki inkaari. Iro kantacha ti iyotawajiri iyomitaani-payi iriitaki. ⁵ Ikaima-kota-pajiri, ikantziri: “¡Mainari-payi! ¿Paajitaki?” ikantajitzi irirori: “¡Tiraawí!” ⁶ Ikantzi Jesús: “Piwiinkiro pakopiroriki piithari-minto, aritaki paaki.” Iwiinkakiro ikantai-takiriri. Tima yaaki oshiki sima, ti yaawyaajiri inosika-kotairi iithari-mintoki. ⁷ Ikanta oyomitaari itako-pirotani Jesús, ikantanakiri Pedro: “¡Iriitaki Awinkathariti jirinta!” Ikanta ikimawaki Simón Pedro,

* 20:17 iyikiiti = noyomitaani-payi † 20:24 Tsipari = Didimo ‡ 20:31 Wairontsi * 21:1 Tiberias = Tapowini † 21:2 Tsipari = Didimo

ikithaatanaka, mitaanaka inkaariki. ⁸ Iriima pasini yomitaari-payi pitotsiki ikinakoyitanaji inosikaata-kotajiri isimani, irojatzi yaata-kotan-tapaari oparaitiki. Tima isaikakota-kitzii niyankyaa-kiini. ‡

⁹ Ikanta yayijiiitapaji, iñaapaatzii yoisaitaki paamari, ari itasitakari sima, yatantaitari. ¹⁰ Ikantzi Jesús: “Pamaki sima owakira paakiri.” ¹¹ Ititapaja Simón Pedro pitotsiki, yoosiryaa-kotakiri isimani, inosika-kotakiri irojatzi oparaitiki. Antari-payi ikantayitaka sima, ikaratzi 153. Titzimaita ontzimpishi iithari-minto. ¹² Ari ikantzi Jesús: “Thami ayaa.” Tima tikatsi aparoni oyomitaari sampitirini tsika-rika ipaita, tima iyopirota-wajiri iriitaki Iwinkathariti. ¹³ Ari ipokapaaki irirori Jesús, yaakiro yatantaitari, ipayitakiri aparoni-payi, ari ikimitaakiri sima. ¹⁴ Irootaki mawatatsiri iñaakari Jesús iyomitaani-payi yañaajira irirori.

Paamaako-winta-jyaanari nopira

¹⁵ Ikanta ikaratakiro iwajiita-manaja, isampita-nakiri Jesús yoka Simón Pedro, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿Pitako-pirotanama awiroka?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi awiroka Pinkathari, nonintakimi.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-wintyaanari nokimita-kaantaari nopira.” § ¹⁶ Yapiitakiri isampitziri: “Simón, itomi Jonás, ¿notakotami?” Ikantzi Pedro: “Piyotzi awiroka pitakotama.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-winta-jyaanari nokimita-kaantaari nopira.” ¹⁷ Iro mawatatsiri isampitziri, ikantziri: “Simón, itomi Jonás, ¿pitakopirota-nama?” Ari iwasiritanaka Pedro, tima mawa yapiitakiri isampitziri, ikantzi: “Pinkathari, awirokataki yotzirori maaroni, piyotzi awiroka nonintzimi-rika.” Ikantzi Jesús: “Aririka okanta paamaako-winta-jyaanari nokimita-kaantaari nopira. ¹⁸ Tima ainiro pawankari-pirowita, pikithaata-piinta, pijayitzi tsika pininta-kaaro. Iro kantacha aririka pantari-konata-paaki, apatziro piwaanka-wakotajyaa, pasini kithaata-jimini, yaayitajimi tsika ti pinintziro pijatimi. Omapiro.” ¹⁹ Ikantan-takarori Jesús iroka, inintatzii inkimathayiiitiro tsika inkantyaa inkamaji apaata Pedro impinkathatairira Pawa. Ari ikantziri Jesús yoka Pedro: “¡Piyaatina!”

Oyomitaari itako-pirotani

²⁰ Ikanta ipithokanaka Pedro, iñaatziiri iyaatakiri oyomitaari itako-pirotani Jesús, otsitoka-kariri Jesús iwiraanta-naaro iwajiita, osampita-kiririranki, ikantziri: “¿Pinkathari, itzimikama pithoka-sityaamini?” ²¹ Ikanta iñaawakiri Pedro yoka ampoita-paintsiri, isampita-nakiri Jesús: “Pinkathari, ¿paitama awishi-motirini yoka?” ²² Ikantzi Jesús: “Arimi nonintimi ari onkantaki yañaami yoka, irojatzi nompian-tajyaari apaata, ¿titzimaita onkowa-jaantya piyotiro iroka? Piyaatina awiroka.” ²³ Okanta apaata ithonka oiwaraa-kotanaka iroka ikantakiri Jesús, ikimayitakiro maaroni iyikiiti, isiyakaantzi airo ikamitaja yoka oyomitaari. Iro kantacha ti inkantzi: “Ari nonintzi.” ikantatzii: “Arimi nonintimi, aritaki onkantaki yañaami yoka, irojatzi nompian-tajyaari apaata, ¿titzimaita oninta-jaantya piyotiro iroka?”

²⁴ Naakataki ñaawinta-kotain-chari nokantaki “yoka oyomitaari,” tima naaka osankinata-kirori iroka sankinarintsi. Irootaki ayopirotan-taari mapirotoyaa iroka.

²⁵ Ti nonkithata-kotiro maaroni yantayitakiri Jesús, tima oshiki okarazi. Arimi osankinata-koyityaami maaroni, kimitaka arimi anaanakiro maaroni kipatsi ompiyotyaa sankinarintsi-payi. Ari onkantyaari.

‡ 21:8 niyankyaa-kiini = okaratzii osanthatzi 200 akonaki = 100 metro.

§ 21:15 nopira = cordero, oveja

YANTAYI-TAKIRI TYAANTAA-RIITI

Ikasiya-kayi-tairi Tasorinkantsi

¹ Teófilo, pairani notyaanka-kimiro nitakari nosankinari, ari nokinkithata-kayimiro okaratzi yantayi-takiri Jesús, nokaman-takimiro okaratzi yitanakari iyomitaan-tziri, ² irojatzi iwajinokan-taari inkitiki. Tima tikira iwajinoka-jyaata, iyosiitaki Tyaantaariiti, ikantakaakaro Tasorinkantsi, iyotakaakiri yantayitiri. ³ Ikanta ikamawitaka Jesús, iñiitawajiri koñaaroini, ari iyojiitzi iyomitaani añaaaji. Okaratzi 40 kitaitiri iñaaka-panaataari iyomitaani-payi, iyomita-panaa-tziri tsika ikanta ipinkathari-wintantaji Pawa. ⁴ Pairani ainiro itsipayitari Tyaantaariiti, ikamantzi-takari irojatzi isaikayi-tawaki Aapatyaawiniki, ikantakiri: “Ari piyaawinta-wakyaari ikasiya-kaakimiri Asitanari, nokinkitha-takotzi-takamiri. ⁵ Tima omapiro Juan ikiwaa-tantaro nijaa, iro kantacha airo osamanitzi piñaayi-tantyaariri Tasorinkantsi isaika-siri-tantyaami osiyawai-tyaaromi inkiwaa-tantai-tyaamiromi.”

Iwajinokan-taari Jesús

⁶ Ikanta pairani yapatojiita okaratzi tsipata-kariri Jesús, isampitakiri, ikantziri: “Pinkathari, ¿Irootaintsima pookakoo-wintairi noshininka-payi Israel-iiti?” ⁷ Ari yakanakiri Jesús, ikantziri: “Ti oninta-jaantya piyotiro awiroka-payi tsika-paiti, apaniro iyotzi Asitanari tsika-paiti-rika, iriitaki otzimimotziri isintsinka imatantyaarori. ⁸ Iro kantacha aririka impokaki Tasorinkantsi isaika-siri-yitan-tyaami awirokaiti, iriitaki aawya-sirita-kayimini, aritaki pinkinkitha-takotajina Aapatyaawiniki, maaroni iipatsitiki Judá-iti aajatzi Ositikii-toniki, pijayitaki itaina tsika owiraayita kipatsi.” ⁹ Ikanta ithonka-kiro Jesús iyomita-najiri iyomitaani, iñaatziiri iwajinokai-tairi, irojatzi ipyaanta-paakari minkoriki. Tira iñaanairi. ¹⁰ Yamina-minthaitzi iyomitaani tsika ikanta Jesús iwajinoka inkitikinta, apiti atziri katziyi-motapaakari okitamaarokitaki iithaari. ¹¹ Ikantapaakiri: “Tapowini-satzi, ¿Paitama paminawinthajitsiri inkitiki? Piñaakiri tsika ikanta Jesús iwajinokaja ijatai, ari inkanta-jaanta-pajyaa apaata aririka impiyai.”

Yaminaitaki pasini impoyii-tajyaarini Judas

¹² Ikanta ipiyayitaja oyomitaari Aapatyaawiniki ipoñaajaro Yiinkakii-toniki, ti intaina-piroti, osinitaan-tsitzi yaniitaiti kitaitiri imakoryaan-taitari. ¹³ Ikanta yarijiititaja nampitsiki, atijii-tapaji jinokinta pankotsi tsika imaapiinta-jiitzi. Yoka ikarajiiitzi: Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo itomi Alfeo, Simón ipaitai-tziri “Kisakotanari,” aajatzi Judas iririntzi Jacobo. ¹⁴ Maaroni yokaiti ari ikanta-piintatya yaapatojiita yamanamana-jiitzi itsipayi-takari iririntzi Jesús, itsipataro María iriniro, aajatzi pasini-payi kooya.

¹⁵ Ikanta yapatojiita kimisantzin-kariiti, ikarajiiitzi 120 atziri. Ari ikatziyanaka Pedro, ikinkitha-waitanaki ikantanaki: * ¹⁶ “Tyikiiti, monkarataka okaratzi isankina-takaakiriri Tasorinkantsi pairani pinkatharini David, ikinkitha-takotziri Judas jiwatapain-tsiri yaakaan-tziri Jesús. ¹⁷ Yoka Judas iriitaki atsipata-piintakari, ari akarawitari antawairiki. ¹⁸ Tima yaakiri kiriiki ipinatai-takiriiri iyaari-pironka, yamanantantaka kipatsi. Iro kantacha iparyaaki iipatsitiki Judas, ipatzii-totanaka, ithonka itankawai-tapaaki, ookaporinthal-waita-paaka ishiito. ¹⁹ Ikanta ikimajiiitaki Aapatyaawini-satzi, ipaitakiro ironka kipatsi ‘Iraantsi-patha,’ irojatzi ikantai-tziri iñaaniki iriroriiti ‘Acéldama.’ ²⁰ Ari omonkaratari isankina-taitakiri Panthaantsi, ikantaitaki:

Kaanki-thaanti onkanta-wityaa iwanko,

Tikatsi nampitan-tajyaaroni.

Ikantaitaki aajatzi:

Intzimi pasini impoyii-tajyaarini yanta-wairiki.

²¹ Tzimatsi pasini atziri-payi tsipata-piinta-kairi pairani ainiro itsipawitajai Awinkathariti Jesús, ²² ikeratzi atsipawitakari ikiwaa-tantakari pairani Juan yoka Jesús, irojatzi iwajinokan-taari inkitiki. Tima oninta-piro-tatya aaminaji aparoni ankaratajiri iriitaki kinkitha-takota-jirini Jesús yañaajira.” ²³ Ari yookoitakiri apiti: José, ipaitai-tziri Barsabás, ipaitai-tzitari Justo, aajatzi Matías. ²⁴ Ari yamanako-wintakiri, ikantziri: “Pinkathari, awiroka oyosiri-tziriri maaroni, yoka apiti nookotakiri, piñaakainari aparoni tsika itzimi pinintakiri awiroka, ²⁵ iriitaki nontsipat-tyaari Nontyaantaariiti, impoyii-tajyaari Judas opyaakaa-sitakari iyaari-pironka. Tima Judas jataki irirori tsika

* 1:15 kimisantzin-kariiti = iyikiiti

ijati.”²⁶ Ikimita-kaantakaro yokaiti iñaarita-jiita. Iñaatzii iriitaki Matías. Iriitaki tsipata-nakariri yokaiti 11 Tyaantaariiti.

2

Ipokantakari Tasorinkantsi

¹ Okanta omonkarataja yoimosirinkai-tziro kitaitiri “Awiitaantsi.” Ari yapatojiitaja ikaratzi tsipata-piinta-kariri Jesús. ² Ari omapoka-sitaka antaroiti poimata-paintsiri osiyapaakaro antaro tampyaa, okinapaakiro jinoki inkitiki, ookanta-paakaro pankotsi tsika yapatojiitaka. ³ Iñaasita-taika paama-sitha-kiiriki-tapain-tsiri, okaanta-paakari ikaratzi apatotain-chari. ⁴ Ari ithonka isaika-siri-tanta-paakari Tasorinkantsi. Iñaawai-tanakiro pasiniyi-tatsiri ñaantsi, iriitaki Tasorinkantsi oyotakaa-nakiriri iñaawai-tanta-nakarori.

⁵ Okanta anta Aapatyaawiniki ari isaikayitizakari Juda-iti poñaitaintyari intaina pasiniki nampitsi. Iriitaki pinkatha-tasorintsi-taniri-payi. ⁶ Ikanta ikimaitakiro poimata-paintsiri, ipokajii-tapaaki oshiki atziri, ti iyotawakiro opaita kantachari, tima ikimatha-takiro aparoni-payi ñaantsi okaratzi iñaawai-yitziri, irootaki iñaani. ⁷ Tima okiryantzi ikantayi-tanaka, ikanta-wakaa-jiita: “¿Tima Tapowini-satzi inatzi ikaratzi ñaawaita-kirori pasinita-tsiri ñaantsi?” ⁸ ¿Tsikama okantaka akimantariri iñaawai-tziro añaani-payi aroka? ⁹ Tima akarayi-takiri aka Parto-satzi, Niyanki-wini-satzi, Elam-satzi, Osampanaaki-satzi, Judá-iti, Capadocia-satzi, Ponto-satzi, Asia-satzi, ¹⁰ Frigia-satzi, Panfilia-satzi, Apatantoni-satzi, aajatzi Africa-satzi ananakirori osaiki Cirene. Tima akaratakiri ajatzi wirakochapayii, Judá-iti-tatsi-ri aajatzi kaari Judá-itiwitachani pairani. ¹¹ Atsipatakari Creta-satzi, aajatzi Arabia-satzi. Ari akarayi-takiri akimiri iñaawai-yitziro añaani-payi, ikinkitha-takotziri Pawa itasonka-wintantzi.” ¹² Okiryantzi ikanta atziri-payi, ti iyoti opaita iñiiri. Ikanta-wakaa-jiita: “¿Paitama iroka?” ¹³ Iro kantacha tzimatsi pasini thainka-waitakiriri Tyaantaariiti, ikantajitzi irirori: “¿Isinkijii-tayaa yokaiti!”

Itanakarori ikinkitha-tanaki Pedro

¹⁴ Iro kantacha ikatziyanaka Pedro itsipatakari 11 Tyaantaariiti, sintzini iñaawai-tanaki, ikantzi: “¡Ashininká! ¡Aapatyaawini-satzi! Pinkimisantina nonkantimi piyotan-tyaari. ¹⁵ Pisiyakaantzi awiroka-payi isinkitayaa yokapayi. Ti ari onkantyyaa, owakira ijinokiityaapaji ooryaatsiri. ¹⁶ Omonkara-tatyaa okaratzi isankina-takiri pairani Kamantan-tzinkarini Joel, ikantaki:

¹⁷ Ikantzi Pawa:

Tzimatsi awisatsini owiraantyaaroni kitaitiri.

Ari nontyaankiniri atziri-payi Notasorinka okimiwai-takaro isako-piro-tatyii-nirimi.

Ari inkinkitha-takoyi-tajina itomi-payi aajatzi irisinto-payi.

Ari iñaawya-yitajyaa awankari-payi,

Ari imisiyitaki antari-kona-yitain-tsiri.

¹⁸ Ari nonkimitaakiriri nompirataanipayi: awankari-payi aajatzi awankaro-payi.

Nontyaanta-jiniri apaata Notasorinka, ari inkinkitha-yitaji.

¹⁹ Aritaki iñiitaki inkitiki kaari iñaapiintaiti.

Iñiitiro kipatsiki iraantsi, paamari, antaro oyachaaryiinka.

²⁰ Iñiitiri intsiwakimati ooryaatsiri,

Iñiitiri kasiri inkimityaaro iraantsi,

Irootaki awisayi-tatsini irootaa-tsira omonkara-tajyaa kitaitiri impokan-tajyaari Pinkathari.

Tima antaaro iwaniinkaro onkantajyaa.

²¹ Inkarati awintaa-jyaarini Pinkathari, iriityitaki awisako-siri-taatsini. †

²² ¡Noshininká! ¡Israel-iiti! Pinkima-jiiti nonkantimi. Piñaakiri awiroka-payi pairani Jesús, Kasiyakaa-wini-satzi, iriitaki ityaanka-kimiri Pawa. Oshiki itasonka-wintakimi, iñaakayi-takimiro kaari piñaawi-jiitari pairani. ²³ Ikanta yamaita-kimiri yoka Jesús, paakaan-takiri, ipaikako-takiri kaari-piro-siririiti. Ari omonkara-takiri okaratzi awishimo-takiriri, tima irootaki ikinkithasiri-tzitakari pairani Pawa. ²⁴ Ikanta iwiriintajiri Pawa ikamawitaka, ti isinita-najiri inkimaatsi-waitajyaa. Tima ti aawyaajiri kaamani-taantsi. ²⁵ Tima iriitaki isankina-takotakiri pairani pinkatharini David, ikantaki:

Noña-piintziri Nowinkathariti itsipatana.

* 2:15 ijinokiityaapaji ooryaatsiri = ooryaatsiri 3; Irootaki yamitari Judá-iti, ti isinkitayaa owakira onkitayaa-manaji. † 2:21 wairontzi

Isaiki nakopiroki, tikatsi matajirini itsinampairi.

²⁶ Irootaki nokimo-siri-tantari,

Kamini-waanti nokanta notharowintari.

Iriitaki noyaako-piro-tajiri, nawintaa-jyaari.

²⁷ Tima airo pookinaro nosiri sarinka-winiki nonkama-witakyaa-rika.

Airo pisinitziro nowatha ompathai, pitasorin-tsiti nonatzii.

²⁸ Piyotaa-kinaro nañaa-siri-tanta-jyaari.

Oshiki poimosirinkajina aririka nontsipa-tajyaami.

²⁹ Iyikiiti, ayojiitzi kaari awaisatzitini David kinkitha-takota-chani, kamawaitaki pairani irirori, ayojiitzi iroñaaka tsika anta ikitaitakiri. ³⁰ Iro kantacha Kamantan-tzinkari inaki irirori, iyotzitaka ikasiya-kaakariri Pawa impinkathari-takairi aparoni incharinin-tyaari. ‡ ³¹ Tima osiyawai-takaro iñaakityiromi pinkatharini David,

ikinkitha-takotakiro yañaaaji Saipatzii-totaari, ikinkitha-takotakiri airo isaiki sarinka-winiki, airo opathai aajatzii iwatha. ³² Tima maaroni naaka-payi noñaakiri Pawa iwañaajiri Jesús. Omapiro-tatyaa. ³³ Aritaki owajinokaja, isaikimo-tapajiri irako-piroriki Pawa ipinkathari-wintan-tapaji. Ari omonkaratari okaratzi ikasiya-kaakiriri pairani Asitariri, intyaankiriri Tasorinkantsi osiyawai-tyaaro isako-piroi-tatyii-nirimi. Irootaki piñiri awirokaiiti iroñaaka. ³⁴ Tima kaari pinkatharini David owajinokaa-chani inkitiki, iriitaki ñaawaita-kirori pairani iroka ñaantsi, ikantakii:

Iñaawaitanaki Pawa, ikantawajiri Nowinkathariti:

Pisaikapaji nakopiroki ampinkathari-wintanti.

³⁵ Irojatzii noitsinampaan-tajyaariri kisaniiintzimiri,

Aripaiti intyiirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari. § ³⁶ ¡Ashininká! ¡Israel-iiti! Irootaki ninta-piro-tachari ayojiiti maaroni. Yoka Jesús pipaika-kotakaan-takiri awirokaiiti, iriitaki ipinkathari-takaakiri Pawa, iriitaki Saipatzii-totaari.”

³⁷ Ikanta ikimajitaki ikaratzi apatotain-chari, antaro oimiraa-siri-tanakiri, isampitanakiri Pedro, aajatzii pasini-payi Tyaantaariiti, ikantanakiri: “Iyikiiti, ¿tsika nonkanta-jyaaka naaka?” ³⁸ Ikantzi Pedro: “Pimpiya-siri-yitai, pinkiwaa-winta-jyaari Jesús Saipatzii-totaari. Irootaki iyotantai-tyaari ipyaako-tajimiro Pawa pikaariprotaki, inampi-siri-tanta-jyaami Tasorinkantsi. * ³⁹ Irootaki ikasiya-kaita-kimiri awiroka, irojatzii ikasiya-kayi-takariri pitomi-payi, aajatzii ikaratzi nampiyi-tarori intaina. Tima maaroni ikaima-siri-taitakiri iriitaki ikasiya-kaitzi-takariri irirori.” ⁴⁰ Oshiki okaratzi ikinkitha-takiri Pedro, isintsi-thatakiri, ikantziri: “¡Piwawisaako-siri-tajyaa! ¡Pintainaryai-tyaari atziri-payi kinasiwai-tainchari!” ⁴¹ Irootaki ikimisanta-tanakiri oshiki atziri, ikiwaayi-takiri Tyaantaariiti. Ikaratzi 3,000 atziri kimisanta-naantsiri. ⁴² Oisokiro iwanakiro okaratzi iyomitaa-yitakiriri Tyaantaariiti, kamiitha yaapatyaa-wakaana. Ari ipitoryaa-piinta-jiitziro yatantaitari, yaakowinta-nakaro yamana-jiitzi. †

Yañaa-ntari itayita-nakarori ikimisantzín-karitzii

⁴³ Okiryantzi ikantanaka iñaayitakiro itasonka-wintantaki Tyaantaariiti, imatakiro kaari iñiita-piintzi. ⁴⁴ Oshiki yaapatyaa-wakaanaka ikaratzi kimisanta-naantsiri, yantitaa-wakaanaro okaratzi tzimimo-yitziiriri. ⁴⁵ Ikaratzi yayiri kiriiki ipimanta-yitziro tzimimo-tziriri. Itsiparyaa-yitziiriri asinonkaa-chari kimisanta-naantsiri. ⁴⁶ Yasi iwirowa kitaitiriki yaapatyaa-wakaana, yapatojiita tasorintsi-pankoki. Ti iwashaanta-nakiro yakyoota-wakaa-jiita iwankoki, ari ipitoryiirori yatantaitari. Kimosiri ikanta intzipatasirita-wakaa-jiita, tsinampa-siri ikantajjiita. ⁴⁷ Ikimosiriwinta-piinta-nakiri Pawa. Irootaki onimotziiriri atziri-payi iñiuro tsika ikantayi-tanaja. Yasi iwirowa kitaitiriki ishikyaa-najiri Awinkathariti kimisanta-naantsiri inkarati awisako-siri-taatsini.

3

Yisitako-takai-tziri kisoporokiri

¹ Okanta pasini kitaitiri, aritaki shiityaanaki yamana-piintai-tantari. Ari itonkaa-nakiri Pedro aajatzii Juan, ijatiro tasorintsi-pankoki. * ² Ari imonthaakari yamaitziri aparoni atziri kisoporokiri-tatsiri. Ari ikantzi-tatyaa owakira itzimapaaki. Maaroni kitaitiri yamaita-piintziri ikyaa-piintai-tzira tasorintsi-panko ipaitai-tziro “Waniinkaanto.” Ari isaika-piintziri kisoporokiri impasitai-tyaari kiriiki ikampiyi-tziri ikaratzi kyaayita-tsiri. ³ Ikanta iñaawakiri Pedro aajatzii Juan inkyaapaakimi tasorintsi-pankoki, ikampitawakiri impasita-nakyaari kiriiki. ⁴ Ari yamina-nakiri. Ikantziri: “¡Paminina!”

‡ **2:30** Tzimatsi sankinarintsi ñaawinta-kotziriri Saipatzii-totaari isaikimo-tajiri Pawa tsika ipinkathari-wintantzi irirori. § **2:35** pimakoryaa-tzi-minto * **2:38** Wairontsi † **2:42** Pimpitoryiuro yatantaitari. * **3:1** shiityaanaki

⁵ Ikimisantanzii kisoporokiri, isiyakaantzi impatyiri opaita-rika. ⁶ Iro kantacha ikantanaki Pedro: “¡Noshininká! Tikatsi noiriikiti aajatzi ooro, iro kantacha tzimatsi nantiri. Pawintyaari Jesús Saipatzii-totaari Kasiyakaa-wini-satzi, iriitaki matironi. ¡Pinkatziyi! ¡Panitai!” [†] ⁷ Yakatha-takiri, ikatziyakiri. Ari omapoka-sitanaka isintsitanaji iitziiki aajatzi ishoonkitziki. ⁸ Tima miyaanaka ikatziyanaja, aniitanaji. Ari ikaratanakiri Pedro ikyaapaaki tasorintsi-pankoki, aniini-waitanaji kamiitha, imiyaa-miyaa-waitanaja ipanthawintanakiri Pawa. ⁹ Maaroni atziri iñaakiri yaniitanaji, ikimakiri ipanthawintanakiri Pawa. ¹⁰ Okiryantzi ikantanaka iñaakiri, ti inkompi-taityaari yoka kisoporoki-witachari, iriitaki kampilanta-piinta-tsiri impasitai-tyaari ikyaa-piintai-tzira tasorintsi-panko “Waniinkaanto.”

Ikinkitha-takaantzi Pedro ikyaa-piintai-tzira tasorintsi-panko

¹¹ Tima ti yookani iwanakiri kisoporoki-witachari itsipatari Pedro aajatzi Juan. Okiryaaantzi ikantayi-tanaka maaroni ishininka, ipiyotzi-winta-paakari awisa-tapisitzi tasorintsi-pankoki ipaitai-tziro “Salomón-tapi-si.” ¹² Ikanta iñaawakiri Pedro, ikantawakiri: “¡Ashininká! ¡Israel-iiti! ¿Paitama pokirya-wintan-tanari? Airo pikinkithasiri-waitasita naaka asitaro notasorinka, ti nontasorintsi naaka naniitakaajiri yoka ashininka. ¹³ Iriitaki matakirori Iwawani awaisatzitini Abraham, Isaac, Jacob, irijatzi iwawanitari ikaratzi icharini-yitaari irirori, irootaki impinka-thaitantyaariri Jesús, paakaan-takiri awirokaiti jiwari-tiiki. Inintawitaka Pilato imisitowa-kaanta-jirimi, titzimaita pininta-jiiti awirokaiti. ¹⁴ Iriiwiitaka pimisitowa-kaanta-jirimi Tasorintsi-tatsiri, tampatzika-siriri. Pimisitowa-kaanta-sitakari owantzinkari. ¹⁵ Ari piwamaa-kaantziri awirokaiti owaña-siri-tanta-tsiri. Iro kantacha, iwañaajiri Pawa. Noñaayi-tajiri naakaiti yañaaji. ¹⁶ Irootaki yisitako-tantaari yoka kisoporoki-witachari yawintaa-naari Jesús. Tima piñaakiro omapiro yisitakotaji. ¹⁷ ¡Iyikiiti! Noyotzi naaka, ti piyoti opaita pantayi-takiri, ari ikimitakari aajatzi pijiwari-payi. ¹⁸ Ari ikina-kayirori Pawa imonkara-tajiro okaratzi ikinkitha-takoyi-takiri pairani maaroni Kamantan-tzinkari, ikantaki: ‘Aritaki inkimaatsi-takai-takyaari Saipatzii-totaari.’ ¹⁹ Iro pimpiya-sitan-tajyaariri awirokaiti Pawa, piwashaanta-yitairo pantayi-tziro kaari-pirori, osiyawai-tajyaaro ishitairomi irirori pikaaripiro-witaka. Ari piñaayi-tairo intsipa-siri-tajyaami Awinkathariti, iwatsinaryaa-koyitaimi. ²⁰ Aritaki ityaanka-jimiri Pawa yoka Jesús Saipatzii-totaari inkitiki irojatzi ininta-paiti-tanta-jyaari Pawa iwakira-tairo maaroni okimiwita pairani. Tima irootaki ikinkitha-takaa-yitakiriri Tasorintsi-siriri Kamantan-tzinkariiti. ²² Irojatzi ikamantan-takiri pairani awaisatzitini Moisés, ikantaki: Ari intyaankaki apaata Pawa pasini Kamantan-tzinkari, ari isiyako-tapaa-kyaana naaka ityaankakina. Ashininka inatyii. Ontzimatyii pinkimisan-tajiri.

²³ Inkarati piyatha-takyaarini yoka Kamantan-tzinkari, aritaki yapiroi-takiri airo iñaajiri ishininka-payi.

²⁴ Ari ikima-takari jiwarini Samuel, ikinkitha-takotakiro okaratzi añaayitakiri iroñaaka, irojatzi ikamantan-takiri pasini-payi Kamantan-tzinkari. ²⁵ Awirokaiti ñiironi okaratzi ikasiya-kaantakiri Pawa ikinkitha-takotakiri Kamantan-tzinkari-payi. Awirokaiti ñiironi okaratzi ikasiyakaa-wakaari pairani Pawa itsipatari awaisatzitini. Tima ikantakiri pairani Pawa awaisatzitini Abraham:

Iriitaki kantakaa-jyaaroni picharini-payi intasonka-wintantai-tyaariri maaroni nasiyitacha-niri ishininka-tawakaiyaa kipatsiki.

²⁶ Iwañaajiri Pawa itomi, awirokaiti yitaka ityaanka-jimiri, ari intasonka-wintimiri, irootaki piwashaantant-tajyaariri pantayi-tziro kaari-pirori.”

4

Pedro aajatzi Juan yaitanakiri jiwariki

¹ Ainiro ikinkithata-kayiri atziri-payi yoka Pedro itsipatari Juan, ariiiji-tapaaka Impirasorintsi-taari, ijiwari aamaako-winta-rori tasorintsi-panko, aajatzi Tampatzika-riiti.

² Ikisajiita-tyaa, tima iyomitaa-tziiri atziri-payi yoka Pedro itsipatari Juan, ikantziri: “Omapiro yañaayitaji kamawita-chari, ari okanta iñaakanta-paintziro Jesús.” ³ Yairika-paakiri, tima aritaki tsitiniityaanaki, yasitako-takaan-takiri irojatzi onkitaaita-manaji.

⁴ Iro kantacha oshiki ikaratzi kimawakirori kinkitharintsi, ikimisanta-jiitanaki. Ikaratzi 5000 atziri kimisanta-naintsiri.

[†] 3:6 pawintyaari = nompairiyiri iwairo Jesús

⁵ Okanta okitaitita-manaji, yapatojiitaka Aapatyaawiniki maaroni ijiwariti Judá-iti, antari-konaiti, aajatzi Yomitaan-tatsiri-payi. ⁶ Ari isaikakiri Anás Impira-tasorintsi-pirori, Caifás, Juan, Alejandro, aajatzi ishininkaiti-payi Impira-tasorintsi-pirori. ⁷ Ikaimakaan-takiri yamaitiri Pedro aajatzi Juan. Isatikai-tawakiri niyaankiniki yapatojiitaka, isampitakiri: “¿Paitama sintsa-kayimiri pimatantari piñaakan-takiri? ¿Paitama sinitaki-mirori piyomitari atziri-payi?” ⁸ Ari yakanaki Pedro, ikan-takaa-nakari Tasorinkantsi, ikantanaki: “Pinkathariiti, Antari-konaiti. ⁹ ¿Irooma pimaimani-tantanari nisitako-takaa-jirira mantsiyari? ¿Pininta-tziima piyo-jiiti tsika ikanta yisitako-tantaari?” ¹⁰ Ari nonkaman-takimiro iyotantyaari maaroni ashininka Israel-iiti. Yoka atziri atsipatakari aka, iriitaki isitako-takaa-jiriri Jesús Saipatzii-totaari, Kasiyaka-wini-satzi. Iriitaki nawintaani naaka, irijatzi pipaika-kotakaan-takiri. Iro kantacha iwañaajiri Pawa. ¹¹ Yoka Jesús iriitaki osiyakarori mapi pimanintakiri awirokaiti, pikimitakiri witsikirori pankotsi. Iro kantacha irojatzii yaitairi iroka otzinkami-pirori. † ¹² Tikatsi pasini kimityaarini Jesús iwawisaa-kotantzi. Tikatsi awintajiyaa aka osaawiki kipatsi, apatziro ikantakaaro Jesús.”

¹³ Ipampoyii-tanakiri Pedro, aajatzi Juan, ikantajii-tanaki piyotzi-winta-kariri: “Piñiiri yoka, ti iyomitaa-piinta-piro-wityaari, iro kantacha pinkatha-ñaani iwaitziri. ¿Iriiima oyomitaa-kiriri Jesús itsipatakari pairani?” ¹⁴ Tima oisokiro iwanakiri yisitakotajairi yoka Pedro aajatzi Juan. Ti ontzimi inkanta-kotana-kiriri. ¹⁵ Ari imisitowa-kaantairi yapatojiita, irojatzii isaikajii-tanaki ikinkita-waitaiyini. ¹⁶ Ikanta-wakaa-jiita: “¿Tsikama ankanti-rika yokapayi atziri? Tima iyojiitaki maaroni Aapatyaawini-satzi itasonka-wintantaki. Airo okantzi amanako-tairi. ¹⁷ Thami asaryii-matasi-tyaari airo ijatakantaro inkinkitha-takotiri yawintaityaari Jesús.” ‡ ¹⁸ Yapiitakiro ikaimajiri, ikantakiri: “Airo pikamantan-tziro okaratzi awisain-tsiri. Aritapaaki piyomitaantzi tsika okantakota isintsinka Jesús.” ¹⁹ Iro kantacha Pedro aajatzi Juan, ikantanakiri irirori: “Intsiyaa pinkantina awirokaiti ¿Awirokama nompinkathati nompityathatantyaariri Pawa? ²⁰ Tima airo nowashaantziro nonkinkitha-takoyitiro okaratzi noñaajaantakiri, ajatsi nokima-jaantakiri.” ²¹ Ikanta yasaryii-mawai-witakari, yapakaajiri, tira ontzimatyii ompaityaa iwasankitaa-wintiriri. Maaroni atziri ipanthawinta-nakiri Pawa iñaakiro okaratzi awisain-tsiri. ²² Tima yoka atziri yisitako-takaa-jiri, anaanakiro okaratzi 40 isarintsii.

Yamanajii-tzi kimisantzin-kariiti yawintaa-siri-piro-tantyaari airo itharowan-tajiiita

²³ Ikanta yapakayii-tajiri Pedro aajatzi Juan, jatanaki yapatojiita ikarajii-tzi, ikamanta-paakiri okaratzi ikantakiriri ijiwari Ompira-tasorintsi-taari itsipatakari antari-konapayi. ²⁴ Ikanta ikimajii-takiri ikamantakiri, yamanajii-tanakiri maaroni Pawa, ikantziri: “Pinkathari-pirori, awirokatakiri owitsikakiro inkiti, kipatsi, inkaari, aajatzi ikaratzii tzimanta-yitarori. ²⁵ Awirokatakiri kinkitha-takaa-kiriri pairani impira-tanini David, ikantakiri:

¿Paitama iñaawinta-jiitzi atziri-payi?

¿Paitama ikinkithasiri-waita-sitantari?

²⁶ Apatojiitaka pinkathari-wintan-tatsiri aka kipatsiki,

Ipiyoyitaka jiwari-payi,

Imaimani-tantyaariri Pinkathari, aajatzi iyosiitani Saipatzii-totaari.

²⁷ Tima omapiro yaapatyaa-wakaa-jiitaka Herodes aajatzi Poncio Pilato yapatojiitaka aka nampitsiki, aajatzi Israel-iiti ipiyojiitaka itsipatakari pasini-satzi atziri, imaimani-takiri Jesús, pitasorintsi Pitomi, piyosiitani. ²⁸ Yantatziro yokaiti okaratzi pikinkithasiritzikari pairani pantiri. ²⁹ ¡Pinkathari! Piñiiri iroñaaka yasaryii-matana. Pinkanta-kaiyaaro airo notharowan-tantari nonkinkitha-tajiro piñaani. ³⁰ Pinkanta-kaiyaaro nisitako-takaa-yitan-tyaariri mantsiya-yitatsiri. Noñaakan-tantyaarori kaari iñaaitapiintzi. Irootaki iñaantyaarori atziri-payi Itasorinka Pitomi, Jesús.” ³¹ Ikanta ikaratakiri yamanajii-tzi, oninakanaka tsika yapatojiitaka. Iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-nakariri, tikatsi intharowan-tanakyaa ikamantanakiro iñaani Pawa.

Okaratzi tzimimo-tziriri ari ikaratzii yasijiitara

³² Ikaratzii kimisanta-najiriri Jesús, aparoni okantanaja ikinkithasiri-tanaari. Ti imasithata-wakaa-jiityaa, ipawakai-yitaro okaratzi kowityii-motariri. ³³ Aikiro ijatakanaakitziro Tyaantaariiti ikinkitha-takotziro tsika ikanta yañaantaari Awinkathariti Jesús. Antaro ikawinthaakiri Pawa maaroni yokaiti. ³⁴ Ti intzima-waiti aparoni kowityaa-waita-tsini. Ikaratzii tzimatsiri iipatsiti, iwanko, ipimanta-yitziro. Yaakiri kiriiki, ³⁵ impakiri Tyaantaariiti, iriitaki antitariri maaroni, yaantyaari aparoni-payi

* 4:7 Wairontsi † 4:11 Paminiro Mt. 21.42; Ef. 2.20; 1 P. 2.6-8. ‡ 4:17 Wairontsi

inintziri. ³⁶ Irootaki imatakiri aparoni ishininka Leví-iti ipaitai-tziri José, Chipre-satzi. Tima iriitaki Tyaantaariiti owaifakaanta-kiriri “Otomi Oimosirinkaantsi”. (Tima iroka wairontsi, irootaki ikantziri ifñaaniki iriroriiti “Bernabé.”) ³⁷ Yoka Bernabé tzimatsi iipatsiti, ipimantakiro. Yaanakiri owinaro iipatsiti, ipakiri Tyaantariiti.

5

Ananías aajatzi Safira

¹ Iro kantacha tzimatsi awishi-mota-kiriri pasini atziri ipaita Ananías itsipatakaro iina opaita Safira, ipimantakiro irirori iipatsiti. ² Yoka atziri yaapatyaakaro iina, imanaki kiriiki owinaro iipatsiti. Yamakiri tzimaraan-tanain-tsiri, ipapaakiri Tyaantaariiti. ³ Ikantawakiri Pedro: “Ananías, ¿paitama pisinatan-takariri Mishatantaniri inthaiya-kaiyaami? Pimanaki owinaro pipatsiti, pisiya-kaantzi aritaki pamatawitakiri Tasorinkantsi. ⁴ ¿Kaarima awiroka asiwityaaroni kipatsika? ¿Kaarima awiroka asityaaroni owinaro? ¿Paitama pantanta-karori kantachari? Ti naaka-payi pamatawiti, Pawa pamatawiwitaka.” ⁵ Ikanta ikimawaki Ananías ikantakiri, tyaanaki, kamanaki. Antaroiti itharowa-jiitanaki ikaratzi kimakota-kiriri. ⁶ Ikanta aparoni-payi mainari, iponatakiro iwatha Ananías, yaanakiri, ikitatakiri.

⁷ Tikira osamaniti, opokapaaki iina Ananías, ti oyoti iroori opaita awisain-tsiri. * ⁸ Isampita-wakiro Pedro, ikantziro: “Pinkantina, ¿Arima ikaratzi owinaro pipatsiti?” Akanaki iroori: “Jii, ari ikaratzi.” ⁹ Ikantziro Pedro: “¿Paitama paapatyaa-wakaantakari pinintzi pamatawitiri Itasorinka Awinkathariti? Yoka ipiyayitaja aanakiriri piimi ikitatziri, iroñaaka yayitana-kyaami awirori.” ¹⁰ Apatha-kiro otyaanaki Safira ikatziyaka Pedro, kamanaki. Ikanta ikyaajitapaji mainari-payi, ifñaapaa-tziro kamaki. Yaanakiro, itsipata-kajiro oimi tsika ikitataka irirori. ¹¹ Tima antaaro itharowa-jiitanaki kimisanzin-kariiti, ari ikimitakari ikaratzi kimakoyita-kirori awisain-tsiri.

Oshiki itasonka-wintan-taitaki

¹² Aikiro ijatakaa-nakitziro Tyaantaariiti yapatojiita awisa-tapi-sitzi tasorintsi-panko ipaitai-tziro “Salomón-tapi-si.” Aikiro itasonka-winta-nakitziro ishininka-payi. ¹³ Iriima pasini ishininka-payi, iwinkani iwanakiri ti ininti intsiapatyaari. Iro kantacha, tzimatsi oshiki pasini ishininka-payi mapirota-nakirori itakota-nakari. ¹⁴ Aikiro ishikita-nakitziro kimisanta-najiriri Pinkathari. Tima ipokayitzi sirampari aajatzi kooya-payi. ¹⁵ Tzimatsi amayita-kiriri imantsiyariti, inaryaa-koyitakiri isitasiki tsika inkinaapaaki Pedro. Ikantayitzi: “Aririka inkinaapaaki Pedro aka, aririka intsimankan-tanakaari kapichiini yaampari, aritaki yisita-kotaji.” ¹⁶ Ari ikimiyitakari poñaayitain-chari nampitsiki saikana-nampitziro Aapatyaawini, yamayitaki oshiki mantsiyari aajatzi oshiki yaayitzi piyari. Ithonkiri yisita-kota-kaayitzi.

Ikisaniintai-tanakiri Pedro aajatzi Juan

¹⁷ Ikanta Impira-tasorintsi-pirori itsipatakari Ipaita-tampatzika-riniti, ikisaniintanakiri Tyaantaariiti. ¹⁸ Yaakaan-takiri, yasita-kota-kaantakiri. ¹⁹ Okanta tsitini-paiti, pokaki Imaninkariti Awinkathariti, yasita-ryaapaakiro asitako-rontsi, imisitowa-yitairi, ikantawajiri: ²⁰ “Pijati tasorintsi-pankoki, pinkinkithata-kairi pishininka-payi tsika okanta-kota awisakotaantsi.” ²¹ Okanta okitaitita-manaji, arijiita-paaka kapichikitaiti tasorintsi-pankoki, kinkithata-paaki.

Titzima ita iyojiiti Impira-tasorintsi-pirori, apatojiitainchari itsipayitakari yaapatyaani, aajatzi maaroni yantari-konati Israel-iiti. Ari ityaankaki yamaitiri Tyaantaariiti yasita-kowitakari.

²² Ikanta ijatasi-witakari yasita-kotani, ti ifñaapajiri. Ari ipiyapaaka, ²³ ikantapaji: “Ti ifñaajiri. Irojatzii okanta noñaawita-paakaro asita kamiithaini, irojatzii ikatziyayita aamaako-wintariri. Nasita-ryaako-witapaakari, ti noñaapajiri.” ²⁴ Ikanta ikimawaki Impira-tasorintsi-pirori, aajatzi ijiwari aamaako-wintarori tasorintsi-panko, isampita-wakaa-jiitanaka opaita-rika awisatsini. ²⁵ Irojatzii yariitan-tapaakari kamanta-paakiriri, ikantziri: “Noñaakiri pasita-kota-kaantani isaikajitzi tasorintsi-pankoki ikinkithata-kairi ashininka-payi.” ²⁶ Irootaki ijatanta-nakari ijiwari aamaako-wintan-tatsiri, yaanaki oshiki iratziriri, yamajiri. Titzima ita iwatsinaa-waitiri, tima inthawowan-tyaari ishininka-payi ishimyaan-tyaari mapi.

²⁷ Ikanta yariita-kaapaajiri, iwawisaa-paakiri yapatojiitaka jiwari-payi. Ikanta Impira-tasorintsi-pirori isampita-wakiri, ²⁸ ikantziri: “¿Tima pinkimi nokantzi chapinki: ‘Arita-paaki pikinkithata-kotziri Jesús?’ Aikiro piyomitaa-tziiri ashininka-payi Aapatyaawini-satzi. Pikanta-kotakina naaka-payi, pikantzi: ‘Iritaki jiwari-payi owamaakaan-takiriri

* 5:7 tikira osamaniti = 3 hora

Jesús.’ ” † ²⁹ Ari yakanaki Pedro aajatzi pasini-payi Tyaantaariiti, ikantanaki: “Iriitaki nonkimisanta-piroti naaka Pawa, airo nokimisanta-waitziri atziri. ³⁰ Tima omapiro piwamaa-kaantakiri awirokaiti Jesús, pipaikaa-kota-kaantakiri. Iro kantacha, iwañaajiri Pawa ikimisantakiri pairani awaisatzitini. ³¹ Iwajinokairi Pawa, imisaikajiri irako-piroriki, itsipataari ipinkathari-wintantzi. Iriitaki owawisaa-kotaini aroka-payi. Inintzi ampiya-sirita-sitajiri maaroni arokaiti Israel-iiti, impyaakotan-tairori antayitakiro kaari-pirori. ³² Tima naakaiti ñaakiro okaratzi yantayitakiri Jesús, ontzimatyii nonkinkithata-kotiro. Iriitaki Tasorinkantsi matakayi-naroni, tima iriitaki ityaankakiniriri Pawa isaika-siritan-tajyaana nawintaajari.”

³³ Antaro ikisajiitanaka ikimakiri ikantaki, ari inintawitanaka iwiiri. ³⁴ Ari ikatziyanaka aparoni Nasitantaniri, paitachari Gamaliel. Irijatzi Yomitaan-tatsiri. Ipinkathatziri maaroni ishininka. Ikantanaki: “Ashininká, thami amisitowawakiri kapichiini yokapayi.” ³⁵ Ikantzi: “¡Ashininká! ¡Israel-iiti! Ontzimatyii pinkinkithasirita-wakyaa tsika-rika pinkantiri yoka ashininka. ³⁶ Pinkinkithasirita-kotiri paitachari Teudas, ishamiwaitaki pairani irirori. Yapatotaki ikaratzi 400 iratziriri. Ikanta iwai-takiri Teudas, ithonka yoiwaranaka ikaratzi tsipawita-kariri, ari ipyaakari ti inkimakoi-tairi. ³⁷ Aajatzi okimitaka pairani isankinata-kotantakari maaroni ashininka, tzimatsi paitachari Judas, poñaachari Tapowiniki. Yapatotaki ashininka. Ikanta iwai-takiri irirori, ithonka yoiwaranaka ikaratzi tsipayi-witakariri, ari ipyaari aajatzi irirori. ³⁸ Pinkimi nonkantimi naaka: Airo pimaimanitziri, piñaasi-minthatyaari. Iriirika antasi-waitaro ininta-sitari, aritaki impyaa-sitajyaa. ³⁹ Iriirika Pawa matakairiri okaratzi yantayitzi, airo pimatziri piitsinampairi awirokaiti. Paamawintyaa pimaimanitziri = kari Pawa.”

⁴⁰ Onimota-nakiri ikaratzi yapatojiita. Ikaimajiri Tyaantaariiti, ipasata-kaantakiri, ikantziri: “Aritapaaki pinkinkithata-kotziri Jesús.” Yapakaajiri. ⁴¹ Ikanta isitowa-jiitanaji Tyaantaariiti yapatowintai-takiri. Kimosiri ikantajiita, ikantajiitzi: “Piñaakiro, ikimita-kaantai-takai iriipirori iwasankitaa-wintai-takairo awintaa-naari Jesús.” ‡ ⁴² Ari ikantapiinta-nakityaa iyomitaantzi maaroni kitaitiri, ikinkithata-kaantzi tasorintsi-pankoki, ikantzi: “Saipatzii-totaari inatzii Jesús.” Imatakiro ikinkithata-kaantanaki maaroni pankotsiki okaratzi tzimatsiri anta.

6

Iyoyiitaki 7 amitakotan-taniri

¹ Ikanta ishiki-pirotanaki kimisantzinkari, ñaawaiyitanaki wirakocha-ñaaniri, ikantzi: “Paminiri Heber-iiti nampitarori anta tsika ikanta ipapiintzirowarintitsi kinankaro, tima ti imariwintiro pasini-sato-payi.” ² Ikanta 12 Tyaantaariiti, yapatotakiri maaroni kimisantzinkari, ikantakiri: “Ti onkamiithati nowashaantiro nokinkithata-kota-najiri Pawa, nompanta-yityaamiri piyaari. ³ Iyikiiti, paminini aka akarajiitzi inkarati 7 atziri, iriitaki jiwatironi impaitimi owarintitsi. Piyoshiiti kamiitha-siriri, yotanitha-chari, isaika-siri-tantari Tasorinkantsi. ⁴ Ari naakowintyaarori naaka-payi namananati, nonkinkithata-kaanti, noyomitaan-tayiti.” ⁵ Onimota-nakiri ikaratzi apatotain-chari ikantai-takiri. Ari iyosiitai-takiri Esteban, awintaariri kamiitha Pawa, isaika-siri-tantari Tasorinkantsi. Iyosiitai-takiri aajatzi Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, aajatzi Nicolás Antioquía-satzi, kimita-kotaariri Judá-iti, kaari ishininkawita Judá-iti. ⁶ Ipoñaayaitanaki ikaratzi iyosiitai-takiri isaikaki Tyaantaariiti, yamana-kota-wakiri, iwasi-patzii-toyitakiri itasonka-wintziri.

⁷ Aikiro ojatanakitzi iñaani Pawa. Aikiro ishiki-pirotanakitzi kimisantzinkari anta Aapatyaawiniki. Imatziitakaro ikimisanta-yitanaki oshiki Impira-tasorintsiitaari.

Yaakaan-taitakiri Esteban

⁸ Itasonka-wintaki Esteban oshiki ishininka-payi, iriitaki nisironkata-kariri Pawa, ipakiri itasorinka. ⁹ Iro kantacha, tzimatsi Judá-iti apatota-piinta-chari ipaitai-tziri “Itzikawitairi.” Ipoñaayitaro Cirene, Alejandria, Cilicia, Asia. Iriitaki katziyanainchari iñaana-winthata-nakiri Esteban. ¹⁰ Iro kantacha ti yiitsinampaitiri Esteban, tima omapiro iyota-nita-kaakari Tasorinkantsi. ¹¹ Ikanta ikaratzi ñaana-winthata-kiriri Esteban, imananiiki ipinatakiri ishininka, ikantakiri: “Nonintzi pinthaiyakotyaari Esteban. Pinkanti: ‘Nokimakiri Esteban ithainka-waitziri awaisatzitini Moisés, ari ikimitaa-kiriri aajatzi Pawa.’ ” ¹² Irootaki owatsimaa-pirotanakitzi ishininkapayi ikisaniinta-nakiri Esteban, imatanakiro antari-kona-payi, aajatzi Yomitaan-taniriiti.

Yaakaan-taitakiri Esteban, yaitanakiri yapatojiita jiwari-payi. ¹³ Ari yamaitakiri thaiyaka-kariri Esteban, ikantapaaki: "Yoka ashininka oshiki ithainka-kiro tasorintsi-panko, ithainka-kiro Ikantakaan-taitsiri. ¹⁴ Nokimakiri ikantaki: 'Ari imporokakiro tasorintsi-panko Jesús Kasiyakaa-wini-satzi. Aritaki iwasiñaa-yitajiro okaratzi amitari iyomitaa-yitajiri awaisatzitini Moisés.' " ¹⁵ Ari yamina-nakiri jiwari-payi yoka Esteban, iñaatziiri iporok ikimita-nakari Maninkari.

7

Yoipyaa-nakiniri ñaantsi Esteban irojatzi ishimiyaan-takariri

¹ Ikanta Impira-tasorintsi-pirori isampitakiri Esteban, ikantziri: "¿Omapiroma ikantakoi-tzimiri?" ² Ikantzi Esteban: "¡Iyikiiti! ¡Jiwari-payi! Pinkimi nonkantimi. Pairani isaikan-tawitari awaisatzitini Abraham anta Osampanaaki, iñaakakari iwaniinkaro, Pawa, tikira ijatanaki inampityaaro Awotziniki. ³ Ikantakiri: '¡Abram! Tzimatsi pasini kipatsi noñaakaimiri, pijati anta, pookanajiro pinampi awiroka, aajatzi pishininka-payi.' ⁴ Ikanta Abraham yookanajiro inampitsiti Kiyamori-wini-satzi, jataki inampita-yyaaro Awotziniki. Okanta apaata ikaimajiri iriri, ityaantajiri Pawa aka tsika anampitaro iroñaaka aroka-payi. ⁵ Okantawitaka inampiwitakaro Abraham aka, ti yasi-pirota-kaiyaari Pawa. Iro kantacha ikasiya-kaakiri apaata aririka inkamaki, iriitaki asitajyaaroni inkarati incharinin-tajyaari. Irootaki ikasiya-kaita-kiriri awaisatzitini Abraham tikira-mintha intzimi itomi. * ⁶ Yapiitajiro Pawa ikantairi Abraham: 'Ari inampita-kyaaaro apaata pincharini-tajyaari pasiniki kipatsi, onkarati 400 osarintsi isaiki anta. Ari impira-waitaityaari, oshiki isintsiwin-taitiri yantawai-takai-tiri. ⁷ Iro kantacha ari nowasankitaa-kiri naaka ompirawai-tyaarini. Aririka onkaratapaaki, aritaki isitowaji. Impinkatha-yitajina maaroni yokaiti aka.' ⁸ Aritaki tzimaki ikasiya-kaakiriri, ikantajiri Pawa yoka Abraham: 'Ontzimatyii pinto-misitaa-nityaa, tima tzimatsi akasiyakaa-wakaari.' Imatakiro pairani awaisatzitini Abraham. Imatakiri itomi irirori owakira imaakota-paaki 8 kitaitiri, itomisitaa-nitakiri. Ari ikimitaakiri Isaac itzimaki Jacob. Ari ikimitaa-kiriri aajatzi Jacob 12 itomi-payi, awaisatzititaari arokaiti. ⁹ Ikanta yokaiti awaisatzititaari arokaiti, ipimantakiri José, iririntzi, okantakaan-tziro ikisaniintziri. Ari okanta yariitan-takari inampiki Apitantoni-satzi. Iro kantacha, itsipata-piintakari Pawa, ¹⁰ inisironkatakari okaratzi ikimaatsi-waitakari. Iyota-nita-kaakari, irootaki yaakamiithatan-takariri Faraón, iwinkathariri Apitantoni-satzi. Impinkathari-wintakiri irirori maaroni Apitantoni-satzi, aajatzi maaroni ishininkapayi Faraón. ¹¹ Okanta apaata, ariitaka antaro tajyitsi anta. Oshiki ikowityaa-niintajitaki Apitantoni-satzi. Ari okimitakari aajatzi anta inampiki Owintini-satzi. Ti iñiuro pairani awaisatzitini iyaari. ¹² Iro kantacha ikima-kotakiro Jacob tzimatsi owaritintsi anta Apitantoniki. Ityaantakiri itomi-payi yamananta-kiiti. Irootaki itakanarori ijajiitaki itomi-payi Jacob. † ¹³ Ikanta yapiitajiro ijajiitzi, ari iyotakaajari José iririntzi-payi. Ari okanta iyotantakari Faraón ipaita ishininka-yitari José. ¹⁴ Ikanta apaata José ikaimakaan-tajiri iriri, Jacob aajatzi maaroni ishininka-payi impokai Apitantoniki. Ikaratzi 75 atziri-payi pokaintsiri. ¹⁵ Ari okantakari yariitan-takari Jacob Apitantoniki. Ari ikamajiri irirori anta. Ari ikimitakari aajatzi ikaratzi icharinin-tayitaari. ¹⁶ Iriitaki yaatonkitai-tanajiri anta Sikochariniki, ari ikitaikiri maaroni anta yamanantakiniriri pairani awaisatzitini Abraham itomi-payi Hamor.

¹⁷ Okantaka apaata, monkaratzi-mataka okaratzi ikasiya-kaakiriri pairani Pawa awaisatzitini Abraham. Oshiki-pirotanaki irintsiti ashininka-payi anta Apitantoniki, ¹⁸ irojatzi itzman-takari pasini pinkathari anta Apitantoniki, kaari yotakotirini José. ¹⁹ Yoka pinkathari oshiki yamatawitakiri ashininka-payi, iwasinonkaa-waitakiri. Isintsi-waitakiri yookaitiri iriinchaan-nikiti, inkaman-tyaari airo ishikitanta. ²⁰ Aripaiti itzimakiri Moisés. Iriitaki ookimota-kariri Pawa. Ikaratzi mawa kasiri imanawitakari iwankoki iriri. ²¹ Okanta omonkarata-paaka yookantaitariri Moisés inkamimi, oñaakiri irisinto Faraón, aakiri, okimotatakajiri okimita-kaantakari iriirikami iintsiti iroori. ²² Irootaki iyotanta-karori Moisés okaratzi iyota-nitari Apitantoni-satzi. Iriipirori inatzi, iroopiro okantayitaka okaratzi yantayitakiri.

²³ Ikanta otzimaki 40 isarintsiti Moisés, jataki yariityaari ishininka-payi Israeliiti. ²⁴ Ari iñaakiri Apitantoni-satzi iwasankitairi ishininka. Ikisako-winta-paakari ishininka, iwakiri Apitantoni-satzi. ²⁵ Isiyakaantzi Moisés ari iyotaki ishininkapayi iriitaki ityaankaki Pawa yookakaa-wintairi impira-waitaitari. Iro kantacha ti iyoyiiti ishininka-payi. ²⁶ Okanta okitaitita-manaji, iñaatzii Moisés yanta-wakaa-jiita

* 7:5 ti yasi-pirota-kaiyaari = ti ontzimi kapichiini anta tsika yaatziki † 7:12 owaritintsi = trigo

ishininka. Ari inintawitaka yooka-kayirimi, ikantawita-paakari: 'Pishininka piwiri yoka. ¿Paitama pantantariri?' ²⁷ Ikanta yoka antziriri ishininka, ipithoka-sitanakari Moisés, itatsinkakiri. Ikantziri: '¿Paitama pinintziri awiroka? ¿Paitama kantakimiri awiroka nojiwariti kisakowintan-tyaanari?' ²⁸ ¿Pininta-tziima piwina naaka pikimitaakiri Apitantonisi-satzi piwanta-kariri?' ²⁹ Ikanta ikimawaki Moisés ikantakiriri ishininka, isiyaka. Jataki iipatsitiki Maimani-wini-satzi. Ari isaikakiri nampitsi-nintsiki, irojatzi itziman-takari apiti itomi.

³⁰ Okanta awisaki okaratzi 40 osarintsi. Jataki otzisi-masiki okaakitapaji Kitoochiintoni, ari ifaakariri Imaninkariti Pawa, ipaamata-kayiro kitoochii-masi. ³¹ Ikiryaaawinta-nakiro Moisés ifaakiri. Ikowa-jaantzi yaminero okaakiini, ari ikimakiri ifaananziri Pawa, ikantziri: ³² 'Naakataki Iwawani picharini-payi, Iwawani Abraham, Isaac, aajatzi Jacob.' Ari itharowaka-nakiri Moisés, piyonkawaitanaka, ti ininti yaminanajiro paamatain-tsiri. ³³ Iro kantacha aikiro ikantatziiri Pawa: '¡Moisés! Paakontatasityaa, tima pikatziyan-tatyaaro tasorintsi-patha-tatsiri. ³⁴ Nofaakiri yasinonkaawaitaka pishininka-payi anta Apitantoniki. Nokimakiri ikamintha-waijiita. Irootaki nopokan-takari nookakaa-wintajimi. Awirokataka nontyaanti anta pantayitiro nonintakiri.'

³⁵ Pairani imaninta-witai-takari Moisés, ikantai-tziri: '¿Paitama kantakimiri awiroka nowinkathariti?' Iro kantacha iriitaki Pawa ontyaantakiri ijiwatairi ishininka-payi, iriitaki ookakaa-wintairini. Imaninkariti Pawa matakakiriri ifaakiri ipaamata-kayiro kitoochii-masi. ³⁶ Iriitaki Moisés omisitowa-jiriri pairani ashininka-payi Apitantoniki, oshiki itasonka-wintantzi anta. Ari ikimitaa-kirori aajatzi Inkaakiri Kiraankaaro. Imatakiro isaikawaitan-takari okaratzi 40 osarintsi otzisi-masiki. ³⁷ Tima irijatzi Moisés kantakiriri pairani ashininka-payi: 'Ari intyaankaki apaata Pawa pasini Kamantan-tzinkari, ari isiya-kota-paakyaanaro naaka ityaankakina. Ashininka inatyi.' ³⁸ Irijatzi Moisés apatota-kiriri pairani ashininka-payi anta otzisi-masiki, ikinkitha-waita-kaakiri Maninkari Kitoochiintoni itsipayitakari ashininka-payi. Iriitaki aakiro añaakaan-tatsiri ifaantsi, irojatzi iwawisaan-takairori aroka-payi. ³⁹ Iro kantacha ti ininti awaisatzitini inkimisantiri Moisés, oshiki ipiyathatakari. Iro inintajiitaki impiyajimi Apitantoniki. ⁴⁰ Irootaki ikantan-takiriri Aaron: 'Piwitsikina siyaka-rontsi nowawani-tajyaari, iriitaki jiwatajinani. Tima ti ayojiiti ipaita-rika antakiriri Moisés, amayitajairi asaikawita Apitantoniki.' ⁴¹ Ari iwitsikai-takiniri isiyakaaro kiripiri vaca. Iriitaki ipinkatha-waitakiri. Iwamaakiniri ipira-payi yoimoshirinkiri iwawa-niroti iwitsikai-takiniriri. ⁴² Irootaki yookanta-nakiriri Pawa yokaiti, isininta-nakiri impinkatha-waitiri oorinta-yitachari inkitiki, tima iriitaki isankinata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki:

¡Israel-iiti! ¿Naakama pipinkathatantaka pipira-payi pipomita-piintziri?

Iro panta-piintakiri okaratzi 40 osarintsi anta otzisi-masiki.

⁴³ pipinkathata-sitakari pawaniro ipaitai-tziri "Pinkathari Itaawintai-tziri Iinchaaniki", pikina-kinatakaa-piintakiri iyarapapankotiki.

Ari pikimita-piinta-kiriri pawaniro impokiro ipaitai-tziri Ampithataari,

Pipinkathata-siwaitakari piwitsika-yitani awirokaiti.

Irootaki nosinitan-tyaamiri yaitimi intaina panaanakiro Kompijaari.

⁴⁴ Pairani isaikawaitan-takari awaisatzitini otzisi-masiki, tzimatsi tasorintsi-thaanti. Ari iwirori isankinani Moisés. Iroka tasorintsi-thaanti, iriita-jaantaki Moisés owitsika-kaanta-kirori tsika okanta iyomitaakiri Pawa. ⁴⁵ Irootaki ikina-kinatakaa-piintakiri awaisatzitini irojatzi yariitzi-matan-takari kipatsiki yasita-jyaari. Irojatzi yamajiri irirori Josué ijiwatan-taariri ashininka-payi, yiitsinampaan-takariri asiwitarori iipatsiti, ikantakaari Pawa. Yasi iwiro yoisokirotakaro tasorintsi-thaanti, irojatzi itziman-takari pairani David. ⁴⁶ Ikanta pinkatharini David, oshiki yaakamiithatakiri Pawa, irootaki ikantan-takari irirori: '¡Pawá! Pisinitina naaka nowitsikimi pankotsi tsika impinkathatimi Israel-iiti.' ⁴⁷ Iro kantacha iriitaki Salomón owitsika-kiniriri Pawa tasorintsi-panko. ⁴⁸ yoka Pawa, Jinoki-satzi ti isaikan-tyaaro pankotsi iwitsikani atziri. Irootaki ikinkithata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari, ikantaki:

⁴⁹ Iroka ikantzi Pawa:

Irootaki inkiti nosaikantari nopinkathari-wintantzi.

Irooma kipatsi irootaki nomakoryiaki-tanta-piintari.

¿Tsikama onkaratika pankotsi iwitsikai-tinari?

Airo nantitaro nomakoryaan-tyaaro.

⁵⁰ ¿Kaarima naaka owitsika-yitakirori maaroni iroka-payi?

⁵¹ Aikiro ikanta-nakitzi Esteban: 'Iro kantacha awirokaiti, ari pikanta-piintatya pikiso-siritzi, ti pinkimisanta-niti, pisiya-kotakari kaari-piro-siriri-payi. Pasi piwiro pipiyathatari Tasorinkantsi pisiya-kotaari piwaisatzitini.' § ⁵² ¿Tzimatsima pairani Kamantan-tzinkari kaari ikimaatsita-kaawaita piwaisatzitini? Tima oshiki iwamaitaki ikaratzi kinkithatain-tsiri, ikantaki: 'Awotsikitaki matzirori itampatzika-siritzi.' Ari-taki pokaki itampatzika-siritzi, iriitaki pipithoka-sitakari awirokaiti, piwamaa-wakiri. ⁵³ Tima awiroka-payi oyotako-witarori Ikantakaan-taitisiri iyomitaa-witakairi Maninkari, titzimaita pintahokiro pimonkaratiro."

⁵⁴ Ikanta ikimajiitaki ikaratzi apatotain-chari, antaro ikisanakiri Esteban, yatsikai-kita-sita-nakari. ⁵⁵ Iro kantacha isaika-siri-pirotan-tanakari Tasorinkantsi yoka Esteban, yaminanaki inkitik, iñaakiro iwaniinkaro Pawa, iñaakiri aajatzi Jesús ikatziyaka irako-piroki Pawa. ⁵⁶ Irootaki ikantan-tanakari: "¡Pamini! Noñaakiro asitaryaa inkiti, noñaakiri Itomi Atziri ikatziyaka irako-piroki Pawa." ⁵⁷ Ishipi-kimpita-jiitanaka jiwari-payi. Ikamajiitanaki sintsiini, isiya-sita-paakari Esteban. Yairika-paakiri. ⁵⁸ Yaitanakiri othapitapaka nampitsi, ishimyaan-takari mapi. Tima isaporya-yitanakiro irithaari owiriri Esteban, yookakiniri mainari paitachari Saulo, yaamaako-winta-wakyaaniri." ⁵⁹ Ikanta yooka-sitziri mapipayi Esteban, amananaki irirori, ikantzi: "¡Pawá! ¡Nowinkathariti Jesús! Jatasirin-katakina noñaapajimi." ⁶⁰ Ari ityirowanaka Esteban, ikaimanaki sintsiini, ikantanaki: "Nowinkathariti, airo poipyiiriri kaari-pirori okaratzi yantakiri." Ikanta ithonka-nakiro iñaawaitakiro iroka ñaantsi, kamaanaki.

8

Imaimantziri Saulo kimisantzin-kariiti

¹ Ikanta Saulo yamina-kotakiri Esteban iwai-tziri, ikantanaki irirori: "Ariwí, kamaki Esteban." Aripaiti yitaita-nakaro imaimani-minthai-tziri kimisantzin-kariiti anta Aapatyaawiniki. Irootaki isiyantayitakari ikinayitanaki maaroni inampitsitiki Judá-iti, ikinayitaki aajatzi inampitsitiki Ositikii-tonisatzi. Apatziro isaikanaki Tyaantaariiti anta Aapatyaawiniki. ² Ikanta pinkatha-tasorintsitaniri-payi ikitatakiri Esteban, oshiki yiraako-waijiitakari. ³ Iriima Saulo inintawitanaka irirori yapirotiri kimisanta-naatsiri. Ijata-piintaki iwankoki, inosika-yitziri sirampari, kooya, maaroni. Iminkyaa-kaanta-yitakiri.

Ikinkithai-tziro Kamiithari Ñaantsi nampitsiki Oshitikii-tonki

⁴ Iro kantacha ikaratzi siyayita-nainchari, jatayitaki pasiniki nampitsi. Ari ikinkithata-kotakiro Kamiithari Ñaantsi. ⁵ Ikanta aparani siyanain-chari paitachari Felipe, ariitaka Oshitikii-toniki. Ikinkithata-kota-paakiri Saipatzii-totaari. ⁶ Tima oshiki atziri apatotain-chari, iwakimpiyitakaro ikinkithatziri Felipe, iñaayitakiro itasonka-wintan-tapaaki. ⁷ Yisita-kota-kaayitakiri yaawitari piyari. Antaro ikaimayitzi piyari isiyayita. Imatakiro yisita-kota-kaayitzi kisorokiri, aajatzi tzipi-kitzita-tsiri, maaroni. ⁸ Irootaki ikimosiritan-tanakari ikaratzi nampitarori anta.

⁹ Iro kantacha tzimatsi anta paitachari Simón, antyawiyari inawita pairani. Yamatawitaki oshiki atziri anta Oshitikii-toniki. Oshiki ishamiwaitaki. ¹⁰ Ipinkathawitakari oshiki atziri, oshiki jiwari, maaroni, ikantajiitzi: "Thami ankimisantiri Simón, imatakiro iñaawyatari Pawa." ¹¹ Okaratzi ikantayitzi Simón yantyawiyarin-kakiini, ikimisantziri atziri-payi ikaratzi yamatawi-yitakiri. ¹² Iro kantacha ariitapaaka Felipe, ikamantan-tapaakiro Kamiithari Ñaantsi kinkithata-kotziriri Jesús Saipatzii-totaari, ikinkithata-kotziriri aajatzi Pawa tsika ikantaja ipinkathari-wintantaji. Ikiwaayitanaka sirampari-payi, aajatzi kooya-payi. * ¹³ Ari iminkatharo Simón, ikimisanta-witanaja, kiwaawitaka irirori. Oisokiro iwanakiri Felipe iñaakiri itasonka-wintantayitaki. Okiryantzi iwanakiri.

¹⁴ Ikanta Tyaantaariiti saikatsiri Aapatyaawiniki, ikima-kotakiri Oshitikii-toni-satzi ikimisanta-yitairo iñaani Pawa. Irootaki ityaankan-takariri Pedro aajatzi Juan. ¹⁵ Ikanta yariijiitaka Oshitikii-toniki, yamana-kota-paakiri kimisantzin-kariiti, isaika-siritan-tyaari Tasorinkantsi. ¹⁶ Tima apatziro ikiwaatai-takiri yawintaa-naari Awinkathariti Jesús. Tikira isaika-siritan-tyaari Tasorinkantsi. ¹⁷ Ikanta Pedro aajatzi Juan, iwasi-patzii-totan-takari irako aparoni-payi. Aripaiti isaika-siri-yitan-tanakari Tasorinkantsi irirori-payi. ¹⁸ Iñaakiri Simón yantakiri Tyaantaariiti, ikaratzi iwasi-patzii-totan-takari irako, isaika-siritan-tanakari Tasorinkantsi, ipinawita-nakari irirori Tyaantaariiti, ¹⁹ ikantziri: "Yoka kiriiki, pimpina naaka pisintsinka, nonkimitan-tyaamiri awiroka,

§ 7:51 pisiya-kotakari kaari-piro-siriri-payi = pisiya-kotakari kaari totamisitaa-nita-chari pisiriki aajatzi piyimpitaki

* 8:12 Wairontsi

nosaika-sirita-kaantyaariri Tasorinkantsi noshininka, nowasi-patzii-totan-tyaari nako.”²⁰ Ikantzi Pedro: “¡Ari pinkaratairi piiriikiti pimpyaa-sitajyaa! ¿Pisiya-kaantzi ari pamanantan-takyaaro piiriikiti ipasitantari Pawa? ²¹ Airo pimatziro pinkimita-kotyaanaro naaka, tima ti pintampatzika-siriti iñaakimi Pawa. ²² Piwashaantairo pikaaripirota, pinkowa-kotairi Pawa, añaamatsiti aririka impyaakota-jimiro okaratz pikinkithasiri-witakari. ²³ Noyotakimi naaka, oshiki pikisa-siri-waitaka. Ari pikanta-piintatya pikaaripiro-siri-waitzi.” ²⁴ Ari yakanaki Simón, ikantzi: “Pinkanta-kowintaina Pawaki airo awishi-motantana okaratz pikanta-kinari.”

²⁵ Ikanta Pedro aajatzi Juan, ikaratakiro ikinkithata-kotakiri Pawa. Awisanaki pasini nampitsi okaratz saikatsiri Oshitikii-toniki, ikamantan-takiro Kamiithari Ñaantsi. Ipiyajitaja Aapatyaawiniki.

Felipe aajatzi Kisaapororini-satzi

²⁶ Ikanta Imaninkariti Pawa, iñaanatakiri Felipe, ikantziri: “Pijati pinkinaki kiriinka, pimpampi-thatiro awotsi poñaachari Aapatyaawiniki irojatz nampitsiki Sintsi-winiki.” Tima iroka awotsi irootaki kinachari otzisi-masiki. ²⁷ Ari ijatanaki Felipe. Okanta niyaanki awotsi, imonthaakari Kisaapororini-satzi. Iriipirori inatzii. Iriitaki kimpoyiiri kiriiki inampiki opinkathari-wintantzi kooya paitachari Candace. Ipoñaaja-tyaaro irirori Aapatyaawiniki ipinkathatziri Pawa. † ²⁸ Ipiyaatya irirori inampiki, isaikantakaro isiyako-minto, iñaanatziro isankinari Kamantan-tzinkarini Isaias. ²⁹ Ari iñaana-sirita-nakiri Tasorinkantsi Felipe, ikantziri: “Pijati, pimontaiyaari siya-kotain-chari.” ³⁰ Ikanta ijatanaki Felipe, ikimatziiri Kisaapororini-satzi iñaanatziro isankinarini Isaias. Ari isampitziri, ikantziri: “¿Pikimathatziroma piñaanatziro?” ³¹ Ikantzi Kisaapororini-satzi: “¿Tsikama onkini nonkima-thatiro tikatsi yomitai-naroni? Pimpoki, pitsipatyaana.” ³² Iroka Sankinarintsi iñaanatziro: Ikimita-kaitakari yaitziri ipiraitari iwamaitiri.

Mairi ikantaka, ti inkaima-waiti, Isiyakari ipiraitari yamiitai-tziro iwitzi. ‡

³³ Tsinampasiri inkantakaitakari, ti iroopiroti okaratz ikantakowitaitakariri.

Iriima ishininkapayi, ¿kantatsima iyotaitiri tsika ikantawaitaiyani?

Tima yasi-ryiitakari isaikawita-painta aka kipatsiki.

³⁴ Ikanta iriipirori Kisaapororini-satzi, isampita-nakiri Felipe, ikantziri: “Pinkantina. ¿Paitama ikinkithata-kotziri Kamantan-tzinkari? ¿Iriitakima kinkithata-kotacha? ¿Pasinima ikinkithata-kotzi?” ³⁵ Ari yitanakaro Felipe ikinkithata-kaanakiri isankinari Isaias, ikinkithata-kaanakiri Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús. ³⁶ Ikini-mota-paakiro nijaa, ikantzi Kisaapororini-satzi: “Iroka nijaa. ¿Airoma okantzi nokiwaatyaanaaka?” ³⁷ Ikantzi Felipe: “Omapiro-rika pikimisananaji, aritaki onkantaki.” Ikantzi Kisaapororini-satzi: “Nokimisantzi, iriitaki Jesús Saipatzii-totaari, Itomi Pawa.” ³⁸ Ari ikatziya-kaanta-paakiro isiyako-minto Kisaapororini-satzi. Ayiitanaki apitiroiti, jatanaki nijaaki. Ari ikiwaatakariri. ³⁹ Ikanta itonkaanaji nijaaki, yaanajiri Felipe Tasorinkantsi. Ti iñaanajiri iriipirori Kisaapororini-satzi tsika ikinanaki Felipe. Iro kantacha yoka atziri oshiki ikimo-siritanaki, jataji. ⁴⁰ Iriima Felipe, iñaasitaaro isaikapaji Azoto-ki. Ikanta yawisaki pasiniki nampitsi ikamantan-tayitakiro Kamiithari Ñaantsi, irojatz yariitantaari Cesarea-ki.

9

Pasini-siritai Saulo

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

¹ Ikanta Saulo, ti iwashaantiro yasaryii-matari iwiiri kimisanta-najiriri Awinkathariti. Irootaki ijata-sitan-takariri Impira-tasorintsi-pirori, ² ikantakiri: “Pisankinatirini Impira-tasorintsitaari saikatsiri Ontyaamairiniki, pinkantiri: ‘Pisinitiri Saulo yaayitiri tzipatananariri ipaitai-tziri “Awotsi.” Inkyaaayiti yapatota-piintaita, yoosoyitiri sirampari aajatzi kooya, yamakiri aka Aapatyaawiniki.’ ” ³ Ikanta yariitzi-mataka Saulo Ontyaamairiniki, ari imapokakiri morikanain-tsiri inkitiki, yoorintakiri tsika ikatziyaka. ⁴ Tyaanaki Saulo. Ikimatzii ñaawaita-naintsiri inkitiki, ikantaitzi: “¡Saulo! ¡Saulo! ¿Paitama pimaimanitan-tanari?” ⁵ Yakanaki Saulo, ikantzi: “¡Pinkathari! ¿Tsikama pipaitaka awiroka?” Ari ikantai-tziri: “Naakataki Jesús pimaimanitzi. Awiroka wasankitaa-waitacha, osiyawaitakaro pimpaikatziyaaaromi thoyimpi-thowari.” ⁶ Tima piyonkawaitanaka Saulo tharowawai-tanakaki, ikantanaki: “¡Pinkathari! Paitama

† 8:27 Iriipirori inatzii = Tota-nikiri inatzii. Tima irootaki yamijiitari pairani ikaratz saika-pankotziri pinkathari, itotaani-kitai-tziri, airo itsimaakaan-tanta iwankokiki pinkathari. ‡ 8:32 ipiraitari = oisha

pinintziri nantajiri naaka." Ikantzi Awinkathariti: "Pinkatziyii, pijati nampitsiki. Ari inkaman-taitimiro opaita-rika pantiri." ⁷ Oshiki itharowanaki ikaratzi oyaatakiriri Saulo, tima ikimakiro ñaantsi, ti ñaamaai-tyaari ñaawaita-tsiri. ⁸ Ari ikatziya-witanaja Saulo. Inintzi yokiryaa-najimi, ti onkanti yaminanaji. Irootaki yakathatan-tanakariri itsipayitakari, yaanakiri Ontyaamairiniki. ⁹ Ari isaikakiri anta okaratzi mawa kitaitiri, ti onkanti yaminaji, ti iwajyaa, ti yiraji nijaa.

¹⁰ Ari isaikiri Ontyaamairiniki aparoni kimisantzinkari ipaita Ananías. Iriitaki ñaanatakiri Awinkathariti imisiri-ki, ikantziri: "¡Ananías!" Ikantzi irirori: "¡Paita Pinkathari! Aka nosaiki." ¹¹ Ikantziri: "Pijati awotsiki ipaitai-tziri 'Tampatzikari.'" Ari osaiki iwanko paitachari Judas, ari pisampita-kowintiri paitachari Saulo, iri-itaki poñaachari nampitsiki Tarso. Ari isaikiri irirori anta yamani. ¹² Nomisita-kaakiri irirori. Ñaakimi pikyaa-sita-paakiri, piwasi-patzi-totan-takari pako, irojatzi yokiryaan-tanaari kantanaji yaminanaji." ¹³ Ikanta ikimaki Ananías, ikantanaki irirori: "¡Pinkathari! Oshiki nokima-kotziri yoka atziri, oshiki okowiinkataki okaratzi yantayitakiri Aapatyaawiniki, iwasankitaa-yitakiri kimisanta-najimiri. * ¹⁴ Irootaki ipokantari aka, ityaanta-tziiri Ompira-tasorintsi-pirori yaayitiri ikaratzi awintaa-naamiri." † ¹⁵ Ikantzi Pinkathari: "¡Pijati Ananías! Tima yoka atziri iriitaki noyoshiitakiri naaka inkinkithata-kotajina maaroni nampitsiki. Inkinkithata-kairi Israel-iiti ishininkatari irirori, inkinkithata-kaajiri aajatzi pasini-satzi atziri kaari ishininkatyyaa, aajatzi inkim-itaakiri iwinkathariti-payi. ¹⁶ Aritaki nonkanta-kaakyaaro naaka inkimaatsi-wintajyana irirori." ¹⁷ Ikanta ijatanaki Ananías, kyaapaaki pankotsiki tsika isaikaki Saulo. Ari iwasi-patzi-totan-takari irako. Ikantziri: "¡Iyiki Saulo! Ityaankakina Awinkathariti Jesús, oñaakakamiri awotsiki tsika pikinapaaki. Nopoki nokiryaa-kaajimi, isaika-siritan-tanjyami Tasorinkantsi." ¹⁸ Ari oparyaanaki irokiki osiyawitariri simapin-taki, aminanaji kamiitha Saulo. Katziyanaka, jataki ikiwaataitiri. ¹⁹ Ikanta iwawaitanaja, irojatzi isintsitan-taari kamiitha. Tima osamani kapichiini isaiki-motapaintziri kimisantzinkari-pajiri Ontyaamairiniki.

Ikinkithatzi Saulo Ontyaamairiniki

²⁰ Ari yitanakaro Saulo ikinkithatanaki yapatota-piinta Judá-iti, ikantzi: "Iriitaki Itomi Pawa paitachari Jesús." ‡ ²¹ Tima okiryantzi ikantajiiti ikaratzi kimiriri, ikanta-wakaa-jiita: "¿Kaarima yoka kisanaintziri Aapatyaawiniki ikaratzi awintaa-nariri Jesús? ¿Tima iriitaki pokaintsiri aka yayiri kimisantzinkari anta Ompira-tasorintsi-piroriki?" ²² Aikiro isintsitatzii Saulo ikinkithatanaki irirori tikatsi intharowananyakaa. Tikatsi inkanti Judá-iti nampitarori Ontyaamairiniki ikimiri Saulo ikantzi: "Yokaranki Jesús Saipatzii-totaari inatzii."

Isiyan-takari Saulo

²³ Okanta imaakotanaki oshiki kitaitiri, ikanta-wakaa-jiitaka Judá-iti: "Thami awiiri Saulo." ²⁴ Ari iyotzimitataka Saulo ikowaitatzii iwaitiri. Tima kitaitiriki aajatzi tsitiniriki iyaawintaitziri Saulo okyaa-piintzi awotsi iwaitiri. ²⁵ Ikanta kimisantzin-kariiti, ititakiri antaroki kantziri, iwaiyiita-kotakiri tsitini-paiti intaakiroki itantotai-tziro nampitsi. Ari isiyajari Saulo.

Ariitaja Saulo Aapatyaawiniki

²⁶ Ikanta yariitaja Saulo Aapatyaawiniki, inintawitaka intsipata-pajyaarimi iyomitaani Awinkathariti. Iro kantacha maaroni kimisantzinkari itharowan-takari, isiyakaantzi ti inkimisanta-pirotai irirori. ²⁷ Ikanta Bernabé, yaapatyaa-nakari Saulo, jataki ñaakan-tajiri ipiyota Tyaantaariiti. Ikantapaakiri: "Yoka Saulo ñaajiri Awinkathariti awotsiki jatachari Ontyaamairiniki, ikinkitha-waita-kaakiri. Tima anta nampitsiki Ontyaamairiniki yitanakaro Saulo ikinkithata-kota-najiri Jesús. Tikatsi intharowan-tanyakaa." ²⁸ Irootaki isaikan-tapaari Saulo Aapatyaawiniki, onimowaitziri yaniiwaitapaji nampitsiki itsipayita-paari Tyaantaariiti. ²⁹ Ikinkithata-kota-pajiri Jesús Awinkathariti, tikatsi intharowantyyaa. Tima inkinkithata-kaayitajiri Judá-iti ñaawaitziri ñaani wirakocho. Iro kantacha inintajitakiri irirori iwiiri. § ³⁰ Ikanta iyojiitakiri kimisantzin-kariiti, yaanakiri Saulo nampitsiki Cesarea. Ityaantairi inampiki Tarso.

³¹ Ikanta kimisantzin-kariiti, nampiyitarori iipatsitiki Judá-iti, Tapowiniki aajatzi Ositikii-toniki, kamiitha isaikayitanaji, aikiro iwitsika-siri-pirota-nakityaa, pinkatha iwanajiri Awinkathariti. Aikiro ijatana-kitzii ishiki-pirotanaki, ikantakaakaro Tasorinkantsi.

* 9:13 kimisanta-najimiri = pitasorin-tsita-kaani † 9:14 Wairontsi ‡ 9:20 Jesús = Saipatzii-totaari = Cristo § 9:29 ñaani wirakocho = griego

Yisita-kota-kayi-tairi Eneas

³² Ikanta ijayitaki Pedro yariitan-tayita nampitsiki-payi, ariitaka Tzimaani-winiki tsika inampiyitaro kimisantzinkari. * ³³ Ari ifaapaa-kiriri paitachari Eneas, kisoporokiri inatzii, tzima-kotaki 8 osarintsi inaryaa-waitaka. ³⁴ Ifaanata-paakiri, ikantziri: "¡Eneas, yisita-kota-kaajimi Jesús Saipatzi-totaari. Pinkatziyi, paanajiro pinaryaa-minto!" Ari ikatziya-nakiri Eneas. ³⁵ Ikaratzi nampitarori Tzimaani-winiki aajatzi Owaapatha-riniki, ifaayitajirira ikatziya-waitaja Eneas, irootaki ikimisantan-tanakariri Awinkathariti.

Añaantaari Dorcas

³⁶ Okanta nampitsiki Owaniinkaarini, tzimatsi aponi kimisantzinkaro opaita Tabita, ifaaniki wirakocha ikantai-tziro "Dorcas." Iroka kooya okaminthaanta-piintaki, onisironkatanta-piintaki aajatzi. ³⁷ Okanta aponi kitaitiri, omantsiyataki Dorcas, kamaki. Yaitanakiro, ikaataikiro, inaryiita-paintziro jinoki owankoki. ³⁸ Okanta anta Owaniinkaariniki ti intaina-piroti osaiki nampitsi Tzimaani-winiki tsika yariitaka Pedro. Ikanta ikimajiitaki kimisantzinkari ari isaikiri Pedro anta, ityaankaki apiti atziri inkaimakitiri, inkantiri: "Pimpokanaki siintziini Owaniinkaariniki." ³⁹ Jatanaki Pedro. Ikanta yariita-paaka anta, yaitanaki jinoki tsika inaryii-takiro. Otapota-paakiri maaroni kinankaro, iraaajiita-paaka, oñaakayita-paakiri kithaarintsi ositzika-piintani Dorcas. ⁴⁰ Imisitowakiro Pedro maaroni kooya-payi, ityiirowanaka, amananaki. Ipithoka-sitaro kaminkaro, ikantzi: "¡Tabita, pintzina!" Okiryaanaji iroori, aminanakiri Pedro, thoitanaka. ⁴¹ Yakatha-wakotakiro irirori, ikatziyakiro. Ikaimayijiitakiro kinankaro-payi aajatzi ikaratzi kimisantanziri, ifaayitajiro añaaji. ⁴² Ikanta ikimakoi-takiro nampitsiki Owaniinkaariniki, oshiki kimisanta-nakiriri Pinkathari. ⁴³ Oshiki kitaitiri isaikawaitanaki Pedro Owaniinkaariniki, isaiki-motziri paitachari Simón, misinantsi-pakori.

10*Pedro aajatzi Cornelio*

¹ Tzimatsi Cesarea-ki aponi atziri paitachari Cornelio, iriitaki ijiwariti iwayiriti wirakocha ipaitai-tziri "Italia-satzi." ² Yoka atziri ipinkathatzi Pawa aajatzi ikimita ishininka-payi. Ipapiintziri asinonkainkari oshiki iiriikiti okantawitaka ti ishininkatyaari. Oshiki yamana-piintakiri Pawa. ³ Okanta aponi kitaitiri, aritaki shiityaanaki, ari imapoka-kiriri Imaninkariti Pawa ikyaa-sita-paakiri tsika isaikaki, ifaawakiri koñaaroini, ikantapaakiri: "¡Cornelio!" * ⁴ Okiryantzi ikantanaka Cornelio, itharon-kakiini isampitakiri, ikantziri: "¡Pinkathari! ¿Paitama pikowa-kotani?" Ikantzi Maninkari: "Ikimakimiro Pawa pamanani, ifaakimi pinisironkatanta-piintaka. ⁵ Pintyaanti pinpiratani nampitsiki Owaniinkaariniki yamantyaariri Simón, ipaitai-tziri aajatzi Pedro. ⁶ Iriitaki mayimotziriri pasini Simón, misinantsi-pakori, saikathapyaatzirori inkaari. Iriitaki kamantimini opaita pantiri." † ⁷ Ikanta ipiyanaja Maninkari, ikaimaki Cornelio apiti impiratani. Ikaimaki aponi owayiri yawiintani inatzii yoka, ipinkathatzi irirori Pawa. ⁸ Ikamantakiri okaratzi ikantakiriri Maninkari. Ityaankakiri Owaniinkaariniki.

⁹ Okanta okitaitita-manaji, ari tampatzikataki ooryaatsiri, ariitzi-majiitaka Owaniinkaariniki. Ari yatiitanaki Pedro yamani jinoki okanta-pankaata iwanko. ¹⁰ Ikimawinthatakiro itashi, inintaki iyaa, owakira ikotsitaitzi iyaari, ari ifaawya-waitakari. ¹¹ Ifaakiro asitaryaanaka inkiti, iwayiitai-takiro osiyawitarori antaro manthakintsimasi, othatoyitaka onampinikipayi. ¹² Tzimatsi oshiki nasiyita-chari antami-wiri manthakintsimasi. Tzimatacha aajatzi ikaratzi konthaa-yitatsiri kipatsiki, aajatzi tsimiri-payi. ¹³ Ikimatzi ifaanata-nakiriri, ikantziri: "Pedro, piwamairi yokapayi, piyaari." ¹⁴ Ari ikantzi Pedro: "Airo Pinkathari. Ti nowapiintyaari naaka yokapayi ipinkai-tziri." ¹⁵ Yapiitai-tanakiri Pedro ikantai-tziri: "Ikaratzi nokititakajiri naaka, airo pipaita-siwaitari awiroka 'Ipinkaitani.'" ¹⁶ Mawa apiitaka ifaakai-takiri. Ari iipiyanajanajiro inkitiki manthakintsimasi.

¹⁷ Antaro okantzimo-sirita-nakiri Pedro, ikinkithasiri-waita opaita siyakaa-wintachari okaratzi ifaakiri. Ari yariijiita-paaka ityaankani Cornelio, isampiko-wintapaakiro iwanko Simón. ¹⁸ Ikantajiita-paaki: "¿Ari imayiri aka Simón, ipaitai-tziri Pedro?" ¹⁹ Ikinkitha-siritako-minthaitziro Pedro okaratzi ifaakiri, ari ifaana-siritanaki Tasorinkantsi, ikantziri: "Ariitapaaka mawa atziri amina-minatzimiri. ²⁰ Payiiti,

* 9:32 kimisantzinkari = itasorintsita-kayi-tairi

* 10:3 Ooryaatsiri

† 10:6 Onasiyita ifaantsi-payi

pintsipatyaari. Airo pikiso-siri-waitzi, tima naakataki otyaantziri.”²¹ Ari yayiita-paaki Pedro, ikantapaakiri atziri-payi: “Naakataki pamina-minatzi. ¿Paitama pamina-minatan-tanari?”²² Ikantajiitzi irirori: “Ari nopoki ityaantana Cornelio, ijiwari owayiri-payi. Tampatzika-siriri inatzii irirori, ipinkathatziri Pawa. Yaakamiithatani inatzii pishininka-payi Judá-iti. Iriitaki iñaakaka Imaninkariti Pawa, ikantakiri: ‘Pinkaima-kaantiri Pedro impoki piwankoki, ari pinkimiri onkarati inkaman-timiri.’ ”²³ Ikantzi Pedro: “Pinkyii pankotsiki, pimaawaiti.” Okanta okitaitita-manaji, jatanaki Pedro iyaatanakiri ikaratzi pokasita-kiriri. Iyaatanakiri aajatzi kimisantzinkari poñaachari Owaniinkaariniki.

²⁴ Ari maakotaki aparoni kitaitiri arijiitaka Cesarea-ki. Oyaawintaka irirori Cornelio itsipayitakari ishininka-payi, aajatzi yaapatyaani-payi ikaratzi ikaimayitakiri.²⁵ Ikanta yariita-paaka Pedro pankotsiki, isitowa-sita-nakiri Cornelio, ityiirowa-sita-wakari, impinkathata-wakirimiki.²⁶ Iro kantacha ikantzi Pedro: “Pinkatziyi Cornelio, atziri nonatzii naaka, ari nosiyami awiroka.”²⁷ Ari ikinkitha-waita-kaapaakiri, irojatzi ikyaakaan-tanakiriri iwankoki, iñaapaa-kitzii Pedro oshiki atziri apatotain-chari iyaawintziri.²⁸ Ikantzi Pedro: “Piyojiitzi awiroka naaka Judá-iti, ti isinitaitina nontzipatyaami awirokaiti kaari noshininkata, ti onkamiithati nonkyaa-pankotimi. Iro kantacha owakira iyomitaakina Pawa, ti onkamiithati nonkanta-yitimi: ‘Nowinkani pinatzii.’ ”²⁹ Irootaki kaari nosamanitan-tanaka nopokanaki pikaima-kaantakina. Iroñaaka nonintzi noyoti opaita pikaima-kaantan-tanari.”

³⁰ Ikantzi Cornelio: “Chapinki, maakotaki okaratzi 4 kitaitiri, aritaki shiityaanaki ikimitakiri iroñaaka. Nosaiki naaka nowankoki notzi-wintaro namani. Ari noñaaki aparoni atziri, shiparyaa okantapaaka iithaari. †³¹ Ikantapaakina: ‘Cornelio, ikimakimi Pawa pamaniri, iyotziro okaratzi pinisironkatata awiroka.’³² Pintyaanti jatatsini Owaniinkaariniki yaminaitiri Simón, ipaitai-tziri aajatzi Pedro. Iriitaki mayimotziriri pasini Simón, misinantsi-pakori nampitarori inkaari-thapyaaiki.’³³ Sintzi-paiti nontyaankaki jatatsini iñiimi, pimatakiro awiroka pipokanaki sintziini. Yoka iroñaaka nokaratzi ipiyota-kaakana Pawa. Intsiyaa pinkantinaro okaratzi ikantakimiri Awinkathariti.”

³⁴ Ari yitanakaro Pedro ikantanakiri: “Ari noyotziri iroñaaka omapirotatya Pawa ti imanintanitiri atziri-payi.³⁵ Yaakamiithatziri ikaratzi pinkathata-najiriri, tampatzika-sirita-tsiri, onkanta-wityaa tsika-rika inampiyityaaro, kaari noshininkawita.”³⁶ Tima irootaki ñaantsi iyomitaak-kiriri Pawa noshininka-payi Israel-iti ityaankakiri Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki Pawa kantakaarori nokinkithata-kotan-taariri Jesús. Iriitaki pinkathari-wintairini maaroni, iriitaki saikakaa-yitaini kamiitha.³⁷ Piyojiitzi awiroka okaratzi awisain-tsiri iipatsitiki noshininka-payi Judá-iti. Itanakaro Tapowiniki ikiwaatan-takariri pairani Juan³⁸ yoka Jesús, Kasiyakaa-wini-satzi. Iriitaki Pawa opakiriri Itasorinka. Tima itsipatani iwiri Pawa yoka Jesús, irootaki ijatanta-nakari irirori misironkatan-tayita, yisita-kota-kaayitaki oshiki ikyaantasiritari piyari.³⁹ Naaka-payi ñaayita-kiriri okaratzi yantayitakiri Jesús anta Aapatyaawiniki aajatzi maaroni iipatsitiki Judá-iti. Noñaakiri aajatzi iwamaitan-takariri, ipaikakoi-takiri incha-kotakiki.⁴⁰ Okanta mawatapain-tsiri kitaitiri iwañaajiri Pawa, ikantakaakaro irirori noñaawajiri naaka-payi.⁴¹ Ti iñaaka-panaatyaari maaroni atziri, apatziro naaka-payi ikaratzi iyos-itakiri pairani Pawa kinkithata-kotairini. Tima añaaji Jesús, notsipata-waari nowaajiita nirawai-jiitzi aajatzi.⁴² Iriitaki ontyaanka-kinari nonkaman-tayitajiri maaroni atziri, nonkantiri: ‘Iriitaki Jesús iwakiri Pawa mishakowintairini maaroni añaayita-tsiri, aajatzi ikaratzi kamayitain-tsiri.’⁴³ Iriitaki yoka Jesús ikinkithata-kotzi-takari pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki: ‘Inkarati awintaa-jyaarini, aritaki impyaakota-jiniri yantayi-witakaro kaari-pirori.’ ” §

⁴⁴ Ikinkitha-minthaitzi Pedro, omapoka-sitaka isaika-siritan-tapaakari Tasorinkantsi ikaratzi kimisanta-kiriri ikinkithatzi.⁴⁵ Okiryantzi ikantajiitanaka ikaratzi itsipatakari Pedro iñaakiro isaika-siritan-tapaakari Tasorinkantsi kaari ishininkatyaa, okimiwait-akaro isako-pirotai-tatyii-nirimi,*⁴⁶ ikimatha-yitakiri iñaawai-yitanakiro pasinita-tsiri ñaantsi, ikimosiriwinta-nakiri Pawa.⁴⁷ Ikantanakiri Pedro ikarajiitzi: “¿Kantatsima antañaa-pithatyaari ikiwaatyaa yokaiti atziri isiyanaajari arokaiti isaika-siritan-tatai Tasorinkantsi?”⁴⁸ Ari ityaankakiri ikiwaataitiri yokapayi okantakaaro yasiyitaari Jesús Saipatzii-totaari. Oshiki ikanta-kanta-witakari ikaratzi ikinkithata-kairi Pedro, ikantzi: “Airo pijatzita, pisaiki-mowaita-nakina.”

† 10:30 aritaki shiityaanaki = ooryatsiri 9 § 10:43 Wairontsi * 10:45 oyaatakiriri Pedro = Totamisitaaniri

11

Ikamanta-pajiriri Pedro kimisantzinkari-payi Aapatyaawiniki

¹ Tima kimaki pasini Tyaantaariti aajatzi pasini iyikiiti nampitarori iipatsitiki Judá-iti, ikantaizti: “Ikimisantajiro Iñaani Pawa kaari ashininkayita.” ² Ikanta yariiwitaja Pedro Aapatyaawiniki, oshiki iñaanawinthata-wajiri Judá-iti ikaratzi kimisanta-tsiri. * ³ Ikantawajiri: “¿Paitama pariitan-tariri kaari ashininkata, pakyoo-yitakiri?” † ⁴ Ari yitanakaro Pedro ikamantziri tsika okanta opoñaantari. Ikantanakiri: ⁵ “Okanta aparoni kitaitiri anta nampitsiki Owaniinkaarini nosaiki namani, ari noñaawyatakari. Noñaaki kimiwarori antaroiti amanthakintsi-masi, ithatotai-takiro onanpinakipayi, okinapaakiro inkitiki iwayiitai-takiro irojatzi tsika nosaikaki naaka. ⁶ Ari namina-pirota-nakiro, noñaaki oshiki nasiyita-chari ipiraitari, antami-wiri-payi, ikaratzi konthaa-yitatsiri kipatsiki, aajatzi siwankiri-payi. ⁷ Nokimatzi iñaana-kinari, ikantana: ‘Pedro, piwamairi yokapayi, piyaari.’ ⁸ Nokantzi naka: ‘Airo Pinkathari, tima ti onkanti kapichini namonkoitiri naaka yokapayi ipinkaitsiri inayitzi.’ ⁹ Ari yapiitai-tanakina, ikantaitana: ‘Ikaratzi noitintajiri naaka, airo pipaita-siwaitari awiroka ‘Ipinkaitani.’ ¹⁰ Mawa apiitaka noñaakiri. Ari iwajinokai-tairo inkitiki okaratzi noñaakiri. ¹¹ Irojatzi yariitan-tapaakari mawa atziri amina-minatanari, ipoñaakaro Cesarea-ki. ¹² Ari iñaana-sirita-nakina Tasorinkantsi, ikantana: ‘Piyaata-nakiri yokaiti, airo pikiso-siri-waitanaki.’ Irootaki nomatakiri. Yoka 6 iyikiiti notsipata-nakari. Iriitaki nokaratakiri nokyaa-wankotakiri aparoni atziri kaari ashininkata. ¹³ Ikamanta-wakina, ikantana: ‘Chapinki, noñaaki Maninkari ikatziya-paaka nowankoki, ikantakina: “Pintyaanti jatatsini nampitsiki Owaniinkaarini iriitaki amirini Simón, ipaitai-tziri aajatzi Pedro. ¹⁴ Iriitaki kamanti-mironi tsika pinkantya pawisakotan-tajyaari, pintsipata-jyaari ikaratzi pishininka-payi awiroka.”’ ¹⁵ Ikanta nokinkitha-waita-kaapaakiri, ari omapoka-sitakari isaika-siritan-tapaakari Tasorinkantsi irirori-payi, iroowaitaki isaika-siritan-takairi pairani aroka-payi. ¹⁶ Ari nokinkithasirita-nakiro ikantakiri pairani Awinkathariti: ‘Omapiro Juan ikiwaatantaro nijaa, iro kantacha ari piñaayitakiro awirokaiti isaika-siritan-tyaami Tasorinkantsi kimiwaitakami ikiwaatan-taityaa-mirim.’ ¹⁷ Tima iriitaki Pawa nisironkata-kariri aajatzi irirori-payi ikimtaakai aroka-payi akimisantajiri Pinkathari Jesús Saipatzii-totaari. ¿Paitama nonintan-tyaari naaka nomaimanitiri Pawa?” ¹⁸ Ikanta ikimajitaki iyikiiti nampitarori Aapatyaawiniki, tikatsi inkanta-jiitanaki. Ipanthawinta-nakiri Pawa, ikantajitzi: “¡Ariwí! ¡Inisironkatairi Pawa kaari ashininkata! ¡Kantatsi iwashaantairo irirori yantayitziro kaari-pirori, yaña-siri-yitajita irirori!”

Kimisanta-tsiri Antioquia-ki

¹⁹ Tima iwamaitakiri Esteban, ari yitaita-nakaro imaimanitai-tziri kimisantzin-kariiti. Irootaki isiyen-tanakari aparoni-payi kimisantzinkari anta Fenicia-ki, Chipre-ki aajatzi Antioquia-ki. Apatziro ikinkithata-kairi ikaratzi ishininkata-wakaa Judá-iti tsika okanta-kota Kamiithari Naantsi. Ti ininti inkinkithata-kairi kaari ishininkatya. ²⁰ Iro kantacha ari yariijitaka Antioquia-ki kimisantzinkari-payi poñaachari Chipre-ki aajatzi Cirene-ki. Ikinkithata-kaapaakiri kaari ishininkatya, ikamantakiri Kamiithari Naantsi tsika ikanta-kota Jesús, Awinkathariti. ²¹ Okantakaakari isintsinka Awinkathariti yokapayi, iwashaanta-kaakiri pasini-satzi atziri yamitasi-yitakiri. Oshiki kimisanta-kiriri Awinkathariti. ²² Kimajitaki kimisantzin-kariiti Aapatyaawiniki okaratzi awisatsiri Antioquia-ki, ityaankakiri Bernabé iñaakitiri. ²³ Ikanta yariitaka Bernabé, iñaapaakiri ikaratzi inisironkatairi Pawa, antaroiti ikiimo-sirita-paaki. Iyomitaa-paakiri maaroni yoisokiro-siritan-tyaariri Awinkathariti. ²⁴ Tima nisironkantan-tatsiiri inatzi Bernabé, yawintaa-siritari Awinkathariti, isaika-siritantari Tasorinkantsi. Irootaki ishiki-pirotan-tanakari kimisanta-najiriri Awinkathariti. ²⁵ Ikanta yawisanaki Bernabé, jataki Tarso-ki iñiiri Saulo. ²⁶ Iñaapajiri Saulo anta, yamajiri Antioquia-ki. Ari isaikimo-waitakiri ikimisanta-kaani-payi aparoni osarints, iyomitaa-yitaki oshiki atziri. Ari itanakaro Antioquia-ki ipaitai-tziri kimisantzinkari-payi “Saipatziito-wiri.”

²⁷ Okanta aparoni kitaitiri, ariijitaka Antioquia-ki Kamantan-tzinkari-payi ipoñaakaro Aapatyaawiniki. ²⁸ Ikanta aparoni Kamantan-tzinkari paitachari Agabo, ikatziyanaka yapatziita, ikantanaki: “Ari iñiitaki antaroiti tashitsi maaroni nampitsiki.” Tasorinkantsi iñaana-sirita-kiriri iyotanta-karori. Irootaki inuitakiri ipinkathari-wintantari Claudio. ²⁹ Irootaki ikinkithasiritan-tanakari Antioquia-satzi inisironkatyaari iyikiiti saikatsiri iipatsitiki Judá-iti intyaantiniri okaratzi inintakairiri

* 11:2 Judá-iti = Totamisaaniri † 11:3 kaari ashininkata = kaari totamisaaniri

aparoni-payi. ³⁰ Irootaki yantajitakiri, yaminai-takiri Bernabé aajatzji Saulo iriitaki aminakaan-tironi. Iyaanka-kiniri antari-kona-payi anta inampiitiki Judá-iti.

12

Iwamaitakiri Jacobo, yasita-koitakiri Pedro

¹ Ikanta pinkathari Herodes ipatzima-winthatakiri kimisantzinkari-payi. ² Ikantakaantaki iwisaitiri Jacobo, iririntzi Juan. ³ Ikanta ifñaakiro Herodes kamiitha onimotakiri Judá-iti, yaakaan-takiri Pedro. Ari awisayitakiri irokapayi yoimosirinkai-tziro iwanta-piintajii-tantarori yatantaitari kaari ikonowaitzi siñakaironi. ⁴ Ikanta yasita-kota-kaantakiri Pedro, iwaki ikaratzi 16 owayiri aamaako-wintyaarini. Ikinkithasiri-witaka Herodes ifñaakairimi atziri-payi onthonkakyaa-rika yoimoshirinkaitaro kitaitiri Anankoryaantsi. * ⁵ Isaika-minthaitzi Pedro tsika yasita-koitakiri, ikamaitakaro kimisantzinkari-payi yamana-kotziri Pedro inisironkatairi Pawa.

Imisitowai-tajiri Pedro

⁶ Okanta omonkaratzi-mata-paaka yaantyaariri Herodes yoka Pedro ifñaakiri atziri-payi. Ikanta imayira Pedro tsitiniri isatikakiri apiti owayiri, yoosotai-tantakari apiti asirotha. Saikajiiatzi pasini owayiri ikyaa-piintaitzi yaamaako-wintari. ⁷ Ari imapokaka ipokaki Imaninkariti Awinkathariti, kitaiti-saanti ikantakaa-paakaro. Itzinka-mirikita-paakiri Pedro, iwasaakiryaaakiri, ikantziri: “¡Pintzinai!” Tima omparyaa-siwai-tanaka asirotha yoosotai-tanta-kariri irakoki. ⁸ Yapiitakiri Maninkari, ikantziri: “Piwathakityaa, pinkyaan-tyaari piwiri piitziiki.” Imatakiro ikantai-takiriri Pedro. Aikiro ikantatzi Maninkari: “Piwiwiryaa-kotyaa, thami ajatai.” ⁹ Sitowanaki Pedro iyaatanakiri Maninkari, ti iyoti iriipiro-rika okaratzi ifñiri, osiyawaitakaro ifñaawyata-tyiyyaami. ¹⁰ Ikanta yawisanakiri aparoni aamaako-wintariri, yawisanakiri pasini. Yariita-paakaro asirota-tsiri asitako-rontsi, asitaryaa-siwaitanaka. Sitowa-jiitanaki. Ikanta yaniijitanaki, irootaintsi ishonka-nakyaami, ari yookanjiri Maninkari, apaniro yaniitanaji. ¹¹ Ari ikinkithasirita-nakari Pedro, ikantanaki: “Ari noyotziri ompirota-tziiri Pawa ityaankakiri Imaninkariti yookakaa-wintajina imaimanitunami Herodes, aajatzji Judá-iti.”

¹² Jatanaki Pedro owankoki María, iriniro Juan, ipaitai-tziri aajatzji Marcos, ari yapatojiita kimisantzinkari-payi yamanajitzi. ¹³ Ariitapaaka Pedro ikyaa-piintaitzi, kaimapaaki. Okanta aparoni mainaro paitachari Rode, jatanaki aminiri ipaitarika kaimatsiri. ¹⁴ Ari oyowaantita-wajiri Pedro inatzii, antaro okimo-siritanaki, ti asitaryaa-nakiniri inkyaan-tapaa-kyaaari, apatziro opiyanaka inthomponta okamanta-paaki, okantzi: “Pedro inatzii kaimatsiri.” ¹⁵ Ikantai-tziri mainaro: “¡Ti pisinkiwintyaa!” Iro kantacha aikiro osintsitatzii mainaro, okantzi: “Omapirotyaa.” Ikan-tajitzi irirori: “Aamasityaa Maninkari inatzii, kaari Pedro.” ¹⁶ Aikiro isintsitatzii Pedro ikaimi. Ikanta yasitaryaaitakiniri, ifñaatziiri Pedro inatzii, tima okiryantzi ikantawinta-waari. ¹⁷ Ari iwaanka-nakiro irako Pedro imairitan-taityaari. Ikinkithata-kota-nakiro tsika ikanta Pawa imisitowan-taariri. Aikiro ikantana-kitzii Pedro: “Pinkamantiri Jacobo aajatzji pasini iyikiiti.” Ari isitowanaji, jatanaki pasiniki nampitsi.

¹⁸ Okanta okitaitita-manaki, oshiki okantzi-mojiitakari aamaako-winta-witariri, tima ti iyojiiti tsika ikinaki Pedro. ¹⁹ Ikantakaantaki Herodes yamina-minaitiri, iro kantacha ti ifñitajiri. Irootaki yookoitana-tanakariri aamaako-winta-witariri, ityaankaki owiirini. Ikanta apaata, sitowaji Herodes inampiitiki Judá-iti, jataki inampita-paintyaaro Cesarea-ki.

Ikamantakari Herodes

²⁰ Ari ikantana-kityaa Herodes imaimanitzi nampitarori Mapiniki aajatzji Simaaki. Irootaki ijajiiitan-takari ifñiri Blasto, inampiri Herodes, inintzi yaapatyiyi-yaari, tima ari iyomparita-piinta-jiita. Ikanta yoka Blasto iwinthata-kaakari Herodes yaakamiithata-wakiri. ²¹ Monkarata-paaka kitaitiri ikaimakaan-takiri Herodes inkinkitha-waita-kairi. Ipasika-nakaro owaniinkaro iithaari ikinkitha-waitanta-piintari, thointa-paaka isaikamintoki yapatojiitaka, ikinkitha-waitanaki. ²² Ari ikaima-kotziri atziri-payi, ikantzi: “¡Jiirinta ifñaawaitain-tsiri, Pawa inatzii, kaari atziri!” ²³ Ti onkantzi-mowaityaari Herodes ikimita-kaantai-takari Pawa, ikimosiriwin-taitakiri. Irootaki omapoka-sitan-tanakari imantsiyaakiri Imaninkariti Pawa, kiniwaitanaki, kamaki.

* **12:4** 16 owayiriiti = ikaratzi 4 owayiri inasiyitakari ipiyotakiri

²⁴ Iro kantacha, aikiro ojata-kota-nakitzi iñaani Pawa, aikiro ishiki-pirota-nakitzi kimisantzin-kariiti.

²⁵ Ikanta Bernabé aajatzi Saulo imonkaratakiro ityaankan-taita-kariri Aapatyaawiniki, piyajiitaja Antioquia-ki, ari itsipatajari Juan ipaitai-tziri aajatzi Marcos.

13

Yitanakaro ikinkithata-kaantzi Bernabé aajatzi Saulo

¹ Tzimatsi kamantan-tzinkari-payi anta Antioquia-ki tsika yapatota-piinta-jiita kimisantzinkari-payi, tzimatsi aajatzi yomitaantsinkarii-payi. Yoka ikarajiiitzi: Bernabé, Simón ipaitai-tziri aajatzi Kisaakiri, Lucio Cirene-satzi, Manaén itsipa-minthatani pairani Herodes imainarita-paaki, aajatzi Saulo. * ² Okanta yapato-winta-jiitari Awinkathariti, itziwinta-jiitari, iñaana-siritakiri Tasorinkantsi, ikantakiri: “Piyosiitinari Bernabé aajatzi Saulo, iriitaki naminakiri nantawaita-kayiri.” ³ Ikanta ithonkakiro yamanajiiitzi aajatzi itziwinta-jiita, iwasi-patzii-toyitan-takari irako yokapayi, ityaanka-jiitakiri.

Ikinkitha-jiitzi Tyaankaariiti Chipre-ki

⁴ Ikanta ityaantani Tasorinkantsi, jaitijiitanaki Seleucia-ki, ari itijiitanaka ijatiro Chipre-ki. ⁵ Aatako-jiita-paaki Salamina-ki. Yitapaakaro ikinkithata-paakiro iñaani Pawa tsika yapatota-piinta-jiita Judá-iti. Arira ijatzita-nakari aajatzi Juan yamitakowaitiri. ⁶ Ikanta yaathaki-ryaanakiro ojinta-thakitzi othampisi, arijiitaka nampitsiki Pafos. Ari iñaapaakiri paitachari Barjesús, iriitaki antyawiari Judá-iti, amatawiri kamantan-tzinkari inatzi. ⁷ Yoka antyawiari yaapatyaani inatzi pinkathari Sergio Paulo. Yotaniri inatzi yoka pinkathari. Ikaimakaan-takiri Bernabé aajatzi Saulo, tima ininta-pirotatzii inkimiro iñaani Pawa. ⁸ Iro kantacha yoka antyawiari Barjesús paitachari aajatzi iñaaniki wirakocha Elimas, oshiki itzika-tzikatakiri pinkathari airo ikimisantantaro iñaani Pawa. ⁹ Ikanta Saulo, ipaitai-tziri aajatzi Pablo, ikantakaa-nakari Tasorinkantsi, yamina-nakiri antyawiari, ¹⁰ ikantanakiri: “¡Thaiwaari! ¡Kaari-pirori! Itomi kamaari pinatzii. Pimanintakiro kamiithari. ¿Airoma piwashaantairo pitzika-tzika-yitziro okaratzii tampatzikatzi-motziriri Nowinkathariti?” ¹¹ Iroñaaka iwaskanitaimi Pawa, kamaraaki pinkantajyaa, airo paminawaitaji.” Apatha-kiro ikantanaka, ti yokichaatanaji. Yamina-mina-waitzi akathatairini. ¹² Ikanta iñaakiro pinkathari awishimota-kiriri antyawiari, okiryantzi ikanta irirori ikimiro ikamantan-taitziro tsika ikanta-kota Awinkathariti Jesús, ikimisanta-pirotanaki irirori.

Ariitaka Pablo aajatzi Bernabé Antioquia-ki saikatsiri anta Pisidia-ki

¹³ Ikanta yawisanaji Pablo nampitsiki Pafos itsipayitakiri inkarajiiitzi, ititanaka ijatiro Perge-ki saikatsiri anta Panfilia-ki. Iriima Juan, ti iyaatanajiri, piyanaka irirori Aapatyaawiniki. ¹⁴ Ikanta Pablo aajatzi pasini-payi aikiro yanijiiitatzii irojatzii yariitan-tajiiitakiri Antioquia-ki anta Pisidia-ki. Okanta kitaitiri imakoryaan-taitari, ikyaajiiitaki yapatota-piinta Judá-iti, saikajiiita-paaki. ¹⁵ Ikanta ithonkai-takiro iñaanai-tziro isankinari Kamantan-tzinkari-payi aajatzi Ikantakaan-taitani, ikantaki jiwatakaan-tatsiri yapatota-piinta-jiita: “¡Iyikiiti! ¿Tzimatsima pinkantiri awiroka-payi intharowintantyaari ashininka-payi?” ¹⁶ Ari ikatziyanaka Pablo, itizinaa-wakotanaka imairitan-taityaari, ikantanaki: “¡Pinkimi noshininká! ¡Israel-iiti! ¡Ikaratzii pinkathatairiri Pawa!

¹⁷ Iriitakira Pawa oyoshiita-kiriri pairani awaisatzitini, Israel-iiti. Ishikyaaakiri isaikantawitakiri Apitantoniki. Oshiki impira-waitai-takari anta, iro kantacha Pawa iñaakan-takiro itasorinka, yookakaa-wintajiri. ¹⁸ Osamani ikina-kina-waitaki otzisi-masiki okaratzii 40 osarintsi. Iro kantacha inisironkata-piintakari Pawa anta. ¹⁹ Okanta apaata, yapirotakiri Pawa ikaratzii 7 shininkata-wakaa-chari anta Owintiniki. Irootaki yasita-kaajariri awai-satzitini iroka kipatsi. ²⁰ Timá okaratzii nokinkithata-kimiri awisaki okaratzii 450 osarintsi osamanitaki. Ari ityaankakiri Pawa jiwayitairini awaisatzitini. Aikiro ijatakaa-tziuro Pawa ityaankaki jiwari-payi irojatzii iwiraanta-paakarori Kamantan-tzinkari Samuel. ²¹ Iro kantacha ikowa-kota-jiitakiri Pawa intzimi iwinkathariti-piro-tityaari. Irootaki yaminan-takariri Pawa ashininkani Saúl, itomi Cis, ishininka Benjamín-iiti. Iriitaki pinkathari-winta-kiriri okaratzii 40 osarintsi. ²² Ikanta apaata Pawa ti ipinkathataakajiri Saúl, impoyiitaari ipinkatha-ritakajiri David. Timá iriitaki David ikinkithata-kotakiri pairani Pawa, ikantzi: Noñaakiri David itomi Isaf, inimotakina, Iriitaki matironi yantiro nonintziri naaka.

²³ Tzimatsi ikasiya-kaakairi pairani Pawa intyaantajiri incharinityaari pinkatharini David, iriitaki wawisaa-koyitaini arokaiti Israel-iiti. Timá yoka incharinityaari David

* 13:1 Herodes = pinkatha-ritatsiri pairani Tapowiniki

iriitaki Jesús. ²⁴ Tikira impokiita Jesús, ikinkithata-kotzi-takari Kamantan-tzinkari Juan, ikantaki: '¡Israel-iiti! Ontzimatyii pimpiya-siri-yitaji, pikiwaa-winta-jyaari Pawa.' ²⁵ Tima kapichita-paaki iwamaitan-tyaariri pairani Juan, ikantanaki: 'Ti naaka yoka Saipatzii-totaari ikasiya-kaakimiri pairani Pawa. Awotskitaki impoki, nopinkatha-pirotzitari naaka, ti onkanta-janti inkimita-kaantyaana impiratani naantya-niriri ikyaaantari iitziki.'

²⁶ ¡Iyikiiti! ¡Ishininkaiti Abraham! ¡Maaroni awirokaiti pasini-satzi pinkathata-jiriri Pawa! Maaroni aroka-payi ityaantakairo iroka Naantsi awisakotan-tajyaari. ²⁷ Ikaratzi nampitarori Aapatyaawiniki aajatzi jiwari-payi, ti iyojiita-wakiri Jesús. Maaroni kitaitiri imakoryaan-taitari iñaanawita-piintakaro tsika isankinata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari, iro kantacha ti iyota-kotiro sankinaritsi iriitwaka ikinkithata-koitziri Jesús. Iriitaki amishakowinta-kiriri iwamaitiri Jesús, ti iyotzimaityaa, imonkarata-kaatyaro okaratzi ikamantan-takiri pairani Kamantan-tzinkari-payi. ²⁸ Ipoña ikowakotakiri Pilato iwamaakaantiri Jesús, okantawitaka tikatsi inkinkaa-sita-paintyaa irirori. ²⁹ Ikanta imonkarata-kaayitakaro isankinata-koita-kiriri pairani, iwatzikaryaa-kotairi Jesús tsika ipaikakoi-takiri, yaitanakiri ikitaitziri. ³⁰ Iro kantacha Pawa iwañaajiri. ³¹ Ari yitanakaro Jesús iñaaka-panaatari ikaratzi tsipata-kariri pairani ipoñaan-takari Tapowiniki irojatzii Aapatyaawiniki. Oshiki okaratzi kitaitiri iñaaka-panaatari. Iriitaki kinkithata-koyitairiri iroñaaka tsika-rika-payi tsika isaikayitzi atziri. ³² Irijatzi nokinkithata-kotzimiri iroñaaka awiroka-payi, nokinkithata-tziimiro Kamiithari Naantsi tsika okanta-kota ikasiya-kaakiriri pairani Pawa awaisatziitini. ³³ Tima imonkaratakiro Pawa okaratzi ikasiya-kaantziri, tima iwañaajiri Jesús. Mataka okaratzi isankinata-koita-kiriri Panthaaan-tsiki apitita-tsiri, ikantaitzi: Notomi nowimi awiroka.

Naaka pirintanaja iroñaaka.

³⁴ Aritaki ikamantzi-tantaka Pawa iwañaajiri Jesús, ti ininti ositziti iwatha tsika ikitaitakiri. Iroka ikantaki:

Tima awiroka ñiironi okaratzi nokasiya-kaakiriri David.

³⁵ Tzimatsi pasini Panthaaantsi ikantaitaki:

Airo pisintziri ositziti iwatha Pitasorintsiti.

³⁶ Omapiro, kaari David inkinkithata-koiti aka, tima yañaakaa-paintziri Pawa, ipoña imakoryaaki, itsipataari iwaisatziitini ikitayitaja, ari ositziti-tajiri iwatha. ³⁷ Iriima kanta-kota-chari aka, iwañaajiri Pawa, ti ositziti iwatha irirori. ³⁸ Iyikiiti, ontzimatyii piyojiitaji awiroka-payi, nokinkithata-kota-tziiri Jesús, iriitaki matairori ipyaakotajimiro pantayi-witakaro kaari-pirori. ³⁹ Ikaratzi kaari awamiitha-siriti Ikantakaantani awaisatziitini Moisés, aritaki impyaakotakajiri Jesús aririka inkimisanta-najiri irirori. ⁴⁰ Paamawintajyaa awiroka-payi, patsipitaro = kari owasankitaantsi isankinata-kotakiri pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki:

⁴¹ Pithain-kawaitakiri awiroka-payi Pawa,

okiryantzi pinkanta-paintyaa iroñaaka, irojatzii pimpyaan-takyaari.

Tima omapiro onkowiinkati apaata ompaityaa nantzi-mota-jimiri,

Airotzimaita pikimisantzi, intzima-witakyaa kamanti-mironi."

⁴² Ikanta isitowanaji yapatota-piintaita yoka Pablo itsipatakari ikarajitzi, oshiki atziri kantawa-jiriri: "Pimpiyaji pasiniki kitaitiri imakoryaan-taitari, papiitiro pinkinkithata-kayinaro iroka ñaantsi." ⁴³ Iyaajiita-nakiri oshiki Judá-iti aajatzi kaari ishininkatyaa kimisanta-witarori iyomitaan-tziri Judá-iti, ikimisanta-jiitanaki irirori. Iriitaki iyomitaitziri Pablo aajatzi Bernabé, ikantziri: "Poisokirotiro ikaminthaa-yitajimi Pawa."

⁴⁴ Okanta pasini kitaitiri imakoryaan-taitari, ipiyojiitaka oshiki atziri inkimisantiro iñaani Pawa inkamantantiri Pablo aajatzi Bernabé. ⁴⁵ Iro kantacha iñaakiri Judá-iti ipiyojiita-paaka atziri-payi, ikisa-siri-jiitanaka. Ari yitanakaro imaimani-waita-nakiri Pablo, ithainki-mawaita-nakiri. ⁴⁶ Tikatsi intharowan-tanakyaa Pablo aajatzi Bernabé, ikantanakiri: "Iroowitaka kamiithatsiri nitawakyaami awiroka-payi nonkaman-timiro iñaani Pawa, tima Judá-iti pinayi-tziiti. Irooma pimaninta-jiitakiro, airo piñiuro yaña-sirita-kaitaimi. Irootaki nonkinkithata-kaantyaariri iroñaaka kaari ashininkata. ⁴⁷ Tima irootaki ininta-kayinari Pawa, ikantakina:

Awiroka nowaki pinkitainkata-koyitairi kaari pishininkata,

Pinkinkithata-kaajiri tsika okanta-kota awisakotaantsi.

Pinthotyajiro maaroni kipatsiki."

⁴⁸ Ikanta ikimajitawaki kaari ishininkayita, antaro ikimo-siri-jiitanaki, ikantanaki: "Oshiki okamiitha-tataitzi iñaani Pawa." Tima inthonkaka ikimisanta-jiitaki ikaratzi iyosiitai-takiri yaña-siri-yitaji. ⁴⁹ Tima ithonkaa ikinkithata-kota-nakiro iñaani Pawa

maaroni nampitsi okaratzi tzimatsiri anta. ⁵⁰ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti yomitaa-naakirori pinkathataaro kooya-payi tsipata-piintariri Judá-iti yapatojiita, ari ikimitaakiri iriipirori-payi jiwatakaan-tatsiri nampitsiki, iwinthata-kaakari imaimanitiri Pablo aajatzi Bernabé, yoimisitowiri isaikapaaki inampiki. ⁵¹ Irootaki itikanta-naarori ipatsi-tiki Pablo aajatzi Bernabé iyotantai-tyaari ti inkimisantaitiri Pawa. Awisanaki anta Iconio-ki. ⁵² Tima antaaro ikimo-siri-jiitaki kimisantzin-kariiti saikanain-tsiri, tima omapiro isaika-siri-yitan-tanakari irirori Tasorinkantsi.

14

Pablo aajatzi Bernabé ijataki Iconio-ki

¹ Ikanta yariitaka Pablo aajatzi Bernabé anta Iconio-ki, ikyaajiitaki yapatota-piinta-jiita Judá-iti. Ikinkithata-kaapaakiri atziri-payi tsika ikanta-kota Jesús. Tima oshiki Judá-iti aajatzi pasini-satzi atziri kimisanta-naintsiri. ² Iro kantacha tzimatsi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, iyomitaa-naakiri kaari ishininkatyaa inkatsimatan-tyaari. Iriitaki maimanita-kiriri kimisantzinkari-payi. ³ Irootaki isaikan-tanakari osamani yoka Pablo aajatzi Bernabé anta Iconio-ki. Tima omapiro yawintaa-nakari Tyaankaariiti. Ikinkithata-kaanakiri atziri-payi tsika okanta-kota itakotanta Pawa. Iriitaki Awinkathar-iti matakairiri itasonka-wintantari, irootaki iyotantyaari atziri-payi omapirotoyaa okaratzi ikinkithata-kotziri. ⁴ Iro kantacha imaimanita-wakaanaka ikaratzi nampitarori anta. Tzimatsi aapatyaa-nakariri Judá-iti, pasini yaapatyaa-nakari Tyaankaariiti. ⁵ Ikanta Judá-iti itsipayitakari kaari ishininkatyaa, ikinkitha-waita-kaakiri jiwari-payi iwaskanitairi Pablo aajatzi Bernabé irojatzi ishimiyaan-takyaariri. ⁶ Iro kantacha yotaki irirori-payi, siyaka ikinajiiitaki Lистра-ki irojatzi Derbe-ki, irootaki nampitsi saikayita-tsiri Licaonia-ki. Tima ithonka yaniitakiro okaratzi tzimatsiri nampitsi anta. ⁷ Ari ikamantan-takirori Kamiithari Ñaantsi anta.

Ishimia-waitai-takiri Pablo Lистра-ki

⁸ Okanta anta Lистра-ki tzimatsi aparoni atziri ti yaniita-niti. Yasi iwiro ikisoporokitzi owakira itzimapaaki. Ari isaikaki yoka atziri, ⁹ ikimisantziri Pablo. Ikanta yaminapaakiri Pablo, iyotanaki yawintaa-sirita-taari yoka atziri aritaki yisita-kota-kaajiri. ¹⁰ Ari iñawaitanaki, ikantziri: “¡Pinkatziyi, paniitaji!” Apatha-kiro imaitaanaka yoka atziri, katziyanaka, aniiitanaji. ¹¹ Ikanta iñaayitakiro Licaonia-satzi yantakiri Pablo, ikaimajiiitanaki iñaaniki, ikantajiiitzi: “¡Yaiiitzi-motakai pawa isiyakari atziririwii!” ¹² Ikimita-kaanakari Bernabé iriitakimi iwawa-niroti ipaitai-tziri “Júpiter,” iriima Pablo ikimita-kaanakari iriitakimi iwawa-niroti ipaitai-tziri “Mercurio,” tima iriitaki Pablo iñaawaitatsi ikinkithatizra. ¹³ Ikanta yantyawiyariti Júpiter, saikatsiri iyarapapankoti okyaa-piintzi awotsi nampitsiki, yamaki ipira-payi aajatzi incha-tyaakipayi. Itsipatakari pasini-payi atziri inintajiiitzi iwamairi ipira-payi, impomitiniri impinkathariri Tyaankaariiti. ¹⁴ Ikanta iyotaki Bernabé aajatzi Pablo okaratzi ikinkithasiritari, imankaryaa-nakiro iithaari iyotantyaari atziri-payi okowiinkatzi inintziri yantiri. Ari isatikan-tanakari atziri-payi, iñawaitanaki, ¹⁵ ikantziri: “¿Paitama pantantyaarori iroka? Atziri nonatzii naaka, ari nosiyami awiroka-payi. Airo pantasi-waitaro pinintziri, pinkimisantairi Pawa Añaanita-tsiri. Tima iriitaki owitsika-kirori inkiti, kipatsi, inkaari, aajatzi okaratzi tzimanta-yitarori. ¹⁶ Irijatzi sinita-kiriri pairani piwaisatzitini yantayitiro iniwita-siyitari irirori-payi. ¹⁷ Iro kantacha ti imanapithatyaari tsika ikantawaita irirori. Tima iriitaki Pawa nisironkata-piinta-kairi aroka, iwaryiuro inkanoni onkithotan-tyaari awankiriri-payi, iriitaki opayitarori maaroni awayitari, ari okanta akimo-sirintantari.” ¹⁸ Okantawitaka ikantayiwitakari atziri-payi iroka, oshiki opomirintsitaka iwashaanta-kaantyaariri iwamainiri ipira-payi impomitiniri.

¹⁹ Ari yariijita-paaka Judá-iti ipoñaayitaka Antioquia-ki aajatzi Iconio-ki. Iyomitaa-yita-paakiri atziri imaimanitiri Pablo. Irootaki ishimiyaan-takariri. Inosika-nakiri yookakiri othapiki nampitsi, isiyakaantzi iwamaakiri. ²⁰ Ikanta yapatowinta-paakari iyomitaani-payi Pablo, ari ipiriinta-naari aajatzi ipiyanaja nampitsiki. Ikanta okitaititamanaki jataki Derbe-ki itsipata-naari Bernabé. ²¹ Ari ikamantan-tapajiro Kamiithari Ñaantsi anta Derbe-ki, ikimisanta-kaaki oshiki atziri. Ipoña ipiyaaro Lистра-ki, Iconio-ki irojatzi Antioquia-ki. ²² Ari yariita-naariri ikaratzi ikimisanta-kaakiri, iyomitaanaajiri kisokiro iwajiri Jesús, yawintyaari. Ikantanajiri aajatzi: “Ontzimatyii añauro oshiki ankimaatsi-waityaari ankyaan-tajyaari tsika ipinkathari-wintantaji Pawa.” ²³ Tima yaminaki inkarati jwayita-tsini tsika yapatoyita-piinta, iriitaki jwayitairini ikaratzi

* 14:13 ipira-payi = toros

kimisanta-najiriri Jesús. Ikanta yamanako-yitanajiri yokapayi jiwari-payi, itziwintayitakari, ikowa-kotakiri Pawa, ikantzi: “Nowinkathariti, paamaako-winta-jyaari yokaiti ikaratzi awinta-yitanaamiri.”

Piyaja Antioquia-ki saikatsiri Tonkaironiki

²⁴ Tima aikiro yaniitatzi Pablo aajatzi Bernabé, yawisanakiro Pisidia-ki irojatzi yariitan-takari Panfilia-ki. ²⁵ Ari ikamantan-tanakiro Kamiithari Naantsi anta, yitanakari nampiyatoro Perge-ki, ipoñaapaaka Atalia-ki. ²⁶ Ari ititanaja irojatzi Antioquia-ki. Tima ari iyosiitai-takiri pairani ijatantyaari inkamantantiro tsika okanta-kota ikaminthaantaji Pawa. Irootaki imonkaratakiri iroñaaka yantayitakiro. ²⁷ Ikanta yariitaja Antioquia-ki, yapatota-pajiri kimsantzinkari-payi, ikamanta-pajiri okaratzi yantakaa-yitakiriri Pawa, tsika ikanta yawintaa-kaayitaari kaari ishininkatyaa. ²⁸ Ari isaikapajiri Pablo aajatzi Bernabé itsipayita-paari ikaratzi kimsanta-naatsiri.

15

Yapatota-jiita Aapatyaawiniki

¹ Ari yariijiitaka atziri-payi anta Antioquia-ki ipoñaayitakaro iipatsitiki Judá-iti, iyomitaa-paakiri kimsantzinkari-payi, ikantapaakiri: “Iyikiiti, airorika pimonkaratziro Ikantakaantani Moisés pinto-misitaa-nityaa, airo pawisako-siri-yitaji.” ² Ti onimotiri Pablo aajatzi Bernabé okaratzi iyomitaan-tziri ariitapain-chari, oshiki ifaana-minthatakiri yokapayi. Irootaki inintan-tanakari kimsantzinkari-payi Antioquia-satzi ijataji Pablo aajatzi Bernabé Aapatyaawiniki. Apatziro iwitsikajiro irirori-payi kantain-chari intsipatyaari Tyaankaariiti aajatzi jiwatziriri kimsantzinkari inampiki. ³ Ikanta ijajiitaji Pablo aajatzi Bernabé ikinanajiro Fenicia-ki irojatzi Ositiki-toniki. Ari ikamanta-yitanajiri Judá-iti ikaratzi kimsantaa-tsiri, ikantzi: “Ikimisanta-yitaji pasini-satzi kaari ishininkatyaa.” Tima oshiki ikimo-siri-jiitakari iyikiiti Judá-iti. ⁴ Ariijiitaja anta Aapatyaawiniki. Yaakamiithata-wajiri kimsantzin-kariiti, Tyaankaariiti aajatzi jiwatziriri kimsantzinkari. Ikamanta-pajiri irirori okaratzi yantakaa-yitakariri Pawa. ⁵ Iro kantacha tzimatsi Nasitantaniri-payi kimsantaa-tsiri, ikantanaki: “Ikaratzi kimsantaa-tsiri kaari ashininkata, okowaa-pirotatyaa imonkaratiro Ikantakaantani Moisés, intomitaa-nitajyaa.”

⁶ Ari yapatojiitanaka Tyaankaariiti aajatzi jiwari-payi ikinkitha-waita-kojiitziro tsika okanta-kota iroka. ⁷ Ikanta osamanitaki ikinkitha-waijiitaki, ari ikatziyanaka Pedro, ikantanaki: “Iyikiiti, piyojiitzi awiroka, naaka ityaankaki pairani Pawa nokinkithata-kaayitajiri Kamiithari Naantsi kaari ashininkata, irootaki inkimsantan-tajyaari irirori-payi. ⁸ Tima Pawa iyotzitairo okaratzi akinkithasiri-yitari, ifaakan-takiro inintziri aajatzi isaika-siritan-tajyaari Tasorinkantsi pasini-satzi kaari ashininkata ikimitaakai arokaiti. ⁹ Tima yaakamiithatajiri Pawa yokaiti ikimita-kaira aajatzi arokaiti, tikatsi imaaninti Pawa. Yoitinta-siri-yitajiri ikaratzi awintaa-siritaariri Jesús. ¹⁰ ¿Kamiithata-sima pinthainkiro yantakiri Pawa? ¿Opaitama pinintantari pisintitiri kimsanta-naatsiri imonkaratiro ikantakaan-taitani kaari aawyaa-jatzi arokaiti, kaari yaawyaa-jatzi aajatzi awaisatziitini? ¹¹ Tima irootaki inisironkatani Awinkathariti Jesús owawisaako-siri-yitajiri arokaiti. Ari ikantzi-yitaari aajatzi iriroriiti.”

¹² Mairi ikantajiitanaka maaroni. Ikimaitziiri aajatzi Bernabé, Pablo ikinkithata-kotziro okaratzi yantakaa-yitakiriri Pawa inampiki-payi pasini-satzi atziri kaari ishininkatyaa. ¹³ Ikanta ithonka-kiro ikamantakiri, ikantanaki Jacobo: “Iyikiiti, pinkimisanta-wakina: ¹⁴ Ikamanta-kairo Simón tsika ikanta Pawa yitanta-nakarori iyoyaayitakiri pasini-satzi atziri inkimsantan-tajyaariri irirori-payi. * ¹⁵ Tima irootaki ikinkithata-kaakiriri Pawa pairani Kamantan-tzinkari-payi, ikantaki:

¹⁶ Aririka awisayitaki iroka-payi, aritaki nompipajiri.

Nowiriintajiro iwanko David.

Nompinkatharita-kayiri incharinityaari ari inkimuta-jyaari tsika ikanta irirori nopinkatha-ritakaakiri.

¹⁷ Aririka omatkyaa iroka, ari yamina-minatajina pasini-satzi atziri, inkanta-yitaina: ‘Nowinkathariti,’

Ari onkantyya nasiyitan-tajyaariri kaari pishininkata.

¹⁸ Ari ikantzi ifaawaaitzi Awinkathariti Pawa. Tima iriitaki kasiya-kaayita-kayirori iroka-payi pairani owakira itantana-karori.

¹⁹ Irootaki nonkantan-tyaari naaka, ti onkamiithati añaakai-yaari pasini-satzi kaari ashininkata ikaratzi kimsanta-yitairiri Pawa. ²⁰ Apatziro antyaankiniri sankinarintsi

* 15:14 Wairontsi

airo iwantari wathatsi yasita-kaitariri pawaniro-payi, airo imayimpi-waitzi, airo iwakoyitaro iriraani posiniri-payi. ²¹ Tima irooyitaki iroka isankinari Moisés ikinkithata-kota-piintai-tziri tsika-rika-payi yapatota-piinta Judá-iti kitaitiriki imakoryaan-taitari. Irootaki yitanakari pairani. Irootaki iwashaantan-tyaarori iroka-payi airo okantzimosirita-kaantari ashininka-payi.”

²² Ikanta Tyaankaariiti aajatzi jiwari-payi, itsipayitakari kimisantzinkari-payi, ikoy-aaki intyaankiri Antioquía-ki intsipata-nakyaari Pablo aajatzi Bernabé. Yoka ikaratzi ikoyaaakiri: Judas ipaitai-tziri Barsabás, aajatzi Silas. Iriitaki jiwatakaa-yitakiriri kimisantzinkari-payi anta. ²³ Iriiyitaki anakironi sankinarintsi. Iroka okantzi osankinata: “Iyikiiti, naakaiti Tyaankaariiti aajatzi jiwari-payi. Nowitha-jiitami awiroka kaari noshininkayita nampiyitarori Antioquía-ki, Tonkaironiki, aajatzi Cilicia-ki. ²⁴ Noyojiitaki tzimatsi poñaayita-nainchari aka, iriitaki oñaasirinka-kimiri anta, inintzi pimonkarayitairo Ikantaan-taitsiri, pinto-misitaa-nitajyaa. Kaarira notyaantani naaka-payi. ²⁵ Irootaki nokinkitha-waitan-takari aka, ari nokoyakiri akarajiitzi aka, iriitaki jatatsini iñaajimi intsipata-nakyaari itakokitani Pablo aajatzi Bernabé. ²⁶ Iriijitaki atsiwintakariri yawintaa-naari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²⁷ Nontyaanka-kimiri Judas aajatzi Silas. Iriitaki kamanta-paakimini maaroni anta. ²⁸ Tima ti onkamiithati noñaakaa-waityaami awirokaiti, tima ti onimotiri Tasorinkantsi aajatzi naaka-payi. Apatziro pantayita-najiro okaratzi nintachari. Iroka nokantzi: ²⁹ Airo piwayitari wathatsi yasita-kayit-rariri pawaniro-payi. Airo piwakoyitaro iriraani posiniri. Airo pimayimpi-waitzi. Aririka pimonkara-yitanakiro iroka, kamiithataki. Ari okaratzi.”

³⁰ Ikanta ijajiitanaki ikaratzi iyoyaaakiri, arijiitaka Antioquía-ki. Yapatota-paakiri kimisantzinkari-payi, ipapaakiri sankinarintsi. ³¹ Ikanta iñaanata-wakiro, ikimo-sirijiitanaki. ³² Tima Kamantan-tzinkari inatzi Judas aajatzi Silas, itharowinta-kaapaakiri iyikiiti yoisokirotyaari Pawa, onimoyita-najiri. ³³ Okanta osamanitaki isaikimo-waitakiri kamiitha, ityaankajiri tsika ipoñaakaro pairani. ³⁴ Iro kantacha inintaki Silas isaikanaki irirori Antioquía-ki. † ³⁵ Ari ikimitakari Pablo aajatzi Bernabé irojatzii isaikanaki irirori Antioquía-ki, itsipatakari pasini-payi kimisantzinkari, aikiro ikamantan-tanakitziro iñaani Awinkathariti.

Pablo itsiparyaari Bernabé, yapiitakiro ijatzii ikinkithatzii

³⁶ Okanta apaata, ikantari Pablo yoka Bernabé: “Thami apiitajiro ariityaari inampiki iyikiiti tsika akamantan-takiro iñaani Awinkathariti. Aminajiri tsika ikantayita.” ³⁷ Ari inintawitaka Bernabé yaanakirimi Juan, ipaitai-tziri aajatzi Marcos. ³⁸ Iro kantacha Pablo ti onimotiri yaanajiri, tima yooka-kitziiri pairani Marcos anta Panfilia-ki, ti ithotyiro Marcos intsipatyaaari tsika ikinkithata-kaanta-yitzi. ³⁹ Ari iñaana-minthata-wakaa-jiitaka. Ari itsiparyaa-wakaa-nakari. Yaanakiri Bernabé yoka Marcos, ititanaka ikinanaki Chipre-ki. ⁴⁰ Iriima Pablo, yaminakiri Silas iriitaki intsipatyaaari irirori. Ikanta yamana-kota-wajiri iyikiiti, ikantzi: “Nowinkathariti, nawintaami awiroka, pinkawintheyiri yoka.” Ari ijajiitanaki. ⁴¹ Ikanta ikinanaki Tonkaironiki irojatzii Cilicia-ki, ipintha-sirita-kaayitakari yawintyaari Jesús ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri.

16

Timoteo itsipatari Pablo aajatzi Silas

¹ Aikiro ijatzizii yariitanta Pablo, ithonka yariitantaka Derbe-ki aajatzi Lистра-ki. Ari isaikiri aparoni mainari ipaita Timoteo, kimisantzinkari inatzii. Otomi Judá-iti, kimisantzinkaro onatzii aajatzi, wirakocha inatzii iriri. * ² Ikanta kimisantzinkari-payi nampitarori Lистра-ki aajatzi Iconio-ki, kamiitha ikinkithata-kotakiri yoka Timoteo. ³ Irootaki inintan-tanakari Pablo intsipatyaaari Timoteo tsika yariitan-tayita. Iro kantacha iyojiitzi maaroni Judá-iti wirakocha inatzii iriri. Irootaki yaantana-kariri Pablo intomisitaa-nitiri yoka Timoteo. ⁴ Ikanta ikinayita-nakira nampitsi-payi, ikamanta-yitanakiri kimisantzin-kariiti yantayitajiro okaratzi isankinatakiri Tyaankaariiti itsipatakari jiwari-payi anta Aapatyaawiniki. ⁵ Irootaki yawintaa-pirotan-tanakariri Jesús ikaratzi kimisanta-naatsiri anta. Tima aikiro ishiki-pirotan-nakitzi ikaratzi kimisanta-naatsiri maaroni kitaitiri.

Imisimpyaakiri Pablo aparoni Macedonia-satzi

⁶ Ikanta Pablo isinampita-nakiro Frigia aajatzi Galacia, tima ti isinitairi Tasorinkantsi inkinkithata-kaanti anta Asia-ki. ⁷ Irojatzii yariitan-takari anta Misia-ki. Ari ikinkithasiritwita inkinana-kiromi Bitinia-ki, iro kantacha ti isinitiri Itasorinka Jesús ijatiro anta.

† 15:34 Onasiyita ñaantsi-payi * 16:1 wirakocha = griego

⁸ Awisanaki nampitsiki Misia, oirinka-jiita-paaka anta nampitsiki Troas. ⁹ Okanta otsitinitanaki, ari imisiwaitakiri Pablo, iñaaki aparoni Macedonia-satzi, ikantziri: "Pariityaana nonampiki, pinisinonka-yitajyaana." ¹⁰ Ikanta imisimpyii-takiri Pablo, ari nowitsika-jiitanaka nojajiiti Macedonia-ki. Tima noyojiitzi iriitaki Pawa nintatsiri nojati anta, nonkaman-tajiri Kamiithari Ñaantsi ikaratzi nampitarori anta.

Yasita-koitakiri Filipos-ki

¹¹ Ari notijiitanaja anta nampitsiki Troas, apatziro nowanakiro nojatziro Samotracia-ki. Okanta okitaitita-manaji irojatzzi naata-kotan-tapaakari Owakira-winiki. ¹² Ikanta nawisanaki irojatzzi nampitsiki Filipos. Tima iroka nampitsi irootaki otzinkami nampitsi Macedonia. Ari inampiyitarori wirakocha poñaayita-chari Roma-ki. Ari nosaika-waita-paakiri anta. ¹³ Okanta aparoni kitaitiri imakoryaanta-piintari Judá-iti, nojatakiri nijaa-thapyaaki. Nosiya-kaantzi ari yapatojiita Judá-iti yamanajiiti. Ikanta nariita-paaka anta, saikajiita-paakina, nokinkitha-waita-kaapaakiro kooya-payi apatojiita-chari anta. ¹⁴ Tzimatsi aparoni kooya kimsanta-kinari nokinkitha-waitzi opaita Lidia. Irootaki poñaachari nampitsiki Tiatira. Ari opoki iroori opimantawaitzi manthakintsi jonkiro-masita-tsiri. Opinkathata-piintakiri iroori Pawa. Tima ikantakaakaro Awinkathariti opintha-sirityaa onkimsantiri Pablo okaratzi ikantziri. ¹⁵ Okanta ikiwaatai-takiro iroori aajatzzi ikaratzi saika-wankotziroori, okantajiita-nakina: "Thami ajati nowankoki, pimayimotina." Ari nomajiitakiri, tima oshiki apiipiitakina iroori okantana.

¹⁶ Okanta apaata, nojajiitaki namani notsipatari Pablo, ari nomonthaakaro awotsiki aparoni mainaro impirataitani. Tima iroka mainaro yaaka-sirita-tziro piyari, irootaki iyotakaan-tarori opaita-rika awishi-motziriri atziri. Ari ipinaitziriri oshiki kiriiki ompiratarori iroka mainaro. ¹⁷ Tima oyaataa-nakina iroka mainaro, okaima-tzimaita okaima-kotziri atziri-payi, okantzi: "¡Yoka atziri-payi impiratani inatzii Pawa Jinokisatzi, iriitaki kamanta-jimini pawisakotan-tajyaari!" ¹⁸ Ari okantatyaa okaima-waitzi maaroni kitaitiri iroka mainaro, irojatzzi owatsimaan-takariri Pablo, iñaanatakiri piyari aakasirita-kirori, ikantziri: "Piyaapi-thatairo iroka mainaro, tima nawintaari Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki matakayi-mironi." Apatha-kiro ikantanaka piyari ijapithatanajiro.

¹⁹ Iro kantacha yoka ompiratarori mainaro, iyotanaki airo yaantaaro oshiki kiriiki, yaanakiri Pablo aajatzzi Silas isaikajiitzi jiwari-payi, tsika ipiyojiita atziri. ²⁰ Ikantapaakiri jiwatsiriri: "Yokaiti Judá-iti iñaasirin-kakiri ashininka-payi aka anampiki. ²¹ Iyomitaa-sitakari okaratzi yamijiitari irirori, ti anintajiitiro arokaiti yantaitiro, tima arokapay i sankinata-kotani pinkatha-ritatsiri Roma-ki. ²² Imatzita-nakaro atziri-payi asitarori inampi imaimantakiri Pablo aajatzzi Silas. Ikantzi jiwari: "Pisapoka-yitiri, pimpassa-waitiri." ²³ Ikanta itonkakiro ipasawaitziri, yaanakiri iwayiriti wirakocha yasita-kotakiri. Ikantanakiri aamaako-wintariri asita-kotaari-payi: "Paamaako-wintapirotayari yokapay isiyakari." ²⁴ Ikanta ikimaki aamaako-wintan-taniri ikantai-tanakiri, iminkyaa-pirotakiri inthompsonita, yawikitzitan-takari tinari-payi incha-kota.

²⁵ Okanta niyaankiiti tsitiniri, amanajiitatsi, panthaa-jiitatsi Pablo itsipatakari Silas, kimajiitatsi pasini asita-kotaari-payi. ²⁶ Ari omapoka-sitaka onikanaka, oshiwata-paakiro yasita-koitakiri. Apatha-kiro asitaryaanaka asitako-rontsi, osiryaa-siwaitanaka asirotha yooosan-taitariri asita-kotaari. ²⁷ Ikanta isaakitanaki aamaako-wintariri asita-kotaari, iñaatziro asitaryaanaka asitako-rontsi, inosika-nakiro iwisaminto inintzi isataiyaa, isiyakaantzi siyayitaka asita-kotaari-payi. ²⁸ Iro kantacha ikaima-kotanakiri Pablo, ikantziri: "¡Airo piwasinonkaa-waita, ainiro nosaika-jiitzi maaroni akal!" ²⁹ Ari ikaima-kaantaki ootamintotsi, isiya-pirotatya ikyaapaaki aamaako-wintariri asita-kotaari. Ikanta iñaapaakiri Pablo aajatzzi Silas, antaro itharowan-tanakari, piyonkawaitanaka, ityirowa-sita-nakari ³⁰ Imisitowakiri Pablo aajatzzi Silas, isampitakiri, ikantziri: "Pinkathari, ¿paitama nantiri naaka nawisakotan-tajyaari?" ³¹ Ikantajiitzi irirori: "Pinkimisantajiri Awinkathariti Jesús, arikaki pawisako-siritai awiroka, aajatzzi ikaratzi saikatsiri piwankoki." ³² Ari ikinkithata-kaanakiri tsika ikanta-kota Awinkathariti. Tima ikimajiitaki ikaratzi saikatsiri iwankoki. ³³ Tima ainiro oniyaankii-titzi tsitiniri, yaanakiri Pablo aajatzzi Silas pasiniki pankotsi. Ari ikiwainiri yaawyaaitakiri ipasawaitai-tziri. Ikanta ikiwaatai-takiri irirori imatzitakari ikaratzi ishininka-yitari. ³⁴ Ari yaanakiri iwankoki, ipapaakiri iwariti. Tima kimosiri ikantajiitanaka ikimisantairi Pawa itsipayitakari ishininka-payi.

³⁵ Okanta okitaitita-manaji, ityaantaki jiwari aamaako-wintariri asita-kotaari, ikantziri: "Pimisitowajiri Pablo aajatzzi Silas." ³⁶ Ikanta aamakotan-taniri, ikantakiri Pablo: "¡Noshininká! Ikantakina nojiwariti nomisitowajiitami kantacha

pijataji kamitha' ³⁷ Iro kantacha Pablo, ikantanaki irirori: "Naaka isankinata-kotani iwinkathariti Roma-satzi. nomisitowa-yitajimi. Kantatsi pijayitaji kamiitha." Tima ipasata-kaantakina pijiwariti tsika ipiyojiita atziri-payi, yasita-kota-kaantakina. Ti yaminawakiro tzimatsi-rika nokinakaa-sitani. ¿Ipaitema inintantari imisitowa-yitajina imananiikiini? ¡Ti noninti! Pinkantiri impokanaki irirori, iriitaki misitowajinani." ³⁸ Ikanta ipiyanaka aamaako-wintan-taniri, ikamanta-paakiri jiwari-payi. Ikanta ikimawaki isankinata-kotani inatzii iwinkathariti Roma-satzi, antaroiti itharowajiiitanaki. ³⁹ Jatanaki jiwari-payi, ikantapaakiri Pablo aajatzi Silas: "Pimpyaakotajina nowasankitaa-kaantakimi." Imisitowa-kaantajiri, ikantawajiri: "Pijayitaji, ti noninti pisaiki nonampiki." ⁴⁰ Ikanta isitowanaji yasita-kowaitai-takiri, jataki owankoki Lidia. Ari ipokajitzi kimisanta-naatsiri, ipintha-sirita-kaayitakari yawintaa-pirotiyaari Jesús. Ikanta ithonkakiro, jaitijitaji.

17

Imaimanita-taintaki Tesalónica-ki

¹ Aikiro ijatatzii Pablo aajatzi Silas yariitanta. Ikinayitaki nampitsiki-payi Anfipolis aajatzi Apolonia-ki irojatzii yariitan-takari Tesalónica-ki tsika yapatota-piinta-jiita Judá-iti. ² Irootaki yamita-piintakari Pablo, ikyaa-piintzi tsika yapatota-piinta-jiita Judá-iti. Tima mawa imakoryaan-taitari kitaitiri ijata-piintaki anta. Oshiki ikinkithata-kaakiri Judá-iti. ³ Yookoyitziiniri Sankinarintsi-pirori tsika ikinkithata-koitziiri Saipatzii-totaari inkamimotanti, arikati yañaaji aajatzi. Ikantziri: "Yoka Jesús nokinkithata-kotzimiri, iriitaki Saipatzii-totaari." ⁴ Tzimatsi Judá-iti kimisanta-nakirori ikamantan-tziri Pablo, irootaki yawintaa-tanaariri Jesús, itsipayita-nakari Pablo aajatzi Silas. Ikimisanta-jiitanaki aajatzi oshiki kaari Judá-iti pinkatha-witariri Pawa. Ari okimitakari aajatzi iroopirori-payi kooya-payi. * ⁵ Iro kantacha tzimatsi pasini-payi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, ti onimota-nakiri irirori. Yaminaki kaari-piro-siriri-payi atziri. Ityaankakiri iyomitairi atziri-payi nampitsiki imaimanitan-tyaariri Pablo aajatzi Silas. Yokapayi kaari-piro-siriri ikyaaki iwankoki Jasón inosikiri Pablo aajatzi Silas, imaimanitan-tyaariri nampitarori anta. ⁶ Tira iñiiri yamina-mina-witakari pankotsiki, inosika-nakiri Jasón itsipataa-nakiri pasini-payi kimisantzinkari, yaanakiri isaiki jiwatatsiri nampitsiki, ikantapaakiri: "¡Iriitaka iroñaaka aka anampiki ñaasirin-katan-taintsiri nampitsiki-payi. ⁷ Iriitaki Jasón omisaika-wakiriri iwankoki! Ithainka-yitziro inintakaantani awinkathariti Roma-ki, ikantajitzi: 'Tzimatsi pasini pinkathari, ipaita Jesús.'" ⁸ Ikanta ikimaki maaroni atziri-payi aajatzi jiwari-payi, ti onimota-nakiri. ⁹ Iro kantacha ikowa-kotakiri Jasón impinawintyaa aajatzi pasini-payi kimisantzinkari, irootaki yapakaan-taariri.

Jataki Pablo aajatzi Silas Berea-ki

¹⁰ Okanta otstitinitanaki yokapayi kimisantzinkariiti, ityaankajiri Pablo aajatzi Silas anta Berea-ki. Ikanta yariijitaka anta, ikyaapayi yapatota-piinta-jiita Judá-iti. ¹¹ Tima yokaiti Judá-iti nampitarori Berea-ki, nisironkan-taniri inajitzi ti inkimityaari Tesalónica-satzi. Kimosiri ikanta ikimisantziro Kamiithari Ñaantsi tsika ikantakota Jesús. yaakowinta-nakiro maaroni kitaitiri iñaanata-nakiro Sankinarintsi-pirori iñaantyaarori omapiro-rika ikamantait-tziriri. ¹² Tima tzimatsi oshiki Judá-iti kimisanta-najiriri Jesús. Ari ikimitzi-takari aajatzi kaari Judá-iti, sirampari-payi aajatzi kooya-payi. Tima iriipirori inayitatzii yokaiti inampiki. ¹³ Iro kantacha ikima-kotakiri Judá-iti nampitarori Tesalónica-ki, ikamantan-tziro Pablo Kamiithari Ñaantsi anta Berea-ki, pokajititanaki, iyomitaapaakiri atziri-payi imaimanitan-tyaariri Pablo. ¹⁴ Ikanta kimisantzinkari-payi anta, sintsiini ityaankajiri Pablo inkaari-thapyaaiki. Iriima Silas aajatzi Timoteo irojatzii isaikanaki irirori Berea-ki. ¹⁵ Ikanta yokapayi aanajiriri Pablo itsipata-nakari irojatzii yariitan-takari nampitsiki Atenas. Iro kantacha Pablo ikantakiri kimisantzinkari-payi oyaatakiriri: "Aririka pimpiyaji Berea-ki, pikanta-pajiri Silas aajatzi Timoteo: 'Ikantakaan-tzimi Pablo, sintsiini pijati.'" "

Isaiki Pablo Nampitsiki Atenas

¹⁶ Ikanta isaiki Pablo nampitsiki Atenas iyaawitari Silas aajatzi Timoteo, antaro iwasi-itanaka iñaayitzi nampitarori Atenas ipinkatha-waitziri pawaniro-payi. ¹⁷ Irootaki ikinkitha-waita-kaanta-kariri Judá-iti tsika yapatota-piinta-jiita, aajatzi pasini-satzi atziri kaari ishininkatyaa pinkathairiri Pawa. Maaroni kitaitiri ijatzi tsika iyomparitaita,

* 17:4 kaari Judá-iti = griego

ari ikinkitha-waita-kaayitakiri atziri-payi ikaratzi iñaayitzi anta. ¹⁸ Tima iñaana-minthatakiri yotaniri-payi ikantai-tziri Kimosiri-wiri-payi, pasini ikantai-tziri Ñaako-wiri-payi. Irootaki isampita-wakaantari yokapayi, ikantzi: “¿paitama iyomitaan-tziri yoka kiñaaniri?” Ikantajiitzi pasini: “Kimitaka ikinkithata-kota-tziiri iwawa-niroti pasini-satzi atziri.” Iro ikantan-tayitari tima inkamantan-tatziro Pablo Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús, yañaantaari. † ¹⁹ Ari yaanakiri anta tsika yapatota-piinta-jiita yotaniri-payi, ipaitai-tziro “Areópago”. Isampitakiri, ikantziri: “Intsiyaa pinkaman-tinaro tsika okanta-kota owakirari pikinkithata-kotziri. ²⁰ Tima pikamantan-takiro nonampiki kaari nokima-piinta-jiitzi. Nonintzi noyojiiti opaita-rika kanta-kota-chari.” ²¹ (Tima yokaiti nampitarori Atenas aajatzi ariitziinkari-payi anta, oshiki iniwitakaro inkimisantiro owakirata-tsiri ñaantsi, imatziyaayaro irirori inkamantan-tiro.)

²² Ari ikatziyanaka Pablo ipiyotzi-wintai-takari, ikantanaki: “Ayompari, noñaakimi naaka tzimatsi oshiki piwawanitari pipinkathata-piintakiri. ²³ Naniitakiro maaroni pinampi, noñaakiro pipomi-pirini-minto-payi. Tzimatsi apononi pisankinatikiri, pikantzi: ‘PAWA KAARI IYOTAITZI.’ Irijatzi nokinkithata-kotzimiri naaka yoka Pawa pipinkathatziiri awiroka-payi, kaari piyojiitzi aajatzi. ²⁴ Iriitaki yoka Pawa owitsikakirori kipatsi aajatzi ikaratzi tzimanta-yitarori. Iriitaki asitarori inkiti aajatzi kipatsi. Ti isaikan-tyaaro tasorintsi-panko iwitsikani atziri-payi. ²⁵ Ti inkowityaa-waiti irirori iwitsikai-tantyyaa-niriri ompaityaa-rika. Iriitaki añaakairiri maaroni atziri, iriitaki owiniinkata-kaariri, ipantziro maaroni ikowityaa-niintai-tziri. ²⁶ Iriitaki owitsika-kiriri itanakarori atziri, iriitaki ishikyaa-kiriri, ithonka inampita-nakaro maaroni kipatsiki. Ikamantzi-takari Pawa tsika onkarati yañaayiti, tsika-rika-payi inampiyiyyaaro. ²⁷ Iro yantanta-yitakarori iroka, yamina-minai-tanta-jyaariri. Kimiwaitakami impapipampi-waita-tyiimi yamina-mina-waitziri. Aritaki iñaayitajiri. Tima ti intaina isaiki Pawa ari itsipayitai maaroni aroka-payi. ²⁸ Iriitaki añaakaa-yitairi iroñaaka, ishiwata-kaayitaji, irijatzi tzimakaa-yitairi. Irootaki ikantzi-takari pairani kinkithata-kaanta-tsiri pishininka, ikantaki: ‘Omapiro, itomiyaayi Pawa anatzii.’ ²⁹ Tima omaapiro yasiyitaji Pawa, ti onkamiithati isiyaari yoka osiyakaarontsi iwitsikani atziri-payi, iwitsika-yitziiri ooro, kiriiki, mapi, aajatzi okaratzi ikinkithasiritari iwitsika-yitiri. ³⁰ Tima pairanitati ipyaako-yitairi Pawa ikaratzi antasi-waita-karori iroka-payi, okantakaan-tziro ti iyoyiiti okaratzi yantziiri. Iro kantacha ikantairi iroñaaka Pawa maaroni nampitarori kipatsiki, ikantziri: ‘Piwashaantairo kaari-pirori pamisi-yitari.’ ³¹ Tima iyosiitaki Pawa apononi atziri, iriitaki intyaankairi yaminako-yitairo okaratzi antayitakiri. Aritaki iyotaki irirori Pawa tsika-paiti imatairo. Aritaki iñaakakairi Pawa yoka atziri iwañaajiri ikamawitaka.”

³² Ikanta ikimaki ikinkithata-kotakiri kaminkari yañaaji, tziyayitatsi thainkana-kiriri. Iriima pasini-payi, ikantanakiri: “Ari apiitiro apaata pinkinkithata-kotinaro iroka.” ³³ Ari isitowa-pithata-nakiri Pablo yokapayi. ³⁴ Iro kantacha tzimatsi kimisanta-najiri Jesús. Iriitaki oyaatana-kiriri Pablo. Tzimatsi apononi kooya tsipata-kariri ikaratzi kimisanta-naatsiri, opaita Dámaris. Ikimisantzitanaka Dionisio, irijatzi apononi itsipawitari yapatota-piinta Areópago.

18

Ariitaka Pablo Corinto-ki

¹ Ikanta yawisaki Pablo isaikawita-paaka nampitsiki Atenas, jataki Corinto-ki. ² Ari iñaapaakiri apononi ishininka Judá-iti paitachari Aquila, Ponto-satzi inatzi. Owakira yariiwaita Aquila itsipataro Priscila, iina, ipoñaakaro Italia-ki. Tima ikanta-kaantakitzi iwinkathariti Roma-satzi, paitachari Claudio, isitowi maaroni Judá-iti inampiki. Ari ijataki Pablo yariityaari Aquila aajatzi Priscila. ³ Iñaapaakiri ikamaitaro isitsikayitziro tonta-masita-tsiri manthakintsi, iwankoitari. Irootaki isaikan-tapaakari Pablo intsipatyari yantawaiti. Tima irootaki yantawaititari pairani Pablo. ⁴ Ari ikantapiintatya Pablo ijatzi yapatota-piintaita kitaitiri imakoryaan-taitari, ikinkithatakaapiintakiri Judá-iti aajatzi kaari Judá-iti, nintatsiri inkimisantairi Jesús. *

⁵ Ari ipokakiri Silas itsipatakari Timoteo irojatzzi Macedonia-ki. Ikanta yariiji-itapakani, ikinkithata-kaakiri Pablo yokapayi Judá-iti Kamiithari Ñaantsi, ikantziri: “Yoka Jesús, iriitaki Saipatzii-totaari.” ⁶ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti kaari onimotiri ikisaniinta-nakiri Pablo, ikawiya-waita-nakiri. Ari itikanairo iithaari Pablo iyotantyaari

† 17:18 Kimosiri-wiri-payi = epícúreos = iyomitaan-tziro kowapirota-chari ankimo-siri-waiti; Ñaako-wiri-payi = estoicos = iyomitaantzi ontzimatyii añaako-pirota-nityaa. * 18:4 kaari Judá-iti = griego

iwashaantanaki-tziiri, ikantanairi: “Ariri7ka iwaskanitaakimi Pawa, awiroka kanta-sityaaroni, tira naaka. Iroñaaka nomatiri kaari ashininkata nonkinkithata-kaayitairi.”⁷ Awisanaki Pablo iwankoki aparoni atziri paitachari Justo, ipinkathata-piintakiri Pawa irirori. Yoka Justo isaika-nampitziro yapatota-piinta-jiita Judá-iti.⁸ Ikanta Crispo jiwatatsiri yapatota-piinta Judá-iti, ikimisanta-nakiri Awinkathariti Jesús, imatanakiro aajatzi ikaratzi saikatsiri iwankoki. Ari ikimitakiro oshiki Corinto-satzi, tima ikimakiro okaratzi ikantayitakiri Pablo, ikimisantanaki, ikiwaatai-takiri.⁹ Okanta aparoni tsitiniri ifaanatakiri Pablo Awinkathariti, imisimpyaakiri, ikantziri: “Tikatsi pintharowantya pinkaman-tairi atziri-payi iroka ñaantsi, airo pimairitzi.”¹⁰ Tima naaka tsipatyaamini, tikatsi kimaatsita-kaawaityaamini aka. Aka nampitsiki tzimatsi oshiki nasiyitari naaka.”¹¹ Irootaki isaikan-tanakari Pablo anta Corinto-ki iyomitaan-tziro ifaani Pawa, tima awisaniintanaki aparoni osarintsi. †

¹² Tima iriitaki Galión jiwatatsiri anta antaroki kipatsi ipaitai-tziri Acaya, aripaiti yitanakaro Judá-iti imaimantziri Pablo. Yaanakiri pinkathariki.¹³ Ikantapaakiri: “Yoka atziri ikinakaa-sitakaro iyomitai-tziri atziri-payi impinkathatairi Pawa, ipiyathatakaro ikantakaan-taitziri.”¹⁴ Inintzi ifaawaita-nakimi Pablo, ikantanakiri Galión yoka Judá-iti: “Iroorika pikinkithata-kotzi iwantaki yoka atziri, aritaki nonkimisantakimi pinkantinari.”¹⁵ Iro kantacha iroorika pikanta-wakaa-wintari okaratzi piñaawai-yitziri, pipairyaa-waitziro wairontsi, iroorika pikanta-wakaa-wintari pipaita-siwaitari: ‘Ikantakaan-taitani.’ Apatziro piyojiitziro awiroka tsika pinkantiro, ti nomiraawintawaitiro naaka.”¹⁶ Imisitowa-kaantari jiwari Galión maaroni.¹⁷ Ikanta ñaawaitatsiri jiwari yairika-nakiri Sóstenes, iriitaki jiwatakaan-tatsiri yapatota-piinta Judá-iti. Ipasawaita-nakiri. Iro kantacha Galión, ti imiraawintiro kantachari.

¹⁸ Oshiki kitaitiri isaikawaitanaji Pablo anta Corinto-ki. Ikanta iwithata-naari kimisantzinkari-payi, jataji Tonkaironiki. Iyaatanakiri Aquila aajatzi Priscila. Ikanta yariitaka Cencrea-ki, irootaki awochaati nampitsi Corinto. Ari yamiita-nakiro iisi Pablo, tima tzimatsi ikasiya-kaariri Pawa. Otijiitanaka amaatako-minto-tsiki, jataji Tonkaironiki.¹⁹ Ikanta yariita-paaka awochaatiki Efeso, ti intsipata-paiyaari Pablo yoka Aquila aajatzi Priscila. Jataki apaniroini yapatota-piinta Judá-iti. Ari ikamanta-paakiri Judá-iti tsika ikanta-kota Jesús.²⁰ Ikwakowitakari Judá-iti osamani isaikanaki, iro kantacha Pablo ti ininti.²¹ Iwithata-naari ikarajiitzi, ikantanairi: “Iriirika Pawa nintatsini, ari nompiyaji noñaajatimi. Tima onkowa-pirotatyya nariitaiya Aapatyaawiniki yoimosirinkaita.” Ari ititanaari anta Efeso-ki, jataji.

Piyaja Pablo Antioquia-ki ijatatzi ikinkithatzi

²² Ikanta yariitaka Cesarea-ki, awisapaaki iwithatari kimisantzinkari-payi. Ipoñaawisanaki irojatzzi nampitsiki Antioquia-ki.²³ Ti osamanitaki isaikapai Pablo Antioquia-ki. Jataki yariitanta Galacia-ki aajatzi Frigia-ki, ipintha-sirita-kaapaari kimisantzinkari-payi yoisokirotyaari Jesús.

Ikinkithatzi Apolos Efeso-ki

²⁴ Okanta anta Efeso-ki, ari yariitaka aparoni Judá-iti paitachari Apolos, ipoñaakaro Alejandria-ki. Iyotziro ikinkithata-waitzi kamiitha, iwinthata-kaayitari atziri. Tima iyota-kotziro kamiitha Sankinarintsi-pirori.²⁵ Iyotako-pirotziri Apolos tsika ikanta-kota Jesús. Tharowinta ikamanta-yitziri atziri, iyomitairi kamiitha okaratzi ikimakota-kiriri Jesús. Ari owiraari iyota-kotziri. Iro kantacha, ti iyotako-pirotiro tsika okanta-kota kiwaataantsi, apatziro iyotziro okaratzi iyomitaan-takiri Juan.²⁶ Okanta aparoni kitaitiri, yawintaakaro okaratzi iyota-kota-nairi, yitanakaro ikinkithata-kaantzi Apolos yapatota-piinta Judá-iti. Iro kantacha okimakiri Priscila aajatzi Aquila, yaanakiri Apolos, iyomitaakiri tsika ikanta-kota ipaitziri irirori-payi “Yawotsiti Pawa”.²⁷ Tima inintatzi Apolos yariitantya maaroni anta Acaya, ikantakiri kimisantzinkari-payi Efeso-satzi impawakiri aparoni sankinarintsi yaakamiithatan-tyaari nampitarori kipatsiki Acaya. Ikanta yariitaka Apolos anta, oshiki itharowinta-kaapaakari kimisantzinkari-payi ikaratzi ikoyayitairi Pawa ikimisantan-taariri Jesús.²⁸ Tima oshiki imaimantakiri Apolos yokapayi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, yiitsinampaakiri, tima ifaakakiri Sankinarintsi-pirori tsika ikinkithata-koitzi Saipatzii-totaari. Irootaki iyotaan-taariri yoka Jesús, iriitaki Saipatzii-totaari.

† 18:11 awisaniinta-nakiro aparoni osarintsi = aparoni osarintsi aajatzi 6 kasiri.

¹ Ikanta isaiki Apolos anta Corinto-ki, anankorianaki Pablo otzisi-masi, ariitaka Efeso-ki. Ari iñaapaaki kimisanta-witaa-chari. ² Isampita-paakiri: “¿Isaika-siritan-takami Tasorinkantsi owakira ikimisanta-kaitakimi?” Ikantajiitzi irirori: “Ti. ¿paitama kanta-kota-chari? ¿paitama ikantai-tziri Tasorinkantsi?” ³ Ari ikantzi Pablo: “¿paitama pikiwaa-wintakari pikimisantaaira?” Ikantajiitzi irirori: “Iro nokiwaa-winta okaratzi iyomitaan-takiri Juan.” ⁴ Ikantzi Pablo: “Pairani ikiwaatakiri Juan atziri-payi ikaratzi owashaanta-nairori kaari-pirori. Iro kantacha ikantaki aajatzi Juan: ‘Pinkimisantairi pokatsini impoyiita-paakyaana.’ ” Iriitakira Jesús ikinkithata-kotakiri. ⁵ Ikanta ikimajiitaki yokapayi, ikiwaa-winta-nakari Awinkathariti Jesús, yawintaa-nakari. * ⁶ Ipoña Pablo iwasi-patzii-toyitakiri, isaika-siritan-tanakari irirori-payi Tasorinkantsi. Iñaawaita-nakiro pasini-yitatsiri ñaantsi. Ikamantan-tanakiro ñaantsi iyotakaa-nairiri Pawa. ⁷ Tima inkarajiiti 12 atziri iwasi-patzii-toitakiri.

⁸ Ari ikanta-piintatya Pablo ikyaayitzi yapatota-piinta-jiita Judá-iti kitaitiri imakoryaan-taitari, ikaratzi mawa kasiri ikinkithata-kaantaki. Tikatsi intharowantya, iyomitaan-tayitaki tsika ikanta Pawa ipinkathari-wintantai. ⁹ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti kisosiri-waita-tsiri, ti ininti inkimisanta-jiiti. Iriitaki yomitaa-naakiriri atziri-payi inkisima-waitiri kimisanta-nairiri “Awotsi.” Ikanta iyotaki Pablo, ti intsipata-naiyaari yapatota-piinta-jiita yokapayi. Apatziro itsipayita-naari ikaratzi ikimisanta-kaayitairi. Ari yitanakaro yapatojiita iyarapankotiki ipaitai-tziri “Tiranno.” Ari iyomitaa-piintakiri maaroni kitaitiri. ¹⁰ Ari ikanta-piinta-tziro iyomitaa-yitakiri, awisaki okaratzi apiti osarintsi. Tima oshiki ikaratzi kimakotairiri Awinkathariti Jesús nampitsikipayi tzimatsiri anta Asia-ki, Judá-iti aajatzi kaari Judá-iti, maaroni.

¹¹ Ikantakaakari Pawa yoka Pablo, oshiki itasonka-wintantaki Efeso-ki. ¹² Tzimatsi atziri aanakirori manthakintsi yairika-piintziri Pablo, itziritan-takari mantsiyari-payi, isitakaa-yitairi imantsiyari. Omatzitakari isita-kota-kaayitairi isaikasiritantakari piyari. ¹³ Iro kantacha tzimatsi Judá-iti jatanain-tsiri nampitsiki Efeso, inintawita yisita-kota-kaayitairimi isaikasiritantakari piyari. Iroka ikantziri iñaanatziri piyari: “¿Tima tzimatsi itasorinka Jesús yawintaa Pawa, nonintzi piyaapi-thatairi pisaikasiritantakari!” ¹⁴ Irootaki imawitakari ikaratzi 7 Judá-iti, itomi paitachari Esceva, jiwawitariri ompira-tasorintsitaari. ¹⁵ Iro kantacha yakanakiri piyari-payi, ikantziri: “Noyota-kotziri Jesús, noyota-kotziri Pablo. Irooma awiroka-payi, ti noyotimi.” ¹⁶ Ari yakotanaki isaikasiritantakari piyari, yairika-nakiri nintawita-chari yisita-kotairi, iposawaitakiri. Imapirotakiri iposawaitakiri, ontzimatyii isiyi, kaankimiriki yariijiitaja iwankoki, antaro iwatsinaa-waitakiri iwathaki. ¹⁷ Ithonka ikimajiitaki nampitarori Efeso-ki, Judá-iti aajatzi kaari ishininkatya. Oshiki itharowan-tanakari. Irootaki ikimisantan-tanakariri Awinkathariti Jesús maaroni anta. † ¹⁸ Ari ipokanaki ikaratzi kimisanta-nairiri Jesús, ikamanta-koyita-paakiro iyaari-pironka. ¹⁹ Iriima ikaratzi antyawiyari-witachari, yamayita-paakiro tsika iñaanata-kota-piintziro, iñaakiri maaroni atziri itaayita-paakiro. Ikanta yaminai-takiro tsika-rika okaratzi opinatari itaayitakiri, ariitaka ikaratzi: 50,000 ikithoki kiriki. ²⁰ Aikiro ikimako-piroi-tanaki-tziiri Awinkathariti.

²¹ Okanta iñiitakiro iroka-payi, ari iwinthata-naari Pablo yariitantya Macedonia-ki aajatzi anta Acaya-ki. Ipoña yawisanaki irojatzi Aapatyaawiniki. Ikanta-siritzi: “Ariirika nojataki Aapatyaawiniki impoña nawisanaki Roma-ki.” ²² Irootaki ityaankan-tanakariri Timoteo aajatzi Erasto ijati Macedonia-ki, iriitaki yoka apiti amitakota-piinta-kiriri. Irojatzi isaikanaki irirori Asia-ki.

Imaimanitan-taitzi Efeso-ki

²³ Okanta Efeso-ki imaimanitai-takiri ikaratzi awintaa-naariri ipaitai-tziri “Awotsi.” ²⁴ Ipoñaakaantaro paitachari Demetrio, asiropakori inatzi. Tzimatsi oshiki iratziriti, iriitaki owitsikiriri osiyakaaro yanini oyarapankoti pawaniro “Diana.” Iriitaki yaantari oshiki kiriki. ²⁵ Yapatotakiri Demetrio maaroni iratziriti Asiropakori-payi aajatzi pasini-payi osiyariri irirori iwitsika-waiyitzi. Ikantaki Demetrio: “¿Atziri-payi! Piyojiitzi awiroka irootaki añaantari arokaiti iroka antawairi. ²⁶ Iro kantacha akima-kotakiri ipaitai-tziri Pablo, iñaasirin-kaki oshiki atziri aka Efeso-ki aajatzi maaroni nampitsi okaratzi tzimatsiri Asia-ki, ikantayitzi: ‘Pawaniro inayitzi iwitsikani atziri, ti iriipiroti.’ Tima oshiki atziri kimisanta-kiriri. ²⁷ Ti apatziro iñaasirin-kayitai aroka airo yamananta-piroi-tairi awitsikani, irootaki ñaasirinka-pirotairi ompyaakotaiya iroopirori awawani Diana, ikimakoi-tziro maaroni nampitsiki okaratzi tzimatsiri aka Asia-ki. Aama aritaki iwashaantai-tanakiro ipokaitzi oyarapankotiki.”

* 19:5 Wairontsi † 19:17 kaari ishininkatya = griego

²⁸ Ikanta ikimajjiitaki iratziririti, antaro ikisajjiitanaka, ikaimajjiitanaki ikantzi: “¡Antaroiiti onatzi Diana, awawani aroka-payi Efeso-satz!” ²⁹ Ari yakiwai-nkajjiitanaka atziri ikaimajjiitanaki. Yairika-paakiri itsipata-piintari Pablo paitachari Gayo aajatzi Aristarco, Macedonia-satz. Yaanakiri tsika yapatota-piinta-jiita atziri. ³⁰ Inintawitaka inkyaaapaakimi Pablo, tizimaita isinitiri ikimisanta-kaani-payi inkyi. ³¹ Tzimatsi jiwari-payi yaapatayaani Pablo, ikantakiri: “Airo pimatzitaro pinkiyi awiroka anta.” ³² Okanta anta tsika ipiyojiitaka, oshiki ikaima-jiitaki, tizimaita iyojiiti opaita yapato-winta-jiitari. Ikaima-kaima-waita-sijiita. ³³ Tzimatsi Judá-iti ñaakiriri Alejandro isatikaka ipiyojiitaka, isintsitakiri iñaawaiti. Ari yakotanaki Alejandro imairitan-tawakyaari atziri-payi, ikinkitha-waita-kaawitakari. ³⁴ Iro kantacha iyojiitaki atziri-payi ishininka Judá-iti inatzi Alejandro, aikiro ijatakaa-nakitziro ikaimajjiitzi, osamani ikantaka ikaimi, ikantajjiitzi: “¡Antaroiitiwí onatzi Diana, awawani arokaiti Efeso-satz!” † ³⁵ Ari ikatziyanaka isankina-ryaan-tziti nampitarori anta, imairintakiri, ikantzi: “Efeso-satzí, naaka-payi kimpoyaa-kowintzirori oyarapapankoti awawani Diana, aajatzi osiyakaaro poñainchari inkitiki. ³⁶ Maaroni ayojiitzi, airo pikaima-kaimata-siwaita. Pimairitawaki, pinkinkithasiri-jiitya kamiitha. ³⁷ Tima yokapayi atziri pamayitakiri aka, ti iyaaripirotiro oyarapapankoti awawani, aajatzi ti inkisima-waitiro. ³⁸ Inintzi-rika iwasankitaa-kaantiri Demetrio aajatzi iratziririti, yaanakiri inkinkitha-waita-kairi jiwari, iriitaki amina-kotirini okaratzi ñaasirin-kakiriri. ³⁹ Tzimatsi-rika pasini kowachari ayota-kotiro aroka-payi, kimitaka kantatsi apatotiri maaroni jiwari-payi, yamina-kotan-tyaarori. ⁴⁰ Ti onkamiithati yakiwai-nkawaitya atziri-payi iroñaaka. Aritaki iwasankitaa-winta-kairo amamanitanki. Airo otzimi ankantiri ankisako-wintan-tyaari.” ⁴¹ Ikanta ithonka-naikiro iñaawai-yitakiro iroka, ityaankairi maaroni atziri.

20

Jataki Pablo Macedonia-ki aajatzi Grecia-ki

¹ Okanta okarata-paaki yakiwai-nkajjiita atziri, yapatotakiri Pablo ikaratzi kimisanta-naintsiri, iyomitaa-yita-nairi. Ari iwihata-naari maaroni, jataki Macedonia-ki. ² Tima ithonka yariitakari inampiki-payi ikaratzi kimisanta-naatsiri anta, iyomitaa-yita-nairi. Irojatzí ikinanta-nakari Grecia-ki. ³ Ari isaika-paakiri anta ikaratzi mawa kasiri. Ikanta ititzi-matanaja ijatantai-yaari Tonkaironiki, ari ikimaki, ikantaitzi “Yasaryaa-tyaami Judá-iti iwimi aririka pariitakya anta.” Irootaki ipiyanta-naari Macedonia-ki. ⁴ Tzimatsi tsipata-naakariri: Sópater, itomi Pirro poñaachari Berea-ki; Aristarco, aajatzi Segundo poñaachari Tesalónica-ki; Gayo, poñaachari Derbe-ki; Timoteo, Tiquico, aajatzi Trófilo poñaachari Asia-ki. ⁵ Ari ijiwajjiitanaki yokapayi anta nampitsiki Troas, iyaawinta-paakiri Pablo itsipatakana naaka. ⁶ Okanta okarata-paaki yoimosirinkai-tziro kitaitiri iwapiintaitan-tarori yatantaitani kaari ikonowaitzi siñakairori. Ari notitanaari notsipatari Pablo aajatzi pasini-payi nopoña-naaro nampitsiki Filipos. Iro awisaki 5 kitaitiri, noñaapairi itakarori ijiwajjiitaki nampitsiki Troas, ari nosaika-jiita-paaki okaratzi 7 kitaitiri.

Yariitan-takari Pablo nampitsiki Troas

⁷ Okanta omonkarataja kitaitiri yapatotanta-piintaitari, ari napatojiitaka ojinokitzi pankotsi, nokinkithasiritaa-tziro owiraantarori iwakaanaari Jesús iyomitaani-payi. Tima yawisatzí Pablo onkitaitita-manai, irootaki yaakowintan-tarori ikinkithata-kotziri Jesús. Niyaaankii-tita-kotakina tsitiniri. *† ⁸ Tzimatsi oshiki ootamintotsi oisainchari jinoki pankotsiki tsika napatojiita. ⁹ Ikinkitha-minthaitzi Pablo, tzimatsi aparani mainari ipaita Eutico, iriitaki saikain-tsiri ikyaa-piintai-tzira pankotsi. Tima osamanitaki ikinkithataki Pablo, ayimatakiri iwochokini mainari, paryaanaki osaawiki, kama-paaki. Tima mawa owiwirya iwitsikai-tziro pankotsi, ojinoki-pirotatzí, ari ipoñaakari iparyaanaki irojatzí osaawiki. ¹⁰ Iro kantacha ayiitanaki Pablo, yoyiyoota-sita-paakari mainari, ithomaa-paakiri. Ikantzi: “Airo pitharowa-jiitzi.” ¹¹ Ipoña ipiyapaja Pablo jinoki, ithonkakiro ikinkithasiritaa owiraanta-naaro Jesús iwakaanari iyomitaani-payi. Aikiro ikinkithata-nakitzi, kitaititanaki. Irojatzí notsipatakari nawisan-tanakari. ¹² Iriima mainari, yaitanairi yañaajira. Irootaki ikimosiri-pirotan-taita-nakari.

Nawisanaki Nampitsiki Troas irojatzí Mileto-ki

¹³ Ari nojiwajjiitanaki naaka, notijiitanaka irojatzí nampitsiki Asón. Ari nokinkithasiritakari naanairi Pablo, tima inintakitzi irirori inkinanaki kipatsiki. ¹⁴ Ikanta noñaapairi

‡ 19:34 osamani ikantaka ikaimi = apiti hora okaratzi osamanitaki * 20:7 kitaitiri yapatotanta-piintaitari = itapiintarori kitaitiri = Domingo † 20:7 owiraantarori iwakaanaari = pitoyiriiri yatantaitani.

Pablo nampitsiki, ari ititanaari irirori amaatako-minto-tsiki, jaitijiitaki Mitilene-ki. ¹⁵ Ikanta nawisajitaki anta, nokitaitita-kota-paaki Quofo-ki, okanta namaata-kotanaji aparoni kitaitiri awochaatiki nampitsi Samos, ari naata-kota-paintzi anta Trogilio-ki. Okanta nawisanaki pasini kitaitiri, arijiitaka Mileto-ki. ¹⁶ Tima ti ininti Pablo naata-kota-painti Efeso-ki, airo isamanitan-tanaka nampitsiki-payi tzimatsiri Asia-ki. Inintatzi yariitaiya sintsiini Aapatyaawiniki, tikira yoimosirinkai-tanaki-roota kitaitiri Awiitaantsi.

Inkinkithata-kairi Pablo ijiwariti-payi Efeso-satzi

¹⁷ Ikanta nariitaka Mileto-ki, ikaimakaan-tapaakiri Pablo ijiwariti kimisantzinkari Efeso-satzi. ¹⁸ Ikanta ipokajiitaki, ikantawakiri: "Piyojiitzi awiroka tsika nokanta nosaiki-mojiitakimi owakira nariitan-takari nampitsiki-payi tzimatsiri aka Asia-ki. ¹⁹ Ari nokanta-piintatya nantawaitziniri Awinkathariti, tsinampa-siri nokanta, oshiki niraawaitaka noñaayitziro imaimani-waitakina Judá-iti. ²⁰ Iro kantacha ti nowashaantiro nokinkithata-kayimiro panintaa-waityaari, noyomitaa-naayita-piintakimi piwankoitiki, aajatzi tsika-rika ipiyota-piinta-jiita atziri-payi. ²¹ Nokinkithata-kaayitakiri noshininkapayi Judá-iti aajatzi kaari Judá-iti, nokanta-yitziro: "Pimpiya-siyitairi Pawa, pawintaa-yaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²² Ontzimatyüira nojati Aapatyaawiniki, tima iriitaki Tasorinkantsi pintha-sirita-kaanari. Ti noyotzi-maitya ompaitaa-rika awishimotinari anta. ²³ Tsika-rika nojayitaki, iyosirita-kaana Tasorinkantsi, ikantana: 'Oshiki inkimaatsita-kaityaami anta, ari yasitakoi-timiri.' ²⁴ Iro kantacha ti onkantzimomiriritina nonkami. Tima irootaki kowapirotacha nonkimo-siri-winta-pirotairo, irootaintsi nomatakiro nanaanti nariitya tsika owiraiya nosiyi. Tima irootaintsi nonthotyüiro ikantakarini Awinkathariti Jesús nonkamantan-taaro Kamiithari Ñaantsi tsika okanta-kota inisironkatantai Pawa. ²⁵ Nokinkithata-kaayitakimi aajatzi awiroka-payi tsika okanta-kota ipinkathari-wintantai Pawa. Noyotzi naaka airo papiitairo piñaayitaana. ²⁶ Irootaki nonkantan-tyaamiri, ti naaka kantakaa-sityaaroni intziman-tyaari pyaasitaachani, ²⁷ tima nokaman-takimiro maaroni ikinkithasiritzi-takari Pawa yantiri, tikatsi aparoni nomani-motimi. ²⁸ Paamaako-wintaiya awiroka, ari pinkimitairiri ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri. Pinkinkithasiritaiya awiroka iwayitaki Tasorinkantsi pijiiwayitairi kimisantairiri Pawa. Paamaako-wintai-yaari ikaratzi iwawisaa-koyitairi Pawa xxxikapathain-kawintairixxxxxx Awinkathariti ipina-winta-yitairi. ²⁹ Tima noyoti naaka aririka nomakoryaaki, aritaki impokapaaki pasini inkimita-paakyaari katsimari owantaniri yapirotiri ipiraitari, tima inintapaaki yoka pokatsini yapirotiri kimisantzinkari. † ³⁰ Aamasitya aritaki yamatawitanaki pikarajiitaki awiroka pikimisantzin-karitzi, iwashaanta-kaanakiri ikimisanta-witari. ³¹ Irootaki pinkinkithasiritan-tyaari awiroka-payi. Tima mawa osarintsi nosaiki-mowaita-paintzimi, ti nowashaanta-paintiro noyomitaa-yitziro maaroni, niraako-yitakami. ³² ¡Yikiiti! Nokowa-kotziri naaka Pawa iriitaki aamaako-wintyaamini iroñaaka, iriitaki kaminthayimiri, tima irootaki ikantayita-kairi. Aritaki iwitsika-siritaimi, aritaki imataimiro okaratzi ikasiya-kaakariri ikaratzi yasitai-yaari. § ³³ Ti piñiina noniwityaaro naaka pithaari, piiriikiti, pasita-rika ooro. ³⁴ Piyojiitzi awiroka-payi, naakataki antawai-wintain-chari naantari kowityii-moyitanari, ari nokimi-tajaari ikaratzi amitako-yitakinari. ³⁵ Ari nokina-kayirori noyomitaan-takamirori tsika ankantya antawai-piro-yitai, anisironka-yitan-tyaariri kowityaa-waita-tsiri. Nosirita-kaamiro ikinkithata-kota-paintziri Awinkathariti Jesús, ikantaki: 'Kimosiri-piro-wintaari inatzi ikaratzi opasitan-tachari, ti ari inkantaitiri ipasitaitari.' "

³⁶ Ikanta ithonka-nakiro Pablo ikamantan-takiro iroka-payi, ityüirowanaka yamanakaa-naari ikaratzi piyotain-chari. ³⁷ Maaroni irajaitaka, yawithanota-wakai-yitaka, ari iwithata-waari Pablo ijataira. ³⁸ Owasiri ikantajiitanaka, tima inkanta-kitzi Pablo airo yapiitajiro inajjiri. Tima maaroni iyaataa-jiita-nakiri Pablo irojatzi ititanta-naari amaatako-minto-tsiki.

21

Ijatantaari Pablo Aapatyaawiniki

¹ Ikanta nookanjari, otijüita-naana, tampsatika nowanakiro nojataki nampitsiki Cos. Okanta okitaitita-manaki ariitakana pasiniki nampitsi Rodas, ikanta nawisanaki irojatzi Pátara-ki. ² Ari noñaapaakiri anta antaro amaatako-mintotsi jatatsiri Fenicia-ki, ari notijüitanaka. ³ Ikanta namaata-kojiitzi, namina-kota-nakiro othampisi Chipre, nokina-kotanaki naakaiti nakopiroki irojatzi Tonkaironiki. Tima tzimatsi owaararontsi

yookaita-nakiri Mapiniki, ari naatako-jiita-paaki. ⁴ Ari noñaapaaki kimisantzinkari-payi, ari nosaiki-mowaita-nakiri okaratz 7 kitaitiri. Ikantawakiri Pablo: “Airo pijatzi Aapatyaawiniki.” Iro ikantan-tariri, tima Tasorinkantsi oyosirita-kairiri. ⁵ Okanta nomaapaaki 7 tsitiniri, iro nawisan-tanakyaarimi. Iyaataa-jiitakina maaroni iyikiiti, itsi-payitakaro iinaiti, aajatzi irintsiti. Irojatz tsika owiraa-thapita nampitsi, ari notyiroowa-jiita-paaka impanikiiti, amanaiyapakina. ⁶ Ipoñaa nowitha-yitanaari maaroni, otijiitanaana amaatako-minto-tsiki. Piyajiitanaja irirori-payi iwankoitiki.

⁷ Ikanta namaata-kojiitzi nopoñaanaro Mapiniki irojatz Tolemaida-ki. Ari nowithayitapaakiri iyikiiti, tima apononi kitaitiri nosaiki-mowaita-nakiri irirori-payi anta. ⁸ Okanta okitaitita-manaki, nokinajiiitaki awotsiki irojatz Cesarea-ki. Nosaiki-motapaakiri iwankoki Felipe, kamantan-tanjirori Kamiithari Naantsi, iriitaki apononi ikaratziri 7 ikoyita-kiri pairani yamitako-yitiri Tyaankaariiti. ⁹ Tzimatsi Felipe okaratz 4 mainaro irisinto, kamantan-tzinkaro onayitatzii. ¹⁰ Tima awisaki oshiki kitaitiri nosaika-paaki Cesarea-ki, ari yariitakari apononi Kamantan-tzinkari, ipaita Agabo, ipoñaakaro iipatsitiki Judá-iti. ¹¹ Ipoakaaki nosaika-jiitaki naakaiti. Yaapaakiri iwathakiro Pablo, yoosotakari irakoki aajatzi iutziki. Ikantz: “Ari inkantiri Judá-iti yoosotiri asitariri yoka iwathakiro anta Aapatyaawiniki, yaanakiri iwinkatharitiki wirakocha-payi. Irootaki iyotakaa-kinari naaka Tasorinkantsi.” ¹² Tima nokimajiiitaki nokaratz notsipatakari Pablo, nokanta-kanta-witanakari: “Airo pijatzi Aapatyaawiniki.” Ikantzi-tawitakari aajatzi kimisantzinkari-payi nampitarori anta. ¹³ Iro kantacha ikantanakai: “¡Airo piraawai-jiita, oshiki piwasirita-kaana! Tima pinthatakana naaka. Aririka onkantayaa yoosotaitina irojatz nonkama-wintan-tyaariri Awinkathariti Jesús anta Aapatyaawiniki, omawaiyaata.” ¹⁴ Tira nomatayri noitsinampairi nokanta-yiwitakari, apatziro nokantanakiri: “Omatyaata inintziri Awinkathariti.”

¹⁵ Okanta pasini kitaitiri, owitsika-jiita-naana, jaitijiitakina Aapatyaawiniki. ¹⁶ Tzimatsi kimisantzinkari-payi Cesarea-satzi oyaatakinari. Iriitaki aanakinari iwankoki atziri paitachari Mnasón, Chipre-satzi inatzii irirori. Tima pairani ikimisantajiri Jesús irirori. Iriitaki nomayimo-jiitakiri.

Yairikai-takiri Pablo tasorintsi-pankoki

¹⁷ Ikanta nariijiita-paaka Aapatyaawiniki, kimosiri ikantajiita iyikiiti iñaawakina. ¹⁸ Okanta okitaitita-manaki, yaayitanakina Pablo nariityaari Jacobo, iririntzi Jesús. Ari noñaapaakiri aajatzi iwayitziiriri iyikiiti. ¹⁹ Iriitaki iwihayita-paakari Pablo, ikamantapaakiri okaratz yantakaa-yitakiriri Pawa inampiki-payi pasini-satzi atziri. ²⁰ Ikanta ikimajiiitaki, itharowinta-nakari Pawa. Irootaki ikantan-tanakariri Pablo: “Iyiki, tzimatsi oshiki ashininka Judá-iti kimisanta-najiriri Jesús. Iro kantacha ainiro isintsi-yitziiri kimisantzinkari-payi imonkaratiro Ikantakaantani Moisés. ²¹ Ikimako-wintakimi awiroka piyomitaa-yitakiri ashininka Judá-iti saikatsiri pasiniki nampitsi, pinkanta-yitirim: ‘Ti onkowa-jaantayaa pimonkaratairo Ikantakaantani Moisés, ti onkowa-jaantayaa pinto-misitaa-nitairi pitomi-payi, ti onkowa-jaantayaa antayitairo okaratz amiyitiri pairani.’ ²² ¿Tsikama ankantayaa iroñaaka aririka iyotaki ashininka-payi ariitaami aka? ²³ Noyotzi paita pantiri. Tima tzimatsi akarajiiitzi aka ikaratz 4 atziri, iriitaki nintatsiri imonkaratiro ikasiya-kaariri Pawa. ²⁴ Pintsipata-nakyaari yokapayi, ari pinkarati pantiro kitiwa-thata-kaajimini. Awiroka pinakowintirini inkarati impomiyitiri, yamiiitai-tiniri iisi. Irootaki iyotantai-tyaari thaiyaantsi okaratz ikantakoi-takimiri awiroka. Pimatziitakaro awiroka pimonkara-yitziro Ikantakaan-taytziri ²⁵ Iriima pasini-satzi kaari ashininkata, ikaratz kimisanta-najiriri Jesús, notyaanka-kiniri pairani sankinarintsi. Nokantakiri: ‘Airo piwayitiri tzimaraan-tatsiri posiniri ipomital-tziniriri pawaniro. Airo piwakoyitaro iriraani posiniri. Airo pimayimpi-waitzi, tima iwinkaitani yantaitirorika.’ ²⁶ Ikanta Pablo yaanakiri yoka 4 atziri. Imawitakaro okitaitita-manaji itsipayitakari inkinti-watha-yitan-tajyaari. Ipoñaa ikyaaki tasorintsi-pankoki inkamanantani tsika onkarati kitaitiri onthonkan-tyaari ikasiya-kaantziri irirori, inkantan-tyaari tsika-paiti yamayitiri yisatakai-yaariri Pawa.

²⁷ Ikanta omonkaratz-mata-paaka 7 kitaitiri, tzimatsi Judá-iti poñaayita-chari ikipatsitiki Asia-satzi, iñaakiri Pablo tasorintsi-pankoki. Sintsii-piroini iyomitaa-naakiri atziri-payi imainantiri Pablo, ²⁸ ikaimajiiitanaki, ikantz: “¡Ashininká, Israel-ii! ¡Pamitakotina! Iriitaki yoka atziri ayitain-tsiri tsika-rika-payi iyomitaa-yitziiri atziri imainantiri ashininka-payi, ithainka-waitziro Ikantakaantani Moisés, ithainka-waitakiro aajatzi iroka tasorintsi-wanko. Iro watsi-pirotacha ikyaakaakiri tasorintsi-pankoki pasini-satzi atziri kaari ashininkata, ithainka-tasorintsi-waitakiro.” ²⁹ Iro ikantantari, tima iñaakitziiri Pablo anta Aapatyaawiniki itsipatari Trófimo poñaachari

Efeso-ki, isiyakaan-tajiitzi ikyaakaa-kitziiri tasorintsi-pankoki. ³⁰ Tima sintsiini ipiyojiita-paaka oshiki atziri. Yairika-paakari Pablo, inosika-nakiri intakiroki tasorintsi-pankoki, yasitai-tanakiro. ³¹ Iroowitaincha iwaitirimi, ari ikamantai-takiri jiwatziriri iwayiriti wirakocha, ikantai-tziri: "Imaimanita-wakaatyaa atziri." ³² Ari yapatota-nakiri aajatzi iwayiriti inampina-payi irirori jiwari, isiyana-kityaa ipiyojiitaka atziri. Ikanta ifaawakiri ipokaki, iwashaanta-nakiri ipasawaitaitziri Pablo. ³³ Yairika-paakiri Pablo, ikantanakiri iwayiriti: "Poosotan-tyaari apiti asirotha." Isampita-nakiri atziri-payi: "¿Paitaka yoka? ¿Paitama yantakiri?" ³⁴ Iro kantacha tzimatsi kaimaa-siwaitainchari, iro kantacha tzimatsi pasini-payi kaari akakotirini ikantawitakari. Ti inkimathatiro ijiwariti owayiri paita awisatsiri. Ityaankakiri iwayiriti yaanakiri Pablo tsika inapiinta-jiitzi owayiri-payi. ³⁵ Ikanta yoirinka-kaawitari Pablo ijatakairi imaapiintzi owayiri-payi, aikiro isintsitatzii atziri-payi inintzi impasawaitiri, irootaki yanatan-tanakariri owayiri-payi inkini intzikaa-wintiri. ³⁶ Tima aikiro iyaatako-wintatziiri atziri-payi, ikaimajiitzi, ikantzi: "¡Piwamairiwi!"

Ikinkithata-kota Pablo

³⁷ Iroowitaincha inkyaakaitiri Pablo imaapiintzi owayiri-payi, isampita-nakiri Pablo ijiwariti owayiri-payi, ikantziiri: "Kantatsima nonkinkitha-waita-kayimi kapichiini." Ari ikantanakiri jiwari: "¡Tsikama piyotziroka noñaani! ³⁸ ¿Tima awiroka Apitantoni-satzi, awiroka poñaakaan-takarori chapinki maimanitaantsi, kinapain-tsiri otzisi-masiki, pamaki 4000 piwayiriti?" ³⁹ Ikantzi Pablo: "Naaka ishininka Judá-iti, nopoñaaro Tarso-ki saikatsiri anta Cilicia-ki. Otzinkami onatzii nonampi, nonintzi nokinkitha-waita-kayiri noshininka-payi." ⁴⁰ Isinitai-takiri Pablo. Katziyanaka pawitsiki, itzinaa-wakotanaka imairitan-tawakyaari ishininka-payi. Okiryaantzii ikantajiitanaka imairijiitanaki. Ari yitanakaro ifaawaitan-tanakiro ifaani, kamiitha ikinkitha-waita-kaanakiri maaroni ishininka-payi Heber-iiti, ikantanakiri:

22

1 "¡Iyikiiti Israel-iitii! ¡Jiwari-payi! Pinkimi nonkantawaki naaka."

2 Tima Okiryaantzii ikantajiitanaka imairijiitanaki. Ari yitanakaro Pablo ifaawaitan-tanakiro ifaani, kamiitha ikinkitha-waita-kaanakiri ishininka-payi, ikantanakiri:

3 "Pishininka nonatzii naaka. Notzimaki nampitsiki Tarso saikatsiri Cilicia-ki, iro kantacha nokimotataki naaka aka Aapatyaawiniki, iyomitaani nonatzii Galaliel. Iyomitaa-kinaro noyotako-pirotiro ikantakaantani awaisatzitini. Nokowa-piinta-witaka nosiri-pirotiyaari Pawa, pikimijjita awirokaiti iroñaaka. 4 Pairani namina-minatziri awintaa-naariri ipaitai-tziri 'Awotsi', nonintzi nowirimi. Tima oshiki nonosika-yitaki sirampari aajatzi kooya, nasita-kota-kaanta-yitakiri. 5 Ifaayitakina maaroni Impira-tasorintsi-pirori aajatzi Antari-kona-payi. Iriitaki opayitakinari sankinarintsi ipakaan-tziri ashininka Judá-iti anta Ontyaamairiniki. Ipoña nojatanaki namina-mina-yitziiri kimisanzinkari-payi, namayitziiri aka Aapatyaawiniki, iwasankitaitiri."

Ikinkithata-kota Pablo ikimisantan-taari

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

6 "Okanta naniijiitzi awotsiki, iroowitaka nariityaa Ontyaamairiniki, tampatzikataki ooryaatsiri, ari imapoka-kinari morikanain-tsiri inkitiki, yoorinta-kota-paakina tsika nokatziyaka. 7 Ari notyaanaki kipatsiki. Nokimatzi ifaanatanari, ikantana: "¡Saulo! ¡Saulo! ¿Paitama pimaimanitan-tanari?" 8 Ari nosampita-nakiri, nokantziiri: "¡Pinkathari! ¿Tsikama pipaitaka awiroka?" Ari yakaita-nakina, ikantaitana: 'Naakataki Jesús Kasiyakaa-wini-satzi pimaimanitziri.' 9 Tima ifaakiri oorintapainchari ikaratzi notsipa-yitakari, itharowa-jiitanaki. Iro kantacha ti inkimajitiro irirori ifaanataitana naaka. 10 Ari nosampita-nakiri, nokantziiri: 'Pinkathari. ¿Paitama pinintziri nantajiri naaka?' Ari ikantanakina Pinkathari: 'Pintzinai, pijati nampitsiki Ontyaamairiniki. Ari inkaman-taitimiro paitaa pantiri.' 11 Yakathata-naana ikaratzi notsipatakari iroatzi Ontyaamairiniki, tima mawityaaki ikantakaa-nakana oorintapaakinari.

12 Ari isaikiri anta aparoni atziri ipaita Ananías, ipinkathatziri irirori Pawa, imonkaratziro Ikantakaantani Moisés. Pinkatha iwiri maaroni Judá-iti nampitayitarori Ontyaamairiniki. 13 Pokanaki Ananías ifiina. Ikanta yariita-paaka, ikantapaakina: 'Iyiki Saulo, pikiryaaji.' Apatha-kiro nokantanaka nokiryaanaji, aminawaita-naana. 14 Aikiro ikantana-kitziina Ananías: 'Awiroka ikoyajimi Iwawani awaisatzitini. Ikoyitakimi piyomitaan-tairo ininta-kayimiri irirori, tima piñaajiri

Saipatzii-totaari tampatzika-sirita-tsiri, pikimakiri iñaanatakimi. ¹⁵ Awiroka kinkithata-kajjiirini maaroni atziriki. Pinkamantan-tayitairo okaratz piñaakiri, okaratz piki-makiri. ¹⁶ Tikatsi pasini piyaawintyaari iroñaaka. Pintzinai, pijati pinkiwaatyaa, pawintaa-jyaari Awinkathariti pinkowa-kotairi impyaakotan-tajyaa-mirori pantayiwitakaro kaari-pirori.' " *

Ikinkithata-kotziro Pablo ityaankai-tziri inkinkithata-kairi pasini-satzi atziri

¹⁷ "Ikanta nopiyaaro Aapatyaawiniki, nojatak tatorintsi-pankoki namanapaji, ari noñaawyatarkari anta. ¹⁸ Noñaakiri Awinkathariti, ikantakina: 'Airo pisaman-itzi, pisitowi Aapatyaawiniki, tima airo ikimisantai-tzimi pinkinkithata-kowityaana aka.' ¹⁹ Nokanta-nakiri naaka: 'Pinkathari, iyojiitzi maaroni nojata-piintaki tsika yapatota-piinta-jiita, nominkyaa-kaanta-yitakiri ikaratzi awintaa-naamiri awiroka, oshiki nopasata-kaanta-waitakiri. ²⁰ Ikanta iwamaitakiri pairani kinkithata-kotzimiri, Esteban, ari nokaratz-takari naaka anta, naapatyaakari owamaakiriri, naamaakowinta-kaniri iithaari-payi.' ²¹ Iro kantacha ikantanakina Pawa: 'Pijati, tima naaka tyaankimini intaina tsika inampiyitaro pasini-satzi kaari pishininkata.' "

Isaiki-motakiri Pablo ijiwariti owayiriiti

²² Ikanta ikimawaki atziri-payi, yapiita-nakiro ikaimajiitzi ikantzi: "iYoka atziri ti onkamiithati yañai! ¡Pasiryii-yaari!" ²³ Aikiro isintsitatzii ikaimajiitzi, itika-kota-jiita iithaariki, yooka-wanitziro kipatsi tsika ipiyojiitaka, tima inkisajiita-tyaa. ²⁴ Ikanta ijiwari iwayiriti wirakocho, ikantanakiri aparoni iwayiriti: "Paanakiri inthompoina yoka, ampasata-wakiri inkamantan-tajirori opaita iñaawaitakiri iwatsimaan-takariri ishininka-pai." ²⁵ Iro yoosowitai-takiri impasatan-taityaariri, isampita-nakiri Pablo pasini ijiwari owayiri, ikantziri: "Isankinata-kotani iwinkathariti Roma-satzi nonatzii naaka. ¿Sinitaa-ntsita-tsima impasataitina, tikira yaminakoi-tawakinaro paita-rika nokinakaa-sitakiri?" ²⁶ Ikanta ikimaki ijiwari owayiri, ipiya-sita-nakiri ijiwari-piroti irirori, ikantapaakiri: "Nowinkathariti, ¿Piyotakima paita antakiri? Isankinata-kotani inatzii Awinkathariti-piroti arokaiti Roma-satziiti." ²⁷ Ikanta ikimawaki ijiwari-piroti owayiri, ipoka-sita-paakiri Pablo, isampita-paakiri: "¿Omapiroma awiroka isankinata-kotani nowinkathariti?" Ikantzi Pablo: "Jii." ²⁸ Ikantzi ijiwari owayiri: "Oshiki nopinako-wintakari naaka nosankinata-kotan-tyaari." Ikantzi Pablo: "Ti nompina-wintya naaka. Isankinata-koitzi-takana owakira notzima-paaki." ²⁹ Ikanta ikimajiitaki oosotawi-kariri Pablo impasawaitiri, yoosiryaa-kota-nakiri, ijapithata-nakiri. Tima antaro itharowanaki ijiwari owayiri oosotakaan-takiriri isankinata-kotani iwinkathariti Roma-satzi.

Yaitanajiri Pablo yapatota-jita-piinta ijiwari Judá-iti

³⁰ Okanta okitaitita-manaki, inintzi iyota-jaanti ijiwari owayiri opaita imaimanitan-tariri Judá-iti yoka Pablo. Yapatota-kaantakiri ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari, aajatzi maaroni Antari-konaiti Judá-iti. Yamaitakiri Pablo yasitako-witai-takari, saikapaaki tsika yapatojiita jiwari-payi.

23

¹ Yaminapaakiri Pablo jiwari-payi apatotain-chari, ikantapaakiri: "iNoshininká! Naamaako-winta-piintaka naaka airo otzimanta nantzi-motantiri, tima nonkimisanta-piintziri Pawa okaratzii ikantanari." ² Ikanta Impira-tasorintsi-pirori paitachari Ananías, ipasa-waantita-kaantakiri Pablo. ³ Iro kantacha Pablo, ikantanakiri: "iTaiyaware! Pikimitakaro okitamaarowita iwantai-tariri kaminkari. Pawa pasatimiri awiroka. Saikawitakami aka pamina-kotan-tyaanaro Ikantakaan-taitani, ¿Tima pimpiyathatyaaro awiroka pipasata-kaantakina?" ⁴ Ikanta ikaratzii apatotain-chari, ikantanakiri Pablo: "¿Arima pinkantiri pikawiiri Impira-tasorintsi-piroti Pawa?" ⁵ Ikantzi Pablo: "Iyikiiti, ti noyowityaa naaka Impira-tasorintsi-pirori inatzii, tima onkantzi Sankinarintsi-pirori: 'Airo pikawiiri jiwatakaan-tatsiri.' "

⁶ Iñaatzii Pablo tzimatsi Judá-iti ikaratakiri apatotain-chari Tampatzika-wiri inayitatzii, iriima pasini-payi Nasitantaniri inatzii, ikantanakiri: "iNoshininká! Nasitantaniri nonatzii naaka, aajatzi noshininka-payi. Irootaki imishakowintan-taitanari iroñaaka, tima nonkimisantaji naaka aritaki yañaayitaji kamayita-tsiri." ⁷ Ikanta ikimajiitawaki ikantaki Pablo, iñaana-minthata-wakaanaka Nasitantaniri aajatzi Tampatzika-wiri. ⁸ Tima iriitaki Tampatzika-wiri-payi, kanta-piinta-tsiri: "Airo yañaayitaji kamayita-tsiri, ti intzimi Maninkariiti, ti intzimi siritisi." Iriima Nasitantaniri, ikantajiitzi irirori ti ari onkantakotya iroka-payi. ⁹ Ari ikaima-jiitanaki maaroni. Tzimatsi Yomitaan-taniri

* 22:16 Wairontsi

Nasitantaniri katziya-yitanain-chari, ikantanaki: “Yoka atziri ti ontzimi ikinakaa-sitani. Aamaa-sityaa ifaana-sirita-tziiri Maninkari, tirika ifaana-sirita-tziiri siritsi.”¹⁰ Aikiro isintsitatzii ikaimaa-jiitzi. Irootaki itharowan-tanakari ijiwari owayiri-payi iwamaitiri Pablo. Ikaimakaan-tairi iwayiriti yaanajiri inthompointa tsika imaapiinta-jiitzi.

¹¹ Okanta otsitinitanaji, ifaakaari Awinkathariti yoka Pablo, ikantairi: “Airo pitharowantari, aritaki pinkinkithata-kotakyaa Roma-ki pikimitaakiro aka Aapatyaaw-iniki.”

Ikinkitha-sirita-jiita iwaitiri Pablo

¹² Okanta okitaitita-manaki, ikinkitha-waijiitaki pasini Judá-iti, ikantajiitzi: “Thami amashika-winta-jiitiri Pablo irojatzi awamaan-takyaariri.” * ¹³ Yanaanakiro ikara-jiitzi 40 atziri kamanta-wakain-chari. ¹⁴ Iriitaki jatasita-kiriri ijiwari-payi Impirasorintsitaari, aajatzi Antari-kona-payi, ikantapaakiri: “Noninta-jiitaki nomashikawintiri Pablo irojatzi nowamaan-takyaariri. ¹⁵ Irootaki nokinkithasiritakari naaka-payi, nonintzi paapatyaa-wakaiyaa awiroka pikaratzi papatota-piinta-jiita, pinkinkitha-waitakari ijiwari owayiriti, pinkantiri: ‘Pamajinari Pablo onkitaitita-manaki naminakopirotiri ikinakaa-sitakari.’ Tima aamawintaa nonkanta-jiityaa naaka, irojatzi nowan-tawakyaariri tikira yariita-paakyaa aka.”

¹⁶ Iro kantacha ikimaki itziniri Pablo ikamanta-wakaa-jiita, jatanaki tsika imaajiitzi owayiri-payi, ikamanta-paakiri Pablo. ¹⁷ Ipoña ikaimaki Pablo aparoni ijiwari owayiri, ikantakiri: “Paanakiri yoka awankari anta pijiwa-piroritiki, tzimatsi opaita inkaman-tiriri.” ¹⁸ Ikanta ijiwari owayiri yaanakiri itziniri Pablo ijiwa-piroritiki owayiri, ikantapaakiri: “Jiwari, ikowa-kotakina Pablo namakimiri yoka mainari, tzimatsi inintziri inkaman-timiri.” ¹⁹ Ikanta jiwari-pirori, yaanakiri mainari intyaatsikaini, isampitakiri: “¿paita pinkaman-tinari?” ²⁰ Ikantanaki mainari: “Ikinkitha-siri-jiitaka Judá-iti inkowakotimi onkitaitita-manaji paanajiri Pablo tsika yapatota-piinta-jiita Antari-konati, ari yaminako-pirotiri ikinakaa-sitani. ²¹ Airo pikimisantziri, tima omanajiitaka 40 atziri-payi. Ikantajiitaki: ‘Thami amashika-winta-jiitiri Pablo irojatzi awamaan-takyaariri.’ Aritaki owitsika-jiitaka iroñaaka, iyaawinta-jiitatya tsika pinkanti awiroka.” ²² Ikanta ityaantajiri yoka mainari, ikantawajiri: “Airo pikamantan-tziro iroka-payi.”

Iwawisai-takiri Pablo pinkathariki Félix

²³ Ikanta ijiwari owayiri ikaimaki apiti inampina, ikantakiri: “Papatoti 200 piwayiriti, aajatzi 70 owayiri-payi kyaakota-chani, pasini 200 aayitatsini iwisa-minto. Iriitaki jatatsini tsitini-paita anta Cesarea-ki. ²⁴ Impoña paminaki pasini inkyaa-kota-nakyaari Pablo, paamaako-wintyaari kamiiha. Paanakiri pinkathariki Félix.” ²⁵ Ari ityaantakiniri isankinari pinkathari, iroka ikantziri:

²⁶ “Isankinari Claudio Lisias ityaantziniri pinkathari Félix: Oshiki nowithatami. ²⁷ Yoka atziri notyaanta-kimiri, yairika-kaanta-witakari Judá-iti aka, iroowitain-chami iwirimi. Ikanta noyotaki isankinata-kotani inatzi awinkathariti Roma-ki, naanaki nowayiriti, nookakaa-wintakiri. ²⁸ Nokowaki noyoti paita ikinakaa-sitakari, paita imaimanitan-taitariri, naanakiri yapatota-piinta-jiita irantari-konati-payi. ²⁹ Noñaatzii imaimani-winta-sitari ikantakaan-taitani irasi iriroriiti. Ti onkamiithati iwamaitiri, ti onkamiithati aajatzi yasitako-waitaitiri. ³⁰ Nokimaki aajatzi inintajiitatzii Judá-iti iwamairi, irootaki notyaankan-tamiriri awiroka. Nokantzi-takari ikaratzi maimani-waitziriri inkaman-timiro paita itzimawintan-tariri yoka.”

³¹ Imatakiro owayiri-payi. Yaanakiri tsitini-paiti Pablo nampitsiki ipaitai-tziro Antipatris. ³² Okanta okitaitita-manaki, piyajiitaja owayiri-payi aniita-sita-nainchari. Iriima ikaratzi kyaakota-nainchari aikiro iyaata-kota-nakitziiri Pablo. ³³ Ikanta yariita-kaakari Cesarea-ki, ipapaakiri sankinarintsi pinkatharika, ikantapaakiri: “Pinkathari, yoka Pablo.” ³⁴ Ikanta ithonka-kiro pinkathari ifaanata-wakiro sankinarintsi, isampitanakiri Pablo, ikantziri: “¿Tsika pipoñaaka?” Ikantzi Pablo: “Nopoñaaro Cilicia-ki.” ³⁵ Ikantzi Claudio: “Ari nonkimakimi apaata aririka yariita-paakyaa ikaratzi maiman-itzimiri.” Ikantakaantaki yaitanakiri iwinkathari-pankotiki Herodes, ari yaamaakowintyaariri anta.

24

Ikinkithata-kotakari Pablo anta Félix

* **23:12** amashika-winta-jiitiri = airo awajiita, airo irajiitzi amiri irojatzi asiryaan-takyaariri.

¹ Okanta awisanaki 5 kitaitiri, ariitapaaka Cesarea-ki Impira-tasorintsi-pirori Ananías itsipayitakari Antari-konaiti aajatzi ookaako-wintan-taniri ipaita Tértulo. Yawisa-sita-paakiri pinkathari imaimanitiri Pablo. ² Ikanta yamaita-paakiri Pablo, ñaawaitanaki Tértulo, ikantanakiri Félix: “Paasoonki pinkathari, tima kamiitha noñaayitakiro nosaiki, oshiki piyota-nita, pantakiniri kamiithata-tsiri noshininka-payi. ³ Nowinkathapi-⁴pirorití Félix, oshiki ipaasoonkita-piintakimi maaroni noshininka. ⁴ Iro kantacha airo osamanitanta, nonintzi pinkimisanta-wakina kapichiini nonkantimiri. ⁵ Noñaakiri naaka yoka atziri, owaari-pirotaniri inatzii. Ithonka ikina-kina-yitaki nampitsiki, ti apatziro imaimanitakiri noshininka Judá-iti, irijatzi jiwatakaa-najiriri ikaratzi paitasi-waita-chari ‘Isirita-naariri Kasiyaka-wini-satzi.’ ⁶ Inintaki aajatzi iyaari-pirotiromi notasorintsi-pankoti, irootaki nairika-kaanta-kariri, noninta-jiiwitaka namina-kotan-tyaarimi Ikantakaan-taitanari naakaiti. ⁷ Iro kantacha ipokapaaki jiwari Lisias, sintsiini ikantapaaka, yaapithata-kinari. ⁸ Ikantanakina: ‘Ontzimatyii pijati pinkathariki iwitsikimiro kantain-chari.’ Intsiyaa pisampi-pirotiri awiroka ayotantyaarori omapi-⁹rika nomaimanitan-takariri.”

⁹ Irojatzii ikantzi-tajitakari Judá-iti ikaratzi pokaintsiri.

¹⁰ Ari itzinaa-wakotanaka pinkathari ñaawaitan-tyaari Pablo. Ikantanaki Pablo: “Oshiki nokimo-siri-wintakimi, tima awirokatakiki kiminani nonkinkithata-kotyaa, tima noyotzi awirokatakiki owitsika-piinta-kiniriri noshininka-payi imaimanita-wakaa.

¹¹ Kantatsi pisampita-kowintina awiroka, tima owakira nariitaja Aapatyaawiniki, okaratzi 12 kitaitiri nariitan-taari, nonintawita nopinkathata-pajirimi Pawa. ¹² Tikatsi ñiinani noñaana-minthati, ti nomaimanitiri atziri-payi tasorintsi-pankoki, ari nokan-takari pasiniki nampitsi, tikatsi nomaimaniti yapatota-piinta-jiita. ¹³ Yokaiti kamanta-kota-kinari iroñaaka aka, tima airo iñiitziro omapirotatya ikanta-kotanari. ¹⁴ Ari okantari, nawintaajari naaka ipaitai-tziri ‘Awotsi.’ Irootaki ikantayitziro amishakowintanari noyimisanta-siwaitani onatzii. Nawintaa-jatyari naaka Pawa ipinkathatziro pairani nowaisatzitini. Nokimisantziro ikantakaantani, aajatzi isankinari-payi Kamantan-tzinkariiti. ¹⁵ Ari nosiyari irirori-payi iyaawintari Pawa iwaña-a-yitajiri kamayitain-tsi, ti apatziro yañaayitaji kamiitha-siriri imatzita-jyaaro maaroni kaari-pirori-payi. ¹⁶ Irootaki nokowanta-piintakari airo otmawaitzi kaari-pirori nantzi-motiriri Pawa, aajatzi atziri-payi. ¹⁷ Tima awisaki oshiki osarintsi nokina-kina-waitaki, nopiyaja nonampiki namaji nompasita-pajyaariri noshininka kowityaa-waita-tsiri, nokowawita-paja aajatzi nompomita-pajinirimi Pawa. ¹⁸ Irootaki nantziri tasorintsi-pankoki, ari namiitakiro noisi nonki-tiwa-thatan-tajyaari, ti oshiki nonkara-jiiti, tikatsi nomaimaniti anta. Aripaitira iñaapaakina Judá-iti poñaayita-chari Asia-ki. ¹⁹ Iriitaki pokatsinimi aka inkinkithata-kotina opaita-rika iñaakota-kinari. ²⁰ Ti impokatyi irirori, yokayitaki pokaintsiri iriitaki Antari-konaiti apatowinta-kanari chapinki, intsiyaa inkantimi tzimatsi-rika iñaakota-kinari anta nokinakaasi-takari. ²¹ Aamaaka iro ikanta-kotanari nokanta-²²kiriri chapinki yapatowintan-tanari, nokantakiri: ‘Irootaki imishakowintaitanari nokimisantaji ro yañaayitaji kamayita-tsiri.’ ”

²² Tima iyotako-pirotzi-tari pinkathari Félix ipaitai-tziri “Awotsi-wiri,” irootaki iwashaantanakariri, ikantanakiri: “Aririka impokaki jiwari Lisias, ari inkamanta-pirotapaakinaro.” ²³ Ikantanakiri Félix ijiwari owayiri-payi: “Irojatzira paamawintawakyaari Pablo, iro kantacha pisinitiri yariityaari irapatyaani-payi impantyaariri kowityii-motariri.”

²⁴ Okanta pasini kitaitiri, ipokaji pinkathari Félix itsipatakaro iina Drusila, oshininka Judá-iti onatzii iroori. Ikaimakaan-tapajiri Pablo inkimiri inkinkithatiniri tsika okanta-kota yawintaajari Jesús, Saipatzii-totaari. ²⁵ Iro kantacha yitanakaro Pablo ikinkithata-kiniri tampatzika-siritaantsi, ñaako-siritaantsi, iwasankitaan-taiti apaata. Itharowan-tanakaro Félix, ikantanakiri: “¡Aritapaaki, pijatai! Ari napiitajiro nonkaima-kaantajimi apaata nosaika-siwaityaa-rika.” ²⁶ Tima iyaawinta-witatyari Félix impinako-wintyaami Pablo, yookakaa-wintan-tajyaariri. Irootaki yapii-yapiitan-tawitarori ikaimakaan-tziri inkinkitha-waita-kairi. ²⁷ Awisaki okaratzi apiti osarintsi. Ari okarata-paaki ipinkatharitzii Félix. Inintzi yaapatyaa-piintyaari Judá-iti, yasita-kota-kaanta-nakiri Pablo. Yimpoyiitaari pasini pinkathari paitachari Porcio Festo.

25

Inintaki Pablo iriitaki César mishakowintirini

¹ Aritaki pinkathari-wintantaji Festo. Ari maakotanaki mawa tsitiniri, jataki Aapatyaawiniki ipoñaanakaro Cesarea-ki. ² Ikanta ijiwari-payi Impira-tasorintsiitaari aajatzi iriipirori-payi Judá-iti, ikamanta-kota-wakiri Pablo. ³ Ikowa-kotakiri Festo intyaantajiri

Pablo Aapatyaawiniki. Ikinkithasiri-jiitaka iwamaakaanitiri niyaanki-thakiniki awotisi. ⁴ Iro kantacha ikantanaki Festo: “Yasitakoi-takiri Pablo anta Cesarea-ki, irootzi-mataki nojataji anta. ⁵ Intsityaa iyaatanakina pijiwariti, tzimatsi-rika ikinakaa-sitani yoka atziri, aritaki pimishakowintiriri anta.”

⁶ Ti osamani-piroti isaikawaita-painti Festo Aapatyaawiniki, piyaja Cesarea-ki. Okanta okitaitita-manaki, isaikaki iwinkathari-mintoki, ikaimakaan-takiri Pablo. * ⁷ Ikanta ikyaapaaki Pablo, ari ipokajiita-paaki Judá-iti poñainchari Aapatyaawiniki, oshiki kaari-pirori ikantako-waita-paakiriri. Iro kantacha ti ñiiri omapiro-rika okaratzi ikantakoi-tziriri. ⁸ Ari ikisako-winta-nakari Pablo, ikantanaki: “Tikatsi kaari-pirori nantaki naaka, ti nompiyathatyaaro Ikantakaan-taitani, ti noyaaripirotiro tasorintsi-panko, ti nonkawiya-waitiri César ijjiwari-piroti Roma-satzi.” ⁹ Tima inkowatziri pinkathari Festo yaapatyaa-piintyaari Judá-iti, isampita-nakiri Pablo: “¿Pinintzi pijati Aapatyaawiniki, namina-kotan-tyaamiri anta?” ¹⁰ Ikantanaki Pablo: “Ari okamiithatzi paminako-tinano aka, tima awiroka iwaki César, pijiwari-piroti. Aritaki pijojiitaki tikatsi kaari-pirori nantzi-motiriri noshininka-payi Judá-iti. ¹¹ Ari ontzimimi nokinakaa-sitani, kantatsi iwasankitai-tantyaanaro kaamanitaantsi. Iro kantacha tikatsi nonkinakaa-sityaari, ti onkamiithati pintyaankina anta. Nokowatzii iriitaki pinkathari César amina-kotinani.” ¹² Ari ikinkitha-waita-kaanakiri Festo inampina-payi. Ikantakiri: “Pikowatzii yamina-kotimi César, aritaki pijataki.”

Yaitanakiri Pablo pinkathariki Agripa

¹³ Ikanta pinkathari Agripa aajatzi iina Berenice pokajiitaki Cesarea-ki, iwith-ityaari Festo. † ¹⁴ Ikanta isaikawaita-paintzi Cesarea-ki, ikinkitha-waita-kaakiri Festo tsika ikanta-kota Pablo, ikantakiri: “Tzimatsi aka aparoni atziri yookanajiri pinkathari Félix yasitakoi-tziri. ¹⁵ Tima nojata-kitzi chapinki Aapatyaawiniki, oshiki ikantako-waita-wakiri ijjiwari-payi Impira-tasorintsitaari aajatzi Antari-konaiti, inintaki naaka tsitoka-kaantirini. ¹⁶ Nokanta-nakiri naaka: ‘Iroka namijiitari inampitiki Roma-satzi: Ontzimatyii yapatojiityaa ikaratzi maimanita-wakaa-chari, inkisakowintan-tyaari omishakowintyaari. Omapiro-rika otzimi ikinakaa-sitani, aritaki onkantaki iwaitiri.’ ¹⁷ Irootaki nomatakiri ipokajiitaki mishakowintan-taniri, ti noshintanaki, jatakina nosaika-mintoki, nokaima-kaantakiri yoka atziri. ¹⁸ Iro kantacha ti onkanta-pirotyaa ikantako-witapaa-kariri imishakowintziri, ti noñiuro onkaaripiroti okaratzi nokinkithasirita-kowita-kariri. ¹⁹ Apatziro ikinkithatakiro ikimisanta-siwaitari, ikinkithata-kotakiri aajatzi Jesús iwamaitakiri, iriitaki ikantziri Pablo añaaaji. ²⁰ Ti noyoti naaka tsika nonkantiro kantachari, nosampitakiri Pablo inintzi-rika ijati Aapatyaawiniki yaminakoi-tantyaari anta. ²¹ Iro kantacha ininta-pirotatzii Pablo iriita-jaantaki aminakotirini awinkathari-piroti, César Augusto. Irootaki nokantan-takari yasitakoi-tawakiri irojatzii nontyaankan-takyaariri anta.” ²² Ikanta Agripa ikantanakiri Festo: “Nonintzi nonkimiri naaka yoka atziri.” Ikantzi Festo: “Aritaki pinkimakiri onkitaitita-manaki.”

²³ Okanta okitaitita-manaki, ikyaaki Agripa itsipatakaro Berenice, iina, owaniinka ikantayitaka. Itsipatakari ijjiwari owayiri-payi, aajatzi iriipirori-payi atziri saikayitatsiri anta. Ikantaki Festo yamaitiri Pablo. ²⁴ Ari ñaawaitanaki Festo, ikantzi: “Pinkathari Agripa, iriipiroriiti ikaratzi apatotain-chari aka, yokataki yoka atziri. Oshiki imishakowinta-waitakiri Judá-iti Aapatyaawiniki aajatzi aka Cesarea-ki. Ikaima-piinta-jiitzi inintzi iwamaakaanitiri. ²⁵ Iro kantacha ti noñii naaka ikaaripirotakari iwamaantaityaari. Iriitaki ninta-sitain-chari yamina-kotiri Augusto, irootaki okowa-pirotantari nontyaankiri anta. ²⁶ Ti noñii naaka ompaityaa nosankinati-niriri pinkathari-pirori tsika okanta-kota, irootaki namakaan-takariri piñaayitiri awirokaimi, awirokata-jaantakira pinkathari Agripa namakiniri, aririka pithonkairo pisampit-winthatiri, tzimataiki nosankinatiri. ²⁷ Tima ti onkamiithatzi-motina naaka nontyaanki aparoni asita-kotaari, airorika otzimi tsika osankinata-kotyaa okaratzi ikinakaa-sitakari.”

26

Ikisako-winta Pablo anta Agripa-ki

¹ Ikanta Agripa ikantanakiri Pablo: “Kantatsi piñaawaiti awiroka.” Ari itzinaa-wakotanaka Pablo, ñaawaitanaki, ikantzi: ² “Pinkathari Agripa, oshiki nokimo-siritaki

* **25:6** ti osamani-piroti = 8 okaratzi kitaitiri, tirika onkarati 10 kitaitiri isaikawaita-paintzi † **25:13** Agripa = Herodes

nonkinkitha-waita-kayimi iroñaaka, nonintzi nonkinkithata-kotiro okaratzi ikantakowaita-kinari Judá-iti. ³ Tima piyopirotziro awiroka okaratzi yamitari ashininkapayi Judá-iti añaawinta-kotiri iroñaaka. Irootaki nokowantari pinkimisanta-wakina nonkantimiri.”

Yañaantari Pablo tikira inkimisanta-jiita

⁴ “Iyojiitzi Judá-iti tsika nokanta pairani nomainarita-paaki, ainiro nosaikawita nonampiki, aajatzi nosaiki-moyitan-takariri Aapatyaawini-satzi. ⁵ Tima naakata-piintaki Nasitantaniri sintsitan-taniri, nomonkara-yitziro Ikantakaan-taitani. Inintirikami noshininka-payi, kantatsi inkinkithata-kotina, tima iyotina tsika nokantawaita. ⁶ Irooma iroñaaka ikantakoi-tataano nokinkithata-kota-najiro iyaakoniintaitani ikasiya-kaakiriri Pawa pairani awaisatzitini. ⁷ Pinkathari Agripa, irojatzi noyaakoniintzi-takari naaka, irootaki ikantako-yitanari ashininkapayi iroñaaka. Irojatzi iyaakotzi-taari ashininkapayi karatatsiri 12 icharinini Israel, inintzi imonkaratairo Pawa ikasiya-kaantakiri. Irootaki iñaasintsitantari ikamawintaari Pawa maaroni kitaitiri. ⁸ ¿paitama kaari pikimisantanta awiroka-payi kantatsi iwañaajiri Pawa kamawita-chari?”

Imaimani-witakari Pablo kimisantzin-kariiti

⁹ “Nomatzi-tawitakaro naaka pairani noñaasintsi-waita, nosiyakaantzi irootaki nantawairi nomaimanitiri ikaratzi awintaa-naariri Jesús Kasiyaka-wini-satzi. ^{*} ¹⁰ Irootaki nantakiri Aapatyaawiniki. Iriitaki sinitaki-narori ijiwari-payi Impirasatorintsitaari, tima oshiki kimisantzin-kariiti nasita-kota-kaantakiri. Ikanta noñaayitzi iwamaitziri onimotakina naaka. [†] ¹¹ Oshiki nowasankitaa-piintakiri tsika yapatota-piinta-jiita iwashaantan-tyaarori ikimisantziri. Omapiro nokisaniintakiri irootaki nomaimanitan-tariri, nomatzi-takari saikayita-tsiri pasiniki nampitsi.”

Yapiitziro Pablo ikinkithata-kota ikimisantan-tajari

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² “Irojatzi nojatan-takari Ontyaamairiniki, iriitaki otyaanka-kinari ijiwari-payi Impira-tasorintsitaari. ¹³ Iro kantacha tzimatsi awisain-tsiri niyaanki-thaki awotsi, iwiraaka tampatzika ooryaatsiri, ari noñaaki oorinta-nainchari inkitiki, yanaanakiri isiparyaani ooryaatsiri, yoorinta-kota-paakina nokatziyaka naaka aajatzi ikaratzi tsipatanakari. ¹⁴ Notyaajiitanaki maaroni kipsitiki. Nokimatzi iñaanatai-tanakina iñaaniki noshininka Heber-iiti, ikantana: ‘¡Saulo! ¡Saulo! ¿paitama pimaimanitan-tanari? Awiroka wasankitaa-waita-chari apaniroini, okimiwaitakaro pimpaikatyiyaaromi thoyimpi-thowari.’ ¹⁵ Ari nakanakiri naaka, nokantziri: ‘¡Pinkathari! ¿Tsikama pipaitaka awiroka?’ Ikantzi Awinkathariti: ‘Naakataki Jesús pimaimantziri. ¹⁶ ¡Pinkatziyi! Tzimatsi opaita noñaakan-timiri iroñaaka, tima nonintatzii nompirtaami. Ontzimatyii pinkinkithatajiro okaratzi piñiiri iroñaaka, aajatzi onkarati nantakayimiri apaata. ¹⁷ Aritaki piñaakiro nookakaa-wintajimi imaimanitimi pishininkapayi Judá-iti, aritaki nookakaa-wintajimi aajatzi nontyaankimira inampiki pasini-satzi atziri kaari pishininkata. ¹⁸ Osiyawaita-jyaaro pikiryaa-kaayita-jirimi. Aritapaaki ikinasiwaitaka otsitini-kitzi, tima yaniiyitaji tsika okitainkatzi. Aritapaaki ipinkatha-waitakiri Mishatan-taniri, Pawa pinkathari-winta-jirini. Aritaki nompyaakotajiri yantayi-witakaro kaari-pirori, nasiyita-jyaari awintaa-jyaanari. Tima irootaki nokasiya-kaakiriri.’ ”

Ti impiyathata-nakyaa Pablo iñaakiro iñaakai-takiriri

¹⁹ “Pinkathari Agripa, ti nopiyathanakana noñaakiro iñaakai-takinari Inkiti-satzi. ²⁰ Nitanakaro nokinkithata-kaanakiri Ontyaamairini-satzi, Aapatyaawini-satzi, nomatanakiri ikaratzi nampiyatarori iipatsitiki Judá-iti, aajatzi nokimitaa-nakiri pasini-satzi ikaratzi kaari ashininkata, nokanta-yitziro: ‘Pimpiya-sitajiri Pawa, pantayitairo ñaakantaironi piwashaantajiro pantawitakaro kaari-pirori.’ ²¹ Irootaki kantakaan-tzirori yairika-kaantan-takanari noshininkapayi tasorintsi-pankoki, inintawi-jiitaka iwinami. ²² Iro kantacha inisironkatkana Pawa aikiro nojatakaa-tziro nokinkithatakotziri iroñaaka. Nokinkithata-kayiri maaroni, iriipiro-payi aajatzi kaari iriipiro-yitatsini. Tima ti nontika-paintiro okaratzi isankina-yitakiri pairani Moisés aajatzi Kamantan-tzinkari-payi tsika nokinkithata-piintaki. Tima isankinata-koyitakiro onkarati awisayita-tsini, ikantayitaki: ²³ Ontzimatyii inkami Saipatzii-totaari, iro kantacha aririka inkamawitakyaa iriitaki itakaan-tajyaaroni yañaaji. Irootaki inkinkithatakoitan-tyaaniriri awisakotaantsi ashininkapayi, inkinkithai-tainiri aajatzi pasini-satzi kaari ashininkata.”

* 26:9 Wairontsi † 26:10 Itasorintsita-kayitani

Inintzi Pablo inkimisanta-kairi Agripa

²⁴ Ikanta ithonka-kiro Pablo ikamanta-yitakiri, ari ikaimanaki Festo, ikantzi: “¡Pablo, pisinki-wintatya! Okantakaami pikamaitaro piñaanatziro osankinaritsi-payi.” ²⁵ Ikantzi Pablo: “Pinkathari. Ti nosinki-wintyaa, tima omapirota-tyaa okaratzi nokanta-yitakiri. ²⁶ Iyota-kotziro pinkathari Agripa okaratzi nokaman-takimiri. Noyotzi naaka iyota-kotziro maaroni, tima ti omanako-yityaa. ²⁷ Pinkathari Agripa, ¿tima pinkimisantziro okaratzi isankina-yitakiri Kamantan-tzinkari-payi? Noyotzi naaka pikimisantziro.” ²⁸ Ikantzi Agripa: “¿Pisiyakaan-tzima pikantakina kapichiini aritaki pinkimisanta-kaakina, nonkimitan-tajyaariri ‘Saipatzii-totaari-wiri?’ ” ²⁹ Ikantzi Pablo: “Okantaw-itaka kapichiini-rika nokanta-kimiri, oshiki-rika, onkamintha iriitaki Pawa kantakai-yaaroni pinkimita-kota-yaanaro nokantaka naaka, ti apatziro awiroka pinkathari, maaroni pikaratzi pikimayitakina iroñaaka, onkanta-wityaa airo yoosotan-taitamiro awiroka asirotha.”

³⁰ Ari ikatziyanaka pinkathari Agripa aajatzi Berenice. Imatzita-nakaro pinkathari Festo, aajatzi maaroni ikaratzi itsipatakari. ³¹ Jaitjiitanaki intyaatsikaini, ikinkitha-waita-kotziro ikantakiriri Pablo. Ikantanta-wakaa-jiita: “Airo yasitakoi-tzirimi yoka atziri, tima tikatsi inkinakaa-sityaa iwamaitan-tyaariri.” ³² Ikantanakiri Agripa pinkathari Festo: “Aritaki apakaajirimi yoka atziri, airo inintakimi irirori yamina-kotiri awinkathari-piroti.” ‡

27*Ityaankai-takiri Pablo otzinkamiki inampi wirakocha-payi*

¹ Ikanta inintajiitaki intyaankiri Pablo anta Italia-ki, itsipatai-takiri pasini-payi asita-kotaari, ari nojatzi-tyaari aajatzi naaka. Iri aanakirini jiwatziriri iwiyiriiti pinkathari-piroti Augusto, ipaita Julio. ² Ikanta notita-kota-nakari Adramitio-satzi jatakina Asia-ki. Ari nokarata-nakiri Aristarco poñaachari Tesalónica-ki, nampitsi saikatsiri Macedonia-ki. ³ Okanta okitaita-manaki ariitakana Simaaki. Ari yaripirota-paakari Julio yoka Pablo, isinitakiri yariita-paintyaari yaapatyaani-payi impanta-wakyaariri kowityii-motariri. ⁴ Ikanta nawisanakiro Simaa, ari nomonthaakaro antaro tampyaa, ti onkanti namaata-kotanaji, irootaki nokina-kotan-tanakari othampisiki, ipaitai-tziri Chipre. ⁵ Noothaki-ryaanakiro inkaari nokinanakiro Cilicia-ki aajatzi Panfilia-ki. Irojatzii nariitan-takari Mira-ki, nampitsi saikatsiri anta Licia-ki. ⁶ Ari iñaapaaki ijiwari owayiriiti pasini notitan-tanajyaari opoñaakaro Alejandria-ki ojatiro Italia-ki, ari itijiitanaja. ⁷ Oshiki kitaitiri namatsinka-kota namaata-kotzi. Oshiki opomirintsitaka nariitan-takari Gnidó-ki. Aikiro omonthaa-kotatyaana tampyaa, irootaki nomontyaa-kotanta-nakari Salmón-ki, nosinampita-nakiro othampisi Creta. ⁸ Oshiki opomirintsitaka namaata-kotzi, irojatzii nariitan-takari nampitsiki ikantai-tziro “Kamiithawochoaki” tsika okaakitapaji nampitsi Lasea.

⁹ Tima awisaki oshiki kitaitiri namaata-kotaki, kyaaron-tsitzi-matapaji, ari okowiinka-pirotanaki namaata-kotzi. Irootaki iyomitaanta-witakariri Pablo yoka jiwari, * ¹⁰ ikantzi: “Pinkimisanta-wakina, kimitaka akowiinkata-kotatzii amaata-kotzira, aritaki ampyaakiro amaatako-mintotsi, aajatzi waararontsi-payi, aritaki ankamakaan-tayitaki aajatzi.” ¹¹ Iro kantacha ti inkimisanti ijiwari owayiri-payi, apatziro ikimisantakiri asitarori amaatako-mintotsi aajatzi antakotzirori. ¹² Tira onkamiithatayii inkyaarontsita-koti tsika yaatako-witaka, inintajiitaki janiintimi Fenice-ki saikatsiri Creta-ki, airo oñaasirin-kantari tampyaa kinayita-tsiri kirinka aajatzi katonko. Ari inintajiitaki iwawisayiro kyaarontsi.

Itampyaata-kotzi inkaariki

¹³ Isiyakaantzi ari onkantaki yamaata-koti, tima owakira itapaakaro otampyaatzi kapichiini. Ari namaata-kojiitanaki othapyaaki Creta. ¹⁴ Tikira osamanitaki antarotapaaki tampyaa poñaanain-chari kirinkanta, ookanta-paakaro amaatako-mintotsi. † ¹⁵ Onosika-kota-nakina. Tikatsi inkanta-najiro iyamaatako-minto, onosika-kota-nakina tampyaa. ¹⁶ Oshiki nopomirintsitakaro pitotsi thatayitain-chari amaatako-minto-tsiki. Nokina-kotanaki othampisi ipaitai-tziri Clauda, ti ontampyaa-piroti anta. ¹⁷ Notiyitakiro amaatako-minto-tsiki okaratzi tzimatsiri pitotsi. Tima tharowa nokanta-jiitaka nayiinta-kotyaaro impaniki tsika ojintatzi inkaari, tima yoosoitakiro onampi-naki amaatako-mintotsi airo okotaanta. Isinita-nakiro onosika-kotina tampyaa. ‡ ¹⁸ Okanta okitaita-manaki, aikiro otampyaatatzii sintsiini, yitanakaro iwiinka-kaantanaki iwaararo.

‡ 26:32 awinkathari-piroti = César * 27:9 kyaaron-tsitzi-matapaji = ithonka-piintai-tziro itziwai-jiita † 27:14 tampyaa poñaanain-chari kirinkanta = Euroclidón ‡ 27:17 impaniki tsika ojintatzi inkaari = Sirte

¹⁹ Okanta pasini kitaitiri, iwiinka-yitanakiro okaratzi yasitakai-tarori amaatako-mintotsi. ²⁰ Oshiki kitaitiri awisain-tsiri ti noñaayitajiri ooryaatsiri aajatzi impokiro. Antaroiti nontampyaata-koti ti noyojiiti aririka nawisako-yitaji.

²¹ Tima awisaki oshiki kitaitiri ti nowajyaa, ikantanaji Pablo: “Pinkimisanta-wakina, ari okamiithawita pinkimisanta-kinami chapinki irojatzi asaikakimi Creta-ki. Airo añaayitziromi okaratzi awishimota-yitakairi. ²² Iro kantacha airo okantzi-moniintami iroñaaka, tima airo pikamakaan-tawaitzi aparoni, onkanta-witakyaa ompyiyaa iroka amaatako-mintotsi. ²³ Tima iñaakakana tsitiniri aparoni maninkari, ityaankani Asitanari Pawa, ompiratanari. ²⁴ Ikantakina: ‘Pablo, airo pitharowantaro piñaakiri, ontzimatyii pariityaa iñiimi iwinkathari-piroti Roma-satzi. Aritaki inisironkatakimi Pawa, aritaki piwawisaa-koyitakiri pikaratakiri aka amaatako-minto-tsiki.’ § ²⁵ Ari ikantakinari. Pintharowinta-jiityaa, tima nawintaa-sirityaari naaka Pawa, noyotzi aritaki omatakyya okaratzi ikamanta-kinari Maninkari. ²⁶ Iro kantacha ontzimatyii omposa-kotyaa othampisi.”

²⁷ Aritaki awisanaki 14 kitaitiri, ariitakana inkaariki omontitakari Adria onosika-kota-kinara tampyaa. Niyaankii-titaki tsitiniri, ari ikaimajiitanaki antakotzirori amaatako-mintotsi isiyakaantzi iro yariitajyaa kipatsiki. ²⁸ Imonkara-jiitakiro tsika owira osaankanaatzi, iñaatziro ti osaankanaa-piroti, ikanta yapiita-nakiro, iñaatzi ojintaata-paaki inkaari. * ²⁹ Antaro notharowa-jiitanaki nomposa-kotyaa, iwiinkaki 4 ayiintironi amaatako-mintotsi othowaki, amanajiitanaki onkitaititan-tyaari sintziini. ³⁰ Iro kantacha ikaratzi antakotzirori ikinkithasiri-jiitaka isiyi, intitan-tanakyaaaromi pitotsi thatayitain-chari, yamaminata-nakaro iwiinka-jiitiro ayiintironi othowaki amaatako-mintotsi. ³¹ Iro kantacha ikamantakiri Pablo yoka jiwari aajatzi iwayiriti, ikantziri: “Aririka isiyayitaki yokaiti, airo pawisakotai awiroka-payi.” ³² Ari itota-kota-nakiro owayiri-payi pitotsi, iwamaatakiro.

³³ Tima irootaintsi onkitaititzi-mati, ikantantaki Pablo: “Aritaki awisaki 14 kitaitiri ayaawintza opaita awisatsini, ti piwayitajyaa. ³⁴ Okowa-pirotatya iroñaaka piwayityaa pañaanta-yityaari, tima tikatsi aparoni kamakaan-tatsini.” † ³⁵ Ikanta ithonka-kiro ikantaki Pablo, yaanakiro iratantaitani, ipaasonkitakiri Pawa. Ipitoryaakiro, owanaka. ³⁶ Ari ipintha-jiitanaka maaroni, owajiitanaka aajatzi. ³⁷ Iroka nokarajiitzi notijiita 276 atziri. ³⁸ Okanta ithonka-kiro iwajiitaka, iwiinka-koyitakiro owaritntsi othomakaniintan-tyaari tinari.

Otsitsiyaki Amaatako-mintotsi

³⁹ Okanta okitaitita-manaki okompitzi-mota-paakari kipatsi antakotzirori amaatako-mintotsi, iñaapaakiro oparaiti. Ari inintanaki yaatako-jiiti anta. ⁴⁰ Itotako-yitanakiro oosatantari ayiintzirori amaatako-mintotsi, yookanakiro, itzinaa-koyita-najiro antaro manthakintsi, yaayita-najiro iyomaro ikoman-tyaari inkini yaata-koti oparaitiki. ‡ ⁴¹ Iro kantacha ayiinta-paaka othowaki amaatako-mintotsi ojintaatzi inkaari, ti onkanti noshiwata-kotanaji. Tankataitanaki opataki ookanta-pirota-paakaro otamakani inkaari. ⁴² Ari inintawitanaka owayiri-payi iwanakirimi asita-kotaari-payi, airo isiyanta yamaayitanaki. ⁴³ Iro kantacha ijiwari owayiri-payi, inintaki irirori iwawisaa-kotiri Pablo, ti isinitiri iwamaitiri, apatziro ikantanakiri: “Ikaratzi yotzirori yamaatzi, yamaati ijati kipatsiki. ⁴⁴ Iriima kaari yotironi yamaati, inpataka-yityaa inchatokati yamaayiti.” Ari okanta naatantakari maaroni kipatsiki, tikatsi awishimotini, awisako-yitaana maaroni.

28

Isaikaki Pablo othampisiki ipaitai-tziri Malta

¹ Okanta nawisako-yitaji maaroni, ari noyojiitzi iroka othampisi opaita Malta. ² Yaakamiithata-wakina maaroni nampitarori anta. Tima omparyaatzi inkan, katsinkaiti okantaka, iwaamataki paamari, ikaimajiitakina. ³ Ari ijatanaki Pablo yayi tsitsi, iro ipiyawita-paaka iwapajiro itsima, imitaa-sitakari maranki, yatsikakiri irakoki. ⁴ Ikanta iñaakiri nampitarori anta iwikan-tapaakari maranki, ikanta-wakaa-jiitanaka: “Yoka atziri owantzinkari inatzi, okantawitaka yawisako-witaka impiinkimi, tizimaita isinitiri yañai pawa wasankitaan-taniri.” ⁵ Iro kantacha itikanakiri Pablo paamariki yoka maranki. Tikatsi awishi-motirini. ⁶ Ari iyaawinta-jiita ijaaniya-kairi irojatzi

§ 27:24 iwinkathari-piroti Roma-satzi = César * 27:28 ti osaankanaa-piroti = 20 ashimpa-wako = 36 metro; ojintaata-paaki = 15 ashimpa-wako = 27 metro † 27:34 tikatsi aparoni kamakaan-tatsini = airo opyaakaan-tawaita aparoni kisitsi ‡ 27:40 itzinaa-koyita-najiro antaroiti manthakintsi = irootaki ookantari tampyaa isiya-kotan-tyaari otitantarori amaatako-mintotsi

inkaman-tanakyaari. Ikanta osamanitaki ifaatziri tikatsi awishi-motirini, ikantajitzi: “Yoka atziri, pawa inatzii irirori.”

⁷ Tzimatsi jiwari nampitarori othampisiki ipaita Publio. Otzimi-motziri okaakiini iwani. Yaakamiitha-yitakina maaroni, yaanakina inampiki. Mawa kitaitiri nosaiki-mowaitakiri. ⁸ Ari nokima-kotakiri iriri Publio ikatsinkaaki-waitatzii, isiwaitatya. Ikyaa-sita-nakiri Pablo. Ikanta yamana-kota-paakiri, yantantakari kapichiini irako, apathakiro yisita-kotanaaji. ⁹ Ikanta yisita-kota-kaakiri iriri Publio, pokayita-paaki maaroni mantsiyari ikaratzi nampitarori anta othampisiki, yisita-kota-kaayitakiri. ¹⁰ Ari ipasitanakairi oshiki opaiyita-rika. Ikanta notitanaja nojatan-tajyaari, ipayita-waana naayitanajiri.

Ariitaka Pablo inampi-piroki wirakocha

¹¹ Okanta nosaikaki mawa kasiri anta othampisiki, ari notitanaari pasiniki amaatako-minto-tsiki irotaki owawisaa-kirori anta kyaaronsi. Opoñaaro iroka amaatako-mintotsi Alejandria-ki. Iwitsikai-takiro othowaki isiyakaaro pawaniro “Tsipantsi”. * ¹² Ari nariijitaka Siracusa-ki, mawa kitaitiri nosaikanaki anta. ¹³ Ipoñaawawisanaki irojatzii nariitan-takari Regio-ki. Okanta okitaitita-manaki, okamintha otasonka-kotakina tampyaa kinatsiri katonko, irojatzii nariitan-takari Puteoli-ki pasiniki kitaitiri. ¹⁴ Tzimatsi kimisantzinkari-payi anta, iriitaki kantawa-kinari nosaika-waitanaki. Irootaki nosaiki-mowaitan-tanakari okaratzi 7 kitaitiri. Ari nopoñaanaari irojatzii nariitan-takari otzinkamiki nampitsi Roma. † ¹⁵ Ikanta ikima-kota-jiitakina kimisantzinkari-payi nampitarori anta, imonthaa-wakana awotsiki ipaita-tziro “Apio” tsika iyompari-jiitapainta. Okanta anta Mawapankoniki, ari iyaawinta-kinari pasini kimisantzinkari-payi. Ikanta ifaayita-paakiri Pablo, ipaasoonkita-nakiri Pawa, tharowinta-siri ikantanaka. ¹⁶ Ari nariitapaaka Roma-ki. Ikanta ijiwari owayiri-payi iwawisaa-paakiniri asitakotaari-payi pasini jiwari. Iriima Pablo inintaki isaikawaita-paaki tsika-rika inintziro irirori, aparoni owayiri aamakowintariri.

Ikinkithata-kaantzi Pablo inampiki wirakocha

¹⁷ Okanta awisanaki mawa kitaitiri nariita-paaka, yapatota-paakiri Pablo iriipirori-payi Judá-iti nampitarori Roma-ki. Ikantakiri: “¡Ashininká! Pairanitaki yaakaan-tawaitakina ashininka-payi Aapatyaawiniki, ipoñaawawisaakina ijiwariki wirakocha. Irootaki yantakiri, okantawitaka tikatsi nantzimo-wityaariri, ti nonthain-kawityaaro okaratzi yamiyitari pairani awaisatzitini. ¹⁸ Oshiki isampiwitakari ijiwariti wirakocha anta, ti ifiini nonkinakaa-sityaari iwamaitan-tyaanari, inintawitaka yapakaa-kaantajinami. ¹⁹ Iro kantacha ti inintajitii ashininka-payi Judá-iti, irootaki nonintantakari iriita-jaantaki amina-kotinani iwinkathari-piroti wirakocha, okantawitaka tikatsi ashininka nomishakowinti naaka. ‡ ²⁰ Irootaki napatotan-tamiri nonkamantimi awirokaati, piñaakina yoosotan-taitanaro asirotha okantakaan-tziro ayaakoniintani maaroni arokaiti Israel-iti.” ²¹ Ari ikantajititanaki irirori: “Ti noñii isankinata-kotimi poñaayita-chari inampiitiki ashininka Judá-iti. Ti nonkima-kotimi aajatzi yariiyita ashininka-payi aka. ²² Apatziro nokima-kotziri kimisanta-waita-sita-chari. Nonintzi nonkimimi tsika pikanta-jiitzi awiroka.”

²³ Ari ikinkithasiri-jiitaka yapatotyaa pasini kitaitiri. Tima oshiki atziri apato-wintajitakari Pablo tsika imaapiintzi. Ikinkithata-kiniri tsika ikanta Pawa ipinkathari-wintantaji, ifaakayitakiri tsika isankinata-koitzi-takari Jesús, yitanakaro isankinariki Moisés irojatzii okaratzi isankina-yitakiri Kamantan-tzinkari-payi. Yaakowintakaro okitaityaa-manaki irojatzii tsitinii-tiini. ²⁴ Tzimatsi kimisanta-nakiriri Pablo, iriima pasini-payi ti inkimisanti. ²⁵ Ti yaapatyaa-wakai-yityaa, irojatzii ipiyayitan-tanakari. Iro kantacha iwiraanta-waari Pablo ikantawajiri: “Omapirotatya ikantai-takiriri pairani awaisatzitini. Tima Tasorinkantsi ifaawaita-kaakiriri Kamantan-tzinkari Isaias, ikantaki:

²⁶ Pijati, pinkamantiri atziri-payi, pinkantiri: Pinkima-jiitawitakya, airotzimaita pikimatha-jiita-wakiro. Paminajii-wityaa, airotzimaita piñaajitziro.

²⁷ Tima kisosiri ikantajitaka yokaiti.

Atsikimpitya inajitaki.

Mawityaaki inajitaki aajatzi.

Irootaki airo yokichaa-tanta,

Airo ikimi,

* 28:11 Tsipantsi = Cástor aajatzi Pólux † 28:14 kimisantzinkari-payi = iyikiiti ‡ 28:19 iwinkathari-piroti wirakocha = iwinkathari-piroti Roma-satzi = César

Airo ikimatha-tantaro,

Tima airo ikimisantai, airo nowawisaa-kotajiri.

²⁸ Piyojiitaki awirokaiti, aritaki iwawisaa-koyitairi Pawa kaari ashininkata. Aritaki inkimisanta-yitaji iriroriiti.” ²⁹ Ikanta ithonka-kiro Pablo iroka ñaantsi, jaitijiitanaki Judá-iti, oshiki iñaana-winthata-wakaanaka.

³⁰ Ari isaikapajiri Pablo okaratzi apiti osarintsi anta pankotsiki ipinatziri. Tima ari yaakamiithata-piintakiri ikaratzi ariiyitariri. ³¹ Ari ikinkithatakaa-piintakiri tsika ikanta ipinkathari-wintantaji Pawa, ikinkithata-kota-kiniri aajatzi Awinkathariti Jesús, Saipatzii-totaari. Tikatsi tzika-tzika-waitirini ikinkithata-kaantzi.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI ROMA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzi-mirori iroka, inspiratani nonatzii Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki kaima-sirita-kinari nontyaankaa-riti, ikoyakina nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Pawa. ² Iroka Kamiithari Ñaantsi irootaki ikasiya-kaantakiri pairani Pawa, irootaki ikinkithata-kaakiriri Kamantan-tzinkari-payi Sankinarintsi-pirori. ³ Tima iroka Kamiithari Ñaantsi, ari ikinkithata-kotari Itomi Pawa, Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kimitapaakariri iinchara-niki itzimaki icharinitakari pinkatharini David. ⁴ Ikanta yañaaji pairani, aripaiti iñaakan-takari Itomi Pawa inatzii, otzimi-motziri Itasorinka. ⁵ Ikaminthaa Saipatzii-totaari ikaminthaan-taanari Pawa. Iriitaki koya-kinari nontyaankaa-ritaji, nonkaman-tayitajiri pasini-satzi atziri kaari ashininkata, inkimisanta-yitaji iriroriiti. * ⁶ Aajatzi awirokaiti, aritaki akaratzii ikaima-siritaji Jesús Saipatzii-totaari.

⁷ Awirokaiti nosankinatzi pikaratzii pinampitaro Roma-ki. Itakotani Pawa pinayi-tzii, ikaima-siri-yitaimi yasiyita-jyaami. Onkamintha inisironkataimi Asitairi Pawa, aajatzi inkimitajimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, irootaki pisaikan-tajyaari kamiitha. †

Inintzi Pablo yariityaari wirakocha-payi

⁸ Iroka nitawakyaari nonkanti: Nopaasoonkitziri Pawa, okantakaaro yantayitajiri Jesús Saipatzii-totaari. Tima ithonka ikimako-i-takimi tsika-rika-payi tsika pikantana-pikimisanta-yitanaji. ⁹ Ari nokanta-piinta-naatya namana-kotzimi. Iriitaki Pawa yotatsi noña-sintsi-wintari nantawaita-jiniri nokinkithata-najiro Kamiithari Ñaantsi kamanta-kotziriri Itomi. ¹⁰ Aririka namaniri, nokowa-kotziri inkanta-kaiyaaro nojati pisaika-jiitzi awiroka, iroorika ininta-kayinari naaka. ¹¹ Tima ayimatakina noñaayitajimi. Nonintzi nonkaminthaa-yitajimi paawyyaa-siri-waitan-tyaari. ¹² Irootaki nontharowinta-kaantyaamiri pikarajitzi awiroka, piñaawajina-rika tsika nokanta nawintaa-siritari Pawa. Irootaki pintharowinta-ntyaanari naaka, noñaakimi-rika awirokaiti tsika pikanta pawintaa-sirita-naa.

¹³ Iyikiiti, nonintzi piyojiiti oshiki nosirita-piintakaro nojati tsika pisaika-jiitzi awiroka, nonintzi noñiimi piwapyaa-yitajyaa, nokimitaakiri pasini-satzi atziri. Iro kantacha oshiki tzika-tzikata-piinta-kinari. ¹⁴ Iro kantacha ontzimatyii nojata-sitajiri yowaitaniriiti, aajatzi kaari yowaiyita-tsini, iriipiiroriiti, aajatzi kaari iriipiirori. ‡ ¹⁵ Irootaki, nonintantari nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi anta pinampi-yitaro awirokaiti Roma-satzi.

Itasorinka Pawa wawisaa-kotan-tatsini

¹⁶ Tima ti nompasiki-wintiro naaka nonkamantan-tajiro Kamiithari Ñaantsi. Tima irootaki itasorinka Pawa, kantatsi awawisaako-siri-yitajiri inkarati kimisanta-tsini. Yitanakyaaro Judá-iti inkimisantaji, ari yampoyita-paaki kaari Judá-iti. § ¹⁷ Tima iroka Kamiithari Ñaantsi okamanta-kotziri Pawa tsika ikanta itampatzika-sirita-kairi ikaratzii awintaa-sirita-naariri Jesús. Tima irootaki isankinata-koitakiri, kantatsiri: Tampatzika-siri inatyii awintaa-siritanariri, irasi iwiro yañaayitaji.

Kaari-piro-siriri inatzii atziri-payi

¹⁸ Iro kantacha tzimayitatsi atziri kaari tampatzika-sirita-tsini, thainka-waitaniri, oshiki itzika-tzika-yitziro iroopirori airo iyotakoi-tantari Pawa. Iriitaki owatsimaa-piro-taikiriri Pawa saikatsiri inkitiki. ¹⁹ Tima iyotako-witari iriroriiti Pawa. Iriitaki Pawa kantakaarori iyotako-witan-tariri. ²⁰ Tima owakira iwitsikan-takarori Pawa kipatsi, ari iyotimi atziri-payi tzimatsi Pawa iñaawitakaro iwitsikani-payi. Ari inkinkithasirityaami tzimatsi Pawa itasorinka, yasi iwiro yañaanitzii irirori. Tikatsi tikañaanita-chani iroñaaka, inkantayiti: "Ti noyota-kotiri." ²¹ Iyotako-wijiitari Pawa, tizimaita impinkathata-piintiri, ti impaasoonkita-piintairi. Apatziro ikinkithasirita-koyitaro kaaripirota-tsiri, irootaki kaari ikinkisiryanta kamiitha. ²² Ikanta-wijiita: "Yotaniri nonatzii," tikatsi iyomata-jiiti. ²³ Irootaki iwashaantan-tanakarori ipinkathawitari Ñaapirori Pawa, añaanita-tsiri. Ari yitanakaro ipinkatha-waitziro iwitsikani atziri, siyakaa-rontsi, tsimiri, ipiraitari, aajatzi ikaratzii kontha-yitatsiri kipatsiki.

* 1:5 Wairontsi † 1:7 Itasorintsita-kaitani ‡ 1:14 yowaitaniri = griego § 1:16 kaari Judá-iti = griego

²⁴ Irootaki iñaasi-minthatan-tariri Pawa ayimawaitiri yantayitiro kaari-pirori. Irootaki yantanta-piintan-tarori okaratzi impasiki-wintirimi. ²⁵ Iwashaanta-siwaita-nakaro ikimisanta-waantiziri Pawa iroopirota-tsiri, apatziro ikimisanta-yitanakiro thaiyaantsi. Ipinkatha-waita-nakiro iwitsikaitani. Titzimaita impinkathata-najiri Pawa owitsika-yitakirori maaroni tzmayita-tsiri, apinkathata-piintziri arokaiti. ¡Omapiwori!

²⁶ Irootaki iñaasi-minthatan-tariri Pawa ayimatiri iniwita-siwaitari. Tima yantayita-nakiro okaratzi impasiki-wintirimi. Tzimanaki kooya-payi pithoka-wakaasi-waita-chari. ²⁷ Ari ikimiyita-nakari sirampari-payi, tzmatsi pithokasi-thawaka-chari, irootaki ayimawaitziriri ipithoka-kaasi-tawaityaa isiramparin-kakiini, yanta-sitakaro impasiki-wintirimi. Apaniroini iwasankitaa-waita okantakaan-tziro ikinakaa-siwaitakari.

²⁸ Irootaki iñaasi-minthatan-tariri Pawa ikaratzi ayimawaitziri yantayitiro kaari-pirori, yantanta-yitakiro kaari kamiithata-tsini. Ti inkinkithasirita-piintairi Pawa. ²⁹ Irootaki yanta-piinta-nakiri kaari tampatzika-sirita-tsini, imayimpi-waitzi, ipithokawakaa-wasita, iniwi-piro-waitari kiriiki, yantayitiro karipiro-yitatsiri, iniwintakowaita, iwan-tayitzi, imaimanita-wakaa-waita, yamatawitan-tawaitzi, ikawiyantawaitzi, ³⁰ ikisi-matan-tawaitzi, ithaiya-kota-wakaa-waita, ikisa-niinta-waitziri Pawa, ikawiya-porotan-tawaitzi, ishami-winta-waita, ikantakaa-piro-waita, iyotasi-waiyitaro kaaripirota-tsiri, ipiyatha-waitari asitariri, ³¹ imasontzi-siri-waitzi, ti imonkara-wainiti, ti ithakotantanyia, ti yaripirotan-tayiti, ti inisironkatan-tayityaa. ³² Iyowijitaro okaratzi ikantakaan-takiri Pawa, ikantaki: "Ikaratzi antayitironi kaari-pirori, aritaki inkamayitaji." Iro kantacha, aikiro ijatakaa-tziro yanta-pirota-nakiro, yointhata-kaayitari pasini-payi imayitiro.

2

Tampatzika inatzii Pawa aririka yaminakotanti

¹ Kimitaka pikanta-siri-jiitzi: "Ontzimatyii iwasankitairi antayitziro kaari-pirori." Airo pikanta-siri-waitzi. Tima aririka paminakowintiri pasini atziri, apaniroini pikamanta-kowaitaka awiroka. ¿Tima panta-piintziro awiroka kaari-pirori? ² Tima ayojiitzi tampatzika-siriri inatzii Pawa aririka yaminakowintanti irirori. Iriitaki owasankitaa-yitziro ikaratzi antayitziro kaari-pirori. ³ Pikanta-piinta-jiitzi awirokaiiti, "Ontzimatyii iwasankitairi ikaratzi antziro kaari-pirori." ¿Pisiyakaantzi airo iwasankitajimi awiroka Pawa? ⁴ ¿Tima pimiraawintiri Pawa nisironka-pirotamiri, oyaakotzimiri, amatsin-kawintamiri? ¿Tima piyoti irootaki yamatsinka-wintan-tamiri iwashaanta-kaantyya-mirori pantayitziro kaari-pirori? ⁵ Iro kantacha aikiro-rika pimpiyathata-tyiiaari, airorika pinintzi piwashaantajiro pantayitziro kaari-pirori, aritaki patsipita-jyaaro iyatsimanka Pawa. Tima apaata aririka iñitajiro iyatsimanka Pawa, yaminako-yitajiro-rika maaroni, tampatzika inkantyya iwasankotaan-tayitaji. ⁶ Tima osiyawaita-jyaaro impinayitairimi Pawa okaratzi yantayitakiri. ⁷ Iriitaki Pawa añaakaa-yitajirini ikaratzi kamayita-kakirori yantayitziro kamiithari, irootaki inisampyan-takarori iwaniinkaro, inisampyaakaro impinka-thaitairi, inisampyaakaro irasi iwiro yañaayitaji. ⁸ Iro kantacha katsimaki inkantajyaa Pawa iwasankitajiri ikaratzi kamaita-piinta-karori iniwita-siwaitari, ikaratzi piyatha-waita-kariri, kaari miraawintaironi iroopirori. ⁹ Inkimaatsi-waitajyaa, iwasiri-tajyaa maaroni kamayita-kakirori antayitziro kaari-pirori. Iriitaki itanakyaaroni iñiuro noshininka-payi Judá-iti, impoña yampoita-paaki kaari Judá-iti. * ¹⁰ Iriima kamayita-kakirori yantayitziro kamiithari, iwaniinka-yitajyaa irirori, impinka-thaitairi, kamiitha isaikayitaji. Iriitaki itanakyaaroni iñiuro noshininka-payi Judá-iti, impoña yampoitya-paaki kaari Judá-iti. ¹¹ Tima tikatsi atziri imaniti Pawa.

¹² Maaroni kaari kimakotironi Ikantakaan-taitani, aritaki ompyaakaa-sita-jyaari iyaari-pironka, tima airo yaminakoi-tairi imonkaratakiro-rika Ikantakaan-taitani. Iriima ikaratzi kimakowita-karori, aritaki yaminakoi-tairi imonkaratakiro-rika. ¹³ Tima kaari tampatzika-siritzi-motirini Pawa ikaratzi kimakowita-karori Ikantakaan-taitani, iriitaki tampatzika-siritzi-mota-kiriri ikaratzi monkara-yitakirori. ¹⁴ Tima yokapayi kaari noshininkata, kaari kimakowityaaroni Ikantakaan-taitani, kaari ñaawityaaroni tsika osankinata, iro kantacha imonkara-mintha-waita-sitakaro. Okimiwaitakaro ontzimatyii pasini ikantakaan-taitani yasyitaarimi irirori-payi. ¹⁵ Okimiwaitakaro iroka Ikantakaan-taytziro osankina-siritan-takyaarimi, tima iyotzi paita yantiri. Aririka imonkaratairo, kimosiri inkantyya. Airorika imonkaratziro, okimiwaitakaro apaniroini ikamantako-waityaa, tima iyotzi yantakiro kaari-pirori. ¹⁶ Irootaki yantaitiri apaata

* 2:9 kaari Judá-iti = griego

aririka inkantajiri Pawa yoka Jesús Saipatzii-totaari: “Pamina-kotainiri okaratzi yantakiri imananiikiini atziri-payi.” Irootaki nokinkithata-kota-piintakiri nokamantan-tziro Kamiithari Ñaantsi.

Judá-iti aajatzi Ikantakaan-taitani

¹⁷ Pinkimi nonkantimi noshininka Judá-iti. Kimitaka pikanta-jiitaki awiroka: “Noyota-kotziro Ikantakaan-taitani. Noyotziri Pawa. ¹⁸ Noyotziro okaratzi inintziri. Noyotziro tampatzikata-tsiri, tima iyomitaai-takinaro Ikantakaan-taitani. ¹⁹ Aritaki nomatakiro noyomitairi kaari yotironi, osiyakariri imawityaakita-tyiimi, nonkimita-kaantiro nonkitainkata-kota-tyiirimi saikayita-tsiri otsitini-kitzi. ²⁰ Aritaki noyomitaayitajiri masontzi-siriri. Kantatsi noyomitairi kaari yowaita-tsini, kimiwaitariri iinchaaniki. Tima ontzimi-motina naaka Ikantakaan-taitani. Irootaki yotani-pirota-kaanta-tsiri.” ²¹ Aririkami pimatiro piyomitaayitairi pasini-satzi, ¿Piyomatsitakima awiroka? Tima pinkanta-piintzi awiroka: “Airo pikositzi.” ¿Tima pinkosiniti awiroka? ²² Pikanta-piintzi: “Airo pimayimpitzi.” ¿Tima pimayimpiti awiroka? Pikanta-piintzi: “Airo pipinkathatziri siyakaarontsi.” ¿Tima pinkosita-piintziri awiroka yasitakai-tariri pawaniro? ²³ Pishami-waitaka awiroka piyota-kotziro Ikantakaan-taitani. ¿Tima pimpiyathatyaaro awiroka? Pithainkakiri Pawa. ²⁴ Iroka isankinatai-takiri, kantatsiri: Awiroka-payi kantakaan-takirori ithainka-tasorintsitan-takari pasini-satzi atziri ikisimawaita-sitakari Pawa. †

²⁵ Ikaratzi monkaratzirori Ikantakaan-taitani, kamiitha-witacha itomisitaa-nitaka, tima irootaki osiyakaa-wintzirori yasiyitari Pawa. Iro kantacha tirika imonkarayitiro maaroni Ikantakaan-taitani, aminaasi-waitaka itomisitaa-nita. ²⁶ Iriima pasini-satzi kaari ashininkata, kaari totamisitaa-nita-chani, aririka imonkarata-sitakyaaro Ikantakaan-taitani, iriitaki osiya-pirota-jyaariri totamisitaaniri, tima yasipirota-tyaari Pawa. ²⁷ Yokapayi kaari totamisitaa-nita-chani monkara-winthata-sita-karori Ikantakaan-taitani, iriitaki amina-kota-jimini apaata iroopiro-rika pimonkaratziro okaratzi piyota-kotziri, pipiyathatakaroro-rika, iriitaki wasankitaa-kaanta-jimini, onkanta-witakyaaro totamisitaaniri pinawita awiroka-payi. ²⁸ Tsika akantayita koñaaroni awathaki, ti iro impaitan-taitairi “Judá-iti.” Ari okimitari atomintha-waita-sita-piintaka awathaki, ti iro apaitan-tayitari “totamisitaari.” ²⁹ Tima ompoñaan-taari ikantaitaji Judá-iti tsika akanta-siri-yitanaara. Ari okimi-tzitari atomisitaa-niyitaka, irootaki kantakaan-tzirori asiritakari. Ti iro amonkara-winthatan-tyaarori sankinata-chari, intharowintan-tairi ashininka-payi, irootaki kowa-pirota-chari intharowintawintai irirori Pawa.

3

¹ Kimitaka pikantaki awiroka-payi: “¿Tikatsima apantaini arokaiti Judá-iti? ¿paitama atomisitaa-nitantari?” ² Nokantzi naaka: Oshiki apantairi arokaiti. Iroka itanakarori, iriitaki awaisatzitini yitakari iñaanatakiri Pawa. ³ Tima tzimatsi awaisatzitini ti yoisokiro-yityaari Pawa, ¿Irooma iwashaantan-tyaarori Pawa yoisokiro-yitanta? ⁴ Ti ari onkantya. Okantawitaka ithaiya-witaka maaroni atziri, ti inthaiya-nityaa Pawa irirori. Ari okantzi isankinai-takiri, ikantaitsiri:

Ari pikantatya awiroka, tampatzika-ñaaniri pinatzii, Awirokami yaminakoi-tajimi, ari panaa-kotan-takimi.

⁵ Tima antapiinta-yitziro kaari-piro-taantsi, oñaakan-tzirori tampatzika-siri inatzii Pawa. Kimiwaitaka aritaki ankantakimi: “Irootaki noyaaripiro-sirinka oñaakan-tzirori oshiki ikamiitha-pirotaki Pawa, ¿paitama iwasankitaa-wintan-tyaanarori okaratzi oñaakan-tzirori ikamiitha-pirotzi irirori? Kaari tampatzika-siriri.” (Ari okanta akinkithasiri-waitari arokaiti atzirin-kakiini.) ⁶ Ti ari onkanta-tzimaityaa. Kaarimi tampatzika-siriri Pawa, airotyaa yamina-kotairimi osaawi-satziiti, iwasankitaa-yitajiri. ⁷ Kimitaka ankantimi aajatzi: “¿paitama iwasankitaan-tyaanari Pawa nothaiyaka, tima nonthaiya-piinta-kityaa irootaki ipinkathaitan-tariri Pawa ti inthaiya-nityaa irirori?” ⁸ Kimitaka ankantimi aajatzi: “¡Thami ankaaripiroti! tima irootaki ñaakantironi kamiithari.” (Irojatzi imishakowintai-takinari naaka nokinkithatakiro kimitakarori iroka, omapiroatya.) Iro kantacha irootaki kamiithatatsi iwasankitaitiri ikaratzi ñaawaitzirori iroka.

Tikatsi tampatzika-siriri

⁹ ¿Irooma kanta-kotacha aka, Judá-iti anayitzi arokaiti ti ampanta-pirotai, airo okantzi anaakoyitiri pasini-satzi? Aritaki okantari, tima nokantzi-takari maaroni akarajitaki,

† 2:24 Wairontsi

kimiwaitaka ompyaakaa-siwaita-kaimi ayaaripironka, okantawitaka Judá-iti anayitzi aajatzi pasini-satzi atziri anayitzi. ¹⁰ Aritaki osankina-kotaka, kantatsiri:

Tikatsi tampatzika-siriri, ti intzima-jati aparoni.

¹¹ Ti intzimi kimatha-waitaniri.

Tikatsi amina-minatairini iyotajiri Pawa.

¹² Ithonka ipiya-siri-jütaka, tikatsi apantyaarini.

Ti intzimi impaityaa mataironi kamiitha-siriri.

Ti intzima-jati aparoni.

¹³ Kaaripiro-ñaani-waitaki, okimiwaitakaro ithano iroomi omorona tsika ikitatai-tziri kaminkari.

Amininitaka ithaiya,

Kipiya-waanti-waitaki isiyakari ikanta maranki.

¹⁴ Tima ikisima-waitanta-piintaki, ikawiyantayitzi.

¹⁵ Amikii-tzitaka jayitzi iwakanti, inintzi inkapathai-nkata-kaanti.

¹⁶ Ipampitha-wokita-piintakiro ikinaitzi yapirotan-taitzi, inintzi inkimaatsita-kaanta-waityaa.

¹⁷ Ti impampitha-wokita-piintairo jatachari isaikaitzi kamiitha.

¹⁸ Ti impinkathaakitajiri Pawa.

¹⁹ Ayotzi ari yaminakotairi Pawa ikaratzi sintsiwinta-waita-karori Ikantakaan-taitani. Airo okantaji itikañaanitajyaa inkanti: "Ti namaawaitiro." Imairiyitaji maaroni osaawi-satzi-payi. ²⁰ Tima tikatsi matironi imonkaratiro Ikantakaan-taytziri, irootaki inkantan-tyaariri Pawa: "Tampatzika-siri nonatzii." Aririka ayotako-pirota-najiro Ikantakaan-taitani, ari ayopiritiri oshiki akaaripiro-kitaki.

Pawa ontampatzika-siritairi, aririka awintaa-sirita-najyaari

²¹ Iro kantacha owakira iñaakairo iroñaaka Pawa antampatzika-siritan-tajyaari. Ti osiyaaro pairani, asintsiwinta-siwaitakaro Ikantakaan-taytziri antampatzika-siritan-tajyaari. Irootaki isankinata-kotakiri Kamantan-tzinkari-payi, irojatzii isankinata-koitakiri Ikantakaan-taitaniki. ²² Iriitaki Pawa otampatzika-siritaini, aririka awintaa-sirita-najyaari Jesús Saipatzii-totaari, ankimisanta-najiri irirori. Ti anasiyityaa, aajatzi asiyari pasini-payi. ²³ Tima maaroni akaaripiro-siritaki. Irootaki airo okantanta añaayitairo iwaniinkaro Pawa. ²⁴ Iro kantacha itampatzika-siri-yitai Pawa, inisironka-pirotaji irirori ityaankairi Saipatzii-totaari Jesús ipina-winta-yitai arokaiti. ²⁵ Irootaki ityaankan-takariri Pawa inkapathain-kawintai Saipatzii-totaari iwamaitakiri, itsimaryaan-tajyaari Pawa aririka awintaa-sirita-jyaari Saipatzii-totaari. Iro imatantakarori Pawa iñaantai-tyaariri yasi iwiro itampatzika-siritzi irirori. Tima pairani oshiki ikisasi-witakaro Pawa ipiya-pironka atziri-payi, amawiki ikanta-piintakiro. ²⁶ Irooma iroñaaka, iñaakayitai iriitaki kamiitha-siriri. Tima tampatzika-siri ikanta irirori, itampatzika-sirita-kairi ikaratzi awintaa-sirita-naariri Jesús.

²⁷ ¿Tzimatsima iroñaaka ashamiwintajiri? Tikatsi. ¿Paitakama? ¿Irooma kantakaan-tziri ti intzimi ipaita monkarata-ironi Ikantakaan-taitani? Tityaa, iro kantakaan-tziri awintaa-siritani. ²⁸ Airo okantzi ishamiwaityaa tampatzika-siriri, tima ti imatiro yitsinampairi yakowintawitakaro Ikantakaan-taytziri. Apatziro imataitziro yawintaa-siritaitari Saipatzii-totaari. ²⁹ ¿Apatziroma arokaiti Judá-iti yantzimo-yitairo Pawa? Ti. Ari akaratajiri kaari ashininkayita, yantzimo-yitairo maaroni. ³⁰ Tima aparoni ikanta Pawa. Tsika ikantakaa-yitaji arokaiti itampatzika-siri-yitai, ari inkimitaa-yitairi aajatzi kaari totamisitaa-nita-chani. ³¹ ¿Tima nomiraawintiro naaka Ikantakaan-taitani nokinkithata-kotakiro awintaa-sirin-kantsi? ¡Ti ari onkanyaa! Nokantatzii: "Iroopiro onatzii Ikantakaan-taitani."

4

Isiyakaa-wintantzi Abraham

¹ Thami ankinkithasirita-kotiri awaisatzitini Abraham. ¿Tsikama ikantai-takiriri irirori itampatzika-siritan-taari? ² Iroomi yakowintyaaromi Abraham tampatzika-siritakairinimi, aritaki ishami-winta-waita-kyaami irirori. Airo ishamiwinta-jirimi Pawa.

³ Iroka ikantai-tziri Osankinaritsi-piroriki:

Tima yawintaakari Abraham yoka Pawa, irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani.

⁴ Thami asiyakaa-winta-wakiro: Aririka yantawaiti aparoni atziri, ipinaitziri. Ti inisironkata-sitai-tyaari, ipinaita-tziiri yantawaitaki. ⁵ Iriima kaari antawaita-tsini, aririka iñiuro impinata-sitai-tyaari, inisironkai-tatziiri yoka. Ari ikantari atziri-payi ikaratzi thainka-tasorintsi-waita-tsiri pairani, yawintaa-siritaari Pawa, aritaki iñaajiro

intampatzika-siritairi. Aritaki inisironkatairi yawintaa-sirita-naari, ti yakowintawa-sityaaro. ⁶ Irojatzji ikinkithata-kotakiri pinkatharini David inkimo-sirita-kaayitairi Pawa itampatzika-sirita-kaani, kaari ñaasintsi-waiwintyaaroni, ikantaki:

⁷ Kimosiri inkantajyaa atziri ipyaakoi-tajiri yantawitakaro kaari-pirori, Okimiwaitaaro imanakoi-tatyii-nirimi iyaari-pironka.

⁸ Kimosiri inkantajyaa atziri, kaari yaminakotani Pawa iyaari-pironka.

⁹ Iriitaki inkaratji kimosiritaa-tsini, ¿Apatziroma arokaiti akaratzi ipaitaitajai “totamisitaari?” Kimitaka ti, ari isiyayitajai aajatzi kaari totamisita-chani. Pinkinkithasiriti akantakiri:

Yawintaanaka Abraham, irootaki ikimita-kaantai-taariri itampatzika-sirita-kaani.

¹⁰ ¿Tsika-paitima ikimita-kaantaari Pawa awaisatzitini Abraham itampatzika-siritani? ¿Aripaitima imatakiro itomisitaa-nitaka? ¡Tira! Iro yampoiwaitajai itomisitaa-nitaja.

¹¹ Tima aririka ompiro-tanaji itomisitaa-nitaka irootaki iyotaitantari yawintaa-naari Pawa. Iriima Abraham yitzakaro yawintaakari irirori Pawa, itampatzika-siritzi-takari tikira-wintha intomisitaa-nityaa. Ari ikantakari Abraham yitanta-karori itampatzika-sirita-kaitziri. Irootaki ikimita-kaantai-takariri iriitakimi charinin-tajyaaririmi maaroni tampatzika-siriri-payi, ti onkowa-jaantajyaa intomisitaa-nitaityaa. ¹² Omapiro-witayia ipaitaitajai aroka-payi “totamisitaaniri” arokataki icharini-pirotani Abraham, tima ari akaratziri atomisitaa-nita. Iro kantacha ti iro asiyanta-jyaariri ikanta irirori itomisitaa-nita, iro asiyantaariri awintaa-sirita-naari Pawa, ikimitaakiro irirori Abraham, yitakaro yawintaa-siritari tikira-wintha itomisitaa-nita.

Awintaa-sirinka añaanta-jyaarori ikasiya-kaita-kairi

¹³ Tima ikasiya-kaitzi-takari pairani Pawa awaisatzitini Abraham aajatzi inkaratji incharinin-tajyaari yasitajyaro maaroni kipatsi, ikasiya-kaitzi-takari tikira-wintha osankinatyaa Ikantakaan-taitani. Apatziro yawintaa-siritanaka Abraham. ¹⁴ Tima inkaratji ñaayita-jironi ikasiya-kaani Pawa, kaari yokaiti sintsiwinta-siwaitarori Ikantakaan-taitani. Arimi onkantaayami, ampinaasi-waityaami awintaa-siritari Pawa, tikatsi apantyaaroni ikasiya-kaakairi. ¹⁵ Ikaratzi sintsiwinta-waitarori Ikantakaan-taitani, apatziro ifiuro iwatsimairi Pawa ti imatatyiiro yitsinampairi. Tima airo otzimakimi Ikantakaan-taitani, airo otzimimi ikinakaa-sitaitani.

¹⁶ Iriitaki ñaayita-jironi ikasiya-kaani Pawa ikaratzi awintaa-naariri inisironka-pirotanta Pawa. Ari inayitajiro inkaratji incharinin-tajyaari, tira apatziro añaayitajiro arokaiti Judá-iti, ipajiinkai-takiri Ikantakaan-taitani, maaroni inkaratji awintaa-sirita-jyaarini Pawa, osiya-kotaariri Abraham. Osiyawaitaaro incharini-yitaimi Abraham maaroni arokaiti. ¹⁷ Irootaki isankinatan-taita-karori, ikantaitaki:

Aritaki noshikyaa-jimiri pincharinin-tajyaari, iinasiyita-jyaaro impiyotajyaa inkaratji ishininkata-wakaa-jiitaja.

Irootaki ikasiya-kaani Pawa. Irootaki yawintaa-siritan-takariri Abraham. Omapiro-tatya imonkaratairo Pawa, kantatsi irirori yañaakaa-yitairi kamayita-tsiri, tima iriitaki owitsika-yitakirori kaari tzimayi-witachani pairani. ¹⁸ Iroka ikantakiriri awaisatzitini Abraham: “Inasiyita-jyaaro pincharinin-tajyaari, impiyotajyaa inkaratji ishininkata-wakaa-jiitaja.” Ikantzi-takari aajatzi: “Tima ari inkantajyaa ishikitaji irirori.” Irootaki ikimisantan-tanakari Abraham, okantawitaka oshiki opomirintsizimotakari inkimisantan-tyaariri. ¹⁹ Yaakowinta-piintakaro yawintaa-sirita. Yasi iwiro ikinkithasirita-kotaro, ikantzi: “¿Tsikama onkantaayaka? Tzimataiki naaka 100 nosarintsiti, irootaintsi nonkami. Ti owaiyanta-niti noina Sara.” ²⁰ Ari okantawitaka ikinkithasiri-waita, ti inkiso-siri-wintiro ikasiya-kaakiriri Pawa, ti onkantzi-moniintyaari yawintaa-siritari. Aikiro imapirota-nakitziuro yawintaa-siritari, ari ikanta-piintanakitziuro itharowinta. ²¹ Iyopirotzi Abraham ari imatakiro Pawa okaratzi ikasiya-kaakiriri. ²² Irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani. ²³ Irootaki isankinata-kaantan-takarori Pawa tsika okanta-kota. Ti isankinata-kaanta-sityaaro ampinkathantyaariri Abraham. ²⁴ Iro isankinata-kaantan-takarori ayotanta-jyaari ikimita-kaantai itampatzika-siritani aroka-payi, aririka awintaa-sirita-najyaari owañaajiriri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari ikamawitaka. ²⁵ Tima iriitaki kamaminta-yitairi arokaiti, okantakaan-tziro akaaripiro-waitaki. Irijatzji añaajatsi itampatzika-sirita-kaantairi.

5

Opoñaantari itampatzika-sirita-kaitai

¹ Iroka okantaka. Irootaki awintaa-siritari tampatzika-sirita-kaayitairi. Irootaki aripirotan-taariri Pawa. Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari matakaa-yitairori iroka. ² Tima

awintaa-siritaari Jesús Saipatzii-totaari, iyotakaa-yitairo inisironkatani Pawa anayitaji. Kimosiri ankanyaa añaayitajiro apaata iwaniinkaro Pawa. ³ Ti apatziro ankimo-siri-wintajiro añaayitairi apaata, ankimo-siri-wintzi-tyaaro awishimo-yitajainiri iroñaaka. Tima ayojiitzi aririka añaayitiro ankimaatsi-waityaa, irootaki akowintanin-tyaari. ⁴ Aririka akowintapiintiro, aritaki aawyyaa-sirita-nitai. Aririka aawyyaa-sirita-nitaji, aritaki awintaa-pirota-najyaari ayaakoniintani. ⁵ Airo yaminaakaa-siwaitai ayaakoniintani. Tima añaataikiro itako-pirotakai Pawa, ityaanka-kairi Itasorinka okimiwaitakaro isako-pirotai-tatyii-nirimi.

⁶ Okanta ininta-paititaki Pawa, aripaiti ikama-winta-yitai Saipatzii-totaari, okantaw-itaka athainka-tasorintsi-waiwitaka, ti aawyaawaita-niti. ⁷ Tikatsi matapiintironi inkamawintiri pasini atziri. Tima tzima-witacha kamawintirini atziri kamiitha-siriri. ⁸ Iro kantacha okantawitaka akaaripiro-siri-witaka arokaiti, ikamawintakai Saipatzii-totaari. Oshiki itako-pirotakai Pawa, ityaankakiri Saipatzii-totaari inkamawintai. ⁹ Ityaankakiri Saipatzii-totaari inkapathain-kawintajai intampatzika-sirita-kaantairi. Ari imatakirori ainiro akaaripiro-siri-wijiita, ¿Kantatsima iroñaaka antharowan-tyaari yapirotai itampatzika-siri-yitajaira? ¹⁰ Tima pairani ainiro akisa-niinta-witari Pawa, ityaanka-kairi Itomi inkama-winta-yitajai, ari okanta aripirotan-taariri. Ari okanta ayopirotan-taari aritaki awisako-siri-yitai, tima yañaawintajai Saipatzii-totaari. ¹¹ Ari okantakari, ikimo-siritakaa-piro-yitajai Pawa, tima iriitaki Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari aripirota-kaajiriri.

Adán aajatzii Saipatzii-totaari

¹² Pairani aparoni ikanta atziri itakaan-tanakarori ikaaripirotaki. Iro wasankitaantsi iñaakiri, ikaamani-yitai. Irojatzii antitanain-chari maaroni icharinita-naari, ikaaripiro-yitanaki maaroni osaawi-satziiti, ikaamani-yitanaki. ¹³ Irootaki awisain-siri tikira-mintha isankinaitiro Ikantakaan-taitsiri. Tima yokaiti añaayitain-tsiri pairani tikira-mintha isankinaitiro Ikantakaan-taitsiri, onasitajyaa imishakowintaitairi. Iriima yokaiti ampoyita-tsiri itzimayitaji ikaratzi piyathata-karori Ikantakaan-taitsiri onasiyitajyaa aajatzii yaminakowin-tairi. ¹⁴ Ikanta ikamaji pairani Adán, ikamitaka aajatzii ikaratzi icharini-yitanaari irirori okantawitaka onasiyitaka iyaari-pironka. Irootaki jatakota-naintsiri irojatzii itziman-takari pairani Moisés. Iriitaki Adán osiyakaa-winta-kariri pasini atziri pokaintsiri. ¹⁵ Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari yoka. Iroka okanta isiyakaa-wintai-takiri: Tima atziri inawiita Adán, ikaaripiro-waitaki, iriitaki kantakaan-takirori ikamayitan-takari oshiki atziri. Ari ikimi-tzitakari Jesús Saipatzii-totaari, atziri inaki irirori, ikamawintantaki, irootaki yañaaw-siritan-taari oshiki pasini atziri, ikantakaakaro Pawa inisironkatantzi. ¹⁶ Iro kantacha inisakotaro Pawa inisironkatantaki irirori, ti isiya-kotyara itakaan-tanakarori ikaaripirotaki. Tima iyaari-pironka aparoni atziri, irootaki kantakaan-takirori iwasankitaan-taitaari oshiki atziri. Irooma inisironka Pawa irootaki kantakaan-takirori itampatzika-siritan-taariri oshiki kaaripiro-waiwita-chari. ¹⁷ Ikanta ikaaripirotaki pairani aparoni atziri, yoka Adán, okimiwaita-nakaro “Kaamanitaantsi” atzirita-nakityiimi, irootaki opirawaita-kyaarini atziri-payi. Irooma iroñaaka aririka yañaaji atziri-payi, okimiwaitaaro yiitsinampaajiro kaamanitaantsi. Tima aparoni atziri, yoka Jesús Saipatzii-totaari, inisironka-pirotairi atziri-payi, itampatzikatakari, tikatsira yanti imatantaarori tsika ikantaja iroñaaka.

¹⁸ Iroka nosiyakaa-wintziri: Aparoni atziri kaaripirotaantsiri, iriitaki kantakaan-takirori iwasankitaan-taitakari oshiki atziri. Iriima pasini kamiitha-siriri atziri inatzii, iriitaki kantakaa-karori yawisako-siritan-tajyaari oshiki atziri-payi, yañaaw-siri-yitaji. ¹⁹ Aparoni piyathari atziri, iriitaki kantakaa-karori ikaaripiro-siritan-tanakari oshiki atziri. Iriima pasini kaari piyathata-chani atziri, iriitaki kantakaa-karori itampatzika-siritan-taari oshiki atziri. ²⁰ Irootaki opoñaantari isankinaiti-tziro pairani Ikantakaan-taitsiri, iyotanta-jyaari atziri-payi kaari-pirori inayitzi. Okantawitaka oshiki ipiyatha-waiwitaka, antaro inisironkatairi Pawa. ²¹ Pairani kimiwaitaka atzirita-tyiimi “Kaari-piron-tantsi,” irootaki opirawaita-yaarimi atziri-payi, irojatzii owamaan-tyaita-kariri. Iro kantacha iroñaaka kimiwaitaka atzirita-tyiimi “Nisironkataantsi,” irootaki pinkathari-wintan-taatsinimi. Aritaki inisironka-yitai Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, itampatzika-sirita-kaayitajai asi owantajyaarori añaayitaji.

6

Ikama-pithai-takiro kaari-piron-kantsi

¹ ¿Kamiithama ankanti: Thami ankaaripiro-waiti inisironka-pirotan-tairi Pawa? ² ¿Ti ari onkanyaa! Osiyawaita-naaro ankama-pithata-kityiromi ayaari-pironka. ¿Kantatsima aparoni kaminkari ijatakairo inkaaripiroti iyaamanin-kakiini? ³ Aamaa-sityaa

pipyaakotakaro awirokaiti akiwaawintaari Saipatzii-totaari Jesús, akimita-kowaitaari tsika ikanta iwamaitakiri irirori. ⁴ Irootaki siyakaa-wintacha ankamakaa-jiromi tsika akantawita pairani. Ikitaitakai. Opoña iwañaaitakai aajatzi, akimita-kotaari Saipatzii-totaari. Tima itasorinka Pawa owirintairiri Saipatzii-totaari, ikimita-kaayitai arokaiti owakirarimi atziri añaayitaa-tsini.

⁵ Tima asiya-kota-jyaari irirori, kimiwaitaka ankamayita-kityiimi, tima iwañaaitajai ikimitaakiro irirori. ⁶ Tima kimiwaitaka tsika akantayitara pairani atzirin-kakiini, ari intspatai-takairimi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takaimi. Ari akama-pithatajiro akaaripiro-waiwitaka. Irootaki kaari asiayitan-taari iroñaaka impiratani “Kaari-pirotaantsi.” ⁷ Tima aparoni kaminkari tikatsi yantayitai iyaamanin-kakiini, ti inkaaripirotaaji. ⁸ Tima antsipa-yitaari Saipatzii-totaari iwamaitakiri, awintaa-siri ankantayaa antspa-yitajyaari ikaratzi yaña-sirita-kaayitairi. ⁹ Tima ayojiitzi airo yapiitajiro Saipatzii-totaari inkamawintantaji. Aparoni okaratzi ikamaki, añaaji. Ti opirawaita-jyaari irirori “Kaamanitaantsi.” ¹⁰ Aparoni okaratzi ikamawintakiri irirori antayizirori kaari-pirori. Tima yañai-motajiri iroñaaka Pawa. ¹¹ Ari pinkimita-jyaari awirokaiti, pinkimita-kaantajyaa pinkama-pitha-yitairomi piyaari-pironka, iritaki Saipatzii-totaari Jesús kantakaan-tairori iroñaaka pañii-motan-taariri Pawa.

¹² Irootaki airo pinintanta ompyaakaa-sita-jyaami piyaari-pironka. Ontzimatyii piitsinampajiro piniwitari. ¹³ Tima pimatakiro pikimita-kaantaaro pinkama-kityiimi, añaajimi, pisiyakaantiro aritakimi jatakimi Pawaki, pikanta-pajiri: “Iroka nowatha, nantanta-piintyaarori kamiithata-tsiri.” Aritapaaki pikimita-kaantaro piwatha irootaki pikaaripiro-waitanta-piintaa. ¹⁴ Aritapaaki pikimita-kaantakiro “Kaari-piron-kantsi” atziri onatyiimi, irootaki ompirawaityaamini. Tima ti pañai-motajiro awiroka Ikantakaan-taitsiri, apatziro pañaimo-yitajiro nisironkataantsi.

Ompirayitaari tampatzika-siritaantsi

¹⁵ ¿Kamiithama ankanti iroñaaka: “Thami ankaaripiro-siriti, airo añaamotantaro Ikantakaan-taitsiri, apatziro añaamotajiro nisironkataantsi?” ¿Ti ari onkanyaa! ¹⁶ ¿Tima piyotzi aririka impiratai-tyaami, ontzimatyii pinkimisanta-piintiri ompiratamiri? Pikimita-kaantakiro atziritimi piyaari-pironka, irootaki ompirawaityaamini, aritaki pinka-masi-ritaji. Irooma pinkimita-kaanta-najiro iriitaki Pawa pinkimisanta-piintaji, aritaki pintampatzika-siritaji. ¹⁷ Tima pairani, pikimita-kaantakiro iroomi “Piyaari-pironka” ompirayyaamini. Irooma iroñaaka pakowintaaro pinkimisanta-najiro okaratzi iyomitaa-yitzi-taita-kamiri. ¹⁸ Iroñaaka ti ompirayyaami “Piyaari-pironka,” apatziro opirataami “Tampatzika-sirin-kantsi”. ¹⁹ Nosiyakaa-winta-tzimiro ayota-kota-piintzi arokaiti aririka impirataaji, irootaki ankmathatan-tyaarori okaratzi kompitzi-mowaitairi aroka-payi. Tima pairani pisiyakaan-tawaitakiro atzirita-tyiimi “Karipiro-yitatsiri” irootaki opirawaityaamini, aritaki okimiwita-kamiri “Piyathataantsi,” tima oshiki pipiyathata-piintaka. Iro kantacha iroñaaka opirataami “Tampatzika-siritaantsi,” aritaki piñaayitairo pintasorintsi-siri-yitaji.

²⁰ Pairani ainiro opirawaitami “Karipirota-tsiri,” ari pisaika-mintha-waita-sitari, tikatsi sintsiwintimini pintampatzika-siriti. ²¹ Iro kantacha piyotai iroñaaka tikatsi apantyaaroni iroka. Iro kamiithatatsi pimpasiki-wintairo iroñaaka tsika pikantawita pairani. Piyomitaajiri ikaratzi antayizirori iroka-payi aritaki inkama-siri-yitaji. ²² Iro kantacha ti onkimita-kaantaimi ‘Piyaari-pironka’ awirokamii opiratani. Iriitaki Pawa opirataamiri. Iriitaki kamiitha-pirota-kaajimiri. Aritaki yasitajyaami, tima pasi piwairo paña-nitaji. ²³ Iroka “Kaamanitaantsi” okimiwaitakaro iroomi impinaitairimi antawaita-piinta-kiirori kaari-pirotaantsi, kimiwaitaka iriimi opiratani. Irooma “Añaanitantsi” okimiwaitakaro iroomi inisironka Pawa ipasiyitaariri ikaratzi tsipa-siri-yitaariri Jesús Saipatzii-totaari, Awinkathariti.

7

Isiyakaa-wintai-tziro aawakaantsi

¹ Iykiiti, awiroka-payi noñaanatzii pikaratzi piyotako-yitziro Ikantakaan-taitani. ¿Tima piyojiiti aririka inkami atziri ikama-pithatakiro Ikantakaan-taitani? ² Ikimiwaitakaro kooya tzimatsiri oimi. Ainiro yañai-motziro oimi, ontzimatyii ontipata-piintyaari. Irooma aririka inkama-pithatakiro, aripaiti osaikasi-waitajyaa ³ Irooma oñaaji-rika pasini sirampari ainiro yañai-motziro oimi, omayimpitaki. Irooma inkamaki-rika, ari osaikasi-waita-jyaari, kantatsi oimintajyaa pasini, airo ikimita-kaantaitaro mayimpiro.

⁴ Iykiiti, siyakaa-winta-chari aka kimiwaitaka atzirita-tyiimi “Ikantakaan-taitsiri,” irootaki piiminta-kyaarimi pairani. Iro kantacha pikama-pithatakiro awiroka-payi

Ikantakaan-taitsiri, tima pikaratakiri Saipatzii-totaari iwamaitakiri pairani. Okimiwaita-naaro iroñaaka pisaika-sita-jyaami piimintaari pasini, iriitakira iwañaaitairi. Irootaki okamiithatantari pantawaitainiri awiroka-payi iroñaaka Pawa. ⁵ Tima tikira añiuro siyakaa-wintain-chari “Kaamanitaantsi,” oshiki apiyathata-piintakaro Ikantakaan-taitsiri, antapiintakiro karipi-rotatsiri. Irootaki owamaa-sirita-kairi. ⁶ Okimiwaitakaro iroñaaka ankama-pithata-jiromi, asaikasi-waitaja. Añaayitajiri owakirari, iriitaki Tasorinkantsi kantakaan-taarori impiratan-tairi Pawa. Ti onkimita-jyaaro pairani, asintsiwinta-waitaro paisatori isankinai-takiri.

Kaari-pirotaantsi saika-siritan-tanari

⁷ ¿Kamiithama ankanti: “Tikatsi apantyaaroni Ikantakaan-taitsiri?” ¡Tira! Irootaki oyota-kayinari nokaaripirota-piintzi. Tima iroka ikantaitaki Ikantakaan-taitaniki: Airo ayimawaitizimi piniwitanyaa.

Iro kantacha, airo noyota-kota-jiromi kanta-kota-chari, airo noyotaa-jatzimi tzimatsi nokinakaa-sitakari noniwi-siri-waita-piintaka. ⁸ Irooma noyota-kotajiro Ikantakaan-taitsiri, ti nonkisa-siwai-nitaiyaa, oshiki noniwiwaita-piintaka. Airo noyota-kota-jiromi ikantakaan-taitsiri, airotyaa okaaripirotzimi nantayitzi. ⁹ Pairani ti noyowityaa kaari-pirori onatzii noniwisiryaaari nokinkithasiritaniki. Nosaika-siwaita-piinta, tikatsi sintsitinani. Irooma noyota-kotajiro Ikantakaan-taitsiri, aripaiti noyotanaki nokaaripiro-waitatzii, arikati nonkama-siritaji aajatzi. ¹⁰ Irootaki owamaa-siritaanari iroka Ikantakaan-taitsiri. Iro opoñaanta-jaanta-witari isankinai-tziro iroka Ikantakaan-taitsiri, irootaki kantakaan-tironimi yañaanitan-taityaarimi. ¹¹ Nokimita-kaantajiro naaka atzirita-tyiimi “noyaaripironka,” irootaki oñasirinkinami nitanakaro noyota-kota-nakiro Ikantakaan-taitsiri. Amatawi-waitakina, irojatzii owamaan-takanari. ¹² Iro kantacha iroka Ikantakaan-taitsiri tasorintsi onatzii, tampatzikari onatzii, kamiithari.

¹³ ¿Irooma owamiithanka, kantakaarori nonkaman-tajyaari? ¡Tira! Kaari Ikantakaan-taitsiri wamainani, irootaki noyaaripironka wamainani. Tima apatziro oyotakaamatsitaanaro noyaaripironka iroka Ikantakaan-taitsiri. ¹⁴ Ayojiitzi irootaki asiri okinkithata-kotziri Ikantakaan-taitsiri. Iro kantacha osiyawaitakaro impimantaitatyiiromi awatha impiraa-waitai-tyaaro, irootaki “Kaari-pirotaantsi” opirawaitaini. ¹⁵ Irootaki kaari noyotanta opaita nokaaripiro-siritantari. Tima ti naaka nintawintha-waita-sita-chani. Otsimaa-siri-waitakina. ¹⁶ Ti onimotaa-jaitina okaratzii nantapiintakiri, ari noyotziri kamiithari onatzii Ikantakaan-taitsiri. ¹⁷ Okimiwaitakaro ti naaka antasityaaroni, “Kaari-pirotaantsi” atzirin-takanari, irootaki sintsitinani nomatan-tarori. ¹⁸ Okantawita nonintzi nantiro mi kamiithari, ti nomatiro. Okimiwaitakaro irootakimi nowatha kaari kamiithata-tsini. ¹⁹ Ti nomatiro noitsinampairi nomatiro kamiithari noninta-witari. Apatziro nomata-piintziro kaari-pirori kaari noniwitari. ²⁰ Irootaki osiyanta-karori atzirita-kityiimi “Kaari-pirotaantsi” atzirintakana, irootaki antakaa-piinta-kinarori kaari-pirori.

²¹ Irootaki sintsiwinta-piinta-kinari nonkaaripiro-waiti, okantawitaka nonintzi naaka nantiro mi kamiithari. ²² nosiriki nokanta-siritzi: “Iroopirori onatzii Ikantakaantsiri Pawa.” ²³ Irooma nowathaki koñaaroini, okimiwaitakaro oñaasintsityaaroni nosiri. Okimiwaitakaro aajatzi iroomi nowatha asita-kota-kaantiro mi nosiri, ari osintsi-waitiro mi nokaaripiro-siriti. ²⁴ ¡Ikanta-machiitana! ¿Paitama misitowa-kaantaironi nosiri ominkyaa-kaantakiro nowatha, irojatzii owamaa-siritan-tyaanarimi? ²⁵ Iriitakira Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari matajironi. Nopaasoonkitajiri Pawa otyaankakiriri imatantaarori. Arira okanta, iro nosiri nomatan-tajyaarori nonkimisantajiro Ikantakaantsiri Pawa. Irooma nowatha koñaaroini irootaki nantanta-piintari okantakaantsiri “Kaari-pirotaantsi.”

8

Ikinkithasirita-piintai-tziri Tasorinkantsi

¹ Tima antsipa-sirita-jyaari Saipatzii-totaari Jesús, airo iwawankitaa-yitai. ² Tima ti añiimotajiro Ikantakaan-taitsiri kamanta-kotzirori kaari-pirotaantsi, wamaa-siritantatsiri. Apatziro añiimotajiro iroñaaka pasini ikantakaan-taitsiri kamanta-kotzirori añaasiri-yitai atsipa-siritaari Saipatzii-totaari Jesús. ³ Tikatsi matironi itsinampairi intampatzika-siriti yaakowinta-witaro Ikantakaan-taitsiri, tima maaroni arokaiti otzimotai awatha kaari aawyaawaita-tsini. Iriima Pawa iriitaki matairori itampatzika-sirita-kaayitairi atziri-payi, irootaki ityaantan-takariri Itomi-pirori yatziritzi-motanti, otzimimo-witakari iwatha osiyaro awatha aroka. Iriitaki atsipita-karori iwawankitaa-wintakiri Pawa iyaari-pironka maaroni atziri. ⁴ Irootaki aawyaan-tayitaarori atampatzika-siri-piro-yitaji iroñaaka, tima iroopiro onatzii ikantakaan-taitakiri.

Irootaki amata-piintaji okaratzi imatakaa-yitairi Tasorinkantsi. Airo antapiinta-sitaaro okaratzi aniwita-siwaitari aroka-payi. ⁵ Ikaratzi osiriwaitarori yantayitiro iniwita-sitari, okimiwaitakaro atzirita-tyiimi "Niwitaantsi," irootaki opirawaitaarinimi. Iriima ikaratzi osirita-piintarori inkimisantairi Tasorinkantsi, iriitaki ijwaritaari. ⁶ Ikaratzi osiriwaitarori yantiro iniwita-siwaitari, airo ishinta inkama-siriti. Iriima osirita-piintanakariri Tasorinkantsi, kamiitha yañaayitaji. ⁷ Ikaratzi osiriwaita-sitarori yantayitiro iniwita-siwaitari, airo ishinta iñaantyaarori inkisaniintiri Pawa, airo ikimisantairo okaratzi ikantakaan-tziri Pawa, airo imatajiro yitsinampairi inkimisantairi. ⁸ Tima inkarati matakirori iroka-payi, kimiwaitaka tikatsi yantajiri irirori-payi onimotan-tajyaariri Pawa.

⁹ Iro kantacha tira pimatiro awiroka-payi iroka, apatziro pisirita-piinta-naaro okaratzi ininta-kayimiri Tasorinkantsi, tima iriitaki saika-siritan-tamiri. Ikaratzi kaari yotairini Itasorinka Saipatzii-totaari, ti yasitajyaari Saipatzii-totaari. ¹⁰ Tima kaamani pikantawitaka okantakaaro piyaari-pironka. Iro kanta-tzimaitacha iroñaaka isaika-siritantaami Saipatzii-totaari, añaasiritaimi, itampatzika-siritaimi. ¹¹ Tima isaika-siritan-taami Tasorinkantsi, iriitaki añaanita-kaajimini, ikimitaajiri Saipatzii-totaari Jesús, yañaawathata-kaajiri.

¹² Ari okantari iyikiiti, ti onkamiithati antayitairo okaratzi aniwita-siwaitari. ¹³ Iroorika panta-piinta-najiri, aritaki pinka-masi-ritai. Irooma pisirita-piinta-najyaarorika okaratzi ininta-kayimiri Tasorinkantsi, onkimiwaitaaro atziriritimi "Piniwinka," irootaki piwamaa-kirimi, aritaki pañaasiritai. ¹⁴ Ikaratzi antanajirori inintziri Tasorinkantsi, aritaki intomin-tajyaari Pawa. ¹⁵ Tima yoka Tasorinkantsi ityaankakiri Pawa, airo yookaimi, papiitajiro = kari pinkimita-kota-jyaari opirataari itharowan-tawaitzi. Tasorinkantsi kantakai-yaaroni intomin-tantyaamiri Pawa. Irootaki omatanari ankimita-kaantajiri apaa yoka Pawa. ¹⁶ Iriitaki Tasorinkantsi yotakaajaini aroka itomi Pawa. ¹⁷ Tima itomi Pawa anyitai, aritaki atsipataari Saipatzii-totaari asiyitairo okaratzi yasitakaa-kariri Pawa. Tima antsipataari Saipatzii-totaari akimaatsi-waitaka, aritaki antsipata-jyaari tsika otzimapaji iwaniinkaro.

¹⁸ Nokinkithasirita kapichiini akimaatsi-waita iroñaaka, tikatsi ompaita-matsitajyaa aririka añaajiro apaata iwaniinkaro. ¹⁹ Maaroni iwitsikani Pawa iyaakoniintairi yapata-tairi itomi-payi. ²⁰ Yaminaa-siwaitaka iwitsikani, ti yaawyiro inintawitari, tima Pawa kantakaarori okantanta-paintari. Iro kantacha oyaawintaka yokaiti, ²¹ iñaayitajiro iwaniinkaro, aririka isaikasi-waitajyaa itomitaari Pawa. Ari okarata-paaki atziriritimi "Sitzitaantsi," irootaki opiratan-tachanimi. ²² Kimitaka inkaminthaa-jiitayitini ikaratzi iwitsikai-takiri ikimiwaitakaro ontzima-niti kooya. ²³ Aajatzi aroka-payi, okantawitaka añaawotakari Tasorinkantsi itsipa-siri-yitai, kimiwaitaka ainiro atikawai-jiitzi anintzi awisakoti airo akimaatsi-waitanta, amina-mina-yitziro tsika-paiti intomi-piro-yitai Pawa. ²⁴ Irootaki ayaakoniintani kantakaan-tzirori awisako-siritan-tajyaari, okantawitaka tikira añaayitiro iroka. Aririkami añaayita-kiromi, ¿Aikiroma ayaakoniinta-tyiuro? ²⁵ Aritaki okanta ayaakoniintari, ontzimatyii amatsinka-siritajyaa, ayaakotiro okaratzi kaari añaari.

²⁶ Tima ti aawyaa-sirita-niti aroka, Tasorinkantsi nisironka-yitaini. Tima ti ayoyiti tsika ankantyyaa amanayiti. Iro kantacha iriitaki Tasorinkantsi amanako-wintaini, okimiwaitakaro inkawinthaa-winta-tyiimi. ²⁷ Ikimathatziri Pawa yoka Tasorinkantsi aririka yamana-kotai. Tima iriitaki yotako-pirotziriri Pawa opaita-rika inintakairiri ikaratzi yasiyitairi irirori. *

Aritaki imatakiro itsinampairi maaroni

²⁸ Tima iroka ayotziri: tsika-rika ompaityaa awishi-motainiri, aritaki inkanta-kaakyaaaro Pawa onkamiithatzi-moyitai. Irootaki ikaima-siritan-tairi antayitainiri inintakairi. ²⁹ Ikaratzi iyotzitakari Pawa aritaki inkimisantajiri, iriitaki inkimita-kaantajiri itomi-pirori. Ikanta Ijiwariti Itomi, ari ikantziri pasini ampoita-tsiri, iyikiiti inatyii. ³⁰ Yoka ikaratzi itomitaari Pawa, iriitaki ikaima-siritajiri, itampatzika-siri-yitairi, irootaki iñaantaarori iwaniinkaro.

³¹ ¿Tsikama ikantai-tziroka iroka? Inithaa-piro-waitakai Pawa, ¿arima intzimaji ipaita matajirini itsinampairi? ³² Tima ti inthañii-yaari Pawa Itomi-pirori, isinitakiri iwamaitiri ikamawintan-takairi arokaiti. Aritaki yantzi-mota-kairo Pawa kantachari, ¿airoma yantzimo-yitaji opaita-rika kowityii-motaini? ³³ Tima añaakiro itampatzika-siritai, ¿arima intzimaji aminakowintainiri? Tima iriitaki Pawa oyosiyita-kairi. ³⁴ Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari kamawintairi, añaaji aajatzi, saikapaji irako-piroriki Pawa itsipataari ipinkathari-wintantzi. Iriitaki kantako-wintajairi arokaiti. Aritaki

* 8:27 yasiyitairi irirori = kitsiriri

okanta, ¿arima intzimaji owasankitairini? ³⁵ ¿Tzimatsima matironi okakairini Saipatzii-totaari, iwashaantan-tyaarori itakoyitai? Okantawitaka añaayitziro opomirintsizimowaitai, aikiro ijatatzii itakoyitai. Ari inkimitairori aririka ontzimi owasononkaawaitaini, ininti imaimanitaiti, antasha-niinta-waiti, anthonka-kowaityaa akithaatari, ankwaiinkata-kowaiti, yapatha-kiro-ryiitai. ³⁶ Ari okanta osankinata-kotaka, ikantaitaki: Asi owiro iwamaakaan-taitina nawintaajami awiroka.

Ikimita-kaanta-kinari iwamaitziri ipiraitari. †

³⁷ Okantawitaka añaayitziro iroka-payi, aritaki amatayitakiro aitsinampairi, tima itakotai Pawa, aritaki imatakaakairo aitsinampairi. ³⁸ Iroka nawintaakari naaka: Onkanta-witakyaa añaawityaaro iroka-payi: kaamanitaantsi, añaantarintsi, Maninkari-payi, pinkathari-payi, awishi-motairi iroñaaka, awishi-motainiri apaata, tzimatsiri isintsinka, ³⁹ jinoki-sato, osaawi-sato, opaita-rika iwitsikai-tziri. Iro kan-tzimaitacha, tikatsira aparoni iroka-payi kantakai-yaarini Pawa iwashaantan-tairi intakoyitai, okantakaan-tziro yantzimo-yitakairi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

9

Iyosiitai-takiri Israel-iti

¹ Iyotziro Saipatzii-totaari iroopirori onatzii nonkantimiri. Tima iriitaki Tasorinkantsi pinkathari-winta-siritanari, iriitaki oyota-kayinari, ti nonthaiyaa nonkantimiro iroka:

² Oshiki nowasirita-kotakari noshininka-payi Judá-iti kaari kimisanta-tsini, oshiki okatsizimo-siritakina. ³ Oshiki noninta-witaka yawisako-siritai noshininkapayi, noninta-witaka nosiniwinta-jyaari yawisakotan-tajyaari. Aritaki onkantakimi iwashanta-jinami Saipatzii-totaari, aririka noyotimi irootaki yawisako-siritan-tajyaari noshininkapayi, ⁴ ikaratzi icharinitakari Israel. Tima iriitaki itomiwitakari Pawa yokaiti, iñaakayi-witakari iwaninkaro. Tzimatsi ikanta-wakaari yaripirota-wakai-yaari, isankina-witakaniri Ikantakaantsiri, yanintaa-waiwitaka ipinkathatzi, tzimawitaka ikasiya-kaakiriri. ⁵ Irimirinka ishininka-payi awaisatzitini. Irijatzi ishininkamirinka Saipatzii-totaari, Pawatatsiri anairiri maaroni, irasi iwaitiro intharowintai-tyaari. ¡Omapirowi!

⁶ Okantawitaka ti inkimisantaitiri, ¿kamiithama ankanti airo omonkarata ikasiyakaantziri Pawa? ¡Tira! Tima inkarati ipaitai-tziri iroñaaka “Israel-iiti,” pasini-satzi inatyi, kaari icharini-piro Israel. ⁷ Ari okanta awishi-mota-kiriri Abraham. Tima tzimaki apiti itomi, iro kantacha aparoni ikimita-kaantaka kaarimi ishininka. Iriitaki ikinkithata-koitziri aka, ikantaitaki:

Iriitaki Isaac iwaiyani-pirori.

⁸ Arira ikimi-tzitakari Pawa ti inkimita-kaantairi iriimi itomi-pirori ikaratzi iwaiyantakaan-takiri awaisatzitini Abraham, apatziro itomita-kaitaari ikaratzi ikasiya-kaitakiriri incharini-yitajyaari. ⁹ Iroka okaratzi ikasiya-kaakiriri, ikantakiri:

Pasiniki osarintsi onkimita-jyaaro iroñaaka, aririka nompiyaki, noñaapajiro Sara tzimaki otomi.

¹⁰ Ari okanta awishi-mota-kirori Rebeca, itsipaa-nita-kaantakarori awaisatzitini Isaac.

¹¹ Tikira intzimanaki otomi-payi, tikira yantayitiro kamiithari aajatzi kaari-pirori, aritaki tzimaki inintakiri Pawa yantiri. Ari omonkaratari onkarati yantiri. Tira iri nintasi-waitachani yantiro, tima Pawa kantakaarori yantayitan-tarori opaita-rika, ikaima-siri-yitajiri.

¹² Iroka ikantzi-taita-karori Rebeca:

Iriitaki ompiratan-tachaniri iyaapitsi, impiratyaari itarori itizimi.

¹³ Iroka pasini isankinai-takiri, ikantzi Pawa:

Noyosiitakiri Jacob, iriima Esaú nomanintakiri irirori.

¹⁴ ¿Irooma ankantan-tyaari: “Akimakiro ikantakiri Pawa, ti intampatzika-siriti irirori?” Airo piñaawaitziro iroka, pinkamanta-kotirimi. ¹⁵ Tima pairani iñaawaitaki Pawa, ikantziri Moisés:

Itzimi-rika nonintziri nonisironkatyaari, aritaki nonisironkata-kyaari.

Itzimi-rika nonintziri nonkawintheyiri, aritaki nonkawinthaakiri.

¹⁶ Ñaakiro, kaari atziri-payi ninta-sityaaroni yantayitiro opaita-rika, iriitaki Pawa kantakaarori yantantarori opayita-rika ikaratzi ikaminthaa-yitairi irirori. ¹⁷ Ari ikantaitakiriri aajatzi Faraón, iroka isankinata-koitakiri, ikantaitzi:

Irootaki nopinkatha-ritakaan-takamiri iyotantai-tyaanari otzimi-motana naaka nosintsinka, ari onkantayaa inkinkithata-koitan-tajyaanari naaka maaroni kipatsiki.

¹⁸ Ari ikantari Pawa, ikawinthaayitziro ikaratzi inintziri irirori. Irijatzi kantakaarori ikiso-siri-yitantari ikaratzi inintziri irirori.

† 8:36 ipiraitari = oveja

¹⁹ Kimitaka ari pinkantajina: ¿Paitama iwasankitaan-tariri Pawa ikaaripirota-kaayitzi, airoma okantzi iwasinaajiro inintakiri Pawa yantiri? ²⁰ Iro kantacha nonkantimi naaka: Tikatsi piyomatsiti patzirizika awiroka pinkantan-tyaari. Ti pimpinkathariri Pawa. Thami ankinkithasirita-kotiri owitsika-yitziro kowitzi. ¿Kantatsima oñaanariri iyowitziti, onkantiri kowitzi-pakori: “Ti apantyaana piwitsikakina?” ²¹ ¿Airoma okamiithatzi iwitsiki waniikanta-chari, ipoña iwitsikaki pasini kaari apantyaaroni? Kamiithatatsi, iriitaki asitarori iyowitziti. ²² Ari ikantakari irirori Pawa, iwitsika-yitakiri ikaratzi osiyakarori kowitzi. Tima tziyayitatsi atsipitajyaaroni iyatsimanka, yatsipita-jyaaro isintsinka yapirotan-tajyaari. Iro kantacha Pawa, amawi ikantawinta-paintari yokapayi. ²³ Ari ikinakaakiro iyotakaan-tairori oshiki itako-pirotakai, imata-jaantakiro tsika okanta ikinkithasiritzi-takaro pairani, iyosiitai antsipata-jyaari irirori añaayitajiro iwaniinkaro. ²⁴ Arokayitaki iyosiyyitairi ikaimasiri-yitai. Ti apatziro aroka-payi Judá-iti, akarayitajiri pasini-satzi kaari ashininkata. ²⁵ Irootaki ikinkithata-kaakiriri Pawa pairani Kamantan-tzinkari Oseas, ikantaki: Ikaratzi kaari noshininkawita, nonkimita-kaantajiri, “Noshininka.” Ikaratzi kaari notakoyiwita pairani, nonkimita-kaantajiri, “Notakotani.” ²⁶ Irooma anta tsika ikanta-witaka, “Ti pishininkatyaana awiroka-payi,” Aritaki inkantaitaji, “Itomi-payi pinatzi Pawa, Añaanita-tsiri.”

²⁷ Iroka ikantzi-takari Kamantan-tzinkari Isaías, ikinkithata-kotakiri inkarati incharini-yitajyaari Israel, ikantzi:

Onkanta-witakyaa oshiki inkarati incharininyaari, inkimiwaityaaro oshikitzi impaniki nijaa-thappaaki,

Kapichiini awisakotaa-tsini.

²⁸ Tima imapokajiri Pinkathari maaroni kipatsi-satzi, tampatzika inkantyaaw iwasankitaa-kaantajiri.

²⁹ Ikantaki aajatzi Isaías:

Ikamintha Pawa Sintsi-pirori iwawisaa-kotaji kapichiini ashininka.

Airo iwawisaa-kotzimi, aritaki añaayitairomi okaratzi iñaakiri pairani Paamaarini-satzi, aajatzi Katsimaarini-satzi

Itampatzika-siritairi yawintaajiri

³⁰ Irooma ankantan-tyaari: “Ti yamina-mina-wityaaro pasini-satzi intampatzika-siritai, iro kantacha itampatzika-siritairi Pawa yawintaa-matsitaari irirori-payi. ³¹ Iro kantacha naaka-payi Israel-iiti, ti imatiro noitsinampairo noñaayitiro yaakamiithatakina Pawa, okantawitaka nosintsiwinta-witakaro Ikantakaantsiri.” ³² ¿Paitama kaari imatantaro yitsinampairi? Iro kaari imatantaro yitsinampairi isirita-kotaro yakowintawaitakari irirori. Ti isirita-kotyaaro inintakairiri Pawa yawintaa-siritari. Osiyawaitakaro yantziwa-waityaaromi mapi. ³³ Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi: Nowakiro ikowa-piroitani mapi Kisakowintoniki.

Owaryaantzi iroka mapi aririka yantziwai-tyaaro.

Inkarati awintaa-sirita-jyaarini kimitakarori mapi, airo yaminaa-siwaitaja apaata.

10

¹ Iyikiiti, nonintziri naaka yawisako-siri-yitai noshininka-payi Israel-iiti. Irootaki namanantariri Pawa. ² Noyotzi naaka itharowinta-siwaitari Pawa yokapayi, yantasiwaitaro ti inkimatha-piro-tzimaityaaro. ³ Ti iyoyiiti inintatziira Pawa intampatzika-siritakairi, ti inkimisanti, apatziro ininta-sita intampatzika-siritan-tyaaro yakowintawaitasitari apaniroini. ⁴ Tima ithotyaaakiro Saipatzii-totaari okanta-kota Ikantakaan-taitsiri, iriitaki tampatzika-sirita-kaajiriri ikaratzi awintaa-sirita-naariri.

⁵ Iroka isankinari Moisés okanta-kota Ikantakaan-taitsiri intampatzika-siritantaityaarimi, ikantaki:

Inkarati monkarataironi, iriitaki añaasiritaa-tsini.

⁶ Iro kantacha onasita, ti osiyaaro iroka akantakiri aririka awintaa-jyaari Pawa aritaki itampatzika-siritajai. ¿Kantatsima akowinta-waita-sita-chari ijati inkitiki isintsiwintiri Saipatzii-totaari iwawisaako-siritantai? ⁷ ¿Kantatsima ijati aajatzi sarinka-winiki iwiriintairi Saipatzii-totaari ikamawita-painta? ⁸ Iroka ikantaitaki:

Aritaki pinkimairo ñaantsi, aritaki pinkima-thatajiro aajatzi.

Kanta-kota-chari aka “ñaantsi,” irootaki nokinkithata-piinta-kiriri awintaa-siritantsi. Iroka okanta: ⁹ Aririka piñaawaitajai pinkanti, “Nowinkathariti inatzi Jesús,” aririka pawintaa-sirita-jyaari Pawa iriitaki owiriintajiri ikamawitaka, aritaki pawisako-siritai.

¹⁰ Tima pawintaa-siritaari irirori, irootaki itampatzika-siritan-taamiri. Ari okantzita,

aririka piñaawai-yitairo, irootaki iwawisaako-siri-yitan-taamiri. ¹¹ Ari ikantaitaki Sankinaritsi-piroriki:

Inkarati awintaa-sirita-jyaarini irirori, airo yaminaa-siwaitaja.

¹² Onkanta-wityaa aroka-rika Judá-iti, kaari ishininkaiti, iriira Saipatzii-totaari Awinkathariti maaroni. Tzimatsi-rika amanairini, aritaki inisironka-pirotakiri. *

¹³ Tima iroka ikantaitaki:

Intzimi-rika amanairini Pinkathari yawintaa-jyaari, aritaki yawisakotaji. †

¹⁴ ¿Kantatsima yamanaitiri Pawa tirika yawintaa-siritai-tyaari? ¿Kantatsima yawintaa-siritai-tyaari Pawa, tirika inkima-kotaitiri? ¿Kantatsima inkima-kotaitiri, tirika intzimi kinkithata-kaanta-tsini? ¹⁵ ¿Kantatsima inkinkithata-kotaitiri, tirika intzimi tyaankaari-payi? Irootaki isankinai-tanta-karori, kantatsiri:

¡Oshiki inkamiitha-kitziti amakironi Kamiithari Ñaantsi isaikan-taitari kamiitha!

¹⁶ Iro kantacha, tira maaroni inkimisantaitiro Kamiithari Ñaantsi. Irootaki ikantan-takari Kamantan-tzinkarini Isaías:

Pinkathari, ¿Itzimima kimisantironi añaani?

¹⁷ Okowa-pirotatya yitaita-wakyaaro inkimai-tawakiro iñaani Pawa yawintaa-siritan-taityaari. ¹⁸ Nokantzi naaka, “¿Aritakima ikimaitakiro?” Aritaki, tima iroka isankinai-takiri ikantaitzi:

Ikinkithai-takiro nampitsiki-payi,

Ikimaitakiro tsika-rika-payi isaikaitzi aka kipatsiki.

¹⁹ Napiitiro nonkanti, “Ikaratzi icharini-yitaari Israel, ¿Ikimatha-pirota-kiroma?” Iriitaki Moisés oiñaaronta-kirori isankinari, ikantaki:

Ari nonkanta-kaakyaaro pisamawaityaari pasini-satzi atziri kaari shininkata-wakaachani.

Oshiki pinkisa-siri-waitiri ikaratzi pipaiyitziri “masontzi-siriri.”

²⁰ Iroka pasini ikantakiri Kamantan-tzinkarini Isaías:

Iñaayitaana kaari othotyakota-jinani.

Noñaaka-yitaari kaari amina-minatinani.

²¹ Iro kantacha iroka ikinkithata-kotakiri Isaías ikanta-kota Israel-iiti, ikantaki:

Nowaanka-wakota-siwita-piintakari, titzimaita inkimisanta-jiitina, piyathari inajitaki.

11

Tzimatsi Israel-iiti matakirori itsinampairi

¹ ¿Nokanta-tziima imanintziri Pawa yoka Israel-iiti yasiyitari? ¡Tira ari nonkanti! Tima naakatztitaka ikaratziri Israel-iiti, icharini Abraham nonatzii, icharini nonatzii aajatzi Benjamín-iiti. ² Ti imanintina Pawa, iriitaki oyosiita-kinari. Pinkinkithasiritiro Sankinaritsi-pirori, tsika ikinkithata-koitziri Elías yamanako-wintziri ishininka-payi, ikantaki:

³ Pinkathari, iwamaitakiri Kamantan-tzinkari-payi,

Iporokai-takiro pomipirini-mintotsi.

Aparoni nokanta-kaaro nañai, inintai-tatzii iwamaitina aajatzi naaka.

⁴ Ari yakanakiri Pawa ikantziri:

Tira aparoni awiroka yotapain-chani. Naamaako-winta-taikari pasini ikaratzi 7000 atziri kaari tyiirowa-chani impinkathatiri pawaniro Inkaniwiri.

⁵ Ari okantari, tzimatsi kapichiini noshininka iyosiitakiri Pawa inisironkata-jyaari. ⁶ Ti iro kantakaan-tironi isintsiwinta-waitani inisironkatan-taariri Pawa, inisironkata-sitaari Pawa. Ari okanta-kotari nisironkataantsi.

⁷ Ari okantari, ti imatirow yitsinampairi maaroni Israel-iiti okaratzi inintawi-jiitari. Iro kantacha tzimatsi Israel-iiti matakirori itsinampairi, ari ikantakari iyosiitakiri Pawa. Iriima pasini-payi ikiso-siritaki. ⁸ Irootaki isankinai-tantakari, ikantaitzi:

Pawa kantakaaro ijimpa-siritan-taitari.

Tzimawitacha irooki titzimaita iñaanti.

Tzimawitacha iyimpita titzimaita inkimi.

Irojatzii ikanta-tzimaitaro iroñaaka.

⁹ Iroka isankinata-kotakiri aajatzi pinkatharini David, ikantaki:

¡Onkamintha yaitiri tsika oritai-takiri!

¡Onkamintha yantziwatya!

¡Onkamintha iwasankitaitiri!

¹⁰ ¡Onkamintha imawityaakita-taiti!

* 10:12 kaari-rika ishininkaiti = griego † 10:13 Wairontsi

¡Onkamintha intsika-mitziyiti!

Yawisako-siri-yitaji pasini-satzi atziri

¹¹ Tima ikantaitaki “Onkamintha yantziwatya” noshininka-payi, ¿irooma siyakaawinta-chari yapirotaitiri? ¡Kaari! Irootaki siyakaawinta-chari ikinakaa-siyita-paintari, iwawisaako-winthatairi Pawa pasini-satzi atziri, irootaki imatanta-taita-karori Pawa ifaantyaariri noshininka-payi, irootaki inkowanta-pirota-jyaari yawisako-yitaji irirori. ¹² Tima inkinasi-waiyi-taka irirori, irootaki inisironkai-tantaariri pasini-satzi atziri nampitarori maaroni kipatsi. Irootaki kamiitha-piro-taita-tsini aririka yapiitaitiro inisironkai-tairi noshininka-payi apaata.

¹³ Iroñaaka nonkantimi awirokaiti kaari noshininkata. Naakataki iyosiitaitaki nontyaantaa-riti nonkinkithata-kaayitajimi pikaratzi ti noshininkatyaami. Siritha nokanta-winta-piinta-nakaro nantawairi. ¹⁴ Irootaki namina-mina-taitziri isama-niintaaina noshininka-payi, ari yawisako-siritairi irirori-payi. ¹⁵ Tima ti imiraawintairi irirori Pawa, irootaki yaripirota-taariri Pawa maaroni osaawi-satzi. Irooma apaata aririka yaripiro-siritairi Pawa noshininka-payi, onkimita-jyaaro impiriintaa-tyiimi ikamayi-witaka. ¹⁶ Tzimatsi-rika amakiniriri Pawa tasiritsi yantan-taitani, yasitanaaro Pawa maaroni opatha iwitsikai-takiri yatantaitari. Tzimatsi-rika amakiniriri Pawa oparitha-payi inchato, arira okaratzi yasitaro maaroni osipayi aajatzi.

¹⁷ Iroka osiyakaa-wintari incha-paritha, iriyyitaki nowaisatziti-payi itayita-karori pairani. Siyakaawinta-chari otiwa, iriyyitaki noshininka-payi Judá-iti tzimayitaa-tsiri iroñaaka. Kimiwaitaka inchikai-takiro otiwa, oshooka-tiwatan-tajyaari pasini intsirikai-takiri, kamiitha onkantya oshooki okantakaaro oparitha. Ikaratzi osiyakaa-wintziri otiwa itzirikai-takiri, iriyyitaki atziri-payi kaari noshininkata. * ¹⁸ Irootaki airo okantanta pinkantakapirowasitanta. Pinkinkithasirityaa, tima awiroka-matsitaki otiwa inchato, awirokatakai añaakaa-yitzi oparitha. ¹⁹ Kimitaki aritaki pakakimi awiroka-payi, pinkanta-jiiti: “Ichikai-takiro otiwa noshooka-tiwatan-taari naaka.” ²⁰ Ari okantawitari, iro kantachari pinkinkithasiritiro kimiwaitaka noshininka-payi Judá-iti inchika-tiwaitajirimi okantakaaro ti inkimisanti. Irooma awirokaiti kaari noshininkata, awiroka impoyitariri okantakaan-tziro pawintaa-siritaja. Ti onkamiithati pinkantakapiro-waityaa, pimpinkathatiri Pawa. ²¹ Iriitaki Pawa chikakirori itayitarori otiwa, paamawintyaa imatajimi = kari aajatzi awirokaiti. ²² Ari piñiirori oshiki ikatsimatzi Pawa, iro kantacha nisironkataniri inatzi aajatzi. Ikaratzi antziwa-siritain-chari ifaakiro ikatsimatzi Pawa. Irooma awirokaiti, asi owiro piña-piintiro inisironka-yityaami aikiro poisokirota-tyiiri Pawa. Irooma airorika poisokiro-tari, aritaki inkimata-kaantaimi otiwa ichikai-takiri. ²³ Ikaratzi ichika-tiwai-takiri pairani, aritaki intsirikai-tairi, aririka iwashaantajiro ithainka-waitziri Pawa. Tima Pawa kantatsi imatiro. ²⁴ Awiroka kimitakarori otiwa pankirintsi-niro intzirikai-takiri pankirintsi-piroriki. Oshiki okamiitha-pirotaki iroorika intsirikaitaji otiwa-pirori oponkitzi-piroki.

Impiya-sirita-kaitairi Israel-iiti

²⁵ Iyikiiti, nonintzi piyotiro kaari ikimathataitzi pairani onkarati yantiri Pawa. Airo pikinkithasiri-waita-sita aritaki piyotakiro maaroni. Añaayitakiro iroñaaka yokaiti noshininka Israel-iiti, tzimatsi kisosirita-kaayita-kiriri. Iro kantacha, onapaintatzii irojatzii imonkaratan-takyaari inkarati awisako-sirita-tsini kaari noshininkata. ²⁶ Ari omatajyaa apaata, yawisako-siri-yitaji aajatzi Israel-iiti. Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi:

Ari impoñii-yaari Kisakowintoniki ookakaa-wintaniri,

Iriitaki kantakantironi iwashaantan-tyaarori icharini-payi Jacob ithainka-tasorintsi-waitzi.

²⁷ Tima irootaki nokasiya-kaakiriri,

Naakataki apirotaironi iyaari-pironka.

²⁸ Tima yokaiti noshininka Judá-iti kaari miraawintironi Kamiithari Ñaantsi, ikimita-kaantari Pawa iisaniintani, ari okanta inisironkatan-taamiri Pawa awirokaiti. Iro kantacha Pawa iyosiitzi-takari noshininka-payi, aikiro ijatatzii intakoi-tyaari, irootaki ifaantyaarori ikasiya-kaakiriri itayita-nakarori nowaisatzitini. ²⁹ Aririka inkaima-siritanti Pawa, inisironka-yitanti. Airo iwashaantajiro. ³⁰ Pipiyathatzi-takari pairani awiroka-payi Pawa. Ipoña ipiyathatanaka noshininka-payi, irootaki opoñaan-takari inisironka-yitaimi awirokaiti. ³¹ Tima yokaiti ikaratzi piyatha-waiwita-chari iroñaaka, aritaki ifaayitairo apaata inisironkai-tairi ikimitai-tzimi awiroka-payi iroñaaka. ³² Ari

* 11:17 Okinkithata-kotziri pankirintsi asitarori oparitha, asitarori otiwa, irootaki ikantai-tzitari “Kiikiroi-toni.”

okanta, ikantakaakaro Pawa maaroni apiyatha-waiyitaka, ari ifñaakan-takirori oshiki inisironka-yitai maaroni aroka-payi.

³³ Tima okiryaantzi nokanta-wintaari Pawa iyotani-pirotaka, ikimathatziro maaroni. Tikatsi yotironi yantayitiri, tsika-rika inkantairo. ³⁴ Iroka isankinata-koitakiri, ikan-taitaki:

¿Tzimatsima yotzirori ikinkithasiritari Pinkathari?

¿Tzimatsima impaityaa matironi iyomitaa-iri?

³⁵ ¿Tzimatsima mapokakirini impanakiri irirori, iriitaiki itakarori ipayitan-tataiki?

³⁶ Iriitaki Pawa kantakaa-karori otzimayitanti opaiyitarika, iriitaki poñaakaan-tayitarori, iriitaki asitarori. Irasi iwiro impinka-thaitajiri. ¡Omapirowi!

12

Onkarati yantayitiri kimisantzin-kariiti

¹ Iyikiiti, tima inisironkataami Pawa, nonintzi pinkimita-kaantairo piwatha iroomi patsipita-kaani pasitakai-yaariri Pawa, kitisiri pinkantyyaa pañaayitaji awirokaiiti, irootaki onimotziriri Pawa. Ari okantataita inintziri Pawa apinkathatajiri. ² Airo pisiyako-waita-sitari osaawi-satziiti. Pisinitajiri Pawa iwakira-sirita-kaimi. Irootaki piyotan-tajyaarori inintakayimiri, kamiithatzi-motziriri, onimotziriri, tikatsi kowitzi-motyairini.

³ Iriitaki Pawa nisironkataanari naaka, irootaki noyomitaa-yitan-taamiri, nokanta-yitajimi: Airo pikimita-kaanta-siwaita iriipirori. Pinkinkithasirita-kotyaa kamiitha. Irootaki pimatana-tyaarori ininta-kayimiri Pawa aikiro pijatana-kitzii pawintaa-nakyyaari.

⁴ Pinkinkithasirita-kotiro tsika akantayita awathaki. Tima tsika akanta-wathayita

arokaiti, irootaki antakaa-yitairori opaiyita-rika. * ⁵ Arokayitaki isiyakaa-wintaitzi awintaa-siritaari Saipatzii-totaari. Akimiwaitaja arokami iwatha Saipatzii-totaari. Okantawitaka anasiyita aparoni-payi, iro kantacha aparoni akantaja, kimiwaitaka awichaa-wakaa-tyiyyaami.

⁶ Maaroni arokaiti itasonka-winta-yitakai amonkaratan-tyaarori antayitairi. Tzimatsi-rika aparoni kamantan-tzinkari, yantayitiro inintakairiri Pawa, aikiro yawintaa-nakyyii-yaari. ⁷ Tzimatsi-rika amitakotan-tatsiri, imonkaratiro irirori. Tzimatsi-rika yomitaan-tatsiri, imonkaratiro irirori. ⁸ Tzimatsi-rika pinthata-kaanta-chari, imonkaratiro irirori. Tzimatsi-rika opasitan-tachari, ipanta-pirotai oshiki. Tzimatsi-rika jiwatakaan-tatsiri, isiritha-wintyaaro yantawairi. Tzimatsi-rika nisironkataniri, kimosiri inkantyyaa imonkara-yitairo.

⁹ Ontzimatyii pitakotan-tajyaa kamiitha, airo pamamina-waita. Pikisanintiro piwairo kaari-pirori, irooma kamiithari oisokiro piwanajiro. ¹⁰ Pakowintyaaro pintakoyitanyaa, pinkimita-kaantiro pintakotyaarimi pirintzi okaakiini. Pimpinkathariti pasini-payi. ¹¹ Siritha pinkanta-yityaa, airo pipirawaita pantawaitainiri Awinkathariti. ¹² Kimosiri pinkantyyaa piyaa-kotairi Saipatzii-totaari. Amawi pinkanta-yityaa aririka piñaayitiro pomirintsitzi-motyaaamini. Pamana-piintaji. ¹³ Pimpasita-jyaari kimisantzin-kariiti ikaratzi kowityii-mowaitariri. Pimaanta-piinta-yitaji piwankoki. †

¹⁴ Pamana-kotajiri ikaratzi owatsinaa-waitzimiri, irootaki inisironkai-tantyaariri irirori. Airo pimishakowinta-waitziri. ¹⁵ Pintsipatyaaari pinkimo-siriti ikaratzi kimosiri-waita-tsiri. Pintsipatyaaari piraawaityyaa ikaratzi irawaita-chari. ¹⁶ Aapatyyaa pinkantawakai-yitajyaa. Airo pimanintan-tawaitzi, pintsipa-yityaaari kowityaa-waita-tsiri. Airo pikimita-kaanta-siwaita yotaniri pinatzii. ¹⁷ Tzimatsi-rika owaaripirowaitimini, airo pipiyatari. Piñaakantiro tampsatika pikantzi-motari awiroka atziri-payi. ¹⁸ Piriipiro-wintairo pisaikan-tajyaari kamiithaini maaroni. ¹⁹ Notakotani, airo pikisako-wintawaita awiroka, apatziro iyotziro Pawa, iriitaki kisakowintyaamini. Tima iroka isankinaitakiri pairani, ikantaitaki:

Ikantzi Awinkathariti:

Naakataki wasankitaan-tatsini,

Naakataki kisakowintan-tachani.

²⁰ Aririka intasha-niinti pikisaniintani, pimpiri iyaari. Aririka imiriwaiti, pimpiri yiriri. Aririka pimayita-najiro, oshiki impasiki-waiti yoka ifñaakiro-rika pantakiri. ‡

²¹ Paamawintajyaa otsinampaimi = kari kaari-piron-tantsi. Iro kamiithatatsi panta-piintairo kamiithari pimatantyaarori pintsinampairi kaari-pirori.

* **12:4** Kanta-kota-chari aka "tsika akantayita awathaki", irootaki siyakaa-winta-chari tsika akantayita: tima oki irootaki yaminan-taitari, irooma kimpitantsi irootaki ikimantaitari, irooma paantantsi irootaki iwantaitari, irooma akotsi irootaki yairikan-taitari, irooma itzintsi irootaki yaniitan-taitari. † **12:13** kimisantzin-kariiti = kitisiriri

‡ **12:20** oshiki impasiki-waiti = piwaamatnirini itooki oshiki paamari

13

¹ Ontzimatyii pinkimisantajiri awirokaiti pinkathari-wintzimiri pinampiki. Ti ipinkathari-waita-sityaa irirori, Pawa kantakaarori ipinkatha-ritantari. ² Tzimatsirika nintatsini imaimanitiri pinkatha-yitatsiri, okimiwaitakaro iriimi Pawa imaimanitati, irootaki iwasankitaan-taiyaariri. ³ Ikaratzi antaytizirori kamiithari, airo itharowan-tawaitari pinkatharintsi. Iriima antaytizirori kaari-pirori, itharowan-tawaitari pinkatharintsi, iriitaki tharowinta-jyaamini. ⁴ Tima iriitaki Pawa pinkatha-ritakairiri yokapayi yaamaako-wintan-tyaamiri. Aririka pantiro kaari-pirori, pintharowan-tyaari yokaamiri, tima ti ontzimi-mota-sityaari irirori iwisa-minto. Tima iriitaki Pawa pinkatha-ritakairiri yokaiti, irijatzi Pawa owasankitaa-kaantziriri ikaratzi antzirori kaari-pirori. ⁵ Ontzimatyii pimpinkathatairi pinkathari-payi. Ti apatziro pintharowan-tyaari imasirinka. Irootaki tampatzikata-tsiri pimayitairo. ⁶ Tima irootaki pimpinatantajyaariri sintziwintzimiri jiwawintzimiri pinampiki, irootaki piñaa-sintsitami pimpina-wintyaa piri-iwitaki. Tima inkarati itakotan-tachari, imonkarata-tziro Ikantakaan-taitani. ⁹ Iroka isankinai-takiri Ikantakaan-taitani, ikantaitzi:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Airo pikositzi.

Airo pithaiya-kotanta.

Airo ayimawaitzimi piniwitantyyaa.

Tzimatsi oshiki pasini ikantakaan-taitani. Iro kantacha iroka iroopirotajaanta-tsiri ikantakaan-taitani, ikantaitzi:

Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

¹⁰ Opoñaantari iroopirotajaantzi iroka Ikantakaan-taitani, irootaki apatotzirori maaroni ikantakaan-taitakiri. Tima inkarati itakota-naariri ishininka, ti iyaaripiro-waitiri.

¹¹ Ontzimatyii anta-piintairo iroka, irootaintsi awisako-siri-yitai. Tima okimiwaitakaro iroñaaka amaatyimi, iro kantacha ontzimatyii asaakiyitaji. ¹² Irootaintsi onthonkajyaa tsitinikiri, irootaintsi onkitainkataji. Irootaki awashaantan-tyaarori antaytiziro kaari-pirori, okaratzi yanta-piintai-tziri tsitiniriki. Irootaki kamiithata-tsiri ankimita-kaantajiro ankithaata-tyiiaaromi anisako-wintan-tyaari, ¹³ antanta-jyaarori kamiithari okaratzi yanta-piintai-tziri okitainkatzi. Ari onkantyyaa airo aniyawai-nitanta, airo asinkiwaitanta, airo amayimpi-waitanta, airo antanta-yitaro karipiro-yitatsiri, airo amaimani-waita-wakaanta, airo asama-wakaan-tawaita. ¹⁴ pisiya-kota-jyaari Awinkathariti Jesus Saipatzi-totaari, pinkimita-kaantiro iriimi pinkithaata-kotajyaa. Airo pantasi-waitaro okaratzi piniwita-siwaitari awiroka.

14*Sipta-siriri*

¹ Paakamiitha-yitairi sipita-siriri. Airo pamamina-waitaro isipita-siritzi piñaana-winthatan-tyaariri. ² Thami asiyaka-wintiro iroka: tzimatsi kimsantzinkari kinkithasirita-chari kamiithatatsi iwaityaaro opayita-rika-payi. Iro kantacha tzimatsi pasini sipita-siriri, apatziro iwayitaro pankirintsi. ³ Yoka kimsantzinkari owayitarori opayita-rika, airo imaninta-waitziri pasini kaari owayityaaroni. Ari inkimi-tziyyaari kaari owayityaaroni airo imanintziri pasini owayitarori, tima Pawa ti imanintziri irirori. ⁴ ¿Kantatsima inkisathataitiri opirata-nintsi? Airo, tima iriitaki kisathatirini opiratariri, irijatzi kimosiriwintirini. Ari okantari, tima Pawa iriitaki onampiyitariri maaroni owayitarori opayita-rika, irijatzi kimosiriwintirini.

⁵ Iroka pasini osiyakaa-wintirori: Tzimatsi kimsantzinkari omairintan-tarori kitaitiri. Tzimatsi pasini kaari ompasinitzi-motiri kitaitiri. Ontzimatyii inkinkithasirita-koyitajyaa maaroni, ti onkamiithati intzika-tzika-yitiri pasini opaita-rika inkinkithasiritari. ⁶ Ikaratzi pinkathatzirori kitaitiri, iriita-jaantaki Awinkathariti ipinkathatzi. Ari okimitzitari aajatzi, ikaratzi owayitarori maaroni opayita-rika, iriitaki Awinkathariti ipinkathatzi iwayitan-tarori, tima impaasoonkita-piinta-tziiri. Ari ikantari ikaratzi pinkaytizirori owaritintsi, iriitaki Awinkathariti ipinkathatzi ipaasoonkita-piintziri. ⁷ Ti añaawinthata-siwaityyaa arokaiti, ti ankama-winthata-siwaityyaa aajatzi. ⁸ Ainiro añaayitzi, iriitaki Awinkathariti añaimoyitairi. Aririka ankamakki, iriitaki Awinkathariti

akami-motzi. Ari okantari, iriitaki Awinkathariti asiyitairi ainiro añaayitzi, ari okimi-tzitari aririka ankamayitaki. ⁹ Tima ikamaki Saipatzii-totaari, aajatzi yañaaji irojatzii yasitan-tairi ainiro añaayi-tzii, aajatzi aririka ankamayitaki.

¹⁰ ¿paitama pikisi-matan-tariri pishininka? ¿paitama pimanintan-tariri? Iriitaki Saipatzii-totaari amina-kotan-taironi apaata okaratzi yantaitakiri. ¹¹ Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitzi:

Iroka ikantakiri Awinkathariti: “Maaroni intyiro-waitaji impinka-thaitajina. Omapiro.” Aritaki inkimosiriwinta-jiiri maaroni Pawa.

¹² Aripaiti ankinkithata-kota-jyaari maaroni anta Pawaki.

¹³ Irootaki awashaantan-tyaarori akisi-mata-wakaiyita. Ontzimatyii ankanta-siriyiti: “Airo nokantzi-moniinta-kaari pasini kimisantzinkari, notzika-siritziri = kari.” *

¹⁴ Noyotzi naaka ti inthaña-pithatan-tyaaro Pawa awayityaaro opaita-rika. Iro kantacha tzimatsi-rika kinkithasiri-waita-chani kamiithatsi impinka-waitaiti, imatiro impinka-waiti irirori. ¹⁵ Aririka piñaakyaari pasini kimisantzinkari piwayityaaro ipinkiri irirori, ti pintako-sirityaari. ¿Kamiithama pinkantzi-moniinta-kaiyaari pasini piwamatsitakaro owaritinsi? ¿Pininta-tziima pikaaripiro-siritairi? Irijatzii kimisantsiri, ikamawintairi Saipatzii-totaari. ¹⁶ Ari okanta, ti onkamiithati piñaakantiri piwayitari pikinkithasiritari awiroka kamiithari inatzii, ari inkantaitimi: “Pantakiro awiroka kaari-pirori.” ¹⁷ Aroka-payi akaratzii ipinkathari-wintajai Pawa, ti onkowa-pirota-jaantyya okaratzi owayitari, okaratzi iraitsiri. Iro kowapirota-chari antampatzika-siriyitaji, asaikayitaji kamiitha, ankimo-siri-yitaji, tima iriitaki kantakaarori Tasorinkantsi. ¹⁸ Iroorka amayita-nairi aririka antawaitainiri Saipatzii-totaari, aritaki animota-kaajiri Pawa, ari inkantzi-tajyaari atziri-payi, yaakamiithatajai. ¹⁹ Ari okanta, ontzimatyii panta-piintairo isaikan-taitari kamiitha, piwitsika-sirita-wakaan-tyaari. ²⁰ Aririka pamina-minati piwayityaaro opaita-rika, paamawintyya paparatziro = kari imatakaakiriri Pawa pasini-payi kimisantzinkari. Ti onthaña-ntsityaa awayitari. Iro kantacha tzimatsi-rika owayitari opaita-rika iro inkantzi-moniinta-kaantyyariri pasini, yantakiro kaari-pirori yoka. ²¹ Ti onkamiithati pinkantzi-moniinta-kaiyaari pasini pikimita-kaantajiri iyiki, okantakaaro piwayitari wathatsi, pirayitsiro kachori, pantayitziro opaiyita-rika. ²² Tima okaratzi piyotako-siri-tairo awiroka, apatziro Pawa yotakota-jimironi. Tzimatsi-rika kaari sipita-siri-wintaironi, aritaki imatajiro inkimo-siri-yitai. ²³ Iro kantacha tzimatsi-rika sipita-siri-waita-tsini, aririka iwakyaaro opaiyita-rika, ari onkimitzi-mota-jyaari yantakiro kaari-pirori. Tima ti yantajiro okaratzi iyotako-siri-witari, kaari-piro onatzii iroka.

15

¹ Arokaiti kimisantzinkari aawyya-siriri, ontzimatyii antsina-mpa-siritzii-motajiri sipita-siriri, ti apatziro antayitiro onimoyitairi aroka-payi. ² Ontzimatyii antayitajiro onimotairini ashininka, onkarati wintha-sirita-kaiyaarini yantayitajiro irirori kamiithari.

³ Tima irootaki yantakiri Saipatzii-totaari, ti yamina-minatiro onimotairi irirori. Tima isankinaitaki pairani, ikantaitzi:

Ikaratzii kawiyawaitzimiri awiroka, naaka ikawiyaki.

⁴ Tima okaratzi sankinata-kotain-chari pairani kimitakarori iroka, isankinai-takiro iyomitaai-tantairori, isankinai-takiro ompoñaan-tyaari akowintyyaaro. Tima iro Sankinarintsi-pirori oñaakajairori tzimatsira ayaakoniintani, irootaki akantapiror-siritan-taari. ⁵ Iriita-jaantaki Pawa kantakaarori añaantarori atsinampa-siritzi, irijatzii kantacha-sirita-kaini. Oshiki nokowa-kota-piintakiri inkanta-kaiyaaro paakamiithata-wakaan-tyaari, pinkimita-kota-jyaari Saipatzii-totaari Jesús. ⁶ Onkimiwaita-jyaaro pintsipata-wakai-yaami maaroni awirokaiti pimpanthaa-wintairi Pawa, asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Ikinkithai-tainiri Kamiithari Ñaantsi pasini-satzi atziri-payi

⁷ Tima oshiki yaakamiithatai Saipatzii-totaari, ari pinkimita-jyaari awirokaiti, paakamiitha-yitajiri pasini atziri, tima irootaki impinka-thaitan-tyaariri Pawa. ⁸ Irootaki nokanta-piintakiri: Ityaankai-takiri Saipatzii-totaari yantawai-wintiri noshininka-payi Judá-iti. Irootaki imatanta-karori iñaantai-tyaaro omapirotya okaratzi ikasiya-kaakiriri Pawa pairani awaisatzitini. * ⁹ Irojatzii yantzi-mota-kiriri ikaratzii kaari noshininkata, irootaki ipinkathatan-taariri irirori-payi, inisironkairi Pawa. Iroka isankinai-takiri pairani, ikantaitzi:

Nokantakapirawintaami isaikayitzi pasini-satzi atziri.

* 14:13 kimisantzinkari = iyikiiti * 15:8 Judá-iti = totamisitaari

Nopantha-wintajimi nawintajami. †

¹⁰ Iroka ikantzi-taitakari aajatzi:

¡Pasini-satziiti! Pinkantakapirotajyaana awiroka pintsipata-jyaari yasiyitaari Pawa.

¹¹ Ikantaitaki aajatzi:

¡Pasini-satziiti! Pinkantapirowinta-jyaari Awinkathariti.

¡Maaroni atziri-payi pinkantakapirowinta-jyaari!

¹² Opoña ikantaki aajatzi Kamantan-tzinkarini Isaías:

Ari intzimaki incharinin-tajyaari Isai.

Iriitaki pinkathari-wintairini pasini-satzi atziri-payi.

Iriitaki iyaakoniintajiri kaari ashininkata.

¹³ ¡Iriitaki kimosiriwinta-kaimini Pawa, iriitaki saikakaa-yitimini kamiitha pikimisan-tajiri! Tima iriitaki kantakai-yaaroni ayaakoniintan-tyaariri. ¡Iriitaki Tasorinkantsi kantakai-yaaroni piyaako-pirotan-tajyaariri!

¹⁴ Iyikiiti. Noyotzi naaka omapiro pinisironkayita-wakaa awirokaiti, oyotani-pirori pinayi-tziita, pimatajiro piyomita-wakai-yitaja. ¹⁵ Iro kantacha nosintsi-thatzimiro nosankinatziro iroka airo pipyaakotantaro. Tima inkaminthaa-pirotajina Pawa, ¹⁶ ityaankakina nonkinkithata-kota-jiniri Jesús Saipatzii-totaari ikaratzi kaari noshininkayita. Nokaman-tayitajiri Kamiithari Ñaantsi kinkithata-kotziriri Pawa, okimiwaitaaro naakami Ompira-tasorintsitaari. Iriima yoka kaari noshininkata, ikimiwaitakari nasitakaariri Pawa, namayita-jiniri Pawa iriitaki ookimotaariri. Iri-itaki Tasorinkantsi tampatzika-siri-yitairini. ¹⁷ Okaratzi yantakaa-janari Saipatzii-totaari Jesús, kantawita-chari nontharowintyaaromi naaka, nonkinkithata-kotiro nantawaita-jiniri Pawa. ¹⁸ Iro kantacha nokinkithata-kotajiro okaratzi imatakaa-janari Saipatzii-totaari. Tima noñaayitakiri kaari noshininkata ikimisanta-yitairo okaratzi nokinkithata-kaakiriri, okaratzi nantzi-mota-kiriri. ¹⁹ Iriitaki Tasorinkantsi matakaa-kinarori notasonka-wintan-takari, irootaki nomayitan-takarori kaari iñaapiintaitzi pairani. Irootaki nomatan-tarori nokinkithatajiro Kamiithari Ñaantsi kamanta-kotziriri Saipatzii-totaari nitanakaro Aapatyaawiniki nokinayitanaki tsika-rika-payi irojatzí Ilirico-ki. ²⁰ Ari okanta nonintan-takari nonkinkithatiro Kamiithari Ñaantsi tsika ti inkimakoitiri Saipatzii-totaari. Ti apatziro nojatiro tsika ti inkinkithata-kaantaitaki pairani. ²¹ Tima iroka isankinai-takiri, ikantaitzi:

Ari iñaajiro kaari ikinkitha-tako-witaita pairani,

Inkimatha-tairo kaari ikimako-witaita pairani.

Inintaki Pablo ijati otzinkamiki inampi wirakochaiti

²² Irootaki kaari okantanta nojati pisaika-jiitzi awiroka, okantawitaka oshiki noninta-piinta-witaka. ²³ Iro kantacha aritaki nomatakiro iroñaaka, tima tikatsi nantana-jiri aka nampitsiki. Aritaki oshikitaki osarintsi nokowa-piintawita nariityaamini. ²⁴ Aririka nojaminthataki nampitsiki ipaitaitziri España-ki, ari nokinkithasiritaka nariita-nakyaami pinampiki. Aririka nosaiki-mowaita-nakimi, nonintzi pamitakotina pintyaankina pasiniki nampitziki. ²⁵ Iro kantacha notapaintyaaro nojati Aapatyaawiniki namitako-yitiri kimisantzin-kariiti. † ²⁶ Tima yokaiti Macedonia-satzi, aajatzi Acaya-satzi, ityaankakina kirilki iriroriiti nompayitiriri asinonkainkari kimisantzin-kariiti nampiyitarori Aapatyaawiniki. ²⁷ Iriiyitaki ninta-sitain-chari impasitan-tayityaa, tikatsi sintsitirini. Osiyawaitakaro ampinata-jirimi, okantakaro ikimisanta-kaakiri yoka kaari ishininkatyaasi isiriki kaari iñaaitzi. ²⁸ Aririka nomonkaratakiro nompayitakiri Aapatyaawini-satzi ikaratzi ityaantai-takiniriri, ari nariita-nakyaami pinampi-yitaro awirokaiti nojatira España-ki. ²⁹ Noyotzi iriitaki Saipatzii-totaari tasonka-winta-pirotinari aririka nariita-kyaami anta.

³⁰ Iyikiiti, nokowa-kotzimi pamana-kota-piintajina awirokaiti, pinkimityaana tsika nokanta-piintziro naaka. Irootaki nokowa-kotzimiri, noyotzi pipinkathatziri awirokaiti Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-mirori pitakotan-takanari. ³¹ Pamana-kotajina airo yaakaan-tantana thainka-siriri nampiyitarori iipat-sitiki Judá-iti. Pamanako-yitajina yaawakotan-tyaanariri kamiitha ipakaan-taitziriri kimisantzin-kariiti Aapatyaawiniki, irootaki onimoyitan-tyaariri irirori-payi. § ³² Ari onkantyaa nonkimo-siritan-tyaari nojati pisaika-jiitzi awiroka, iroorka inintakaa-kinari Pawa. Ari nonintzi nomakoryaa-waitanaki pinampiki awirokaiti. ³³ ¡Onkamintha iriitaki Pawa tsipa-sirityaamini, iriitaki saikakaa-yitimini kamiitha! ¡Omapirowi!

16

Iwithaitari atziri-payi

¹ Irootaki Febe aanakironi iroka sankinaritsi. Irootaki nokimita-kaantaja iroomi notsiro. Oshiki antawaitaki iroori tsika yapatota-piinta-jiita Cencrea-ki, irootaki amikatotziriri ijiwariti kimsantzinkari. ² Paakamiithata-wakiro iroori, irootaki yasitaari aajatzi Awinkathariti, kamiithatatsi paakamiithatiro pikimita-piintziri paakamiithatiziri pasini kimsantzin-kariiti. Pamatakotiro opaita-rika onkowityaayiti. Tima oshiki amikatotantaki iroori. Ari okimitaa-kinari naaka oshiki amitako-yitakina. *

³ Piwithatyaanaro Priscila aajatzi Aquila. Irootaki tsipayita-kanari impiratana Saipatzii-totaari Jesús, ⁴ irootaki siniwinta-kanari owawisaa-kotakina. Oshiki nopaasoonkitakiro irokaiti, ari nokimita-kaari nopaasoonki-yitakiri pasini-payi kimsantzinkari kaari noshininkata. ⁵ Piwithatyaanari aajatzi ikaratzi apatota-piinta-chari owankoki. Piwithatyaanari notakotani Epeneto, iriitaki itanakarori nokimisanta-kayiri Saipatzii-totaari anta Acaya-ki. ⁶ Piwithatyaanaro María, irootaki antawai-wintakimiri oshiki awirokaiti. ⁷ Piwithatyaanari Andrónico, aajatzi Junias noshininka-payi inatzii, iriitaki notsipatakari yasitakoitana. Iriitaki itakarori ikimisantaji tikiramintha naaka, irijatzi ipinkathatakiri tyaantaariiti. ⁸ Piwithatyaanari notakotani Amplias, iriitaki yasitaari Awinkathariti. ⁹ Piwithatyaanari Urbano, iriitaki notsipatapiintakari nantawaitziniri Saipatzii-totaari Jesús. Piwithatyaanari notakotani Estaquis. ¹⁰ Piwithatyaanari Apelles, yaakamiithatari Saipatzii-totaari. Piwithatyaanari apaitajiri saika-pankotziriri Aristóbulo. ¹¹ Piwithatyaanari noshininka Herodión. Piwithatyaanari saikatsiri iwankoki Narciso, ikaratzi antawaitziriri Awinkathariti. ¹² Piwithatyaanaro Trifena, aajatzi Trifosa. Irojatzii antawaitzi-niriri Awinkathariti. Piwithatyaanaro notakotani Pérsida. Irojatzii antawaitzi-niriri Awinkathariti. ¹³ Piwithatyaanari Rufo, iriitaki iyosiitari Awinkathariti. Piwithatyaanaro aajatzi iriniro, irootaki nokimita-kaantari iroomi noniro. ¹⁴ Piwithatyaanari Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes, aajatzi itsipata-piinta-yitari iriroriiti, apaiyitziri “iyikiiti.” ¹⁵ Piwithatyaanari Filólogo, Julia, Nereo aajatzi iritsiro, Olimpas, aajatzi ikaratzi tsipayitariri apaitajiri kitisiriri. ¹⁶ Itakora pinkantyya piwithatawakaanaia. Iwithayitami awirokaiti ikaratzi apatowinta-piinta-kariri Saipatzii-totaari. †

¹⁷ Iyikiiti, iroka nokowa-kotzimiri: Paamawintyaari ñaana-minthata-wakaa-chari iriitaki otzika-tzikata-wakaarori iyomitai-takimiri pairani. Airo pitzipa-yitari awirokaiti. ¹⁸ Tima kaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari opirayita-najyaarini. Yantapiintziro ininta-sitari irirori. Iriiyitaki nintathatziriri sipita-siririiti yamatawi-waitzirira. ¹⁹ Nokimaki naaka-payi kamiitha pikanta-jiita awirokaiti, ti pimpiyatha-waityya, irootaki oimosirinka-kinari. Nonintzi naaka pinkamiitha-siri-piroti, onkimiwaityyaaro ti piyoyitiromi tsika okanta-kota kaari-pirori. ²⁰ Iriitaki Pawa saikakaa-yitajimini kamiitha, irootaintsi inkanta-kaiyaaro piitsinampaan-tyaariri Mishatantaniri, onkimiwaita-jyaaro piwichoryaa-tyiirimi paatzikakiri. ¡Onkamimtha inisironkataimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari!

²¹ Iwithatami Timoteo, tsipatanari yantawaitzi, aajatzi noshininka-payi Lucio, Jasón, aajatzi Sosipater.

²² Naakataki Tercio osankinatzi-niriri Pablo. Naakataki aajatzi owithatamiri, naaka yasiyitaja aajatzi Awinkathariti.

²³ Iwithatami Gayo. Iriitaki nosaiki-motziri iroñaaka iwankoki. Iwithayitami aajatzi ikaratzi nampiyatarori aka. Iwithatami Erasto, owiriri kiriiki asitari nampitsi. Iwithatami aajatzi Cuarto, akantajiri iyiki.

²⁴ ¡Onkamimtha inisironkataimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari! ¡Omapirowi!

owiraantarori kimosiriwintaantsi

²⁵ Thami awisiryawinta-jyaari Pawa. Iriitaki matzirori yaawyaa-sirita-kayimi piriipiro-wintan-tyaarori Kamiithari Ñaantsi ikinkithata-koitziri Jesús Saipatzii-totaari, kaari ikimatha-witaita pairani. ²⁶ Iro kantacha iñaakayitantaja iroñaaka, iyomitaantayitaki maaroni nampitsiki inkimisantai-tantyaari anta. Irootaki isankinanta-kaakiriri Kamantan-zinkari-payi yoka Pawa, Añaanita-tsiri. ²⁷ Thami antharowinta-jyaari aparonita-tsiri Pawa, Yotaniri. Tima iriitaki Jesús Saipatzii-totaari kantakai-yaaroni asi owantajyaarori antharowinta-jyaari. ¡Omapirowi!

* 16:2 kimsantzin-kariiti = iyikiiti † 16:16 piwithatawakaanaia = thoporotaantsi

YITAKARI ISANKINATZINIRI PABLO CORINTO-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka sankinarints. Intyaantaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzii, tima iriitaki Pawa nintakaa-kinarori, ikaima-siritakina. Ari notsi-patakari Sóstenes nosankinatzimiro. Iriitaki nokimita-kaantajiri iyiki. ² Awiroka nosankina-yitzini pikaratzi papatowintaari Pawa anta Corinto-ki, pikaratzi yasitaami Saipatzii-totaari Jesús. Iriitaki kaima-siri-yitaimi ikiti-siritan-tyaamiri. Pikimitaari pasini-satzi nampiyitarori tsika-rika-payi, awintaariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, tima irijatzi Pinkathari-wintairi irirori. * ³ Onkamintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi. Aritaki inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Ipaasoonkita-kaitziri Pablo intasonka-wintairi

⁴ Nopaasoonkita-piintziri naaka Pawa, tima antaaro inisironka-yitaimi, itsipa-sirita-kaajamiri Saipatzii-totaari. ⁵ Iriitaki kantakaarori piyotako-pirotan-taariri, ari okanta pikinkithata-kotan-taariri. ⁶ Irootaki poisokirotan-tarori okaratzi nitakari nokinkithata-kotzimiri Saipatzii-totaari. ⁷ Pikanta piyaawintari impiyi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, tikatsi kowitzii-motyaa-mini itasonka-winta-sirtzimi pantawaitan-tyaaniriri. ⁸ Iriitaki kantakai-yaaroni piriipiro-wintan-tyaariri irojatzii impiyan-tajyaari, airo otzimaawaitzi ompaityaa imishakowinta-paajimiri. ⁹ Oisokiro iwimi Pawa, iriitaki kaima-sirita-jimiri paapatyaan-taariri Itomi, yoka Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

¿Ishiki-tziima pairani Saipatzii-totaari?

¹⁰ Iyikiiti, tzimatsi pasini nonintziri nosintsi-thatimiri, tima naaka intyaantaa-riti Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Nokowa-kotzimi paapatyaa-wakai-yitajyaa, onkimiwaityaaro aparoni onkantaami pikinkithasiritari, airo pikanta-wakaa-winta-waitaro opaiyita-rika. ¹¹ Tima nokimakiri ishininkaiti Cloé ikamanta-paakina ti paapatyaa-wakaityaa kamiitha. ¹² Tzimatsi pitsipa-yitari anta kantatsiri: “Nokimisantziri naaka Pablo.” Pasini kantatsi: “Nokimisantziri naaka Apolos.” Pasini kantatsi: “Nokimisantziri naaka Pedro.” Tzimatsi pasini kantana-in-tsiri: “Nokimisantziri naaka Saipatzii-totaari.” ¹³ ¿Ishiki-tziima pairani Saipatzii-totaari? ¿Naakama paikako-winta-kamiri? Tima pinkiwaa-yitaka pairani awirokaiti, ¿Naakama ipairyaa-itaki, inkantaiti: “Pinkiwaa-mintyaari Pablo?” ¹⁴ Irootaki nopaasoonkitan-tariri Pawa okamintha ti naaka kiwaayitimini. Apatziro nokiwaa-matsitakiri pairani Crispo, aajatzi Gayo. ¹⁵ Irootaki airo itzimanta anta kantawaita-tsini: “Nokiwaa-wintakari Pablo.” ¹⁶ ¡Jaa! Irijatzi nokiwaatzitakari pairani Estéfanos aajatzi ishininka-payi irirori. Ti nonkinkithasiritajiro tzimatsi-rika pasini nokiwaatakiri anta. ¹⁷ Ti intyaankina Saipatzii-totaari nonkiwaatanti, apatziro ityaankakina nonkamantan-tajiro Kamiithari Naantsi. Ti nosiyya-kota-paakyaari yotaniiri nokinkithata-koyitziro. Tima ti noninti aminaasi-waityaa iroopirotatsiri ipaakakoi-takiri Saipatzii-totaari.

Iriitaki Saipatzii-totaari, isintsinka Pawa, iyotani

¹⁸ Aririka ankinkithata-kaawityaari pyaasita-chani ankantiri: “Ipaakakoi-takiri Saipatzii-totaari,” ikimita-kaantajai masontzi-siriri anayitimi. Irooma arokaiti awisakosiriri anayitaji, ayoyitaji ompaprotatya ifnaakan-takiro itasorinka. ¹⁹ Tima isankinaitakiri pairani, ikantaitzi: Naapithatiri iyotani ikaratzi yotaniwita-chari. Nomaisanta-kayiri ikinkithasiritani kinkithasiri-witachari.

²⁰ ¿Tsikama inkantajyaa-rika yotaniiri? ¿Tsikama inkantajyaa-rika yotzinkari ikaratzi yomitaan-tasiwaitarori iroopirotzi-motziriri irirori-payi? Pawa omasontyaa-yitajiriri osaawi-satziiti, ikaratzi yotaniwita-chari pairani. ²¹ Tima inkaratzi yotaniwaita-sita-chari, ti imatiro iyotajiri Pawa. Iriima Pawa matzirori iyota-nita, onimotakiri irirori iwawisaako-siri-yitairi ikaratzi kimisantairori ifnaani, okantawitaka itzimayitzi okimitzi-mowitakiri masontzi-sirin-kantsi onatzii ifnaani Pawa. ²² Aririka ifniro noshininka-payi Judá-iti intasonka-wintan-taiti, irootaki inkimisantan-tyaari iriroriiti. Iriima pishininka-payi awiroka, aririka inkimiri ikimita-kaantari iriroriiti yotaniiri inatzii, iriitaki ikimisantziri. † ²³ Irooma naaka, nokinkithata-kota-najiri Saipatzii-totaari

* 1:2 awintaariri = wairontsi † 1:22 pishininka-payi = griego = kaari Judá-iti

ipaikako-wintantaka. Oshiki okompitzi-motakari noshininka-payi. Iriima pishininka-payi awiroka ikimita-kaantakina nomasontzi-waita-tyiimi. ²⁴ Iro kantacha ayojiitzi arokaiti, iñaakan-tajiro Saipatzii-totaari itasorinka Pawa, aajatzi iyotani. Irootaki iyoyitajiri ikaratzi ikaima-siri-yitairi Pawa, onkanta-wityaa Judá-iti inatzii, kaari Judá-iti, maaroni. ²⁵ Tima Pawa yanairi iyotani-waita-sitari atziri-payi, okantawitaka yoka atziri-payi okimitzi-mowitakari masontzi-kantsi onatzii ikantayitakiri Pawa. Tima Pawa yanairi atziri-payi otzimi-motziri isintsinka, okantawitaka yoka atziri-payi okimitzi-motakari ti aawyaan-taniti okaratzi ikantawitakari Pawa.

²⁶ Iyikiiti, ontzimatyii pikinkithasirita-kota-wakiro tsika-rika pikanta-jiita pairani tikira inkaima-siritaitimi. Ti intzima-piroti yotaniiri pikarajiitzi, ti intzima-piroti pijjwariti, ti intzima-piroti iriipiiroriiti. ²⁷ Iro kantacha iyosiyyitajiri Pawa ikaratzi ikimita-kaanta-witai-takari masontzi inatzii, irootaki impasiki-wintairi apaata iyotani-waita-sitari. Iyosiyyitajiri ikaratzi ikimita-kaanta-witai-takari kaari aawyaawaitaniri, irootaki impasikitan-tajyaari apaata iriipiiroriiti. ²⁸ Ari ikinakairori Pawa iyosiitan-taariri kaari imiraawintzi atziri-payi, kaari iriipirotzi-motirini. Ari okanta opoñaantaari iniwitaitaro okaratzi imaninta-witai-takari. ²⁹ Ari ikinakairori Pawa airo itzimanta tharowintzi-motyaaarini. ³⁰ Iriitaki Pawa tsipa-sirita-kaaja-miriri Saipatzii-totaari Jesús, ityaankajiri irirori iyotakaa-yitajimi, iwamiitha-siri-yitaimi, yoit-siri-yitajimi. Iriitaki piinako-wintaimi pisaika-siwaitan-taari. ³¹ Irootaki isankinatzi-taitan-takarori pairani, ikantaitzi:

Ti onkamiithati intharowinta-waitaityaa apaniirini.

Iro kamiitha-pirota-tsiri antharowinta-yyaaro yantayitajiri Awinkathariti.

2

Ikinkithata-koitairi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takiri

¹ Iyikiiti, nojatakai pairani nariitami nonkinkithata-kotimiri Pawa, tima ti nonkimita-kota-paakyaari yotaniwaita-sitaniri, ti noninta-thawaita-sita-paakyaami. ² Apatziro nokowa-pirota-nakiro nokinkithata-kota-piinta-jimiri Jesús Saipatzii-totaari, ipaikakoi-takiri. ³ Ti noñiuro onimo-tina kamiitha nosaiki-moyitakimi, tharowa-siri nokantaka. ⁴ Irootaki kaari napirotantami itsinampairi okaratzi noñaawai-yitakiri, ti osiyaaro iñaani yotaniwaita-sitaniri. Iro kantacha okaratzi noñaawai-yitakiri, imatakiro iñaakan-takiro Tasorinkantsi, oñaakan-takirori isintsinka. ⁵ Ari okantari, irootaki isintsinka Pawa ikimisanta-kaantaamiri, kaari iyotani atziri-payi matakamironi.

Itasorinka Pawa oñaakan-tayitziirori

⁶ Iro kantacha, aririka ankinkithata-kayiri antaiki-siritaniri, ari okamiithatziri ankinkithata-kotiniri yotanitaantsi. Iro kantacha iroka yotanitaantsi, ti osiyaaro iyotani-waita-sitari osaawi-satzi, iyotani-waita-sitari pinkathari-witachari iroñaaka. Tira irasi iwiro yokaiti. ⁷ Iroka yotanitaantsi nokinkithata-kotziri naaka, ti iyotakopirotiro pairani. Okimiwaitakaro imanaita-tyiromi. Irootaki inintzi-tataikari Pawa, ari onkantayaa añaanta-yyaarori apaata iwaniinkaro. ⁸ Yokaiti pinkathari-witachari iroñaaka, tikatsi aparoni yotakopirotironi iroka yotanitaantsi. Ari iyotakironi, aironi ipaika-kota-kaantzirimi Awinkathariti, otzimimo-piro-taitziri iwaniinkaro. ⁹ Iro kantacha irootaki isankinata-koitzi-takari pairani, ikantaitaki:

Okaratzi ikasiya-kaariri Pawa otakotaariri irirori,

Anaapirotairo ikita-piintaitari, ikima-piintai-tziri,

Anaapirotziro okaratzi aniisampyaakari.

¹⁰ Irooma arokaiti, ityaanka-kairi Itasorinka Pawa iyotakaan-tairi. Tima iriitaki Tasorinkantsi oyotziriri Pawa okaratzi ikinkithasiritari irirori, kaari iyotakowitaita. ¹¹ Tima tikatsi oyotinirini ikinkithasiritani pasini atziri, apatziro iyotziro isiriki irirori. Ari ikimitari aajatzi Pawa, tikatsi oyotinirini ikinkithasiritani, apaniro iyotziro isiriki. Yoka Tasorinkantsi, isiri Pawa inatzii. ¹² Irootaki isaika-siritan-tairi asiriki Itasorinka Pawa, irootaki ayopirotan-tajyaarori okaratzi ikasiya-kaita-kairi arokaiti akimisanta-yitajiri. Irootaki kaari kantaa-jata-tsini iyotajiro osaawi-satzi, ¹³ ikaratzi oyomitaantakirori iyotasi-winthawaitari irirori. Okaratzi akinkithata-kotakiri arokaiti irootaki iyotakaa-yitairi Tasorinkantsi. Irootaki akinkithata-kaayita-jiriri antaiki-siritaniri tsika okantako-pirota asiri.

¹⁴ Iriima kaari antaiki-sirita-tsini, ti inkimisantiro iyotakaan-tawitari Tasorinkantsi, okimitzi-mowaitakari masontzi-siritaantsi. Ti onkantaa-jati iyota-kotajiro irirori, tima ti isaika-siritan-tyaari Tasorinkantsi iyotakaan-tayityaariri. ¹⁵ Irooma arokaiti antaiki-siritaniri, aritaki amayitairo ampampitha-siritakopirotajiro maaroni tsika-rika opaiyita.

Ari okantari, okantawitaka ti inkimatha-piro-yitai osaawi-satzi tsika akantayitanaja arokaiti. ¹⁶ Irootaki isankinata-koitzi-takari pairani aka, ikantaitzi:

¿Tzimatsima yotako-pirotairini ikinkisiryaari Awinkathariti?

¿Tzimatsima matirini iyomitairi?

Irooma arokaiti, iyotakaa-yitairo okanta-kota ikinkithasiritani Saipatzii-totaari.

3

Antawaita-najiniriri Pawa

¹ Iyikiiti, tityaa nomatiro nonkinkithata-kayimi nokimitairi nokinkithata-kayiri antaiki-siritaniri. Okimiwaitakaro owakirami pitanakyaaro pawintaa-jyaari Saipatzii-totaari. Okimiwaitakaro ainiro piinchara-nikitimi, ² ainiro ithotaai-tzimi, tikira impaitimiro kiso-yitatsiri owaritinsi. Tima tikiraata pinkimatha-yitairo okaratzi noyomitaa-witakamiri, irojatzi pikantayita iroñaaka. ³ Tikiraata pantaiki-siriti. Ainiro pikisa-wakaa-wintaro opaiyita-rika, panta-wakaa-waita. ¿Kaarima iroka yantayita-piintakiri osaawi-satziiti? ⁴ Tima tzimatsi anta, kantatsiri: “Nokimisantziri naaka Pablo.” Pasini kantatsi: “Nokimisantziri naaka Apolos.” ¿Kaarima iroka osiyarori iñaana-minthata-wakaa osaawi-satziiti?

⁵ ¿Tzikama nopaitaka naaka? ¿Tzikama ipaitaka Apolos? Naakataki apiti impiratani Pawa, ityaankakina nonkinkithata-kaayitajimi pinkimisantan-tajyaari awirokaiti. Tima intyaantayita-kayi Awinkathariti maaroni arokaiti onasiyitaka onkarati antayitajiri. ⁶ Tima naaka osiyarori pankita-tsiri. Iriima Apolos osiyawaitakaro iriitaki oyaatapaa-kinari ithamaita-kotziro nopankitakiri. Iriima Pawa iriitaki matzirori yantai-kita-kaayitziro pankirinsi. ⁷ Ti yiriipiro-waiti pankita-kirori, ari ikimitari thamaita-kotakirori. Iriitakira iriipirotat-tsiri Pawa, yantaiki-sirita-kaayitaimi. ⁸ Osiyawaitakaro intzimimi yantawaita-kaani. Intyaantakiri impanki-waiti, intyaantakiri pasini inthamaita-kotiro. Apatziro impinai-takiri okaratzi yantawai-matsitaki, intyaantairi inampiki, tima ti inkowa-pirotat-jaantayaa irirori. ⁹ Ari nokantakari naaka, osiyawaitakaro naaka antawaitzi-niriri Pawa. Irooma awirokaiti pisiyakaro awirokami pankirinsi-masi. Pisiyawaitakaro aajatzi awirokami pankotsi.

¹⁰ Naaka kimitakariri yotzirori iwitsikiro. Naaka itanakarori nowitsikiro pankotsi, iriitaki Pawa nisironkata-kanari nitanta-nakarori nowitsikiro. Ipoña impokayiti pasini thonkatironi iwitsikiro. Iro kantacha ontzimatyii initsikiro-wintyaaro inthonkanta-tyaarori kamiitha. ¹¹ Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari osiyarori itapiintarori yaitziri iwitsikan-taitarori pankotsi. Airo itzimawaitzi pasini impoyiityaarini. ¹² Aririka iwaitakiro itapiintarori iwitsikan-taitaro pankotsi, aritaki inthonkai-takiro iwitsikaitiro pankotsi. Kantatsi iwitsikai-tantyaaro ooro, kiriiki, mapipayi poriryaa-tsiri. Ari onkantaki aajatzi iwitsikan-taityaaro incha-panki, inchasi-pana, saworosi. ¹³ Iro kantacha aririka ontayaa pankotsi, ari iñiitiro opaita-rika iwitsikan-taita-karori iroka pankotsi. ¹⁴ Iroorika iwitsikan-taityaa mapipayi airo apirota ontayaa, omapiro okisotzi okaratzi iwitsikan-taitakari. Oshiki impina-piroitiri owitsika-kirori iroka pankotsi. Ari inkanta-jyaari isiyakaa-wintat-takiri owitsikirori pankotsi, impina-piroi-tairi aajatzi. ¹⁵ Iriima owitsikan-takarori pankotsi kaari shintatsini ontaayityaa, kapichiini ipinaitairi. Ari inkimaitairiri isiyakaa-wintat-takiri witsikirori iroka pankotsi, kapichiini onkantajyaa yawisako-siritan-tajyaari, isiyako-waita-jyaari awisakota-tsiri intaawityaami.

¹⁶ ¿Tima piyojiiti awiroka osiyakaa-winta pankotsi? Tima kimiwaitaka awirokami itasorintsi-pankoti Pawa, awiroka isaika-siritantari Tasorinkantsi. ¹⁷ Tzimatsi-rika owaaripirotakirori osiyakaa-wintari itasorintsi-pankoti Pawa, aritaki iyaaripirotairi Pawa irirori, tima tasorintsi onatzii iwanko. Ari okanta isiyakaa-wintat-tzimi aajatzi awiroka-payi.

¹⁸ Paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. Kimitaka tzimatsi anta kantayita-tsiri: “Yotaniri nonatzii.” Irootaki kamiitha-witachari inkinkithasirita-kotiromi yokaiti okaratzi osiyi-motariri osaawi-satzi masontzi-sirin-kantsi onatzii. Tima iroka, irootaki kantakai-yaaroni iyota-nitan-tajyaari. ¹⁹ Tima ti apantzi-motyaaari Pawa okaratzi ikimita-kaanta-waitari osaawi-satzi yotanitaantsi onatzii. Irootaki isankinata-koitakiri pairani, ikantaitaki:

Iriitaki Pawa airikakiriri yotaniwai-witachari, iyotanin-kakiini.

²⁰ Isankinataitaki aajatzi pairani ikantaitaki:

Iyotzitakaro Pawa okaratzi inkinkithasiri-waitari yotaniwai-witachari.

²¹ Irootaki airo piyositanta awirokaiti aparoni intzimi yomitaa-jimini. Airo pikimosiriwintat-waitsiri pinkanti: “Iriipirori inatzii yoka.” Tima inkarati tzimain-tsiri, pinkimita-kaantairi awiroka asitari, ikimiyatayaa yokapayi: ²² Pablo, Apolos, Cefas,

osaawi-sato-payi, añaantarintsi, kaamanitaantsi, awisayita-tsiri iroñaaka, awisayita-tsini apaata. Maaroni iroka, kimiwaitaka awiroka asityaa-ronimi maaroni, * ²³ tima awiroka-payi yasiyitaari Saipatzii-totaari, iriima Saipatzii-totaari yasitari irirori Pawa.

4

Yantawairi tyaantaariiti

¹ Ari okantari, ontzimatyii inkimita-kaantaitina impiratani Saipatzii-totaari, naaka-payi iwaki noyomitaan-tajiro kaari iyotako-witaita pairani. ² Iro kantacha tzimatsi-rika iyosiitaitaki yantayitairo opaiyita-rika, okowa-pirotatya imayitajiro yantiri omatantyaari yawintai-tyaari. ³ Noyotzi naaka pimonkaratan-tanari nokarajiiiti. Tikatsi ompaitzi-motyaana pinintzi-rika paminako-tinano nantaki-rorika kamiithaini. Tikatsi ompaitzi-motyaana ininti-rika imishakowintina jwayita-tsiri nampitsiki. Tima ti nosirita-kowaityaaro naaka nomonkaratyaari nokarajiiiti. ⁴ Aririka namina-kotyaami naaka, kimiwaitaka ti ontzimi-motina nokinakaa-siritani. Iro kantacha ti naaka aminako-waitachani, iriitakira Awinkathariti amina-kota-jinani. ⁵ Irootaki airo pimatantaro awiroka-payi pimonkaratyaari impaiyaa-rika. Iriitaki Awinkathariti aminako-yitairini maaroni aririka impiyapaakiri. Iriitaki ñaakanta-pajironi okaratzii antayitakiri omanani-kiini. Ari iñaakan-tapajiro okaratzii asiriwaitari antayitirimi. Ari inkanta-jyaari Awinkathariti kimosiri-wintaini apaata.

⁶ Okaratzii nokinkithata-kota-kimiri aka, naaka siyaka-wintacha notsipatari Apolos. Irootaki nokantan-tamirori poisokirotan-tyaarori Sankinaritsi-pirori, tima irootaki ikantaita-piintakiri: "Airo piwanaa-pirotziro sankinatani-chari." Aritaima piwashaantairo pimonkarata-wakaa-piinta, pikimosiriwinta-piintana pikanta-jiitzi, "Iriitaki yoka anairi pasini." ⁷ Okaratzii pikanta-yitakira, ¿Piñaajaantakima panaako-yitairini awiroka pasini-payi? ¿Piyota-sita-karoma apaniroini kaari iyomitaai-tzimiri? ¿Paitakama pitharowintantari pinkimita-kaanta-waijiita apaniroini piyota-nita-sita?

⁸ Okaratzii pikimosiriwinta-waitaka awiroka-payi, pikimitakari pinkathari-payi, ashaarantaniri-payi, aasiryaa-niinta-waitziri iwariti. Kimiwaitakami ti noyomitaajimi naaka-payi. Onkamintha pimpinkathari-wintan-tayiti, aritaki ankarajiiiti tsika-rika pimpinkathari-wintanti. ⁹ Tima Tyaantaariiti nonayitzi naaka-payi, tira niriipiro-jiiti. Ari ikantakaakana Pawa. Nosiyako-waitaari yasita-koitani ikowaitziri iwamaitiri. Oshiki ikowaitaki maaroni atziri-payi iñaakowintina, imatzitakaroo aajatzi Maninkari-payi inintaki iñaakowintina. ¹⁰ Ikinkithasirita-koitana naaka tikatsi apantyaanani nokinkithata-kotajiri Saipatzii-totaari. Irooma awiroka-payi pikinkithasirita-kota yotaniiri pinayi-tzii pikinkithata-koyitairi Saipatzii-totaari. Irooma naaka-payi ikinkithasirita-koitana ti naawyaa-siri-piro-wainiti. Irooma awirokaiti ikinkithasirita-koitzimi aawyaa-siri-waitaniri pinatzii. Oshiki ipinkathai-takimi awiroka-payi, irooma naaka-payi, timachiini. ¹¹ Aikiro nojatatzii nokimaatsi-waitaro, irojatzi nokanziro iroñaaka, notashi-niinta-waitzi, nomiri-niinta-waitzi, thonkako-waitakana, iwatsinaa-waitai-takina, ti ontzimi-motina nowanko, ¹² oshiki nantawaitaki, naakataki antawai-wintacha. Tzimatsi-rika kisaniintanari, nonisironkatari naaka. Aririka iwatsinaa-waitaitina, namawitziro. ¹³ Aririka inkawiyi-waitaitina, notsimaryaakaa-yitari. Ikimita-kaantai-takina tikatsi apantyaanani, kaaras nonayitakimi. Irojatzi ikantaitana iroñaaka.

¹⁴ Ti iro nosankinatan-tyaarori iroka nonintzi nowaafñaimi awiroka-payi, nonintatzi noyomitaayitimi, nokimita-kotari iirintaitari iyomitaa-najiri itakotani itomi. ¹⁵ Kimitaka tzmawitacha oshiki nintatsini iyomitaimimi, iro kantacha ti noyoti tzmatsi-rika nintatsini yaakamiithatimi isiya-kotyaari yirintaitari. Irootaki nosiyakaawintziri naaka iriimi Jesús Saipatzii-totaari matakaa-kinaroni nosiya-kotyaari asitamiri, nokinkithata-kaapaa-kimiro pairani Kamiithari Ñaantsi. * ¹⁶ Irootaki nosankinatan-tamirori iroka: Pinkimita-kota-jyaanaro naaka. ¹⁷ Irootaki notyaantan-takamiriri iroñaaka Timoteo, nokimita-kaantziri iriimi notakotani notomi, iriitaki iriipiro-winta-kiriri Awinkathariti. Iriitaki siritakai-yaamironi tsika ikantakaakana Saipatzii-totaari, tsika nokanta noyomitaayitajiri kimisantzin-kariiti tsika-rika-payi isaikayitzi. ¹⁸ Tzimayitatsi pikarajiiitzi anta kosiriwinta-waita-chari, inintajiiiti pinkimisantiri irirori. Isiyakaantzi airo napiitziro nariitai-jyaami. ¹⁹ Iro kantacha sintsinira nompiyaki, iriirika Pawa nintain-tsini. Ari noñiirori omapiro-rika yaawyaa-siri-waita-nitzi ikaratzii kimosiriwinta-waitain-chari anta. Kimitaka iñaawai-winthawaita-sitaka. ²⁰ Tima inkaratii ipinkathari-piro-wintairi Pawa, iriitaki ñaakantironi yaawyaa-siri-waita-nitzi.

* 3:22 Cefas = Pedro * 4:15 oshiki = ikaratzii 10,000.

Ti iñaawai-winthá-waita-sityaa. ²¹ ¿Arima onimotakimi nariita-jyaami nowasankitaa-waita-paakimi? Iro pininta-taiki nonisironka-yitapaakimi, airo nosintsi-waita-paakimi.

5

Imishakowintai-tziri antayitzirori kowiinkari

¹ Tima nokimaki tzmatsi aparoni pikaratziri anta imayimpi-waitaki. Yantakiro kowiinka-pirota-tsiri kaari ikimakoitzi yantiro kaari kimisanta-tsini. Tima inanta-waitakaro iriniro-thori, iinantari iriri. ² ¿Paitama pikimosiriwinta-waitantari itzimataitziro pikaratziri anta antakirori iroka? Ti piwasirita-kowaitaari piñaakiri yantakiro. Tima iro kamiitha-witacha pimisitowa-kaantirimi yoka atziri.

³ Okantawitaka ti nosaiki-motimi pinampiki, iro kantacha aririka nosirita-piintyaami kimiwaitaka arimi ankarati asaiki anta. Irootaki pinkimita-kaantan-tyaarori iroñaaka arimi ankarati anta, nomishakowintakiri yoka atziri. ⁴ Ontzimatyii papatoyaa, pawintyaari Awinkathariti Jesús, pinkimita-kaantiro arimi nonkaatimi anta. Pimatiro iroñaaka okarati inintziri Awinkathariti, ⁵ pimisitowiri atziri, iwasankitairiita Mishatantaniri. Aamaa-sityaa aritaki onkantaji yawisako-siritai apaata impiyaji-rika Awinkathariti Jesús.

⁶ Ti ampantyaaro pinkimosiriwinta-waityaa. ¿Tima piyotiro okaratziri ikantaitakiri pairani: “Kapichiini onawitaka siñakayirori yatantaitari, iro kantacha osiñakayiro maaroni opatha yatantaitari?” ⁷ Pinkimita-kaantajiro awiroka pisokaatyiiromi siñapathata-kairori yatantaitari, pishiyitairo kamiitha. Irootaki pantayitiri, pimisitowiri antapiinta-kirori karipirota-tsiri, yantitaan-taro = kari. Pinkimita-jyaaro yatantaitari kaari siñatsini, iwapiintaitari yoimosirinkai-tziro kitaitiri Anankoryaantsi. Tima inkamawintaji Saipatzii-totaari isiyakaa-wintari ipiraitari iwamaitakiri yoimosirinkai-tziro Anankoryaantsi. ⁸ Irootaki antantyaarori okaratziri isiyakaa-wintaitakiri. Ontzimatyii awashaantajiro karipi-rota-tsiri, kaari-kamithata-tsiri, osiyakaa-wintzirori siñakayirori yatantaitayi. Ontzimatyii ankamiitha-siritaji, añaawaitajiro iroopirota-tsiri, osiyakaa-wintakari yatantaitari kaari siñatsini.

⁹ Tima nosankinatzi-takami pairani, nokantakimi: “Airo paapatyaa-winthatari ikaratziri antapiinta-kirori karipi-rota-tsiri.” ¹⁰ Okaratziri nokanta-yitakimiri, ti iri nonkanta-koti kaari awintaa-jyaarini Jesús, antayitzirori karipi-rota-tsiri, kisakowaitaniri, amatawitaniri, pinkatha-waitziriri pawaniro. Iriimi nonkanta-kotimi, airo pisaika-yitaimi kipatsikika. ¹¹ Iriitaki nokanta-kotzi awintaa-naariri Jesús, paitasi-waita-chari “Iyiki.” Airora paapatyaa yoka yanta-piintziroka karipi-rota-tsiri, kisakowaitaniri, pinkatha-waitasitari osiyakaarontsi, ikawiyantawaitaki, isinkiwaita-piinta, yamatawitanta-piintaki. Ti onkamiithati pintsipatajyaari yoka. ¹² Tira iyoyiitajai aroka-payi amishakowintajiri ikaratziri kaari awintaariri Jesús. Iriima kimisanta-tsiri akarata-piintziri kamiithatatsi amishakowinta-yitajiri yantayitiro-rika kaaripirota-tsiri. ¹³ Irootaki pookantyaariri yoka atziri antapiinta-kirori iroka kaari-pirori. Iriitaki Pawa aminako-yitairini ikaratziri kaari awintaa-yitariri Jesús.

6

Ti onkamiithati yamina-kotairo amaimanita-wakaani kaari kimisanta-tsini

¹ Aririka pimaimanita-wakaiyaa pikaratziri pikimisanta-jiitzi, ti onkamiithati pijati yamina-kotimiro jiwayita-tsiri nampitsiki, kaari kimisantzin-karita-tsini. Iro kamiithatatsi pijata-sitiri pikaratziri pikimisanta-jiitzi. ^{*} ² ¿Tima piyoyiiti awiroka aminakoyitairini apaata maaroni osaawi-satziiti? ¿Airoma pimatziri witsikayitiro okaratziri pomirintsitzi-moyitamiri kapichiini awiroka-payi? ³ Tima arokaiti aminako-yitairini aajatzi Maninkariiti. ¿Airoma okantzi amina-kotiro ikaratziri maimanita-wakaa-chari iroñaaka? ⁴ ¿Paitama pinintantari yaminako-yitaimi atziri-payi kaari pikarata-piintziri papatowintyaari Pawa? ⁵ Tima ontzimatyii pimpasiki-wintziro iroka-payi. ¿Tikatsima yotaniri pikarajitzi witsiki-mironi? ⁶ Iroka pikanta-piintaka, pisiya-sitari jiwari kaari kimisanta-tsini, pikowa-kotakiri iwitsika-yitajimiro pimaimanita-wakaa-jiita, pikaratziri pikanta-wakaawita “iyikiiti.”

⁷ Irootaki oñaakan-tzirori ainiro pikinasi-waiyita, pimishakowinta-waitakiri pikarajitzi anta. ¿Paitama kaari pamawitantaro kapichiini inkawiyawaitaitimi, aajatzi yamatawi-waitaitimi? ⁸ Irootaki pimayitirimi. Awiroka-payi kantzimo-niinta-wakaacha, pamatawita-wakaa-jiitaka pikaratziri pikanta-wakaawita “iyikiiti.”

* 6:1 kimisantzin-karita-tsini, awiroka = kitisiriri

⁹ ¿Tima piyojiiti, airo iñaayitairo apaata impinkathari-wintairi Pawa ikaratzi kaaripirota-tsiri? Paamawintajyaa, otzimi-kari pikinaka-sitani. Ari ikantari ikaratzi antapiintzirori karipiro-yitatsiri, pinkatha-yitziriri isiyakaaro pawaniro, mayimpri-payi, ñathatha-wakaa-waita-chari isiramparin-kakiini, ¹⁰ kosintzi-payi, kisakowaitaniri, sinki-ryaantzi, kawian-taniri, amatawitaniri. Airo iñaayitairo impinkathari-wintairi Pawa yokapayi. ¹¹ Pairani, ari pikanta-yiwitakari awirokai. Irooma iroñaaka okimiwaitakaro tzimatsi kiwajimini, ikiti-sirita-kayi-taimi, itampatzika-siritajimi, tima pawintaa-piinta-jyaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Iriitaki Tasorinkantsi kantakaa-yitaamiri. †

Pimpinkathatan-tajyaari Pawa, tsika-rika opaiyita pantayitairi

¹² Tzimatsi kantayita-tsiri: "Isinitai-tanaro nantayitiro opaiyita-rika." Iro kantacha tira ampantyaaro yantaitiro maaroni. Aritaki okantawita, isinitai-takairo antayitiro ompaiyitaa-rika. Iro kantacha tira anintataitiro atzirin-tanta-yitai opaita-rika-payi isinitaitairi. ¹³ Tzimatsi kantayita-tsiri aajatzi: "Irootaki otzimantari owaritintsi onimoniintan-tairi amotyaaiki. Irootaki otzimantari amotyaa, ankimaniintan-tyaarori owaritintsi." Ari okantawitari, iro kantacha ari yapitiro-ryaajairo Pawa yapiro-tairo. Irootaki airo pikanta-waitanta awiroka: "Irootaki otzimantari awatha añaatha-waitan-tyaari." Tira ari onkantyya. Iro otzimantari awatha ampinkathatan-tajyaari Awinkathariti. Irootaki itzimantari Awinkathariti onimota-kaanta-jyaari awathaka. ¹⁴ Tima airo yapirota-jaantairo Pawa awatha, ari iwiriinta-yitaji, iñaakan-tayitairo isintsinka, ankimita-jyaari tsika ikantaja ipiriintaaro pairani irirori Awinkathariti. ¹⁵ ¿Tima piyojiiti iriitaki Saipatzii-totaari asitaaro piwatha? ¿Kantatsima aapithatajiri awatha yasitaari irirori ompoña asiniwaitajiro amayimpi-waitan-tyaaro? †Tira ari onkantyya! ¹⁶ ¿Tima piyojiiti ikaratzi mayimpi-waita-tsiri, kimiwaitanaka iwichaa-najyaaromi, aparoni ikantanaja iwathaki? Irootaki isankinai-takiri pairani, ikantaitaki: tima aparoni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami. ¹⁷ Iriima ikaratzi tsipata-naariri Awinkathariti, iwichaa-sirita-naari irirori, kimiwaitaka aparoni ikantakaa-naarimi.

¹⁸ Ontzimatyii pinkoki-pithatairo ñathawaaisita-wakaantsi. Tima okaratzi nasiyita-chari kaari-pirori yantaitziri, ti iri wasinonkaa-chani antakirori, pasini iwasi-nonkaaki. Iroorika imataki ñathataawakantsi, iriitaki wasinonkaa-waitaincha apaniroini iwathaki. ¹⁹ ¿Tima piyojiiti irootaki piwatha osiyarori pankotsi isaikantari Tasorinkantsi? Iriitaki Pawa otyaanta-kimiriri, iriitaki ompirayitamiri. Ti awiroka añaasiwaita-chani apaniroini, ²⁰ iriitaki Pawa pinako-winta-pirota-jimiri yasitan-taamiri irirori. Irootaki pimpinkathatan-tajyaariri Pawa, ari pinkimitaa-jirori pantayitiro opaiyita-rika, aajatzi okaratzi pikinkithasiritari.

7

Imaimanita-wakaiyaa aawakaa-chari

¹ Iroñaaka nakimiro okaratzi pisampitanari pisankinariki: Irootaki kamiitha-witacha airo yayimi iina atziri. ² Iro kantacha, ontzimatyii yaayiti iina imayimpi-waitzi-kari. Ari onkimiyita-jyaari aajatzi kooya-payi, ontzimatyii aayiti oimi. ³ Ari okamiithatzi piñaawakaa-piintajyaa paawakai-yitaka. ⁴ Okaratzi iinaitairi, ti apaniroini asitaaro owatha, irijatzi asitaaro oimitari. Ari okimitari aajatzi, ikaratzi iimitaitari, ti apaniroini yasitaaro iwatha, irojatzi asitaaro iinatakari. ⁵ Irootaki, airo okamiithatanta papakapaintiro piñaawakaa-piintajyaa paawakai-yitaka. Iro kantacha, kantatsi pinkinkitha-waita-wakaiyaa pintziwintan-tyaarori opaita-rika pamana-koyitzi. Ompoña pitanajyaaro piñaawakaanaiya, ari onkantyya airo yathataantami Kamaari, ti piñaakota-nityaa awiroka-payi. * ⁶ Irootaki iroka nosinitan-tziri naaka, tizimaita nosintsi-thatiri maaroni yantayitajiro iroka-payi. ⁷ Noninta-taawita naaka inkimita-kota-jyaanaromi maaroni sirampari tsika nokanta naaka. Iro kantacha airo omata iroka. Tima inasiyitakaro Pawa itasonka-winta-yitakai aparoni-payi arokaiti. Itasonka-wintaki Pawa ikaratzi kaari tzimayita-tsini iina, iriima pasini-payi tzimayitaki iina.

⁸ Nokantzi noñaanatziri kaari aawakaa-chani, nokantziri: Iro kamiithatatsi pisaikasiwayyaa airo otzimi pitsipatari, pisiyaana naaka. Irojatzi nokantzi-tariri ikaratzi kamayita-tsiri itsipatari. ⁹ Irooma tirika piñaako-nityaa, ontzimatyii pintsipatyaa. Tima irootaki kamiithatatsi ontzimi pitsipatari airo ayimawaitantami.

¹⁰ Noñaanatziro kooya tzimain-tsiri oimi, nokantziro: Ti onkamiithati pooka-wakai-yitajyaa. Ti naaka asityaaroni noñaani iroka, iriitaki Awinkathariti asitarori. ¹¹ Aririka

† 6:11 pawintaa-piintaari = wairontsi

* 7:5 Kamaari = Mishatantaniri = Satanás

pooka-wakaiyaa, irootaki kamiithatatsi pisaika-siwaitajyaa apaniironi airo paaji pasini piimi. Irooma airorika, kantatsi pimpiya-sitairi piimi. Noñaanatzimi awirokaiiti iimitaitari, nokantzimi: ti onkamiithati pookiro piina.

¹² Noñaanatziri pasini-payi, nokantziri: Iyikiiti, aririka piinantyaaro kaari kimisanta-tsini, ontzimatyii poisokirotyaaro, aapatyaakami-rika iroori airo ookaimi. Ari nokantziri naaka, iro kantacha kaari Awinkathariti sintsihathi-mironi iroka. ¹³ Ari okimitzitari aajatzi kooya oimintariri kaari kimisanta-tsini, ontzimatyii oisokirotyaari irirori, yaapatyaakaro-rika kamiitha. ¹⁴ Okantawitaka ti inkimisantzin-kariti oimi, yasitaari Pawa irirori okantakaan-takiro iina. Ari ikantzitari aajatzi iinantarori kaari kimisanta-tsini. Irooma aririka yooka-wakaiyaa, kimitaka airo yawisako-siritati iwaiyani-payi. Irooma aririka yaawakaiyaa, yasiyitaari Pawa aajatzi iwaiyani-payi. ¹⁵ Iro kantacha ininti-rika yooka-wakaiyaa, kaari kimisanta-tsini, kantatsi imatiro. Tikatsimaita sintsihathirini airo yooka-wakaa akantayitajiri "Iyikiiti," aajatzi akantayitajiri "Chookiiti," aayitziriri kaari kimisanta-tsini. Irooma aririka yaapatyaa-wakaajyaa kamiithaini, irootaki inintziri Pawa. ¹⁶ Nokantzimi awiroka iinantaitari, ti piyoti aamaa awiroka kantakaan-taironi yawisako-siritan-tajyaari piimi. Nokantzimi aajatzi awiroka iimintaitari, ti piyoti aamaa awirokataka kantakaan-tironi awisako-siritan-tajyaari piina.

¹⁷ Ari okantari. Tsika akanta asaikayitzi, airo athataaro awasiñairo tsika akanta-piinta. Irootaki inintakairi Awinkathariti, tima ari akantzitari owakira ikaima-siri-yitai Pawa. Irootaki nokanta-piintakiri naaka yantaitiro nariiyitarira kimisantzinkari-payi tsika-rika yapatojiita. ¹⁸ Thami asiyakaa-winta-wakiri aparoni atziri totamisitain-chari, irasi iwiro tsika ikantaka. Tirika intomisitaa-nityaa yitanta-nakarori ikimisantai, tikatsi ompaityaa intomisitaa-nitan-tyaari iroñaaka. ¹⁹ Tikatsi ompaityaa aroka-rika totamisitaniri, tirika antomisitaa-nityaa. Irootaki kowapirotacha antayitajiro inintakajairi Pawa amayitairo. ²⁰ Ari ankanta-yitajyaari maaroni, airo athataaro awasiñaa-yitiro tsika-rika akantayita owakira ikaima-siritan-tairi Pawa. ²¹ Ari okantari aajatzi. Awiroka-rika ompirataari ikaima-siritan-taamiri Pawa, airo okantzimo-siri-waitami. Irooma yathatajiro-rika ompirataamiri ininti pisitowaji, pimatiro. ²² Tzimatsi-rika ompirataari ikaima-siritajiri Awinkathariti, ontzimatyii inkinkithasirityaa saikasi-waitaja. Iriima kaari ompirataari ikaima-siritajiri Awinkathariti okimiwaitaaro impiratanimi inatzi Saipatzii-totaari. ²³ Tima Pawa pinako-winta-pirota-jimiri yasiyitaami, irootaki kamiithatatsi airo pikimita-kotaari ompirataari isintsi-waitai-tziri imonkaratiro inintasi-waitari pasini atziri. ²⁴ Iyikiiti, airo athataa-waitaro tsika akantayita maaroni owakira ikaima-siritan-tairi Pawa atsipa-siri-yitan-taariri.

²⁵ Iroñaaka nakayitiri ikaratzi sampita-kowintzirori mainaro-payi. Ti ontzimi ikantakaan-tairi Awinkathariti ayota-kotan-tyaarori iroka, iro kantacha naaka kantimini okaratzi nokinkithasiriti-kotarori. Tima iriitaki Awinkathariti nisironkataanari pawintaa-jyaana naaka. ²⁶ Iroka okaratzi nokinkithasiritari: Tima asaikayitayyii iroñaaka tsika yasonkaiita, iro kamiithatatsi pasi piwajiro tsika pikanta pisaika-yitzi iroñaaka. ²⁷ Thami asiyakaa-winta-wakiro: tzimatsi-rika awiroka piina, ti onkamiithati pookajiro. Tirika ontzimi piina, airo pamina-minatzi payi. ²⁸ Irooma aririka paaki piina, tira pinkaaripiroti. Ari okimitzitari aajatzi mainaro ikampitan-taitakiri aantyaariri sirampari, tira onkaaripiroti. Iro kantacha ikaratzi aayitatsiri iina, aritaki iñaakiro onkarati pomirintsitzi-motyaarini. Apatziro nokanta-sitami naaka airo pipomirintsitwaitana awiroka-payi.

²⁹ Iyikiiti, kimitaka irootantsi omonkara-paitiyaa. Itanakyaaaro iroñaaka, ikaratzi tzimayita-tsiri inapayi, ontzimatyii inkimita-kaantairo tirikami ontzimayitii. ³⁰ Ikaratzi iraawaita-chari, ontzimatyii inkimita-kaantairo tikatsi ompaityaa yiraawaitan-tyaari. Ikaratzi kimosiri-waita-tsiri, ontzimatyii inkimita-kaantairo tikatsi ompaityaa inkimosiri-waitan-tyaari. Ikaratzi amananta-yitatsiri opaiyita-rika, ontzimatyii inkimita-kaantairo ti iriimi asiyityaaroni. ³¹ Itzimi-rika otzimimo-yitziro osaawi-sato-payi, inkimita-kaantairo ti ampanta-piroyaaro. Tima irootzi-mataki ompyaasi-waitajyaa osaawi-sato-payi.

³² Irootaki nokowa-kota-jimiri awiroka-payi airo okantzimo-siri-waitami iroka-payi. Mainari-payi, kaari tzimatsini inapayi, yakowin-tyaaro yantanajiro inintziri Awinkathariti inimota-kaantyaariri. ³³ Iriima ikaratzi aintsiri iina, ontzimatyii inimota-kaayitajiro iina, isirita-piinta-jyaaro osaawi-sato-payi. ³⁴ Ñaakiro, apiti onkantyyaa isirita-kota-piinta-jyaari. Ari okimitzitari kooya-payi saikasi-waita-chari, mainaro aajatzi tzimawita-chari oimi. Kantatsi akowintyaaro inintziri Awinkathariti, tsika-rika opaiyitari antayitziro aajatzi okaratzi okinkithasiri-yitari. Irooma okaratzi aintsiri

oimi, ontzimatyii onimota-kayiri oimi, osirita-jyaaro osaawi-sato-payi. ³⁵ Ti nosintsithatimiro nokaman-tzimiro iroka. Irootaki kamiithatatsi nonkaman-timiro nowinthata-kaantyaamiri pantayitajiro kamiithatzi-motimini, ari onkanyaa pakowintan-tyaariri Awinkathariti.

³⁶ Tzimatsi-rika asityaaroni imainaroti antarokitain-tsiri, iñaakiro-rika aritaki nintaki ontzimi oimi, kantatsi omatiro, ti onkaaripiroti aawakaiyaa. ³⁷ Iriima asitarori mainaro, kaari nintatsini ayi oimi, kamiithataki aajatzi okaratzi yantakiri, tima irootaki inintakiri yantiri irirori. ³⁸ Ari okantari. Aririka aawakaakyaa imainaroti, kamiithataki. Irooma airorika yaitziro, irootaki kamiitha-pirota-tsiri.

³⁹ Iroka antajiri iinantaitari: okowa-pirotatya ontsipata-piintyaari oimi ainiro aawakaa. Irooma aririka inkami-motakiro, osaikasi-waitaja iroori, kantatsi aaji pasini oimi. Iro kantacha ontzimatyii inkimisanzin-kariti irirori. ⁴⁰ Iro kantacha tzimatsi nokinkithasiritari naaka, aritaki onkimo-siri-pirotiri osaikasi-waitajyaa, airorika aaji pasini. Kimitaka Itasorinka Pawa ñaawaita-kayi-narori iroka.

8

Owaritinsi yasitakai-tariri osiyakaa-rontsi

¹ Iroñaaka nakiri ikaratzi sampita-kowintzirori owaritinsi yasita-kayi-tariri osiyakaa-rontsi. Tzimatsi ayotako-yitzirori aroka, kantawitacha ontharowintyaaro. Airotzimaite amatziro iroka, irootaki kamiithatatsi antakoyita-jyaari yokapayi, amina-minatajiro antharowinta-sirita-kaiyaari. ² Ari okanta itzimantari tharowinta-waita-chari, kantatsiri: "Naaka oyopirotaniri." Tikira iyota-nityaa ikaratzi kantayita-tsiri. ³ Iriima Pawa iyotziri irirori ikaratzi itakotaariri.

⁴ Nakawakiri ikaratzi sampita-kowintzirori owaritinsi yasitakai-tariri osiyakaa-rontsi. Tima ayojiiti aroka ikantai-tziriri osiyakaa-rontsi, ti ontzimi-motiri yañaantari. Ti intzimi pasini pawatatsini, apatziro ikanta Pawapirori. ⁵ Noyotzi tzimatsi aka kipatsiki osiyakaa-rontsi iwawa-niro-titari, aajatzi ikaratzi tzimatsiri inkitikiwawa-niro-titaitari. Iriitaki ipaita-sita-piintakari, ikantziri: "pawa," ikantajiitzi pasini "nowinkathariti."

⁶ Irooma arokaiti, aparoni ikanta apaitziri "Pawa." Iriitaki asitairi, owitsika-kirori maaroni. Iriitaki kantakaarori atzimayitantari aroka-payi. Ari okimitari aajatzi, aparoni apaitziri "Nowinkathariti." Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari, iwitsika-kaitakiri pairani maaroni. Iriitaki kantakaarori añaanta-yitaari.

⁷ Iro kantacha tzimatsi oshiki kaari yotakotironi iroka. Irootaki itzimantari amita-piinta-karori yasitakaari owaritinsi osiyakaa-rontsi, iwatzimaitaro owaritinsi. Yokaiti atziri ikaratzi matapiinta-kirori, kimisantzinkari inawitaka, sipita-siri ikantajiitaka. Aririka iwayityaaro owaritinsi onkimitzi-motyaari yantakiro kaari-pirori. ⁸ Iro kantacha kaari owaritinsi kantakai-yaaroni yaakamiithatan-tairi Pawa. Aririka ontzimi owaritinsi apinka-piintziri, tira antakayiro kaari-pirori. Aririka antziwai-wityaaromi aajatzi, ti awamiitha-siritaji. ⁹ Iro kantacha ontzimatyii paamaakowintajyaa, pitzika-siri-waitziri = kari sipita-siriri-payi, pinkanti: "Saikasi-waitaana naaka, kantatsi nowayityaari ipaiyita-rika." ¹⁰ Pinkinkithasirita-kotiro opaita awisatsini yaminimi-rika sipita-siriri. Okimiwaitakaro iniiimimi piyaaro owaritinsi yasita-kayitari osiyakaa-rontsi. Okantawitaka pikanta-piinta-jiitzi awiroka: "Noyotzi naaka, ti ontzimi yañaantari osiyakaa-rontsi," kimitaka kantatsi imatanakiro iyaari irirori. ¹¹ Irootaki yantantyaarori irirori sipita-siriri kaaripirotsi-motziriri. Awiroka kantakaa-sityaaroni. ¿Tima pinkanta-piinta-witaari "Iyiki?" ¿Tima inkama-winta-yitajiri irirori Saipatzii-totaari? ¹² Arira pikina-kayirori pikaaripirota-kaanta-kariri yokapayi. Piwatsi-pirotakiri irirori, pikaaripirotsi-motakiri aajatzi awiroka Saipatzii-totaari. ¹³ Irootaki airo nowantaarimi naaka wathatsi, airo noitzinampa-siriantari ikaratzi nokantajiri "Iyikiiti."

9

Imonkaratan-taitamiri Tyaankaariiti

¹ ¿Airoma okantzi nosaika-siwaityaa naaka? ¿Kaarima naaka Tyaankaari ñaapirotakiriri Jesús, Awinkathariti? ¿Kaarima naaka kimisantakaa-pirota-jimiriri Awinkathariti? ² Kimitaka tzimatsi kaari yotinani naaka Tyaankaari. Irooma awirokaiti piyojiitzi, tima awiroka-yitaki ikimisanta-kaayitai Awinkathariti nokinkithata-koyitajimiri, irootaki oñaakan-tzirori naaka-pirotaki Tyaankaari.

³ Iroka nonkantiriri ikaratzi ñaawinta-kowaitanari: ⁴ ¿Tima onkamiithati impaitina naaka ipaita-rika-payi iriitaki nowantyaari, nirantyaari aajatzi nomiri? ⁵ ¿Airoma okantzi ontzimi noina naaka kimisantzinkaro? Aririka ontzimimi, ¿airoma okamiithatzi

naanakiro anta pisaika-jiitzi awiroka-payi? Irootaki imata-piintakiri pasini Tyaankari-payi, irojatzji imata-piintakiri ikaratzji yirintzitari Awinkathariti, aajatzi Cefas. *

⁶ Piyojiitzi awiroka, aikiro nantawaitatzii naaka nañaantyaari, irojatzji yantziri Bernabé. ¿Apatziroma nokanta-kaaro naaka-payi ti isinitai-tinano nowashaantiro nantawairi nonkinkithatan-tyaari? ⁷ Pisirita-kotyaaari tsika ikanta owayiri tzimatsiri ijiwari. ¿Kamiithama impinatiri ijiwari impantyaariri iwariti? Ari ikimi-tzitari pankiwaita-tsiri, ¿airoma okantzi iwajyaaro iwankiri? Aajatzi ikimi-tzitari pirawaita-chari, ¿airoma okantzi yanintai-yaari ipira? †

⁸ ¿Pikinkithasiritama awiroka-payi okaratzji nokanta-yitakimiri irootaki yamitasijiitiri atziri-payi? Irojatzji iyomitaan-taitakiri Ikantakaan-taitaniki. ⁹ Tima isankinata-koctakiro pairani Moisés kantatsiri:

Aririka pantawaita-kairi pipira, tima ti pintashi-niinta-kaawaitiri.

¿Pikinkithasiritama apatziro pipira isirita-kotari Pawa ikantan-takari? ¹⁰ ¡Tira! Arokaiti isiyakaa-wintai-takiri. Irojatzji isiyakaa-wintzi-taitakari ikantaitaki:

Tzimatsi-rika pankiwai-rintzi, tzimatsi tikakiwaitaniri. Irootaki omatantari iroka ontzman-tyaari iwayita-jyaari.

¹¹ Ari okantari aajatzi, naaka-payi kimisanta-kaayita-jimiri, ¿airoma okantzi pimpayitajina nañaantyaari? Osiyawaitakaro tzimatsi ampankita-kirimi pisiriki. ¿Airoma okantzi awiikitajiro pasitari nasitakai-yaarori nowatha? ¹² Irootaki panta-piinta-kiniriri pasini-payi anta. Naakawitaka kowapirotatsi pimpayita-jinami. Iro kantacha, tira nosintsita-piintimi nonkantimi. Amawi nokanta-jiita. Tima ti noninti nomanonkimi pitanakaro pikimisantairo Kamiithari Ñaantsi nokinkithata-kota-kimiri Saipatzii-totaari.

¹³ ¿Tima piyojiiti iwapiintaro Impira-tasorintsitaari tziaraan-tatsiri yasitakai-tarori tasorintsi-panko? ¿Tima piyojiiti isinitaa-ntsitzi ipiraitari yasita-kayi-tariri Pawa pomitai-rontsiki iwayityaari Impira-tasorintsitaari? ¹⁴ Ari okantari aajatzi okaratzji ikantakinari Awinkathariti nokinkitha-yitajiro Kamiithari Ñaantsi, ontzimatyii impinaitajina nantantyaarori.

¹⁵ Tira nosintsiwintimi pairani nosaiki-motan-takamiri pimatinaro. Ti nosintsiwintimi aajatzi iroñaaka nosankinatan-tamirori iroka. Apatziro noninta-taiki nonkamimi naaka, tikira intzima-nakiita kantatsini: “Kaari iriipirori okaratzji ikimosiriwinta-waitari Pablo.” ¹⁶ Tira nonkimosiriwinta-waityaaro nokinkithata-kaayita-jimiro Kamiithari Ñaantsi. Osiyawaitaaro iriimi Pawa sintsiwintanari nantajiro, okantawitaka ti naaka pinthata-sityaaroni. Airorika nomatajiro, ¿ikanta-machiitana naaka!

¹⁷ Naakami ninta-sita-kyaaroni nantiro, ari nosintsitan-takimi impinaitina. Pawa owataikinari nantayitajiro iroka. ¹⁸ Ari okanta, tikatsi ompaityaa noyawaawintan-tyaari pimpina-yitajina awiroka-payi. Tima nonkimita-kaantajiro iroomi impinai-tinarimi noñaayitajiro-rika nokimo-siritaji. Irootaki nokimo-siriantari iroñaaka tira nonintiro pimpinatajina nokinkithata-kaayita-jimiro Kamiithari Ñaantsi.

¹⁹ Ari nokina-kayirori nosaika-siwaitan-taari, tikatsi sintsiitha-waitinani ipinatana. Iro kantacha naaka kimitakaan-tawaitacha ompirataari. Irootaki nawisako-sirita-kaanta-jyaari oshiki atziri. ²⁰ Ari nokantzitaro aririka nontsipatyaari noshininka-payi Judá-iti, nantzitaro okaratzji yamijiitari irirori, ari onkantyya yawisako-siritan-tajyaari irirori. Irojatzji nomatzitari nontzipatyaari sintsiwintarori Ikantakaan-taitani, nomonkaratziro naaka aajatzi, okantawitaka noyowitaka tikatsi sintsiitanani nosintsiwintyaaro, ari onkantyya yawisako-siritan-tajyaari irirori. ²¹ Ari okantzitari, aririka nontzipatyaari kaari kimakotaa-jatironi Ikantakaan-taitsiri, nokimita-kotari irirori-payi, ari onkantyya yawisako-siritan-tajyaari irirori. Iro kantacha ti nompityathata-jaantyaari Pawa, tima ontzimatyii mononkaratiro ikantanari Saipatzii-totaari nantayitiro. ²² Ari ikimi-tzitari, aririka nontzipatyaari sipita-siri-waitaniri, nokimita-kotari yantayitzi irirori, ari onkantyya yawisako-siri-yitan-tajyaari irirori. Ari nokimita-jiriri maaroni nasiyita-chari atziri-payi, ari onkantyya yawisako-siritan-tajyaari irirori-payi. ²³ Irootaki nantantayitarori iroka-payi nomatan-tyaarori nonkinkithata-kaanta-yitajiro Kamiithari Ñaantsi, nontzipatan-tajyaariri yokapayii nokaratzira itasonka-wintai-taana naaka.

²⁴ ¿Tima pisirita-kotaari tsika ikanta monkarata-wakaa-chari isiyajiita inñitan-tyaariri ityaaroni yariityaa? Aparoni ityaaroni yariityaa, iriitaki impinatitiri. Ari pinkimita-najjaari awiroka-payi. ²⁵ Tima inkarati ñaanta-piintarori imonkarata-wakaan-tyaari, ontzimatyii inkimpoyaa-najyaa, yatsipitaro itziyitaro okaratzji iniwiyitari. Irootaki yantantarori iroka impinai-tantyaariri apaata, yamathaita-kaitairi siwitha-tapo. Iro kantacha sampiyya-nitatsi iroka. Irooma okaratzji siyakaa-winta-chari impinai-tairi

* 9:5 Cefas = Pedro † 9:7 ipira = cabra

aroka-payi, airo othonka-nitaja. ²⁶ Irootaki nokimita-kaanta-piintan-tarori naaka nosiy-
 atyiimi, ti nontimpaa-waiti. Nokimita-kaantaro nosintsi-waita-tyiimi nonkaposanti, tira
 nonkaposasi-waityaaro tampyainka. ²⁷ Tima okaratzii natsipi-waitakaro notzi-winta-
 waitaka, nosiyakaa-waitakiro nompirata-tyiyyaaromi nowatha. Irootaki nantantarori
 airo ikimita-kaantai-tantanari yanakoi-tziri, airo ampinaasi-waitana nokinkithata-
 kaanta-piintaki.

10

Iyomita-wintan-taitziro ipinkathata-sitaitari

¹ Iyikiiti, airo apyaa-kotaro okaratzii iñaakiri awaisatzitini. Ipampithakiro minkori
 otzisi-masiki. Imontyaa-nakaro iwiryaaaita-paintziro. ² Ari iñaakan-takiro yawintaa-
 siritakari Moisés, ipampithakiro minkori, imontyaaakaro inkaari, okimiwaitakaro ari
 inkiwaatai-takirimi irirori-payi anta. ³ Iwajütakaro awaisatzitini okaratzii itasonka-
 wintai-takiri. ⁴ Irajütakiro nijaa itasonka-wintai-takiri ositowaatzi-motakiri sirantaaki.
 Tima iriitaki Saipatzii-totaari tsipa-sirita-kariri, iriitaki oñaakakiriri nijaa sirantaaki.
 Tima iriitaki Saipatzii-totaari kimitakarori siranta. ⁵ Iro kantacha tzimatsi oshiki kaari
 onimotirini Pawa, irootaki ikamaraan-tantakari otzisi-masiki.

⁶ Tzimatsi osiyakaa-winta-kairi okaratzii awisain-tsiri, aamaiyaa airo akimitantari
 yokapayi, aniwiyityaaro antiro kaari-pirori. ⁷ Irootaki kaari okantana antzipatyaari
 pasini-satzi itharowinta-waita ipinkathata-siwaitari siyakaa-rontsi. Tima irootaki imay-
 itakiri awaisatzitini pairani, iroka ikinkithata-koita-kiriri:

Ari iwawajüta atziri, yirawai-jüiti, ikimosiriwinta-jüitaka.

⁸ Ari okimitari aajatzi, ti onkamiithati antayitiro kaaripi-rotatsiri. Irojatzii yantakiri
 awaisatzitini, irootaki iñaanta-yitakarori ikamakaantaki aparoni kitaitiri ikaratzii 23,000
 atziri. ⁹ Ari okimitzi-takari aajatzi ti onkanyaa añaanta-waityaari Pawa. Irojatzii
 imayitakiri pairani yokapayi, irootaki yatsikan-takariri maranki. ¹⁰ Ari okantari aajatzi
 ti onkamiithati ankiñaanta-kotanti. Irojatzii imatzitakari pairani yapirotan-takariri
 ipaitai-tziri "Apirotan-tsiri." *

¹¹ Okaratzii awisain-tsiri irootaki isiyakaa-wintai-takairi, isankinata-koitakiro
 iyomitaai-tairo iroñaaka aroka-payi, tima asaikatyii othonkima-paititaja kipatsi.
¹² Paamawinta-yitajyaa awiroka-payi. Airo pikanta-waitzi "Airo nomatziro naaka
 iroka kaaripirota-tsiri," omapoka-sita = kari pimatankakiro awiroka. ¹³ Iro kantacha
 aririka piñiuro piniwi-siri-waityaaro, pinkinkithasirityaa ti apaniroini pikanta awiroka,
 imatakiro yitsinampakiro pasini atziri-payi. Tima iñataniri inatzi Pawa, airo isinitzimi
 irirori ayimatimi piniwi-siri-waityaaro kaari piitsinampai awiroka. Aririka piñiuro
 piniwi-siri-waityaa, iriitaki Pawa iñaakaimironi pimatantyaarori piitsinampairo,
 onkimiwaita-nakyaaro pisiya-pithata-tyiromi.

¹⁴ Notakotani-payi, pinkimita-kaantiro pisiya-pithata-tyiirimi piñaayitiri-rika pasini-
 payi ipinkathata-waitziri siyakaa-rontsi. ¹⁵ Tzimatsi nonkantimiri iroñaaka, nonkimita-
 kaantimi yotaniri pinatyimi nonkantimiro. Pisirita-koyityaaro. ¹⁶ Aririka apatota-
 piinta-jüita irawajüiti, asirita-kotaro yamana-kota-najiri pairani Saipatzii-totaari,
 irajüita-kairi iyomitaani-payi, ¿kaarima wichaa-wakaantsi, apatotaja asiritaari Saipatzii-
 totaari ikapathain-kamintakari? Aririka ampitoryiuro yatantaitari, ¿kaarima iroka
 wichaa-wakaantsi, osirita-kotaro iwatha Saipatzii-totaari, osirita-kotaro ikama-winta-
 yitai? ¹⁷ Aririka awayita-kyaa, intzima-yiwitakyaa oshiki ankarati apatojüita, maaroni
 awaajütakaro yatantaitari iwitsikai-takiri apapatha-roini. Ari akantayita-naari aroka-
 payi, akimita-naaro apathata-tsiri.

¹⁸ Ari ikimitakari aajatzi noshininka-payi Israel-iiti, iwichaa-wakaiyita aajatzi irirori-
 payi, itaayitairo yasitakariri Pawa pomitai-rontsiki. ¹⁹ Irootaki osiyakarori okaratzii
 yanta-piintai-yitakiri pasini-satzi-payi atziri ipomitzi-niri iwawa-niroti. ¿Pisiyakaantzi
 nokantatzii añaanitatsi iwawa-niroti? ²⁰ ¡Tira! Iro kantacha tzimatsi piyari amamina-
 waita-chari, iriitaki ikimita-kaantakiri iwawa-niroti, iriitaki yasitakaa-piintari iwariti.
 Tima kaari Pawa yasitakaa-yityaa iwariti. Irootaki kaari noninta-kayimiri awiroka-
 payi pintzipatyaari piwayityaaro okaratzii yasitakaa-waitariri piyari-payi, piwichaariri
 = kari irirori. ²¹ Ti onkamiithati piriuro irapiintsiri asirita-kotari Awinkathariti,
 pirakiro-rika okaratzii yasita-kayitiriri piyari. Ari okimi-tzitari, ti onkamiithati piyaauro
 owapiintari asirita-kotari Awinkathariti, piwakaro-rika okaratzii yasita-kayitiriri piyari.
²² ¿Anintatzii awatsimairi Awinkathariti? ¿Anairima irirori?

¿Notzika-siritantima impinkathataitiri Pawa?

²³ Iroka ikantaitzi: "Isinitai-tanaro nantayitiro opaiyita-rika." Iro kantacha tira ampantyaaro yantaitiro maaroni. Ari okantawitaka, isinitai-tantziro antayitiro opaiyita-rika. Iro kantacha tzmatsi opaita antayitziiri kaari winthata-kaiyaarini pasini-payi yantayitajiro kamiithari. ²⁴ Tira apatziro asirita-kowaityaaro anintayitziiri aroka-payi, irootaki kamiithata-tsiri añaasintsi-winta-jyaaro onkarati onimotairini pasini-payi.

²⁵ Aririka pijati pamananti wathatsi, airo pisampita-kowintziiri, pinkanti: "¿Ipoñaatyaama wathatsi ipomitai-tziniri siyakaarontsi?" Pamanantiri, piyaari.

²⁶ Tima iriitaki Awinkathariti asitari ikaratzi tzmayita-tsiri kipatsiki.

²⁷ Ari okimi-tzitari, aririka inkaimimi pakyootiri kaari kimisanta-tsini, pakyootiri pinintzi-rika. Airo pisampitziiri pinkantiri: "¿Ipoñaatyaama wathatsi ipomitai-tziniri osiyakaarontsi?" Piyaari. ²⁸ Irooma tzmatsi-rika kamantimini, inkantimi: "Yoka wathatsi ipoñaatyaama ipomitai-tziniri siyakaarontsi," airo piwari. Irootaki pantantari pisirita-kota-nakari kantakimiri, pikinkithasiritanaka kantatsi iyaaripiro-siritanti.

²⁹ Nokantakimi "kantatsi iyaaripiro-siritanti," ti iro nonkanta-koti iyaaripiro-sirintimi awiroka, iriitaki nokanta-kotzi kamanta-kimiri, kantatsi iyaaripiro-siritiri irirori. Aamaa aritaki pisampita-nakina, pinkantina: "¿Paitama nontzitan-tawaityaariri apatziro-machiini isirita-kotana pasini atziri?" ³⁰ Tima nompasoonkitiri Pawa noñaayitziro nowari, ¿paitama nosiritan-tyaarori onkarati inkisimai-tinari?"

³¹ Iroka nakimiro: Aririka piwawaityaa, pinkinkithasiri-waiti, pinkanti: "Tzmatsi-rika ñiinani nowawaityaa, ¿arima nontzika-siri-waitakiri impinkathatairi Pawa?" Ari pinkimi-tzityaarori pirawaitirika, aririka pantayitajiro opaita-rika. ³² Ontzimatyii paamawintajyaa airo poitzinapa-siritantari Judá-iti, aajatzi kaari Judá-iti, ikaratzi pikarata-piintziiri papatowintari Pawa, maaroni. ³³ Irootaki nantziri naaka, natsipi-wintaro nonimota-kaantyaariri maaroni atziri-payi okaratzi nantayitziiri. Ti apatziro nantiro onimotanari naaka, nantziro onkarati kamiithatzi-motirini pasini-payi, ari onkantyaaw yawisakotan-tajyaari irirori.

11

¹ Pinkimita-kota-jyaanaro naaka. Irootaki nomatziri naaka nokimita-kotari Saipatzii-totaari.

Owasikainaro kooya-payi

² ¡Iyikiiti! Oshiki nokimosiriwintiimi iroñaaka, tima pakowintakaro okaratzi namitakaa-kamiri, okaratzi noyomita-kimiri. ³ Iro kantacha, iroka nonintziiri piyotiro: Iriitaki Saipatzii-totaari ijwaritari sirampari-payi. Iriima sirampari-payi iriitaki ojiwaritari kooya-payi. Iriima Saipatzii-totaari iriitaki ijwaritari Pawa. * ⁴ Okaratzi amita-piintari asiramparitzii, ti ampasikai-natyaa aririka amani, aririka ankinkithata-kaanti. Aririkami ampasikai-natyaa, awinkatha-ryaakiro ikimita-kaantai-takiri aito. ⁵ Irooma kooya-payi kaari pasikai-nata-chani amanayitzi, okinkithata-kaanta-yitzi, owinkatharyaaantaki. Okimita-kowaitakaro kooya-payi amiitziroori oisi. ⁶ Tzmatsi-rika kooya kaari nintatsini ompasikai-natyaa, yamii-piroi-tiniro oisi. Tima maaroni iyotaitzi oshiki ompasiki-winta-waityaa, irootaki ompasikai-natan-tyaari. ⁷ Iriima sirampari-payi airo ipasikai-nawaita irirori, tima inkimita-kotaari Pawa, iriitaki Pawa owaniinkata-kaariri. Irooma kooya, iriitaki sirampari owaniinkata-kaarori. ⁸ Tima pairani owakira iwitsikan-takarori Pawa itanakarori kooya, irootaki yaaki iwatha sirampari iwitsikan-takarori. Irooma owakira iwitsikan-takariri Pawa itanakarori sirampari, ti iro yayi owatha kooya. ⁹ Ari okantzi-takari, owakira iwitsikan-tarori Pawa kooya iriitaki sirampari iwitsika-kiniri, tima tikatsi intsiptayaa. Iriima sirampari, ti iwitsikai-tiniro kooya. ¹⁰ Irootaki ompasikai-natan-tyaari kooya añaakan-tantyaarori tzmatsi opinkathatani iroori, irootaki onimota-kaantyaariri Maninkariiti. ¹¹ Tira ontzi-masityaa kooya, ti intzi-masityaa sirampari, apiti-payi yasitari Awinkathariti, ikowityaa-wakaa apitiro. ¹² Tima itanakarori kooya iwatha sirampari iwitsikaitaki. Iro kantacha ikaratzi siramparita-tsiri iroñaaka, irootaki kooya tsmayitajairi. Tima iriitaki Pawa kantakaarori itzimantari apiti-payi.

¹³ ¿Paitama pikinkithasirita-kotorori iroñaaka okaratzi nokanta-kimiri? ¿Kamithama kooya-payi amaniri Pawa airo opasikai-nata? ¹⁴ Aroka-payi asiramparitzika iroñaaka, ti amityaaro asanthatiro aisi, oshiki ampasiki-wintiro. ¹⁵ Irooma kooya-payi, irootaki oisi owaniinkata-kaarori. Kimiwaitaka irooomi oisi opasikaainaro. ¹⁶ Tzmatsi-rika anta nintatsiri inkisako-waityaaro, okaratzi nokantakiri: Irootaki namita-piintakari naaka noyomitaan-tziro. Irojatzii ikanta-piintziiri apatowintariri Pawa tsika-rika-payi anta.

* 11:3 ijwaritari = iitoitari

Aminaasi-waita isirita-kowitaaro yakyootani Awinkathariti

¹⁷ Iro kantacha tzimatsi pasini nonkantimiri, airo nokimisiriwintsimiro. Tima ti onkamiithatzi-motina panta-piintakiri papatojiita. Onkarati kamiithatzi-motimini, irootaki iwaskanitaa-wintai-timiri. ¹⁸ Tima nokimaki ikamantai-takina pinasiyita-wakaaka anta papatota-piinta-jiita. Iroowitaincha nonkimisantirimiri, ¹⁹ tima irootaki awisa-piinta-tsini iroka. Kimitaka tzimatsi kowasiwaita-chani inkanta-koitiri "Iriitaki iriipirori yoka." ²⁰ Ari okimita-piintari papatojiita awiroka-payi pakyoota-wakaajiita, aminaasi-waita poimosirinkiro apaitziri "Yakyootani Awinkathariti." ²¹ Tima piwapiintakaro sintzini pasitari. Tashaniinta ikantayita pasini-payi. Tzimatsi pasini sinkiwaita-chari. ²² ¿Arima onkanta-yaari? ¿Tikatsima piwanko-payi tsika piwapiintayityaaro pasitari, tsika pirawaita-piinti? ¿Pimaninta-tziirima ikaratzi apatota-piinta-chari ipinkathatzi Pawa? ¿Pithainka-tziirima kowityaa-waita-tsiri? ¿Pisiyakaan-tzima ari noshami-winta-kimiro? Airo.

Opoñaantari yakyootani Awinkathariti

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³ Okaratzi noyomitaa-kimiri pairani okanta-kota itantanakari "Yakyootani Awinkathariti," iriitaki Awinkathariti oyomitaa-kinarori. Iroka okanta-kota: Okanta pairani tsitini-paiti tikira ipithoka-sitaitari Awinkathariti Jesús, yaakiro yatantaitari, ²⁴ ipaasonki-wintakiro, ipitoryaakiro, ikantzi: "Piyaaro, nowatha onatzii, tima iro kamawintimini. Irootaki pisirita-kota-piintan-tyaanari." ²⁵ Ari ikimitaakiro aajatzi ikaratakiro iwajiita, yaakotakiro iraitsiri, ikantzi: "Niraani onatzii, irootaki sitowaatsini yawisako-siritan-tajyaari oshiki atziri. Irootaki panta-piintajiri aririka piriuro, aririka pisirita-piinta-jyaana." ²⁶ Aririka piwapiinta-jyaaro, pirapintajiro awiroka, piyomitaa-piintajiri atziri-payi ikama-winta-yitai Awinkathariti. Irootaki pimata-piintayitairi iroatzi impiyan-tajyaari Awinkathariti.

Owamintha-waita-sita-karori yakyootani Awinkathariti

²⁷ Tzimatsi-rika owaminthata-sityaaroni, iraminthata-sityaaro, kimiwaitaka iriita-jaantaki Awinkathariti ithainka-wathataki, ithainka-kiro aajatzi iriraani. ²⁸ iro kamiithatatsi, tikira ayaaro, tikira iriro, ontzima-tyiira ankinkithasirita-wakyya kamiitha-siritakai-rika. ²⁹ Tzimatsi-rika owasiwaita-kyaroni, irasiwaita-kyaroni kaari osirita-kotyaroni siyaka-witachari "iwatha," aritaki iwaskanitai-takiri. ³⁰ Irootaki itziman-tayitairi sipita-waita-tsiri, mantsiya-waita-tsiri, tzimayitatsi makoryaa-yitain-tsiri. ³¹ Irooma asiri-pirota-nakyya-rika tikira awanakyyaaro, airo añaajaantziro iwaskanitaa-waitai Pawa. ³² Iro kantacha aririka iwaskanitaa-waitakai, iñaanta-kaawaita-tiro inkiminta-kaanta-waityaa arokatakimi itomi-pirori. Ari onkanta-yaaro airo iwaskanitaa-pirotantai apaata, ikimita-kaanta-yitairi tsika inkanta-yitairi osaawi-satzi-payi.

³³ Iyikiiti, irootaki onnantari piyaa-kota-wakai-yitajyaa awiroka-payi, airo pisatika-waita aririka papatojiitakyya pakyoota-wakaiyaa. ³⁴ Pitashaatzii-rika, piwanakyya piwankoki tikira pijatana-kiita, onkanta-yaama airo iñaakaan-taitami papatotakyya. Aririka nariitakyya nariitan-tyaamiri, aritaki nothotyakiro noyomitaa-yitimiro iroka-payi.

12

Tasonka-winta-siritaantsi

¹ Iroñaaka nonkaman-timiro tsika okanta-kota tasonka-winta-siritaantsi. Iyikiiti, ti noninti onkompitzi-motyaaami. ² Piyojiitzi awiroka, pairani tikira pinkimisantanaki, tzima-piintatsi pikinaka-sitari, wintha-siri pikanta-piinta pijata-sitziri siyakaarontsi kaari ñaawaitaatsini. ³ Irootaki nokamantantyaamiri iroñaaka: Tzimatsi-rika anta kinkithata-kaanta-tsini, inkanta-paaki "¡Kamaari inatzii Jesús!" kaarira Itasorinka Pawa ñaawaita-kayirini yoka. Irooma aririka inkanti, "¡Awinkathariti inatzii Jesús!" iriitaki Tasorinkantsi ñaawaita-kayirini.

⁴ Tima aparani inatzii Tasorinkantsi, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika ikinakairo itasonka-winta-yitakai antanta-yitarori opaiyita-rika. ⁵ Aparani inatzii Awinkathariti, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika ankina-kayiro antawaita-jiniri irirori. ⁶ Aparani ikanta Pawa, iro kantacha tzimatsi oshiki tsika okanta opoñaan-takari yantakaa-yitairo opaiyita-rika. ⁷ Maarani aroka-payi, tzimatsi opaiyita yantakaa-yitairi Tasorinkantsi iñaakantari, irootaki awintha-kaantyaariri pasini kimisantzinkari-payi yantayitajiro irirori kamiithari. ⁸ Thami asiyakaa-winta-wakiro. Tzimatsi atziri ikantakaakari

Tasorinkantsi ontzimi-motiri iyotani inkinkithatan-tyaari. Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi ikinkithata-kotajiro okaratzi iyotakai-takiriri. ⁹ Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi yawintaa-siri-pirotiyaari. Tzimatsi pasini ikantakaakari Tasorinkantsi yisita-kota-kaantantari. ¹⁰ Tzimatsi pasini ikantakaakari tasonkaw-intantaniri inatzi, pasini ikantakaakari inkamantantzinkariti, pasini ikantakaakari yapiitajiro okaratzi ikamantantakiri Kamantan-tzinkari, irootaki iñaanyaaro iriirika Tasorinkantsi kantakaariri ikamantantiro. Tzimatsi pasini ikantakaakari iñaawai-yitiro pasiniyita-tsiri ñaantsi, tzimatsi pasini ikantakaakari iwawisayiro iñaaniki irirori okaratzi ikinkithatai-takiri. ¹¹ Maaroni iroka-payi iriitaki Tasorinkantsi kantakaakari yantantai-takarori tsika-rika opaiyita-rika. Aparoni ikanta Tasorinkantsi. Iriitaki matzirori itasonka-winta-yitakai aroka-payi, imatakaa-yitairo okaratzi inintziri irirori.

¹² Ari okanta awichaa-wakaan-taari, ikimita-kaanta-yitai arokami iwatha Saipatzii-totaari. Tima tsika akantawaiyita awathaki-payi, irootaki antakaa-yitairori opaiyita-rika. Ari akimitzi-yitaari aajatzi aroka-payi, onasiyita antayitajiro opaiyita-rika. ¹³ Tima aparoni ikanta Tasorinkantsi kiwaayitajiri, irootaki awichaa-wakaan-taari, tikatsi ompaitajyaa aroka-rika Judá-iti, kaari Judá-iti, ompirataari, saikasi-waitatyaari, maaroni. Okimiwaitaaro maaroni antsipata-wakaajyaa aroka-payi irapiintairo isiyakaa-wintai-takari Tasorinkantsi.

¹⁴ Pisirita-kotyaaro tsika okanta awatha. Aparoni akanta awathaki, iro kantacha tzimatsi oshiki onasiyita okaratzi antayitiri. ¹⁵ ¿Kantatsima oñaawaitima aitzii, oñaanatiro ako, onkantiro: “Ti niriipiroti naaka, ti nonkimityaami awiroka pimatziro pairikayitiro opaiyita-rika?” ¿Tima iroopiroti aitzika? ¹⁶ ¿Kantatsima oñaawaiti ayimpita, oñaanatiro oki, onkantiro: “Ti niriipiroti naaka, ti nonkimityaami awiroka piñaayitiro opaiyita-rika?” ¿Tima iroopiroti ayimpita? ¹⁷ Iroomi yosiita-chanimi oki awathaki, ¿arima onkantaki ankimi? Iroomi yosiita-chanimi ayimpita, ¿arima onkantakimi ankimainkawaiti? ¹⁸ Ari okantari awatha. Tima iriitaki Pawa owitsika-kirori tsika okanta-jaanta inintaki iwitsikiro, irootaki onasiyantari opaita-rika antayitzi. ¹⁹ Arimi osiya-wakai-yaami maaroni tsika okantayita awatha, airotyaa awathataromi. ²⁰ Tima aparoni onatzii awatha, iro kantacha tzimatsi oshiki onasiyita okaratzi antakaa-yitziirori awatha.

²¹ ¿Kantatsima oñaawaiti oki, oñaanatiro ako, onkantiro: “Naaka kowapirota-jaantacha, irooma awiroka, ti inkowaitimi?” ¿Kantatsima oñaawaiti aito, oñaanatiro aitzii, onkantiro: “Ti inintaitimi awiroka?” ²² ¡Airo omatziro! Tima okaratzi tzimatsiri awathaki kaari amiraawinta-pirotzi aroka, irootaki kowapirota-jaanta-chari. ²³ Irootaki akithaantana-piintzi, omaniro awatha-payi, akimita-kaantaro pinkatharintsi onatyimi. Okaratzi omanako-yitziirori awathaki, akimita-kaantaro iroopiromi onayitzi. ²⁴ Irooma okaratzi kaari amanayita-piintziri awathaki iñiita-piintziri, tira amiraawintiro ipaita-rika antayiti-nirori. Ari ikantzitari Pawa iwitsikakiro awatha, onzimatyii anintajiro kimitzi-mowitairi ti imiraawintaitiro. ²⁵ Tima airo okantzi ampitha-ryiirori okaratzi awathatari. Apatziro anintzi anithaa-yitajiro maaroni awatha. ²⁶ Aririka awatsinaa-waityaa kapichiini awathaki, kimiwaitaka owatsinaa-kyaaami maaroniki awatha. Aririka awaniinka-waityaa kapichiini awathaki, kimosiri ankantyyaa maaroni awathaki.

²⁷ Ari akantayitari aroka-payi akaratzi awintaa-siritaari Saipatzii-totaari, kimiwaitaka aparoni iwatha anayitaimi Saipatzii-totaari. ²⁸ Iroka tsika ikantakaa-yitaari Pawa ikaratzi kimisantairiri: Itanakaro, tzimatsi Tyaantaari-payi. Apitita-naintsiri, tzimatsi Kamantan-tzinkari-payi. Mawatanain-tsiri, tzimatsi yomitaan-tataniri-payi. Ipoña itzimayitanaki tasonka-wintan-tsiri, isita-kota-kaantaniri, amitakotaniri, jiwatakaantaniri, ñaawaitziirori pasiniyita-tsiri ñaantsi. ²⁹ ¿Maaronima Tyaantaari-payi anayitzi? ¿Maaronima akamantantzinkariti? ¿Maaronima ayomitaan-taniritzi? ¿Maaronima atasonka-wintan-taniritzi? ³⁰ ¿Maaronima isita-kota-kaanta-niritzi? ¿Maaronima añaawai-yitziro pasinita-tsiri ñaantsi? ¿Maaronima awawisayiro pasinita-tsiri ñaantsi añaaniki aroka? ³¹ irootaki pinkowa-piroti inkanta-kaiyaaro Tasorinkantsi pantantajyaarori kowapirota-jaanta-chari. Iro kantacha, tzimatsi anairori iroka-payi. Aritaki nonkaman-takimiro iroka.

13

Irootaki kowapirota-chari antakotantyyaa

¹ Thami ankanta-sita-wakyaa, kantatsi noñaawaitiro naaka pasiniyita-tsiri ñaantsi iñaawai-yitziirori pasini atziri, nomatzi-takyaaromi okaratzi iñaawaitziirori Maninkari-payi. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyyaa nomatan-tawitakarori iroka-payi, nopoiima-winthawa-waita-sitakara. ² Ari okimitari aajatzii, naakami

kamantan-tzinkari, noyota-kotziro okaratzí kaari iyotako-witaita pairani, nawintari Pawa, ari onkantakimi isirinkinaro otzisi ikatziyiro tsika-rika nonintziro naaka. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyyaa nomatan-tawita-karori iroka-payi, tikatsi-machiini nomonkarati. ³ Ari okimitari aajatzi, arimi nompasitan-tyaaro maaroni tziimi-motanari irootaki ontziman-tyaari iyaari kowityaa-waita-tsiri. Aririkami natsipita-kowintyaari pasini, notaa-winta-waitakari. ¿Tima kamiitha-waiwitaka iroka? Iro kantacha tirika nontakotantyyaa nomatan-tawita-karori iroka-payi, tikatsira nanintaajyaa.

⁴ Tzimatsi-rika itakotan-tachari, tsinampa ikanta, kaminthaan-taniri, ti inkisakowaita-nityaa, ti intharowinta-wainityaa, ti inkantakaa-piro-waityaa. ⁵ Tzimatsi-rika itakotan-tachari ti inkaaripiro-waantiniti, ti inthañaa-wainityaa, ti inkisawai-nityaa, ti yamawitziitiro inkisaniintanti. ⁶ Tzimatsi-rika itakotan-tachari ti intharowinta-waityaaro yantiro-rika kaari-pirori, apatziro ikimo-siri-wintziro iyotakoi-tajiro iroopirori. ⁷ Tzimatsi-rika itakotan-tachari iyotziro ikisasi-waita-nita, ikimisanta-piinta-nitzi, tziimatsi iyaakota-piintani, oisokirota-piintan-taniri inatzií.

⁸ Tira onthonka-nityaa antakotantyyaa. Irooma iroka-payi othonka-nita, kamantan-tzinkari-taantsi, iñaawaitan-taitaro pasiniyita-tsiri ñaantsi, iyotaitziro opaiyita-rika. ⁹ Tikiraata iyotaitziro maaroni, tikiraata ikamantantai-tziro okantakoyita maaroni tziimayita-tsiri. ¹⁰ Irooma aririka onkarata-paaki monkara-yitachani apaata, airo anintanajiro iroka-payi onkarati pyaayitaa-chani. ¹¹ Iroowaitaki akimiyyita atzirizika. Ainiro-rika iinçhaa-nitzi, akimitari iinçhaa-niki, tsika ikanta iñaawaitzi, tsika ikanta ikinkithasirita, tsika okanta ipampitha-siryaari. Irooma aririka antarita-paaki, airo akimita-kota-naari tsika ikantayitara iintzi. ¹² Kantatsi asiyakaantiro aajatzi tsika akanta aminaatyaarorika asiro-taki. Airo akoñaatzi kamiitha-ini, airo ayota-jaantzi tsika akantawaita. Irooma apaata aririka ayotako-pirotajiri tsika ikanta-kota Pawa, aritaki ankimitai-yaari irirori iyoyitai aroka-payi. ¹³ Iroka karatatsiri mawa tsika otzimi asi owaironi osaiki, airo othonka-nitaja: awintaa-siritani, ayaakoniintani, otakotantani. Irootaki kowapirota-chari iroka otakotantani.

14

Iñaawaitan-taityaaro pasiniyita-tsiri ñaantsi

¹ Piriipiroti pimatant-tyaarori pitakotantyyaa. Pinkowako-pirotajiri Tasorinkantsi intasonka-wintimi inkanta-kaiyaami pantawaitan-tyaaniriri Pawa. Irootakira pimata-jaantajiri pinkamantan-tzinkaritari. ² Aririka apatojiityaa ankaratiri kimisantzinkari-payi, tziimatsi-rika inkanta-kaakyaa Tasorinkantsi iñaawaitan-tanakyaa pasinita-tsiri ñaantsi kaari ikima-jita-piintziri, airo akimathatziri, airo ayotziro opaita ikantziri. Tira iro iñaawaitantari ankimathatiri aroka-payi, Pawa kimathatirini. ³ Irooma intzimi-rika inkanta-kaakyaa Tasorinkantsi inkinkithata-kaanti, iriitaki kinkithata-kajaini maaroni aroka-payi, iwitsika-sirita-kaantairi, intharowinta-kaantairi, yoimosirinka-siritan-tairi. ⁴ Ikaratzi ñaawaitzirori pasinita-tsiri ñaantsi, apaniyo itharowinta-siri-waita. Iriima kamantan-tzinkari-tatsiri, iriitaki owitsika-sirita-kaayitarini maaroni kimisantzinkari-payi ikaratzi apatoyita-chari. ⁵ Oshiki onimo-tinami aririka piñaawaitan-tyaaro pasiniyita-tsiri ñaantsi maaroni awiroka-payi. Irootaki onimo-pirotajinanimi aririka pinkaman-taniritaji maaroni awiroka-payi. Tima irootaki kowapirota-chari anairori piñaawaitan-tyaaromi pasiniyita-tsiri ñaantsi. Iro kantacha tziimatsi-rika oowaa-koñaanitaniri, iriitaki witsika-sirita-kaayityaarini kimisantzinkari-payi ikaratzi apatota-chari.

⁶ Iyikiiti, pinkimi nosiyakaa-wintimiro. Aririka nariityaami pinampiki, apatziro noñaawaitan-tapaakaro pasinita-tsiri ñaantsi, ¿nomatakiroma nokimo-sirita-kaami? Irooma aririka nokinkithata-kota-kimiro ikimathata-kaajanari Pawa, nonkinkithasirita-kaajimi, nokaman-tayita-imiro, noyomitaa-yitaimiro aajatzi. Irootaki piñaantaarori pitharowinta-siritanaja. ⁷ Intsityaa nosiyakaa-wintimiro aajatzi, okimitakaro aririka ashowiriwaati, aririka ampinyompi-waiti. Airorika anasitaro oyamininka, irojatzí apiiyapiiti, tikatsira yotironi opaita-rika anintziri ashowiritiri. ⁸ Ari okimitari aajatzi aririka antyooti. Airorika oyaminii-nkatzi kamiitha, tikatsira yotatsini akaimatziiri awayirityaa. ⁹ Ari pikantari aajatzi awiroka-payi. Airorika piñaawaitantaro inkimathatiri, piñaawaitan-winta-waita-sitaka. ¹⁰ Tima aka kipatsiki tziimatsi oshiki nasiyita-chari ñaantsi iñaawaitai-tziri. Tziimatsi oshiki opaiyita-rika ikantai-tziri iñaawaitaitzi. ¹¹ Tziimatsi-rika ñaanatanari iñaaniki irirori kaari nokimathatzi naaka, nokimitha-kaantari pasini-satzi inatzií, ari ikimitzi-tanari aajatzi irirori. Ti noshininkatyaari kamiitha. ¹² Noyotzi naaka, pininta-pirotatzii awirokaiti intasonka-wintaitimi anta.

Iro kantacha ontzimatyii pamina-mina-pirotairo piwitsika-sirita-kaayita-jyaari maaroni apatota-piinta-chari anta.

¹³ Tzimatsi-rika ñaawaitzirori pasinita-tsiri ñaantsi, ontzimatyii inkowa-kotajiri Pawa imatakaan-tajjaariri iwaako-ñaanitairo ñaawaitziri. ¹⁴ Aririka namanantyaaro pasinita-tsiri ñaantsi kaari nokimathatziri noñaawaitziro, kimitaka nokimosiriwintasitakaro, okantawitaka ti nokimathatiro okaratzi namaniri. ¹⁵ iro kamiithatatsi namanantyaaro ñaantsi noyotziri, kimosiriwinta-kaiyaanari. Ari nonkantirori aajatzi nompanthaa-wintajiri Pawa. ¹⁶ Thami ankantawaki, tzimatsi piyotain-chari yapatojiita, ari pipaasoonkitziri awiroka Pawa, apaniroini pikimosiriwinta-waita, iriima pikarajitzi ti inkimathatimi piñaawaitakiri. ¿Arima ikimosiriwintakyaaw irirori pinkanta-yitakiri? Airo, tima ti iyojiiti irirori-payi kamiitha-rika inkantantyaari “¡Omapiroowi!” ¹⁷ Kamiitha-witaka pipaasoonkitaki awiroka. Iriima pasini-payi ti piwitsika-sirita-kaayityaari.

¹⁸ Oshiki nopaasoonkita-piintakiri naaka Pawa namanantaro pasinita-tsiri ñaantsi, kimiwaitaka nanaakimimi pamana-piintzi awiroka-payi. ¹⁹ Irooma aririka nontsi-patyaari noyomitairi yapatotaa pasini-payi kimisantzinkari, ti nomatiro. Irootyaami noninta-piro-taitimi naaka noñaawaitimi kapichiini onkantayaa inkimathatan-tyaanari, tityaami nonintaa-jatiro noñaawai-piro-taiti kaari inkimathatai-tinari. *

²⁰ Iyikiiti, airo pisiyari ipampitha-sirita iintsi, apatziro okamiithatzi pisiyaari ipampitha-sirita antari. Kamiitha-witaka pinkimitha-kotyari iintsi airo pantanta-yitaro kaari-pirori. ²¹ Pinkinkithasirita-kotiro Ikantakaan-taitani isankinatai-takiri, ikantaitzi: Iroka ikantakiri Awinkathariti:

Tzimatsi nonintziri nonkantiriri yoka atziri-payi,

Inkarati nontyaankiri, pasini-satzi inatyii, ñaawaitzirori pasinita-tsiri ñaantsi, iriitaki kamanta-yitaini.

Iro kantacha airo ikimisantai-tawakiri.

²² Iroka siyakaaw-winta-chari. Aritaki okantaki itasonka-wintai-tajai añaawaitan-tyaaro pasinita-tsiri ñaantsi, irootaki ñaakai-tziriri kaari kimisanta-tsini. Irootaki itasonka-wintan-takari ankamantantantyaari, irojatzi ñaakai-tairi arokaiti akimisanta-yitajira.

²³ Thami ankantawaki, papatojiityaa maaroni awiroka-payi, maaroni pamananta-jiitaro pasinita-tsiri ñaantsi. Ari ikyapaaki kaari kimisanta-tsini, kaari iyomitaaitzi. ¿Aroma ikantapaaki: “¡Isinkiwintayaa yoka!?” ²⁴ Aajatzi ankantawaki, papatojiita awirokaiti anta pikamantantzi. Ari ikyapaaki kaari iyomitaaitzi, kaari kimisanta-tsini. Inkimiuro maaroni pikanta-jiitzi yokaiti, irootaki inkinkithasiritan-tanajyaari, ²⁵ iro opoñaantyaari ikamanta-kota-najiro okaratzi ikinkithasiri-waita-sitari imanani, ari intyirowanaki impinkathata-najiri Pawa, inkanti: “Omapiroatayaa itsipa-siritami Pawa awiroka-payi aka.”

²⁶ Iyikiiti, iroka pantayitairi aririka papatota-piintajyaa. Kantatsi impanthaitajyaaro panthaantsi, pasini yomitaan-tatsiri, pasini kinkithatironi okaratzi ikimathata-kaajiriri Pawa, pasini ñaawai-yitairo pasiniyita-tsiri ñaantsi, intzima-yitaji owaako-ñaanitaniri. Tima okaratzi pantayitairi irootaki piwitsika-sirita-kaanta-jyaari pasini-payi. ²⁷ Tzimatsi-rika ñaawaitan-tarori pasinita-tsiri ñaantsi, airo ishiki-pirotzi, apatziro inkanti apiti, tirika inkarati mawa. Airo yakiwaa-jiita yokapayi inkinkithati, iyaawintyaa imatantyaarori pasini. Ontzimatyii intzimi owaako-ñaanitirini. ²⁸ Tikatsirika owaako-ñaanitirini, ontzimatyii imairiti tsika papatojiita. Apatziro ñaañaa-siritiri Pawa, ari onkarati. ²⁹ Iriima kamantan-tzinkari-payi, osinitaan-tsitzi inkinkithata-kaanti apiti, tirika mawa. Iriima pasini-payi ontzimatyii inkinkisiryakotiro kamiitha-rika okaratzi ikamantantziri. ³⁰ Irooma intzimi-rika ikimathata-kaanajiri Pawa, ainiro-rika ikamantantzi pasini, kamiithatatsi imairitawaki inkinkithata-kaantawakita pasini. ³¹ Tima ti onkamiithati ñaawai-jiiti apitiro, yitawakyaaro aparoni impoña pasini. Ari onkantayaa iyotanta-jyaari maaroni, witsika-siri inkanta-yitajyaa. ³² Tzimatsi-rika matanakirori inkamantan-tzinkariti, iriitaki matironi ñaakota-nityaa inkinkithata-kaanti. ³³ Aririka yakiwaa-masityaa, kaari Pawa kantakaan-tironi. Iriitaki Pawa santzikoityaa-kaanta-tsiri.

Iroñaaka nonkaman-timiro pasini okaratzi yamita-piintaari ikaratzi ikimisanta-kaitajiri aririka yapatojiityaa tsika-rika-payi: ³⁴ Mairi okanta-piinta-jiita kooya-payi, ti osinitaantsiti añaawaiti. Apatziro onkimisantayiti, tima irootaki ikantai-takiri Ikantakaan-taitaniki. ³⁵ Tzimatsi-rika onintziri oyotiro, osampitiri oimi anta owankoki. Ti

* **14:19** kapichiini = 5 ñaantsitaa-niki; noñaawai-piro-taiti = noñaawaiti 10,000 ñaantsi

onkamiithati oñaawaiti kooya aririka yapatotaityaa. ³⁶ ¿Pikinkithasiri-jiitama awiroka-payi omapoka-kaanta-kirori pikinkithata-kaantziro iñaani Pawa? ¿Pikinkisiryaa awirokaiti apatziro pikarajiitzi pikimisantzín-karitzí?

³⁷ Tzimatsi-rika anta kantatsiri “Naaka kamantan-tzinkari, antaiki-siri nokanta naaka,” ontzimatyíi iyotimi yoka iriitaki Awinkathariti kantakaarori nosankinatan-tamirori iroka. ³⁸ Tirika inkimisantayiti yokapayi, airo pikimisantziri aajatzi irirori. ³⁹ Iyikiiti, ontzimatyíi pamina-mina-pirotairo imata-kayi-tajimiro pikamantanta-yitaji. Airotzimaita pimapirotziro pintzika-tzika-yitairi ñaawaiyitzirori pasinita-tsiri ñaantsi. ⁴⁰ Irooma aririka pantayitairo iroka-payi, ñaakotaniri pinkanta-wintyaaro, santzikoi-tiini pinkantyyaa.

15

Yañaanta-jyaari kamayita-tsiri

¹ Iyikiiti, nonintzi nonkinkithasirita-kayimiro tsika okanta-kota Kamiithari Ñaantsi okaratzi nokinkithata-kimiri, oisokiro piwanajiro pikimisantanaji. ² Irootaki wawisaakosirita-jimini, aikiro-rika poisokirota-nakityíi-yaro okaratzi nokinkithata-kaakimiri. ¿Ampinaasi-waitakama pikimisanta-yitanaji?

³ Iroka kowapirota-chari ikamantai-takinari naaka, irootaki nokaman-takimiri awiroka-payi, nokantzimi: Ikamawintakai Saipatzii-totaari okantakaaro akaaripiro-waitaki, imatajiro imonkarata-kaajaro okaratzi ikinkithata-koitakiri Sankinarintsipiroriki. ⁴ Ipoñaáa ikitaitakiri, okanta mawatatsiri kitaitiri, ipiriintai-tairi. Irojatzí ikinkithata-koitzi-takari Sankinarintsipiroriki. ⁵ Ipoñaáa iñaakajari Cefas, iñaakaari maaroni 12 iyomitaani. * ⁶ Iñaakaari aajatzi oshiki apaitziri iroñaaka “Iyikiiti,” 500 ikarajiitzi. Ainiro yañaayitzi oshiki iyiki-payi, ari makoryaa-yitaki pasini-payi. ⁷ Ipoñaáa iñaakaari Jacobo, iñaakaari aajatzi maaroni Tyaantaariiti. † ⁸ Naaka owiraanta-paakarori iñaakaana, osiyawaitakaro naaka ampoita-tsinimi nontzimi. ⁹ Naakataki aajatzi aparori karatana-jiriri Tyaantaariiti, yanaayitana maaroni pasini. Tityaa apantaa-jatyaaromi impaitaitina “Tyaankaari,” tima nowasankitaa-waitakiri kimisanta-najiriri Pawa, apatowinta-naariri tsika-rika-payi. ¹⁰ Iro kantacha ti aminaasi-waityaa inisironka-pirotana Pawa, tima iriitaki kantakaa-karori Notyaankaa-ritan-taari. Naakataki antawai-pirotaa-tsiri, nanairi pasini-payi okantakaan-tziro nantasi-waitakari pairani. Ti naaka matasityaaroni apaniironi, Pawa nisironkataanari nomatan-taarori. ¹¹ Irootaki nosankinatan-tamirori okaratzi nokinkithata-piintakiri, irojatzí ikinkithata-piintakiri aajatzi pasini Tyaankaariiti. Irootaki pikimisanta-yitairi awiroka.

¹² Timá nonkinkitha-yitajimiro ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari iwamaawitai-takari, ¿paitama pikantantari: “Airo añaayitaji ankamaki-rika?” ¹³ ¿Pisiyakaa-tziima ti ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari? ¹⁴ Ari onkantyyaami, apinaa-siwaitaka naaka nokinkithataki, apinaa-siwaitaka awiroka-payi pikimisanta-jiitaki. ¹⁵ Kimiwaitaka nothaiyakami nokinkithata-kota-piintakiri Pawa, nonkantanta-piintaki: “Pawa opiri-intairi Saipatzii-totaari, ari inkimitaaitajairi aroka-payi.” ¹⁶ Ari onkantyyaami airo ipiriinta-yitaami kamayitain-tsiri, tira impiriintzi-taa aajatzi Saipatzii-totaari. ¹⁷ Tirikami ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari, pampinaa-siwaitaka awiroka-payi pikimisanta-yitai. Aikiro pinkaaripiro-yitayitimi tikatsi pyaakota-jiminimi. ¹⁸ Aritakimi pyaapiro-waitakami ikaratzi makoryaa-yitain-tsiri, anpinaasi-waitakami yawintaa-naari Saipatzii-totaari. ¹⁹ ¡Inkanta-machiitajaimi arokaiti! Anpinaasi-waitakami awintaa-naari Saipatzii-totaari, anpinaasi-waitakami okaratzi ayaakoniintajiri, añaamintha-waitasitaka kapiichiini iroñaaka. Wamapiro-waita-kayimi.

²⁰ Iro kantacha ti ari onkantyyaa. Timá ipiriintai-tajiri Saipatzii-totaari ikamawitaka. Iriitaki matakirori yitakaantaro yañaaji, ari inkanta-yitajyaari apaata ikaratzi makoryaa-yitain-tsiri. ²¹ Iroka okanta-kota iroka: Pairani, tzimatsi yantakiri aparori atziri poñaakaan-takarori akaamani-yitzi maaroni. Iro kantacha iriitaki aajatzi aparori atziri poñaakaan-taarori ampiriinta-yitaji maaroni akamayi-witaka. ²² Irootaki akaamani-yitan-taari maaroni okantakaan-tziro ashininkai-titari Adán. Iro kantacha aritaki añaayitaji maaroni okantakaan-tziro ashininka-siritaari Saipatzii-totaari. ²³ Iroka tsika okanta-kota iroka: Iriitakira Saipatzii-totaari itaarori ipiriintaja. Aririka impiyaji

* 15:5 Cefas = Pedro. † 15:7 Jacobo = Santiago, iririntzi Jesús.

apaata, aritaki iwiriinta-pajiri ikaratzi yasiyitaari irirori. ²⁴ Ompoña onthonkajyaa maaroni, yapirotajiri Saipatzii-totaari ikaratzi pinkathari-waita-sita-chari, ikaratzi otzimimo-waita-sitari isintsinka. Iriitaki Saipatzii-totaari matakaa-jaironi aroka-payi yasitan-tairi Pawa, matzirori Ipinkathari-pirodzi. ²⁵ Tima yitairon-katakaro irofaaka Saipatzii-totaari ipinkathari-wintantzi, irojatzii apaata omonkaratan-tapaa-kyaaari yiitsinampaajiri ikiisaniintani-payi. ‡ ²⁶ Owiraantyaaroni ikiisaniintani yiitsinampaajiri irootakira “Kaamanitaantsi,” inkimita-kaantajiro atzirimi onatyii yapirotairo. ²⁷ Tima ikinkithata-koitzi-takari Saipatzii-totaari, ikantaitaki:

Tzimatsi matakirori yiitsinampaajiri maaroni.

Iro kantacha ikaratzi ikantakoi-tziri aka “maaroni,” tira inkantai-tatyii iriitaki Pawa yiitsinampayii-tairi, iriitaki Pawa kantakaa-jyaaroni imatantai-tyaarori maaroni. ²⁸ Aririka impinkathari-wintajiro Itomi maaroni, irijatzira Pawa pinkathari-wintaironi, tima ari ikina-kayirori Pawa impinkathari-wintan-tajjaaroni maaroni tzimayita-tsiri.

²⁹ Airomi yañaayitajimi ikaratzi kamayitain-tsiri, ¿paitama ikiwaawintan-taitariri kamaintsiri? ³⁰ Aajatzii okimi-tzitari, airomi ipiriintai-taami, ¿paitama añaanta-piinta-karori aroka-payi ipatzima-winthawaitaitai? ³¹ Iyikiiti, ¿Pithainkanama? ¿Kaarima naaka kimosiriwinta-wintsimiri nokimisanta-kaayita-jimiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari? Tima omapirota-tyiyya iroka, asi owairo maaroni ki-taitiri inintaitzi iwamaitina. ³² Ari okimi-tzitakari aka nosaiki Efeso-ki, imaimani-waitakina katsima-waita-tsiri. Airomi apiriinta-yitaami, antsipa-yitajjaarimi irirori-payi, nonkanta-waita-sita-kyaaami:

Thami anintaa-waita-wakyaa, awawaityaa, irawaiti, oimosirinka-waityaa. Aamaa-sityaa iro ankami.

³³ Irootaki paamawintan-tyaari awiroka otzimi-kari pikinakaa-sitani. “Airo pitsipawinthatari kaari-pirori, pimatziro-kari.” ³⁴ Pinkinkithasiritajyaa kamiitha. Airo pikinasi-waita. Kimitaka tzimatsi pikarajitzi awiroka-payi ti piyota-kotaa-jatiri Pawa. ¡Pasikiwintaan-tsiwaitaki!

³⁵ Kimitaka tzimatsi anta kanta-siri-waita-tsiri: “¿Tsikama inkinika impiriintaji tonkitsi-poroki? ¿Tsikama onkinika iñiitairo iwatha?” ³⁶ ¡Masontzi! Kantatsi asiyakaantiro tsika okanta okithoki pankirintsi. Tima aparoni okithoki kaari sampiikita-tsini aririka impankita-tiro, asi owiro onkara-matsiti aparoni okithoki. Airo iñiitajiro onkithoki-pirota. ³⁷ Iroka okithoki pipankita-piintziri apakithokiro okantawita, iro kantacha aririka oshookanaki pasini onkanta-waita-najyaa. Tima ti pimpankita-piintiro oshooki-mataki pankirintsi. § ³⁸ Tima iriitaki Pawa shookakaa-yitzirori otzimayitanti owatha okaratzi inintziri irirori. Iriitaki nasitakaa-yitarori ishooka-kaayitziro, okaratzi tzimayita-tsiri pasiniyita-tsiri pankirintsi. ³⁹ Akaratzi otzimayitzi awatha, ti osiyawakaajyaa. Thami asiyakaan-tawakiro aroka-payi atzirizti, tima anasiyita awathaki, onasiyita iwatha antami-wiri, tsimiri-payi, aajatzii simapayi. ⁴⁰ Aajatzii ikimiyita inkiti-wiri ti isiyayitajai akantayita aroka-payi osaa-wiri. Otzimi-motziri inkiti-wiri iwaniinkaro, ti onkimityaaro awaniinkaro aroka-payi. ⁴¹ Tima onasitaa iwaniinkaro ooryaatsiri, iwaniinkaro kasiri, aajatzii irasi impokiro-payi. Tzimayitatsi impokiro kaari kimiyityaarini pasini.

⁴² Ari ankantajyaa aroka-payi ampiriintaji-rika. Tima inkitata-piintaitziro awatha, ari ositiziri, iro kantacha aririka ipiriintai-tajiro apaata, pasini onkanta-najyaa airo ositiziji. ⁴³ Aririka inkitaitiro awatha, manintaaro onatzii, iro kantacha aritaki ipiriintai-tajiro awaniinkatan-tajjaari. Ti aawyaawaita-niti irofaaka awatha, iro kantacha aritaki iwiriintai-tajiro apaata ontzman-tajjaari osintsinka. ⁴⁴ Okaratzi ikitaitziri awatha tzimawita-chara osiri. Iro kantacha aririka ipiriintai-tajiro awatha, aritaki ontzima-yitaji atasorinka. Ari inkanta-jyaari maaroni añaayitziro otzimi isiri, irootaki ayotanta-yitari tzimatsi pasini awatha tzimaatsini atasorinka. ⁴⁵ Ari okanta isankinata-koitakiri itanakarori atziri, yoka Adán, ikantaitzi:

Iro itanakarori yañaanaki, ipoña otzimanaki isiri.

Iriima yaatapaa-kirini siyapaa-kyaarini, otzimi-motziri irirori itasorinka, iriitaki añaasirita-kaanta-tsini. ⁴⁶ Ari akantayitari. Ti otzimimo-witai atasorinka owakiraini. Tima iro itanakarori otzimanaki asiri, impoña ontzima-yitaji atasorinka. ⁴⁷ Tima yoka itanakarori pairani atziri, kipatsi yaitaki, iwitsika-pithai-takiri. Iriima apitita-tsiri atziri, inkitiki ipoñaakaro irirori. ⁴⁸ Tima tsika ikantaka iwitsikai-takiri kipatsi-pitha yoka itakarori atziri, iriitaki osiyakari aroka-payi. Iriima inkiti-wiri-payi, iriitaki osiyakariri poñainchari inkitiki. ⁴⁹ Ari ankanta-yitajjaari aajatzii aroka-payi. Tima asiyawitakari atzimayitaki yoka iwitsika-pithai-takiri kipatsi, iro kantacha aritaki asiyayita-jyaari

‡ 15:25 yiitsinampaajiri = makoryaakitzi-taantsi § 15:37 pankirintsi = trigo

poñainchari inkitiki. ⁵⁰ Iykiiti, iroka okanta-kota okaratzi nokantakiri: Airo okantzi isaikayitaji ipinkathari-wintantzi Pawa ikaratzi tzimayita-tsiri iwatha, iriraani, sitzita-tsini iwatha. Iriitaki saikaatsini anta inkarati kaari sitziyitaa-tsini iwatha.

⁵¹ Pinkimi nonkaman-timiro kaari iyotakoitzi pairani. Iroka: Ari impasinita-kaayitai maaroni aroka-payi. Iro kantacha airo añaayitziro maaroni aroka-payi amakoryaayiti. ⁵² Apaata owiraanta-paakyaaroni kitaitiri, omapoka-sitajyaa intyootai-tapaji. Apathakiro onkanta-paintyaa iroowaitaki amachooka-paintimi. Ari ipiriintai-tajiri kamayitain-tsiri, yañaanta-yitajyaaro wathatsi kaari sitzita-nita-tsini. Irooma maaroni aroka-payi añaayitaa-tsiri impasinita-kaayitai. ⁵³ Okaratzi awathatari iroñaaka sitzinita-tsiri, impasinita-kayi-tairo airo ositziwaitantaja. Akaratzi akaamani-waita-nitzi iroñaaka aritaki impasinita-kaayitai, añaanita-tsiri ankanta-yitajyaa. ⁵⁴ Aririka omonkaratkyaa apaata iroka, ari omonkarata-jyaari okaratzi isiyakaa-wintai-takiro “Kaamanitaantsi,” osiyaarimi atziri, ikantaitaki:

Yoka ipaitai-takiri “Oitsinapantaaniri,” yapirotajiro ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi.”

⁵⁵ ¡Kaamanitaantsi! ¿Kantatsima piitsinampaantaji iroñaaka?

¡Kaamanitaantsi! ¿Tzimatsima iroñaaka pithoyini?

⁵⁶ Okaratzi siyakaa-winta-chari aka othoyini, irootaki kaari-pirotaantsi. Irootaki Ikantakaan-taitsiri oyotakairi tzimatsira akinakaa-sitani. ⁵⁷ Iro kantacha nopaa-soonkitziri Pawa, tima iriitaki matakayirori aroka-payi aitsinampaan-taarori, ityaanta-kainiri Jesús Saipatzii-totaari yiitsinampaan-taarori “Kaamanitaantsi.”

⁵⁸ Iykiiti, ontzimatyii piriipirota-piinta-yitaji, pantawaita-piintainiri Awinkathariti. Tima piyoyitaji awiroka ti paminaa-siwaityaa, iriitaki Awinkathariti matakayi-mirori.

16

Kiriiki ityaantai-tziniriri ikaratzi ikimisanta-kayi-tairi

¹ Iroñaaka nonkinkithata-kotiri apiyotziri kiriiki antyaanki-niriri kimisantzin-kariiti. Nonkaman-timiro awirokaiti okaratzi nokanta-yitakiriri Galacia-satzi. *

² Aririka papatota-piinta-jiityaa, ontzimatyii pookayiti kapichiini tzimi-motzimiri. Airo nopomirintzi-wintan-tapaakaro naaka, aririka nariita-kyaami pinampiki. † ³ Aririka nariita-kyaami kantatsi piyosiiti aanakirini kiriiki anta Aapatyaawiniki yaanakiro aajatzi nosankinari-payi. ⁴ Awiroka-rika nintatsini noyaata-nakiri naaka, aritaki nontsipata-nakyaari.

Ikinkithasiritari yantiri Pablo

⁵ Airo nariitziitami, nitapaintyaaaro nojati Macedonia-ki, impoña nowiraanta-paakyaaro pinampiki. ⁶ Aririka nariita-kyaami, aamaa-sityaa osamani nosaiki-motanakimi, kimitaka ari nonkyaaronsita-kotiri anta. Impoña pinyaankajina tsika-rika non-intziro nojataji. ⁷ Tira noninti naaka nariita-paintyaami kapichiini. Nonintatzii osamani nosaiki-mowaita-paintimi, iriirika Awinkathariti sinitinaroni. ⁸ Irojatzira nosaikaki naka aka Efeso-ki, irojatzii ariitan-takyaari kitaitiri yoimosirinkai-tziro Awitaantsi. ⁹ Iro nokantantari tima ainirotatsi aka oshiki nantana-jiniriri Awinkathariti, kamiitha okanta noñaakiro. Tima tzimatsi aajatzi oshiki maimani-winthata-kinari.

¹⁰ Aririka yariita-kyaami Timoteo, paakamiithata-wakiri, tima irijatzi antawaita-jiniriri Awinkathariti, ari isiyana naaka. ¹¹ Ti onkamiithati intzimayiti pinampiki maninta-waitirini. Iro kamiithatatsi paapatyaa-wakyaari, irojatzii impiyan-tajyaari nosaiki naaka. Tima oyaawintyaa nowakiri impiyi intsipata-kyaari pasini-payi iyikiiti.

¹² Iriima iyiki Apolos, nokantakiri intsipata-nakyaari ikaratzi nontyaanka-jimiri awiroka-payi. Iro kantacha ti ininti ijati irirori. Añaawakiro aririka imatakiro apaata.

owiraantarori withataantsi

¹³ Paamawintyaa awiroka-payi, poisokirotyaaro pikimisanta-nakiri, sirampari pinkanta-nakya, pisintsi-siriyiti. ¹⁴ Aririka pantzi-mota-wakai-yaaro ompaityaa-rika, pitakotani pinkanta-wakaa-najyaa,

¹⁵ Iykiiti, piyojitziri awiroka-payi saika-pankotziriri Estéfanos, iriitaki itanakarori ikimisanta-yitanaki pinampiki Acaya-ki. Ikamaita-naaro iriroriiti yantawai-wintanajiri kimisantzin-kariiti. ¹⁶ Nosintsi-thatimi awiroka-payi pinkimisantairi irirori-payi, pinkimita-kotyaaari ikaratzi yantawai-jiitzi, akowinta-naarori. ¹⁷ Oshiki nokitzimosiritaki noñaakiro yariitakana Estéfanos, itsipata-paakari Fortunato aajatzi Acaico.

* 16:1 kimisantzin-kariiti = kitisiriri † 16:2 papatota-piinta-jiityaa = itapiantarori kitaitiri = domingo

Iriitaki owakowinta-paakimiri awiroka-payi ti onkantatyii pariijiityaa aka, ¹⁸ pitapi-siritan-tyaanari. Iriitaki otapi-sirita-paakamiri aajatzi awiroka-payi anta. Pimpinkathayitawakiri.

¹⁹ Iwithayitami apatowinta-piinta-kariri Pawa maaroni nampitsi aka Asia-ki. Iwith-atzitami Aquila aajatzi Priscila. Ari ikimi-tzita-kamiri ikaratzi apatowinta-piinta-kariri Pawa iwankoki. ²⁰ Iwithatzitami pasini iyiki. Itako pinkantyyaa piwithata-wakai-yitajyaa. ‡

²¹ Iroka nosankinata-jaantani nakoki naaka, nowithatami. Naakataki Pablo. ²² Iwasankitaaitairi kaari itakota-jyaarini Awinkathariti. Impiyi-tzitajyaa sintsiini Awinkathariti. ²³ ¡Onkamintha inisironka-yitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari! ²⁴ Notakotami maaroni awirokaiti, iriitaki Saipatzii-totaari Jesús matakayi-naroni. ¡Omapirowi!

‡ **16:20** piwithata-wakai-yitajyaa = thoporotaantsi

APITTA-TSIRI ISANKINATZINIRI PABLO CORINTO-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzi-mirori iroka, Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzii, irootaki inintakaa-kinari Pawa. Ari nokaratziri iyiki Timoteo nosankinatzi-mirori. Awiroka-yitakira nosankinatziniri pikaratzii papatowintaari Pawa anta nampitsiki Corinto, irijatziira nosankina-yitziniri kimisantzin-kariiti saikatsiri nampitsiki-payi anta Acaya-ki. * ² Onkamintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi, ari inkimitzii-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Ikimaatsi-yitakari Pablo

³ Thami awisiryaaawinta-jyaari Pawa, iririntari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Iriitakira Asitairi, nisironkataniri. Iriitaki Pawa, oimosirinkan-taniri inatzi. ⁴ Aririka ontzimi pomirintsitzi-mowaitaini, iriira Pawa oimosirinkaini, amatantyaarori aroka aimosirinka-yityaari pasini-payi opomirintsitzi-moyitari. Irojatzira amatajiri arokaiti okaratzii yantzi-mota-kayiri Pawa. ⁵ Irojatzira matachani, aririka añaayitiro ankimaatsi-piro-waityaa ikimita-paintziro Saipatzii-totaari, aritaki añaayitakaa aajatzi yoimosirinka-piro-yitai. ⁶ Aritaki okantakari, irootakira nokimaatsi-waitan-takari naaka, iro noyotan-tyaarori tsika nonkanyaa noimosirinka-yityaami awirokaiti, pawisako-siri-yitan-tyaarori. Irootakira yoimosirinkan-taita-kanari aajatzi naaka, noyotan-tyaarori tsika nonkantiro noimosirinka-yitajyaami awirokaiti aririka piñaayitajiro okaratzii nokimaatsi-waitakari naaka. ⁷ Irootaki noyota-jaantan-takari aritaki yoimosirinkaitajyaami awirokaiti ikimita-takinara naaka, aririka pimatanajiro pinkimaatsi-waityaa nokimittaa-kirora naaka.

⁸ Iyikiiti, nonintzi piyoyitajiro okaratzii pomirintsitzi-moyita-kanari naaka nosaikanta-paintari nampitsiki-payi anta Asia-ki. Oshiki iwatsinaa-waitai-takina noña-jaantaki ari nonkamakimi. ⁹ Nokinkithasirita-kotaro iroñaaka tzimatsira opaita isinitan-takanarori Pawa noñaakiro nokamima-witaka, ari onkanyaa noyopirotan-tyaari nawintaa-sirita-jyaari irirori, ti onkamiithati nawintaa-siwaityaa naaka. ¹⁰ Iro kantacha imatakiro iwawisaa-kotaana nonkamimi, aikiro ijatakaa-tyiuro. Awintaa-siri nowakiri aikirora inkimpoyaa-winta-tyiina apaata. ¹¹ Ari pinkanta-yitana-jyaari aajatzi awirokaiti pinkaarataina naaka, pamanairi Pawa inkimpoyaa-wintan-tyaanari. Iro impaasonkitan-tajyaariri Pawa inkarati kimakoyita-jinani imatakiro Pawa inkimpoyaa-wintaana.

Yariitataro Pablo Corinto-satzi

¹² Noyotzi naaka notampatzikatzi-motantaki tsika-rika nosaiki-moyitantaki. Iriira Pawa yotatsi tikatsi namatawiti, tikatsi nompasiki-winta-waityaaari. Tsika nokanta noyomitaa-yitakimi awirokaiti, ti noñaawinta-paintiro ikimita-kaanta-witari osaawisatzi yotanitaantsi onatzii, apatziro noñaawinta-piintakiro tsika ikanta Pawa ikawinthaantzi. ¹³ Tima onkaratzi nosankina-yitakimiri tikatsi nomanapithatimi, tikatsi pomirintsii-waita-chani inkimathaitiro. Onkamintha pikimathata-piintairo okaratzii nosankina-yitzi-miri. ¹⁴ Kimitaka pikimatha-yitakina kapichini, aritaki pintharowintajyaana apaata impiyaji-rika Awinkathariti Jesús. Ari nonkimitzii-tyaari aajatzi naaka, tharowinta nonkanta-winta-jyaami awirokaiti apaata.

¹⁵ Irootaki noiwinthatan-takarori napiitajiro nariityaami anta, iro pinkimo-siri-tziintan-tyaari nariita-jyaamira. ¹⁶ Ari nokowawitakari nariita-nakyaamimi nojatan-tyaarimi Macedonia-ki, ipoñaapiiita-najiro aririka nompoyaji-rikami. Ari onkanyaaami pamitakotan-tawajyaa-narimi pinyaanakajina iipatsitiki Judá-iti. ¹⁷ Iro kantacha noipithokakiro nokinkithasiri-witakari nantirimi. ¿Piñaajantakima awirokaiti oshiki namatawita-piintakimi? ¿Pikinkithasiritama noñaawaita-siwaitaka noninta-kaani-kiini, nokanta-piintaki “¡Ari! Nariita-kyaami?” ¿Piñaajantakima noyowitakaro airo nomatziro nariityaami? ¹⁸ Tima ti inthaiya-nityaa Pawa, iyotzi irirori ti nonthaiya-waityaa naaka nokantzira “¡Ari!” ¹⁹ Ari ikantakari aajatzi Itomi, Jesús Saipatzii-totaari, nitapaakari noñaawinta-kota-paakimiri notsipatan-takariri Silvano ipoñaapiiita Timoteo. Tima ti inkanta-niti irirori Jesús Saipatzii-totaari “¡Ari!” iyotaki-rika airo yantziro ompaityaa-rika. Tima onkaratzi yanta-piintakiri Jesús Saipatzii-totaari okimiwaitakaro

* 1:1 kimisantzin-kariiti = kitisiriri

iriimi Pawa kanta-piinta-tsini “¡Ari!”²⁰ Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari oyotakaa-jaanta-yitairi ari omonkaratayjaa okaratzi ikasiya-kaantakiri Pawa. Irootaki ankantan-tayitajyaari arokaiti awintaa-siri-yitaari “¡Ariwí!” Irootaki awisiryaa-wintan-tajyaariri Pawa.²¹ Okimiwaitakaro iri Pawa owichaa-kaayita-kairiri Saipatzii-totaari, iriitaki oyosiyyitairi okimiwaitakaro isaipatzii-toyitaimi,²² okimiwaitakaro impotho-yitatyiimi yasiyitaira. Tima añaíroora ityaanka-kairi Tasorinkantsi inampi-sirintantai, ari ayotziri omapiro Pawa ithotyiro okaratzi ikasiyakaa-kayiri.

²³ Omapirotyaa, iyotzi Pawa ti namatawitimi nokantzimira iroñaaka: Iro kantakaan-tzirori kaari nariitantami Corinto-ki, ari onkantyyaa airo nokisawai-tanta-paakami.²⁴ Tira nonkantatyii naaka ompiratamiri pinkimisantan-tyaanari. Tima oisokiro pikanta-winta-nakaro okaratzi pikimisanta-najiri. Iro kantacha kantatsira antsipata-wakaa-jiityaa antawai-jiiti pintharowintan-tajyaari.

2

¹ Iroka nokinkithasiritakari: Airora napiitajiro nariita-jyaami, iroorika owasirita-kaawaityaamini nariityaami. ² Aririkami nowasirita-kaawaityaami anta, ¿Ninkama kimosiriwinta-sirita-kaiyaanani naaka? ³ Irootaki notyaantan-takamiri pairani nosankinari, ti noninti nojata-sitimi piwasirita-kaanta-waityaanari. Awiroka-wijiitaka tharowinta-sirita-kainani. Irootaki nokanta-siri-witan-takari: “Airora nojatzita, nonkima-kota-wajiriita tzmatsi-rika tharowinta-sirita-kaiyaanani. Ari onkantyyaa nonkimo-sirita-kaanta-tyiiaariri aajatzi iriroriiti.” ⁴ Notyaanka-kimiroora pairani nosankinari, nowasiri-waita-tyaara nosankinata-kimiro. Tira iro notyaankan-takamirori nonkantzi-moniinta-kaantyaamiri. Noninta-witatyaa piyoti oshiki notakopiro-taikami.

Ipyaakotziri Pablo kantzimo-niinta-kaaniri

⁵ Nonintzi iroñaaka nonkinkithata-kotiri atziri owasirita-kaawaita-kanari. Tira naaka inkantzi-moniinta-kaawaityaa, kimitaka maaroni awirokaiti ikantzi-moniinta-kaayitakami. (Nokantan-rarori “kimitaka,” tima ti noninti nowanaa-piro-waitiro.) ⁶ Tima tzmatsi oshiki pikarajiitaki awirokaiti, pimatakiri pimisitowajiri. Iro kantacha aritapaaki piwashaantiri. ⁷ Pimpyaakotairi iroñaaka, poimosirinka-jyaari, ayimawait-ziri = kari iwasiirinka. ⁸ Nokowako-jiitzimi pinkantairi yoka atziri: “Notakotaami.” ⁹ Pairani, nitakari nosankinatakimini nokantakimi: “Piwasankitairi.” Noñaanta-tyaamira noñaantyaamiri omapiro-rika pikimisantana. ¹⁰ Iro kantacha inintzi Saipatzii-totaari pimpyaakotairi yoka atziri. Irootakira nantajiri naaka tima irootaki kamiithatzi-motajimini maaroni awiroka. Itzimi-rika pimpyaakotajiri awirokaiti, aritaki nompyaakotan-tajii aajatzi naaka. ¹¹ Irootakira antayitairi airo yiitsinampaantajai Mishatantaniri. Tima ayojiitzirori okaratzi inintziri yantiri Mishatantaniri.

Kantzimo-siritariri Pablo nampitsiki Troas

¹² Chapinki, ariitakana naaka nampitsiki Troas nojatan-takari nokinkithata-kaantzirori Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. Arira noñaataikiro nokimisanta-kaanta-taiki ikantakaakaro Awinkathariti. ¹³ Iro kantacha okantzi-motakana anta ti noñaapaakiri iyiki Tito. Irootaki nawisan-tanakari Macedonia-ki.

Iriitaki Saipatzii-totaari oitsinampaa-kaantan-taniri

¹⁴ Iro kantacha onkanta-wityaa tsika-rika ankinayiti, kantatsi ampaasoonkitajiri Pawa. Tima okimiwaitakaro oyaampoiritaa-tyiirimi Saipatzii-totaari, ipiyaaro irirori nampitsiki yiitsinampaantaki iwayirita. Asiyako-yitatyaro aajatzi oiwarain-kata kasankari maaroni nampitsiki. Arira ankanta-yityaari aroka ajayiti tsika-rika-payi ankaman-tayitajiri atziri tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. ¹⁵ Akimiwaitakaro kasankari itajiri Saipatzii-totaari inimota-kaantyaariri Pawa. Iroka kasankainkari kantatsi inkimainkayitairo inkarati awisako-siri-yitaa-tsini, aajatzi inkarati pyaasiwaitaa-chani. ¹⁶ Tima tzmayitatsi, okimitzi-motari iroka kasankainkari owamaantaniro onatzii. Iriima pasini-payi okimitzi-motakari kasankainkari iro owañaas-siritairini. ¿Tzmatsima kamiitha-sirita-tsiri isiyakaa-wintai-tziri iroka kasankainkari? ¹⁷ Kaarira yokaiti kinkitha-siwaitarori iñaani Pawa inintzi yaantasi-waityaaro kiriiki. Iriitaikira yokaiti mapirota-najirori ikinkitha-ryaantziti. Irootaki nomatanajiri naaka. Iri Pawa otyaanka-kinari nonkinkithata-kaanti, nantawaita-jiniri Saipatzii-totaari tsika itzimi nowichaajari, iriitaki Pawa ñaanari nantayitajiro.

3

Antawai-wintzirori owakirari ikasiyakaa-wakaitari

¹ ¿Pikinkithasiritama nokimosiriwinta-waitatyaa naaka? ¿Nosiya-kota-tyaarima amayitzi-mirori isankinari, ikantzi: “Paakamiithata-wakina?” ¿Nosiya-kota-tyaarima nintzirori pisankinatini sankinarintsi, yaayi-tzimaityaaro tsika ikinayitzi? ² awirokaiti kimiwaita-jaanta-karori sankinarintsi yaakamiithatan-taitari, irootaki isankina-siritan-taita-kanari naaka. Tima aririka iñaayitajimi atziri-payi tsika pikanta-yitanaja, arira iyoyitairori okaratz nantzimo-yitakimiri, okimiwaita-nakora iñaanata-tyiromi okaratz isankinata-koita-kinari. ³ Ari añiirori awirokatakasi osiyawaita-karori sankinarintsi isankinata-jaantakiri Saipatzii-totaari. Iro kantacha tira nonkinkithata-kota-tziro sankinarintsi koñaata-tsiri, kimitarori aririka isankinaitiro mapikota, nokinkithata-tziro ipasini-sirita-kaayita-jimira Itasorinka Pawa Añaanita-tsiri.

⁴ Nokinkithatan-tarori iroka, tima iriitaki Saipatzii-totaari kantakaarori awintaantaariri Pawa onkantyya ayotantyyaari iroopirori onatzii iroka. ⁵ Tira aroka aawyaasityaarori apaniroini, iriitaki Pawa matakaa-yitairori. ⁶ Iriitakira Pawa matakaa-kinarori nonkinkithata-kotajiro owakirari ikasiya-kaantaitani. Iroka owakirari ikasiya-kaantaitani kaari-machiini sankinarintsi kimityaarori paisatori ikantakaan-taitsiri kaamanita-kaanta-tsiri. Iriitaki kanta-kota-chari Tasorinkantsi añaasirita-kaanta-tsiri.

⁷ Pairani isankinatan-taita-karori Ikantakaan-taitani mapikotaki, okoñaata-paintzi iwaniinkaro Pawa, ipoña opyaanaka. Ikanta iñaakiro nowaisatzitini Moisés, siparyaa-poro ikantanaka, ti onkantaa-jati yamina-porotajiri Israel-iiti. Iro kantachari iroka sankinarintsi oshiki okaamanita-kaantaki, otzimimo-witakora owaniinkaro. ⁸ Irooma okaratz yantayitajiri Tasorinkantsi iroñaaka, irootaki waniinka-pirota-taita-chari. ⁹ Tima owaniinka okantawitaka okaratz owasankitaa-kaantain-tsiri, iroora mapiro-taitironi owaniinkatya tampatzika-sirita-kaanta-tsiri. ¹⁰ Iroka waniinka-pirota-chari iroñaaka anaapiro-taitziro tzimawita-chari pairani owaniinkaro. ¹¹ Tima ari okarata-paaki waniinka-witapain-chari. Irooma waniinka-pirota-chani irootaki asi owajironi iroñaaka.

¹² Tima tzimataiki iroñaaka wintha-sirita-kaajyaanari, tonta-siri nonkanta-najyaa nonkinkithata-kaantaji. ¹³ Ti nonkimi-wityaari nowaisatzitini Moisés ipasika-porotaka airo iñaantari Israel-iiti, tima pyaaja isiparyaa-poro-witaka. ¹⁴ Tima kisosiri ikanta-jitaka pairani Israel-iiti, irojatzi ikantayitari ikaratz icharini-yitaari. Tima aririka inkimiro iñaanaitiro paisatori ikasiya-kaantaitani, airo ikimathatziro kimiwaitaka impasikai-tatyii-nirimi ikinkithasiritani, apatziro inkanta-kaajyaaro Saipatzii-totaari ikimathata-kaayitajiri osiyawaita-jyaaromi impasikaryaa-kotaa-tyiini ikinkithasiritani. ¹⁵ Tzimayitatsi iroñaaka, aririka inkimiro iñaanaitiro isankinari nowaisatzitini Moisés, pasika-siri ikantayitaka. ¹⁶ Irooma intzimi-rika piyasirita-sitairini Awinkathariti, aritaki impasika-ryaako-siritajyaa. ¹⁷ Ikantakoi-tziri aka “Awinkathariti” iriitakira Tasorinkantsi, saikasi-waitakan-taachari. ¹⁸ Irooma arokaiti awintaa-siritaarira Saipatzii-totaari, asiyayita-naari Awinkathariti. Tima onkimiwaita-jyaaro aminaatyii-imi Awinkathariti yoorinta-matsitaka asiro-taki. Tima amina-porota-kotajiri asiro-takiki, tira ankimityaari kamantan-zinkarini Moisés ipasika-poro-waitaka pairani irirori. Irooma apaata aririka añaapiritairo iwaniinkaro, aripaitira ankimita-jyaari irirori. Iriitakira matakayironi Awinkathariti, Tasorinkantsi.

4

¹ Iriitaki Pawa nisironkataanari nantawaitan-taanariri irirori. Irootaki kaari okantzimo-waitantana. ² Nowashaantajiro pasikita-kaawaiti-nanimiti, tima ti nomanakaawaityaaro noyomitaaanti namatawitan-tantyaari, tima ti nonthajya-kowaityaaro iñaani Pawa. Okaratz noñaawinta-najiri iriipirori onatzii, irootaki iñaantarori Pawa kamiitha okantzi-moyitari atziri okaratz nokinkithata-kaanta-yitajiri. ³ Tzimatsi-rika kaari kimathatironi tsika okanta-kota Kamiithari Ñaantsi nokinkithata-kotziri, tira naaka omana-pitha-waitirini, tzimatsi kantakaarori kaari ikimathatantaro okimiwaitakoro impasika-pithatai-tatyii-imi ikinkithasiritani, iriitakira pyaawaita-taachani. ⁴ Osiyawaitakoro imawityaakita-tyiimi yokaiti kisosiriri. Iriitaki Kamaari ipaitaitziri “iwawani osaawi-satzi,” mawityaakita-kaakiriri, irootaki kaari ikimathatantaro Kamiithari Ñaantsi. Kimiwaitaka ti iñaayita-jiromi kitainkari siyaka-winta-chari iwaniinkaro Saipatzii-totaari, osiya-jaanta-kariri Pawa. ⁵ Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari nokinkithata-kotajiri, nokantzira: “Awinkathariti inatzii.” Tira naaka ñaawinta-waitachani. Apatziro-machiini iwakina naaka Jesús pimpira-waityaana awirokaiti. ⁶ Ikantaki Pawa: “Onkitainkatai tsitinikiri.” Irootaki siyaka-wintacha ikitainka-siritaana naaka, irootaki nonkitaitita-kotan-tajyaariri aajatzi pasini-payi noyotakaa-yitajirira Pawa,

onkimitzi-motan-tajjaariri iriroriiti iñaajatyiromi iwaniinkaro Pawa osiparyaaiki iporoki Saipatzii-totaari.

Awintaa-siri ankanta-yitajyaa

⁷ Okimiwaitakaro iwapithaan-taityaaromi pinapirota-chari kowitzi. Iriira siyakaawinta-chari Pawa ipasankyaa-yitairo itasorinka awathaki, iro awatha osiyakaawintakari kowitzi. Irootaki yantantarori iñaantyaarori iriitaki otzimimo-pirotziri itasorinka, tima ti ontzimi-motai arokaiti. ⁸ Tima oshiki nokimaatsi-waiwitaka, titzimaita nowasiri-niinta-waita. Notharo-kyaawaiwita, titzimaita ayimawaitina. ⁹ Imaimani-waitai-takina, titzimaita yookaitina. Iwatsinaa-waitai-takina, titzimaita impyaakaa-sitai-tyaana. ¹⁰ Oshiki iwamai-matai-takina ikimita-kaita-kanari pairani Jesús, aritaki iñiitairori yañaantari Jesús. ¹¹ Iroka kanta-kota-chari, oshiki noña-piinta-witakaro nonkama-wintiroimi nokinkithata-kotakiri Jesús, arika iñaayita-jinari atziri, iyoyitaji tsika ikanta Jesús yañaakaantzi irirori. ¹² Irootaki nokami-matan-takari naaka, pañaasiritan-tajjaari awirokaiti.

¹³ Irootaki nomatajiri naaka okaratzi isankinata-kotai-takiri pairani, ikantaitzi: Nokimisananaji naaka, irootaki noñaawaitantari.

Irootakira nomatanajiri naaka, nokimisananaji, irootaki noñaawaitantari. ¹⁴ Tima noyotzi naaka iwañaajiri Pawa yoka Awinkathariti Jesús, aritaki iwañaajina aajatzi naaka, intsipata-kaajyaanari Jesús, ari pintsipa-yitajyaana aajatzi awirokaiti. ¹⁵ Nomatan-tarori nokinkitha-yitaji naaka irootaki panintaa-waitan-tajjaari awirokaiti. Tima aikiro-rika pishiki-pirota-nakitzii awirokaiti inisironka-yitaari Pawa, ari ishiki-pirotai paasoonkita-piintairini, wisiryaa-wintan-tajjaarini aajatzi.

¹⁶ Irootaki kaari okantzimo-niinta-waitantana naaka, okantawitaka iwamaima-waitaitakina. kimosiri nokanta-piintanaja. ¹⁷ Okaratzi nokimaatsi-waitaka iroñaaka kapichiini onatzii, airo okanta-jita-tyaani. Irootaki noñaanta-jyaarori apaata antaroiti waniinkata-chari kaari thonka-nita-chani. Iro anaajironi okaratzi nokimaatsi-waiwitakari, airo okantaa-jatai nomonkaratan-tajjaaro ompaityaa-rika. ¹⁸ Tima noñasampyaatyaaro naaka kaari iñiitzi iroñaaka, airotzimaita othonka-nitaja iroka. Ti onkowa-pirota-jaantajyaa okaratzi koñaayita-tsiri kaari kisonita-tsini.

5

¹ Onkanta-wityaa yapirotaitiro awanko aka kipatsiki, iro kantacha ayotzi tzimatsi pasini awanko kaari thonka-nita-chani anta inkitiki, tima iriitaki Pawa owitsikakirori, kaarira atziri witsikironi. ² Ari okimitzitari aajatzi awatha iroñaaka, oshiki okimaatsita-kaawaitakai. Anintataiki ontzimi-motai pasini awatha añaanta-jyaari inkitiki. ³ Aritaki onkanta-jyaari apaata, iroka asiri iroñaaka aritaki ontzimaji owakirari awatha. ⁴ Ainirora añaanta-yitaro awathaka iroñaaka, akawintha-waita akimaatsi-waita. Iro kantacha ti anintaa-jati ampyaasi-waitajyaa. Anintaita-tziira ontzimi-moyitai pasini awatha, anintajiro asi owairo añaaniyitaji. Irootaki impoyiita-jyaaroni iroka añaantari kaari kisota-nita-tsini. ⁵ Iriitaki Pawa matakaa-yitaironi tsika ankantayitajyaa. Tima añaakiro ityaanta-kairi Tasorinkantsi inampi-siri-yitantai, ari ayotziri omapiro imonkaratajiri Pawa okaratzi ikasiya-kaayita-kairi.

⁶ Irootakira sintsi-sirita-kairi. Tima ayojjiti ainiro añaayitzi awathaki, tikiraata antsipata-jaanta-jyaariita Awinkathariti. ⁷ Awintaa-siri awiri ainiro añaika, okantawitaka ti añaawityaari. ⁸ Tima nokantaki sintsi-siri akantaka, anintayitaki ookayitiro awatha, antsipatan-tajjaariri Awinkathariti. ⁹ Aninta-piintakiro antayitiro okaratzi onimotairiri irirori, itanakyaa iroñaaka, ari onkimi-tzita-jyaari apaata arika antsipata-jaanta-jyaari. ¹⁰ Tima maaroni arokaiti, aritaki ankatziyi-motajiri apaata tsika isaikaji irirori yaminako-yitairi maaroni, ikaratzi antayita-kirori kaari-pirori ainiro yañaawita, iriitakira iwasankitaa-yitajiri. Yaminako-yitairi aajatzi ikaratzi antayitakirori kamiithari, iriitakira inkimita-kaanta-yitajiri impinayitaa-tyiirimi.

Amatakaa-yitairi pasini yaripirota-jyaari Pawa

¹¹ Nokinkithata-kaanta-piintzira naaka, ari nokinakairori iñaantai-tyaarori omapiro nopinkathatajiri Pawa. Iyotziro irirori, onkawintha piyojjiitiro aajatzi awirokaiti. ¹² ¿Pikinkithasiritama notharowinta-waitatyaa napii-piitan-tarori? Tira ari onkantyyaa. Nonintatzii piyoti tsika nokantajari naaka, ari onkantyyaa piyotan-tyaarori awiroka tsika pinkantiri pakayitiri kamiitha ikaratzi kimosiriwinta-waita-chari anta, kantawaita-sita-chari: "Kamiithari nonatzii naaka," titzimaita inintaa-jati inkamiitha-siri-jiiti. ¹³ ¿Nokimitzi-mota-tyaamirima sinki-winta-waita-chari nokantan-tayitamiri? Tikatsira ompaityaa, tima nako-pirowinta-naatyaari Pawa. Irooma nokimitzi-motami-rika

atziri tikatsita-tsiri kamiitha, noninta-tziira nanintaa-sirita-kaayityaami nokanta-yitan-tamiri. ¹⁴ Irootakira nantanta-yitarori iroka-payi itakotaanara Saipatzii-totaari. Tima ikamawintaira maaroni arokaiti, okimiwaitakaro maaroni ankamayitakimi arokaiti aajatzi. ¹⁵ Iroka opoñaantari ikamawintan-tairi maaroni arokaiti, añaaji aajatzi, inintatziira antapiinta-yitajiniri okaratzi inintziri irirori, airo antasiwaitaro okaratzi aniwita-siwaitari arokaiti.

¹⁶ Irootaki airo okantzi-mowaitantari atziri tsika ikanta iñiitzi iwathaki. Tima omapirota-tyiyaa otzimi-motakiri iwatha Saipatzii-totaari isaiki-motanta-paintairi. Iro kantacha ti añaatzimaita-jyaaro iroñaaka. ¹⁷ Irootaki nokantan-tamiri, ikaratzi owichaa-sirita-naariri Saipatzii-totaari, owakira-siri ikantanaja, ti inkimita-najyaa tsika ikantawitara pairani, tima othonka owakiratzii-mota-najiri maaroni. ¹⁸ Iriitakira Pawa matakaan-tzirori maaroni iroka-payi. Irijatzi kantakaa-karori aripirotan-taariri irirori okantakaan-tziro yantzimo-yitajiri Saipatzii-totaari. Ikantayitaji iroñaaka arokaiti irojatzira antayitairi, amatakaa-yitajiri aajatzi pasini-payi yaripiro-yitajyaari Pawa. ¹⁹ Iroota-jaantakira ityaankan-takariri Pawa aka kipatsiki yoka Saipatzii-totaari, ari ikina-kayiro yaripirotan-taariri osaawi-satziiti, airo iwasankitaa-wintan-taari iyaari-pironka. Irootaki ityaankan-tayita-kairi aajatzi arokaiti ankinkithata-kaayitajiri atziri-payi yaripiro-yitajyaari Pawa. ²⁰ Irootaki nomatanajiri naaka, ityaankaitakina nonkinkithata-kotajiri Saipatzii-totaari. Osiyawaitakaro iriita-jaantakimi Pawa apiyapiitakaa-piinta-kinarori, nokantzi: "Paripirota-jyaari Pawa. Irootaki inintajiri Saipatzii-totaari." ²¹ Tira yanta-nitiro Saipatzii-totaari kaari-pirori. Iro kantacha ikimaatsita-kaawaitakari Pawa okimiwaitakaro yantaki-tyiromi kaari-pirori. Arira ikinakaa-kirori Saipatzii-totaari, itampatzika-siri-yitan-tairi, ikimita-kaayitaira tzika ikanta irirori.

6

¹ Arira akaratzi antawaita-jiniri Pawa, nosintsi-thatzimi airo pimaninta-waitziro ikawintha-jimira Pawa, aminaasi-waita-kari. ² Iroka ikantakiri irirori: Noyotakira kamiitha onkantyyaa, aripaiti nokimakimiro pikowa-kotanari. Omonkara-paitita-paakara "Kitaitiri Awisakotaantsi," nonisironkata-jyaami. Irootaki apiipaititaa-chari iroñaaka, iroka "Kitaitiri Awisakotaantsi."

³ Tira nonintiro intzimi impaityaa nontzika-tzika-waitiri yawisako-siritai, airo ithainka-mawaitan-taitanaro nantawaitani. ⁴ nonintatzii noñaakan-tajiro kamiitha impiratani Pawa nonatzii, tima oisokiro nonkantyyaa aririka awishi-motina ompaiyityaa-rika: inkimaatsita-kaawitai-tyaana, impomirintsita-kaawitai-tyaana, iwasankitaa-witaitina, ⁵ impasawitai-tina, yasitako-waiwitai-tina, iwatsinaa-waiwitai-tina, nantawai-pirowitakyaa, ayimawai-witakyaana nowochokini, ayimawai-witakyaana notashi. ⁶ Tima kitisiri nonkantajyaa, oyotani nonkantajyaa, aakamiitha nonkantantaji, nisironkantaniri nonkantantaji, nampi-siri iwajina Tasorinkantsi, otako-pirotani nonkantantaji. ⁷ Noñaawaita-piintajiro iriipirori, intasonka-winta-kaantajina Pawa. Nanta-piintajiro tampatzika-sirita-kainani, nonkimita-kaanta-nakiro nowayirita-jyaami, notzikaa-winta, nokisako-winta aajatzi. ⁸ Tzimayitatsi atziri thainka-waitanari, iro kantacha tzimayitatsi pasini pinkathathanari. Tzimayitatsi atziri kawiyawaitanari, iro kantacha tzimayitatsi pasini kimosiriwinta-waitanari. Okantawita noñaawaita-piinta-witaro iroopirori, ipaita-piintaitana "thaiyawaari". ⁹ Omawitakyaa airo itzimawita kaari ñaayitinani naaka, tzima-tzimaitacha pasini oyopiro-yitanari. Nonkami-mawitakyaa, ainiro-tzimaita nañai. Iwasankitaa-witai-takyaana, tikira-tzimaita iwamaitana. ¹⁰ Owasiri nonkanta-witakyaa, aikiro nonkimosiriwinta-tyiyyaa. Nonkowitzyaa-niinta-waiwitakyaa naaka, iro kantacha nanintaa-kaayita-jyaari pasini-payi. Tikatsi tzimimo-wityaanani naaka, iro kantacha nanintaa-yitaaro kowapirota-jaanta-chari.

¹¹ Corinto-satziiti, nokanta-pirota-tziimiro iroka-payi, tikatsi nomanitzi-motimiri. ¹² Tikira-rika awintaa-wakaiyaa, awirokara kanta-sitarori, tira naaka. ¹³ Intsiyaa paakamiithatajina naaka nonkimitaimira awiroka, tikatsi nomanitzi-motimi. (Nokantzimiro iroka, kimiwaitakara iriimi iintsi noñaanati.)

Osiyayaaro iroomi itasorintsi-pankoti Pawa Añaanita-tsiri

¹⁴ Airo piwichaa-jaanta-naari kaari kimisanta-tsini. ¿Kantatsima kamiitha-siriri yaapatyiyi-yaari yantawaiti kaari-piro-siriri? ¿Kantatsima aajatzi ontsitiniti tsika okitainkatzi? ¹⁵ ¿Kantatsima Saipatzii-totaari yaka-kotiniri inintziri Kamaari? ¿Kantatsima kimisantzinkari intsiapatyaaari kaari kimisanta-tsini yasyityaaro tsika-rika ompaityaa? * ¹⁶ ¿Kantatsima ankimita-kaantiro itasorintsi-pankoti Pawa tsika

* 6:15 Kamaari = Belial

ipinkathatai-tziri osiyakaa-rontsi? Tima ankarati akimisantzin-kariiyitaji arokaiti akimiyyitaa-tyaaro arokami tasorintsi-panko tsika inampitaro Pawa Añaanita-tsiri. Tima iroka ikantaki Pawa:

Ari nonampi-siritan-tajyaari, nontsipata-jyaari naniiyitaji.

Naakataki inkimita-kaantaji Iwawani,

Iriitaki nasiyita-jyaari Naaka.

¹⁷ Irootaki ikantantari aajatzi Awinkathariti:

Pintainariyaari pasini-satzi atziri, airo pitsipa-minthataro yokaiti.

Airo panta-piintairo nopinka-kayimiri.

Tima naapatyaa-yitajyaami,

¹⁸ Pinkimita-kaantajina naakami opiri,

Nonkimita-kaantajimi naaka awirokami notomi, awirokami nosinto.

Arira ikantziri Awinkathariti, Sintsi-pirori.

7

¹ Notakotani, tima tzimatsi ikasiya-kaakairi Pawa, ontzimatyii awashaantajiro maaroni kaari-pirori okaratzi antayitzi, okaratzi apampitha-siri-yitari aajatzi. Ontzimatyii añaakan-tajiro apinkathatziri Pawa, ankiti-siritaji.

Ikimo-siritaki Pablo iwashaantairo Corinto-satzi kaari-pirori

² Paakamiithatina naaka. Tima ti nonkantzi-moniinta-kaawaityaaami awirokaiti, ti nokaaripirota-kaanta-waitimi, ti notainkasiritimi aajatzi. ³ Ti iro nokantan-tamirori iroka nokamantakota-tziimi. Thami napiita-wajimiro nokantzi-takamiri: “Notako-pirotaimi.” Irootakira nonkanta-piintimiri aihiro añaayitzi iroñaaka, ari nonkimitzi-tajyaarori aajatzi inkamayitairika. ⁴ Oshiki nawintaakami awirokaiti. Notharow-intakami. Aririka nonkinkithasirita-koyityaami, pitharowinta-sirita-kaana, kimosiri nokanta, okantawitaka oshiki imaimani-witai-takana aka.

⁵ Tima nariitakara Macedonia-ki, ti onkanti nomakoryaa-paaki, tima oshiki pomirintsitzi-mota-kanari. Tzimatsi oshiki ñaana-mintha-kaawaita-sita-kanari, irootaki kantzimo-siri-waita-kanari. ⁶ Iro kantacha yoimosirinka-piintari Pawa ikaratzi okantzimo-niinta-waitari, ari ikimi-tzita-kanari naaka, tima yariita-kaakari Tito aka tzika nosaiki. ⁷ Oshiki notharowinta-siritanaka noñaawakiri. Iro notharowinta-pirotan-tanakari ikamanta-paakina tsika pikanta-jiita awirokaiti. Ikantapaakina:

“Yaakamiithata-wakina Corinto-satziiti, inintajiitaki iñiimi, oshiki okatsizimo-siritakiri okaratzi yantzi-mota-kimiri, antaroiiti itakoyitaami.” Arira ikantapaanari, irootakira oimosirinka-pirota-kinari. ⁸ Pairani, nitanta-karori notyaantzimi nosankinari, noyowitaka owasirita-kaawaityaaami okaratzi nokanta-yitakimiri. Okanta nokanta-siri-witanaka: “Airo notyaankaa-jatzi-nirimi.” Iro kantacha noyotzi iroñaaka kapichiini piwasiri-waiwita-painta awirokaiti. ⁹ Irootaki nokimo-siri-wintan-tarori iroñaaka notyaanka-kimiro. Tira nonkantatyii iro nokimo-siri-wintziri nowasirita-kaawaitakami. Iro nokimo-siri-wintziri piwashaanta-yitajirora kaari-pirori. Ari pikanta pinimota-kaantaariri awirokaiti Pawa, piitsinampaa-yitakiro piwasiritani, tira nowaaripiro-waitimi naaka. ¹⁰ Tima aririka iwasiirita-kaantyya Pawa, inintatzi-ira iwashaanta-kaantairo kaari-pirori, iro yawisako-siritan-taityari. Irootaki airo okantzimo-siri-waitantai iwasiiritakai-rika Pawa. Irooma aririka iwasiirita-kaanta-waityaa osaawi-satziiti, aritaki iñitakiro inkama-siritaiti. ¹¹ Omatantari iwasiirita-kaayitakami Pawa, ari pipampi-thasiryaa-naari kamiitha, pimatakiro pikisako-wintaana. Katsima-siri pikantanaka aajatzi, tharowa-siri pikanta piñihiro opaita-rika awisatsinimi, pitako-pirotana, pimatakiro pimisitowakiri kantakaan-tzirori. Ari piñaakan-tzirori kitisiri pikanta-yitanaja. ¹² Tira apatziro nosankinatiro nonkantimi: “Pimisitowiri atziri kaaripirota-tsiri,” ti iro nosankinatan-tyamirori pinkisa-kowintan-tyaaro notainkasiritakiri. Iro nosankinatan-tamirori pairani onkanyaa iyotakaan-tyamiri Pawa tsika pinkantyya piñaasintsi-winta-jyaana naaka.

¹³ Irootaki notharowinta-siritan-tanakari. Oshiki onkitzimo-sirita-kaakina aajatzi nokimawakira paakamiithata-wakiri Tito, piwawisaa-kiniri okantzimo-siri-waitakari irirori. ¹⁴ Tima nokaman-tzitakari naaka Tito tsika pikanta-jiita awirokaiti, nokantakiri: “Kamiitha inajitatzii Corinto-satziiti.” Tira piwaañaan-tyaanaro okaratzi pantayitakiri, tima omapirota-tyaa okaratzi nokantzi-takariri Tito. Ari okantzi-takari okaratzi nokanta-yitakimiri awiroka. ¹⁵ Itako-piro-yitaamira Tito iroñaaka, aririka isirita-koyityaami tsika pikanta-jiitaka paakamiithata-wakiri, pikimisanta-wakiri, pimpinkathata-wakiri. ¹⁶ Antaroiiti nokimo-siritzitaka naaka kantatsira nawintaa-piro-yitajyaami iroñaaka.

8

Kiriiki impasitai-tyaariri kimisantzin-kariiti

¹ Iyikiiti, nonintzi piyotako-jiitiri ikaratzi apatowintaariri Pawa aka Macedonia-ki, ikawintha-yitairi. ² Okantawita iñaayiwitakaro oshiki pomirintsitzi-mowaitakariri, kimosiri ikantajiita. Okantawitaka ikowityaa-waitzi, oshiki kiriiki ipasitan-takari. ³ Inintakaa-nikiini ipasantakara irirori, ipantayitaki okaratzi yaawyaa-yitziri, yanaantaki ipasitan-tayita. ⁴ Ikantakina naaka: "Thami ampasiyityaari kiriiki pasini kimisantzin-kariiti, ikaratzi kowityaa-waita-tsiri." * ⁵ Imapirota-tziiro okaratzi yantakiri anaanakiro nokinkithasirita-kowita-kariri. Iriitakira yakowinta-naari Awinkathariti, ari ikimitaakinari aajatzi naakaiti. Tima irootaki inintakaa-kiriri Pawa. ⁶ Irootaki nosintsi-thatan-takariri Tito impiyanaji anta ipintha-sirita-kaantyaamiri pimayitairo awirokaiti. Iriitakira tsipata-paakamiri anta pitanta-nakarori pipasitan-tayitaka. ⁷ Awirokaiti anaanta-yitanaa-tsiri pantayita-nakiro oshiki opaiyita-rika. Kamiitha pikimisanta-yitanaji, kamiitha pikinkithata-kaanta-yitanaji, kamiitha piyoyitanaji, kimosiriwintha pikantayita, antaroiti pitakotakana. Nonintzi iroñaaka panaayitanti pimpasitan-tayitajyaa.

⁸ Airo nosintsiwintzimi pimayitan-tyaarori. Apatziro nokinkithata-koyitimiri tsika ikantayitaka aka ipintha-yitaja inisironkatantyyaa. Ari okantzimaitari oshiki onkamiitha-waitimi piñaakan-tiromi pitako-pirotan-tayita. ⁹ Kamiitha-waitaki pimayitairomi yanta-paintziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, inisironka-pirotanta-painta irirori. Oztimimo-witari pairani maaroni, ikimiwaitakari ashaaranta-pirotaniri, iro kantacha ikimita-kota-paintari kowityaa-waitaniri. Iroora ikowityaa-waitanta-paintari panintaa-waitan-tajyaari awiroka onkimiwaita-jyaaromi pashaaranta-jyaami inkitiiki.

¹⁰ Iroka okaratzi nokinkithasiritari naaka: Irootaki kamiithatatsi pinthotyiro okaratzi pitanakari. Awirokaiti itanakarori awisanain-tsiri osarintsi pikinkithasiritaka pimpasitan-tayitjyaa. Pimatakiro pitanakaro. ¹¹ Intsityaa pithotyiro. Pinkimitha-kaantairo owakira pitharowinta-jiita-nakaranki pitanta-nakarori. Intsityaa pinthotyaa-tyaaro okaratzi tzimi-motzimiri. ¹² Tira ininta-jaantai Pawa anaakairo ampasitan-tyaaro okaratzi tzimi-mota-kairi. Apatziro ampasitan-tajyaaro okaratzi aawyiiri. Aritaki onimotakiri Pawa. ¹³ Tira nonkowa-kota-yiimi pimpasitantyyaa yanintaa-waitan-tyaari pipasitakari, iro ompoñaan-tyaari pinkowityaa-waitanaki awirokaiti okantakaan-tziro pipasitantaka. ¹⁴ Iro kamiithatatsi, pimpasityaari okowityii-mowaitari iroñaaka oztimimoyitzimira awiroka, ompoña impasitai-tyaami awiroka apaata aririka onkowityii-mowaityyaami. Ari onkantyyaa pimonkarata-wakaan-tyaari. ¹⁵ Okimiwaitakaro okaratzi isankinata-kotzi-taitakari pairani, ikantaitzi:

Ti yaparawaitiro aintsiri oshiki,

ti onkowityii-motyaaari aintsiri kapichiini.

¹⁶ Nopaasoonkitziri Pawa, tima iriitaki kantakaa-karori itakotan-tamiri Tito, ari isiyakana naaka notakotamira. ¹⁷ Tima nokantakiri: "Tito, pimpiyanaji Corinto-ki." Tima pinthatzi-tawaitaka. Iro ijati iroñaaka. ¹⁸ Iriira intsipata-nakyyaa Tito pasini iyiki. Kamiitha kinkitha-ryaantzi inatzii. Ipinkathaitziri pasini kimisantzin-kariiti tsikarika-payi, ikimayita-kirira ikinkithata-kotairo Kamiithari Ñaantsi. ¹⁹ Irijatzira oyosiitakiriri aka kimisantzin-kariiti, iwakiri intsipata-nakyyaana apaata naanakiniri kiriiki pasini kimisantzin-kariiti kowityaa-waita-tsiri. Irootakira ñaakantironi omapirotatyyaa atakoyitakari, iro ompoñaan-tyaari iwisiryaawintari Pawa. ²⁰ Ari onkantyyaa airo iñaawinta-kowaitai-tantana aririka nontsiparyaa-yitakiri kiriiki ipasi-pirotan-taitari. ²¹ Tima nonintatzi onkamiithatzi-motiri atziri okaratzi nantayitiri, ari onkimitzimotoyaaari aajatzi Pawa.

²² Nontyaankimiri aajatzi pasini iyiki intsipa-yitana-kyaaari. Iriitaki namina-piintakiri, ipintha-pirotakaro yamitakotanti. Nokaman-takiri tsika pikanta-jiitaka awirokaiti, irootaki ipintha-pirotan-tanakari yamitako-yitimi, tima yawintaa-pirotani iwayita-nakimi. ²³ Yoka Tito, nontsipa-minthari inatzii, iriitaki nontsipa-piintaka nantawai-wintakimi. Iriima pasini apitika iyiki intsipata-nakyyaari, ityaankani inatzii kimisantzin-kariiti saikayita-tsiri aka, iwisiryaawintari Saipatzii-totaari. ²⁴ Ontzima-tyiira paakamiithata-wakiri aririka yariitakyaa anta. Iro iyotantyyaari iyikiiti kimisanta-tsiri anta omapirotatyyaa okaratzi nokinkithata-kota-kimiri awirokaiti.

* 8:4 kimisantzin-kariiti = kitisiriri

9

¹ Noyotzi naaka ti onkowa-jaantyya nosankinata-kotimiri piiriikiti inkarati pinyaanki-niriri kimisantzin-kariiti. * ² Tima noyotaki ayimata-piintakimi awirokaiti pantiro. Aritaki nokaman-takiri iyiki-payi nampitarori aka Macedonia-ki, nokantakiri: "Ikowitzi-taikara iyikiiti nampiyitarori anta Acaya-ki impasitan-tayityaa chapinki awisanain-tsiri osarintsi." Nokinkithata-kota-kimira awirokaiti nopinthata-kaayita-nakari aajatzi iriroriiti. † ³ Iro kantacha nontyaanki-tyaamiri iyikiiti onkantyya inkamantzi-tantyaamiri, iriitaki itapaakyaaroni ikoyaayitiri kiriiki. Tima ti noninti aminaasi-waityya okaratzi noñaawinta-kimiri awirokaiti aka. ⁴ Tima nonintatzii sintsiinira nariita-nakyaami aririka nawisanaki anta pisaika-jiitzira. Kimitaka ari iyaakanakina aparoni-payi Macedonia-satzi. Aririka noñaapaakiro tikira-wintha pikoyaayiti kiriiki, oshikira nompasiki-winta-waityya, tima aritaki nokamanta-kotzi-takami aka. Ari pinkimitzitakyaaari aajatzi awirokaiti pimpasiki-winta-waityya. ⁵ Irootakira nontyaanki-tantyya-miriri yoka iyikiiti, iriitaki itapaakyaaroni yariityaami anta tikira-wintha nojatiita naaka. Iriijitaki ikoyaa-kota-paaki-mirini kiriiki ikaratzi pikasiya-kaantakiri awirokaiti. Owitsika pinkantakiri maaroni kiriiki aririka nariita-paakyya. Ari onkantyya airo nosintsi-winta-tapaakami pantayitiro.

⁶ Apatziroa pinkinkithasiritiro iroka:

Ikaratzi pankita-tsiri kapichiini, kapichiini yawiiti.

Iriima ikaratzi panki-pirotain-tsiri, oshiki yawiiti.

⁷ Maaroni awirokaiti ontzimatyii pimpasitan-tayitajyya okaratzi pinintziri. Airo pisintsiwintan-tawaitzi impasitan-taityya oshiki tũrika inintaiti, ari onkantyya airo okatsizimo-siri-waitantari ipasitan-takara. Tima inkarati kimosiri-winta-pirotziri okaratzi ipasitantari, iriijitakira itakotari Pawa. ⁸ Iriitaki Pawa shikyaa-pirotajimironi okaratzi kowityii-mowaitamiri. Aritaki otzimaraantaki onkarati pimpasitan-tawaityyaari kamiitha-piironi awiroka. ⁹ Okimiwaitakaro okaratzi kinkithata-kota-chari Osankinaritsi-piroriki, ikantaitzi:

Okaratzi tziimi-motziriri Pawa, irootaki yantitaa-niriri ikaratzi kowityaa-niinta-waita-tsiri.

Tima tampatzika-siri inatzi irirori, irasi iwiro.

¹⁰ Iriitaki Pawa kithokita-kairori okaratzi pankiyita-chari, irijatzi shoopakairori, ari okanta yawiitan-taitarori okaratzi iwayitaitari. Arira inkanta-yitajimiri aajatzi awirokaiti impayita-jimiro kowityii-motamiri, ari onkantyya ontzimi-motan-tajyaamiri pimpassi-yitajyaariri pasini-payi, tampatzika-siri pinkantyya. ¹¹ Irootaki impapirotantyyaamiri Pawa pimpassitanta-piintan-tyaari awiroka. Ari onkantyya impaasonkitantyyaariri Pawa ikaratzi aayitzirori apasitan-tayitari. ¹² Ari okantari, okaratzi pipasitan-tayitari tira apatziro pinisironkatakiri kimisantzin-kariiti ikaratzi kowityaa-waita-tsiri, iro ompoñaan-taari impaasonki-pirotairi iriroriiti Pawa. ¹³ Aririka iñiitakiro okaratzi pipasiyita-kariri aajatzi pikimitzitakyaaari pasini-payi, oshikira iwisiyaa-wintanakiri Pawa. Tima iñaayitiro tira apatziro piñaawaita-siyita, pikantzi: "Nokimisantajiri Saipatzii-totaari nokima-kota-jirora Kamiithari Ñaantsi." Tima iñaayitiro aajatzi pantayitairo oñaakan-tzirori omapiro pikimisanta-yitanaji. ¹⁴ Irootaki intako-pirotaitan-tajyaamiri, oshiki yamanako-wintaimi, okantakaaro ikaminthaa-pirotaimira Pawa. ¹⁵ Ari ankimitzitajyaari aajatzi arokaiti ampaasonkita-najiri Pawa, tima inisironkatzi-taikai aroka, iro mapirota-pirotaitzirori okamiithatzi, airo okantzi athotyajiro ankinkithata-kotajiro.

10

Ikinkithata-kotziro Pablo okaratzi yantayitziro

¹ Naaka Pablo, tziimatsi nokowa-kotzimiri. Tsinampa-siri nonkantyya airo nokatzi-mawaitzi, nonkimita-kotyaaari Saipatzii-totaari. Tima noyotzi tziimatsi ikantakoi-takina, ikantaitzi: "Yoka Pablo tsinampa-siri inatzii isaiki-mota-piintai, irooma isaikira intaina kantsima ikanta." ² Nokowa-kotzimi, airo pijatakairo piwatsimaa-waitina. Ari onkantyya airo nomishakowinta-waitan-tapaakami aririka nariita-paakyyaami. Tima noyotaki ari nonkanta-yitapaakiri ikaratzi saikimo-yitakimiri anta kantayitain-tsiri: "Yantayitaitaro Pablo okaratzi inintziri yanintaa-waityaari irirori, ari ikimita-kotari tsika ikanta pasini atziri-payi." ³ Omapiro-witatyaa ari nokimitari pasini atziri, iro kantacha yoka itzimi nomaimanitziri, tira onkimityaaro nomaimanitziri atziri. ⁴ Tima aririka nomaimanitantii naaka, tira nairikiro manamintotsi okaratzi imanantaa-piinta-yitari

* 9:1 kimisantzin-kariiti = kitisiriri † 9:2 Acaya = kipatsi tsika anta osaiki nampitsi Corinto.

atziri-payi, itasorinka Pawa nomaimanitanta naaka. Ari okanta noitsinampaa-yitan-tariri ikaratzi iripirotakairiri noisaniintani. ⁵ Ari okanta noitsinampaan-tariri naaka maimani-waitaniri, noitsinampaa-yitajiri kimosiriwinta-waitaniri tzika-tzikatan-tatsiri kaari iyotakoi-tantari Pawa. Nokimita-kaantaaro nairikaa-tyiromi nokinkithasirita-siwai-yitari, nosintsitaa-tyiyyaami nonkimisantajiri Saipatzii-totaari. ⁶ Aririka nonkima-kowintajimi awirokaiti pipiya-sitaari pikimisantari Saipatzii-totaari, aripaitira nowit-sikyaa nowasankitairi inkarati piyatha-yitachani.

⁷ Paamaiyaa iwapyii-mowaitami = kari. Tima tziwayitatsi pikarajii-ti anta kantayita-tsiri: "Yasitana naaka Saipatzii-totaari." ¿Isiyakaan-tzima ti yasitzi-tyaana aajatzi naaka? Iroorika ikinkithasiri-yitakari, ikinakaa-sitakaro, tima naaka yasipirota-taika Saipatzii-totaari. ⁸ Aamaa-sityaa ari pinkanta-yitanaki awirokaiti: "Yitanakaro iroñaaka Pablo ikimosiriwinta-waitaro okaratzi ikinkithata-koyitzi." Tira nompasiki-wintiro okaratzi inkantaitiri, tima iriitaki Awinkathariti oyosiita-kinari nowitsika-sirita-kaantan-tyaari, ti iyosiitina nokaaripiro-siri-waitanti. ⁹ Irootaki kaari nonintanta onkimitzi-motyaaami okaratzi nosankinata-kimiri, noninta-tziira nomintharowa-waitimi. ¹⁰ Aamaa-sityaa tziimatsi kantatsini: "Tima intyaanka-piintajiro Pablo isankinari, oshiki isintsi-thata-piintakai, ikinkithata-piintayita-kayiro pomirintsitzi-motairi antayitiro. Iro kantacha aririka isaikimo-yitai aka, kimiwaitaka ti isintsita-niti. Tima inkantara ikinkitha-yitaki manintaari inatsi." ¹¹ Iroka nakayitiri ikaratzi kantayita-tsiri, nokantziri: "Tsika nokanta nosankina-yitakimi, ari nokantzitari aajatzi nosaiki-moyitakimi."

¹² Tira naapatyii-yaari naaka pitsipatarisi pisaika-jiitzi anta kimosiri-waita-chari. Ti iyotaa-jiiti irirori. Tziwayitatsi monkarata-wakaa-piinta-chari, isiyakaantzi yanaa-wakaan-tayitaro okaratzi kamiithatzi-mowaita-siyitariri iriroriiti. ¹³ Irooma naaka tira nokimosiriwinta-siwaityaaro nomonkaratajiro kamiithatzi-mowaita-sitanari naaka, apatziroora nokinkithata-kotajiro nomonkaratakiro ikantakinari Pawa nantiniiri. Iroka inintakiri nantiniiri, ontziimatyii nowirairo nantawaitiniri anta tsika pisaika-jiitzi awirokaiti. ¹⁴ Irootaki noña-sintsita-kowintan-tamiri iroñaaka awirokaiti, ti nanaa-kayiro okaratzi ikantakinari Pawa. Tima naakataki itakarori noñaawinta-kimiro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. ¹⁵ Irootaki kaari nokimintantari ikaratzi kimosiriwinta-siwaitarori imonkaratani, tzima-witacha pasini itzimi itaita-nakarori imonkaratakiro. Iro kantacha aikiro-rika pantaiki-sirita-nakitzi, airo nosintsiwinta-waita-naami awirokaiti, ¹⁶ kantatsi nojayiti pasiniki nampitsi nonkinkithata-kaantajiro Kamiithari Ñaantsi. Irootaki nomatiri, airo nokinanaki tsika-rika yitayitakaro ikinkithata-kaantzi pasini atziri, nokimosiriwinta-waitaro = kari imonkaratani pasini. ¹⁷ Ti onkamaithati inkimosiriwinta-siwaitaityaa apaniroini. Iro kamiithatatsiri ankimosiriwinta-jyaaro yantayitzi Awinkathariti. ¹⁸ Tima tikatsi ompaita-matsityaa ankimosiriwinta-waityaa apaniroini ankimosiriwinta-waityaa. Iro kowapirota-chari inkimosiriwinta-piro-yitai Awinkathariti.

11

¹ Nonintzi pinkisa-sita-wakyaaro okaratzi nosankinatzimiri aka, onkanta-witakyaaro onkimitzi-motyaaami yantziri aparani masontzi. Nonintzi aikiro pijatatyii piñaanayitiro. ² Oshiki naamaa-kotakami awirokaiti, iriira Pawa kantakaa-kanarori. Tima naakataki itakaro nokinkithata-kaakimi okanta yasiyitan-tamiri Saipatzii-totaari. Nokimita-kaanta-waitaami awirokami nosinto, tziimatsi nokasiya-kaakamiri pintsipatyaaari, aamakoki nowapiinta-najimi airo pikaaripiro-waitanta irojatzii paawakaanta-pirota-kyaari. Iriitakira siyakaa-winta-chari Saipatzii-totaari, tsika itzimi kimittakariri iriimi paayitairimi apaata. ³ Tima nontharowa-kaatyaaami intzimi amatawitimini, inkimita-kota-kyaari maranki amatawita-kirori pairani Eva. Aritaki yoitzinampaakimi, iwashaanta-kayimiro pawintaajari Saipatzii-totaari, pikinata-naari. ⁴ Kimitaka awirokaiti ti pishinta-sityaaro pakayitiri pasini kinkithata-koti-mirini Jesús, ari pakakiri onkanta-wityaa inasita-pakyaaro okaratzi nokinkithata-kota-kimiri naaka Jesús, okaratzi nokinkithata-kota-kimiro Kamiithari Ñaantsi aajatzi Tasorinkantsi. ⁵ ¿Pisiyakaan-tzima yanaako-yitana naaka ityaankaari-pirotzii yokaiti? ⁶ Aamaa-sityaa ti nonkinkithati kamiithaini naaka, iro kantacha oyotani nokanta. Irootaki piñaakoyita-piinta-kinari.

⁷ ¿Nokinakaa-sita-karoma pairani ti nonkowa-kotimi kiriiki owakira nokaman-tapaakimiro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Pawa? Tsinampa-siri nokanta nantawai-wintakimi noyomitaan-tayita-kamirori, ti nonkowa-kowaitimi. Ari okanta ikimita-kaantai-tamiri iroñaaka iriipirori pinayitzi. ⁸ Okanta nokinkithata-kaapaakimi pairani, iriira pasini-satzi kimisantzin-kariiti opayita-kinari kiriiki nañaantari. Okimiwaitakaro

nonkosita-tyiirimi iriroriiti okanta nantawai-wintan-takamiri awirokaiti. ⁹ Pairani ainiro nosaiki-moyitzimi, oshiki nokowityaa-niinta-waitaki. Titzimaita noñaaji pimpina ompaityaa nañaantyaari. kamintha yariijiitaka iyikiiti poñaayita-chari Macedonia-ki, iriira opayita-paakinari. Ari okanta kaari noñaantaro pimpayitina kiriiki awirokaiti. Ari nonkanta-piinta-tyiuro airo nokamitzimi. ¹⁰ Antaroiti nokimo-siri-wintakiro tira nonkawa-koyitimi, ari nonkanta-piinta-tyiuro maaroni nampitsi okaratzi saikatsiri Acaya-ki. Iyotziro Saipatzii-totaari iroopiro nokantaki. ¹¹ ¿Piñaajantzima awirokaiti iro nokantan-tarori ti nontakotyaami? Iyotzi Pawa oshiki nintakotakami.

¹² Aikiro nojatakaa-tyiuro ari onkanyaa yokaiti kinkithata-kaamiri pikomosiriwintawaitakari awirokaiti, airo ikantanta: “Ari nosiyari Pablo.” ¹³ Yokapayi kinkithata-kaasi-waita-kamiri kaari Tyaankaariiti, amatawitsinkari inayitatzii, apaniroini ikimita-kaanta-waitaka iriirikami ityaankani Saipatzii-totaari. ¹⁴ Tikatsira ompaityaa yathawaan-tairi yoka. Tima imatziyaaro Mishatantaniri isiya-kotari isiparyii Maninkari onkanyaa yamatawitan-tyaari. ¹⁵ Irootakira airo imapokan-tawaitai ikaratzi antawai-yitzi-niriri Mishatantaniri, irojatziro imatziari irirori. Inkimita-kaanta-waityaa yantawaitatzii onkanyaa inkamiitha-sirita-kaanta-jyaariri atziri-payi. Iro kantacha aritaki iwasankitaa-wintai-tajiri okaratzi yantayitzi.

Ikimaatsi-waitaka Pablo Ityaankaa-ritzira

¹⁶ Intsityaa napiita-wakiro nonkantimi, onkamintha airo nokimitzi-motamiri masontzi. Aririka nokantakari piñaakina, pisinita-wakina nokimosiriwintawakyyaa kapichiini. ¹⁷ Okaratzi noñaawaitziri iroñaaka, tira onkimita-yaantyaaro tsika onkanyaaami iñaawaitiri Awinkathariti. Nokimita-kota-tyaari aparoni masontzi ikimosiriwintawaita. ¹⁸ Arira ikanta-piintaka pasini atziri-payi, ari onkanyaaari naaka aajatzi. ¹⁹ Pikimita-kaanta-waitaka awirokaiti yotani pinayitatzii, ¿paitama pinintan-tajitiri pinkimisanta-yitairi masontzi? ²⁰ Iroota-jaantaki pantayitakiri awirokaiti, pikimisanta-piintakiri ikaratzi kimitakaan-tawaita-kamiri impiratani, aapitha-waiyitzi-mirori tzimi-motzimiri, yakathawinta-waita-kimiri, kimosiriwintawaita-chari, pasaporo-waitzimiri. ²¹ ¿Piñaajantzima ti naawyaa-siri-waita-niti naaka nomatan-tyaarori osiyakarori iroka? ¿Kantatsima nompasiki-wintiro tira nomataitiro? Airo. Iro kantacha aritaki nomataikiro naaka osiyaaroni okaratzi yantawai-jiitakiri iriroriiti, nokimosiriwintawaityaa, onkanta-witakyyaa nonkimi-witakyyaari masontzi.

²² Iroorika ikimosiriwintawaitaka iñaawaitziro iñaani Heber-iiti, aajatziro naaka. Iroorika ikimosiriwintawaitaka ishininkai-titari awaisatzitini Israel, aajatziro naaka. Iroorika inkimosiriwintawaitaka icharini-titari awaisatzitini Abraham, aajatziro naaka. ²³ Iroorika inkimosiriwintawaitaka yantawai-yitainiri Saipatzii-totaari, aajatziro naaka. (Omapirotatyyaa nokimitakari naaka iñaawaitzi masontzi.) Iro kantacha nonkimosiriwintakaro nanaajiri yokaiti nantawaitzi, nanaajiri aajatzi yasitako-waitai-takina, ipasawaitai-takina, iwamaima-waitai-takina. ²⁴ Tima noñaakiro okaratzi yantawai-jiitakina ipasawaitana noshininka-payi anta yapatota-piintaita. * ²⁵ Mawa okaratzi ipasawaitaitakina. Aparoni okaratzi ishimiyaaitakina. Mawa okaratzi nopitamonka-kotaka. Aparoni tsitini nosaika-kotaki niyankyyaaki inkaari, ari nokitaita-kotakiri. ²⁶ Oshiki nariitan-tayitaka. Nokiniyitaki okowiinkatzi nijaa. Nokini-motakiri ipiyota kosintziiti. Nin-tayitaki noshininka-payi iyaaripiro-waitinami, aajatzi ikimitakari kaari noshininkata. Nokowiinkata-kowaitaki nampitsiitiki aajatzi otzisi-masiki. Nokowiinkata-kotaki inkaariki. Oshiki nopimirintsi-waitakari paitasi-waita-chari “iyiki,” kaari-tzimaita. ²⁷ Oshiki nantawaitaki, ayimawai-witakina nomakori. Ayimawitakina nowochoki, notashi, nomiri, noyatsinkari. Tashiniinta nokanta-piintaka. Nosapoka-miriki-waitaka. ²⁸ Tzimatsi oshiki awishimo-yitakinari. Iro kantzimo-pirota-kanari isaikayitaji kamiitha ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri tsika-rika-payi. ²⁹ Tzimatsi-rika mantsiyatain-tsini, nokimita-kaantar naakami mantsiyatain-tsini. Tzimatsi-rika inkaaripirota-kayitakiri, oshiki nonkisako-winta-waityaaari. ³⁰ Ari okanta nokimosiriwintawaita naaka, nokinkithata-kotakiro tsika nokantaka kaari naawyaa-siri-waitanta. ³¹ Tzimatsi yotatsiri

* **11:24** Okinkithata-kota isankinariki pairani Moisés, kantatsi iwasankitaiti aparoni atziri aririka iyaaripirotakiri pasini. Ontzimatyii yaitiri tsika yapatota-piintaita, impasawaitan-taityaaari. Aiorika okaaripirotzii ikinakaa-sitakari, airo ipasa-piroi-tziri. Irooma omapiro-rika okaaripirotaki ikinakaa-sitakari, ontzimatyii iwasankitaa-piroitiri. Iro kantacha tira osinitaa-ntsiti yanaa-kayitiro onkarati 40 impasawaitaitiri. Irootaki yamitaitari pairani impasatan-taiti onkarati 39 yapiitiri itzimi-rika kaaripirotain-tsiri, ari onkanyaa airo ipiyathantaro lkantakaan-taitani, aririka yanaakaakiro onkaratimi 40. Irootaki ipaitajiri yokaiti “Oyotapaaka aparoni omonkaratan-tyaari 40.” Okaratzi kinkithata-kotain-chari aka, ari ikantai-takiri Pablo, ipasawaitai-takiri irirori.

ti namatawianti, iriitakira Pawa, Asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¡Aki-mosiriwinta inkanta-piintaitiri! ³² Tima pairani nosaikanta-paintari Ontyaamairiniki, yaamaako-winta-kaantakiro ijiwata-kaani Aretas maaroni nampitsi, airo nositowanta, ari onkantayaa yaakaan-tantayaa-narimi. ³³ Iro kantacha ititakina kantziriki nokarajitziiri, iwayiita-kotakina intakironta nampitsi, ari okanta nosiyan-taari.

12

Kimiwaita-karori ochiikantzimi kitoochii

¹ Tira onkamiithati nonkimosiriwinta-waityaa. Iro kantacha aikiro noñaawinta-tyiuro noñaawiyatakari, okaratzi iñaakakinari Awinkathariti. ² Noyota-kotziri yoka atziri yasataari Saipatzii-totaari. Tzima-kotaki 14 osarintsi yoka atziri yaitairi inkintiki, ijapirotatzii ojinokita-jaantzi inkiti. Kimitaka ijasirin-katatzii, ti noyopirotzi-maityiyaa. Tirika, ijatatzii-rika koñaaroini iwathaki, ti noyopirotiro. ^{*} ³ Iri Pawa yotatsiri ijasirin-katatzii-rika, ijatatzii-rika koñaaroini iwathaki. Intsityaa nitapanaatyaaro nonkinkithata-kotiri yoka atziri. ⁴ Yaitairi anta inkimo-siritapaji. Ari ikimayitairori tsika-rika opaiyitari kaari kantaa-jata-tsini inkinkithata-koitiro. ⁵ Ariwitaka inkimosiri-wintyaaromi yoka atziri okaratzi iñaakiri. Iro kantacha airo nonkimosiriwinta-waita. Apatziro nonkinkithata-kotakiro tsika nokantaka kaari naawyaa-waitanta. ⁶ Arimi nonkimosiriwinta-kyaaromi okaratzi noñaayitakiro, aironi nomasontzi-siri-waitzimi. Aritaki noñaawai-yitakiroimi iroopirori. Iro kantacha ti noninti inkimosiriwinta-siwaita-piintai-tyaana. Apatziro impinkatha-wintai-tinano okaratzi nantayitakiri, okaratzi ikimakoi-takinari. ⁷ Okaratzi noñaawiyatakari owaniinka okantaka, iyotzi Pawa aritaki nonkimosiriwinta-waita-kyaaami. Irootaki isinitan-takanari nonkimaatsi-waityaa onkantayaa airo nonkimosiriwintan-tawaita. Okaratzi nokimaatsi-waita-piintaka osiyawaitakaro ochikawaita-tyiinami kitoochii. Iriitaki Mishatantaniri kimaatsita-kaawai-witakanari. ⁸ Mawa okaratzi nokowako-witakari Awinkathariti yookakaa-wintina ikimaatsitakaa-piintaitana. ⁹ Ikantakina irirori: “Tima nokawinthaakimi, tikat-sira kowityii-mowaityaamini. Kantaitatsi noñaakanta-pirotajiro nosintsinka atziriki kaari aawyaawaita-tsini.” Ikanta nokimawakiro, kimosiri nokantanaka, nowinthata-nakaro nokamantanta-yitajiro ti naawyaa-waita-niti, tima ari onkantayaa aawyaakaan-tajinari isintsinka Saipatzii-totaari. ¹⁰ Irootaki nokimo-siritan-takari naaka okantaw-itaka ti naawyaa-waita-niwityaa, ikawiya-waitaitana, nokimaatsi-waitaka, iwatsinaa-waitaitana, opimirintsitzi-mowaitana, oshiki noñaayitakiri nantawaitziniri Saipatzii-totaari. Noyopaitajiro ti naawyaa-waita-niti apaniroini, ari noñaatai-tzirori imatakaa-tyaanaro naawyaa-siri-waita-nitaji.

¹¹ Kimitaka masontzi nonaki noñiirora nonkimosiriwinta-waitaka. Iro kantacha awiroka kantakaa-karori nomatan-takarori. Iro kamiitha-witacha pinkinkithata-koyita-jinami kamiitha. Okantawitaka ti niriipiroti naaka, ti yanaako-tzimaityaana yokaiti paitasi-waita-chari “Iriipirori Tyaankaariiti.” ¹² Tima nosaiki-motakimi pairani awirokaiiti, noñaaka-kimiro ompairo naaka Notyaankaar-ritzi. Oshiki namatsin-kawintakami. Oshiki notasonka-wintantaki, piñaayitajiro kaari piña-piinta-jiitzi, okiryantzi pikanta-winta-jiitakaro. ¹³ ¿paitama pikinkithasiri-waitantari iroñaaka nomaninta-waita-tziimi? ¿Tima naakamiithatimi nokimitajiri pasini-payi kimisantzin-kariiti? ¿Irooma kantakaan-tarori ti noñaajiro ompaiyaa pimpasityaanari? Tzimatsi-rika nokinakaa-sitakari, pimpyaakotinaro.

Ikinkithata-kotziro Pablo mawatatsini yariitanyaa

¹⁴ Nokinkithasiritaka iroñaaka napiitajiro nojati noñiimi, irootaki mawatatsini nariityaami. Airo nayiri inkarati pimpinatinari. Kaari piiriikiiti noninti nasityaari, awiroka-payi noninta-pirotaki nasityaami. ¿Kantatsima aparoni inchoa-niki impinako-wintiro inintziri asitariri? Tira, iriitaki asitaariri pinakowintziriri iirintsiti. ¹⁵ Irootaki nantiri naaka, onkimiwaita-jyaaro naakami asitamiri. Aritaki nomatakiro nosinita-kowintyaami. Oshiki notakotakami. ¿paitama kaari pitakotantana naaka?

¹⁶ Kimitaka tzimayitatsi awirokaiiti kantatsiri: “Aama ti inintako-yitai Pablo arokaiti, oshiki iyotzi, ari ikina-kayiro yamatawi-waitan-takairi.” ¹⁷ ¿Pisiyakaan-tzima yamatawi-waitakimi aajatzi ikaratzi nontyaanka-kimiri? ¹⁸ Nontyaanka-kimiri Tito, aajatzi pasini iyiki. ¿Yamatawita-kimima Tito? ¿Tima nosiya-wakaa-jiityaa maaroni naaka, naakamiitha-yitajimira awirokaiiti? ¹⁹ ¿Pisiyakaan-tzima

* 12:2 ojinokita-jaantzi inkiti = mawatanain-tsiri inkiti. Ari ikanta-piintziri Judá-iti ikinkithata-kotziro. Ikantajitzi: “Itanakarori inkiti, ari osaikayitziiri minkori. Apitita-tsiri inkiti, ari isaikayitziiri kasiri, ooryaatsiri, impokiro-payi, maaroni. Irooma mawatatsiri ojinokita-jaantzira inkiti, ari inampitarori Pawa.”

awirokaiti iro nokantantari nonintatzii notzikaa-wintatyaa? Tira ari onkanytaa notakotani. Iri Saipatzii-totaari ñaawaita-kayinari, onkanytaa nowitsika-siriita-kaantyaamiri. Iriira Pawa yotatsi. ²⁰ Okantzi-mowaita-tyaanara naaka añaairo ankanta-niinta-wakaa-waityaa aririka nariita-paakyaami. Okantzi-mowaita-tyaanara aajatzi noñaapaakimi pintzima-winta-wakaa-waityaa, pinkisa-wakaa-waityaa, pinkisa-niinta-wakaa-waityaa, kaari-machiini atziri saiki-motanta-painta-tsini, otzimimo-pirotaitziri isintsinka irirori, awirokata-jaantaki ñaayitirini. ²¹ Okantzi-mowaita-tyaanara nompasiki-winta-kowaityaaami Pawaki. Aamaaka aritaki nonkanta-niinta-kowaita-paakyaami pantayita-kirorika kaari-pirori, ti piwashaantiro pantayitziro karipiro-yitatsiri, pimayimpi-waitzi, piñaathata-siwaitanta-piintaka aajatzi.

13

¹ Irootaki mawatatsini nariityaami. Aritaki namina-kotan-tapaa-kyaamiro, ikantaitakiri pairani:

Intzimi-rika aparoni omishakowintaari, ontzimatyii intzimi mawa atziri, tirika intzimi apiti ñaakotirini ikinakaa-sitakari, aritaki iwasankitai-takiri.

² Arira nonkanta-paakiri naaka nowasinonkairi ikaratzi antzita-karori kaari-pirori anta pisaikinta, ari nonkimitzi-tapaa-kyaari aajatzi pasini-payi antayita-najirori iroñaaka. Tima aritaki nokaman-tzita-kamiro pairani napiitan-takarori nariitakami. Irojatzii nosankinatziimiri iroñaaka. ³ Aamaa-sityaa pikanta-jiitatzii awirokaiti: "Kaari Saipatzii-totaari tyaankirini Pablo inkinkithata-kaanti, aama kaari iriipiropiri." Paamawintyaa, yoka Saipatzii-totaari, kaari-machiini atziri saiki-motanta-painta-tsini, otzimimo-pirotaitziri isintsinka irirori, awirokata-jaantaki ñaayitirini. ⁴ Ari okantawitaka, kimiwai-witaka ti yaawyaa-waita-niti yoka ipaikakoi-tanta-kariri. Iro kantacha añaakaajiri isintsinka Pawa. Ari nokantzi-takari aajatzi naaka, ti naawyaa-waita-niti, iro kantacha irijatzira Pawa sintsiita-kaajanari, awirokata-jaantaki ñaayitirini.

⁵ pinkinkithasirita-kota-wakyyaa. ¿Iriipiroma pikantaka awiroka pikimisantaji? ¿Tima piyojiiti isaika-siritantami Saipatzii-totaari? Aritaki okantari, tirika, aamaa-sityaa ti piriipiroti awiroka. ⁶ Noyotaki naaka, aririka piñaawakina anta, airo pikimita-kaanta-wakina ti niriipiroti naaka. ⁷ Nokowa-kotziri naaka Pawa, ari onkanytaa airo noñaakotan-tapaa-kamiro pikinakaa-sitani. Tira iro nokantan-tamiri iroka noninta-siwaita-paakyyaa nonkimita-kotyaaari iriipiropiri. Iro nokowa-pirotaitatzii pantayitajiro okaratzi tampatzikata-tsiri. Irootaki nonintakiri, onkanta-wityaa intzimi otzikaa-wakinanimi, airo noñaakan-tamiro nosintsinka nowasinonkaa-paakimi, irootaki noyotakaanta-pirotyaamiri naakataki iriipiropiri. ⁸ Apatziro nonintzi noñaakan-tayitajiro iyotakoi-tantyaarori iroopirori. Tima ti noninti notzika-tzika-waitiro. ⁹ Ari nonkimosiriwintakyaa aririka noñaakimi paawyaa-siri-waitanaji, onkanta-witakyaa aikiro inkimita-kaantaitatyina naaka kaari aawyaawaitaniri. Irootaki namana-kota-piintakiri, onkanytaa piñaantyaarori awirokaiti pinthotyiro paawyaa-siri-pirowainitaji. ¹⁰ Irootaki notyaankan-tamirori iroka sankinaritsi, tira nosaiki-moyita-tyiimi awirokaiti anta, ari onkanytaa airo nookisawaitanta-paakami apaata. Tima iriitaki Awinkathariti koya-kinari nowitsika-sirita-kaantan-tyaari, ti ikoyitina nokaaripiro-siri-waitanti.

owiraantarori withataantsi

¹¹ Iyikiiti, iroka owiraantarori nonkantimi: Pinkimo-siri-jiiti. Pinthotyaa-yitairo paawyaa-siri-waiyitaji. Pinkimosiriwinta-siri-yitai. Paapatyaa-wakai-yitajyaa. Kamiitha pisaika-yitaji. ¡Iriira Pawa nampi-siritan-tyaamini, otakotan-taniri inatzi, iriitaki kamiithata-tsiri isaikakaantzi! ¹² Itako pinkanytaa piwithata-wakaa-najyaa anta. *

¹³ Iwithatziitami aajatzi kimisantzin-kariiti nampitarori aka. † ¹⁴ ¡Okawintha inisironkawaitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari! ¡Okawintha intakowaita-jyaami Pawa! ¡Okawintha inkanta-kaiyaaro Tasorinkantsi paapatyaa-wakaan-tajyaari! Omapirowi.

* **13:12** piwithata-wakaa-najyaa = thotaporotaantsi † **13:13** kimisantzinkari = kitisiriri

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI GALACIA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaanki-mirori iroka sankinarintsi. Tyaankaari nonatzi naaka. Kaarira atziri-payi tyaankinani, Jesús Saipatzii-totaari otyaanka-kinari itsipatakari Asitairi Pawa owañaajiriri pairani ikamawitaka. ² Arira nokaratziri maaroni iyikiiti kimisanta-naatsiri aka nosankinatzi-mirori iroka. Awirokaiti notyaankini pikaratzii pikimisantani anta Galacia-ki. ³ Okawintha inkamintaa-yitaimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitajimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ⁴ Tima iro intakiri Asitairi Pawa isinita-kowintai Saipatzii-totaari, ikama-wintayitai akaaripiro-siri-yiwitaka, ari onkantyyaa airo akimita-kotan-taari ikaratzii kaaripiro-waita-tsiri iroñaaka, osiyawaitakaro intsiparyaa-kowintaa-tyiimi. ⁵ Okawintha iwisiryyaa-winta-piintai-tyaari Pawa. Ari onkantaita-tyiiaani.

Tikatsi pasini Kamiithari Ñaantsi owawisaako-siritan-tatsini

⁶ Pimapokakina pikatzimatataki piwashaanta-nakiro pikimisanta-witanakari Pawa. Tima iriitaki koyawitaamiri, antaroiti ikawintha-witaami, irootaki ityaankan-takamiriri Saipatzii-totaari. ¿paitama pikimisanta-siwaitan-tarori pasini kaari kimityaaroni Kamiithari Ñaantsi? ⁷ Tima iroopirora nonkanti naaka, tikatsi pasini ñaantsi wawisaako-siritan-tatsini. Kimitaka tzimatsi owashaanta-kaaki-mirori, inintatzii itzinpinnaa-siritimi, irootaki iwasiñaan-tayita-karori tsika okanta ikinkithata-koitziri Saipatzii-totaari. ⁸ Aririkami nowasiñaan-yitaji-miromi naaka okaratzii nokaman-takimiri pairani, imishatai-tinawí. Ari okimitari aajatzi, aririkami impokaa-jatimi Maninkari poñaachani inkitiki, iñaawinta-paakiro pasini ñaantsi kaari kimityaaroni nokaman-takimiri pairani, imishayii-tiriwí irirori. ⁹ Aritaki nokantakimi pairani, irootaki napiitimi iroñaaka nonkanti: Tzimatsi-rika owasiñaan-kironi tsika okanta nokinkithata-kota-paakiri pairani Saipatzii-totaari, imishai-tiriwí.

¹⁰ ¿Irooma namina-minatzi iroñaaka ookimo-siri-waityaaroni atziri-payi? Tira, namina-minata-tziro naaka ookimotyaa-rini Pawa. Iroorikami namina-minatimi ookimo-siri-waityaaroni atziri-payi, tira impiratani nonatyii Jesús Saipatzii-totaari.

Yantawairi Pablo

¹¹ Pinkimi iyikiiti, okaratzii nokaman-takimiri Kamiithari Ñaantsi, kaarira atziri oyotakayirirori. ¹² Iri Jesús Saipatzii-totaari iyomitaa-kinarori maaroni, iñaakakinaro. Tima kaari atziri asityaaroni. ¹³ Pikima-kota-jiitakina tsika nokantawita pairani ainiro nomonkara-witaro yamitari noshininka-payi Judá-iti. Pikima-kota-jiitakina aajatzi oshiki nokisa-niinta-witakari kimisanta-najiriri Pawa, nowasankitaa-kaanta-witaka oshiki, nonintawita nowashaanta-kayirimi ikimisanta-yitanaji. ¹⁴ Tima nomapiro-witanakityii-yaaro naaka nomonkara-witakaro yamiyitari pairani noshininka-payi, tikatsira aparoni nokarawitakari anaakotinani tsika nokanta-witaka. ¹⁵ Iro kantacha pairani tikira-wintha nontzimiita naaka, ikoyiitzi-takana Pawa. Tima antaroiti ikawinthaakina irootaki ikaima-siritan-taanari. ¹⁶ Iñaakaanari Itomi, inintaki nonkinkithata-kaajiri kaari noshininkata. Tikatsira nosampitanaki nonkantiri: ¿paitama nantiri? ¹⁷ Ti nosiyasita-paintiri noñaan-paintiri itayita-karori ityaantaa-ritzi anta Aapatyaawiniki. Apatziro nowanakiro nojatanaki Mamiriniki, ipoñaan nopyapaaka irojatzii Ontyaawairiniki.

¹⁸ Okanta awisaki-ranki mawa osarintsi, ari nojata-sitakiri Pedro noñaani isaiki irirori Aapatyaawiniki, apatziro nosaiki-mota-paintziri okaratzii 15 kitaitiri. * ¹⁹ Iro kantacha tira noñaapaaki pasini Tyaankaari, intaini noñaapaakiri Jacobo iririntzi Awinkathariti. † ²⁰ Omapirotyaa okaratzii nosankinatzi-mirori, ti namatawitimi, iyotzi irirori Pawa. ²¹ Ipoñaan nojatakii Tonkaironiki aajatzi anta Cilicia-ki. ²² Tima tikira iñaayiti-naata iipatsitiki Judá-iti ikaratzii kimisanta-yitana-jiriri Saipatzii-totaari, ²³ intaini ikima-kota-sitakana ikantaitzi: “Yoka maimanitairi pairani ikisaniintai, kowawita-chari yapirotajai, ikinkithata-kotajiro irirori tsika ikantajitai ikimisantaitzi.” ²⁴ Irootaki iwisiryyaa-wintan-tanakariri iroñaaka Pawa ikimako-yitakina.

* 1:18 Pedro = Cefas † 1:19 Jacobo = Santiago

2

¹ Okanta awisaki pairani 14 osarintsi, ari nojatajiri aajatzi Aapatyaawiniki notsipata-nakari Bernabé aajatzi Tito. ² Iro nojatan-takari tima Pawa oiwintha-siryaa-kaakanari. Okanta nariitaka pairani anta, noyosiita-paakiri napatota-paakiri j-wayitziriri kimisantzinkari, nokaman-tapaakiri tsika nokanta nokinkithata-kaayitajiri kaari noshininkata Kamiithari Ñaantsi. Iro napatotan-tapaa-kariri onkantyya airo aminaasi-waitanta okaratzi nantayitakiri. ³ Ti noñiuro isintsiwintai-tawakiri notsipatakari Tito imatairo intomisitaa-nityaa, okantawita kaari noshininka. * ⁴ Timā ari isatika-siwaitakari ikaratzi kashaawaita-tsiri inkimisantimi, iriyyitaki nintawitachari intomisitaa-nita-kaantyya. Ti onimoyitiri yokaiti isaikasi-waitajyaa kimisanta-yitatsiri, onkimiwaita-jyaaromi intsiparyaako-winta-yitairi Jesús Saipatzii-totaari. Iro ikowa-piro-jiitzi inkimita-kotai-tyaari tsika ikanta ompirataari. ⁵ Iro kantacha ti nosinita-kaantiro inkimita-kotyaa, iro noninta-pirotaki iyota-kotairo iroopiroti Kamiithari Ñaantsi awisako-siritan-tajyaari. ⁶ Ikanta nokinkitha-waita-kaapaakiri jiwari ipinkathatairi kimisanta-naatsiri, onimota-nakiri, tikatsi pasini ñaantsi inkanta-nakiri. (Kimitaka nokinasi-niintaka nokantaki "jiwari ipinkathatairi," tikatsi atziri siyakotyaa-irini Pawa yiriipirotsi.) ⁷ Irootaki kaari otzimanta opaita inkanta-wakinari, tima iyotanaki omapirotyaa ityaankakina Pawa noñaawinta-jiniri Kamiithari Ñaantsi kaari totamisitaa-nita-chani. Ikimitaakiri irirori Pedro ityaankakiri ikinkithata-kaayitairi nokaratzi notomisitaa-niyita. ⁸ Timā iriitaki Pawa ontyaanka-kiriri Pedro inkinkithata-kaayitairi noshininka. Irijatzi ontyaanka-kinari naaka nonkinkithata-kaayitajiri kaari noshininkata. † ⁹ Ikanta Jacobo, Pedro aajatzi Juan, ikimita-kaantakiri itzinkami kimisantzin-kariiti, iyotanaki iriitaki Pawa kaminthaa-kinari. Aripaitira yaakamiithata-nakina, ari ikimitaa-wakiri aajatzi Bernabé, ari onkanta nojatakaantanakarori nonkinkithata-kaayitajiri kaari noshininkata. Ari ikimita-nakari irirori ikinkithata-kaayitairi noshininkapayi. ‡ ¹⁰ Ipoña ikantanakina: "Aririka pijayitaki tsika-rika-payi, ontzimatyii pintakota-jyaari asinonkain-kariiti." Timā nomatzi-tataikaro notakoyitakari, irootaki nanta-piinta-yitakiri.

Ikisathai-tziri Pedro Antioquía-ki

¹¹ Ikanta ijatakira pairani Pedro Antioquía-ki, tzimatsi ikinakaa-sitakari irirori, ari nokisathata-kiriri. ¹² Timā owakira ijataki Antioquía-ki, imawita-paakaro kamiithari, yakyoota-paakiri kaari ishininkatyaa. Iro kantacha yariijiitaka anta ityaantani Jacobo, ari otzimanakiri ikina-sitani Pedro, iwashaanta-nakiro yakyoo-witari kaari ishininkatyaa. Oshiki itharowan-takari ikaratzi ariitapain-chari amitarori itomisitaa-nita. ¹³ Imatzita-nakaro pasini Judá-iti kimisanta-witain-chari, ari ikimitzi-tanakari aajatzi Bernabé irirori, imata-kota-nakiri yokaiti owapyiimotan-taniri. ¹⁴ Ikanta noñaakiri Pedro ti imonkarati iroopiroti Kamiithari Ñaantsi, ari napatotakiri ikaratzi kimisanta-tsiri, iñaajitakina maaroni nokantakiri Pedro: "Ishininka Judá-iti pinatzi awiroka, tima piwashaantiro amiwitari pairani, pikimita-kotari kaari ashininkata. ¿Paitama pisintsitan-tariri atziri-payi kaari Judá-iti isiya-kotairo akimiyita aroka? ¹⁵ Omapiro-witayaa, Judá-iti anatzii arokaiti, ti ankimita-kowityaaari kaari ashininkata ikantaita-piinta-witari 'kaari-piro-siriri.' ¹⁶ Iro kantacha, ayotzi iroñaaka tikatsira matironi intampatzika-siriti imonkara-wityaaromi Ikantakaan-taitani, apatziro imatziro Jesús Saipatzii-totaari itampatzika-siritakai awintaa-siritaari. Irootaki awintaa-taariri aroka, antampatzika-sirita-jiita. Timā ti amatiro antampatzika-siritanti Ikantakaan-taitsiri." ¹⁷ Aamaiyaa tzimatsi kantaini: "Pamina-minata-nakiro itampatzika-siritaimi Saipatzii-totaari, iro kantacha aikiro pantatziro kaari-piroti. Iriira Saipatzii-totaari kaaripiro-sirita-kayimiri." Nokantzi naaka: ¡Ti ari onkantyya! ¹⁸ Irootaki aminaasi-waita-chari asintsita-wakajyaa, ankanti: "Thami amonkara-yitajiro maaroni Ikantakaan-taitsiri." Timā okimiwaitakaro napirotiromi nomporkiro tsika-rika opaita kaari witsika-chani kamiitha, ipoña napiita-jiromi nowitsikairo tsika okanta-jaanta pairani. ¹⁹ Timā onkimiwaita-jyaaro nonkama-pithata-kityiromi naaka Ikantakaan-taitsiri, ari okarata-paaki nosintsiwintaro nomonkara-yitajiro. Apatziro noñiuro nañaaji nantayita-jiniri okaratzi ininta-kayinari Pawa. ²⁰ Nokimita-kaanta-nakiro nontsipata-jyaarimi Saipatzii-totaari ikimaatsita-kaitakari pairani ipaika-kotai-takiri. Timā nonkimita-kota-najyaari tsika ikanta kaminkari, tikatsi yantanaji. Timā okaratzi nantayita-najiri tira naaka nintakaa-sityaaroni, Saipatzii-totaari antakayi-narori. Nawintaa-naari Itomi Pawa, timā antaroiti itakotaana, ikamawintaana. ²¹ Ti noninti napatiro ikaminthaa-jana Pawa. Irootaki kaari nokantanta: Ontzimatyii amonkara-yitajiro Ikantakaan-taitsiri

* 2:3 kaari noshininka = griego † 2:8 noshininka = totamisitaaari ‡ 2:9 Pedro = Cefas

añaantyaarori awawisaako-siri-yitaji. Tima aririkami nonkantimi, amina-sityaami ikama-winta-yitakai Saipatzii-totaari.

3

Inampi-sirintai Tasorinkantsi awintaa-sirityaari Saipatzii-totaari

¹ ¡Iyikiiti, Galacia-satzi! ¿Tsikama okinakika piyotani? Okimiwaitakaro inkisawinthetai-timimi. Tima pairani noiñaaronta-kimiro tsika ikantai-takiri Jesús Saipatzii-totaari ipaika-kotai-takiri. ² Intaini nonintzi nosampitimi tsika okanta inampi-sirintakamiri pairani Tasorinkantsi. ¿Irooma inampi-sirintakamiri pimunkara-yitziro Ikantakaan-taitani? Tira. Iro kantakaan-tziro pawintaa-siri-yitanaari Saipatzii-totaari. ³ ¿Masontzi-sirima pinatzii? ¿Pimaisanta-kiroma antampatzika-siritakimi pairani Tasorinkantsi? ¿Pikinkisiryaa piña-sintsi-waityaa apaniroini piwathaki irootaki thoyiimini otampatzika-siritimi? ⁴ ¿Amina-sityaama okaratzii pikimaatsi-wintakari pairani? Kimitaka ti aminaasi-waityaa. ⁵ Tima Pawa otyaanta-kimiriri Tasorinkantsi, itasonka-winta-yitakimi, piñaayitakiro kaari piña-piinta-yiwita. ¿Irooma piñaantayitakarori okantakaan-tziro pimunkara-yitziro Ikantakaan-taitsiri? Tira. Iro piñaantayitakarori pawintaa-naari Jesús Saipatzii-totaari.

Yantzi-mota-wakaari Pawa itsipatari Abraham

⁶ Tima pairani nowaisatzitini Abraham yawintaa-nakari Pawa, irootaki ikimitakaantaariri itampatzika-siritani. ⁷ Iro piyojiiitajiri awirokaiti, inkarati awintaa-siri-waitaa-chani, iriitaki matakirori ikimita-kotaari Abraham. ⁸ Iroka Osankinaritsipirori iñaawaitakiri Pawa pairani iñaanatziri nowaisatzini Abraham, tima iyotzitaika aritaki intampatzika-siri-yitairi pasini-satzi atziri-payi kaari Judá-iti aririka yawintaa-siri-yitajyaari. Ikantaki-ranki:

Awiroka kantakai-yaaroni nontasonka-wintan-tajyaariri maaroni nasiiyitacha-niri ishininka-tawakiiyaa kipsatsiki.

⁹ Ari ikanta-tzimaitari Pawa tasonka-winta iwayitairi awintaa-siritzinkari, ikimitakaantaari tsika ikantakiri pairani nowaisatzitini Abraham yawintaa-siritaari irirori.

¹⁰ Tima inkarati awintaarori imonkaratairomi Ikantakaan-taitani, mishataari inatzii. Tima isankinaitaki pairani ikantaitzi:

Mishataari inatyii kaari thoyiironi imonkaratairo isankinai-takiri Ikantakaan-taitsiri.

¹¹ Ari okanta-tzimaita, tima tikatsi matironi intampatzika-siritzi-motiri Pawa imonkarayitairomi Ikantakaan-taitsiri. Irootaki ikantan-taitari sankinarin-tsiki:

Tampatzika-siri inatzii awintaa-siriri, aritaki iñiuro yañaanta-yyaaro.

¹² Irooma Ikantakaan-taitsiri ti ari onkantyyaa, tima isankinaitaki pairani ikantaitzi:

Tzimatsi-rika monkarataironi, iriitaki ñiironi yañaayitaji.

¹³ Iro kantacha okawintha itsiparyaa-kowintai Saipatzii-totaari imishakowintaitantairimi Ikantakaan-taitsiri, iriitaki yasita-kayitaka apaniroini imishatai-takiri. Iritaki ikinkithata-koitakiri pairani osankinari-tsiki, ikantaitzi:

Omishataari inatzii ithatai-takiri incha-kotaki.

¹⁴ Irootaki imatanta-karori Jesús Saipatzii-totaari, tima irootaki ikasiya-kayi-takiriri pairani nowaisatzitini Abraham. Ari okanta iñaanta-yitaarori kaari Judá-iti itasonkawintai-tairi, itsipa-siritai maaroni Tasorinkantsi awintaa-siri-yitaarira.

¹⁵ Iyikiiti, thami nosiyakaa-wintimiro okaratzii amiyitari aroka. Aririka ontzimi ankasiyakaa-wakai-yaari, asankinata-kotziro iyotantai-tyaari tzimatsi akasiyakayiriri ashininka. Aririka asankinata-kotakiro, tikatsi matironi iwasiñaajiro okaratzii sankinatain-chari. ¹⁶ Ari ikimitaa-kirori pairani Pawa, tzimatsi ikasiya-kaakiriri nowaisatzitini Abraham impiriri aajatzi incharininyaari. Piñaakiro iyikiiti, tira iñaawintakoitiri aka inkarati incharinina-nakyyaari nowaisatzitini Abraham, apatziro iñaawinta-kota aparoni incharininyaari, iriitakira Saipatzii-totaari. ¹⁷ Ñaakiro, iritaki yitaka Pawa pairani Abraham ikasiya-kaakiri, ikantakiri: "Abraham, tzimatsi ankasiyakaa-wakai-yaari."

Okanta awisaki pairani okaratzii 430 osarintsi, ari yampoiwaitari Moisés isankina-yitairo Ikantakaan-tziri Pawa. Iro kantacha okaratzii isankinatakiri Moisés, tira owasiñauro okaratzii ikasiya-kaitzi-takariri Pawa pairani Abraham. ¹⁸ Tima iroorikami ninta-pirota-chani amonkara-yitajiroimi Ikantakaan-taitsiri añaantyaarori impayitairi Pawa, amina-sityaami okaratzii ikasiya-kaitzi-takariri pairani Abraham. Tima pairani ti ontzimi-wityaa Ikantakaan-taitsiri imonkaratirimi Abraham, apatziro yawintaa-siritakari Pawa, irootaki otziman-takari ikasiya-kaakiriri.

Paitama otzimantari ikantakaan-taitziri

¹⁹ ¿Paitama otziman-takari Ikantakaan-taitsiri? Iro otziman-takari añaakantiro ipiyathanka atziri-payi, irojatzi yariitan-takyaari incharinityaari Abraham ikasiya-kaitakiriri pairani. Tima ityaantaki Pawa Maninkari isankinata-kayiri Moisés Ikantakaan-taitsiri. Iriitakira Moisés kantako-winta-kiriri pairani atziri-payi anta. ²⁰ Tima oshiki tzmawitain-chari pairani kantako-wintan-taniri. Iriima Pawa aparoni ikanta irirori.

²¹ ¿Awasiña-kiroma Ikantakaan-taitsiri okaratzí ikasiya-kaakiriri Pawa pairani Abraham? Ti awasiñaairo. Iroorikami wawisaako-siritan-tatsinimi Ikantakaan-taitsiri, aritaki amatakiromi antsiparyaako-winta-yitaimi antampatzika-siri-yitajimi amonkarayitana-jirora. ²² Iro kantacha, oiñaaronta-kayiro Osankinaritsi omapiro akaaripirosiri-witaka. Ontzimatyii awintaa-sirita-jyaari Jesús Saipatzii-totaari, añaanta-jyaarori ikasiyakaa-kayiri pairani Pawa.

²³ Tima pairani tikira awintaa-siri-waita-naariita, kimiwaitaka asita-kota-tyiimi Ikantakaan-taitsiri, ayaawinta akanta omonkara-paititan-tyaari awintaa-siritan-tyaari, ti añaawityaaro asaikasi-waityaa antayitajiro okaratzí anintayitziro. ²⁴ Pairani oyomitaani owayitai Ikantakaan-taitsiri, okimita-kaantakai iyomitai-tziri iintsi iyotantyaarori ompaityaa yantiri. Irojatzi oyotakaa-jirori awintaa-siritan-taariri Saipatzii-totaari, ari okanta atampatzika-siri-yitan-tairi awintaa-siritani. ²⁵ Tima ayotajiro awintaa-siri-yitaari, ti onkowanajyaa oyomitaayitai Ikantakaan-taitsiri opaita antayitairi. ²⁶ Tima awintaa-siri piwayita-najiri Saipatzii-totaari, itomi iwayita-naimi Pawa. ²⁷ Pikaratzira pikiwaa-wintaari Saipatzii-totaari, osiyawaita-naatyaaro iriimi pinkithaata-kotyaaari. ²⁸ Tima pinkarati pawintaa-sirita-naari Jesús Saipatzii-totaari, tikatsi imanintanaki irirori, okantawita: aroka-rika Judá-iti, kaarika Judá-iti, aroka-rika ompirataari, iriirika ompirataniri, aroka-rika sirampari, iroorika kooya, tikatsi ompaiyitajyaa iroka, owichaa ikantakaa-yitai maaroni. * ²⁹ Tima awintaa-siri piwayita-najiri Saipatzii-totaari, kimiwaitanakami awirokami incharininta-najyaami Abraham, awirokatakai ñiironi okaratzí ikasiya-kaitakiriri pairani irirori.

4

¹ Pinkimi nonkanti aajatzi. Ikimita-koitakari aparoni iinchara-niki yasitakaari iriri iwaararo inkasiya-kaiyaari apaata yantaritakirika. Okantawitaka iriitawitaka asitakaro iwaararo ainiro yintsitzi, ikimita-kotari tsika ikanta ompirataari, ² tima tzmatsi kimpoyii-niriri iwaararo yasitakaariri iriri. Apaata aririka yantaritaki, omonkarataakyaa ikantakiri asitariri, aripaiti impaitajiri yasitakai-tariri pairani. ³ Ari akantayi-witakari arokaiti pairani, akimita-kotakari ikantaranki aparoni iintsi, akimiwitakari aajatzi aparoni ompirataari, amonkarata-siwaitakaro yamitaita-piintari aka osaawiki. ⁴ Iro kantacha ininta-paitita-paakira Pawa, ityaantakiri Itomi, itziman-tapaakaro aparoni kooya, ontzimatyii imonkarata-paintiro irirori Ikantakaan-taitsiri. ⁵ Iro ityaankan-taita-kariri onkantyyaa isaikasi-waitan-tajyaari monkara-waiwitarori Ikantakaan-taitsiri. Iro añaantaarori itominta-yitai Pawa. ⁶ Tima itomi Pawa pinayitaji, ityaanka-kimiri Tasorinkantsi inampi-siritan-tyaami. Iriitaki ñaawaita-kaayitairi aririka amanayiti, akantzi: “¡Apaá, Asitanari!” ⁷ Ñaakiro, tira awiroka onampitaari, itomi iwayitaimi Pawa. Tima intomin-taami, inintaki piñaayitairo okaratzí ikasiya-kaakimiri.

Añasintyaaro-rika Ikantakaan-taitsiri akimita-naatyaari pimantaari

⁸ Tima pairani ti piyowityaari Pawa, piwawanita-siyitakaro iwitsikani-payi atziri, irootaki ompirawaita-kamiri. Titzimaita ompawawityaa iroka. ⁹ Irooma iroñaaka piyotajiri awiroka Pawapirota-tsiri. Thami ankantawaki, iriitaki Pawa oyotzimiri awiroka, yaakamiithataimi. ¿Paitama pinintantari papiitairo tsika pikantawita pairani? Tira apantyaaro. ¿Pininta-tziima pinkimita-kota-jyaari ompirataari? ¹⁰ Tima pimairinta-piintan-takaro kitaitiri-payi, kasiri-payi, aajatzi osarintsipayi. ¹¹ Kimitaka ampinaasiyitaka okaratzí noyomitaayiwita-kamiri.

¹² Iyikiiti, pinkimi nonkantimiri: Ontzimatyii pinkimita-jyaana naaka, tima nowashaantajiro nokantawita pairani, nokimita-kotaamiro pikanta-jiita awirokaiti pairani. Ti pimaninta-sirita-wakina ¹³ nomantsiya-waiwityyaa, nosaiki-motakimi, ari okanta nitanta-paakarori nokinkithata-kotzimiro Kamiithari Ñaantsi. ¹⁴ Ti pimaninta-sirita-wakina piñaawa-kinara nomantsiya-waitaki, pinkimita-kaantakina naakami Imaninkariti Pawa, paakamiitha-jiitakina. Pikimita-kaantakina aajatzi iri-irikami paakamiithatakimi Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁵ Pairani owakira piñaawakina antaroiti pikimo-siri-winta-wakina. Kimiwaitakami aritaki pantaki-naromi aririkami

* 3:28 kaari Judá-iti = griego

nonkantimimi: “Iyikiiti, pinkitho-ryiinaro poki pimpinaro.” Iro pantantyaarori tima antaroiti pitakotakana. ¿Tsikama opaita kaari pikimo-siri-wintan-taana iroñaaka? ¹⁶ ¿Pisiyakaan-tzima nokisaniinta-tziimi nokinkithata-kaakimiro iroopirori? ¹⁷ Iyikiiti, ikaratzi nintatsiri intzipina-sirita-kaimi, inintatziira irirori pinkinkisiryaa-kotiri kamiitha-siri inayitzi. Tira inkamiitha-siriyiti, inintayitatzii pinthainka-siritajina naaka, iro paakamiithatan-tyaariri irirori. ¹⁸ Kamiitha asii owiro paakamiithata-piintajina, ti onkowa-jaantyyaa nosaiki-motimi pinampiki. ¹⁹ Notomiiti, antaroiti okatsitzi-motana nokinkisiryaa-koyitami, osiyawaitakaro okatsita-kotzi kooya. Aikiro onkatsitzi-mota-tyiina irojatzii pimonkaratan-takyaarori inintakaa-kimiri Saipatzii-totaari. ²⁰ Tsika nonkantyyaaka nosaiki-motan-tyaamiri iroñaaka anta onkantyyaa nonkinkitha-waita-kaantyyaamiri kamiitha. Tima ti noyoti opaita awishi-mota-kimiri.

Osiyaka-wintantzi Sara aajatzii Agar

²¹ Nonintzi yakina ikaratzi nintatsiri imonkara-yitairo Ikantakaan-taitsiri. ¿Tima inkima-kotiro tsika okanta-kota? ²² Iroka okanta-kota: Pairani itzimaki apiti itomi nowaisatzitini Abraham. Itakarori itomi, iro tsimakiri impiratani, iriima pasini itomi, iro tzimakiri iinapirori, kaari ompiratani. ²³ Tima inintakaa-nikiini Abraham iwaiyan-takaakiro impiratani, irootakira tasonkacha owaiyanta-piintai-tziri intsi-payi. Iriima owaiyan-takiri iinapirori, inasitaka irirori, tima iriitaki ikasiya-kaakiriri Pawa. ²⁴ Tzimatsi opaita osiyaka-wintakiri iroka apiti kooya, tima apiti okaratzi antzi-mota-wakaantsi. Kooya paitachari Agar ompirataaro onatzii, irootaki osiyakariri ikaratzi ñasintsiwinta-yitarori imonkaratiromi Ikantakaan-taitsiri isankinata-kaantakiri pairani Pawa Kitoochiintoniki. ²⁵ Iroka otzisi Kitoochiintoni saikatsiri Mamirini, ari ipaitai-tzirori aajatzii Agar. Ikaratzi otomiyatari Agar, ikimita-kotaro tsika okanta impirataaro iroori. Iriitaki osiyaka-wintari Aapatyyaawini-satzi sintsiwinta-siwaitarori Ikantakaan-taitsiri. ²⁶ Irooma pasini kooya iinapirotari nowaisatzitini Abraham kaari impirataitari, irootaki kimitakarori iroomi aniroitari. Irootaki asiyaka-winta-kirori inkarati anintaa-jachani pasiniki nampitsi paitachari aajatzii Aapatyyaawini saikatsiri inkitiki. ²⁷ Irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitaki:

Okantawitaka ti piwaiyanti, maaniro pinawitaka, iro kantacha antaroiti pinkimo-siritai. Ti piñaawityaaro pinkimaatsityaa piwaiyanti, pinkimosiriwin-tajyaa.

Tima oshiki tziimaatsini piwaiyanti okantawitaka imaninta-witai-takami, ari panaa-kotajiro tziawitachari oimi.

²⁸ Iyikiiti, ari akimitaari Isaac otomi iinapirori nowaisatzitini Abraham, tima tzimatsi ikasiyakai-takairi aajatzii arokaiti. ²⁹ Tima pairani yoka otomi kooya ompirataaro tzimain-tsiri inintakaa-nikiini Abraham, antaro ikisaniuntakiri otomi iinapirori tzimain-tsiri inintakaa-nikiini Tasorinkantsi. Irootaki tasonka-chari aajatzii iroñaaka. ³⁰ Iro kantacha ¿Paitama ikantai-takiriri Abraham Sankinari-tsiki? Iroka ikantai-takiri: Ontzimatyii pimisitowiro pimpiratani, ojatai, aanajiri otomi. Tima iriitaki otomi piinapirori asitajyaaroni okaratzi tziimi-motzimiri.

³¹ Ari okanta-tzimaata iyikiiti, tira ontomin-tayitaji ompirataaro, akimitaari otomi kaari ompirataaro.

5

Piriipiro-wintairo piñaajiro pisaika-siwaitaja

¹ Tima iriitaki Saipatzii-totaari tsiptyaa-kowintairi, irootaki añaanta-yitaarori asaikawiyita-sitaja. Ontzimatyii ariipiro-wintajiro, tima ti onkamiithati apiitajiro ankimita-koyita-yyaari tsika ikanta ompirataari. ² Pinkimi nonkanti. Naaka Pablo kamantzi-mirori iroka ñaantsi. Aririka pininti pimonkaratiro intomisitaaniitiimi, ampinaasi-waitaka pikimisanta-najiri Saipatzii-totaari. ³ Nonintzi napiitiro nonkantiri ikaratzi nintatsiri intomisitaaniityaa, ontzimatyii ithotyiiromi maaroni Ikantakaan-taitani. ⁴ Tima inkarati nintanaa-tsiri imonkaratiromi Ikantakaan-taitani onkantyya intampatzika-siritan-tajyaarimi, itsiparyaa-naatyaari Saipatzii-totaari, ti iñiuro inkaminthajiri. ⁵ Irooma arokaiti, ikantakaakaro Tasorinkantsi akimisantajiri Saipatzii-totaari, ayaakowinta awajiri itampatzika-siritai. ⁶ Tzimayitatsi totamisita-nitachari, iriima pasini ti imatiro irirori. Ti onkowa-jaantajyaa iroka yasiyitajaira Saipatzii-totaari. Iro ninta-pirotacha ankimisanta-pirotanajiri, ari onkantyya antakoyita-wakaan-tanajyaari. ⁷ Pairani kamiitha pikanta pikimisanta-yitanaki. ¿Paitama owashaanta-kaaki-mirori iroopirori? ⁸ Tira iri washaanta-kayi-mironi itakamiri iyosi-iwitakami. ⁹ Tima ikantaitaki pairani: “Kapichiini onawita sifakayirori opatha, aritaki omatakiro osiña-kayiro maaroni opatha.” ¹⁰ Nawintaakari naaka Awinkathariti, iriitaki kinkisiryaa-kaimini airo pisiriantaro pasiniyita-tsiri. Iro kantacha ontzimatyii

iwasantaitiri nintatsiri intzipina-sirita-kaimi, onkanta-witakyaa tsika-rika intzimi. ¹¹ Iykiiti, ti nosintsiwintimi pinto-misitaa-niyityaa. Arimi nonkantayaa, ¿Arima inkisaniinta-wintai-takinaro nokinkithata-kotziro ipaika-kotai-takiri Saipatzii-totaari? ¹² Iro kantacha, ikaratzi nintayita-siri intzipina-sirita-kayimi, noninta-taiki naaka iriitaki pithoka-sitaita-CHANIMI intotaa-nityaa irirori.

¹³ Pinkimi nonkanti iyikiiti. Iyosii-takimi okanta piñaantaarori pisaika-siwaitaja. Iro kantacha, ti onkamiithati pantayitairo okaratzi pinintakaa-sitari awiroka. Iro kamiithatsi pintakota-wakai-yitajyaa. ¹⁴ Oshiki onawita ñaantsi isankinatai-takiri pairani Ikantakaan-taitaniki, iro kantacha aparoni okanta kowapirota-chari ayotajiri, ikantaitzi:

Pintakota-jyaari pishininka, pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

¹⁵ Irooma aririka piwatsimaa-wakaiyaa ipoña pinkisa-wakaiyaa, aritaki piñaakiro pimpyaa-sirita-wakaiyaa.

Iniwita-sitaitari, aajatzi ikowakaan-tziri Tasorinkantsi

¹⁶ Pinkimi nonkanti: Aririka panta-piinta-najiro ininta-kayimiri Tasorinkantsi, aritaki piñaajiro piwashaantairo ayimatzi piniwita-siwaitari. ¹⁷ Tima tzimatsi piniwita-siyitari awiroka, tzimatsi aajatzi ininta-kayimiri Tasorinkantsi. Tira osiyawakaiyaa iroka, onasiyita. Ari okanta kaari panta-piintantaro piniwita-siyitari. ¹⁸ Iriirika Tasorinkantsi antakaa-najimironi inintakaa-yitzimiri, tira pañai-motajiro Ikantakaan-taitsiri. ¹⁹ Ti omaantayaa antapiintziri iniwita-siyitari, iroka ikantayita: Ti iinatyaaro itsipatari imayimpi-waitzi, inathata-wakaa-waita, ñaathata-siwaitan-taniri, ²⁰ yamanawaitziri iwitsikaitani, iwisiyaa-waijiita, ikisaniinta-wakaa-waita, inaaana-winthata-wakaa-waita, ti yawintaa-wakaa-waityaa, iyatsimata-wakaa-waita, imaimanata-wakaa-waita, ti yaripirota-wakaa-waityaa, ti yaapatyaa-wakaa-waityaa, ²¹ isama-kota-wakaa-waitaro yasiyitari, iwawakaa-waita, isinkiwaita, ini-wikitakaro yoimosirinka-waityaa yantantyaarori kaari-pirori, yantayitziro tsika-rika opaiyitari. Tima irootaki nosintsi-thata-kimiri pairani airo pantanta-yitaro iroka. Tima aririka pantayitakiro, airo piñiuro impinkathari-wintaimi Pawa. ²² Irooma okaratzi yantakaan-tziri Tasorinkantsi, añiuro antakotantayaa, tharowinta ankantayaa, kamiitha asaikanaji, amatsinka-wintaniri, kawintha okantanti, pimanta-waitaniri, oisokirotaniri, ²³ tsinampa-siriri, ñaako-siritaniri. Ti othaña-pithatairo Ikantakaan-taitziri amayitajiro iroka-payi. ²⁴ Iro kantacha, ikaratzi owashaanta-jirori kaari-pirori yasiyitaari Saipatzii-totaari, kimiwaitaka ipaika-kotaa-tyiromi okaratzi iniwita-piintasitari yantasi-tyaarimi irirori.

²⁵ Tima inampi-siritan-taira Tasorinkantsi, ontzimatyii amata-piintairo okaratzi inintakaa-yitairi. ²⁶ Ti onkamiithati ankimosiriwinta-waityaa, ti onkamiithati ankantzi-moniinta-kaawaityaari ashininka, ti onkamiithati asamako-niinta-waityaari yasiyitari pasini.

6

¹ Iykiiti, aririka piñiuro tzimatsini ikinakaa-sitani, tima antaiki-siri pikantaka awiroka, piyomitaa-najiri. Paamawintyaa tsinampasiri pinkantayaa, otzimi = kari pikinakaasitani awiroka. ² Pamitakota-wakai-yitanajyaa, pinkimita-kaantiro piwatsinaryaa-kota-wakaa-tyiyyaami yanatai-tzoro tinari. Tima ari onkantayaa pimonkaratan-tyaarori pantayitanajiro ikantakaantsiri Saipatzii-totaari. ³ Tzimatsi-rika kinkisiryaa-waita-chari, inkanti: "Iripiro nonatzi naaka." Apaniro yamatawi-waitaka, tima tikatsi impaita-matsityaa irirori. ⁴ ontzimatyii ankinkisiryaa-kotyaa maaroni, inkini ankimo-siri-winta-wakaiyaa. Airo akanta-siri-waitzi: "Nanaakiri yonta." ⁵ Tima maaroni otzimayitzi ikowaitakiri antayitiri.

⁶ Ikaratzi ikinkithatakaa-piintai-tziri inaaani Pawa, okamiithatzi impinatiri yomitairiri, tima tzimatsi kowityii-motariri irirori.

⁷ Tikatsira matironi yamatawiri Pawa. Ikaratzi nintawita-chari yamatawitirimi, apaniro yamatawi-waitaka. Okimiwaitakaro tsikapaita-rika impankitai-tirimi, aririka onkithotanaki airo opasintzi okithoki irojatzi inkoyaiti tsika okanta ipankitai-takiri.

⁸ Ari ikimitari ikaratzi antapiinta-kirori iniwita-siyitari, kimiwaitaka yawiitaa-tyiromi owasantaitaanti. Iriima ikaratzi antayita-najirori inintakaan-tziri Tasorinkantsi, kimatawai-jiita iri awiitaji-ronimi añaanitantsi. ⁹ Ontzima-tyiira amawintyaa airo api-rawintantaro antayitairo kamiitha-yitatsiri. Aikiro ajatakaa-nakityiuro, airo okantzi-moniinta-waitajai. Ari onkantayaa añaanta-jyaarori kimiwita-karori yawiitai-takiri. ¹⁰ Irootaki aninta-pirotantari anisironka-yitajyaari maaroni, aroka iri anisironkata-wakaiyaa akaratzi akimisanta-yitajira.

Itharowintaro Pablo ipaika-kotzi-wintakari Saipatzii-totaari

¹¹ Iyikiiti, naakataki sankinatzi-mirori nakoki iroka, antaro-payi nokanta-yitakimiro. ¹² Tima inkarati sintsiwinta-kimiri pinto-misitaa-niyityaa, inintakaa-siwaitaro irirori, inimota-kaantyaariri ikarajiitzi. Ari onkantyyaa airo imaimanitan-taitari inkinkithata-kotairi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takiri. ¹³ Tima inkarati totamisitaa-nitain-chari, ti imonkarataa-jatiro lkantakaan-taitsiri. Iro kantacha isintsiwinta-waitakimi awiroka pinto-misitaa-nitajyaa, ari onkantyyaa intharowintan-tyaari aririka imatakaa-kimiro isintsiwintimi. ¹⁴ Irooma naaka ti noninti nontharowinta-waityaa, iro noninta-taiki nontharowinta-jyaaro ipaika-kotai-takiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Tima ipaikako-wintakana naaka Saipatzii-totaari, okimiwaita-naaro onkama-pithata-tyiinami osaawi-sato, ari nokimitzi-motakaro naaka nokama-pithatakiro osaawi-sato. ¹⁵ Tikatsira ompaitzi-mota-najyaari Saipatzii-totaari aroka-rika totamisitaa-nitaari, tirika antomisitaa-nityaa. Iro kowapirota-naachari ikimita-kaantajai owakirami iwitsikaitajai. ¹⁶ Inkarati kimisantaironi nokanta-yitakiri, ari isaikayitaji kamiitha, nisironka inkantaitiri. Ari inkanta-yitajyaari ikaratzi yasipirotaari Pawa iroñaaka, ikimitaa-witakari pairani Israel-iiti.

¹⁷ Ari okarata-paaki iyikiiti, ti noninti imaimani-waitaitina. Tima oshiki iwirontawintai-takinari naaka Awinkathariti Jesús.

Owiraantarori withataantsi

¹⁸ Iyikiiti, nonintzi inkawinthaasiritaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowí.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI EFESO-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo, Ityaantani Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, irootaki inintakaa-kinari Pawa. Awirokaiti nosankina-yitzini pikaratzi yasiyitaami Pawa, pikimisanta-nairi Jesús Saipatzii-totaari anta Efeso-ki. * ² Onkawintha inisironkata-jyaami Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Itasonka-winta-siritantzi Saipatzii-totaari

³ Thami antharowinta-jyaari Pawa, iriritari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki tasonka-winta-siritairi ityaanka-kairi Saipatzii-totaari ipoñaakaro inkitikinta. ⁴ Iriitaki oyosiyita-kayiri pairani tikira-mintha iwitsiki-roota kipatsi, iyotzitaka ari yasiy-itai Itomi, kitisiri ankantzi-mota-jyaari, tikatsi inkanta-koitai. ⁵ Oshiki itakoyitakai. Ari okanta ityaantan-takairiri Jesús Saipatzii-totaari, iro opoñaantari itominta-yitai, tima ikowitaika irirori pairani inisironka-yitajai. ⁶ Irootaki awisiryaa-wintanta-piinta-jyaariri Pawa, tima antaroiti ikawintha-yitai, yaapatyaa-yitajai, iro opoñaantari ityaanta-kairi Itako-pirotani. ⁷ Tima oshiki ikawintha-yitai, ipinako-winta-yitajai ikapathainkamintakai pairani Itomi. Ari okanta ipyaakotan-tairori antayiwitakaro kaari-pirori. ⁸ Ari ikinakairori Pawa, tima yotani inatzi, iroopirori onatzii ikinkisiryaaantari irirori. ⁹ Iyotakaa-yiitairo okaratzi ikinkithasiritzi-takari pairani irirori, tikatsi yowityaaroni onkarati yantajiri. ¹⁰ Tima okaratzi ikinkithasiritzi-takari, aritaki onthotyaaqyaa omonkara-yitajyaa. Aririka impiyajji Saipatzii-totaari, ari inkarati impinkathari-wintairi maaroni tziyayita-tsiri inkitiki, aajatzi kipatsiki.

¹¹ Ikinkithasiritzi-takaro okaratzi iyotakaa-yitairi iroñaaka. Irootaki iyosiiyitan-tajairi, tima inkasiya-kaitzita-kayiri intyaantajairi Itomi. Tima okaratzi yantayitakiri, irootaki ikinkithasiritzi-takari pairani irirori. ¹² Irootaki imatanta-yitakarori iroka Pawa, onkantayaa nonkimosiriwintan-tyaariri nokarajjiitzi nitayitakaro nawintaa-nakari Saipatzii-totaari. ¹³ Ari pikimiyitakari aajatzi awirokaiti omapoka pikima-wakiri Saipatzii-totaari owakira ikinkithata-koita-paakiro Kamiithari Ñaantsi, pikimisantanaki. Tima ikasiya-kaita-kamiri pairani intyaankimiri Tasorinkantsi, iriitaki yotakayi-mironi yasiyitaa-tyaami, ari inkantaitaa-tyiironi inampi-siritan-tyaami. ¹⁴ Tima añaakiro ti yookajai Tasorinkantsi, ari ayyotziri omapiro Pawa ithotyiro okaratzi ikasiya-kaajairi. Asi owatyiro irojatzii itsiparyaaowintan-tajyaariri ikaratzi ipinako-wintairi irirori yasiyitajai. Irootaki iwisiryaa-wintan-taityaariri otzimi-motziri iwaniinkaro.

Oyosirita-kaantzirori, oiñaarontzirori aajatzi

¹⁵ Tima nokima-kotakimi tsika pikanta pikimisanta-najiri Awinkathariti Jesús, tsika pikanta pitakoyita-naari ikaratzi yasiyitaari, † ¹⁶ ti nowashaantiro nopaasoonkita-kowintzimi, namana-kota-piintzimira. ¹⁷ Namaniri Iwawani Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, asitarori waniinka-rontsi. Irootaki nokowa-kotan-tariri iyosirita-kayimi, yoñaaronta-pirota-jimiro tsika ikanta-kota irirori, ¹⁸ inkinkithasirita-kayimi onkantayaa piyota-kotan-tyaarori iyaakoniintari ikaratzi ikaima-siritairi, piyota-kotan-tyaarori aajatzi owaniinkata-taika iñaakayita-jiriri Pawa yasiyitaari, ¹⁹ piyota-kotan-tyaarori aajatzi antaroiti isintsinka tikatsi kimityaaroni. Oshiki onkanta-kaayitajai isintsinka akaratzi akimisantajiri. Tima irojatzii isintsinka ²⁰ ipiriintan-taariri pairani Saipatzii-totaari ikamawitaka, yaanajiri inkitiki, imisaika-wajiri irako-piroriki. ²¹ Ari ikaratajiri Pawa ipinkathari-wintajiri maaroni pinkathari-witachari, jiwawita-chari, tziyawita-chari isintsinka, ompiratan-taniri, maaroni tsika-rika ipaiyitari. Tira apatziro impinkathari-wintairi ikaratzi tziyayita-tsiri iroñaaka, ari inkarati impinkathari-wintajiri tziyayitaa-tsini apaata. Omapiro yanaa-kotantaki, tima pinkathari-pirori inatzi. ²² Tima irijatzii Saipatzii-totaari imatakairi Pawa ijwawitairo maaroni, ikimita-kowaitakari makoryaa-kitzitan-tariri iisaniintani. Irijatzii Saipatzii-totaari ikimita-kaanta Pawa iriimi iitoyita-jyaami ikaratzi kimisanta-tsiri. ‡ ²³ Iriima ikaratzi kimisanta-yitaa-tsiri, ikimiwaitaka iwathami inatyiimi Saipatzii-totaari, inampi-siri-yitan-taari. Ithotyiro isaikaki tsika-rika-payi.

* 1:1 yasiyitaami Pawa = kitisiriri † 1:15 yasiyitaari = kitisiriri ‡ 1:22 makoryaa-kitzitaantsi

2

Itakotai Pawa iro awisako-siri-yitan-taari

¹ Iriitakira Pawa owañaayitajimi awirokaiti, tima pairani kimiwaitaka owamaayitayiiimimi piyaari-piro-siritani. ² Iro pantayita-piintakiri tsika ikanta piñaayitzi osaawi-satziiti, pantasi-yitakaro ikantakaan-tziri sintzitakairori tampyainka, iriitakira winthata-kaayitariri atziri-payi impiyathatyaari Pawa. ³ Ari akantawitakari pairani maaroni arokaiti, antapiintakiro anintakaa-siwaitari, aniwita-siwaitari aajatzi, irootaki akinkisiryaa-piintakari. Ari akimita-koyiwitakari inkarati iwasankitaitari. ⁴ Iro kantacha Pawa nisironkatan-taniri, oshiki itakoyitai, ⁵ yañaakaa-yitai owamaimawitakai kaari-pirori iwaña-jiriranki Saipatzii-totaari. (Tima oshiki ikaminthaajimi Pawa, irootaki iwawisaako-siritan-taamiri aajatzi awiroka.) ⁶ Tima iwaña-jirira Saipatzii-totaari, ari ikimitaa-yitajiri aajatzi arokaiti. Iriitaki kantakaarori atsipaa-siritan-taariri Saipatzii-totaari Jesús inkitiki. ⁷ Irootaki yantanta-karori maaroni iroka-payi iyotantai-tajyaari apaata oshiki ikaminthaantaki, ityaanta-kairi Saipatzii-totaari Jesús iwawisaako-siri-yitai. ⁸ Irootaki piñaantaarori pawisako-siri-yitai pawintaa-yitaari. Iriitaki Pawa kimitakaan-taarori impasita-jyaamiro awisako-siritaansi, ⁹ tira awiroka matironi piwawisaako-sirityaa apaniroini. Ari onkantyyaa airo pinkimosiriwinta-siwaitanta. ¹⁰ Tima iro iwitsika-yitan-takairi ankimisantajiri Jesús Saipatzii-totaari, antayita-piintainiri kamiitha-yitatsiri, irootaki inintakaayita-kayiri pairani antayitini.

Aripirotairi Saipatzii-totaari ipaikakoi-takiri

¹¹ Tima maaroni awirokaiti kaari Judá-iti, ipaiyitzimi noshininka-payi "Kaari totamisitaari." Iriima iriroriiti ipaita-wakaiyita "Totamisitaari." Tikatsi ompai-tzimaityaa, tima yantasi-yitakaro koñaanita-tsiri awathaki. ¹² Pinkinkisiryaa-kotyya, pairani tikira pinkimisantiriita Saipatzii-totaari, ti pintzipa-wityaari Israel-iiti, pinasijiitaka. Ti piyotako-wityaaro ikantakaan-taitsiri, ti piyotako-wityaaro aajatzi ikasiya-kaitairi. Okantawitaka pisaiki kipatsiki, ti piyota-kotiri Pawa, ti piyowityaa aririka pawisakotajimi. ¹³ Irooma iroñaaka pikimisantajiri Saipatzii-totaari Jesús, paapatyyi-yaari Pawa. Okantawitaka intaina piwawitakari pairani, iro kantacha ikapathainkawintakimi pairani Saipatzii-totaari, aripaiti paapatyyi-yaari Pawa. ¹⁴ Ari okanta ikantakaakaro Saipatzii-totaari asaikan-taari kamiitha. Iriitaki kantakaa-karori Judá-iti ishininkatan-taariri kaari Judá-iti, yaakamiithata-wakaa. Tima pairani oshiki ikisaniinta-wakai-yitaka. Irooma iroñaaka kimiwaitaka itanto-ryaatyiroimi tantotsi onasiyi-witakariri. ¹⁵ Tima pairani noshininka-payi ikisaniintakiri maaroni kaari noshininkata, kaari yotakotironi Ikantakaan-taitsiri. Iro kantacha ikimaatsi-waitakaro pairani iwatha Saipatzii-totaari, ipyaa-pithatairi kantakaan-tzirori ikisaniinta-wakaa, ari opoñaanaja yaakamiithata-wakai-yitanaja, okimiwita-nakaro apononimi atziri ikantanaja iroñaaka. ¹⁶ Tima inkamawintaa-kayi pairani Saipatzii-totaari ipaika-kotai-takiri, ari okarata-paaki akisaniinta-wakaa-piintaka, akimita-kaantajiro awamaaki-tyiromi. Tima apononi akantanaja awathaki aripiro-yitaari Pawa. ¹⁷ Iro ikantai-tantari pairani: Ipokaki, ikamanta-yitajimiro kamiithari ñaantsi onkantyyaa pisaikan-tajyaari kamiitha, tima intaina pisaika-yitaki. Ari ikimitaa-yitakiriri aajatzi saikayita-tsiri okaakiini. ¹⁸ Tima iriitaki Saipatzii-totaari kantakaa-karori añaanta-yitaarori akaratajiri awintaari Pawa, tima apintzi inatzii Tasorinkantsi matakayirori. ¹⁹ Ti piyotako-wityaari pairani Pawa, ti pishininka-wityaari aajatzi. Iro kantacha pikimiyitaari iroñaaka ikaratzi kimisanta-yitziiriri, ti pimpasintzi-motajiri, tima pishininkataari Pawa. ²⁰ Pikimiwaitanaaro awirokami pankotsi iwitsikai-takimi. Iriima Kamantan-tzinkariiti aajatzi Tyaan-tariiti iriitaki kimitakyyaa-ronimi kisopatha kiraawiro tsika iwitsikai-takiro pankotsi. Iriima Saipatzii-totaari iriitaki otzinkami. * ²¹ Tima okaratzi iwitsikan-taita-karori pankotsi, kamiitha oosoyitaka, iro iwitsikan-taitarori itasorintsi-pankoti Awinkathariri. ²² Ari pikimiyita-naari awirokaiti pikimiwaitakaro tsika okanta oosoyita kamiitha pankotsi, ari inampi-siritan-tajyaami Pawa.

3

*Itakotai Pawa iro awisako-siri-yitan-taari**Inkinkithata-kairi Pablo kaari Judá-iti*

¹ Irootaki opoñaantari, naaka Pablo, tima yasita-kotai-takina nokinkithata-kota-jimiri Jesús Saipatzii-totaari awirokaiti kaari noshininkata, ² piyojiitzi iriitaki Pawa owakinari nonkinkithata-kaayitajimi, tima antaroiti ikawinthaakimi. ³ Tima nosankinata-kimiro

* 2:20 otzinkami = mapithantheta, tima irootaki mapitatsiri iwitsikai-tzirori pankotsi kanta-kota-chari.

kapichiini tsika okanta iñaakai-takinaro kaari iyotako-witaita pairani. ⁴ Aririka piñaanatakiro, aritaki piyotajiro okaratzi noyota-kota-jiriri naaka Saipatzii-totaari kaari iyotako-witaitari pairani. ⁵ Tima pairani tikatsi atziri yotakowityaaroni yantiri Pawa. Iro kantacha iyota-kayina Tasorinkantsi nokaratzi Notyaankaa-ritzi aajatzi Kamantan-tzinkariiti. ⁶ Iroka kaari iyotako-witaita: Yawisako-siritzi-tajyaa kaari noshininkawita aririka inkaman-taitajiri Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Jesús Saipatzii-totaari. Ari iñaakai-tajiri ikasiya-kaita-kiriri Judá-iti, tima ishininkata-wakaiyaa. ⁷ Irootaki nomatan-taarori iroñaaka nokinkitha-yitajiro, tima iriitaki Pawa tasonka-winta-siritanari nantantarori okaratzi aawyaa-sirita-kainari isintsinka, tima oshiki ikaminthaajana.

⁸ Tima naaka yanaa-kotani maaroni yasiyitaari Pawa. Iro kantacha ikaminthaajana naaka, isinitakina nonkinkithata-jiniri Kamiithari Ñaantsi kaari Judá-iti, iro iyotanta-jyaari oshiki itasonka-winta-yitairi Saipatzii-totaari. * ⁹ Isinita-kinaro noiñaaronta-jiniri okaratzi amanako-witaka pairani yantiri Pawa. Tima iriitaki owitsika-yitakirori maaroni añaayitairi iroñaaka. ¹⁰ Irootaki yantanta-karori maaroni iroka, onkantyyaa iyotantyyaari inkiti-wiriiti pinkathari-yitatsiri yotaniri ikanta Pawa, aririka iñaayitai akaratzii akimisantajiri. ¹¹ Tima yasi iwiro ikinkithasiritzi-takaro pairani yantiro, irootaki ityaankan-takariri Awinkathariti Saipatzii-totaari Jesús. ¹² Tima awintaari iroñaaka Saipatzii-totaari, aritaki yaakamiithatai Pawa, airo atharowanta-siri-waitari. ¹³ Irootaki nokantan-tamiri: Paamaiyaa okantzi-moniintami = kari okaratzi nokimaatsita-kowintakami. Tima irootaki tharowinta-yitajyaamini awirokaiti.

Antaro itakotaantsi kaari inthotyiti iyotakoitiro

¹⁴ Irootaki opoñaantari notyirowa-sitari Asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, ¹⁵ tima iriitaki Pawa asiyitaariri maaroni, ikimitha-kaanta-yitai arokayitaji ishininka. Okantawita aroka-rika inkiti-wiri, aroka-rika osaawi-satzi. ¹⁶ Nokowa-kota-piintakiri Asitairi, otzimi-motziri owaniinkatan-tyaari, antaro intasonka-winta-yitimi, yaawyaa-sirita-kaayitaimi Itasorinka. ¹⁷ Nokowa-kota-piintakiri aajatzi Saipatzii-totaari inampi-siritan-tyaami, tima pawintaa-yitana-jyaari awirokaiti. Pinkimitha-kotyaaaro pankirintsi parithata-tsiri kamiitha, irootaki paapaikan-tanakyaa itakonka. ¹⁸ Irootakira ikimitha-pirotan-tajyaarori ikaratzii yasiyitaari Saipatzii-totaari, okimiwaitakaro antaro onatyimi itakonka, santha onkaratimi, jinoki onkantyyaami, inthompoi onatyimi. ¹⁹ Irootaki namana-kotanta-piintamiri pinkimitha-pirotairo antaro itakotai Saipatzii-totaari, anauro maaroni iyotako-witaitari, irootaki piñaanta-jyaarori ithotyimi Pawa isaika-siri-pirotan-taami.

²⁰ Thami antharowinta-jyaari Pawa, tzimatsiri isintsinka, iriitaki ñaakaayitaironi oshiki anaanakiro okaratzi akamiyitziriri. Airo athotyiro ankinkisiriyaa-kotajiro isintsinka aririka añaayitairo okaratzi yantzimo-siri-yitairi. ²¹ Thami ankimosirirwinta-jyaaro okaratzi yantakaa-kiriri Jesús Saipatzii-totaari, aajatzi okaratzi yantzi-motairiri awintaa-yitaariri. Ari inkimitha-jyaari inkarati ancharini-yitajyaari, irasi iwiro aajatzi intharowinta-jyaari irirori. ¡Omapirowí!

4

Owichaa ikantakaa-yitajai Tasorinkantsi

¹ Aritakira okantayitakari, tima yasita-kotai-takina nokinkitha-kotajiri Awinkathariti. Irootaki nonkantan-tyaamiri: Panta-piinta-jiniri ikowakaa-yitajimiri, tima ikaima-siritani pinayitatzii. ² Tsinampa pinkantajyaa, amatsinka pinkantajyaa, kisasiwaini pinkantajyaa pintakota-wakai-yitajyaa. ³ Piña-sintsi-yitajyaaro pijata-kayiro pisaiki kamiitha, tima iriitaki Tasorinkantsi owichaa-wakai-yitaamiri. ⁴ Okimiwaitakaro aparoni akantanaja awathaki, tima aparoni ikanta Tasorinkantsi. Ari okimitari aajatzi aparoni okanta ikasiya-kaayita-jimiri Pawa piyaako-niintajiri. ⁵ Aparoni ikanta Awinkathariti, aparoni ikanta akimisantajiri, aparoni ikanta akiwaawintaari. ⁶ Aparoni ikanta Pawa, iriitaki Asiyitairi maaroni. Iriitaki pinkathari-winta-yitajiri maaroni, ithotyiro inampi-siri-yitanta maaroni. ⁷ Iro kantacha, onasiyitaka imatakaa-yitairi Saipatzii-totaari itasonka-winta-yitakaira. Okimiwaitakaro ompaityaami impasiyita-kairimi. ⁸ Irootaki isankinata-koitakiri pairani ikantaitzi: Owajinokaja, ijiwayitairi yitinsampaakiri owayiri-witakariri. Tima okaratzi yaapithatan-takiri, ipasiyitaari iwayiriri.

⁹ ¿Paitama ikantan-taitari: "Owajinokaja?" Irootakira ikantan-taitari, tima yitapaintaro ipoka-paintzi aka osaawiki kipatsiki. ¹⁰ Tima ikaratzii oshaawiinkain-chari kipatsiki,

* 3:8 yasiyitaari = kitisiriri

irijatzi owajinokaa-chari yanaa-pirotajiro ojinokitzi inkiti, irootaki ithotyaa-tarori isaikan-taaro maaroni tsika-rika-payi. ¹¹ Iriitakira tasonka-wintan-tayitaa-tsiri okanta Atyaankaa-ritan-taari aroka-payi. Tzimatsi Kamantan-tzinkari-tatsiri. Tzimatsi pasini kinkithata-kaanta-najirori ñaantsi yawisako-siritan-taitari. Tzimayitatsi pasini jwayitana-najiriri kimisantzinkari, tzimayitatsi aajatzi yomitaan-taniriiti. ¹² Ari ikantayitaari maaroni yokaiti, iriyyitakira yotakaa-yitajirini inkarati yasiyitaari Saipatzii-totaari tsika inkantayaa yantawaitainiri, inkini iwitsika-sirita-kaayita-jyaari, inkimitan-tajjaarori iwathami Saipatzii-totaari inatzii. ¹³ Irojatzii añaanta-jyaarori ayotako-pirotajiri It-omi Pawa, onkimita-jyaaromi awichaa-wakai-yitajyaami akimisanta-yitajira. Irootaki amatantyaarori ajata-kayiro asiya-kota-jyaari Saipatzii-totaari, antaiki-siri ankantajyaa. ¹⁴ Aritapaaki akimitakari ikantaranki iintsi, oshiki ipasini-yitzi aikiro ijatatyii inkimotati. Tima ari ikantayitari kaari sintatsini yamatawaitaitiri, iyotaiti-rika kaari tampatzikata-tsini. Iriyyitaki kimitakarori arapana-yitakairi tampyaa, okinayitzi tsika-rika-payi. ¹⁵ Irootaki añaawinta-yitajai iroopiro-pirota-tsiri onkanta-kaakai atakoyitantaja. Ontzimatyii antaiki-siri-yitaji, ankimita-jyaari tsika ikanta Saipatzii-totaari. Tima iriitaki Saipatzii-totaari kimitana-jyaaronimi aito. ¹⁶ Irooma maaroni arokaiti akimitaro iroorikami iwatha. Tima aparoni atziri kimotatzitzi iwathaki kamiitha owichaa-wakajyita tsika iwawitankiyita, tima kamiitha ikanta itikatsitzi iwathaki. Ari ankanta-yitajyaari arokaiti iwathayitaira Saipatzii-totaari, antawaita-jiniri kamiitha, amitakota-wakaai-yitanajyaa, antakota-wakaa-najyaa aajatzi.

Owakirari añaantari ikantakaa-yitaaro Saipatzii-totaari

¹⁷ Pinkimi nonkantimiro okaratzi iyotakaa-kinari Awinkathariti: Aritapaaki pikimita-koyitakari osaawi-satziiti, tima aminaasi-yitaka yantayitziro irirori okaratzi ikinkishiryayitari, ¹⁸ osiyawaitakaro ikinkisiryaaani tsika okanta tsitinikiri. Kisosiri ikantayitaka, ti inintajitzi iyota-kotairi Pawa, ti iñiuro yanintai-yaaro inintakaa-witakariri. ¹⁹ Ti impasiki-wintajyaa, iro ayimatakiri imayimpinka, iyaari-piro-sirinka yamita-piintakari. ²⁰ Irooma awirokai, piyota-kotajiri Saipatzii-totaari, ti onkamiithati pantayitairo iroka-payi. ²¹ Tima omapiro-rika pikimisantairi, piyotanaajiro iroopiroiri onatzii okaratzi iyomitaanta-paintziri irirori. ²² Tsika-rika pikanta-witaka pikaaripirotzii pairani, ontzimatyii piwashaanta-yitairo, tima amatawitakimi okaratzi piniwawai-yitari awiroka. ²³ ontzimatyii pinkimita-kaantairo owakirataa-tyiimi pikinkisiryaaani. ²⁴ Ontzimatyii piwakira-siri-yitai, irootaki iwitsikan-takamiri pairani Pawa pinkimita-jyaari irirori, tampatzika-siri-piro pinatyii, kitisiriri pinkantajyaa.

²⁵ Tira onkamiithati pamatawita-najiri pishininka-payi, iro kamiithatatsi piñaanita-jyaaro iroopirota-tsiri. Tima onkimita-naatyii-yaaro owichaa-wakai-yityaami. ²⁶ Ari okantari aajatzi, aririka pinkisyaa, piriipiroti pikaaripiro-siritzi-kari. Ontzimatyii piñaasintisyaaaro piwawisaan-tyaarori sintziini pimasirinka, airo pimaakotziro irojatzii pasini kitaitiri, ²⁷ pisinitajiri = kari Kamaari yanta-kayimiro kaari-pirori. ²⁸ Kosintzi-rika pinatzii, piwashaantairo, ontzimatyii pantawaitaji. Pinkimaatsi-winta-jyaaro pantawai-wintiro pininta-yitzi, onkantayaa piñaantyaarori ontzimi-moyitaimi, ari onkantayaa pimpassi-yitan-tyaariri asinonkaa-yitachari. ²⁹ Ari okimitari aajatzi, tira onkamiithati piñaawaita-sityaaro kaari-pirori ñaantsi. Iro piñaawaitapiinti kamiithari ñaantsi, ari onkantayaa piwitsika-sirita-kaanta-jyaariri kimayitimi. ³⁰ Airorika pantayita-najiro kamiithata-tsiri, aritaki iwasirita-kota-kyaaami Tasorinkantsi poñaachari Pawaki. Tima iriitaki aamaako-winta-piinta-kamiri irojatzii apaata pawisako-siritan-jyaari. ³¹ Piwashaantiro iroñaaka pikisa-siritaka, aritapaaki pikisa-piintaka, piñaakatsimatantzi, piñaana-minthatan-tayitzi, pikisi-matantzi. Ontzimatyii piwashaantairo pantayitakiro kaari-piro-yitatsiri. ³² ontzimatyii pinkamiitha-siritati, pinisironkata-wakai-yitajyaa. Ontzimatyii pimpyaako-yitairi ikaratzii owaaripiro-siritakimiri, ikimitaa-jimira Pawa ipyaakotaimi irirori ikami-motaimira Saipatzii-totaari.

5

Tsika inkantajyaa yasitaari kitainkari

¹ Tima itakotani pinatzii Pawa itomiyitaamira, ontzimatyii pinkimita-kota-jyaari ikimitara irirori. ² Itako-siri pinkantanti, pinkimita-kotyaari Saipatzii-totaari itakoyitakai, yatsipi-wintakai ipaikakoitakiri. Irootakira kimitakarori okasankai-nkatzi ipomitaitziniriri Pawa, oshiki ookimotakari.

³ Tima yasitajyaami Pawa awirokai, tira onkamiithati pimayimpi-waiti, omapiro okowiinkatzi. Ti onkamiithataa-jati pinkinkitha-waita-koyitairo. Ari okimitari pasini

kaaripro-yitatsiri, aajatzi okimita aririka piniwiyityaaro awaararonsi. * ⁴ Ti onkamiithati piñaawai-yitairo kaari-pirori, pintsinampaan-tayiti, tikatsi apantyaaroni irokayai. Iro kamiithatatsi pimpaasoonkitairi Pawa. ⁵ Tima piyojiiti awiroka airora yaitajiri ikaratzi mayimpi-waiyita-tsiri tsika ipinkathari-wintantaji Saipatzii-totaari itsipataari Pawa. Ari inkimityaari aajatzi ikaratzi kaaripro-siri-waita-tsiri, ikaratzi niwiyitarori owaararonsi ikimita-kaantaro iwawanimi onatyii. ⁶ Paamawintyaa yamatawitai-tzimi = kari. Tima tzimatsi yomitaa-yitimini ininti yamatawitimi, ari onkantyyaa yoitzipinaa-siritan-tyaamiri. Aritakira iwasankitaa-yitairi Pawa inkarati piyathata-chani. ⁷ Ti onkamiithati aajatzi pintsipa-winthatyaari yokaiti. ⁸ Tima pairani tikira pinkimisantiri-ita Awinkathariti, kimiwaitaka pisaika-tyiimi otsitini-kitzi, pantayita-piintakiro kaari-pirori. Iro kantacha yasiyitaami Pawa, kimiwaitaka pisaikaa-tyiimi okitainkatzi. Irootaki pisaikan-tajyaari kamiitha pinkimita-kaanta-nakiro isaikaitzi okitainkatzi. ⁹ Tima inampi-siritan-tajyaami Tasorinkantsi, aritaki piñaawitairo pinkaminthaantaji, pintampatzika-siritai, piñaawaita-piintajiro iroopirori. ¹⁰ Ontzimatyii panta-piinta-yitanajiro ookimotyaarini Awinkathariti. ¹¹ Airo pitsipa-winthatari kimitakariri saikayita-tsiri otsitini-kitzi. Piyomithathatiri, tima ti onkamiithati yantayitzi, aminaawaitantsi onatzi. ¹² Tima oshiki owaafaantzi aririka ankinkithata-kotiro okaratzi yantaitziri amanani-kiini. ¹³ Iro kantacha aririka piyomithathatari, kimiwaitaka piitatyii-nirimi iyaari-pironka. Aritaki inkinkisiryaa-yitanaiyaa, inintanajiro irirori inkamiitha-siri-yitai, tima onkimita-jyaaro isaikanaa-tyiimi okitainkatzi. ¹⁴ Irootaki ikantai-tantakari:

Aritaki pimaaki, pisaakiti,
Pintzinaaji pintsipa-yitakari kaminkari,
Iriitaki ootajimini Saipatzii-totaari.

¹⁵ Aamawinta pinkanta-winta-jyaaro onkarati pantayitiri, airo pisiyako-yitari masontzi-siriri, pinkimita-kotyaari ikantayita yotaniiri. ¹⁶ Airo pisaika-waita-sita, tima tzimatsi oshiki kaari-piro-siririiti iroñaaka. ¹⁷ Airo pimasontzi-siri-waitzi, pamina-minatiro pinkima-thatairo ininta-kayimiri Awinkathariti. ¹⁸ Airo pisinki-waita, tima oshiki okowiinkatzi. Okowa-pirotatyyaa isaika-siritan-tajyaami Tasorinkantsi. ¹⁹ Pinkinkitha-waita-najiro awirokaiti Panthaantzi, pimpanthaayitiro onkarati iyosirita-kayimiri Tasorinkantsi, owisiryaa-winta pinkanta-winta-jyaari Awinkathariti. ²⁰ Paasoonki piwapiintajiri Asitairi Pawa piñaawitziro maaroni tsika-rika opaiyita, tima pinkatha piwayitairi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. †

Pimpinkathata-wakai-yitajyaa

²¹ Ontzimatyii pimpinkathata-wakai-yitajyaa, tima pinkatha piwayitairi Pawa. ²² Iinantaitari, pimpinkathatairi piimi-payi, pinkimita-kaantiri pipinkathatiri Awinkathariti. ²³ Tima inkarati iimintaitari ijiwatziro iina, ikimitakari Saipatzii-totaari ijiwatziri kimisantzin-kariiti. Tima yoka Saipatzii-totaari ikimita-kaantari kimisantzin-kariiti iriimi iwatha, iriimi Saipatzii-totaari iitotana-jyaami kimisantzin-kariiti. Iriitaki wawisaako-siri-yitairini. ²⁴ Tima maaroni kimisantzin-kariiti pinkatha iwairi Saipatzii-totaari, ari onkimityaari kooya-payi ompinkathata-piintairi oimiiiti. ²⁵ Iimintaitari, pintako-yityaaro piinaiti, pinkimita-kotyaari Saipatzii-totaari itakoyitakari kimisantzin-kariiti, iriita-jaantaki atsiyipiwintakari inkama-winta-yitairi. ²⁶ Irootaki yantana-karori iroka onkantyyaa inkiti-sirita-kaantari. Arira omatanaari aririka inkiwaatan-taiti, ikanta-piintaitzi: "Nokimisantajiro Iñaani." ²⁷ Tima inintatzii Saipatzii-totaari kitisiri inkanta-yitajyaa ikaratzi kimisantairiri, kimita-jaantakami ti inkaaripro-siritimi kapichiini. Tima isiya-kotaari Saipatzii-totaari ikanta aatsini iina, ti ininti iñiuro iinantyaari ampithatyyaa, opitsi-poroki-waiti, owaniikaa onkantyyaa. ²⁸ Irootaki yantayitairi iimintaitari, intakotyaaro iinaiti. Inkimita-kaantiro itakotaro iwatha irirori, ari inkimita-najirori aajatzi iinaiti intakotyaaro. ²⁹ Tima ti iñiiti atziri kimaatsita-kaawaityaaroni iwatha, otakotziita ikanta. Aritakira ikimitaa-jiriri aajatzi Saipatzii-totaari ikaratzi kimisanta-yitairiri. ³⁰ Ikimita-kaanta-yitairi iriirikami imisina, iriirikami itonki, iriirikami maaroni iwathaki. ³¹ Tima inkantaitzi:

Irootaki airo isaikantaja mainari-payi asitaririki aririka yaawakaa-najyaa, tima aparoni inkanta-najyaa iwathaki osiyawaityaaro iwichaa-wakaa-jyaami. ³² Oshiki okompiwitaka pairani inkimathatitiro iroka. Iriiuitaka Saipatzii-totaari siyakaa-wintacha aajatzi kimisanta-yitairiri. ³³ Ari okantari, ontzimatyii pintako-yitajyaaro piinaiti, pikimitaara pitakota awiroka. Ari onkanta-yitana-jyaari aajatzi iinantaitari, ontzimatyii pimpinkatha-yitairi piimi.

* 5:3 yasitaami = kitisiriri † 5:20 pinkatha piwayitairi = wairontsi

6

¹ Iintsiiti, pinkimisantairi asitamiri, tima irootaki kamiithata-tsiri ikowakaimiri Awinkathariti. ² Tima oshiki ikantakaan-takiri pairani Pawa. Iro kantacha ari osatikakari aparoni Ikantakaantsiri otzimi itanakarori oñaakan-tziro ikasiya-kaakairi Pawa, ikantaitaki:

Pimpinkathatairi piri aajatzi piniro.

³ Aritaki pisaikaji kamiitha, osamani pinkantyya paminawaiti kipatsiki.

⁴ Irooma awirokaiti asitaaniri, ti onkamiithati pinkisa-kaawaita-sityaari piwaiyani, iro kamiithatatsi pintampatzika-yitiri, piyomitaa-najiri tsika okanta inintziro Awinkathariti.

⁵ Ompirataari, pinkimisantiri awirokaiti onkarati impiratyaamiri ompiratamiri. Airo pamatawi-waitziri. Pinkatha piwiri, pinkimita-kaantiri pipinkathatziri Saipatzii-totaari.

⁶ Airo piwakowinta-siwaita pantawaitiniri aririka yaminimi, iro pinimota-kaantyaariri. Pasi piwiro pantawaita-piintiniri, tima impiratani iwanajimi Saipatzii-totaari, pantiro inintziri Pawa. ⁷ Siritha pinkanta-wintyaaro impira-yitamiri, pinkimita-kaantiro iriitakimi Awinkathariti pantawaitini, kaarira atziri. ⁸ Tima ayojiitaki, iriitaki Awinkathariti pinayitaini okaratzi antayitakiro kamiithari, onkanta-witakyaa aroka-rika ompirataari, tirika impirataitajai. ⁹ Ari pinkimityaari ompiratantaniiriiti, ontzimatyii paakamiitha-yitiri pimpiratani, airo pasaryii-mawaitari. Tima impirataari Inkiti-satzi pimpiratani, ari ikimitzit-tamiri aajatzi awiroka, impiratami. Tikatsi atziri siyakotyaarini Pawa iriipirori inatzi.

Ipiya-winta-sirintantari kimisanta-naatsiri

¹⁰ Iyikiiti, tonta-siri pinkantyya, tima iriitaki Awinkathariti otapi-siritan-tyaamironi isintsinka. ¹¹ Pinkimita-kaantiro pinkithaata-kota-tyiyyaaromi yasitari Pawa ikisako-wintan-taitari. Irootaki piñaantyaarori pimpiyatyaari Kamaari. ¹² Tima kaari atziri maimani-yitajaini, iriitakira maimani-winthatairi kaari koñaayitatsini. Iriiyitaki pinkathari-wintan-taintsiri, tzmawita-chari isintsinka, tsitini-wiri inayitzi, iriitaki ompira-winthatariri osaawi-satzi, irijatzit antzita-karori kaari-pirori inkitiki. ¹³ Tima yawintaaoro aparoni owayiri iithaari asirota-tsiri, ari pinkimita-najyaari awiroka pawintaa-yitana-jyaari Pawa aritaki piñaakiro pinkisako-wintyyaa. Tima aririka piñaasintsi-pirota-nakyyaa, tikatsira shiwa-siritimini. ¹⁴ Piriipiro-yitaji, pinkimita-kotyaari tsika ikanta iwitsikaanta owayiriiti. Tima irootaki yitapiinta yooso-thaki-tziro iithaari airo yapakoowaitanta. Ari pinkimita-piinta-najyaari awirokaiti, pinkinkisiryaa-koyitana-jiro iroopirori, ari onkantyyaa airo papakooro-siri-waitanta. Tima inkithaata-piintaaro owayiriiti asiro-taki inilki, inkini ontzikaa-wintiri. Ari pinkimita-najyaari awirokaiti tampatzika-siri pinkanta-yitanajyaa, tima irootaki tzikaa-winta-siri-yitimini. ¹⁵ Ikyaanapiintari owayiriiti iwiri iitzi, inkini ijayiti tsika-rika-payi. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti aamawinta pinkanta-piintajyaa inkini pijayiti tsika-rika-payi pinkinkithata-kotairo Kamiithari Ñaantsi isaikan-taitari kamiitha. ¹⁶ Yawintaa-piintaro owayiriiti itzikaa-winta-minto yairika-yitzi airo okintantari paamakiiyitain-tsiri chakopi. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti pawintaa-pirota-najyaari Pawa inkini pintzikaa-winta-sirita-najyaa pimpiyatan-tyaariri Kamaari. ¹⁷ Yawintaa-piintaro owayiriiti asiro-naki yamathaitari. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti pawintaa-yitanajyaa iwawisaako-siritaimi Pawa. Ikisako-wintanta-piintaro ithatzinka-minto owayiriiti. Ari pinkimi-yitana-jyaari awirokaiti pinkisako-wintan-tyaaro Iñaani Pawa inkinkithasirita-kayimiri Tasorinkantsi. ¹⁸ Pamana-piinta-yitaji, tima Itasorinka Pawa kinki-siryaa-kayaitaimini opaitarika pinkowa-kotiriri. Iriipiro pinkanta-yitanajyaa inkini pamanakoyita-piintanajiri maaroni yasiyitaari Pawa. * ¹⁹ Impoña pamana-koyitakina naaka, iñaapirotakaantyaanari Pawa noyotan-tyaari nonkinkithata-najiro Kamiithari Ñaantsi kaari iyotako-witaita pairani. ²⁰ Tima iro kamiithatatsi noña-piro-wintyaaro nonkinkithata-kaanti. Irootaki iminkyaa-wintai-takinari. Iro kantacha aikiro nojatakaa-tyiuro nonkinkithata-kaanti irojatzi nomatan-takyaarori nantayitajiro okaratzi ityaantan-taitakanari.

owiraantarori withataantsi

²¹ Aririka yariita-paakyyaa Tiquico anta pisaika-jiitzi, iriitakira kamanta-paakimini tsika-rika nokantaka, tsika-rika opaita nantayitakiri aka. Tima yoka Tiquico iyiki inatzi, notako-pirotakari. Iriitaki iriipirotaintsii yamitakotakina nokinkithata-kaantaki. ²² Iro nontyaantan-tyaariri, onkantyyaa piyotan-tyaari tsika nokanta nosaika-jiitzi aka. Ari onkantyyaa pintharowinta-siritan-tyaari awirokaiti.

* 6:18 yasiyitaari = kitisiriri

²³ Ari okanta-tzimaita iyikiiti. Onkamintha isaikakaa-yitajimi kamiitha Asitairi Pawa, ari inkimitaimiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Ari onkantyaa pintakota-wakaan-tanjaari, awintaa-siri piwanajiri. ²⁴ ¡Onkamintha inisironkataimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, pikarajiitzira pitako-piro-yitaari! ¡Omapirowi!

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI FILIPOS-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka osankinaritsi, iri notsipatakari Timoteo nosankinatzi-miro. Tima impiratani Jesús Saipatzii-totaari nonayitzi. Awiroka nosankinatzi-miro pikarajitzi anta nampitsiki Filipos, pikaratzi yasiyitaami Saipatzii-totaari Jesús. Irijatzi nosankinatzi-ikaratzi jiwayitzi-miri pinkimisanta-yitaji aajatzi ikaratzi amitakoyitzi-riri. ² Okawintha inisironkataimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaa-yitaimi. Ari inkimitaimiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Yamanakoyitzi Pabla kimisanta-niriiti

³ Aririka nosirita-kota-piintyaami, oshiki nopaasoonkitziri Pawa. ⁴ Kimosiri nokanta-piintaka aririka namanako-yitimi, ⁵ tima ari akarajitaki akinkithata-kotziro Kamiithari Naantsi. Pasi piwanakiro pairani owakira pikimawakina nokaman-tapaa-kimiro naantsi, ti piwashaanta-nakiro irojatzi iroñaaka. ⁶ Noyota-kotzimi naaka oshiki okamiitha-taiki yitanakaro Pawa yantzi-mota-jimiro kamiithari, tima iriitaki thotyaa-kaimironi apaata impiyapaaki-rika Jesús Saipatzii-totaari. ⁷ Tima kamiitha okanta nosirita-kota-piinta-jyaami, notakoyitani pinatzi. Okantawitaka iminkyii-takina naaka, ari akaratzii ikawintha-yitajai Pawa. Ari okantari aajatzi yaitanakina pinkatharintsiki, tima nokinkithatakiro anta Kamiithari Naantsi. ⁸ Iriitaki yotasi Pawa oshiki nokowityaa-taikimi noñaayitimi. Iroora itakonka Jesús Saipatzii-totaari kantakaarori. ⁹ Namana-kota-piintakimi pintako-pirotan-tantyaariri, oyotani pinkantya, pinkimathatairo maaroni, ¹⁰ omatantyaari panta-piinta-yitairo kamiithari. Ari onkantya pinkiti-siritan-tyaari, airo otzimanta inkanta-kotai-timiri apaata impiyaki-rika Saipatzii-totaari. ¹¹ Ikamintha itampatzika-siritaimi Jesús Saipatzii-totaari okanta pantayitan-taarori kamiithari. Irootakira iwisirya-wintan-tyaariri Pawa, inkimosiriwinta-piintantyaariri.

Nañaantaari Saipatzii-totaari

¹² Iyikiiti, nonintzi piyotzi-kotiro okaratzi awishi-mota-kinari. Tira athataa-siwaityaa awishi-motina iroka-payi, irootaki oiwaraan-tyaari Kamiithari Naantsi yawisakotajitanta-tyaari. ¹³ Aritaki matzimaitaka, tima inkarati saika-wankotziriri pinkathari, owayiriiti kimpoyaa-wintanari, iyojiitaki maaroni iminkyaa-winta-sitai-tanari Saipatzii-totaari. ¹⁴ Ikanta iñaayitakina iyikiiti iminkyiitana, ti intharowa-jiitanaki, aikiro ikinkitha-yitana-kitzii, yawintaa-piro-yitanakari Awinkathariti.

¹⁵ Tzimayita-tsira aka kashaawaita-tsiri ikinkithata-kotziri Saipatzii-totaari, oshiki inintaki yanaina impinkathataitiri onkantya inkisaniintan-taityaanari naaka. Iro kantacha tzimayitatsi pasini otako-pirotanari, kamiitha ikinkitha-yitanaki irirori. ¹⁶ Yokaiti ikaratzi kisanainta-kinari, ti isiniriti atziri-payi inkimisantina, apaniro inintzi inkimisan-taitiri onkantya yanaantyaanari naaka, irootaki ikashaa-waitantari ikinkithata-kotziri Saipatzii-totaari. Inintatzii yokaiti inkimaatsitakaa-pirotai-tyaana iminkyaa-itakina. * ¹⁷ Iriima ikaratzi itakota-jaanta-kanari, iyojiitzi irirori Pawa kantakaarori iminkyiitanta-kanari onkantya nonkinkithatan-tyaarori Kamiithari Naantsi. ¹⁸ Tikatsi ompaitzimaityaa itzimawitaa kisanaintanari, iro kowapirotacha irijatzi Saipatzii-totaari ikinkithata-kotaitzi. Irootaki oimosirinka-kinari. Ari omapirotayaa nonkimo-siriti, ¹⁹ tima noyotzi irootzi-mataki imisitowai-tajina. Okantakaan-tziro pamana-koyitapiintakina, inisironkata-piintakina Itasorinka Jesús Saipatzii-totaari. ²⁰ Iro nonintapirotziri iroñaaka nonkinkithata-kotajiri Jesús Saipatzii-totaari, tikatsi nontharowan-tajyaa. Ti noninti iwaañaaitaina apaata. Aririka iwamaitakina, irooma airorika, nasi nowiro nantayitiro kamiithari, irootaki impinkathata-piintan-taityaariri Saipatzii-totaari. ²¹ Tima iriitaki Saipatzii-totaari nañaantaari naaka. Irooma aririka iwamaitakina, irijatzi nonkama-wintiri. ²² Irojatzi-rika nañai aikiro nojatakaa-tyiuro nantiniri Awinkathariti inintakaa-yitanari. Ti noyotzi-maityaa iroñaaka ontzimi nonintiri. ²³ Tima apitiro nonintziro. Kamiitha-waitaki iwamaitana nojatajitaa nontsipata-pajyaari Saipatzii-totaari, irootakira kamiitha-pirotzi-mota-kinari. ²⁴ Iro kantacha oninta-pirotayaa aajatzi nañai, ari onkantya nosaiki-motan-tyaamiri awirokaiti. ²⁵ Noyotaki airo nokamita, osamani nosaiki-moyita-najimi awirokaiti, ari onkantya nonkimosiriwinta-kaantyaamiri pawintaa-najyaari Saipatzii-totaari. ²⁶ Tima aririka

* 1:16 onasiyita naantsi-payi

nariita-kyaami awirokaiti, oshiki pinkimosiriwinta-wajyaari Jesús Saipatzii-totaari, ari ankarati antharowintyaa.

²⁷ Iroka pinkanta-yitana-jyaari: Panta-piinta-najiro kamiithari ookimotariri Saipatzii-totaari. Irootaki panta-piinta-najiri, tima aririka nojatakari nariityaami, kamiitha noñaapaakimi pisaika-jiiti. Irooma arrorika nomatziro nariityaami, nonintzi nonkima-kotimi kamiitha paapatyaa-wakaiyitya, piñaa-sintsi-winta-najyaaro Kamiithari Ñaantsi akimisanta-najiri. ²⁸ Airo pinkimosiriwin-tawaite-sitari kisanintzimiri. Tima Pawa kinkisiryaa-kaajirini yokaiti yapirotai-tatyiri. Irooma awirokaiti pikimisantairi, iyotakaa-yitajimi omapiro pawisako-siri-yitaji. ²⁹ Tima ti apatziro isinita-kimiro pinkimisantairi, ontzi-matyí patsipi-winta-jyaari Saipatzii-totaari, piñaayitzirora pantziri kaari iñaayitzi pasini-payi. ³⁰ Ari akarajitaki iroñaaka atsipiko-wintakari. Tima piñaajitakina pairani oshiki nokimaatsi-wintakari anta. Irojatzii nokantziro iroñaaka pikimako-wintana oshiki nokimaatsi-wintakari aka.

2

Itsinampa-sirinka aajatzii iririipironka Saipatzii-totaari

¹ Tima yoimosirinkaana Saipatzii-totaari, itakotakami, isaika-siritan-takami Itasorinka, tima piyotajiro pinisironkata-wakaa-jiita, ² ontzimatyii paapatyaa-wakai-yitajyaa, pintakota-wakai-yitajyaa, onkimiwaityaaro aparonimi onkantajyaa pikinkithasiritani. Irootaki oimosirinkanari. ³ Aririka ontzimi ompaityaa pantayitiri, airo pikisa-wakaa-wintaro, tsinampa-siri pinkantyya, airo pinkimosiriwinta-waitaro. Ti ampantyaaro pinkantanti: “Naaka kamiitha-pirotatsi, ti apantyaarii yonta.” Irootaki kamiithatatsi pinkanti: “Iri kamiitha-pirotatsi yonta, yanaako-waitana naaka.” ⁴ Ti apatziro okamiithatzi pinkaminthaa-tziityaa awiroka, ontzimatyii pinkaminthaa-yitairi aajatzii pasini-payi. ⁵ Pisiya-kotyaari tsika ikanta-painta Jesús Saipatzii-totaari.

⁶ Pawapirori inaki irirori,

titzimaita isintsi-sintsiti itarowintyaaro ikimitari Pawa.

⁷ iwashaanta-nakiro ipinkatha-ritzi,

isiya-kota-nakari ompirataari,

itzimaki, ikimita-kota-paakarari ikantayita atziri-payi.

⁸ Ikanta ikimita-paakarira atziri-payi, ti impinkatha-ritanajii ikantawitara owakiraini.

Siritha ikanta-painta irojatzii ikamantakari ipaikakoi-takiri.

⁹ Irootaki oponaantari yiriipiro-tziita-kayiri Pawa yoka Saipatzii-totaari,

ipinkathari-winta-pirotzi, yanaanakari ikaratzii iwitsikai-takiri.

¹⁰ Inintzi Pawa intyirrowa-sitai-tyaari Jesús, impinkathataitiri,

Onkanta-wityaa tsika-rika-payi inampitai-tyaaro, inkitikii, kipatsiki, aajatzii otapinaki kipatsi. *

¹¹ Maaroni inkanta-yitai:

Pinkathari-pirori inatzi Jesús Saipatzii-totaari.

Aripaitira intharowintai-tajyaari Pawa Asitairi.

Ikimitari ootamintotsi kimisantzin-kariiti

¹² Ari onkan-tzimaityaari notakotani iyikiiti. Tima pairani nosaiki-motan-takamiri anta, oshiki pikimisaanta-piintakina. Ari pinkimita-najirori aajatzii nosaikira intaina, panta-piintairo okaratzii nonkantimiri. Pakowinta-najyaari Pawa iwawisaako-siri-yitaimi, pinkatha pantiniri okaratzii inintakaa-yitakimiri. ¹³ Tima Pawa iriitaki ninta-sirita-kaanta-tsiri, okanta panta-piintan-tarori kamiithari. Irijatzira Pawa antakaa-yitimironi.

¹⁴ Pantainiri Pawa maaroni kamiithari, airo pikisa-wakaa-wintaro, ¹⁵ ari onkantyya airo itzimanta impaityaa mishakowintimini. Tima itomi Pawa pinayitatzii, piwashaantiro kaari-pirori, kamiitha pisaiki-moyitairi kinasawaitain-chari. Pinkimita-kotyaari kitainkata-kairori tsitiniri. ¹⁶ poisokiro piwiro pikima-kotakiro ñaantsi, iro pañaasiritan-tajyaari. Aririka piriipiro-wintakiro, antaro nonkimosiriwintyaami impiyakirika Saipatzii-totaari, tima ti natsipita-siwaityaaro nokinkithata-kimiro iñaani Pawa. ¹⁷ Onkanta-wityaa iwamaawintai-tinaro nokimisanta-kaayitakimi, oshiki nonkimo-siriti, ari pinkimi-yitana-kyaari awirokaiti, pinkimo-siri-winta-jiitina naaka. Aririka iwamaitakina, osiyakaro nañaantari yaparatai-tziro irayitziiri isitai-tziri yatsipita-kayitaniriri Pawa. ¹⁸ Irootaki pinkimo-siri-wintan-tyaanari aajatzii awirokaiti iroñaaka.

Timoteo aajatzii Epafrodito

* **2:10** intyirrowa-sitai-tyaari Jesús = wairontsi

¹⁹ Iiriirika nintain-tsini Awinkathariti Jesús, ari piñaakiro sintsiini nontyaankimiri Timoteo. Tima aririka impiyaki, inkaman-tapajina tsika pikanta pisaika-jiitzi anta, ari onkanyaa nonkimo-siritan-tyaari. ²⁰ Tima ti intzimi siyaanani naaka ikimitakara Timoteo, oshiki inintaki inisironka-jiityaami. ²¹ Tzimawitacha pasini, apatziro isiriyyitaro irirori opayita-rika inintziri, ti isirita-kotyaaro inintakaan-tziri Saipatzii-totaari Jesús. ²² Iro kantacha piyojiitzi awiroka kamiitha ikanta isaiki-motakina Timoteo, iriitaki iriipirotaintsi itsipatakana nokinkithata-kotziro Kamiithari Ñaantsi. Oshiki yamita-kotakina, kimiwaitaka iriimi notomi. ²³ Iriitakira nonintakiri nontyaantimiri anta, aririka noyotaki tsika inkantaitina. ²⁴ Aama sintsiinira Awinkathariti inkanta-kaiyaaro, naaka jatasita-jaantimiri anta.

²⁵ Iriitakira nitawakyya nontyaanta-jimiri iyiki Epafrodito, tsika itzimi pintyaankanari pairani. Oshiki inisironkata-paakina. Isiyakari irirori owayiri, iriitaki tsipata-piinta-kanari nokinkithata-kaantzi. ²⁶ Yoka Epafrodito, oshiki isiriita-kotakami, antaroiti inintaki iñaapajimi, tima iyotaki pikima-kota-jiitakiri imantsiya-waitaki. ²⁷ Ari ikantawitaka imantsiyatzi, iroowitaincha inkamimi. Iro kantacha inisironkatakari Pawa, yisita-kota-kaajiri. Tira apaniro inisironkatakari irirori, imatzitaikana naaka, ti ininta-kayinaro nomapirotyaa nowasirita-kotyaari aririka inkami-motakina. ²⁸ Irootaki nontyaankan-taamiriri sintsiini anta, ari onkanyaa pinkimo-siri-pirotan-tyaari aririka piñaawajiri, ari onkanyaa airo nowasiri-tziitanta naaka aajatzzi. ²⁹ Kimosirira pinkanta-winta-wajyaari, tima pirintzita-wakaa-naakityiyaa pikimisantanaari Awinkathariti. Piñaapinkathata-piinta-yitairi ikaratzi osiyariri irirori. ³⁰ Tima ikamawi-taka irirori yakowintanakaro yantziro inintakairiri Saipatzii-totaari. Isinita-kowinta-nakaro yamitakotakina, ti intakoiwaiyyaa irirori, okimiwaitakaro awirokami amitakotinami aka.

3

Kowapirota-jaanta-chari

¹ Ari okan-tzimaitari iyikiiti, kimosiriwinta pinkanta-winta-jyaari Awinkathariti. Tima airo nosamaro naaka napii-napiitimiro okaratzi nosankinata-kimiri pairani. Irootaki kamiithatatsi piyopirotan-tyaari.

² Ontzimatyii paamaiyaari maninta-niriiti kimitakariri otsitzi, kaari-piro-siririiti, nintatsiri intomisitaa-nita-kaiyaami. ³ Tima totamisitaani-pirori onkanthaa-yitai arokaiti, inampi-siri-yitan-tajaira Tisorinkantsi, iyotakaa-yitajairo tsika ankanyaa apinkathayitajiri Pawa. Airo awintaa-siri-waita-sitaro añaayitzi awathaki, iro ankimosiri-wintyaari yasiyitaira Saipatzii-totaari Jesús. ⁴ Ari onkanyaaami owawisaako-siritajai añaayitzi awathaki, nomawaita-kiromi naaka nanaa-kotantimi. ⁵ Tima pairani owakira notzima-paaki, okaratzi 8 kitaitiri nomaa-kota-paaki, ari itomisitaa-nitaitakinari. Naakataki Israel-iiti, icharinita-nakari nowaisaitzini Benjamín, noñaawaitziro kamiitha iñaani noshininkaiti Heber-iiti, nomonkaratziro Ikantakaan-taitsiri, tima Nasitantaniri nonawita. ⁶ Noñaajantzi nokimisanta-pirota-tziiri Pawa, irootaki nokisaniintan-takariri kimisanta-najiriri Jesús Saipatzii-totaari. Tima nothotyaa-witatyii-yaaro nomonkaratziro Ikantakaan-taitsiri, ti yokawintanaki aparoni. ⁷ Iro kantacha maaroni iroka, okaratzi notharowinta-waitakari pairani, tikatsi apantyaaroni noyota-kota-jirira iroñaaka Saipatzii-totaari. ⁸ Omapiro, tima noyopirotajiri Saipatzii-totaari, ti apantaa-jyaaro nokantawita pairani. Nowashaanta-najiro maaroni, nokimita-kaanta-nakiro yooka-piintai-tziro kaarasi. Iro nokowa-jaanta-najiri noyopirotairi Awinkathariti Saipatzii-totaari Jesús tima irootaki kamiitha-pirota-tsiri. ⁹ Iriitakira tsipa-siritaanari iroñaaka. Ti nosintsiwinta-najyaaro nomonkara-yitajiro Ikantakaan-taitsiri, tima ti ontampatzika-siritina. Irooma nawintaa-naarira iroñaaka Saipatzii-totaari, iriita-jaantakira Pawa otampatzika-siritaanari. ¹⁰ Irootaki noninta-pirota-najiri noyopirotajiri Saipatzii-totaari, tima iriitaki asitarori isintsinka yañaajira ikamawitaka irirori. Ari onkanyaa nonkimita-kotan-tyaariri tsika ikanta yatsipita-kowintantaka, tsika ikanta aajatzzi ikami-motantaki, ¹¹ irootaki yañaakaan-tajyaanari naaka aririka nonkama-witakyya.

¹² Tikiraatara nothotyaa-taitiro nokanta-yitakimiri, tikira-wintha noñiuro nonkamiitha-siri-piroti. Iro kantacha aikiro nojatatyii namina-minatiro irojatzzi nothotyaa-pirotan-takyaarori, tima noyotzi iriitaki itapaintarori Saipatzii-totaari Jesús iwawisaako-siritaana. ¹³ Iyikiiti, tira nonkantatyii naaka: "Nomataikiro nothotyaaikiro nonkamiitha-siri-piroti." Iroka nokantanaja: "Maisanta nowanairo nantayitakiri pairani ti nosirita-kota-jyaaro, apatziro nokinkisiryaa-kotaro onkarati noñaayitajiri apaata, ¹⁴ ari onkanyaa nanakotan-tyaari, irojatzzi noñaanta-jyaarori apaata impinata-jinari Pawa ikaima-siri-yitaira intsipa-siritai Saipatzii-totaari Jesús."

* ¹⁵ Iroka-payi nokanta-yitakimiri, ontzimatyii asirita-kotyaa akaratzi antaiki-siri-yitaira. Tirika pisirita-kotyaa, Pawa ñaakaimironi pinkimita-kotan-tajyaanari. ¹⁶ Iro kantacha, ontzimatyii aripiro-wintajiro antayitan-tyaarori okaratzi ayota-kota-nairi. †

¹⁷ Iyikiiti, ontzimatyii pinkimita-jyaana naaka. Ontzimatyii paminayitairi pasini aririka isiya-kotaanaro naaka tsika nokanta piñaayitakina. ¹⁸ Tima napii-napiita-kimiro nokinkithatziro pairani, irojatzi napiitimiri iroñaaka nirayiman-kakiini nonkantimi: Tzimatsi oshiki saiki-mota-kimiri anta itzimi kisaniiintziriri ikaratzi kinkithata-kotzirori tsika okanta ipaikakoi-takiri Saipatzii-totaari. ¹⁹ Irootaintsi iñaayitiro yapiroi-tairi. Ikimosiriwinta-siwaitakaro okaratzi iwayitari ikimita-kaantakiro iroomi iwawanityaami. Oshiki ikantakaa-piro-wintakaro okaratzi yantayitakiri, ti impasiki-wintiro. Iro ikinkithasirita-kota-piintaka osaawi-sato. ²⁰ Irooma arokaiti, akowa-pirota-najiro anampita-jyaaro inkitiki. Oyaaniinta akanta impiyaa Owawisaa-kotan-tanari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²¹ Iriitaki pasineta-kaapajaini awathaki akaamani-waitzi, ari ankimita-kota-jyaari tsika ikanta irirori otzimi iwaniinkaro. Aritaki imatapajiro, otzimi-motziri isintsinka ipinkathari-wintan-tarori maaroni opaiyita-rika.

4

Pinkimo-siri-winta-piintairi Awinkathariti

¹ Iyikiiti, noninta-taiki naaka poisokirota-najyaari awirokaiti Awinkathariti. Tima notakotani pinayitatzii, oshiki nonintaki noñaapajimi. Awirokatakai oimosirinkanari, awirokatakai kantakaan-tironi impinatan-taityaanari apaata, onkimiwaita-jyaaro namathairi pinatyiiimi.

² Nonkantimiro Evodia aajatzi Síntiqui: Ontzimatyii paripirota-wakaajyaa pawintaa-siritaarira Awinkathariti. ³ Nonkantimi aajatzi awiroka notsipa-winthari, piyomitaa-najiro iroka apiti kooya aripirota-wakaan-tajyaari. Tima ari nokarataki pairani natsipi-wintaro Kamiithari Naantsi nokinkithata-kotziro, ari otsipatakari Clemente ipoña pasini-payi ikaratzi tsipayita-kanari pairani. Tima maaroni yokaiti, osankinata-koyitaka yaña-siri-yitaji apaata.

⁴ Kimosirira pinkanta-winta-piinta-jyaari Awinkathariti. Napiita-wakimiro: ¡Pinkimo-sirita-piinta-jiiti! ⁵ Ontzimatyii iyotajimi maaroni tsinampa-siri piinayitaji. Tima aritaki piymataka Awinkathariti. ⁶ Airo okantimo-siri-waitami, pamana-piintajiri Pawa pinkowa-koyitairi kowityii-motamiri. Pimpaasoonkita-piintajiri aajatzi. ⁷ Ari onkantyyaa piñaantyaarori isaikakaa-yitajimi kamiitha Pawa, oshikira okamiithataki, anairo okaratzi akinkithasiri-yitari arokaiti. Tima iroka isaikan-taitari kamiitha, irootaki onimo-sirita-kayimini, airo okantimo-siri-waitami tima intsipa-siritaayiyiiaami Saipatzii-totaari Jesús.

Pisirita-piinta-jyaaro kamiithari

⁸ Iroka nonkantimiri iyikiiti. Pisirita-piinta-jyaaro iroopirori, pinkathan-tantsi, tampatzika-sirin-tantsi, kitisirin-tantsi, onimotantantsi, ookimotan-tantsi, kamiitha-sirin-tantsi, owisiryaa-wintantsi. ⁹ Pantanajiro okaratzi piyoyitakiri, okaratzi nokaman-takimiri. Piñaanta-yityaaro okaratzi noyomitaa-yitakimiri, okaratzi kamiithari piñaakota-kinari naaka nantayitakiri. Aririka pantayita-najiro iroka, aritaki onimowaitajimi isaikakaimi Pawa.

Ipasitantari Nampitarori Filipos irasi Pablo

¹⁰ Antaroiti ikimo-sirita-kaakina Awinkathariti, noñaakiro papiitajiro pinisironkataana. Noyotzi naaka ti pimaisantina, iro kantakaan-tzirori ti ontzimi tsika pinkina-kayiro pinisironkatan-tyaanari. ¹¹ Ti iro nonkantan-tyaari noñaatziiro nokowityaa-niinta-waitzi. Namitakaro nokimo-siri-waitzi onkanta-witakyaa tikatsi tzimi-motinani. ¹² Noyotakiro tsika okantawaita aririka ankowityaa-niinta-waiti, aririka ontzimi-moyitajai oshiki. Nothotyaakiro namitakaro maaroni, aririka nowatziyaa, aririka nontashaa-niinta-waiti. Namitakaro aririka ontzimi-motina oshiki, namitaro aajatzi noñaasi-waitaro tikatsi-rika tzimi-motinani. ¹³ Ari onkantaki nomatiro noitsinampairi maaroni opaiyitaka-rika, tima iri Saipatzii-totaari aawyyaa-sirita-kayinarori iroñaaka.

¹⁴ Iro kantacha, oshiki okamiithataki okaratzi pipasita-kanari, tima piyoojiiitaki tzimatsi oshiki pomirintsitzi-mota-kanari. ¹⁵ Pairani nositowan-tanajyaari Macedonia-ki, nitanta-nakarori noñaawintziro Kamiithari Naantsi, tikatsira nisironkatyaanani, apatziro

* **3:14** Kanta-kota-chari aka “nanakotan-tyaari,” ikantaranki aparoni atziri anakotan-tatsiri isiya tsika ipiyota amina-minthatziriri, ipaitziri owinaro yanakotantaki. † **3:16** onasiyita ñaantsi-payi

awirokaiti nampitarori Filipos, pipakaan-takinari pipasitanari. ¹⁶ Ari pikimitaakiro aajatzi nosaikantakari Tesalónica-ki, papii-papiitakiro pipakaan-takina pipasitanari, iriitaki naantakari okaratzi kowityii-mota-piintanari. ¹⁷ Ti apatziro nosirityaaro naaka pimpasita-piintyaanaro kowityii-motanari, noninta-tziira pantayita-najiro awirokaiti kamiithari, inkini impasii-tajyaami apaata awiroka. ¹⁸ Tima naakiro maaroni pipakaan-takinari, ipapaakinaro Epafrodito, oshikitzi-mota-paakina, tikatsi kowityii-motinani. Okaratzi pantakiri oshiki ookimotakiri Pawa, okimitzi-mowaitakari kasankainkari, okimiwaitakaro ookimotari yatsipita-kaitanari. ¹⁹ Iriitaki Pawa opayitimini onkarati kowityii-moyityaamini awiroka, tima ontzimi-mopirotziri iwaniinkaro Saipatzii-totaari Jesús. ²⁰ ¡Ari ankanta-jityaani awisiryya-wintairi Asitairi Pawa! ¡Omapirowí!

Owiraantarori withataantsi

²¹ Iwithayitami iyikiiti ikaratzi tsipata-kanari naaka aka. Piwithatyaanari anta yasiyitaari Saipatzii-totaari Jesús. * ²² Iwithayitami aajatzi yasiyitaari aka, iriitaki owithata-jaantamiri ikaratzi saika-pankotziriri Pinkathari César.

²³ Onkawintha inisironka-piro-tajyaami Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¡Omapirowí!

* 4:21 yasiyitaari = kitisiriri

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI COLOSAS-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaantzi-mirori iroka sankinarintsi. Tima Intyaantaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, irootaki inintakiri Pawa. Iri notsipatari iyiki Timoteo nosankinatzimiro. ² Awiroka nosankina-yitzini pikaratzí yasaami Saipatzii-totaari nampitarori anta Colosas, tima awirokaiti iyikiiti pikimisanta-najiri. Okawintha inisironkataimi Asitairi Pawa, kamiitha isaikakaajimi, ari inkimitzi-tyaamiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.*

Yamani Pablo onkantayaa iyota-nitan-tyaari kimisantzin-kariiti

³ Ari nokanta-piintatyaa namana-kotzimi nokowatziiri Pawa Asitariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, nopaasonkita-piintziri. ⁴ Tima nokimako-wintakimi tsika pikanta pawintaa-sirita-naari Jesús Saipatzii-totaari, otakatani pikanta-najiri yasiyitaari, ⁵ okantakaakami pikimisanta-najiro iroopirori Kamiithari Ñaantsi, piyotanajiro tzimatsi piyaako-niintari inkitikinta. ⁶ Okaratzí pikimakiri awirokaiti, jatakotaki maaroni nampitsiki-payi. Ikimisanta-yitanaji aajatzi pasini-satzi atziri-payi. Ikimitakami awirokaiti owakira pikimawakiro ñaantsi, pikimathata-nakiro omapiro ikawinthaayitaimi Pawa. ⁷ Tima iriitaki iyiki Epafras yomitaa-kimiroori pairani anta. Notakatani inatzi Epafras, iri oisokirota-kariri Saipatzii-totaari yantawaitziniri. ⁸ Irijatzi kamantapaakinari oshiki pitakoyitantaka ikantakaakami Tasorinkantsi.

⁹ Tima owakira nokimako-winta-wakimi tsika pikantanaja, ari nokanta-piintanakitayaa namanako-yitzimi onkantayaa pinkima-thatan-tyaarori inintziri Pawa. Yotani-siri pinkanta-yitajyaa. ¹⁰ Namana-kotzimi aajatzi panta-piintan-tyaarori ookimotariri Awinkathariti, tima irootaki inintziri pantainiri kamiithata-tsiri, iro pijatakaan-tyaarori piyopirota-najiri Pawa. ¹¹ Namana-kotzimi onkantayaa aawyaa-siritan-tyaamiri isintsinka. Irootaki iriipirota-kayimini iwaniinkaro, inkisasi-wainita-kaajyaami aajatzi. ¹² Ari onkantayaa pinkimosiriwintan-tyaari pimpaasoonki-yitairi Asitairi. Tima iriitaki kantakaarori okanta añaantaarori yasiyitai, anintaa-piinta-jyaaro okaratzí ikasiyakaayita-kairi ikitainkata-kotairi yasiyitai. ¹³ Tima pairani kimiwaitaka asaikatyiimi otsitini-kitzi. Iro kantacha iwawisaako-siritajai Pawa, ipinkathari-winta-yitajai iroñaaka itakatani Itomi, ¹⁴ kapathain-kawinta-kayiri. Okimiwaitakaro impinako-winta-tyaimi itsiparyaakowinta-yitajai, ari okanta ipyaakotan-tairori ayaaripironka.

Ikamawintaira Saipatzii-totaari ari yaripiro-yitairi Pawa

¹⁵ Tira inkoñaaniti Pawa, iro kantacha iñaakanta-painta itanakorori Itomi, tzimaitanchari tikira-wintha iwitsikaitiro tzimayita-tsiri iroñaaka. ¹⁶ Iriitaki Itomi owitsikajaanta-kirori tzimayitara-tsiri inkitiki aajatzi kipatsiki. Iwitsikaki okaratzí okiyitari, aajatzi kaari koñaayita-tsini. Iwitsika-yitakiri maaroni pinkathari-witachari, jiwawita-chari, tzimawita-chari isintsinka, ompiratan-tachari, maaroni tsika-rika ipaiyitari. Iriitakira Saipatzii-totaari iwitsika-kaitaki maaroni onkantayaa yasitan-tyaarori irirori. ¹⁷ Iriitaki itajaanta-nakarori Saipatzii-totaari pairani. Iriitaki kantakaarori iroñaaka ijatakaan-tarori otzimayitzi okaratzí iwitsika-yitakiri. ¹⁸ Irijatzi Saipatzii-totaari akimita-kaanta iriimi aytotyaaiki akimisantzin-karitajira. Irooma arokaiti iwatha anayitaimi. Iriitaki itakaan-tarori yañaaji ikamawitaka. Irootaki yitapiintan-taityaarori impinka-thaitairi iroñaaka. ¹⁹ Tima iriitaki Asitairi ikowakaakiri Itomi isaika-siri-pirotan-tajyaari ipawatzira irirori. ²⁰ Iriitaki kamawinta-yitajairi, kapathainka ikanta-painta ipaika-kotai-takiri. Aripaitira yaripiro-yitai, onkanta-wityaa tsika-rika-payi asaiki kipatsiki, aajatzi inkitiki.

²¹ Pairani kisaniiinta piwiri Pawa, ti pisirita-kotyaaaro inintakaa-witamiri, iro panta-piinta-sitaka kaari-pirori. Iro kantacha yaripiro-yitaimi Pawa. ²² Tima atziri-pirori inapantzi Saipatzii-totaari, irootaki omatantakari ikama-winta-yitakai maaroni. Iriitaki aayitajaini apaata Pawakinta, inkanta-pajiri: “Yokataki, nokiti-siritani, tikatsi kantakowaita-jirini.” ²³ Ari onkanta-jyaari aririka poisokirota-nakyaari pawintaa-sirityaari. Tima pairani owakira pikimawakiro Kamiithari Ñaantsi, piyotanaki tzimatsi piyaako-niintari. Ithonka ikima-kotai-tanakiri maaroni nampitsiki-payi. Irijatzi naaka Pablo, ikinkithata-kaitakiri aajatzi.

Iyomitaa-yitziri Pablo pasini-satzi atziri

* 1:2 yasiyitaari = kitisiriri

²⁴ Oshiki nokimo-sirtzi iroñaaka noñiuro nokimaatsita-kowintami. Tima nomonkarata-tyiuro ikimaatsita-kaitakari Saipatzii-totaari. Iriitaki nokimaatsita-kowinta kimisantzin-kariiti, kimitanaarori iroorikami iwatha Saipatzii-totaari. ²⁵ Iro nantawairi naaka nomonkara-yitajiro, tima iriitaki Pawa kantakinari: “Pinkinkithata-kaajiri atziri-payi noñaani, ontzimatyii pinthotyuro maaroni.” ²⁶ Tikatsi yotaa-jata-tsini pairani opaita yantiri Pawa, irojatzi okanta-tzimaita iroñaaka. Iro kantacha arokaiti yasiyitaari, iyotakaa-yitairo. ²⁷ Tima irootaki inintakiri Pawa ayoyitajiro. Iroka iyotakairi: Inisironka-yitaimi awirokaiti ti noshininka-wityaami, itsipa-siritaami Saipatzii-totaari. Iro piyaako-niintan-tarori piñiuro iwaniinkaro. ²⁸ Irootaki nokinkithata-kotantaariri naaka Saipatzii-totaari. Nokanta-yitziri atziri-payi: “Aritapaaki pikaaripirosiri-waitaki.” Noyomitaa-yitajiri kamiitha-piro, okimiwaitakaro naayitaa-tyiirimi Pawakinta, nonkantajiri Pawa: “Yoka kimisanta-jiriri Saipatzii-totaari, iriyyitaki antaiki-siritsain-tsiri.” ²⁹ Irootaki noña-sintsi-wintan-tamiri iroñaaka. Tima isintsinka Saipatzii-totaari aawyaasirita-kaaki-narori nantayitan-takarori maaroni.

2

¹ Tima nonkowatzii piyoyitaji oshiki noña-sintsi-wintakami, aajatzi Laodiceasatzi ikaratzi kimisanta-jiriri Saipatzii-totaari, noña-sintsi-wintakari. Ari nokimitaakiri maaroni kaari ñaaporotaa-jantinani. ² Irootaki noña-sintsi-wintan-tamiri onkantayaa pinkimsiriwinta-siritan-tyaari, pintakota-wakaan-tyaari, piyotani-pirotan-tyaari, pinkima-thatan-tyaarori yantayitairi Asitairi Pawa, tima ti iyotako-witai-tyaari pairani Saipatzii-totaari. ³ Tima iriitaki Saipatzii-totaari kantakaarori inkimathata-kaantajiro kaari iyotako-witaitari, okimiwaitakaro aparoni awaararontsi imanawitaitakari. ⁴ Nitzita-tyaaro nokaman-tzitami iroñaaka, airo piñaantaro yamatawitaitimi. ⁵ Okantawita ti nosaiki-motimi pinampiki, iro kantacha aririka nonkinkisiryaa-kotapiintimi kimiwaitaka ari ankaratimi asaiki anta pinampiki. Irootaki nokimo-siri-pirotantakari nokima-kotakimi aripiro pikanta-wakaanaja, oisokiro piwanajiri Saipatzii-totaari pawintaa-naari.

⁶ Tima tsika pikanta pikimisanta-nakiri pairani Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, aikiro pijatatyii pintsipa-sirityaari. ⁷ Oisokiro piwanakiri pitanakari pikimisantziri, pinkimita-kotyaari parithata-tsiri kamiithaini, pinkimita-kotyaaro iwitsikai-tziro pankotsi, tima irootaki iyotakai-takimiri. Pimpaasoonkita-piintajiri Pawa.

Isaika-piro-siritan-taami Saipatzii-totaari

⁸ Paamawintyaa, tzimatsira nintatsiri yamatawitimi. Imonkaratakaa-sitamiro = kari okaratzi iyoyitziri, iyomitaa-yitziriri pairani iwaisatzitini, irootaki yamitaita-piintari aka osaaawiki. Tima kaari irasi Saipatzii-totaari. ⁹ Tima Pawa iriitaki othotyaa-pirotzirori inampi-wathatantari Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁰ Iriyatzi othotyaa-pirotzirori inampi-siritan-takami awirokaiti, tima pawintaa-sirita-najyaari Pawa. Pinkathari-pirori inatzi irirori, yanairi ikaratzi pinkathari-yiwita-chari. ¹¹ Tima pawintaa-sirita-najyaari Pawa, kimiwaitanaja pinto-misita-nita-tyiyyaami. Tira kofaaro pinto-misita-nityaa, irootaki siyakaa-wintacha iwashaanta-kaayita-jimiro Jesús Saipatzii-totaari piyaari-piro-sirinka, yañaakaa-siri-yitaimi aajatzi. ¹² Tima pinkiwaa-yitaka pairani, pikimita-naatyaari Saipatzii-totaari tsika ikanta ikamawita-painta irirori. Iroowaitanaki arimi pinkaratakiri pinkitata-kyaami ikitawitakiri irirori. Ipoña pañaaji, yañaajira irirori. Tima pawintaa-najyaari iroñaaka Pawa asitaro isintsinka owañaajimiri. ¹³ Pairani kimiwaitaka pinkama-yitatyimi awirokaiti okantakaan-tziro piyaari-pironka. Ti yasiyita-jyaami Pawa ti inisironkata-jyaami, tima ti pinto-misita-niyityaa. Iro kan-tzimaitacha iwañaajiri Saipatzii-totaari, ari ikimiyyita-jimiri awiroka iwaña-siritajimi ipyaako-yitajimiro piyaari-pironka. ¹⁴ Tima pairani oshiki inintawita noshininka-payi imonkara-yitiroimi Ikantakaan-taitsiri, tizimaita imonkarayitiro. Irootaki iwasankitaan-tawityaarimimi Pawa. Tima kimiwaitaka isankinata-kota-tyiromi Pawa ayaaripironka. Ikanta ipaikakoitakirira Jesús Saipatzii-totaari, ari asiryaakari isankinata-kowitakai Pawa, kimiwaitaka ari intsipata-kyaaromi ipaikakoitakirira Saipatzii-totaari. ¹⁵ Aripaiti yiitsinampaa-yitakiri pinkathari-winta-siwita-chari, tira ontzimi-mota-najiri isintsinka irirori. Ti yantiro imananikiini iroka-payi, iñaakanta-pirotakiro onkantayaa iyotakoi-tantyaarori.

¹⁶ Ti onkamiithati pinkanta-kota-wakai-yaaro owaritintsi, aajatzi iraitsiri. Ti onkamiithati aajatzi pinkanta-kota-wakai-yaaro yoimosirinka-yitari noshininka, okimiatyaa osarintsi, owakira-chiiri kasiri, kitaitiri imakoryaan-taitari. ¹⁷ Tima okaratzi imonkarayitiri pairani noshininka-payi, iroowaitaki aamparintsi. Iriitakira Saipatzii-totaari

siyakaa-winta-chari. * ¹⁸ Paamawintyaari nintayita-tsini inkisathatimi, inintatzii pisiyako-yitajyaari tsika ikantayita iriroriiti. Irootaki ikantan-tayitamiri: "Thami antsinama-siri-yitaji, ari onkanyaa ampinkatha-yitan-tyaariri Maninkariiti." Iro kantacha ti iñaaporotiri Maninkariiti, intaini yaakowintaro ikinkisiryaa-kowaitaro iniwita-siyitari irirori, kantakaa-piro ikanta-winta-yitaro. ¹⁹ Ti iwichaajatyaaari yokaiti itzimi aitolanaari arokaiti. Yoka aitolanaari iriitaki kimosiriwinta-kaarori okimota-yitzi awatha, irojatzii owichaa-wakaan-tayitari. Tima Pawa kantakaa-karori. †

²⁰ Aparoni kaminkari tikatsi yanti, airo okantzi imonkara-yitiro itzitaitari. Ari pikimiyita-naari awirokaiti pitsipa-sirita-naari Saipatzii-totaari, kimita-jaantaka pinkama-tyiimi. Ti onkawa-jaantyya pimonkara-yitairo okaratzii itzitaitari. ¿Opaitama paminaa-siwaitantari pantayitziro ikantayitziro atziri-payi? ²¹ Ikantzimi: "Airo piwayitaro iroka, airo pantayitziro iroka, airo pairika-yitziro iroka." ²² iyomitaa-siwaitaitakamiro Ikantakaan-taitani. Tima aririka ayaaro tsika-rika ompaityaa, airora añaaro tsika onkanta, ari othonkari. ²³ Tima aririka antzi-winta-waityaa, añaajaantzi asinonkaa-winta-tyaari Pawa akimisanta-najiri. Tira ari onkanyaa, aminaasi-waita iroka, tima ti awashaanta-kaantiro aniwita-siwaita-piintari.

3

¹ Aritaki añaaji Saipatzii-totaari, isaiki-mota-pajiri Pawa irako-piroriki, ari ikaratapairi ipinkathari-wintantzi. Ari pikanta-yitanaari awirokaiti pitsipa-siritaari Saipatzii-totaari, awisako-siri-yitajimi. Pinkowa-piintairo yasitari irirori. ² Airo pikinkisiryaa-koyitairo oosa-wi-sato, iro pinkinkisiryaa-koyiti inkiti-sato. ³ Kimiwaitaka iroñaaka pinkamaya-yitayiyimi, tima pisaikimo-siritajiri Pawa pitsipa-siritaari Saipatzii-totaari, okantawitaka iroka kaari koñaaroini. ⁴ Iro kantacha, aririka impiyaki Saipatzii-totaari, aripaiti iwañaay-yitajai maaroni, owaniinkaki ankantajyaa antsipata-pajyaari.

Ti apantyaaro apiyitairo antawitakari pairani

⁵ Ti apantyaaro papiiyitajiro pantawitakari pairani. Pinkimita-jyaari kaminkari, ti yantayitajiro kaari-pirori. Ti onkamiithati pimayimpitanaji, pinkaaripiro-siriyiti, pinkamaari-siriyiti, piniwi-siri-waityaa, ayimatimi pishikiyiro pirawaararo. Tima aririka piniwiwaitakyaa, aritaki piwawanita-nakyaari. ⁶ Irootaki yanta-piinta-yitakiri atziri-payi, irootaki iwasankitaa-wintairiri apaata Pawa. ⁷ Ari pikanta-yiwitakari aajatzi pairani awirokaiti, pamipirowitakaro. ⁸ Iro kantacha, ontzimatyii piwashaanta-yitairo aajatzi iroka-payi: Pikisa-wakaa-waita, piñaakatsimata-wakaa-waita, pikimaatsita-wakaa-waita, pikantzi-mata-wakaa-waita, pikawiya-wakaa-waita, ⁹ pamatawi-waitantzi aajatzi. Tima piwashaanta-yitajiro tsika pikanta-yiwita pairani. ¹⁰ Kamiitha-siri pikanta-yitaja iroñaaka, tima iriitaki Pawa owamiitha-sirita-jimiri, pinkimita-jyaari ikanta irirori, tima iriitaki owitsika-kimiri pairani. Irootaki piyopirotan-tajyaariri iroñaaka. ¹¹ Ithonka inampi-sirintantzi Saipatzii-totaari maaroni, ti yokawintanaki Judá-iti, kaari Judá-iti, totamisitaari, kaari-rika totamisitaari, kaari yowaitaniri, pasini-satzi, ompirataari, ompirataniri, maaroni. *

¹² Inisironkatani Pawa pinayitzi, irootaki iyosiitan-tayitaamiri omatantyaari yasipirota-jyaami. Inintzi iroñaaka pinisironka-yitanyaa, pinithaan-taniti, tsinampa-siri pinkantyya, amatsinka pinkantyya, kisasiwaini pinkantyya. ¹³ Amawi pinkanta-wakaa-najyaa, pimpyaakotiri oyaaripiro-siri-waitzimiri. Tima aritaki ipyaakotajimiro awiroka Saipatzii-totaari piyaari-pironka. Irootaki pimatanaajiri aajatzi awiroka. ¹⁴ Irootaki kowajaanta-chari iroñaaka pintakota-wakai-yitanajyaa, omatantyaari paripirota-wakaa-najyaa. ¹⁵ Tima aparoni akantanaja akimiyitairo arokami iwatha Saipatzii-totaari, iro añaantyaarori kamiitha asaikayitanaji, aripirota-wakaa-najyaa. Ontzimatyii ampaasonki-yitajiri Pawa. ¹⁶ Pisirita-piinta-najyaaro pikimako-yitakiri Saipatzii-totaari. Iroka piyota-nitan-tyaari onkanyaa piyomitaa-wakaanta-pirotyaari: Ontzimatyii pimpanthaa-winta-najyaaro onkarati iyotakaa-yitimiri Tasorinkantsi, pimpanthaa-yitajiro Panthaantsi, pimpaasonkitairi Pawa. Ari

* **2:17** Aparoni aamparintsi ti onkoñaawaita-sityaa. Aririka añaaro aamparintsi ayotzi tzimatsi asitarori yaampari. Ari okimitari aajatzi okaratzii imonkaratai-takiri pairani, aamparira onayitaki okaratzii yantzimo-yitairi Saipatzii-totaari. † **2:19** Iroka siyakaa-winta-chari aka: Ti iyotaa-jati iriitaki Saipatzii-totaari jiwayitairi aroka, ikimiwaitakaro iriimi aito. Irooma arokaiti akimitakaro iroorikami iwatha. Tima aririka antharowintyya ankimotati awathaki, maaroni awatha otharowinta okimota-yitzi, kamiitha okanta owichaa-wakayitai, irojatzii antari-watha-yitan-takyaari. Irootaki aito jiwatakaan-tatsiri okanta okimosiriwintantari okimota-yitzi kamiitha awatha. Ari ikimitzitari aajatzi Saipatzii-totaari, iriitaki jiwayita-najiriri kimisantanz-kariiti, irojatzii yantari-siri-pirotan-takyaari kamiithaini.

* **3:11** kaari Judá-iti = griego

onkantyya pinkimosiriwinta-sirita-wakaan-tyaari. ¹⁷ Ari pinkantyyaari ontzimi-rika pantayitiri, ompaityaa piñaawaitiri, pinkimita-kaantiro irootaki ityaankan-takamiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, pantainiri inintziri irirori. Pimpaasoonkitairi aajatzi Asitairi Pawa okaratzi yantzimo-yitakimiri.

Antayitairi akimisanta-yitaji

¹⁸ Inantaitari, pimpinkathatairi piimiiti, irootaki pantayita-najiri pikimisantairi Awinkathariti. ¹⁹ Iimintaitari, pintako-yitajyaaro piinaiti, airo piña-katsima-waitaro. ²⁰ Itomiitari, pinkimisantairi asitamiri, tima irootaki ookimotariri Awinkathariti. ²¹ Asitaaniri, ti onkamiithati pinkisa-kaawaita-sityaari piitomi, ari onkantyya airo okantzimo-niinta-waitantari. ²² Ompirataari, pinkimisantiri okaratzi inkantimiri ompiratamiri osaawi-satzi. Airo piwakowinta-siwaita pantawaiti aririka yaminimi onkantyya pinimota-kaantyyaari, kamiitha pantawaita-piintainiri, tima pimpinkathataa-yiiri awiroka Pawa. ²³ Ari pinkimitairori maaroni pantayita-najiri kamiitha pisiritha-wintyyaaro. Pinkimita-kaanta-nakiro iriimi ompiratyyaamini Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kaarira atziri ompiratyyaamini. ²⁴ Aritaki piyojiitaki awirokaiti, Awinkathariti pinayita-jimini apaata. Tima iriitaki Saipatzii-totaari ompirata-piintayitaamiri iroñaaka. ²⁵ Iriima ikaratzi antapiinta-najirori kaari-pirori, iwasankitaaitairi irirori. Tima Pawa ti inkimita-kaanta-siwaityya iriipirori inatzi, airo okantzi iwasankitaitiri irirori.

4

¹ Ompiratan-taniriiti, paakamiithatiri pimpatani-payi, tampatzika-siri pinkantyyaari. Pinkinkithasiritiro, tzimatsira inkitiki Ompiratamiri awiroka.

² Pamana-piintayitiri, aamawinta-siri pinkantyya pamani pimpaasoonkitiri. ³ Pamana-kotzi-tyaana naaka, onkantyya isinitan-tyaanarori Pawa noñaawinta-kota-najiro kaari iyotako-witaitari Saipatzii-totaari pairani. Tima irootaki iminkyaa-wintai-takinari. ⁴ Pamana-kotina onkantyya nomatan-tyaarori noñaawintiro kamiitha-ini, irootaki inkimathatan-taityaarori.

⁵ Ontzimatyyi pisaika-yitaji kamiitha pisaiki-moyitzirira kaari kimisanta-tsini. Airo pintzipa-waita-sitari. ⁶ Kamiitha ookimotyyaari onkarati pinkantiriri, posini onkantzimotyyaari. Ontzimatyyi piyotayiti tsika pinkanti pakayitiri aririka isampiyitimi.

Owiraantarori withataantsi

⁷ Aririka yariitakyaa iyiki Tiquico pinampiki, iriitaki kamanta-paakimini tsika nokanta nosaika-jiitzi aka. Tima yoka iyiki notakotani, iriitaki amitako-pirota-kinari aka nantawaitziniri Awinkathariti. ⁸ Irootaki nontyaankan-tyaariri iñiimi tsika pikanta-jiita awirokaiti anta, ari inkaman-timiro tsika nokanta-jiita aka. Ari onkantyya piñaantyyaarori pinkimosiriwinta-siri-jiityaa. ⁹ Ari nontyaankimiri aajatzi iyiki Onésimo intsipata-nakyaari Tiquico. Tima yoka Onésimo iriitaki poñainchari pairani pinampiki. Iriipiro yawintaa-nakari irirori Awinkathariti, notakotani inatzi. Apati inkarati kamanta-paakimini okaratzi nantayitakiri aka.

¹⁰ Arira itsipatakana Aristarco yasita-kotaitana aka. Iwithatizami aajatzi irirori. Iwithatami aajatzi Marcos itomin-thori Bernabé. Tima yoka Marcos, iriitaki noñaawinta-kimiri pairani nokantakimi: Aririka yariitakyaa pinampiki, paakamiithata-wakiri. ¹¹ Iwithatizami Jesús, ipaitai-tziri aajatzi Justo. Iriijiitaki tsipata-kanari nokinkithata-kotziro tsika okanta ipinkathari-wintantai Pawa. Oshiki yimosirinkana yokaiti, tima tikatsi pasini noshininka kimityaarini itsipatakana yokaiti. ¹² Iwithatami aajatzi Epafros, iriitaki pasini poñainchari pairani pinampiki. Irijatzi impiratani Saipatzii-totaari. Oshiki yamana-kota-piintakimi, ari onkantyya piriipiro-siri-yitan-tyaari, piyota-kotan-tyaarori pantanajiro iroopirori inintziri Awinkathariti. ¹³ Naakatajantaki ñakiri Epafros oshiki ikinkisiryaa-kotakami. Ari ikimitzi-takariri nampitarori Laodicea aajatzi Hierápolis. ¹⁴ Iwithatami aajatzi Lucas aawintan-taniri. Irijatzi itakotani. Iwithatizami aajatzi Demas. ¹⁵ Nonintzi naaka piwithatyaanari maaroni iyikiiti anta Laodicea-ki. Piwithatyaanaro Ninfas, aajatzi pinkimitaakiri maaroni kimisantzin-kariiti ikaratzi apatoyita-piinta-chari owankoki. ¹⁶ Piñaanatiniri nosankinari kimisantzin-kariiti anta pisaikinta. Impoña pintyaankiniri Laodicea-satzi iñaanatiniri kimisanta-yitatsiri anta. Ari pinkimityaari aajatzi awirokaiti, piñaanatiro nosankinata-kiniriri iriroriiti. ¹⁷ Irokara ñaantsi pinkantiriri Arquivo: Pantawaitainiri Awinkathariti tsika okanta-jaanta ikantakimiri, pimonkaratiniri.

* 4:11 noshininka = totamisitaari = Judá-iti.

¹⁸Naaka Pablo, iroka nosankinata-jaantzimiri nakoki nowithatami. Airo pipyaakotana iminkyii-takina, pamana-kota-piintajina. Onkamintha inisironka-yitajyaami Pawa. Omapirowí.

YITAKARI ISANKINATZINIRI PABLO TESALÓNICA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatzi-mirori iroka notsipatari Silvano aajatzi Timoteo. Notyaankimiro anta Tesalónica-ki pasiiti pikarajüitzi yasiyitaami Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Onkawintha inisironkataimi, isaikakaa-yitaimi kamiitha aajatzi.

Ikimita-koitari Tesalónica-satzi

² Aririka namanako-yitimi, antaroiti nopaasoonkitziri Pawa. ³ Oshiki nokinkithasirita-kota-piintakiro okaratzi pantayita-najiri pawintaa-naarira Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, paako-winta-naaro piyaawintaari, iñiützimi pitakoyitan-tanaaja. ⁴ Iyikiiti, noyojüitzi naaka itakoyitaami Pawa iriitaki oyosiyita-jimiri. ⁵ Piyojiitzi awirokaiti tira nonkinkithata-kowaita-sityaamiro Kamiithari Ñaantsi nosaiki-motan-takamiri, Tasorinkantsi sintsita-kainari, noyotantari iroopirori onatzi okaratzi nokaman-tayitzimiri. Piñaajüitakina aajatzi tsika nokanta nosaiki-moyitakimi, oshiki noninta-piintaki nonkaminthaa-yitimi. ⁶ Okantawita oshiki pikimaatsi-waitaka, iro kantacha pikimisanta-yitanaji, tima Tasorinkantsi oimosirinka-kimiri. Irojatzii pimatantanaarori okaratzi nantakiri naaka aajatzi okaratzi yantakiri Awinkathariti. ⁷ Ari okanta ikimitan-tanaamiri ikaratzi kimisanta-yitanaa-tsiri nampiyitarori maaroni nampitsiki anta Macedonia-ki aajatzi anta Acaya-ki. ⁸ Tira iri aparoni kimakowinta-jimini tsika pikantana pikimisantari Pawa, ithonka ikimakoi-takimi aajatzi tsika-rika-payi. Tima noninta-witaka nonkaman-tirimi tsika pikanta pikimisanta-yitaji awiroka, ⁹ iriitaki itaatakaro ikamanta-wakina naaka tsika pikanta-yitaka paakamiithatakina, tsika pikanta piwashaanta-yitanajiri piwawani-witari, iro pininta-pirotanaki pantayita-najiro inintziri Añaanita-tsiri Pawa, Iroopirori. ¹⁰ Ikamanta-kinaro aajatzi tsika pikanta awirokaiti piyaawintari Jesús impiyi inkinapajiro inkitiki, tima iriitaki Pawa asitari iwañaajiri ikamawitaka. Iriitaki matironi iwawisaako-siritai arokaiti aririka omonkara-paititajyaa iwasankitaan-tayitaira.

2

Yantayitakiri Pablo Tesalónica-ki

¹ Iyikiiti, piyojüitzi awiroka ti aminaasityaa okaratzi nojataki nariitami. ² Piyojiitzi aajatzi, pairani tikira nojatiita pisaika-jiitzi awiroka, oshiki ikisaniintai-takina nampitsiki Filipos, iwasankitaa-waitai-takina. Iro kantacha isinti-sirita-kaana Pawa nokinkithata-kaanta-kamirori Kamiithari Ñaantsi, okantawitaka imaimanitaitakina. ³ Tima ti nonkinakaa-sityaaro okaratzi noñaani-yitakari, ti nonkaaripiro-siriti noñaawintan-tamirori, ti noninti namatawitanti. ⁴ nonkinkithatakimi Kamiithari Ñaantsi tsika okanta inintakaa-kinari Pawa. Iriitaki ñaanta-sirita-kanari naaka, iri otyaanka-kinari. Irootaki kaari noñaawintan-tapaa-kamiro ookimoyitariri atziri, apatziro nokinkithatziro ookimotariri Pawa, tima iriitaki yotasiritan-tatsiri. ⁵ Tima piyojüiti awiroka ti iro nonintaa-kotantamiro okaratzi nokinkithata-kimiri, iro noñaantyaarori ayimatina noshikiyiro nowaararo. Iriitakira yotatsi Pawa. ⁶ Ti iro nonintaa-jati pimpinkathata-sityaana. Okantawitaka naakataki Intyaankaa-riti Saipatzii-totaari, ontzima-tyiimi impinka-thaitajina. ⁷ Iro kantacha nowayinthaani nowajimi, nosiyakaro aparoni iniroitari aririka aamaako-wintyaari iincha-nikiti. ⁸ Tira apatziro nonkinkitha-timiro Kamiithari Ñaantsi, antaroiti notakoyitakami kantacha nosiniwintyaamimi.

⁹ Tima pinkinkithasiritairo nitanta-nakarori nokinkithatziimiro iñaani Pawa, oshiki nantawaitaki namanantan-tyaari nowariti, kitaitiri aajatzi tsitiniri nantawait-aki. Irootaki kaari pipasitan-tanaro awirokaiti. ¹⁰ Piyojiitzi awiroka tsika nokanta nosaiki-motakimi aajatzi ikantzi-takari Pawa iyotzi irirori, tima kamiitha-siri nokan-taka, kitisiri nokantaka ti intzimi impaityaa kantako-waitinari. ¹¹ Piyotzi aajatzi oshiki nokawintha-yitajimi, nosiya-kotari asitaa-nita-chari iyomitaa-najiri iitomi, yoimosirinkari. ¹² Ari nokimi-tzita-kamiri awirokaiti, nosintsithatziimiri inkini pantay-itainiri ikowakaa-yitzimiri Pawa, tima iriitaki oyosiyitaimi, ari piñiuro pisaikai tsika ipinkathari-wintantaji, tsika otzimi iwaniinkaro.

¹³ Irootaki nojataan-tarori nopaasoonkita-najiri Pawa. Tima pairani owakira pikimawakina nokaman-tapaa-kimiro ñaantsi, piyotanaki kaari iñaani atziri, irootaki

iroopirori iñaani Pawa. Pikimisanta-nakiro, antakaa-yitaimiro okaratzi ikowa-kayimiri pantayitainiri. ¹⁴ Ari pisiyanaari awirokaiti ikaratzi kimisanta-najiriri Jesús Saipatzii-totaari anta iipatsitiki Judá-iti, tima antaroiti iwasankitaakiri Judá-iti ishininka-payi. Ari ikimi-tzita-kamiri pishininka awiroka iwasankitaa-yitakimi. ¹⁵ Tima iriitaki Judá-iti owamaakiriri pairani Awinkathariti Jesús, irijatzi owamaayita-kiriri pairani Kamantanzinkari. Irijatzi omisitowa-yitakinari naaka-payi. Antaroiti ikisaniintakiri atziri-payi. Irootaki kaari onimotziriri Pawa. ¹⁶ Tima ti inintajiiiti nonkinkithata-jiniri ñaantsi kaari Judá-iti onkantayaa yawisako-siri-yitan-tajyaari iriroriiti. Ari okantari ishikita-tziiro iyaari-pironka yokaiti Judá-iti, ari iñaamai-tajyaaro iwasankitaa-jiri Pawa apaata.

Isaikan-takari Pablo intaina

¹⁷ Iyikiiti, osamani okantawitaka asaiki-mota-wakaa intaina, oshiki nokinkisiryaa-kota-piinta-jiitakimi. Iro kantacha oshiki noninta-witaka apiitairo añaawakai-yitajyaa. ¹⁸ Ari noninta-witaka nariityaami, iro kantacha oshiki itzika-tzikatakina Kamaari. * ¹⁹ Iro kantacha apaata aririka impiyi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, awirokatakai kantakai-yaaroni noñaanta-jyaarori noyaako-niintani, nonkimo-siritaji. Tima awirokaiti kantakai-yaaroni impinatatantyaanari osiyaromi yamathaitaatiyinami. ²⁰ Awiroka-jiitaki kantakai-yaaroni noñaantyaarori nontharowintajyaa apaata nonkimo-siritaji.

3

¹ Irootaki nopampi-thesisyaakari pairani nosaiki naaka nampitsiki Atenas, ² iri nontyaantimiri Timoteo pisaika-jiitzira awiroka. Tima yoka Timoteo iyiki inatzi, oshiki yantayita-kiniriri Pawa. Ari notsipatakari noñaasintsitakaro nokinkithatziro Kamiithari Ñaantsi tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. Tima aririka yariitakyaa pisaika-jiitzi awiroka, iriitakira aawyaa-sirita-paakimini, inkimosiriwinta-pajyaami pijatakaantyaarori pinkimisanti. ³ Tira noninti onkantzi-moniintyaami aririka inkimaantsitakaayitimi, tima ari onkantyaari irootaki awishimo-yitainiri. ⁴ Irootaki nokanta-yitzi-takamiri pairani nosaiki-motan-tamiri anta, irojatz piñaayitakiri okaratzi awishimo-yitakimiri. ⁵ Iro kantacha ti onkanti namawita-pajiro naaka, nonintzi noyoti aikiorika pikimisanta-jiitzi. Aamaa-sityaa inintha-sirita-kaimi Kamaari piwashaantiro pikimisantzi, arira aminaasi-waityaami okaratzi nokaman-tawita-kamiri pairani. *

⁶ Iro kantacha ijata-kitzi Timoteo yariitami, piyaja nosaiki naaka. Ari ikamanta-paana aikiro pijatatzii pikimisanta-jiitzi, otakotani pikanta-wakaa-jiitaka. Ikamantakina aajatz oshiki pikinkisiryaa-piinta-jiitana, pinintzi piñiina, ari nokimi-tzitakari naaka nonintzi noñiimi awirokaiti. ⁷ Iyikiiti, okantawitaka oshiki noñiira aka ikimaatsitakawaitai-takaana, iro kantacha kimosiriwinta-siri nokanta, tima noyotzi aikiro pijatakaatziro pikimisanta-jiitatzii awiroka. ⁸ Tima noyotaki aikiro pijatatzii piriipiro-winta-najiri Awinkathariti, irootaki onimotan-tanari nosaiki. ⁹ Antaroiti nopaasoonkitakiri Pawa, tima awiroka-jiitaki matakirori pikimo-siri-pirota-kaana. ¹⁰ Aikiro nakowinta-tyiyyaaro namani kitaitiri aajatz tsitiniri, onkantayaa nomatan-tyaarori napiitiro nariityaami, arira notampatzikati-mirori tzmatsi-rika pikinakaa-sitakari pikimisantanaji.

¹¹ Iriira nokowa-kotzi Asitairi Pawa aajatz Awinkathariti Jesús, tampatzika nowanakiro nojati pisaika-jiitzi awiroka. ¹² Nokowa-kotziri aajatz iriitaki kantakai-yaaroni piñaantyaarori pintakota-wakaiyaa, ari pinkimita-najiriri pasini-satzi atziri. Iro nonintziri pisiyaa-kota-jyaanaro naaka tsika nokanta notakotaami awiroka. ¹³ Onkawintha yaawyaa-sirita-kayimi Asitairi Pawa, kitisiri pikanta-yitanaja, airo itzimi impaityaa kantako-waitimiri apaata aririka impiyi Awinkathariti Jesús, intsipata-jyaari ikaratzi yasiyitaari. †

4

Okaratzi onimotziriri Pawa

¹ Ari okantari iyikiiti. Iriitaki kantakai-yaaroni Awinkathariti Jesús nonkantimiro iroka ñaantsi, sintsiitha nonkantimi. Pairani noyomitaa-kimiro pantayitairo okaratzi onimotziriri Pawa. Ari pimatzimaitakaro. Iro kantacha nonintzi aikiro pijatakaa-tyiuro irojatz pinthotaayanta-pirota-kyaarori. ² Aritaki piyojiitaki awiroka, iriitaki Awinkathariti Jesús matakaa-kinarori naaka okaratzi noyomitaa-yitakimiri. ³ Iroka okaratzi inintziri Pawa iwamiitha-siritan-tyaamiri: airo pimayimpi-waitzi. ⁴ Ontzima-tyiira piinata-jyaaro pitsipatari, irootaki impinkathatai-tantyaamiri pinkiti-siritanaji-rika. ⁵ Airo

* 2:18 Kamaari = Mishatantaniri * 3:5 Kamaari = Mishatantaniri † 3:13 yasiyitaari = kitisiriri

ayimawaitzimi pimayimpi-waiti. Irootaki imata-piintziri kaari kimisantairini Pawa. ⁶ Paamawintyaa piwari-siriziri = kari iyiki kimisanta-naatsiri. Tima nokaman-takimiro aritaki iwasankitaakiri Pawa antakironi iroka. ⁷ Ti ininti Pawa ankimita-kotyaari mayimpi, apatziro inintzi ankiti-siri-yitaji. ⁸ Tirika pinkimisanti ti naaka pithainkaki, Pawa pithainkaki. Tima iriitaki Pawa otyaanka-kimiriri Tasorinkantsi.

⁹ Thami nonkinkithata-kayimiro iroñaaka tsika okanta-kota itakotaantsi. Okantaw-itaka ti onintawityaa napiita-jimiro awirokaiti. Tima pimatakiro pitakota-wakaiyita. ¹⁰ Aritaki pimatankari pitakoyitakari iyikiiti ikaratzi nampiyitarori maaroni pipatsitiki Macedonia. Iro kantacha ontzima-tyiira pijata-kayiro irojatzi pithotyaa-pirotantakyaarori. ¹¹ Ontzima-tyiira pamina-minatiro pisaikan-taiyari kamiitha. Ti onkamiithati pimaimanitanti, apatziro pantiro okaratzi pantawairi-yitari awiroka. Tima irootaki noyomitaa-yitakimiri pairani. ¹² Irootaki iñaantyaamiri kaari kimisanta-yitatsini, tampatzika-siri pikantayita, tikatsi kowityii-motyaamini.

Impiyaji-rika Awinkathariti

¹³ Iyikiiti, nonintzi nonkinkithata-kotimiri tsika inkantajyaa apaata kamayitain-tsiri kimisantanzinkari, irootaki piyotan-tyaari awiroka. Airo pisiya-kotantari kaari kimisanta-tsini, kaari yotatsini aririka yawisakotaimi, antaroiti yiraaniinta iwasiri-waita. ¹⁴ Tima ayojiitzi aroka ikamawitaka Jesús, iro kantacha añaaji aajatzi. Ari inkimitaa-jiriri apaata Pawa ikaratzi kimisantain-tsiri, aritaki iwañaayitairi aririka impiyaji Jesús. ¹⁵ Iroka iyota-kayiri Awinkathariti: Apaata aririka impiyi, iriitaki itawajyaaroni iñaawajiri ikaratzi kamayitain-tsiri. Irooma arokaiti akaratzi añaayitaira iroñaaka, arokaiti ampoiwaita-tsini. ¹⁶ Ari inkimai-tawajiro inkaima-paaki jjiwari Maninkariiti, intyoota-kaantapaji Pawa. Inkantyya ikaratzi kamayiwitain-chari, iriitaki itanakyaaaroni intzinaanaki. ¹⁷ Impoña arokaiti ikaratzi kaari kamayita-tsini, aritaki antsipata-najyaari awajinoka-sita-wajyaari Awinkathariti, amonthaa-wajyaari minkoriki. Asira owairo antsipata-jyaari Awinkathariti. ¹⁸ Irootaki iroka ñaantsi poimosirinkanta-wakaan-tajyaari.

5

¹ Iro kantacha iyikiiti, ti onkowa-jaantyya nonkaman-timiro tsika-paiti awisayiti iroka-payi. ² Aritaki piyojiitaki awiroka, ti iyotaitiro tsika-paiti, omapoka-sitajyaa, osiyawaityaaro aririka imapokaiti inkositaiti tsitiniriki. ³ Ari intzima-wityaa kantatsini: "Asaiki kamiitha, tikatsi maimanitaini." Iro kantacha ari imapokai-tairi yapiroi-tajiri maaroni. Isiya-kota-jyaaro okimaatsi-waita kooya aririka ontzima-niti, tikatsi inkina-kayitiro awisa-sitan-tajyaari onkarati pokayita-tsini. ⁴ Irooma awiroka iyikiiti airo okompitzi-mowaitami iroka, imapokai-tzimi = kari apaata ikimiantanzi aparoni kosintzi. ⁵ Tima piyota-kotairo awiroka, ti pisiyaari aniiwaita-sita-chari tsitiniri airo iñiitantari. Iriitakira pisiyaari aniiatsiri kitaitiri, okoñaatzi-moyitairi. ⁶ Aritaki okimitari aajatzi, ti onkamiithati asiyaari maapirota-tsiri, amawinta ankanta-yityaa, asiyaari sakiwintantatsiri. ⁷ Tima tsitiniri imaapiintaitzi, ari isinkitaitari aajatzi. ⁸ Irooma arokaiti yotantari ankanta-jiityaa, osiyaari ikaratzi aniiita-piinta-tsiri kitaitiri. Owitsikaanta ankanta-yitajyaa, ankimisanta-yitaji, antakotan-tajyaa. Osiyaari iwitsikaanta owayiri, ikithaataro asirota-tsiri iithaari. Yawintaaro asiro-nakita-tsiri yamathaitari. Irootaki amatairi aroka awintaa-najyaaro awisako-siri-yitaji. ⁹ Tima ti ininti Pawa iwasankitaa-yitajai, apatziro inintzi awisako-yitai akimisantajiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁰ Iriitaki kamawinta-kairi arokaiti. Tikatsi ompaityaa ankamawityaa, tikatsi ompaitzi-tajyaa añaayitaji, aritaki antsipata-jyaari apaata aririka impiyaji. * ¹¹ Ontzima-tyiira pinkimosiriwinta-sirita-wakaan-tajyaaro iroka, tima irootaki pimajiiitakiri.

Isintsi-thatziri Pablo maaroni iyikiiti

¹² ¡Iyikiiti! Pimpinkatha-yitairi ikaratzi oyomitaa-yitajimiri, ari pinkimitairiri ikaratzi jiiwayitimiziri pikimisantairi Awinkathariti. Tima oshiki iñaasintsitako-winta-yitakami. ¹³ Pintako-yitajyaari piñiuro okaratzi yantzimo-yitakimiri. Ontzima-tyiira pisaika-kaayita-wakaa-najyaa kamiitha. ¹⁴ Pisintsi-thayitairi awiroka pirantziiti. Ari pinkimitairiri aajatzi ikaratzi parisiri-yitain-tsiri, poimosirinka-itairi, pitzi-siri-yitairi kaari aawyya-siri-waita-tsini ikimisantaira. Airo pisamawaitari yokapayi. ¹⁵ Ti onkamiithati pimpiyatantyya, pinkowa-piinti awiroka paakamiithata-wakaiyaa, pimatzii-tyaari ikaratzi kaari pishininkata. ¹⁶ Kimosiri pinkanta-piinta-jiityaa. ¹⁷ Pasi piwairo pamana-piinta-yitaji. ¹⁸ Tzimatsi-rika awishimo-yitimini, pimpaasonkitiri Pawa. Tima irootaki

* 5:10 ankamawityaa = amawityaa; añaayitaji = asaakiti

inintziri irirori antayitairi akimisanta-jirira Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁹ Airo pimanonka-waitziro yanta-kayimiri Tasorinkantsi. ²⁰ Ti onkamiithati pimaninta-waitiro okaratzi ikamantantai-tziri. ²¹ Iro kantacha ontzima-tyiira paminawakiro kamiithaini okaratzi ikamantantai-tziri. Impoña piriipiro-winta-najiro onkarati kamiithasirita-kayimini. ²² Piwashaantiro awirokaiti maaroni kaaripiro-yitatsiri.

²³ Tima nonkowa-kotiri Pawa aikiro ijatakaa-tyiuro yoiti-siritajimi, iriitaki kantakaarori asaikan-tayityaari kamiitha. Nokowa-kotziri yaamaako-wintyaami maaroni, piwathaki aajatzi pisiriki. Irootaki airo otzimanta inkanta-koita-jimiri apaata aririka impiyi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ²⁴ Tima iriipiro-siri-pirori inatzi irirori, aritaki imatakaajairo.

Owiraantarori withataantsi

²⁵ ¡Iykiiti! Pamana-kota-piintajina naakaiti. ²⁶ Piwithatyaanari ikaratzi kimisanta-naatsiri anta. † ²⁷ Nonintzi piñaanatiniri aajatzi iroka nosankinari, tima irootaki inintziri Awinkathariti. ²⁸ Onkamintha inisironka-yitajyaami Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowí.

† 5:26 piwithatyaanari = thoporotaantsi; kimisanta-naatsiri = iyiki

APITI ISANKINATZINIRI PABLO TESALÓNICA-SATZI

Withataantsi

¹ Naaka Pablo sankinatzi-mirori iroka notsipatari Silvano aajatzi Timoteo. Notyaankimiro anta Tesalónica-ki pasiiti pikarajiiitzi yasiyitaami Pawa Asitairi, aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ² Onkawintha inisironkataimi Asitairi Pawa, isaikakaa-yitaimi kamiitha. Ari inkimita-jimiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

Yamina-kotairi apaata Pawa kaari-piro-siriri impiyaji-rika Saipatzii-totaari

³ Iyikiiti, okowa-pirotatya nombaasonkita-kota-piintajimi Asitairiki Pawa, tima aikiro pijatakaa-nakitziro pikimisanta-yitanaki. Aikiro pijatakaa-nakitziro aajatzi pitakoyita-wakaanaka. ⁴ Irootaki nosirita-piintan-tamiri aririka napatojiityaa notsipayitari pasini iyikiiti, nokanta-jiitzi: "Aikiro ijatakaa-tziro ikimisanta-jiitzi Tesalónica-satzi, okantawitaka antaroiti ikimaatsita-kaitakari."

⁵ Ari okoña-pirotziri tampatzika inatzii Pawa yamina-kotantzi. Osiyawaitakaro iwitsika-rontyaami Pawa inkini impinkathari-wintimi. Irootaki pikimaatsi-wintantayita-karori iroñaaka. ⁶ Iro tampatzikata-tsiri aajatzi inkimaatsi-yitakai-yaari Pawa ikaratzi kimaatsi-yitakaa-waitamiri awiroka. ⁷ Irooma maaroni arokaiti, akaratzikimaatsi-waiyitaka, otampatzikatzii iwatsinaryaa-kotaitajai aririka impiyi Awinkathariti Jesús, inkinapaji inkitiki intsipa-yitajyaari Maninkariiti tzimatsiri isintsinka, ⁸ inkinan-tapajyaari ipaama-porinthataki paamari. Ari iwasankitaa-jiriri kaari yotajirini Pawa, kaari kimisantaironi Kamiithari Ñaantsi ikinkithata-koitziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ⁹ Iriitaki atsipita-yaaroni yapiroi-tairi, irasi iwiro impyaa-sitajya, airo iñaajiro iwaniinkaro Awinkathariti tziimi-motziriri isintsinka. ¹⁰ Tima apaata aririka impiyi Awinkathariti, impinkathata-wairi yasiyitaari, okiryaaantzi inkanta-wintawajyaari. Ari pinkanta-yitajyaari aajatzi awirokaiti, tima pinkimisantajiro okaratzinokaman-takimiri. * ¹¹ Irootaki namanakoyita-piintan-tamiri awirokaiti. Nokowakotziri Pawa pinkimitan-tajyaariri tsika ikantayitaja ikaratzi ikaima-siritakiri. Nokowakotziri yaawyaa-sirita-kaayitajimi pantanta-yityaarori kamiitha-yitatsiri piwiro pantiro pikimisantaira. ¹² Ari onkanyaa pimpinkathatan-tyaariri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, impoña impinkathata-kaanta-najimi irirori. Iriitakira Pawa nisironka-yitaini aroka aajatzi inkimitajai Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. †

2

Iñaayitairi owaaripiro-siritan-tsiriri

¹ Iyikiiti, nonkinkithatimiro tsika okanta-kota antsipata-jyaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari aririka impiyi apaata. ² Ti noninti pinkinkisiryaa-siwaytyaa aritakira piyaja Awinkathariti. Kimitaka tharowa-siri pikanta pikimakiri anta iñaakakari Tasorinkantsi, ikantzi: "Piyaka Awinkathariti." Aamaa-sityaa ari inkantai-takimi: "Irojatzii iroka ikantakinari Pablo. Tima ari okanta isankinata-kinari." * ³ ti ari onkanyaa, paamaiyaa yamatawitai-tzimi = kari. Tima aririka impiyi-matai apaata Awinkathariti, itanakaayaro imaimanaitairi Pawa, impoña iñiiti owaaripiro-siritan-tatsiri. Iriitaki ipaitai-tziri "Otomi pyaasi-waitaantsi," tima impyaa-siwaytyaa irirori. ⁴ Kisaniantan-taniri inatyii, inintzi yanaanta-paaki inkimita-kaityaari ipinkathai-tziri Pawa tasorintsi-pankoki. Inkanti: "Pawa nonatzii naaka." ⁵ Tima nokaman-tayita-kimiro iroka nosaikimotanta-paintamiri pairani. ⁶ Piyoojiitzi awiroka ipaita otzikakiriri kaari ikoñaatzi-tanta owaaripiro-siritan-taniri, apatziro inkoñaati apaata aririka omonkara-paitita-paakyaa-rika. ⁷ Tima antawaitaki imananiikiini owaaripiro-siritan-tatsiri. Iro kantacha tzimatsira otzika-piinta-kiriri, irojatzii apaata iñaakan-tanta-kyaariri, ⁸ aripaiti iñiitiri owaaripiro-siritan-tatsiri. Tima aririka impiyi Awinkathariti, isintsinka yapirotan-tajyaariri iwamaapajiri, apatziro intasonkakiri. ⁹ Yoka koñaata-tsini apaata, isintsitakani Kamaari inatzii. Ari ontzimaki isintsinka, oshiki yamatawitanti aririka intasonka-wintantayita-paaki. † ¹⁰ Tzimatsi maninta-yitakirori inkimisantaironi iroopirori ñaantsi,

* 1:10 yasiyitaari = kitisiriri † 1:12 pimpinkathatan-tyaariri = wairontsi * 2:2 Ipiyaka Awinkathariti = litaitiriri Pinkathari † 2:9 Kamaari = Mishatan-taniri

iroowitaka yawisako-siritan-tajjaarimi. Iriiyitakira pyaasitaa-chani yamatawitakiririka owaaripiro-siritan-taniri. ¹¹ Iriitaki kantakai-yaaroni apaata Pawa inkimisantan-taityaariri owaaripiro-siritan-taniri. ¹² Irootaki iwaskanitai-tantyaariri inkarati thainkawa-waita-tsini, tima oshiki inkimosiriwintakaro yantaitziro kaari-pirori.

Iyosüitai-takiri awisako-sirita-tsini

¹³ Iyikiiti itakotani Awinkathariti, aikiro nakowinta-tyiyyaaro naaka namanakowintajimi nopaasoonkitziri Pawa. Tima pairani tikira iwitsiki-miita iyosüitzi-takamira pawisako-siritai, irootaki pikimisantan-taarori iroopirori, irootaki yasitan-taamiri Tasorinkantsi. ¹⁴ Iriitaki otyaanta-kinari naaka nokinkithatan-tamirori Kamiithari Nãantsi, ari onkanyaa piñaanta-jyaarori apaata impinka-thaitaimi inkimitai-tirira irirori Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, otzimi-motziri iwaniinkaro. ¹⁵ Ari okanta iyikiiti, ontzimatyii piriiro-wintairo okaratzi noyomitaa-kimiri nosaiki-motanta-paintamiri pairani. Ari pinkimitarori aajatzi okaratzi nosankinatzimiri.

¹⁶ Tima itakoyitai Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, aajatzi Asitairi Pawa. Iriitaki owatsinaryaa-koyita-piintairi, irijatzi kaminthaa-yitajairi ikasiya-kaayitairo okaratzi oyaakoniintajiri. ¹⁷ Onkawintha inkimosiriwinta-siritakaa-piintyaami, iriitaki aawyaa-sirita-kayimini aajatzi, ari onkanyaa pijatakaan-tyaarori pinkinkitha-yitanajiro kamiithari, irojatzii pantayita-najiri awiroka.

3

Iñaapinkathaitiro iñaani Pawa

¹ Iyikiiti, pamana-kota-piintajina naaka nojatakaan-tyaarori nonkinkithata-kotajiri Awinkathariti, ari onkanyaa impinkathatan-tajjaariri pasini-satzi atziri-payi, inkimita-jyaami awirokaiti. ² Pamana-kota-piintaina inintatzi inkimaatsita-kaawaityaana kaari-piro-siriri, tima ti maaroni inkimiyitajai aroka akimisanta-yitzi. ³ Iro kantacha iriipirori inatzii Awinkathariti, aritaki yaawyaa-sirita-kaayitaimi, iriitaki aamaako-wintyaamini ikaaripirota-kaitzimi = kari. ⁴ Iriitaki Awinkathariti yotakaa-kinari aikiro pijatakaatyiiro pantayita-najiro okaratzi noyomitaa-yitakimiri, tima pininta-jiitaki pantiro. ⁵ Nokowa-kotziri Awinkathariti inkinkisiryaa-pirota-kayimiro tsika okanta itakotami Pawa. Yiriipiro-sirita-kaimi pisiya-kotan-tyaarori Saipatzii-totaari.

Ontzimatyii antawai-yitaji

⁶ Iyikiiti, tzimatsi inintziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari nonkantimiri: Ti onkamiithati paapatyii-yaari kimisantzinkari pirawaita-piinta-chari, ikaratziri kaari antironi noyomitaa-kimiri pairani. ^{*} ⁷ ontzimatyii pisiya-kota-tyaanaro naaka, tima ti nompira-waityaa nosaiki-motanta-paintamiri. ⁸ Tikatsi nonkampitimiri pimpanyaana noyaari, nopinatziro okaratzi pipayitanari. Sintiini nantawaitaki kitaitiri aajatzi tsifiniri. Ari nokinakairo kaari piñaantaro awirokaiti pimpina noyaari. ⁹ kamiithawitaka pimpayitinami nowariti, apatziro nantawaitaki sintsiini onkanyaa paminayitan-tyaanari, iro pisiya-kotan-tyaanarori tsika nokantaka naaka. ¹⁰ Irootaki nokanta-piinta-kimiri nosaiki-motanta-paintamiri pairani pinampiki, nokantzimi: “Kaari antawaita-tsini, airo iwaa.” ¹¹ Tima nokimaki ikantaitzi tzimatsi pikarajitzi anta pirawaita-chari, ti ininti yantawaiti, apatziro imaimanitan-tayitzi. ¹² Tzimatsi inintziri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari nonkanta-yitiriri yokaiti: “Airo pimaimanitantzi, santzikoi-tiini pantawintiro piwayityaari.”

¹³ Iyikiiti, airo pizamajiitaaro panta-piinta-najiro awirokaiti kamiitha-yitatsiri. ¹⁴ Tzimatsi-rika kaari kimisantironi iroka nosankinata-kimiri, airo paapatyaa-naari, irootaki iñaantyaarori impasiki-winta-yityaa. ¹⁵ Iro kantacha airo pikisaniintziri, piyomitayitairi pinkimita-kaantyaari iriimi pirintzi.

Owiraantarori tasonka-wintaantsi

¹⁶ Tima iriitaki Pawa kantakaarori asaikan-tayityaari kamiitha, nokowa-kotziri iriitaki onimota-kayi-mironi pisaika-jiiti okantawitaka piñaayitiro onkarati awishimo-yitimiri. Nokowa-kotziri intsiptyaami.

¹⁷ Iroka nosankinata-jaantzimiri naaka nakoki. Tima naaka Pablo owithatamiri. Irootaki namita-piintari aririka nontyaanki nosankinari. ¹⁸ Onkamintha inisironkayitaimi maaroni Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirorí.

* 3:6 inintziri = wairontsi

YITAKARI PABLO ISANKINATZINIRI TIMOTEO

Withataantsi

¹ Naakatakira Pablo osankinatzi-mirori iroka. Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, tima irootaki ikantakaan-tziri owawisaa-kotairi Pawa aajatzi Jesús Saipatzii-totaari ayaakoniintani. ² Awiroka nosankinatzi Timoteo, nokimita-kaantaami notomi nowimi akimisanta-naira. Onkamintha inisironkataimi Asitairi Pawa aajatzi Awinkathariti Saipatzii-totaari Jesús, onkawintha intakotyaami, piñiuro pisaiki kamiitha.

Ikinakaa-sitaitari iyomitaan-taitzi

³ Pairani nojatan-takari Macedonia-ki, nosintsi-thata-nakimi pisaiki Efeso-ki, ari onkantayaa piyomitaan-tyaariri saikayita-tsiri pinampiki, iwashaantajiro ikinakaa-siyitakaro iyomitaantzi. ⁴ Ikinkithata-siyitaro kinkitharintsi, iñaawinta-siyitaro tsika ipaiyita iwaisatziitini. Ti oiñaarontiro iroka-payi okaratzi yantakiri Pawa onkantayaa ankimisanta-tajyaariri, iro kantakaan-tzirori iñaana-winthata-wakaantari atziri-payi. ⁵ Aryaajaini aroka aririka ayomitaanti, akamantantziro tsika ikantaita itakota-wakaita. Tima aririka ankiti-siritanaji, aririka ankinkisiryaa-najiro tampatzikata-tsiri, aririka ankimisanta-pirotanaji, ari amatzirori atakoyitanta. ⁶ Ari itzipina-yitakari yoka-payi, aminaasi-waitaka okaratzi iñaawinta-yitziri. ⁷ Inintasi-waitaka iyomitaantiro Ikantakaan-taitani. Okantawitaka isintsi-thatantzi iyomitaan-tayitzi, iro kantacha tira inkimathatzi-tyaaro irirori okaratzi ikamantanta-witari.

⁸ Irooma arokaiti ayotzi omapiro okamiithataki Ikantakaan-taitsiri, iro kantacha ontzimatyii ankimathatiro opaita otzimantari ikantakaan-taitsiri. ⁹ Tira kari isankinaitiniri ikaratzi kamiitha-siritain-tsiri, iro iwasankitai-tantyaariri maimanitzin-kariiti, piyathariiti, kaari-piro-siririiti, tsimai-nkata-niriiti, thainkan-taniriiti, maninta-siritan-taniriiti, owamaayitziirisi asitariri, owantzin-kariiti, ¹⁰ mayimpiriiti, antaminthata-wakaa-chari isiramparin-kakiini, nosikan-taniriiti, thayawariiti, kamatawiriiti, ikaratzi tzika-tzika-yitziirori ayomitaan-tziro kamiithari. ¹¹ Tima onasityaa iroka Kamiithari Ñaantsi iwisiriyaa-wintai-takari, irootaki ikantakinari Pawa Tasorin-tsita-tsiri nokamantantajiro.

Yantawairi Pablo

¹² Iriitakira Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari sintsitakainari. Irootaki nopaasoonkantan-tariri, tima iyotzi aawyaa-siri-waitaana, ityaantakina nantawaitiniri. ¹³ Okantawitaka pairani oshiki nothain-kasiwaitakari, noisaniintani nowiri, nowasankitaa-piintakiri yasiyitaari, iro kantacha itakotaana irirori. Tima ti noyowityaaro okaratzi nantakiri tikira nonkimisanta-nakiita. ¹⁴ Iro kantacha yoka Awinkathariti antaroiti itako-pirotakana, ari nitanakari nokimisanta-najiri Jesús Saipatzii-totaari, oshiki notakota-naari, iriitaki kantakaa-kanarori. ¹⁵ Iroka nonkamantimiri iroopirori onatzii, ontzimatyii inkimisantaitiro:

Ipokaki Jesús Saipatzii-totaari aka kipatsiki iwawisaa-koyitairi kaari-piro-siririiti. Tima naaka anaayiwita-kariri maaroni nokaaripiro-siri-witaka. ¹⁶ Iro opoñaantari inisironkataana Jesús Saipatzii-totaari, ti isamaniintyaana okantawitaka naaka mapirowita-karori nokaaripirotsi. Tima tsika ikantaana naaka, ari inkanta-yitajyaari pasini inkarati kimisanta-yitairini, irasi iwiro yañaayitaji. ¹⁷ Onkamintha irasi iwiro impinkatha-piroi-tairi Aparonita-tsiri Pawa, Yotaniri, Añaanita-tsiri, Tasorintsi. Omapirowi.

¹⁸ Notomí, Timoteo, tzimatsi nonintziri nonkamantimiri. Onkimityaaro okaratzi ikinkithata-koita-kimiri pairani. Irootaki nokamantanta-mirori pintharowinta-siritantyaari pijatakairo piñaasintsi-pirotyaa kamiitha, ¹⁹ aikiro pakowinta-nakityii-yaaro pinkimisantanaki, aikiro pisiritanaki-yaaro tampatzikata-tsiri. Tima tzimayitatsi owashaanta-kirori. Okantawita ikimisanta-yiwita, kimiwaitaka impitamonka-kotakityii-yaami. ²⁰ Ari ikantakari Himeneo aajatzi Alejandro. Iriitaki nosinitakiri iwasinonkaa-yitairi Kamaari, ari onkantayaa iyotantyaari airo ithainka-tasorintsi-waitziri Pawa. *

2

Iñaawinta-koitziro amanaantsi

* 1:20 Kamaari = Mishatantani

¹ Iroka nitawakyaari nosintsi-thatimiri: Ontzimatyii pamanaji, pinkowa-kowintanti, pinkanta-kowintanti, pimpaasoonki-wintairi maaroni. ² Pamana-kotairi pinkathariti. Pamana-kotairi aajatzi jiwari-payi, ari onkantyya pisaika-yitan-tyaari kamiitha, pinkatha-tasorintsi pinkantyya, tampatzika-siri pinkantyya aajatzi. ³ Irootaki kamiithata-tsiri maaroni iroka. Irootaki onimotziriri Pawa owawisaako-siritairi. ⁴ Tima inintatzi Pawa maaroni yawisako-siritaiti, inintzi aajatzi maaroni iyotakoi-tajiro iroopirori ñaantsi. ⁵ Iroka iroopirori ñaantsi: Aparoni ikanta Pawa. Aparoni ikanta kantako-wintziriri atziri-payi anta Pawaki. Iriitakira yoka Saipatzii-totaari Jesús atziriwitain-chari irirori. ⁶ Iriitaki pinakowinta-kayiri maaroni ikamawintaira, yookakaako-winta-yitajai ininta-paitita-paakira Pawa. ⁷ Irootaki iyosiitan-takanari naaka Nontyaankaa-riti, iriitaki otyaanka-kinari nonkinkithata-kaayitajiri atziri kaari ashininkayita, noyomitaa-yitajiri inkimisanta-yitairo iroopirori ñaantsi. Tima omapiro onatii iroori.

⁸ Tsika-rika yapatota-jita-piintyya, nonintzi yamana-piinta-yitaji atziri, tzinaa-wako inkantyya ikimita-piintara. Iro kantacha kitisiri inkanta-yityaa, airo ikisa-wakaa-waita, airo ifaana-winthata-wakaa-waita. ⁹ Ari onkimita-najyaari kooya-payi, airo onintasi-waita onkithaayaa waniinkata-chari, aparaawaitiri kiriiki amananta-yitiri othatani poriryaa-yitatsiri, onintasi-waityaa owaniinkatiro oisi. ¹⁰ ontzimatyii iroakiti amitajyaro okaratzi kamiithata-tsiri. Ari okantari kooya-payi otakatiriri Pawa, pinkathatziriri aajatzi. ¹¹ Aririka iyomitaan-taiti, awakimpitya onkanta-yityaa kooya onkimisanti. ¹² Ti nosinita-kaantiro oyomitaanti kooya, ti nosinita-kaantiro ojwatiri sirampari-payi aajatzi. Apatziro owakimpita-yityaa onkimisanti. ¹³ Tima iriitaki Adán yitaitaka pairani iwitsikai-takiri, iro ampoita-paintsiri Eva. ¹⁴ Kaari Adán yamatawitaitaki pairani, irootaki kooya yamatawita-jaantaitaki irojatzii antanta-karori kaari-pirori. ¹⁵ Iro kantacha iroka kooya-payi tsimanta-yitatsiri, aritaki onkantaki awisako-siri-yitai aikiro-rika ajatakaa-nakityiuro onkimisanta-yitai, itakotan-tayitajyaa, onkiti-siri-yitaji, airo ookaasintyakiyitziro oithaari oniwitakantyyaari.

3

Tsika inkanta-yityaa jiwari-payi

¹ Iroopirora nonkantimiri: Tzimatsi-rika nintatsini ijwatiri kimisantzin-kariiti, ari okamiithatzi okaratzi inintzirii yantiri. ² Ikaratzi jiwayita-tsiri ontzimatyii inkamiitha-siriti, airo itzimayitzi impaityaa ñaawinta-waitirini, iinapiroyityaaro iina, yotzinkari inkantyya, yanta-piintiro kamiithari, impinkathata-kaantyya, yoimaayitan-taniti iwankoki, yomitaan-taniri inkanta-yityaa. ³ Airo isinkita-piinta, airo ikisa-piinta, itakotaniri inkantyya, tsinampa-siri inatyii, airo ayimawaitziri ishikyiiro iwaararo. ⁴ Iyoti ijwayitairi ikaratzi saika-pankotziriri, pinkatha inkantanti iwaiyani, airo ipiyatha-waita. ⁵ Tima aparoni atziri kaari yotironi ijwata-kaanti iwankoki, ¿kantat-sima ijwawintiri ikaratzi kimisanta-najiriri Pawa? ⁶ Ari ikantari aajatzi owakirata-tsiri ikimisantzi, airo okantzi ijwata-kaanti. Tima aririka imatari ijwatii, ari inkantakaa-piro-waita-nakyya, ari inkimita-kota-kyaari okaratzi awishi-mota-kiriri pairani Kamaari. ⁷ Aririka piyosiiti jiwatziriri kimisantzinkari, pamini ipinkathatzi atziri-payi kaari kimisanta-tsini. Iriirika piwaki ikantako-waitai-tziri, iriitakira kaari kisasityaaroni yamatawitiri Kamaari.

Tsika inkanta-yityaa amikatotziriri jiwari-payi

⁸ Ikaratzi amikatotziriri jiwatziriri kimisantzin-kariiti, ontzimatyii impinkathata-kaantyya, awiintaari inatyii, airo isinkita-piintayita, airo ayimawaitziri ishikyiiro iwaararo. ⁹ Okowa-pirotatyya iyotako-yitairo okaratzi akimisantajiri kaari iyotakowitaita pairani, kinkisiryaa iwapiintairo tampatzikata-tsiri. ¹⁰ Omatantyyaari yamikatotiri jiwari-payi, ontzimatyii ifaantai-tawakyaari kantatsi-rika imatiro. ¹¹ Ari onkimiyityaari aajatzi kooya ontzimatyii ofaapinkathata-kaantyya, airo ofaawinta-kotan-tasiwaita, kimpoyaa-waini onkantyya, oriprowintayitanairo maaroni. ¹² Inkarati amikatotirini jiwari-payi inayityaaro iina, ijwatairi kamiitha iitomi aajatzi saika-pankotziriri. ¹³ Aririka imatanajiro, pinkatha iwaitiri, ari iyotanajiro yawintaa-sirityaa ikamantantairo tsika okanta ikimisantan-taariri Saipatzii-totaari Jesús.

Omapiro okamiithataki akimisantziri

¹⁴ Nokowataiki nojatimi sintziini nofiimi. Iro kantacha nitawakyaaro nosankinamitiro iroka, ¹⁵ aamaa-sityaa airorika nojatzita, nonkaman-tziyaamiro tsika ikantajiiita

* 2:9 poriryaa-yitatsiri = ooro, perla

isaikaitzi yasiyitaira Pawa. Tima ankarati yasiyitai Añaanita-tsiri Pawa, akimita-naaro okanta tzinkamitsi-pirori, arokaiti otzinkamitanaja ikinkithai-tziro iroopirori ñaantsi. ¹⁶ Omapiro aripirootzi okaratzí akimisantajiri, tira iyotako-witai-tyaaro pairani tsika ikantajüita ipinkatha-tasorintsitaitzi. Iroka akimisantziri: Yatzirritzi-motantaki Pawa, Iriitaki oñaakan-takiriri Tasorinkantsi iriipirori inatzii. Iriitaki Maninkariiti okiyita-kariri, Iriitaki ikinkithata-koitakiri pasini-satziki atziri. Iriitaki ikimisantai-tziri maaroni kipatsiki, Iriitaki owajinokaa-chari iwaniinkaroki.

4

Ñaawintai-tziri oowashantzirori ikimisantawita

¹ Iro kantacha iroka ikantajiri Tasorinkantsi. Apaata, ari iñiitaki oowashantirori ikimisanta-witari, iro inintanaki inkimisanta-yitiro iñaani kamaari-payi, yamatawitan-tzira. ² Iyomitaa-waita-sitan-tyaaro amatawiri kaari iroopirotat-siri, airo ikimajiro iwasi-ñiinta-kotyaa yantakayitziri, jimpa-siri ikantaka. Isiyawaitakaro opirotakaantzi itayiita, tima ojimpa-wathata-kaanti airo akimajiro katsiri. ³ Airo isinita-kaantziro yaawakaityaa, intzita-kaantziro okaratzí iwaitari. Tira onkamiithati iroka. Tima arokaiti akaratzí akimisanta-yitajiri Pawa, ayotajiro omaapiro iwitsikayita-kayiro owaritintsi. Isinita-kairo awayita-jyaaro iroka-payi, ampaasonki-yitajiri. ⁴ Tima okaratzí iwitsika-yitakiri Pawa, kamiitha onayitatzii. Tikatsi ompaityaa aparawaitan-tyaaroni, ontzimatyii ampaasonki-yitajiri añaayitziro okaratzí ipayita-kairi. ⁵ Tima aririka amatakiro okantziri iñaani Pawa amanako-yitairo okaratzí ipayitairi, aritaki intasonka-wintakiro.

Antawaitai-niriri kamiitha Jesús Saipatzii-totaari

⁶ Iroorika piyomitaan-takiri iroka, pimatanaa-tziro pantawaitainiri kamiitha Jesús Saipatzii-totaari. Pimonkarata-naatziro okaratzí pikimisanta-najiri, pimatanaa-tziro kamiithari okaratzí iyomitaai-takimiri. ⁷ Piwashaanta-yitairo kinkitharintsi-payi kaari iroopirotat-sini, irootaki amita-piinta-sitakari masonto okinkitha-yitziro iroka. Ontzimatyii piñaasintsi-sirita-najyaa pimatana-tyaaroni pimpinkatha-tasorintsitai. * ⁸ Tima okamiithatzi-mowitai añaayitziro añaasintsi-waita koñaaroini awathaki, iro kamiitha-pirotat-tziri añaasintsi-sirita-najyaa añaantyaaroni ampinkatha-tasorintsitai. Tira iroo antanta-yitarori onkantyyaa anintaa-waitana-tyaari iroñaaka ainiro añaayitzi, añaajiro apaata anintaa-waitajyaa aririka añaaji. ⁹ Iroopirori onatzi iroka ñaantsi, ontzimatyii ankimisantaji maaroni. ¹⁰ Irootaki añaanta-yitarori añaasintsiyita, sintsiini antawai-yitzi, tima oyaakoniintani owairi Pawa tsika itzimi añaanita-tsiri. Kantatsi iwawisaako-siritairi maaroni atziri-payi, iriitakira iwawisaako-siri-yitaji inkarati kimisantairini.

¹¹ Irootaki piyomitaan-tayitairi iroka, pisintsi-thatan-tairo. ¹² Ti noninti inthainkima-waitaimi pimainaritzira. Ontzimatyii piñaakantiro tsika pikantanaja pikimisantaji, ari onkantyyaa inkimita-kotan-taityaamiri. Ontzimatyii paamaako-wintyaaro okaratzí piñaawai-yitzi, aajatzi okaratzí pantayitiri. Otakatani pinkantanti, iriipiro-siri pinatyii, kitisiri pinkanta-najyaa. ¹³ Sintsitha pinkanta-piintainiri piñaana-yitainiri atziri-payi sankinarintsi-pirori, pinkinkithata-piintairo, piyomitaanta-piintairo, irojatzí piñaanta-kyaaroni nariityaami anta. ¹⁴ Pinkinkisiryaa-kotiro iñaawinta-kimiri pairani jiwari-payi, ari okanta itasonka-wintana-takamiri iwasi-patzii-toyitan-tamiro irako. Paamaiya paparatziro = kari itasonka-wintaimi Pawa pimatana-taaroni iroka. ¹⁵ Ñaasintsi pinkanta-winta-najyaaro, onkantyyaa iñaantai-tyaamiri aikiro pijatakana-nakitziro pimatanaakiro. ¹⁶ Paamawintajyaa awiroka tsika pikantanaja, pinkinkisiryaa-kotyaa kamiitha onkarati piyomitaan-tayitairi, onkarati pantayitiri aajatzi. Aririka pimatakiro piriipiro-wintairo, aritaki piñaajiro pawisako-siritaji, aajatzi inkimiyita-jyaari ikaratzí piyomitaa-piintakiri.

5

Antainiriri pasini-payi

¹ Ti onkamiithati pinkisa-thayitiri antari-kona, kamiitha piñaana-yitiri. Iro kamithatatsi paakamiitha-yitiri pinkimita-kaantiri iriirikami piri. Ari pinkimitairi mainariiti, paakamiithatiri pinkimita-kaantiri iriirikami pirintzi. ² Ontzimatyii

* 4:7 masonto = antaro-konaiti

paakamiitha-yitiro antaro-kona-yitatsiri, pinkimita-kaantiro iroorikami piniro awiroka. Ari pinkimitairori mainaro-payi, paakamiitha-yitiro, airo pisiritaro pimaimani-waitiro pinkimita-kaantiro iroorikami pitsiro.

³ Paakamiitha-yitiro kinankaro tsika otzimi mapirotzirori okowityaa-waitzi. ⁴ Irooma aparoni kinankaro tzimayiti-tsiri otomi-payi, osari-payi, iriitaki itanakyaaaroni yaminiro yamitako-yitiro, ontzimatyii impiyata-jyaaoro yaamaako-winta-jyaaoro okimitaa-kirira pairani iroori yantaritan-takari irirori. Irootakira onimotziriri Pawa. ⁵ Irooma aparoni kinankaro matzirori osaikawaitzi apaniroini, awintyaari iroori Pawa, asi owiro aakow-intyaaro amani onkowa-kotairi kitaitiri aajatzi tsitiniri. ⁶ Irooma onkimosiriwinta-waityaa onintakaa-nikiini kinankaropayi, tira osaike kamiitha, kimiwaitaka onkamaki-tyiimi. ⁷ Pisintsi-thatiro omatanta-jyaaorori nokantakiri, ari onkantyyaa airo otzimanta ifaaawinta-kotai-tirori. ⁸ Tzimayitatsi kaari aminironi ishininkaiiti. Aririka onkinankaroti irira owatsi-pirotacha kaari aminaironi iriniro. Okimiwaitakaro iwashaanta-kityiromi ikimisantzi. Iriitaki mapirota-jaanta-kirori yanaanakiri ikanta kaari kimisanta-tsini.

⁹ Iroka kowachari isankinata-kotai-tantyaarori kinankaro-payi antawaitainiri Saipatzii-totaari: Antaro-kona onayitayii, oimitapintawitariri pairani oimi, * ¹⁰ kamiitha-siri okanta ikima-kotai-tziro, aamaako-winta okantziri intsipipaye, oimaantzi owankoki, aakamiithata-piintakiri kimisantzinkari, kaminthaani owapiintziri asinonkankari, omata-piintairo okaratzi kamiitha-yitatsiri. † ¹¹ Irooma kinankaro kaari antaro-konata-tsini, airo isankinata-koitziro. Airo okanta-pirota antawaitainiri Saipatzii-totaari, tima ainiro onintzi ayi oimi. ¹² Tima aririka aaji pasini oimi, aritaki inkanta-kowaitai-takiro, tima airo omonkaratziro okaratzi okantawitakari antirimi. ¹³ Aritakimi ompirata-nakyaaro, onkinayiti pankotsi-payi, onkinkitha-waita-kotan-tayiti, akakawaita-sitani onkantyyaa. ¹⁴ Irootaki nokowantari aayitaji otsipatari aparoni kinankaro kaari antaro-konata-tsini, ontsimani-yiiti, osaiikiita owankoki antawaiti. Ari onkantyyaa airo itzimanta impaityaa kisimawaitironi. ¹⁵ Tima tzimayitatsi matakirori, antawaita-sitakaro inintziri Kamaari. ‡ ¹⁶ Kinankaro tzimatsiri oshininkaiiti, iriitaki amitako-yitironi. Irooma kinankaro kaari tzimatsi oshininka-iiti, saikatsiri apaniroini tikatsi amita-kotironi, kowityaa-waitainiri onatzii-rika. Irootaki kowajaanta-chari yamitakotiro pasini kimisantzinkari-payi.

¹⁷ Ontzima-tyiira impinai-tairi jiwatakaan-tatsiri ipinkathai-tziri. Iriitaki impapirotaiti kinkithata-kaanta-piinta-tsiri, aajatzi ikaratzi yomitaanta-piinta-tsiri. § ¹⁸ Tima irootaki ikantakoi-tziri sankinaritsi-piroriki:

Aririka pantawaita-kairi pipira, tima ti pintashi-niinta-kaawaitiri.

Iroka ikantaitzi aajatzi:

Ontzimatyii impinaitiri antawaita-tsiri.

¹⁹ Ikaratzi-rika aparoni atziri kanta-kotziriri aparoni jiwari, airo pikimisantziri. Irooma inkarati-rika apiti, airorika inkarati mawa ñaakota-kirini yantakiro kaari-pirori, ari okamiithatzi inkimisantaitiri. ²⁰ Aikiro-rika ijataitayii yantaitiro kaari-pirori, payiri tsika ipiyota-jiita pinkisa-thatiri, ari onkantyyaa intharowan-taityaari, airo imatanajoro yantiro pasini-payi. ²¹ Nosintsi-thatzimi pantiro iroka. Tima aririka pimatanaajo, airo piñiuro yokawintanaki. Airo pikanta-waitzi "Airo nokisathatzi, tima iriipirori inatzi." Iyotzi Pawa nokantan-tamirori. Iyotzitaro aajatzi Jesús Saipatzii-totaari, iyotzitaka aajatzi Maninkariiti ikaratzi iyosiitakiri. ²² Ti onkamiithati pathawai-yaaro piwasi-patzii-totan-tyaaro pako ijiwatan-taityaari. Tima aririka iyomitai-takiri yantakiro kaari-pirori, kimiwaitakara awirokami kantakaa-sityaaroni. Ontzimatyii pinkiti-siritai awiroka.

²³ Tira apatziro pirapiintiro nijaa, iro kamiithatatsi piro kapichiini kachori, ari piñaakiro pisita-koti pimantsiya-waiwita.

²⁴ Tzimatsira atziri, tikira ifiñiro imishakowintaitiri yantakiro kaari-pirori, ikima-kotai-takiri maaroni. Tzimatsi pasini aajatzi kaari iyotakoitzi yantatziro kaari-pirori, apatziro inkimakoitiri apaata. ²⁵ Ari okimitari aajatzi, tira imanakota-piintiro atziri yantayitiro kamiithari. Irooma aririka yantiro kaari-pirori, ari inkowa-piinta-wityaa imanakotyaa, iro kantacha aritaki inkimakoi-takiri.

6

¹ Maaroni ompirataari, ontzimatyii impinkathatairi ompiratariri. Iro nokantantari, ari onkantyyaa airo itzimanta pairyaa-siwaityaarini Pawa, airo itzimanta kantako-waitaini

* 5:9 Antaro-kona = onkarati 60 osarintsiti † 5:10 aakamiithata-piintakiri = okiwa-kitzita-piintakiri; kimisantzinkari = kitisiriri ‡ 5:15 Kamaari = Mishatantani § 5:17 impapirotaiti = osiyarori apiti yapiitaitiro impinaitiro

ayomitaan-tayitziira. ² Ompirataari kimisanta-tsiri, aririka impiratyaa mi pasini kimisantzinkari, ti onkamiithati pinkanta-waiti: "Airo pisiya-kayinari pimpiratani, tima iyiki nowimi." Okowa-pirotatyaa yantawaitiniri iroopirori yoka ompirataari, itakotani iwiri, tima kimisantzinkari inatzi. Ontzimatyii piyomitaan-tairo iroka, pisintsi-thatan-tairo.

Kitisirita-kaanta-tsiri ipoña onimotaantsi

³ Aririka impoki nasityaaroni inkinkithata-kaanti, kaari kimityaaroni okaratzi iñaaniyitakari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, inasita-paakyaaro aajatzi iñaawintiro pinkatha-tasorintsitan-tatsiri. ⁴ Kantakaa-piro-wainiri inatziira, tikatsira iyoti. Apatziro inintzi irirori añaanaminta-wakaa-waityaaro ñaantsi. Iro ompoñaan-tyaari asama-wakaa-waityaa, amaimanita-wakaa-waityaa, ankawiyi-wakaa-waityaa, ankanta-kota-wakaa-waityaa, ⁵ ankansiinta-wakaa-pirototyaa. Irootaki imata-piintakari kaari-piro-siriri kaari yotakotaa-jatironi iroopirori ñaantsi. Ikinkisiryayita yaantyaaro kiriiki yamaminataro aririka impinkatha-tasorintsitanaki. Ti onkamiithati paapatyaari awiroka. ⁶ Aritaki okanta-tzimaita, kimota impinai-tairo apaata apinkatha-tasorintsiti. Iro kantacha añaantyaaroni impinaitai, ontzimatyii onimoyitajai añaari okaratzi tzimimo-yitairi. ⁷ Tima pairani owakira atzimapaaki ti amapaaki tzimimotairi. Ari okantari aajatzi aririka ankamaji, onkarati tzimimotairi airo aanajiro. ⁸ Tima ontzima-piintzirika ayaari, otzima-piintzi-rika akithaatari, ari onkarati tikatsi anintiri. ⁹ Iriima inkarati kowayitironi yashaarantya, okaima-siritziri inkaaripiro-siriti. Ikimita-kowaitakari sitsikachari ikintsiki, aririka yantayita-nakiro inintakaa-siyitari owaaripiro-tantsiri, irootaki pyaakaa-sita-jyaarini. ¹⁰ Aririka iniwitaita-piintyaa yashaarantya, okimiwaitakaro iroomi oparithatari kaaripiro-yitatsiri. Tzimatsi matakirori iniwiyitaro yashaarantya, iwashaanta-nakiro ikimisantsi, okimiwaitakaro iriimi kimaatsita-kaawaita-CHANIMI apaniroini.

Pinkimita-kaantiro piwayiri-winta-jyaaromi pikimisantanaji

¹¹ Irooma awiroka, yasitaami Pawa, airo panta-nitziro iroka-payi, pinkimita-kaantiro pisiya-pithatairo. Iro pamina-minata-piintanaji pintampatzika-siriti, pinkatha-tasorintsi pinkantya, pinkimisantairi Pawa, pintakotyaa pinkantya, kisasiwaini pinkantya, amatsinka pinkantya aajatzi. ¹² Aikiro pinkimisanta-naatyii, pinkimita-kaantiro piwayiri-winta-najyaaromi kamiitha-yitatsiri. Pinkimita-kaantiro aajatzi piña-sintsi-winta-jyaaromi irojatzi paantakyaaroni kanta-jitaa-chani añaakaajimi. Irootaki ikaima-siritai-tantamiri, ari okanta ikimantaamiri atziri-payi, pikantzi: "Nokimisantaji." ¹³ Tzimatsi nosintsi-thatimiri. Tima yoka Pawa añaakaa-yitziro irokarati tzimayita-tsiri, iyotzi nokantzimiri. Iyotzita aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, ñaawaita-piinta-kirori iroopirota-tsiri, irojatzi iñaawaita-paakiri yaitanakiri isaikira Poncio Pilato. Iroka onkarati nosintsi-thatimiri: ¹⁴ Airo pipiyathataro nokanta-kaanta-kimiri. Kitisiri pinkantya itzimi-kari ñaawinta-kowaita-sityaamini. Pijata-kayiro awiroka irojatzi impiyan-tajyaari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁵ Tima impokai irirori aririka imonkara-paitita-kaiyaaro Pawa, ankimosiriwintantai. Tima apaniro Pawa ijiwata-kaantairo maaroni tzimayita-tsiri, apaniro ipinkathari-wintziri ikaratzi pinkathari-winta-witachari, ari ijiwatziri ikaratzi ijiwawita-chari iroñaaka. ¹⁶ Iriitaki asitarori kantaitaa-chari añaantarintsi, yasi iwiro isaiki tsika osiparyaa-pirotzi, irootaki kaari yariitan-taitari. Tikatsi atziri matakironi iñiiri, airo imataitajiro aajatzi. Omapiro ipinkathari-tziri. Irasi iwiro impinkathari-wintantai. Omapirowi.

¹⁷ Ontzimatyii piyomita-yitajiri ikaratzi ashaaranta-chari iroñaaka, airo ishamiwaintanta. Airo yawintaa-siwaitaro iwaararo, tima airo asi owiro onkisotzi-motiri. Ontzimatyii yawintaa-yitajyaari Pawa, iriitaki matzironi inkimosiriwinta-pirota-kaantanta. ¹⁸ Piyomitaan-tairo yantaitajiro kamiithari. Ikimita apononi ashaarantaniri otzimopirotziri iwaararo, ari inkimita-najyaari yokaiti otzimimo-pirotziri yantari, iro inkimita-kaanta-najimi iroorika iwaararo. Piyomitaan-tairo inisironkai-tantya, ayimatiri impasitan-tayitajya. ¹⁹ Iroorika imatanajiri, osiyawaitakaro iwapiithaan-tyaaroni iwaararo inkasiya-kaiyaari apaata. Irasi iwiro iñiiri isaikaji kamiitha.

Owiraanta-paakarori ikantziriri Pablo yoka Timoteo

²⁰ Timoteo, piripiropi-wintairo piyomitaan-tairo okaratzi inisironkai-takami. Airo pimatzitiro awiroka tsika iñaawinta-sitaitaro kaari-pirori. Airo pimatzitiro awiroka tsika iñaawintasitaitaro karipirori ikimita-kaanta-witari iroopirori onatzi iyota-nitari.

* 6.5 Ti onkamiithati paapatyaari awiroka. = onasiyita ñaantsi-payi

²¹ Tima tzi¹matsi matayitakirori, ikinasi-waiyitaka, kimiwaitaka intzipina-winta-tyiromi onkarati inkimisantiri. Onkamintha inisironkai-tyaami. Omapiwí.

YAPIITAJIRO PABLO ISANKINATZINIRI TIMOTEO

Withataantsi

¹ Naaka Pablo osankinatziro iroka. Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzi, tima iriitaki Pawa nintakaa-kinarori noñaawintajiro ikasiya-kaakairi yañaakaa-yitajai Saipatzii-totaari Jesús. ² Awiroka nosankinatziro Timoteo, awiroka nokimita-kaanta notakotani notomi. Onkamintha inisironkataimi Asitairi Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, onkawintha intakotyaaami, piñiuro pisaikaji kamiitha.

Piñaawintairi Saipatzii-totaari

³ Ari nokanta-piintatya tsitiniri aajatzi kitaitiri namanako-yitzimi, nopaasoonkitziri Pawa, nantawaita-jiniri. Nomata-kotairi ikimiyitaka nowaisatzitini tampsatika-siriripayi. ⁴ Aririka nosirityaaro piraawaitaka pairani, oshiki noninta-taiki napiitajiro noñiimi, ari onkantyya nonkimo-siritan-tyaari. ⁵ Oshiki nokinkisiryaa-kotakimi tsika okanta pikimisanta-pirotan-tanakari. Tima irootaki itanakaro pisaro Loida, ipoña piniro Eunice. Noyotzi aajatzi ari pikimita-nakari awiroka. ⁶ Irootaki napiitan-tamiri nonkantimi: Piwakiratairo itasonka-wintakimi Pawa nowasi-patziitotan-takamiro pairani nako, pinkimita-kaantairo yoisaitziro paamari intsiwaki-mati. ⁷ Tima ti intharowa-sirita-kaanti Pawa. Apatziro yaawyaa-sirita-kaantzi, itako-sirita-kaanta, iñaako-sirita-kaanta.

⁸ Irootaki airo pipasiki-winta-kaantaro piñaawintiri Awinkathariti, ari pinkimitainari naaka, airo pipasiki-wintana yasitako-wintai-tanari Pawa. Iriitaki aawyaa-sirita-kayimini, pinkimita-kotan-tyaanari naaka, nokimaatsita-kowintaro Kamiithari Ñaantsi. ⁹ Irijatzi owawisaako-siri-yitairi Pawa, iriitaki kaima-siri-yitairi akiti-siritan-taari. Tira aroka matasityaaroni, iriitaki nintaintsi yantiro. Yasi iwiro pairani Pawa inintapiintaki inkaminthaa-yitai Saipatzii-totaari Jesús. ¹⁰ Irootaki imatakiri iroñaaka, ikoñaataki pairani Owawisaa-kotan-taniri, Saipatzii-totaari Jesús. Iriitaki matakirori yuüsinampairo kaamanitaantsi, yamayita-kairo Kamiithari Ñaantsi, iro ayotantaari yasi owairo yañaakaa-yitajai. ¹¹ Irootaki iyosiitan-takanari naaka Tyaantaariiti, iriitaki otyaantakina nonkinkithata-kaantajiro Kamiithari Ñaantsi, ipoña noyomitaa-yitajiri aajatzi kaari noshininkata. ¹² Irootaki noñaasi-waitan-tarori iroñaaka, iro kantacha tizimaita nompasiki-wintyya. Tima noyotzi naaka ipaita nawintaari, noyopirotzitizimi-motziri isintsinka, ari onkantyya airo iwashaanta-kaantanaro inintakaa-kinari nantajiniri irojatzi aririka omonkaratajyaa kitaitiri impiyan-tajyaari. ¹³ Ari pinkimitanajyaari awiroka, pimatako-tinaro tsika okanta pikimakina noyomitaantaki, pijatakaro pawintyyaari Saipatzii-totaari Jesús, otakoyitairi, asiyitairi aajatzi. ¹⁴ Ari inampi-siritan-takami Tasorinkantsi, iriitaki iriipiro-sirita-kayimini airo piwashaantantaro iroopirori otzimi inintakaa-kimiri piyomitaan-tairo.

¹⁵ Pikima-kotakina awiroka yookawaitaikina nampiyarori Asia-ki. Yokataki Figelo ipoña Hermógenes. ¹⁶ Iro kantacha yoka Onesiforo, oshiki yoimosirinka-piintakana irirori, ti impasiki-winta-kotyaaana yoosowitai-takana. Oshiki noninta-taiki inkaminthaa-jiri Pawa ikaratzi saika-pankotziriri. ¹⁷ Tima iriitaki amina-minata-paakinari yariitaka Roma-ki, irojatzi iñaanta-paakanari. ¹⁸ Iriira Awinkathariti nisironkata-jyaarini apaata owiraantyyaaroni kitaitiri impiyaji-rika. Tima piyoti awiroka, oshiki yamatokakina Onesiforo nosaikan-takari Efeso-ki.

2

Pinkimita-kaantyya awirokami iwayiriti Jesús Saipatzii-totaari

¹ Notomi, tima iriitaki kawintha-jamiri Saipatzii-totaari Jesús, onkawintha yaawyaa-sirita-kayimi. ² Tima pikimakina tsika okanta noyomitaantaki atziri-payiki. Ontzimatyii piyosiyiti iroñaaka awiintaari iriitaki matanajironi iyomitaa-najiri aajatzi pasinipayi. ³ Aamawinta pinkantyya piñaasintsita-kowinta-najyaari Jesús Saipatzii-totaari. Pinkimita-kaantyya awirokami iwayiriti. ⁴ Tima aparoni owayirita-chari ti iñiitiri yantanajiro antawairintsi yantayita-piintai-tziri. Ontzimatyii yitapaintyyaaro ikantakiriri ijiwariti. ⁵ Kantatsi aajatzi pinkimita-kotyaaari ipinatai-tziri anaakotantain-tsiri isiyajiita. Tima antaroiiti iñaasintsitakaro. Iro kantacha imatantyyaaroni yanaakotanti ontzimatyii

yitanakyaaro iñaanta-piintyaaro. Irooma yamataa-siwaityaa-rika ininti yanaakotan-timi, airora ipinatai-tziri. ⁶ Kantatsi aajatzi pinkimita-kotyaari ikanta aponi pankiwairintzi. Tima iriitaki itapiintaro iwayitaro okitho iwankiri. ⁷ Ontzimatyii pimpampitha-sirita-koti-ro nokanta-yitakimiri. Tima iriitaki Awinkathariti kimathatakaa-piroti-mironi maaroni.

⁸ Pinkinkisiryaa-kotiri Jesús Saipatzii-totaari icharinitakari pinkatharini David. Añaaji irirori ikamawitaka. Irootakira iroka Kamiithari Ñaantsi nokinkithata-kotajiri. ⁹ Irootaki natsipita-kowintari noñaantarori iroñaaka yoosowaitaitana, yasitako-waitaitana, ikimita-kaantai-takina naakami owantzinkari. Irooma iñaani Pawa airo imataitziro yoosotaitiro iroori. ¹⁰ Iro nokisa-sitan-tarori iroñaaka maaroni nokimaatsi-waitakari, okantakaan-tziro notakotari ikaratzi iyosiitairi Saipatzii-totaari Jesús iwawisaako-siri-yitairi. Ari onkanyaa irasi iwantajyaarori yañaayitaji. ¹¹ Iroka omapiro ikantai-tziri:

Aririka ankama-kotajiri Saipatzii-totaari, aritaki antsipata-jyaari yañaakaa-yitajai.

¹² Aririka ankasasi-wainitaki, ari antsipata-jyaari ampinkathari-wintantaji.

Irooma aririka ankanti: "Ti noñiiri." Aritaki imatai aajatzi aroka.

¹³ Okantawitaka ti añaawityaaro ako-wintyaari, iriima irirori yako-winta-yitai.

Tima yasi iwatziiro irirori, ti inthaña-a-pithatan-tyaaro okaratzi ikasiya-kaantziri.

Pinkimityaari antawai-ryaantzi yaakamiithai-tziri

¹⁴ Piyomitaan-tairo iroka. Pisintsi-thatatiro inintakaanta-pirotziri Pawa: Airo iñaanata-wakaa-winta-sitaitaro ñaantsi-payi kaari iroopirotatsini. Kantatsi owarisiriti inkarati kimironi. ¹⁵ Ontzimatyii piñaasintsitajyaa pitampatzikaitaro ñaantsi iroopirori, ari onkanyaa yaakamiitha-wintan-tajyaa-mirori Pawa. Pinkimita-kotyaari antawai-ryaantzi kaari tziatsini ompaityaa impasiki-winta-kotyaari. ¹⁶ Airo pikimisanta-waitziro awiroka iñaawaitai-tziro ñaantsi kaaripiro-yitatsiri. Arira opoñaari ithainka-tasorintsitan-taitzi. ¹⁷ Osiyawaitakaro owawathatanta aphaa-waitirika. Irootaki awishi-mota-kiriri Himeneo aajatzi Fileto. ¹⁸ Ikinakaa-siwaitakaro irirori iyomitaan-tziro iroopirori, ikantaki: "Tira iroopiroti añaayitaji aririka ankamayitaki, añaayitairo isiyakaa-wintai-takiri 'añaantsi.'" Iroka okaratzi iyomitaantawitakari iwari-siritan-takari ikarajitzi ikimisanta-witanaja. ¹⁹ Iro kantacha, osiyawaitakaro iwatzika-tyiimi Pawa iroopirori itzinkami, ari iwitsikakimi iwanko. Ipoña intzirika-kotaki apiti sankinarintsi ikantaitzi: "Iyotziri Awinkathariti ikaratzi yasitari." Impoña: "Inkarati awintaa-jyaarini Saipatzii-totaari, ontzimatyii iwashaantairo kaaripirota-tsiri." *

²⁰ Thami asiyakaan-tawakiro okaratzi tziatsiri iwankoki aponi ashaarantzinkari. Tima tziatsi waniinka-yitachari kowitzi-payi, siparyaa okantayita, omapiro ikaminthayiro. Iro kantacha tziatsi incha-naki aajatzi kowitzi, ti inkaminthaa-piro-yitiro iroka-payi. ²¹ Aririka ankiti-siri-yitanaji, ari ankimiyya-jyaaro kowitzi ikawinthayiro asitarori, ikowa-piintzi iwantayityaaro. Kitisiri inkanta-kaanajai Asitairi, aamawinta ankanyaa antayitainiri kamiitha-yitatsiri. ²² Intaina piwayitairo iniwita-siwaitari mainariiti, pinkimita-kaantiro pisiya-pithata-tyiromi. Iro piniwita-piintanakyaa pinkamiitha-siri-yitai, iriipiro-winta pinkanyaa, otakotani piwanti, kamiitha pisaika-kaantayiti, pintsipa-yitajyaari kitisiriri ikaratzi awintaa-yitaariri Awinkathariti. ²³ Airo piñaawai-yitziro ñaantsi kaari apantyaaroni, tima irootaki opoñaantari ikisa-wakaan-taitari. ²⁴ Irooma arokaiti impira-yitaira Pawa, ti onkamiithati añaanaminthata-wakaiyaa arokaiti. Ontzimatyii anisironkata-wakaajyaa, yotaniri ankantya ayomitaantaji, tsinampa-siri ankanyaa, ²⁵ amatsinka ankantya ayomita-yitiri kisanaintari, aama aritaki impiya-sirita-kayiri Pawa, aritaki iyota-kotairo iroopirori. ²⁶ Ari onkanyaa iyotanta-jyaari isitsika-kityaa iriwiriki Kamaari, tima iriitaki ompirawaita-piinta-kariri, isintsiwintziri yantayitini inintasi-yitari irirori Kamari.

3

Tsika inkantaityaa isaikaitai apaata owiraanta-paakyaaroni kitaitiri

¹ Ontzimatyii piyoti, apaata owiraanta-paakyaaroni kitaitiri antaroiti ompomirintsizimoyitai. ² Iroka inkanta-yityaa atziri-payi: Apaniro inkaminthaa-piro-waityaa, ayimawaitari ishikiyiro iwaararo, intharowinta-waityaa, airo ipinkathantzi, inthainka-tasorintsi-waiti, impiyatha-waityaari asitariri, airo iyotairo impaasoonkitanti, inkawiyantawaiti, ³ airo itakotantaja, airo ininta-piintaji impyaakotanti, inthaiyakotan-tawaityaa, airo imaanta-kaaro iniwita-siwaitari, oshiki iwatsinaan-tawaitai,

* 2:19 awintaa-jyaarini = wairontsi

kisaniinta iwiro kamiitha-yitatsiri, ⁴ pithoka-sitan-taniri iinayiti, airo iñaakonita, oshiki inkantakaa-piro-waityaa, oshiki iniwiwaityaaoro inintasi-yitari anaanakiro inintakaa-witariri Pawa, ⁵ ari isiyako-waita-kyaarimi pinkatha-tasorintsi-waitaniri, iro kantacha oshiki ithainki otzimi-motziri Pawa isintsinka. Airora pitsipa-yitari awiroka. ⁶ Tima imatakiro yokaiti isaika-pankotantaki, yamatawi-yitakiro kooya-payi sipita-siriri, antaro ikinkisiryaa-kaayitaro okaaripiro-siriti, ontzimatyii awintyaari yokaiti, irojatzii ompoñaan-tyaari ayimawaita-nakiro oniwi-siri-waitari iroori. ⁷ Irootaki amina-minata-piintan-tyaariri oyopirotiro, iro kantacha ti ayopirootako-tzimaityaaoro okaratzi iroopirotat-siri. ⁸ Irootaki imatakiri pairani antyawiyari Janes aajatzi Jambres, imaimanatikiri Moisés, ari ikimitaari yoka atziri-payi amatawitan-taniri, ti ookimosirityaari okaratzi iroopirotat-siri. Kaari-piro-siriri inayitzi, yaminaa-siwaitaka okaratzi ikimisanta-yiwitakari. * ⁹ Airotzimaita imatziro, aritaki iyoitanakiri ampinaasi-waita okaratzi yantziri, aritaki inkimita-kota-jyaari antyawiyari akinkithata-kotakiri. ¹⁰ Irooma awiroka, pinkimityaana naaka, okaratzi noyomitaan-tziri, tsika nokinakayiro, opaita nonintziri, niriiro-wintanta, namatsinka-wintanta, otakotani nowantzi, kisasiwaini nokanta, ¹¹ owatsinaari ikantai-takina, ikimaatsita-kaawaita-takana, okimita okaratzi awishi-mota-kinari Antioquia-ki, Iconio-ki, aajatzi Listra-ki. Tima oshiki yatsipita-kaita-kanari. Iro kantacha yookakaa-winta-piintakina Awinkathariti. ¹² Ari onkantaari, aritaki iwatsinaa-ryaakoi-tajiri ikaratzi yasiyitaari Saipatzii-totaari Jesús nintanaa-tsiri impinkatha-tasorintsita-niti. ¹³ Iriima kaari-pirori atziri-payi, amatawitan-taniri aikiro imapirota-tyiyyaa, yasiwinthatyaaoro yamatawitanta-piinti, imataitzi-tyaari irirori yamatawitaitiri. ¹⁴ Irooma awiroka, oisikiro piwiro okaratzi piyotakiri, okaratzi pawintaa-naari. Tima piyotzi ipaita oyomita-kimiro. ¹⁵ Ari pitanakaro ainiro pintsitanaki piyota-kotairo Tasorin-tsita-tsiri Sankinarintsi. Ari opoñaari piyotai aritaki pawisako-siritai aririka pawintaa-jyaari Saipatzii-totaari Jesús. ¹⁶ Tima maaroni Osankinaritzi-pirori, iriitakira Pawa tasonka-siryaa-takirori isankinai-tanta-karori. Iro iyomitaan-taitari, iro isintsi-thaitantari iyomita-ntaiti, iro itampatzikai-tantari, iro iñaantai-tantari onkantaari inkamiitha-siritan-taityaari. ¹⁷ Ari iñirori ikaratzi yasitaari Pawa iyopiro-siritairo yantayitajiro okaratzi kamiithata-tsiri.

4

Pinkinkithatairo ñaantsi

¹ Iroka okaratzi nosintsi-thatimiri pantiro. Iyotzi Pawa nokantzimiri, iyotzitaro aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, intzimi amina-kotairini yantayitakiri maaroni añaayita-tsiri, aajatzi ikaratzi kamayitain-tsiri. Tima irootzi-mataki inkoñaataji impinkatha-ritapaji. ² Pinkimi nonkantimi: Okowa-pirotatyaa piwitsikyaa onkini pinkinkithatairo iñaani, tira apatziro pinkinkithatairo aririka onkamiithatzi-motimi, ontzimatyii pimatiro aajatzi aririka pinkowiinkata-koti. Aririka piyomitaanti, ontzimatyii pintampatzikatanti, sintsiñaani piyomitaanti, piña-sintsi-thatanti, iro kantacha paamaiyaa pitharo-kyaawinta-piintziro = kari aririka pimayita-najiro. ³ Tima apaata, airo inintaitaji inkimisantaitiro tampatzikari piyomitaan-tayitzi iroñaaka, impiyotapaakyaa pasini inkarati yotairini, ari yaminaa-siwaityaari iyomitaantiro iniwita-siyitari irirori. ⁴ Irootaki ompoñaan-tyaari impiya-sitai-tyaaro inkimisantaitiro ikinkithata-sitaitari, iwashaantai-tanakiro ikimisantaitiro iroopirotat-siri. ⁵ Irooma awiroka, yotzinkari pinkantyyaa, pinkisa-siyita-jyaaro awishi-motimiri poiwaraa-yitziro Kamiithari Ñaantsi, ontzima-tyiira pimonkarayiro onkarati pantainiriri Awinkathariti.

⁶ Tima naaka kimitaka irootaintsi nompyaakotyaa, nosiya-kotyaaoro isakoita-piintziro iraitsiri yatsipita-kaitaniki Pawa, aritaki sakotzi-matakara iraitsiri. ⁷ Iriipiro-siri nokanta-piintaka, kimiwaitaka nomatakiro antaroiti noña-sintsi-piintakyyaa. Okimiwaitakaro aajatzi aritaki nomatakiro nanaakotantzi ariitakana tsika owiraa nosiyi. ⁸ Okimiwaita-karori iriitakimi Awinkathariti owayitakironi amathairintsi impaita-jiriri tampatzika-siririiti. Tima Tampatzika-siri inatzii irirori Awinkathariti, iriitaki yotantapaatsini omapiro-rika ikamiitha-siritaitzi, aripaitira impapajinaro nasitari naaka. Tira apaniro naaka, ari inkimitaa-yitairi inkarati kaari samaniinta-chani iyaakoniintari impiyi.

Apaniro ikantai-tziri Timoteo

* 3:8 Ikinkithasirita-koitzi Janes aajatzi Jambres antyawiyari inajitzi, Apatantoni-satzi inatzi. Tima pairani yookakaa-wintan-taariri Moisés ishininkaiti Israel-iiti, yoka shiripiyari-payi ikimita-kowitakari Moisés, yiraa-ntsi-ta-kawitakaro nijaa, ikoñaata-kaayitaki aajatzi oshiki mashiro.

⁹ Nokowa-piro-taiki pamina-minatiro tsika pinkantyyaa pimpokan-tyaari sintziini nosaikira naaka. ¹⁰ Tima yooka-nakina Demas, okaima-siritaari irirori osaawi-sato. Jataji Tesalónica-ki. Iriima Crescente ikinanakiro irirori Galacia-ki. Ari ikimitakari Tito ikinanaki irirori Dalmacia-ki. ¹¹ Apatziro ikantakaaro Lucas iriitaki saikanaintsi apaniroini itsipatana aka. Irootaki nonintantari pimpoki awiroka pintsipata-kyaari Marcos, aritaki imatakiro irirori yamitakotina. ¹² Tima nontyaantajiri Tíquico anta Efeso-ki. ¹³ Aririka pimpokanaki awiroka, pamainaro nowiwiryakoro nookanakiri pairani nampitsiki Troas osaiki iwankoki Carpo. Nonintzi pamainaro nosankina-yitani saikatsiri anta. Iriira noninta-pirotzi piyosiitiri pamajinari nomisina-tsiti nosankina-yitzi. ¹⁴ Iriima Alejandro, asiro-pakori itzimi oñaasirinka-piinta-kinari, iwasankitaa-jatyirira Awinkathariti. ¹⁵ Irijatzira paamawintyaari awiroka, tima imapirotakiro itzikatakiro okaratzi noña-winta-yitakiri, oshiki ikisawinta-kinaro. ¹⁶ Tima owakira yaitakina pairani naaka isaiki pinkatharintsi nonkamanta-kotiro okaratzi ikantakoi-takinari, tikatsira aparoni tsipata-nakyaanani, ithonka isiya-pithata-nakana. Iro kantacha, ti nonintiro naaka iwasankitaa-wintaitiri iroka. ¹⁷ itsipa-siritakana Nowinkathariti, iriitaki ñaapiro-sirita-kaakinari. Irootaki nomatan-takarori nokinkithata-kayiri maaroni, ari okanta ikimathatan-takanari kaari ashininkata. Irootakira iwawisakotan-tanari Nowinkathariti yasiryii-yaanami, osiyawaityaaro yookaitziri aparoni atziri kashikari-moroki iyaari kashikari-payi. ¹⁸ Iriitaki Awinkathariti kimpoyaa-winta-kinari kaari iwasinonkai-tantana, aikiro ijatakaa-tyiuro irojatzii nariitan-tajyaari ipinkatharintantzi Inkiti-satzi. Irasi iwatyiiro irirori inkimosiriwintai-tajyaari. Omapirowí.

Owiraanta-paakarori itasonka-wintan-taitzi aajatzi withataantsi

¹⁹ Nonintzi piwithatyaanari Prisca aajatzi Aquila, ari pinkimitaakiri Onesiforo, aajatzi ikaratzi saika-pankotziriri. ²⁰ Iriima Erasto, ari isaikapaaki irirori Corinto-ki. Iriima Trófimo, naaka ookanakiriri Mileto-ki, imantsiya-waita-paakitzi. ²¹ Ontzima-tyiira pisintziti pariitan-tyaari nosaiki naaka tikira okyaarontsita-najiita. Tima inkarati akantayitairi aka “iyikiiti,” iwithajiitami. Yoka ikaratzi owithatamiri: Eubulo, Pudente, Lino aajatzi Claudia.

²² Onkawintha inampi-siritan-tyaami Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kawintha iwiyaitami. Omapirowí.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI TITO

Withataantsi

¹ Naaka Pablo otyaankimiro iroka, impiratani Pawa nonatzii. Naaka Intyaankariti JesuS Saipatzii-totaari, ari onkanyaa inkimisantan-tajyaari ikaratzi iyosiyyitairi Pawa, iyotajiro iroopirotatsiri impinkatha-tasorintsitairo. ² Iyaakotairi iriroriiti irasi iwiro yafaayitaji. Irootaki ikasiya-kaantakiri pairani Pawa tikira-winthawitsikiro kipatsi. Tira yamatawitani Pawa. ³ Okanta ininta-paititakira, iñaakantaka Pawa Owawisaa-kotan-taniri. Iriitakira kantakaan-takirori inkinkithatan-taityaarori iñaani. Imatakina naaka ityaankakina nonkinkithata-kaanti. ⁴ Awiroka Tito notyaantzini iroka nosankinari. Nokimita-kaantakami omapiromi notomin-taami, ari atsipatawaka akimisantaji. Onkawintha inisironkataimi Asitairi Pawa aajatzi Awinkathariti JesuS Saipatzii-totaari, Owawisaa-kotaniri, onkawintha intakotyaami, piñaajiro pisaiki kamiitha.

Yantayitiri antari-konaiti aajatzi jiwari-payi

⁵ Irootaki nookanta-nakamiri Creta-ki pintampatzika-siri-yitanti, piyosiiti antari-konapayi jiwatirini kimisantzinkari, irootaki noninta-kaakimiri. ⁶ Inkarati jiwayita-tsini ontzimatyii inkamiitha-siriti, airo itzimawaitzi ñaawinta-kowaita-sityaarini, iinatani iwiro iina, kimisantzinkari inkanyaa iwaiyani-payi itzimi-kari kantako-waitirini piyathari inatzii, ñaathatan-tasiwaitaniri. ⁷ Tima iriitaki Pawa yantawaitainiri jiwatziriri kimisantzinkari, ontzimatyii yamawintyaa itzimi-kari kantako-waitirini inkanti, kimosiriwintasi-waitaniri inatzii, kishinkari inatzii, sinki-ryaantzi inatzii, antantzinkari inatzii, ayimawaitziri ishikyiiro iwaararo. ⁸ ontzimatyii yoimaan-taniti iwankoki, yanta-piintairo kamiithari, yootzinkari inkanyaa, tampatzika-siri inkanyaa, kitisiriri, iñaakota-nityaa, ⁹ iriipiro-siri inkanyaa isirityaaro ñaantsi iyomitaai-takiriri, ari onkanyaa imatanajiro irirori iyomitaantiro iroopiro-pirori, ari onkanyaa aajatzi imonkaratan-tyaariri kaari yotakotironi tampatzikari. ¹⁰ Tima oshiki nintatsini iñaanawinta-sita-wakai-tyaaro, iñaawaita-siwaityaa, yamatawitantzi. Iriitaki antayita-kirori yoka paitasi-waita-chari "Totamisitairi." ¹¹ Ontzima-tyiira pishikairi awiroka iyomitaan-tayitzi, tima oshiki ikompika-kaaka atziri-payi ikaratzi isaika-panko-jiitzi. Iyomitaanta-sitaro yokaiti kaari iroopirotatsiri, apatziro inintasi-jiita yaantyaaro kiriki. ¹² Tima tzmatsi pairani aparoni Creta-satzi kamantan-tzinkari-tatsiri, ikantaki: "Maaroni Creta-satzi, thayinkari nonayitzi, kaari-pirori, pirantzi nonajitzi, niyawai-rintzi nokanta." ¹³ Omapiro iroka ikantakiri. Irootaki pinkisa-thatan-tyaariri awiroka, ari onkanyaa inkimisantaitan-tyaarori tampatzikari, ¹⁴ ari onkanyaa iwashaantan-tyaarori ikimisanta-piintziro ikinkithata-siyitari Judá-iti, tima isinti-thatantaki iwashaantaitiro iroopirori. ¹⁵ Irootaki akanta-piintziri aropay: Aparoni kitisiritain-tsiri, tikatsira impaityaa owaaripirosiritirini onkanta-witakyaa airorika ipinkawaitzi. Iriima aparoni thainka-siriri, kaaripiro-sirita-tsiri, tikatsira impaityaa kitisirita-kairini onkanta-witakyaa impinka-waiwityaa. Tima owaari-pirosiri-waitaka. ¹⁶ Isiyakaantzi iyota-kotairi Pawa. Titzimaita, tima okaratzii yantayitzi ari iñaakan-tzirori ti iyota-kotairi, Pawa oshiki ipinkima-taikiri yoka. Tima ipiyathata-piintakari yoka, tikachaa-jaini aparoni kamiithari yantirini.

2

Iyomitaan-taitziro Kamiithari Ñaantsi

¹ Irooma awiroka, okowatyaa piyomitaan-tairo okaratzii tampatzikata-tsiri, iroka okanta-kota: ² Yotzinkari inkantajyaa antari-konapayi, ñaakoni inkantajyaa, impampitha-sirita-kotiro kamiithaini yantayitiri, ithotyiiro inkimisantaji, intakotan-tajyaa, inkisasi-wainitajyaa. ³ Ari onkimiyityaari aajatzi kooya antaro-konapayi, ompinkatha-tasorintsitantai, airo oñaawinta-kotan-tasiwaita, airo osinkita-piintayita. Ontzimatyii oyomitaan-tayitairo okaratzii kamiitha-yitatsiri, ⁴ ari onkanyaa owinthasirita-kaantyaarori pasini kooya-payi aakamiitha-yitiri oimi, aajatzi onkimitairi iintsiti-payi. ⁵ Ompampitha-sirita-kotyaro kamiithaini antayitiri, kitisiri onkanyaa, antawai-ryaanto, pinkatha owiri oimiiti. Aririka omayita-najiro iroka, airo ithainka-waitai-tzirora iñaani Pawa. ⁶ Ari inkimiyita-najyaari aajatzi mainariiti, ontzimatyii inkinkisiryaa-koyitairo kamiithaini yantayitiri. ⁷ Irooma awiroka, pinkinkithasirityaa piyomitaan-tairo tampatzikari, kitisiri pinkanyaa, ari onkanyaa impinkatha-wintan-taityaa-mirori pantayitakiri, aritaki imatakoi-tanajimiro. ⁸ Ari onkanyaa airo itzimanta

kisimaminti-mironi pikanta-yitziri, pasikiwinta inkantyya ikaratzi kinkisiryaa-witachari inkanta-kowaita-sityaamimi. ⁹ Ontzimatyii pisintsi-thayitairi ompirataari airo ipiyatha-waitari ompiratariri, yamina-minati yaakamiitha-pirotairi, airo ifaana-minthatziri aririka impiratyaa, ¹⁰ airo ikosiwaitziri kapichiini, ontzimatyii ifaakantiro kamiithatatsi yawiintai-tyaari. Irootaki ifiitan-tyaarori oshiki okamiitha-piro-taitzi iyomitaan-taitziro ifaani Owawisaa-kotairi Pawa.

¹¹ Tima Pawa ifaakayitairo oshiki ikaminthaa-yitai, iriitaki matironi iwawisaako-siri-yitairi maaroni atziri-payi. ¹² Iriitaki oyotakaa-yitairori awashaantan-taarori athainka-tasorintsantzi, aajatzi okaratzi aniwita-siyitari. Yotzinkari ankantyya ifoñaaka, tampatzika-siri anaatyii, ampinkatha-tasorintsantzi, ¹³ amina-wootsiki awairi oyaakoniintani. Tima irootaa-iintsi inkoñaatai Jesús Saipatzii-totaari, iriitaki amajironi iwaniinkaro Owawisaa-kotajairi, Pawa. ¹⁴ Iriitakira Jesús Saipatzii-totaari sinita-sitain-chari apaniro iwamaitiri. Tima inintatzii impinawintairo okaratzi akaaripiro-siri-yitaki. Iro ikowa-jaantairi inkiti-sirita-kaayitai, omatantyyaari yasiyitajai irirori, ayimaniinta ankantyya antayitairo kamiithari.

¹⁵ Irootaki piyomitaan-tayitairi awiroka. Pisintsi-thatantiro. Irootakira pinkisa-thantyyaari. Awirokatakai iwaitaki pimonkarata-kaantiro iroka, ontzimatyii yantatai-tajiro, tima ari pinkina-kayiro airo imaninta-siritai-tantami awiroka.

3

Inisironkatani owamiitha-siritairi

¹ Ontzimatyii pinkinkithasiritakaa-piintairi kimisantzin-kariiti impinkatha-yitairi pinkathari-wintan-tatsiri pinampiki, aajatzi inkimitairi jiwari-payi. Airo ipiyatha-waitanta. Ayimaniinta inkanta-yityaa yantayita-najiro kamiithari. ² Airo ikisimatairi pasini, airo ifaana-winthatan-tasiwaita. Otakotantani inkantyya, tsinampasiri inatyii. ³ Pairani tzimatsi akantayiwita arokaiti, amasantzi-siri-waitzi, apiyathawaiyita, tzinpina-siri akantawitaka, antayitziro aniwita-piinta-sitari, aajatzi okaratzi anintakaa-siyitari, awaaripirota-piintakiri pasini ashininka, asama-kota-wakaa-waitaro opaiyita-rika, amaninta-siritantzi, akisaniinta-wakaiyita. ⁴ Iro kantacha omata-paititakara inisironka-yitai Owawisaa-kotairi Pawa, itakoyitairi maaroni atziri-payi, ⁵ arira iwawisaako-siri-yitairi. Iro kantacha tzimatsira opaita yantanta-karori, tira aroka antasita-yaaroni apaniroini akamiitha-siri-yitaji. Inisironka-matsitai Pawa. Ikimita-kaantakiro iriitaki kiwayitainimi, kimiwaitaka owakira intzima-kaayitaimi Tasorinkantsi. ⁶ Tima okaratzi yantzimo-yitairi Iwawisaa-kotairi Jesús Saipatzii-totaari, iriitakira Pawa kantakaarori, ityaanta-kayiri Tasorinkantsi intspa-siri-yitai okimiwaitakaro isako-piro-tziita-kairimi. ⁷ Irootaki yantanta-karori iroka onkini añaayitiro ikasiya-kaayita-kayiri, iro ayaakoyitajiri ifoñaaka asi awairo añaayitaji. Aritaki okanta, irootaki ikimita-kaantairi ifoñaaka kamiitha-siri anayitzi, tima kawinthaan-taniri inatzi irirori.

⁸ Omapiro iroka okaratzi nokanta-kimiri. Irootaki nokowantari piyomitaayitairi ikaratzi awintaa-naariri Pawa, inkini yanta-piinta-najiro kamiitha-yitatsiri. Omapiro okamiithataki iroka, oshiki yanintaa-yitajyaaro. ⁹ Irooma aririka ifaana-winthata-wakaa-sityaaro tsika ikanta-kota itziman-tayitakari pairani itakaan-tarori, airo pimatzitaro awiroka pisanatika-waityaa, tikatsi ompaityaa, aminaantsi onatzi. Ari pinkimityaari aajatzi aririka ifaanawinta-wakai-tyaaro tsika okanta-kota Ikantakaan-taitsiri. ¹⁰ Intzimi-rika ifaanaminta-wakaarori, piyomithaa-thatiri. Aikiro-rika ijatakaa-tyiuro, papiitiri piyomitaayitairi. Aikiro-rika ijatakaa-tyiuro, pimisitowiri pikarawitarira. ¹¹ Tima piyotakiri yoka ipari-siritaatyaa, ikaaripiro-siri-waitaatzii. Apaniro imishakowinta-waita.

Apaniro ikantai-tziri Tito

¹² Nontyaanka-tyiimiri Artemas. Airorika notyaankimiri irirori, aamaaka iri nontyaankimi Tíquico. Aririka yariitakyaa pisaiki awiroka, nonintzira pimpoki awiroka pimonthai-yaana nampitsiki Nicópolis. Ari nonintziri naaka nonkyaaronsita-kotiri anta. ¹³ Iriima Zenas yotako-pirotzirori ikantakaan-taitsiri, aajatzi Apolos, aririka impoki-matanaki irirori, pimpawakiri paawyiri awiroka, inkasiya-kaiyaari impokanaririka. ¹⁴ Tima maaroni arokaiti, airo asaikasi-waitanta ontzimatyii aakamiitha-yitairi kowityaa-waiyita-tsiri.

Owiraantarori withataantsi aajatzi tasonka-wintaantsi

¹⁵ Maaroni iwihatami tsipayita-kanari aka. Nonintzi aajatzi naaka piwithatyaanari kimisantzin-kariiti anta ikaratzi itakotanari. ;Onkawintha inisironka-yitajyaami Pawa maaroni awirokaiti! Omapirowí.

ISANKINARI PABLO ITYAANTZINIRI FILEMÓN

Withataantsi

¹ Naaka Pablo sankinatzi-miroka. Tima yasitako-wintai-takinari naaka Jesús Saipatzii-totaari aka. Iriitaki notsipatakari iyiki Timoteo nosankinatzi-miroka. Awiroka notyaankimi, Filemón, notakotani nowimi awiroka amitakota-piintanari. ² Irojatzii nosankinatzi Apia nokimita-kaantari “chooki,” nosankinatzi-iri aajatzi Arquiipo tsipayita-kairi añaasintsiyita. Irijatzii nosankinatzi-iri kimisantzi-kariiti ikaratzi apatota-piinta-chari piwankoki. ³ Onkawintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, kamiitha isaikakaa-yitaimi.

Itakonka aajatzi isirinka Filemón

⁴ Aririka namanako-yitimi, antaroiti nopaasoonkitziri Pawa. ⁵ Tima nokima-kotakimi itakotani pikantantzi, iinatani piwiri Awinkathariti Jesús, ari pikimitajiri aajatzi ikaratzi yasiyitaari irirori. * ⁶ Irootaki namana-kotan-tamiri awirokaiti pikaratzi paapatyaa-wakai-yitanaja pikimisanta-yitai, tima nonkowitzii pinkimatha-pirota-najiro kamiitha okaratzi yantakaa-sirita-kayimiri Saipatzii-totaari Jesús. ⁷ Iyiki, itakora piwapiintairi awiroka kimisantzi-kariiti, irootaki iñaanta-karori iriroriiti itharowinta-siri-pirotanai. Irojatzira oimosirinka-anari naaka, tharowinta nokanta. †

Pablo ikantako-wintziri Onésimo

⁸ Noyotzi iroñaaka, naaka iyosiitaki Saipatzii-totaari nomonkarata-kayi-miromi onkarati pantajiri. ‡ ⁹ Iro kantacha, apatziro nonkowa-kota-sityaami kapichiini, tima noyotaki tsika pikanta pitakotanta. Pablo nonatzii naaka, antari-konatakina, yasitako-wintai-takinari Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁰ Yoka Onésimo owaitakaantziri “Apantari”, nonintzi paakamiithatairi. Iriitaki nokimita-kaantakiri naaka iriimi notomi yasitako-wintzira Saipatzii-totaari. ¹¹ Tima pairani pimpiratan-takariri awiroka, ti yapantzi-mowityaami yoka. Irooma iroñaaka ari yapantzi-mota-jyaami awiroka, ari inkimitzi-motyaaanari naaka aajatzi. ¹² Nontyaanka-jimiri Onésimo, notako-pirotari. ¹³ Oshikira nokowawitaka intsipatyaaanami naaka. Ari onkantakimi impoyiityaami awiroka yamitako-yitina aka yasita-kotai-takina okantakaan-tziro nokinkithata-kotziro Kamiithari Ñaantsi. ¹⁴ Tima iro kamiithatatsi, tikira nonkimi pinkantina awiroka opaita pinintziri, ti noninti naaka nosintsiwintimi pantiro iroka, iro nonintaki awirokatakiki kantatsini opaita pinintziri pantiri.

¹⁵ Aamaa-sityaa iroota-jaantaki omatantakari isinitai-tziri yoka Onésimo isiyapithatan-takamiri pairani, ari onkantayaa inkimisantan-tyaariri Saipatzii-totaari, irojatzii impiyan-tajyaari anta intsipatan-tapajyaamiri. ¹⁶ Iro kantacha, tira apatziro pinkimita-kaantari pimpiratan pikimiwitarira pairani, pinkimita-kaantari iriimi pirintzi pitakopirotani. Ari nokimita-kaanta-kariri aajatzi naaka. Awirokara mapirotaironi pintako-pirota-jyaari pimpirataro koñaaroini, irijatzii impirataari aajatzi Awinkathariti. ¹⁷ Tima pinkimita-kaantina awiroka naaka pitsipatani, ari pinkimitairiri aajatzi irirori paakamiithatiri, pinkimita-kaantiri naakami paakamiithatzi. ¹⁸ Tzimatsi-rika opaita kaari inimota-kayimi, tzimatsi-rika opaita iriwiwizimiri, pinkimita-kaantiro naakami iriwiwizimiri. ¹⁹ Naaka, Pablo sankinata-jaantzirori iroka. Omapiro, aritaki nompinata-jimiro iriwiwizimiri. Osiyakaantaki awiroka-witaka iriwi-pirotana naaka nowawisaako-sirita-jimiri ²⁰ Ari okanta, iyiki. Noninta-taiki papatyi-mota-jyaana awiroka, inkanta-kaana-jyaami Awinkathariti paakamiithatiri Onésimo, tima irootaki otsika-siritaanari. ²¹ Irootaki nosankinatan-tamirori iroka noyotzi aritaki pimatakinaro, tima pimatakiro panaakaa-nakiro okaratzi nokowa-kota-kimiri. ²² Nonintzi aajatzi, paamawintyaa nojata-sitimi pisaiki awiroka, ari nomayimo-waita-paakimi. Iroorika pinkowa-kotan-takiri pamana-kotina, ari isinitakiro Pawa omatyaa.

Owiraan-tarori iwithatan-taitzi aajatzi itasonka-wintan-taitzi

²³ Iwithatami Epafra, notsipatakari aka yasitako-wintai-tanari Saipatzii-totaari Jesús. ²⁴ Iwithatami Marcos, Aristarco, Demas aajatzi Lucas, notsipata-piintakari aka. ²⁵ Onkawintha inisironkataimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari! Omapirowi.

* 1:5 yasiyitaari = kitisiriri † 1:7 yasiyitaari = kitisiriri ‡ 1:8 iyosiitaki = wairontsi

ISANKINATZINIRI HEBER-IITI

Pawa ityaantakiri Itomi inkinkithata-kotairi

¹ Pairani, ininti-rika Pawa iyota-kayiri awaisatzitini ompaityaa-rika, iriitaki Kamantan-tzinkari amironi ñaantsi. Oshiki yapii-yapiitakiro Pawa, tzimatsi imatakaa-yitakiriri Kamantan-tzinkari-payi. ² Iro kantacha owakira ityaanta-kayiri Itomi irirori inkinkithata-kotairi. Tima iriitaki Itomi iwitsika-kaaki pairani iroka kipatsi, iriitaki yasitakaaka okaratzi iwitsika-yitakiri. ³ Iriitaki Itomi ikimita-kaantakari iriimi iwani-inkatani, siparyaa ikanta. Ari ikimiwaitari tsika ikanta Asitariri. Tima sintsin-kantsi onatzi ifaananitari, irootaki asi owantarori tsika okanta-jaanta owakira iwitsika-itakiro. Tima imonkarata-paintziro pairani omatantakari ikiti-sirita-kaantai, ijatai inkitiki, saikapaji irako-piroriki Asitariri itsipata-paari ipinkathari-wintantzi. ⁴ Ari opoñaanakari yanaako-yitziri Imaninkariti Pawa, antaroiti yiriipirotakaitairi.

Iriitaki Itomi anaakoyitairiri Maninkariiti

⁵ Tima Pawa kantawairi:
Notomi nowimi awiroka.
Naakataki pirintana iroñaaka.
Ikantawajiri aajatzi:
Naaka tomitajyaarini,
iriritajyaana irirori.
Tima tikatsira aparoni Maninkari inkantiri Pawa kimityaaroni iroka ñaantsi. ⁶ Apaata aririka yapiitajiro intyaantajiri aka kipatsiki itarori itomi, inkantaiti:
Intharowinta-jyaari maaroni Imaninkariti Pawa.
⁷ Tzimatsi aajatzi ikinkithata-koitziri Maninkariiti, iroka ikantaitzi:
Iriitaki matakairi Imaninkariti inkimita-kotyaaro tampaainka.
Iriitaki matakairi ityaankani-payi inkimita-kotyaarimi paamari.
⁸ Irooma aririka inkinkithata-kotiri Itomi irirori, iroka ikantzi:
Pawa, pasi piwairo awiroka pimpinkathari-wintantai.
Ari pinkimita-kota-jyaari pinkathari-payi otzimi-motziri iyariwati imatantari ipinkathari-wintantzi.
Iro kantacha awiroka matairori pintampatzika-siritai aririka pimpinkathari-wintantai.
⁹ Awiroka kowirori kamiithari, irooma kaari-pirori oshiki owatsimaimi.
Irootaki isaipatzii-totan-taamiri Pawa, pimpinkatha-ritan-tajyaari. Iriitaki piwawani matakimiro.
Isaitan-taamiro yiinkantsi ari okanta pikimo-siritan-taari, panaa-kotairi pitsipata-piintawitiri.
¹⁰ Iroka pasini ikinkithata-kotai-tziri Itomi, ikantaitaki:
Pinkathari, owakira itantanakari pairani awirokataka owitsikakiro kipatsi.
Awirokataka owitsika-jaantakiro inkiti.
¹¹ Iroka okaratzi piwitsikakiri, aritaki apirotajyaa apaata, irooma awiroka pasi piwairo.
Ari onkimita-jyaaro okaratzi piwitsikani aparoni paisato-masiri kithaarintsi.
¹² Tima aririka ompai-sato-masitaki piithaari, pankowii-maitziro, paminaji pasini owakirari pinkithaata-jyaari.
Ari pinkimitaa-jirori apaata piwitsikani kipatsi aajatzi inkiti.
Irooma awiroka pasi piwairo airo pipasini-waitaji.
Airo papirotaatsi.
¹³ Ikinkithata-koitairi aajatzi, ikantaitzi:
Pisaikapaji nakopiroki, ampinkathari-wintantzi,
Irojatzii noitsinampaan-tajyaariri kisaniiintzimiri,
Aripaiti intiyyirowa-sita-jyaami, pimakoryaa-kitzitan-tajyaari.
Tima tikatsi Maninkari inkimita-kaantiri Pawa inkamantiri iroka. * ¹⁴ Tima maaroni Maninkariiti, apatziro ityaantai-tziri yamitako-yitairi atziri-payi awisako-siri-yitaa-tsiri.

2

Antaro wawisaako-siritaantsi

* 1:13 makoryaa-kitzitaantsi

¹ Ontzimatyii ankimisantiro okaratzi iyomitaaita-kairi, onkanyaa airo awashaantaro. ² Tikatsi matironi iwasiñaajiro ikamantantakiri pairani Maninkariiti, ityaantaita-kariri. Tima maaroni kaari owakimpitayaaaroni inkimisantairo, iwaskanitaaitakiri ipiyathataro. ³ Aroka imapiroiti iwaskanitaaitai airorika owakimpita-yitaaro ikinkithata-koitziro antaro awisako-siritaantsi, okaratzi yitapaintari Awinkathariti Jesús ikinkithata-paintziro. Tima irootaki ikamantayita-kayiri arokaiti akaratzi akima-jaantayitakiro. ⁴ Iriita-jaantaki Pawa oyotakaayita-kayirori omapirotyaa okaratzi ikamantaitakiri, tima imatakaan-takiro itasonka-wintan-taitzi, iñaakakaan-takiro kaari iñiita-piintzi, Tasorinkantsi antakaan-takiro iroka, ari omata-jaantakari inintziri Pawa.

Ikaratzi matakirori iwawisaako-sirtantzi

⁵ Okaratzi nokinithata-kota-kimiri, kaarira Maninkariiti imatakairi Pawa impinkathari-wintairo tsika asaikayitaji apaata. ⁶ atziri-payi inatyii mataironi impinkathari-wintantai. Tima iroka ikantaitaki pairani:

¿Iriipiroma inatzii atziri-payi pikinkisiryaa-kotan-tariri?

¿Paitama pinintantari pinisironka-yitairi yokaiti?

⁷ kapichini iñiuro iroñaaka atziri-payi ti yanaa-kotanti, iriitaki Maninkariiti anaakoniinta-kiriri.

Iro kantacha, irootaintsi pamathaitairi impinkathari-tsitan-tyaari, ontzimi-motairi iwaniinkaro.

Iriitaki anaayita-jirini maaroni piwitsikani.

⁸ Pinkimita-kaajyaari ikantaranki makoryaa-kitzitan-tariri iisaniintani, impira-yitajyaari maaroni.

Arira inkanta-kaayita-jyaari Pawa atziri-payi, tima airo itzimaji aparoni kaari anaakotan-taatsini. Iro kantacha, tikiraata iñiurota iroñaaka atziri-payi impinkathari-wintanti. ⁹ Iro kantacha tzimatsi aparoni atziri ityaankai-takiri, irijatzi ñaapaintzirori kapichiini ti yanaa-kotanti, imatzita-taikaro Maninkariiti yanaakiri irirori. Iriitakira nokanta-kotziri Jesús. Tima iriitaki ñaakirori ikimaatsitaka irojatzi ikamantakari, ipoñaayimathaitai-tairi ari okanta ipinkathari-wintan-taari, otzimi-motairi iwaniinkaro. Irootakira ikamawintan-takairi maaroni, tima antaroiti ikawinthaayitaji Pawa.

¹⁰ Oshiki otampatzika-taiki tsika ikinakaakiro Pawa isinitakiri Jesús yatsipita-kowintai, ari ithotyaa-kirori Jesús onkarati yantiri. Tima Yoka, asiyitariri maaroni, kantakaan-tzirori itzimayitan-takari maaroni, iriijatzi-jaantaki atsipita-kowintaari, iwawisaako-siri-yitairi, ari onkanyaa intsipatan-tajyaariri, maaroni itomiitari anta iwaniinkaroki.

¹¹ Iroka okanta-kota-jaanta, ikimita-kaantai Jesús iririntzi, tima ari akaratzi iririntari Pawa. Iririntari irirori ikiti-sirita-kaantzi, aririntari aajatzi arokaiti ikiti-sirita-kaayitaira Jesús. ¹² Irootaki ikantan-takari pairani:

Nonkinkithata-kotaimi awiroka isaikayitzi nirintzi-yitaari,

Tsika-rika yapatota-piintayita, ari nowisiryaa-winta-jyaamiri nompanthaa-wiintaimi.

¹³ Ikantaki aajatzi:

Nawintaani nowajiri Pawa.

Ipoñaay ikantzi aajatzi:

Yoka Naaka, notsipa-yitaari itomiiti Pawa ikaratzi aamaako-winta-kaanari.

¹⁴ Akanta-jaanta-yitaka arokaiti atziritzi, otzimi awatha, otzimi iraani, ari ikantapaintari aajatzi Jesús, irootaki omantantakari ikami. Aripaiti yiitsinampaa-kiriri Kamaari. Tima ontzimi-mowitaari irirori Kamaari isintsinka imaimanitan-tayitariri ikaratzi kamayita-tsiri. ¹⁵ Ari ikinakaa-kirori Saipatzii-totaari yookakaa-wintan-tairi atharowan-tayitaro kaamanitaantsi, kimiwaita-nakami atziriti-nakityiimi kaamanitaantsi irootakimi ompirayita-nakaimi. ¹⁶ Omapiro, kaarira Maninkariiti impoka-sitaki Saipatzii-totaari inisironka-yitairi. Arokara ipoka-sitaki, icharini-yitaira awaisatzitini Abraham. ¹⁷ Irootaki yatzirita-jaantan-takari ikimita-paakai aroka yirintzi-yitaira, ari okanta ithotyaaan-taarori irirori ininta-piinta-witakari ithotyiiromi Ompira-tasorintsi-pirori. Tima yasitakaakari Pawa yatsipita-kaani ipyaakotan-taarori ikaaripiro-siri-witaka atziri-payi. Oshiki inisironkatan-tataiki irirori, yiriiprotaki imatantaarori ithotyaa-jairo irirori. ¹⁸ Tima yatzirita-paintzi irirori Jesús ikimaatsita-kaitakari, iniwisiryaa-kaawitai-takari. Irootaki imatantarori iroñaaka inisironka-yitai akaratzi iniwi-sirita-kaawitai-tairo kaari-pirori-payi.

3

Iriitaki Jesús anaakotziriri Moisés

¹ Iyikiiti oitisiritaari, nonkanta-jitimi pikaratzi ikaima-siritaimi Inkiti-satzi: Pinkinkisiryaa-kotairi Saipatzii-totaari Jesús, apaiziri "Awintaani". Iriitaki kimitakariri

aparoni Tyaankaari, irijatzi kimitakariri aparoni Ompira-tasorintsi-pirori. ² Ikantaranki aparoni Tyaankaari yiriipiro-wintziro okaratzi ikantziriri otyaantziriri. Ari ikantakari aajatzi Jesús. Ikimita-kotakari awaisatzitini Moisés, yiriipiro-winta-kiniri ishininkapayi yasiyitari Pawa, ipaitai-takiri “Inampi-panko Pawa.” ³ Iro kantacha iriitakira Jesús matzirori yiriipirozti, yanaa-kotziri awaisatzitini Moisés, tima iriitaki owitsika-kiriri pairani. Osiyawaitaro ikantaita-piintzi: “Piñaapinkathatiro nowanko.” Tima kaari pankotsi impinka-thaitiri, iri impinka-thaiti asitarori iwanko. Tima tsika itzimi owitsika-kirori pankotsi, iriitaki iriipiro-tsiriri. ⁴ Iriitaki asitaro pankotsi tsika itzimi owitsika-kirori, ari ikimitaakiro pairani Pawa iwitsikan-tayita-karori maaroni. ⁵ Ikantaitzi: Moisés iriipiro-winta-kiriri ishininkapayi ipaitai-tziriri “Inampi-panko Pawa.” Iro kantacha apatziro ikimi-matsitakari irirori aparoni ompirataari, inkinkitha-yitairo onkarati awisatsini. ⁶ Iriima Saipatzii-totaari, iriita-jaantaki tomtariri asitarori pankotsi, iriitaki jiwatairi ikaratzi ikimita-kaantai-taari pankotsi. Aritakira ankaaratairi arokaiti yokaiti ipaitai-takiri “Inampi-panko Pawa” aririka ariipiro-wintajiri, aminawot-siki ankantajiri ayaakoniintani irojatzii owiraanta-paakyaaroni kitaitiri.

Makoryaa-mintotsi yasitari Pawa

⁷ Iroka ikantakiri Tasorinkantsi:
Pinkimairi iroñaaka Pawa iñaawaitzi, ikantzi:
⁸ Airo pikiso-siri-waitzi.
Pikimitari = kari pithoka-sita-kanari pairani iñaanta-siri-waitakana otzisi-masiki
⁹ Arira inintakaa-witakana piwaisatzitini nowasankitaa-yitirimi, iñaanta-siri-waitakana,
Iñaawijiitakaro nonisironkatakari okaratzi 40 osarintsi.
¹⁰ Irootaki nokisan-tanakari,
Nokantaki: Irasi iwiro intzipina-siri-waiti,
Ti yanta-piintajiro nokowakairiri.
¹¹ Noyatsima-nikiini nokantanaki:
Aiora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.
¹² Iyikiiti, paamaiyaa piwashaantziri = kari Pawa, Añaanita-tsiri. Airo pikaaripiro-siri-waitzi, airo pithainka-siri-waitzi. ¹³ Iro kamiithatatsi piwintha-sirita-wakaa-piintajyaa pisiriyitaiyaa. Pita-nakyyaa-roota iroñaaka ari onkantyyaa airo yamatawitai-tantami pantayitairo kaari-pirori, iro kisosirita-kaawaitimini. ¹⁴ Irooma aririka oisokiro-pirota-najyaari Saipatzii-totaari, irojatzii owiraanta-paakyaaroni kitaitiri, aritaki añaajiro intsipa-winthayitai. ¹⁵ Irootaki ikantan-taitari:
Pinkimairi iñaawaitzi Pawa, ikantzi:
Airo pikiso-siri-waitzi.
Pikimitari = kari pithoka-sita-kanari pairani.
¹⁶ ¿Itzimikama pithoka-sita-kariri ikimataa-witakaro iñaani Pawa? ¿Kaarima yokaiti ijiwatakiri pairani Moisés ipoñaakaakari Apitantoniki? ¹⁷ ¿Itzimikama ikisa-piintakiri Pawa okaratzi 40 osarintsi? ¿Kaarima antapiinta-kirori kaari-pirori, apirotain-chari otzisi-masiki? ¹⁸ ¿Itzimikama ikinkithata-koitaki inkantaitaki:
Aiora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki?
¿Kaarima ipaitai-takiri piyathariiti? ¹⁹ Ari añiirori opaita kantakaan-tzirori kaari yariita-kaantai-taari, tima iro kantakaan-takirori ti inkimisanta-jiiti.

4

¹ Ainirora otzimi ikasiya-kaakairi arokaiti okimiwaitakaro yariita-kaayitaimi imakoryaa-mintoki. Irootaki pimpinkathatan-tajyaariri, otzimi-kari otzikawa-kimini airo pariitantaja. * ² Tima ankimayitajiro arokaiti Kamiithari Nãantsi, ari akimiyitaari ikanta awaisatzitini pairani. Iro kantacha ti yanintaa-tzimaityyaaro yokaiti ikimakoyiwita-wakari, tima ti yawintaa-sirita-nakyyaaro ikimayi-witakari. ³ Irooma arokaiti awintaa-yitakari, aritaki yariita-kaayitai imakoryaa-mintoki. Iroka ikinkithata-kotakiro imakoryaa-minto, ikantaki:

* **4:1** Iroka imakoryaa-minto, tzimatsi siyakaa-winta-chari aka. Pairani imakoryaan-takari Pawa iwitsikakiro kipatsi, ikimita-kaantakiro “imakoryaa-minto” iroka 7-tatsiri kitaitiri imakoryaan-takari. Okanta osamanitaki pairani, isitowaji Judá-iti anta Apitantoniki, 40 osarintsi ikina-kina-waiyitaki, irojatzii yariitan-takari kipatsiki ikasiya-kaakiriri Pawa. Irojatzira iroka kipatsi ipaitai-takiri “imakoryaa-minto.” Iroka siyakaa-winta-chari “Imakoryaa-minto” iriitaki kimsanzin-kariiti, tima tzimatsi kantatsiri: “Iro inkiti imakoryaa-minto kimsanzin-kariiti.” Tzimatsi pasini kantatsiri: “Iro ‘imakoryaa-minto’ iroka awintaa-siritani iwawisaako-siritanti Pawa, tima ti onkowa-jaantyya iñaasintsi-waitaityya yawisako-siritan-tajyaari.”

Noyatsima-nikiini nokantanaki:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

Iro ikanta-kotziri Pawa ithonka-kirora pairani yantawaitani owakira iwitsikan-takarori kipatsi. ⁴ Tima tzimatsi tsika oñaawinta-kota 7-tatsiri kitaitiri, ikantaiziti:

Iroka 7-tatsiri kitaitiri ari ikarata-paakiro yantawairi Pawa, imakoryaaki.

⁵ Iroka makoryaantsi irojatziro ikantakoi-tziri, ikantai-tziri:

Airora nariita-kaayitaari nomakoryaa-mintoki.

⁶ Ari okantari. Irootaki intziman-tayita-jyaari makoryaa-siri-yitaa-tsini. Iriima pasini-payi itayiwita-karori, ti yariiyitajyaa, tima ti inkimisanti ikinkitha-witai-takaniri Kamiithari Ñaantsi. ⁷ Okanta awisaki pairani oshiki osarintsi, yapiitajiro Pawa ikinkitha-kotairo pasini imakoryaa-minto, ipaitajiro “iroñaaka.” Irootakira isankinata-kotairi awaisatzitini David, ikantaki:

Pinkimairi “iroñaaka” Pawa iñaawaitzi, ikantzi:

Airo pikiso-siri-waitzi.

⁸ Ari imatakiromi pairani Josué imakoryaa-pirota-kaayitairimi awaisatzitini, airotyaa yapiitairimi Pawa iñaawintairimi pasini imakoryaa-minto. ⁹ Arira ayotziri tzi-matsi siyakaa-winta-chari imakoryaa-minto-pirota-jyaari yasiyitaari Pawa. ¹⁰ Irootaki isiyakaa-wintakiri pairani Pawa imakoryaa-wintakiro yantawairi ithonka-kirora. Ari inkanta-jyaari inkantari makoryaa-siri-yitaa-tsini aririka onthompoi iipathan-tsiki. Iro mapirotzirori iñaani Pawa kimiwaitaka ontosirita-tyiimi, ari okanta oyotakaan-tantarori ipampitha-siritaitari, ikowa-siritai-tziri aajatzi. ¹³ Tima inkarati iwitsika-yitakiri Pawa, tikatsira matironi imanapithatyaari airo iñaantari. Pawa iyota-kotairo maaroni antayitakiri, iriitaki aminako-yitaironi aajatzi.

¹¹ Ontzima-tyiira añaasiko-winta-jyaaro ariitan-tajyaari tsika amakoryaa-siri-yitai, asiyayitaari = kari piyatha-yitain-chari pairani. ¹² Tima owañaantani okatantzi iñaani Pawa, sintsiñaani okanta. Okimitaro osataa-minto-tsi thoimpi-pirota-tsiri apiminitiki, ti oshinta-kantatyaoo ontochino-tonki-yitanti irojatzi inthompoi iipathan-tsiki. Iro mapirotzirori iñaani Pawa kimiwaitaka ontosirita-tyiimi, ari okanta oyotakaan-tantarori ipampitha-siritaitari, ikowa-siritai-tziri aajatzi. ¹³ Tima inkarati iwitsika-yitakiri Pawa, tikatsira matironi imanapithatyaari airo iñaantari. Pawa iyota-kotairo maaroni antayitakiri, iriitaki aminako-yitaironi aajatzi.

Iriitaki Jesús anaakotziri Ompira-tasorintsi-pirori

¹⁴ Yoka Jesús Itomi Pawa, iriitaki anaapirota-kirori inkiti. Iriitaki ankimita-kaantyaoo Impira-tasorintsi-pirori. Irootaki oisokirotan-tyaariri awintaa-siri awayitairi, ikimaitakai akantaki: “Nokimisantajiri Jesús.” ¹⁵ Tima yoka Jesús ikimitari Impira-tasorintsi-pirori, irootaki inisironka-yitan-tairi ontzimi-rika pomirintsitzi-moyitaini. Tima pairani tzimawitaka irirori ikowa-siri-witakari, ari ikimita-kotajai arokaiti añaayitzirora awishimo-yitairi. Iro kantacha tira inkaaripirotaa-jata-painti kapichiini irirori. ¹⁶ Irootaki awintaan-tyaariri amamana-tairi Jesús, asiyakaan-tajiro ajatasitaa-tyiirimi tsika impinkatha-ritaji. Aritaki inisironka-yitai, ari inkawintha-yitai ankowityaa-siri-waiti-rika.

5

¹ Tima Pawa owakiriri pairani Impira-tasorintsi-pirori. Iriitaki kantako-winta-yitairini atziri-payi kaaripiro-siri-yitatsiri. Iriitaki pomiyitaironi yatsipita-kaani yasitakai-tariri Pawa. ² Tima atziri inaki yoka Impira-tasorintsitaari, otzimi-motziri irirori pomirintsitzi-moyitariri. Irootaki iyotantarori yamatsinka-wintari tzipina-siri-waiyita-tsiri atziri-payi ikaratzi pokasitziriri, ikaratzi masontzi-siri-yitatsiri aajatzi. ³ Imatzitaro irirori ipomiwinta yatsipita-kaani inkini impyaakoi-tiniri inkaaripiro-siri-waitzi, yantziro irirori ikimita-piintziniri atziri-payi. ⁴ Tikatsi-tzimaita Impira-tasorintsitaari owasiwaitachani apaniroini impira-tasorintsiti, Pawa owayitziriri, ikimitaakiri iwakiri pairani awaisatzitini Aarón.

⁵ Ari ikantakari aajatzi Saipatzii-totaari, ti iriira owasiwaita-chani apaniroini ikimita-kotaari Impira-tasorintsitaari inkimosiriwinta-waitan-tyaari. Iriitaki Asitariri Pawa matakirori, ikantziri:

Notomi pinatzi awiroka,
Naakataki pirintanaja iroñaaka.

⁶ Ipoñaaka ikantaki aajatzi:

Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai,

Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

⁷ Tima pairani yatzirita-paintzi Saipatzii-totaari, iraaniintaka yamana-mana-tziiri Pawa, ikaaimatzi sintsiini yamaniri. Tzimataa-witacha Pawa isintsinka, ari onkantakimi yookakaa-wintiri airo iwamaan-taitari. Tima pinkatha-tasorintsitaniri inaki Saipatzii-totaari, ikimakiri Pawa ikowa-kota-kiriri. ⁸ Okantawitaka yoka Saipatzii-totaari iriitawitaka Itomi Pawa, ikimaatsita-painta. Arira ifiirori tsika okanta ikimisantaitzi.

⁹ Ikanta ithotyaa-kaitakiri yantiri, arira omatakari iwawisaako-siri-yitairi inkarati kimisantairini, irasi iwiro yawisakotai. ¹⁰ Ari okantakari, Pawa impira-tasorintsita-kaariri Saipatzii-totaari, ari okimitakaro tsika okanta impira-tasorintsita-kaakari pairani Melquisedec.

Ikinkithata-koitziro aririka awashaantiro awintaa-siritari

¹¹ Tzimatsi oshiki nokowawitari noyomitaimiri tsika ikanta-kota yoka. Iro kantacha oshiki opomirintsitaka nomatimiro, tima kisosiri pikanta-yitaka, osamani onkantayaa pinkima-thatan-tyaarori. ¹² Tima aritaki osamanitakira, nosiyakaantaki awirokatakai yomitaan-tayita-naatsinimi. Iro kantacha aiiro pinintziro impaityaa yomitaa-yitimini awirokaiti, irojatzii yapiitaitimi itayitarori iyomitaan-taitziro iñaani Pawa. Okimi-waitakaro tsika ikantai-tziri aparoni ithotaa-tziri, tikira onkanti impaitiri kisoori owaritintsi. ¹³ Ari pikantakari awirokaiti, iriawai-yitaki inchoa-niki ithotai-tziri, tima tikira piñaanta-piinta-yityaaro piyotan-tyaarori kamiitha-sirita-kaanta-tsiri. ¹⁴ Iriima kimitakariri owayita-karori kisoori owaritintsi, iriyyitakira ikaratzi ñaanta-piinta-karori, ti ompomirintsitzi-motyaaari iyotajiro kamiithata-tsiri aajatzi kaaripirota-tsiri.

6

¹ Ontzimatyii nojata-kairo noyomitaa-pirotimiro pasini tsika ikanta-kota Saipatzii-totaari. Tira onkamiithati napii-napiitimiro okaratzi piyotzi-yitakari awirokaiti. Tima iyomitaai-takimiro iwashaantai-tziro kaari-pirori kaamani-sirita-kaanta-tsiri. Iyomitaai-takimiro aajatzi yawintaa-siritai-tanaari Pawa. ² Iyomitaai-takimiro aajatzi ki-waataantsi, aajatzi wasipatzii-totaantsi, aajatzi yañaakai-tairi kamayita-tsiri, impoña iwaskanitaaitairi kaari-piro-siriri. ³ Irootakira ajatakaan-tyaarori pasiniyita-tsiri noyomitaimiri, inkamintha iriitaki Pawa sinitajaironi. ⁴ Onkamintha airo aminaasi-waita pikimatha-yiwita-wakari, itasonka-winta-witai-takami, inampi-siri-witan-takami Tasorinkantsi, ⁵ piñaayi-witakaro okamiithatzi-motzimi iñaani Pawa, piñaayi-witakaro aajatzi isintsinka yoiñaaronta-yitairi apaata. ⁶ Tima inkarati ñaayiwita-karori isintsinka, ipoña iwashaantairo ikimisanta-witakari, airora imataa-jatajiro impiya-siritai iwashaantan-tajyaarori iyaari-pironka. Okimiwaitakaro ijatakimi apiitaironi ipaika-kota-kaantairimi Itomi Pawa, okimiwaitakaro iriimi apiitaironi ithaankimawaitairimi tsika ipiyoiitaka atziri-payi. ⁷ Pisiyako-waitakaro okantaranki aparoni owaantsi otsinka-pathatziri inkani, aririka impankitan-taityaaro, iroorika shookayitaintsini pankirintsi pinaron-tsita-chari, iriira Pawa tasonka-winta-kiriri pankita-kirori. ⁸ Irooma iroorika yosiita-chani oshookaki kitoochii, ipoña towarisi, tikatsira apantyaa-roni, katsima-siri inkantayaa pankita-kirori, intaayii-tairo apaata.

⁹ Irooma awirokaiti, notakoyitani, noyota-jaantzi airo pikimita-kotaro okaratzi nosiyakaa-wintakiri, tima noyojiitzi naaka pantanajiro kamiithari owakira iwawisaako-siritai-takimi. ¹⁰ Tima tampatzika-siri Pawa inatzi, airo yokawintaimiro pantayitakiri awirokaiti, pitakoyita-naari ikaratzi yasiyitaari Irirori, aikiro pijatakaa-tziro pitakoyitari. * ¹¹ Irootakira nokowako-yitajimiri, ari pinkanta-piinta-tyiyyaa piñaakan-tairo piriipiro-siri-yitai, irojatzii omonkara-yitan-tajyaari okaratzi piyaako-winta-jiitari. ¹² Irootaki airo pipira-siritan-tawaita awirokaiti, irootaki kamiithatatsi pinkimatakoyityaari ikaratzi oisokirotarori ikimisantanaji, ikaratzi akowinta-naarori. Tima iriitaki aayitaironi ikasiya-kaita-kiriri.

¹³ Tima pairani owakira Pawa ikasiya-kaanta-kariri awaisatzitini Abraham, tikatsira aparoni matironi impairyaa-jiniri iwairo Pawa iyotantyaari omapirotyayaa imonkara-wainiti. Apaniro ipairyaa iwairo Pawa, ¹⁴ ikantakiri Abraham:

Omapiro nontasonka-wintimi Naaka.

Naaka shikyaa-jirini pincharinita-yyaari.

¹⁵ Tira itharokyaawaitzi awaisatzitini Abraham, amatsinka iyaawintaka, ari okanta iñaanta-karori ikasiya-kaita-kiriri. ¹⁶ Tima aririka ininta-piinti atziri-payi iyoti omapiro-rika omatyaa ikasiya-kaantziri, ipairyiro iwairo itzimi-rika anajiriri irirori, ari iyotaiti omapiro imonkara-wainitzi. ¹⁷ Ari okimiwai-witakaro okaratzi yantakiri Pawa, ipairyaa Irirori iyotantai-tyaari omapiro omatyaa ikasiya-kaantakiri. Tikatsi kantironi impasinita-kairo okaratzi ikinkithasiritakari yantiri. ¹⁸ Ari okanta otziman-tanakari apiti kaari ikantaitzi impasinita-kaitajiro. Iro omatantari ayotaji ti inthaiya-nityaa Pawa, irootaki oimosirinka-siri-pirotairi arokaiti awintaa-siri-yitaari Irirori, ayotzi ari

* 6:10 yasiyitaari = kitisiriri

omonkaratajyaa ayaakoniintari. † ¹⁹ Iro ayaako-niintanka isiyakaa-wintai-tziri aka okimitaro aparoni tinari ayiintaatzirori antaroiti pitotsi airo amaata. Ari okimitari ayaako-niintanka, ayiinta-siri-piro owayitai. Irootaki kantakaarori ankimita-kotantyaariri kyaatsiri itantotai-tantaro tonta-masita-tsiri. ²⁰ Ari añaamampyaa-yitarori arokaiti kantatsi ankyaaayitaji anta okimitakaro tonta-masita-tsiri, aririka ayaampoiritanajiri Jesús isiyakaa-wintai-takiri kyaintsiri anta okimitakaro tonta-masita-tsiri. Tima iriitaki Jesús isiyakaa-wintakari pairani Melquisedec. Iriitaki Jesús Impira-tasorintsirirori iroñaaka, yasi iwairo irirori.

7

Impira-tasorintsinka Melquisedec

¹ Tima yoka Melquisedec, iriitaki pinkathari-wintan-taintsi pairani Aapatyaawiniki, impira-tasorintsiti inatzi Jinoki-satzi Pawa. Iriitaki omonthaa-waariri pairani awaisatzitini Abraham ipiyantaari yapirotakiri iwayiritari pasini pinkathariiti, iyomitaa-wajiri intasonka-wintai-tantyaariri. ² Irijatzi ipaki pairani awaisatzitini Abraham owaararontsi okaratzi yaapithatan-takiri iwayirita. Tima yoka Melquisedec, tzimatsi siyakaa-wintachari iwairo. Iroka itarori osiyakaa-wintari: “Pinkathari kamiitha-siriri.” Iroka apititatsiri osiyakaa-wintari iwairo ipinkathari-wintan-tzira Aapatyaawiniki: “Pinkathari saikakaan-tatsiri kamiitha.” * ³ Ti iyotaitiro iwairo asitariri, ti iyotaiti aajatzi itzimi iwaisatzi-titanakari. Kimiwaitaka ti ontzimimi tsika ipoñaanaka tsika ithonkaka, ikimita-kotakari Itomi Pawa, yasi iwiro irirori Impira-tasorintsitaa-ritzi.

⁴ Ari añaarori iriipirori inatzi Melquisedec. Tima yoka Abraham awaisatzitini arokaiti, iriitaki ipaki pairani okaratzi yaapithatziriri pinkathariiti iwayiri-yitakari. ⁵ Irootaki kimitakarori okaratzi yanta-piinta-yitakiri pairani ashininkani Levi-iti. Ipaiziri aparoni ikaratzi tzimi-motziriri ashininka ontzimi-rika onkarati 10, tima irootaki iyota-kotziriri Ikantakaan-taitaniki onkarati yantayitiri Impira-tasorintsitaaari. Irootaki yamijitari tima irimirinkaiti icharinita-nakari aajatzi Abraham. ⁶ Iriima Melquisedec kaari ishininka Levi-iti, ti ayotaa-jati ipaita charinitariri. Iro kantacha yoka awaisatzitini Abraham, ikasiyakaa-piroi-takiri pairani, iriita-jaantaki opakiriri Melquisedec aparoni karatatsiri 10 yaapithatan-takiri iwayirita. Ipoña yoka Melquisedec iyomitaa-naakiri intasonka-wintai-tantyaariri awaisatzitini Abraham. ⁷ Omapiro ikanta-piintaitzi: “Itzimi-rika tasonka-wintan-tatsiri, yanairira itasonka-wintziri.” ⁸ Itzimi-rika ipaiziri aparoni karatatsiri 10 aka kipsatsiki, atziri inayitzi, kaamaniri. Iriima Melquisedec, kimiwaitaka añaanita-tsiri inakimi irirori. ⁹ Irojatzii yantakiri Levi-iti, ipasita-piintaitari. Tima kimiwaitaka iriitakimi pinakowintan-tatsinimi, irootaki yantakiri awaisatzitini Abraham, ¹⁰ yitanakaro ipinako-wintantaki pairani ipasitakari Melquisedec imonthaan-tawaariri ipiyaaro iwayirita. Tikira-mintha intzimaa-jati ashininkani Levi, aritaki ipinako-wintantzitaka awaisatzitini Abraham.

¹¹ Pairani ikaratzi Impira-tasorintsitaa-rita-tsiri, icharini-payi ashininkani Aarón inatzi, iriitaki ipaiziri “Levi-iti.” Ari okanta Ikantakaan-taitakiri. Iro kantacha yokaiti Impira-tasorintsitaaari, ti imatiro iwamiitha-siritanti. Ari imatakironi, airotyaa isankinata-koitaimi pasini Impira-tasorintsitaaari kimitaariri yoka Melquisedec, kaari icharinitari Aarón. ¹² Omapiro itzimaji pasini Impira-tasorintsitaaari kaari icharinitari ashininkani Aarón. Irootaki ompasinitan-tajyaari Ikantakaan-taitatsiri, omatantyaari intzimaji pasini Impira-tasorintsitaaari. ¹³ Tima yoka inaawintai-takiri kimitaariri Melquisedec, kaarira icharini-payi ashininkani Levi, pasini-mirinkaiti inatzi, ti intzimaa-jati aparoni ishininka impira-tasorintsitaa-tyaari. † ¹⁴ Yoka kimitakariri Melquisedec, iriitaki Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, icharinitakari ashininkani Judá. Tima isankinariki pairani ashininkani Moisés, ti osinitaa-ntsiti impira-tasorintsitaa-riti icharini-yitari Judá.

¹⁵ Ari ayotako-pirotziro ontzimayii impoki pasini Impira-tasorintsitaaari kimityaarini Melquisedec. ¹⁶ Yoka pasini pokatsini, iinasityaa, ontzimi-motiri isintsinka, airo ikaamanitaji. Iriitaki anajiriri pasini-payi Impira-tasorintsitaaari ikinkithata-koitakiri

† **6:18** Tima tzimatsi apiti kanta-kota-chari aka kaari ikantaitzi impasinita-kaitairo. Iroka itarori: “Pawa ti inthaiya-nityaa, aritaki omatakyaa okaratzi ikasiya-kaantakiri.” Iroka apitita-tsiri: “Tikatsi pasinita-kaajironi ipairyaa apaniroini iwairo Pawa, tima tikatsi anaakotirini irirori.” * **7:2** Iroka okanta-kota ipakiriri pairani awaisatzitini Abraham yoka pinkathari Melquisedec. Aririka yaapithatiri iwayiritani Abraham onkarati 10, aparoni yasitakai-yaari Melquisedec. Ari ikantakirori maaroni yaapithatan-takiri, ontzimi-rika 10, aparoni yasitakai-yaari Melquisedec.

† **7:13** impira-tasorintsitaa-tyaari = ikaratzi antawaita-tsiri anta pomitait-rontsiki

pairani Inintakaan-taitaniki, icharini-yitari Leví. ¹⁷ Tima iriitaki ikinkithata-kotai-tziri, ikantaitzi:

Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai,

Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

¹⁸ Ari okantari, tima okaratzí Ikantakaan-tawitai-takari, otzimi iwashaantaitiri, ti amatiro awamiitha-siritanti, tzimatsi kowityaa-chari. ¹⁹ Tima tikatsi aparoni owamiitha-siriti Ikantakaan-taitani. Iro kantacha otzimaira pasini impoyiitaarori, irootaki matakaa-yitaironi okaaki-sirita-jyaari Pawa, tima irootaki ayaakoniniiri.

²⁰ Irootaki ikasiya-kaita-kairi Pawa, iriitaki pairyaincha iwairo iyotantai-tyaari omapiro omonkaratya. ²¹ Iriima pasini Impira-tasorintsitain-tsiri, tira impairyaa-wintyaari Pawa iwantai-takariri yokaiti. Pasini pairyaa-wintakiri, ikantakiri:

Iriitaki Pawa pairyíi-wintzimiri, ti yoipithoka-nitiro iñaani.

Awiroka asi owaironi pimpira-tasorintsitai,

Ari pinkimityaari ikanta pairani Melquisedec.

²² Ari okanta, iriitaki Jesús oyotakaa-yitairori iroñaaka omapiro omonkaratya okaratzí ikasiyakaan-taitari, irootaki anaakirori pasini itawita-nakarori pairani ikasiyakaan-taitziri.

²³ Tima oshiki ikarawitaka pairani Ompira-tasorintsitaari. Tima ikama-piinta-yitaki yokaiti, ti onkanti ijatakauro yantayitirimi, ontzimatyíi intzimi pasini impoyiita-jyaarini.

²⁴ Iriima Jesús, añaanita-tsiri inatzi irirori, irasi iwiro Impira-tasorintsiti. ²⁵ Ari okanta, iriitakira Jesús wawisaako-siritairini inkarati okaaki-sirita-jyaarini Pawa, inkantakowinta-piintairi.

²⁶ Iriitakira Impira-tasorintsitaari akowityaa-witakari. Iroka ikanta irirori: Itasorintsisiritzi, ikamiitha-siritzi, ikiti-siritzi, ti isaikimo-yitajiri kaari-piro-siriri, yanaa-pirotairo inkiti. ²⁷ Yoka Jesús ti inkimityaari Impira-tasorintsi-piro-witain-chari pairani. Tima aririka impomitiniri atziri-payi yatsipita-kaani, yitapiintaro irirori ikowa-kotziri Pawa impyaakota-wakiri ikaaripiro-siritzi. Iriima Jesús ithotyaaakiro maaroni, imonkaratakoro isinitaka pairani irirori inkimita-kotyaaari yatsipita-kaitani. ²⁸ Ikaratzí Impira-tasorintsita-kaayitziiri Ikantakaan-taitani, atziri inayitzi, sipita-siriri, ikaamani-yitzi. Iriima Itomi-pirori Pawa pokaintsiri awisakira pairani oshiki osarintsi, iriitakira Impira-tasorintsita-kaani Pawa ipairyaa-wintakari pairani iwairo irirori. Iriitaki monkarata-jaanta-kirori kamiithaini, asi awajitaa-tyiuro.

8

Iriitaki Jesús kantako-wintan-taatsi owakiratan-taari antzi-motaantsi

¹ Iroka otzinkami-pirota-jaantari nokantakiri: Iriita-jaantakira Saipatzii-totaari impira-tasorintsi-wintairi, iriitaki saikaatsiri irako-piroriki Pinkathari-pirori, itsipataari ipinkathari-wintantai inkitiki. ² Okimiwaitaaro ari yantawaitimi tasorintsi-thaantiki, iro kantacha tira yantawaiti tasorintsi-thaantiki iwitsikakiri pairani atziri-payi, inkitiki yantawaitzi osaikira iwitsika-kaantajiri Pawa. ³ Tima inkarati Impira-tasorintsitain-tsiri pairani, tzimatsi yasitakaariri Pawa, ipomitziniri yatsipita-kaani. Ari ikimitakari aajatzi Jesús Saipatzii-totaari, tzimatsi opaita yasitakaariri Pawa. ⁴ Iro kantacha, ti onkanta-wityaa Impira-tasorintsitimi Jesús Saipatzii-totaari, isaikan-tawita-paintari kipatsiki, ti osinita-kaantiro Ikantakaan-taitani, tima ti ishininkai-tityaari irirori Leví. ⁵ Tima okaratzí yantziri yokaiti Impira-tasorintsitaari osiyakaa-rontsi onayitaki, tzimatsi iñaakasiritaitakiri tsika onkantajyaa iroopirori anta inkitiki. Irootaki ikantai-takiriri pairani Moisés, tsika inkantyaari iwitsikiro tasorintsi-thaanti, ikantai-takiri:

Pinkimita-kaantiro piwitsikiro, tsika okanta iñaak-kasiritakaita-kimiro otzisiki.

⁶ Ari ikantaari Jesús Impira-tasorintsitaari inatzi, yanaa-kotairi Impira-tasorintsitaitari atziri. Tima Pawa iwakirataji pasini ikasiya-kaantaitani, iriitaki kasiyakaajaini Saipatzii-totaari inkantako-winta-yitai, irootaki anaatai-kirori okaratzí ikasiya-kaanta-witai-takari pairani, irootaki anaajirori itakarori ikasiya-kaantai-takiri. ⁷ Tima tzimatsi kowityain-chari itakarori ikasiya-kaantziri kaari imonkarataitzi, irootaki okowantakari ontzimi pasini owakirari, impoyiita-jyaaroni. ⁸ Iroka kowityain-chari, tima ikantaitaki: Ikantzi Awinkathariti:

Paminiro onkarati awisatsini apaata,

Tzimatsi owakira nonkasiya-kaajiriri Judá-iti, aritaki nomatajiro nasitakaa-jyaari maaroni Israel-iiti.

⁹ Airo okimitaaro nokasiya-kaakiri iwaisatzitini.

Tima pairani nokimita-kaantaari nakathata-tyiirimi,

Naaka jiwatairiri nomisitowan-taariri Apitantoniki.

Ti imonkara-tzimaityaaro nokasiya-kaariri,
Irootaki nowashaantan-tarori naamaako-wintari.
Ari ikantaki iñaawaitaki Pinkathari.

¹⁰ Yapiitakiro iñaawaitaki, ikantzi:

Iroka owakirari nokasiya-kaakiriri apaata incharinita-jyaari Israel:
Ari noyosirita-kaayitajiri kamiithari onkarati yantayitairi.

Onkimiwaityaaro nosankina-sirita-tyiinirimi Nokanta-kaantani,
Naaka inkimita-kaantai Iwawani,
Iriiyitaki nasitajyaari Naaka.

¹¹ Ti onkowa-jaantajyaa iyomitaa-wakaa-waitajyaa,
Apatziro ikantayitairi ishininka: Piyosiri-pirotairi Awinkathariti.
Tima maaroni iyotaitajina.

Ari iyoyitajina iriipiroriiti aajatzi asinonkain-kariiti, maaroni.

¹² Oshiki naripirotajiri ikaaripiro-siri-yiwitaka,
Ari nompyaakota-jiniri.

¹³ Tima ipaitai-takiro "Owakirari Ikasiya-kaantaitani," ari iyotakoi-tzirori iroka itawita-
karori, kimiwaitaka paisatorimi onatzi. Tima okaratzi paisatotain-tsiri, irootaintsi
ompiyaa.

9

¹ Okanta iroka itakarori ikasiya-kaantaitani, irootaki ikantakaan-takiri Pawa iyomitai-
tantyaari tsika inkantaityaa impinka-thaitairi. Ari oñaawintari Tasorintsi-taantzi tsika
ipinkathai-tairi. ² Iroka Tasorintsi-thaanti, apinati okanta itantotai-takiro. Anta
antaro-nakitzi tsika ikyaa-piintaitzi, ari iwaitakiri ootamintotsi, minkonchaa-niki,
aajatzi tasorin-tsita-tsiri owaritintsi. Ari ipaitai-tzirori "Tasorintsi-naki." ³ Irooma
inthompoina, tsika ithata-sitai-takiro tonta-masiri, kiripi-naki okanta. Ari ipaitai-
tzirori "Tasorintsi-naki-pirori" ⁴ Ari osaikiri itaanta-piintai-tarori kasankainkari, ari
osaikiri aajatzi Tasorintsi-moko. Iriira ooro yaitzi iwitsikai-tziro iroka. Ari owakotari
inthompoina kapichiini ikantai-tziri "Ipaitama" iwitsika-nakita-sitai-takiro ooro. Ari
iwaitakirori ikotzikiiri Aarón shookain-tsiri pairani, ari osaikitari aajatzi mapikota tsika
osankinataka ikasiya-kaantaitani. ⁵ Okanta jiñokiini otataroki Tasorintsi-moko, ari
iwaitakiri iwitsikai-tziri isiyakaaro Maninkari, iri otimankan-takaro isiwanki otatari
Tasorintsi-moko. Irootaki ipaitai-tziri "Nisironka-mintotsi." Iro kantacha airora nojata-
kayiro noñaawintimiro tsika okantayita aparo-payi.

⁶ Aritaki iwitsikai-takiro maaroni iroka-payi. Oshiki yanta-piintakiri Impira-
tasorintsitaari anta Tasorintsi-naki, ari yantayitziro ipinkatha-tasorintsitaari.
⁷ Irooma inthompoina Tasorintsi-naki-piroriki, apatziro isinitai-tziri inkyii Impira-
tasorintsi-pirori. Aparo-satzira ikyaa-piintzi osarintsiki. Aririka inkyaaki anta, yaanaki
irirani ipiraitari intsikiryaa-tyaaro Nisironka-mintotsi. Ari onkanyaa inisironkatant-
tyaariri Pawa, airo iwasankitaa-wintantari iyaari-pironka. Ari ikimitaa-yitziro i-
ajatzi atziri-payi kaaripiro-siri-yitatsiri okantaaro ti iyowai-matsitayii irirori. ⁸ Ari
okanta, tzimatsi iyotakaa-yitairi Tasorinkantsi, iroka okanta: Pairani otziman-tawitari
Tasorintsi-taantzi, ti onkanti inkyayiti atziri-payi anta Tasorintsi-naki-piroriki. ⁹ Iroka
okanta-kota: Aparoni atziri amamatsitziro yatsipita-kaani yasitaka-yaariri Pawa, tira
iro kantakai-yaarini impinkatha-siri-pirotan-tyaariri Pawa. ¹⁰ Apatziro intziyita-jyaaro
owaritintsi, iraitsiri, inkiwaayita-piintajyaa. Iro imonkarataiti ikantakaan-taitakiri
koñaayita-tsiri, irootaki imonkarataiti irojatzi iwakirata-kaanta-jyaarori Pawa ikasiya-
kaantaitani.

¹¹ Ikanta ipokaki Saipatzii-totaari, iriitaki osiyawitariri Impira-tasorintsitaari. Titz-
imaita inkyii Tasorintsi-piro-nakiki, iwitsikani atziri-payi. Apatziro ikyiiri irirori
inkitiki, tsika anintaajyaa apaata. Irootaki osiyakaa-pajiri Tasorintsi-naki-pirori, kaarira
atziri witsikironi. ¹² Tima yoka Saipatzii-totaari ti inkimityaari Impira-tasorintsitaari
atziro-tziri kyaamatsita-piinta-tsiri Tasorintsi-naki-piroriki yaanaki iriraani piratsi.
Iriita-jaantaki sinitaincha iwamaitiri isakota-paintiro iriraani, inkini iñiitajiro maaroni
irasi iwiro yawisako-siri-yitai. † ¹³ Osiyakaa-wintziro aririka ookimotyari Pawa
iriraani piratsi, aajatzi isamampoti, kimiwaitaka iro kitiwathata-kairini atziri antakirori
ipinkai-tziri. ¹⁴ Irooma iriraani Saipatzii-totaari, irootaki othotyaa-kirori pikiti-siritan-
tayitaari. Tima inkimitara irirori tikatsi ompaityaa inkinakaa-sityaari, irijatzi sinitain-
iwaitiri, ikantakaakari Tasorinkantsi. Iriitaki ashiphata-jimirori pipampitha-siritani

* 9:4 Ipaitama = maná † 9:12 piratsi = cabra, vaca

kaari-pirori, tichari ma pantayitakiro kaamanita-kaanta-tsiri. Ontzimatyii pantayitairo okaratzi ininta-kayimiri Pawa, Añaanita-tsiri.

¹⁵ Iriitakira Saipatzii-totaari ityaankakiri Pawa inkanta-kowintairi atziri-payi, ari okanta iwakirata-kaantaarori ikasiya-kaantaitani. Iroka okanta-kota owakirari ikasiya-kaantaitani, ontzimatyii inkami aparoni, ari onkanyaa yawisakotan-tajyaari piyathakarori itarori ikasiya-kaantaitani. Aritaki ifiuitairo ikasiya-kaakairo pairani añaanitaji. Iroka ikasiya-kaantaitani, iroowaitaki aparoni sankinarintsi tsika oñaawintayita okaratzi yasitaitari, oñaawinta-yitziri aajatzi asiyita-jyaaroni aririka inkama-minthataki asitaaniri. ¹⁶ Iro kaari iyopirotai-tanta intzimi aayitironi okaratzi yasitakai-tantakari, intaini iyotaitzi aririka inkamaki asitaaniri. ¹⁷ Ainiro yañai asitaaniri, airo ipitaitziri ikasiya-kayi-tziniriri yasitajyaaro. Intani impaitairi aririka inkamaki. ¹⁸ Ari okantari, yitantai-tanakarori itarori ikasiya-kaantaitani, tzimatsi ipaita kamaintsiri, iriraani yitantai-tanakari. ¹⁹ Pairani ithonka-kiro Moisés ifñaanata-kiniri atziri-payi Ikantakaan-tani, yaaki iriraani piratsi, intitaakiro nijaa, yaaki inchasin-poki, yankowiitaki kityonka-masita-tsiri, itsikiryaan-takaro sankinatain-chari, ari ikimitaa-kiriri aajatzi atziri-payi. †

²⁰ Ikantakiri:

Iroka iraantsi irootaki ñaakanta-pirotironi ikasiya-kaantakiri Pawa, irootaki ikantakaan-takiri.

²¹ Itsikiryaan-takaro aajatzi iraantsi anta Tasorintsi-thaantiki, ari ikimitaa-kirori okaratzi saikatsiri inthompointa. ²² Ari okanta, tima kimiwaitaka aririkami intsikiryaa-taityaaro iriraani piratsi, imonkarata-najiro Ikantakaan-taitziri, kimiwaitaka iroomi oitiwathatan-tatsini. Tim aiorrika otzimi iraantsi, airo ipyaakotan-tairo Pawa kaari-pirori.

Iriitaki Saipatzii-totaari matakirori iwawisaako-siritantzi

²³ Irootaki yatsipi-wintantari ipiraitari ipomitai-tziniri Pawa kimiwaitaka inkitiwathata-kaanta-tyaimi. Irootaki kimitakarori okaratzi awisain-tsiri inkitikiki, ityaantakiri Pawa yatsipi-wintan-tyaa Saipatzii-totaari, inkiti-sirita-kaanta-yitairi. Irootaki anaakotakirori yatsipi-wintan-tawitaka ipiraitari. ²⁴ Tim ti inkyii Saipatzii-totaari Tasorintsi-naki-piroriki iwitsika-matsitani atziri-payi. Irootaiki siyaka-wintacha inkitikiki tsika ikinaji Saipatzii-totaari, inkantako-winta-yitai isaikira Pawa. ²⁵ Tim ti yapii-yapiitapaintiro Saipatzii-totaari ikami-motantzi. Ari opasinitziri yantziri Impira-tasorintsitaari kyaawita-piinta-chari aparo-satzi osarintsiki Tasorintsi-naki-piroriki. Ti iri asitaa-jaityaaroni irirani isakotaitziri. ²⁶ Arimi isiya-matsityaarimi Saipatzii-totaari ikaratzi Impira-tasorintsitaari, oshiki yapii-yapiitiromi inkamawintanti. Arimi yitanakyaaro inkimaatsi-wintan-tyaami owakira owsitikan-takari kipatsi. Aparo-satzi ikamawintantapaintzi yatsipi-wintantya. Yasi iwanajiro yiitsinampaajiro kaari-pirori. ²⁷ Iroowaitaki ikantai-tziri: Maaroni atziri aparo-satzi okanta ikami, impoña yamina-kotairi Pawa. ²⁸ Irootaki yantakiri Saipatzii-totaari, aparo-satzi ikamaki ikimaatsi-winta-kari oshiki kaari-piro-siriri. Iro kantacha aajatzi inkoñaatapaji apaata irirori, airo ikimaatsin-kayitawaari, iwawisa-kotairi ikaratzi oyaakoniinta-kiriri.

10

¹ Irootaki Ikantakaan-taitani osiyakarori aamparintsi. Tim okanta aparoni aamparintsi ti ontzima-niti iwatha, intaini iyotaitzi tzimatsira ipaita asitaro yaampari. Ari okantari aajatzi Ikantakaan-taitani, oyomitaakai tzimatsi apaata kamiithataa-tsini. Tim ikantakaan-tani onatzii Pawa impomita-piintai-tiniri yatsipita-kaitani maaroni osarintsiki, iro kantacha tira owamiitha-piro-siritiri atziri-payi antayita-kirori. ² Arimi omapirotyaa owamiitha-siri-pirotanti, ikaratzi matayitakirori arimi iwashaanta-kiromi ikaaripiro-waitzi, tima aritaki oitisirita-kirimi, airo ajata-kayiromi okatsitzimo-siri-waitari yantayitakiro kaari-pirori. ³ Tira ari onkanyaa, iroora yanta-piinta-witakari awisayitzira osarintsi-payi, ipomita-piinta-yitziniri Pawa yatsipita-kaani, ipampitha-sirita-kotaro iyaari-piro-sirinka. ⁴ Tim iwamaawita-piintari ipira-payi ikapathain-katakairi, ti anthotyaajiro ampyaako-pirotiro iyaari-pironka atziri. * ⁵ Irooma ipokaki-ranki Saipatzii-totaari aka kipatsiki, ikantakiri Pawa:

Ti pinintairo awiroka yamai-matsitaimi yatsipita-kaitani aajatzi yasitakai-tamiri. Iro pikowa-pirotairi nonkimisantajimi, pikanta-kakaaro ontzimi-motajina nowatha.

⁶ Tira apatziro onimotimi ipomitai-tzimiri ipiraitani, yasitakai-tamiri okantakaan-tziro iyaari-piro-sirinka yokaiti.

⁷ Nonkanti Naaka:

† 9:19 inchasin-poki = isopo * 10:4 ipira-payi = toros, cabríos

Pawá, nopokaki naaka nantairo okaratzi pininta-kaakinari awiroka, Tima isankinata-koitakina pairani.

⁸ Pinkinkithasiritiro ikantaitaki aka:

Ti pininta-matsitairo yamaitajimi yatsipita-kaitani aajatzi yasitakai-tamiri.

Ti onimotimi ipomitai-tzimiri ipiraitani, yasitakai-tamiri okantakaan-tziro iyaari-piro-sirinka.

Iro kantacha, ¿kaarima ikantakaan-taitziri iroka? ⁹ Intsityaa pinkinkithasiritiro pasini ikantai-takiri:

Nopokaki naaka nantajiro okaratzi pininta-kaakinari awiroka,

Iroka apiitain-chari ikantai-takiri, impoyiitaro itanakarori pairani. ¹⁰ Tima inintaki Pawa yoiti-siri-yitai arokaiti. Aritaki imatakiro ityaankan-takarori Saipatzii-totaari Jesús isinitakiro iwatha yatsipita-kowintan-tajyaa, inkamawinta-paintiri maaroni atziri-payi.

¹¹ Pairani, maaroni Impira-tasorintsitaari yaminiri Pawa yasitakaariri, yapii-yapiitziro kitaitiriki ipomitziniri yatsipita-kaani. Titzimaita imatiro iwashaanta-pirotakaantiro kaari-pirori. ¹² Irooma Saipatzii-totaari, aparo-satzi isinitaka yatsipityaaro iyaari-pironka atziri-payi, ipoña isaikai irako-piroriki Pawa itsipataari ipinkathari-wintantzi, ¹³ ari isaiki iyaawinta irojatzi yiitsinampaan-tajyaariri iroopirori iikisaniintani ikimita-kaantari imakoryaa-kitzi-minto. † ¹⁴ Irootakira yantanta-karori aparo-satzi ikamawintan-takiro iyaari-pironka atziri-payi, yasi iwairo yoiti-siri-piro-yitairi. ¹⁵ Ari ikantakari Tasorinkantsi iyotakaakai omapirotatyaa. Tima iriitaki itakaro isankinata-kaantaki:

¹⁶ Tima iñaawaitaki Pinkathari, ikantzi:

Iroka owakirari nokasiya-kaakiriri apaata:

Ari noyosirita-kaayitajiri kamiithari onkarati yantayitairi

Onkimiwaityaaro nosankina-sirita-tyiinirimi Nokanta-kaantani.

Nokinkithasirita-kaakiri.

¹⁷ Aikiro ikantatzii:

Ari nompyaakota-jiniri ipiyathataka, yantayitakiro kaari-pirori.

¹⁸ Tima impyaakotan-tajiro Pawa ikaaripiro-siritaitzi, ti onkowa-jaantajyaa yasita-kayi-tyaari Pawa ikaaripiroitaki.

¹⁹ Irootaki iyikiiti, tima kaphathanka ikantaka Jesús Saipatzii-totaari iwamaan-taitakariri, awintaa-siri antsipa-sirita-jyaari Pawa, onkimiwaityaaro ankyaatyiimi Tasorintsinaki-piroriki. ²⁰ Tima yatziritakira Saipatzii-totaari, irootaki okantan-taari ankyaatyitaji inkitiki, siyakaa-winta-chari ankyaatyiimi ithatai-takiro tonta-masita-tsiri Tasorintsinaki-piroriki. Aroka omapoka-yitaarori iroka kaari imataitzi pairani, irootaki añaanita-kaantaa-tsiri. ²¹ Ikimitaari iroñaaka Saipatzii-totaari iriimi Impira-tasorintsi-pirowintainiri akaratzi yasiyitaira Pawa. ²² Ari okanta. Iriipirori ankantajyaa antsipa-sirita-jyaari Pawa, omapiro ankantyyaa awintyyaari. Kitisiri ikantakaa-yitai, airo akinkisiryaa-koyitaaro kaari-pirori. Ankimita-kaantyyaa inkiwan-tatyaiiromi nijaa kitijaari. ²³ Kiso iwanakiro awintaa-siritaari, ikimaitakai akantaki: "Noyaako-niintani inatzi Saipatzii-totaari." Tima yoka kasiyakaa-kairori, kiso iwakai irirori. ²⁴ Ontzimatyii ankinkisiryaa-kotajiro tsika onkantyyaa awintha-sirita-kaantyyaari pasini intakotantyyaa, yantayitairo kamiithari. ²⁵ Airo awashaantziro apatota-piintyyaa, tima tzimayitatsi owashaantayitakirori. Ontzimatyii awintha-sirita-kaiyaari akarajitzi. Aikiro ajatatyii antanajiro ayotajira aritaki impiyi Saipatzii-totaari. ‡

Ikamantai-tziriri antzirori inintakaa-nikiini kaari-pirori

²⁶ Aritaki ayotajiro iroopirota-tsiri, aririka akantaka-nakyyaaro awashaanta-nakiro, imoña ajata-kayiro antayitiro kaari-pirori, tikatsi pasini atsipita-kowinta-jaini akaaripiro-yitaki. ²⁷ ikamantai-tatyai antharowa-siriti iwasantaitajai, tima yapirotairi Pawa intaayitairi okaratzi kisaninta-kiriri. ²⁸ Pairani, intzimi-rika piyathata-kyaaroni Ikantakaantani Moisés, ti inisironkai-tyaari, iwamaitziri ikaratzi-rika mawa kanta-kotirini. Ari iwamaitakiri aajatzi inkarati-rika apiti kanta-kotirini. ²⁹ ¿Tima omapirota-tyiyyaa iwasantaitairi maninta-kirori yantzi-mota-kairi Itomi Pawa? Tima okimiwaitakaro yaatzika-siwaitaitaro kaari apantaro, imaninta-siwaitakaro ikaphathai-nkatakai ikamaw-intantaki. Ari ithainka-sirita-kirori yantzi-motan-tziri Pawa ikasiya-kaawitari yoiti-siritairi. Ikawiya-waitakiri Tasorinkantsi kaminthaaniri. ³⁰ Irooma arokaiti ayotziri kantain-tsiri:

Naakataki wasankitaan-tatsini,

Naaka kisakowintan-tachari.

Irootaki ikantakiri Pawa. Ikantaitzi aajatzi:

† 10:13 makoryaa-kitzitaantsi ‡ 10:25 impiyi = Iitaitiriti Pinkathari

Iwasankitaa-yitziri Pawa ikaratzi yasitaari irirori.

³¹ ¡Kimitaka oshikimi intharowa-siritai-takimi iyomitaitajai iriita-jaantaki owasankitaan-taatsini Añaanita-tsiri Pawa!

³² Pinkinkisiryaa-kotyaa. Tima awiroka-yitaki pairani kimisanta-naintsiri, kimi-waitaka pinkitainkata-kotaa-tyiimi. Piñaawitakaro ikimaatsita-kaitakami, iro kantacha tikatsi shiwatimini. ³³ Piñaayitakiro aajatzi ikisaitzimi, iwatsinaa-tzimi tsika ipiyota-jiita. Poimosirinka-yitakari awishimo-yitziri okaratzi piñaakiri awiroka.

³⁴ Poimosirinka-yitakari ikaratzi yasitako-yiitakiri, piñaayitakiro aajatzi yaapithaitakimiro tzimimo-yitzimiri. Iro kantacha aikiro pijatatzii piwintha-siritanaka, tima piyojiiti onkarati piñiiri apaata, oshiki okamiitha-pirotzi, asi owairo. ³⁵ Irootaki airo pi-washaantantaro okaratzi pawintaa-naari, tima antaroiti impinai-taimi apaata. ³⁶ Amawi pinkantyyaa pantayita-najiro inintakaa-yitzimiri Pawa, ari onkantyyaa piñaanta-jyaarori ikasiya-kaakimiri. ³⁷ Ikantzi Pawa:

Airo osamanitzi yariitan-tyaari okaakitzi-matain-tsiri,

Airo osamani inkantyyaa.

³⁸ Tampatzika-siri inatzii awintaa-siritaari, aritaki iñaajiro yañaanta-jyaaro.

Irooma aririka impiya-siritai, airo inimota-kaanaro.

³⁹ Irooma arokaiti, ti ankimityaari ikaratzi piyasirita-chari, iriitaki yapirotajiri. Awintyyaari arokaiti, aritaki añaakiro añaasiri-yitai.

11

Awintaa-sirin-kantsi

¹ Iroka okanta-kota awintaa-sirin-kantsi. Okimiatyyaa aririka inkanta-siritaiti: “Aritaki omatakyyaa noyaako-niintani.” Iyosiryaaiki aritaki omatakyyaa inintziri, onkanta-witakyyaa tikira iñiiri. ² Iro yawintaa-sirinka awaisatziini onimota-kaajiri Pawa. ³ Iro yawintaa-sirinka kantakaarori amatantarori akimathatajiro tsika okantaka iwitsikan-takarori Pawa kipatsi. Tima apatziro iñaawaitaki, matanaka owitsika. Ari opoñaanakari owitsikanaka iñiitajiri iroñaaka kaari koñaata-tsini pairani.

⁴ Iro yawintaa-sirinka Abel kantakaari yasitakaakari Pawa yatsipita-kaani, anaanakiro irasi Caín yasitakaa-witakariri Pawa. Iro ookimotakari yasitakaariri Abel. Ari ikantanaki Pawa: “Kamiitha-siri inatzi Abel.” Okantawitaka ikamaki Abel, ainiro akima-kota-piintziri kimiwaita-jaantaka irojatzii yañaimi irirori, irootaki kantakaarori ikimisantaki. ⁵ Iro yawintaa-sirinka Enoc kantakaari yaantai-taariri, ti iñaajiro inkami. Ti iñiitairi, tima inkitiki yaajiri Pawa. Pairani ainiro isaiki kipatsiki, ikantakiri Pawa: “Awirokara onimotakaa-pirotakinari.” ⁶ Tima kaari tzimatsini yawintaa-sirinka, tira onimotiri Pawa. Aririka inintaiti iyopiroi-tairi Pawa, ontzimatyii inkimisantai, inkanti: “Omapirotyaa itzimi Pawa.” Inkanti aajatzi: “Ari imatakaa-yitajiri Pawa kowapirotatsini iyotajiri.” ⁷ Iro yawintaa-sirinka Noé kantakaari iwitsikan-takarori antaroiti amaatako-mintotsi iwawisaa-kotan-taariri ishininkaiti irirori. Iripiro impinkathatasorintsita-niti irirori. Tima Pawa kamantakiri onkarati awaisatsini kaari iñiitzi pairani. Iro kowapirota-chari iwasankitaitairi osaawi-satziiti. Tima yawintaa-nakari Noé yoka Pawa, irootaki ikantan-takariri Pawa: “Tampatzika-siriri ikanta Noé.”

⁸ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori ikimisantan-takariri Pawa ikantakiri pairani isitowi inampiki ijatiro pasini nampitsi ikasiya-kaakiriri. Irootaki imatakiri Abraham, jataki, okantawitaka ti iñiiri tsika ijatinta. ⁹ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori imatanta-karori inampitaro kipatsiki ti intzimapaji ishininka anta. Ari isaikakiri iwanko-shitakiri misinantzi. Ari ikimitaakari Isaac, Jacob, tima irijatzi ikasiyaka-kairiri. ¹⁰ Iro imatanta-karori Abraham inampitaro, tima iyotzi ari yañaantajii inkitiki. Kimiwaitaka iriitaki ñasiritakirori nampitsi ikinkithasiritakari Pawa, irootaki iwitsikairi-ranki. ¹¹ omatzita-taikaro iroori Sara, otzimanitaji okantakaaro awintaa-sirinka. Aritaki antaro-kona-witaka, karawita-paaka otzimanin-tantyyaari. Iro kantacha, omatajiro otzimanitaji, tima awintaa-sirita-nakari Pawa aritaki imatakinoro ikasiya-kaakiriri. ¹² Ari ikantakari oimi Sara, ayimawitakari yantari-konataki, itzima-kaajiro iina, ari okanta ishikitan-taari icharini-yitari, ikimitaari ishikitzi impokiro, ikimitaaro impaniki oshikitzi nijaa-thapyaaki. Omapiro ishiki-pirotai, tikatsi matironi iyotajiri ikaratzi ishikitzi.

¹³ Maaroni yokaiti akinkithata-kotziri, ikamako-yitakiro yawintaa-sirinka, ti iñiiri okaratzi ikasiya-kaita-kiriri. Intaini iñaasiri-yitanakiro. Intaina okantaka inkiti ikowasiritakiri inampita-jyaaro. Irootaki ikantai-tantari: “Asaika-winthata-sita kipatsiki, kaari anampi, akimita-kowaitakari kaari tzimatsini ishininkaiti.” ¹⁴ Tima ikinkitha-waitakotakiro awisain-tsiri, ari ayopirotziri omapiro yamina-minaitzi pasini nampitsi tsika

inampi-pirota-jyaaro kamiitha. ¹⁵ Iroomi inkinkithata-koti impiyayitaimi inampiitiki tsika ipoñaayitakaro pairani, aritaki imatakiro impiyayitaimi. ¹⁶ Tima tzimatsi pasini ininta-pirotakiri, anaapirotzirori iroka, anta inkitiki inintziro. Irootaki iwitsika-kiniriri Pawa yasiiti yokaiti, tima ti impasiki-takowintiri ikanta-piintakiri “Nowawani.”

¹⁷ Iro yawintaa-sirinka Abraham kantakaarori yasitakaan-tyaariri Pawa yapintziti itomi, yoka Isaac. Tima iñaanta-tyaaro Pawa yawintaa-sirinka Abraham. Iroowitainchami yapintzi-ryiirimi itomi, ¹⁸ okantawitaka ikantakiri Pawa:

Yoka Isaac iriitaki piñaanta-jyaari intzimaji oshiki pincharinityaari.

¹⁹ Tima yawintaa-siritakiri Abraham yoka Pawa, iyotzi aritaki iwañaajiri kamatsiri. Irootaki yoipyaan-taariri Pawa itomi Isaac, tima iriitaki osiyakaa-wintakiro yañaaitai.

²⁰ Iro yawintaa-sirinka Isaac kantakaarori iyomitaanta-kariri intasonka-wintanti Jacob aajatzi Esau, iro siyakaa-wintacha onkarati awisayita-tsini apaata. ²¹ Iro yawintaa-sirinka Jacob kantakaarori iyomitaanta-kariri intasonka-wintaitiri apitiranki itomi José, tima iwisiryyaa-wintaa-tyaari irirori Pawa ikotzi-poro-kitan-takiri ikami-mataki. ²² Iro yawintaa-sirinka José kantakaari ikantan-tanakari ikami-mataki, ikantzi: “Aririka isitowa-yitaji Apitantoniki ashininka-payi Israel-iiti, yaminaji tsika inampita-jyaaro.” Ikantaki aajatzi: “Ontzimatyii yaitanajiro apaata notonki-poroki.”

²³ Iro yawintaa-sirinka asitiriri Moisés kantakaari imananta-kariri yiinchaa-niti owakira itzimapaaki, irojatzi itzima-kotan-takari mawa kasiri. Tima kamiithaa-niki ikantaka iinchaa-niki. Ti intharowan-tyaari impiyathatyaaro okaratzi ikantakaan-takiri pinkathari. ²⁴ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaari kaari inintanta incharinityaari pinkathari Faraon, okantawitaka iro irisinto pinkathari oimotan-takiri. ²⁵ Iro inintaki intsipatyaa atziri-payi yasitari Pawa, ari itsipatakari ishininka-payi iwaskanitaa-waitai-tziri, ti inintaa-jatiro yanintaa-waityaaro kapichiini iniwita-siyitari irirori. ²⁶ Tima iyotaki Moisés iro kowapirotacha inkimaatsi-waityaa irirori inkimita-jyaara apaata Saipatzii-totaari, iro anairori oshikitzi-motziri iwaararo Apitantonisatzi. Iro iñaasiritakiri impinai-tairiri apaata. ²⁷ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaari isiyantakari Apitantoniki. Tira iro isiyantakari itharowan-tatyaari pinkathari iwaskanitairi, yiriipiro-winta-tziro onkarati yantakairiri Pawa, okimiwaitakaro iñaaporotatyiirimi Pawa kaari koñaanita-tsini. ²⁸ Iro yawintaa-sirinka Moisés kantakaarori imonkaratziro ikantakaan-taitakiro Anankoryaantsi, itsikiryaan-takaro iraantsi airo iwamaantari Maninkari apirotaniri itarori ishininka-payi Israel-iiti.

²⁹ Iro awintaa-sirin-kantsi kantakaarori imontyiii-tanta-karori Inkaari Kityonkaari, yanjijitaki opiryaa-pathatanaki. Irooma imawita-paakaro Apitantonisatzi, piinkajitaki. ³⁰ Iro awintaa-sirin-kantsi kantakaarori imatanta-karori iishonkashokanwintaro Kasiryaaari okaratzi 7 kitaitiri, irojatzi iñaantai-takarori oporoka-thapitaki nampitsi. ³¹ Iro awintaa-sirinka Rahab kantakaarori aakamiithatan-takariri owayiriiti aminaronta-chari, ari okanta ti ontsipatan-tyaari piyathariiti yapiroi-takiri. Okantawitaka iroka Rahab mayimpro onawitaka.

³² ¿Nonkinkithata-kotirima pasini-payi? Airo nothotyaa-kotziri. Yoka ikarajitzi: Gedeon, Barac, Sanson, Jefe, David, Samuel, aajatzi Kamantan-tzinkariiti. ³³ Iro yawintaa-sirinka yokaiti kantakaa-yitaari okanta: Itzimantari iitsinampaa-yitairiri pinkathariiti, pasini tampatzikatan-tatsiri, pasini ñaayitairori ikasiya-kaita-kiriri, pasini yookawitai-takiri imoroki kashikari, ti yatsikiri, ³⁴ pasini yookawitaitaka paamariki ti intaaiyaa, pasini yamathaaaitaka iwathai-tirimi, pasini isintsita-kayitai, pasini ñaapirotaacha iwayirita, pasini imisiya-yitaki owayiriiti poñaachari pasini nampitsi. ³⁵ Tzimatsi kooya ñaayitairiri oshininkaiti yañaayitaji ikamawita. Iro kantacha tzimatsi pasini kamimayitain-tsiri iposawaitai-takiri, ti iwashaanta-nakiro yawintaa-sirinka yapakaan-taityaarimi. Oyaaniinta ikanta yaña-piro-yitaji apaata, airo okimitaaro añaawitara iroñaaka. ³⁶ Tzimatsi itzimi ithainka-waitai-tziri ipoña ipasawaitai-takiri, pasini yoosotai-takiri ipoña yasita-kotai-takiri. ³⁷ Tzimatsi ipichii-takiri, pasini itankaitakiri, pasini isataitakiri. Tzimatsi pasini aniinii-waita-tsiri apatziro ikithaa-matsitakari misinantsi-masi, pasini kowityaa-piro-waini ikantaka, pasini oshiki yamina-minai-takiri, pasini ikimaatsita-kaitakiri. * ³⁸ Pasini ikinawai-yitaki otzisi-masiki, otsisiki, pasini inampiyitakaro omoro-naki. Tima iriyyitaki apanta-pirotariri yokaiti yanaanakiri pasini-payi osaawi-satziiti, airo okantaa-jatzi amonkaratan-tyaari yokaiti.

³⁹ Iro yawintaa-sirinka yokaiti kantakaarori okanta Pawa iwisiryyaa-wintan-taariri, okantawita tikira iñaayitairo ikasiya-kaayita-kiriri. ⁴⁰ Tima iñaasiritakiro Pawa anairori: Inintakairo arokaiti antsipa-yitajyaari yokaiti, inkawiitha-sirita-kaayitai maaroni.

* 11:37 misinantsi-masi = imisina oisha aajatzi cabra.

12

Kimpoyaa awanajiri Jesús

¹ Irootakira añaasintsi-yitan-tyaari arokaiti, onkimiwaityaaro anakotan-tatyiimi, ankimita-kaantiro aajatzi yaminako-yitaimi tsika ipiyojiita matakirori yawintaa-siritaka amatako-yitairi arokaiti. Tima amatantyaarori asiyi sintsiini, ookanajiro aithaari amatsinka-kairi asiyi. Iro siyakaa-winta-chari ookiro aithaari aririka ooka-najiro akaaripiro-siri-waitzi. Ari añiirori aakowintyaaro asiya-piintaji. ² Ikimita siyachari ikamaitoro yaminoro tsika yariityaa, ari ankimita-najyaari arokaiti, kamaini awanairi Jesús awintaa-siritakaa-kayiri. Tima iriitaki thotyaa-kaironi awintaa-siritani. Iriitaki ankimita-kotajyaa, tima iñaasiritakiro pairani irirori yanintaajyaa. Irootaki yamaw-itakiri ipaikako-witai-takari, ti onkantzi-motyaari impasiki-wintyaa ikamawita-painta. Tima saikaji iroñaaka irako-piroriki Pawa ipinkathari-wintantai.

³ Aririka ankinkithasirita-kotiri Jesús tsika ikanta ikisa-sitan-takarori irirori ikisa-niinta-waitakiri kaari-piro-siriri, irootaki kimosiriwinta-sirita-kaini arokaiti ankisa-sitan-tyaarori, airo okantzi-moniinta-siwaitai. ⁴ Piñaasintsi-piintakaro awirokaiti kaari-pirori piwashaantairomi, iro kantacha tikira piñiuro intsitokaitimi. ⁵ Aamaa pipyaakotakiro isintsi-thatan-tamiro Pawa sankinarintsi, ikimita-kaantami awirokami itomiiti, ikantzimi:

¡Notomí! Airo pimanintziro aririka iwasankitaimi Piwinkathariti.

Airo okantzimo-niinta-waitami aririka isintsi-thatimi.

⁶ Tima iriitaki itakotani Pinkathari iñaanta-piintakari,

Maaroni ikimita-kaantaari itomi, iwasankitairi.

⁷ Onkarati awishimo-yitimiri iroñaaka pinkimita-kaantiro Awinkathariti ñaanta-siritamiri. Tima inkimita-kaanta-jyaami Pawa awiroka itomi. ¿Tima iwasankitaa-piintziri itomi asitaa-nita-chari? ⁸ Ontzimatyii iwasankitai maaroni Pawa. Tirika piñaajiro awiroka, kimitaka tikira itomi-pirotami Pawa, otomi mayimiro pinatzii.

⁹ Okimitara itzimi koñaaroini asitairi, iwasankitai, apinkathaziri irirori. ¿Airoma apinkatha-pirotajiri Asitairi kaari koñaatatsi omatantyaari añaasiri-yitai? ¹⁰ Tima inkarati asitairi koñaaroini kapichiini iwasankitaa-yiyitai tsika okantzi-motari irirori. Iriima Pawa iwasankitaa-yitaji irirori ari onkantyaa inkamiitha-sirita-kaantairi, inkiti-siritakai aajatzi ikimataro irirori. ¹¹ Tima ti onimo-siri-yitai iwasankitaa-minthaitai-rika, oshiki onkantzimo-niinta-siri-waitai. Iro kantacha apaata, ikaratzi kaari manintironi iwasankitaaiziri, aririka inkamiitha-siri-yitai, aritaki iñaajiro isaikaji kamiitha.

Aparaata-kirori inisironka Pawa

¹² Irootakira piñaasintsi-tyaari pinkimityaari ñaanta-piinta-karori isiya, iñaasintsi okantawitaka isipita-shimpa-witaka, ari ikimitairori aajatzi isipita-yirito-witaka, iñaasintsi. ¹³ Pinkimi-yitajyaari awirokaiti siyapinita-chari okamiithawokitzi kaari ñiironi inkithoki isipita-kitzitaki. Ontzimatyii intikatsi-kitziti. ¹⁴ Tima aakamiitha pinkanta-wakaa-najyaa, piñaasintsiyaa pinkiti-siriri. Tima aiorika pimayitairo, aiora piñiuri Awinkathariti. ¹⁵ Paamawintyaari inkarati aparata-kirori ikaminthaa-witaari Pawa. Paamawintyaari oitzinampa-siritan-taniri, yoitzipinairi = kari ikaratzi kimisanta-yitatsiri, inkimita-kota-kyaaro kipisita-tsiri inchasi piyanta-tsiri. ¹⁶ Paamawintyaari ñaathawaita-sitaniri. Paamawintyaari thainka-tasorintsitaniri kimityaarini pairani Esaú. Tima antaro ayimatakiri itashi, ininta-pirotaki iyaa, ari iyomparitakaro iwariti iririntzi, ipakiri ikasiya-kaawitai-takariri irirori itawitakarora itzimi. ¹⁷ Tima piyotzi awirokaiti yantakiro Esaú kantachari, oshiki inintawitaja iñiironi intansonka-wintaitiri, antaroiti iraa-kotakaro. Iro kantacha ti iñaatzimaita-jyaaro tsika inkinakaajiro iwasiñaan-tajyaarori ikinakaa-sitakari.

¹⁸ Tima ti pinkimityaari awirokaiti aakirori pairani Inkantakaan-taitani. Ijajitaki irirori otzisiki otzimi koñaata-tsiri. Tima oshiki otaantzi, tsitiniki okantaka, ooriinkataki, antaroiti otampyaataki. ¹⁹ Ikimakiro ityoootaitzi. Ikimaki aajatzi antaroiti iñaawaitaitzi, ari itharowa-jiitanaki, oshiki yamanajii-witaka airo ikimantari ñaawaitain-tsiri. ²⁰ Tima oshiki itharowan-takaro okaratzi ikantakaan-taitakiri, ikantaitzi:

Airo pikinawaitzi aka otzisiki. Airo onkantaa-jatzi pinkina-kaayitiri kapichiini pipirayitari anta. Aririka inkinaitaki kapichiini anta, ontzima-tyiira ishimiit-tanta-kyaari mapí, ontzima-tyiira inkintaitiri.

²¹ Omapiro okowiinkatzi ikantzi Moisés:

Antaroiti notharowan-takaro, piyonkawaitakana.

²² Tira pinkimityaari awirokaiti ikaratzi ñaakirori, awirokaiti osiyakariri ikaratzi jataintsi otzisiki Kisakowintoniki, saikatsiri Aapatyaawiniki. Iro siyakaa-winta-chari pi-jayitaji inkitikí tsika isaiki Pawa Añaanta-tsiri. Tima aritaki pintsipata-jyaari awirokaiti

ipiyotapaja Maninkariiti. ²³ Pinkaratairi ikaratzi piyotain-chari anta itsipataari itarori Itomi Pawa, tima iriyyitaki sankinata-kotain-chari isaikayitai inkitiki. Pintsipatajyaari Pawa aminako-yitairini yantayitakiri maaroni atziri-payi. Pintsipatajyaari isiri-payi kimisantzin-kariiti ithotyaa-kaitakiri ikamiitha-sirita-kaitziri. ²⁴ Pintsipatajyaari awirokai Jesús, kantako-wintairi otzimajira owakirari kasiyakaantsi, kapathainkawitairi ikama-winta-yitakai. Tima iroka iriraani Jesús kimiwaitakami oñaawaita-tyiimi, anaanakiro oñaawaitaki pairani iriraani Abel. *

²⁵ Paamaiyaa paparatziri = kari Pawa aririka iñaana-siritimi. Tima pairani ikaratzi kimawita-kariri Pawa iñaawaitzi aka kipatsiki, iwasankitaakiri imanintakiro okaratzi ikantziriri. Aroka imapirotaiti iwasankitaitai, aririka ampiaa-siritaki akimayi-witakari iñaana-siritakai inkiti-satzi. ²⁶ Pairani aririka iñaawaiti Pawa, intziña-kaaro kipatsi. Irooma iroñaaka, tzimatsi okaratzi ikasiya-kaakairi, ikantzi:

Ari napiitajiro nonikakajiro, tira apatziro kipatsi, omatzitajyaa inkiti aajatzi.

²⁷ Tzimatsi opaita siyaka-winta-chari ikantziri: "Ari napiitajiro." Iroora siyaka-wintacha aririka intikairo okaratzi iwitsika-yitakiri, yapirotairo iwitsikani kaari initsati, apatziro osaikayitai initsatiri. ²⁸ Irooma arokaiti, impinkathari-winta-yitai tsika initsapai. Irootaki ampaasoonkitan-tyaariri Pawa, pinkatha awairi, antawaitainiri. ²⁹ Tima yoka Pawa iriitaki kimitakariri paamari thonkan-tatsiri ipomitantzi.

13

Yantanajiri kimisanta-tsiri

¹ Ontzimatyii pintakota-piinta-wakaiyaa. ² Airo piwashaantziro poimaanti piwankoki. Tima tzimatsi antakirori, tikatsi kamantirini iriira Maninkariiti yoimaaki iwankoki. ³ Airo pipyaakotziro pinisironkatyaaari pikaratiri pikimisa-yitai yasitakotziri. Pinkimita-kaantiro aririkami pinkaratiri yasita-kotaitimi. Ari pinkimaitairiri ikaratzi iwatsinaa-waitaitzi, paamaako-winta-jyaari, pinkinkithasirityaa tsika pinkantyya awirokami yasitakoitimi. ⁴ Pinkinata-jyaari pitsipatari, airo pimanakaa-waita-sitanta. Tima iwasankitairi Pawa mayimpita-tsiri. ⁵ Airo ayimawaitzimi pishikyiro piwaararo. Onimotimi piñiuro tzimi-motzimiri. Tima iriitaki Pawa opayitimironi kowityii-motamiri, iroka ikantaki:

Airo nookimi.

Airo nowapintaimi.

⁶ Irootaki awintaa-siritan-tyaariri arokaiti, ankanta-yitaji:

Iriitaki Pawa kaminthainani.

Tikatsi nontharowantyyaa.

¿Tzikama inkantajina atziri?

⁷ Pinkinkithasirita-kotiri jiwata-kayimiri pikimisa-yitai, kamanta-paaki-mirori iñaani Pawa. Pinkinkithasirita-kotiri tsika ikantayitai isaiki, opaita imonkara-yitakiri iriroriiti. Pinkimita-kota-jyaari tsika ikantakiro yawintaa-siritaari Pawa. ⁸ Irojatziki ikanta iroñaaka Jesús Saipatzii-totaari tsika ikanta-painta, ari ikanta-itatyaani irirori. ⁹ Airo pisinitairi yamatawi-yitimi oyomitaan-tzirori kaari tampatzikata-tsini, kaari ikimapiintaitzi. Tima iriitaki Pawa tampatzika-sirita-kaayitairi, ikaminthaa-yitaira. Aririka ampinka-waiwityaaro iwaitari, airo otampatzika-sirita-kaayitai. Tzimatsi matayiwitakarori iroka, tizimaita owamiitha-siritiri.

¹⁰ Okimiwaitakaro ontzimi-moyitaimi owakirari pomitai-rontsi, iriira nokanta-kotzi Yoka atsipiwinta-kairi arokaiti. Iriima ikaratzi jatakairori ipomiyitairi yatsipitakaani ipomitairontsitiki isiya-kota-jyaari matakirori pairani anta Tasorintsi-thaantiki, airora okantaji inkarayitaji arokaiti. * ¹¹ Tima tsika ikanta yayiro pairani Ompiratasorintsi-pirori iriraani ipiraitari inthompoi Tasorintsi-thaantiki onkantyya impyaa-kotai-tantyaariri iyaari-pironka, yaayitziro iwatha ipiraitani othapitapaja nampitsi ari impomiyitirori. ¹² Ari okimitakari aajatzi, iwamaitakiri Jesús othapiki nampitsi, ari ikimaatsita-kowintan-takari, ikapathai-nkatakai iwamiitha-siri-yitan-tairi. ¹³ Ontzimatyii ankimita-kaantiro arokaiti asitowa-tyiimi nampitsiki ajatatyii tsika isaiki Jesús, manintaari inkantaitai ikimitai-takiri pairani Jesús. ¹⁴ Tima aka tsika asaikayitzi iroñaaka airo okanta-jita-tyaani. Irootaki añaasiritan-tarori tsika anampita-jyaaro apaata. ¹⁵ Irootaki nokantan-tamirori: Ontzimatyii awisiryaawinta-piinta-jyaari Pawa, tima

* **12:24** Pairani iwan-takariri Cain iririntzi, Abel, ikantaki Pawa: "Kimiwaitaka onkaima-tyiimi iriraani Abel yamina-minatzi inkisawintai-tyaari Abel." Ari opoñaari ikantaitzi kimiwaitaka oñaawaita-tyiimi irantsi. Irooma oñaawaitzi irani irirori Saipatzii-totaari, tira ininti inkisawintai-tyaari, inintzi ompyaaokotan-tajiro kaari-pirori.

* **13:10** airora okantaji inkarayitaji arokaiti = ti isinitaantsiti iwaityaari

irootaki osiyarori atsipita-kaani, okantakaan-tziro yantzi-mota-kairi Saipatzii-totaari. Ankaaima-piroti, ankanti: "Iriitaki Nowinkathariti." † ¹⁶ Ari okimitari aajatzi, airo piwashaantziro kamiithata-tsiri, pimpa-wakaiyaa tzimi-motzimiri. Irootaki kimitakarori ookimota-kariri pairani Pawa yasitakai-taniri yatsipita-kaitani. ¹⁷ Pimonkaratiro ikantzimiri jiwayitziriri kimisanta-naatsiri, iriitaki aamaako-wintamiri. Iriitaki kamantairini apaata Pawa opaita awishimo-yitimiri yaamaako-winta-yitakami. Pamina-minatiro airo itzimanta pimaimanitiri, irootaki onimotan-tantyaari yantawairi okaratzi yantayitziriri irirori, awiroka amitako-yitana-jirini.

¹⁸ Pamana-kota-piintajina ari onkantyyaa ifnaantai-tyaanari tampatzika-siri nonatzii. Kimitaka irootaki nomatakiri. ¹⁹ Pamana-kota-piintajina aajatzi nojata-sitan-tyaamiri sintzini awirokaiti.

Owiraantarori withataantsi aajatzi tasonka-wintaantsi

²⁰ Namana-manatziri naaka Pawa, tima iriitaki kamiitha saikakaa-yitimini, iriitaki owañaajiriri pairani Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari ikamawitaka. Iriitaki Pawa kimitakaan-takari iriipirori aamaako-wintariri ipira. Oshiki ikapathainkatakai imonkaratan-taarori owakirari ikasiya-kaantaitani kantaitaa-chani iroñaaka. ‡ ²¹ Namanako-wintakimi iwitsika-siritan-tyaamiri pimayitairo kamiithari ininta-kayimiri. Pamaniri aajatzi awiroka pimatan-tyaarori okaratzi onimotziriri, tima ayotzi iriitajaantaki Jesús Saipatzii-totaari matakaironi. Irasi iwiro impinka-thaitairi irirori. Omapirowi.

²² Iyikiiti, airo pisamaro piñaanatiro okaratzi nosankinata-kimiri, tima ti oshiki-piroti. ²³ Nonintzi piyoti aajatzi imisitowai-tairi yasitako-witai-takari iyiki Timoteo. Aririka yariita-pajyaa aka, iriitaki nontsipata-nakyaari nojata-sitimi noñiimi. ²⁴ Piwithatyaanari ikaratzi jiwatzimiri anta, aajatzi pasini kimisantzin-kariiti. Ari ikimitari Italia-satzi-iti iwithayitami. § ²⁵ ¡Onkamintha inisironkai-taimi maaroni awirokaiti anta! Omapirowi.

† 13:15 Iriitaki Nowinkathariti = wairontsi ‡ 13:20 ipira = oisha § 13:24 kimisantzin-kariiti = kitisiriri

ISANKINARI SANTIAGO

Withataantsi

¹ Naaka Santiago osankinatzirori iroka, impiratani iwana Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Nowithatari ikaratzi yasiyitaari Pawa oiwaraa-yitain-chari pasiniki nampitsi. *

Pawaki opoñaari yotanitaantsi

² Iyikiiti, kimosiri pinkantyyaa aririka piñaayitiro awishimo-yitimini. ³ Ontzimatyii piyoyiti iñaantai-tatyaami iroopiro-rika pikimisantzi. Irootakira piñaantyaarori pamawiwaitanaji. ⁴ Pijatakairo pamawita-najiro opayita-rika, aritaki piñaayitakiro pantaiki-siriyiti irojatzi pinthotyaan-takyaarori, tikatsi kowityii-motyaa mini.

⁵ Tikatsi-rika piyotani pamawiwaitan-tyaari, pinkowa-kotiri Pawa, iriitaki yotakayimironi tsika pinkantyyaa. Tima ti inkisatha-nitiri ikaratzi kamiyitziriri. Ari iyotakaa-piroyitakiri, ti iyoti irirori inthañaa-wainityaa. ⁶ Aririka pinkamitiri Pawa, airo pikanta-siri-waita-sita: “¿Ari inkimaa-jatakina Pawa okaratzi nokamitziriri?” Tima inkarati kisosiri-waita-tsiri ikimitaro okantaranki inkaari kaari mairyaata-tsini aririka ontasonkaatiro tampyya. ⁷ Paamawintyyaa pikimita-kotari = kari kisosiriri, tima ti iñaayitiro irirori ikamiwitariri Awinkathariti. ⁸ Tima tzimatsi ikinkisiryaa-witari yantirimi, impoña onkaitaita-manai tzimatsi pasini inintziri yantiri, ti aparoni onkantyya ikinkisiryaaari.

⁹ Ontzimatyii inkimo-siri-yitai asinonkain-kariiti kimisanta-naatsiri, kimosiriwinta inkantajyaa Pawa iriipirotajairi. ¹⁰ Ari inkimityaari aajatzi ashaarantzin-kariiti, ontzimatyii inkimo-siriyiti onthonkajyaa okaratzi tzimimo-witariri. Tima inkimita-kotajyaro incha-tyaaki oparyaa-tyaakitzi. ¹¹ Aririka yooryii sintsiini ooryaatsiri okamataaakitzi incha-tyaaki, airo iñiitairo owaniinka-tyaata. Ari inkimita-jyaari aajatzi ashaarantzin-kariiti, airo iñaakoi-tairi iwaniinkatan-tajyaro oshikitakira yantawairipayi.

kimosiri-winta-siri ankantyya iñaanta-siritai-rika

¹² Aririka añaawityaaro onkarati awishimo-yitainiri, aikiro-rika ajatakaa-nakityiuro ariipirosiritanaki, ankimo-siriti, tima tzimatsi yantzi-motairi Pawa amawita-kirora, ikantaki-ranki: “Maaroni otakotaanari naaka, irasi iwiro nañaakaa-yitajiri apaata, inkimita-kaantairo namathaitaa-tyiirimi.” † ¹³ Aririka ompoki-motajai aninta-siritiro kaari-pirori, kaarira Pawa kantakai-yaaroni. Tima Pawa, ti iniwityaaro irirori. ¿Kantatsima yantakajairo aroka? Tima airo. ¹⁴ arokataki niwita-piintarori kaari-pirori, irootaki akinkisiryaa-kotanta-piintarori. ¹⁵ Tima ompoki-motaira aninta-siritziro antiro, aakowinta-nakaro ankinkisiryaa-kotiro, irojatzi añaanta-kyaarori amatiro kaari-pirori. Irootakira ankimaatsitan-tajyari apaata ankamaji-rika.

¹⁶ Iyikiiti notakotani, paamaiyaa otzimi-kari pikinakaa-sitani. ¹⁷ Tima okaratzi yantzimo-yitairi Pawa kamiitha okanta, irootaki yanta-piinta-tyiiri. Tima ti impasininiti irirori, ti inkimityaari iwitsikani siparyaa-yitatsiri, añiiri isitowa-manai impoña añiiri inkyaanaji tsitinii-tiini. ¹⁸ Tima inintaki irirori iyotakaa-yitairo iroopiro-pirota-tsiri iñaani, irootaki itantyaarori aroka ankimisantiri, ari inkimita-najyaari pasini inkarati kimisantairini apaata.

Tsika inkanta-najyaa kimisanta-najirini Pawa

¹⁹ Irootaki nokantantari iyikiiti: Owakimpita pinkanta-yityaa, pamina-pirowaantyyaa, airo ayimawaita-sitami pimasirinka. ²⁰ Aririka ayimawaitai amasirinka, airo amatziniri ikowakaa-yitairi Pawa. ²¹ Okowa-pirotatyya ookayitairo okaratzi awaaripiro-sirita-kayiri, tsinampa-siri ankantyya ankimisanta-najiro ñaantsi, irootaki mataironi owawisaako-siri-yitai.

²² Iro kantacha ontzimatyii amonkara-yitajiro iñaani Pawa, aioririka amonkaratziro ankimisantiro, apaniro amatawi-waitaka. ²³ Itzimi-rika kimawitarori iro kantacha ti imatiro inkimisantiro okaratzi ikimawitakari, ikimitakari amina-porota-chari aminaaron-tsiki. ²⁴ Intaini iñaaporota-painta, iro osamaniitaki ipyaa-kota-naaro tsika ikanta iñaawitaka ipitsitaki iporoki. ²⁵ Tzimatsi pasini amina-porota-chari, kaari pyaakotyaaroni iworo tsika okanta iñaakiro. Ari ankimita-najyaari aroka, pampithasiri awanairo ñaantsi, airo apyaa-kotaro. Tima irootaki ookakaa-wintaini. Kimosiri ankanta-winta-jyaaro onkarati antayitairi.

* 1:1 yasiyitaari Pawa = kimiyyitariri 12 nasiiyita-chari icharini-payi Israel. † 1:12 amathairinti

²⁶ Tzimatsi ñaawitarori imatakiro ikimisantanaji. Iro kantacha ti yamina-pirowaantityaa, yaminaa-siwaitakara ikimisantzi, apaniro yamatawi-waita. ²⁷ Iroka iroopirori ookimotariri Asitairi Pawa aririka ankimisantanaji: Antakoyita-jyaari miritzi-iti, ari ankimitaa-najirori kinankaroiiti. Ontzimatyii ankiti-siri-yitaji, airo akimita-kotari ikantayitara saikasi-waita-chari aka osaawiki.

2

Ikinkithata-kotai-tziro manintaantsi

¹ Iyikiiti, tima pinkimisantajiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari ipinkatha-piroi-tziri, airo pimaninta-sirita-wakaa-waita. ² Thami asiyakaan-tawakiro: Aririka piñii papatota-piinta waniinkata-chari ikithaata, mariryaa ikanta iwayitziri irakoki, impoña piñii inkyaapaaki pasini owapatanka-poroki ikantaka. ³ Iri paakamiithataki waniinkatain-chari pisatikakiri niyaanki papatojiita, iriima owapatanka-porokita-chari, pinkantakiri: “Ari pinkatziyawaki awiroka, tikatsi pisaiki, pinintzi-rika pisaiki osaawiki.” ⁴ Tima aparani paakamiithataki, pimanintakiri pasini. Pikimita-kotakari yantapiintziri piwinkathariti kaari tampatzika-siriri yamina-kotiro opaita-rika yantaitziri. ⁵ Pinkimi nonkanti iyikiiti. Iyosiyitairira Pawa asinonkain-kariiti, ikimisantakaa-piroyitairi. Tima yoka itakota-kariri, iriitaki kasiyakaa-kariri intsipata-jyaari tsika impinkathariti irirori. ⁶ Iro kantacha awirokaiiti, pimaninta-siri-waitakiri asinonkainkari. Pipyaakotakari ikisaniinta-piintzimiri ashaaranta-yitachari inintzi iwasankitaa-kaantawaitimi. ⁷ Iri iriipirota-piintatsi ithainka-siritziri Awinkathariti, ipairyaa-siwaitari.

⁸ Omapirota-tyaarika pikimisanta-najiro Otzinkami Inintakaan-taitani, pantakiro kamiithari. Iroka ikantai-tziri otzinkami:

Pintakota-jyaari pishininka pinkimita-kaantiri pitakota awiroka.

⁹ Irooma, ainiro-rika pimaninta-siritawaka, tzimakira pikinakaa-sitani, ari iwasankitaa-wintai-takimiro Ikantakaan-taitani. ¹⁰ Intzimi-rika kantatsini: “Nokimisanziro naaka maaroni ikantakaan-taitziri.” Iro kantacha tzimatsi-rika kowityaa-painchani aparani kaari inkimisantaki, tzimakira ikinakaa-sitani. ¹¹ Tima inkantaitzi pairani:

Airo pimayimpitzi.

Airo piwamaantzi.

Ti imayimpi-witaityaa, iro kantacha ainiro-rika iwamaan-taitzi, tzimatsi ikinakaa-sitai-takari. ¹² Iro kamiithatatsi antayitairo Otzinkami Inintakaan-taitani, antayitairo añaawai-yitziri aajatzi okaratzi antayitziri. Ari onkanyaa airo iwasankitai-tanta apaata, tima iroka Otzinkami Inintakaan-taitani, irootaki saikakaa-siwaitaini. ¹³ Tima airorika intakoyitanta, aritaki iwasankitaa-piroitai. Irootaki kowapirotacha intakoyitanyaa airo iwasankitai-tantai.

Airorika antziro kamiitha-yitatsiri, ampinaasi-waita awintaa-witanaari Pawa

¹⁴ Iyikiiti, airorika amatanajiro kamiitha-yitatsiri, ampinaasi-waita akantzi: “Nawintaari Pawa.” Iroka awintaa-siwaitaantsi, ti owawisaako-siritanti. ¹⁵ Thami asiyakaa-winta-wakiro: Tzimatsi iyiki okowityii-motari iithaari, tashaaniinta ikantaka, ¹⁶ ompoña pinkantiri: “Pawisanaki anta iyiki, aamaastyaa ari impaitakimi pinkithaayaaari, piwapaakyaa kamiitha.” Tima ti pipawakiri kowityii-motariri, ¿Pitakota-karima? Ti. ¹⁷ Ari okimitari aajatzi awintaa-witaari Pawa. Tirika antayitiro kamiithari, ampinaasi-waitaka.

¹⁸ Arira okimita intzimi-rika kantatsini: “Nawintaari Pawa.” Pasini, ikantzi: “Nantziro kamiitha-yitatsiri.” Airorika pantanajiro awiroka kamiithari, ¿kantatsima piñaakantiro pawintaa-naari? Naaka-rika, ari noñaaka-kimiro nawintaa-naari, nantanajiro kamiitha-yitatsiri. ¹⁹ Pikantawita-piinta awiroka: “Noyotziri naaka Pawa apaniro ikanta.” Omapiro-witayaa. Iro kantacha imayitziro piyariiti iyotziro iroka, itharowakari Pawa, ipiyonkawaita. ²⁰ Kaari imasontzaitzi, ontzimatyii ayoyitaji aroka: tirika antayitajiro kamiitha-yitatsiri, aminaasi-waita awintaa-witaari Pawa. ²¹ Ankinkisiryaa-kotiri pairani Abraham. Isinitakiri itomi Isaac yasitakai-yaari Pawa ipomi-pirini-mintoki. Irootaki yantakiri Abraham ikimita-kaanta-jitan-takariri tampatzika-siri. ²² Ari añaarori, tira aparani ikantaki: “Nawintaari Pawa.” Tima yantakiniri okaratzi ikantziri. Ari okanta yoiñaarontan-takarori omapiro yawintaa-pirotakari Pawa. ²³ Ari omonkarataka isankinai-takiri pairani, okantzi:

Yawintaa-nakari Pawa yoka Abraham, irootaki ikimita-kaantaariri itampatzika-siritani. Irootaki ikantan-taita-kariri aajatzi pairani Abraham:

Yaapatyaani inatzi Pawa yoka.

24 Ñaakiro. Tira apaniro otampatzika-sirita-kaantzi akantzi: “Nawintaa-naari Pawa.” Ontzimatyii antiniri ikantairi aajatzi. ²⁵ Ari okimitakari aajatzi pairani Rahab, mayimpi-witachari. Ikimita-kaantaro Pawa tampatzika-siriri, omanakiri owankoki owayiri, opoñaa ontyaan-kajiri inkinan-tanajyaaro pasini awotsi airo iwamaan-taita-wakari. Tima irootaki ikimita-kaantaarori Pawa tampatzika-siri iroori, tima tzimatsi antakiri. ²⁶ Aiorrika otzimanaji asiri, pyaakota-nakai. Ari okimitzitari aajatzi, aiorrika antayitziro kamiitha-yitatsiri, aminaasi-waita awintaa-witanaari Pawa.

3

Aminapirowaantitaniri

¹ Iyikiiti, airo akowasi-waita ayomitaan-tayiti. Tima apaata aritaki yaminakoi-tairi yantayitai-takiri, iriijitaki yomitaan-taniri imapirotaiti iwasankitaitiri aiorrika imonkaratanta. ² Otzimi-motai maaroni akinakaa-siyitari. Irooma tzimatsi-rika amina-piro-waantitaniri kaari kantzimo-niinta-kaiyaarini ishininka, iriitaki kamiitha-siritain-tsiri, ari onkantaki yaamaako-winta-najyaa airo yantanta-naaro kaari-pirori. ³ Yooso-ponthotai-tziri ikyaakoitani, ari itzimpata-koitziriri, irootaki inkinan-tayityaari tsika inintakai-tziri. Yanini onawitaka itzimpata-koitan-tariri, iro kantacha omatziri okimakairi, okantawitaka antari inatzi ikyaakoitani. * ⁴ Pimpampitha-sirita-kotiro antaro pitotsi. Aririka onampyaata-koti niyankyaaki inkaari, ayiro tampyaa tsika-rika onintakaaro. Tzima-maitacha oyomaro matzirori oitsinampairo okinakairo tsika-rika inintziro komatzirori, okantawitaka ti antaroti komarontsi. ⁵ Ari okimitakari aajatzi paantintsi, ti antarowityaa, iro añaawaitan-tayita-piintari. Okimitakari paamari, yanini inawita owakira imorikanaki, iro kantacha aritaki ompaamata-kairo antaroiti antami. † ⁶ Ari okantari aajatzi paantintsi okimita-kotari paamari. Aririka añaawaitaki kapichiini, antaro awaaripiro-siri-waitaka, kantatsi aajatzi añiuro asi owiro awaaripiro-siritanti. Tima sarinkawiniri oyomitairori añaawai-yitan-tyaarori okaaripirosiritantatsiri. ⁷ Pinkimi nosiyakaantiro. Kantatsi impirai-tyaari antami-wiri-yitatsiri, tsimiri-yitatsiri, maranki-payi, nijaa-wiri-payi, maaroni. Amiyitacha yokapayi impirai-tsika-aririka. ⁸ Iro kantacha tikatsi atziri kantironi yamina-piro-waantityaa, inkimita-kaantiro ipiraitari. Okimitaro ipaanti ompiyant-tatyiimi, owamaantaniro onatzi. ⁹ Irootaki apaanti akantanta-piintariri Pawa: “Asitanari, kamiitha pinatzi.” Irojatzii apaanti amishatantari ashininka, ikaratzi kimisiri-yitairiri Pawa. ¹⁰ Aparoni onawita apaanti, iro kantacha ari añaawaitantaro kamiithari aajatzi kaari-pirori. Iyikiiti ti onkamiithati ankonowa-yitiro añaaniyitari. ¹¹ Pinkimi nosiyakaa-wintimiro. Tsika-rika ositowaatzi nijaa, kitijaarika okanta, airo añiuro onkipachaati. ¹² Iyikiiti, ¿Kantatsima pankirintsi pochata-tsiri okitho-kitzi añiuro onkitho-kitiro kipisita-tsiri? ¿Kantatsima añaapiintziri pankirintsi onkitho-kitan-tyaaro siwitha-maisi? Ari okantzitari nijaa aririka onkipachaati, airo añiuro onkitijaati. ‡

Inkitiki opoñaa yotanitaantsi

¹³ Ayota-nita-naakyrika, akinkithasirita-naakyrika, antakotantyyaa, tsinampa-siri ankantyyaa onkanta-kaakai ayota-nita-naaji. ¹⁴ Irooma añiuro-rika ankisa-niinta-siri-waitanti, asama-wakaa-waityyaa, ti onkamiithati ashamiwaityyaa. Athaiya akantzi: “Yotaniri nonatzi.” ¹⁵ Aririka amayitakiro iroka, tira iri Pawa yotakaironi. Irootaki ikinkithasirita-piintziri osaawi-satzi, ikinkisiryaa-kaapintziri Kamaari. ¹⁶ Ari okanta aririka ankisa-niinta-siri-waitanti, asama-wakaa-waityyaa, añiuro aajatzi ampomirintsi-wakaiyaa, kaari-piro-siri ankanta-piinta-yityaa. ¹⁷ Iro kantacha iriirika Pawa nintakaironi ayotanajyaa, aritaki añaajiro ankiti-siritanaji, amina-minatiro asaikan-tyaari kamiitha, otakotan-taniri anatyii, airo akisa-siri-waitanaja, nisironka ankantanti, awamiithatiro antawai-yitiri, iriipiro ankanta-wintan-tanajyaa, airo owapyii-motan-tanaja aajatzi. ¹⁸ Aririka ankanta-piinta-nakyyaa aapatyyaa-wakaa-najyaa, aritaki añaakiro apaata iwamiitha-siri-piroitai. Onkimityaaro ipankiwaitaitzi, ari añiuro apaata awiikiyitajiro okithoki.

4

Aapatyyarori osaawi-sato

¹ ¿paitama opoñaaantari pimaimanita-wakaantari awirokaiti? ¿paitama pikisaniinta-wakaantari? ¿Kaarima kantakaan-tzirori iniwi-siritaitaro ikowityaa-waitai-tziri?

* 3:3 ikyaakoitani = mora † 3:5 paantintsi = ninintsi ‡ 3:12 pochata-tsiri = higo; kipisita-tsiri = aceituna; pankirintsi = higo; siwitha-maisi = uva

² Piniwikitakaro tsika-rika opaiyita, tizimaita ontzimi-motimi. Pisamako-niintakari ya-sitari pasini, ti ontzimi-motimi awiroka. Pimaimanitantzi, piwanta-yiwitaka. Ti piñaa-tzimaityaaro ontzimi-motimi pininta-yiwitari, tira pinkamita-tyiiri Pawa. ³ Iroorika pikamitziriri Pawa pikowayitziri, ti impimaityaami. Pikamita-kowinta-sita pantayitan-tyaarori ookimoyitamiri awiroka. ⁴ Pikimita-sitakaro kaari oimityaarini oimi, oñaaki pasini, iro okisaniintan-tanakariri oimi. Ari ikimitakari maaroni nintayitzirori yaapatyii-yaaro osaawi-sato, ikisaniinta-natziirira Pawa. ⁵ ¿Ampinaa-sitama isankinaitakiri pairani, kantatsiri: "Ityaankakiri Pawa Tasorinkantsi nisironka-yitaini, iriitaki aamaako-wintaini airo antanta-yitaro kaari-pirori?" ⁶ Ikawinthaajai Pawa, iro ikantan-taitari sankinarin-tsiki:

Ti yapatyiyiiaari Pawa ñaapiro-waitachari,
Iriima tsinampa-siriri oshiki inkaminthaa-jiiri irirori.

⁷ Irootaki nokantantari naaka: Patsipita-kowinta-yaaro ininta-kayimiri Pawa. Pimpiy-ityaari Kamaari, aritaki piñaakiro iwashaantimi. ⁸ Kinkisiryaa piwanajiri awiroka Pawa, airo yookani iwanakimi Irirori. Kaari-piro-siriri pinawita, piwashaanta-yitairo. Tirika piriipiro-wintairi, pinkiti-siri-wintairi. ⁹ Pinkinkisiryaa-kotairo pantayiwitakari, pikimo-siri-winta-sitakaro kaari-pirori. Ontzimatyii piwasirita-kota-yaaro okaratzi pikimo-siri-winta-sitakari pairani. ¹⁰ Tsinampa-siri pinkanta-winta-najyaari Awinkathariti, tima iriitaki pinkathata-kaanta-jimini apaata.

Kanta-kota-wakaantsi

¹¹ Iyikiiti, ti onkamiithati ankanta-kota-wakaa-waityaa. Aririka pinkanta-kotiri pasini, pithainka-tziirora Ikantakaan-taitani. Iroka pantajiri, ontzimatyii pinkimisantairo Ikantakaan-taitsiri, airo piñaa-winta-waitairo. ¹² Apaniro ikanta osankinata-kaanta-kirori pairani Ikantakaan-tani, apaniro ikanta aajatzi iriitaki matzirori yamina-kotiri yantaitziri apaata. Iriitaki matzirori iwawisaako-siritantzi, iriitaki matzirori aajatzi iwaskanitaantzi. Tikatsi ampaityaa aroka okantantyaari ankanta-koyitiri pasini.

Ti inkantakaa-piro-wintai-tyaaro antairi apaata

¹³ Tzimayitatsi kantasi-waita-chari: "Aritaki nojataki onkitaitita-manai nampitsiki, aparoni osarintsi nosaika-waiti anta, niyomparitya, nayi oshiki kiriiki." ¹⁴ Iro kantacha ti piyomai-tyaa ompaitaa awishi-motimini onkitaitita-manai. Okimitaro añaantari minkoryainka. Ti oshintani-niti, kapichi onkanta-paintyaa, ompoña ompyaanajyaa, airo añaawajiro. ¹⁵ Iroka pinkanta-yitimi: "Iriirika Pawa opinaroni ñañaantari, ari nantakiro isinitaanari irirori." ¹⁶ Iro kantacha pawintaa-siwaaitakaro piñaa-piro-waitaka apaniroini. Aminaantsi onatzi, ti onkamiithati. ¹⁷ Aririka ayowityaaro owamiitha-siritan-tatsiri, iro kantacha ti amatiro, tzimanaki akinakaa-sitani, kaaripiro-siritakai.

5

Ikinkithata-koitziri ashaarantaniri owasinonkaan-tatsiri

¹ Pinkimi ashaaranta-niriiti. Piraako-niintajyaa awirokaiti, tima irootaintsi piñiuro pasinonkaa-waitajyaa. ² Ari opathaa-yitaji maaroni piwaararo. Opiriki-masi-yitai pithaari-payi. ³ Inthonkyaa impowayitai piiriikiti, mariryaa-wiyita-chari, maaroni. Ari iyotaitimiri pipiyota-sitakari, iriitaki taakaajyaamini apaata. ¿Irootakima pipiyotan-takariri? ⁴ Ti pimpina-yitiri patziriti, pipiyota-sitakaro piwaararo. Ikisi-mata-kimira pipanki-waita-kaani-payi aajatzi pawilkita-kaani-payi, tima ikimakiri Pawa Sintsipirori. ⁵ Apaniro panintaa-waitaka, ti pinkinkisiryaa-kotiri pasini, apatziro pikimo-siri-wintakiro piwaararo. Pikimitakari ipiraitari wathatan-tziri, aririka iwathataki kamiitha, ikantaki asitariri: "Thami awamairi nopira, wathataki kamiitha." Ari inkimitaajimiri Pawa. ⁶ Piwasinonkaa-yitakiri kamiitha-siriri, irojatzii ikamanta-yitakari, ti piñaa-wityaari inkisako-wintyaa.

Amawiwaini pinkantyya, pamana-yitaji

⁷ Iyikiiti, kisasiwaini pinkantyya piyaawintyaari impiyi Awinkathariti. Pinkimityaari pankiwai-rintzi, kisasiwaini ikanta iyaawintaro inkani omparyaa-koti iwankiri iñaantyaarori onkithoti. ⁸ Ari pinkimityaari awiroka, amawiwaini pinkantyya piyaawintyaa. Oisokiro piwanakiri, tima airo osamani onkantyya impokan-tajyaari Awinkathariti. ⁹ Iyikiiti, irootaki airo pikanta-kowaitantari pasini-payi. Timu pokimatajii amina-kota-jimini pantakiri awiroka. ¹⁰ Pinkinkisiryaa-kotiri Kamantan-tzinkari pairani. Pawa otyaanka-kiriri inkinkithata-koyitairi. Iro kantacha oshiki iñaasiwiyitakaro irirori kisasiwaini ikantaka. Ari pinkimi-yitajyaari aajatzi awiroka. *

* 5:10 otyaanta-kiriri = wairontsi

¹¹ Tima ampaiyitajiri “kimosiriri” yokaiti atsipita-karori ikimaatsi-waita. Piyota-kotziri awaisatzitini Job, kisasiwaini ikantaka. Piyotzi-tajiita tsika ikantairi itakotaari Pawa. Tima Pawa, iriitaki nisironkatan-taniri, kawinthaan-taniri.

¹² Iyikiiti, iroka kowapirota-chari: Ontzimi-rika pinkinkithata-kotiri, airo pipairyaa-siwaitari Inkiti-satzi aajatzi osaawi-sato. Omapiro-rika pantiro pikantziri, pinkanti: “¡Ari!” Irooma airorika pantziro, pinkanti: “¡Airo!” Pamaiya iwasankitai-tzimi = kari.

¹³ Piñaa-rika onkantzimo-siri-waityaami, pamaniri Pawa. Irooma pinkimo-siri-waiti-rika, pimpanthaa-wintiri Pawa. ¹⁴ Pimantsiya-waitzi-rika, pinkaima-kaantiri ijiwaritipayi kimisantzinkari impoki yamana-kotimi, impoña intziritan-tyaamiri yiinkantsi inkowa-kotiri Pawa. † ¹⁵ Tima aririka yamana-kotantaki awintaa-pirotariri Pawa, aritaki yisita-kota-kaajimi. Iroorika kantakaan-tzirori pikaaripiro-siri-waitzi pimantsiyatan-takari, ari impyaakoi-taimi aajatzi. ¹⁶ Piwari-siritziri-rika pishininka, pinkantairi: “Pimpyaakotajina.” Pamanairi Pawa, pinkantiri: “Asitanari, pisita-kota-kaayitajiri mantsiya-yitatsiri.” Tima aririka yamana-kotanti kamiithasiriri, yantayitziniri ikowakoyitziriri. ¹⁷ Tima atziri inatzi pairani Elías, ikimiyitai akantayita aroka awathaki. Iro kantacha ikimisantakiri kamiitha Pawa. Ikowa-kotakiri airo oparyaanta inkani. Mataka, awisaniintanaki mawa osarintsi ti omparyaaji. ¹⁸ Opoña yapiitajiro ikowa-kotairi, irojatzi oparyaan-taari inkani. Shookayitanaji pankirintsi.

¹⁹ Iyikiiti, aririka pinkimisanta-kaajiri ikaratzi owashaanta-witarori iroopirotatsiri, ²⁰ piwawisaa-kotajiri ikaaripiro-siri-witaka. Jatawitaja sarinka-winiki aririka inkamaimi. Omapiro ikaaripiro-siri-witaka, iro kantacha ikimisantaji, impyaakotainiri Pawa maaroni, airo ikinkisiryaa-kotaaro.

† 5:14 inkowa-kotiri = wairontsi

YITAKARI ISANKINARI PEDRO

Withataantsi

¹ Naaka Pedro osankinatzi-mirori iroka. Intyaankaa-riti Jesús Saipatzii-totaari nonatzii. Awirokaiti nosankinatziini pikaratzii pisaiki-moyitziriri osaawi-satziiti kaari yasitaari Pawa, tima oiwaraiyaa pikanta-yitaka pinampi-yitaro maaroni nampitsiki-payi anta Ponto-ki, Galacia-ki, Capadocia-ki, Asia-ki aajatzii Bitinia-ki. ² Iyotzitaka pairani Pawa Asitairi ari iyosiiyitaimi yoiti-siritan-tajyaamiri Tasorinkantsi. Ari okanta pikimisanant-taariri Jesús Saipatzii-totaari itzimi kapathai-nkataan-tsiri ikamam-inkitimi. ¡Onkawintha inisironka-pirotaimi, isaikakaajimi kamiitha!

Añaasirita-kaantzi oyaakoniintairi

³ Thami antharowinta-jyaari Pawa, iriitaki iririntari Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, tima inisironka-piro-yitai okimiwaitaaro owakirami antzima-yitaimi. Añaasirita-kaayitai oyaakoniintari, tima añaaji Jesús Saipatzii-totaari ikamawitaka. ⁴ Iro akowajiri ikasiya-kayi-takairi, asi owiro añiuro, ti amasinityaa, airo othonkaaro. Irojatzii ikasiya-kaita-kimiri awirokaiti inkitikiki. ⁵ Iro isintsinka Pawa yaamaakowintan-taamiri awirokaiti. Iriitaki kantakaarori pinkimisantan-tajyaariri ari onkantayaa iwawisaako-siritan-tajyaamiri apaata owiraanta-paakyaaroni kitaitiri. ⁶ Irootaki pikimo-siritan-takari, okantawitaka piñaawitakaro pikimaatsiwita-painta, iñaanta-siritaitami. ⁷ Ikimita-kaantai-takimiri tsika ikantai-tziri ooro, itayiitzi iñaantaityaariri kamiitha-rika ikanta. Okantawitaka yoka ooro ti irasi iwiro iñiitiri, aritaki inthonkajyaa. Iro kantacha aririka impiyapaaki Jesús Saipatzii-totaari, ari iñiitajimiri iriipiro-rika pikimisanantakiri. Arira iwisiyaaawintai-tyaamiri awirokaiti, pinkatha iwaitajimi, oshiki inkinkithata-koitaimi. ⁸ Pitako-pirotant piwairi Saipatzii-totaari okantawitaka ti piñaajiri. Pikimisanantajiri, oshiki pikimo-siri-winta-pirotairi, okantawita ti piñaawityaari iroñaaka. ⁹ Tima pinkimisanta-yitairira awirokaiti, aritaki piñaawityajiro iwawisaako-siritaimi.

¹⁰ Ikamanta-koyitakiro pairani Kamantan-tzinkariiti tsika okanta-kota inkawinthaantai apaata Pawa. Irootaki kaminthaantsi piñaakiri awirokaiti. Iro kantacha yokaiti Kamantan-tzinkari, ti ikimatha-pirotiro, yamatsinka-wintakaro, oshiki isampitakowintakiro tsika onkantayaa iwawisaako-koitan-tyaari. ¹¹ Inintaki iyoti ipaita wawisaakotan-tatsini, tsika-paiti inkoñaati. Tima iriitaki Itasorinka Saipatzii-totaari thaiyawaikaayita-kiriri, oshikira inkimaatsita-kaawaityaari Saipatzii-totaari impoña iñaajiro iwaniinkaro. ¹² Tzimatsi oyotakaa-kiriri Kamantan-tzinkariiti, tira iri osiyakaantironi, awirokaiti. Tima pinkima-yitajiro iroñaaka Kamiithari Ñaantsi. Ityaankai-takiri Tasorinkantsi ipoñaakaro inkitikiki ikinkithata-kaanta-kamirori. Irojatzira iroka inintajii-witakari Maninkariiti iñiuro.

Tasorintsi-siri ankanta-winta-jyaari Pawa

¹³ Aamawinta onkantayaa pikinkisiryaaani, pinkimityaari owatha-kitzirori iithaari. Yotzinkari pinkantayaa. Oyaawinta pinkantayaa inkawinthaanta-pajyaami Jesús Saipatzii-totaari aririka impiyapaaki. ¹⁴ Pinkimityaari sirithari iintsi. Airo pantasi-waitaro piniwita-siyitari pairani, okantakaami ti piyowaiti. ¹⁵ Iri pinkimityaari kaima-sirita-kimiri. Iriitaki kitisiriri. Pinkimityaari-kota-jyaari, pinkiti-siriti otzimayitzira pantziri. ¹⁶ Tima osankina-taka ikantaizti:

Kitisiri pinkantajyaa awiroka-payi, tima kitisiri nokanta naaka.

¹⁷ Tima pinkanta-piintziri "Apañ" aminako-yitaironi tampatzikaini okaratzii yantayitakiri atziri-payi, ontzima-tyiura pinkimisanta-piintiri ainuro pisaiki aka kipatsiki. ¹⁸ Tima piyotzi kaari kiriki, kaarira ooro ipinako-wintan-taita-kamiri, pawisako-siritan-taari pitzimaityaa-siwitaka pikimityaari-kotari piwaisatzitini. Tima tikatsi apantapirotyaarini ooro aajatzii kiriki, aritaki inthonkajyaa. ¹⁹ Irootaki iriraani Saipatzii-totaari ipinako-wintan-taita-kamiri, tima inkama-paintzi irirori, ikimita-kotakari ipiraitari, ti yamasiwaityaa, tikatsi inkanta-waityaa iwathaki. ²⁰ Tima pairani tikira iwitsikiro Pawa kipatsi iyotzitaka opaita yantiri Saipatzii-totaari. Iro kantacha owakira piñiuro iroñaaka, ipokaki, iwawisaako-siritaimi. ²¹ Okaratzii yantzi-mota-kimiri Saipatzii-totaari, irootaki opoñaantari pawintaa-siritaari Pawa. Tima iriitaki Pawa owañaajiriri, iñaakan-tairo iwaniinkaro. Oyaakoniinta piwairi iroñaaka Pawa pawintaa-siritaari.

²² Tima siritha pikanta-wintaaro iroopirori, kitisiri pikantayita. Pakowintyaaro pintako-yitanyaa, pinkimityaari-kaantiro pintakotyaaarimi pirintzi okaakiini. ²³ Tima

okimiwaitakaro papiitaa-tyiromi pintzima-yitajimi. Iro kantacha tzimatsi pirintaari, kaari atziri kaamaniri, añaanita-tsiri inatzi irirori. Okanta apiitan-taari itzimakaa-yitaimi, iro ifaani añaanitaka-jimiri aajatzi. ²⁴ Tima: Ikimitaro atziri-payi towarisi.

Tzimawitacha owaniinkaro, ikimiwaitaro towari otzimi otyaaki.

Okama-sitzi towari ipoña oparyaa-tyaakitzi.

²⁵ Irooma ifaani Pawa, asi owairo.

Irootaki iroka Kamiithari Naantsi ikamantai-takimiri awiroka.

2

¹ Irootakira piwashaantan-tyaarori pikaaripirodzi, airo pithaiya, airo pikamatawi-ritzi, airo pisama-wakaa-waita, airo pikisi-mata-kaawaita. ² Pinkimityaari iintsi owakira tzimatsiri inintzi inthoti. Ari pinkanta-yitana-jyaari awirokaiti, pinintajiro tatorin-tsita-tsiri antaripiro-sirita-kayimini, ari onkanyaa pawisako-siritan-tajyaari. ³ tima piñaakiro ikaminthaa-yitaimi Awinkathariti.

Mapitatsiri añaanita-tsiri

⁴ Pinkimisantiri awirokaiti kimitakarori kipayi, iro kantacha añaanita-tsiri onatzi irirori. Oshiki atziri-payi maninta-kirori kipayi, iro kantacha Pawa ikimita-kaantaro ikowa-piroitani kipayi, oshiki owinaro. * ⁵ Ari pikantzi-taari aajatzi awirokaiti pikimitaaro kipayi, tsika otzimi yaitakiri iwitsikan-taityaarori pankotsi, okantawitaka ti pinkimi-wityaaro kipayi, tima awiroka. Pinkimita-jyaari aajatzi Impira-tasorintsitaari asitakaariri Pawa yatsipita-kaani. Iriima pasitakaariri awiroka Pawa, ti inkoña-niwiyyaa, iriitaki ookimota-kaariri, okantakaaro okaratzi yantayitairi Jesús Saipatzii-totaari. ⁶ Tima iro okantziri sankinaritsi-pirori:

Pamini, nowatzika-tziro otzinkami ikowa-piroitani Kisakowintoniki.

Irootaki otzitironi pankotsi-nampi.

Oshiki owinaro iroka.

Inkarati awintaa-sirita-jyaarini otzinkamitakari, aiora yaminaa-siwaita apaata. †

⁷ Awirokaiti pikaratzi pikimisantai, panintaa-yitaaro otzinkami tzimatsiri oshiki owinaro. Iriima kaari kimisanta-tsini, ti ifiuro iriroriiti, iriitaki ikinkithata-koitakiri sankinaritsi-pirori, ikantaizti:

Imaninta-witakaro kipayi owitsikirori pankotsi,

Iro kantacha irojatzii yaitairi iroka otzinkami-pirori.

⁸ Ikantaitaki aajatzi:

Kisotatsiri yantziwataitari,

shoompikintsi onatzi owaryaan-tatsiri.

Tima inkimiwaitaaro imparyaan-tatyii-yaaromi ikaratzi piyatha-yitakarori ñaantsi.

Iriijitakira iyosiiytakiri Pawa iwasankitaa-yitairi. ‡

Ishininka-yitaari Pawa

⁹ Irooma awirokaiti, iroka pikanta-yitaari:

Iyosiiitaki Pawa pishininkaiti,

Impira-tasorintsitaami Pinkathari,

Yoiti-sirita-tziimi inasiyitaari pasini-satziiti.

Pikaratairi atziri-payi yasiyitaari Pawa.

Ari pikanta-yitaari omatantyaari piñaawintairo kamiitha tsika okanta ikaima-siri-yitaimi pisaika-witaka otsitini-kitzi, kimiwaitaja iroñaaka pisaikaa-tyiimi ikitainkata-kairo irirori. ¹⁰ Pairani awirokaiti ti pishininkata-wakaa-wityaa, irooma iroñaaka pimatajiro tima ishininkata-jaami Pawa. Pairani awirokaiti ti pintsipa-wityaari inisironkatani Pawa, irooma iroñaaka piñaajiro inisironka-yitaimi awiroka.

Impiratani inayitajai Pawa

¹¹ Notakotayitani, pinkimita-kaantiro awirokaiti airomi pishininkata-naari osaawisatzi. Irootaki nosintsi-thatan-tyaamiri airo piniwintantaro osaawi-sato. Tima iro kimitakarori iroka-payi iroomi maimani-siri-kayimini. ¹² Onkarati pantayitiri, kamiitha onimoyitairi atziri-payi. Aamastyaa tzimatsi kisimawai-witamiri iroñaaka, iro kantacha aririka ifaanajiro pantanajiro kamiithari, ari inkinkisiryaa-najyaa, impinkathata-najiri Pawa aririka yaminakoi-tairi maaroni yantayitakiri. §

¹³ Inintzi Pawa airo pipiyatha-yitari atziri-payi ikaratzi pinkathari-wintzimiri pinampiki. Pimatzi-tyaari itzinkamitari pinkathari-wintan-tatsiri pinampiitiki.

* 2:4 kipayi = mapi † 2:6 otzinkami = mapi ‡ 2:8 kisotatsiri, shoompikintsi: mapi § 2:12 aririka yaminakoi-tairi yantayitakiri = Iitaitiriti Pinkathari

¹⁴ Airo pipiyathatari aajatzi ityaankani owasankitaa-yitirini kaari-pirori, tima iriitaki iwisiryaawintyaari atziri-payi antayitzirori kamiithari. ¹⁵ Irootaki ikowakaimiri Pawa. Aririka pantanajiro iroka tampatzikata-tsiri, aritaki yoimairintakiri masontzi-siriri inkowimi inkanta-kotimi. ¹⁶ Saikasi-waiyitaami iroñaaka awirokaiti. Iro kantacha airo pantanajiro kaari-pirori, pinkimita-kotyaari impiratani Pawa. ¹⁷ Pimpinkathatiri maaroni. Pintakotyaari iyikiiti. Naapinkatha piwiri Pawa. Piñaapinkathatari pinkathari-wintzimiri pinampiki.

¹⁸ Awirokaiti ompirataari, siritha pinkantyaa impiratai-tyaami. Ti apatziro pimpinkathatiri aakamiithatzimiri, pimatzi-tyaari aajatzi kisaka-waitamiri. ¹⁹ Tzimatsi-rika antakirori inintziri Pawa, ipoña inkisa-sita-kyaaro imaninta-waitai-takiri, iriitaki inkimosiriwintyaari atziri-payi iñaakiri imatakiro kamiithari. ²⁰ Tzimatsi-rika kisasita-kyaaroni iwasankitaa-wintai-tziri yantakiro kaari-pirori, tikatsira kimosiriwintyaarini. Irooma awirokaiti, aririka pinkisa-sita-kyaaro pinkimaatsita-kowintyaaro tampatzikari, irootakira onimotziri Pawa. ²¹ Irootaki ikaima-siritai-tanta-kamiri, tima iriitaki Saipatzii-totaari kimaatsita-kowintaami awiroka. Ari okanta iñaakanta-painta-mirori onkarati pantajiri awiroka.

²² Tikatsi kaari-pirori yanta-painti irirori,

Tikatsi aparoni yamatawita-painti.

²³ Ikawiya-waitai-takiri pairani irirori, ti impiyatantya. Ikanta iwasankitaa-waitai-takiri ti yasaryii-matantya impiyatantya, iriitaki yawintaa-piro-taika oyotzirori yamina-kotanti tampatzika-piroini. ²⁴ Ari okanta ipaikakoi-tanta-kariri, okantakaaro ayaaripironka. Irootaki añaanta-jyaarori awashaanta-yitajiro kaari-pirori, kamiithasiri ankanta-yitajyaa, ankimita-kaanta-najiroimi ankamayita-tyiimi impoña añaayitaimi. Tima inkantaitzi:

Oshiki iwatsinaa-waitai-takiri, irootaki añaantaarori aroka-payi atikatsitaji.

²⁵ Pairani awirokaiti pikimitakari ipiraitari timpaawaita-sita-chari.

Iro kantacha kimiwaitaka pimpiyaa-tyiimi isaikira aamaako-wintariri ipiraitari, iriitaki aamaako-winta-siri-yitaamiri awirokaiti. *

3

Yantayitairi tsipata-chari

¹ Iroka pinkanta-yityaari awirokaiti iinantaitari, siritha pinkantzi-motyaari piimiiti. Onkanta-wityaa tzimayitatsi-rika inkarati kaari kimisantironi iñaani Pawa. Aamaasityaa ari onkantaki pinkimisanta-kairi aririka iñaakimi tsika pikantana, ² kitisiriri pinanaatz, pinkatha pikantantzi. ³ Airo apinaasi-waita iñiitimi owaniinka pikanta, pampita-yitiro piisi, pimporiryaa-tziyiti, owaniinka pinkithaa-yityaa. ⁴ Iro kamiithatatsi pimatanajiro kaari koñaanita-tsini, pikamiithasiritai. Tima aririka antsinama-siri-waiti airo atharo-wako-waita, asi owiro iroori ti onthonka-nityaa, irootaki ininta-pirotziri Pawa. ⁵ Arira okantayitakari pairani kitisiriri kooya awintaa-sirita-kariri Pawa, pinkatha owayitziri oimiiti. ⁶ Okimitara pairani Sara siritha okantzi-motari Abraham, opaitziri oimi: "Nowinka-thatani." Awirokaitira kimitaarori osaroyitaami aririka pimatanajiro tampatzikari. Ari onkantya airo otzimanta ompaityaa pintharowan-tawaityaari inkisawintai-timiri.

⁷ Ari pikimitari aajatzi awirokaiti iimintaitari, piñaanta-piintyaaro paripirotyaaro piinaiti. Pinkawinthayiro, kooya onatzi iroori. Pinkimita-kaantiro ikaminthai-tziro sataa-nita-tsiri owamintotsi. Naapinkatha piwiro tima inisironkai-tajyaaro iroori añaasiri-yitai ikimitai-takimira awiroka, ti ompasiniti okaratzii ikasiya-kaita-kimiri. Irootaki pantanajiri ari onkantya airo omanonkan-tawaita pamana-manatani.

Sintsiwintarori yantayita-najiro kamiithari

⁸ Ari okantari, aapatyaa pinkanta-wakaiyaa, kaminthaa pinkantanti, pintakota-wakaiyaa tima onkimita-naatyii-yaaro pirintzita-wakai-yaami. Nisironka piwanajiri pitsipa-yitari. Tsinampa-siri pinkantya. ⁹ Airo pikimaatsita-kaari kimaatsita-kaamiri awiroka, airo pikawiyiri kawiyimiri awiroka. Paakamiithatiri pintasonka-winta-kaayitiri. Tima irootaki ikaima-siritan-takamiri Pawa inasonka-winta-yitaimi awiroka. ¹⁰ Tima ikantaitaki:

Ikaratzi niwintarori yanintaa-waityaa kamiitha yañai,

Iwashaantairo ikawiya-waitantzi, ikamatawiri-waantitzi aajatzi.

¹¹ Ontzimatyii iwashaantairo kaari-pirori. Yantajiro kamiithari.

Iro yamina-minata-piintairi isaikayitaji kamiitha.

* 2:25 ipiraitari = oisha

12 Tima iyotziri Awinkathariti ikaratzi kamiitha-siriri.

Owakimpitya iwiri ikaratzi amana-mana-tairiri.

Iriima kaari-piro-siririiti, katsimara yaminiri Awinkathariti.

13 Amatsinka pantayita-najiro kamiithari, t̄tzimatsima kimaatsita-kaiyaamini?

14 Tzimatsi-rika wasankitaa-kimini pantziro kamiithari, ari intasonka-wintakimi Pawa. Tima inkantaitaki:

Airo pitharowan-tasiwaitari, airo okantzimo-siri-waita-sitami aajatzi.

15 iro kamiithatatsi pisirita-jyaari Saipatzii-totaari, tima iriitaki pimpinkatha-pirotairi. Owitsika pinkanta-piintyaa pikamantantiro tsika okanta-kota piyaako-niintairi, aririka intzimi sampitimi. Iro kantacha amatsinkara pinkantanti pikamantantiro, pinkatha pinkantanti aajatzi.

16 Aikiro pijatatyii pinkinkithasiritiro tampatzikata-tsiri, pantayitairo kamiithari pawintaa-najjaarira Saipatzii-totaari. Aamaa-sityaa ari impasiki-wintajyaa inkarati thaiyako-wityaamini. 17 Iroorika inintziri Pawa, iro kamiithatatsi piñaa-sita-kowintyaaro pantayitziro kamiithari. Iroora mapirotzirori okaaripirotzi piñiuro iwaskanitaa-wintai-timiro pantakiro kaari-pirori. 18 Ari ikantzitaka aajatzi Saipatzii-totaari, tampatzika-siri inatzi irirori, ikamamintakiri karipiroripayi. tzinpinasiri-waita-chari. Irootaki yantantakaro onkantyyaa yaantajjaariri intsipata-jyaari Pawa. Oshiki iwatsina-watha-witai-takari iwamaan-taita-kariri, iro kantacha iwañaa-siritaitairi. 19 Iriitaki jatasirin-katain-tsiri ikinkithata-kaayitairi isiri itayita-karori pairani yasitako-siritai-takiri. 20 Tima oshiki ipiyatha-yitaka iriroriiti iwitsikan-takarori pairani Noé antaroiti amaako-mintotsi, oyaawinta-witacha Pawa ti isintzi-waiti. Iro kantacha kapichiini atziri awisakotaatsi impiinkimi, ikara-matsitzi 8.

21 Iriitaki pikimita-kotaari awirokaiti tsika pikanta pawisako-siri-yitai pikiwaa-yitaja. Iroka kiwaataantsi tira onkimityaaro ikiwaitziro ikipatsi-wathaitzi. Amanaantsi onatzi ikowakoi-tziri Pawa inkinkisiryaa-kaantiro tampatzika-sirita-tsiri. Tima pawisakotaji okantakaantziro yañaaajira Jesús Saipatzii-totaari. 22 Isaikaji inkitiki iroñaaka irako-piroki Pawa ipinkathari-wintairi Maninkariiti, ipinkathari-wintairi inkiti-wiri pinkatha-ritatsiri anta, ipinkathari-wintairi tzimayita-tsiri isintsinka.

4

Antawaitainiri kamiitha Pawa tima tzimatsi imatakaa-yitairi

1 Ari okanta, ikimaatsita-kowintai Saipatzii-totaari isaikanta-paintari-ranki aka osaawiki. Irootaki pisirita-kota-piinta-jyaari awirokaiti. Tima inkarati ñiirori ikimaatsita-kayitari, tira inintairo yantajiro kaari-pirori. 2 Ari pinkimityaari awirokaiti ainiro pisaika-yitzi iroñaaka aka osaawiki, iro panta-piintajiri inintziri Pawa. Airo pantsiyitiro piniwiyitari, tima irootaki yanta-piintakiri osaawi-satziiti. 3 Irootaki panta-piinta-witakiri pairani, pikimitakiri pasini atziri-payi niwiwaita-sita-chari. Tima yamita-piintakaro imayimpiryitzi, iñatha-tawakaita, isinkiwaita, iniwitario yoimosirinkawaita yantantyaarori kaari-pirori, niyawaitainiri inayitaki, yamana-manata-piintakiri pawaniro. 4 Oshiki okompitzi-motari osaawi-satzi pitsipa-witari pairani, ti onimotiri piwashaanta-nakiro pintzipatari yantayitziro kaari-pirori. Iro opoñaantari ikisimawaita-nakimi. 5 Iro kantacha aritaki yaminakoi-tairi yokaiti apaata okaratzi yantayitziro. Tima Pawa, iriitaki yotzirori maaroni yantayitakiri ikaratzi añaayita-tsiri iroñaaka, okaratzi yantayitakiri ikaratzi kamayitain-tsiri. 6 Irootakira ikamantantai-tarori Kamiithari Naantsi, imataitakiri aajatzi ikaratzi kamayitain-tsiri. Ari iwaskanitaa-wathataitakiri ikamayitakira, irootaki omatantaari iwañaa-siri-yitairi Pawa.

7 Irootaintsi onthonkajyaa okaratzi añiiri kipatsiki. Yotasiri pinkantyyaa, aakowinta pinkantyyaa pamana-manatai. 8 Iro kowapirotacha pijatakaa-najiro pintakota-wakaanajyaa. Tima inkantaiti:

Tzimatsi-rika antakoyita-jyaari, airo amiraawinta-waitziro iwaaripirotai.

9 Piimaa-nitanta-piinti piwankoki, airo pikiñaani-wintziro. 10 Tima inkawinthaajimi Pawa, itasonka-wintakimi onkantyyaa pantanta-yityaarori imatakaa-yitajimiri. Okaratzi imatakaa-yitajimiri awiroka, pamitakotari pasini, pantajiro kamiithari. 11 Ikaratzi imatakat-takiri inkinkithati, iyotzi Pawa ikinkithata-kotzi. Iriima ikaratzi imatakat-takiri inkaminthaan-tayiti, yantawaitan-tyaaro tsika okanta yaawyaa-kaakiriri Pawa. Ari onkantyyaa impinkathatai-tantyaariri Pawa, inkanta-kaakyaro Jesús Saipatzii-totaari otzimi-motairi iwaniinkaro, irasi iwiro impinkathari-wintantai. Omapirowi.

Kimisanzinkari anatzi oshiki ankimaatsityaari

12 Notakotani, pamaiya omapokimi = kari aririka piñaanakiro pomirintsizimotyaaamini. Tira awishimo-waita-sityaami iroka, iñaantai-tatyaa. 13 Irootaki

ikimaatsita-paintari pairani Saipatzii-totaari. Aririka piñiuro awiroka inkimaatsitakaa-pirotai-tyaami ikimitai-takiri irirori, kantatsi pinkimo-siri-wintiro. Tima ari pinkimosiriwinta-pirota-jyaari impiyaji-rika irirori yamajiro iwaniinkaro. ¹⁴ Aririka inkisimaitimi awiroka okantakaan-tziro pawintaari Saipatzii-totaari, tasonka-wintaari pinatzii. Tima irootaki oiñaarontzirori isaikan-takami Itasorinka Pawa otzimimopirotziri iwaniinkaro. * ¹⁵ Tira onkamiithati piwamaanti, pinkositanti, pantiro kaari-pirori, pimaimanitanti, ari piñaakiro iwasankitaa-wintai-timiro awiroka. ¹⁶ Iro kantacha iroorika iwasankitaa-wintai-timiri yasitaamira Saipatzii-totaari, airo pipasiki-winta-waita. Iro kamiithatatsi pinkimosiriwinta-jyaari Pawa ipaitai-tajimira "Saipatzii-totaari-wiri." ¹⁷ Tima monkarata-paaka yamina-kotan-tajyaarori Pawa okaratzi yantaitakiri. Arokaiti akaratzii yasiyitaira, itayitakai ikimaatsita-kaayitai. Iriira mapirotaironi inkimaatsitajyaa ikaratzi thainka-kirori Kamiithari Ñaantsi ityaanta-kairi Pawa. ¹⁸ Tima inkantaiti:

Otzimimo-yitziri pomirintsitzi-motariri kamiithasiririiti onkanyaa yawisako-siritan-tajyaari,

¿Tsikama opaita awishi-motairini kaari-piro-siriri thainka-tasorintsita-tsiri?

¹⁹ Tima inkarati kimaatsi-waita-chari iroñaaka, iriira Pawa sinitajiriri inkimaatsi-waityaa. Ontzimatyii yawintaa-sirita-jyaari owitsika-kiriri, yantayitajiro okaratzi tampatzika-yitatsiri.

5

Jyomitaatziri kimisantzin-kariiti

¹ ¡Jiwari! Iroka nonkaman-timiri pikaratzi pijiyaitairi kimisantzin-kariiti. Aajatzii naaka nojiwatziri kimisantzin-kariiti, ari akarajitzi. Naaka ñajantakiri Saipatzii-totaari tsika ikanta ikimaatsita-kaitakari, ari nokaratzi-takari naaka inkarati ñaayitaironi owaniinkataka. ² Iroka noyomitaa-najimiri: Paamaako-winta-jyaari kamiitha kimisantzin-kariiti pinkimita-kaantiri paamaako-wintari pipira. Airo pantasi-waitaro aririka isintsiwintaitimi pantiro, pantanajiro awirokara kowasita-nainchaa. Airo pantziro pininta-sityaa paantyaaro kiriiki, pantiro awiroka-rika ninta-sita-nakarori. ³ Airo pininta-siwaita pimpiratanyaa, ontzimatyii piñaakiri ikaratzi paamaako-wintaari pantanajiri awiroka inkini imatanajiro iriroriiti. ⁴ Onkini apaata aririka inkofaapatapaji Jiware-pirori paamaako-winta-kaniri ipira, ari impinata-pajimirori waniinkata-chari, osiyawaityaaromi yamathaitan-tajyaamiro kanta-ittaa-chani osiparyaani. *

⁵ Awirokaiti mainariiti pimpinkathatiri jiwari-payi. Ontzimatyii pimpinkathata-wakaitajyaa maaroni, tsinampa-siri pinkanyaa. Tima inkantaiti:

Ti yaripirotyaari Pawa ñaapiro-waitachari,

Iriima tsinampa-siriri oshiki inkawinthaajyaari irirori.

⁶ Tsinampa pinkanta-wintyaaro okaratzi imatakaa-yitajimiri Pawa. Iroatzi apaata aririka ininta-paitita-paaki, iriitaki kantakai-yaaroni onkanyaa impinkathataitanyaaamiri. ⁷ Aririka piñaayitiro onkantzimo-siri-waiyityaami, pawintyaari Pawa. Tima iriitaki nisironkatyaamini.† ⁸ Yotasiri pinkanyaa, aamawinta-siri pinkanyaa. Tima yoka Kamaari kisaniantairi, ikimitakari kashikari kinakina-waita-tsiri, yasootzi yamina-minatzii impaiyaa yatsikiri. ⁹ Iro kantacha ontzimatyii pimpiyatyaari, piriipiro-winta-najiri pawintaa-siritaari Pawa. Tima piyotzi ari pikimitakari maaroni iyikiiti pikimaatsi-jiita tsika-rika isaikayitzi aka kipatsiki. ¹⁰ Iro kantacha aririka onkarata-paaki pikimaatsi-waitaka kapichiini, aritaki iwawisaa-kotaimi Pawa, yoisokirotaimi, yaawyaa-sirita-kaajimi, iriipiro-winta inkanta-kaiyaami. Tima kawinthaan-taniri inatzi, iriitaki kaima-sirita-jimiri piñaanta-jyaarori kanta-jitaa-chani iwaniinkaro Saipatzii-totaari. ¹¹ Thami awisiryawinta-jyaari Pawa. Iراسi iwiro impinkathari-wintantai. Omapirowi.

owiraantarori withataantsi

¹² Iriira Silvano nosankinata-kaakiri iroka. Awiintaari iyiki inatzi. Irootaki nosankinatan-tamirori kapichiini noyomitaa-najimi, nokaman-tzimiro tsika ikanta Pawa ikaminthaantai. Ontzima-tyiira piriipiro-winta-yitairi. ¹³ Iwithayitami kimisantzin-kariiti apatota-piinta-chari Kompijaariki ikaratzi kimiyitaamiri awirokaiti iyosiitai-taimi. Iwithatami aajatzii Marcos nokimita-kaantari iriimi notomi. ‡ ¹⁴ Itakora pinkanyaa

* **4:14** pawintaari = wairontsi * **5:4** amathairintsi † **5:7** kipayai = mapi ‡ **5:13** Ikanta-kotziri Pedro aka "Kompijaari" irootakira ikanta-kotziri nampitsi Roma. Tima yamaminatai-tatyii-yaaro Roma ikinkithata-koitziro, irootaki iñaawinta-piintan-tarori Kompijaari. Ari onkanyaa airo iyotantai-tantari tsika isaiki Pedro, airo iwasankitai-tantari.

piwithata-wakaa-najyaa. ¡Onkamintha pisaika-yitai kamiitha pikaratzi yasiyitaami
Jesús Saipatzii-totaari! Omapirowí. §

§ 5:14 piwithata-wakaa-najyaa = thoporotaantsi

APITITA-NAINTSIRI ISANKINARI PEDRO

Withataantsi

¹ Naaka Simón Pedro osankinatzi-mirori iroka. Naaka impiratani Jesús Saipatzii-totaari, Intyaankaa-riti nonatzi. Awirokaiti nosankinatziini pikaratzii pikimisantanaaji, pikimiyitaana naakaiti, iro kantakaan-takirori itampatzika-sirinka Pawa, ari ikimitaari aajatzi Jesús Saipatzii-totaari owawisaako-siritairi. ² Onkamintha inisironka-pirotaimi, isaikakaa-pirotaimi kamiitha! Aikiro piyotanaa-tyiiri Pawa aajatzi Awinkathariti Jesús.

Tsika onkanyaa pintasorintsi-siritan-tajjaari awirokaiti

³ Tima antaroiti itasorinka Pawa, iriitaki kantakaarori otzimi-motan-tairi maaroni kowityiimo-siritairi ampinkatha-tasorintsitan-tyaariri. Ari okanta, omapiro ayopirotajiri. Tima owaniinka ikantataika irirori, oshiki ikamiitha-piro-taiki, iro omatantaari ikaima-siri-yitai. ⁴ Iro ikasiya-kaantairori pinarontsi-pirota-chari, kamiitha-pirotajaanta-tsiri, ari onkanyaa pinkimita-kotan-tajjaariri awirokaiti Pawa. Piwashaanta-najiro pikaaripiro-siritaki, pikimiyitari oosaawi-satzi antapiinta-kirori inintasiri-yitziri. ⁵ Irootaki piñaa-sintsitan-tyaari pintampatzika-siri-yitai onkanyaa poisokirotan-tyaarori okaratzi pawintaari Pawa. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki piñaayitakiro piyotanyaa. ⁶ Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki piñaakonitajyaa. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pinkamaita-piinta-nitajyaa. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pimpinkatha-tasorintsi-waitai. ⁷ Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pinkawintha-piintan-tayitaji. Aririka pimata-piinta-nakiro iroka, aritaki pintakoti-piintan-tajyaa. ⁸ Iroorika pimata-piintanaki awiroka, ari iñiitakimi omapiro piyotajiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, airo pipirawai-nitaja, airo piñiuro paminasi-waityaa. ⁹ Irooma intzimi-rika kaari matanajironi ñaawintain-chari, ikimitakari mawityaakiri kaari okichaata-tsini. Imaisanta-kitziuro yantayitakiri Saipatzii-totaari ikiti-siri-yitakaan-taariri, tima kaari-piro-siriri inawitaka pairani. ¹⁰ Ari okantari iyikiiti, ontzimatyii pinkinkithasirita-piintajyaa, airo piñaantaro pinkiso-siri-winta-waitiro iyosiitai-taimi, kaima-siritaari pinatzi. Tima iroorika pimata-piintanaki inintakai-takimiri tsika pinkanta-najyaa, airo piñiuro pitzinpina-siri-waiyitai. ¹¹ Ari onkanyaa piñaanta-jyaarori oshiki okamiitha-piro-taiki inkyaakai-taimi ipinkathari-wintan-tapaji owawisaako-siritairi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari.

¹² Irootaki airo nowashaantantaro nonkinkisiryakaa-piintimiro okaratzi añaawintakiri, okantawitaka aritaki piyoyiwitakaro, poisokirotaroro iroopirori iyomitaaitakimiri. ¹³ Iro kamiithata-tsiri nokinkithasiritakaa-piinta-jimiro ainiro ñañai naaka, ¹⁴ tima kapichita-paaki noñaantyaarori nonkami. Ari okanta iyotakaakina Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁵ Noninta-taiki naaka iro pinka-masityaa pinkinkithasirita-piintairo awirokaiti iroka-payi aririka nookajimi nonkamaki.

Ñaajaantakirori iwaniinkaro Saipatzii-totaari

¹⁶ Tima pairani, owakira noñaawinta-paakimiri Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari, nokanta-paakimi: "Otzimi-motziri isintsinka, aritaki yapiitajiro impiyaji." Tira noyotasityaaro naakaiti, ti namatawi-waitan-tapaa-kamiro. Naaka-jaantaki okitaikari Saipatzii-totaari, oshiki ipinkathari-piro-taiki irirori. ¹⁷ Iriitaki Asitairi Pawa kantakaarori impinka-thaitajiri, iñaakan-takiro iwaniinkaro, iroka ikantaki iñaawaitaki pairani: Notomi inatzi yoka nokokitari, oshiki nokimo-siri-wintakiri.

¹⁸ Naakayitakira kimajaanta-kirori iñaawaitaki inkitiki notsipatan-tariri Jesús anta Tasorintsiitoki. ¹⁹ Irootakira oyotakaa-pirotainiri omapiro onatzii ikantakiri pairani Kamantan-tzinkariiti. Ontzimatyii pinkimisanta-yitairo, tima onkimita-kowaitakyaari ootamintotsi ikoiñin-kitzi. Iro pantayita-najiri awiroka irojatzii impiyan-tajjaari Jesús Saipatzii-totaari inkimosiriwinta-sirita-kaapa-jyaami, inkimita-paakyaari impokiro parya. ²⁰ Ontzimatyii ankimathatiro iroka: Tikatsira aparoni okaratzi sankinain-chari Sankinaritsi-pirori ikamanta-waita-sitan-takyaari Kamantan-tzinkariiti. ²¹ Tira iri iyotasiiwaityaaroni atziri-payi, Tasorinkantsi Iyosirita-kaantakiro okaratzi inintakiri Pawa.

2

Kamantanta-nirori aajatzi yomitaan-tanirori
(Jud. 3-13)

* 1:10 tzipina-siri = antziwa-siri

¹ Iro kantacha, tzimatsira pairani kamantanta-nirori. Irojatzii okantari iroñaaka pisaika-yitzira awirokaiiti. Ari piñaaki kantimini, “Naaka yomitaan-taniri.” Imananiki-ini inintzi iwaaripirotan-tyaamiro iyomitaa-yitimiri. Imaninta-tziirira Awinkathariti, pinako-winta-witaariri iwawisaako-siri-yitairimi. Irootakira airo oshintanta iñaayitiro yokaiti yapirotajyaa. ² Iro kantacha tikira yapirotyaata, tzimatsira oshiki kimita-kotyhaarini okaratzi iñaakan-takiri, imayimpi-waitzi. Iriitaki kismawaita-kaantirini aniitan-tanaariri “Awotsi-pirori.” ³ Tima ayimawaitiri ishikiyiro iwaararo, ininta-piintaki pimpinatiniri okaratzi iyomitaa-siwaitamiri. Iro kantacha Pawa airo ishinta yaminako-yitainiri yantayitakiri, ari yapirotairi.

⁴ Tima pairani ikaaripirotan-takari Maninkariiti, imatakiro Pawa iwawankitaakiri, yookakiri sarinka-winiki, tsitiniki ikanta-kotaka iyaawinta iwawankitaa-piroi-tairi. ⁵ Ari ikimitaakiri Pawa kaari-piro-siririiti atziri itayita-nakarori pairani inampitaro kipatsiki, apirotaka ipiinkaki onkaro-paitiki. Iro kantacha Pawa iwawisaakotakiri Noé, kinkithata-kota-kirori pairani tsika inkantyyaa kamiithasiriri. Tima iriitaki Pawa owawisaakotakiri pairani ishininkaiti Noé ikarajjiitzi 7. ⁶ Ari ikimitaakiri aajatzi nampiyatarori Paamaa-riniki aajatzi Katsimaariniki, yapirotakiri ipomitakiri. Arira iñiitziro ompaityaa awishimo-yitairini thainka-tasorintsitaniri. ⁷ Iro kantacha Pawa iwawisaakotairi Lot, tima kamiitha-siriri inatzi. Yoka Lot antaroiti oñaasirin-kakiri kaari-pirori okaratzi yantayitzi piyathariiti. ⁸ Tima inkanta-itani maaroni kitaitiri yoka tampsatika-siriri Lot tsipata-kariri kaari-piro-siriri, iñiiri, ikimiri yantayitziro kaari-pirori. Antaroiti okantzimo-siritakiri. ⁹ Arira okantari, iyotzi Awinkathariti iwawisaakotiri pinkatha-tasorintsitaniri ñaapiinta-kirori ñaanta-siritaantsi. Tima yitizakaro iwawankitaa-yitziro kaari-piro-siriri, irojatzii apaata yamina-kotan-tajyaariri yantayitziro maaroni. ¹⁰ Imapirotaariri Pawa iwawankitairi antayitziro karipi-rotatsiri iniwita-sitari, ipiyathataro ikantawitairi. Ti iñaakonityaa, kantakaa-pirori ikantayita. Ti intharowan-tyaari ikisima-waitziri Maninkariiti otzimi-motziri isintsinka.

¹¹ Iriima Maninkariiti okantawitaka otzimimo-pirotziri isintsinka, ti inkisi-matiri kaari-piro-siririiti ijata-sita-piintzirira Pawa inkamanta-kotziri. ¹² Yokaiti kaari-piro-siriri ikimiwaitakari antami-wiri, ti iyoti inkinkisiryiyaa. Itzimaityaa-siwaitaka impoña iñaajiro inkimaatsita-kaityaari irojatzii yapiroi-tanta-yyaariri. Ari inkanta-yyaari yapirotajyaa kisimayita-kiriri Maninkariiti kaari iyota-kotzi tsika ikantayita iriroriiti. ¹³ Iro inkimaatsi-waitan-tyaari okantakaan-tziro ikimaatsita-kaantaka irirori, iro kimityaaroni impinataa-tyiromi iyaari-pironka. Tima yokaiti kaari-piro-siririiti, ti impasikita-niti yantayitziro karipiro-yitatsiri kitaipaiti. Okimiwaitakaro iriitakimi oipatsi-yitakimini yakyoo-yitakimi inintayitziro yamatawitimi. ¹⁴ Iro yaakowinta imayimpi-ryiiwaitaki, iwathakitakaro kaari-pirori. Ikaima-siritziri sipita-siriri inkaaripirota-kairi. Ayima-pirotziri ontzimi-motiri iwaararo. Iro iwawankitaan-taityaariri. ¹⁵ Ikinasi-waiyitaka, imanintakiro tampsatikari. Yantakiro okaratzi yantakiri Balaam, itomi Beor, yaminaminataki impinaitiri yantantyaarori kaari-pirori. ¹⁶ Iro kantacha yoka Balaam, yantakiro kantachari, iriira kisathata-kiriri ipiraitari ikyakoitari. Okantawita ti iyoti iñaawaita-niti ikyakoitari, ikimita-nakari atziri iñaawaitanaki, ari iwashaanta-kaakiri ikinkisiryaa-witakari isinki-wintanikiini inintzi inkoshika-waityaami Balaam.*

¹⁷ Yokaiti kaari-piro-siriri irasi iwiro iwawankitaitairi otsitiniki-pirotzii. Tima ikimitakaro okantaka-ranki opiryaa omotyaa nijaa, ikimitakaro aajatzi okantaranki okisaani-kitzi minkori aainkatziro tampsyaa, impoña añiuro airo oparyii inkani. ¹⁸ Ari okanta isiyakaa-wintai-tziri kaari-piro-siriri, tima iwapyaa-sityaa tsika ikanta iñaawitaitari. Tima kantakaa-piro ikanta iñaawai-yitzi, aritaki yamatawitakiri owakira kimsanta-tsiri, siyapitha-witarori kaari-pirori, inkantiri: “Kamiitharini apiitairo antiro aniwita-siyitari, kamiitha amayimpiti.” ¹⁹ Yamatawitanta-sita yokaiti iyomitaantzi, ikantayitzi: “Osinitaantsitzi pantayitiro piniwita-siyitari.” Iro kantacha yokaiti yomitaan-tanirori, ti isaikasi-waitjyaa irirori, ikimita-kotari ompirataari, irootaki kaari-pirori kimitakarori ompirawaityaarini. ²⁰ Pairani yokaiti kaari-pirori owakira ikimsanta-witaari Awinkathariti, Owawisaakotan-taniri, iwashaanta-witanakaro yantayitziro karipi-rotatsiri. Okanta osamanitanaki ikisakotaaro yantayita-najiro, irojatzii imapirotan-takari iroñaaka tira inkimityaa ikantawita pairani. ²¹ Ari okamiithawita airomi iñiiri “Awotsi-pirori” tampsatika-sirita-kaanta-tsiri. Tima mapirotaaka okowinkatzii okaratzi yantayita-najiri, ikimsanta-witanaaro ikantakaan-tawitari tasorin-tsita-tsiri, ipoña iwashaanta-nakiro osamaniitaki. ²² Ikimiwaitakaro ikanta-piintai-tziri: Aparoni otsitzi, aririka inkamarankaki, ipiya-sitaro iwajyaaro. Ipoña ikantaitzi aajatzi:

* 2:16 ikyakoitari = burro

Aparoni chancho, aririkami inkiwaitiri yoipatsitaka, ipiyanaja aajatzi yoipatsi-waityaa.

3

Impiyan-tajyaari Awinkathariti

¹ Notakotani, iro apitita-tsiri iroka sankinarintsi notyaaan-tzimiri, nopintha-sirita-kaatyaami, ² pinkinkisiryaa-kotan-tyaarori ikantayitakiri Kamantan-tzinkariiti tasorintsi-siriri, ikantakiri aajatzi Awinkathariti Owawisaa-kotan-taniri, otyaanta-yitakinari nonkaman-tajimiro awirokaiiti. ³ Ontzimatyii ankimathatiro iroka: Tikira impiya-winthataita Saipatzii-totaari, intzimi oshiki thainka-waitaniri. Iriiyitaki antasi-waityaaroni okaratzi iniwita-siyitari. ⁴ Oshiki inthain-kawaiti inkanti: “¿Tsika-paitima iñiitiro ikantaitzi ari impiyi Saipatzii-totaari? Airo ipiyaja. Kaari añiuro ompasiniti kipatsi, irojatzi okantataita owakira iwitsikai-takiro. Ari kamayitaiki asiyyita-nakairi, ti añaajiro ompasiniti.” ⁵ Ikinasi-waitakara ikaratzi kantatsiri. Ti iyoti iri Pawa owitsikakiro inkiti, iro iñaani iwitsikantaka. Iwitsikakiro aajatzi kipatsi, yapatotakiro nijaa-payi okoñaatan-tanakari opiryaa-pathatzi. ⁶ Irojatzi nijaa yapirotan-takari Pawa pairani, oonkantakari kipatsi. ⁷ Iro kantacha, onapainta-tziira ti impasinita-kayiro Pawa inkiti aajatzi kipatsi. Iro iñaani aajatzi ikantan-takari airo opasini-waitzi iwitsikani irojatzi apaata aririka yaminako-yitairo okaratzi yantaitziri maaroni, impoña yapirotairi kaari-pirori thainka-tasorintsitaniiri aririka intaajiro kipatsi.

⁸ Notakotani, iroka piyotiri: Tima inkimita-kaantaaro Awinkathariti aparoni kitaitiri iroowaitakimi oshiki osarintsi. Aririka onkaratimi oshiki osarintsi, iroowaitakimi aparoni kitaitiri. * ⁹ Tira yosamanin-kasityaaro Awinkathariti imonkaratairo okaratzi ikasiya-kaantakiri, tima tzimatsi kinkisiryaa-chari yosamanin-kasiwaitaro. Amatsinka ikanta Awinkathariti, inintzi impiya-siritaimiti maaroni, tikatsi aparoni pyaasiwaitaachaniami. ¹⁰ Irooma apaata impiyaki-rika, inkimita-paakyaari imapokantzi kosintzi. Ari inkimai-tajiro antaroiti poimataa-tsini, aripaiti apirota-jyaari inkiti. Ari onkimitaajyaari aajatzi kipatsi apirotajyaa. Inthonkyaa ontaajyaa siparyaa-yitatsiri inkitiki. Ari onkimitaajyaari maaroni iwitsikani atziri-payi, ontaajyaa maaroni. †

¹¹ Ari onkantyya yapiroi-tairo maaroni, ¿Tsikama pinkanta-jyaaka pisaikaji awirokaiiti airo otzimanta pikinakaa-sitani? ¿Tima ontzimatyii pinkiti-sirita? ¿Tima ontzimatyii pimpinkatha-tasorintsitani? ¹² Aamawintara pinkanta-yitajyaa, piñaasintsi-yitajyaa, tima irootaintsi impiyi Awinkathariti, aripaiti intaayitairo Pawa inkiti, imporoka-yitairi siparyaa-yitatsiri inkitiki. ¹³ Irooma arokaiiti, aritaki añaasiritakiro owakirari inkiti, aajatzi owakirari kipatsi, tsika inampita-jyaaro kamiitha-siriri. Tima irootaki ikasiya-kaakairi Pawa.

¹⁴ Ari okantari notakotani. Aritaki piyaako-wintakaro awirokaiiti maaroni iroka, pintha-siri pinkantyya, inkini iñaapajimi Pawa kitisiri pinkantyya, airo ikantako-waitaitzimi pantakiro kaari-pirori. ¹⁵ Pinkinkisiryaa-kotiro, amatsinka ikanta Awinkathariti, isamaninka-tziuro impiyan-tajyaari ari onkantyya yawisako-siritan-tajyaari atziri-payi. Tira ompasiniti iroka, ari osiyaro isankinata-kimiri itakotani iyiki Pablo. Tima iriitaki Pawa oyotakaakiri Pablo maaroni iroka, ¹⁶ ari okimitakari aajatzi pasini isankinayitakiri. Kompitaa onawitaka inkimathai-tantyaarori okaratzi isankinayitakiri Pablo. Irootaki itziman-tayitari atziri kaari yotako-pirotiro, tima ti yaawyya-sirita-niti, ikinakaa-siwaitakaro iyotanta-witanaaro isankinari Pablo. Ari ikimitaa-yitakiro aajatzi maaroni Sankinaritsi-pirori. Aritzimaitaka yapiroi-tairi ikaratzi kinakaa-siwaita-karori. ¹⁷ Irooma awirokaiiti notakotani, aritaki nokaman-tzita-kamiro, aamawinta pinkantyya airo ikinakaa-siwaitantami yokaiti piyathariiti. Paamawintyya iwashaanta-kayimiro = kari pikamainita. ¹⁸ iro kamiithatatsi pijatakairo awirokaiiti pantaiki-siri-yitaji, pijatakaa-najiro piyopirotakoyita-najiri Awinkathariti, Owawisaa-kotan-taniri Jesús Saipatzii-totaari, tsika ikantakiro irirori ikawinthaan-taamiri. Irasi iwatyiiro irirori impinka-thaitairi. Omapirowi.

* 3:8 oshiki = 1,000 † 3:10 impiyaki-rika = litaitiriti Pinkathari

YITAKARI ISANKINARI JUAN

N̄aantsi okanta-kota Añaantarintsi

¹ Yoka kanta-kota-chari aka nosankinatzimiri: Iriira ipaitai-tziri “N̄aantsi Añaakaan-taniri.” Itzimitaika pairani owakira itantana-karori iwitsikan-taitzi. Naaka kimataikiri, naaka ñaataikiri, nantantaari nako. ² Iñaakantaka irirori, inampita-paintaro kipatsiki, naakayitaki ñaakiri. Irootaki nokinkithata-kotan-takamiriri asi owaironi añaantarintsi, tima yañaitzitataaika pairani irirori itsipatakari Asitairi. Iriitaki ñaakaanari naakaiti. ³ Irootaki nokinkithata-kotan-tamiriri nokitakari, nokimakiri aajatzi, thami aapatyaa-wakai-yitajyaa arokaiti. Iriita-jaantakira Asitairi aapatyaaari, ari ankanta-najiriri aajatzi Itomi. ⁴ Iro opoñaantari nosankinatzimiro awirokaiti, ari onkantyaa panintaa-pirowaitan-tyaari.

Ipaitai-tziri Pawa Kitainkari

⁵ Iroka ñaantsi iyota-kayinari, irootaki nowawisayimiri awirokaiti: Ipaitai-tziri Pawa “Kitainkari.” ¹ Tikachaa-jaini inkimitzi-motyaaari tsitinikiri! ⁶ Aririka ankanti “Naapatyaaari Pawa,” aikiro-rika antapiinta-tyiuro kaari-pirori, athaiyaka. Okimi-waitakaro aniitatyimi otsitini-kitzi, apiyathatakaro iroopirori. ⁷ Irooma aririka aniiti okitainkatzi, akimita-kotaari Pawa isaiki irirori okitainkatzi, aritaki amatakiro aapatyaa-wakaa-najyaa. Ari onkantyaa impyaakotan-tairori antawitakaro kaari-pirori, irootaki ikapathai-nkatan-takari pairani Jesús Saipatzii-totaari, Itomi, ikamawinta-kaira. ⁸ Aririka ankanti “Ti nanta-nitiro kaari-pirori,” apaniro amatawi-waitaka, ti ayota-kotiro iroopirori. ⁹ Irooma aririka ankaman-tajiri Pawa antakiro kaari-pirori, aritaki imatakiro impyaakotairo. Tima iriipiro-winta-yitaji irirori, tampatzika-siriri inatzii, iriitaki kitisiri-pirota-kairi. ¹⁰ Aririka ankanta-waiti “Ti nonkaaripiroti,” okimiwaitakaro ankanta-tyiimi “Thayinkari inatzii Pawa.” Tira ayota-kotajiro iñaani.

2

Iri Saipatzii-totaari ookakaa-winta-yitairi

¹ Notomiiti, opoñaantari nosankinatzimiro iroka ari onkantyaa airo pantantaro kaari-pirori. Irooma aririka antakiro kaari-pirori, tzimatsira ookaako-wintaini Asitairiki. Iriitaki Jesús Saipatzii-totaari, kamiithasiriri. ² Iriitaki atsipi-winta-kairi akaaripiro-witaka. Ti apatziro yatsipi-winta-kai arokaiti, maaroni atziri ikaratzi nampitarori kipatsiki. ³ Iroka ayotantyaari iriipiro-rika ayotajiri Saipatzii-totaari: Aririka amonkarata-piinta-najiro ikantakaan-tairi. ⁴ Tzimatsi-rika kantawita-chani, “Noyotziri naaka,” iro kantacha ainiro ipiyathataro ikantakaan-tani, ithaiyakara yoka. Ti iyota-kotiri iriipirori. ⁵ Tzimatsi-rika monkarata-najirori ikantakaan-tani, iriitakara ninta-pirota-najiriri Pawa. Irootaki iyotantyaari iroopirora yaapatyaa-naari. ⁶ Tzimatsi-rika kantatsini, “Naapatyaaari naaka,” ontzima-tyiura isiya-kota-jyaaari tsika ikanta-painta irirori Saipatzii-totaari.

Owakirari ikantakaan-taitziri

⁷ Iyikiiti, tira nomapokimi nokaman-tzimiro iroka nosankinata-kimiri. Iro piyotzi-taikari pairani. Irootaki ñaantsi pikimayitakiri pairani awirokaiti. ⁸ Irootaki kim-itakarori owakirari ikantakaan-taitani, okantakaaro yanta-paintziri Saipatzii-totaari. Okantakaaro pantayita-najiri awirokaiti. Kimiwaitaka awisai-nkatanaki tsitiniinkari, kitainkata-paaki iriipirori kitainkari. ⁹ Tzimatsi-rika kantatsini, “Yasitaana kitainkari,” tizimaita iwashaantiro ikisaniinta-wakaa ikaratzi ikimisantzin-karitzi, tikiraata imatiro, okimiwaitakaro irojatzi isaikakimi otsitini-kitzi. ¹⁰ Iriima ikaratzi itakota-naariri kimisantzin-kariiti, iriitakira kimitanaariri aniitanaa-tsiri okitainkatzi, ti intzipinatyaa.

* ¹¹ Ikaratzi kisaniiinta-wakaa-chari ikimisantzin-karitzi, ikimitakari aniitan-tarori tsitinikiri. Ti iyoti tsika ikini, ti yokichaati otsitini-kitakira.

¹² Notomiiti, awiroka nosankinatziini iroka pawintaarira Saipatzii-totaari,

Irootaki ipyaakotan-taamirori piyaari-piro-sirinka. †

¹³ Asitaaniri, awiroka nosankinatziini,

tima piyotajiri Saipatzii-totaari itakarori yañaaki pairani itantana-karori iwitsikan-taitzi.

Mainariiti, awiroka nosankinatziini,

tima piitsinampaajiri Kamaari.

Notomiiti, awiroka nosankinatziini

* 2:10 tzipina = antziwa † 2:12 pawintaari = wairontsi

tima piyotajiri Asitaamiri.

¹⁴ Asitaaniri, awirokaiti nosankinatuzimi

tima piyotajiri itakarori yañaaki pairani itantana-karori iwitsikan-taitzi.

Mainariiti, awiroka nosankinatuzimi

tima aawyaasiri pikanta-yitaja, piyotajiro ifaani Pawa,

piitsinampaajiri Kamaari.

¹⁵ Airo pitakosiwaitaro osaawi-sato. Tzimatsi-rika itasiwaita-kyaaroni osaawi-sato, tira ininta-pirotajiri Asitairi Pawa. ¹⁶ Tima maaroni osaawi-sato tira iri Pawa poñaakaan-tyaaroni, osaawi-sato onatzi. Iroka okanta osaawi-sato, aniwita-siwaitaro karipirota-tsiri, ayimatai otzimi-motajai awaararo, anintawaiti ashami-winta-waityaa. ¹⁷ Maaroni osaawi-sato iniwiyitari atziri-payi, ari apirotajyaa. Iriima antanajironi inintziri Pawa, iriitaki asi owaironi yañaaji.

Kisaniintziriri Saipatzii-totaari

¹⁸ Notomiiti, irootaintsi onthonki-matajyaa kipatsi. Pikimayitaki awiroka ari inkoñaataki kisaniintirini Saipatzii-totaari aririka onthonki-matajyaa. Tzimataiki iroñaaka aka kisaniinta-yitakiriri Saipatzii-totaari. Irootaki ayotantari irootzi-mataki onthonki-matajyaa kipatsi. ¹⁹ Yokaiti kisaniinta-kiriri Saipatzii-totaari, iriitaki akarawita-piintakari akimisantzi, yookawaitanakai. Omapirotyaami intsipatajaimi, airo yookaa-winta-yitaimi. Ari ayoyitzi tira omapirota-jaantyyaa inkara-siri-yitaji arokaiti. ²⁰ Iro kantacha awirokaiti ityaankai-takiri Tasorinkantsi inampi-siritan-tyaamiri, kimiwaitaka isaipatzii-toitan-takamiri. Tima piyoyitajiro awirokaiti iroka. ²¹ Irootaki nosankinatan-tamirori, tima piyotajiro awiroka iroopirori. Piyoyitajiro pinasitaaro iroorika thaiyaantsi. ²² ¿Tzimatsima thaiyachari? Tima tzimatsira, iriitakira kantatsiri “Yoka Jesús kaari Saipatzii-totaari.” Iriitaki apaitziri “Ikisaniintani Saipatzii-totaari.” Irijatzi maninta-kiriri Pawa aajatzi Itomi. ²³ Itzimi-rika maninta-waita-kirini Itomi Pawa, iriitaki imaninta-jaantaki Pawa. Iriima kantanaa-tsiri: “Nawintaajari naaka Itomi Pawa,” omapiro yasitaari Asitariri. ²⁴ Irooma awirokaiti, oisokiro pinkantana-kiro pitakari pikimakiro pairani. Iroorika pimatana-kiriri, ari poisokirota-kyaari Itomi, ari pinkimitaa-nakiriri aajatzi Asitariri. ²⁵ Iroka ikasiya-kaakairi irirori: Asi owairo añaasiri-yitai.

²⁶ Irootaki nosankinatuzimiri tsika ikanta-kota nintayita-tsiri yamatawi-yitimi. ²⁷ Iro kantacha oisokiro pikanta-wintakaro awirokaiti isaipatzii-toitakimi. Irootaki airo okowityaanta pasini yomitaa-jimini. Yoka Tasorinkantsi ikimita-kaantai-takari isaipatzii-toitan-takyaarimi, iriitaki oyomitaa-jimiri kamiitha. Iyomitaimiro iroopirori, kaari thaiyaantsi iyomitaimiri. Ontzimatyii pantayitajiro tsika okanta iyomitaimi irirori, paapatyii-yaari.

²⁸ Ari okanta notomiiti, ontzimatyii aapatyii-yaari Saipatzii-totaari, ari onkantyyaa airo apasiki-winta-waitanta aririka impiyaki, awintaa-siri akantyyaa amonthaa-wajyaa. ²⁹ Tima piyoyitajiri kamiithasiriri inatzi Saipatzii-totaari, piyotajiri aajatzi ikaratzi asiminthata-naarori yantanajiro kamiithari itominta-naarira Pawa.

3

Itomiiti Pawa

¹ Pinkinkithasiritiro iroka: Antaro itakotai Pawa, itomiyitai. Omapiro. Tira ikimathatiro osaawi-satzi tsika ipaita Saipatzii-totaa-rita-tsiri, ari ikimiyitairi aajatzi arokaiti ti ikimatha-yitai. ² Ari okanta notakoyitanii. Itomi Pawa anayitaji. Tikira ayotajaantiro tsika ankanta-yitajyaa apaata. Apatziro ayotzi ari ankimita-jyaari ikantara Saipatzii-totaari aririka impiyapaaki, tima ari onkantaki añaari tsika ikantara irirori. ³ Maaroni atziri oyaakoniintariri, yanta-piintairo onkarati kitisirita-kairini. Tima Saipatzii-totaari kitisiri ikanta irirori.

⁴ Iriima kaari washaantironi yantayitziro kaari-pirori, ipiyathata-tyaaro ikantakaan-tziri Pawa. Tima piyathataantsi onatzi kaari-pirori. ⁵ Piyoyitzi awiroka opaita ipokantakari Saipatzii-totaari kipatsiki, tima iro ipokantakari yapirotajiro kaari-pirori. Tira yanta-paintiro irirori kaari-pirori. ⁶ Ikaratzi oisokirota-naariri Saipatzii-totaari, ti onkamiithati yantanajiro kaari-pirori. Tima inkarati oisokirotarori kaari-pirori, tira iyotajiri Saipatzii-totaari. ⁷ Notomiiti, airo pamatawitaa-ritzi. Inkaratzi antapiintanajironi kamiithari, iriitakira kamiithasiriri, ikimita-kota-naari Saipatzii-totaari ikamithasiritzi Irirori. ⁸ Iro kantacha itzimi-rika antapiinta-kirori kaari-pirori, irasi Kamaari yoka. Tima iri Kamaari itakaan-takarori yantakiro kaari-pirori. Irootaki ipokantakari Itomi Pawa kipatsiki, yapirotajiro kaari-pirori yanta-piintziri Kamaari. ⁹ Iriima ikaratzi

iwamiitha-siritairi Pawa kimitanaa-chari owakirami intzima-yitaimi, tira yanta-piinta-najiro kaari-pirori. Tima Pawa tominta-naari. ¹⁰ Irootaki kaari okompitanta ayotiri itzimi yasiyitari Pawa, itzimi yasiyitari Kamaari. Maaroni kaari antapiintaironi kamiithari, tira intspatyaari Pawa. Ari ikimitari aajatzi kaari itakota-wakaa-chani ikimisanzin-karitzzi, ti intzipatajyari Pawa.

¹¹ Iroka ñaantsi pikimayita-wakiri pairani owakira pikimisantant-tanakari, ikantaitzi: Ontzimatyii antakota-wakai-yitajyaa. ¹² Airo asiya-kotari ikanta Caín, yasitari Kaari-piro-siriri, iwakiri iririntzi. ¿Paitama iwan-takariri? Iro iwan-takariri okantakaari ikaaripiro-siritzi Caín, iriima iririntzi kamiithasiri intazii irirori. ¹³ Iyikiiti, airo okompitzi-motami ikisa-niinta-waitzimi osaawi-satzi. ¹⁴ Ayojiitzi aroka, kimiwaitaka kamasiri akantayi-witaka pairani. Iro kantacha iroñaaka, kimiwaitaka añaasiri-yitai. Iro ayotantari, tima antakoyita-wakaa-piintyaa akimisanta-yitajira. Itzimi kaari itakotan-tachani, ikimitakari kamasiriri. ¹⁵ Itzimi-rika kisaniiintan-tatsiri, ikimitakari owan-tsinkari. Ayotako-jiitzi aaroni owan-tsinkari ari iñaajiro yañaasiri-yitai. ¹⁶ Yoka oñaakanta-pirotzirori tsika ikantaita itakotan-taita: Ikamawintakai Saipatzii-totaari arokaiti. Iro amatanajiri arokaiti, wintha ankantyyaa ankamawintan-tayiti. ¹⁷ Tzimatsi-rika otzimi-motziri owaararonsi, impoña iñaajiri aaroni iyiki kowityaa-waita-tsiri, iriitaki imasitha-waitaki yoka iyiki, tikira imapirotziri intakota-jyaari Pawa. ¹⁸ Notomiiti, ti onkamiithati ankanta-sita-piintyaa, "Notakotanta." Ontzimatyii amatairo oiñaarontzirori itakotanta.

¹⁹ Irootaki ayotantari omapiro yasiyitari Iriipirori Pawa. Tima ayotaji yasiyitari Pawa, irootaki awintaa-siritan-tariri amana-mana-tairi, ²⁰ onkanta-witakyaa ontzimayitimi ompaityaa katsitzimo-siritaini. Tima Pawa iyotziro maaroni, iyotzitaro akinkitha-siritani okaratzi katsitzimo-sirita-kairi akaaripirotaki. ²¹ Notakotani, aririka awashaanta-najiro ayaaripironka okaratzi owari-siryaa-yitairi, airoa atharowan-tanaari Pawa amana-manatairi. ²² Iro ayotantyaarori aritaki imatakairo onkarati ankowako-yitiriri. Tima amonkara-yitajiro ikantakaantsiri, antapiintainiri inintziri irirori. ²³ Iroka ikantakaantsiri: Ontzimatyii awintyaari Jesús Saipatzii-totaari, Itomi Pawa. Ontzimatyii antakota-wakai-yitajyaa aajatzi. Irootaki ikantakaantsiri amatairi. ²⁴ Inkarati monkarataironi ikantakaantsiri, iriitakira oisokirotaariri Pawa. Irijatzi Saipatzii-totaari yoisokirotzitari irirori. Iriitaki Tasorinkantsi ityaanka-kairi oyotakaa-yitajiri omapiro yoisokirotari.

4

Itasorinka Pawa ipoña a iisaniinta-siritani Saipatzii-totaari

¹ Notakoyitani, tzimatsira oshiki kantawita-chari: "Naaka Kamantan-tzinkari." Iro kantacha kamaari ñaawaita-kairiri. Irootaki airo pikimisantantari okaratzi inkanta-yitiri, ontzimatyii piñaantyaari iriita-jaantaki-rika Pawa ñaawaita-kairiri yoka Kamantan-tzinkari. ² Iroka ayotantyaari iriirika Itasorinka Pawa ñaawaita-kairiri, aririka inkanti: "Yatziritzi-motajai Jesús Saipatzii-totaari." ³ Iriima thainka-ñaanitzirori ikantai-takiri, kaarira yasitari Pawa, iriira iñaawaita-kairi Iisaniintani Saipatzii-totaari. Pikimako-jiitakiri awirokai, ari intzimaki aka kipatsiki ñaawaitironi iroka. Aritakira tzimaki. ⁴ Iro kantacha awirokai, notomiiti, yasitami Pawa, awiroka anaakoyitairiri. Tima antaroiti isintsinka Saipatzii-totaari, itzimi aapatyaamiri awirokai. Yanaa-kotajiri aapatyaa-yitariri osaawi-satzi. ⁵ Yokaiti kamantanta-nirori osaawi-satzi inatzi. Irootaki ikimisanta-wakaantari ikaratzi isaawi-satzitayini. ⁶ Irooma arokaiti yasiyitari Pawa. Irootaki pikimisantant-tanari pikaratzi yasipirotaami Pawa. Tizimaita inkimisanta-yitina kaari yotajirini Pawa. Ari okanta, ti onkompitaa ayoyitajiri iñaawaita-kaayitairi Tasorinkantsi, ari okanta imatantaarori iyomitaan-tairo iroopirori. Ari ayotziriri yasitari Kamaari itzimi oyomitaan-tzirori kinasiwaitaantsi.

Pawa iriitaki ipaitaitziri "Itakotantsi"

⁷ Notakoyitani, ontzimatyii pintakota-wakai-yitajyaa. Tima iriitaki Pawa kantakaaro opoñaantari itakotantsi. Itzimi-rika matanajirori iroka, itominta-naatyaari Pawa. Iriiyitaki oyoyitairiri. ⁸ Itzimi-rika kaari itakotan-tachani, ti iyotajiri Pawa. Tima iriitaki Pawa ipaitaitzi "Itakotantsi." ⁹ Iroka ikanta Pawa iñaakajairo omapiro itakotai: Ityaanta-kairi yapintziti Itomi aka kipatsiki, ari okanta yañaasirita-kaantari arokaiti. ¹⁰ Iroka okanta-kota iroopirori itakonkantsi: Tira arokaiti poñaakaan-tyaaroni anintajiri Pawa, iriitaki Pawa poñaakaan-taarori itakoyitai. Tima antaroiti itakoyitai, ityaanta-kairi Itomi. Iriitakira yatsipita-kaitari ari okanta yaripirotan-taitari akaaripiro-wijiitaka arokaiti. ¹¹ Notakoyitani, oshiki itakotaira Pawa, ari ankimiyya-jyaari arokaiti antakota-wakai-yitajyaa. ¹² Tikatsira aaroni atziri matironi iñiiri Pawa. Iro kantacha arokaiti

kantatsi aapatyii-yaari aririka antakota-wakai-yitajyaa. Iriitakira Pawa matakaironi ajatakaan-tyaarori antakotanta-piintajyaa.

¹³ Tima Pawa ityaanka-kairi Tasorinkantsi inampi-siritantai, irootaki ayotantari omapiro aapatyaari. ¹⁴ Tima naakayita-jaantaki ñaakiriri Itomi Pawa, itzimi ityaankakiri iwawisaa-kotari osaawi-satziiti. Iriitakira nokinkithata-koyitajiri. ¹⁵ Itzimirika kantatsiri, "Jesús Itomi inatzi Pawa," iriitakira mapirotzirori yaapatyaari Pawa. ¹⁶ Ayotajira arokaiti tsika ikanta itakoyitakai Pawa, akimisanta-yitajiri. Tima iriitaki Pawa ipaitaitzi "Itakonkantsi." Inkarati itakotanta-piintaa-chani, yaapatyaa-piintaari Pawa. ¹⁷ Tima iroopiro-rika antakota-wakaiyaa, akimita-kota-naari tsika ikantapainta isaika-paintzi aka kipatsiki yoka Saipatzii-totaari, tikatsi ompaityaa antharowantantyaariri aririka impiyaki yaminako-yitairi ikaratzi nampitarori aka kipatsiki. * ¹⁸ Aririka antakotantyyaa tikatsi antharowantyyaa. Tima iroka itakonkantsi okimitari owayiri imisitowiri iisaniantani iroka tharowan-kantsi. Aririka antharowan-tyaari Pawa iwasankitaaji, tikiraatara ayotiro antakotantyyaa. ¹⁹ Irootaki anintan-taariri arokaiti Pawa, apiyata-tyaari yitakarora itakoyitakai arokaiti. ²⁰ Intzimirika kantatsini, "Nonintani inatzi Pawa," iro kantacha ikisasiritziri iyiki, ithaiyaka yoka. Tima kaari itakotyaarini ishininka, yokitari irirori, ¿Tsikama inkini inintiri Pawa, kaari koñaanitatsini? ²¹ Iroka ikantan-taitari pairani: Ikaratzi nintairini Pawa, ontzimatyii intakota-wakai-yitajyaa.

5

Awintaa-sirinka aiitsinampaan-tyaari osaawi-sato

¹ Maaroni awintaa-siritaniri kantatsiri, "Yoka Jesús, Saipatzii-totaari inatzi," Pawa tominta-naari. Ikaratzi itakotaariri Asitairi, itakotaarira aajatzi ikaratzi itomitaari irirori. ² Aririka anintajiri Pawa, aririka amonkarata-jiniri ikantakaantani, irootaki ayotantaari omapiro itakoyitari ikaratzi itomitaari irirori. ³ Aririka aninta-pirota-najiri Pawa, osiyawaitakora amonkarata-jinirimi ikantakaantani. Airo opomirintsita amonkara-yitajiro ikantakaantsiri. ⁴ Ikaratzi itomintaari Pawa, ari yiitsinampaa-yitairo osaawi-sato. Tima awintaa-sirinka iitsinampaan-tayityaa. ⁵ ¿Tzimatsima matironi yiitsinampairo osaawi-sato? Iriitakira mataironi awintaa-siritaniri, kantatsiri: "Itomira Pawa inatzi yoka Jesús."

Ikinkithata-kaantziri Tasorinkantsi

⁶ Tima ipokaki Saipatzii-totaari aka kipatsiki. Iro kantacha, tira apatziro ipokaki inkiwaatan-tyaaro nijaa, ontzimatyii onkaphathai-nkati aajatzi iriraani, iwamaitiri. Iriitaki Tasorinkantsi kinkithata-kaanta-kirori tsika okanta-kota iroka. Okaratzi ikinkithata-kaantziri irirori, iroopirori onatzi. ⁷ Tima mawa yapiitai-takiro ikantaitzi Itomi Pawa inatzi. * ⁸ Itanakarori iriitaki Tasorinkantsi kinkithata-kaanta-tsiri. Apititatsiri, iriitaki Pawa ñaawaitaintsi ikiwaa-paitita-karanki Jesús. Mawatatsiri, iriitaki Pawa ñaawaitaintsi ikinkithata-kotzi-roranki Jesús tsika inkantyya iwamaitiri. Ti ompasiniti ikantai-tziri, siyakaa-wintantsi onatzi. † ⁹ Tima ankimisantiri atziri-payi okaratzi ikantayitzi, iri oowatsipiro ankimisantajiri ikantairi Pawa. Iroka ikantaki ikinkithata-kotziri Jesús Saipatzii-totaari, ikantzi: "Iriitaki Notomi yoka." ¹⁰ Itzimirika kimisantairiri Itomi Pawa, iriitaki kimathairori ompairo okaratzi ikantakiri Pawa. Iriima kaari kimisanta-tsini ipaitakiri taiyawari Pawa, tima ithainka-ñaanitakiri ikantaki "Notomi inatzi Jesús." ¹¹ Iroka ikantai-takiri: Iriitaki Pawa kantakai-yaaroni ñaasiritan-tajyaari, tima awintaari Itomi. ¹² Ikaratzi aapatyiaarini Itomi aritaki yañaasiritai. Iriima kaari aapatyiaarini Itomi Pawa, airo yañaasiritai.

Ayoyitaji asi owairo ñaasiri-yitai

* **4:17** aririka impiyaki: Iitaitiriri Pinkathari * **5:7** Tzimatsi sankinarintsii ikantaitzi: Mawa ikaratzi ñaawaita-tsiri inkitiki: Asitairi, Ñaantsi, Tasorinkantsi. Yoka karatatsiri mawa, aparonira ikanta. Paminiro: onasiyita ñaantsi-payi † **5:8** Okaratzi kanta-kota-chari aka, iriira ikinkithata-koitzi: "Tasorinkantsi, Nijaa, Iraantsi. Ikaratakira mawa, ti ompasiniti siyakaa-winta-chari." Inintatzi aka Juan, iyotako-piroitiri Jesús omapiro Itomitari Pawa. Tima mawa okaratzi yapiitai-takiro ikiwaa-yitairiri Intyaantaa-riti Saipatzii-totaari iyomitaan-tayiti. Apitita-tsiri, irootakira "Nijaa" siyakaa-winta-chari ikiwaa-karanki Jesús. Irootaki ikinkithata-jaantakiri Pawa, sankinatani-chari Mt. 3.16-17. Mawatatsiri, irootaki "Iraantsi" siyakaa-wintacha ikaphathai-nkatakaitakirira Jesús iwamaitan-takariri. Irootaki ikinkithata-jaantakiri Pawa isaikan-takari-ranki Jesús otzisi ikinkitha-waita-kairi Moisés aajatzi Elías tsika onkantyya iwamaitiri. Iro sankinatani-chari Lc. 9.31-35; Jn. 12.27-33.

¹³ Tima pawintaari awirokaiti Itomi Pawa, pikimisantairi. Irootaki nosankinatan-tamirori iroka ari onkantayaa piyopirotan-tyaari pasi piwairo pañaayitaji apaata. ‡
¹⁴ Awintaa-sirira ankantajiri Pawa, tima ayoyitzi ikimayitai aririka amana-manata-kotairo tsika okanta inintakaajiri irirori. ¹⁵ Ayoyitajira ikimai Pawa aririka amaniri, ayotzita aajatzi ari imatakaairo okaratzi akowa-kota-kiriri. ¹⁶ Aririka piñiiri awiroka aparoni iyiki tzimatsiri ikinakaa-sitani, pamana-kotairi, aritaki yaña-sirita-kaajiri Pawa. Iriitaki nokanta-kotzi aka tzimatsiri ikinakaa-sitani kaari mapirota-chani onkaaripiroti. Tima tzimatsi kaari-pirori kowiinkata-tsiri. Tira iro noñaawinti. Tima ti onkamiithati amana-kotairi antakirori mapirotzirori okaaripirozti. ¹⁷ Noñaawintakiro “kaari-pirori kaari mapirota-chani,” tira nonkantatyii kamiithatatsi iroka. Maaroni kaari kamiithatatsi, ti onkamiithati antayitiro. Iro kantacha tzimatsi kaari-pirori kaari kowiinkata-tsiri.

¹⁸ Ayojiitzi ti yanta-piintajiro kaari-pirori ikaratzi itomintaari Pawa. Iriitaki Saipatzii-totaari aamaako-wintaari, airo ikimaatsita-kaantaari Kamaari.

¹⁹ Tima ayoyitaji aroka yasiyitai Pawa. Iriima osaawi-satzi, iriira asitaari Kamaari, ipinkathari-wintziri maaroni.

²⁰ Tima ayoyitaji ipokaki Itomi Pawa, iriitaki kimathata-kaayitairori iroopirori. Irootaki amatantaarori ayotajiri ipaitai-tziri “Iriipirori.” Aapatyii-yaari Iriipirori, tima aapatyaakari Itomi, iriitaki Jesús Saipatzii-totaari. Iriitaki Pawa ipaitaitzi “Iriipirori,” ipaitai-tziri aajatzi “Añaanita-tsiri.” ²¹ Notomiiti, paamaiyaari pipinkathatziri = kari pawaniro-payi. Omapirowí.

‡ 5:13 pawintaari: wairontsi

APITITA-TSIRI ISANKINARI JUAN

Withataantsi

¹ Ijwariti kimisantzin-kariiti nonatzii naaka osankinatzi-mirori iroka. Awiroka nosankinatziini owaitakaantziri "Oyosiitaaro kooya aajatzii otomiiti." Notako-pirotani pinayitatzii, tima ari akaratzii akimisantajiro iroopirori. Tira apaniro naaka notakotami, itakotzi-taami aajatzii maaroni yojiitaironi iroopirori. * ² Ari okantari, oisokiro ankantajiro iroopirori, asi owairo. ³ Onkawintha inisironka-yitaimi Asitairi Pawa, inkawintha-yitaimi, kamiitha pisaika-yitai. Ari inkimita-jimiri aajatzii Itomi Jesús Saipatzii-totaari, piyotako-yitairo iroopirori pintakota-wakaan-tayita-jyaari.

Oisokiro piwiro iyomitaimiri Saipatzii-totaari

⁴ Oshiki nokimo-siritanaki noñaayitakiri pitomiiti imata-piinta-nakiro iroopirori, imatanakiro ikantakaan-takiri Asitairi. ⁵ Kooya, (tima ari nowaitakaantzimi awirokaiti pikimisantzin-karitzii anta), tira nomapokimi nokaman-tzimiro iroka nosankinata-kimiri. Iro nonkinkithasirita-kayimi okaratzii nokaman-tayita-kimiri owakira pikimisantan-tanakari. Iroka okanta: Ontzimatyii antakota-wakaiyaa. ⁶ Aririka antapiinta-najiro ikantakaantsiri Asitairi, aritaki amatanajiro antakota-wakaan-piintajyaa. Irootaki nokanta-kaanta-kimiri panta-piinta-yitairo okaratzii pantayita-nakiri owakira pikimisantan-tanakari. ⁷ Tima tzimayitatsi iroñaaka oshiki amatawitaniri. Ikantayitzi: "Ti yatzirita-painti Jesús Saipatzii-totaari." Thayinkari inatzii ñaawaitzirori iroka, ikisaniintani inatzii Saipatzii-totaari. ⁸ Paamawintyaa, piwashaantziro = kari okaratzii noyomitaa-yitakimiri. Ti noninti paminaa-siwaitajyaa, airo piñaajiro panintaa-jyaa apaata impinai-tajimiri. ⁹ Inkarati tzipinata-chani, kaari oisokirotyaaroni iyomitaanta-paintziri Saipatzii-totaari, tira yaapatyii-yaari Pawa. Iriima ikaratzii oisokirota-karori iyomitaanta-paintziri Saipatzii-totaari, iriitaki matakirori yaapatyaari Asitairi, ari ikimitzi-takari aajatzii Itomi. ¹⁰ Intzimi-rika ariityaamini anta, ipoña ininti iyomitaimiro kinasiwaita-chari kinkitharintsi, airo pisintziri isaika-wankotimi. Airo okantaa-jatzi piwithatyaari aajatzii. ¹¹ Tima aririka piwithatyaari, kimiwaitaka pakakota-tyiirimi iyaari-pironka okaratzii yantziri irirori.

¹² Tzimatsi oshiki nosankinatimiri, iro kantacha tira apatziro noninti nosankinatimiro, nonintatzii nojata-sitimi noñiimi, nonkinkitha-waita-kayimi, ankimo-siritan-tyaari.

¹³ Iwithajitami owaitakaantani "otomiiti pitsiro oyosiitaro." Omapirowí. †

* **1:1** "Oyosiitaaro kooya aajatzii otomiiti," iriira siyakaa-winta-chari kimisantzin-kariiti ikaratzii apatota-chari nampitsiki. Ti isankinaitiro koñaaroini iwairo, omanaan-tsikiini okanta-kotaka, airo iñaantaitaro iroka sankinarintsi, tima aritaki ijataitanaki tsika anta isaikajitzi iwasantakaaitiri kimisantzin-kariiti ikaratzii nampitarori anta. † **1:13** "Otomiiti pitsiro oyosiitaro," iriityitaki siyakaa-winta-chari kimisantzin-kariiti ikaratzii apatoyita-chari anta tsika inampitaro Juan osankinatizirori iroka.

MAWATATSIRI ISANKINARI JUAN

Withataantsi

¹ Ijiiwariti kimisantzin-kariiti nonatzii naaka osankinatzi-mirori iroka. Awiroka nosankinatziini Gayo, notako-pirotani pinatzi. ² Notakotani, namana-kotzimi piñaantyaarori ontzimi-motimi kowityii-motamiri koñaaroini. Namana-kotzimi aajatzi piñaantyaarori pintikatsiti kamiitha. Tima noyotzi kamiitha pikanta pisiritanaa. ³ Ari nokimo-siri-pirotaki noñaakiri yariiyitaka iyikiiti ikamanta-paakina irojatzii pikantajiita awiroka poisokirotaru iroopirori. ⁴ Tikatsira pasini anaironi nokimo-siritanaki, nokimakira oisokiro iwanakiro iroopirori ikaratzi nokimisanta-kaayitajiri naaka.

Ikimo-siri-wintairi Gayo yoimaanta-piintaki iwankoki

⁵ Notakotani, pimatakiro awiroka tampatzikata-tsiri pamitako-yitakiri iyikiiti ikaratzi awisayita-tsiri anta pisaikinta, okantawitaka ti piñaayitiri pairani. ⁶ Ikinkithata-koyitakimi iriroriiti aka yapatojiita iyikiiti tsika okanta pitakoyitakari. Tima yantawaita-kaani inayitatzii Pawa yokaiti, ari otampatzikatziri pimpayitiri kowityii-motariri aririka piñaayitiri. ⁷ Tima ijayitatzii yokaiti ikinkithata-kotairi Saipatzii-totaari, ti yaawakotiri ipasiyi-witakariri kaari kimisanta-yitatsini. ⁸ Irootaki ampayitan-tyaariri arokaiti okaratzi kowityii-motariri. Ari onkanyaa antzipatan-tyaariri oiwarairo iroopirori, inkimakoi-tantyaarori.

Ithainka-ñaanitan-tziri Diótrefes

⁹ Nosankina-witakaniri pairani apatoyita-chari pinampiki. Iro kantacha Diótrefes ithainka-kiro nosankinari. Ikimita-kaanta-siwaitaka irirori iriipirorimi inatyii. ¹⁰ Irootaki nonkamantan-tapaakiri anta okaratzi yantakiri yoka. Ikantako-waita-sitakana. Tira apatziro iroka, oshiki imaninta-siri-waitakiri iyikiiti, ti isinitanti yaakamiithata-wakai-yityaa. Imisitowa-yitakiri aajatzi yapatota-piinta kimisantzin-kariiti.

Kamiitha ikinkithata-koitakiri Demetrio

¹¹ Notakotani, airo pimatziro awiroka kimitarori iroka kaari-pirori. Iro pimata-piintaji kamiithata-tsiri. Ikaratzi antajironi kamiithari, iriitaki yasitaari Pawa. Ikaratzi antzirori kaari-pirori tira iyotajiri Pawa. ¹² Iriima yoka Demetrio, maaroni iñaawintaitziri kamiitha. Tima okaratzi yanta-piintziri, iñaakanta iroopirori onatzii ikanta-kotaitziriri. Ari nomatzi-takaro aajatzi naaka, notharowintari. Piyojiitzi awirokaiti okaratzi nokantziri iroopirori onatzii.

Owiraan-tarori withataantsi

¹³ Tzimawitacha oshiki nosankinatimiri, iro kantacha tira apatziro noninti nosankinatimiro, ¹⁴ nonintatzii nojati noñiimi, onkini ankinkitha-waijiiti. Onkawintha pisaikayiti kamiitha. Iwithajiitami aka akarayitzi. Piwitha-yityaanari aajatzi ikaratzi saikatsiri anta.

ISANKINARI JUDAS

Withataantsi

¹ Naaka Judas osankinatzi-mirori iroka. Impiratani Jesús Saipatzii-totaari nonatzi. Naaka iririntzi Jacobo. Awirokaiti nosankina-yitzini yasiyiataari Asitairi Pawa, pikaratzii ikaima-siri-yitaimi. Awiroka-yitaki ikimpoyaa-wintairi Jesús Saipatzii-totaari. *

² ;Onkawintha inisironka-piroi-tajyaami, isaikakaa-piroi-taimi kamiitha, intako-pirotajyaami!

Yomitaan-tasiwaita-chari

(2 P. 2.1-17)

³ Notakoyitani, noninta-witaka nosankinata-kotimiro tsika okanta awisako-siri-yitan-taari arokaiti. Iro kantacha oninta-pirotatyaa iroñaaka nosankinata-kotimiro tsika okanta-kota pisintsi-thatan-tyaariri kimisantzin-kariiti, ari onkanyaa yoisokirotan-tyaarori okaratzii iyomitaai-tajiriri. Irasi iwairo inkimisantairo ikaratzii yasitairi Pawa. † ⁴ Tima tzimayitansi atziri imananiikiini isatikan-tayitaka. Thainka-tasorintsitaniri inayitaki, ikinkithata-kaanta-siwaitaka, ikantayitzi: “Iyawinthaani anayitzi Pawa, kantatsi antayitiro anintayitzi, kantatsi aajatzi amayimpi-waiti.” Yokaiti ñaawaita-kirori iroka ñaantsi, imanintakiri Pawa, apanirota-tsiri impiratanta. Ari ikimitaakiri aajatzi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Irootaki ikinkisiryaaan-takari pairani Pawa iwasankitairi yokaiti.

⁵ Nonintzi nosirita-kaiyaamiro okaratzii piyopiro-jiitzi. Itasonka-winta-pirowitakari Pawa ikaratzii yasitairi irirori, yokaiti yoimisitowajiri Apitantoniki, iro kantacha yapatha-kiro-ryaakiri ikaratzii thainka-tasorintsitan-tsiri. ⁶ Ari ikimitakari Maninkariiti maninta-kirori inampi, kaari jatakaironi impinkathari-wintanti kamiitha. Kimiwaitaka yoosota-kota-tyirimi Pawa tsika otsitini-kitzi, ari iyaawintari iwasankitaaitairi apaata omonkarata-paakyaa-rika kitaitiri kowiinkata-tsiri. ‡ ⁷ Ari ikimitakari pairani Paamaarini-satzi, Katsimaarini-satzi aajatzi ikaratzii saika-nampitzi. Kaaripiro-siri-yitatsiri, mayimpi-waita-tsiri, ñaathata-wakaa-waita-chari. Iwasankitaan-taitakari paamari. Arira iñiitziro ompaityaa awishimo-yitairini kimityaarini yokaiti iwasankitai-tanta-jyaari paamari kaari tsiwaka-nita-tsini.

⁸ Ari ikimiyitari yokaiti kinkithata-kaanta-siwaitaniri, kinkithasirita-kaanta-siwaita-chari, niwitasi-waita-karori karipiro-yitatsiri, thainka-waitaniri. Ti intharowan-tajyaari ikisi-matziri Maninkariiti otzimi-motziri isintsinka.

⁹ Iro kaari imataa-jati Miguel, ijiwariti Maninkariiti, ti imishatiri irirori iñaana-winthatzi Kamaari ikinkitha-waita-kotziri Moisés ikamanta-paintari. Apatziro ikan-taki Miguel: “Iritaki Nowinkathariti kishimini.” ¹⁰ Iriima yokaiti atziri imishatakiro kaari iyotaa-jatzi. Tima okaratzii iyotasi-witari iriroriiti okimitaro iyota-nitari ipi-raitari. Iritaki apirowaitansi apaniroini. ¹¹ ;Ikanta-machiitzi! Tima yantakiro osiyarori yantakiri pairani Caín. Ikinasi-waitaka ikimitakari Balaam, apatziro ininta-sitaka yaantyaaro kiriiki. Ikimita-kotakari ikaratzii kamayitain-tsiri imaimanitan-takari pairani Coré. ¹² Okimiwaitakaro iriimi pitsita-yitakimini yakyoo-yitakimi. Tima intsipayita-sityaami inthainka-tasorintsii-waitanti, intaini inintzi yantayitiro onimotziri irirori. Ikimitakaro okisaani-kitzi minkori otasonkai-nkatzi tampyaa, ipoña añaajiro airo oparyii inkani. Ikimitakaro pankirintsi ti onkithoti omonkara-paiti-wita onkithotan-tyaari, kamapirotaki, tima iponkitziyit-takiro. ¹³ Ikimitakaro okanta otamakaani inkaari osimoryaata-kaasi-waitaro nijaa, irootaki imayitakiri yokaiti iñaakan-tasiwaitakaro iyaari-pironka. Ikimita-kotakari parinari ikimakaanta yapirotanti, ari inkimiyita-jyaari iriroriiti yapirotajyaa otsitini-kitzi.

¹⁴ Iriiyitakira ikinkithata-kotzi-takari pairani Enoc 7-tatsiri icharinita-nakari Adán, ikantaki-ranki:

Pamini, ipokaki Pinkathari itsipatari oshiki-pirori Imaninkariti. §

¹⁵ Ipokaki yamina-kotairo okaratzii yantayitakiri maaroni.

Ipokaki iwasankitairi thainka-tasorintsitaniri okantakaan-tziro maaroni okaratzii yantakiri.

Ipokaki iwasankitairi kaari-piro-siriri ikaratzii ikisi-matakiri.

* 1:1 Jacobo = Santiago † 1:3 kimisantzin-kariiti = kitisiriri ‡ 1:6 kitaitiriki kowiinkata-tsiri = Iitaitiriri Pinkathari § 1:14 oshiki-pirori = 10,000; Imaninkariti = kitisiriri. Iroka okaratzii iñaanitikari Enoc, ti ompoñii-yaaro Sankinaritsi-piroriki, pasiniki sankinarintsi opoñaakaro, ipaitai-tziro “Isankinari Enoc.”

¹⁶ Yokaiti kinkithata-kaanta-siwaitaniri, kisimatan-taniri inayitatzii. Oshiki ithaiya-kowaitantaka. Yantayitziro iniwita-siyitari irirori. Kantakaa-piro-waitaniri inayitzi. Inintakaakimiro iyomitaan-tziri inintzi yaantasi-waityaaro kiriiki.

Iyomitaaitziriri kimisantzinkari

¹⁷ Irooma awirokaiti, notakoyitani, pisirityaaro iyomitaa-yitakimiri pairani Intyaantaa-riti Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. ¹⁸ Tima ikantayitaki irirori: “Apaata owiraanta-paakyaaroni intzimayiti thainkan-taniriiti, iriitaki antasiwaityaaroni iniwita-siyitari.” ¹⁹ Iriiyitakira kantakaarori inkisa-wakaan-taityaari, apatziro ikinkisiryaa-kotaro osaawi-sato. Ti inampi-siritan-tyaari Tasorinkantsi. ²⁰ Irooma awirokaiti, notakotani, piwitsika-sirita-wakai-yitajyaa poisokirotan-tyaarori pinkimisanta-piinta-najiro Ŋaantsi. Pamana-manati tsika okanta iyota-kayimiri Tasorinkantsi. ²¹ Oisokiro piwiro itakonka, oyaako piwiro inisironka Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari asi owairo yañaakaa-yitai. ²² Nisironka piyotajiri inkarati kisosiri-niinta-tsini. ²³ Pasini, pinkimita-kaantiro kapichi okantaka piwawisaa-kotantaariri intaajyaami. Pasini, ontzimatyii pinisironka-yitajiri. Irooma iyaari-pironka, kisaniiinta piwiro. Ari pinkantairori ikithaataro ikaaripiro-siritan-takari, pinkimita-kaantiro pinkisa-niinta-tyiromi. Piwinkani piwiro iroka pimatziro = kari awiroka.

Owisiryaa-wintaantsi

²⁴ Awisiryaa-winta-jyaari yoka matzirori yaamaako-winta-yitai airo atzipina-siri-waitanta, tima inkimita-kaantai ti amasiwaityaa, irootaki omatantari ankimosiriwintawaitajyaa atsipataari tzimatsiri iwaniinkaro. * ²⁵ Ankimosiriwinta-jyaari Pawa apanirota-tsiri, yotaniri, owawisaa-kotairi. Iriitaki yoka Pawa tzimatsiri iwaniinkaro, itkimosiriwintaitsiri, omapiro otzimi isintsinka, pinkathari-pirori inatzi, iriitaki itakaro itzimaki tikira-mintha ontzimayiti maaroni, irojatzii ikanta iroñaaka, irasi iwajita-tyiironi. Omapirowi.

* 1:24 tzipina = antziwa

IÑAAKAI-TAKIRIRI JUAN

Iñaakan-takiri Jesús Saipatzii-totaari

¹ Iroka okaratzii iñaakan-takiri Pawa tsika ikanta-kota Jesús Saipatzii-totaari, iriira Pawa kantakaarori iyotantyaarori impiratani-payi tsika onkanta-kotyaa okaakitzi-matain-tsiri iñiitajiro. Irootaki ityaantan-takariri Pawa Imaninkariti inkamantiri Juan, impiratani Pawa. ² Iriitaki Juan kinkithata-kirori okaratzii iñaakiri. Iroka okaratzii ikinkithatakiriri iñaani Pawa, irootaki inintakaan-takiri Jesús Saipatzii-totaari inkamantantiro. ³ Kimosirira inkantajyaa inkarati ñaanataironi iroka kamantaantsi, ari inkimiyityaari aajatzi inkarati kimisantironi. Kimosirira inkantajyaa inkarati monkarayitaironi okaratzii sankinatain-chari. Tima okaakitzi-mataki iñaantai-tyaarori.

Iwithaitari kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka

⁴ Naaka Juan osankinatziro iroka. Awiroka nosankinatziro kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka anta nasiyita-chari nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima añaatzi Pawa iroñaaka, iri itakaro pairani itzimaki, irootzi-mataki impiyi. Kaminthaa inkantayitaimi irirori, kamiitha isaikakaa-yitaimi anta. Ari inkimitaimiri aajatzi ipaitai-tziri "7 tasorintsi" itsipatakari inkitikii iwinkathari-mintoki. ⁵ Ari inkimita-jimiri aajatzi Jesús Saipatzii-totaari, tima iroopirori onatzi okaratzii iñaawaitziri. Iriitakira itanaarori yañaaji ikamawitaka, iriira pinkathari-wintairiri maaroni ikaratzii pinkathari-witachari aka kipatsiki. Iriitaki itakoyitairi arokaiti, ipyaako-yitairo ayaaripironka ikapathainkata-kiranki ikamawinta-yitai.

⁶ Iriitaki pinkatha-ritakaa-yitakairi. Iriitaki impira-tasorintsi-kaayitairi antawaitantaaniriri Pawa Asitariri. Iriitaki otzimi-motairi iwaniinkaro, iriitaki pinkathari-pirota-tsiri. Irasi iwiro irirori. Omapirowi.

⁷ Pamini! Yoka Saipatzii-totaari, inkinapaji minkoriki, maaroni iñiitawajiri.

Imatzityaaro iñiiri pathanka-mirikita-kiriri.

Yiraakoi-tajyaari maaroni aka kipatsiki, imatzityaaro kaari shininkata-wakaa-chani.

Ari onkantyaari. Omapirowi.

⁸ Iroka ikantzi Awinkathariti Pawa:

Naakataki osiyarori itarori sankinarintsi, Naaka osiyarori aajatzi owiraantarori.

Irirori, yitakaro pairani itzimaki, iriitaki piyaatsini apaata. Iriitaki Sintsi-pirori.

Iñaakantaka Itomi Atziri

⁹ Naaka Juan, pirintzi piwayitana pikimisanzin-karitaji, ari akarajiitaki amawitakiro akimaatsi-waitaka, ari atsipata-wakaa ipinkathari-winta-yitai Pawa. Ainiro nosaikiranki othampisiki ipaitai-tziri Patmos nokinkithatziro iñaani Pawa, nokamantantziro ikantakinari Jesús. ¹⁰ Okanta aparoni kitaitiri yapatowinta-piintaitari Awinkathariti, tzimatsi iñaakakinari Tasorinkantsi. Nokimakiri notaapiiki ipaita kantanari, ikimitakaro tyootaantsi iñaawaitzi, ¹¹ ikantakina: "Pisankinatiro onkarati noñaakakimiri. Iro pintyaan-tiniriri kimisantzin-kariiti karatatsiri 7 yapatoyitaka anta onasiyita-karori nampitsi saikatsiri Asia-ki. Tima iroka 7 nampitsi: Efeso, Esmirna, Pérغامo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea."

¹² Ari nopithokanaka notaapiiki naminiri ipaita ñaanatanari. Noñaatziiri ootamintotsi-payi iwitsikai-tziri ooro. Ikaratzii 7. ¹³ Iro kantacha anta niyaankiniki ari isatikaka aparoni kimitakariri Itomi Atziri. Anaakiri iitziiki iithaari. Ithaanotakari ichampyaari iwitsika-masii-tziri ooro. ¹⁴ Kitamaaro-powainka ikantaka iitoki, kimitaitaka iroomi iwitzi ipiraitari, kitamaraa-niki okantaka iroowaitaki sharaka. Irooma irooki okimiyitakari paamari. ¹⁵ Poriryaa ikantayitaka iitzi, iriwaitaki iporiryaaatzi kiriiiki itayitziiri. Okimiwaitakaro iñaani opoimaatzi nijaa. ¹⁶ Yairikaki impokiro-payi irako-piroki, ikaratzii 7. Yoimisitowa-tzimaitaro ipaantiki kimitakarori sataa-mintotsi, apiminiti othoyimpitaki. Ikimitakari iporoki ikantaranki ooryaatsiri isiparyaa-pirotzii tampatzika-paiti.

¹⁷ Ikanta noñaakiri, tyaanakina nokamanaki. Iro kantacha yantanta-kanaro irakopirori, ikantana: "Airo pitharowakaana, Naaka itarori, Naaka owiraantyaaroni.

¹⁸ Naakataki añaanita-tsiri. Nokamawitaka iro kantacha nasi nowajiro nañaaji. Naaka matzirori otzimi-motana nosintsinka nasitaryaantyaaroni ikyaa-piintai-tziro sarinkawiniki, aritaki onkantakii aajatzi nasitanajiro. ¹⁹ Pisankinatiro okaratzii piñaakiri,

iro pitanakayaa okaratzí piñaakiri awisatsiri iroñaaka, ipoñaá onkarati piñiiri awisatsini apaata. ²⁰ Ikaratzí ootamintotsi piñaakiri karatsiri 7, iriira osiyakaa-wintariri kimsantzin-kariiti karatsiri 7 yapatoyitaka anta onasiyita-karori nampitsi. Ikaratzí piñaakiri impokiro nairikakiri nakopiroki, karatsiri 7, iri osiyakaa-wintariri Maninkariiti tsipayitaariri kimsantzin-kariiti karatsiri 7 yapatoyitaka.” *

2

Kamantaantsi ityaantai-takiniriri 7 yapatoyitaja kimsantzin-kariiti: Kamantaantsi ityaankai-takiri Efeso-ki

¹ “Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimsantzin-kariiti apatota-chari Efeso-ki. Iriira ñaanatziri airikakiriri 7 impokiro irako-piroriki, satikain-chari niyaanki ipaamatakira 7 ootamintotsi. Ikantziri:

² ‘Noyotziro okaratzí pantayitziri, tsika pikanta pantawaitaki, okaratzí pamawitakiri. Pisamayitakari kaari-piro-siririiti. Piñaanta-yitaari paitasi-waita-chari, “Tyaanta-piroriiti” yomitaan-tasiwaita-chari. Piyotajiri awiroka thayinkari inayatizii. ³ inataniriri pinatzi, amawiwaini pikantaka, oshiki pikimaatsi-waitaka iwasankitaa-wintaitzimiro pawintaana naaka. Tizimaita pisamawaityaa. * ⁴ Iro kantacha, tzimatsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Piwashaanta-nakiro awirokaiti pitakotanta, ti pantajiro pikimiwita-nakaro pairani. ⁵ Pinkinkithasiritiro tsika pikanta pairani owakira pikimisananaki. Piwashaantiro tsika pikanta iroñaaka, pimpyakotairo pantajiro tsika pikantanaka owakiraini pikimisananaki. Tima airorika piwashaantairo, ari nojata-sitakimi, naapithata-jimiri ootamintotsi saiki-mota-kimiri anta. ⁶ Iro kamiithatsi pikisaniintakiro awirokaiti yantayitakiri ikaratzí kimsanta-najiriri iyomitaanziri pairani Nicolás. ⁷ Nomatzi-taikari naaka. ⁷ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimsantzin-kariiti. Tzimatsi-rika matakironi oitsinampaironi, ari nosinitairi iyaaro chochoki owañaan-tatsiri pankitain-chari itasorintsi-pathatiki Pawa.’ ”

Kamantaantsi ityaankai-takiri Esmirna-ki

⁸ “Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimsantzin-kariiti apatota-chari Esmirna-ki. Iriira ñaanatziriri itakarori, owiraantyaaroni aajatzi. Iriira ñaanatziri kamawitaincha iro kantacha añaaji aajatzi. Ikantziri:

⁹ ‘Noyotziro okaratzí pantayitakiri, aajatzi pikimaatsi-waijiitari, noyotzitaro pikowityaa-waijiitzi, okantawitaka awiroka ashaaranta-siriri. Noyotzi aajatzi tzimatsi Judá-iti anta thaiyako-waita-kamiri. Ipaitasi-waitaka Judá-iti, Kamaari asiyita-kariri. ¹⁰ Airo pitharowanta-sitaro onkarati pinkimaatsityaari. Tima irootaintsi piñiuro tzimayitatsiri anta tsika inkarati yasita-kota-kaantiri Kamaari. Ari pisaikiri onkarati 10 kitaitiri pinkimaatsi-waityaa, iñaanta-sirita-tyaamira Kamaari. Iro kantacha ontzimayitzi piriipiro-siriri awirokaiti pijatakairo onkanta-witakyaa iwaitimi, tima apaata aritaki nañaakaajimi, onkimiwaita-jyaaro namathai-yitaa-tyiimimi. † ¹¹ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iñaanatziri kimsantzin-kariiti. Tzimatsi-rika matakironi itsinampairi iroka, airora iñaajirow inkimaatsi-waitajyaa yapiitajiro inkamaji.’ ”

Kamantaantsi ityaankai-takiri Pérgamo-ki

¹² “Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimsantzin-kariiti apatota-chari Pérgamo-ki. Iriira ñaanatziriri otzimi-motziri isataa-minto apiminitatsiri othoyimpitzi. Ikantziri:

¹³ ‘Noyotziro pantayitziri, noyotzi pisaiki-motakiri ikaratzí ipinkathari-wintziri Kamaari. Iro kantacha noyotzimi aajatzi oisokiro piwakina pawintaana, ti piwashaantiro. Ti piwashaanta-nakiro awirokaiti okantawitaka iwamaawitai-takari Antipas noyimisantakaa-pirotani kinkithata-kota-kinari anta tsika isaiki Kamaari. ‡ ¹⁴ Iro kantacha, tzimatsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Tzimayitatsi pikarajitzi kimitakariri Balaam iyomitaantzi. Tima pairani Balaam, iyomitaa-piintakiri Balac onkantayaa inkaima-siryaa-tyaariri Israel-iiti iwakaiyaari yatsipita-kayitani yasita-kayi-tariri pawaniro. Imayimpi-waita-kaakiri aajatzi. ¹⁵ Ari okimitakari tzimayitatsi aajatzi kimsanta-yitakirori iyomitaan-tziri pairani Nicolás. ¹⁶ ¡Piwashaantajiro! Airorika piwashaantziro, ari nojata-sitakimi nowayiritiri, iro nowayiritan-tyaariri sataamintotsi sitowatsiri nopaantiki. ¹⁷ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi

* 1:20 Tzimatsi kantatsiri yokaiti “Maninkariiti” ikinkithata-koitziri aka, iriitaki atziri-payi ikaratzí jiyawitairiri kimsantzin-kariiti. Tzimayitatsi pasini kantatsiri, iriitaki iriipirori Maninkariiti. * 2:3 pawintaana = wairontsi

† 2:10 amathairintsi ‡ 2:13 Kamaari = Mishatantani

iŋaanatziri kimisantzin-kariiti. Tzimatsi-rika matakironi itsinampairi iroka, ari nonpakiri iyaaro omanaa-ntsita-tsiri ipaitai-tziri pairani "paitama". Ari nonpakiri aajatzi aparoni kitamaarori mapi tsika osankinataka owakirari wairontsi kaari iyotaitzi, apatziro iyotajiro aakironi iroka mapi.' " §

Kamantaantsi ityaankai-takiri Tiatira-ki

¹⁸ "Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Tiatira-ki: Iriira ŋaanatziri Itomi Pawa, kimitakariri irooki paamari, poriryatain-tsiri itziki. Ikantziri:

¹⁹ 'Noyotziro pantayitziri, pitakoyitantaka, pinkimisantaki, pantawaitaki, kamaitaniri pinaki. Aikiro pakowinta-tyaaro iroŋaaka panaakaa-nakiro pikantawita pairani. ²⁰ Iro kantacha, tzimatsi yotapain-chari, iro kaari kamiithata-tsini. Iroka okanta: Paapatyaakaro awirokaiti kooya paitachari Jezabel. Okantzi iroori kamantan-taniro onatzii, iro kantacha okaratzi oyomitaan-takiri iroori, oshiki oitzinampasiritakiri nompiratani. Iro opoŋaantari owakaayitakari yatsipita-kaitani yasita-kayitariri pawaniro. Omayimpita-kaawai-yitakiri aajatzi. ²¹ Osamani noyaako-witakaro owashaantairomi antyitakiri, iiro kantacha ti oniti owashaantiro omayimpi-waitzi. ²² Airorika owashaanta-sitaaro, ari nomantsiyaa-kiniro tsika omayimpitanta-piintaki, ari onkimaatsi-waityaari. Ari nonkimitaa-kiriri inkarati mayimpita-kironi. ²³ Ari napiroy-itajiri ikaratzi oyomitaa-yitakiri. Iro ompoŋaan-tyaari iyotaji maaroni kimisantzin-kariiti naakataki oyosiritziri maaroni, noyotzi opaita ikinkisiryaaayitari, noyotzi opaita ikima-siri-yitziri. Ari onkantyya noipyaan-tyaamirori okaratzi pantayitakiri awirokaiti. ²⁴ Irooma awirokaiti, yotapain-chari anta Tiatira-ki kaari kimisanta-kironi okaratzi oyomitaan-tasiwitakari, airo nokisathatzimi. Tima ti pisintsiwinta-waityaaro okaratzi oyomitaan-tasiwitakari ipaitai-tziri "imanakaapirotani Kamaari." ²⁵ Iro kantacha awirokaiti ontzima-tyiira poisokirotyaana irojatzii nompian-takyaari. ²⁶ Tzimatsi-rika matakironi itsinampairi imonkaratiro noŋaani irojatzii owiraanta-paakyaaroni, aritaki nomatakaakiri impinkathari-wintairi apaata atziri-payi. ²⁷ Ari osiyakyaaro ikimitaakina Asitanari naaka, imatakaa-kinaro ipinkatha-ritakaaakina, ari inkimitaa-jyaari aajatzi iriroriiti impinkatha-ritakai-tairi.

Ari ijiwatan-tajyaari irasiro-kotziti.

Irijatzi apirotairini ikisaniintani, inkimita-kaantajiri iporokai-tziro kowitzi.

²⁸ Aritaki nopajiri naaka osiyakariri impokiro parya koŋaata-paintsiri. ²⁹ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi iŋaanatziri kimisantzin-kariiti.' "

3

Kamantaantsi ityaankai-takiri nampitsiki Sardis

¹ "Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari nampitsiki Sardis. Iriira ŋaanatziri ipaitai-tziri '7 tasorintsi,' itzimi airikiriri 7 impokiro. Ikantziri: 'Noyotzimiro pantayitakiri, iwaitaita-kaantai-tziri "aŋaasiriri," tima ti ari pinkantyya, kamasiriri pinayitzi.

² Pisakii-siritai. Piŋaa-sintsityaa airo pikama-siritanta. Tima Pawa iŋiuro okaratzi pantziri ti pimonkaratiro ininta-kayimiri. ³ Pinkinkithasiritiro ikamantai-takimiri pairani, pimonkaratiro. Piwashaantiro panta-piintakiri. Airorika pisakisiriitai, ari nomapoka-pajimi nompityaji-rika, nonkimityaari imapokantzi aparoni kosintzi. ⁴ Iro kantacha tzimatsi kapichiini anta pinampiki Sardis matakironi ikiti-siritzi. Iriiyitaki kimitakariri kaari oipatsitironi iithaari, irootaki ikamitan-taariri yokaiti onkantyya intsipatan-tajyaanari nokithaataro kitamaarori. ⁵ Intzimi-rika matakironi itsinampairo, aritaki nonkithaatajiri kitamaarori. Airo noshitziro iwairo itsipataari isankinatakotaka inkarati aŋaaniyitaa-tsini. Ari nonkantajiri Asitanari, aajatzi Maninkariiti: "Ikimisantaana yoka." ⁶ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi ikantziriri kimisantzin-kariiti.' "

Kamantaantsi ityaantai-takiri Filadelfia-ki

⁷ "Iroka pisankinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Filadelfia-ki: Iriira ŋaanatziri Tasorin-tsita-tsiri, Iroopirori. Iri iŋaanatzi iwaitakiri iminkyaa-yitairi atziri-payi, irijatzi tzikayitairini kaari isinitaiti inkyaaayiti.

Ari inkimita-jyaari piwaisatzitini David.

Tikatsira sintsithatirini minkyaan-taatsiri, tzikayitan-taatsiri aajatzi.

Iroka ikantziri:

⁸ 'Noyotziro pantayitzi. Pamini. Nosinitakimi pinkyii, tikatsi tzikawa-kimini. Iro nomatakimiri tira paawyaa-siri-wajjiiti, iro kantacha pimonkarata-kinaro noñaani, ti inkimaitimi pinkanti: "Ti yasityana Pawa." ⁹ Iriima yokaiti kantasi-waita-chari: "Naaka Judá-iti." Kaari-tzimaita Judá-iti, tima iriitaki yasiyitari Kamaari. Irootaki nontyirowa-kaanta-jyaariri apaata impinkatha-yitaimi. Ari iyotajiri omatayaa notakotakami. * ¹⁰ Pimonkarataki nokaman-takimiri, nokantaki: "Pinkisa-siwai-nityaa." Irootaki naamaako-wintan-tyaamiri airo ifñaanta-siritan-taitami. Tima kapichita-paaki ifñaantai-tantyaariri ikaratzi nampiyatarori kipatsiki. ¹¹ Irootzi-mataki nompikiyaki. Oisokiro piwiro pikimisantakiri, airo pampinaa-siwaitanta panintaa-jyaaro impinaitajimiri, onkimiwaaityaaro yamathaitaa-tyiimimi. † ¹² Intzimi-rika matakironi itsinampairo iroka, ari nonkimita-kaantajiri tzinkamitsi otzinampitziro itasorintsi-wankoti Pawa. Irasi iwiro isaikaji. Ari nonkinta-kota-jiniri iwathaki iwairo Pawa, ari iyoitajiri Pawa asitaari. Ari nonkinta-kota-jiniri iwathaki owairo owakirari Aapatyaawini, ari iyoitajiri isaikaji yoka inampiki Pawa, otzimi ariitaa-chani osaawiki ompoña-jyaaro inkitiki. Ari nonkinta-kota-jiniri aajatzi iwathaki owakirari nowairo. ¹³ Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi ikantziriri kimisantzin-kariiti.' "

Kamantaantsi ityaankai-takiri Laodicea-ki

¹⁴ "Iroka pisanakinati-niriri Imaninkariti kimisantzin-kariiti apatota-chari Laodicea-ki. Iri ifñaanziri ipaitai-tziri 'Omapirowi,' iriitaki yawintaa-sirita-piintaitari ifñaawaitziroa iroopirori. Iriira ifñaanziriri iwitsika-kaitakiri pairani iroka kipatsi. Iroka ikantziri:

¹⁵ 'Noyotziro pantayitzi. Pikimitakaro kaari saawaata-tsini, kaari katsinkaata-tsini. Nonintziri naaka saawaari. Airorika osaawatzi, katsinkaari nonintzi. ¹⁶ Irooma pikimitaro iimpaari nijaa, ari nookamaran-kakami. ¹⁷ Pikanta-piintajiiiti awirokaiiti: "Ashaarantakana, tikatsi nonkowityaaji." Iro kantacha tira ari pinkantayaa, owasiri-waitaniri pinatzii, manintaari, asinonkankari, mawityaakiri, sapoka-mirikiri. ¹⁸ ontzimatyii pinkimita-kaantairo pamanantaa-tyiirimi nooroti itzimi itayitakiri imporiyaa-pirotan-tyaari. Aritaki pimatajiro pashaarantayaa. Pinkimita-kaantairo pamanantaa-tyiromi kitamaarori noithaari, airo pisapoka-miriki-waitanta, pipasiki-winta-waitakari. Pinkimita-kaantiro pamanantaa-tyiromi naawintaro pisita-kotan-tajyaari pimawityaaki-waitaki. ¹⁹ Iro namitari naaka nokisathatziro notakotani, nowasankitairi. Ontzima-tyiira piriipirotai awirokaiiti, pimpiya-siri-yitai. ²⁰ Pamini, kimiwaitaka nonkatziya-tyiimi intakiroki nokaimi nonkyaan-tyaari. Tzimatsi-rika kimakinari inthompointa, isinitana-rika nonkyii, aritaki antsipata-wakai-yaari akyoota-wakaiyaa. ²¹ Intzimi-rika matakironi itsinampairo iroka, aritaki intsipata-jyaana nompinkathari-wintanti. Tima nomatakiro naaka nomatakiro noitsinampairo, notsipataari isaika-mintoki Asitanari nopinkathari-wintantaji. ²² Kowirori inkimathatiro, inkimisantiri Tasorinkantsi ikantziriri kimisantzin-kariiti.' "

4

Kimosiriwintaantsi inkitiki

¹ Okanta okarata-paaki iroka, noñaanzii asitayaanaka inkiti. Irijatzi apiitapajiro ifñaanata-paana noñaakiri inkaaranki poimata-paintsiri ikimitari tyoorintsi. Ikantana: "Thami jinoki ari noñaakai-mirori onkarati awisatsini apaata." ² Ikanta nojasirin-katanaki jinoki, noñaakiro saika-mintotsi, osiyawaitakaro isaikanta-piintari pinkathari-pirori, owaniinka okantaka. Tzimatsi aparani saikanta-karori. ³ Tima yoka saikaintsiri siparyaa ikantaka, isiyakaro potsitakiri mapi karinikita-tsiri. Itapotakari oyi isaika-mintoki, ikimiwaitakaro oyi natsiryaaakiri mapi karinikita-tsiri. * ⁴ Tzimatsi aajatzi okaratzii 24 saika-mintotsi anta, irootaki osatika-kiriri niyaankiniki saikain-tsiri. Ari isaikayitakiri antari-konaiti, kitamaaro okantayitaka iithaari, ooro inayitaki yamathairi. ⁵ Nokimakiro ookatha-rontsi otzimi morikanain-tsiri opoñaanakaro saika-minto-tsiki. Tima tzimatsi anta 7 ootamintotsi waamatain-chari, iriitaki omontitakari saika-mintotsi. Iriitaki osiyakaa-wintariri Itasorintsi Pawa, karatsiriri 7.

⁶ Tzimatsi inkaari omontitakari saika-mintotsi, kitijaa-niki okantaka. Tzimatsi 4 inkiti-wiri katziyain-chari, iriitaki tapotakirori iroka saika-mintotsi. Iro kantacha yoka inkiti-wiri otzimi oshiki irooki, irootaki yaminantari tsika-rika-payi, yaminantaro aajatzi itaapiiki. † ⁷ Aparoni inkiti-wiri isiyakari kashikari. Pasini isiyakari antari ipiraitari. Pasini atziri-poro inatzi. Iriima pasini isiyakari itzironka-waita pakitha. ‡ ⁸ Ipoña-

* 3:9 Kamaari = Mishatantani † 3:11 amathairintsi * 4:3 potsitakiri karinikita-tsiri = jaspe, cornalina; natsiryaaakiri karinikita-tsiri = esmeralda † 4:6 kitijaa-niki = cristal ‡ 4:7 antari ipiraitari = becerro, toro, sirampari vaca

sitaka otzimayitanaki isiwanki yoka inkiti-wiri, 6 isiwanki tzimayita-naintsiri. Otzimi oshiki irooki iwathaki, otzimitanaka irooki inthomponta iwathaki. Iriitaki aakowintanakarori ipanthetaa-piintaki, kitaitiri aajatzi tsitiniri, ikantzi:

Tasorintsi, Tasorintsi, Tasorintsi inatzii Pawa, Sintsi-pirori.

Iriitaki afaatzi iroñaaka, iri itakaro pairani itzimaki, irootzi-mataki impiyi.

⁹ Ari ikanta-piintatya otkapayi inkiti-wiri iwisiryaawintari saikain-tsiri, añaanita-tsiri, ikantajüitzi: “otzimi-motzimi awiroka piwaniinkaro.” Ikanta iñaakan-takiro yokaiti ipinkathata-piintakiri, ipaasoonkita-piintakiri, ¹⁰ imatanakiro aajatzi 24 antari-konaiti ityirowa-sita-nakari saikain-tsiri, añaanita-tsiri. Iwisiryaawinta-nakari, yamathairyii-mota-nakari ipanakiri yamathairi pinkathari isaikakira. Ari iñiitziropi omapiro ipinkatha-ritzi yoka saikain-tsiri, tima imatawitaro antari-konaiti ipinkathari-wintantzi irirori. Ikantajüita-nakiri:

¹¹ ¡Nowinkathariti! ¡Pawá!

Irootaki kamiithatatsi otzimi-motzimi awiroka piwaniinkaro, pinkatha iwaitzimi, otzimi-motzimi pisintsinka.

Awiroka owitsika-yitakiro maaroni, tima awiroka ninta-sitain-chari ontzimayiti piwitsikani.

5

Sankinarintsi aajatzi Ipiraitari

¹ Noñaatziiri yoka saikaintziri saika-minto-tsiki, yairikaki irako-piroki aparoni sankinarintsi. Kamiitha apinaitaka, ⁷ okaratzii yapiitai-takiro intsirikai-takiro airo yapinai-ryaan-taitaro. ² Noñaatzii aparoni Maninkari tzimatsiri isintsinka, sinchiinka ikanta iñaawaiziti, ikantzi isampitantzi: “¿Paitama isinitai-takiri intsirika-ryiuro iroka sankinarintsi, impoña impinai-ryiuro?” ³ Tikatsi yaminaitiri isinitaitiri impinai-ryiuro iñaanatiro. Ti intzimi inkiti, tikatsi aajatzi kipatsiki, ari okimitakari sarinka-winiki, ti intzimi ampina-ryiironi iñaanatiro. ⁴ Antaroiti niraanaka, tima tikatsi matironi impinai-ryiuro iñaanatiro. ⁵ Ari ikantana aparoni antari-kona: “Aritaki piraaka. Pamini. Tzimatsi matzirori otzimi-motziri itasorinka, iriitaki matironi intsirika-ryiuro, impinai-ryiuro. Iriitaki aparoni charinita-kariri Judá, ipaitai-tziri ‘Kashikari.’ Irijatzi charinita-kariri David. Iriitaki isinitaitaki imatiro.”

⁶ Opoñaasitaka noñaaki aparoni ipiraitari. Ikatziyaka niyaankiniki osaikaki saikamintotsi, isatikakari inkiti-wiriiti, aajatzi antari-konaiti. Kimiwaitaka yoka Ipiraitari aritaki iwamaawitai-takari pairani. Tzimatsi okaratzii 7 ichii. Tzimatsi aajatzi 7 irooki.

Iriira siyakaa-winta-chari 7 Tasorintsi, ikaratzii iñiitairi maaroni kipatsiki. ^{*} ⁷ Ikanta Ipiraitari ijata-sita-nakiri saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, yaapaakiro sankinarintsi yairikakiro irako-piroki. ⁸ Timaa maaroni yoka 4 inkiti-wiri aajatzi antari-konaiti, ityirowa-sita-nakari Ipiraitari, ipinkathata-nakiri. Tzimayitatsi iwiyoampi-minto-payi.

Tzimayitatsi ikasankai-nkariti itaayitakiri iwitsika-nakita-sitakiro ooro, iwayitakiro anta. Timaa iroka kasankainkari irootaki siyakaa-winta-chari yamana-manatani ikaratzii yasiyitaari Pawa. [†] ⁹ Ari ipanthetai-tanakiro owakirari panthaantsi, ipantheta-kotziri ipiraitari, ikantzi:

Awiroka iriipirori, isinitai-tzimi pairikiro sankinarintsi, awiroka ontsirika-ryaironi,

Awiroka kapathai-nkaintsi yatsipita-kaitakami, pipinako-wintajiri atziri-payi yasitan-taariri Pawa.

Aripaiti yasiyitaari Pawa ikaratzii shininkata-wakai-yitachari tsika-rika-payi, ikaratzii kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi, ikaratzii nampiyitarori tsika-rika-anta, ikaratzii ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi.

¹⁰ Awiroka kantakaarori ikimitan-taariri Ompira-tasorintsitaari, ipinkathari-wintziri Pawa.

Iriiyitakira pinkathari-wintairini osaawi-satziiti.

¹¹ Opoñaasitaka noñaaki oshiki Maninkariiti piyotzi-Winta-paakarori saika-mintotsi, tsika isaikaki inkiti-wiriiti aajatzi antari-konaiti. Ari ipiyo-piro-jiita-paaka oshiki, oshikini Maninkariiti. ¹² Ikantajüitzi:

Yoka ipira yatsipita-kaawitai-takari, iriira iriipirota-tsini ontzimi-motan-tyaariri itasorinka, iwaaroro, iyotani, isintsinka, ipinkathanka, iwaniinkaro, aajatzi iwisiryaawintanka. [‡]

¹³ Nokimatziip ipantheta-jiitanaki maaroni saikantarori inkiti, kipatsi, inkaari, sarinkawini. Ikantajüitzi:

* 5:6 Ipiraitari = cordero † 5:8 yasiyitaari Pawa = kitisiriri ‡ 5:12 ipira = Cordero

Yoka saikaintsiri saika-minto-tsiki, itsipatakari ipiraitari, wisiryawintaraari inatzi, pinkathataari inatzi, otzimi-motziri iwaniinkaro, ipinkathari-wintantzi, irasi iwiro.

¹⁴ Iriira inkiti-wiriiti apiiyapiitzirori ikantzi, “Omapirowi.” Iriima antari-konaiti otyirowa ikantajiitaka ipinkatha-jiitari yoka kanta-jitaa-chani.

6

Intsirika-yiitakiro

¹ Opoñaa noñaakari Ipiraitari intsirika-ryaanakiro itanakarori intsirikai-takiro. Ari isinchiin-katanaki iñaawaitanaki aparoni inkiti-wiri karatatsiri 4, okimiwaitakaro ookatha-rontsi, ikantzi: “¡Pimpoki!” * ² Naminaki, noñaatziiri isiyapaaka aparoni kitamaarori ikyaakoitari, tzimatsi kyaakota-kariri yairikakiro iwyaa mini. Yamathaitai-tawakiri, jataki iwaiyirityaa, yapirotanti. †

³ Ipoñaa Ipiraitari intsirika-ryaanakiro pasini, apitita-tsiri. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri karatatsiri 4, ikantzi: “¡Pimpoki!” ⁴ Ari isiyapaaka pasini ikyaakoitari kityonkari, ipaitawakiri antaroiti wisa-mintotsi kyaakota-kariri. Iri iwaitaki iwashaanta-kairi atziri-payi isaiki kamiitha kipatsiki. Irojatzii opoñaan-tanakari iwamaa-wakaiyita.

⁵ Ipoñaa Ipiraitari intsirika-ryaanakiro pasini, mawatatsiri. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri, ikantzi: “¡Pimpoki!” Naminaki, noñaatziiri isiyapaaka pasini ikyaakoitari potsitari, yairikaki imonkara-minto kyaakota-kariri. ⁶ Nokimatzi iñaawaita-naintsiri ikatziya-jiitaka inkiti-wiri, ikantaitzi: “Pimpimantayiti kapichiini piwankiri, pimpinatakaa-pirotyaaro, tima ti ontzima-piroti. Aritaki paaki oshiki kiriiki aparoni kitaitiri, irojatzii iñiitan-takyaarori antaroiti tashitsi. Iro kantacha airo piwaariiprotzitaro pankirintsi tsika yaayitai-tziro iraitsiri, tsika yaayitai-tziro aajatzii yiinkantsi.” ‡

⁷ Ipoñaa Ipiraitari intsirika-ryaanakiro pasini. Ari iñaawaitanaki pasini inkiti-wiri, ikantzi: “¡Pimpoki!” ⁸ Naminaki, noñaatziiri isiyatai-paaka pasini ikyaakoitari kitiriri, ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi” kyaakota-kariri. Ari itsipatakari ipaitai-tziri “Sarinkawini.” Yoka ipaitai-tziri “Kaamanitaantsi” isinait-takiri iwamaayiti oshiki osaawisatziiti. Tzimayitatsi iwamaakaan-takiri iwisan-taityaari sataa-mintotsi, tzimayitatsi aayitiri itashi, pasini aayitakiri mantsiyarintsi, pasini yatsika-yitiri katsimari piratsi. §

⁹ Ipoñaa Ipiraitari intsirika-ryaanakiro pasini. Noñaatziiri oponkitziki taamintotsi isiri-payi ikaratzi iwamaawintai-takiri yiriipirotsi ikinkithata-kotairo iñaani Pawa. ¹⁰ Iriitaki kaimayita-naintsi sintsiini, ikantajiitzi: “Nowinkathari-piroti, Tazorintsi, Iriipirori. ¿Tsika-paitima onkarati piyaawintyaa onkantyyaa pinkisako-wintan-tyaanari, piwasankitaa-yitajiri osaawi-satziiti?” ¹¹ Ipoñaa ipaitakiri kitamaarori kithaarintsi inkithaatyyaa, ikantziri: “Pijatakairo pimakoryaawaki irojatzii yariitan-takyaari pirintziiti pikaratziri pantawaitaki. Tima ontzimatyii iwamaitiri iriroriiti inkimita-kotyaa mirowakaiti.”

¹² Noñaatziiri Ipiraitari intsirika-ryaanakiro pasini, oyotapaaka aparoni inthonkanyaarori. Ari omapoka-nakari antaroiti onikaro. Tsiwaki-matanaki ooryaantsiri, tsitiniki okantanaka. Kityonka ikantanaka kasiri ikimita-nakaro iraanisi. * ¹³ Ari ithopiryaa-yitanaki impokiro, ikimiwaita-nakaro oparyiikitzi irakakiri chochoki otika-kitziro antaroiti tampyyaa. † ¹⁴ Ti onkoñaatanaji inkiti, okimiwaita-nakaro apinaita-ranki antaroiti tsipana. Ti iñiitajiro otzisi-payi ithonka otziranaka-yitanaki aajatzii othampisi-payi. ¹⁵ Omanajiitanaka atziri-payi impirita-moroki. Ari ikaratzi imanajiitanaka maaroni, pinkathariiti, iriipiroriiti, ijiwari-payi owayiriiti, ashaaranta-niriiti, sintsiiriiti, ompirataariiti, saikasi-waita-niriiti, maaroni. ¹⁶ Yokaiti manayita-nainchari ikaima-kaimata-nakiro otzisi, mapipayi, ikantzi: “Patsinaka-jiitina. Pimanina airo noñaantari saikain-tsiri iwinkathari-mintoki. Pimanina airo noñaantaro iyatsimanka Ipiraitari. ¹⁷ Tima monkara-paitita-paakaa iyatsimanka. ¿Tzimatsima amawitaironi?”

7

144,000 ikaratzi ikintako-tamakoi-takiri

¹ Okanta okarata-paaki iroka, noñaaki ikatziyayita 4 Maninkariiti tsika-rika owachintitapaja kipatsi. Iriitaki otamakatakarori antaroiti tampyyaa. Iro kaari iñaitantaro

* **6:1** Ipiraitari = Cordero † **6:2** ikyaakoitari = caballo, mora ‡ **6:6** Iro ikantai-takiri aka: “Pimpimanti apapona-roini opani trigo onkarati ompinatyyaa aparoni kiriiki denario. Pimpimanti mawapona-roini opani cebada onkarati ompinatyyaa aparoni kiriiki denario.” § **6:8** tzimayitatsi = 1/4 * **6:12** tsitiniki okantanaka = okimitaka mirimasita-tsiri kithaarintsi † **6:13** chochoki = higuera, higo

otamakata-kairo inkaari, ti iñiitiro aajatzi owaraa-pana-yitiro osi inchatu. ² Ipoña noñaaki aajatzi pasini Maninkari itonkaa-paaki isitowa-kirotziro ooryaatsiri. Iri-itaki amakirori ikintako-minto Pawa, Añaanita-tsiri. Sinchiinka iñaanata-paakiri 4 Maninkariiti. Tima yokaiti 4 Maninkariiti, otzimi-motziri isintsinka, isinilai-takiri iyaaripirotiro kipatsi aajatzi inkaari. ³ Ikantapaakiri: “Apaata pikaaripirotiro kipatsi, inkaari, inchatu-payi, nopothota-wakiriita nonkintako-tamakotan-tyaariri impira-yitaari Pawa.” ⁴ Nokimatzi aparoni kinkitha-waita-kota-nakiriri ikaratzi ikintako-tamakoi-takiri. Ikarajiitzi 144,000. Iriiyitaki karatatsiri 12 inasiyitaja icharini-yitari Israel. ⁵ Ikintako-tamakoitaki 12,000 icharini-payi Judá, 12,000 icharini-payi Rubén, 12,000 icharini-payi Gad, ⁶ 12,000 icharini-payi Aser, 12,000 icharini-payi Neftalí, 12,000 icharini-payi Manasés, ⁷ 12,000 icharini-payi Simeón, 12,000 icharini-payi Leví, 12,000 icharini-payi Isacar, ⁸ 12,000 icharini-payi Zabulón, 12,000 icharini-payi José, 12,000 icharini-payi Benjamín.

Kitamaaro-yitain-tsiri ikithaa-yitaka

⁹ Okanta okarata-paaki iroka, noñaatzii ipiyoojütaka atziri-payi. Tima oshiki-piro ikantaka, tikachaa-jaini matironi iyotiri tsika-rika ikarajiitzi. Iriiyitakira poñaayitain-chari tsika ipinkathari-wintzi-taikari tsika-rika-payi, shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, nampitzi-yiwitarori tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi. Yoka atziri-payi, iriitaki katziyi-mota-kariri saikain-tsiri iwinkathari-mintoki aajatzi Ipiraitari, kitamaaro ikantayitaka ikithaa-yitaka. Yairika-yitaki kompirosi-pina. *

¹⁰ Tharowinta ikantajiitaka, ikaimajiitzi ikantzi:

Iriira Pawa wawisaa-kotan-tatsiri, iriitakira saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, itsipatakari Ipiraitari.

¹¹ Ipoña ityirrowa-jiitanaka tapothaita-kirori pinkathari-mintotsi. Yoka ikarajiitaki: Maninkariiti, antari-konaiti aajatzi inkiti-wiri-payi karatatsiri 4. Iwisiryaawinta-nakari Pawa, ¹² ikantajiitzi:

“¡Omapirowi! Tharowintaari inatzi irirori, otzimi-motziri iwaniinkaro, yotaniri inatzi, paasonkitaari inatzi, pinkathataari inatzi, tzimatsi itasorinka aajatzi isintsinka.

Asi owairo awisiryaawinta-jyaari Pawa. Omapirowí.”

¹³ Ipoña iñaanata-nakina aparoni antari-kona, ikantzi isampitana: “¿Paitama yokaiti kitamaaro-thaitain-tsiri ikithaataka? ¿Tsikama ikinapaakika?” ¹⁴ Ari nokantanakiri naaka: “Taanitya, piyotziro awiroka nowinkathariiti.” Ipoña ikantanakina irirori: “Iriiyitakira ñaayita-kirori ‘Antaroiiti Kimaatsi-waitaantsi.’ Okimiwaitakaro inkiwayitan-takyaaromi iithaari iriraani Ipiraitari, irootaki kitamaaro-piro-masitakairori. ¹⁵ Irootaki imatantaarori yoitsinampairi yokaiti ikatziyi-motaari Pawa isaikamintoki. Irasi iwiro kitaitiri aajatzi tsituniri yantawaitainiri itasorintsi-pankotiki. Yoka saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, ikimitaaro iriimi katziya-thaantitain-chani, yaimpiyaari yokaiti. ¹⁶ Airo itasha-niinta-waitaji, airo imiri-niinta-waitaji, airo ikimaatsi-waitaari ooryaatsiri, airo yatsipi-waitaaro amasawirintsi. ¹⁷ tima yoka Ipiraitari, tsipatakari saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, iriitakira aamaako-winta-jyaarini, inkimitakaantairi yaamaako-wintaitari ipiraitari, iriitaki aayitairini yirakajiri nijaa añaakaan-tatsiri. Tima Pawa oshipirotairini, yiraawai-yitaka.”

8

Karatapain-tsiri 7 intsirikai-takiro

¹ Ikanta Ipiraitari, intsirika-ryaakiro pasini karatapain-tsiri 7 intsirikai-takiro. Osamani kapichiini imairitaita-paintzi inkitiki, tikachaa-jaini aparoni ñaawaita-tsini.

* ² Ipoña noñaakiri 7 Maninkari itsipata-piintakari Pawa. Ipatikari tyoomintotsi.

³ Ipoña ipokapaaki pasini Maninkari, ikatziyi-mota-paakaro taamintotsi, yairikanakitakiro iwitsikai-tziri ooro. Yoka Maninkari, ipaitawakiri oshiki kasankainkari intaantyaaro yairika-nakitakiri. Ari okonowakaro yamanani atziri-payi yasiyitaari Pawa, kimiwaitaka ompiyota-kyaaami taaminto-tsiki. † ⁴ Okanta otaanaka kasankainkari anta yairika-nakitakiri Maninkari, katziyai-nkatanaka oyachaari okonowai-nkata-nakaro yamanani yasiyitaari Pawa, oshiki onimotakiri. ⁵ Ipoña yoka Maninkari airika-nakitakiro itaaminto, yaaki owaamari-minkiti taamintotsi, ititakiri yairika-nakitakiri. Yookakiri

* 7:9 Ipiraitari = Cordero * 8:1 Ipiraitari = Cordero; osamani kapichiini = 1/2 hora. † 8:3 yasiyitaari Pawa = kitisiririiti

kipatsiki. Ari omapoka-nakari kampinii-nkata-naintsiri, antaroiti ookathatanaka, antaroiti onikanaka aajatzi.

Tyoomintotsi-payi

⁶ Owitsika-jiitanaka 7 Maninkari intyoojiiti.

⁷ Ari yitanakoro aparoni Maninkari ityootanaki, omapoka-sita-paaka ookathatanaka, oparyaa-paaki kipatsiki sharaka okonowa-nakaro iraantsi. Otaapaakiro kipatsi. Iro apirotyaami kashitani kipatsi ontayaa inchato-payi, aajatzi inchasi-payi. †§

⁸ Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka otonkanaki kimitakarori antaroiti otzisi, sitowanaki paamari ookapaaka inkaariki. Iro apirotyaami kashitani kipatsi tsika otzimayitzi nijaa aajatzi inkaaripayi okimita-nakaro iraantsi. ⁹ Iro yapirotyaami inkamayitimi kashitani ikaratzi saikayitan-tarori inkaariki, iro apirotyaami kashitani antaroiti amaatako-mintotsi-payi. ¹⁰ Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka ithopiryaanaki impokiro, paama ikantanaka irojatzisi tsika otzimayitzi nijaa, iro apirotyaami kashitani antaraani, aajatzi tsika ikaapiintaitzi nijaa. ¹¹ Yoka impokiro paryaana-tsiri kipatsiki ipaitai-tziri "Kipisiri." Tima kipishaa ikantapaakaro maaroni nijaa tsika oparyaa-yitaki ipomiki. Iro apirotyaami kashitani kipatsi inkamayitimi atziri opiyakiri irakirora nijaa.

¹² Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari, omapoka-sitanaka itsitini-kitanaki ooryaatsiri, iro apirotyaami kashitani ti ooryaaji kitaitiri. Ari ikimita-nakari kasiri aajatzi impokiro, ti yoorintajyaa tsitiniriki.

¹³ Nokimatzi poimata-paintsiri yarapaaki inkitiki, noñaatziiri pakitha inatzi, inkantapaaki ikawinthaatzi: "¡Ñaamisa, ñaamisa, ñaamisa, inkanta-machitiri inkarati nampita-jyaaroni kipatsiki, iriitaki atsipityaaroni yotapain-chari intyootawaji mawa Maninkari-payi!"

9

¹ Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari. Noñaatzi ithatyaanaki osiyakariri impokiro irojatzisi kipatsiki. Iriira isinitaitaki yasitaryairo omorona inthopointa-pirota-tsiri.

² Ikanta yasitaryaakiro, ari ositowain-katanaki kachaari, iroowaitaki okantaranki antaroiti ootaantsi. Anaanakiri ooryaatsiri aajatzi tampyainka. ³ Ari isitowa-nakiri kachaariki oshiki tsinaro-niro, ikimita-paakari ikintantzi kitoniro. ⁴ Ti isinitaitiri iwaaripirotiro pankirintsi, inchasi-payi, inchato-payi. Apatziro ikintayita-paakiri atziri-payi kaari ikintako-tamako-yitzi Pawa. ⁵ Yokapayi tsinaro-niro, ti isinitaitiri iwamairi atziri-payi ikintayitakiri. Intaini ikimaatsita-kaayita-sitakari ikaratzi 5 kasiri. Antaroiti ikatsitzi-motakiri, iroowaitaki iyatsinka kitoniro. ⁶ Oshikira inkimaatsi-waityaa atziri-payi, inintawityaa inkama-pithatiri, airo okanta-tzimaita.

⁷ Yokapayi tsinaro-niro ikimita-kotakari ikyaakoitari iñaanta-kaitari iwayirityaa, yamathai-yitakari ooro. Atziri-poro-waitaki ikantayitaka. * ⁸ Santha-pitaisi okanta iisi, iroowaitaki oisi kooya. Antaro-payi iraiiki iroowaitaki iraiiki kashikiri. ⁹ Kimiwaitaka ikithaata-karomi asiro-taki iniiki. Antaroiti impoimatanaki yarajiitanaki, iroowaitaki opoimatzi isiya-kotan-taitari inosika-yitzi iraiiki ijataiti iwayirita-wakaityaa. ¹⁰ Ikimitakari kitoniro-payi otzimayitzi ithoyini ipatzisi-thaki. Ikaratzi 5 kasiri osamanitzi awisantyaari iyatsinka. ¹¹ Yoka ijiwaritakari tsinaro-niro, Maninkari inawitaka, iriitakira pinkathari-wintan-tatsiri anta inthopointa-pirotsi omorona. Ipaitai-tziri "Apirotan-taniri." Iñaaniki Heber-iiti, ipaitai-tziri "Abadón." Iñaaniki wirakocha, ipaitai-tziri "Apolión." †

¹² Arira owiraari itanakarori ikaminthaataitzi "¡ñaamisa!" Iro kantacha ainirora oyota omonkaratyaa apiti inkantaiti "¡ñaamisa!".

¹³ Ipoñaa ityootanaki pasini Maninkari, ainiro oyotapaaka intyootawaji aparoni Maninkari irojatzisi imonkaratan-tyaari 7 Maninkariiti. Nokimatzi ñaawaita-naintsiri osorinachi-nampiki taamintotsi montita-kariri Pawa. ¹⁴ Iñaanata-paakiri Maninkari tyootanain-tsiri, ikantzisi: "Poosoryaa-kotiri 4 Maninkari kimitakarori oosotatyirimi nijaa Antaraani." ¹⁵ Yoosoryaa-koitakiri Maninkari ayimatakiri iwanti. Iro yapirotirimi iwamairi atziri nampiyitarori kashitani kipatsi. Irootaki yoosoryaa-koitan-takariri yapirotanti. ‡ ¹⁶ Tzimatsi oshiki owayiriiti kyaakota-kariri ipiraitari. Ikontai-takina, ikarajitzi 200,000,000 owayiriiti. ¹⁷ Ipoñaa noñaakiri ikoñaa-pirotanaki yoka owayiriiti

‡ 8:7 ookathatanaka = oparyaa-paaki paamari

§ 8:7 iro apirotyaami kashitani = 1/3

* 9:7 ikyaakoitari =

caballo † 9:11 iñaani wirakocha = griego

‡ 9:15 Iro yapirotirimi iwamairi atziri nampiyitarori kashitani

kipatsi = 1/3 atziri-payi tzimatsiri kipatsi

noñaawyatakari, ikithaa-yitakaro asiro-taki iniiki. Tzimatsi poriryaa-thaitain-tsiri ikim-itakari paamari, pasini kityonkai-ronka-thaitain-tsiri, pasini kitirithaitain-tsiri. Yokapayi ikyaakoitari, iriwaitaki iito kashikari. Ositowanaki ipaantiki paamari, kachaari, kitiri-moito okantanaka kachaari, oshiki ositzinka. ¹⁸ Iroka okaratzi sitowanain-tsiri ipaantiki, iro apirotirimi owamairi atziri nampiyatarori kashitani kipatsi. ¹⁹ Tima ipaantiki ikyaakoitari otzimayitzi isintsinka. Kantatsi yatsikan-tantyaaro aajatzi ipatzisitha, ikimiwaitakari maranki.

²⁰ Iro kantacha, tira iwashaantiro ikaaripiro-yitzi atziri-payi kaari iwamaiti. Aikiro ijatakaa-tziro ipinkatha-yitanakiri piyari-payi, ipinkathatziri osiyakaaronsi iwitsikai-tziri ooro, kiriiki, asiro, mapi, incha-kota, iriyyitaki iwawa-niroti, titzimaita iñaanta-niti, ti inkima-niti, ti yaniita-niti. § ²¹ Tira iwashaantiro iwan-tayitzi, ikisa-minthantatzi, imayimpitzi, ikosiyitzi.

10

Maninkari airika-kirori yanini sankinarintsi

¹ Ipoñaā noñaaki isaawii-nkata-paaki pasini Maninkari, ikinanta-paakaro minkori, kimiwaitaka yoka iro inkithata-kyaaami minkori. Kimiwaitaka iriimi oyi yamath-aitakyaā iitoki. Siparyaa ikantaka iporoki, iriwaitaki ooryaatsiri. Kimitaka omorika-tyiimi ipori-payi. ² Yairikaki yanini sankinarintsi panaryain-chari. Ikanta yayiitzi-mata-paakira, yaatzikan-tapaakaro iitzi-pirori inkaariki, irooma yampati yaatzikan-tapaakaro kipatsiki. ³ Ikaimapaaki sintsiini, iriwaitaki ikaimi kashikari. Omapoka-sitanaka ookathatanaka, ⁷ okaratzi apiitanakiro ookathata. ⁴ Okanta okarata-paaki ⁷ ookathataka, ari nonintawita nosankinatiromi nokimakiri iñaawaitakiri ookatharontsiki. Nokimatzi iñaanata-nakina aparoni inkiti-satzi, ikantana: “Airo pisankinatziro pikimakiri ookatha-rontsiki.” ⁵ Ipoñaā iñaawaitanaki noñaakiri Maninkari yaatzika-paakiro inkaari aajatzi kipatsi. Itzinaa-wakota-nakiro irako-pirori, ⁶ iro iyoitan-tyaari ti inthaiyaa. Ikantanaki: “Iriitaki Pawa oyotzirori omapiro nonkamantimi, iriitaki Añaanita-tsiri, witsika-kirori inkiti, kipatsi, inkaari, maaroni ikaratzi tzimantarori. Tira osamanitapaji, ⁷ irootaintsi intyooti owiraantarori Maninkari, arira omonkara-paitityaari okaratzi ikantakiriri Pawa Kamantan-tzinkariiti ikamantantiro kaari iyotakowitaita pairani.”

⁸ Nokimatzi yapiita-nakiro iñaanatanana inkiti-satzi, ikantana: “Pijata-sitiri Maninkari katziyain-chari inkaariki aajatzi kipatsiki, payiro awiroka sankinarintsi panaryain-chari yairikakiri.” ⁹ Ari nokantakiro. Nojata-sita-nakiri Maninkari, nokampita-paakiri, nokantziri: “Pimpinaro sankinarintsi.” Ipoñaā ikantanakina irirori: “Iroka, piyaaro. Oshiki owochanka, iriwaitaki pitsi aririka piwakaaro, irooma aririka piniyakiro, oshiki okipisikimi pimotyaaiki.” ¹⁰ Ari nokantakiro, naakiro, nowakaro. Ari okantaka, pochakitaki iriwaitaki pitsi, iro kantacha oshiki okipisika-nakina nomotyaaiki. ¹¹ Ipoñaā ikantanakina Maninkari: “Pikamantantajiro onkarati awishimo-yitirimi ikaratzi nampiyatarori tsika-rika-payi anta, ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi. Pinkaman-tayitairi aajatzi pinkathariiti.”

11

Apiti kinkithata-kowintan-taniri

¹ Ipoñaā ipaitakina kotzikiri, nomonkara-minto onatyii. Ikantaitana: “Pijati pimonkaratiro tazorintsi-panko, aajatzi taamintotsi. Piyotiri aajatzi tsika ikaratzi piyotain-chari anta ipinkathatantzi. ² Airo pimonkaratziro intakiroki tazorintsi-panko. Iro isinitai-takiniriri pasini-satzi atziri-payi, arira impiyojiityaa maimanitan-taniri anta tazorintsiki nampitsi. Ari yawishiri inkarati 42 kasiri osamaniti. * ³ Aripaitira, nontyaanti apiti kinkithata-kotinar, iriitakira kinkithata-paakironi awisayita-tsini, onkarati 1260 kitaitiri inkinkithata-kotina. Inkimita-kotyaaari ikanta ikithaayita owasirita-kotariri kaminkari.” †

⁴ Yoka apiti kinkithata-kowintan-taniri, iriitaki isiyakaa-wintai-takiri pairani apiti inchato, irijatzi isiyakaa-wintai-takiri apiti yoota-minto Pawa pinkathari-wintziriri kipatsi-satziiti. ‡ ⁵ Intzimi-rika nintatsini imaimanitiri yoka apiti kinkithata-kowintaniri, ari isitowanaki ipaantiki paamari, yapirotakiri kisanintziriri. Ari inkantyaari maaroni nintawita-chani imaimanitiri, ari inkamaki. ⁶ Yoka kinkithata-kowintaniri

§ 9:20 asiro = bronze * 11:2 42 kasiri = 1260 kitaitiri = awisaniintanaki mawa osarintsi osamaniti † 11:3 ikithaayita owasirita-kotariri kaminkari = mirimasita-tsiri kithaarintsi ‡ 11:4 inchato = olivo

ontzimi-motiri isintsinka. Ari inkanta-kaakyaaro irirori airo oparyaaaji inkani irojatzu imonkaratan-takyaarori ikinkithata-kaantzi. Ari onkantaki impyiro iraantsi nijaa-payi. Ari onkantaki ontzimi ompaityaa pomirintsitzi-mowaityaarini osaawi-satzi. Ari yapii-yapiitiro okaratzu inintziri irirori. ⁷ Aririka onkarata-paaki ikinkithataki, ari isitowa-nakiri kowiinkari owantaniri impoñaa-kyaaoro omoroki inthopointa-pirota-tsiri, imaimanita-paakiri apiti kinkithata-kowintaniri, irojatzu iwamaan-takyaariri. ⁸ Yookanakiri iwamaani awotsiki antaroitiki nampitsi, tsika ipaika-kotai-takiri pairani Iwinkathariti. Iro siyaka-winta-chari "Paamaa-rini" aajatzu "Apitantoni." ⁹ Airo isinitaitziri inkitaaitiri iwamaani, aririka awisaniintanaki mawa kitaitiri onkarati osamaniti yamina-minthaitiri. Ithonka iñiiri nampiyitarori tsika-rika-payi, shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi, ikaratzu ipinkathari-wintaitziri tsika-rika-payi. ¹⁰ Antaroiti yoimosirinkyaa kipatsi-satziiti, impasita-wakai-yityaa opaiyita-rika. Kimosiri inkanta-yityaa iwamaita-kirira apitiroiti kinkithata-kotaniri kimaatsita-kaayita-kariri kipatsi-satziiti. ¹¹ Iro kantacha, awisaniintanaki pasini mawa kitaitiri, itasonkairi Pawa yokaiti, añaayitaji. Ipoñaa ipiriintaja. Oshiki itharowaitanaki iñiitakiri ipiriintaja. ¹² Ikimaitaki sintsi iñaantsi inkitiki, ikantaitaki: "Patiiti aka jinoki." Imapoka-sitanaka iwajinokan-tanaoro minkori. Tima iñaawajiri maaroni kisiinti-waita-kiriri. ¹³ Ari onikanakari antaroiti kipatsi, iro apirotiromi nampitsi, ikamayitaki ikaratzu 7000 atziri. Iriima kaari kamatsini, ikantayitanaki: "Omapiro otzimi isintsinka Pawa saikatsiri inkitiki." §

¹⁴ Ari awisawitaka apiti ikantaitaki "iñaamisa!" Iro kantacha, irootaintsira iñiitiro mawatatsini.

Owiraantarori tyootaantsi

¹⁵ Ipoñaa ityootanaki owiraantarori Maninkari, ari ikaimai-tanaki sintsiini inkitiki, ikantaitzi:

Iroñaaka impinkathari-wintantai Awinkathariti kipatsi-kinta.

Ari impinkathari-wintantai Saipatzii-totaari, ityaantakiri Pawa,

irasi iwiwo impinkathari-wintantaji. ¹⁶ Ari ityirowa-jiitanaka 24 antari-konaiti, iwisiryaa-winta-nakari Pawa, ¹⁷ ikantajiitzi:

¡Pawá! ¡Pinkathari! ¡Sintsi-pirori!

Awirokatakiri iroñaaka, pitzimita pairani, irootzi-mataki pimpiyi.

Oshiki nombaasoonkitimi, tima pimatakiro piñaakan-tziro pisintsinka, pipinkathari-wintantzi.

¹⁸ Pairani oshiki ikisaniintakimi atziri-payi,

irooma iroñaaka, monkarata-paaka piñaakan-tajyaariri piyatsimanka,

piwasankitaajiri kamayitain-tsiri,

papirotairi wamaanta-yitain-tsiri.

Aripaiti pimpina-yitairi Kamantan-tzinkariiti pimpiratani awiroka,

ari pinkimitaajiri maaroni kitisiriri pasiyitari, ikaratzu pinkatha-yitajimiri.

Maaroni pimpina-yitairi, pitanakyaari antari-payi aajatzu yanini-payi, maaroni." *

¹⁹ Ipoñaa asitaryaanaaka itasorintsi-pankoti Pawa anta inkitiki, koñaawaitanaki tatorintsi-moko tsika ititakoi-tziro sankinata-kota-chari ikasiya-kaitani. Antaro ookathanaka, onikanaka kipatsi, paryaapaaki antaroiti jiriniki.

12

Kooya aajatzu kyaatsi

¹ Opoñaa okoñaatanaki inkitiki aamparintsi. Noñaatzii aponi kooya, iriwaitaki ooryaatsiri okithaatakari, iriira kasiri okatziyantaka. Amathaita-kotakari ikaratzu 12 impokiro. ² Tima omotyaaatzi iroka kooya. Oshiki okaima-kaima-waitaki okimaatsita ontzima-niti. ³ Ari okoñaatanaki inkitiki pasini aamparintsi. Noñaatzii aponi kyaatsi, kityonka ikantaka. Tzimatsi 7 iito, aajatzu 10 ichii. Yamathai-yitakiro iito.

⁴ Oshiki impokiro itatsikan-takari ipatsisita, iro imatirimi kashitani itzimayitzi impokiro, itziryaaakiri kipatsiki. Ikanta ipokaki kyaatsi osaiki kooya, inintaki iwityaaoro iinchaanikiti aririka intzima-paaki. *

⁵ Okanta otzima-nitaki kooya, siramparyaa-niki inatzi. Iriitaki jiwatan-tajyaarini atziri-payi irasiro-kotziti. Omapoka-sitaka yaitanakiri isaikaki Pawa iwinkathari-mintoki. ⁶ Irooma kooya, siyanaka iroori otzisi-masiki. Ari iwitsikakiniro Pawa tsika onampityaoro, onkarati 1260 kitaitiri inpaitiro owariti anta.

§ 11:13 iro apirotiromi nampitsi = tsika-rika otzimi 10 pankotsi, oporokanaki aponi, ari okantakari maaroni nampitsi. * 11:18 pinkatha-yitajimiri: wairontsi * 12:4 iro imatirimi kashitani = 1/3

⁷ Aripaiti otzimaki owayiritaantsi inkitiki. Iriitaki Miguel maimanitan-taintsiri itsipatakari Imaninkariti. Iriitaki imaimanitaki Kyaatsi itsipayitakari irirori Imaninkariti. ⁸ Titzimaita ontzima-piroti isintsinka yoka Kyaatzi aajatzi Imaninkariti. Ti isinitaitiri isaikawaiti inkitiki. ⁹ Ari itziriyai-takiri Kyaatzi itsipatai-takiri Imaninkariti. Yoka Kyaatsi itziriyai-takiri, iriitaki ipaitai-tziri “Kamaari,” ipaita aajatzi “Mishatantaniri.” Iriitaki nintatsiri yamatawitiri maaroni atziri ikaratzi nampitarori kipatsiki. ¹⁰ Nokimataitatzii ñaawaita-naintsiri sintsiini inkitiki, ikantzi:

Yitaita-nakaro ipinkathari-wintantzi Pawa,
yitaita-nakaro ñaakan-tziro isintsinka, iwawisaa-kotantai.
Yitaita-nakaro aajatzi Saipatzii-totaari ityaankakiri.

Tima itziryaakiri kamanta-kota-piinta-kiriri apaitziri “iyikiiti.”
Kitaitiri aajatzi tsitiniri kamanta-kota-piintziri Awawani.

¹¹ Tima yokaiti ipaitai-tziri “iyiki” yoitsinampajiri irirori Kamaari,
tima ikamawintairi Ipiraitari, kapathanka ikantaka ikamaki.
Irootaki imatantaarori aajatzi irirori ikinkithatairo ñaantsi,
iwinthataaro irirori inkamawintairi Saipatzii-totaari.

¹² Irootaki pintharowintan-tyaari awirokaiti inkiti-satzi.
Inkanta-machiitimi awirokaiti kipatsi-satzi, aajatzi nijaa-wiri,
Tima katsima ikantanaka Kamaari itziriyai-takiri tsika pisaiki,
Iro ikatsimatan-takari, tima iyotzi oyotapaaka kapichiini.”

¹³ Ikanta ñaakairo Kyaatsi itziriyai-takiri kipatsiki, yitanakaro ikimaatsita-kaawaitakaro kooya owaiyan-takiriri siramparyaa-niki. ¹⁴ Iro kantacha, tzimanaki apiti osiwanki, iroowaitaki isiwanki pakitha. Iro arantanakari ojatro otzisi-masiki, osaika-pithatiri intaina maranki. Ari awisaniintanaki mawa osarintsi osaikawaiti anta. † ¹⁵ Ikanta iririiti maranki yoimisitowanaki nijaa ipaantiki, iroowaitanaki antaraanani nijaa. Inintawita iwinkiro aririka oonka-kota-nakya. ¹⁶ Iro kantacha, tankanaki kipatsi, oniyaita-wakiro nijaa, ari okanta awisakotan-takari kooyara. ¹⁷ Ari opoña ikatsima-pirotanaki kyaatsi. Jataki iwaiyirityaari pasini otomiiti iroka kooya. Iriiyitaki isiyakaa-wintaitzi kimisanta-kirori ikantakaantani Pawa, akowinta-naarori ñaantsi ikinkithata-koitziiri Jesús Saipatzii-totaari.

13

Apiti kowiinkari owantaniri antami-wiri

¹ Ikanta nokatziya-paaka inkaari-thapyaaki. Noñaatzii isitowanaki nijaaki aparoni kowiinkari owantaniri antami-wiri. Tzimatsi okaratzi 10 ichii, aajatzi 7 iito. Yamathai-yitakiro ichii-payi. Tzimatsi isankinai-takiri iitoki, ithainka-tasorintsi-waitaitzi. ² Yoka owantaniri iriwaitaki ikaninatzi kashikari. Irooma iitzi-payi iriwaitaki maini. Iroowaitaki ipaanti kashikari. Iriitaki opakiriri isintsika kyaatsi, iriipiro ipinkathari-wintan-tanaki yoka owantaniri. ³ Okanta aparoni iito yoka owantaniri kimiwaitaka iwamaita-kiromi, iro kantacha aajatzi añaaji. Oshiki ipampoyaa-winthata-nakiri osaawi-satziiti, ikimisanta-nakiri. ⁴ Oshiki impinkathata-nakiri, iriitaki itharowintan-nakari, ikantajiitzi: “¿Tzimatsima monkaratyaarini yoka owantaniri? ¿Tzimatsima oitsinampairini?” Ari ikimitai-takiriri aajatzi kyaatsi, itharowintan-tanakari, tima iriitaki opakiriri isintsika yoka owantaniri.

⁵ Isinitai-takiri ñaawaita-piinti yoka owantaniri, ithainka-tasorintsi-waitanaki. Iriitaki yaminaitaki impinkathariti, ikaratzi 42 kasiri ipinkathari-wintantaki. ⁶ Oshiki ithainka-tasorintsi-waitaki ipairyaa-waita-sitakari Pawa, ipairyaa-waita-sitakaro tasorintsi-thaanti, ipairyaa-waita-sitakari inkiti-satzi. ⁷ Iriitaki owayirityaarini yasiyitari Pawa, inintzi yoitsinampairi. Iriitaki yaminaitaki impinkathari-wintairi ikaratzi shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, nampiyitarori tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori ñaani tsika-rika-payi, ikaratzi ipinkathari-wintan-tziri tsika-rika-payi. *

⁸ Oshiki ipinkathata-nakiri osaawiki-satziiti kaari sankinata-kota-chani tsika isankinata-koyitaka iyosiitai-takiri pairani iwitsikan-taita-karori kipatsi, inkarati yañaakai-tairi, ikaratzi ikamawintairi Ipiraitari. †

⁹ Kowirori inkimathatiro iroka, inkimisanti:

¹⁰ Inkarati iminkyaa-waitaiti, ¡lmatiroota!

Inkarati wamaantyaaroni sataa-mintotsi, ari inkimitai-tairi apaata irirori iwamaan-taiyaari sataa-mintotsi.

† **12:14** Ari awisaniintanaki mawa osarintsi = aparoni osarintsi, osarintsi-payi ipoña kashitani osarintsi * **13:7** yasiyitari Pawa = kitisiriri † **13:8** Ipiraitari = cordero

Irootaki yoisokirotan-tyaarori inkimisantairi yasiyitari Pawa.

¹¹ Ipoñaa noñaaki pasini kowiinkari antami-wiri isitowanaki kipatsiki. Tzimatsi apiti ichii, iroowaitaki otapo-tirimpita ichii ipiraitari. Iriitaki ñaawaita-paintsiri, isiyapaakari kyaatzi. ¹² Yoka antami-wiri otzimi-motziri isintsinka. Ipasankyaa-wakari itakarori owantaniri iwamawitai-takari iito, aajatzi añaaji. Isintsitakiri atziri-payi impinkathatairi itakarori owantaniri. ¹³ Tima iñaakan-tapaaki kaari iñaapiintaitzi. Ithonka iñaayitakiri maaroni atziri iwayiitaki ookatha-rontsi. ¹⁴ † Oshiki osaawi-satziiti yamatawitan-takari isintsinka ipasankyaa-kirira itakarori owantaniri iwamawitai-takari iitoki. Isintsita-nakiri atziri-payi iwitsiki isiyakaaro itakarori owantaniri. ¹⁵ Ikanta yoka antami-wiri, itasonkakiri osiyakaarontsi, añaanaki. Ari iñaawaitanaki. Yapirotakiri iwamaakiri kaari pinkathatirini. ¹⁶ Ikintako-tamakota-kaantakiri atziri-payi, imatakiri pasini-payi irako-piroki. Ithonka ikinta-kota-kaantakiri atziri-payi, antari-payi, iinchii-riki-payi, asinonkainkari-payi, ashaarantaniri-payi, ompirataniri-payi, otzikataari-payi, maaroni. ¹⁷ Iriima kaari ikintako-tamakoitzi, ti isinitaitiri yamananta-waiti, aajatzi impimanta-waiti. Irootaki onkowa-pirotan-tyaari inkinta-koitiniri iwairo owantaniri maaroni atziri-payi. Intzimayiti pasini inkinta-koita-kiniri osiyawitarori iwairo. ¹⁸ Aparoni yotaniri, ari onkantaki inkimathatiro iroka osiyakarori iwairo owantaniri. Tima iroka osiyakarori iwairo, irootaki isankinai-tziri “666.”

14

Iwanthaani karatatsiri 144,000

¹ Ipoñaa napiitakiro naminanaji, noñaatziiri Ipiraitari ikatziya otzisi Kisakowintoniki. Ari itsipayitakari karatatsiri 144,000 kintako-tamako-yitakarori iwairo irirori, aajatzi irasi Asitariri. ² * Nokimatzi poimata-naintsiri inkitiki iroowaitaki owaryiinkaati nijaa, iroowaitaki sintsiri ookatha-rontsi, iroowaitaki ipiyompi-waitaitzi. ³ Irootakira owakirari panthaantsi nokimakiri. Iriira panthaa-jiitatsi karatain-tsiri 144,000 ipinakowintairi Ipiraitari. Itapothai-takari ipanthaa-wintziri saikaintsiri saika-minto-tsiki, ari ikatziyi-kari aajatzi 4 inkiti-wiri, ipoñaa antari-kona-payi. Iriira yosiitacha ipanthaa-jiitaki yokaiti, tikatsira pasini matironi impanthairo. ⁴ Yokaiti karatain-tsiri 144,000, kitisiriri inayitatzii, ti yantayitiro karipiro-yitatsiri imayimpi-yitiro kooya. Iriiyitaki oyaata-piinta-kiriri Ipiraitari tsika-rika ikinayitzi. Iriiyitakira yitakari yasitaari Pawa, irijatzii yasiyitakari Ipiraitari. ⁵ † Ti inthayi-waantiniti, ti ontzima-waiti iyaari-piro-sirinka ompaityaa inthaiya-koitiriri isaikira Pawa.

Ikamantantakiri mawa Maninkari

⁶ Ipoñaa noñaaki yarapaaki inkitiki pasini Maninkari, ikinkithata-kaapaakiri osaawisatzi ikaratzi ipinkathari-wintai-tziri tsika-rika-payi, shininkata-wakaa-chari tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi, nampiyitarori tsika-rika-payi. Ikinkithata-kota-paakiniri kanta-ita-chani Kamiithari Ñaantsi. ⁷ Ikaimaa-pirotatzii, ikantzi: “Pimpinkathatiri Pawa. Pintharowinta-jyaari. Tima irootzi-mataki yaminakoi-tairo okaratzi yantaitakiri. Irootaki piwisiryawintan-tyaariri owitsika-kirori inkiti, kipatsi, inkaari, aajatzi nijaa-payi.”

⁸ Ipoñaa ipokapaaki pasini Maninkari, sintsiini ikaimapaaki, ikantzi: “Yapathakiro-ryiitakiro antaroiti nampitsi Kompijaari. Yapiroi-takiri atziri-payi nampitan-tarori, aakowintarori imayimpi-waitaki. Tima ikaima-siritakiri pasini-satzi atziri-payi imatakotiri okaratzi yantayitakiri irirori. Okimiwaitakaro isinkita-tyiirimi okanta imayimpita-kaanta-kariri.”

⁹ Ipoñaa ipokapaaki pasini Maninkari, mawatatsiri, ikaimapaaki sintsiini ikantzi: “Itzimi-rika pinkathata-kiriri owantaniri, pinkathata-kirori aajatzi isiyakaaro, itzimi-rika kintako-tamako-yitakarori iwairo, irakoki, ¹⁰ iriijatzitakira inkisa-niinta-yitiri Pawa. Onkimiwaita-jyaaro yoitaatyirimi piyanta-tsiri. Antaroiti inkimaatsita-kaayita-jyaari intaajiri, yatsipita-jyaaro kachaari, kitiri-moito onkantajyaa, oshiki ositzinka. Ari iñaayitajiri maaroni Maninkariiti tasoritsitain-tsiri, ari inñiri aajatzi Ipiraitari. ¹¹ Irasi iwiro inkimaatsita-jyaaro kachaari, kitaitiri aajatzi tsitiniri, airo otsiwaka-paintzi kapichuini. Ari inkimitaa-jyaari ikaratzi pinkathata-kiriri owantaniri, pinkathata-kirori isiyakaaro, kinta-kota-karori aajatzi iwairo.”

¹² Irootaki inkamai-tantyaarori yamawiwainiti yasiyitari Pawa, imonkarata-piintairo ikantakaan-taitziri ikimisantairira Jesús. †

‡ 13:13 iwayiitaki ookatha-rontsi = paamari iwayiitakiri inkitiki * 14:1 Ipiraitari = Cordero † 14:12 yasiyitari Pawa = kitisiriri

¹³ Ipoñaá nokimatzií iñaawaitanaki aparoni inkiti-satzi, ikantzi: “Pisankinatio iroka: Aririka inkamayiti ikaratzi yasitaari Awinkathariti, kimosirira inkantajyaa.” Irojatzí ikantanakiri Tasorinkantsi, ikantzi: “Omatyaata, tima ti onkowa-jaantyaa iroñaaka iñaasintsi-siri-waitajyaa, kamiitha imakoryaa-waitzi, yanintaa-waita-paaro okaratzi yantawintakiri.”

Yawiikitai-tajiri kipatsiki

¹⁴ Ipoñaá okoñaata-paaki kitamaarori minkori, noñaatziiri isaikaki kimitakarori Itomi Atziri. Yamathaitakari ooro, yairikaki thoyimpiyaa-nikiri kotsiro. ¹⁵ Ipoñaá isitowanaki tasorintsi-pankoki pasini Maninkari, ikaima-kota-paakiri sintsiini thointain-chari minkoriki, ikantziri: “Sampai-nkatakira pankirintsi, pawiikitan-tyaaro piyotsiroti.” ¹⁶ Ikanta yoka saikaintsiri minkoriki, itotantakaro iyotsiroti, yawiikitantaki kipatsiki.

¹⁷ Ikanta pasini Maninkari saikantarori tasorintsi-panko anta inkitiki, sitowanaki irirori, irojatzí yairikaki thoyimpiyaa-nikiri kotsiro. ¹⁸ Ari isitowanaki pasini Maninkari ipoñaanakaro taaminto-tsiki. Ijata-sita-nakiri isinitai-takiri inkimpoyiuro paamari. Ikaima-kota-nakiri sintsiini pasini airika-kirori kotsiro, ikantziri: “Pinchika-yitiro kithoyitain-tsiri kipatsiki, tima irakayitaki.” † ¹⁹ Tima imatakiro Maninkari, ichikakiro kithotain-tsiri kipatsiki, ipiyotakiro inchato-naaki, inkawirinkaitiro. Iro siyakaawintacha iroka tsika inkantyya Pawa iwasankitaajiri kaari-piro-siririiti. ²⁰ Imitakiro maaroni chochoki ikawirinkai-takiri othapiki nampitsi, sitowanaki iraantsi anta inchatonaki. kimiwaitaka ari anaanakiro nampitsi. Owiraakari ipaantiki ikyaaokitari ooaankanaatanaki iraantsi. Jataki intaina onkaatyaa. §

15

Maninkari-payi amironi apaata 7 owasankitaantsi

¹ Ipoñaá noñaaki pasini aamparintsi inkitiki. Iroopiro okantaka, okiryaaantzi ikantawintai-tanakaro. Tzimatsi ikaratzi 7 Maninkari. Iriiyitaki onasiyita-karori iwasankitaan-tayitaki. Tima okaratzi yantayitakiri Maninkari, ari omonkaratari iñiitziuro iyatsimanka Pawa.

² Ari noñaaki aajatzi aparoni inkaari, okimiwaitakari aminaarontsi. Iro kantacha morikathaitaki iroka inkaari. Ari ikatziya-yitakari oitsinampaa-kiriri kowiinkari owantaniri aajatzi isiyakaaro. Yairika-yitakiro iwiyompi-minto ipawajiriri Pawa. Iriiyitaki kaari kintako-yityaaroni iwairo kowinkari. ³ Irootaki ipanthaaj-jiitziuri yokaiti ipanthaakiri pairani iwaisatzitini Moisés. Ipaitai-tziro “Iwanthaani Ipiraitari,” okantzi: Nowinkathariti Pawá, Sintsi-pirori, Iroopiro okanta pantakiri, okiryaaantzi ikantawintai-tanakaro. Panta-piintakiro awiroka tampatzikari aajatzi iroopirori. Awiroka pinkathari-wintairiri atziri-payi.

⁴ †Tzimatsima kaari pinkathata-jimini, kaari tharowintyaamini? Apaniro awiroka pitasorintsi.

Ari impokasi-yitimi maaroni pasini-satzi, tima awiroka impinkathatairi.

Tima piñaakan-takiro oshiki okamiithataki pantayitakiri. *

⁵ Ipoñaá noñaaki inkitiki tasorintsi-panko, asityaanaka tasorintsi-naki-pirori. ⁶ Ari isitowa-nakiri 7 Maninkari-payi owasankitaan-tatsini. Kitamaaro okantayitaka iithaari, siparyaa-piro-waitaki owaniinkataka. Ithaanakari ityaampyaari iwitsika-masi-tziri ooro ⁷ Ikanta aparoni inkiti-wiri karatsiri 4, ipayita-wakiri Maninkari-payi aparoni pajo. Kimiwaitaka anta pajoki, ari ojakita-kyaami iyatsimanka Pawa, asi owirori yañaanitaji. ⁸ Kachaaryanka onkanta-nakyaa tasorintsi-panko, okantakaaro iwaniinkaro Pawa aajatzi itasorinka. Tikatsi kantironi inkyyi tasorintsi-pankoki irojatzí onkaran-tapaakyaari iwasankitaantaki Maninkariiti.

16

Pajonaki-payi ojaikitaka katsiman-kantsi

¹ Nokimatzií tasorintsi-pankoki, ñaanata-nakiriri 7 Maninkari-payi, ikantziri: “Pijati pisakotiro kipatsiki okaratzi jaikitain-chari 7 pajonakiki kimitakarori iyatsimanka Pawa.”

† 14:18 kithoyitain-tsiri = uva § 14:20 intaina = 1600 estadio, 300 kilómetro, iro kimitakarori aririka aniiti onkarati 7 kitaitiri * 15:4 tharowintyaamini: wairontsi

² Arira yitanakaro aparoni Maninkari isakotakiro kipatsiki jaikitain-chari iwajoniki. Ari omapoka-sita-nakari antaro ipathaa-waitanaki ikaratzi kinta-kota-karori iwairo kowiinkari owantaniri, ikaratzi pinkathata-kirori isiyakaaro.

³ Ikanta pasini Maninkari isakotakiro inkaari-masiki jaikitain-chari iwajoniki. Okimita-nakaro iraantsi inkaari, yapirotaka ikamaki saikantarori.

⁴ Ikanta pasini Maninkari isakotakiro nijaa-masiki, oyaapiiki nijaatinka-masi jaikitain-chari iwajoniki. Opyaanakaro iraantsi nijaa-payi. ⁵ Nokimatzi iñaawaitanaki Maninkari iwaitakiri yaamaako-wintyaari nijaa-wiri, ikantanaki:

Tasorintsi, añaanita-tsiri, yañaitaka pairani, tampatzika-siriri pinatzi awiroka, tima awiroka amina-kotaironi kamiitha iroka-payi.

⁶ Tima inkaratzi owamaayita-kiriri pasiyitari, ikaratzi kapathai-nkata-kaakiriri Kamantan-tzinkari-payi iwamaayitakiri, iriiyitaki iroñaaka iirironi iroka iraantsi.

Tima irootaki inintatziiri.

⁷ Ipoña nokimaki iñaawaitanaki yokaiti saikatsiri taaminto-tsiki, ikantajitanaki:

¡Ariwi! Nowinkathariti Pawá, okaratzi pinintakiri pantiro tampatzika okantayitaka. Iroopirori onatzi.

⁸ Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro ooryaatsiriki jaikitain-chari iwajoniki. Imapoka-sitanaka ooryaatsiri itsiyanakiri atziri-payi. ⁹ Tima antaro itsiyakiri atziri-payi ooryaatsiri, iro opoñaan-tanakari ithainka-tasorintsi-waitanaki, ipairyaa-siwaita-nakari Pawa, asitarori isintsinka, owasankitaan-tatsiri. Ti onkantzi-mowaityaari impiya-siriyitai impinkathatairi Pawa.

¹⁰ Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro tsika ipinkathari-wintantzi owantaniri jaikitain-chari iwajoniki. Antaroiti otsitini-kitanaki. Antaro yasinonkaa-yitaka atziri-payi anta, yatsika-waitakiro inini ikimaatsi-waitaka. ¹¹ Ari ithainka-tasorintsi-waitanaki, ikisima-waita-nakiri Inkiti-satzi Pawa, tima oshiki ikimaatsi-waitaka, oshiki ipathaa-waitaki. Iro kantacha ti iwashaanta-tzimaityaaro iyaari-pironka.

¹² Ikanta pasini Maninkari, isakotakiro Antaraa-niki nijaa jaikitain-chari iwajoniki. Omapoka-sitanaka opiryaatanaki. Kantatsi imontyaa-yitapaaki pinkathari-yitatsiri tsika isitowa-kirotsi ooryaatsiri, iwayirityaa. ¹³ Ipoña isitowanaki piyari ipaantiki kyaatsi. Isitowanaki aajatzi piyari ipaantiki owantaniri, ari okimitakari ipaantiki thayinkari kamantan-tzinkari, isitowanaki piyari. Ikaratzi piyari sitowayita-paintsiri, iriiwaitaki mashiro, ¹⁴ kantatsi yantayitiro kaari iñiita-piintzi. Ithonka ijatasi-yitakiri ikaratzi pinkathari-yitatsiri kipatsiki. Iñaanta-kaayitakari iwayirita-kaiyaari, impiya-paititakirika Pawa Sintsi-pirori. ¹⁵ (Pamini, nonkimita-pajyaari kosintzi aririka nonmpiyakiri. Kimosiri inkantyaaa aamawinta-jyaanani, kimitakarori owirori okaakiini iithaari inkini inkithaata-nakyaaro, airo isiyantanaka isapoka-mirikiti, iwaañai-tairira.) ¹⁶ Ipoña yokaiti piyari, yapatoyitakiri pinkathariiti Owayirii-toniki. Iñaani Heber-iiti, ikantatziro "Armagedón."

¹⁷ Ikanta owiraanta-paakarori Maninkari, isakotakiro tampyainkaki jaikitain-chari iwajoniki. Ikimaatzi kaimanain-tsiri tasorintsi-pankoki, osaikira saika-mintotsi, ikantatzi: "¡Ari othonka-paaka!" ¹⁸ Ari iñiitakiro omorikanaki ookatha-rontsi, antaro okaminitaki, ikimaatzi aajatzi antaro onikanaka kipatsi. Ti iñiita-piintiro kimitakarori iroka onikaro, irojatzi pairani owakira itzimayitan-tanakari atziri-payi kipatsiki. ¹⁹ Okanta antaroiti nampitsi Kompijaari, mawakota okantanaka otankanaki. Ari apirotakari aajatzi oporokanaki nampitsiiti tzimayita-tsiri kipatsiki. Iro kantacha ti imaisanta-tzimaityaari Pawa Kompijaari-satzi, imapiro-waitakiri iwasankitaan-takari iyatsimanka. ²⁰ Ari apirotakari maaroni othampisi, ti iñiitairo. Ari okimitakari aajatzi otzisi-payi. ²¹ Tima paryaapaaki tinayita-tsiri jiriniki, anawyaayitapaakiri atziri-payi. Iro kantacha aikiro ijatakaa-nakitziro ithainka-tasorintsi-waitanaki, ikisima-waita-nakiri Pawa, tima imapirotakiro ikowiinka-pirotakiro Pawa. *

17

Iwasankitaitiro kimitakarori antaro mayimpro

¹ Ipoña ipoka-sita-paakina aparoni Maninkari karatatsiri 7 airika-yitakirori iwajoni, ikantapaakina: "Pimpoki, piñiitiro tsika inkantaitiri iwasankitaitiri atziri-payi, tima ikimiyitakaro aparoni mayimpro saika-thapyaatan-takarori oponkityaayita nijaa." ² Iroka osiyakarori mayimpro, kimiwaitaka iroomi imayimpi-yitakimi ikaratzi pinkathari-wintan-tatsiri nampitsiitiki. Okimiwaitakaro aajatzi, apirota-kirimi

* 16:21 tinayita-tsiri = aparoni talento, 40 kilo

osinkiyita-kirimi kipatsi-satziiti. ³ Ipoñaá jatasirin-katanakina otzisi-masiki. Ari noñaakiro aparoni kooya okyaa-kotakari kityonkari owantaniri, okaratzí 7 iito, 10 ichii. Tzimatsi wairontsi-payi sankinatain-chari iwathaki, ithainka-tasorintsi-waitaitzi. ⁴ Okithaataro iroka kooya, okityonka-masitatzii, ipoñaá ojonkiro-masitzi aajatzi. Kamitha iwaniinkai-tantakaro ooro, aajatzi poriryaari mapikii. Airika-nakitaki iwitsikaitziri ooro. Kimiwaitaka ari ojaikita-kyaaami oyaaripironka, aajatzi omayimpinka. ⁵ Tzimatsi sankinatain-chari otamakoki, kaari ikimatha-witaita pairani, okantzi: “Antaro Kompijaari, Antaroiti Mayimiro, Kisaniinta-pirotaaro Kipatsiki.” ⁶ Namina-pirota-nakiro iroka kooya, osinkita-tyaaro iriraani yasiyitaari Pawa ikaratzí iwamaitakiri, iriraani aajatzi ikaratzí iwamaitakiri ikinkithata-kotairi Jesús. Ikanta noñaakiro iroka, oshiki nokiryaa-winta-nakiro. *

⁷ Ipoñaá ikantana Maninkari: “¿Paitama pokiryaa-wintan-tarori iroka? Aritaki nonkantakimi opaita siyakaa-winta-chari, tira iyotako-witai-tyaaro pairani iroka kooya, aajatzi yoka owantaniri okyaa-kotakari, oshikita-tsiri iito, aajatzi ichii. ⁸ Itzimataka pairani isiyakaa-wintai-tsiri owantaniri, ti iñiitiri iroñaaka, iro kantacha irootaintsi isitowi impoñaá-kyaaaro omoro-naki inthopointa-pirota-tsiri, aritaki iwamaitajiri. Iriima kipatsi-satziiti, kaari sankinata-kota-chani pairani iwitsikan-taita-karori kipatsi, oshiki yokiryaa-winthata-nakiri yoka owantaniri. Tima airo ikimathatziro opaita kanta-kota-chari: ‘Itzimataka pairani, ti iñiitairi iroñaaka, irootaintsi impiyaki.’ ⁹ Omatantyaari inkimathaitiro iroka, okowa-pirotatyaá ontzimi yotanitaantsi. Karatain-tsiri 7 iitontsi okyaa-kotakari kooya, iro siyakaa-wintacha 7 otzisi. ¹⁰ Tzimaki pairani ikaratzí 7 pinkathari-winta-kirori anta. Aritaki yiiisnampaitaki ikaratzí 5 pinkathari. Tzimatsi aparoni pinkatha-ritatsiri iroñaaka. Iriima pasini, iriitaki pinkatha-ritatsini apaata, tikira-mintha intzimi. Yoka owiraantyaaroni kapichiini impinkathariwita-paintyaa, airo osamani-pirotzi. ¹¹ Yoka owantaniri tzimita-chari pairani, kaari iñiitzi iroñaaka, pasini inatzi, iriitaki karatapain-tsini 8. Iro kantacha ari isiyawita-paakyaari pasini karatain-tsiri 7 pinkathariiti. Ari yapiro-tzimaitai-takyaari. ¹² Irooma karatain-tsiri 10 chiitsi, osiyakaa-wintari pinkathariiti, karatatsiri 10. Tikiraata impinkathari-wintan-tayiti irirori. Tima aririka impinkathari-wintan-tanaki owantaniri, iriyyitaki intsipayitaari impinkathari-wintanti. Airo osamani-piro-tzimaita, apatziro isirinka-paintyaa kapichiini ooryaatsiri. ¹³ Yokaiti pinkathariiti yaapatyaa-kota-wakai-yaaro yantiri. Naapinkatha inkantiri owantaniri, airo ipiyatha-waitari. ¹⁴ Oshiki iwayiri-winthatyaari Ipiraitari. Iro kantacha Yoka ipiraitari, iriitaki oitsinampaan-tatsini. Tima iriitaki ompirayitari ompirayitan-tachari. Iriitaki pinkathari-wintziri pinkathari-wintan-tatsiri. Intsipayitajyaari irirori ikaratzí ikaima-siri-yitairi, ikaratzí iyosiitai-takiri, ikaratzí iriipi-ro-winta-kiriri.” †

¹⁵ Ipoñaá ikantakina aajatzi Maninkari: “Iroka oponkityaa-yitari nijaa osaika-thapyataan-takari kooya, iriira siyakaa-winta-chari atziri-payi nampiyatarori tsikarika-payi, piyoyitain-chari tsika-rika-payi, ikaratzí ipinkathari-wintai-tsiri tsika-rika-payi, kimathata-wakaarori iñaani tsika-rika-payi. ¹⁶ Yokaiti atziri-payi saikantarori 10 nampitsi, osiyakaa-wintakari 10 chiitsi, ari inkisaniinta-nakiri saikantarori nampitsi osiyakaa-wintakari kooya. Ari inkimitaa-kirori aajatzi owantaniri oshiki inkisaniinta-nakiro. Onkimiwaityaaroni isapoka-tyiromi kooya, iwawatha-waitakyaaroni, intaawaita-kiromi. Tima yapirotakiro nampitsi osiyakaa-wintakari kooya. ¹⁷ Iriitaki Pawa kantakaarori aapatyaa-wakaan-takarori antayitziro iroka-payi. Irijatzi kantakaarori ikimisantan-takarori owantaniri. Irootaki yantaitiri, irojatzí omonkaran-takyaari ikantakiri Pawa. ¹⁸ Ari okantakari, tima iroka kooya irootaki siyakaa-wintacha antaro nampitsi. Tima inkarati saikantarori iroka nampitsi, ipinkathari-winta-witakari nampiyatarori pasiniki nampitsiiti.”

18

Yapatha-kiro-ryiitakiro Kompijaari

¹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, noñaatzii ishaawiinka-paaki pasini Maninkari. Otzimi-motziri irirori oshiki isintsinka, oshiki iwaniinkaro. Yoorinta-paakiro kipatsi.

² Ikaimapaaki, ikantzi:

Yapatha-kiro-ryiita-kirora antaro nampitsi Kompijaari.

Apatziro inampitaaro anta nasiyita-chari piyari-payi, isaikayitaji anta maaroni kamaari-yitatsiri.

Ari inampitaarori aajatzi nasiyita-chari tsmiri ipinkai-tziri owapiintariri kaminkari.

* 17:6 yasiyitaari Pawa = kitisiriri † 17:14 ipiraitari = oisha = cordero

³ Tima atziri-payi ikaratzi saikawita-chari nampitsiki osiyakaa-wintakari kooya, ashaaranta-piro-yiwitaka,

Iyompari-waita-piinta-witakari atziri-payi saikayita-tsiri pasiniki nampitsi.

Ikaima-siri-yitakiri atziri-payi isiya-kota-jyaari tsika ikantayi-witaka iriroriiti apatziro ininta-piro-yitziro awaararonsi, aajatzi iniwita-siwai-winthatari.

Irootaki kaari iŋaantaro inkinatyaari Pawa, ikimita-kotakaro kooya mayimpuro.

Osiyawaitakaro isinkita-tyiiaaromi awaararonsi, irootaki yantayitan-takarori kimi-takarori mayimpitaantsi.

⁴ Ipoŋaa nokimaki yapiita-nakiro iŋaawaitzi inkiti-satzi, ikantzi:

Ashininkaiti, airo pintsipatari saikantarori nampitsi osiyakaa-wintakari kooya,

Airo pitsipataari pinkaaripiro-siri-waiti,

Pitsipatari = kari iwasankitaitari.

⁵ Tima inkinkithasiritiro Pawa iyaari-pironka,

kimiwaitaka owajinoka-kyaami iyaari-pironka inkitiki, ari opiyotakari.

⁶ Pinkisa-kowinta-jyaari, papii-piitiri piwasankitairi.

Tima iroka kaari-pirori siyakaa-winta-chari omirita-kaakariri kooya sinkitan-tatsiri,

Poipyiinro iroori, tontaaki pinkantakiro.

⁷ Ampinaasi-waitaka okanta-piintzi iroori: 'Naaka pinkatharo, airo iŋiitana nasinonkaa-waityaa nonkimita-kotyaaro kinankaro.'

Tima oshiki okimosiriwinta-piro-waitakaro owaniinkatani, aakowintakaro omayimpi-pirowaitaki.

Irootakira oŋaantyaarori iroŋaaka onkimaatsi-piro-waitajyaa.

⁸ Irootaki omapokan-tajyaari iwasankitajiro aparoni kitaitiri,

Aritaki omantsiyataki, onkimaatsi-waitajyaa, ayimatajiro otashi,

impoŋa intayii-tajiro.

Iriitaki mataironi Awinkathariti Pawa iwasankitajiro.

Tima ontzimi-motziri irirori isintsinka.

⁹ Aririka iŋiitakiro oyachaarinka ontaajyaa nampitsi osiyakaa-wintakari kooya,

oshiki iwasirita-kotai-tyaaro, yiraako-waityaaro pinkathariiti, tima iriitaki tsipata-kariri ikaratzi saikanta-karori yantayitziro osiyayitarori mayimpitaantsi. ¹⁰ Intaina inkatziya-

yitaki yokaiti intharowan-tajyaaro iwasankitai-takiri, inkanta-jiiti:

!Ikanta-machiitziro nampitarori Kompijaariki!

Iroopiro-waiwitaka nampitsi.

¿Okatzimatakama iwasankitai-takimi? Tikira isirinka-pirotaa-jaiti ooryaatsiri.

¹¹ Ari inkimita-kyaari ikaratzi iyomparita-piintakari, oshiki iwasirita-kotyaari, yiraako-waityaari, tima tikatsi iyomparitajyaa. ¹² Tima iyompari-wita-piintakari

yooroti, iiriikiti, poriryaari imapini kisori kitamaarotaa-nikiri pinapirota-chari, nasiwai-yitachari kithaarintsi, kitamaaro-masiri, jonkiro-masiri, kityonka-masi-pirori, karini-

masiri. Tzimayi-witacha osiyarori santari. Tzimayi-witacha iwitsikani ipothoyitakiri kamiithaini, chiitsi, incha-kota pinayita-chari, asiroyita-tsiri, mapipayi. * ¹³ Tzimayi-

witacha mitaki, tzimayi-witacha nasiwaita-chari kasankari, tzimayi-witacha iraitsiri, tzimayi-witacha owaaki incho kimitariri yiinkantsi, tzimayi-witacha opani iwait-

ari, tzimayi-witacha ipira-payi, ikyakoitari, isiyako-minto, tzimayi-witacha aajatzi impiratani-payi. † ¹⁴ Inkanta-jiitzi:

Ari othonka-paakari chochoki-payi piniwita-piintakari.

Ti ontzima-yitaji awaararo pininta-piintakiri, ari okarata-paaki owaniinkata.

¹⁵ Intaina yaminako-yitairo iyomparita-piintari, tharowa inkantyya airo itsipatai-tantari iwasankitai-takiri. Antaroiti yiraa-kotyaaro iwasirita-kota-nakyaaro. ¹⁶ Inkanta-jiitzi:

!Ikanta-machiitziro nampitarori anta! Iroopiro-waiwitaka nampitsi.

Tzimayi-witacha oshiki iroopirori kitamaaro-masiri imanthaki, jonkiro-masita-tsiri, aajatzi kityonka-piro-masita-tsiri.

Tzimayi-witacha oshiki yooroti, kisokiri kitamaarotaa-nikiri pinapirota-chari.

¹⁷ Apatziro isirinka-niintanaka kapichiini ooryaatsiri, ari yapirotai-takiro antaro owaararo.

Ari ikimitakari saikayitain-tsiri yamaatoko-mintoki, intaina ikatziya-yitaka yamina-kotziri tsika ikanta yapirotai-takiri. Ari ipiyojiitaka ikaratzi antakoyitziro yamaatoko-

minto, itsipayitakari ikaratzi otitantarori. ¹⁸ Ikanta iŋaakiro oyachaarinka nampitsi otaaka, oshiki yiraa-kotakaro, ikantayitzi:

* **18:12** kisokiri kitamaarotaa-nikiri pinapirota-chari = perla † **18:13** ipira-payi = ganado, oisha; ikyakoitari = caballo

Tikatsi pasini nampitsi kimitai-yaaroni iroka iroopirowita.

¹⁹ Antaroiti iwasiri-waitaka, ikantajiitaki:

Ikanta-machiitzi irkaratzi nampita-karori anta.

Tima ashaaranta-yiwitakai arokaiti ajaikita-piintakiro owaararonsi amaatako-mintoki.

Tima apatziro isirinka-painta kapichuini ooryaatsiri, ari yapirotai-takirori.

²⁰ Irooma awirokai-inkiti-satzi, kitisiriri, Tyaantaariiti, Kamantan-tzinkariiti, Ontzimatyii pinkimo-siriyiti, tima ikamanta-yitzi-takai Pawa iro iwasankitaan-takariri saikantarori antaro nampitsi, ikisako-winta-yitaa-tyaami awirokaiti.

²¹ Ikanta aparoni Maninkari tzimatsiri isintsinka, yaaki antaro mapi tononka-mintotsi, yapishoonkairo inkaariki, ikantzi:

Nokimitaakiro napishoonkairo antaro mapi,

Ari nonkimitairori aajatzi antaro nampitsi Kompijaari.

Ari ompyiyaaari, airo iñiitairo.

²² Airo ikimaitairo owanthaani, onkamininkati owiyompi-minto, osonkari aajatzi otyoori.

Airo iñiitairo okaratzi owitsika-yitziro tsika-rika opaiyitari.

Airo ikimaitairo ompoimati otononka-minto.

²³ Airo iñiitairi imorikaji ootaminto.

Airo iñiitairo aawakaiyaa.

Ari okarata-paaki maaroni iroka, tima oshiki oitzinampa-siri-yitakiri pasini-satzi atziri-payi, kimiwaitaka onkisa-minthata-tyiirimi.

Tima antaroiti isintsi-yiwitaka irkaratzi iyompariwita-piintakari.

²⁴ Irootaki owatsinaa-waita-kiriri pasini-satziiti, okapathai-nkata-kaawaitakiri Kamantan-tzinkariiti. Ari okantakiriri maaroni kitisiririiti.

19

Ikimosiriwintaita inkitekti

¹ Okanta okarata-paaki iroka, nokimatzi kaminin-kata-naintsiri ikaimajiitzi oshiki inkiti-satzi, ikantzi:

¡Naamisa! Iriitaki Pawa owawisaa-koyitairi. Otzimi-motziri iwaniinkaro, aajatzi isintsinka.

² Okaratzi inintziri yantiri irirori, tampatzika okantayitaka.

Iriipirori inatzi.

Tima iwasankitaakiro mayimpiro owaaripiro-yitakiriri kipatsi-satziiti.

Ikisako-wintaari irkaratzi iwamaitakiri impiratani.

³ Irojatzii yapii-yapii-jiitzi, ikantzi:

¡Naamisa! Onkatziyain-kataiti oyachaarinka. Asi owatyiiro.

⁴ Ikanta 24 antari-kona-payi, itsipatakari 4 inkiti-wiri-payi, itiyirowa-jiitanaka, tima impinkathata-nakitziiri Pawa isaikaki irirori iwinkathari-mintoki, ikantajiitzi:

¡Omapirowí! ¡Naamisa!

⁵ Tzimatsi ñaawaita-naintsiri saika-minto-tsiki, ikantaitzi:

Maaroni impira-yitaari Pawa, piwisryaawinta-jyaari.

Piñaapinkathatairi maaroni, yitanakyaaro yanini-payi aajatzi antari-payi, maaroni.

⁶ Ipoña nokimaki kamiinkata-paintsiri, iriwaitaki yapatojiita atziri-payi, iroowaitaki oparyai-nkatzi nijaa, iroowaitaki ookatha-rontsi. Ikantaitzi:

¡Naamisa! Aritaki pinkathari-wintantai Pawa, iriitaki Awinkathari-titajyaari Sintsi-pirori.

⁷ Thami ankimo-siri-wintiri,

Thami antharowinta-jyaari,

Tima irootzi-mataki yoimosirinkiri yaawakaiyaa Ipiraitari.

Aritaki owitsikaka iinantaari.

⁸ Isinitai-takiro onkitamaaroti oithaari, ti onkipatsi-waiti, poriryaa okantaka.

Siyakaa-winta-chari kitamaarori oithaari, irootaki kamiithari yanta-piintziri kimisantzin-kariiti kitisiriri.

Yakyootairi yaawakaiyaa kimitakariri ipiraitari

⁹ Ipoña ikantapaakina inkiti-satzi: "Pisankinatiro iroka: Oshiki inkimo-siritaji irkaratzi ikamai-takiri yakyootairi yaawakaiyaa Ipiraitari." Ipoña ikantakina aajatzi: "Iroka, irootaki iñaani-piro Pawa." ¹⁰ Ari notyirowanaka nopinkathata-nakiri Maninkari, ikantana: "¡Airo pipinkathatana naaka! Ari akarajiitzi impiratai Pawa, ari nosiyami awiroka, ari nosiyakari irkaratzi oisokiro-yitakarori ikinkithata-paintziri Jesús.

Iriitaki pimpinkathati Pawa. Tima okaratziki ikinkithata-paintziri Jesús, irootaki oyosirita-kaayita-kiriri Kamantan-tzinkariiti.”

Kitamaarori ikyaakoitari

¹¹ Ipoñaa noñaaki asitaryana inkiti. Tzimatsi anta aparoni kitamaarori ikyaakotari. Iriima kyaakota-kariri, iriitaki ipaitai-tziri “Oisokirotaniri,” ipaitai-tziri aajatzi “Iriipirori.” Aririka iwaskanitaanti, tampatzika okanta. Ari okimitari aajatzi aririka iwayeritanti. * ¹² Osiyawaitakari paamari irooki. Amathai-tziitaka. Isankinatarko wairontsi kaari iyotakoitzi, apatziro iyotziro irirori. ¹³ Iriitaki kithaata-karori kithaarintsi othakakiri iraantsi. Ipaitai-tziri aajatzi “Iñaani Pawa.” ¹⁴ Tzimatsi oshiki iwayeritanti inkitiki. Kitamaaro-thaitaki okantaka iithaari, ti onkipatsi-waiti. Iriitaki oyaatakiriri kyaakoyita-kariri kitamaarori ikyaakoitari. ¹⁵ Ari ositowa-nakiri ipaantiki osiyakarori othoyimpiyaa-nikitzi sataa-mintotsi, irootaki ikyaakoitari aajatzi kyaakotapiintariri. Ti apatziro piwayjaari yokapayi, piwayita-jyaari aajatzi iwatha maaroni: ompirataari, ompirataniri, antari-konaiti, yanini-payi, maaroni.” ¹⁹ Ipoñaa noñaakiri kowiinkari owantaniri, noñaakiri aajatzi pinkathari kipatsi-satzi itsipayitakari iwayeriti. Ari ipiyoojitaki inintzi iwayeritiri kyaakota-kariri kitamaarori ikyaakoitani itsipayitakari aajatzi iwayeriti. ²⁰ Tzimatsi ipaita airikawa-kiriri owantaniri. Ari ikimitaitakiri thayinkari kamantan-tzinkari itsipata-piintakari itasonka-wintantzi. Irootaki yamatawitan-takariri ikaratzi kintako-yitakarori iwairo owantaniri, aajatzi ikaratzi pinkathata-kiriri isiyakaaro. Yoka owantaniri aajatzi thayinkari kamantan-tzinkari, yookaitakiri opaama-porinthataki paamari, okitiri-moitotaki sitziwaro okachaarinka. ²¹ Iwamaitakiri maaroni kimisanta-nakiriri, ithatzinki-tantakari sitowapain-tsiri ipaantiki kyaakota-kariri kitamaarori ikyaakoitari. Kimatzii-piro-jiitaka tsimiri-payi.

20

Oshiki osarintsi onkarati 1000

¹ Ipoñaa noñaaki yayiita-paaki pasini Maninkari. Yairikakiro yasitayaan-tyaarori omorona inthopointa-pirota-tsiri. Yairikakiri aajatzi antaroiti asirotha. ² Yaakiri kyaatsi, maranki tzimaitain-chari pairani. Iriitaki Kamaari, Mishatantaniri. Yoosotakiri onkarati 1000 osarintsi isaiki. ³ Ari itziriyaa-kiriri omoroki inthopointa-pirota-tsiri. Ishipitakotakiri, yowitsiñika-kotakiri airo yamatawitan-taari atziri-payi, irojatziki omonkaratantakyaari onkarati 1000 osarintsi. Aririka onkarata-paaki iroka, ari yoosoryaa-kotapaintiri kapichiini.

⁴ Ipoñaa noñaaki oshiki saika-mintotsi tsika isaikayitaji inkarati pinkathari-wintantatsini. Ari noñaakiro isiri-payi ikaratzi ithatzinkai-takiri ikimisantairori iñaani Pawa, ikinkithata-paintziri pairani Jesús. Tima yokaiti, ti impinkathatiri irirori owantaniri, ti impinkathatiro isiyakaaro aajatzi. Ti inkintako-kitamakotyaaro iwairo owantaniri, aajatzi irakoki. Iriiyitaki añaayitaa-tsiri, ipinkathari-wintan-tayitai irirori itsipataari Saipatzii-totaari, okaratziki 1000 osarintsi. ⁵ Iriima pasini ikaratzi kamayitain-tsiri, ti yañaayitaji irirori, irojatziki omonkaratan-tapaakari 1000 osarintsi. Irootaki ipaitai-tziri “Itarori Añaantsi.” ⁶ Kimosiri inkantajyaa apaata inkarati piriintaa-chani ipaitaitakiri “Itarori Añaantsi.” Tima kitisiriri inayitaji. Airo yapiitajiro inkamayitaji. Irasi iwiro yañaayitaji, iriitaki kimitajyaarini Impira-tasorintsitaari yantawaitainiri Pawa, yantawaitainiri aajatzi Saipatzii-totaari. Ari itsipataari ipinkathari-wintantai okaratziki 1000 osarintsi.

⁷ Aririka omonkaratakyaa 1000 osarintsi, aritaki imisitowaita-paintiri Kamaari yasitakoi-takiri. * ⁸ Aririka isitowapaji, yitapajyaaro yamatawita-pajiri maaroni atziri tsika-rika inampiyitaro. Iroka nampitsi-payi ipaitai-takiro “Gog,” pasini “Magog.” Yapatotajiri maaroni anta inintzi iwayerita-kaiyaari. Intzima-piroti oshiki atziri, iroowaitaki oshikintzi impaniki nijaa-thapyaa. ⁹ Ijajitaki tsika owintini-pathatzi, intapotakiri kitisiririiti tsika ipiyoojitaka iriroriiti. Ari okaratziki intapotakiro aajatzi

* 19:11 ikyaakoitari = caballo, mora * 20:7 Kamaari = Mishatantaniri

ipaitai-tziri “Otako-pirotaaro Nampitsi.” Ari omapoka-sitajyaa omparyaa-paaki paamari, yapirotakiri maaroni. ¹⁰ Iriima Kamaari amatawitan-taniri, yookaitakiri opaama-porinthataki paamari, kitiryiinka okantaka ositzinka okachaarinka. Ari yookitai-takariri kowiinkari owantaniri, itsipatai-takiri thayinkari kamantaniri. Irasi iwiro inkimaatsi-waitajyaa anta.

Yaminakoi-tantaji kitamaaroriki saika-mintotsi

¹¹ Ipoŋaa noŋaaki antaroiti kitamaarori saika-mintotsi. Tzimatsi saikanta-karori, iriitaki apirota-jirori inkiti aajatzi kipatsi. ¹² Ari ikatziya-jiitaka kamayitain-tsiri anta kitamaaroriki saika-mintotsi, itsipayitaari antari-payi aajatzi yanini-payi, maaroni. Ari yampinai-ryaanakiro sankinarints, yampinai-ryaanakiro aajatzi pasini tsika isankinata-kotaka aŋaayitaa-tsini. Ari yaminakoi-tairo tsika isankinata-koitziri atziri-payi okaratzi yantayitakiri. ¹³ Ari ikimi-tzitakari ikaratzi piinkayitain-tsiri nijsaaki, ipiyotaka iriroriiti. Ikaratzi kamayitain-tsiri, ari isaikita-jiitaka aajatzi anta osiyawaitakaro atziri onatyimi “Kaamanitaantsi,” apakaajirimi ompirawai-witakari. Ari ikaratzi yaminakoi-tairi iriroriiti okaratzi yantayitakiri. ¹⁴ Ipoŋaa yookaita-kirori “Kaamanitaantsi” opaama-porinthataki paamari ontaajyaa. Iroka paamari paama-porinthatain-tsiri, iro ipaitai-takiri “Apitita-tsiri Kaamanitaantsi.” ¹⁵ Ari ithonka yookaitakiri opaama-porinthataki paamari ikaratzi kaari sankinata-kota-chani yaŋaayitaji.

21

Owakirari inkiti aajatzi owakirari kipatsi

¹ Ipoŋaa noŋaaki owakirari inkiti, aajatzi owakirari kipatsi. Tima apirotaka paisatori inkiti, aajatzi paisatori kipatsi. Ti iŋiitairo inkaari. ² Ipoŋaa noŋaaki okinapaaki inkitiki nampitsi tasorin-tsita-tsiri, ipaitai-tziro “Owakirari Aapatyaawini.” Iriitaki Pawa owayiita-kaanta-kirori. Owaniinka okantaka, iroowaitaki kooya owaniinkata-sitari oimintyaari. ³ Ari iŋaawaitai-tanaki sintsiini saika-minto-tsiki, ikantaitzi: jPamini! Osaiki-motajiri kipatsi-satziiti tasorints-thaanti tsika inampitaro Pawa. Tima intsipataari Pawa tsika isaikayitzi yasiyitaari. ⁴ Tima iriitaki Pawa shiapirotairini, yoimosirinka-yitajyaari. Airo ikaamani-yitaji, tikatsi katsiwaitaa-tsini, tikatsi iraaajachani, tikatsi kimaatsi-waitaa-chani. Tima ari okarata-paaki iroka-payi.

⁵ Ipoŋaa iŋaawaitanaki saikain-tsiri iwinkathari-mintoki, ikantzi: “Nowakirata-kaajiro maaroni.” Ikantanaki aajatzi: “Pisankinatiro iroka, tima iroopirori ŋaantsi onatzi, ari onkanta-jita-tyiiaani.” ⁶ Ari ikantana: “jAri owiraapaaka! Naaka osiyarori itarori sankinaritsi, aajatzi owiraantarori. Naakataki itakaan-tanakarori. Naakataki thonkaironi. Tzimatsi-rika miritatsiri, ari nomirita-kaajyaari nijaa owaŋaan-tatsiri. Impasii-tajyaari, ti ompinatyaa. ⁷ Irootaki nosinita-kiniriri oitsinampaanta-niriiti. Tima naaka Pawa impinkatha-yitai. Nonkimita-kaantajiri irirori notomiiti. ⁸ Iro kantacha airora notomitaari tharowan-taniri, kisosiriri, kisaniantaniri, owantaniri, mayimpiri, matsi, pinkathata-kiriri siyakaarontsi, thayinkariiti. Iriiyitaki taayitaa-chani opaama-pirothaataki, kitiryai-nkataan-tsiri oyachaarinka. Irootaki apitita-tsini inkamayitaji.”

Owakirari Aapatyaawini

⁹ Okanta okarata-paaki iroka-payi, ipoka-sita-paakina aparoni Maninkari owasankitaan-taniri airika-kirori iwajoni. Ikantapaakina: “Pimpoki noŋaakaimiro osiyakaa-wintari kooyaka iinantaari Ipiraitari.” ¹⁰ Yaasirin-katanakina tonkaariki otzisiki. Iŋaakakinaro antaroiti nampitsi tasorin-tsita-tsiri ipaitai-tziri Aapatyaawini, irootaki iwayiitajiri Pawa opoŋaajaro inkitiki. ¹¹ Anta nampitsiki, ari iŋiitairori iwaniinkaro Pawa, siparyaa-waitaki, iroowaitaki okanta mapiki poriryaa-tsiri, pinapirota-chari. * ¹² Antaroiti okantaka otanto-nampiro. Okaratzi 12 tsika ikyaa-piintaitzi. Tzimatsi ikaratzi 12 Maninkari aamaako-winta-yitarori tsika ikyaa-piintaitzi. Ari isankinai-takiro iwairo itomi-payi Israel. ¹³ Okaratzi mawa anta ikyaa-piintaitzi montita-kariri isitowa-pintzi ooryaatsiri. Aajatzi tsika ikyaa-pintzi ooryaatsiri okaratzi mawa. Katonko okaratzi mawa. Kiriinka okaratzi mawa. ¹⁴ Tzimatsi okaratzi 12 antaroiti mapi otzitakirori otanto-nampi. Ari osankina-yitakari 12 iwairo-payi Intyaantaariiti Ipiraitari.

¹⁵ Yoka ŋaanata-kinari, yairikaki imonkara-minto-sithaki iwitsikai-tziri ooro, irootaki imonkaratan-tyaarori otanto-nampi, aajatzi tsika ikyaa-piintaitzi. ¹⁶ Ari omonkarata-wakaa osanthatzi onampi-naki iroka nampitsi, ti anaawakaiyaa. Ikanta yitanakaro

* 21:11 poriryaa-tsiri = jaspe

Maninkari imonkaratziro tsika owiraa osanthatzi onampina, ojinokitzi aajatzi otontatzi, okaratzi 12000 siyasiyawai-mintotsi omonkarataka. † 17 Ipoña imonkaratakiro aajatzi otanto-nampi, okaratzi otontatzi 144 ikonaki. Iro imonkaratan-takari Maninkari kimitarori ikonaki atziri imonkaratanta-piintari irirori. 18 Iroka otanto-nampi, osiyawaitakaro mapi poriryaataki okantaka. Iyosiita ooro iwitsikai-tanta-karori nampitsi, poriryaataki okantaka. ‡ 19 Iroka otzinkamitakari otanto-nampi, iro yaitaki pinapiroyitachari mapiki nasiyita-chari oporiryaata-kiyitzi: nashonkaaniri, natsiryaari, kityaanikiri, § 20 kitiriri, kityonkari, kitiryainkari, anasiriki, potsitari aajatzi kitamaaroiniki. 21 Okaratakira 12 ikyaa-piintaitzi, iro yaitaki antaro-pirori mapi, kisokiri kitamaarokiri pinapirota-chari, imokayitakiro iwitsikan-takarori. Maaroni owaankiiri-tsiti nampitsi, iyosiita ooro iwitsikai-tanta-karori, poriryaataki okantaka. *

22 Ti ontzimapaji anta tasorintsi-panko. Tima iriitaki inampitantai-taari Awinkathariti Pawa Sintsi-pirori itsipataari Ipiraitari. Iriitaki impoyiita-jyaaroni tasorintsi-panko anta. 23 Ti inintai-tapajiri ooryaatsiri, aajatzi kasiri. Tima iwaniinkaro Pawa kitainkata-kaaironi. Iriitaki Ipiraitari kimitajyaarini ootamintotsi. 24 Iriitaki kitainkata-kotaironi yaniiyitajira atziri-payi anta. Pinkathariiti tzimayi-witachari iwaniinkaro kipatsiki, kamiithaini isaikayitaji anta impinkathatairi Pawa. 25 Airo otsitinitapaji, asi owairo onkaititapaji. Airo asita-nitaja nampitsi anta. 26 Ikaratzi tzimayi-witachari iwaniinkaro kipatsiki ipinkatha-witaitari, kamiitha isaikayitaji anta impinkathatairi Pawa. 27 Airo itzimaji anta kaaripirota-paatsini, airo iñiitairi antayita-jironi ipinkai-tziri, airo itzimapaji aajatzi thaiyapaa-chani. Intaini inampiyita-jyaaro ikaratzi isankinata-kotakiri Ipiraitari yañaayitaji anta.

22

1 Ipoña iñaakakinaro nijaa añaanita-kaanta-tsiri. Kitijaa-niki okantaka. Iro sitowaata-tsiri isaika-mintoki Pawa itsipatakari Ipiraitari, * 2 irootaki siyaataan-chari niyaankiniki owaankiirin-tsiki. Omontitha-mashaataka oshooka-thapyaatan-takaro chochoki añaanita-kaanta-tsiri. Okanta-tya maaroni kasiri okithotapaji osarintsiki. Otikatsita-kaantapaji osi. 3 Airo otzimapaji mishataantsi anta. Ari osaikapajiri iwinkathari-minto Pawa, aajatzi irasi Ipiraitari. Irasi iwiro impiratani-payi impinkathatairi anta. 4 Aritaki iñaaporotai-tajiri Pawa. Inkintako-tamakota-jyaaro atziri-payi iwairo Pawa. 5 Airo otsitinitapaji anta. Airo itzimapaji ooryaatsiri. Tima iriitaki kitainkataa-tsini Pawa, Awinkathari-titaari. Irasi iwiro impinkathari-wintantapaji atziri-payi anta.

Irootaintsi impiyi Saipatzii-totaari

6 Ipoña ikantanakina Maninkari: “Iroopirora iroka ñaantsi, kantatsi ankimisan-tiro.” Tima pairani iyotakaa-yitakiri Pawa Awinkathariti Kamantan-tzinkari-payi, ari ikimitaakiri iroñaaka impiratani, ityaanta-kiniri Imaninkariti iñaakayitakiri iroka-payi, irootaki iyotanta-jyaari irootaintsira omayityaa tsika-rika ompaiyityaari.

7 Iroka ikantzi Jesús: “¡Pamini! Irootaintsi nompipi. Kimosiri inkantajyaa inkarati kimisanta-kironi ikamantantai-takiri aka sankinarin-tsiki.”

8 Naakataki Juan osankinatzirori iroka. Naaka ñaakirori maaroni, naaka kimakirori aajatzi. Ari notyirrowa-witanaka nompinkathariti Maninkari ñaakaki-narori maaroni iroka. 9 Ikantanakina irirori: “¡Airo pipinkathatana naaka! Ari akarajitzi impiratani Pawa, ari nosiyakari awiroka, ari nosiyakari Kamantan-tzinkari-payi pipaiyitziri ‘iyikiiti,’ nosiyari aajatzi inkarati kimisantaironi sankina-yitain-chari aka. Iriira pimpinkathatairi Pawa.”

10 Ipoña ikantanakina aajatzi: “Okaratzi pisankinata-kotakiri awisayita-tsini apaata, airo pimana-kotziro okaratzi ikamantai-takimiri, tima irootzi-mataki iñiitiro awisatsini. 11 inkaaripiro-siri-taiti itzimi-rika kaaripiro-sirita-tsiri iroñaaka. Inkamaari-piro-siri-taiti itzimi-rika kamaari-siritain-tsiri iroñaaka. Yanta-piro-taitiro kamiithari itzimi-rika antakirori iroñaaka. Intasorintsi-piro-siri-taiti itzimi-rika tasorintsi-siritain-tsiri iroñaaka.

12 ¡Irootaintsira nompipi! Irootaintsira nompina-yitajiri atziri-payi okaratzi yantaw-intakiri aparoni-payi. 13 Naaka osiyarori itarori sankinarintsi, Naaka osiyarori aajatzi

† 21:16 12000 siyasiyawai-mintotsi = 2200 kilómetro. ‡ 21:18 poriryaataki = vidrio § 21:19 pinapiroyitachari mapiki nasiyita-chari oporiryaata-kiyitzi = jaspe, zafiro, ágata, esmeralda, ónice, cornalina, crisólito, berilo, topacio, crisopraso, jacinto, amatista. * 21:21 kisokiri kitamaarokiri pinapirota-chari = perla * 22:1 kitijaa-niki = cristal

owiraantarori. Naakataki itarori, Naakataki owiraantyaaroni. Naakataki itakaan-takarori, Naakataki thonkajironi.”

¹⁴ Kimosirira inkantajyaa inkarati kiwayitaironi iithaari, onkini isinitaitiri iroka chochoki añaakaan-tatsiri, onkini inkyaayitaji ikyaa-piintaitzi nampitsiki. ¹⁵ Airora ikyaayitaji anta kimitako-yitariri otsitzi, matsikan-taniri, antapiintakiro karipiro-yitatsiri, owantsinkari, ikaratzi pinkathata-kiriri pawaniro, ikaratzi amita-piinta-karori ithaiya.

¹⁶ “Naaka Jesús otyaanka-kiriri Maninkari inkaman-timiro iroka-payi, piwawisayiniri awiroka ikaratzi apatowinta-piinta-kariri Pawa tsika-rika-payi. Naaka charinitariri pinkatharini David, ikasiya-kaitani. Naakataki ipaitaitzi ‘Impokiro Parya.’ ”

¹⁷ Ikantzi Tasorinkantsi: “Pimpokiita.” Ari okantziri aajatzi kimitakarori kooya iinantaityaari.

Inkarati kimayitaironi aajatzi iroka, inkanta-yitai: “Pimpokiita.”

Impokayiti itzimi-rika miriyita-tsiri. ¡Itzimi-rika nintanain-tsiri iiriro nijaa añaakaan-taniri, irawaiti, ti ompinatyaa!

¹⁸ Tzimatsi nonkaman-tiriri inkarati kimaironi tsika osankinata-koyitaka awisayitatsini apaata: Tzimatsi-rika owanaa-sita-kyaaaroni sankinatain-chari, aritaki imapirotajiri Pawa iwasankitaan-tajyaari okaratzi kinkithata-koyitain-chari aka sankinarin-tsiki. ¹⁹ Tzimatsi-rika thaña-pithatan-tyaaroni okaratzi sankinatain-chari aka, ari inthaña-pithata-jyaari apaata Pawa irirori airo isinitainiri chochoki añaakaan-tatsiri. Airo ikyaaji nampitsiki ikinkithata-koitakiri aka.

²⁰ Iroka ikantzi kinkithatzirori iroka-payi: “Irootaintsi nompiyi.” Ari nokantzi naaka: “Omapirowí, sintsiini pimpiyi.” ²¹ Onkamintha irasi iwatyiiro inisironka-yitaimi Awinkathariti Jesús Saipatzii-totaari. Omapirowí.